

Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guide per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

<36613561590018

<36613561590018

Bayer. Staatsbibliothek

4° April. 89^{*}

(8)

u

MARQUARDI GUDII
ET DOCTORUM VIRORUM AD EUM
E P I S T O L Æ.

Quibus accedunt ex Bibliotheca Gudiana CLARISSIMORUM ET
DOCTISSIMORUM VIRORUM, qui superiore & nostro
seculo floruerunt;

E T

CLAUDII SARRAVII

Senatores Parisiensis

E P I S T O L Æ

Ex eadem Bibliotheca auctiores.

Curante

P E T R O B U R M A N N O.

Editio Ultima prioribus correctior.

Monasterii

De Purani.

HAGÆ-COMITUM,
Apud HENRICUM SCHEURLEER.
M. DCC. XIV.

INSTITUTUM
HISTORICUM
ET
LITTERARIUM
MONASTICUM
S. PAVLI
AD VINCULA
MUNICII
MONASTICI

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

INSTITUTUM
HISTORICUM
ET
LITTERARIUM
MONASTICUM
S. PAVLI
AD VINCULA
MUNICII
MONASTICI

VIRO EXCELLENTISSIMO
JOANNI GEORGIO GRAEVIQ

S. D.

PETRUS BURMANNUS.

Uem hortatu & consilio tuo, Vir excellentissime, has Clarissimorum & Doctissimorum virorum Epistolas edendi, laborem suscepi, ut tuo potissimum nomini inscriberem, plurimæ & graves me causæ impulere. Nam si parentibus a liberis, quibus vitam dederunt, & quos a primis ætatis annis summa cura & caritate educarunt, summo jure *gratiæ* debeantur, ut sariumque putetur nulla grati animi significatione educatores suos prosequi; quid tandem me Tibi, Vir excellentissime, debere censeres? qui me semper, ac si ex Te natus essem, complexus es, tantam in me erudiendo, & teneram ætatem ad humanitatem informando, curam adhibuisti, tam proluxa denique benevolentia in omnibus rebus adjuvisti, ut si de Filii tui commodis agendum fuisset, amabilius certe nihil facere potuisses. Possem initia amicitia & necessitudinis ex Parente meo, quo nemo, dum fata sinebant, familiarius & conjunctius Tecum vixit, repetere; sed id iis faciendum recte censuit Romanæ eloquentiæ Princeps, qui paternas amicitias nullis ipsi officiis prosecuti sunt. Melius vero

* 2

amici-

D E D I C A T I O .

amicitiæ cauffas ex egregia & perfectiffima tua voluntate petam, qua me Fratresque meos, in prima pueritia patre orbatos, liberalibus artibus imbuendos, & tua manu formandos & fingendos suscepifti, & conjunctionem, quæ olim Tibi cum Parente interceffit, in liberos propagare voluifti. Nullum certe unquam benignitatis genus omififti, femper confilio & prudentia tua mollem ac flexibilem ætatem noftram moderatus es, auctoritate vero tua & institutione ad intima Mufarum fàcraria nos deduxifti; ita ut vix orbitatem fentiremus, & nihil nobis præter Patris nomen deeffe crederemus. Neque ex eo tempore, quo e ludo & disciplina tua exiimus, ftudia noftra fovere defuifti, fed quos femel tuendos receperas, femper augendos & ornandos cenfuifti, nihilque quod ad commoda noftra pertinere putabas, reliquifti. In primis autem me tot ac tantis officiis, quæ in me contulifti, Tibi devinctum effe gratus agnofco, ut nemini mortalium plus debeam, Teque per omnem ætatem ficut alterum parentem observandum & diligendum propofuerim. Nam cum a prima pueritia me magna alacritate & contentione ad ea ftudia, in quibus Tu communi eruditorum fuffragio principatum tenes, ferri videres, fingulari quadam animi propenfione & favore me complexus es. Quotidie ad Te accedere, rationemque otii mei Tibi reddere, & fi in quibusdam hærebam, ad te referre infigni humanitate paffus es. Multis itaque & certiffimis argumentis femper me a Te amari vidi, nullum vero illuftrius
eximiæ

D E D I C A T I O.

eximiae tuae erga me voluntatis indicium deprehendi, quam quod postquam aliquem me in his literis progressum fecisse judicasti, in societatem & partem laborum tuorum, quos Tu maximos pro re literaria juvanda & ornanda sustines, vocare volueris; dumque Tu insignibus ingenii & doctrinae monumentis, aeternum post fata tua victuris, orbem literatum demereris, me illis adornandis & recensendis admo-
 veris, ad quae non tam consummata eruditio, ut tua est, requiritur; sicque sensim me ac per gradus ad aliquam industriae & diligentiae famam ascendere, auspiciis tuis ac auctoritate jubeas. In quo summam meam felicitatem praedico, qui talem Praeceptorem & Moderatorem juventutis meae nactus sum, in quo merito debites, majore doctrina (quae tamen summa est) an prolixior humanitas sit; & cum rarissimam cum perfecta eruditione mixturam faciat elegantia & venustas morum, qui hoc unum proprium & praecipuum habeat, ut cum omnium judicio doctissimus habeatur, idem tamen ab universis humanissimus ac suavissimus praedicetur. Nemo unquam ad colloquium tuum admittitur, quin ex sermonibus tuis, quos egregia eruditione ornas, & mira venustate commendas, & voluptatem maximam & uberri-
 mum fructum domum reportet. Neque libentius ad-
 olescentes, ut sapientiae praecipua audiant, ex ore tuo pendent, quam provecti aetate in familiaritate tua avidè versantur, ut exempla vitae & prudentiae a
Te petant. Illud vero singulare ac prope unicum Ti-

D E D I C A T I O.

bi a natura datum est, Vir excellentissime, ut cum in summo doctrinæ gradu locatus sis, ingenia adolescentium, quæ ad aliquam eruditionis laudem crescere & surgere vides, fovere ac adjuvare omni opera ac studio labores, nec juvenum conatus ad eruditionis tuæ modum exigas, aut acerbo & censorio judicio desperare incipientium animos cogas, sed studiorum commodum adiutorem & in omnibus amicissimum fautorem Te præbeas. His omnibus illud effecisti, ut totum vitæ tempus sine ulla contentione & lite traduxeris, & cum nullius ingenio aut dotibus obtrectaveris, Tu vicissim ab omnibus, sicut communis quidam literatorum Parens, observeris ac diligaris. Faxit Deus Optimus Maximus, ut diu rei literariæ intersis, & non nisi consummatis præclaris doctrinæ & sapientiæ monumentis, serus in cœlum abeas. Vale Vir Excellentissime. Trajecti Batavorum ipsis Idibus August. C1710CXCVI.

LECTO.

LECTORI.

S.

A fere literarum est infelicitas, ut ex plurimis, in quibus conficiendis & adornandis Viri docti ætatem consumserunt, ingenii & doctrinæ monumentis, pauca admodum, si immaturo fato auctores abripiantur, ad posteros transmittantur. Quotus enim quisque unquam fuit, qui cum pulcherrimis & eruditissimis scriptis rempublicam literariam adjuverit & ornaverit, omnibus, quæ in mundo habebat, absolutis, nullius amplius desiderium reliquerit? Testantur id omnia, quotquot hodie eruditorum virorum manibus teruntur, scripta. Quis unquam, ut de remotioris ævi viris doctis taceam, Scaligeri, Casauboni, Salmasii, Heinſii aliorumque Heroum scripta evolvens, & incredibili ex tam immensis eruditionis & sapientiæ divitiis voluptate perfusus, non ingentem animo quoque dolorem capiat, cum tot adfectos, tot jam ad umbilicum pene perductos, tot orbi literato promissos labores, cum irreparabili literarum jactura intercidiſſe videat. Evenire autem plerumque videmus, ut Doctissimorum Virorum hæreditates ab indoctis & iniquis literarum æſtimatoribus cernantur, qui pecuniæ & hæreditari inhiantes, quicquid in ſcriniis & liturariis defunctorum literis conſignatum offendunt, ut nihili res abjiciunt & lacerant, vel ſi ab aliis eas res aliquid eſſe audierint, eruditos ab iis repellunt, ut ipſi clauſis theſauris incubent. Tulit tamen omnis ætas viros in indagandis his abſtruſis & reconditis theſauris ſolertiſſimos, qui antiqua illa monumenta æternis tenebris damnata in lucem protraxerunt, & orbi literato expoſuerunt, quos ego quidem non minori laude dignos eſſe exiſtimo, quam qui a ſui ingenii monumentis famam poſteris commendarunt. Inter hos principem ſibi locum vindicat ſuo jure Vir Excellentiffimus & Doctiffimus Marquardus Gudius, Potentiſſimo Regi Daniæ olim a Conſiliis, qui a puero egregia literis navata opera, adoleſcentiam exemplo ſapientiſſimorum virorum peregrinationibus impen-

P R Æ F A T I O.

impendit, & mira sagacitate & solertia per celeberrimas Europæ regiones, cum tineis & blattis luctantia Clarissimorum Virorum scripta indagavit, & ereptum iniquis & imperitis possessoribus thesaurum sibi vindicavit, & ad supellectilem suam ornandam & instruendam ad lares suos devexit. Tantam certe vim & copiam Codicum manuscriptorum, librorum veterum & rariorum, monumentorum denique antiquitate sua venerandorum, per Belgium, Galliam, Italiam & Germaniam acquisivit, ut dubitem num instructior libraria supellex intra privatos parietes usquam conspiciatur. Ex peregrinationibus redux sperabat Gudius, se otium suum in his recensendis, & cum orbe literato communicandis consumpturum. Sed cum in patriam appulisset, & se ad eas artes referre vellet, quibus a primis temporibus studium suum dederat, curæ statim publicæ rei, primum in Serenissimi Ducis Holsatiæ aula, dein ab Augusto Daniæ & Norvegiæ Rege fuit admotus, quæ optimum ejus vitæ tempus literis eripuit, & spem, quam omnes, qui ejus ingenium & doctrinam admirabantur, maximam de illo conceperant, non passa est explere. Quantis non expostulationibus; imo convitiis, Viri per totum Orbem doctrina florentes contenderunt, ne suavissimum fabellarum scriptorem Phædrum, quem ad antiquos Codices recensuerat, & doctissimo commentario illustraverat, diutius premeret, sed ingenti omnium desiderio eum in lucem emittendo satisfaceret. Sed cum horum, tum ipsius votis, usque ad extremum vitæ spiritum adeo obtinere ardua, quibus semper dissentus fuit Gudius, negotia, ut pene rempublicam literariam insigni doctrinæ suæ fructu fraudasset. Neque dubium erat, quin tot labores in auctorem illum suscepti periissent, nisi bono fato una cum his epistolis ad nos pervenissent, nosque ingentem molestiam, quam in colligendis scædis laceris, & a blattis & tineis pene consumptis habuimus, devorassemus. Longo vero doctorum virorum desiderio brevi, ut spero, satisfiet. Magnam etiam expectationem commoverant plurimæ & insignes virorum doctorum Epistolæ, quas omnes angulos perreptando ingenti numero collegerat, & sæpe amicis spem eas publico committendi fecerat. Maximo enim in pretio ab omni ævo hæc doctorum virorum mo-
nu-

P R Æ F A T I O.

numenta habita fuere, vel quod ex his rectius hominum ingenia, & quid vere sentiant de rebus plerisque, quam ex historiis & annalibus & aliis ingenii lucubrationibus, quibus & suæ & aliorum famæ magis serviunt, quam vero, perspiciatur; vel quod in his egregia doctrinæ & ingenii indicia deprehendantur; vel denique quod styli nitore, & dictionis elegancia & gravitate lectores teneant & demulceant. Summa itaque diligentia semper post fata hominum, aliqua ingenii vel doctrinæ laude florentium, epistolæ conquistæ fuere, & cum orbe literato communicatæ, & incredibili studio exceptæ fuere, neque doctissimi & in literis Principes Viri laborem eas recensendi & edendi detre-tarunt. Statuerat jam Clarissimus Vir Joannes Georgius Græ-vius, qui plurimis ac egregiis cum sui ingenii & immensæ do-ctrinæ laboribus editis, tum aliorum doctorum virorum lucu-brationibus ab interitu vindicatis, literarum Principatum jure suo possidet, ex quo ipsi copia hujus thesauri facta fuerat, ope-ram suam ipse illi impendere, & memoriam Gudii, quo, cum in vivis esset, familiariter admodum usus fuerat, quasi conse-crare; sed cum tot negotiis & laboribus, quibus in re literaria promovenda quotidie pene obruitur, impediretur, quo minus ex voto harum curationi vacare posset, mihi provinciam eam imposuit, quam suscepi libenter; tum ut otium, quo afflue-bam, fallerem, tum ut in versandis doctorum virorum scriptis aliqua eruditionis mihi accessio fieret. Neque non sperabam magnam me a viris doctis gratiam initurum, si has literarias opes tam diu sepultas ex tenebris eruerem. Nihil vero formidabam fastidium hujus sæculi, quod jam Gravissimorum Virorum mo-numentis neglectis, nugis & luxurantium & otiosorum homi-num portentosis commentis otium suum oblectare solet. Plu-rimi enim hodie leviter literis aspersi, nec in scriptis doctorum omnis ævi virorum exercitati, pleraque his literis comprehen-sa, ut levia neque lectu digna judicant, quæ Viri interioribus literis penitus imbuti summo studio legunt & laudant. Nos ve-ro, si ea quæ edimus doctissimo cuique probata fuerint, facile pa-timur alios male de hoc nostro labore sentire, famamque inge-nii abjicimus, dummodo industriæ & studii bonas literas pro virili juvandi ratio nobis & aliis constet. Nunc pauca quædam

**

de

P R Æ F A T I O:

de ratione & consilio, quod in his epistolis recensendis secuti sumus, exponemus. Præmissimus ipsius Gudii ad Viros, quibuscum ipsi amicitia & usus intercessit, Epistolas, quibus subjunximus, quas ejus amici ad illum dederunt. Pauca numero ad nos transmissæ fuere Epistolæ, neque nobis licuit esse tam beatis, ut a Viris, quibuscum Gudio literarum commercium olim fuisse suspicabamur, alias obtineremus, præter unam ad Ægidium Menagium exaratam, quam V. CL. Hervæus Petrus Simon de Valhebert, Illustrissimo Bignonio Abbati S. Quintini a studiis & Bibliotheca, nuper cum Clarissimo Grævio peramanter communicavit ex penu Menagiana. Valheberto enim legavit quicquid manuscriptorum librorum reliquit Menagius Vir summus. Hæ literæ cum ad nos pervenerint, cum jam Gudianæ essent typis mandatæ, coacti fuimus eas subjicere proœmio ad lectorem, ne iis, cum plenæ sint varia doctrina, careamus, quamvis pleraque Menagius olim excerpserit & observationibus in Diogenem Lærtium inseruerit. Excipiunt Gudianas aliquot Italorum, qui superiore sæculo vixerunt, Epistolæ, quod fuit illud tempus, quo literæ ex densissimis ignorantia tenebris caput exerere cœperant, & eloquentiæ studium summa contentione ab omnibus, quascunque doctrinas sectarentur, colebatur. Nemo ea ætate majoribus disciplinis animum applicabat, qui non prius severa lege in hac cultiore literatura profecerat, & animum rudem eloquentiæ præceptis poliverat. Diversa erat eorum hominum ratio a nostra, ubi pueri, neglecto omni literarum & humanitatis studio, statim ad graviora studia convolant. Itaque si quis ejus temporis scripta legerit, non minorem voluptatem ex dictionis munditie, quam fructum ex argumenti dignitate percipiet; cum hodie egregium habeatur barbaro sermone sanctissimas artes contaminare, nihilque tam in vitio ponatur, quam si quis vel veneranda sanctæ disciplinæ mysteria, vel abstrusa naturalis scientiæ arcana polito & culto sermone illustret & commendet. Aliter primis illis bonarum artium instauratoribus placuit, qui ad omnes artes & disciplinas animum ingenuis artibus & Græcæ Latinæque linguæ scientia non vulgari, sed exquisita perpolitum adferre, & id quod sentirent ornate eloqui, & de maximis quæstionibus copiose posse dicere sum-

mam

P R Æ F A T I O.

mam laudem putabant. Nam ut verissime Eloquentiæ simul & Sapientiæ Parens Cicero inquit, *mandare literis cogitationes suas, qui eas nec disponere nec illustrare possit, nec delectatione aliqua alligere lectorem, hominis est intemperanter abutentis & otio & literis. Itaque ipsi suos libros legunt cum suis, nec quisquam attingit præter eos, qui eandem licentiam scribendi sibi permitti volunt.* In solatium temporis Italia vigeat sapientiæ studium & nitor eloquentiæ Latinæ, innumerisque ea ætas Viros tulit, qui famam suam his artibus ad posteros extenderunt. Deplorandum vero est, tot ejus sæculi illustrium virorum, & qui in doctorum virorum monumentis maxima eruditionis fama commendantur, memoriam, imo nomina pene intercidisse: quæ hac nostra ætate plurimi bene de republica meriti viri renovarunt, & eorum scripta, quæ ex manibus hominum excussa jacebant, reduxerunt. Sic Sannazarii Musa, sic Aonii Palearii eloquentia a morte in vitam reducta, & nomina ipsa, quæ oblivione & longa nocte urgebantur, in hominum memoriam revocata. Debebunt & nobis aliquid, imo Gudio; Manes præclarorum virorum, *Alciati, Majoragii, Bonamici, Amasæi, Cicerei, Camutii, Corradi, Merulae, Minturni, Nizolii, Parrhasii, Thomæ Phædri, Theocreni* & aliorum, quos ista felix ætas aspexit, quod his Epistolis eorum memoriam renovatam viderint. Quotusquisque enim herum, non dicam scripta & in literas merita, nomina unquam fando audivit; quare non inutilem operam me navaturum putem, si breviter quædam de his clarissimis olim viris delibavero. De *Alciato, Majoragio, Nizolio, Parrhasio*, aliisque qui plurimis scriptis & doctrinæ monumentis longæ oblivionis nebulas perriperunt, & perpetua doctorum virorum commendatione mentibus studiosorum infederunt, dicere nil attinet, cum eorum nomina satis ab interitu vindicata sint. Quis vero nisi interioribus Musarum deliciis perfusus, & in superioris ævi scriptis exercitatus, novit *Lazarum Bonamicum*, qui eloquentiam olim Patavii docuit, virum insigniter eruditum & communem quondam Italiæ præceptorem, e cujus ludo meri heros prodire, & profa & versu bonum, summaque observantia a præcipuis Italiæ viris cultum & dilectum. Testantur id plurimæ Bembi & Sadoleti, Latinæ linguæ decorum & ornamentorum, Epistolæ, quibus
illius

P R Æ F A T I O.

illius eruditionem celebrant, & tanquam ad parentem de studiis suis referunt, & consilium ejus expetunt. *Romulus vero Amaseus* (ad quem Bonamici Epistolam, de quodam *Basilio* memoranda quædam narrantem, sed de quibus nobis non constat, hic exhibemus) nihil illo inferior, Bononiæ literas summa cum laude quondam docuit, Vir magni nominis & æstimationis, ut ex eorundem Bembi & Sadoleti literis perspicitur. Hic multum de Pausania, quem totum, & Xenophonte, cujus libros septem de expeditione Cyri Minoris Latine vertit, meruit. De *Andrea Camutio* medico insigni, parum nobis constat, nisi quod scriptorum ab eo editorum memoriam nobis servaverit Gesnerus in Bibliotheca, & Lindanus in libro de scriptis medicorum. *Antonius Minturnus* Poetices studiosissimus, præclaram sibi famam peperit doctissimo libro de *Pœta* conscripto, quem sæpissime Vossius, tum in Poeticis, tum in Oratoris institutionibus laudat; & Rapius in libro de Ecloga insigni elogio ornat. Neque omnino ejus famam apud nostros, qui poësim attingunt, evuluisse, indicio esse potest præstantissimus Tragœdiarum scriptor, apud Gallos celebratissimus *Cornellius*, qui de Tragœdia disputans ejus honorifice meminit. *Benedicti Theocreni* celeberrima quoque iis temporibus fuere carmina, quæ Parisiis olim edita fuisse Gesnerus in Bibliotheca prodidit. In primis autem clarum erat ea tempestate nomen *Thomæ Phædri*, quem Pierius Valerianus in elegantissimo libello de literatorum infelicitate, quo & hujus miser & infelix obitus narratur, vocat *affluentissimum eloquentiæ flumen, & quo non alius eo tempore orando clarior neque vehementior fuit, Romanæ cathedræ decus & ornamentum*. Quem etiam Erasmus, cum in Italia versaretur, *facundia extemporali incomparabiliter eloquentem, & ludis & comædiis recensendis præcæ antiquitatem representantem* vidit, ut de eo scribit Beatus Rhennanus in Epistola præfixa Erasmi operibus. Quis non tantorum & tam celebrium virorum, & quorum tam rara memoria est, monumenta in lucem protracta exosculetur, & in beatum illud sæculum se translatum, cum illa legat, non gaudeat. Nobis certe horum virorum memoriam refricantibus mirifica quadam voluptate animus perfunditur. Longum esset, si omnium harum epistolarum utilitatem & præstantiam lectori commendare, & de singulis quæ

P R Æ F A T I O.

quæ illis comprehenduntur verba facere vellemus. Unum, quod notari meretur prætermittere non possumus, *Matthiam* illum *Minoritam*, ad quem Alciatus orationem se scripsisse Epistola III. Calvo scribit, & de qua valde sollicitus, ne in vulgus exeat, vehementer cum Calvo exoptulat, eam in Erasmi manus & Frobenii devenisse, eundem illum fuisse videri, ac *Bernardum* illum *Mattium* ad quem Alciati Epistolam, qua cum a vita monastica revocare studebat, nuper publici juris fecit Vir Clarissimus Antonius Matthæus, Antecessor Lugduno Batavus. Nam & eam orationem Epistolam vocat Epistola VI. & argumentum idem ex sollicitudine & animi commotione, quam in Epistola V. ostendit Alciatus, fuisse evincitur. Nominis diversitas ab exscriptoribus manare potuit: nam non videtur ex autographo Cl. Matthæus eam Epistolam edidisse, in nostrarum autem Epistolarum autographis, ex quibus hæ expressæ sunt, *Matthiam* exstare liquido affirmare possum. Postquam vero ab Italis ad alias gentes literarum studium derivatum est, vehementius per totam Europam bonæ artes & disciplinæ coli & celebrari cœpere, & reliquæ præter Italiam terræ viros produxere in omni studiorum genere celeberrimos, quos jure Italiæ opponerent. Horum plurimæ Epistolæ dictionis venustate, & rerum pondere & doctrinæ præstantia insignes subjiciuntur, quorum auctores, cum plerique recentiores, neque tam longe à memoria nostra remoti, notiores sunt, quam ut de singulis verba facientes, lectorem longa præfatione enecemus, de iis silere quam pauca dicere, consultius judicamus. Unum est quod præterire non possumus, ne quis in his edendis aut diligentiam nostram desideret aut fidem culpet. Omnes hæ, quas edimus, literæ ex Gudiana Bibliotheca ad nos pervenere, neque ulla, quas non publici juris fecimus, reservavimus, nisi quod paucas quasdam, quæ vel ab hominibus non admodum celebribus conscriptæ essent, vel quod neque elegantia sermonis, nec dignitate materiæ commendari mererentur, omiserimus, in quo non tam nostrum, quam Clarissimi Grævii judicium secuti sumus, quas vero typis commisimus, an jam ante cura doctorum virorum vulgatæ fuerint diligenter, quantum potuimus, indagavimus, & libros omnes, quorum copia nobis suppetit, excussimus. Si tamen aliquid, ut

174 19

** 3

forte

P R Æ F A T I O.

forte erit, diligentiam nostram effugerit, veniam a lectore petimus. Magnus vero nobis incessit scrupulus, ex quo Cl. Morhofii Polyhistorum consulimus, qui libro 1. cap. 25. a Gudio quondam multis partibus plures Epistolas collectas & asservatas esse narrat. Recenset ille integras Erasimianarum, Casaubonianarum, Caselianarum, Wouwerianarum & imprimis Lipsianarum centurias, quarum tamen hic paucae exhibentur. Ne quis vero fidem nostram suspectam habeat, sancte affirmare possumus, ea religione istorum virorum, quos modo memoravimus, Epistolas edidisse, ut ne unicam quidem suppresserimus. Quod si adhuc in scriniis & Bibliotheca M. Gudii tam pretiosae gazae asservantur, nescio an major voluptas ex his editis, an vero dolor ex tot, quibus carere cogimur, oboriat. Spes tamen est, & illas tandem claustra, quibus coercentur, perrupturas, & haeredes Gudianos, & Viros eximios, quibus rerum Gudianarum cura commissa est, eas cum orbe erudito communicaturos. Nobis interim de his tabulis ex ingenti naufragio servatis gratulamur. His doctorum Epistolis paucas quasdam, appendicis vice, adjecimus, quas nobiscum communicarunt viri Humanissimi & mihi cognatione & affinitate conjunctissimi, D. Antonius de Vivien, Jctus, & Hermannus vande Walle sacrarum literarum studiosus. Quorum hic feliciter quaedam scripta, in Scipionis Gentilis supellectile libraria quondam asservata, & plurimas ejusdem lucubrationes invenit apud homines, qui earum nullam rationem habebant, jam jamque dilacerare constituerant. Ille vero inter Epistolas quas plurimas, alia negotia quam res literarias spectantes, possidet, has Ferdinandi, Erasmi, Joannis Secundi, & Nicolai ejus Fratris repertas mecum, cum huic operi me incumbere intellexerat, publici juris faciendas communicavit. His prelo absolutis statueram librum hunc e carceribus emittere, nisi impetum retinissent Sarravianae Epistolae. Editae sunt in Gallia ante annos quadraginta, & quod excurrit, Epistolae Claudii Sarravii Senatoris Parisiensis, Viri insigniter docti & maximi Eruditorum Mæcenatis, qui ab omnibus ejus temporis doctis viris observabatur. Testantur hoc tot ejus nomini inscripti libri, tot ad eum doctissimorum virorum Epistolae & carmina. Cum omnibus, quibus vel minima erat crudi-

P R Æ F A T I O.

eruditionis fama, consuetudo & familiaritas ipsi erat; imprimis amabat vehementer Magnum Salmasium, cum quo singulis pene hebdomadis literas commutabat, & de rebus literariis conferebat. Ejus Epistolæ post ejus obitum editæ, magno studio ab eruditis exceptæ, & avidè direptæ fuerunt. Qui vero earum editionem procuravit, ejus Filius Isaac Sarravius, plurima ex iis sustulit, quibus in offensionem hominum eo tempore viventium incurere verebatur. Cum Gudius vero Lutetiæ Parisiorum versaretur, opportunitatem nactus est ipsa Sarravii ad Salmasium Epistolarum autographa inspiciendi, describendi, & lacunas, quæ in editis relictæ erant, supplendi. Epistolæ autem hæ Sarravianæ cum rarissime in Bibliopoliis repererentur, & infano pretio, si quando in publica sectione vanum irent, venderentur, consilium inii Sarravianas recudendi, & ex Gudii autographo insigni accessione augendi, ita ut si quis has cum priorè editione comparaverit, tertia parte auctiores sit inventurus. Optassem & majori beneficio orbem literatum devincire, simul cum his Sarravianis Salmasii ἀποβιβασίας edendo; quas Amstelodami ex penu literaria Reverendi Viri *μακαρίτη* Anslarii apud Virum Doctissimum Schalbruggium, Gymnasii Moderatorem asservari intellexeram. Sed cum isti labori jam se accinxerit doctissimus Schalbruggius, de illis exitio ereptis & brevi publico exponendis, harum rerum amatores securos esse jubeo. De Sarravianis his, quas iterato edimus, nihil dicere attinet, cum jam ante typis editæ orbi satis innotuerint, quidve de iis statuendum sit, dudum sit exploratum. Fuit certe Sarravius Vir egregie doctus, summus virorum eruditorum amator & cultor, & recta plerunque de eorum operibus & scriptis judicia ferebat. Nos tamen, cum has epistolas publici juris iterum facimus, minime hanc invidiam subire volumus, ut quæcunque ille de doctis viris senserit & scripserit, probemus, neque ut iis quæ de controversiis, quæ eo tempore inter viros rei literariæ Principes, imo & summos rerum divinarum Antistites agitabantur, libere nimis effuderit, subscribamus. Hoc certe ex illis colligi potest, nimis illum addictum Salmasio, in ejus verba jurasse, ejusque hostes ac adversarios suos duxisse. Erat Salmasio ingenium sublime ac pene divinum, doctrina immensa, & memoria,

ria,

P R Æ F A T I O .

ria , qua cuncta ab omni ævo scripta complectebatur , ultra humanam fortem tenacissima ; sed cum paucos sibi pares duceret , neminem vero superiorem ferret , contumeliosè ac acerbe de omnibus ejus ævi viris sentiret & loqueretur , & similis Pani Theocriteo , cui

Δει δ' αὖτ' ἄρα χολὰ πρὸς ῥῖνι καίθηται ,

omnium famam laceraret , cum omnibus fere contentiones & lites exercebat. Imprimis vero odio plusquam Vatiniano Daniele Heinſium inſecutus eſt , qui tamen omnium judicio eruditiffimus , diſertiffimus & elegantiffimi ingenii habebatur , cuique tam ligata quam pedibus ſoluta oratione ſcribendi laude , & quidem in utraque lingua , nemo tum ei par erat & ſecundus , ut Scaligero , Caſaubono aliifque viris ſummis eſſet admirationi. Itaque non omnibus , quæ Sarravius de Heinſio literis prodidit , fides habenda eſt , ut qui , ut Salmaſio ejus inſenſiffimo adverſario placerent quas ſcribebat Epiftolæ , multa dixerit ſcripſeritve , quæ a vero ſunt alieniffima. Cui enim , cui ſanum ſinciput eſt , perſuaderi poterunt , quæ Epiftol. XI. Sarravius Gronovio ſcribit , Heinſium exiſtimationem ſuam fuſtibus vindicaturum , vel ut Salmaſium ulciſcatur , cogitaſſe de eo maſtando , vel in foſſas , cum ſolus deambularet , dejiciendo , ut Epiftol. XXIII. ad eundem refert. Hæc erant ſomnia ſuſpicioſi Salmaſii , cujus aures ſemper inanibus rumoribus & incertis nuntiis patebant. Erat vero in Heinſio cum eximia eruditione conjuncta ſumma humanitas & morum venuſtas , & ſi a Salmaſio in copia variæ diffuſæque doctrinæ ſuperabatur , eloquentia tamen & poetica facultate , immenſum quantum illum præteribat , & quicquid edebat , cultius & limatius in publicum prodibat , quam quæ a Salmaſio effundebantur. Non erimus hic longiores , ne Epiftolæ modum , qui epiftolas edimus , nos ipſi transgrediamur. Lectores , qui his deliciis capiuntur , tantum rogamus , ut benevolo animo laborem noſtrum excipiant , & ſi quæ graviora vitia vel ex autographorum deſcriptione , vel typhotetarum & correctorum vitio & culpa irreperſerint , emendent. Non potui ipſe in omnibus eam diligentiam adhibere , quam oportuit , cum varia alio ſæpe me negotia vocaverint. Vale & his fruire.

ÆGI.

ÆGIDIO MENAGIO S. D.

Marquardus Gudius.

Dicere aliquot jacturam feci in molestioribus officiis. Tandem emergens ad me in memoriam redeo earum rerum, quæ inter nos nuperrime agebantur. Nunquam soleo deferere fidem promissionis meæ. Igitur quæ recepi utriusque nostri compendio, ut primum menti occurrunt, abique omni cura exequar *ὑπερον πρότερον*. Plures *πρὸ τῶν ἑξ. Πλάτωνι λέξεων* tractasse observo. Præter Timæum laudat Photius *Βηθδὲ λέξεων Πλατωνικῶν συναγωγῆν ἃ συχῆον* &c. Hanc dicit longe præstantiorem fuisse ipso opere Timæi. Locus illustris est tmem: CLIV. CLV. Bibl: Harpocratio Argivus, Platonius Philosophus, Cæsaris convictor, præter amplissimos in Platonem commentarios, verborum Platoniorum libros duos conscripsit. Auctor est Suidas. Huc referri debent, qui unius tantum artis aut scientiæ vocabula in Platone explicarunt. Clearchus *τὸ ἐν τῇ Πλάτωνος πολιτικῆ μαθηματικῶς εἰρημένως* enodavit. Theodori Solensis librum de Mathematice dictis in Platone citat Plutarchus libello de *anima procreatione*, & libello de *oraculorum defectu*. Philippus Mendæus omnia loca Mathematica, quæ in operibus Platonis præceptoris sui observaverat, singulatim excerpfit & exposuit. Theon Smyrnæus peculiari libro tractavit, quæ Mathematica ad Platonis lectionem utilia sint. Galenus ea quæ in Timæo Platonis *ἰητρικῶς λέγονται* explicavit. Meminit lib. VIII. de Scitis Hippocratis & Platonis n. XIII. Ita ipse Plutarchus vocabula quædam Platonica singulari tractatione illustraverat. *πρὸ ἃ γεγονέναι ἑξ. Πλάτωνι πρόλογον. ὑπερ ἑξ. Πλάτωνος Θεωρήσεως, τι κατὰ Πλάτωνος τέλει* &c. Docemur ex Lamprizæ catalogo. Lærtius quatuor tantum recenset Platoni Philosopho *ὀνομαζόμενοι*: fuisse autem plures. Sextus ergo Plato est, *νομοθετῆς* Gerascenus. Stephanus *ὡς ἐπὶ πολ. γέγραται*: septimus Plato Sardinianus Epicureus. Cicero. *epist. ad Quinct. Frat.* Octavus Plato Lycaonis filius Apollod. lib. 3. Biblioth. Nonus in inscriptione veteri apud Gruterum.

M. ELPIDIUS. PAMPHILUS.
PLATONI TATAE SUO
BENE MERENTI FECIT.

Hi potissimum in Historia occurrunt, qui diligentius observari mereantur. Notavi aliquando adhuc alios recentioris ævi magno studio, sed profecto *συνίση ἄπικρεια*: nam longe aliter hodie sentio, & barbarorum istiusmodi hominum nomina tanti non facio. Sed quia non displicere tibi opellam meam affirmabas, pertexamus ordine. Decimus est Plato martyr sub Maximiano. Notus ex Martyrologiis. Undecimus Plato Urbi Præfectus, quem victor Tunnunenſis Chronico sub Consulatu Probi, qui fuit Anno Chr. 10XIII, Anastasii Imperatoris XIII, memorat. Duodecimus Plato Pater Joannis VII. Pontificis maximi Natione Græci. Platina Vita Joannis

***

VII. Onu-

VII. Onuphrius Panvin: Chron: Rom. Pontif: ad an. 1500. Tertius
 decimus Plato Abbas Monasterii Studitarum, cui sub Constantino Coprony-
 mo successit Theodorus Studita. Menolog. Gr. ad. d. 11. Novemb. apud
 Canif. Tom. II antiq. lect. de hoc agit Baronius Tom. 9. ad Ann. 1500. c. v.
 Quartus decimus Plato Tiburtinus erit, qui Abbetenii librum de Scientiis
 Stellarum, & Theodosium Tripolit. Græcum ex Arabico Latine vertit.
 Sed ille recentior est, quam ut ad Platonum Philolophi historiam observari
 debeat. Ea confusione nullus finis Platonum esset. Passim etiam nunc oc-
 currere alios intelligo, sed indignos animadversione tua: poterunt notare, qui
 otii sui rationem reddere non tenentur. Petri Gassendi elegantissimi Philolophi
 lectionem merito repudies in verbis Laërtii de Epicuro *ἐν ταῖς ἑπιστολαῖς ἐντὶ
 τῆς χαίρων ἢ πείτων ἢ σπουδαίως ζῆν ἄριστον*. Extremum verbum laborat levi
 mendo Non legendum est *ἀριστον*; sed *ἡρεσκον* placebant. Vide quam aptum hoc
 commodumque sit sensui & ipsis literarum ductibus. Laërtius vita Cleobuli,
παῖδες τριήκοντα: merito hanc lectionem oppugnat Casaubonus, sed quod ex
 Stobæo substituit, *πῶς ἐξήκοντα*, non possum induci ut probem. Verum est
 sexaginta puellas esse oportet. Non admitto autem lectionem Stobæi, tamen
 ænigma elegantissimum facile sanabo. Reddenda tantum est Laërtio vucula trium
 literarum, quam posterior syllaba in *παῖδες* absorpsit, vulgari librariorum compen-
 dio. Lego *παῖδες δὲ τριάκοντα*. habes jam sexaginta. Nihil certius est hac emen-
 datione. Ut errorem emendaret Casaubonus, duo integra verba deleverat; ad-
 vocatis plane aliis. Lectione autem apud Laërtium absque ullo verborum dis-
 pendio constituta, qui nasum habent facile olfaciant, glossæma esse apud Sto-
 bæum *πῶς ἐξήκοντα*. Ita explicarunt homines otiosi elegantiora verba, *παῖδες
 δὲ τριάκοντα*: Ideoque hæc potius restituenda Stobæo censeo. Constitueram
 finem facere, sed opportune ex frequentiori Platonum mentione in memoriara
 reducor non operosè; sed probatè emendationis, quæ ad tanti viri honorem quam
 maxime pertinere videbatur. Non ingratum fore existimo, si apud te *ἐν παρόδῳ*
 exponam. Valerii Maximi verba sunt, quæ omnes editiones impune contami-
 nant, lib. 1. cap. 7. *Sed quoniam divitias Midæ, disertumque Platonis somnium
 attigi, referam quam certis imaginibus multorum quies adumbrata sit*. Ecce quam
 ineptum initium capitis? dicit: referam de somniis, quia divitias Midæ attigi.
 Argumentum *ἀσύμπτῳ* absurda ratio! deinde quid, quæso, est *disertus somnus*?
 an qui futuram eloquentiam indicat? mira & putida *κατάχρησις*. Nihil sani est.
 Probo quod in primo codice Isaaci Vossii & Heinsiano altero inveni, *disertique
 Platonis somnium*. Fruatur laude sua Plato, *ἄτιδῳ ἐν γλώσσῳ σῆμα φέρων*,
 quod est in eleganti Epigrammate l. 1. Antholog. cap. 86. Norunt omnes me-
 ritissimo tribui: docebat ipse Valerius exemplo præcedenti. Nihil ergo jam su-
 perest, nisi ut pari successu extrita unica literula Midæ gloriam affectatam, imo
 toti huic membro sanitatem reddamus! legendum enim est. *Sed quoniam divitias
 Midæ, disertique Platonis somnium attigi*. Vale Vir maxime, & me ama. Scri-
 bebam *ἐν τῆς παροχρήμα* Lutet. Paris. IV. Kal. Majas. MDC LX.

MAR-

MAR. GUDII EPISTOLÆ.
ÆGIDIO MENAGIO S. D.

Marquardus Gudius.

DEprecarer impudentiam meam, si de Laertio verba apud Te facerem injusta tuo. Quid enim hoc esset aliud quam in scena gestum agere, spectante Roscio? Exempla historiarum veteris ad unum omnia, quæ fastidiendo labore in chartas alii disponimus, certo argumento imbecillitatis nostræ, tantum abest ut memoriam tuam fugiant, ut ubique etiam in numerato habeas ubertate propemodum in credibili. Nihil profecto ex pretiosissimo auctore tuo ad te defertur, quin e vestigio exponas quiddici poterit, quid debeat. Ego ex infirmitatis meæ conscientia longe modestius sentio, quam ut afferri aliquid a me posse confidam, quod inter commentarios tuos observari mereatur: tamen, te jubente, notabo non exempla tantum satis vulgaria, quorum nuper mentionem feci, sed nonnulla etiam alia istiusmodi, quæ nescio an tanti sint ut legas; certe tanti non esse ipse moneo, ut lectione adeo inani momentum horæ elegantioribus curis tuis pereat.

Pag. 187. editionis Genevensis M DC XVI. *Θαρηλιῶν* ① ἐβδομή. Ea dies longo post tempore singulari quotannis religione inter Academicos celebrata est. Plutarchus Sympos. l. VII. qu. 1. τῆ ἑκτηῖ *Θαρηλιῶν* ① ἰαμίνου τὸν *Ξηρόστους ἀγάγοντες γενέθλιον*. τῆ ἐβδ' μὲν τὴν Πλάτων ① ἤγαμεν. Porphyrius in vita Plotini se carmen aliquod recitasse dicit ἐν Πλατωνίοις. Dies Academicæ memorabilis! nam Platonem & Carneadem dedit; imo Platonem etiam abstulit, si verum est quod notavit Seneca.

Ibid. *Νεάνθης δὲ φησιν αὐτὸν τετάρων ἢ ὀγδοήκοντ' ἐπετετῆσαι ἱτῶν*. Ergo Neanthes non convenit cum Hermippo de anno natali Platonis. Nam si anno ætatis octogesimo & primo decessit, sequitur natum fuisse primo anno Olympiadis octogesima & octava: neque enim annus Olympiadis, quo extinctus est, in discrimen vocatur; hac parte non est in tota antiquitate, quem Hermippo, quem Apollodoro opponamus: imo assentiuntur Plutarchus de X. Rhet. c. VIII. Dionysius Hal. epist. ad Ammæum: Athenæus lib. v. cap. XIII. Auctor Olympiadum & alii. Una dissensio est de ætate Platonis, quando inceperit, non quando desierit. Inter omnes autem qui annum citatum nativitati ascribunt, primus, quem invenio, Hermippus fuit, qui teste Laertio, Platonem pervenisse prodidit ad annum ætatis primum & octogesimum. Quem Hermippus numerorum suorum auctorem potissimum sequatur, nemo hodie, opinor, in tanta antiquitatis jactura facile ostendet: tamen non dubitandum est quin omnes, qui huic ratiocinationi manum dedere, Hermippi fidem sequantur unius Apollodori beneficio. Hunc enim illustrem Historiarum veteris Chronologum, ut annalibus suis consignaret natalem annum primarii Philosophi, quæso te putarne alterius fide & opera usum fuisse quam Hermippi illius Smyræni? cujus de præstantium Philosophorum vitis confecta singulari accuratio-

*** 2

ratione volumina passim illa tempestate eruditorum omnium manibus versabantur? Jam vide, quanto Apollodorus successu, aliis in numerorum ratione reclamantibus, toti propemodum orbi sententiam incertam persuasit. Huic Cicero, Valerius Maximus, Seneca, Quintillianus, Censorinus & Latini alii ad unum omnes adhaerere, quia, quod possum ostendere, Apollodori *χρονῆος* tanquam *ἀξιόπιστος* familiarissime utebantur. Verum qui quam maxime in hac causa advocandi erant, Græcietiam alii, quamquam invicem dissentiunt, Hermippo certe ejusque suffragatori Apollodoro refragantur uno ore. Dices: Scripturus Platonis vitam Hermippus ætatem studiosissime videtur indagasse. Sed profecto eandem curam profitetur Neanthes Cyzicenus, quia ipse etiam illustrium virorum vitas non absque diligentia explicasse dicitur. Quare ab Hermippo abiens Neanthes majori patientia audiendus est, qui cum Platonem quarto & octogesimo ætatis anno obiisse observet, natum esse ostendit, secundo anno Olymp. octogesima septima. Hoc non absque fundo & auctore, non absque argumento affirmari intelligendum erit: namque ipsum annum, quem ille designat, summa mihi ratione videor alibi deprehendere. Plutarchus & Laërtius Platonem docent natum esse sex annis post Isocratem. Atqui Isocrates natus est Olympiadis supra octogesimam sextæ primo anno, quod absque ulla disputatione demonstrari poterit ex Plutarcho & Dionysio. Confit ergo quod Neanthes voluit, parentem Academiæ secundo anno Olympiadis octogesima septima tanquam caelo delapsum in terras, ad ætatis usque quartum & octogesimum hominibus interfuisse. Hæc est, MENAGI Doctissime, controversia fori tui. Nisi indigna est eleganti censura, oportet ut solus arbiter sededas. Desert causam auctor tuus, quem immortalis opera demereris. Cæterum quæ dicta sunt, non patrocinantur Neanthi, ut Hermippi sententiam tantis viris probatam explodant: neque enim desunt Hermippo argumenta speciosissima. Ego si in tanto gravissimorum auctorum dissensu ampliandum esse censeas, opinioni meæ satisfactum arbitrabor.

P. 188. ἔχει δ' ἀδελφὸς Ἀδείμαντον ἢ Γλαύκωνα. Nec plures habet Apuleius nec Suidas. Plutarchus autem l. περὶ φιλαδελφίας tertium addit Antiphrontem natu minimum: Πλάτων τὰς ἀδελφὰς εἰς τὰ καίρια τῶν αὐτῶ συγγραμμάτων ἡμέτερον ὀνομαστὸς ἐπίησι, Γλαύκωνα μὲν ἢ Ἀδείμαντον εἰς τὴν πολιτίαν, Ἀντιφρόντη δὲ τὸν νεώτερον εἰς Παρμενίδην.

Ibid. οἱ δ' οἱ ἢ πελαῖσιν φασὶν αὐτὸν ἰσθμοί. Operæ pretium est audire quid de hoc palæstrico Platonis exercitio sentiat Cyrillus lib. vi. contr. Jul. φασὶ δὲ ἢ ἰσθμοὶ ἢ Πύθια πελαῖσιν αὐτὸν. εἴτε πᾶσι τὸ βαναυσικώτερον, ἀρχόντων γὰρ, ὡς γε εἶμαι, τῶν εὐφρονέων οὐδὲς ἀπηναιστικῶν σείσασθαι γυμνασίου καὶ ἀκρότητος ἀρχημενεῖν ὅτι πολυήθη, οὕτω πολλῆς ἢ ὅτι ἀμικρῆ πετὰ χαμῶδι. Vide etiam Helladium apud Photium.

P. 189. ἀγασσίδαι τετραγώνια ἀπὸ τῆς Διονυσιακῆς θιάτρῃ. Quare ante Dionysiacum theatrum? Viri docti frustra offendunt, male mutant. Locus profecto debebat respondere tempori. Certabant enim poëtæ veteris Comædiæ

G U D I I E P I S T O L Æ.

dic, festo die Dionysii. Scholiastes Aristoph. Equit. ἐν τῇ Διονύσια ἱερῇ, τῷ ἔσι, Διονυσίοις ἰγνίζοντο εἰ τῆς ἀρχαίας κωμωδίας. In hoc illustrium ingeniorum certamine, inter istiusmodi solennitatem publicam Socrates recitatione sua Platonem adeo deterruit, ut etiam quæ recitaturus erat, carmina Vulcano offerret. Ita intelligo Laertium: neque enim ab omni prorsus amoenitate Camænarum adeo abhorrebant Philosophi veteres, viri gravissimi. Xenocrates totam vitam in sapientiæ studio conterebat inter exigua Academicæ spatia: una autem die annis singulis ad solennia. Dionysii sacra egressus dicitur, ut Tragicorum festivitati interesset. Plutarchus περὶ Φυγῆς: ἡ δ' Ἀκαδημία — οἰκητέριον ἦν Πλάτωνος ἢ Εὐνοκράτους καὶ Πολέμωνος, ἀντιπρὸς ἡρώδου καὶ καταβιόντων τὸν ἅπαντα χρόνον. ἀλλ' ἐν μίᾳ ἡμέρᾳ ἐν ἡ Εὐνοκράτους καὶ ἑκάστου ἔτι — εἰς ἅσιν κατὰ τὴν Διονυσίαν καινοῖς τραγωδοῖς ὀπικισμῶν, ὡς ἐφασκεν, τὴν ἱερῆν.

Ibid. προσεῖχε Κρατύλῳ πρὸ τῷ Ἡρακλεταίῳ Platonem adhuc adolescentem usu ex consuetudine Cratyli imbibisse Heracliti opiniones. non absque aculeo notavit Aristoteles l. i. Metaph. c. vi.

— Ερμολογίαι τῶ τὰ Παρμενίδου φιλοσοφίᾳ. Videtur non tantum Hermogeni sed Zenoni etiam ex schola Parmenidis operam dedisse. Photius inter excerpta ex vita Pythag. τῆς ἡ λογικῆς σπέρματις καθ' ἑαυτὴν αὐτῷ Σήνησιν καὶ Παρμενίδην τὰς ἑλεῖσθαι: καὶ ἄπει ἡ τῆς Πυθαγόρου ἡσάν διατεβῆς. Plato ipsum Parmenidem non audivit: demonstratum est Athen. lib. ii. c. 15. neque officium verba Photii. Parmenidem Zenoni addit tantum, ut constaret unde Zeno hauserat quæ Platoni tradidit. Videatur Apuleius & Laert. Zenon.

P. 190. ἔφη πρὸς εἰς Ἀίγυπτον παρὰ τῶν ποσὶ τῶν. Plato Ægyptum peragravit ut a sacerdotibus barbaris numeros & cælestia acciperet. Pseudo apud Cic. l. v. de fin. Ægyptum peragravit, dum a Sacerdotibus ejus gentis Geometria multiplices numeros atque cælestium observationum rationem perciperet. Valerius Max. l. viii. c. vii. ubi vulgo perperam: percipit: Sed repono leviter ex Harlemensi codice, quod sensus, quod ipsa Latinitas requirit perciperet. Apuleius: Astrologiam adusque Ægyptum ivit petitum, ut inde Prophetarum etiam ritus addisceret. Philostratus l. i. Apoll. c. 1, Πλάτων βασιλεὺς εἰς Ἀίγυπτον, καὶ πρὸς τῶν ἐκεῖ προφητῶν πρὸς καὶ ἱερῶν ἐγκραταμίας τοῖς ἑαυτῷ λόγοις. Eum ex Italia in Ægyptum trajecisse auctor est Laertius. Repugnat Cicero de Rep. Sed audisse te credo, tum vero Platonem, Socrate mortuo, in Ægyptum discendi causa, post in Italiam contendisse. apud Non. Contendere. Apuleius videtur discrepantem historiam in ordinem redigere: notavit enim discessum ex Italia in Ægyptum & ex Ægypto reditum in Italiam. Itineri Ægyptio alia adhuc Orientalia subjungit Lactantius lib. iv. Instit. c. 2. Soleo, inquit, mirari quod cum Pythagoras, & postea Plato, amore indaganda veritatis accensi ad Ægyptios & Magos & Persas usque penetrassent, ut earum gentium ritus & sacra cognoscerent (suspiciabantur enim sapientiam in religione versari) ad Judæos tantum non accesserint, penes quos tunc solus erat, & quo facilius ire potuissent. Videtur Lactantius errori proximo, excusari tamen

***

pot-

G U D I I E P I S T O L Æ.

poterit, si profecionem ad Magos & Perſas de Pythagoraintelligamus: nam bella & motus Aſiæ Platonem aditu prohibebant: teſtis Laërtius & Apuleius. Cæterum etiamſi quod Lactantius miratur, Judæo Plato nunquam acceſſerit, partem tamen ſapientiæ ſuæ præſtantiorem alii primarii Eccleſiæ doctores eum ab Hebræis hauſiſſe contendunt. Ipſe Origines l. vi. conf. Celf. quæ divine in Phædro ſcripta ſunt, ab Hebræis eſſe opinatur, & hujus generis plura ex Moſaicis voluminibus translata eſſe, alibi arguit. Noſti, Menagi venerande, hanc receptam inter Scriptores ſacros ſententiam eſſe. Ita Joſephus l. 2. *περὶ ἀρχαίων*. c. 1v. Irenæus l. 111. contra Hær. c. 45. Eufebius ſæpe ſed imprimis l. IX. *περὶ*. c. 3. & l. x111. c. 7. Theodoretus l. 2. *θεραπ.* Cyrillus l. 1. cont. Jul. Ambroſius ſerm. 18. pſalm 118. quibus adde Juſtinum Martyrem, Tertullianum, Joh. Philoponum in Hexæm alioſque. Hinc eſt quod Plato apud Clementem *ὁ ἐξ Εβραίων φιλόσοφος* dicitur primo *Stromateων*: Hinc exclamaſſe fertur Numenius Pythagoricus *πὶ γὰρ ἐστὶ Πλάτων ἢ Μωσῆς ἀντικίζων*; ut poſt doctiſſimum illum *ερωματίων* auctorem Helychius Mileſius & Suidas notarunt *Νυμῆνι*. De ratione autem qua Moſen intellexerit, alii ſatis incauti parum diſpiciunt, alii diſſentiunt. Eufebius l. c. lectam fuiſſe putat Græcam verſionem aliquam, quæ videtur ipſi ante LXX Interpp. imo ante Alexandri & Perſarum imperia extiſſe. Huic ſe opponit Auguſtinus l. vi11. de C. Dei c. xi. nam verſionem Lxx. primam ducit neque admittit vetuſtiorẽ, ſed Platonem uti Ægyptias, ita etiam Hebræas literas per interpretem didiciſſe exiſtimat. Ambroſius videtur voluiſſe interpretem deſignare. Credit enim Jeremiam Platoni peregrinanti notum, imo familiarem fuiſſe, deceptus puto quia forte legerat de Platonis itinere ad Prophetas Ægyptios. Eandem opinionem Ambroſii ſui gratia fovebat aliquandiu Auguſtinus. l. 2. de Doctr. Chriſt. c. xxv111. Sed huic magna tandem ratione renunciavit, ut diximus. Ipſa tempora errorem detegunt facile condonandum viro ſancto & profecto leviffimum, ſi inter minorum gentium turbam ſtuporem hominum aliquot novitiorum advertas, Hieronymum Donzellinum intelligo ejuſque ſuffragatores, qui opera etiam & ſtudio Philonis Judæi Platonem noſtrum profeciſſe contendunt. *λήροι λίρων*. Si diis placet, gaudent ratione: nituntur priori membro jaſtati inter Græculos proverbii: *ἢ Πλάτων φιλονίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει*. Quid ineptius? tamen vera eſt in hac *ρήσει* pars poſterior. Fuit enim Philo Platoniciæ doctrinæ ſtudioſiſſimus. Ut ſecundus Plato diceretur. Hieron. Epift. ad Magnum: *Quid loquar de Philone, quem vel alterum vel ſecundum Judæum Platonem Critici pronunciant*. Vide etiam Eufeb. Hiſt. Eccl. l. 2. c. 1v. Sed hoc eſt extra oleas. Iſtius modi fabellis Hiſtoria inprimis Platonica varie contaminata eſt vitio quorundam Chriſtianorum, qui ex Academia profecti tantum ſibi indulgere, ut Platonem ingratiſ ſuis Chriſto addicerent. Fiſictum eſt anile ſomnium, ut ſummo eum pretio Chriſtianiſmi donarent, quod refert Nicetas in orat. Nazianzeni: & Anaſtaſius Sinaïta in *ὁδηγῷ* quaſt. 111.

Pag. 191. μίξιν τε ἐπιήσαστο τῶν τε Ἡρακλειτίων &c. Similiter Apuleius & Hefychius, qui totum locum iisdem verbis transcripuit ut pleraque alia. Huc conferri poterunt Aristoteles l. i. Metaph. c. vi. Tatianus πρὸς Εὐλ. §. v. Proclus in Tim. & imprimis Photius inter Excerpt. Pythag. Notum est Epigramma elegans ex Anthol. Σωκρατικῆ Σαμιοι κέρασαι &c. quod Latine olim expressi :

*Socratico Samios miscens craterē saporēs,
Optima laudandi tessera dissidii:*

P. 193. ὁ γε Ἐπίχαρμῳ ἀεὶ τῶν αἰοθητῶν καὶ νοητῶν ἐναργῶς ἄρηκεν. Epicharmi elegantissimis versibus diligentiam insignem adhibuere Scaliger & Casaubonus. Non autem dissentiendi libidine a viris omni laude mea majoribus, sed unius veritatis studio expungendas esse censeo correctiones, quæ videntur ipsam Epicharmi sententiam evertere. Primis quinque versibus de rerum naturalium principis agit. Eorum secundo obtrusa est negatio contra sensum, contra libros veteres. Legunt enim:

Τὰδε ἢ αἰεὶ παρεῖδ' ὅμοια. ἢ διὰ ἢ τῶν αὐτῶν αἰεὶ.

Vulgo abest ἢ. nec dubitandum est quin abesse debeat. Loquitur Epicharmus de Diis suis. Nosti autem Deos Epicharmi ex Menandri versiculis:

Ὁ μὲν Ἐπίχαρμῳ τὸς θεοὺς εἶναι λέγει.

Ἀνέμους, ἥλιον, γῆν, ὕδωρ, πῦρ, ἀστέρους.

Hæc æterna rerum elementa, hos Deos, hæc principia absque principio affirmabat. Eandem Empedocles opinionem profitebatur, sed plura iste non advocabat nisi illa pervulgata & nota quatuor: Δία μὲν πῶ πῦρ λέγων, ἦρην ἢ πῶ γῆν, αἰδωνία ἢ πῶν ἀέρας, Νῆσιν ἢ πῶ ὕδωρ καὶ ταῦτα, Φησὶν, ἀκαταλόμωνα διαμπερὲς οὐδαμῶ λήγειν, ὡς ἂν αἰδῶν τῆς ποιότητος διακοσμησῆται ἕσσι. Laert. Emp. & Cic. i. de Nat. Deor. *Empedocles autem multa alia peccans in deorum opinione turpissime labitur. Quatuor enim naturas, ex quibus omnia constare vult, divinas esse censet.* Vides Empedoclem & Epicharmum, ipsius Pythagoræ auditores sententiam ab omni Pythagorica schola alienissimam uno propemodum ore docuisse, nam certe conveniunt, & parum abest quin inducar ut ipsum etiam Epicharmum inter deos primarios non plura, quam eadem recepta quatuor principia agnovisse existimem, quamvis ἀντὶ ἢ αἰετῶν circumlocutione poetica Menander ἀνέμους, ἥλιον, ἀστέρους nominasse videatur. Uterque consentit de naturarum, quas immane quantum extollunt, æternitate; eas semper similes fore: absque ortu, absque interitu omnis penitus mutationis expertes esse. Hoc est quod primo alteroque versu intelligit Epicharmus.

Ἄλλ' αἰεὶ πῶ θεοὶ παρεῖσκον, ὑπέλιπον δ' οὐ πάμπαν.

τὰδε ἢ αἰεὶ παρεῖδ' ὅμοια: διὰ ἢ τῶν αὐτῶν αἰεὶ.

Si cum negatione accipias membrum posterius, ut viri docti contendunt, Epicharmo invito tota extinguetur sublimium naturarum æternitas. ὁ miselli! ὁ impotentes Dii! si dependeant aliunde! quod enim non per se, sed virtute

*** 2

aliena,

G U D I I E P I S T O L Æ.

aliena, existit, obnoxium est mutationibus, neque sibi semper simile esse poterit. Fontem frustrationis videre mihi videor sequentem versum fuisse: neque enim alium poterunt viri summi fundum habere correctionis suæ quam quod poeta subjiciat, Chaos primum fuisse Deorum omnium. Hoc intelligebant dixisse, tantum ut Deorum suorum originem ex rudiori illa inertissimaque materia petendam esse ostenderet. Quod si verum est, nequaquam ex seipso prodire, ideoque legendum erit, potius, *ὅτι δὲ τῶν αὐτῶν αἰεῖ*. Sed omnino falsa est *ὑπόθεσις*: totam explicationem ab ipso sensu Epicharmi quam longissime remotam esse deprehendo. Dixerat de æternitate & præstantia Deorum suorum. Superest ut eludat amoveatque obstacula quæ videbantur officere. Hinc magna ratione in examen vocatur:

Ἄλλ' ἀλέγε(αι) μαν' καὶ χά(σ)μα πρῶτον γενέσθαι τῶν Θεῶν.

Non doctrinam suam, sed quæ hanc destruebat, objectionem aliorum proponit ut nimirum explodat. Quod videtur egregie præstitisse versu quarto, quem audacia adhuc longe infeliciori tractatum esse doleo. Ita plerumque homines ex uno errore delabimur in alium nunquam meliorem. Invenio apud Casaubonum:

Πῶς δέ; κ' αἰμάχανον γ' ἄπο μηδενὸς ὥστε π πρῶτον μόλοι.

Nemo est qui non videat agi adhuc de Chao: Hoc est illud *αἰμάχανον* quod Ovidius Latine dixit *indigestam molem*. Vellem autem explicasset ὁ πάνυ rationem emendationis suæ. Scilicet quia putabat ex ipsa mente Epicharmi esse, quod versu antecedenti dictum erat, Chaos primum fuisse Deorum aliorum; hinc lectionem suam confecit κ' αἰμάχανον γ' ἄπο μηδενὸς. Nam si primum est Chaos, certe non potest esse κ' αἰμάχρον ἄπο πν(σ)μα, quod in vulgatis impressum est. Sed qua nobis ratione persuadebit, Epicharmum existimasse, ante Deos omnes, ante omnes naturas primum extitisse Chaos? Ipse Epicharmus hæret: quærit, miratur qui primum esse queat. Non ergo concessit. Dicam audacter, somniavit si concesserit. Quid enim hoc esset aliud quam cucurbitas pingere? Tanto affectu Deorum suorum æternitatem commendarat, eamque confestim eodem impetu evertit funditus! Cras credam, hodie nihil! Terram, ignem aliosque Deos suos semper extitisse profitetur: an ergo ex animi sententia dictum putabo, primum fuisse Chaos? Absurdum est! nam neque terra neque ignis erat, quando immensum ineffigiatumque illud occupat omnia. Quare cum Epicharmus non admittit eorum doctrinam, qui primum esse Chaos contendebant, nullo argumento nituntur emendationes viri doctissimi. Interea suo quemque sensu abundare facile patior: religio mihi est ad libidinem dispungere aut mutare vulgatam lectionem, quæ sanæ & perspicua est. Lego itaque meliori tantum ordine.

Πῶς δέ; κ' αἰμάχανον ἄπο πν(σ)μα. Μηδὲν γ' ὁ π πρῶτον μόλοι.

Respondet ad objectionem quæ naturæ æternitatem negabat. Qua, inquit, ratione primum esse poterit Chaos vestrum? Ipsum Chaos ab aliquo ortum esse oportet. Nihil poterat reponi accuratius. Rationes facile in promptu

promptu erunt cogitanti. Fatentur omnes ab æterno extitisse quod non ortum est ab alio. Sed Chaos nunquam æternum fuit: quia quod ab æterno est, mutari non potest, tantum abest ut deleatur. Chaos autem si non extinctum, omnino mutatum esse deprehendimus. Ergo aliquando ab aliquo ortum esse oportet. Cæterum ipsi etiam qui naturalium rerum primam esse Chaos materiam opinantur, nisi ludunt verbis, aliquid admittunt, quod antiquius, quod majus & præstantius est ipso Chao. Anaxagoras primus videtur fuisse auctor sententiæ de confusa ista materia: nam ipseus ὕλην nihil esse aliud censo quam Chaos Poetarum physicorum. Cicero l. 2. Acad. Quæst. recenset Philosophorum dissensionem in rerum principiis: *Anaxagoras*, inquit, *materiam infinitam sed ejus particulas, similes inter se; minutas eas; primum confusas, postea in ordinem adductas mente divina.* Ita lego & distinguo: vulgo inepte, ut ostendam alibi Ἀναξαγόρας πρῶτον τῆ ὕλην Νῶν ἐπέσειεν ἀρχαίμην & ἔπειτα ἔσχευε συζαίμματα --- Πάντα χεῖματα ἦν ὁμῶς. ἔπειτα Νῶς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε. Laert. Ἀναξ. Νῶς Anaxagoræ Deus efficiens aut mens divina est, ut Cicero interpretatur. Vides ergo ex sententia Anaxagoræ Deum potius quam ipsum Chaos ab initio fuisse. Neque aliter Ovidius:

Hanc Deus & melior litem natura diremit.

Quare quia credunt vim & causam efficiendi priorem & meliorem esse inertem materiam, necessario falsum est χαίρειν πρῶτον γενέσθαι τῶν Θεῶν: contra ea verum erit αἰμάχαλον ἔναι σπινίον. Ut tanta sententiæ adversæ absurditas facilius appareat, quia contraria juxta se posita magis magisque elucescunt, ad doctrinam suam Epicharmus revertitur, eamque comprehendit totam verbis paucissimis: Μηδὲν γ' ὅ, ἢ πρῶτον μῶλοι: quæ pari pondere respondent superioribus: ἀλλ' αἰεὶ τοὶ Θεοὶ παρήσαν. Si enim naturæ sunt divinæ, si principia æterna sunt, si fuere semper, negari non poterit quod adjungit: nihil primum est ortu: nulla res est quæ primum prodiit. Sed hæc ῥῆσις laborat insigni ambiguitate: poterat aliquis arguari: si nihil primum est quod extitit, facta esse omnia ex nihilo. Hanc animo præviderat cavillationem Epicharmus noster, *vaser ille Siculus*, ut eum appellat Cicero lib. 1. Epist. xiv. ad Attic. erat enim *homo acutus nec insulsus* ut laudatur lib. 1. Tusc. Quæst. Ergo ab hac etiam parte studiosius cavet & plane omnem eripuit aculeum hominibus nihili. Ecce versum:

Οὐκ ἄρ' ἔμολε πρῶτον οὐδὲν, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον.

Prioris membri sententiam intelligo: quia in rerum natura nihil primum fuisse ambigue dixerat, verborum suorum sensum exponit, se omnino improbare opinionem eorum, qui nihil tanquam principium aliquod constituunt, ex quo omnia exiere. Sed quid est potterius, οὐδὲ μὰ Δία δεύτερον? Friget nisi me animus fallit. Si enim primum non est a nihilo, multo mihi us secundum erit. Quis ignorare illud potuit? Non videtur tradidisse adeo otiosa. Legendum esse arbitror: ἔπειτα μὰ Δία δεύτερον. Lapsu facili librariis οὐδὲ μὰ natum est ex ἔπειτα. Epicharmum aliter non scripsisse ipse sensus convincit. Non tantum in nostris sacris docemur omnia a Deo creata esse ex nihi-

G U D I I E P I S T O L Æ.

lo. Fuere etiam ἐν τοῖς ἰξω inter Philosophos veteres, qui plane idem existimabant. Sed prolixè hanc doctrinam post multos alios oppugnavit Lucretius initio doctissimi operis. Conferemus caput disputationis cum Epicharmo:

*Principium hinc cujus nobis exordia sumet,
Nullam rem e nihilo gigni divinitus unquam.*

Unum idemque intelligo quod verbis tantum aliis Epicharmus dixit: ἐκ ἔμολεν ἔδει' μετὰ Δία δεύτερον. Si aliquid ex nihilo divinitus creatum est, Deus primus erit; illud autem quod nihil est, secundum existet post Deum: id est μετὰ Δία δεύτερον, quod negavit Poeta physicus, quia nihil turpius physico est, quam fieri sine materia quicquam dicere. Hæc sunt quæ ad locum non obscurum adeo quam depravatum ipse non absque fastidio notavi. Odisse soleo omne genus σπερμολόγων, tamen nescio qua fortuna invito mihi plura exciderint quam animo conceperam. Eodem successu, dum Græcos quinque versiculos paulo diligentius expendo, totidem, sese Latini obtulere ἐμὴν π μᾶλλον ἢ ἀκρεβῆν. Non diffitebor, ægre istiusmodi aliquid ad te transmittam summam poetam, qui veterum & venustiorum poetarum lectione trita saures habes, tamen tanti non sunt infelices & levissimi Jambis ut excusari mereantur. Accipe sed primum ipsos Græcos:

Ἄλ' αἰεὶ τοὶ Θεοὶ παρέησαν; ὑπέλιπον δ' οὐ πρόποκα.
Τάδε τ' αἰεὶ πάρεθ' ὅμοια, διὰ δὲ τῶν αὐτῶν αἰεὶ.
Ἄλλὰ λέγουσι μᾶλλον καὶ χάρι' πρώτων γενέσθαι τῶν Θεῶν.
Πᾶς δὲ; κ' ἀμάχανον Σπί πιν'. Μηδέν γ' ὅ π' πρώτων μόλοι.
Οὐκ ἄρ' ἔμολε γὰρ πρώτων οὐδὲν, οὐ μετὰ Δία δεύτερον.

*Erantque semper Dii: neque ullo defuere tempore:
Similesque sunt semper: sua virtute se semper fovent.
Sed primus extitisse dicitur deum deus, CHAOS.
Hem qui? Chaosque ipsum est ab altero. Nihil primum fuit.
Neque hinc NIHIL primum est quod ortum; neque secundum est
a Jove.*

Plura non addo ut patientiæ tuæ rationem habeam. Neque enim potero nisi ingrata maximeque trita & vulgaria consignare omni destitutus meliorum librorum contubernio, negotiis accuratiorem diligentiam interpellantibus. Omnia humaniori censuræ tuæ submittere constitui. Deleas, damnes ex arbitrio, non intercedam. Levissima jactura est tantillæ operæ. Quod si vero jusseris ut conficiam quæ cœpta sunt, enitar ut saltem breviora quam primum habeas: te volente, non subterfugiam laborem inglorium & periclitari malo opinionem eruditionis quam fidem observantiæ. erga te meæ: Vale. Lutetiæ Parisior. xviii. kl. Majas c15 10c lx.

Æ G I.

Marquardus Gudius.

QUæ de Conno Socratis præceptore Musico accuratissime notasti, singulari animum meum voluptate excitatum ad memoriam revocavere Draconis Atheniensis & Metelli Agrigentini. Neque enim obscura nocte involvi debent viri artis suæ præstantissimi, qui Platoni fuerunt, quod Connus Socrati. Desiderabas fundum & auctorem assertionis meæ. Didici ex Plutarcho l. de Mus. πάνυ γὰρ προσίχε τῇ μουσικῇ ἐπιστήμῃ Πλάτων, ἀκυστὶς γενόμενος. *Δεσφοντι* & Ἐϋθυμίου & Ἀθηναίων, καὶ Μετέλλου & Ἀκροζαντίνου.

Biantis præcepta, quæ imprimis arridebant, Laertius notavit: Ἀριστοῦ ἀρεσκῶν ἐν πόλει αἰκε μένης. Extrema verba corrupta esse omnes animadvertimus Vir Doctissimus scribendum arbitratur ἐν πόλει ἢ κε μένης. Quasi vero οἱ αἰσὶ alii essent, quam οἱ ἐν τῆς πόλεως ἢ κε μένης! Dixerat ἀρεσκε αἰσῶσιν. jamque facile intelligimus iis quam maxime studendum esse, quibuscum in eadem civitate habitamus. quid hac ergo παντολογία opus est, præsertim in istiusmodi γλώμαις, quæ quam brevissime formari solent? Dux diversæ non inelegantes sententiæ in unam coaluere librariorum incuria. Distinguendum & mutandum est leviter: Ἀριστοῦ ἀρεσκε πᾶσιν ἐν πόλει αἰκεί μένης. *Civibus omnibus placere studeas: In civitate deformata & afflictâ maneat: Πόλις αἰκεῖς* est quæ fortunæ suæ dissimilis aliquando incommodis laborat sese ex transverso offerentibus. Hanc in fortuita calamitate non deferendam esse, sapienter admonuit. Ita enim est ut *adversa res acrioribus stimulis animum boni civis explorent.*

Ipse amicos res optima parium; adversa probant, inquit P. Syrus. Egregie Cicero: *facile dijudicatur amor verus & fictus, si aliquod incidat ejusmodi tempus, ut quasi aurum igne, sic benevolentia fidelis periculo aliquo perspicui possit.* Quare ratio maxime apposita, est quam adjunxit Bias huic præcepto: πλείων γὰρ ἔχει χάριν. Verba admodum inertia sunt, si referantur ad istud comma vulgatum: αἰσῶσιν ἀρεσκε πᾶσιν. namque ἀρεσκεν nihil aliud est nisi ἔχειν χάριν. Sed præsto esse afflictis aut saltem quorum in societate fortunate vivimus, eorum non subterfugere infortunia, non se subducere communi sorti, magnam apud omnes gratiam auctoritatemque conciliat. Plenam prudentissimo instituto sententiam ipse Bias exemplo suo illustravit: Destitutam undique oppugnatamque ab Alyatte patriam suam Prienen non deseruit, sed affuit laboranti, imo industria, consilio, sapientia magno applausu medicinam fecit. Hæc omnia veritatem lectionis nostræ facile ostendunt.

Pisistrati sapientissima & tanto viro digna epistola est ad Solonem. Exposita tyrannidis & imperii ratione quantum ex occupato imperio lucrifaciat adjungit: καὶ ὁ πύρανον ἰγῶν οὐ πλείων π φέρουσι τὰ ξιῶματα & καὶ τῶς πμῆς. ὁ πῶλα ἢ καὶ πῶς πρὶν βασιλευσιν ἦν, τὰ ρητὰ γέρα. Duo sunt quæ acquirit. *Pisi-*

G U D I I E P I S T O L Æ.

Pisistratus, Honor & stipendium. Sed videtur claudicare membrum posterius. Casaubonus ἐν καί μοι aut tale quid deesse existimat. Frustra! nam levemendum est in priori. Exigua mutatione juvabimus. Non enim *φέρω μοι*, sed legendum est *φέρω μοι*, *obtineo, confero mihi*. Hoc ipsum verbum commodissime ducit sequentia, quæ cæteroqui manca & defecta sunt. Ergo totam *ῥήσιν* ita verto: *Et tyrannus ego non sumo mihi amplius aliquid quam dignitatem & honorem; dicta autem & rata stipendia, quanta etiam alii olim reges habuere.*

Hæc iterum ex tenacibus latibulis ad censuram tuam abire patior majori voluntate quam accuratione, quia præter omnem expectationem meam intelligo non ingrata fuisse, quæ superioribus diebus a me missa sunt. Excitasti suffragio tuo igniculos languescents ingenii. Non disidero applausum orbis literarii, si opellam meam probare tibi potero acerrimo ingeniorum astimatori, quem omnium, quotquot vivunt hodie, virtute & doctrina longe politissimum esse vere mihi videor posse contendere. Salve Vir Maxime & inter admiratores virtutum tuarum me admitte. Lutetiæ Paris. E I D. M A I. C I O I O C L X.

L E C T O R I. S.

Absolutis jam omnibus, imo quibusdam jam distractis exemplaribus, hæc litera ab eodem humanissimo Valheberto transmissa ad nos pervenerunt: ne autem tam elegantes & insigni doctrina referta interirent, eas typis describere & cum orbe literato communicare placuit.

MARQUARDI GUDII

E T

DOCTORUM VIRORUM

AD EUNDEM

EPISTOLAE.

E P I S T O L A E

A E G I D I O M E N A G I O

Marquardus Gudius S. D.

E Theophrasti libellis quæ privatim notavimus, valde tenuia & tanti non sunt, ut post uberrimam aliorum messum in tabulas referri mereantur. Alterutrum τὸν Ἐρωτικόν, sive τὸν Ἐρωτός, intelligebat Scholiastes Theocriti ad Eid. iv. ubi ex Theophrasto infandum scelus Glaucae Chizæ refert: ἢ φησι Θεόφραστο ἐρωθῆναι καὶ. Sed ne quid te celem quod est ex sententia animi mei, mihi valde videtur verisimile unum eundemque fuisse τὸν Ἐρωτικόν ἢ τὸν Ἐρῶτος. Nam quemadmodum opus ἐπὶ μεταλλῶν (Harpocratiōni κερχρησιῶν ita citatur: Θεόφραστο ἐν τῷ ἐπὶ Μεταλλῶν, quod nostri Meursium non observasse) alii vocarunt τὸ μεταλλικόν: & hac tamen ratione minime diversum est: quemadmodum libri μεταρτολογικοὶ & ἐπὶ μεταρσίων, libri φυτικοὶ & ἐπὶ φυτῶν promiscue citantur, nihil vero differunt: ita quem Theophrastus ἐπὶ Ἐρωτός libellum conscripserat, alii Ἐρωτικόν appellare maluerunt, nullo rei ipsius discrimine. Diversitas citationis non cautum satis Laertium potuit inducere, ut duos diversos nobis libellos recitaret, quod alias ei accidisse jam viris doctis observatum est. Idem Scholiastes ad I. Theocr. v. 115. laudat Theophrasti & Sopatri librum ἐπὶ ἀρχῶν φυλεσῶν, quem non puto alium fuisse ab illo ἐπὶ τῶν φυλεσῶν. Librum ἐπὶ ἰδονῆς tradit Athenæus lib. viii. etiam Chamæleonti adscribi: ejusdem præterea meminit lib. vi. Egregium opus νόμων ἱστορίας, ut aliquid adjiciam, quod viris doctissimis neglectum est, meretur. Νόμοι sæpius ἀπλῶς citantur: ita Josepho l. i. contr. App. Harpocratiōni & Phavorino Ἀρδητῶ, Athenæo l. viii. c. 16. Sed similiter post Harpocratiōnem Phavorinus tertium ejus operis citavit

A

in

in Θεομοθίας & Εφορία, uti *quartum* in κατόχειρ. *Decimum* præter Pollucem laudant Athenæus l. x. c. 2. & Harpocraton σαφηνόφοροι. *Undecimum* Harpocraton ἰσοτίλης. *Tertium decimum* idem ὅτι οἱ ἀλόγους. *Sextum decimum*. Idem ἐν Φρεάτιοι & ὑποφονία. *Oitavum decimum* idem οὐσίας διὰ. Duplex opus φηκόν, quod perperam librarii veteres in unum cogeabant, generali nomine Apollonius Hist. Mir. 16, 24. τὴν σέβει φύλων πραγμάτων vocavit. Possent ex Apollonio, Harpocrate & aliis argumenta produci, quæ opinionem Meurfii, & in Nicandri Scholiaste lectionem vulgatam confirmarent. Sed hoc disputare, leve & ludicrum est. Quæ restant in hoc catalogo, absolvam alias. Hæc scribebam molestis quibusdam impeditis negotiis, quibus manum nulla ratione poteram subducere. Et profecto minutiarum satis est, quas viris doctis potius neglectas, quam non observatas esse censeo. Salve Vir Clarissime. Lutetiae Paris. Prid. Eid. Jan. M. DC. LXI.

E P I S T O L A I I.

A E G I D I O M E N A G I O

Marquardus Gudius. S. D.

POLLUX & Eunapius ad te revertuntur: quicquid ex illis lucrificerim, beneficio tuo acceptum refero: Sed in primis Eunapii causa mirifica est. Non sperabam, quod præstitisti propemodum maturius quam promiseras. O incomparabilem bonitatem tuam, quæ studiorum nostrorum vota maximo conatu prævertit, ut me beares ex improvise. Expectas quem fructum ceperim ex diligentia viri doctissimi, amici nostri. Debebam fortasse ἐπιχειρῆσαι, ne viderer elevare operam admodum præstabilem. Sed culpa non est in labore, quem singulari accuratone atque industria suscepit Gallia vestra decus illud certissimum. Narro tibi, credebam fore, ut ex illo Mediceo codice, cujus vetustatem maximam Lucas Holstenius V. CL. magnopere commendaverat, quicquid in Eunapio desiderarem, aut emendari, aut utcunque suppleri posset. Vide nunc, quam me spes frustretur. Nihil reperio, quod non aut nobis aut aliis observatum sit. Nam Hieronymus Commelinus ex Mss. Palatinis meliorem partem illarum emendationum textui iam dudum reddidit. Ea editio in luce atque aspectu omnium versatur, & longe integrior est primis illis turbidis curis Hadr. Junii: tamen post Commelinum adhuc multa, & fortasse potiora revocavi ex recentioribus quibusdam manu exaratis codicibus. Unus est in Bibliotheca Regia: alter olim fuit Card. Lotharingii, quem Remis excussimus in Abbatia St. Remigii. Ex tertio Eminentissimi Card. Barberini variantes lectiones manu L. Holstenii descriptas habeo. Omnia, quæ Florentinus codex sive bona, sive mala suppeditat, jam notaveram ex iis tribus libris, ut propemodum ex eodem fonte promanasse videantur. Interca, Menagi præstantissime, tuæ me multum debere benevolentia profiteor: etiamsi nihil aut parum profuerit, nihil detrahatur pretio pulcherrimi laboris; ita vivam, non peribit vobis illa singularis προθυμία honestissimis conatibus meis favendi. Utinam Emericus Bigotius intelligeret, quam ardenti studio memoriam

ser-

servem virtutum ejus maximarum, quibus nos in Germania mirum in modum capiebat. Ex eo tempore semper animæ tam sublimis amicitiam in felicitatis meæ maxima parte posui. Sed ornatissimo viro propediem illustrius pietatis meæ testimonium dabo. Salve, Menagi sapientissime, & me ama. Lutetiz Paris. a. d. VIII. Kal. Mart. MDCLXI.

EPISTOLA III.
NICOLA O HEINSIO,

Marquardus Gudius. S. D.

Accipis libellum, cujus mentionem feci. Unum exemplum ad te defero, amicium primarium & incomparabilem, mearum grande decus columenque rerum. Rogo autem te, velis curam suscipere, ut amicis nostris, quorum nomina adscripsi, cætera exemplaria quam primum tradantur. Nihil mihi gratius facere poteris. Si tenuitatem operis averſamini, pietatem meam intelligite, qua benevolentiam vestram demereri studeo. Una est vitæ meæ voluptas meritum vestrorum memoria: in amicitiiis tam illustribus vivere & mori cupio. Vale, vir sapientissime, & me ama. Lutetiz Parisior. prid. Kal. Martius MDCLXI.

EPISTOLA IV.
MARQUARDUS GUDIUS

Camillo Peregrinio. V. CL. S. D.

Non commodo satis tabellarius, tamen longe jucundissimum est, quod utramque epistolam tuam uno eodemque tempore reddiderit: nam prioris magno meo cum dolore jacturam videbat fecisse: alterius nulla expectatio fuit. Noli quærere, quam mihi probaveris tam singulare officium tuum. Non vivam, si quidquam est rerum mortalium, quod majori me voluptate perfuderit. Munus tuum pretiosius est, quam vulgus credit, & profecto egregio consilio in conservandis ejusmodi monumentorum reliquiis operam feliciter collocasti: accuratorem laude mea majorem admiror, tuamque de literis bene merendi immensam alacritatem in cælum extollo. Utinam Italia ex meo sensu pretium poneret ingenio tuo! nunc quod omni destituta patrociniis virtus & doctrina injuriis petulantissimorum hominum exponatur, quod immortalium in patriam meritum tuorum ratio non habeatur, ea vero ætatis infamia parum abest, quin mœrore & cruciatu me commiciat. Cæterum quia rebustuis ex hac animi mei ægitudine parum afferri video solatii, si quid putas a nobis in minuendæ spem molestiæ proficisci posse, rogo te atque obtestor, aliquam velis viam detegere, ut re potius quam verbis incommodo tuo medeamur. Ostendebas Capuæ inter alios urbis vestræ vetustos lapides, Inscriptionem satis prolixam, in poste ædium privatarum, quam, quia nobis e vestigio liberaliter pollicebare, non descripsimus; quare a te peto, ho-

minibus amicissimis-hanc pergas operam præstare, ut quidquid est illius monu-
menti ad nos, quod commodo tuo fiat, quamprimum transmittatur. Gra-
tissimum foret, si quædam alia ejusdem argumenti *avëndola* accederent, sed co-
mitate & patientia tua abuti non debeo. Nos ex hac urbe proficisci Florentiam
constituimus initio mensis sequentis. Romanum Amphitheatrum magna cum
cura inspeximus, sed in eo passim manifesta & certissima vestigia reperiuntur la-
pideorum graduum, quos fama est olim marmore coopertos fuisse. Si quid
ergo suspicari liceat, in vestra illa marmorea & magnificentissima mole gradus
potius marmorei quam lignei fuere: Sed id quicquid fuit marmoris, quia minori
labore a tanto corpore amoveri poterat, ingruente barbarie & spectaculorum
contemtu, confestim in alios usus translatum fuisse existimo. Non satis perspi-
cio quædam verba in collectione illa inscriptionum tuarum, nescio an oculi me
fallant. Lapis est positus M. CAMPANIO cuius extremas lineas apponam:

TRIB. COH. PR. HEMESEN
PRAEF. COH. III. BREVCOP
..... NCIA CYPRO

Si bene legi, non capio quid rei sit: HEMESEN, quid alterum illud
BREVCOP. quibus de verbis sententiam tuam intelligere aëo. Obscu-
rum est in inscriptione L. COMINII, fueritne scriptum A. F. LICI
OSTORI, an AELICI OSTORI. quid, amo te, monstrosi nominis
est *Aelici Ostori*. Fortasse non magis notum aut usitatum, quam illud alterum,
ALFIVS IVDA ARGON ARCOSINAGOGVS, de quo si
quid observaveris, velim libenter, ut ad me perscribas. Alia inscriptio variis no-
minibus libertorum in margine exhibet ab una parte: IOVI SACR. ab al-
tera: HANC ARM ____ . hæreo primum in illo DEALBI, dubius
NEQUIS DEALBI an sit, *dealbet*. deinde aliquid suavitatis habet co-
gnoscere, quo in loco voces illæ positæ fuerint: num in anteriori facie cum ipsis li-
bertorum nominibus, an vero in utroque latere lapidis. Sed hæc minuta sunt,
quæ tamen nisi molestum est, ut me doceas, vehementer a te contendo. Vale,
Vir clarissime & me ama. Romæ. Prid. Non. Majas. c13 13c LXII. Contubernalis
meus te perquam officiose salvere jubet.

E P I S T O L A V.

D^{no}. B E N E D I C T O M E L L I N O

Marquardus Gudius. S. D.

Libros tuos magna cum voluptate legi, incredibilem curiositate, variaque ac sin-
gulari eruditione conscriptos. Sed eos hac conditione restituo, ne diutius
premas: nam si tu velis, quæ tua modestia est, laboris industriaeque præ-
mium negligere, nobis amicis tuis cavendum erit, ne gloriæ tuæ injuriam fa-
cias; quare si videam te nolle, ego quem plurimis iisque non vulgaribus offi-
ciis in amicorum tuorum numerum allexisti, operam dabo ut propediem, quæ
tuis

tuis in scriniis detines, publice legantur. Hæc candidè & libenter enuncio, ut terrorem tibi incutiam, nisi matures editionem. Adjungo catalogum librorum quorundam, quos vellem Florentiam mittere. Ipse nobis in hoc negotio operam tuam pollicebare, ideoque etiam atque etiam a te peto, velis, quamprimum fieri poterit, libertatem libris nostris impetrare. Sed prius quam ad inquisitorem deferatur, opus est, quod absque incommodo tuo fiat, ut indicem ipse perlegas, & si quid occurrat, quod forte posset offendere, audacter deleas. Nihil nobis gratius facere poteris. Vale, vir doctissime & me ama. Romæ. prid. KAL. Julius CIJ DC LXII.

E P I S T O L A VI.
E Z E C H I E L I S P A N H E M I O

Marquardus Gudius. S. D.

NOn credas quam mihi molestum acciderit, quod paullo tardius in manus meas pervenerint tuæ litteræ, quibus videris voluntatis erga te meæ voluisse periculum facere. Ego vero gaudio exultarem: diuque nihil velim libentius quam tuæ in spem gratiæ quidquam præstare, quod egregiæ tuæ benevolentia respondeat. Doleo tamen, quod eam quam ostendis officii mei declarandi occasionem, ingratum cogar e manibus dimittere. Ea est angustia temporis, ut circumspicienti mihi non occurrat, qua potissimum via, quod petis, queam tuto curare, jamque ad vos tabellarius discessum parat, & vix tres horæ sunt, quod tuas mihi reddiderint *οἱ ἐκ τῶν βροδῆως σπεινδόντων*. Interea temporis mercatorem domi non offendo. Quicquid nobis rationum cum illo homine intercedebat, subductis calculis nuperrime confecimus; itaque dissolutis, quas debebat, pecuniis nihil tenetur ulterius: tamen credo, si nobis quærentibus fuisset obuius, non denegasset operam. Neapoli neminem novimus, qui mei contubernalis sponcioni fidem tribueret. Sed spero nihil necesse esse amplius laborare de refarciendo damno tuo, quod Deo Opt. Max. curæ fuerit avertisse; credo potius incolumem superasse te difficultates minasque infestorum itinerum. Dii viarum præfides, quibus pro salute tua votum feci, a perditissimorum hominum petulantia tutum te præstabunt. *Ἐρημῶν ὡν ὁ ξένος ἰταίρων τε καὶ ξυγγενῶν, ἐλεεινότερος ἀνθρώποις καὶ θεοῖς.* Sed quorsum hæc *φιλοσοφίμυα*? Ego omnia de te satis fausta & prospera auguro: tamen si quid in itinere præter omnem opinionem ex transverso evenerit, quod ope nostra putes corrigi aut emendari posse, quicquid in manu mea est auxilii, quod perexiguum esse sentio, tuis commodis conferre non detrectabo, ut intelligas minime periisse tibi fiduciam, quam de mea singulari in te pietate concepisti. Vale, Doctissime Spanhemi. Contubernalis meus te officiosissime salutat. Scribebam pede stans in uno. Romæ CIJ DC LXII. IV. EID. SEPT.

E P I S T O L A V I I.

N I C O L A O H E I N S I O

Marquardus Gudius. S. P. D.

Sperabam propediem itinerum nostrorum, aliarumque ex locorum oportunitate nascentium occupationum æstu composito, aliqua cum tranquillitate in quandam veluti ἀπεργασίαν incidere, ut omnibus de rebus, quas ex hac mea profectioe tibi potissimum arbitrarer aut usu, aut voluptati fore, animo soluto integram fabulam copiosius diligentiusque in sinum tuum effunderem. Hac vero in urbe an ex voto vacare tam jucundo officio possim, libenter tuo sensui & iudicio permittam: plurimis enim circumseptus angustiis in mira quadam discessus maturandi necessitate, quicquid temporis ex itinere decedere patior, quod pace tua dictum velim, non existimo rectius, quam aut urbis genio, aut quod primo loco ponere debueram, Optimi Maximique Ducis nunquam satis laudato ἀμαλθῶν impendi. Hoc te non fugit, Heinsii amplissime, quem novimus loci sanctioribus illecebris longissimo tempore pertinaciter inhæsisse, & propterea qui conatibus meis faves, præsentiumque rerum occasionem optime omnium intelligis, adhuc differendæ paululum scriptionis veniam non opinor negares: tamen, quod mei agnosco officii pridem fuisse, posteaquam mearum quarundam rerum expectatione trahi te atque impediri, summo cum dolore animi mone- rer, temperare mihi non potui, quin si minus, quemadmodum volebam, prolixè, tuo saltem desiderio aliqua ex parte satisfacerem. Bituricensis itineris noli magnos successus expectare; nescio quid omni mea contentione præstiterim, & fortasse nimis singulari spe proficiscebam: tamen tuum est decernere, an, quod mihi quidem videtur, ὁ πολλῶν γραμματῶν πνεύων κάπνους, bonus ille Biturix fumos nobis vendiderit: nam cum maximam adhibere me diligentiam videret, ut quas penes se aut alios latere tibi adfirmarat, Cujacianas collationes quocunque modo confulerem; ibi ille confundi statim, aliaque omnia proferre, & de quibus quaerebam maxime, ille maxime subterfugere. Gellii Cujaciani ne meminisse quidem se aiebat: Valerium Maximum manu Cujacii ad fidem antiqui libri castigatum Lutetiæ adservari: Claudianum cum quibusdam aliis Cujacii libris Aurelias migrasse: in toto oppido nullum ejus poetæ calamo exaratum codicem extare. De ceteris nihil mihi videre contigit, nisi vulgata quædam aut admodum tenuia: tamen tuæ expectationi mirum in modum gestiebam aliqua ratione operam meam probare. Itaque, quem præcipue quaesitam accefferam, Claudianum fugientem persequi & suspenso itinerum nostrorum cursu retro pedem referre tædio non fuit; quid putas, Amice magne? Aurelias reversus quem magnæ felicitatis duxissem potuisse inspicere, libellum illum editionis Iingrinianæ pretio precibusque homini extorquebam; velim tamen parce gaudeas. Superum voluntas favit, sed fato invidio; non dubium quidem est, quin liber olim fuerit Cujacii, tamen quæ margini sunt additæ lectiones, ex litterarum ductu & forma negant,

negant, eas *ὡς πάλιν* scripsisse: mihi quidem non videntur talis viri *ἀκεῖβειαν* præ se ferre: neque enim omnes, quod fieri intererat, sed paucas scripti alicujus, & fortasse Cujaciani, codicis diversitates exiguo dilectu *ὁ δ᾽ αἶνα* excerpfit; quid de iis statuendum sit, primo intuitu videbis: in quibus, quanquam propemodum nihil diligentia tua superesse intelligam, quod aut suavissimo Poetae queat prodesse, aut curas tuas ornatiores efficere, tamen ne propterea secundæ editioni manum diutius subtrahas, mitto omnia & fidem meam libero: tuus est ipse liber, tibi que servabitur & oblata occasione, quocumque jusseris, ad te deferetur, interea ne judicio tuo importunus intercederem, curæ mihi fuit in notulis transcribendis nihil aut mutare aut omittere. Optarim meliora conferre proposito tuo, & jam diu tuis succurrendi laudatissimis laboribus incredibilem cupiditate ardeo. Sed nihil necesse est meorum conatuum rationem explicare: quid enim ego me ostentem, qui si vitam tuis commodis impendam, nullam partem confitear meritorum tuorum dissolvi. Non tardabo statim atque ex his fluctibus aliquem me in portum recepero, alia nonnulla submittere, quæ meam in mandatis tuis perficiendis fidem atque industriam testentur, ut fructus aliquis peregrinationis meæ in te præcipuum auctorem redundet. Nasoni tuo imprimis mirifice faveo & omnia cupio præstare; quis autem non cupiat ingeniosissimo poetarum? tui præsertim causa ne minimam quidem aliquid in eum conferendi occasionem prætermiserim: tamen me ab omni conatu propemodum deterruisti secundis curis, quas tuo nomine mihi reddidit Carolus Datus Vir inlustris tuique amantissimus. Nisi nobis divina quadam virgula moneri contingat, vehementer dubitem, an hodie membranae queant reperiri præstantiores iis, quibus te ostendis usum fuisse. Debeo interim comitati tuæ, & gratissimum munus quotidie in oculis fero: non credas quam singulari me voluptate adficiat: ubique nitent in laboribus tuis intermixta purissimo auro gemmæ pretiosissimæ. Sed nimis liberali manu thesauros dispensas: non contentus Nasoni admirabilem medicinam fecisse, innumeros omnis generis optimorum auctorum, aut intactos aliis, aut desperatos locos pari solertia restituis. Dicis mihi, quo tandem artificio tot *κειμήλια* potuerint tam parvo libello comprehendere. Ex tribus paginis tuarum notarum Salmuriensis magister sexcentas epistolas consueret. Nosti hominis *φλυμείαν*. parum abfuit superiori anno, quin nimia sua loquacitate me funditus perdidisset; & jam mei me pudebat; quid enim? Semper ego, inquam; auditor tantum? ilico repositi verliculos lepidissimi poetæ:

Quis Deus tibi non bene advocatus

Vecordem parat excitare rixam?

Anne ut pervenias in ora vulgi?

Hinc plenis velis in malignæ suspitionis temeritatem invectus, quibus potui, verbis durioribus rationem cæpi exigere atrocis & barbari facinoris, quo venerandi Parentis tui sanctissimos manes petulanter violavit. Ille se excusare & tandem poenitentiam erroris fingere; quid interea constituerit, nescio. Si pergat molestus esse, rogo te silentio dignitatem tuam vindices, & obrectatorem inter cathedras

pucro-

puerorum plorare jubeas. Satis habet domi, quibuscam pugnet, homo ceteroquin eruditus, sed intemperans & sui confidentior, quam ferri potest: quam sunt inanes ad Phædrum conjecturæ, in quibus nihil sani reperio; misere omnem operam lufit ibi ὁ κερῶν. Si quis mihi fidem non habeat, loquatur Phædrus ipse:

--- *Materia tanta abundat copia,*

Labori Faber ut desit, non Fabro labor.

Inspecte locum, & ridebis præfagientis sibi suavissimi Fabulatoris venustum oraculum; non indigna est ἐπιγροφὴ quæ curis Salmurienfibus præfigatur. Hoc in primis non possum exputare, quo judicio Rigaltianam tertiam editionem typis repeti curaverit. nulla est minoris fidei & probitatis. Rigaltius ibi contra veterum librorum auctoritatem locis paulo corruptioribus, aut plane deletis aut frivole mutatis, suo arbitratu textum turpiter deformavit pessimo exemplo, ut lectori ne minimam quidem rationem audaciæ suæ redderet. Hujusmodi locus est, ut mittam ceteros, initio libri quinti: de quo quæris quid in vetustis membranarum habeatur. Remensis codex omnia retinet, quemadmodum Pithæus & alii edidere. Rigaltio nihil hinc subsidii, & propterea visum est ei, quod sanare non poterat, perditio consilio recidere. Salmasius ad Lampridium irritum conatu hunc in scopulum ruit; tutius fuisset ἐπέχειν, & non recordor an in Solinianis exercitationibus meliora adferat. Ejus loci diu est quod veterem & veram lectionem invenisse me putem, eamque propediem paulo majori otio non verebor sagacissimo tuo judicio subijcere. Sed ceteras meas ad elegantissimum auctorem tumultuarias observationes, quia bellissima occasio est, quidni libenter te suadente cupiam in lucem proferre? Si me rogas, injuriam mihi facis, an nescis quid in meas res juris habeas? CL. Scheffero quidquid jusseris, animo libens præstabo, tamen quod meam voluptatem malo fato impediri sentiam, auctor non ero Viro doctissimo, ut longa expectatione paucarum emendationum optimi scriptoris salutem trahat; tanti non sunt, ut melioribus beneficiis bonum publicum fraudare debeant. Remensium membranarum excerpta nihil propemodum differunt a vulgatis Pithæani libri lectionibus: quare frustra ad vos mitterentur. Remis tamen fateor animavit me haud parum præfens codex, viamque ingenio fecit. Scilicet ex diligenti vetustiorum litterarum inspectione supra spem & vota accendebat; ex eo tempore conjecturas meas tantum abest ut augere, ut ne relegere quidem licuerit, quarum aliæ tribus verbis intelliguntur, aliæ paulo majorem curam & lucem exigunt, ne maligno aut parum exercitato lectori negotium facessant. Hoc non inficior paucis diebus præstari posse, sed conscientiam tuam appello, an probes, ut his in locis notarum leviorum scriptioni vacem, & interea temporis brevissimam optimarum rerum occasionem e manibus elabi sinam. Soles occidere & redire possunt: Sed hæc messis propediem finienda quando nobis redibit? Igitur omnium horarum momentis invigilo, operam postea daturus, ut quem laboris fructum fecerim litterarum bono appareat. Ut taceam, quid operæ in transcribendis aut conferendis auctoribus quibusdam posuerim, non apud te gaudium meum simulare debeo, quod veteres fati multos bonæ fidei codices liberalibus

re-

redemptos impensis partim Roma & Neapoli, partim Urbino adducamus. Nunc quod siti semper majori exardescam in annosis ejusmodi *ἀφθίγγης* aut eruendis, aut liberandis, nec labori parco nec sumtui, & ut meam audaciam rideas, in hac emtione Crætos quoscunque provoco. Ex iis mittam ad te libros Amorum, opus Metamorphoseon antiquæ manus, & Fastorum codices duos, quorum alterum egregia vetustas commendat. Duo præterea offero exemplaria Metamorphoseos Apuleji, quem gaudeo post multorum correctorum tormenta in tuas tam sanctas & salutare manus incidisse. Hoc statim atque intellexi, quia Spanhemium videbam alia omnia agere, Vaticanum, quem desiderabas, vetustum codicem cæpi admodum diligenter indagare, sed magno cum dolore meo, nusquam occurrebat. Gronovii nostri & Livium, & Statium & Senecas pari beneficio meorum librorum demereri poterō. Livium præcipue non uno nomine, cujus tertiam decadem integram, & primæ majorem partem manu bona & antiqua exaratam non potui ferre malleis *χρυσοπέπλητων* consumi. Si paulo maturius eum in locum fortuna me duxisset, gravissimi scriptoris multo plures membranas conservassem. Sed ad totum opus in collegio Romano & optimas emendationes transcripsi, & quicquid præterea Muretus ad oram prioris Sigonianæ editionis sua manu ex præstantissimis codicibus notaverat. Hac in urbe cum vetustioribus Mediceis exemplaribus primæ decadis a Langermanno inchoatæ octo superstites libros, & ex decade tertia partem aliquam commisimus, ne quid dicam de coniecturis quibusdam Curtii Pichenæ aliisque similibus Livianis collectionibus. Quæ quidem omnia quæcunque fuerint, acerrimo talium rerum æstimatori, cujus immortalibus beneficiis multo plura debeo, jure meritoque destinantur. Velim autem libenter, quod suo se compendio fecisse deprehendet, novam quam dicitur cogitare recensionem paululum sustineat, donec quæ parata sunt subsidia, præfenti præfens de manu in manum exhibeam. Hoc celerius fortasse continget quam crediderit: nam nobis constitutum est absque omni ambage portum, ex quo solvimus, velis, quod dicitur, remisque expedito cursu repetere. Igitur hinc cis paucos dies pedem moturis placet, quod reliquum est hiemis, inter ceteras urbes ita dividere, ut Venetiis & Mediolani majorem partem literariis voluptatibus conservemus. Si propositum nostrum Di locorum atque itinerum præfides fortunaverint, primo vere Lutetiam spero revisere, & ne nomen aliquod eruditionis fama comendatum transeam, Divionem ex una atque ex altera parte, postea Cadomum diverti tentabo. Batavia desiderium me tenet, non ambitionis ulla spe aut siti, sed ut spiritus variis distractos molestiis in jucundissimo orbis terrarum secessu ex longis erroribus colligam parumper, atque eruditissima virorum optimorum consuetudine recreem. Hæc voluptas sine te non erit perfecta: nisi te nobis reddideris, in medio deliciarum omnium gremio vitam mihi fore acerbam sentio. Qui relictis gravioribus negotiis me solebas ingenii tui suavitatibus pascere, qui meis conatibus dextram porrigens, tuo judicio pondus atque auctoritatem addidisti, quando tuos dulcissimos oculos dissuaviabor? quando vivas voces commutabimus? fatis multa sunt, de qui-

bus certior cupias fieri, quæ remoto velo tuis auribus committerem. Sed jam scribendi tædium me capit, & ex ingenti ne tactæ quidem materiæ copia non invenio *πὴν πρῶτον πὴν δ' ἔπειτα*. De rebus urbanis non epistolam, sed commentarios animo volvo, quorum ne moram moleste feras, pollicebatur Falconerius noster novarum quarundam rerum enarrationem curæ sibi fore: ejusque litteras Pleumero misi ut ad te curaret. Holstenii posthumis operibus manus admovent, sed quod doleas, a regulis Monachorum cæptum est, quas duobus tomis collegerat, iisque nuper admodum novem Romanas *συνοδὸς* & ejus generis prolixam collectionem adjecere. Utinam ceteros potius egregii Viri labores eruditos nobiscum communicarent! jubent nos posthac Frontinum expectare. Regina nihil hæcenus de Stephano constituit. Allatius novo libro Hottingerum oppugnat de octava Constantinopolitana Synodo. Ceteros quos in urbe cognovi aut ingenii cultu atque elegantiâ, aut antiquitatis usu quodam præstantes viros, aliquando inter privatos parietes maturiori & liberiori narratione persequemur. Non ignoras quidem veterum temporum Romanam eruditionem Romæ ex lapidibus majorem, quam ex Quiritibus parari; mihi quidem rudera & ruinas æternæ Urbis curiosis oculis pervaganti hoc saxum imprimis voluere, vetustos literatorum lapidum titulos omni cura circumspicere placuit. Credidi semper nihil ex tota antiquariorum supellectile majorem Romanis scriptoribus lucem inferre. Neque hæcenus sententiæ neque operæ meæ me pœnitent, quod toto itinere in similibus monumentorum curam paulo diligentius incubuerim. Scilicet *ἐν πρώτῳ* veterum inscriptionum *ἀνευδότης* aliquot millia non absque delectu congeffi, eodemque tempore Gruteri volumen infinitis locis aut mutilis, aut foedissime corruptis *ἀντιόπιης* emendabam. Neapolitana commoratio hac in parte meis collectionibus non parum profuit: aliquæ etiam ex natali solo Poætæ tui, aliquid ex aliis angulis infatiabili cupiditate contraximus, Capuæ plusculos dies eo nomine commorabar humanitatē adiutus Camilli Peregrini amici tui, viri optimi & patriæ antiquitatis peritissimi; sed rerum mearum commemorationibus non debeo diutius te fatigare. Novi enim quam vacuus nunquam sis, non tam ab insigni munere, in quo dignitas præstantissimæ patriæ tuz sita est, quam a melioribus literariis occupationibus, quibus ut diu & feliciter vaces, Deum Opt. Max. supplex rogo. Vale, Vir Doctissime & me ama. Florentiæ XVI. Dec. MD CLXII. Litteras tuas, quarum miro desiderio te-neor amicis Parisiensibus tuto committes.

E P I S T O L A V I I I.

W I L E L M O . G O E S I O

Senatori gravissimo Marquardus Gudius S. D.

Mitto ad te, quos ex auctione Vorstiana libellos nancisci potui, pauci sunt, & minoris existimationis, quos emtorum pudenda & pene puerilis

rilis contentio nobis eripuit. Furor fuit & *amētia* adolescentium, quorum insaniam insanire non debebam. Quos enim manibus nostris elabi patiebar, non ignoro minori conatu propediem posse redimi. Videbis tuam me expectationem non fefellisse; enitar sane pro singulari in te observantia mea, ne quid in me officiorum desideres. Ea mihi non hodie nata, sed vetus est erga domum vestram religio, qui a multis annis divini atque incomparabilis viri Soceri tui sanctissimos manes incredibili pietate veneror. Dicæarchi geographica cis paucos dies habebis: nescio quo casu in librorum meorum turba se abdidit: heri quidem, cum Leida festinanter discederem, omnes forulos fugitivis oculis excutienti non occurrebant. De ceteris coram. Si commodo tuo fieri poterit, velim momentum horæ designes, quo te conveniam. Vale, vir sapientissime, & si meremur, ab injuriis & iniquitate indignissimorum hominum nos, quantum in te est, salvos præsta. Hagæ-Com. c15 D c LXIV.

E P I S T O L A I X.

A L B E R T O R U S I O J C^{to}.

Marquardus Gudius S. D.

Sciaſſius noster, quam semel sibi omnium maxime profuisse gloriatur, auctoritate tua iterum juvari cupit. Itaque ut jus suum adversus iniquas petulantissimi hominis contentiones tueatur, spei & fiduciæ plenus ad te redit; quid multis verbis tuam operam flagitem? qui vitæ integritatem amas, quæ in te est, qui de bonarum artium studiis rectissime sentis, in quibus plane nihil te fugit, quomodo officium posses negare probæ mentis homini, & tui non minus quam optimarum literarum amantissimo? Sciaſſius est talis, tanto tui similior, quanto dissimilimus videtur suorum: cujus mei judicii nunquam me ut spero prænitebit; tu erit, Ruffi amplissime, omnia ejus causa velle, quæ a te expectari poterunt. Munus tuus gravis idemque integerrimus Senator, belle habet & negociis publicis vacat; delata est ei auctoritate publica causæ nostræ cognitio, quam magni nostra interest ne a se ad forum rejiciat: id enim inter molestissimas ambages plurimorum annorum mora fieri solet: tu qua vales gratia, facillime a viro optimo impetrabis, ut causam diligenter cognoscere, & cognitam celeriter referre ad Senatam velit. Non levis est jactura in cunctatione, trico Gallias petit ut conatus nostros absentia eludat, quo nihil ei est facilius, nihil amico nostro perniciosius: quid enim tutore absente, incundis subducendisque rationibus malæ fidei proficere possumus? hæc & alia ejus generis Sciaſſius noster prolixius narrabit, quem literarum causa, quas raro exemplo mirifice amat, quantum in te est, fove & tuere. Vale & nos amari; brevi me videbis, & penes me veterum membranarum excerpta, quæ tibi in purgandis juris nostri sanctissimis incunabilis magno usui fore judico. Hagæ-Comitis. Kal. Decemb. c15 D c LXIV.

EPISTOLA X.

MICHAELI ERMINIO

Marquardus Gudius. S. D.

OMnis humanitas tua ex omnibus partibus se ostendit iis in Litteris, quas a te superioribus diebus accepi, non illa quidem mihi ignota, tamen singularis & mirifica; dispeream, nisi tanta est, ut stuporem nobis incutiat. Quid enim necesse fuit, qui nihil peccaveras, ut ea te contentione purgares? ad te quidem tuarum virtutum fama accensi libenter accessimus, quod utinam sapius a nobis factum fuisset, ut observantiæ erga te meæ rationem constitisse gloriari possem! Nunc cum meo sim officio defunctus admodum leviter, ut id, quodcunque fuerit, confestim tanquam æs mutuuum redderes, non expetere; sed ne sperare quidem debebam. Satis magnum prolixæ comitatis argumentum videbatur, domi tuæ familiariter in sanctiores studiorum tuorum secessus admitti potuisse, nemo expectabat, ut in publico diversorio ignotis viatoribus privatæ gratiam salutationis persolveres. Quod si vero, quemadmodum fieri video, tuarum id partium fuisse multum contendas, nihil est tamen, quod eo nomine aut nos parum benigne dimissos, aut minoris virtutes tuas a me fieri putes. Ego, tametsi quibus debeo haut difficulter omnibus omnia tribuam, mihi largior & sanctioris amicitæ jure quodam hoc mihi sumo, ne quem colam ambitiosius: eandemque libertatem libenter in omnibus familiaribus meis fero. Quare nunquam persuadebor, ut morosos exactores probem, qui aut in vitæ consuetudine, si quid fortasse vulgaris officii prætermittatur, aut in litterarum commercio, si paululum expectatione longius respondendi partibus defueris, repente stomacho atque indignatione exardescunt, sibi quæ ægre videntur temperare, quin conjunctioni, nulla cæteroquin interposita similitate, tesseram frangant, sanctissimoque fœderi nuncium remittant. Facebant hæc a nobis, Ermini præstantissime: crede mihi supervacaneum est, fide & volutate spectata, cæteras actiones ad calculos vocare. Hoc unum te rogo, ut erga me quam primo congressu declarabas, animi benevolentiam constanter tueare: reliquo cultu parum moveor homo ἀνθρώπος, paucorum amicorum, quos majori fide quam pompa demereri studeo. Cæterum qui tanti facis, quod semel te convenerim, cave ne quid ex humanitate tua sentias incommodi: nam propediem ad vos revertemur. Sed quia bellissima occasio est, quidni denunciem quæ velim? tuo jussu, tuo instinctu verecundiæ fines transgrediar, fores exhausto rubore tuas obsidebo, te captabo, tuis laboribus intercedam, neque me, quicquid agas aut imperes, ullo modo patiar a jucundissima consuetudine tua divelli. Vale, vir eruditissime & me ama.

EPI-

EPISTOLA XI.

D. CHRISTIANO CASSIO.

Marquardus Gudius. S. D.

DEbeo multum officio tuo, quod talis cum vir sis & tantus, inter gravissimarum occupationum pondera, iis, quas pridem mihi, literis Gottorpium curandis singularem te diligentiam adhibuisse intellexerim. Ex ea enim re ilico magna cum voluptate conjecturam cepi de constantia tuæ erga me toties spectatæ benevolentiæ, qua in hac vita nihil mihi unquam erit carius; nunc, quod etiam magis lætor, sentio votis meis pulcherrime respondere quam animo meo opinionem literæ tuæ antea confirmarant, omnia te mea causâ velle, cupere etiam mihi vehementer, & nihil earum rerum intermittere, quæ augendis meis commodis quam maxime expediant. Hinc quid mihi pollicear, te non fugit, in eo præsertim æquissimo negotio, cujus successum a nemine nisi a te potissimum & tua benignitate expectamus, id quicquid est rei, obsecro te, Vir maxime, explica, confice, & me non patere dñtius ambigua spe jactari; nosti gratiæ plurimum ex celeritate muneribus accedere; ego certe magnam ob causam incredibili expectatione liberalitatis vestræ angor: interest enim honoris mei ne inter affectas & sectatores splendidissimi illius itineris, veluti otiosum nomen, unus ego præterear. Quare cum tui clientis fama non minori tibi curæ esse, debeat, quam salus, perge ut cæpisti, & sapientissimorum tuique similibus virorum exemplo tuere beneficia illa, quæ in me tot & tanta olim contulisti. Cogites etiam, honori tibi & gloriæ fore, ut quod auctore te onus in me libenter suscepi, ejus te adjutore præmium haut difficulter adsequar. Quid autem dico præmium? quicquid mihi tribueris, omne id in beneficii potius quam præmii loco lubens meritoque numerabo. Hoc velim tibi persuadeas, statim atque hac in re a te mihi prospectum esse intellexero, magnam te ex eo & perpetuam voluptatem esse capturum. Vale Mæcenas optime, atque huic meæ audaciæ ignosce, quod cum antea te accurate rogaverim, idem iterum atque iterum assiduis precibus flagitem.

EPISTOLA XII.

JOHANNI DE SCRIECK JC^{to}.*Consuli Reip. Darentriensis Marquardus Gudius S. P. D.*

Perquam eleganter atque officiosè factum esse haud negarim, quod cum in me ad vos adducendo omnibus modis studium, laborem, operam, ut qui maxime, summa cum voluntate tua, sed fato meo successu prorsus irritò posuisses, ceteris tamen Viris optimis gravissimisque Collegis tuis auctorem magnopere te acceperim fuisse, ut aureis an possem catenis constringi literis illis,

quas ad me dederunt, humanissimis ipsi tandem experirentur. Erubui vero & non invidia minus, quam laude & gloria modestiam meam onerari putavi: nam qui tot ac tantis auctoribus negare quicquam ausit, etiamsi detur a viris bonis necessitati venia, nunquam effugiet, quin plurimam se malevolorum hominum voculis objiciat. Ego tamen quid iis aliud de me respondere possim, quam quod ad te perscripseram, prorsus non video. Tu qui gratia atque auctoritate domi forisque admodum flores, quæ mea est benignitatis tuæ mirifica fiducia, me licet tacente, nullo negotio conficies, ut civitas omni laude præstantissima meam excusationem æqui bonique consulat. Id mihi de tua benevolentia: tibi vero pro maximis tuis officiis de me, ceteris in rebus omnibus, omne genus obsequii, aut potius observantiæ & pietatis diligentissime sanctissimeque polliceor. Amstelod. Idib. Maj.

E P I S T O L A X I I I.

P E T R O B L O K

Marguardus Gudius S. P. D.

EA demum firma & minus corrupta amicitia est, quæ inter ipsa adolescentiæ tyrocinia coaluit, ex sola consiliorum & voluntatum similitudine. Fucus plerumque, nihil tuti est in aliis amoribus: latent sub quovis pene lapide scorpii, qui externa fallaci specie blandiuntur. Sæpe irascor istis malitiosis temporibus: eoque libentius memoriam innocentissimæ amicitia nostræ repeto, quæ ab honestis & liberalibus initiis profecta nullis apud me rationibus convelli poterit. Igitur nomen tuum & sanctitatem antiquæ nostræ consuetudinis etiam nunc sollicitè foveo. Vide, quæso, quanto tui desiderio quamque facile accendar! Forte fortuna hodie intelligo te propius abesse, & Ultrajecti incolumen agere. Elatus inopinato gaudio facere non potui, quin e vestigio aliquid ad te conscriberem & in amplexus invitarem. Profecto τὸ τε διαγελίσις ἕνεκα singulariter amo Judæum nostrum de Lara, hominem literis variis eruditum. Quicquid enim ille casu indicavit, diu multumque desideravi, jamque sextus annus agitur quod nihil plane rerum tuarum cognovi. Ex eo tempore ipse patria procul, inter ancipites fortunæ lusus literas, adolescentiæ meæ elegantiores nutrices, pari semper affectu, sed successu vario profectus, de te & Musis tuis quam sæpissime cogitavi. Superiori præsertim anno, cum Francofurti hærerem in comitiis Imperatorii, frequenter amorem erga te meum exposui apud Joannem Jonsium, communem amicum nostrum, qui in ea urbe inter ludæi literarii magistrōs secundum locum obtinebat: Sed heu! ad memoriam istorum temporum, ad nomen amicissimi hominis vehementius commoveor, quam ut dolorem tanti motus ferre passim. Ille nuper admodum inter magnas operas & expeditiones, insigni literarum damno, τὰ χοίμα relinquit. Impediōr luctu ne plura de acerbissimo casu queam explicare. Hæc enim ad te scribo in ipso recentis & crudi

di adhuc mæroris æstu, inter suspiria & lacrymas, quibus facile chartam hanc totam irrigare potero. Afflictus carissimi capitis domestico funere, neque dum ex squalore me colligo; & ecce! nova clade penitus confundor. Ita visum Superis, quorum fulmina & iniurias silentio adorabimus. Hæc puto; invitus leges quemadmodum a me scribuntur, vereorque idcirco ne te in eundem turpissimum fletum adducam, sed omnino debemus sub naturæ legibus graviter & animose agere. Si quid hodie lugendum est, passim erit & horror & luctus & lacrymarum materia: ipsa tempora, in quæ incidimus, satis sunt misera & luctuosa. Quid enim patria nostra nisi cadaver ruinis & incendiis deformatum? cives concussi, spoliati, perditæ & in extrema fortunarum omnium linea constituti. Sed hæc damna sunt proprie nostra & nostratum: possunt refici: in uno autem isto funere totus literatus orbis jacturam certe singularem fecit. Magna ubique solitudo eorum est, qui literis cupiunt, quas ille egregia voluntate a multis annis fovit. Neque dubito quin majora semper præstitisset, sed obiit non quidem ἀκλιῶς & inglorius;

Ἄλλὰ μέγα ῥέξας πᾶσι τοσοῦτοῖσι πηρέσθαι.

Scriptit enim libros IV. de Scriptoribus Historiæ Philosophicæ, eosque jam ἐν πρῶτῳ βιβλίῳ prælo absolvit. Ades & vide: Ades, quæso te, ades sine mora & vetusti amoris nostri igniculos iterum iterumque excita. Ego libenter ad te excurrerem, sed multis variisque negotiis detineor. Igitur si tibi commodum est, si amicitia nostra tanti videbitur, oportet in hac urbe me convenias, sed omnino ante diem Solis. Ita te ex tanto intervallo ambiciosius amplectar & oculos jucundissimos dissuaviabor; jucundum erit super studiis nostris capita conferre. Dabo operam ne tui te itineris poeniteat. Quod si dicto die prælo nobis esse non poteris, fac me confestim tertio rem, ne incerta tui expectatione, sumptuosum tempus fallam: namque Hagam-Comitum, hoc est, ad Musas meas redire propero. Vale, Amstelodami.

E P I S T O L A X I V.

D. F E R D I N A N D O D. G.

*Episcopo Paderbornensi, Coadjutori Monasteriensi, S. R. Imp. Principi,
Comiti Pyrmontano, &c. Domino suo Clementissimo,*

Marquardus Gudius S. D.

DIU flagrantem perpetua quadam in te observantia incredibilis me cupiditas tenuit, Reverendissime & Celsissime Princeps, meum nomen profitendi inter tuos, neque ambitionis tam sanctæ deprecanda homini privato est invidia, qui quod vehementer te maxime pietate veluti in Deorum numero colam, cultissimarum orbis terræ nationum constanti sermone & iudicio facio, divina multa, omnia de te summa prædicantium. Et mihi quidem in plurimum annorum

annorum perpetua peregrinatione, nihil tuis ejusmodi laudibus aut frequentius aut majori cum voluptate cognitum fuit. Nunquam excidet memoria, Lute-
tiam cum esset rumor allatus tradita tibi fore, quæ singulari non auctoritate
magis quam sapientia nunc tenes, teneasque voveo diutissime, Ecclesiæ & prin-
cipatus Paderbornensis gubernacula, talem doctissimorum hominum, quibus urbs
ea multum abundat, lætitiâ fuisse, ut in solemnibus circulis & cœtibus, non mi-
nus infelicibus literis omni prope destitutis patrocinio, quam præstantissimæ patriæ
tuæ, qualem Plato Principem in prima publicæ felicitatis parte ponebat, in te
omnes una voce gratulari, maximo coronæ totius applausu læpissime audirentur.
Italiam postea cum attingissem, campos videbar mihi laudum tuarum ingressus, mi-
rifico omnium, per quas incedebam, civitatum in tuam gloriam consensu. Re-
cens & multo acerrimum erat in Urbe virtutis tuæ consuetudinisque desiderium,
memoria populo Rom. jucundissima, quam nulla unquam delebit oblivio; alii
narrabant divini ingenii suavitates & ornamenta: continentiam alii, alii co-
mitatem, qui quum in Pontificis optimi maximi oculis habitares, gratiaque va-
leres plurimum, bonis omnibus patens & obvius, nihil tibi præter omnium ho-
rarum admissionem domestico intimæ fidei munere summisses, Pontifice te ad
summa quæque provocante. Atque hæc mihi tempora revolventi occurrit ve-
tus quidam dolor meus, quem fato invido, quum pauculis post tuam auspi-
catissimam profectionem diebus in Urbem venissem, eo graviolem capiebam,
quod ex Holstenii morte susceptam ægriitudinem spe quadam benignitatis tuæ
solarer: quo in dolore sic animo fui affectus, ut nullas unquam a fortuna mi-
hi injurias putarim factas esse majores. Cetera quæque vîla sunt prorsus lan-
guere, meminique tum temporis optimum senem Pollinum tuum integros
dies in luctu & silentioprehendisse, tui desiderio propemodum tabescere.
Reversus ad Batavos, quo propiori, eo majori & lætiori fama accepi, qui-
bus me mirum in modum oblectabam: unum esse ex Furstenbergiorum anti-
qua domo Ferdinandum Principem, qui veterum sanctissimorum Antistitum
exemplo literas reconditas omne genus ad stuporem ipse doctus, in aliis or-
naret præmiis amplissimis, omnesque liberales disciplinas pudendo contemptu
& fastidio Principum aulis exulantes, exciperet, amplecteretur, foveret: qui-
que justitiæ, pietatis, sapientiæ fama id esset consecutus, quod nullis artibus
æmuli potuere, ut æquissimis & sua sponte fluentibus suffragiis optio datus Prin-
cipi magno fortissimoque, jus futuræ successioni amplissimæ, populo omni læ-
tante & plaudente, veluti manibus teneret. Hæc ego cum sæpius audirem, to-
tus exardescerebam illa cupiditate meæ tibi singularis erga te observantiæ decla-
randæ; sed obstrepere literis inanibus inter tot tantarumque rerum pondera
sapientissimo gravissimoque Principi, hominis esse impudentis atque insigniter
importuni existimabam; nunc autem cum in tuis ad Nicolaum Heinsium omni
laude conspicuum virum, literis te non semel perbenevolam mei mentionem
fecisse intelligam, fregit verecundiam meam pene subrusticam incredibilis hu-
manitas tua, qua tu Deus mihi quidam potes videri. Itaque gratias quas possum
quidem

quidem ago habeoque tibi maximas atque immortales, tum quod ornatum me volueris testimonio benevolentiae tuae, tum vero quod ista tam longe egressa principem humanitate quasi fores mihi aperueris, ad te frequentius diligentiusque colendum: qua in re etiam si laudis & gloriae tuae longa & perpetua quadam fama me teneri dixi, obsecro te, FERDINANDE Princeps, multo magis meo sensu & judicio id a me fieri existimes, praecipua admiratione divinorum ingenii tui monumentorum. Nihil profecto est carminibus tuis, omnem vicibus aetatem, sublimius, nihil mundius nec majori judicio compositum quicquam, quibus quoties legendis animum pasco, Musarum immortalium colloquio interesse mihi videor. Epigrammata duo, quae nuper Heinsius noster singulari, ut omnia tua solet, suavitate recitabat, dignissima quae vel aureis columnis inscribantur, adeo me nativa venustate ceperunt, ut semel atque iterum audita nunquam ex animo meo posse videantur effluere. Itaque illa loca, quae propemodum oblivione sepulta divinis versibus sempiternae hominum memoriae consecrasti, magis multo vis & decus ingenii tui nobilitant, quam clades & facinora bellicosissimarum gentium. Mihi quod tuis tam eruditus & venustus oculis exhibeam, nihil unquam ausim polliceri. Libellum quem vides favore tuo dignaberis sanctissimi martyris Hippolyti nomine, olim repertum a me loco obscuro in hominum imperitorum manibus, quem cum Lutetiae, Tolosano tum temporis, & Parisiensi post summam doctrinae & sapientiae Archiepiscopo Petro de Marca, ut talium erat mire curiosus, ostenderem, non ante vir omnium seculorum memoria dignissimus, instigante plurimum Henrico Valesio, ex ea urbe me est passus discedere, quam libellum istum, ut itineri eram accinctus, opera tumultuaria castigatum, typographo tradidissem. Opusculum est tenue, *ἐν ᾧ τὸ τῶν νοημάτων, ἀπλῆστερον καὶ ἀρχαιότερον*, ut optime judicabat Photius *γρήσιον*, & refertum gemmulis Ecclesiasticae vetustatis, qualis est illustis locus alibi frustra quaerendus Prophetiae nescio cujus *δοκιμίου*, quem recitat verbis magnificis & prophetici spiritus. Id genus testimoniorum, quanquam est multo rarissimum, esse tamen non absque omni exemplo observavi in aliis S. Patribus ejusdem aetatis, neque dum satis constituto canone, S. Justino, Tertulliano, Clemente & tanti praceptoris successore dignissimo Origene: sed his quid tuas sanctiores horas diutius morer? Deum Opt. Max. supplex rogo, Reverendissime & Celsissime Princeps ut te bono publico quam diutissime sospitem, & gloriae tuae cumulum omnibus votis nostris cumulatiorem praestet. XIII. Kal. Mart. cio dco Lxviii.

E P I S T O L A X V.

F E R D I N A N D U S E P I S C O P U S.

Ac Princeps Paderbornensis S. P. D. Marquardo Gudiso.

OPortuisset quidem citius redditum responsum literis tuis, mi Gudi, XIII. Kal. Martias datis, & tanta elegantia, humanitate & amore erga me tam
C singu-

singulari plenis, ut nihil supra. Sed adversa valetudo ex Erysipelate orta, qua in sextam hebdomadam sum conflictatus, invito mihi necessitatem imposuit debitum responsionis officium in hoc tempus differendi. Interim venusta & diserta illa epistola tua cum adjuncto libello Sanctissimi Martyris Hippolyti, cujus statua & facti chronologici de Paschate, ni fallor, in Bibliotheca Vaticana conspiciuntur, in ipso morbo reddita incredibili me voluptate perfudit, & agrotum propemodum relevavit. Quare humanitati tuæ debitas propterea gratias habeo, teque majorem in modum rogatum volo, ut aliquam mihi occasionem præbeas meam erga te voluntatem peculiarem, & de tua doctrina opinionem reapse declarandi. In præsentia epigramma Lucæ Holstenii conterranei tui memoriz jam olim consecratum judicii tui facio. Heinso vero nostro de tui notitia nobis data plurimum debeo, cujus in Sueciam reverfuri & hac, nisi me fallit, transitori comes futurus luculentius nostram erga te benevolentiam experieris. Vale & me ama. Paderbornæ. III. Non. April. MDC LXVIII.

E P I S T O L A X V I.

A L B E R T O N I R O P I O.

Marquardus Gudius. S. D.

ETiamsi nulla causa est, quæ gravissimis tuis negotiis me cogat intercedere, tamen ut magis magisque observantiam erga te meam probarem, non debebat sola ad te proficisci Samuelis nostri epistola. Hujus enim insignis ad optimarum literarum studia propensio ita profecto meretur, ut vobis absque fuce diligentiam juvenis laudem, quam si non dimiserit, me facilius consecuturum polliceor, ut votis vestris abunde satisfaciat. Tuum erit, Amplissime Domine, istiusmodi igniculos bonæ mentis summa diligentia a me exci-
tatos auctoritate tua fovere, currenti calcar addere, adhortari juvenem, ut per studiorum optimorum gradus, omissis inanibus, summa contentione ad sapientiam, & quæ sapientiz fructus est, ad honores necum enitatur. Nihil mihi gratius, nihil affini tuo utilius facere poteris. Ignosces sollicitudini meæ, qua quantum potero, cavere studeo, ne Musis ereptus corruptissimorum hominum gregi se immisceat. Totum ipsi defero, quicquid ab arte mea possum promittere curæ. Id debebo semper fidei meæ, quam nolim apud vos laborare. Vale, vir Nobilissime, & studiis nostris fave. Lutet. Paris.

E P I S T O L A X V I I.

J O H A N N I D E S C H R I E C K J U^{to}.

Marquardus Gudius. S. D.

Daventriam,

NUdius quartus cum quæ Senatus vester honorifice de me præter omnem expectationem meam judicasset, humanissimis verbis tuis supra quam credi potest ελκυσθησθαι & gravi sapientique viro dignis intellexissem, cæpi ex
co

eo die rerum mearum pondera, quemadmodum receperam, mecum experiri paulo diligentius, atque illa præsertim, quæ voluntati meæ dixeram intercedere, magna cum cura diu multumque ambiguis in utramque partem excussi. Flagrabam mea sponte, uti facile potuisti perspicere, nescio quo, certe magno & miro vobiscum vivendi desiderio, postquam vero accessisset auctoritas Ordinis amplissimi, de meis studiis tam benigne sentientis; non credas, quam me sollicitum habuerit rerum mearum deliberatio. Nihil quidem intentatum omisi, quod ab homine civitatis vestræ cupidissimo præstari potuisset. Sed omnis ille conatus, quod doleo, contra cadit atque ego velim. Rationes meæ, ut nunc jacent, non sinunt in re tam gravi quicquam statuere, & me licet dissentientem tenent. Itaque beatissimo secessu vestro me fraudo propemodum invitus, & quod superest, amplissimo Senatus, & Curatorum collegio gratias quas possum quidem maximas ago atque immortales, quod ornatum me voluerint testimonio judicii sui. Deum Opt. Max. suppliciter rogo, ut nobilissimæ vetustissimæque civitati tales viros conservet, sub quibus nunquam non esse possit laudata foris, domi tranquilla, bonis omnibus florentissima. Hæc publico: tibi privatim vix minora debeo, Schriecki prudentissime, qui mandatis publicis graviter & mirifice functus, omnibus cumulatam me officiis, protinus in amicitiam tuam recipere voluisti; quam singularem tuam benevolentiam nunquam ex animo meo effluere patiar, operamque dabo, ut apud memorem te virum beneficium posuisse, posthac ipse sentias. Vale vir Amplissime.

EPISTOLA XVIII.

AMPLISSIMIS CURATORIBUS

GYMNASII DAVENTRIENSIS.

Marquardus Gudius. S. D.

UT egregio de me judicio vestro plurimum lætor, eoque nomine maxime ad vos velis remisque contendissem, ita multum indolui necessitati, per quam mihi tam esse fortunato non licet: illa tamen, quæcunque sit, cum sit τῶν σὺν ἐφ' ἡμῶν, vobis sapientibus viris me, ut confido, omnibus modis excusabit. Ego quidem quod amplius deliberandum putem, non reperio: & cum plane nihil videam spei superesse, qua id de me possim polliceri, nefas sit mihi commoda juventutis vestræ morari. Cujus consilii ne deprecari cogar invidiam, vos mihi veniam, quæ vestra est benignitas, ultro facietis. Hoc autem vos etiam atque etiam rogatum volo, ut quod haud temere, nec levicula ratione statuisse mihi videor, optimam in partem cognoscatis, & quem benevolentia vestra dignum censuistis, auctoritate, qua multum valetis, constanter tueamini; id ne pluribus aut diligentioribus verbis vos rogem, singulari facio fiducia, cum sit hoc civitati vestræ prope fataliter datum, ut amctis literas, hominibusque bonarum artium studiosis optime cupiatis, quo pulcherrimo consilio Musarum atque immortalitatis illam multis nominibus florentem

officinam præstabis profecto beatissimam, ceterisque omnibus quotquot sunt, invidendam Academiis. Ego licet hoc tempore *χρόσι μὲν ἔτι πρῶσι* vester esse non possim, animum tamen meum vobis devoveo, ex quo gratissimam memoriam tam insignis vestræ voluntatis & benevolentię nulla unquam oblivio delebit. Valete & ut facitis, bono reip. feliciter rem gerite. Amstelodami Idib. Maj. c13 13c LXVIII.

E P I S T O L A X I X.
JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius. S. P. D.

Duisburgum,

POSTEAQUAM ex hac urbe discesseras, quia reditum profitebaris, dies professionis tuæ sollicitis articulis computabam: aliquando morose, ut solent, qui quod amant, insolentius desiderant. Tu vero qualicumque domum reditionis oportunitate captus, rationem itineris præter opinionem nostram mutasti; quod quia commodo tuo factum esse suspicor, fero facile, nisi quod hoc consilio te mihi elapsum imprudenti esse, & nihil tibi officiorum meorum constituisse doleam, quibus te debebam ad te tuosque demittere. Et certe ita volui, ut intelligeres, Grævi Clarissime, te homini neque impudenti cupere neque ingrato, cujus erga te insignis propensio quævis sibi officia imperare poterat. Nam qui a prima nostra Erffurtensi consuetudine te diligentissime observo, facioque semper magni, literarum duntaxat optimarum nomine, quibus exquisitissimum ingenium tuum exornasti, jam si pateris, etiam mirifice diligo, quod singularem tuam erga me benevolentiam multis modis nuper declarabas. Ex eo tempore me sustinui, ne ad te prius ipse quid scriberem, quam referre possem de negotio, cujus tu mentionem inieceras; sed quia tanto intervallo ne prima quidem istarum rerum initia cognosco, nolo scriptionem meam levi lentaque earum expectatione ultra morari. Videntur quod in diem abiere, profus cecidisse contra atque optabantur: tametsi non studium operamque tuam sed fortunam conjecturæ nostræ accuso, quæ quam levissime in ipso ortu dispersit. Quod si ita est, fac saltem ut sciam; neque enim ullum ex infecta re dolorem capio, neque eo secius egregiam tuam voluntatem amo. Aspernamur sine molestia, sine dolore, quæ haberi non possunt. Quare frustra mihi caves, ne homini præsertim fastidioso nimis videar appetere. Consilium boni animi prudentiæque tuæ rationem agnosco, parum abes ab illustri Historico, qui Augustum specie recusantis flagrantissime cupiisse indicat. Sed si ne imprudenter me obrudam, metuis, plane tibi sum ignotus. Ego vero, nisi sponte & natura mea ab istiusmodi ambitionibus abhorrerem, quas profecto fugio, licet omnia hodie virtutis præmia possideant, ex ea tamen, quam inter homines vivo atque agito, communi vita moneri poteram, ne aut inscite, quod solent erronee sine fronte *ἢ τῷ πῦρ δὲ τῆς πῦρ δὲ τῆς πῦρ*, aut arroganter homo novus me ignotissimo cuique objicrem, studia officiaque mea
fortasse

fortasse non desideranti. Nunquam fracto ita atque abjecto animo fui, ut quasi mancipium de catastra propter unius alteriusve anni saginam tantis precibus & lenociniis supplicarem, meque illiberali conatu in molestissimam servitutem traderem. Tamen quod de profutura studiis meis provincia diligenter circumspectam, me adeo cogunt calamitosissima hæc tempora, in quæ ego incidi, quæque innumeris me difficultatibus afficiunt. Non diffitebor, industriam debilitant & igniculos animi pene extinguunt. *Fracta navi*, inquit vetus auctor ad Herennium, *multi incolumes evasere, ex naufragio patriæ nemo salvus enatabit*. Sed nisi ego jactura, quam feci, rerum mearum, tamen uti debeo, maxime commoveor intereccione patriæ, cujus deformatam ruinis incendiisque profecto cadaverosam faciem nunquam sine dolore & lacrymis intuebitur. Ita infelix Cimbria perverissimis eorum consiliis periit, quorum levissimis arbitriis tenetur! Nosti quos dicam. Qui nisi concussi, victi, perditi, jamque in extrema fortunarum omnium linea constituti flagitiosam vitam tueri non poterant: namque omnis antiqua virtus, quæ aliquando in hac natione regnabat, a multis annis luxu consumpta est. Cæterum si quis hujus fœcordiæ in unum regem causam transferet, nã illum ego aut iniquum aut plane harum rerum incitium esse arbitror. Nullo per orbem terræ regno primariorum quorundam virorum altuta sui que commodi diligentissima factio iniquioribus cum principe conditionibus transigit: quem ad pacta turpissima eo sacramento astringit, ut ne, si velit quidem, possit bene omnia & ex usu publico facere. Quod utinam ipsa Resp. tantas injurias hominibus narrare posset, minus dubito, quin viros quosque optimos in commiserationem Regis optimi adduceret. Vides quam ægre, quæ domesticis suorum petulantis non sufficit, tantos fortissimæ gentis impetus sustineat: sustinuit tamen hæcenus non adeo sua virtute, quam Dei beneficio. Ille tandem nostri misereatur, & reliquias facultatum nostrarum in tutum collocet. *ψυχρὸν γὰρ βοήθημα ἀνθρώπινον*, nisi ille manum admoverit. Quorsum ista? *quid me querelis exanimas tuis?* inquis. Nimirum quæ ipse non scribo absque molestia & motu animi, scribenda erant, ut acerbitatem fortunæ meæ cognosceres. *Σοφοὶ μὲν συγκρούησι τὰς οὐκείας βλάβας*, quod est apud Euripidem. Sed ego in sinum tuum meas sollicitudines volui exponere, quia te salutis meæ curam suscepisse animadvertēbam. Ea omnino apud me est integritatis tuæ fiducia, ut te sine suspicione ad animi mei penetralia admittam. Potero quidem egomet ipse levi negotio rationibus meis prospicere, si meorum voluntati obsequor, quibus id consilii, ea cura est, ut ab istis, quod ajunt, inanissimorum studiorum oblectamentis in aulam me quoquo modo extrudant. Sed parum me movent: ita enim constitutum est mihi, nunquam hæc qualescunque literulas, altrices adolescentiæ meæ, nisi cum ipsa vita, deponere. Malo cujusmodicunque *ἐνιαυσίῳ μισθῷ* Musas mihi meas illibatas adhuc atque integras esse, quam immaturas arbitriis & libidini corruptissimorum hominum locare. Quod igitur superest, nisi plane omni spe excidimus, rogo te ut quod cepisti, conficias,

& , ubi opus erit , negotio fidem diligentiamque tuam adhibeas. Id te quidem ultro facturum esse confido , non tam mea quam literarum causa , quas uterque colimus , tu vero etiam ornas atque illuminas. Sed hanc operam te præsertim rogo , si honestis , non sordidis , non iniquis me conditionibus invitatum iri censes : sin , quod me negligat , minus dolebo. Quoquo se modo res habeant , velim me quamprimum facias certiore. Ubi tuas accepero , Leidam revertar. Ex ea urbe in Brabantiam ire constitui , & ad viros doctos invisere : quibus si quid velis , quod quidem diligenter curatum velis , mihi manda. De rebus literariis multa erant , quæ ad te perscriberem : sed patientiæ tuæ rationem habeo. Satis jam molestiæ devorasti : namque epistolam accipis incompositam , verbis & rebus futilissimis affluentem. Sed hanc culpam deprecor , quam alias brevitate emendabo. Holstenii Inscriptiones libenter in aliud tempus differo : quia nisi plures accedat , non operæ pretium eruditis , sed viro summo injuriam facere videor , quem cognovi in divulgandis suis superstitionisissimum esse. Quæ in literis ipse commentor , leviora sunt ; sensim maturescunt : non parturio ; tamen nascuntur mihi quotidie in evolvendis veterum scriptis conjecturæ , quibus , quod præscisci scriptum esto , multa loca & obscura & corrupta illustrabo. Plymerus , beneficio tuo , non videtur deesse meis consiliis. Tu vero quid agas , quid mediteris , quidve primum absolvas , scire admodum cupio. Nihil nisi magnum perfectumque ab ingenio tuo expectamus. Quando Daventriam te transfurum putas , quæso , indica : quippe frequentioribus te literis conveniam , & si tibi commodum est , super aliquot doctissimorum veterum locis capita conferemus. Morus in quibuslibet locismorat ut lepus in saxo , crebras sui expectationes commovet jam ab ipso tui discessu : diu hæsit Antverpiæ : hodie fertur Hagæ-Comitum subsistere. Fore tamen , ut cis paucos dies ad nos accedat , omnes suspicantur. Quod si tuis literis possem utcunque in opinionem viri irrepere , novo me beneficio tibi obstringes. Vale , Vir Doctissime , meque ama. Hæc obsignaturus , inopinato gaudio perfundimur : constanti enim fama ad nos ex Dania perfertur , Suedos furibundum , sed inanem sibi que exitiosum impetum fecisse in Hafniam. Urbs magno animo irruentes excepit , summa strage confecit. sed ista vobis jam nota esse conjicio. Amstelodami. vi. Eid. Mart. 1619.

E P I S T O L A X X.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius S. D.

Duisburgum.

Mira literarum tuarum expectatione teneor. Amstelodami diem ex die duxi , ut iis responderes , quæ verbosius ad te perscripseram. Quin enim tuto tibi reddita sint , non dubito. Nullam potui causam fingere tui silentii : jamque solitudinis aliquid habebam de valetudine. Morus te sibi eandem operam

ram debere querebatur. Tandem vero in hac urbe ex Gronovio nostro te domo abesse intellexi, & inter novas tuas affinitates causam familiæ herciscundæ agere. Ea negotia, si ab iis patrocinium silentio petes, te mihi facile excusabunt. Libenter enim mea desideria tantis tuis commodis posthabebo. Nolim tamen omnino ex animo tuo effluere. Tu quidem non debebas negligere hominem tui studiosissimum. Age sodes, eam mihi suspicionem eripe, & nulla interposita mora gratissimum officium tuum redde. Scire aveo, quo in loco se habeat negotium, cujus tractationi studium tuum profitebaris. Quod si plane frigeat, per me quidem perire poterit. Nullam nisi voti nostri jacturam fecimus: nihil me ista movent: modo respondeas, nostramque diligenter amicitiam foveas. Hoc unum hisce literis te moneo, hoc impense rogo. Moro valde acceptus nullo negotio fui in familiaribus. Felicissimi ingenii dotes etiam nunc in eo viro suspicio, quidquid alii sentiant. Superioribus diebus discessit, impetrata Amstelodami non invita quidem, tamen honesta missione. Nuper in eam urbem reverfus jam sua prius convalescerat, quam quid de adventu innotesceret. Igitur cum ego eum salutarem, multis sibi modis dolere simulabat, quod libros, quæque aut descripta aut suis curis confecta haberet, non pervidisset. Hisce rationibus natum mihi est *ἐμὴν μᾶλλον ἢ ἀνελευθερία* qualecunque Elegidion, quod ad te mitto, GRAEVI emendatissime, non ut elegantissimos oculos tuos morari debeat, sed quia ad communem nostrum amicum conscriptum est. Tu, quem tritas habere aures censo legendis veterum venustissimorumque poetarum carminibus, quæso te, meas mihi sribilingines audacter indica. Phura ad te volebam, sed jamjam excurro Hagam. ideoque hæc prope. Gronovius *ὁ πρῶτον* te amicissimis verbis salutatur. Vale, Vir Clarissime, & de rebus nostris me quamprimum fac certiozem. Migrationem tibi feliciter evenire volo. Lugduni Batavorum. a. d. XII. Kal. Majas 1713. LIX.

Literas tuas sive ad Pluymmerum, sive potius in diverforium meum Amstelodamense mittes.

E P I S T O L A X X I.

JOHANNI GEORGIO GRAEVI.

Marquardus Gudius S. D.

Dumtriam.

Nuper videre memini penes Vossium binos libellos Casauboni, qui ut tu to ad te perferrentur, rogaverat: namque eorum alteri præfixum erat nomen tuum, æterno apud posteros testimonio, quam te virtutemque & doctrinam tuam intellexerint pene extra orbem nostrum optimates literarum elegantium. Quin utrumque acceperis, minus dubito, præsertim quod pro singulari & nunquam satis laudanda humanitate sua Amplissimus Heinſius sese confestim curaturum pollicebatur. Sin adhuc præter opinionem meam dono amici

ci tui cares, faciam libentissime, ubi rescivero, ut ne diutius desiderium tuum sufflaminctur. Fidem operamque meam quavis occasione meritis tuis probare aveo. Quam velim ad promissionis meæ diligentiam, quæ desiderabas, ex Vossiano libro transcripisse! Sed subterfugienti nihil debebam rerum suarum eripere. Nosti varietatem tanti viri. Luget matris suæ funus, quod impedimento fuit, ne sæpe atque iterum de minutis notationibus interpellarem. Revertar autem Hagam die crastini, & quoad potero, summa ope enitar, ut voto nostro satisfaciam. Prolixiora voluntati erga me tuæ debeo, quam satis superque in negotio Duysburgensi perspectam etiam nunc mirifice exosculor. Quod enim opinioni eventus non responderit, τῷ ἰσχυραίῳ ἰδὲν μέλει. Propensionem tuam pluris facio, atque omnem fructum etiam si uberrimum. Solam triumvirorum nostrorum sententiam auro omni atque stipendio contra æstimo. Insignia virtutis multi etiam sine virtute consecuti sunt: talium virorum tanta studia assequi sola virtus potest. Equidem arrogantiam omnem maximopere fastidio, tamen blandimenta ista, quæ ex amore virtutum proficiscuntur, aut mihi aut Cicroni ignoscas velim. Cæterum Dei immortalis beneficio & singulari viri incomparabilis Gronovii nostri diligentia salutis studiorum meorum egregia istiusmodi ratione prospectum est, quæ multis parasangis superat inertem secessum istum in Rheni litore. Nuper tradebatur Hagæ curis meis adolescens, aut juvenis potius nobilis & locupletissimus, quem regere obnoxium, & per Galliam Italiam atque alias Europæ regiones vitæ studiorumque præfectus comitarer. Præter liberum omnem sumptum promissum est liberale & lautum congiarium, adjuncto etiam servulo jussis meis parituro. Initio mensis proximi bonis avibus iter ingressuri Galliam terram petere constituimus. Ecce autem quam dierum aliquot spatio in salutem meam conspirent fata, quæ tandem videntur acerbitatem exuisse: undique ne cogitanti quidem sese jam offerunt optimæ & studiis liberalibus satis commodæ occasiones. Consules opulentissimæ urbis diu multumque hæsitantes tandem me ultro evocaverant sumptu satis splendido, ut egregio publico animadversiones Blondellianas curarem: jamque domi habebam volumina Baronii, cum literæ τῷ πένυ Gronovii redderentur, quæ provinciam laudatam offerebant, cujus pacta confestim Hagam excurrens confeci: ideoque Amstelodamensibus, quorum arbitrio conditionibus adhuc suspensis, sumptu nondum consignato, minime tenëor, quam proxime, quanquam, ut solent, prolixis verbis ex ista occasione spem professionis fecerant, commendatum opus restituam. Redeuntem ante aliquot dies, facta jam Hagæ stipulatione, me excepit in hac urbe Mori nostri epistola, & quam humanissime singulari verborum lenocinio ad honestam æque optimamque stationem invitavit, ut Salmurii in Amyraldi celeberrimi Theologi ædibus viri nobilissimi, inter regni primarios, filiis duobus ad Historiam veterem docendam præsem. Ostendit præter stipendium sexcentarum librarum annuum, e vestigio, dummodo adesse pollicerer, pro itinere centum libras in hisce regionibus peti posse. Hæc, Grævi Doctissime, quæ præscisci narro,

pro

pro eximia naturæ tuæ bonitate; equidem absque invidia accipies, sed non absque fastidio: tamen quia te sine colore, sine fuce impensius salutem meam cupere intellexi, non reticenda erant, quæ evenere. Etiam in patriam nuperrime accitius bella & dudum expectata peregrinandi occasione. Sed jam frustra sunt. Relictis enim aliis omnibus pacta Hagenſia servare constitui; ecquid miraris? quæſo te, rideamus hujuscemodi ludibria, quæ nunquam opinionis meæ constantiam movebunt. Ita hominum communis vita vivitur!

*Fortuna sero lata negotio
Ludum insolentem ludere pertinax
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc aliis benigna.*

Sero aut errorem suum aut innocentiam meam levissima ista meretricula agnoscit. Multa habeo quæ de studiis nostris communibus ad te libentissime perscriberem; sed excludor tempore. Occupationes aliam diem consumunt: ideoque nocte concubia scribebam ista quæ accipis. Exiguum hoc officium in declaranda observantia aut potius pietate erga te mea libenter consumo: sed præter illam dux potissimum causæ aliam ad scribendum me impulerunt. Primum oro te atque obtestor ut quantum poteris celerrime remittas catalogum meum Erfurtensem. Nihil hoc tempore gratius mihi facere poteris. Non tanti quidem sunt chartulæ, quæ magnam partem ostendunt futilium librorum latibula: tamen ut amicorum meorum accuratiori satisfiat, multa ratione a me desiderantur. Amo te multum; cura ne super levissimis schediis humanitatem tuam bis conveniam. Noſti professionem meam quam proxime instantem. Alterum est quod scire cupio, an Hardervici quidquam inveneris Valerio meo proficuum. Ita opto & voveo. Expecto autem ut hac de re quamprimum certiores me facias: quod etiam atque etiam te rogo. Literas tuas cum catalogo mittes in diverſorium meum quod est, ut noſti, sub signo *Principis Dania*: namque ante initium Novembris, hoc est ante abitum meum in hanc urbem redibo. Vale & me ama. Amſtelodami XIV. Octob. MDCC LIX.

Catalogi eam partem, quam a te accipi, Pluymero tradam: a quo petes etiam fragmenta Ciceronis, quæ promisi. Lectiſſ. uxorem tuam saluto.

E P I S T O L A X X I I.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius S. D.

Utrajectum.

Æ Gra manu hæc ad te. Ingratum hospitem, cum quo nulla unquam mihi consuetudo intercessit, magno meo incommodo alo, quem quidem veluti humanæ sortis monitorem non iniquo animo ferrem, nisi omni exuta humanitate permanisset in venas, & in delicatissimis visceribus sedem fixisset. Quis novus hic? inquires, carnifex, informe monstrum, nihil habens communis sensus, uno verbo, lapis est. Sed ne me putes joculari in re seria,

D

dira

dira hæc invasio *νεφεληδον* plusculos dies magnis me cruciatibus distulit & propemodum dissolvit. Ea causa est, quæ si paulo tardius respondeam, tibi me, qui nobis non solebas esse iniquior, nullo, ut reor, negotio excusabit; tu quidem fulminas, & nescio quid præfatiunculæ a me exigis, de qua ne cogitare quidem integrum mihi fuit; redeuntem me ab amplexu tuo variæ eæque graves curæ exceperere, quibus non poteram manum subducere. Fatebor etiam, fortasse nolui; mihi certe nunquam in mentem venit in ejusmodi opusculum ambitiosius præfari. Sciaffio, ut literarum omnium est amantissimus, placebat Heinsii nostri nomen præfigere; non improbavi, immo hortabar sedulo, sed optimi viri voluntatem forenses tricæ retardarunt; nunc quoniam Dei Opt. Max. beneficio fortunas suas magnam partem in tuto collocavit, de cetero molestiorem triconibus quam sibi litem habebit. Utinam superioribus diebus adfuisses! præfiscini dixerim, videtur nobis belle rem & pulchre egisse, non afflictis, sed magna cum eorum infamia & turpitudine plane fractis adversariis: quid enim turpius, quam in re onanium æquissima, quam natura imperabat, amplissimi ordinis auctoritate compelli? hinc novæ iræ & lacrymæ, non credas quos nobis dolos & laqueos struxerint, sed eos divina providentia detectos consilio atque industria elusimus; nunc quæ pari, aut etiam vehementiori contentione disputantur, ad ingentes quidem pecunias excurrunt, sed nos ut dixi minus torquent. Igitur amico nostro aurem vellam, ut, si quem velit, in limine istius opusculi compellare, id quam citissime faciat, neque amplius typographi commoda moretur. Quod si sex aut septem dierum intervallo diutius moram interposuerit, auctor tibi ero, ut libellum illum tuo arbitratu divulges, dummodo caveas, ne quam mei mentionem faciant. Hoc serio te ex animi sententia obtestor, velis prospicere ne gravissime in re tam levi me lædant. Satis me pungunt aculeatæ literæ tuæ, in quibus non unus est locus, de quo vehementius tecum expostulem. Intempestiva sunt *κελεύματα*, quibus me ad publicandos itinerum nostrorum fructus non absque stomacho provocas; parce tibi aut mihi potius, & finas, obsecro te, exiles conatus meos maturefcere. Næ tu homo es sane quam lepidus, qui nihil de te sollicitus, alienæ summam diligentiam mirifica accuratione ad calculos revocas: amo tamen lepores istos ingenii tui, sed quem mihi campum aperis effusis quadrigis in te excurrendi? tempero mihi & saluti est tibi morbus meus: ajunt medicorum filii non expedire *ἐν τοῖς δούρασι* declamandi intemperiem. Hæc quidem ad te per jocum scribo: nostri minas amantium, quibus non credo animum tuum vehementer perturbari: tamen ne impune me videaris vellicasse, liceat mihi in te paululum inquirere. Numeremus pace tua annos, quibus magno nostro damno Polyænum premis, detines. Quid est, quod diutius observationum tuarum libros nobis invidas, quos non ignoro tibi in mundo esse? Ascraeo vati beneficium promisisti; quid ergo differs? De Theocrito si quid præbe memini, aliquando spem nobis faciebas: age, expedi te, & nos non patere vana spe lactari. Cetera quæ erudito orbi tua ad unguem omnibus ele-

giantis

gantiis polita indoles pollicetur, quando erit ut comere & linare queas desinere? nihil te purgas, qui muneris publici labores nobis opponis. Ego vero omnes ejusmodi tam publicas, quam privatas exercitationes soleo literatorum hominum jucundissimum otium interpretari: quid enim in scholis tui tractas, nisi merum mel atticum & urbanos sales, quibus alios pascis, te autem oblectas, & omnem scriptionem tuam animas? occuparis in otio operamque tuam, veluti per ludum, locas in iis studiis, quæ maxime cupimus a te illustrari. Ego non magnis quidem negotiis, tamen, quæ insignis est infelicitas, meam erga optimas literas constantissimam voluntatem molestis curis frequenter sufflaminari atque impediri animadverto. Vita tibi quieta est, jucunda & quod potissimum gaudemus, oportuna tuis cogitationibus: mihi desultoria, vaga, ingrata, morbis fracta & a prima adolescentia innumeris huc atque illuc exercita tempestatibus. Non ignoras ante hos sex menses cum me constituissem omnibus solum molestiis in literatum secessum abdere, ut concepta ex longis erroribus mearum rerum tædia innocentissimis Musarum voluptatibus ex animo delerem, plane atque optabam contra accidisse, non alia mea culpa, quam quod ab indignissimarum sordium iniquitate & malitia defensam amicissimi hominis salutem cupiebam. Vide nunc & arbitrare, quam mihi suaviter insultes pauculos menses in hujuscemodi turbis occupatos silentio transigenti. Expecto tempora posthac magis tranquilla: quæ si Dii immortales concesserint, ut tuis admonitionibus locum dare, iisque studiis, in quibus omnem speem delectationis nostræ posuimus, vacare ex animo possim, supero Crassum divitiis, atque omnium scenas & theatra libenter aliis relinquo. Duisburgum non quidem contemno, sed nescio quam sortem fors mihi objecit: adeo multa sunt, quæ me revocant; totus rerum mearum conversus est orbis, ac me ctedas exiguo momento huc illuc impelli. Mutare ex fatorum arbitrio sententiam, & in melius consilia referre, an hoc est Principibus illudere? quanti ergo libertatem meam vendidi? aut quo pretio operam meam addixi? injuriam mihi facis duriusculis exprobrationibus tuis, & conscientiam tuam interrogo, quid in hac salutis meæ cura peccem. Quare etiam te atque etiam rogo, si res meæ tibi sunt curæ, advola & rationem opinionis nostræ maturiori judicio præfens excute; non injucunde feriabimur: tu fac, ut ferias nobiscum auspiceris. Cimbricam profectionem morbus moratur: tamen si, quam nunc iratam habeo, Hygeiam paulo benigniorem experiar, iter nostrum maturabimus, & ne quid te celem, necessitate quadam compellimur ante Eidus hujus mensis discedere, sed alia & breviori via: ideoque nisi in reditu, Francofurto descendens secundo Rheno, Academicos tuos salutare non potero, quibus si me amas, ut fidem meam bonam præstes, tuæ erit pietatis & benevolentia; dabo operam ut te metu liberem ne viris bonis malum nomen videar. Kriwizio omnia præstabo, quæ summa ejus & modestia & eruditio meretur, sed diem discessui constitutum, nisi molestum est, accuratius indica. De ancilla sero mones: res integra est villico, de quo si potes, confice.

Vale & si hæc epistola videatur tibi paulo morosior, cogites morbi hoc vitium esse, non animi. Hagæ-Comit. a. d. IV. Non. Jun. c10 10 c LXIV.

Sciassius noster te & lectissimam feminam, uxorem tuam, amantissime salutatur.

E P I S T O L A X X I I I.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius S. D.

Ultrajeitum.

Dii male faciant isti perditissimo nebuloni, cujus castigandis fraudibus inter rabularum σήψεις atque ἀναβολὰς tantum nobis perit pretiosi temporis, ut omnium pene necessitudinum nostrarum oblivisci videamur. Nudius quartus, cum reddita mihi pridie ejus diei essent literæ tuæ, plenæ amoris & benevolentia, eoque nomine maxime vellem celeriter, uti rogaveras, ad vos venire, ex eo genere, nescio quid forensium tricarum intercessit, in quo optimi amici nostri commodis præsto me esse oportere animadvertēbam. Hoc tibi significandum duxi, ne quid hac in cunctatione mihi vitio vertas, qui profecto incredibili desiderio tui angor: tuæ erit æquitatis & sapientia, quia te in eodem πᾶσι video, paucorum dierum moram tranquillo animo ferre. De filiola tibi gratulor, mihi gaudeo, quod ejus nomine me quoque in partem sanctioris curæ, judicio amicitia nostra dignissimo, amanter voces; non credas, quam me oblectem honore vestrae hujus sententiæ, quæ cum mihi sit gratissima, sequitur illud ut te existimare velim, mihi magnæ curæ fore atque esse jam, ut ipse tu, tuique omnes, deinde etiam ut reliqui intelligant, me tibi singulari quadam & perpetua, præ ceteris omnibus, fide & voluntate longe esse conjunctissimum. Vale. uxori tuæ, lectissimæ feminæ, plurimam nostro nomine salutem dicito. raptim Hagæ-Comit. c10 10c LXV. a. d. VII Kal. Sextiles Gregorianas: nos ante Idus expecta.

E P I S T O L A X X I V.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius. S.-D.

Ultrajeitum.

IDus sextiles sunt elapsæ, & memini optime, spem vobis fecisse me adventus nostri ante illum diem; non dubito quin mirere, quod irritis pollicitationibus tuum nostri desiderium moremur; quæ cum res sit meo quoque judicio molestissima, vereretur ne stomachum tibi faceret, nisi cognita mihi & plane perspecta esset eximia illa naturæ tuæ bonitas; mihi etiam quid putas animi esse, jucundissimæ consuetudinis tuæ frustra sitienti? dum quotidie ad te venire cupio, omni delectatione, literisque omnibus carco, quas, mihi crede, ante attingere

attingere non possum, quam te videro. Sed ab accessu urbis vestræ deterremur adversis rumoribus: ajunt ejus partem magnam vicinosque agros totos gravi pestilentia conflitari; nos magna sumus sollicitudine tui causâ; si me amas, hoc nos metu libera & te serva nobis & tuis. Vides nunc quid te rogatum velim, ut quanta maxime poteris celeritate cum optima uxore tua huc advoles, ut præsentem vos omnibus lætitiis lætos & hospites videamus. Hoc mecum te flagitat ὁς ἡμῶν φίλος Ἰπιδέξισθαι, cui non possum abhorrenti auctor esse periculosa profectio: non disputo an talis tibi videatur: sufficit mihi a te impetrasse, quod omnium maxime hoc tempore desidero. Habeo quam multa quæ te scire, tua non minus quam mea interest. Veni ergo celeriter, & cave hoc neget amicus de salute tua anxius. Vale. Hagæ-Comit. vii. Kal. Sept. Gregor. CIJ DC LXV.

E P I S T O L A X X V.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO.

Marquardus Gudius. S. D.

Lipsiam,

DE itineris tui felici successu mihi jucundissima fuit, quæ oportune, ut volebam, ex literis tuis accepi: spero ejus quod reliquum est brevi ex voto nostro haud minus popitiis diis confectum iri; tu quæso matura redditum, atque his oris quamprimum redditus, pro veteri, quod mihi tecum est, hospitio e navi recta, si me amas, in amplexus nostros propera; nos certe mirifico tui desiderio tenemur, cujus igniculos non alit modo, sed etiam accendit animorum ille tacitus consensus, eadem voluntas, idem de studiis nostris judicium. Sed licet te semper eo nomine tantum dilexerim, quantum olim tu intelligere potuisti, tamen, crede mihi, postquam nuper ex intervallo singulares illas ingenii tui suavitates regustare coepi, ad meum erga te amorem sentio tantum accessisse, ut eo nihil jam possit esse ardentius. Viri docti quid agant, quid moliantur in illa Germaniæ nostræ politissima parte aveo ex te audire, inprimis autem quid sperare debeamus de Pausaniæ restitutione ex MSSis illis ἀποκερῦφοις. Inscriptio hæc Puteolana, cujus Reinesianam explicationem ex ejus inscriptionum syntagmate desidero, petita est ex Capivacii historia Neapolitana:

. D. M.

M. VALERIVS. DEXTER. LIB
NEPTVNO. MANIPVLARIS
C. CALBISIVS. CEREALIS. IIII
DACI. COHERES

Sed velim præterea libenter intelligere, an eo in syntagmate præter illas e schedis Piccartinis & libris editis collectas multæ sint Inscriptiones antea nunquam editæ, ex quibus si nobiliores aliquas in Germania præsertim repertas tibi va-

D 3

care

caret excerpere, qualicunque etiam successu magnam a me gratiam inires, dummodo ne id incommodo tuo feceris. Batavi tui tandem invitis licet ringentibusque malis diis pacem habebunt, cui tamen vix natæ exemplo in omni memoria prorsus inaudito nequicquam litatum fuit aliquot mille hominum sanguine. De puella noli laborare; res ea est indigna curis tuis: alia via atque opera curabitur. Vale, virorum amicissime & plurimum salve a me meisque. Hamburgi. a. d. xiv. Kal. Septemb. Jul. c19 13c LXVIII.

E P I S T O L A X X V I

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO

Marquardus Gudius. S. D.

Ultrajobum,

Incredibili me voluptate perfudit epistola tua plena pulcherrimarum rerum, venusta, gravis, atque ut omnia tua, omni ex parte papavere & sesamo sparsa: utinam animum quotidie tam lauto victu atque eleganti pascere, aut inter multarum rerum insolentium fastidia saltem reficere sæpius nobis liceret! tu, cujus tantum est flumen suavissimorum & optimorum verborum, cui rerum scitu dignissimarum sive veterum, sive recentium tanta domi copia, quem loco studiis nostris oportunitissimo vitam degentem nihil eorum fugit, quæ passim a literatis hominibus per totam Europam geri aut tentari solent, amicum talium fabularum cupidissimum frequentius honestissimi voti facere compotem, tuarumque literarum deliciis fovere liberalius nullo negotio posses: nostram in scribendis literis indiligentiam te imitari nolim: amicitias animo constanti potius quam tenui quadam papyro colimus. Sed præsertim in septentrionali hac solitudine, ubi nihil nisi merum rus, meras ineptias videmus atque audimus, humaniter ignosci fas est circa hæc amicitia officia *ἡμετέρῃ βεβουτητί πεινωχελίῃ πει*. Labbæi glossaria, quæ olim in Gallia vidi, quam vellem publice jam extarent: sunt enim bonæ frugis & multæ variæque eruditionis. Historiam *ἀνέκδοτον* Byzantinorum Impm. quamprimum apud vos habere licuerit, fac sciam. Cassiodori operum novæ editioni conferre multa potuisssem. Quis ille est Oratorii collegii sacerdos, cujus historiam Bibliorum Criticam Lutetia statim atque lucem aspexit, auctoritate publica Vulcano consecratam scribis? P. Simonem Parisiensem Gallice nuper edidisse de versionibus ac commentariis Biblicis librum plenum invidia sed utilem ex Anglia nobis scribunt; an ejusdem auctoris idem sit opus a Bigotio & Justello adeo vobis laudatum scire velim. Narrant præterea Angli, prodiisse nuper ibi Alfredi vitam cum egregio commentario & ectypis Saxonorum numismatum: Outramum etiam de Sacrificiis cum applausu publice jam legi: Morisoni grande opus de Plantis pulchre procedere & typis suis & schematicis: Cyprianum sudare sub prælo theatri Scheldoniani: extare etiam & laudari novam editionem Herodoti, Ornithologiam Willoughbæi, Robinsoni Annales & Cudwothi

wothi doctum & spissum opus adversus Atheos anglīce scriptum. Herodotum si vidisti, certiozem quāso me facias quid in ea editione praestiterint & quibus subsidiis. Lutetia dudum expectamus Huetii nostri pro religione Christiana doctissimam, ut reor, Apologiam; nihil nisi doctum omnibusque numeris absolutum ab illo viro proficisci potest. Accipis indiculum librorum Holstenianorum, qui superiori anno post longam expectationem Roma tandem in publicam civitatis hujus Bibliothecam sunt advecti: si quatuor aut quinque exceperis, reliqui sunt vulgares. Sed aliquanto plures ille melioresque civibus suis destinaverat, quamvis, ut verum fatear, ob stupendam talium studiorum imperitiam indignissimumque contentum, nimis multos jam accepisse videri possint. De curis Vlitii secundis multum te amo. Inscriptiones tam eleganter a te conservatae valde mihi placuerunt: sed quando reliquias habebimus? Flori tui ingens nos desiderium tenet: epistolas Ciceronis ad Familiares, munus te dignum, nondum accepimus, acceptas, quoniam ita vis, aequae tuo atque illius nomine, auro contra cariores habebimus. Illustri viro τῷ μένῃ Heinsio, cujus nomen semper mihi in honore & pretio fuit, veterem meam observantiam, ut praesentem praesens te rogabam, ore tuo testatam esse cupio. utinam nobis aliquando hisce in locis, te comite ac duce, jucundum ejus os oculoque suavius contingeret! Si me amas, operam dabis ut brevi nobis tam beatis esse liceat. mihi quidem utriusque vestrum studiosissimo nihil gratius facere poteris. Vale, vir amicissime. Hamburgi xv. Kal. Martias anni MDCC LXXIX.

E P I S T O L A XXVI.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO

Marquardus Gudius. S. D.

Ultrajectum.

HAbeo multa, amicorum ocellae, quae animus gestiebat familiariter in sinum tuum amoris & fidei plenum effundere, coacervata tractu temporis, dum ad superioris epistolae meae capita nonnulla certiozem, ut spem feceras, responsionem expecto: sed earum rerum postquam aliquid alia via cognosse datum est, tecum hodie de reliquis multis per literas collocuturus, interpellantibus sub tabellarii discessum amicis, praeter opinionem angustia temporis excludor, ut pleraque scriptiois argumenta necesse habeam in aliud tempus differre. Scio id tibi permolestum accidere, cui literae nostrae, ut mihi tuae solent, quo longiores, eo videntur gratiores: mihi sane & incommodum est, & vitio verti potest, post tantam scribendi intercapedinem officio meo tam leviter defungi. Sed aliorum haec culpa est, non mea: itaque de ceteris, ut dixi, propediem: nunc tantum unum atque alterum e multis, id vero praecipue delibabo. Proximis superioribus diebus redditum esse mihi, quemadmodum voluisti, Tullianarum ad Familiares epistolarum incomparabile opus, post varias summorum virorum curas nunc tandem felix te adiutore: tui certe peractis iudicii magnum atque

atque æternum monumentum, quod more calculoque Catulliano basiis prope-
 modum infinitis excepti; quid illi tuo rependam pulcherrimo muneri? nihil
 nunc quidem in mundo est mihi, quod ejus dignitati atque elegantię respon-
 deat. Liceat mihi pace tua referre id tantifera in tabulis accepti: brevi, ut spero,
 bonum nomen ero. Inscriptiones quatuor, quas postremis tuis addidisti, vo-
 luptati mihi fuisse, grato animo libenter agnosco, sed omnino nova est earum
 prima, Luscinię dicata, ab erudito homine, nostro aut superiori seculo, lu-
 dicre conficta, nihil vetustę habens gravitatis, nihil suavitatis nativę, putidis
 verborum allusiunculis ad nauseam lasciviens, immo oculis quibusdam & lo-
 cutionibus ex antiquitate nimis imprudenter affectatis statim turpiter se pro-
 dens, quales in Italia recenti manu marmoribus incisas plures vidimus. Hoc
 quamvis ita se habere te rerum antiquarum acerrimum cognitorem minime fu-
 giat, plene tamen constat officii tui ratio, eoque nomine nihilo minus tibi
 debeo; atque utinam reliquas omnes, quas domi habes aut aliunde nullo ne-
 gotio potens eruere, illam inprimis, quam magnopere desideramus, Hero-
 dis Attici Latinam, nobiscum velles primo quoque tempore communicare!
 Sed de his rebus alias accuratius. Nos adhuc inter pacis spem & belli metum
 pendemus: vulgus certe bellum difficillimum timet: aliter sentiunt, qui ex-
 ternis rerum simulacris nihil moventur; quis enim ignorat eventum congressus
 Diomedis cum Glaucō? qui vero sciunt, quid aliis acciderit, facile ex alio-
 tum eventibus suis rationibus possunt providere; itaque spes prope certa est,
 brevi fore quod dudum vovit Mariangelus Pantagathi, cujus epigramma in pa-
 cem utriusque Belgio ad extremos usque Indos a rege datam pridem vidisse te
 puto. Amplissimi Trelschii nostri egregiam erga me voluntatem maximi semper
 feci: favi certe faveoque ex animo constanter, si quisquam alius, optimi vi-
 ri virtutibus, iisque summa quęque deberi jure meritoque palam profiteor; ni-
 hil est quod ejus causa, si quid iusserit, intentatum relinquam: *facta putet,
 quacunque velit.* Nec profecto minus amicis ejus cupio quam ipsi; solet enim
 optimum quemque in amore & deliciis habere: odisse vero homines nequam,
 ingratos, perfidos, perjurosejusque farinae similes alios. De talium *κερκαίτων
 ἀγορά* quid ille serio sentiat, mihi fuit longe gratissimum ex literis tuis cogno-
 scere, eaque ratione plenius confirmari, quę aliunde de ejus præclara volun-
 tate sub idem ferme tempus acceperam. Quanquam autem de viri tam pru-
 dentis excellenti judicio, immo dudum perspecta cognitaque justitia & pietate
 aliter ut crederem, mihi nunquam persuaderi potuit, tamen postquam etiam
 te interprete pristina ejus erga me fidem & benevolentiam, flagrans studium,
 mirificum amorem recognoscere mihi licuit, triumphare gaudio, bonisque
 omnibus adversus malorum quorumvis insidias magnum talis viri pulcherri-
 mumque & præsidium in rebus adversis & adjumentum in secundis merito
 gratulari cœpi. Vides, quantam quamque certam de eo spem habeamus:
 tueatur eam omnibus modis, quo nihil erit gloriosius: præstet suo tempore,
 ut semper religiose solet, fidem per te atque alios datam, quo nihil esse potest
 ho-

honestius; occupet, arripiat, teneat rei fortiter juvanda brevem, sed *Θεῶν Δόξαν* certam, quæ propediem speratur, occasionem, quo nihil meo iudicio ejus rationibus expediet magis. De me autem velim sic existimet, amico veteri probæ vitæ & fidei, qui nihil æque ac bonum nomen tueri cupit, omnia quæ velit, & credi rectissime & committi tuto posse, quod meo nomine sancte ut pollicearis, etiam atque etiam te rogo. Nihil mihi gratius facere poteris homini tui tuorumque commodorum studiosissimo. Utinam hac ætate te iterum videre atque amplecti, aut potius tua jucundissima consuetudine hisce in terris perpetuo frui nobis liceret: nam nobiscum te esse, ita mihi omnia, quæ opto, contingant, ut vehementer velim, quod certe ut consequar, si vivam, quantum in me erit, omni ope atque opera enitar. Vale cum tuis & me ama. Raptim Ampliff. Goefio quantum debeam, scribam proxime. Hamburgi. 21. Maj. 1679.

E P I S T O L A X X V I I.

JOHANNI GEORGIO GRAEVIO

Marquardus Gudius. S. D.

Ultrasenum,

Tardius respondeo, primum exemplo tuo, quod velim pro ea, quæ in te est, humanitate æquo animo feras: deinde nescio quo fato meo, plerumque a suavissimo hoc officii reddendi commercio, contra atque oporteret, aliis molestissimis occupationibus tanquam turbine aliquo dejectus; hac præsertim ætate, dum tuis responsum debeo suavitate, officio, amore referatissimis literis, negotiorum domesticorum oppressus immani mole, quæ etiam nunc mei me juris esse non sinit. Sed moram qualemcunque neque ambitiose multum apud te excusare, neque quod tu facis, anxie nimis deprecari constitui; amicitia quæ olim inter nos pulchre nata, innocue una cum ætatibus adolevit, tibicine hoc non indiget: non est certe ex earum numero, quas *ἀπροσμεία* dissolvit. Nam si, ut sapienter censet Tullius tuus, omnis vis amicitia est in voluntatum, studiorum, sententiarum consensione, fieri profecto haud potest, ut amicitia nostræ stabilitas unquam vacillet, tantum abest, ut ullo sive temporum sive locorum intervallo convelli atque everti funditus queat. Quin omnino ab hac parte securum te esse jubeo: amo te mirifice, amo constanter, neque ullo modo, quantum in me erit, voluntates nostras divelli aut distrahi patiar. Tu quin idem sis factururus, dubitare me non sinunt tum ea, quæ dixi, summæ conjunctionis arctissima vincula, atque adeo ipsæ illæ interiores literæ nostræ, in quibus ego libenter versari me haud inficior, tu autem admirabile quantum excellis, tum maxime tot egregia non tantum privatis, sed publicis etiam monumentis a te consignata singularis amoris erga me tui testimonia. Mitto cetera, quæ in manu sunt. Illud quod nuper ad Florum de me gloriosius quam decebat prædicasti, ex amore nimio profectum esse

E

quis

quis non videt? ego quanquam id in me haud esse sentio, quod esse dicis, diffiteri tamen non possum, voluptatem animo non mediocrem cepisse me ex amore hoc tuo, cuius ne unquam te poeniteat, omni ope atque opera enitar. De cetero nemo jam erit venustiorum hominum, cui Flori ipsius tua cura novum sibi ingenium induentis multo nunc amoenior facies non arideat: eoque nomine & Floro vehementer gratulor, & tibi gratias ago maximas, tum quod auctorem optimum a contemptu defensum, atque integritati suæ miro cum nitore restitutum, tum etiam quod ejus tam pulchre comiti atque omni ex parte ad novam laudem efflorescentis exemplari me quoque inter primos donatum volueris. Hippolyti commentariorum in Daniele aurea, quam nobiscum communicasti, particula tuam etiam de nobis bene merendi præclaram voluntatem prolixè testatur; integri, quod sciam, nusquam hodie reperiuntur. Fragmenta ex iis varia variis Italiæ locis superesse memini: quædam olim e bibliotheca Medicea transcripsimus, sed vestra hæc cum auctiora sint, per mihi gratum feceris, si quamprimum reliqua aut potius qualiacunque etiam fuerint, omnia cum ipsa *ἐπιγραφῆ* a capite ad calcem meis sumptibus describenda curaveris, ut lacera hæc & disjecta tanti Viri merito veneranda *λεῖψανα* utcunque servata cum reliquis ejus opusculis quamprimum conjungi queant. De duabus, quibus me haud minus beasti, in agro vestro quondam repertis inscriptionibus plurimum te amo: vix credas quam mihi gratæ atque acceptæ fuerint, cum meam quandam annis abhinc quatuordecim, quod præfiscine dixerim, diligenter & caute excogitatum interpretationem obscurissimarum aliquot inscriptionum luculenter tueantur & conspiciant. Mihi curæ erit, ut eo nomine quantum tibi debeamus, propediem omnes intelligant, qui aliquo reconditarum antiquitatum studio tenentur. Sponii novam ejusmodi monumentorum *συλλογὴν* nondum hic locorum vidimus. Reinesiani Syntagmatis prima classis Deorum Dearumque exhibens titulos, singulari beneficio Cl. Carpzovii, superioribus diebus tandem ad nos pervenit. Hanc dum anno amplius expecto, quod eam sub prælo esse scirem, Gruteri corpus Reinesianum tantisper magno cum dolore meo detinui: cupiebam enim ne actum agerem, antea experiri, nunc inscriptiones, quas passim ad Gruteri marginem Reinesius adscripserat, in ejus Syntagmate Lipsiensi fideliter omnes exhiberentur: nunc postquam earum in prima hac classe ne minimam quidem omissam video, de ceteris inde conjecturam capiens, mihi nihil æque in votis esse scito, quam ut primo quoque tempore, optima fide, de qua non est quod ambigas, tuto ad locum suum referatur. Interea dum ejus rei in dies occasionem certam captamus, Illustri Seckendorffio moram hanc omnem perquam officiosis & diligentibus verbis excusandam curavimus. Venio nunc ad ultimam epistolæ tuæ partem, in qua *ὡς ἐν ἐπιπρῆ* pulcherrime sese tuus ille sæpe spectatus in me amor ostendit. Quod enim rerum mearum Batavicarum salutem tibi maximæ curæ fore, immo mea causa velle te omnia, identidem benigne polliceris, dici vix potest, quam oratio hæc benevolentis atque amoris plena indignis me affectum incom-

modis.

modis ad certam spem erexerit; tui quod superest jam erit & consilii & judicii, diligenter dispicere, qua potissimum ratione illis rebus nostris tua tuorumque amicorum gratia atque auctoritate quam celerrime succurras, ne diutius in his tricis moremur, quæ omnem de te tuique similibus egregiis viris ultro bene merendi viam nobis præcludunt. Quæ postremum amœnæ coronidis loco de Illustris Heinsii nostri perpetua atque constanti in me voluntate tam suaviter nuncias, ex plurimis, quas habet epistola tua, jucunditatibus & omnium primæ & maximæ mihi voluptati fuere; ego sane pristinæ observantiæ, qua virum tantum semper colui, nihil unquam patiar decedere. Virgilium & Vellejum Paterculum, quos ab eo mihi missos dicis, sancte testari possum me non vidisse, idque eo tantum scribo ne intermissi, quod eo nomine persolvere debebam, officii coarctuar; nihil mihi gratius facere poteris, quam si insignium ejusmodi virorum amicitias mihi tum novas concilies, tum imprimis veteres nostras, ea qua multum vales, gratia tuearis & conserves. Vale. Hamburgi. Prid. Eid. Sextil. c13 13c LXXX.

DOCTORUM VIRORUM
A . D
MARQUARD. GUDIUM
E P I S T O L A E.

EPISTOLA I.

MARQ. GUDIO. S. D.

Th. Reinesius.

Γραμ.

Uper tuis ad me epistolis, & Scazonte, quem publice quoque legi curasti, quomodo animo adfectus fuerim, e moribus meis, quos paucis aliunde mutuatus verba delineabo, promptum fuerit tibi divinare. 'Ουδὲ ἄλλως μὲν χαίρω τοῖς κλακικῶς τὸν τρέπον, quibus adfines maxime sunt οἱ ἐν ταῖς ἐπαινοῖς ἄσωτοι, ἀλλὰ μοι δοκῶσιν οἱ τοῖσπι γόητες εἶναι, καὶ ἤμισα ἐλδ' ἔθεροι τινὲ φύσιν; Ἐν δὲ τοῖς ἐπαινοῖς μάλιστα ὅταν πρὸς ἐπαινῇ με, φοβηκῶς καὶ ὑπερμέτρως περιμέμνητο τοῖς ὑπερβολαῖς, ἐρυθρεῖω τε, καὶ ὀλίγη δὲ ἐπιφροσύνη ᾧ ὄντι, καὶ τὸ πρῶτον χλεύη μᾶλλον ἢ ἐπαινῶ εἰσέναι μοι δοκεῖ. Μέγας γὰρ τῶδε οἱ ἐπαινοὶ ἀνεκτοὶ εἰσιν, εἰς ὅσον ἂν ὁ ἐπαινόμενος γνωρίζῃ ἕκαστον τῶν λεγομένων προσόντων. Τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν ἄλλοτερον ἤδη καὶ κλακικῶς σαφές. Nimirum, cum plerorumque, que de me magnifice prædicasti, καὶ ὑπερεπήνεσες, nihil in me agnoscam, senties quo tuus tibi Panegyricus curiosè comtus structusque evadat: in quo si fuisses moderatior continentiorque, ἀνεπίφθονον μὲν μοι πεποιθήκης τὸν ἐπαινον: quod nunc evenit secius. Unus audaciam tuam excusaverit amor, qui modum tenere nequit; ut non opus habeas, quod posses tamen, πρᾶττερε, ἐλδ' ἑρῶν ἐπαινον, ἔδ' εἶναι αὐτῶ μέτρον, εἰς μέγρο ἢ βραχυτήτως νενομοθετημένων. Eum amorem tuum inhumanus sim si refutem, etsi, quod fecisti, gratum accidisse mihi fateri erubescam; faciamque porro ut intelligas, me bonis literarumque cupidis mentibus favere ex animo, delectarique, & levem senectutem videri eorum, qui a juventute, senum præceptis, quibus ad virtutis studia ducuntur, gaudente, intelliguntur & coluntur. In lapide Augustano sive DUILLIUS, sive BELLIUS recipiatur, habendum est in promiscuo.

Est

Est enim ejusdem Gentis nomen utrumque : tertium similiter VILLIUS : & fortasse quartum quoque BELLIIUS ; & quintum PELLIIUS (nisi hic est Ope-
lius) sic enim variant lapides. Mihi placuit Duillium reponere, quod cognomen
Silani in libris & Fastis toties huic impositum legam, nusquam Billio ; eo-
que existimo, præsentem usq. non esse querenda ejus vestigia, relinquamus hoc
τοῦ ΒΙΛΛΙΟΥ autem facilius ex apposita pictura deduci, ut scribis, ego qui-
dem non intelligo ; unde τὸ Βεξculpi possit, viderint oculatores. Et meorum
igitur nihil dum mutō. Neque adcredo Merulæ ad Enn. p. 60. qui in Ciceronis
Cluentiana Binnium reformat in Billium, quod Binnii apud Rom. nusquam potest.
Imo vero sunt ; audimus enim Bennios, Pinnios, Vennios, Venios, eandem fami-
liam. Quod de inscriptione Albæ Juliz, in Dacias puto, reperta scribis, obscurum
est ; significa quamnam ea sit, & de quo. Dacias e schedis Monavianis habeo ; quam
plures. In carmine tuo, antequam Lipsiam mitterem Bosio, emendavi vocu-
lam, quam volebas ; expunxi & sibilum in *holocaustoma*. Est enim verbale ὀλοκαύ-
τωμα ; ab ὀλόκωσεν verbali adjectivo substantivum formari non concedam.
Ad Cl. Jönfensii Spartos, quam primum chartas pellegere vacaverit, fortassis no-
tanda quedam venient ; ea aliquando candide communicata habebitis aman-
ter. Bene Vale, mi Gudene & salve. Ἐκ τῆς ἑξήχρημα. Altenb. 23. Nov. 2.
1655.

Diatribes de lingua L. Punica ne unicum quidem penes me restat exemplar.

EPISTOLA II.

MARQ. GUDIO. S. D.

Th. Reinesius.

Ἰτακην,

Commodum ante dies octo responderam Bosio & Helmio, cum me ti-
bi idem officii debere & Jönfensio recordor ; ad id explendum dum ad-
cingor, ecce morbus meprehendit, & nexum detinet sic, ut de exitu, quem
nos salutarem vocamus & optare solemus γινώσκω ἢ χοίκοι, res anceps sit. Diffe-
rendum igitur est istud ; ἢ πρὸς ὅτι ὁ Θεὸς θέλει. Ut autem intelligas de amore
in te meo, etiam desiderio tuo de suggerendis proposito tuo, de reliquiis quas
vocant SS. quibusdam indulgeo ἀγνώμην ὅτι περ. Indico autem verius quos con-
sulare super negotio possis, quam quid ipse sentiam : quanquam in his, quæ
de talibus docent nostrates plane acquiescam ; in historia nonnunquam dissen-
tiam. Non enim omnia, quæ in istam rem citari solent a gregariis, sibi con-
stant ; quod in brevi epistolio ostendere non licet. Inter propugnatores autem
λαϊσανοματωλατρείας nomino tibi, præter quos fortasse jam excussisti, Carolum
Scribanum S. L. qui hoc vehementer agit l. 3. controversorum orthodoxæ fi-
dei l. 3. per capp. 5. Julium Cæsarem Coturium ejusdem sectæ hominem in
Epit. contrōv. demonstr. Didac. Covarruv. l. 1. Var. resolut. c. 10. n. 13. &
seqq. Contradicentes hisce Vigilantii discipulis, qui primus pro superstitione

circa reliquias scripsit, præter quos non ignotos tibi esse duco, nomino tibi Calvini Inventarium reliquiarum, uti adpellat Rivetus: Ejus libelli meminisse noveris Sleid. l. 15: quomodo eum taxet *ὁ λογιέμενος* Surius videbis apud Rainold. prælect. de II. Apocryph. p. 2. 139. Confer etiam si lubet Riveti Cathol. orth. Tract. 2. qu. 54: ejusdem castigat. notarum Silv. Petra-Sancta in epistolam P. Molinæ ad Hier. Balzacam cap. 19. n. 3. & seqq. Item scripta ἀμοιβαία Grotii & Riveti ad Consultat. Cassandri. Momæum l. 3. de sacra Euchar. c. 14. & seqq. Notabile est, quod Julianus Imp. ep. ad Bostranos, etiam ideo reprehendat Galitzos, tanquam essent, *ὅτι Θεῶν ἐπὶ τὰς νεκρὰς, ἢ τὰ λείψανα μεταπετρομυθῶσι*. Confit enim hinc λειψανολατρείας origines ulterius, quam in Gregorii M. temporibus, quod quidam putarunt, quærendas esse. Hæc hac vice potui. Tu vero mi carissime Gudene bene Vale, & Salve a Reinesio tuo Altenb. XXI. Jun. a. MDCLVI.

EPISTOLA III.

MARQ. GUDIO. S. D.

*Th. Reinesius.**Fenam,*

Quod breves accipis & cassas, cursoris vestri scævitate factum est, qui cum tuas hesternò deberet, hodierni medio, & quidem publice inter strepitus fori & latratus causidicorum defixo tradidit. Unde vix tempus mihi suppetiit legendis tuis, nedum pagellis Bosianis serio perlustrandis. Earum cap. 1. §. 9. ubi de Hymno Prudentii in Romanum XIV. nihil ibi de ritu summorum Pontificum inaugurandi doceri recte dicitur; sed non sufficit, quod de sacris Terentinis ex interpretibus adfertur: & cui rei fuere illa? Nemo Antiquariorum hoc exposuit. Mihi ista de perceptione taurobolii crioboliiive, & tauroboliatas, cujus rei mentio apud Firmicum est & Inscriptiones, interpretari placuit, ut intelliges e commentariolo ad inscriptionem de Attide Menotyranò, qui Mithras est: tu postquam legeris ad me redire facias. Cap. 2. §. 9. refert Vir. Cl. inscriptionem Fanensem seu Arim. p. CLXV. 2. ad Constantini M. tempora. Scio sic adnotasse Editores in margine circa Constantini M. tempora vixisse istum L. Turcium Sec. Asterium; sed falsi sunt. Apronianus enim Præfectus Urbi fuit post obitum Constantini M. A. Chr. 339. Filius autem L. Turcius Sec. Aster: Valente V. & Valentiniano. AA. Coss. fuit, teste inscriptione 3 pag. cxcii. Circa istos Turcios multi scrupi sunt, in quos incidisse Viros doctos video, Panvinium inprimis; constititque mihi multarum horarum meditato, dum istos ex historicis & saxis conquisitos digerere & exacte quemque agnoscere possem. Tu saltem in hanc rem adi Inscr. cccclxxvi. 7. DCXLVII. 6 & 7. MLXXIX. 1. Ammianum & Cod. Theod. Errant etiam in Aproniano. Quod eod. cap. §. 14. lego *Elogium DIVI mortuis tantum dari solebat*, e Tacito 15. ann. 44. depromptum est. Contra autem venire videtur inscriptio apud

Grute-

Gruterum. p. cxiii. 4. quæ Titum Vespas. etiamnum vivum sic appellat. Oppositurus etiam nonam. p. ci.iii. & 9. p. ccxxvi, ecquid σφῆ φαρμάκων elicies? Argumentum autem a Juliano ῥύσι, & ad ostendendas origines vel ætatem λειψανολατρίας petatum, non esse satis firmum tibi ἔδειξέμεν. Mihi autem videtur satis firmum esse, & tuto credi testi de re, quam videre, audire, cognovisse per ætatem aliasque circumstantias ipse potuit, deponenti. Quid vero putas causæ habuit Augustus, ut adfingeret Bostranis eos a Diis veros ad reliquias Martyrum? Vidit a Bostranis reliquias coli eorum, quas pro fide tot tormentis & supplicia pertulisse noverant, & narravit igitur, & objecit vere, non per calumniam. Cyrillus omnia diluit, quæ Galilæis objecerat Julianus, inquis: non diluit autem hoc tanquam per calumniam ab eo dictum esset. Ergo restat verum quod fuerit, & tale quod negare nec poterat, nec volebat Cyrillus. Φοβικώτερον ista & inclementius dicuntur in Imperatorem, (quamvis merito deplorandum omnino eum nullius rei fidem mereri) mentitum esse omnia. Et qui negabimus nos post XII seculum quod Theodoretus Cyzic. non tam falsus est, quam plenis buccis deprædicavit serm. πρὸ τῆς τῶν μαρτύρων πίστεως, quam contra gentiles acerrime propugnat? Consilium tuum de editione epistolarum mearum, quas habere te a Majore b. m. donatas miror doloque, plane crudum est; coque me graviter perculisti. Per omnia sacra te rogo abstineas, dum quas, quomodo, ubi vulgaturus sis, rescivero. Scribimus ad amicos interdum nulla cum cura; an æquum est, ut quisque, & quidem hoc maligno sæculo, in publico ista legat, præsertim non revisa, & autore ignorante. Recordare turbarum, quas sive imprudentia sua sive malitia, (certe non egerunt ut boni viri) conciverunt in Helmstadiensis Prussi. Super eo negotio rogatus tum & ego quædam ad amicos perscripseram de sensu meo: quæ cum adverse parti per rumigerulos garrulos innotuissent, parum absuit, quin colaphum ideo mihi impingeret τῶν Ἀρχιερέων πρὸς. Vivimus in viperina societate, lateque sub quovis pene lapide scorpius. Φεβεῖν δὲ ἢ μεμνήσθαι. Incepi ante paucos dies digerere amabæas meas ad Hofmannum & Rupertum Professores Noricos, pro iis si typographum reperire posses, gratum id foret. Sunt in iis præterquam argumenti medici, pleraque Historiam & Inscriptiones illustrantia; propria, si voles, videre poteris. Paratum etiam habeo supplementum Historicorum Græcorum, sed sparsim in chartis; velimque antequam in ordinem coiverint omnia, prius specilegium Ber. a Mallincrot, quod nundina nuperæ promissere, excutere, ne actum agam. Ejus e vestris bibliopoliis copiam ære meo mihi facito, quæso, & mittito proxime. Dn. Jönseium, si quando scribes peramanter saluta, similiter Helmium Hamburgensem, eidemque significa, libros quos e Belgio pro me missos novit, me nondum accepisse. Commentariolum ad Inscriptionem, quem promisi Var. lect. i. p. 87. & quem a Jönsenio requisitum memini, habebis prima occasione. Cl. Bosio πρὸς ἔργον, & ejus quod molitur, imo vero omnium lætabilem successum ex animo opto; tibi que mi Gudi, optime valere. Altenb. γεννηθῆναι λυχνυψίας. a. d. 24. Octob. 1656. EPI-

EPISTOLA IV.

M A R Q. G U D I O. S. D.

*Th. Reinesius.**Jenam,*

IN misere distractum curis, quas totos dies, *μικρόν γε δ᾽*, & noctes (mulus nimirum ille Marianus) præstare publico obnoxius sum, incidisti nunc: & hoc frandi tibi erit, ne accipias ad omnia, quæ velles, responsum. Ad Nepotem nihil a me expectare potestis; causas novit Cl. Bosius. Reliquiarum seu *λειψανολογίας* gratia non licet hodie mihi excutere *θεολογύμνα* mea: dixi de iis quantum tum potui. In centuriis Histor. Eccles. Hisp. autore Laur. de Codilla D. Episcopo Pampelonense lingua Castellana scriptis, reperire talia, *ὅσα κόνις*, fortasse potero; sed otium vel quærendo inter alios abdito libro deficit. Tomos illustratæ Hispaniæ editore Schotto Soc. Jes. e bibliothecis vestratibus requirere huic negotio non sine fructu licebit. Accipis hac vice particulam Epistolarum mearum, de quibus dicebam, & dein alias Rupertinas, itemque reliqua commentarii ad inscriptionem de Probinis. Observabis in istis pagellis ea, quibus litera a. & b. prænotata est, pertinere ad præcedentem de Clodiiis; si quod in iis occurrat *περίγεγραμμα*, vapulet ideo librarius: neque enim contuli ad meum *ιδίωμα*. Expecto autem ut ad me redeant. Ad inscriptionem Dacicam mittam omnia, quamprimum descripta habuero: sin id minus, indicabo tamen breviter quid de ea habendum sit; pro quo labore Scaligerum mihi acturum gratias esse scio, si viveret, homini Germano, quod genus non æstuant adco, ut exteri, ita Belgæ nonnulli *φορτικώτεροι*. Expedivi enim Virum illustrem negotio minimo maximo æstu. Cl. Bosium peramanter saluto, & securum tam de nomine, quod apud me contraxisse fingit, quam de epistola Rhodii esse jubeo. Spicilegium de Histor. Græcis B. a Malincrot avide videre aveo. Bene Vale mi Gudi, & salve. Altenb. a. d. 20. Decemb. 1656.

EPISTOLA V.

M A R Q. G U D I O. S. D.

*J. A. Bosius.**Amstelodamum,*

DIu multumque requirenti mihi, Eruditissime atque amicissime Gudi, ubi terrarum tu & Helmius, primi pariter & optimi Jenensium amicorum, degeretis; accidit peropportune, ut ferme sub idem tempus, de utroque certior fierem. Nam Geneva, quo paullo ante excurrerat frater meus, nuntiavit, Helmium se Tubingæ superiori ætate offendisse; nudius vero tertius, Thomas Götzius bibliopola Francofurtensis, hac transiens te Amstelodami vivere narravit, simul pollicitus se literas ad te curaturum. Quam ego occasionem non tunc causa minime mihi prætermittendam esse arbitratus sum.

Primo

Primo namque, quod Francofurti discedens, promiseras Te multa ad rem literariam facientia ad me relaturum, ea res dici non potest, quantopere in me auxerit desiderium literas a te accipiendi; quem noram & curiosum, & magnis viris familiarem, denique subacto in dijudicandis, quæ ad literas spectant, iudicio esse. Deinde qua vivas conditione, qua fortuna, & quæ a te expectare res literaria habeat (ut in cognoscendis eorum rebus, quos sincere diligimus, semper solliciti sumus) mire cupiebam recognoscere. Postremo, quid cruditissimi quique Belgarum, inter quos vivis, aut nuper ediderint, aut etiamnum moliantur, per te optime omnium me cogniturum sperabam. Age igitur, mi Optime Gudi, instaure commercium literarium, & si non omnino veteris inter nos amicitie oblitus es, si quid vacat, aliquanto explicatius ad me perscribere, primum quæ ad fortunam & studia tua pertinent; dein cætera, quæ non injucunda nobis futura existimas: inprimis quid Gronovius, Vossius, Heinsius magna nomina moliantur. Gronovium Vinnio successisse nuper mihi narratum, sed incerta fide. Vossii de vera mundi ætate diatribam una cum apoloigiis adversus Hornium legi hisce diebus, & obstupui. Multa sunt ab eo subtiliter disputata, fateor; sed & multa supposita, ut certa, quæ nescio an unquam piis & eruditis lectoribus, probaturus sit. Quantum enim est, bone Deus, quod adfirmat, non minus vere nos habere *τὰ ὀψώνια* versionem, quam habemus Virgillii aut Ciceronis scripta? quod negat ullibi Hebraica male ab illis expressa? Taceo alia & in his quædam aperte falsa. Pridem ingenium hominis & egregiam eruditionem veneror; credoque adeo multo majorem, non Patre solum, ut augurabatur, dum amicus erat, Salmasius, sed etiam Salmasio ipso futurum fuisse, si voluisset; sed ut ingenue fateor, subaudaculum esse & confidentiorem, quam par, erat in afferendis, de quibus plerumque cordatiores dubitant, postrema ejus scripta, meo quidem iudicio fidem abunde faciunt. Hornii diatribæ ei oppositæ neque ad nos, neque Francofurtum delatæ sunt; & tamen impense eas videre cupio. Tu si hac in parte nos juvare potes, fac quæso, quando cyrus; & ut ad Götziûm eæ perferantur effice. Quid vero ab Heinsio expectandum? An tandem aliquando prodibunt Notæ ejus in Ovidium? quarum desiderium nuper mihi renovarunt quædam conjecturæ ad eum Poetam Guil. Capoferrei amici nobis hominis, & in conjectando non parum alioqui felicis, sed libris melioribus fere destituti; quas te vidisse non dubito: provenerunt enim Lipsiæ ante menses quasi decem. Grævium novum humaniorum literarum lumen (ut a Gronovio eum laudari heri in ejus præfatione ad novam editionem Senecæ vidi) Daventriam vocatum, fama eadem tulit, quæ Gronovium Leidam concessisse nuntiabat. Id an ita sit, tu facile sciveris. Ad eum scripsi jam ante biennium, literasque, una cum reliquis Nepotis nostri, misi ad Beckensteinium. Sed dubito an recte curatæ sint, immo an perierint. Polyæni novam editionem eum pollicitum nosti. Hanc dudum avide expectamus. Nisi proditura est brevi, faxo ut Casauboniana recudatur: neque enim ferendum est ejus generis scriptore tam diu plures bibliothecas

carere cogi. Ego enim nondum tam fortunatus fui, ut adipiscer; nisi quod ab amico Helmstadiensi mutuum accepi. Quando autem tua de Clinicis prodibunt? Partis ejus, quæ apud nos excusa est, dudum distracta sunt exemplaria, jamque permisi typographo, ut denno excudat, aut nostris de Pontifice brevi recudendis (ita enim volunt amici & typographus) subnectat. Quod si tacita spes est, integram prodituram, faxo ut omittat. Scioppii Grammaticam & Paradoxa, tua opera recusa esse aiebat Götzius, id si ita est, gratiæ tibi non exiguæ debentur: fac autem quæso ut etiam Minerva ejus Sanctiana & animadversiones in Vossium, aliaque pariter prodeant apud vos. Ut de nostris aliquid addam, post absolutam Chronologiam Boxhornianam, manum adjiciam editioni Josephi *ἡ ἐπιλογισμὸν ἀντικρίσιον* & fortasse Cleomedis quoque de Meteoris. Eum nuper contuli cum MSS. membranis, sed media sui parte mutilis: quæ multas Balforei conjecturas confirmant, plures vero ab eo mendas relictas plane sancire possunt. Etiam his ipsis diebus contuli Aristotelis libellos de Ilæone, Xenophane & Gorgia, admodum, ut nosti, in omnibus editionibus corruptos, cum membranis veteribus, e quibus pariter multa restitui. Incidit & liber de Mundo in manus meas, quam proxime conferam cum editione Vulcanii. Hunc dum nomino, simul indignor, neminem animum adicere ad novam editionem Arriani de rebus Alexandri, quem nitidiosius ab eo olim publicatum nosti. Vix enim ullus, credo, rarior inventus est liber. A typographis obtineri posset, uti unum alterumque scriptorem Græcum denuo prælo submittant. Polybio id fieri dudum fama est: sperarique futurum ut proximo mercatu Francofurtensi prodiret. Nec plura charta, ut video, sed & tempus vestat. Bene vale mi amice Gudi, & si fieri potest, unum alterumque ex eruditioribus Belgis nobis concilia; ante omnes vero magnum Gronovium, cujus virtutem & eruditionem sic veneror & colo, ut nullum alterum magis. Scribebam raptim medio Octob. A. MDCC LIX.

EPISTOLA VI.

M A R Q. G U D I O. S. D.

*J. A. Besius.**Gottorpium.*

J Amdudum aliquid ad te literarum mittere constitui, postquam magna cum eruditionis fama rediisse in patriam, & Aulæ Ducali admotum Te intellexi. Sed deerat occasio, & verebar ne veteris amici obliuio Te cepisset. Nunc postquam in iis curandis Reinbothus noster operam mihi suam pollicitus est, rem non amplius differendam censui: præsertim cum Tuo nuper nomine salvere me iussit Clarissimus Dn. Tribbechovius. Gratulor autem ante omnia Tibi de amplissimo, quod adeptus es, munere, & magis etiam (nec enim fortunæ heic ullæ sunt partes) de egregia raraque cum eruditione, tum suppellectile literaria domum ex peregrinatione reportata. Deum toto pectore

vене-

veneratus, ut utroque diu frui te, & bono publico rei que literarum plurimum prodesse sinat. Ceterum & mihi fortasse poteris, si voles; idque duabus in rebus, quas breviter commemorabo; Paro editionem epistolarum Reinseii τῆς μακαρίτης; scio autem non paucas Eum ad te quoque misisse. Eas ut mecum communices, brevi remittendas, cum exsignata fuerint, oro. Fecere id Helmius, Gronovius, plures alii, & commendabo cujusque beneficium suo loco. Nosti & Josephi me dudum novam editionem moliri; vix dubito, Te aliquos illius codices in peregrinatione inspexisse, forsitan & contulisse; aut saltem emendationes in eum haud paucas habere. Rogo igitur; quicquid apud Te est, quod huic Scriptori ornando esse potest, mecum haud gravate communices. Commemorabo & hoc grato animo publice. Imprimis desidero codicem integrum decem posteriorum τῆς Ἀρχολογίας: nam adhuc non nisi manco & recenti admodum, cum epitome Viennensi, usus sum. Nec meliorem vidit Bigotius. Habet tamen, ut ex Chronologia ejus video, If. Vossius δ' πάντα; cujus utinam tua opera, si non usum, saltem varietates scripturæ impetrare possem! Absque eo fuerit, vix erit ut in iis libris emendandis aliquid præstare queam, nisi juverit vetus codex Latinus, ante hos annos 101 Monasterio Fordensi in vicinia nostra a Fundatore illius donatus, quem nuper indagatum brevi me accepturum spero. Sed nolo te nunc duitus morari. Plura alias, ubi non ingratis tibi nostras fore cognovero. Interea vale, Vir Amplissime atque eruditissime, & me quo solebas olim amore complectere. Jenæ αἱς τῆς χίσε. IX. April. An. MDCLXXIII.

EPISTOLA VII.

MARQ. GUDIO. S. D.

*Franciscus Maria Cessinus.**Florentiam,*

Quod Nicolaus Heinsius, nobile nostri sæculi decus inter gravissimas legationis, ac studiorum curas mei aliquando meminere; magnum est amoris indicium; majus tamen quod tuis modo valere verbis voluerit. Tam præclarum ejus affectionis præconem, nec meum exposcebat obsequium, neque mea merebatur fortuna. Ex corde nihilominus gratulor in officiosissimo eo, licet nimis brevi congressu, quo prætervolans Pisas me convenit; quod & Nicolai amando, & tuas obsequendo absolute partes expleveris. Ac quod me inviseris illi, quod me amaveris tibi multum debere me sentio, nisi hoc quoque malim ejus officii, quam tuæ benevolentia tribui. Ingens eruditio, ac doctrina, qua literatorum allicis animos, nec minor ea humanitas, qua cunctorum corda obstringis; aureisme devinxere catenis, cum in aureo vere Hippolyti libello de Antichristo tuo studio nunc primum in lucem edito, aureum tuum ingenium, aureum munus exosculor. Optarem grates referre, verum cum eas nec tua expetat liberalitas, neque mea referre potuit temeritas; carum vice mitto ad te inscriptiones,

quas cupiebas, mutilas quidem, & obscuratas, at qua potui majori diligentia pluribus in locis a me expletas. Meum est, quod purpureis characteribus est inscriptum; Tu temeritatem excusa, & boni consule hunc qualemcumque laborem. Fac ut Dominus Schas meo nomine valeat; & me, ut Heinsum facis, ama. Datum Pisis Kal. Februar. anno c13 13c LXII.

EPISTOLA VIII.

MARQ. GUDIO. S. D.

*E. Spanhemius.**Romam,*

Ita obsessas hic nobis narrant grassatoribus vias, ut vix elabendi spem relinquunt. Eo saltem adigunt, ut omisso hac vice Eminentissimi Barbarini consilio, de repetenda Velitrensi & Tarracinenſi via nobis sit cogitandum. Hanc inde opportunitatem spero, ut Cassinensis Monasterii in reditu uberiori & securiori conspectu me beatum iri confidam. Alias aut imminētis festi Neapolitani spectaculo, aut litterariis loci illius celeberrimi deliciis fuisset nobis carendum. Interim consilium cepi in arena, si forte vacuos nos dimitterent parum officiosi homines, qui has vias infestant. Ut nempe Mercatoris vestri opera refundi mihi possent Neapoli viginti circiter pistolæ, quas vocant, si præposterum aliquid fatum iniquam hanc mihi injiceret necessitatem. Eas primo tempore & bona fide aut vobis præsentabo, aut si per repentinam absentiam non licet, jussu vestro, aut Mercatori vestro Romæ, data syngrapha, me persolutorum spondeo. Videtis quæ mea sit de vobis & affectu in me vestro fiducia, qui ejusmodi beneficii, si usus se ejusdem offerat, efflagitator accedo. Si vobis nomen non malum videbor, datis die Sabbathi proxima veredario Neapolitano litteris, aut mandatis mihi inscriptis constare mihi poterit officii vestri ratio. Interim vide & statue, Gudi Clarissime, qua ratione rebus tuis iter meum aut Neapolitanum, aut etiam Siculum vel Melitenſe posset consulere, si adhæc postrema securus mihi pateat aditus. Nihil in me desiderabis curæ & officii, quem primo doctrina tua & ingenio, dein luculentis obviæ & paratæ comitatis argumentis demeruisti. Dabam *ως τὰ χίλια* Prænestæ XIII Sept. c13 13c LXII.

EPISTOLA IX.

MARQ. GUDIO. S. D.

*E. Spanhemius.**Romam,*

Quam conceperam de optima tui erga me voluntate fiduciam, abunde præstarunt litteræ tuæ, quas hac demum die accepi. Gaudeo tamen ita felicibus auspiciis institutum hætenus iter, ut votis & expectationi tuæ responderit

derit eventus. Ita carere possum præcipiti, quod a Te exegeram, beneficio, & frui interim explorato obvix tuæ comitatis sensu. Condonabis nimis confidentem forte, quam creare tibi volueram, molestiam, quam de tuo in me animo securus, ex nimia tantum cautela, impegeram. Ne tu vero nimium aut amicitix leges, aut humanorum casuum incerta edoctus, quam ut me exinde αὐθάδη & perfrictæ frontis hominem metiaris. De Siculo aut Meliteni itinere nondum spem abjeci, & aliquos itineris comites mihi adjungi solum optarem, quales aliquot esse ex nova advenarum turba intelligo. Prolixam hic Procerum aliquot, & inter alios Ducis cujusdam della Torra litterati, ac libris optimis instructi comitatem experior. Nihil dicam de loci illecebris, & Puteolensium ac Bajanarum gratissimis & admirandis antiquitatum vestigiis. Die crastina in Pausilypo a Nuncio Apostolico, viro optimo & humanissimo, solenni convivio sum excipiendus. Sed hæc quid ad Te; quasi aut non alias & meliores dapes præferres, aut Tibi magna rerum mearum cura deberet incumbere. Vale cum ornatissimo tuo contubernali, & me, si tanti videor, vestri amanti solum redamato. Dabam raptim Neapoli xxv Septemb. MDCLXII. Florentiæ totam amicorum turbam salutare meo nomine non detrectabis. Iterum. Vale, Gudi *πλυμάθηρα* ζε.

EPISTOLA X.

MARQ. GUDIO. S. D.

Stephanus le Moyne.

A Ngebar, Gudi doctissime, nec leviter angebar, ob diuturnum silentium tuum, verebarque ne casus aliquis inexpectatus iter tuum interturbasset, Schatziusque tuus, qui non bene recuperatis viribus hinc discesserat, iterum cum morbo luctaretur, adversaque iterum frueretur valetudine. Tandem vero tandem te ad tuas oras appulisse, feliciterque reducem tibi gratulor, mihi que gaudeo. Utinam suavi lætoque otio frui Tibi concedatur, quo possis tuis studiis consulere, spoliisque tam opimis ditissima anathemata parare, aræ temploque Musarum æternum appendenda. Ea quippe spes est, quam de te conceperunt, qui te norunt, norunt autem quamplurimi, te tuis temporibus reipublicæque literariæ maximo futurum ornamento, nec a quocquam majora cultioraque, quam a te, nunc esse expectanda; perge modo quo pede tam feliciter cœpisti. Sic itur ad astra, jamque æternitatis candidatus, αἰθῶς nomen tuum immortalitati consecrabis.

*Quem referent Musa, vivet dum robora tellus,
Dum cælum stellas, dum vehet amnis aquas.*

Utinam Schatzius, Schatzius quidem

Maxima cura tibi, maxima cura mihi,

fovere te porro pergat, & in partem laboris venire velit! ex sumtibus, animoque

moque ad juvandas bonas literas certe nato, non parvam nomini suo conciliaret gloriam; illum vero vivere, valereque nosque in posterum, uti facit, diligere jubeo. In Gallia nihil novum. Bochartus adhuc uno ex Collegis orbatus, negotiis Ecclesiasticis adeo obruitur, ut recurrentes singulis septimanis concionandi vices, aliis illum studiis incumbere minime patiantur. Menagius semper de Dialectis, Medicisque serio cogitat. Nondum ad umbilicum perductus est Diogenes suus tanto promissus hiatu. Ode Huertianâ hujus fasciculi pondus augere non piget, talibus quippe deliciis te vehementer affici, fatis scio. Vidisti forsân de Manna & Saccharo tractatum Salmasii. Nescio an sapiat erudito Vossii palato, super hac quippe materia non bene inter se conveniunt duo illa eruditionis portenta. Huic a me salutem plurimam dicas, iterum te atque iterum rogo, certio remque illum facias, se a nemine pluris fieri, quam a me, qui maximas suas virtutes, diffusamque eruditionem eo, quo par est, affectu colo semper ac suspicio. Gaudeo illum de omnibus inimicis triumphos tandem ducere,

Et quod jam vacua regnet plaudendus arena.

Et revera Gudi præstantissime.

— *Quis huic viro*

Compararier auferat.

Te beatum cui tam jucundi doctique usura conceditur; utinam & hujus copia mihi fieret, vel tuis leporibus, veneribus, deliciis, ut olim, & nunc affici fata non negassent!

O niveam, qua te mihi posset reddere lucem!

O mihi felicem terque quaterque diem!

In dies animadverto, quantis præsentia tua me cumulare commodis, teque hinc non discessisse, quæ maxima hic est eruditorum penuria, nisi maximo rei meæ literariæ dispendio, studiorumque meorum lugenda mihi certa jactura. Non omne tamen animi solatum evanescit, modo nostri memor vivas, benevolentiaque tua prosequi semper non dedigneris tuum Stephanum Monachium. Postridie Id. Novemb. An. c15 130 LXIII.

EPISTOLA XI.

MARQ. GUDIO. S. D.

Johannes Georgius Graevius.

Hagam Comitum,

Vide quanta in vobis sit suavitas. Memoria tot jucunditatum, quibus nos implectis, tantopere etiam nunc afficio, ut illæ ipsæ literulae nostræ, in quibus soleo alias libenter acquiescere, desiderio vestri languescant. Ita enim nos accepistis, ut horum dierum, quos vobiscum summa cum voluptate exigimus, oblivionem nullum unquam tempus sit allaturum. Paria vobiscum facere, non sinunt rerum mearum angustia. Sed qui vobis forsân satisfacere videor,

videor, mihi ipse non ante satisfaciam, quam hunc animum officiis proba-
 veor. Cujus rei facultatem Deos quaeso ut nobis faciant. Vos bene ire, & brevi
 redire salvos & incolumes optamus. Si quid interea, dum abestis, gratum
 vobis jucundumque potero efficere, summa contentione operam dabo, ne
 meam fidem, singulareque & eximium studium in omni officiorum genere
 desideretis. Nihil enim antiquius habeo, quam vobis testatum facere, me
 amicitiam, quam pridem instituimus, sanctissime colere & tueri. Utinam
 vos ante discessum vestrum hic liceat complecti! Amstelodamum dicitur indies
 a pestilente lue infestius vexari. Vos etiam atque etiam videte, ne ista Musis
 mihi que carissima capita præsentissimo discrimini objiciatis. Kriwizium proxi-
 ma hebdomada viæ se dabit. Tuis literis si aditum ei ad Bochartum aperueris,
 optimum & tui studiosissimum adolescentem summopere tibi obstringes. In
 itinere Germanico si incidere in Palearii Orationes, & Scholiastem Homeri,
 quem edidit Hornejus, fac quaeso mihi istos libros compares. Pretium ubi co-
 gnovero illico renumerabo. Prioribus beneficiis magnus accedet cumulus, si
 me hujus voti reddideris compotem. Expecto quo literas ad te curari velis.
 Vale, & splendidissimum ac humanissimum Virorum Sciasium amantissimis
 verbis meo meæque Uxoris nomine saluta. Trajecti ad Rhenum a. d. IV. Jun.
 AN. CIO LXX. LXIV.

EPISTOLA XII.

MARQ. GUDIO. S. D.

*Johannes Georgius Grævius.**Hagæ Comitum,*

Quas Trellio commisi recte spero tibi esse traditas. Qui has feret est no-
 ster Stolzenbergius, quem nuper Amsterodami vidisti. Is reditum ad-
 ornat in patriam. Sed religioni duxit te insalutato hinc discedere. Magni enim
 te facit, nihilque habet antiquius tua amicitia, quam dudum omnibus modis
 sibi expetendam existimavit. Vir est insignis, antiquæ virtutis & fidei, dignus
 que qui ab omnibus bonis anetur. Suetonius noster testudineo gradu proce-
 dit. In Tiberio cap. 52. de Pisonæ narrat: *putant quidam mandata prolaturum,*
nisi ea secreta obstant. Per quæ multifariam increpitum, & per noctes
creberrime acclamatum est, &c. Locum esse corruptum facile per te vides.
 Nihil enim de secretis antea dictum est. In manuscripto Salmasiano est. *Nisi ea*
secreto ostentant, quæ multifariam inscriptum. Secreto & inscriptum habent etiam
 alii libri. Et de *to inscriptum* nullus dubito quin recipiendum sit. Sed ex aliis
 quid fingas? Succurrunt mihi quidem conjecturæ; sed quæ mihi nullo modo
 satisfaciunt. Tuum igitur imploro ingenium, cujus follertiam dudum habeo
 exploratam. Vidistine vitam Alexandri III a Francisco Loredano scriptam?
 Fertur is ex actis suæ patriæ accurate profecutus esse factum illius Pontificis in
 conculcando collo Friderici Ahenobarbi. Quam ego fabulam dudum credidi

cx-

explosam esse. Sed hujus viri auctoritate dicitur reviruisse. Si vidisti, fac, quæso, ex te cognoscam, quibusnam testibus huic narrationi fidem faciat, & num sint fide digni, tuque de iis quid existimes. Vale, & me ama. Trajecti ad Rhenum a. d. III. Non. Maj. CIO IDC LXVIII Nobilissimo Schatzio & Heinio salutem dico, quos propediem tecum hic me visurum spero.

EPISTOLA XIII.

M A R Q. G U D I O. S. D.

*Johannes Georgius Graevius.**Amstelodamum.*

DOleo hercle vehementer per tricas nescio quas, occupationesque ac salutationes amicorum tum maxime intemptivas me non potuisse, cum ante hos paucos dies nobis adesses, frui suavitatibus tui ingenii & consuetudinis, ut cupiebam. Si quicquam mihi potuit acerbius accidere, peream. Unum congressum tuum & dulces de litteris nostris fabulas pluris facio, quam omnes nostrorum hominum sermones, conventus, & delicias. Si me amas, & tuo commodo facere poteris, da mihi quæso hanc veniam, & ad nos revise, ut, quam tum feci jacturam, resarcire queam ante tuam in Germaniam profectioem. Excurrem ego ad vos, si per scholas domesticas, quarum finis instat, domo posse cum maxime abesse. Mirum me tenet desiderium cognoscendi, num negotium Amsterodamense succedat ex sententia & voto utriusque nostrum. Spero sane, & nescio quo læto prælagio mea mens exultet. Si hunc diem videro, quæ te huic, ut ita dicam, affiget glebæ, magnæ dudumque desideratæ felicitatis me compotem esse factum existimabo. Manuscriptos codices Epistolarum Ciceronis ad familiares, & Atticum, aut excerpta prisorum librorum, quos cum editis contulisti, utinam mihi ante discessum tuum præstare posses. Iis enim interea manus admovebo; nec tamen Homerum deponam, sed & huic navabo operam quantum potero. Si quid in Germania inveneris, quod huic instituto meo serviat, magnam inibi a me gratiam, certissimumque cognosces laudum & meritorum tuorum præconem, si ejus mihi copiam feceris. Vale lux & desiderium meum, & fac brevi te videam. Præstantissimo Sciasio salutem dico plurimam verbis amantissimis. De quo quoties cogito, cogito autem quotidie, non erubescō, sed exhorresco; sed spero etiam hac sollicitudine, & molestia me brevi benignum Numen levaturum. Vale iterum iterumque. Trajecti ad Rhenum præcipiti calamo a. d. VII Decemb. CIO IDC LXVIII.

EPISTO-

EPISTOLA XIV.

MARQ. GUDIO. S. D.

Joannes Georgius Grævius.

QUam inibo rationem expiandi culpam, quam longissimo hoc silentio tantam contraxi, ut illa me nec Dii nec homines exsolvere, nec gravissimi hujus criminis veniam impetrare posse videantur. Nec causæ nec consilii: quicquam reperio, quod te mihi mitiget, ac placabilem reddat. Justissimas habes indignandi causas. Nec tu tamen tantopere mihi potes irasci, quantum mihi ipse irascor, quantumque mihi ipse invisus execror hanc procastinationem, per quam tanto intervallo nihil ego ad te, cum nullum tempus minus debuierit mutum esse a meis litteris, qui tam prolixè, tam amanter a te sum acceptus, cum ante biennium vos inviserem, ac postea non unis epistolis plenis amoris ac benevolentia sum a te compellatus. Nunquam videor gravius scribendi munus sustinuisse, quam in hac epistola ad te exaranda. Angor hercle & crucior miserum in modum, nec quid dicam habeo, nisi Deos mihi fuisse iratos, cum passus sum me toties totiesque ab hoc scribendi officio avocari. Poenas quidem jamdudum mihi ipse dedi satis acerbas, cum me defraudavi fructu suavissimi tui alloqui litterarii, quod ego rebus omnibus antepono: sed hoc supplicii genere tibi satisfacere nequeo. Quocunque me verto nusquam mihi quicquam præsidii video, nisi in tua tot luculentis argumentis, & mihi aliisque spectata bonitate & benignitate. Hæc unica, ad quam confugio, ara mihi est relicta. Non soli patri, sed & amico pro peccato magno paullum supplicii satis est. Unam hanc noxiam, ut Comici verbis utar, omitte; si aliam admisero unquam, occidito. Occides autem, si amicitiam mihi renuntiaveris. Causam vero non dicam, quin eam renunties, si scribendo te in posterum non expleo, testatumque tibi fecerem, quamvis minimam, tuam mihi magis cordi esse, quam meas res omnes. Quem diem ne unquam videam Di avertant. Nihil enim mihi accidere posset acerbius. Forte ad leniendum te & placandum nonnihil faciet præfatio mea, & notæ in Florum, quem Elzevirio ad te curandum nunc commisi, cum ex iis cognoris, me, licet in litteris dandis fuerim summus cessator, non tamen in anando cessasse ac frigidum fuisse. In Floro recognoscendo si tantum temporis abs re tua poteris ponere, ut tuis miniatulis ceris *παραγράμα* mea notare dignatus fueris, plane te mecum in gratiam rediisse putabo. Tullianarum epistolarum a me recensitarum volumen cum tibi non improbatur, ut scribis, satis magnum pretium operæ illis impensæ fero. Videbis post paucos menses epistolas ad Atticum, quæ nunc exercent operas Amsterodamenses strenue. Accipis jam specimen variarum lectionum in tuo Hippolyto, quas mecum communicavit Ewaldus Rulæus Harlemensis, doctus juvenis. Eas ex Italia secum tulerat frater ejus Philippus Rulæus, vir pereruditus, qui Pactio

G

hujus

hujus Reipublicæ legato in Hispaniam fuerat a sacris, & postea perlustrarat Italianam, & non pauca patrum *avéndo* scripta ex Vaticana & Florentina bibliotheca descripserat. Sed is jam fati functus est. Frater tamen ejus promittit se miscellaneorum fasciculum collecturum & emissurum in lucem. Hæ variaz lectiones non erant Rulæi manu exaratz, sed alicujus Græci, ut puto, hominis. Mitto tantum gustum. Nam fragmentum illud, ubi a tua cœpit editione discrepare, prolixius est, & plurium paginarum. Nolui autem nunc plura excerpere, quia non erat ad manum illa supposititii Hippolyti editio. Verebar enim ne forte hæc in illa reperirentur. Si tamen aliter se rem habere, & cetera te desiderare intellexero, faxo ne & iis diutius careas. Habes hic etiam duas inscriptiones, quas Smetius Noviomagenfis mecum communicavit, quasque in agro nostro suburbano Wiltenburgensi inventas olim esse narravit. Illas, quæ Neomagi in curia visuntur, credo te jam dudum in tua conjecisse adversaria. Sin minus, & eas videbis quamprimum. Latinam de Herode Attico nondum mihi Rulæus, ut pollicitus olim erat, misit, testatus se Fratriscedas excussisse frustra, & multum temporis in illa querenda perdidisse, fide data, simul ac in manus inciderit, se nobis eam missurum. Nec est ut de fide & candore probi hominis dubitemus. Hisce diebus me hic salutavit Norimbergensis doctoris Arnoldi filius, qui narrabat erutum fuisse nuperius Augustæ Vindelicorum sepulchralem titulum, in quo commemoretur *Mercurius Censualis*, qui valde ingenia Germaniæ superioris exercuerit. Recepit se curaturum ut istam inscriptionem brevi habeam. Reinesiana *σύνταξις* jam fervet sub proelis Lipsiensibus. Gruterianum corpus, cujus usuram nobis indulgit Sockendorffius, fac queso ut quamprimum referatur Lipsiam ad fratrem meum. Nam plurimis litteris jam id a me flagitarunt, fidem meam accusantes. Sponius Lugduni in Galliis, cujus itinerarium pulcherrimum credo te vidisse dudum, magnum quoque inscriptionum volumen proelis commisit, ut nuper ex Huetii litteris intellexi. Tuarum desiderio quam diu torquebimur? Vide ne multas tibi præcipiat Sponius. Si corpus ipsum nondum emittere decrevisti, vel gustum illum, quem ante biennium promittebas, ac Phædrum tuum ubi ad nos miseris, ut nitidis Amsterodamsium typis mandentur, illico in nos recipimus. Ammianus Henrici Vallesii, plurimis accessionibus auctus Parisiensibus typis describitur, edente fratre Hadriano Valleio, qui mihi significavit se cum vetustis codicibus Colbertianæ bibliothecæ hunc scriptorem commisisse, & suas quoque fraternis animadversionibus interferere. Lindenbrogii notas, quæ in bibliotheca Hamburgensi auctiores habentur, ceteris subnectere promisit, si tempore ad se curentur. Compellatus fuit hoc nomine Langermannus. Tam pulchram occasionem editioni tam luculentæ civis sui notas inscrendi non amittent, credo, Hamburgenses. Editionem Lutetianam grandioreminore, ut loquuntur, forma hic recudet Amsterodami Elzevirius. Is publicabit etiam Henrici Vallesii notas in Harpocratiōnem. In nostris manibus jam est editio Mauffaci, (quæ Leidæ cum Latina versione Blancardi vulgatur) cujus marginibus plurimas *ὁ μακαρίτης* animadver-

madversiones adlevit; eæ descriptæ separatim edentur. Patris Simonis Historia Critica fœderis antiqui ex tenebris, ad quas Lutetiæ damnata erat, brevi in his terris emerget in dias luminis auras, tam Gallice, quam Latine. Contra illam diatriben publicavit ante menses aliquot Ezechiel Spanhemius, qui nunc Lutetiæ oratorem agit Electoris Brandenburgici, cui soli nunc suam addixit operam. Modo ad nos perlatus est Isaaci Vossii de Sibyllis libellus, in quo contendit quicquid genuinorum Sibyllinorum vaticiniorum extiterit unquam, aut etiam nunc extet, haustum esse ex vatium Hebræorum fontibus, & a Judæis conditum. De Lxx interpretibus sententiam suam acriter tuetur, eamque a Patris Simonis aliorumque criminationibus vindicat. Jacobi Perizonii tres diatribæ, de constitutione divina super ducenda defuncti fratris uxore, de lege Voconia, de variis antiquorum nummis in manibus doctorum versantur. Sæpe refellit Reinesium. Nunc alias decem dissertationes paratas habet, & animadversiones in Valerium Maximum. Molitur quoque grandem commentarium de Romanorum nominibus, cujus aliquot specimina & in his, quæ jam edidit, & quæ prodibunt hæc æstate, dedit. Vita Chrysoctomi a Palladio memoriz prodita cum aliquot homiliis *ἀνεκδότως* cura Bigotii tandem lucem adspexit. Anno superiori defuncti erant hoc opere librarii, sed quia Bigotius adjecerat epistolam Chrysoctomi ad Cæsarium monachum *πρὸς τὸν Βιχαρισίαν*, quæ Romanensium adversatur sententiæ, quæque avorum nostrorum tempore Latine publicata fuerat a Petro Martyre, quem propterea tanquam impostorem, & suam pro Chrysoctomi epistola supponentem exagitarunt diversa sentientes, *τῶν ἐν τῆλει* jussu hæc editio fuit repressa, nec potuit publici juris fieri, nisi hac epistola recisa. Lutetiæ prodierunt Anastasii vitæ Pontificum cum notis Altaferæ. Pater Garnerius emisit diurnum Pontificium, in quo habentur formulæ, quibus Papæ olim utebantur, easque notis illustravit Mabillonus, qui varia Patrum opuscula hinc inde collecta protulit in lucem, dissertationem quoque adornavit, quæ, puto, jam lucem adspexit, de varia scribendi ratione ex antiquis diplomatibus secundum temporum seriem, in qua & de sigillis agit. Indices insignis illius bibliothecæ Thuanæ, quæ vendita est, credo te vidisse. Digni sane sunt qui videantur a te. Manu scriptos codices sibi vindicavit Colbertus, ut & plerosque editos. Sic ad alios dominos transit tam pretiosa bibliotheca, quæ longe vilius fuit vendita, quam involucra voluminum fuerunt olim a Thuanæ parata. Nicolaus Heinsius salutem tibi plurimam jubet perscribi. Anno præterito Virgilium suum tibi dono misit, quem te accepisse sperat. Jam ab aliquot mensibus debilitas pedum cum affixum lecto tenet. Animus tamen viget. Treischius communis noster amicus nuperius proluxa epistola mihi testatam fecit voluptatem, quam ex tuo congressu ceperit maximam. Nullus dubitat quin Polyphemo afflictio brevi sit futurum, ut

Faciem ad serenam subito mutetur dies.

De Amsterodamensi negotio paucas ante hebdomades egi cum Elzevirio, cum me inviseret. Ait se dudum nullas a te litteras habere. Si tamen jusseris, urge-

bimus negotium, ut tandem optatum exitum habeat. Hagenſis res nunc friget, quia Goefius pater ab aliquot menſibus graviffima febre conflictatur. Cum noviffime eum vidi, nullam ſe ad ſuas ultimas reſponſionem accepiffe ſignificavit. Velim itaque mihi ſignifices quo loco nunc res ſint. Num de ducentefima ſit cum proceribus decifum. Quid fiat nominibus Pelſianis. Si e re tua duxeris, feriis Pentecoſtalibus ipſe Hagam contendam ad Goefium, & tuam cauſſam ibi agam. Fac modo de tuo conſilio, quid nunc fieri velis, mihi conſtet. Niſi rebus declararo, me tuis commodis ſummo ſtudio & cura invigilare, non impedio, quin hominum ſacerrimus apud te audiam. Vale dulce decus meum. Salveat lectiſſima uxor tua, & filiola jucundiſſima, Trajecti Batavorum, D. VII Maji MDCCCXXC. Julian.

I.

DIS AVIBVS

LVSCINIAE PHILVMENAE EX AVIARIO DOMITIOR.
 SELECTAE VERSICOLORI. PVL CERRIMAE. CANTRICI.
 SVAVISS. OMNIBVS. GRATIIS. AD. DIGITVM. PIPILANTI.
 IN. POCVLO. MYRRHINO. CAPVT. ABLVENTI.
 INFELICITER. SVMMERSAE. HEV. MISELLA.
 AVICVLA. HINC. INDE. VOLITABAS. TOTA.
 GARRVLA. TOTA. FESTIVA. LATITAS. MODO.
 INTER. PVLLA. LEPTYNIS. LOCULAMENTA..
 IMPLVMIS. FRIGIDVLA. DELICIAE. SVAE.
 QVAM. IN. SINV. PASTILLIS. ALEBAT.
 IN. PROPRIO. CVBICVLO. ALVMNAE. KARISS.

LACRVMANS. POS.

HAVE. AVIS. IOCVNDISSIMA. QVAE. MIHI. VOLANS.
 OBVIA. BLANDA. PERSONANS. ROSTELLO. SALVE.
 TOTIES. CECINISTI. CAVE. AVIS. AVIA. AVERNA.
 VALE. ET. VOLA. PER. ELISIVM.
 IN. CAVEA. PICTA. SALTANS. QVAE. DVLCE. CANEBAT.
 MVTA. TENEBROSA. NVNC. IACET. IN. CAVEA.

2.

SYLVANE SACRA SEMICLVSE FRAXINO
 ET HVIVS ALTI SVMME CVSTOS HORTVLI
 TIBI HASCE GRATES DEDICAMVS MUSICAS
 QVOD NOS PER ARVA PERQVE MONTES ALPICOS
 TVIQVE LVCI SVAVEOLENTIS HOSPITES
 DVM IVS GVBERNO REMQVE FVNGOR CAESARVM
 TVO FAVORE PROPERANI SOSPITAS. *f. Proſperante.*
 TV ME MEOSQVE REDVCES ROMAM SISTITO
 DAQVE ITALIA RVRA TE COLAMVS PRAESIDE
 EGO IAM DICABO MILLE MAGNAS ARBORES

T. POM-

AD MARQ. GUDIUM EPISTOLÆ.
T. POMPONII VICTORIS PROC.
AVGVSTO T.

53

3.
LVCIVS LVCILIVS
DEO PENINO
OPTIMO
MAXIMO
DONVM DEDIT.

4.
IOVI O. M.
GENIO LOCI
FORTVNAE
REDVCI
TERENTIVS VARRO
DEDIC.

Has tres inscriptiones in Pedemontano agro inventas mecum communicavit amicus ex Italia ante annos aliquot redux.

EPISTOLA XV.
M A R Q. G U D I O. S. D.

Johannes Georgius Grævius.

Hamburgum,

REdditas tibi litteras esse, quas nuperius ad te dedi, ex communi amico nostro Trelschio intellexi. Nunc accinctus itineri ad illustrissimum Antistitem Monasteriensem, a quo sæpius amantissimis verbis sum invitatus, vix hæc tria verba expedio. Si tu meum punire silentium longiore silentio decrevisti, facis id tuo jure. Velim tamen tibi persuasissimum sit, me culpam istam detestari, & omne supplicium, quod de me sumes, patienter laturum, quia merito plector, modo tuus mihi constet amor. Ante tres hebdomades me invisit Pelsius Hagenensis. Quærebat ex me ubi locorum degeres, & qui fiat, quod tanto tempore nullas a te, cui toties scripserit, litteras acceperit. Respondebam biennio me te cum Duce Holfatiæ vidisse Hamburgi, cetera me ignorare. Ad Trelschium se propediem non nihil exaraturum litterarum significabat. Duxit uxorem Consulæ Hagenensis, cujus nomen, nisi me fallit memoria, est van der Dussen. Si redux tuis potero servire studiis & commodis, cognosces rerum tuarum curam mihi omnium esse antiquissimam; utinam in animum possis inducere, ut ad nos in Paderbornensem aulam excurreres. Cras viæ me dabo. Heinsium cupidissimum me comitandi retinet debilitas pedum, & infirmitas valetudinis. XII Augusti Gregoriano spero me Paderbornæ futurum. Si te quoque complecti ibi me liceret, mirum in modum cumlaretur voluptas, quam ex comitate magni

G 3

Prin-

Principis me capturum spero. Multa sunt quæ in finum tuum fidei & benevolentiae plenum effundere gestio. Nunc in antecessum tibi significo prodiisse Sponii, cujus egregium, credo, vidisti itinerarium, specimen selectarum inscriptionum, quod nondum vidi. Sed vidi hisce diebus Genevam ejus, in qua & ipsa nonnullæ ineditæ habentur inscriptiones, sed plures in commentariolo, quem inscripsit aras ignotorum Deorum, qui modo ad nos pervenit, in quo narrat se ter mille inscriptiones collegisse, quas sit publicaturus. Vereor ne multas tibi præripiat. Velim tuarum editionem maturari. Fac ut de his otiosius possimus fabulari in eruditissimi Principis aula. Frater meus scribit sæpissime sibi a Seckendorffio aurem velli de Reinesiano volumine. Nullus dubito quin jam id a te Lipsiam remissum sit, ne utriusque nostrum officium accusetur. Vale decus nostrum & me ama. Uxori tuæ suavissimæ & lectissimæ salutem dico plurimam, ut & tuis liberis. Trajecti Postrid. Kal. Sextiles c10 10c xxc.

EPISTOLA XVI.

M A R Q. G U D I O. S. D.

*Johannes Georgius Graevius.**Monasterium.*

QUas proximo Veneris die tuis reposui, spero Tibi redditas esse sequente Saturni. Montanum Amsterodami compellavi, & traditis Langmakeri litteris petii, ut mihi facultatem faceret inspiciendi dolia illa tria, eique declaravi, si tibi testatum esset dolia salva servari, te cis tres hebdomades missurum, qui pactam pecuniam numeraret, & sibi creditam suppellectilem murriam auferret. Regerebat se visis Langmakeri litteris dolia cum vasis fartis tectis traditurum, qui pecuniam esset allaturus, nec nummum ante accepturum, quam ei, cui partes has tua repetendi fuisses mandaturus, satisfecisset. Dolia vero se propter rationes certas mihi ostendere se nolle: nec mihi exploratum esse, licet dolia quædam viderem, essentne tua nec ne. Urgebam ut rationes, quibus deterreretur, mihi significaret. Nihil verius, nihil ad omnes sequiores suspiciones amoliendas præsentius, quam si tibi de doliis fartis tectis constaret. Sed nec preces, nec rationes, nec minæ quicquam proficiebant. Lavabam laterem. Nihil reponebat, quam sibi firmum esse, non ante se quicquam cuiquam ostensurum, quam illi, qui repræsentaturus esset nummos. Tum se rebus declaraturum se tua servasse diligentissime, & traditurum cui velles. Nec video alia ratione aquam exprimi ex hoc pumice posse, quam si mittas certum hominem cum pecunia, hac lege, ne nummum ante pendat, quam ei fuerint omnia, quæ commissa fidei Montani sunt, salva tradita. Si tum tergiverfabitur, jure agendum erit. Meum studium tuis commodis serviendi semper a me promptum tibi erit & paratum. Quæ tibi sententia stet velim quamprimum resciscam. Nam si diu cunctabimur, vereor ne nova calumniandi fenestra

AD MARQ. GUDIUM EPISTOLÆ. 55
nestra triconi aperiantur. Quis Furstenbergio suffectus sit avidissime cognosce-
mus. Vale decus & præsidium meum. Trajecti Prid. Kal. Septemb. c19 13c xxxiii.

EPISTOLA XVII.
MARQ. GUDIO. S. D.

Alb. Rufus.

Hagam Comitum,

EX Patria reversus, Amstelædami in Cl. Grævium nostrum incidi, qui mihi, de Tuis & Spectatissimi Sciaffii rebus & valetudine sciscitanti, exposuit non auditu duntaxat jucunda, quibusque perennitatem voveam, sed præterea etiam, Te mihi præstitisse, quod benigne receperas, officium in describendis variis Institutionum lectionibus, quas in Hollatia excerpseras. Enixe itaque rogo, ut eas, & illas Pandectarum, quas ex Florentino codice M. S. Te transcripsisse mihi narraſti, & mecum communicaturum spondidisti recuperatas, si nunc in promptu sint, quamprimum mihi mittere ne graveris. Si quid vicissim, Tibi aut Sciaffio nostro gratum, a me proficisci poterit, id haud frustra Vos desideraturos credite Viri Amicissimi, & pugilice valcte. Raptim Leidæ x. Cal. Octobr. c19 13c Lxv.

EPISTOLA XVIII.
MARQ. GUDIO. S. D.

Isaacus Gruterus.

Hagam Com.

EX Germania te rediisse, perlustratis sollicitè, atque ut soles, feliciter, quos illa celebriores habet, bibliothecis publice ac privatim, latus accipi; simul & quam hætenus delegisses vitæ stationem, otio scilicet literariæ plenissime affluentem. Gratulor tibi secessum tranquillitate florentem, quam non interpellat ambitiosa seculi operose ineptientis importunitas, aut aliæ turbant heroicorum ingeniorum cruces: & auctos in ultima peregrinatiuncula (quid enim dubitem, qui fervidam curiositatis tuæ vim cognosco?) eruditæ suppellectilis thesauros: quam ex Gallia Italiaque, nutricibus exquisitioris elegantiae, comportasse diceris luculentam. Itaque qui nuper mea converſi vota ad Samuelem Sciaffium, juvenem multis nominibus nobilem, nunc recta te peto, professus religiosum doctrinæ cultorem, atque ex auditis admiratorem, quæ locum tibi assignat splendidum inter prima temporis nostri ornamenta. Hippolyti autem tui, & si quod de Clinicis te authore exstat, ut obscura fert fama, opusculi exemplar monstra, unde haberi meis queat impensis: cum vane Batava sollicitarum bibliopolia. Adde, si neque hic temeritatis reus teneor, quasi familiarius aut licentius agens quam pro ignoto, quid tua nos brevi sperare jubeat industria in donandis luce publica libris nobilium scriptorum, quos suum

suam hactenus fatum damnasse videbatur ad bibliothecarum noctem, putida squalentem ignoratione. Vale, & nominis tui veneratione flagrantissima si mereor, responsi alicujus me compotem redde, nihil beneficii apud suos ignavo transmissurum silentio. Roterodami ex Erasmano. XIII. Aprilis ipsi Id. c13
13C LXV.

EPISTOLA XIX.

MARQ. GUDIO. S. D.

M. Meibomius.

DE felici tuo ex Italia reditu docti Viri, qui antiquæ eruditionis monumenta æstimare norunt, merito tibi gratulantur. Certe nihil mihi gratius fuit, quam quod nuper Amplif. Vir Nicolaus Heinsius, inter varios deliteris, illarumque nostro hoc tempore vindicibus, sermones narravit, te & eruditionis nomine clarum esse, & allato ex Italia ingenti scriptorum librorum thesauro eruditos viros tibi devinxisse. Nec possum quin magno me gaudio ex eruditissimi Olai Borrichii literis intellexisse significem, te inter alios amicos tuos me quoque ad thesauri illius usum invitare. Tres autem illos antiquæ Musicæ auctores, quorum mentionem facit Borrichius, jam ante sexdecim annos habeo ex liberalitate celeberrimi olim amici Joannis Seldeni, qui non solum curavit, ut ex Oxoniensis bibliothecæ codicibus describerentur, sed & cum aliis libris conferrentur a præstantissimo viro Gerardo Langbainio, Theol. D. & Præposito collegii reginalis Oxonii. Ex illis Manuel Bryennius, facilis scriptor, & pene totus in variis tonorum rationibus demonstrandis, levi interpretis industria contentus est. Ptolemæus non minus abstrusiori Musicæ eruditione, quam reliquis scriptis clarus, ob styli obscuritatem, utpote Ægyptius, explicatorem hactenus non invenit, & interpretem Harmonica literatura non instructum, cujusmodi fuit Gogavinus, qui futilem versionem Venetiis edidit, merito deterrere potuisset. Illum jam ab eo tempore, quo Musicorum veterum utrumque volumen prodit, explicatum difficilibus locis, & sexcentis restitutum, adservo. Porphyrî in Ptolemæi Harmonica commentarium habeo usque ad secundi libri caput octavum. Ultima Ptolemæi verba in quæ Porphyrius commentatur, sunt, *ἄλλω καθόσον τῶν μὲν τῶν ὄρων ἕκαστος ἴδιον ἔχει τὸ αἶπον; ἐπὶ δὲ τῶν πόνων ἐπονται πως.* Porphyrii ultima sunt; *ἄτε τὸ ἀρχῆθεν ἐφαρμόζον τῆ ἀρξασίσι μέλῳ, πῆ μὲν ἀπολείπον, πῆ δὲ ἐπιλαμβάνον, ἐπιότηῳ τῆ ἤθους ποιέιν.* Scire velim num codex tuus sit magis integer, & an manu aliquanto antiquiore Musici illi sint exarati. De Asclepii Tralliani in Nicomachi Arithmetica commentario, quem scriptum habeo, jam monui ante hos duodecim annos, præfatione in dialogum de proportionibus, codicem meum eo loci mutilum esse, quo de magni in Mathematicis momenti doctrina, *ὅτι συνθέσεως λόγων,* agitur. Tua, tuique similibus industria, lacunam illam integri minimum folii expletam videre aliquando possim. De Apollonio Pergæo, Pappo,

Pappo, Euclide Archimede, Vettio Valente, qui *Ἀριθμητικά* scripsit, aliisque Mathematicis Græcis, libenter intelligerem, thesauri tui non minimam illos partem efficere. Porro illud te, eruditissime Gudi, rogo, ut si commodo tuo fieri possit, & tecum catalogum MSS. tuorum habeas, illum descriptum (quod Borrichius spero causa mea faciendum curaret) meum communicare velis. Nullam ego vicissim tibi inserviendi occasionem, si qua offeretur, mihi elabi patiar, sed omni potius ratione ostendere conabor, nihil mihi eximiorum virorum, inter quos nomen habes, amicitia antiquius unquam fuisse. Vale & me ama. Helsingoerz XIV Cal. Aprilis Anno 1667.

EPISTOLA XX.

MARQ. GUDIO. S. D.

Joh. Henricus Horbuis.

TRibus Te verbis adveniens saluto. Plura addere vetat lassitudo, quam nunc e longioribus profectioibus primum experior. Anglia maxime profuit. Amicitia mihi intercedit cum Theologis, Philologis atque Historicis, quorum intimiora quæque penetravi. Ita Jehovah providet, ut admirandam ejus misericordiam nunquam satis laudare possim. Erudita sunt Magnæ Britanniæ ingenia, & alto fruuntur otio, sub Rege scientiarum omnium amantissimo. Propediem egregia nobis dabunt, Irenæum scil. Fl. Josephum, Canones Apostolorum & Conciliorum, Etymologicum Anglicanum, antiquitates Oxonienses, Seldeniæ omnia, & in his, quem nondum vidimus, de Decimis Tractatum, & Syntagma de Diis Syris ex Authoris autographo dimidia sui parte auctum. Ni Monckhusium mihi commendassent, qui liberaliter nunc suppeditant, quæ vel victui vel studiis necessaria sunt, meis hic sumptibus ad tempus substitissem; sed cum opima sint valde nec diuturna ejusmodi auxilia, Lutetias properavi, ubi *πλουμαθείταις* audio præceptores. Præ omnibus Ill. Chapelain mihi favet & Justellus, qui ab hæresiæ historia me abducere tentat, quod difficillimam credat, quæ paucis ac erroneis Patrum scriptis nulla *ἀρχινοία* erui posset. Magno me maectares beneficio, ubi hæresiologum, quem in MSS. possides, communicares, forte clariora nobis dabit, & melioris fidei argumenta; tot enim in Epiphano dubia mihi sunt, tot in Irenæo & Origenianis abstrusa, ut absque Te si essem, de solutione desperarem. Mittam proxime quas e Simonis M. erroribus conjecturas habeo, cum hæresiæ characteristicon ei applico de principiis Deo coæternis. Forte non displicebunt. Nunc in Nestorianis occupatus sum, Lutheri de consiliis Tractatum defendendo, quo Cyrillum hæreticum ominatus, Nestorium orthodoxum. Non faciam publici juris, quoniam promotioni obeffe posset, nosti hominum genium, sed communicabo Tecum, ubi colophonem opellæ imposuero. Nihil addo nisi vota pro perpetua salute tua. Vale Patrone optime. Deus Te servet ad gloriam, sicut & Reip. literariæ incrementum. Addidissim isti epistolam ad M. Rottlinum, ni Col-

H

mariz

maria jam promotum crederem. Dabo tibi experiar quibus in terris degat. Nobiliss. Contubernali officiosiss. fero salutem. Si me dignum judicas responso, ad Fridericum Richelium quæso mitte, mercatorem Amstelodamensem. Dabam Lutet. Paris. Idib. Jun. CIO IDC LXX.

EPISTOLA XXI.

MARQ. GUDIŌ. S. D.

Jacobus Holstius.

ADitum ad Te, Vir Excellentissime, literis meis communivit humanitatis tuæ commendatio, a communi nostro Amico Dn. Axenio nuper facta. Utraque in tantam me excitavit fiduciam, ut audeam sperare, non tantum audiri me, cum tecum nunc loquor, sed & exaudiri, cum ea peto, quæ nusquam inveniam, nisi a solius Gudii humanitate impetraro. Est autem precum mearum in eo summa, ut quicquid ad emendandum illustrandumve Cornel. Celsum aliquo modo facere potest, eo me juvare velit, sive commodè exemplar aliquod bonæ notæ, sive varias lectiones nonnullas mittas, sive MSC. codicem aliquem saltem inspiciendum mihi promittas. De cæteris, quas non adeo desidero, editiones sunt, Joh. Cæsarii de anno 1538; Joh. Tornæsii de anno 1549; Guil. Pantini in folio; Balduini Ronseï in quarta forma; & novissima Joh. vander Linden in duodecima. Quamcunque aliam poteris dare, gratissima ea mihi erit, ut & si quid de tuis vel aliorum in proposito Auctore emendationibus addere volueris: Quicquid lucis undecunque a tua humanitate precibus meis scenerabor, non eorum modo assimam, quæ eadem illustrari amant, quam alio etiam transmittunt; sed ad fontem sic refundam, ut solent fere densiora & opaca. Quoniam vero in nonnullis plus opis ab ingenio magno, quod in te est, sperandum videtur, quam a codicum constantia & fide, patere, quæso, ut in præsentem exemplum proponam, in quo vel maxime ab Eruditissimo adjuvari exoptem. Legitur id ipsum lib. 6. c. 6. §. de oculis scabris: *Nulla autem per se materia est, qua psoricum nominetur, sed chalcitidis aliquid, & cadmia dimidio plus ex aceto simul conteruntur, &c.* Sic constanter omnia, quæ ego unquam inspexi exemplaria exhibent, neque in ullis aliqua occurrit varietas. Quid ergo, inquis, requires? Elocutionis formulam: *dimidio plus*; non capio. Videtur autem reddendum esse Germanice aut. *Mihl als halb so viel.* aut *Raum noch einmahl so viel.* In illo sensu ablativus rei superatæ, comparativo jungitur; in hoc vero, mensuræ. Utrumlibet enim ejusmodi nominibus jungi & quandoque etiam utrumque conjungi apud Latinos solere, per exempla nos docent Grammatici, quale est illud Virgilii 9. Æneid.

At pedibus longe melior Lycus Helenore.

Diversissimo fere sensu utrumque redditur Germanice; In proposito, si priori modo, ex: gratia quatuor uncias capiam chalcitidis & duas cadmiæ cum una vel dimidia drachma, rei superatæ ablativus eo explicabitur, quod est: plus quam dimi-

dimidium chalcitidis; eaque explicatione compositioni ποτα propemodum fit satis, quatenus consentit Diosc. l. 5. c. 115. *συνδίκεται δὲ ἐξ αὐτῆς (τῆς χαλκίτιδος) πῶ καλέμενον ψευδαίον, διαλασίον & χαλκίτιδος πρὸς ἀσπῆν καδμείαν μισθονομῶν, ὅν ἔχει λακωνομῶν.* Ἐπιὸν δὲ ἴσκι μίξαντες ὄνομα κελίνουσι. Similiter Plinius lib. 34. c. 12. *Tunc (chalcitis macerata) admisso cadmia pari pondere medicamentum efficit, pforicon dictum.* Quod si dua partes chalcitidis, tertia cadmia temperentur, acrius hoc idem fiet, &c. Sivero altero modo quatuor uncias chalcitidis capiam, & cadmiz octo uncias addam, ablativus mensuræ explicandus eo erit: cadmiz (quod ad dimidiam sui partem) plus, quam chalcitis. Et hanc explicationem omnia exempla similis elocutionis sive in Celfo sive in aliis auctoribus suadent, licet ea compositioni pforici, quam veteres alii tradunt, multis partibus contraria sit. Sunt autem illa exempla, ex Scribonio Largo comp. 101. *Dimidio enim celerius sanantur, qui acceperunt medicamentum, quam prius solebant.* Et compos. 209. *Sine alligatura enim interdum dimidio coloris ea sanat, &c.* Hoc est. Raum noch einmahl so bald. Curtius lib. 4. *Caterum eum dimidio ferme major esset Darii exercitus, quam in Cilicia fuerat, &c.* Raum noch einmahl so groß. Solinus c. 43. *Ultra Meroen super exortum folis Macrobiis Ethiopes vocantur. Dimidio enim eorum presentior, quam nistra vita est, &c.* Hoc est. Liben raum noch einmahl so lang als wir. Celf. l. 6. c. 12. *Inspergigue ulcera debent alumine scissili, cui dimidio plus galla immatura fit adjectum.* Hoc est. Noch einmahl so viel gallappel. In oppositi generis exemplo. Celf. l. 5. c. 28. §. de Phygetho. *Licet etiam miscere equis portionibus Ammoniacum, galbanum, propolim, viscum, pondusque (forte: omnibusque) adjicere myrrha dimidio minus, quam in prioribus singulis erit.* Hoc est. Raum halb so viel. Similiter proximo §. *Aut quod constat ex chalcitide & saxo calcis, quibus auripigmenti dimidio minus, quam in singulis prioribus est, adjicitur.* Hoc est. Raum halb so viel. Lib. 6. c. 8. §. 4. *Hisque adjicitur hyoscyami succi dimidio minor, quam unius ex superioribus, portio.* Raum halb so viel fast. In omnibus hisce exemplis ablativus mensuræ, non rei superatæ intelligendus venit. Ex recentioribus plerique tamen in his & aliis, rei superatæ ablativum explicant, ut Horat. Turfelin de partic. in illo Ciceronis: *Dimidio plus scripsit Clodia.* Hat mehr den halb so viel geschrieben. Ego puto. Sie hat mehr den noch einmahl so viel geschrieben. Et paulo post. *Tecum anno plus vixit.* Ist über oder länger als ein jahr bey dir gewesen. Ego. Ist ein jahr länger als der ander bey dir gewesen. Illud; dimidio: quod semper ad posterius nomen refertur, quidam ex Latinis, habito ad prius respectu; altero tanto; circumscribunt, ut Corn. Nepos in Vit. Eumenis. *Illam autem viam, qua omnes commeabant, altero tanto longiorem habebat amfractum.* Idem potuisset: dimidio longiorem habebat amfractum. War noch einmahl so lang. Quod si vero illud significandum foret, quod vult Turfelinus. Ist länger als ein jahr bey dir gewesen. Scribi putem oportere; plus anno tecum vixit.. In omnibus enim exemplis, quæ proposui, ablativum

lativum mensuræ perpetuo præcedere nomen, plus observari meretur, cum rei superatæ semper sequatur. Ut Cic. de amicit. *plus æquo*, id est, quam æquum est. Celsus lib. I. c. I. *Modo plus justo, modo non amplius assumere*. Contra lib. I. c. 3. *Si quando tamen insuetus aliquis laboravit, aut multo plus quam solet etiam is qui assuevit, &c.* Utriusque generis alia exempla in Turfeli- no de Partic. §. *Plus pro amplius*, & alias leguntur. Enimvero Latinos rei superatæ ablativum in cæteris modo præponere, modo postponere comparativo nomini scio. Sed in exemplis, quæ & per mensuræ & per rei superatæ ablativum explicari possunt, ne ambigua sit oratio, illum semper præponi solere, hunc postponi, observo. Ut jam ad scopum redeam, qui est Celsum in consensum cum Dioscoride & Plinio proposito in loco reducere, nescio an scribam: *Cadmia plus dimidio* (hoc est quam dimidium chalcitidis) An? *Ex cadmia dimidio minus*, hoc est. (Raum halb so viel als Kopper-roth.) An? Sed *Cadmia aliquid & Chalcitidis dimidio plus*. H. c. Raum noch twimall so viel Kopper-roth. Nisi integer servandus Celsi locus fuerit, ut minus dissensus autorum attendendus sit; posterior correctio sic placet, ut alias sæpe transpositiones similes ab ignavis factas in Celso passim noto. Fortasse enim rei superatæ ablativum intellexit, qui mensuræ debuit, adeoque ut Celsus Dioscoridi consentiret, chalcitidis & cadmiæ nomina locis propriis permutavit. Sed hæc conjectura est. Tu, Vir Excellentissime, verum decernas licet, sive ab ingenio vis, sive ex M.S.C. fide. Utroque modo non me tantum, sed & alios longissime superas. Ego enim ut verum tibi, Plautina phrasi, hic fatear, *una litera plus sum, quam medicus*. Si succurrere jam inopiæ meæ vis, poteris una quoque honoris nomen reddere, quo in perpetuum habebis Tibi me devinctissimum. Interea si non per Te responsum, per Axonium id, etiam cum desiderio expecto, & bene valere Te jubeo. Scribebam Tonningæ Decimo Tert. Calend. Feb. a. 1672.

EPISTOLA XXII.

SAMUELI RACHELIO. S. D.

J. Schefferus.

PRidem & responsum tibi, & gratias pro doctissimo elegantissimoque munere debeo. Neque negligentia quadam distuli hoc officium, sed propter virium imbecillitatem, quas tantum non omnes exhaustis morbus diuturnus, ex quo ægre possum reconvallescere. Propterea confido fore, ut tam longum silentium excuses, nec sinisterius quid suspiceris. Opto autem, quod optavi sapius, ut pergas in nobilissimo argumento pertractando, nec te hominis unius stolidissimi & iniquissimi furore inde patiaris divelli. Quæ scribis de Officiis Ciceronis cum meis quibusdam annotationibus Francofurti edendis, mihi quidem sunt ignota. Fateor jam etiam ante annos decem & plures publice interpretatum esse, illaque occasione observasse nonnulla ad meliorem ejus operis intellectum. Loca quoque suspecta examinasse, quæ & ipsa ante biennium emendata

data mihi ad Cl. Grævium hoc a me petentem. Constituiffe quoque illum laborem retractare, idque coram olim indicasse No. Dn. Blumio, ex quo fortasse typographus hoc accepit. Sed tot curis aliishactenus fui obrutus, ut ad id negotium non potuerim me accingere. Præterea meum paulo aliud, quam tuum est propositum, videlicet conferre cum Cicerone scriptores alios, Græcos Latinoque, Christianos & paganos, & ex consensu omnium vel dissensu veritatem aut falsitatem sententiarum demonstrare. Qua occasione tamen si quid aliter acceptum est ab interpretibus, quam videntur debuisse, indicatur, cum præsertim Wolfius in plerisque ea affuxerit Ciceroni, de quibus ne per somnium quidem cogitavit. Quod si vitam Deus dabit, & concedent otium, qui possunt, illum a me aliquando conficietur. Dabo operam, ut intelligas, me & virum bonum, & tui amantem & injuriæ sine causâ tibi illatæ memorem esse. Quamquam forte hujus nihil quid sit, cum orbis totus hominis stolidissimi miserissime ausus pridem viderit & damnaverit. Cl. Gudii benignum de mea Re Vehiculari iudicium amo & exosculor, optoque, ut sic aliis probare possim, simul peto ut Virum doctissimum, si potes, mihi facias amicum. Cupio enim propter causas multas ei propius innotescere. Sed hucusque mihi nulla data est idonea occasio. De me non habeo, quæ scribam præter ea, quæ significavit Cl. Dn. Morhofio. Is nuntiabit, si desiderabis scire. Pagellas hæc addo, tantum ut intelligas, me valde gratum esse, licet ob fortunam tenuem non possim. Vale. Scr. Upsalæ. a. d. 6. Septembr. An. 1672.

EPISTOLA XXIII.

MARQ. GUDIO. S. D.

*Samuel Rachelius.**Slesvicum.*

Quas inclusi Cl. Dn. Schefferi literas ipse exhibere constitueram, cum ante bimestre Slesvici essem. Et quaavis aditum pro Tua humanitate mihi facilem pollicitus fueras, illum tamen aliorum interpellationibus occupatum esse scio. Idem tamen fieri hic potuisset, quod nuper ad nos transuisses. Hoc vero cum ferius comperissem, & pluribus negotiis districtus præsentiam Tuam diuturniorem fore sperarem, etiam hæc spes decollavit. Ne igitur vel desiderio Amici, vel publicis commodis desim, opera mei domestici hanc ad rem uti visum est. Nosti, Vir Amplissime, Cl. Schefferi ingenium & studium doctissimis argumentis occupari, ut Tua amicitia & exquisitæ eruditionis adminiculo non indignum iudices, & quibus ipse studiis forsan vacare non licet, ea saltem per accuratæ diligentæ hominem adjuves. Domesticum meum, Cognatum Tuum, ut commendem, nihil erit necessum. Ipse enim talem se Tibi probabit, qualem velis esse. Bona in illo mens, bonus animus. Ingenium excitatum, firmum iudicium, & ad res arduas perspiciendas comparatum. In Philosophia practica eximie profecit, ut etiam deinceps in studio juris tanto felicius progredi possit. Jam pridem ipsi autor fui, ut aliquod specimen eruditionis

nis exhiberet. Sed persuadere hoc non potui, impensas, ni fallor, hoc nomine faciendas, detrectanti. Vitam ejus quod attinet, probam, modestam & innoxiam hic egit, ut ejus consuetudo nunquam mihi gravis, semper autem jucunda fuerit. Prodierunt iterum Opuscula Moralia varia Honorati Fabri. His Colonienfes Jesuitæ addiderunt nonnulla alia, interque ea unum, quod præ se fert nomen Bernhaldi Stubrockii, qui se objecit antehac Guilielmo Wenerockio. Ille Stubrockius isto opusculo Examen meum Probabilitatis Jesuiticæ, quod Helmeftadi edidi, refutare instituit. Qui cum nervum minime tetigerit, sed solidam defensionis causam mihi reliquerit, respondere homini maledico constitui quidem, sed cum terra pugnare nolim. Si itaque, Vir Amplissime, Tibi comper tum fit, quis sub nomine Stubrockii lateat, velim ne clam illud me habeas. Quod si istius opusculi virulenti aurorem ipsum Fabrum esse scirem, non sane sub incudem vocarem. Vale. Kiloni. a. d. 2. Febr. 1673.

EPISTOLA XXIV.

M A R Q. G U D I O. S. D.

Wilhelmus Goeftus.

TAndem, ecce, prodeunt Agraria veterum, quæ cura nostra, ut opinor, temendiora reddidit, illustravit, & aliqua etiam accessione locupletavit: nam videbitis auctius hic illud caput, quod agit de *Variatione Fluminum*, adjectumque Simplicium, cum fragmentis quarundam legum agrariarum, quæ collegimus ex Halicarnasseo, Dione, Plutarcho aliisque qui veteris Historiæ nobis monumenta reliquere. Vellem maturius me potuisse hæc ad vos transmittere, sed quod liber iste nunc demum prodit, tribuendum partim torpedini bibliopolæ, cui jam ante biennium hunc excadendum tradidi, partim infelicitati temporum, ex qua Patria nostra post exitiales turbas nunc incipit emergere. Vos vero felices, qui ex tanta calamitate vos in tempore subduxistis, & velut in specula e longinquo vidistis in alto jactari Reipublicæ nostram cymbam, dum apud vos plane sint Alcedonia. Quid autem vos tempore tam felici egeritis, atque etiamnum agatis, scire unice desidero; speciatim etiam quo loco sit Photii Etymologicum, itemque quo inscriptiones veteres, quo Cæsar, quo alia, quorum editionem, dum hic eratis, moliebamini. Si mihi horum similitumque cognitionem impartiri velitis, beabitis maxime. Hagæ Comitum ult. April. 1674.

EPISTOLA XXV.

Molto Illustre Signore Colendissimo.

M*I* giova d'allegrarmi con V. S. Molto Illustre del suo felice arrivo a Milano, allegrandomi insieme coll' Illustrissimo suo Compagno, dove non prima di hora però non gli hò inviato l'indice de' Manuscritti Greci da lei desiderato, per non esser stato ritrovato a tempo dal Reverendissimo Presidente del Collegio greco,
come

come cosa da esso trascurata l'ha messa in non cale; per il che iscuserà V. S. la tardanza senza adoffarmela, havendo per punto di reputazione, di non tralasciar cosa alcuna che sia di suo servizio, quanto sarà in me. Ho scritto al Signor Magliabecchi a Firenze, con dargli parte della sua partenza, e di qualche soddisfazione, che V. S. habbia mostro della sua poca dimora in Padoa, con qualche frutto delli suoi eruditi viaggi, havendo però giudicato bene, che non sapesse la questo fatto da lei de' Manuscritti greci per molti rispetti, come, che miglior consiglio fosse, non doverci far palese la poca reputatione dell' Italia, di dar così il bando alle lettere greche, dove hanno fiorito tanto tempo. l'Eccellentissimo Ferrari fa riverenza alle Signorie Vostre molto affettuosa, come anco il Signor Sindaco della fazione Tedesca, Vezio sindaco dell' Università, Vezio Consigliere della nazione medesima, sospirando ancora la loro compagnia a Torino, ma io credo che habbia da patire un pezzo di tempo questo male in corpo. Con che io me le affermo con ogni affetto augurandole il colmo della contentezza. di Padoa. il dì 8. Septemb. 1662.

D. V. S. Molto Illustre

Affettionatissimo servidore

CARLO OFFREDI.

EPISTOLA XXVI.

Illustrissimo Signore, e Padron Colendissimo.

MAndo a V. S. il Livio con le note Marginali di Curzio Picchena Fiorentino, già primo Segretario di stato del Serenissimo Gran Duca di Toscana, scritte di mano propria del medesimo Picchena. Sene vaglia, che mi sarà gratissimo, se vi sarà cosa a proposito per il Signor Gronavio. Includo haverà le Lettere del Signor Cintio, mi onori rispondere a detto Signore, che io al cui ritorno spedirò la lettera. Desidero col suo commodo una Copia dell' Iscrizione di Ruffo Aproniano, descritte dal Signor Virgilio Antichissimo descritto da loro, e la riverisco. Di Casali 25 Ottobre 1662.

Di V. S. Illustrissima.

Servidore Devotissimo.

CARLO DATI.

EPISTOLA XXVII.

Illustrissimo Signore, e Padrone Colendissimo.

Egran tempo, che io desidero di rassegnar a V. S. Illustrissima lamia osservanza, ma ho tralasciato di farlo per non sapere dove ella habbia fermato sua sede, e per consequenza dove io debba inviare le mie lettere. Veramente non lo so, nè anche adesso, ma non voglio viver più in questa contumacia, tanzo più
che

che io hò necessità di ricorrere alla sua Erudizione. In primo luogo adunque la supplico, a farmi grazia di notare le varie lezioni di Plinio, sopra i 4 ultimi libri. 33. 34. 35. 36. Dove si tratta di materie atinenti a Pittura, Scultura & Architettura, dal testo Manuscripto antichissimo, che V. S. mi disse trovarsi nella sua patria, quand' ella dimorava in Fierenze, e ch' ella intese il mio bisogno. Sò che la briga è grande, mà la necessità mi fa ardito, ed importuno. In secondo luogo V. S. Illustrissimami onero d'una varia lezione, anzi ingegnossissima emendazione sopra quei versi di Fedro lib. v.

Ut quidam artifices nostro faciunt seculo
 Qui pretium operibus majus inveniunt novo
 Si Marmorì adscripserunt Praxitelem suo
 Detrito Myronem argento. Fabula &c.

Mà io l'hò perduta, e la ripiglierei con tutto l' discorso, ed annotazioni di V. S. sopra questi versi, i quali mi occorre citare in un mio discorso della pittura antica, ed intanto farò memoria della stima, che io fò della sua erudizione. Si attende, e si spera presto da lei l'edizione del Fedro, mà io hò più prestezza di questo luogo, perche penso di mandar fuori una parte di questa opera, e dedicarla alla Maestà Cristianissima del Rè di Francia, da cui sono stato altamente beneficato. Credo, che V. S. havrà inteso, che in Roma uscì la Roma antica di Famiano Nardini. Giorgio Pachimerio tradotto da P. Possino, e le opere di Torquato Tasso inedite. Il Signor Valerio Chimentelli, Professore delle lettere humane nello studio Pisano, stampa un' opera de sellis veterum. Il Signor Francesco Redi, un trattato del nascimento dagli insetti. Altre nuove letterarie per hora non mi sovengono, onde per fine, col supplicarla dell' onore de' suoi comandamenti, obsequiosamente la riverisco. Di Firlili 15 Giugno.

Di V. S. Illustrissima.

Servo Divotissimo, ed Obligatissimo.

CARLO DATI.

EPISTOLA XXVIII.

Illustrissimo Signore, e Padron Colendissimo.

IL Signor Falconieri la riverisce, e la priega a collazionargli i Luoghi dell' incluso foglio. Sono stato per riverirla all' albergo, insieme col Signor Cavalcanti piu volte, mà per mia disgrazia mai hò havuto fortuna di ritrovarla, onde hò stimato bene lo scriverle questi diu versi, per avvisarle, come il Signor Principe mio Signore si duole di me circa alla sua tardanza, ed jeri in particolare mene discorse a lungo, la supplico per tanto con ogni maggior caldezza, mentre habbiano i miei preghi luogo alcuno appresso di lei, a favorirmi domane doppo desinare in tutti i modi di appetarmi in casa, già che verrò per lei, ed anderemo dal Signor Principe come gli hò promesso. La supplico di que-

questa, perche, come hò detto doppo di avermene discorso molte volte; jeri finalmente si dolse, nè a parlare sinceramente, non senza qualche raggione. Con che non servendo questa mia per altro, supplicandola a riverire in mio nome il suo gentilissimo Signor Compagno, la riverisco. Di Casa li 19. Dicembre 1662.

Di V. S. Illustrissima.

Devotissimo fervidore.

ANTONINO MAGLIABECCHI.

EPISTOLA XXIX.

Illustrissimo Signore, e Padrone Colendissimo.

In Roma,

Sò quanto a letteratissimi suoi pari il tempo sia prezioso, e per questo con mia estrema mortificazione mi sono indotto a scriverle questi quattro versi, necessitato a ciò fare dalle replicate istanze, che di questo mi vengono continuamente fatte dal Signor Bigot. M' impone egli per tanto, che io la riverisca nel primo luogo in suo nome, e doppo da sua parte le accenni, comme il Signor Scheffero è in brieve per dar in luce una nuova editione delle Favole di Fedro con sue annotazioni, e per questo, che ella farebbe un grandissimo favore non solo al detto Signor Scheffero, mà ancora a tutta la Republica letteraria, mentre ella volesse onorarlo di mandargli le dottissime, ed ingegnossime annotazioni, che ha sopra 'l detto purissimo scrittore, e l'assicura che come è il dovere, il Signor Scheffero, o le farà stampare in fine del libro, come di V. S. Illustrissima, o pure le metterà, tra le sue scrivendo però di haverle accette da lei. Io già ho più volte risposto al Signor Bigot, che Parevi servito, mà che non credevo, che in questo negozio potesse essere conclusione alcuna, mediante il sapere, che ella non haveva ne meno voluto dare queste note al Signor Fabro. Mà replicandomi esso, che ella al Signor Scheffero forse le concederà, e che anche il Signor Cinsio gli hà dato tutto quello, che haveva sopra questo Autore, hò stimato mio debito lo scriverle questi quattro versi, per avvisarcelo, come ero obligato a fare. L'aria comincia a riscaldare, ed il Signor Dati, il Signor Cavalcanti ed io l'aspettiamo quà con grandissima impazienza, per non parlare di molti altri amici, e della nostra libreria di S. Lorenzo, la quale è infallibilmente per ricevere più fama da lei, che da qualsivoglia altro letterato. Non indugi ella per tanto a consolarci con la sua dottissima, e gentilissima conversazione, ed io a nome de detti duoi amici, e mio ancora, ne la supplico con ogni maggior caldezza possibile. Il Signor Dottor Redi qui presente mi impone di riverirla in suo nome, ed insieme pregarla a scusarlo, mentre ella fu qua, non hebbe campo di riverirla, e servirla come se deve al suo merito. Era egli veramente in quel tempo occupatissimo, e particolarmente appresso il Gran Duca, il quale fa non poco conto di esso, l'assicuro, che risarcirà questi mancamenti, quando ella tornerà

quà, essendo veramente cortesissimo, e gentilissimo in sommo grado. Per non le far perdere il tempo interamente, le avviserò quì alcune novità letterarie, in confuso però, e come prima mi verranno alla memoria. In Padova si stampa la *Minerva Sanziana* dello Scioppio. Il *Seneca Tragico* del Signor Gronovio è finito di stampare. Il Signor Bigot lavora gagliardamente per quello, che mi scrive sopra la *Vita di S. Crisostomo di Palladio*, ed in brieve la farà stampare con alcune sue annosazioni, come anche in brieve farà ristampare il *Libretto* del Signor Francesco Bernardino Ferrari de *lacris Concionibus*. Il Signor Tomaso Bartolini hà dedicato al nostro Gran Duca un' operetta intitolata *Citta Medica &c.* e la manda al Signor Dati perche la presenti. Il Signor Elzevirio si offerisce di ristampare il *Vocabulario della Crusca* con le giunte, che gli saranno mandate, superbissimamente e correttissimamente, consentendosi di rifare tutti i fogli ne' quali fossero scorsi errori di qualche considerazione. Si aspetta che torni il Principe Leopoldo per risolvere quello, che in questo particolare si dovrà fare. Con che mancandomi il tempo, ed in oltre non volendo maggiormente abusarmi della sua cortesia con la lunghezza, farò fine col supplicarla dell' onore de' suoi comandi, baciarle affettuosamente le mani, riverirla.

Di V. S. Illustrissima.

Devotissimo servidore.

ANTONIO MAGLIABECCHI.

EPISTOLA XXX.

Molto Illustre, e Reverendissimo Padre Signore, e
Padrone Colendissimo Stephano Angeli.

In Venezia,

LE sarà consegnata questa mia da letterato di somma erudizione, e di perfettissimo giudizzio, al quale desidero io con ogni maggior affetto di servire in ogni, e qualsivoglia cosa, che da me dependa, onde avendomi esso detto, che venendo costà desiderava di haver qualche amicizzia con il Custode della celebre libreria di questa Città, non havendo io seco amicizzia nè servitù di alcuna sorte; non ho per lo meno voluto mancare di accompagnarlo con la presente, parendomi di haver da lei già sentito dire, che il detto Signor Custode era suo Amico, e perciò avrà ella facilmente campo di favorirlo col raccomandarlo ad esso, del che le ne restero io eternamente tenuto, ascrivendo questo al numero degli altri favori, che dalla sua sola gentilezza, ed intieramente contro ogni mio merito mi sono stati conferiti. Circa a nuove letterarie intorno a cose Matematiche me viene scritto d' Anversa, che si stampano alcuni opuscoli postumi del Padre Tacquet, e di Parigi, che il Signor Bullialdo fa stampare, non mi sovviene che opera di Tolomeo, non mai per l'innanzi stampata. Corre anche quà fama, che il Signor Ugenio habbia stampata una Dio
ptrica;

prica; è ben vero che a me non è noto di dove tal nuova habbia origine, giacche pochi giorni sono havendone io domandato il Serenissimo Principe Leopoldo, mi rispose non saperne niente. Quà viviamo curiosissimi di sapere, che cosa vada meditando il suo dottissimo, e fertilissimo ingegno, non mai arvezzo a star in ozio, mà bensì incontro all' in continua fatica, come dimostrano le sue tante, e dottissime opere in così poco spazio di tempo publicate. Con che per non tediarla d' avvantaggio, col supplicarla dell' onore de' suoi da me desideratissimi comandi, e riverirla, mi sotto scrivo.

Di V. Paternità Molto Illustre, Reverendissima.

Devotissimo, ed obligatissimo servo.

ANTONIO MAGLIABECC HI.

EPISTOLA XXXI.

Signor Padron Mio Osservandissimo.

Riceverà V. S. con questa mia lettera in un' altro foglio la copia della maggior parte delle antiche iscrizioni, che io hò in una mia villa raccolte, mentre da fondamenti l' edificai. Manderò appresso la copia delle altre; e se in questa, che irvio, ella vi hà qualche difficoltà, mene dia avviso, che la vi farò di nuovo con caratteri più chiari. Io certamente crederò di haver conseguito il mio fine, comunicandole con V. S. che le renderà più famose, e più immortali; posciache non può dubitarsi, che anche i sassi vengon' meno; e passando forse questa mia villa in poter d' altri, anco studiosamente verranno maltrattati, il che voglia Iddio, che non segua anche in mia vita, già che sarò costretto di farne vendita a vilissimo prezzo, per non haver a perir di fame, o di altro peggior male, potendomi difendere da molti invidiosi della mia quiete, che non lascieranno anco di nuovo insultarmi, e non trovo in chi può cadere la vendetta, o la difesa. Questo è l' frutto, che raccoglie delle sue lodate fatiche huomo da bene; e chi dimostra volerlo favorire nol fa con altro aiuto, che con honorevoli, e larghe parole. Mà non m' arveggiò, che il mio dolore mi ho trasportato a molestar V. S. che non può far altro, che compatirmi in questa mia infirmità, e d' ogn' altra inciviltà seco usata. Con che mi taccio riverendola; a chi insieme con il Signor Samuele con ogni sincerissimo affetto bacio le mani: di Capua del di 2 Aprile 1662.

Di V. S. Illustriissima.

Affettionatissimo servidore, e devotissimo.

CAMILLO PELLEGRINO.

EPISTOLA XXXII.

Molto Illustre Signore, e Padrone mio Osservandissimo.

In Roma,

Sento dispiacere, e maraviglia grande, che si siano smarrite le mie lettere, che scrissi a V. S. per lo sequente procaccio doppo il suo partire, con il quale accom-

accompagnai un foglio intieramente pieno di molte antiche iscrizioni, che già raccolzi in una mia villa; Ma forse ella le haverà ricercate nel luogo volgarmente detto la staffetta; dovendo ricercarle in quello del sudetto procaccio, del qual scambio havendone alcun dubbio, scrissi ad un mio amico, che risiede in Roma ne le avesse dato avviso; sicche spero, che a questo punto potrà haverle recuperati. Ingiongo hora la copia del resto delle altre iscrizioni, che nella medesima villa collocai, e di alcune altre, che sono in Capoa, nè fin hora divulgate. Gradirà la sua gentilezza questo affetto mio verso il suo piacere, e sarà questo il mio sommo preggio frà le acerbissime sventure mie. Hebbi la honoratissima sua trovandomi in letto, donde hora scrivo, & il morbo non stesso, mà per la mia età, e più per i dispiaceri di animo alquanto grave, non mi permette di poterle dar risposta a gusto mio mentre ho voluto, che prevaglia il suo gusto, e consumar il mio debole vigore nella copia sudetta più tosto, che in una più prolissa lettera. La onde più finisco, supplicandola a donarmi poi avviso del suo partire, e le haverò a mandarle di nuovo la copia delle prime iscrizioni. In tanto a V. S. con affetto sincero bacio le mani, & sognosamente al Signor Samuele. Di Capoa del dì 22 de Aprile. 1663.

Di V. S. Illustrissima.

Affettionatissimo, e devotissimo.

CAMILLO PELLEGRINO

EPISTOLA XXXIII.

MONSIEUR,

LEs vostres du 14 Octobre m'ont esté rendues seulement le 7 du courant, de maniere sçachant que vous estes partys de Florence, & ne sçachant où adresser le miennes, j'avois deliberé de ny point respondre, veu nommément que la mesme semaine, que vous partistes de Rome, je vous escrivois, qu'ayant commencé a vous servir, j'avois esté advertis, que le Signeur Cardinal Barberin avoit dessein de les faire imprimer, & que s'il venoit a sa cognoissance, qu'elles ayent esté communiquées, il en seroit offensé. Maintenant je vous donne avis, qu'il y a un certain de Luques, qui fait imprimer le Martyrologe enrichy de rares notes, entre lesquelles sont celles de feu M. Holstenio, & dit on qu'il sortira bien tost en lumiere, & il y aura moyen de contenter vostre curiosité. J'espère de vostre bonté, que vous me pardonnerex, si je ne vous ay point servy en ce point, croyez que ça esté a mon grand regret; mais pour vous parler avec ma sincerité ordinaire, on me l'a deffendu si expressément, que j'ay eu peur d'encourir quelque disgrâce aupres dudit Sig. Card. En toute autre chose, qui despendra de moy, lors qu'il vous plaira me commander, vous me trouverez tousiours prompt a vous servir, & vous tesmoigner par effect que je suis, Monsieur,

Vostre très-obeissant serv. D. BENNOIST ARNOULD

de l'estroite observance de la Reigle de S. Bennoist.

De Rome ce 9.
Xbre. 1662.

EPISTO-

EPISTOLA XXXIV.

MONSIEUR,

JE ne sçay si c'est a vous, où a M. Pluymer que je dois faire des reproches de ce que je me trouve tous les jours trompé dans les esperances, qu'il me donne de vostre retour en ces quartiers ; je vous supplie de m'apprendre ce que j'en dois croire, & si je puis esperer de vous voir entre icy & la fin du mois de juin. Le mesme M. Pluymer m'a dit que luy aviez fait quelque mention d'un voyage allemand imprimé depuis peu en Holstein, il y a un endroit dedans sur le quel j'avois bien des questions a faire a celui, qui en est l'Auteur ; si vous le voyez Monsieur, je vous prie de luy faire bien des questions sur l'histoire de son evazion, si ne nous dit rien de la langue & de la police de ces Tartares, chez les quels il aueçu, il ne dit rien de leurs arts, de la situation de leur pays, n'y de ce qui regarde l'histoire naturelle, & dit, si je m'en souviens bien, qu'en neuf jours de chemin il passa d' Arkelau dans le Turkestan ; j'aymerois mieux, qu'il nous eut donné les particularités de ce petit voyage, que tout ce qu'il rapporte des Indes & des autres pays ou il a esté, qui sont déjà assez connues par les autres nations. Si vous le voyés Monsieur, je vous prie de luy faire bien des questions sur tous ces sujets, mais sur tout de me faire l'honneur de m'écrire, quand je puis esperer de vous voir icy, ou je vous attends avec grande impatience. On m'a dit qu'il y avoit un livre qui traite des abeilles imprimé en Dannemarck, je vous prie, le mettre entre les livres que vous rapporterés de ce pays-là ; si vous le trouvez, il est écrit en langue Dannoise. Je serois aussi bien aise de savoir, si M. Olearius a reçu le livre, que je luy ay envoyé, & si vous voyés encore le cabinet du Duc de Holstein, que vous vous fassiez montrer ces planches de la Chine, dont M. Olearius parle dans les notes, & qu'il dit avoir servy a l'impression de quelque livre. 4

Vostre treshumble & tresobeissant serviteur,

A Amsterdam ce 13.
Juin 1669.

THEVENOT.

EPISTOLA XXXV.

MONSIEUR,

J'apprens avec beaucoup de joye, que vous êtes de retour en Hollande en bonne santé, il y a quelque temps que je l'attendois, pour vous donner avis, que j'ai trouvé enfin un Diophante entier & bien conditionné, que je vous enverrai, quand j'aurai de vos nouvelles. Présentement que vous êtes dans la ville du plus grand commerce du monde, je vous conjure de vouloir vous communiquer un peu plus, que vous n'avez fait par le passé : de mon côté je vous promets, que je vous manderai ce qui se fera de plus considerable en ces quartiers dans la Litterature. Pour commencer, je vous dirai que Mr. le Febvre de

Saumur a vendu tous ses Livres, & a resolu de passer le reste de ses jours dans une vie douce & paisible en continuant ses exercices du College, qui lui apportent du profit, & partant il n'y a plus gueres de chose à esperer de lui. Mr. Huët a fait imprimer en François un Livre de l'origine des Romains, qui est fort curieux & docte. Le Pere le Moine Jesuite a publié une Dissertation de l'art de l'Histoire; il y reprend en quelques endroits feu Mr. Vossius, & ce sous le bon-plaisir de Mr. Vossius, qu'il dit estimer infiniment, & qui sachant la raillerie, ne lui fait pas un procès, comme un galant homme lui en avoit voulu faire un dans la Cour la plus galante du plus sçavant Prince d'Italie, à l'occasion de son Livre des Devises, je croi qu'il veut parler de Florence. Le Pere Vavaasseur aussi Jesuite a fait imprimer un Livre de Epigrammate, qui est fort estimé pour être écrit tres-poliment. Si vous allez à Utrecht, (ou quand vous écrirez à Mr. Graevius) je vous prie de voir dans la Bibliothèque C. in folio Jo. Chrylostomi opus imperfectum in Matthæum. Idem in Johannem translatus a Burgundione judice cive Pisano, ut eo redimeret animam filii sui Hugolini mortui in itinere Constantinopolitano anno 1178. Ce Livre est MSS. in membran. Je voudrois bien avoir la Lettre de ce Burgundion là, s'il y en a quelqu'une en tête de cette Traduction, & de plus vingt ou trente lignes de cette Traduction, afin de voir si elle est bonne ou non. De plus je serois bien aise, de sçavoir si ce MSS. est en parchemin ou papier, & s'il contient toutes les Homelies sur S. Jean. La Traduction qui est imprimée est d'Arétin & fort defectueuse. J'ai lû dans le Catalogue de la Bibliothèque d'Amsterdam, qu'il y avoit un Plutarque Grec, tout noté à la marge par Hadrien Junius avec des observations, voyez ce que c'est. Pendant mon incommodité je lis cet Auteur, & trouve beaucoup à ajouter à toutes les éditions, qu'on en a faites. Petrus Suffridi en a traduit quelques Traitez avec des Notes, que je voudrois bien avoir; si vous les rencontriez ne les laissez point aller. Si vous avez besoin de quelques Livres de ces quartiers-ci, mandez les moi librement, & je tâcherai de les pouvoir rencontrer. Je prendrai à la pareille la même liberté. Par exemple, il me manque Diodorus Siculus Grec-Latin de Francfort, si vous le trouviez à bon compte, vous m'obligerez de me l'acheter. J'ai quelques Commentateurs d'Aristote doubles, mais je n'ai point les Rheteurs d'Alde; sçavoir les deux volumes qui contiennent Hermogenes, Menander, &c. avec les Commentateurs. Si vous venez jamais à Rouën, vous trouverez notre Bibliothèque augmentée d'un tiers. Le Pere Cambesius Jacobin reformé a fait imprimer votre Hippolyte avec une Traduction, & ce dans un volume in folio, pour tenir d'addition à la Bibliothèque des Peres. Ce volume n'est pas encore public. Si vous voulez ajouter quelques Notes sur Hippolyte, il est de ma connoissance, & j'ose vous promettre, qu'il imprimeroit tout ce que vous lui envoyerez. Un mien ami, qui fait un Catalogue tres-exact des MSS. Grecs de la Bibliothèque du Roi, m'a mandé qu'on avoit envoyé au Roy, de Constantinople soixante MSS. Grecs très-anciens, qui ne contiennent,

que

que des Homelies déjà imprimées. Quand vous verrez Mr. Vosſius, je vous supplie, de l'aſſûrer de mes très-humbles ſervices. Mandez moi, ſ'il vous plaît, ce qu'il fait, & ſ'il ne fait rien imprimer.

A Rouën ce 4 Janvier 1670.

Le tout vôtre

BIGOT.

EPISTOLA XXXVI.

MONSIEUR,

Depuis que j'ai eu l'honneur de vous voir à Rouën, j'ai toujours été incommodé d'une fluxion ſur la gencive deux mois en Normandie, & depuis deux mois, que je ſuis à Paris, je ſuis entre les mains des Chirurgiens. A mon arrivée je n'eus, que trois ou quatre jours libres pour me promener. En ce temps-là je vis Mr. Marbre Cramoiſſi, à qui je parlai du Diophante, que vous m'avez baillé pour lui échanger, il me dit que les trois ou quatre, qui lui reſtoient, étoient ſemblables, & je ne fis rien avec lui; aujourd'hui que je commence à ſortir, je lui ai parlé & donné le Diophante, qu'il vous a vendu, il m'a dit, qu'il chercheroit, ſ'il n'en avoit point d'entiers, même à ma préſence, il en a trouvé un de grand papier entier, qui dit valoir vingt francs, je n'en voudrois à ce prix. Je vous prie de me mander quel Livre vous deſireriez, que je priſſe pour vous envoyer en cas, qu'il n'en c'eſt point en petit papier d'entiers. Le Livre de Mr. Alſatius de Simeonibus eſt achevé d'imprimer, le Pere Cambéſis, qui en a le ſoin de l'édition, y a ajouté pluſieurs anciennes pieces Grecques, qui regardent l'Histoire de Conſtantinople. Ce volume eſt aſſés curieux. Ce Pere reprend ſouvent dans ſes Notes Mr. Lambecius. Le Pere Labbe fait imprimer un Catalogue des Catalogues de tous ceux, qui ont écrit des Catalogue de Bibliotheque, d'Imprimerie, de Vies, d'Eloges; un autre de tous ceux, qui ont écrit des Medailles & des Monnoyes; & un troiſieme de ceux, qui ont écrit des choſes antiques. Ce Recueuil ne ſera pas mauvais. On a imprimé & publié à Rome Paſſio SS. Perpetuæ & Felicitatis cum Notis Luçæ Holſtenii, je les ai vûs & lûs à Paris; de plus Vita Bonifacii Romani, & Notæ Luçæ Holſtenii in Martyrologium Romanum Baroni. Le Petave, doit être achevé d'imprimer à Padouë, depuis qu'on m'a écrit qu'il étoit déjà avancé d'être imprimé. Mr. le Febvre de Saumeur fait reimprimer les Notes ſur le Phædrus, du plutôt que cette édition paroitra, je vous en enverrai une copie par Mr. Elzevier. Si vous deſirez quelque Livre de ces quartiers, je vous conjure de me le mander familièrement, & je vous promets que je vous le enverrai. J'attens les Catalogues, que vous m'avez promis des MSS. que vous avez apportez d'Italie, des Livres imprimez doubles que vous avez, & de plus je vous prie de me mander, ſi vous ne ſongez point à faire imprimer quelque choſe. Je vous prie d'aſſûrer Mr. Chas de mes très-humbles ſervices, & de vous bien perſuader, que je ſuis de tout mon cœur Monsieur,

De Paris ce 15
Fevrier 1664.

Vôtre très-humble & très-obéiſſant ſerviteur BIGOT.

EPI-

EPISTOLA XXXVII.

MONSIEUR,

J' Ai reçu par Mr. Helmius la lettre, que vous m'avez fait l'honneur de m'écrire, & les varies leçons du Manuscrit Tattique, sur quoi je voudrois sçavoir de vous, si vous croyez, qu'estant ce traité, comme j'en donne, ainsi un mélange unie de divers Auteurs, & particulièrement de Vilicius & de Leon l'Empereur; vaille la peine de s'employer à y travailler. Fattens le reste des collations que vous me ferez l'honneur de m'envoyer par la voye de Mr. Dati ou Magliabecchi, je n'oublie pas vos commandemens, & en temps & lieu je vous ferai paroître, par les effets le soin que j'en ai. Dès que le Livre des antiquitez de Trivoli sera achevé, je l'envoyerai à Venise sous l'adresse, que vous m'avez donné. Sans le retour de Mr. l'Abbé Gradi, qui est à present auprès de Monseigneur Rastoni à Sienne, on ne sçauroit pas voir le Manuscrit de Petronius. Mr. Spanheim revient de son voyage, il y a quinze jours, comme vous aurez peut-être déjà sçû. Je tâcherai d'apprendre à Mr. Helmius par toute sorte de services l'estime, que je fais de vos recommandations. Je vous prie d'assûrer Mr. Samuël de mon très-humble respect, & suis avec passion

Vôtre très-obéissant serviteur

BALCONINUS.

EPISTOLA XXXVIII.

D. BERNHARDO ROTTENDORFIO. S. D.

*J. Fred. Gronovius.**Monasterium,*

QUI tradiderunt has tibi, Cl. VV. Marquardus Gudius Holfatus & Sciafius Hagenfis, & boni sunt bonis prognati, & omni liberali doctrina cultissimi. Quicquid est tota Gallia & Italia nobilium bibliothecarum, non perlustrarunt modo, sed & excusserunt: multos antiquissimos codices contulerunt aut descripserunt: multos ære suo pararunt ac possident: in his & in illis observata plurima, quæ adhuc ignoravimus, brevi sunt cum Deo benevolente in lucem daturi, toti in literis & literarum causa viventes, opeque & operas inter se communicantes. Et hujus etiam peregrinationis non alia illis causa est, quam ut Germaniæ pluteos percenseant. Vides quam rarum & incomparabile par ad te allegarim: quam dignum, ut tuas quoque eo in genere divitias expositas videant. Quare te oro atque obsecro, ut humanitatem tuam, cujus mea prædicatio mirificam illis expectationem commovit, omnem, si cui unquam, illis recludas & exhibeas. Antexegefin alteram, quam jam dudum ad te misi, puto te recte accipisse. Hi tradent & Plautum, quem quod excerptis Torrentianis ju-
vare

vare voluisti, multum tibi debeo, sed serius ea accepi; quam ut instruere hanc editionem possent: & nunc quoque remitto; postquam exsignavi, quæ videntur aliquando profutura, si repetere licuerit. In Livio pervenimus ad xxxvii librum. Itaque jam incipio de præfatione cogitare. Reverendiss. D. Mallin-grodii excessus, pro ea ac debuit, me commovit: de chartis & reliquiis studiorum ejus quid fit? Donaverat olim mihi Halloixii defensionem Origenis; postea ejusdem libri indigus per hominem certum a me commutato eum petivit & dedi. Estne aliqua repetitio? Videbis & falvebis plurimum cum omni domo, & amabis me. Lugduni in Batavis a. d. vii. id. Quintil. c. i. c. c. l. x. i. v.

EPISTOLA LIX.

DANIELI GEORGIO MORHOFIO. J. U. D.

*Herr. Oldenburg Sal.**Kilonium.*

HAud levi me gaudio affecerunt literæ tuæ, Vir Consultissime, quas post aliquot annorum lapsum nuper ad me dare voluisti. Agnosco in iis eximiam tuam in me humanitatem, qua cœptæ inter nos amicitiz nodum, candidissimæ illustris Langelotti Epistolæ dono, simul & scriptorum Wasmuthianorum promisso exolvendo, adstringere dignatus es. Quam liberalitatem quam maxime accumulās, dum Celeberrimi Gudii doctas in Authores Geoponicas Notas, aliorumque ipsius MStorum Medicorum, Physicorum & Mathematicorum Catalogum transmissurum Te spondes. Significavi hoc Viris, tum Londini, tum in Academiis nostris, scientiarum & artium augmenta enixe spirantibus. Prædicant ad unum omnes, tum tuam, tum laudatissimi Gudii in provehenda & ornanda re philosophica voluntatem, mihi que in mandatis dedere, ut gratias quas possem maximas utriusque vestrum rescriberem, oblatamque a vobis generositatem amplexarer. Quam primum itaque libuerit, Vir Amplissime, perdoctum Dn. Gudium officiosissime nostro nomine salutabis, utque notas suas Geoponicas, una cum dicto Catalogo occasione comoda ad me transmittat, amicissime invitabis, eumque certum omnino facies, nihil plane in eorum, quæ ab ipso proficiuntur, impressione omissum iri, quæ honori ipsi debito litare posse censebuntur. Sub prælo nunc, tam Græco quam Latino, apud nos versatur Jamblichus de Mysteriis Ægyptiorum, nec non Pythagoræ Vita, perquam mendose hactenus edita: Lucianus insuper, Græce itidem & Latine brevi hic imprimendus. Scire avemus, ullæne Dn. Gudio suppetant Notæ, quæ ad horum Scriptorum vel emendationem vel elucidationem spectent. Adhæc, si quicquam vobis de Bossi edendi Josephi consilio, vel de conditionibus, quibus suas circa ipsum collationes aliis concedere cupit, innotuerit, id quoque ut nobis significes, obnixè rogamus. Hisce ita expeditis, duo mihi tecum agenda supersunt. Prius est, ut Clarissimum

K

Dn.

Dn. Langelottum de cultu & officiis meis certiore reddas, ipsique indices, se totum orbem Philosophicum sibi devinxisse, dum operationes illas Chymicas, Epistolâ suâ ad naturâ curiosos exaratâ, tanto candore publici juris fecit; multoque eundem sibi devincturum arctius, si, ex promisso suo, Laboratorii Gottorpiensis Acta pari candore, quamprimum poterit, in genuinâ Chymiz decus & tutamen, quin imo in Almæ Germaniz nostræ, suamque adeo ipsius gloriam, luci publicæ exponat. Alterum est, me cum Jacobis mercatoribus de illo debito, quod mihi commendaſti, locutum deprehendere, ipsos nil quicquam argenti impetrare hactenus potuisse; nec etiamnum posse, quamdiu Fisci Regii clausura, omnibus nota, duret. Necesse erat, flagrante hoc difficili bello, thesauros Regios in nullum nisi publicum usum impendere, proindeque privati æris solutionem in pacata tempora protelare. Quamprimum illa redierint, si quidego vel seorsim; vel junctim, præstare ea in re potero, nequaquam detrectabo. De hoc securum Te esse velim. Vale interea, & me Tui studiosissimum crede. Dabam Londini d. 20. Sept. 1672.

EPISTOLA LX.

DANIELI GEORGIO MORHOFIO. J. U. D. & P.

*Henr. Oldenburg S. D.**Xilanium,*

Inviſebam Te, Vir Consultissime, epistola mea d. 20. Sept. anni nuper elapsi data, in iisque gratias Tibi agebam, tum pro munere operis Wasmuthiani, & Epistolæ Cl. Langelotti, (quam exinde Anglice versam Transact. Philosophicis inserui;) tum pro gratissimo promisso, quo Celeberrimi Gudii doctas in Geoponicas Authores Notas, aliorumque ipsius MSS. Catalogum Te transmissurum spondederas. Unum est, quod nunc addo; nos sc. destinare prælo Londinensi Photii Lexicon Græcum, atque intellexisse, penes Cl. Gudium esse ejus exemplar satis nitidum. Rogamus magnopere, ut commodare nobis illud per unum saltem mensem, quo cum MSS. nostrate conferre id possimus, non gravetur. Ego vadimonium subibo, si ad me deferatur, me illud incolume omnino servaturum redditurumque, nec non daturum operam, ut generosus ejusmodi candor Possessoris ea, qua par est, gratitudine deprædicetur. Vehementer oro, Vir Amplissime, ut quamprimum fieri poterit, hæc in doctorum & bonorum virorum gratiam diligenter curare, & super iis responsum benevolum deproperare digneris. In eo vicissim ero, ut mandata tua hic loci pro viribus exequar. Vale & me amare perge. Dab. Londini d. 6. Februar. 1673.

CLA-

CLARISSIMORUM ET DOCTISSIMORUM
V I R O R U M

Qui superiore & nostro seculo floruerunt

E P I S T O L A E
E X
B I B L I O T H E C A
M A R Q U A R D I G U D I I .

E P I S T O L A I .

F R A N C I S C O C A L V O . S . D .

Andreas Alciatus.

Romam.

As ad te scribo summa celeritate, quod nuntius nullam moram facere possit, instructus jam omnibus & clamitante nauta. Scripsi pluries ad Jovium, ut certior me faceret, an in humanis esses: aguntur enim jam duo vel tres anni, cum nullas a te accepi, nullam ab eo unquam accepi responsum. Opinor vel meas non perlatas, vel in comitatu Pontificio eum non agere. Cum igitur valde animo cruciarer, Agathius vir trilinguis, cum me visitatum venisset, valere te recte nuntiavit: beavit me vir ille optimo hujusmodi nuntio. Itaque gratulor tibi, gratulor & mihi, qui talem amicum non perdidim. Superest ut me rerum tuarum certior facias, quid passus, quantum spei supersit, quæ denique consilia sint tua. Vice versa & ego te rerum mearum admoneo; multum affectum me ærumnis patria excessisse, Uxorem vivam & hospitem ibi reliquisse; cæteros fato functos, fortunis plerisque amissis, virtuti soli innixum non omnino concidisse. Libros & Bibliothecam omnem conservasse. In præsentia Jus Civile Avenione profiteor. Si quid igitur erit, quod ipse possim, id in tua manu constituetur. Scribe omnino ad me, &

K 2

qui-

quidem longissimas literas, nam & idem ipse facturus eram, nisi me nuntius jam iterum atque iterum interpellasset. Vale. Avenione tertio Kalendas Novembris.

EPISTOLA II.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Vidi, Calve animo meo gratissime, quas ad me literas dedisti, fueruntque tam nobis caræ, ut eas fere centies legerim, osculatusque fuerim. Libet ea credere, quæ de nominis nostri gloria propagationeque ad extremum Oceanum retulisti. Sed vide ne nimius amor, quo me prosequeris, te decipiat. Non enim te latet, idcirco cæcum fingi Cupidinem, quod ob nimium affectum amantes non videant. Legi & perlibenter Zafii exemplaria. Vir mihi doctus videtur, sed qui tamen sibi nimis tribuat. Pollem multis medelam illam, quam in juris civilis fastidio adhibet, improbare: sed quid hæc ego ad te? illud tuum est. Quæ præconia duo Amorbacchii de me meminerunt: cur hic subditos tuos non convocas? legiones pedantium non instruis? an prima in linea, Archiflamedialem tuum Priscianum capite percuti fines? utcumque sit, laudo inventum, & hominem colo. Cur ad eum scriberem, visâ non est causa, præsertim cum superioribus mensibus ad eum scripserim, motus quibusdam Germanicis literis, quas frater tuus Mediolani mihi ostendit, quibus literas ad me dedisse Zafium continebatur. Nescio an tam fideliter meæ ad eum delatæ fuérint, sicut ad me suæ: ipse certe hæcenas nullas vidi. Quod in Hercinios saltus venire decreveris, non probo consilium tuum, dehortarerque admodum, nisi tu fortasse jam ingressus es. Me certe arbitro æquius fuisset ex Rauracis recta in Italiam redire, semicremataque Minitii tecta videre, & campos ubi Troja fuit. Opera mea juris civilis, cur allata Basileam non fuerint haud fatis scio. Frater tibi rogandus fuit, ipse hæc in re nihil possum. Nam cum literas tuas accepi, Avenione eram, qua in urbe jus civile septingentis auditoribus profiteor, sub stipendio annuo scutorum quingentorum. Et tu alioqui auritus, oculatissimusque vir non sensisti murmura famæ, Alciati nomen ex Avenionensi urbe, ceu ex arce Palladis per ora hominum dilatantis? Tu quæso negligentiam hanc tuam excute, & me de maximis minimisque rebus tuis fac certiore, & in primis notulam ad me mitte, qua omnium eorum librorum nomenclatura contineatur, quos ad studia mea aliquid facere credis, & quos tu ex Germania attulisti. Id ut facias quam primum, te etiam atque etiam rogo, & obsecro & obtestor. Frater mihi tuus ita commendatus est, atque tu, quem fratris loco habeo. Vale Calve Vir multorum hominum & morum & urbium spectator, & quod Homerus de Ulisse ait πλῆρον. Avenione Idibus Decembris M D XVII.

EPI-

EPISTOLA III.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romanus.*

Accepi tandem a te literas longas & plenas rerum novarum, atque earum præsertim, quæ tuum in me amorem ostenderent, nec minus quantum curæ adhibueris, ut aliquo in Italia profecturus conducerer. Ego non tam passim operas meas polliceor, ut homines dicant proxenetas me in id constituisse. Tantum abest, ut idcirco quicquam vanissimo illi Matæo succenseam. Si indignationis ejus causam tibi vellem recensere, eamque comœdiam a prologo ad catastrophem hic describere, disrumpereris risu. Illud mirum est, hominem cum alioquin astutum, & Faventinum, tam libere tecum egisse, ut doloris tibi sui causam expectoraret, meque tanquam aquilam Jovis armigerum insimularet. Atqui cum is, de quo tecum ille conquestus est, ad eum divertisset, videremque in cloacam & fentinam vitiorum omnium imprudentem decidisse, censui muneris mei esse, ne eum desererem, qui a pueritia domi meæ educatus, tibi que aliquo modo affinis esset: itaque jussi, ut quam primum posset, ab eo stuprorum aliarumque blasphemiarum conventiculo recederet, quod ille intra tertium diem exequutus est. Hinc illæ lacrimæ. Si quæ interim paucissimis illis horis acta in ejus ædibus sint, edisertare nunc velim, merito dubitaveris, an consilium meum magis probes, an in hujus impudentissimi hominis improbitatem invexeris: nam utrumque exitus ostendit. Intra paucos dies accusati impudicitæ sunt ex eis duo, qui ne manus sibi injicerentur, fuga salutis consuluerunt. Unus qui solum vertere non potuit, vivus combustus est, ipsi, propter personam quam sustinebat, nihil dictum, sed cum non ideo tamen multum fideret, quam celerrime transacto Ducis negotio recessit. Vides, nisi ego insipientem tanquam Soter aliquis vel Alexicacos, de draconis faucibus retraxissem, quod ejus capiti existimationique periculum imminerebat. Volui hæc tecum agere, ut non mea culpa inimicum mihi esse eum cognosceres. Si forte contigerit, ut in reditu Ferrariam divertas, meo nomine Leonnicenum salutabis, cui homini tantum ego tribuo, quantum cæteris omnibus medicis, quorum opera ab inclinatione Romani imperii extent: estque mihi plane unus instar omnium. Cæterum quo illuc conducer, nullum facies verbum. Cognoscent, ut arbitror, brevi, quantum opis potuissem instaurando illi Gymnasio afferre. Nam hoc anno superioribus mensibus, ex eorum Doctoribus unus (familia non succurrit, nomen illi Marco erat) cum in Legationem in Hispaniam iret, Avenionem divertit, nostræque affuit lectioni. Is poterit locupletissimus esse testis, quantum auditorum haberem, qua dignitate & judicio hæc studia attraherem. Poterunt & alii, qui de terra Gallia illuc pertransiant. Nec enim multi ipse fecero in Italia magis, quam Avenione esse: in qua urbe

K 3

fine

sine aliquo Antisophista stipendio sexcentorum scutorum regiorum, aliisque præterea donariis, octingentis & eo amplius auditoribus profiteor. Per biennium rursus conductus. Atque in his auditoribus cum Episcopi, Abbates, Comites aliique proceres sunt, tum & de remotissimis nationibus quam plurimi, qui illuc non Gymnasii fama adducti, non Italæ visendæ gratia, sed ob solius Alciati nomen confluerunt. Scribitur ad me undique gentium; ab Anglis, Saxonibus, Belgis, Pannonibus, ut nullo non loco reperiat, qui vel ex scriptis, vel ex doctissimorum relatione Alciatum non agnoscat. Dedit ad me nuper literas Joannes Cuspinianus, Viennensis in Austria Senatus-Præses, dedit Claudius Metensis ex Basilea, dedere cæteri docti: & tu me, qui ceu in omnium gentium theatro profiteor, in aliquam urbem vis recludere; in qua propter invidiorum factiones nomen meum sit sepultum. Apage, apage id mali, melioraque mihi Deus faxit: neque tu pulcherrime currenti equo injicias manum. Quæ Bononiæ pro nobis egeris, accepi omnia, & quam pecuniam pro exscribendis illis ex chartabulis impendisti, fratri tuo hic resarciam, vel compensabo potius: quod enim eum mihi plurimis commendavisti, non duxi irritum, mutuoque illi dedi viginti quinque Scutatos, in eam summam computabuntur. Literas Julii Pflug Equitis Germani una cum fasciculo librorum Avenione acceperam, sed non arbitrabar obligasse te fidem tuam, atque recepisse, me illi responsurum. Quare non est nunc, quod dubites, absolvam te quam primum, & illi respondebo: tametsi vix apud me constituam, quo eum cognomine appellem: suum enim illud Germanicum proferre non possum. Rescribam tamen, ne se forte delusum putet, teque Bononiam iter facientem aggreddiatur. Operam tuam non est quod impendas in congregandis Scholasticis Germanis, qui a Republica Veneta petant, ut me in Patavinam Academiam arcessant: quandoquidem ipse Avenionensibus inserviturum me per biennium adhuc promisi, a qua promissione etiam si auri montes offerrentur, non sum recessurus. Quæ de Antonio Justiniano scribis, nescio an sat veras sint: illud certo certius scio, te nunquam mecum egisse, ut aliquid illi dedicarem. Primumque a te hoc accepi in his literis; sed admonitio hæc tua, ut bono animo proficiscitur, ita nimis sera est. Bibliopolæ Basileenses mecum egerunt, ut emendatum rursusque correctum opus meum ad eos mitterem redimprimendum; compulsusque fui a Bonifacio Amorbacchio, qui sub meis vexillis Avenione militat, id polliceri, dum salva gratia tua id mihi liceret. Missurus itaque sum autographum ipsum proximis nundinis Lugdunensibus, quare tu me interim de sententia tua fac certiolem. Jovius promisit se ea loca mihi traditurum, in quibus a me dissentit: Tuos istos nihil moror, quandoquidem nemo est, cui facillimum, & in ore non sit profiteri, quibusdam se in rebus a me dissentire: estque species hæc cujusdam jactantiæ & sibi nimium placentis ingenii. Non ita Zafius; qui ad me scripsit, quaque in re dissentiret: illique ego longissimis literis respondi, & opinionem meam tutatus sum, & in sententiam meam traduxi: quod & cum Pyrrho a me factitatum est.

est. Is in nuper impressis quibusdam suis commentariis nominatim mecum congressus est. Respondi statim, & causam meam integro volumine defendi. Quam ob industriam ipse attonitus & sibi diffidens, non destitit precibus mecum agere, donec autographum a me extorsit. Quippe dubitabat, ne imprimeretur. Concessi illi libens pro dignitate, quam sustinet, pollicitusque est loca emendare, non sine magna mei commendatione. Non cuiusvis est cum Hercule manum conferere. Quare nihil etiam me movent rabulæ isti, quos in me invehi refers. Ut iste nescio quis Jo. Maria Regienſis, quem ego hominem nunquam agnovi: nam quo tempore ego Bononiæ moram traxi, solum antiquus quidam Doctor vel Polyſemus potius, una cum Camaro in Institutionibus profitebatur. Dii perdant istos gloriosulos, qui quotidie seipſos produnt. Authentica Græca libenter legam, & etiam vulgatis conferam, ut aliquam opem studiosis asserere possim. Quantum ad Salomonium & Claudium attinet, per placet mihi ingenium ipsorum, & opera laudo: dignissima lectu sunt, & non vulgarem eruditionem pollicentur. In Ausonium illas annotationes meas nescio an tibi tradam. Constitueram fere morem tibi non gerere, nisi me minaciis tuis absterruisses: dum rebellem te mihi fore ais. Relinquam itaque penes fratrem tuum: tu quum impressioni opusculum illud tradere volueris, me facias certiorum. Decrevi enim per epistolam Crolierio inscribere & dicere. Privilegium illud pro doctoribus creandis, si gratis impetrare possim, erit mihi gratissimum: nam pecuniam in id prodigere, non puto sapientis hominis. Quare noli hac in re aliud agere, quam acturum te scripsisti, commendabisque id negotium J. Mariæ Cataneo, quem ego hominem valde amo, cuique non medioeriter debeo, quod honorificam de me fecerit mentionem, in præfatione Interpretationum suarum in C. Cæcilium Plinium: quare me illi commendabis & Arluno. Movisti mihi risum, cum me admones de institutione vitæ, jubelque, ne ita famulis meis familiaris sim. Quod ad vitam attinet, vixi hactenus absque nota, tamque procul ab omnibus malorum contagiis, ut nemo forte ex his, qui monasteriis includuntur: quod ad familiaritatem pertinet, cum Terentiano Sene *Amani me a meis volo*: quapropter hoc mihi contigit, ut cum neminem unquam pro famulis fidejussorem acceperim, non tamen aufugerit a me quisquam, aut meum aliquid interverterit. Consilium certe hoc meum eventu certissimum est; tamen si tua sententia coleatis istis & tetricis magis placeat. Nam quod inquis me beatum, si nulla mihi lis cum Cassella fuisset; tu videris. Si mille mihi aurei Ferrariæ constituerentur, eo non irem: & satis non possum non mirari, qui tibi in mentem venerit, hanc conventionem cum eo tractare; cum de Patavino, aut Bononiensi Gymnasio solum tibi mandata dederim: quamvis nec mihi displiceant tua ista consilia: non quod in has Academias venturus sim, sed quod Avinionenses, si sciverint ab aliis quoque me sollicitari, ne eos deseram, timebunt, & augebunt stipendia. Quare cum eis potissimum velim hæc difeminare, quos conjectabis idoneos esse; ut in Avinionensem Academiam literas harum rerum indices dent. Libri nuper impressi,

pressi sunt in Gallia. Galeni Methodus per Thomam Liñacrum, tralata. In Germanis quidam Dialogi Ulrici Hutteni, & historia bellorum inter Imperatores & Romanum Pontificem gestorum: & quædam Lutheri. Basileæ Erasmi Roterodami Dialogi, quos Antibarbaros inscripsit. Hi nunc sunt sub incude; Cornelius Tacitus, atque in eo libellus de situ Germaniæ, cum interprete nescio quo. Hic Minutianus Pyrrhiana quædam edidit. Galenus Vicecomes quotidie me novis precibus adit, ut tecum agam, quo libri illi antiqui sui restituantur: quod ut facias te quoque ipse oro: nec minus ut de unguibus Erasmi reglutines orationem illam meam ad Matthiam Minoritam, cum id quæso, ne si in cineriariorum istorum manus inciderit, parata sint mihi cum eis æterna bella. Velim Collectanea Epigrammatum Latinorum conficeres, excuteresque recentium istorum vatum bibliothecas. Erit, crede mihi opus egregium, si in eo curam adhibueris. Vale. Avenione 6 Kalendas Octobris. M. D. xx.

EPISTOLA IV.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Satis feci tandem postulatis tuis, superest ut cures literas ad ipsum dari. Cum me admonueris ut ad Justinianum scribam, id facturus sum: tu me certiore reddes, qui vir, & cujus argumenti ad eum hominem dandæ sint. Moram in his omnibus tibi geram, dum id scias me a nemine petiturum, ut operæ nostræ conducantur. Tantum non est hæc inanis gloriola: nec multum cura quid Itali sentiant de his, qui extra Terram Italianam profitentur. Annotationes in Aufonium emendaturus sum, tradamque tibi, cum te operi imprimendo accinxeris. Velim diligenter cures Epigrammatum Latinorum Collectanea. Possis ex Phœdri hæredibus aliquid eorum habere, ex Bembo, Berroaldo Juniore, Anselmo Georgio, Nicolao Archicomite, Andrea Naucleo, Sannazaro, & si quos alios idoneos judicaveris. Ipse quædam collegi tibi non displicitura. Vale. Quarto Nonas Octobris. M. D. xx.

Cras Avenionem fortasse ibo. Cataneo me commendabis & Arluno.

EPISTOLA V.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Cum nuntius mihi improviso repertus urgeat, ut quam ocyssime scribam, parces mihi Calve suavissime, si paucis tecum egero. Exanimasti me tuis literis, cum dubitare te refers, Galeacii Vicecomitis antiquos illos libros

Fro-

Frobenius impressioni mandet, idque facillimum factu ais, si Erasmus eos miserit, qui ad te destinentur, viderisque eidem alex subijcere orationem meam, (ita enim interpretor) quamvis amphibologice loquaris. O improbum Calvum! atque Alciato plusquam capitalem hostem, si id fiat! Quid enim mihi proderunt tot a te sparsi rumores, quid meæ vigiliæ, quid tot studia? si tu me tali labe, ceu veneno consperferis; malim emori. Lutherus, Picardi, Hussitæ cæteraque hæreticorum nomina, non ita infamia erunt, atque futurum est, si id sequatur, meum. Nescis, an nescire dissimulâs horum cuculatorum factiones, vim, potentiam, exclamationes in pulpitis, execrationes apud populum, detestationes, & id genus infinita mala, quæ in caput meum, (Dî talem avertite pestem) recasura sint? Intendam injuriæ formulam tibi in primis tanquam Vexillifero, mox Erasmo, tum Frobenio: in clamabo Deos & homines, omnem lapidem movebo, quo me repurgem, vos omnes noxæ reos faciam. An hæc est fides tua? confidentissime de scriniis meis, scripta ea surripere, quæ ego amicus amico, tametsi futilia & inania, quicquid in buccam venisset, clam demandabam; nec id satis ea doctis & indoctis ostendere, deinde in Germania penes eum derelinquere, qui nihil ultra curat, quam ut publicentur, ut videlicet hostes suos armis alienis ulciscatur: meque in eas compedes conjicere, de quibus eximere me nunquam possim. Edentur sermones, summæ, conclusiones, invektivæ, hujusque argumenti mille genera operum, quibus nomen meum perfidius, detestabilisque in Christiana Religione sit, quam vel Arrii, vel cujuslibet alterius sceleratissimi hominis. Exime, exime mihi scrupulum istum: mitte nuntium, qui omnino eam orationem abortivam & spuriam, & studiorum meorum carcinoma deleat, Vulcano tradat, ut nunquam in lucem emergere possit. Noli permittere diutius, me in hac molestia versari: neque me coge amicitia tuæ renuntiare, vel potius ex amico inimicissimum fieri: idque justa causa. Neque enim credo te adeo impudentem fore, ut negare ausis, si mala fortuna hoc ferat, quin justissima omnia in te exempla edi possint. Quare te per omnes Deos superos, inferos, mediocum obsecro & obtestor, ne hanc tam insignem in me injuriam fieri sinas, amicitiamque meam ne contemnas, cujus causa omnes operas meas libenter collocaturus sum, & quotidie colloco; Si enim nescis, integra Donati commentaria super Vergilium nactus sum, tibi addicta, dum tu hoc me scrupulo leves. Sed nuntius urget; Valc. Avenione x. Decemb. M. D. xx.

E P I S T O L A V I.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

AD diem decimum Kalendarum Januarii allatæ ad me sunt literæ tuæ, quibus protinus responsum dedi, quod in eis quædam continebantur, quæ celeri admonitione indigebant. Nunc animus mihi de concitatissimo paulo

L

quie-

quietior factus est; quod Amorbacchius animo me bono esse iusserit: se enim literas a Frobenio nuper recepisse, quibus ipse certior redditur, nullum de Erasmo nec librum, nec nuntium habuisse: eumque postquam Carolo Imperatori a consilio factus est, a studiis semotum agere: ut minime dubitandum mihi sit, ne epistola illa mea, vel potius delirium in lucem exeat. Ad hæc a Beato Rhenano accepisse, Frobenium in præsentia Tertulliani omnia opera solum emisisse; quæ res non mediocri me scrupulo levavit, tametsi non plane defecatus mihi sit animus. Quid enim si aliunde exeat? si Erasmus ipse alicui commodato tradat? fiantque inde plura exemplaria? quare fac Calvinam hic & fidem & diligentiam non desiderem, & hac me molestia libera. * Julio Arato respondi, statim ubi ejus epistolam a te mihi missam legi, eamque responsionem, una cum meis ad te literis misi: nescio an ad te perlata sit. Nuntius fuit cantor quidam, qui Gasparis nostri Arluni summum se amicum prædicabat. Agitur jam fere tertius mensis. Non dimisi eas literas fratri tuo, quoniam is in Cremenenses nundinas erat profectus. Quod scribis te curaturum, ut quam primum cognoscam, qua diligentia usus fueris, ut in Italiam professurus conducar, gaudebo si operæ pretium aliquod effeceris; præsertim quoniam vercor, ut satis duratura sint hæc in urbe studia: ita undique in vicinis urbibus, Monte Pessulano, Nemauso, Vienna pestilitas bacchatur. Ego quam primum dubitari cœperit, veram solum; nam ita mihi cum Decurionibus conventum est, stipendiaque interim ex pactione debentur. Si quicquam Patavii facturus hæc de re es, poterit aliquo tibi adjumento esse Leonardus Hispanus, qui de Gallia illuc nuper est conductus, ut Medicinæ studia profiteatur: is mihi amicus, & Antonio Justiniano familiaris, poterit commendatione sua plurimum, nisi fallor, prodesse. Expecto literas ab his eruditis, quos tu mihi prædicas amicos, & quam primum se per epistolas mecum conciliaturos. Respondebo libenter illis, neque me officio aut modestia vinci sinam. Bullas nihil moror tanta mercede, si Catanæus impetrare gratis possit, non displicuerit eo modo palatii Apostolici esse comitem, alioquin *spem pretio non emo*, ut ille inquit. Ad Frobenium missurum non sum paradoxa; sed Amorbacchius non cum velle hoc negotii assumere ait, sed nescio quem alium nomine Andream: ejus cognomen non teneo. Is cum de vulgatis esset exemplum accepturus, vana spe hæcenus elusus est; nimirum Amorbacchio ad eum scribente, se emendatissimum codicem missurum: ut nunc periculum esse non modicum ille asserat, quin quaecunque opus, etiam si in istar editi corruptum, nihilominus impressoribus mandet, ita cum animatum esse: tu me admone, quid consilii capiendum sit. Extra ordinem in tractatum Digestorum de Verborum significatione Commentarios cudo: ex eis aliqua tibi tradere possum, quo cum auctario aliquo alios libros edas, si modo editurus es. Celerius pariunt elephantum, quam tu, plane Callipides. Ultra cubitum te promove. Quod ad volum en antiquitatum attinet, illud in præsentia penes me

hic

* *Fulium Pflug intelligit. Admonitus forte a Calvo Pflug germanica lingua dici aratum.*

hic est. Pollicinus eram Bernardo Castellano, qui hujus urbis Archidiaconus, & pro Sadoletto Carpentorato Vicarius, vir doctus, harumque rerum observator, & mihi amicus est, ejus codicis copiam facere; quæ potissimum causa fuit, ut eum librum mecum afferrem; quod si dum in Italia essem, me sententiæ istius tuæ certiolem fecisses, dum res erat integra, morem tibi gerere potuissim: nunc sero admones, & quod factum est, infectum fieri nequit. Quamvis nec consilium hac in re tuum probem. Non possunt ea Elogia imprimi, nisi magno cum impendio, quod omne auferrent tessellarii, idque genus diatretarii, lignique sculptores propter iconas. Opus vero ipsum non nisi post diuinam moram vendibile, ut pote quod non multum utile, & solis curiosis placeat: & quæ maxime causa est, ut a te dissentiam, melius & majore cum exultatione hujusmodi opera in scriniis latent, quam in librariis tabernis proponantur. Scribis te maximum confecisse ex scriptoribus recentibus volumeni. Vellem accuratius scripsisses, cujus argumenti ea sint opera: & non possum non parum mirari, curtu, qui optime curiositatem meam nosti, tam negligenter hunc locum præterieris. Quare nominatim certiolem me fac, qui auctores, quæ scripta, quo argumento, quo docendi genere polleant. Fac aliquid ex Marcello Florentino habeas: is enim sub finem Dioscoridis se de mensuris, ponderibus, coloribus scripsisse refert, & quam primum editurum. Ea res apud me magna est in expectatione; vel ut videam, quid illi cum Budzo non conveniat. De Equite nostro Vicecomite, quæ scribis, exequi non possum: si Mediolani adessem, de eo quicquid velles, omnia tibi impetrata facerem: quamvis & tu facile, quæ tua est suadela, hominem lenibis, vel sola ampullosi alicujus tituli promissione, in qualiscunque libri Præfationem. Vellem me certiolem fecisses, cum Venetiis agebas, quo in me animo Egnatium deprehendisti. Scripsi ad eum primo, quo huc accessi, anno: nimirum ut ei in animum inducerem, quo operam suam navaret, ut in Patavinum Gynasium accirer: is rescripsit nunquam: suspicor esse subiratum, quod epistolam ad illum meam in prætermisissis imprimi prætermiserim. Tu diligentissimus artifex hoc vulneris vel linamento explorabis. Cæterum & rem gratissimam mihi feceris, si vel primum quaternionem Romanarum antiquitatum mittas; ut inde degustem, quale illud opus futurum sit. Mihi persuaderi nequit, eam mercem bibliopolarum officinis lucrosam fore. Negotium edendi Plinii si ea ratione aggressus fueris, quam ad te scripsi, nihil utilius, nihil tibi honorificentius erit: & ab hujusmodi opere, æquum est Calvum, emunctissimæ naris hominem, auspicari. Jovius Benedictus mecum inhumaniter agit, qui pluries rogatus, ut in libellum ea conferat, quibus se a me dissentire profitetur, sæpissime diem diffidit, & nihil scribit, nisi literulas quasdam trium verborum, & omnino Laconicas. Velim eum tuis literis admoneras & incites, ut tandem unius mihi dieculæ operam præstet. Habui in principio studiorum orationem longissimam, dixique per duas horas, tam frequenti & plausibus certante auditorio, ut vix tibi persuadeas. Nisi tæderet tam longam

gam orationem scribere, vel ab amanuense meo, homine imperitissimo scriptam relegere, ejus exemplum ad te mitterem. Cum Mediolani eris, ab Albutio assumere poteris: ipse enim ab autographo meo sibi defumpsit. Epigrammatum Latinorum collectanea discipulo videre, & in eis judicio quocunque meo uti: nec tibi persuadeas a symbolum me futurum: habeo enim licet pauca, quæ vel cum antiquis certent. Sed hujus rei omnibus studiosis penuria facienda est, nec temere in eo alicujus nomen describendum, præterquam qui vel eruditissimus, vel Calvinii numinis observantissimus habeatur. Perlegi, cum Mediolani essem, quam plurimos ex recentioribus istis poetis, ut inde aliqua eligerem, quæ in centonem illum infarcirentur. Ita me Deus amet, ut ex quamplurimis nec unum quidem Epigramma reperi judicio tuo dignum. Quapropter iratus malis poetis, quorum libros dum pervolvo, tantum temporis frustra contrivissem, in id carmen ipse, quamvis ineptum (sed cur tibi familiariter quicquid in buccam venit non scribam) prorupi.

Marsi, Camperii, Rubri, Caquini,

Qui tantam historia luem screastis,

Prorsim scribere prorsus imperiti,

Saxe, Cantalyci, Plati, Peloti,

Nostre fex mera dedecusque lingua,

Qui tot carmina tam cacata fertis:

Quam vobis meritam rogabo pœnam,

Mali ô historici mali, poeta!

Hanc hanc scilicet; invicem legatis

Alter alterius malos libellos:

Nullo & tempore vendicare nasum

De putri hac liceat lue, & latrina.

O pœnam stygiis parem piactis.

Vides quo ira proruperim ob hujuscemodi recentium ineptias. Tu tamen epigramma hoc supprime, ne crabrones excitem. Agit hic in Dominici Cœnobio prædicatorii ordinis vir quidam Brixienfis, eruditus Theologus & eloquens Professor: is librum composuit, in quo Thomæ, recentiumque omnium Theologiam congeffit, miro ordine, summa cum claritate, & tanta sermonis elegantia, ut quemlibet ex antiquis celeberrimum referat. Excrevit opus in justum volumen, quod ut impressoribus tradas omnino volo: vel hac causa, quod eum nomini meo librum dedicat. Mirareris, quamlibenter ineptus ipse faveo laudibus meis, amoque eum Virum, tum propter summam eruditionem, tum quod ipse vicissim me amat & colit. Scripsi ad te alias, nactum me integrum Donati Commentarium, quo ille Vergilium interpretatur: is in castro quodam sancti Maximini, quod est prope Aquas Sextias in Provincia, habetur: inibi enim bibliotheca est a Renato Andegavensi in gratiam quorundam Monachorum instructa; suntque plerique libri, quos Marius Philadelphus eo congeffit, sunt & quos bellorum calamitas, quæ sub eo rege in

Nea-

Neapolitano regno fuit, dissipavit, donec in eam bibliothecam reponerentur. Non poterit is liber a me haberi, exemplum poterit, cum aliquo tamen æris mei dispendio. Tu me certiolem facias, an eo libro tibi usus esse possit. Non hæc scribo, quod nesciam, quantum nominis Maronianus iste interpreti tibi additurus sit, si eum edideris, quamque venalis ea merx futura sit; sed quia forte tu aliunde aliud exemplar potuisti nancisci. Nisi enim fallor istic in Vaticana haberi aliquando accepi. Quicquid erit, me certum sententiæ tuæ facias. Cæterum nec illud a te prætermittendum est, ut si in reditu in patriam tuo per Æmiliam Viam iter feceris, Cesenam divertas, excusialque divi Francisci, quæ ibi extat, bibliothecam. Quædam enim antiqua eo in loco esse fama est, extareque præsertim Ammianum Marcellinum integrum. Cura quæso hoc diligenter. In bibliotheca Veneta est, nescio quis, author Græcus, qui de equorum cura conscripsit, ad hæc quadrupedum, aviumque medicinam complexus est: perquam utile opus erit, si exemplum describi curaveris, & ab aliquo translatum edideris: nemo est ex potentibus, divitibusque viris, qui non emat, tum propter equos, mulos, armenta, canes, tum propter falcones, accipitres, idque genus curviunguia, quæ scis quam enixe illi procurent: quoniam ad me quandoque scripsisti, & Claudium Ptolemæum, & quosdam alios in professione hac nostra non parvi nominis, asserere, pleraque habere, quibus a me dissentiant; non parum gratiæ apud me inibis, si bonis verbis ab eis extorquere poteris, ut vel unum proferant locum, scribantque, promiserisque eis vel solidam benevolentiam meam, si hoc facere in animum inducere poterunt. Julius Calvus, ut accepi, quædam opera Hippocratis transfert: velim tuum de eo iudicium scire, & librorum elenchum. Quid item Janus Parrhasius molitur, an totum eum bonis studiis podagra abstulerit. Cum Mediolani profiteretur, egoque in prima rudimentorum infantia versarer, assiduamque lectioni suæ operam darem, tametsi adhuc puerulus, commodavi illi Juvenalis Satyras manuscriptas & vetustissimas, quantum unquam alium librum viderim, is nunquam restituit, & tametsi malæ fidei possessor usu suum fecisse putet, si posses salva ejus gratia eum librum de unguibus ejus glutinare, & rem gratam mihi faceres, & ejus nomine condignam, cum bonum virum non deceat alieno contra fidem uti. Paulum Jovium, Jo. Mariam Catanæum, meo nomine salutabis, Arulenumque salute imparties. Vale. Avenione Decimo quarto Kalendas Januarias M. D. xx.†

E P I S T O L A V I I.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

SCRIPSI superioribus diebus binas ad te literas, ex quibus alteras sane Squam longissimas: eas scio adhuc non recepisti, sed ubi receperis, quæso paris prolixitatis tuas redde, ut rerum tuarum non minus ipse sim con-

scius, quam solebam, & quam tu mearum es. Nunc rursus ad te scribere decrevi, appendicemque quandam literarum aliarum facere, ut quæ a me tum vel per incuriam neglecta, vel per oblivionem prætermissa erant, possis ea quoque in tui cognitionem attrahere. Scribo autem hæc celeriter, & frigans, & quodque verbum in buccam venit, exaratum repono: ne mireris, si ineptum aliquid recidat & barbaricum, minimeque docto homini conveniens. Budæus nuper epistolarum volumen Badianis typis edidit, in his aliquæ sunt sane quam honorificam de me mentionem facientes: sed inter cæteras una est quam ad Longolium misit, quo tempore is Venetiis agebat: ea & proliza & fere tota de me est. Abrenuntiat omnem annotationum in jure civili amplius provinciam, & in me tanquam aptiorem onus omne delegat, profertque testimonium de me sane quam egregium: tacite tamen conqueritur præceptam eam sibi palmam. Damnat, & licet modeste, non tamen, ut ego sentio, sine stomacho, tanquam aliquid de suis libris subripuerim, rursusque errasse me in cujusdam loci restitutione clamat, & de mille & quingentis, centum & quinquaginta sestertia fecisse: quæ omnia futilia sunt nec vera. Nam quod ad errorem attinet, incuria amanuensis fuit, quam protinus deprehendi, & Prætermisforum libro primo, *in verbo mimus* lectorem admonui. Rescripsi illi nihilominus perquam humaniter, ultroque gratias egi, repurgavique ac delevi: scis quæ mihi objiciebat: nisi quod epistola longissima est, eam ad te mitterem. Marius Salomonius in opere suo frequenter Bartolomæum Veronensem in titulo de verborum significatione habet authorem. Hunc ego tractatum ex ordine profiteor ita eleganter & erudite, ut & acheronticos senes in ea lectione habeam discipulos; opinor ut cum in Elisios venerint, possint Papiniano & Scævola oculati esse testes, degere hac inter homines ætate cum, qui non minori judicio leges tractet, quam ipsi fecerint. Is Bartolomæus (seu Cæpollam mavis) non parum mihi usui esset, si ejus videndi copiam habere possem: quare vide si ab eo accipere commodato illud opus queas, & ad me quamprimum mitte. Claudius Cantiuacula Metensis, qui nunc Basileæ jura profitetur, Topica elegantissime in Jure Civili scripsit, in quibus me tot laudibus onerat, cumulumque auget, ut neque plaustrum Sarmaticum tot ferre possit. Experi mihi in dies & horas magis æquos Germanos & Gallos: de Italis nisi nasum & invidiam in me deflecti video, hicque se quædam annotasse, quibus ego decipiar, alius stilum damnare, alius eruditionem, cum tamen de cis nihil exeat, præter vera somnia: nisi amici illius paradoxa, orationemque funebrem bilincarem, hujusmodique minutias macerrimas in numerum ponas, quas ego nihil magis duco, quam fractam alutam. Di boni faciant doctis illis, ut Catanco & Ptolemæo tuo, qui aut laudant, aut si reprehendunt, cum ratione hoc agunt. Exoriuntur & nescio qui Celtiberi Alexandrinensesque, quos, si mihi digitum intenderint, de Valentiniensi Rhodano ultra Tanarum Catulliano lotio submovebo. Dii male perdant invidos, de quibus quamprimum videbis triumphantem Alciatum inter tot legiones & responsorum,

&

& Scholiorum, & glossematum decumanarumque lectionum, una cum Ptolomæi tui centurionibus pedibusque subsidiariis, ut nemo sit, qui non vertat terga. Erunt prorsus res ut Græce loquar *οπισθαλίαις*. Si Longolium videris, meo nomine eum saluta. Vale. Avenione pridie Kalendas Januarii M. D. XXI.

E P I S T O L A V I I.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

BACŏi quam mira sunt, quæ proxime datis ad me literis scripsisti: qui non contentus de his, quæ in Aquilone gerantur, certior me fecisse, etiam Orientis res perstrinxisti, tametsi eas scires nihil ad nos pertinere: sed ea est tua diligentia, ut curiositati meæ undique satisfacere conatus fueris, compilatis forte etiam Jovii nostri annalibus. Sed in eo me plane dubium reddidisti, quod in Chorographia mea, sive penicillo delincentem, sive calamo ab auctoribus descriptam respexerim, Amanum Castrum non reperio; Sed hujus nominis montem in Ciliciæ faucibus. De Castro aliquo, quod in eo situm sit, tu, ut opinor, sensitisti. Vetera tamen penes me erant ista omnia, nam Genuenses hic fœnerant multi mercatores, a quibus fere eadem acceperam: nisi quod tu diligentior, & Imperatorum nomine adscripto. A Septentrione præter hæc, quæ de te accepi, sunt & alia mihi explorata: nimirum Alexandrum tandem Lutheri libros Moguntiaci concremasset, quod ubi ille audivit * Francisci nescio cujus Principis Franconis ope, statim pro suggestu, cum prius quam plurimis in captivitate, ut ipse appellat, Babylonæ perorasset, corpus juris Canonici, Magistrum sententiarum, bullamque Pontificiam flammis tradidisse. Vide ridiculum hostimentum. Ad hæc Frobenius universa Tertuliani opera impressioni tradit, misitque ad me codicem Theodosianum vetustissimis characteribus de Morbaccensi Monasterio commodato acceptum. Idem admonuit Erasmus in resurrectionis festis Basileæ futurum, ejus nunc Dialogos, quos antibarbaros inscripsit, sub prælo habere. Quæ scribis de Secretario Veneto gratissima sunt; sed næ tu homo es, quamquam enixe me rogas, ut ad eum dem literas, extorqueque id de me satagere videris, ridiculus, qui nomen non scribis; an me vis simpliciter inscribere Secretario Veneto? quasi unus solum sit, qui hoc munere fungatur. Nil certe libentius ipse facturus sum, si ejus mihi nomen suggereris: tum qui vir sit, ut servire scenæ possim. Nam & de Cesano idem fere peccasti, qui non admoneris sit doctor, an auditor, an quivis alius. Ex ejus enim ad me scriptis, constituere non queo, quantum valeat; Nisi tamen fallor, non multum: sunt enim trichæ & leptologemata, quibus a me dissentit: tamen gaudeo, quod nihil eum gravius in opere meo offenderit. Scribam ad eum humanissime, nam ita meretur, qui tanta fuit bonitate, ut tot foliorum describendorum

* *Frederici voluit dicere Saxonia Electoris.*

rum causa mea onus susceperit: cum etiam ab amicis veteribus nec duos quidem versus extorquere possim, ut a Jovio tuo. Et hæc quidem postremis literis; ad alteras venio, (Hysteron proteron, te Grammaticum nihil veritus, feci.) Quod ais quam primum privilegia expeditum iri seu præstita, seu non, pecunia; in illud conferre pecuniam non placet, nisi perquam modicam, ut scripturarium mercedem, qualis est aureus unus vel duo. Quare vide ne mandatis non stes. Hic enim hujusmodi diplomate uti non auderem, quia subirem humeris meis non ferendam a collegiatis doctorculis invidiam. Quo autem tempore alio usui sit, in incerto est. Perparce igitur. Claudii Ptolemæi annotationes libentissime videbo, eique gratias agam, si eo humanitatis genere me demereri voluerit. Paradoxis quæ in præsentia addam non habeo: quæ enim in manibus sunt, non paradoxorum accessiones, sed ejusmodi sunt, ut levissima illis accessio paradoxa ipsa sunt. Quod scribis fore, ut brevi literas a magnis viris accipiam, quorum opera ad Jus Civile in Italia profitendum advocer, gratum erit, si fors fuat, & forte conditionem non detrectabo, loca enim vicina undique pestilentia infestantur. Si urbem quoque pervaderet, advolarem protinus in Patriam, promercalemque me exhiberem, etiam suspensa hedera. Vale. Nonis Februarii M. D. XXI.

EPISTOLA VIII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

SOlenne tibi est quoties ad me das literas, aliquid de Lutherio scribere, Somnemque lapidem movere, quo in cum animos sumam. Ipse imparem me oneri agnosco, quare hanc spem ex corde tuo divelle: nec enim unquam impetrabis, ut Sutor supra crepidam ascendam. Marliani orationem, magis ut tuæ voluntati morem geram, quam quod eam probem, perlegam & emendabo. Forte & sub ficto nomine epigrammate insigniam. Non negaverim, si cæteris scribilinginibus, quæ hætenus editæ sunt, conferatur, eam esse aliquid: istos enim Magiros Palatii & Isidoros hujusque monetæ scriptores non pluris facio, quam scarabæum. At de Vio, (non videtur mihi omnino devius; si rationibus suis sermonis munditiam addidisset,) mirum est hominem tam arrogantem, eundem & tam infantem esse, & non demittere animum, cum se ipsum conspicit, si modo aliquando se conspicit, & non semper extra habitat: utcunque pluris facio eum, quam quemlibet alium, qui hætenus hujusmodi argumentum attentavit; nam acutus est & brevis & acerrimus disputator. Vellem aliquid & in hoc genere Egidius attentasset, aliquantisperque Judaïsmum sineret quiescere, dum hoc agit. Salomonii literas legi perhumanas, mererentur tam boni mores, & bonas literas: quamvis ipse non indoctus sit; sed certe vir tam magnus natu plura scire deberet. Negat se quicquam nostrorum
oprum

operum legisse, eaque anxie de te expectare asserit: quod illi facile crediderim; ostendit enim in Gallo suo, non multam se operam navasse in bonorum authorum lectione. Scribam ad eum & par pari reddam. Forte & ab eo Pauli illos sententiarum libros commodato petam; quamvis non dubitem quin sint iidem, quos ego de Germania accepi. Scarlatinum plurimum diligo & observo: leonem ex unguibus existimavi. Epistola enim quam ad me dedit, non solum Latinitatis eum studiosum esse ostendit, sed & prudentem. Itaque non dubito quin optimus Jurisconsultus sit: & tantum illi tribuo, quantum ex his, qui hoc anno ad me scripserunt, nemini. Quapropter meo nomine illi gratias age. Respondebo ejus literis, quamprimum otium aliquod nactus ero. Claudio rescriberem, si Avenione ad me relatæ ejus literæ fuissent: rari nuntii illinc ad nos commeant. Vix erit ut hoc mense pervenire ad me possint. Ultra ad eum literas darem, si modo scirem quid scriberem, vel saltem cujus argumenti ejus epistola esset. Tu interim me illi facito commendatissimum. Quæ scribis de nasutissimo homine Sanctio, in quam partem accipiam nescio, nec extricare possum, donec certiore me errorum meorum facias. Tametsi occupatissimus sex verba signare poterit; nam mihi hoc crit satis. Nec enim sententiæ suæ rationem ab eo scire multum laboraturus sum: sed ex me ipso experiar, an eam reperire excogitareque possim. Vale. Mediolani. Nonis Aprilis. M. D. XXI.

EPISTOLA IX.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Scripsisti nuper diffusissimas literas: in quo non possum diligentiam tuam non admirari, quamvis prolixè scribere, otii magis mihi videatur, quam curæ. At quæ re ipsa egisti, summam procul dubio, forte & immodicam sedulitatem ostendunt; qui tantum de me angeris, fereque cruciaris, ut nullius judicium inexploratum sinas: tamque ægre sermonem, nescio cujus Abduatis tulisti, ut longam mihi iliadam de re diabolari perscripseris. Ego hominem non agnosco, qui etsi blateret me sibi cognitum, tamen & absque Chryssippi syllogismis protinus convinci potest. Ait me in convivium semel accitum, ut secum colloquerer. Atqui nusquam ego Bononiæ, præterquam in Satili ædes convivio acceptus fui, nemoque fuit mihi συμποτής, quem non agnoscam: in quorum numero minime ille est. Interroga eum, qua facie sim, protinus mendacem deprehendes. Gloriatur centum errata se in meis in tres codicis libros annotationibus invenisse, qui forte nec Latine scit. Qui enim centum deprehendere potuit in libello centum versus vix continente? Proferat vel unum, & paratus sum herbam dare. Tametsi enim me non lateat subesse aliquas mendas, quæ non ad eruditionem, sed ad fortunam emendatoris codicis pertinent. Scio tamen ejusmodi esse, ut homines hi gloriosuli deprehendere

M

no-

nocturnis oculis eas nequeant. Quapropter non possum facilitatem tuam non irridere. O Calvinum acumen! quod & obtusissimi viri retundunt! ô oculatissimum capitulum, quod & cæcis depresso facillima non perspicit! Ex tu persuaderi mihi posse credebas, ut eum literis meis honorarem, vel onerarem potius, nisi Catanum invocaret, qui illi responsum dicere aut subnotare velit. Facerem certe Catanæ docto viro injuriam, si hujus molestiæ causam ei ullam præstarem. Si tot in Pandectas annotamenta composuit, cur vel unum in lucem non emittit, vel saltem ostendit tibi. Subolet certe nobis, quicquid hominis iste est, invidum, indoctum, jactabundum esse, omnia sibi tribuentem, cæteris vero adimentem. Negat quicquam operæ esse, in Gallia profiteri: quasi ibi Galli non sint, qui & Italorum Academiæ sunt pervagati. Quasi etiam non adsint Itali ex Taurinensibus, Salassis & Genuensibus; quam gentem scis ubique terrarum fœnerari. Atqui cum Jason Patavium conductus fuit, ævi jam maturus, duos tantum, qui eum secuti fuerint, Scholasticos habuit: Ego trans montes plus decem adduxi, in prima quoque studiorum infantia. Mitte, mitte, quæso, nebulones istos, & cum invidia sua sine vel ad corvos deduci. Scribis ad me Catanæ literas dedisse, ego eas non accepi, nec præterea quenquam reperi, qui hac de re possit me admonere, vel in viam deducere, qua eas inveniam. Ad Sadoletum scribam & mandata tua exequar. Quamvis tam longa admonitione non indigerem, eam tamen legere mihi pergratum fuit: nisi quod occidit miseros crambe. Quid enim toties mihi Lutherium inculcas? quem ego bene vel male faciat, nihil æstimo: & quoniam id ad me non pertinet, susque deque fero. Et forte publice interest esse aliquem, qui tantam licentiam coërceat, & qui etiam injusta defendat, ut saltem justa obtineantur. Morem tibi in eo gessi, quod exorcistæ titulo malum epigramma composui: ex Platoniorum tamen traditionibus quædam in eo adsunt. Arminii mentionem feci, ut Frobenii temeritati obviam irem, qui in secunda Erasmi editione in Testamentum novum liminarem pagellam pictura insignivit, qua Quintilium Varum Arminius superat, victoque insultat hoc dictorio; *tandem vipera sibilare desiste*: ut minime dubitem vera esse, quæ scribis de Germanis. Sed hoc morbo laborant omnes barbari. Quid mirum? cum & inter nos Italos forte gravius agatur. Quid enim ipse huic tuo Raymondo feci? ut mihi tantas dicas impingat, quem nec vidit unquam, nec intus neque extra agnovit. Dii invidos omnes perdant. Annotationes Claudii hæctenus ad me delatæ non sunt, & non satis scio si afferentur: non enim nuntii ab Avenione commeant, quoniam undique excluduntur propter contagii metum. Nihil est, cujus mora me magis torqueat, quam hujus operis desiderium: mallet diploma Pontificis perdidisse: nec audeo quicquam ad eum scribere, nondum perlectis annotationibus, ne mea negligentia amissas credat. Velim tu curares, si aliud exemplum habere ab eo posses, quod ad me certius mittas: faceres profecto rem mihi gratissimam. Quæ de Jacobo Lopis Stunica scribis, accepi omnia. Ejus librum nondum vidi, sed

su-

suspicio Pseudo-Christianum esse: ejus enim familiae plures Avenione Judæi erant, quorum aliqui sacro se lavacro abluerunt: & ex eis quidam medicus, mediocriter doctus, familiaris meus est. Ejus librum libenter legerem, si ad Andream fratrem tuum venalem miseris, forte comparabo, nam si malus erit, mittam, ut una cum Alcorano veneat. Diploma tandem accepi cum tuis solummodo unicis literis, quibus erat insertum. Dolui summo opere cætera quoque allata non fuisse, sed dolorem illum pepulerunt tuæ literæ, quibus me admones, videri quibusdam stili me affecti nimis esse, nec Ciceronem ubique & Cæsarem sequi. Risi enim istos male affectos & simios, & nihil scientes, quos titivilitio omnes æstimo. Quibusdam literis quas ad me hoc mense dedisti, folium annexum erat cuiusdam annotationis capite imperfecto: velim authoris nomen adscribas, ut demum sententiam de ea re meam tibi possim exponere. Vale. Mediolani. Octavo Kalendas Majas M. D. XXI.

Hæc scripseram: cum alias omnes literas Avenione huic ad me missas accepi, tu alias istinc a Claudio Scarlatino: quibus omnibus brevi, cum otium suppetet, respondebo, nec Sadoletum missum faciam. Quare expecta fasciculum, quem propediem habebis. Vale. Tertio Kalendas Majas.

EPISTOLA X.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

Scripsi ad te superioribus diebus, ut ad nos authentica Justiniani Græca mitteres, quod a te factum adhuc non est: atqui nec ullum verbum ea de re respondi, ut facile in eam adducar opinionem, penes te ea non esse, & pro consuetudine tua, non veritum te mihi fabellas narrare, cum gloriosulus factus impetrasse te de Bononiensibus, seu Florentinis eum mihi librum persuadere voluisti. Si igitur hac me de sententia decedere vis, aliquid scribe, vel potius librum ipsum mitte. Alexandri Jurisconsulti Neapolitani librum, quem ad nos misisti, diligenter legi. Vir est doctus & diligens, & non parum studiosos adjuvabit: suspicor tamen eum quandoque falli. Id duplici argumento colligo, quod *Parentes* pro consanguineis apud Lampridium in Alexandri vita reperiri ait, quod verum non arbitror. Rursusque quod libro primo capite vigesimo quinto plurimum se cruciat, ut apud Jurisconsultos interpretetur, quid sit *plumbum in ripa*: cum omnes antiqui codices ostendant, non *ripam* scripsisse Jurisconsultos, sed *hypastram*, cujus vocis notionem ex Vitruvio accipere debuit. Nec a nobis ni fallor in prætermisissis omisum est. Si is aliqua tecum familiaritate junctus est, velim ab eo exquiras, ut Alpheni Jurisconsulti vetustissima scripta, commentariosque Senatufconsultorum, quæ vidisse se, emissetque Romæ ait, commodato det. Eorum autem mentionem facit capite quarto & septimo primi libri: suspicor enim nescio quid Parthasianum, quem scis eos auctores plerumque adducere solitum, quos nunquam viderat: nam &

Pomp. Lætus non omnino hac nota caruit, ut qui Fenestellæ nomine commentarios quosdam ediderit: rursusque Berosi, Catonis, Fabii Pictoris fragmenta; omnia fictis titulis. Quod scribis difficulter diploma fuisse concessum, eam propter clausulam, qua pari indulgentia habentur, quia nobis & ab universitate aliqua insignia susceperint, non admodum miror: moris enim istic est, ut quæ absurda, indecora, inhonesta sunt, facillime Pluti precibus condonentur; quæ vero æquissima sine Pluto vix habeantur. Tametsi ea clausula non esset, idem in jure erat. Adde quod nullum ab Imperatore hujus generis diploma exit, quod has tritissimas clausulas etiam exuberantioribus verbis non contineat. Scarlatini epistolam legi, cui respondeo. Sed & Claudii omnes annotationes, quas ad me scripsit, recepi. Subtilior est interpres quam æquum sit, facileque deprendere hominem possis omnia aucupantem, ut a me in aliquo dissentiat. Rescribam tamen illi humaniter & boni consulam, quæ & ipse potuit boni consulere. Neque enim libet impræsentiarum aliter interpretari. Sed tu iterum audi, authentica mitte: hoc enim pacto quamplurimum disputationes nostras locupletare poterō. Scribo hæc forensibus negotiis valde præpeditus: sed tamen officio tibi cedere non possum. Ad Sadoletum scripsi, non tam eleganter, ut tu volebas; nescio enim quomodo affectus hac in re mihi fuerit stilus. Non satisfacio certe mihi ipsi, ne dum ut nasutissimis istis vestris Petreis, Trans-Adduaticibus, idque genus simiis, possim. Literas sane ab urbe hac vestra, quas Carlinis penssem, nihil moror. Malo nihil ad me scribi, quam tanti ex chartabula emere. Quare fatius est ut uterque Angeronam colamus: nisi egregius cum æuariolis & tertiariis salutari velis. Quomodo me de Lutherano negotio excussem, in literis ad Sadoletum leges: sum enim in glossematibus illis meis articulum illum excusurus. Eorum glossematum, si necessarium tibi videatur, quaternionem ad te mittam, quem illi ostendere possis. Utinam in mentem Pontifici ipsi veniret, pensiunculam honestam mihi conferre, ut otium benignius suppeteret, quo huic operi vacarem: a magno enim Franciæ Cancellario, nihil præter verba æruscare possum. Vellem mitteres ad me omnia epigrammata, quæ in librum redigenda censes, ut opus illud tandem absolvamus. Ardeo enim hoc desiderio, nec minus Dardanus. Vale. Mediolani, pridie Nonas Majas. M. D. XXI.

EPISTOLA XI.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romæ.*

Accepi binas literas tuas, quarum alteras Julius Aratus ad me detulit, alteras Gubernatus, cum quibusdam ex chartabulis in jure Canonico: quæ ego viperula una nostra non redimerem. Humanissime, quod in me fuit, Aratum excepi,

excepi, collocutique una fuimus per horam, & de omni genere studiorum tractavimus: quædam & de Germaniæ Chorographia. Is demum a me discessit ad Saxones suos, in Italiam, ut dicebat, amplius non rediturus. Claudio rescribam cum mihi otium supererit. Sum occupatissimus non solum in alienis libris, sed & in propriis, quæ tamen brevi me extricaturum confido. Scripsi ad te superioribus diebus, ut Epigrammata ad me mitteres & authentica Græca: itemque antiquarium nuper impressum. Quæso omnia ad me quamprimum destina; privilegium meum cætera recte se habent: sed quod ad legitimaciones attinet, frigidum est & nimis modicæ facultatis: ea enim quæ ab Imperatore emanant, longe efficaciora sunt. Mitto ad te eam clausulam additis his verbis, quæ in eo privilegio inferi velim. Ea quæ addi volo, linea subnotavi. Alloquendus tibi est Sadoletus, ut & hoc perficiat; alioquin quod in me contulit beneficium, quod ad hanc partem attinet, nullius est utilitatis. Ad Marium etiam literas dabo, cum otium crit, & tibi morem geram. Scripsissem jam Claudio, nisi me quibusdam de rebus consuluisset, quas non nisi ex Authorum lectione extricare possum: hujusmodi autem studia difficulter repeto, præsertim occupatus. Frater tuus, ut ego arbitror, admonitione mea ulla non indiget: nec enim scio quid peccet: tu fortasse indiges. Vereor enim ne amcenitatibus urbis, deliciisque & tantorum virorum conversatione captus, desideas: & dum maxima speras, non satis præsentis rei tuæ consulas. Agebam hic, si fratri tuo collocare uxorem possem, sed adhuc in herba est seges: ubi spes aliqua justa suberit, reddet te ille, vel & ipse simul certiore, ut ea in re tu moderator sis & author. Ipse tibi etiam integrum fascem mendaciorum commodato dabo, vel potius restituum. Non enim me præterit, quanta tu de me: qua in re vel nimius amor, summaque amicitia te imprudentem decipit: vel quod verius est, sciens ipse falli te suis. Incidi forte in Paganini Vergilium, deprendique nomini meo eum dicatum, gavisusque sum supra modum; quod tanto auctori, tamque divino libro ego acriptus essem. Quare cum Venetias appuleris, summas illi gratias age, & meo nomine, quicquid ipse possim, sponde. Vale. Mediolani Idibus Majis. M. D. XXI.

E P I S T O L A X I I.

F R A N C I S C O C A L V O. S. D

*Andreas Alciatus.**Romam,*

AD septimum Kalendas Junias attulit ad me frater tuus literas brevissimas, quas etiam libentissime legi, quoniam in bonam partem trahebam pauciloquium id tuum. Suspicebam enim gravissimis de rebus occupatum non potuisse diutius in scribendo commorari. Quare fac ut cum otium nactus fueris, breviter hanc emendes. Claudio rescribo, rescripsissem & Scarlatino Marioque, si otium habuissem: cum per occupationes licuerit, non ero in mora.

Reddes me certiolem quo animo Claudius erga me sit, quamque æquanimitèr responfionem acceperit. Nolui ad verbum confutare aliquid ambagibusque difputationum immorari, quas fcis in noftro jure ejufmodi eſſe, ut nunquam finem habeant: ut nec Lernæ Hydra, nec Minotaurus ipſe Labyrinthus pares nobis ſint. Ad Jovium Florentiæ nondum conſtitui an literas dem: quicquid decrevero certiolem te faciam. Epigrammaticum, ſi commodum eſſet, libenter colligerem: ſunt hæc, qui hoc deſiderio mirum in modum ardeant, ut Dardanus. Si ſpes aliqua in gloſſematibus illis in jus civile meis collocari a me ex Romani Pontificis liberalitate poſſet, velim me reddas certiolem; itemque an opineris utile fore, ſi ejus operis quaternionem, in quo Martini negotium diſcutio, iſtuc ad te vel Sadoletum mittam. Velim cures ut privilegium in eam formam ampliatur, quam ad te proximis diebus deſcripſi, idque quamprimum poteris: qua in re quicquid egeris fac ſciam. Non enim dubito, quin pro conſuetudine tua accurate hanc provinciam obiturus ſis. Neſcio quæ Syrenes, vel quæ tam certa ſpes tam diu iſtic in urbe te detineat: exiſtimo tamen pro prudentia tua te tibi ſatis conſulere. Vereor, ſubvereor ne Venetias hoc biennio non inviſas, nedum ne ad nos non redeas: cupio enim a tuo ore pendere. Legi Stunicae annotationes: vir eſt doctus, ingenioſus, cautus, punctim ferit: ſeſe colligit; a ſignis non aberrat. Facile Hiſpanum hominem agnoſcas, qui ut ab Eraſmo, flumine illo, & ubertate dicendi ſuperatur, ita ipſe in Hebraicarum literarum cognitione viciffim cum ſuperat. Nam quæ ad Græca attinent, meræ videntur minutia, & quod dicitur λεπτολογία ſunt. Ego hic valeo, & niſi quibusdam litibus intricatus eſſem, plurimum operis mei in verborum ſignificationes auxiſſem. Frater tuus bene valet, & ut ego opinor rem auget. Vale. Mediolori. Pridie Kalendas Junias. M. D. XXI.

EPISTOLA XIII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

CUM ſuperioribus diebus Avenione agerem, nullas ad te literas dedi, quia propter terrorem bellicum non facile reperiebam, qui in Italiam accederent, epiſtolaſque afferre vellent: nunc autem cum in patriam me receperim, frequentius ſcripturus ſum. Scio non parum miraberis, quid ita in mentem mihi venerit, ut munus legendi deſererem: ſed precibus Matris & affinium hoc a me tributum eſt, quia diutinam abſentiam meam æquo animo ferre non poterant, Avenionenſesque ipſi quædam ex pactationibus olim initis deducere volebant. Id erat ut tempore, quo peſte inquietarentur, ſtipendii partem illis remitterem, quod a me impetrari non potuit, eaque potiſſimum diſceſſus mei cauſa fuit. Quare ſi quicquam egiſti cum Oratore Veneto, ut Patavium arceſſar, vel alio gentium, reddes me certiolem: itemque quid a me præſtari velis,

velis, & ad quem dandæ sint literæ. Imposui supremam manum interpretationi nostræ in eum juris tractatum, qui est de verborum significatione, quem eleganter & Latine exposui. Opus ipsum editioni paratum est: una cum aliis quibusdam commentariis meis, eritque hæc editio nihilo minori versuum numero, quam cætera sint a me jam edita opera. Si frater tuus hic imprimenda curaturus esset, ei magis quam cuicumque alteri traderem. Volo enim ipse operi assidere, impressorumque errata corrigere. Tu quid facturus sis me admone: efflagitur enim a me opus illud undique gentium, a Lugdunensibus Basileensibusque impressoribus, a lignariis, quibusdamque aliis ignobilioribus. Sed apud me Calvus instar omnium est. Cratander, ut ex Amorbacchio accepi, edidit iterum paradoxa cum cæteris opusculis aliquanto emendatiora, quam prior editio haberet. Sunt mihi quam plurima, quæ instructiorem tibi bibliothecam facere possent: ea si tu averes, inspicienda tibi traderem. Sed tu urbis delitiis captus, nos sub crassiore cælo genitos dedignaris. Vale. Nonis Novembris. Mediolan. M. D. XXI.

EPISTOLA XIV.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Evangelium,*

Aguntur quamplurimi menses, jucundissime Calve, cum nullas ad te litteras ascripsi, non quod meus erga te amor refrigescat, id enim nullo tempore futurum est, sed quia & præteritorum recordatio & præsentium metus me fere attonitum reddiderunt; accedunt his & advocationum occupationes, quæ me totum quamvis reluctantæ genio obsident, nunc quoniam opera tua indigeo, necessario ad scribendum adigor. Habebant præfecti hospitalis nostri quædam prædia meis contigua, quorum commoditate adductus sum, ut etiam istis temporibus licitarer, & quidem grandi precio, nimirum librarum sex millium. Id autem omne fere est lucrum, quod ex decumanis istis Jurisconsultorum libris potui æruscare. Ceterum quo contractus hic firmior sit auctoritate Apostolica velim confirmari, dictavique libellum supplicem, quem ad te mitto. Rogo te, ut procures quamprimum admitti, sisque hac in re mihi suffragator. Imprimis autem videas, quanti constitutum sit diploma; nam si tres aureos excedet, malo carere impetratis; quandoquidem id necessitatis causa a me non petitur, sed quo securior sum. Nec enim dubito, quin tuto emerim, etiamsi Romanus Pontifex nihil concedat. Usque ad eam summam velim pendas, quam statim Ambrosio institori tuo numeraturus sum. Vale. Mediol. xv. Kal. Decembr. M. D. XXI.

EPISTO-

EPISTOLA XV.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

JAm diu est, cum nullas a te literas recepi, nec satis scio, quid in causa sit: an negotiis obrueris, ut amicorum amplius meminisse nequeas? an deses factus otium tuum procuras, aliorum immemor? an id constituisti, neminem salutare, nisi qui priuste salutaverit? Atqui si ita est, nulla tibi est excusatio: statim enim, cum Mediolanum ex Gallia appuli (id fuit Nonis Novembribus) nihil prius habui, quam ut certiores æ reditus mei facerem. Quare quæso demitte tandem supercilium istud, & mei reminiscere, certioresque me de rebus tuis omnibus minimis & maximis fac: id enim & ipse vicissim erga te facturus sum. Si cupis scire in præsentia quid agam, sic habeto. Non potuisse mecum & Avenionensibus convenire; causæ fuerunt plurimæ, sed illa maxima, quod Respublica illa propter pestem supervenientem ære alieno oppressa, non poterat æque celeriter honoraria nobis præstare, atque consueverat, petebatque, si rursus eo genere mali infestaretur, aliquid remitti, cui conditioni nolui assentire: præsertim, cum multis precibus & Mater & oannes patruus a me peterent, ut tandem in Italiam reverterer, rebusque meis consulere, quæ ob bellica discrimina non parum jacturæ fecerant. Morem illis gessi, & gessisse poenituit. Nihil enim erat, quod me absente ipsi conficere non potuissent. Patrocinator itaque hic, & ex Lectore Advocatus factus sum: & ut tempora sunt, etiam præter spem lucrum conficio. Marlianus, qui Senatui præsidet, & Gymnasii Papiensis tutelam sustinet, ultro operam suam mihi obtulit, ut etiam grandi stipendio profitear. Sed in præsentia id fieri non posse ait, propter summam æris penuriam, qua Dux nolter opprimitur. Quapropter videto cum Venetis, Ferraricis, Pisanis, Bononensibus, si occasio se præbuerit, tu quod agere possis. Minori salario quingentorum aureorum conducere nequeo. Cætera in tua fide ego repono. His Saturnalibus, ut illustri Ambrosio Vicecomiti morem gererem, libellum composui Epigrammaton, cui titulum feci Emblemata: singulis enim epigrammatibus aliquid describo, quod ex historia, vel ex rebus naturalibus aliquid elegans significet, unde pictores, aurifices, fusores, id genus conficere possint, quæ scuta appellamus, & petasis figimus, vel pro insignibus gestamus, qualis anchora Aldi, Columba Frobenii, & Calvi elephas tam diu parturiciens, nihil pariens. Ad hæc sunt mihi in jure civili perfecta quamplurima opuscula, ut in tractatum de verborum significatione interpretationes, & in primum codicis Justiniani librum: hæcque elegantes & Latine perstrictæ. Eas edere in animo habeo: verum nescio an a te exorari possim, ut tibi potius tradam, quam barbaris illis Cratandris & Frobeniis. Opus est eloquentiæ tuæ fulmina perstringas, si commovere me velis.

Cupio

Cupio mirum in modum Authentica Justiniani Græca habere. Velim Jovium Paulum admonere, & ex eo scio procures, an ex Medicæ bibliotheca copiam ejus operis mihi possit facere. Si quicquam novi in publicum editur, vel aliquid opus a peritioribus istuc elaboratur, fac me tuis literis certiolem. Vale. Mediolani Quinto Idus Decembris. M. D. xxii.

EPISTOLA XVI.
FRANCISCO CALVO.

Andreas Alciatus Salutem & Lætitiam.

Romam,

CUR enim eam in te non desiderem, qui tam malo affectus animo ad me scribis? & quæ mera sunt insomnia, pro exploratis rebus habes. Genius certe hic tuus parum verax est, & nimis credulitate tua abutitur. Frater tuus adhuc trans Alpes nundinatur: res salvæ sunt, nemoque hæcenus est, qui verbum in eum fecerit. Si fidem publicam Romæ impetrare potueris, qua ostendatur negotiationes illas ad vos relatas, cum Neapolim propter pestem deferri non potuissent, crede rem omnem in portu fore. Quod si adhuc rem dubiam viderimus, existimaveroque parum tutum hic fratri tuo esse, certiolem te faciam, ut quo jure, qua gratia resarciamus, quod demens iste, me quoque reclamante, præcipitavit. Inter eorum nomina, qui delatifunt, frater non est, sed ejus solum socius Jo. Maria. Negabimus socium, negabimus conscium ejus rei esse: non dubito, quin aliquo modo eum de nassa extricemus. Nam & intelligo τὸν Ἀγαμέμνονα ipsum, arcessitis omnibus opificii ejus Corypheis, conquestum humaniter, quod hi potissimum, quibus ipse plurimum tribuebat, interdicta molirentur: errare eos, si putarent eorum, quæ gesserint, quicquam se præterisse: sed cum facta infecta fieri non possent, solum in futurum caverent, alioquin paratam fore ultionem: sic eos dimisisse. Quapropter non arbitror quicquam ulterius futurum. Quicquid tamen erit, faciam te certiolem. Quod ad priores literas tuas attinet, accepi Decium Pisis fato functum, quod nescio an verum sit. Ipse libentius Patavii profiterer, quam alio locorum. Quamobrem si Venetias te contuleris, poteris cum Do. Antonio Justiniano verba hac de re facere. Mihi cum eo nulla intervenit cognitio, nedum familiaritas, quod tu suspicare. Sunt in eo Gymnasio plerique mihi amici, qualis Magister Leonardus Hispanus medicus: sunt & quidam Lugdunenses, qui Avenione mihi operam dederunt. Adhæc & Budæi quidam nepos ex fratre. Sed non arbitror posse te, nec unam quidem dieculam, a Roma divelli, sicque frustra de Venetis me tecum commentari. Velim cures, ut Avenionenses Legati, & ex his maxime Parpalia Doctor, sciant a quamplurimis Italiæ Gymnasiarchis me arcessiri, & maximo stipendio, ut possint agnoscere dementiam suam, qui me permiserint abire. Potes dissimulare me usque adeo tibi cognitum, sed de me ab eis velle instrui,

N

quod

quod hoc in mandatis a Pontifice habeas, qui me conducturus sit. Orna quæso hanc fabulam, ut vera esse omnia arbitrentur. Est is Parpalia Taurinensis, sed jus Canonicum Avenione profitetur, mihi summo ore amicus, sed Ripæ aliquanto amicior. Si hæc intellexerit, invidia morietur. Configes ejus orationem, quam Pontifici dixit, plurimum laudis meritam: velle te exemplum: laudabis ejus cloquentiam: gaudet enim ampullis, tametsi malus & indoctus. Nisi enim eam illi ego composuissem, actum de eo erat, nec ausus fuisset Romam orator venire. Sed hæc hæcenus. Cura quæso diligenter. Quod ad literas attinet, quas Consentino tuo me scribere jubes, curabo ut morem tibi geram, idque quam primum. Commenda me Scarlatino, idque uni ipsi, ut hinc scias non vulgariter me illi commendari velle. Vale. Mediolani Decimo tertio Kalendas Februarias. M. D. XXIII.

Scripteram ad te alias literas, cum in mentem venit posse mihi tuam operam istic conducibilem esse. Quapropter libellum supplicem ad SS. Patrem dictavi, quem velim experiaris, si expediri possit: non ea solum forma, qua a me petitur, sed & si qua aderit melior. Consules igitur hac de re amicos tuos, & certio rem me facies, si impetrari poterit, & qua pecunia opus sit: ne pluri forte consentent impendia, quam utilitatis spes. Vale. Mediolani XII. Kalendas Februarias. M. D. XXIII.

EPISTOLA XVII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Onerasti me aliis atque aliis literis, ut plane non videam, quomodo tecum paria facere possim. Rescribam tamen, ne indignationem tuam in me provocem: indicatque mihi bellum, vel potius a me desciscis, quod te facturum quandoque minatus es. Spondeo autem fore, ut majore in otio etiam longiores ad te dem: interim æquum est te paucis contentum esse. Quod ad rem tuam attinet, arbitror omnia in tuto fore: nam nihil novi hæcenus actum est: & facillimum se exorableque id genus hominibus, quod e populo sint, ἐπεχει præstat. Arrigam tamen aures, ut si quid subauscultavero, protinus occurrere possim. Esto itaque bono animo, & ad studia salesque tuos ingenium deflecte. Ad Archiepiscopum tuum, cum paululum otii suffurari poterò, ut tibi morem geram, literas dabo. Istic opinor, nihil succedet, nam intelligo modica constitui salaria. Quare Patavii potius vel Bononiæ malim esse: nam quod de Papiensi Gymnasio submones, miror te tantum tibi arrogare, ut plus te posse in eo persuadeas, quam ipse possim, qui cor ipsum & pectus Marliani Præsidis sum, in cujus manum omnia Dux reposuit. Sed ego in ea Academia profiteri nolim, quod sciam in præsentia non esse, quod Doctoribus deur: omnia absumunt milites, nec præter bona verba habet Dux, quod togæ præ-

prætet. Malo domi esse, & studiis operam dare, mihi que ipsi vivere, quam tenues hujusmodi spes sectari. Nominaverunt me urbis nostræ proceres in Vicarium Provisionis, quem scis municipalium dignitatum maximum esse: deprecatus sum id munus, non alio prætextu, quam quod studiorum meorum quietem interpellari nolebam. Cum a librario Pontificios libros ad me allatos in manibus haberem, epistolamque tuam legerem, advenit forte Luranus, qui perlecto epistolæ titulo, quis frater ille Minitius esset, interrogavit: cumque tuam epistolam esse respondissem, mirum in modum admiratus est, quod præter ejus, omniumque expectationem, in cucullionum phrontisteria te intrusisses: interpretabatur enim illud F. quod Minitio præscripsisti, ut fratrem significaret: quare imminet tibi periculum. Cum ad nos reversus fueris, ne apostatam credant, & Phratræ desertorem. Quod scribis orthographiæ in scribendo me negligentem esse, idque te in literis, quas ad Sadoletum misi, deprehendisse, vide ne quod ego judicio feci, tu erratum putes. Non enim adeo stupidus sum, ut puerilibus huiusce in rebus tam facile labar. Habeo in manibus opusculum quoddam, cujus argumentum opinor tibi non displicebit: ex Dione, Strabone, Suida, aliisque Græcis & Latinis authoribus, Formulam Imperii ab Augusto constitutam collegi: quod jus Cæsaris, quod Senatorum esset: in quas Provincias Præsides, in quas Proconsules destinarentur. Omnem denique Romani Imperii formam breviter & erudite doceo: rem a recentioribus omnibus, quorum edita sint opera, nondum perceptam, & maxime primo Digestorum libro intelligendo necessariam; quod videlicet usque ad Augustulum ea semper formula observata fuerit. Quod si tu suaseris, progrediar ulterius, & recentium Imperatorum, qui post Carolum Magnum rerum potiti sunt, ad nostra usque tempora, jus prosequar, hincque Pontificiam authoritatem adversus Germanos scriptores tuebor, & egregie defendam; ostendamque a Lupoldo, Irenico, Lutherio vanissima commenta publicari: sed ut id faciam, volo abs te rogari. Scribe igitur, quæ sententia sit tua. Tractatum de verborum significatione, ut ad te mitam, exorari non possum: nam amanuensis meus indoctus est, & solis Leguleorum allegationibus, ut vocant, scribendis aptus: nec alium habeo, cui exscribendum mandare possim. Adde, quod nemo est, qui melius impressorum errata corrigat, quam ego ipse in meo opere. Feres itaque æquo animo, si tuam sententiam non sequar. Nam nec in Pontificio opere te adeo diligentem offendi, quantum tibi videris: mirorque quod tunc in mentem tibi venerit, ut tot a malis poetis accepta epigrammata, in libri ipsius commendationem edita, divulgares: satis unum fuisset & eruditum; sed tu illos ut opinor palpo percutis. De Pacæo quæ scribis perplacere, libensque me illi insinuarem: sed tu me certiores fac, an & ipse juris pertritus, quid inquam, peritus sit. Sed ain', verum ne est quamplures libros suos, priusquam ederentur, ostendisse Pontifici? Ostenderem certe & ipse, si bene perscriptos eos commentarios haberem, sed divinus es; habeo enim adhuc in schediis cancellatis & inductis, quæ præter Sibyllam leget nemo. Cæterum quæso

quod præmium habuere, qui ostenderunt? Possent forte & ipse ea spe aliquid egregio librario impendere. Quare fac ut sciam, qua erga doctos liberalitate hi Ecclesiæ principes agant. Scripsi ad te prioribus literis, quid cum Pappia Avenionense Legato agere te velim. Cura quæso diligenter. Nihil mihi gratius facere poteris. Sed hæc hæcenus. Scripsi pluribus quam a principio existimaram. Vale. D. Mario, Salomonio, Claudio Ptolemæo, Julio Scarlantino a me salutem dices, esseque me eorum dedititium profiteberis: sed & quid in studiis & Syntaxi agant, cura ut quam primum sciam. Mediolani Prædie Kalendas Februarias. M. D. XXIII.

EPISTOLA XVIII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Rescripsisti tandem literis meis, Calve, sed postquam expectatione diutius me torseras. Voluisti opinor literarum mearum fastidium ulcisci, exemploque hoc me admonere ut in futurum paucis utar, ne tibi bonas horas furripiam. Faciam id libens, & postquam te ita velle arbitror, Lacones imitabor. Ad Consentinum non scripsi, quia tam oppressus sum Clientelis, vel potius Clitelis, ut vix respirem. Mirum in modum tædet me hujus vitæ generis: sed quid faciam? aliqua ratione Mercurio subserviendum est, atque illi quidem κερδωῶ. Scribam tamen quam primum. Verum ex te scire velim, an operæ pretium censeas, ut cum xenolo eum salutem, & cuiusmodi, carminene an historia, an juris Civiilis: sunt enim mihi id genus multi libelli. Fac igitur ut quid sententiæ habeas, fiam certior. Si Veneti dignum me stipendium offerant, nemo est cui libentius inferviam. Censeo factu optimum id futurum, si expectaveris eorum adventum ad Pontificem. Cum enim in legatione futurum Antonium Justinianum existimes, ille ipse erit dux & auriga totius negotii: longeque magis proderit unicum Consentini verbum, quam longissimæ literæ. Nam quod ad ipsius Pontificis laudatorium diploma attinet, vix ipse extrico, quomodo tanti culminis servato decore, possit mei mentionem hoc in genere ullam facere. Si tu tamen in ea sententiâ perstas, meam mutabo: & quaecunque ad te mittam, ut arbitrato tuo corrigas. Quid ad supplicem libellum expediendum cogeris, intellexi: sed eo amplius opus non est, conveni enim cum adversario. De re fraterna tua bene omnia erunt. Dixi Andream me aditurum Moronum, & rem omnem, cujus se minime instructum scribit, ordine enarraturum. Negavit id frater, sed se potius iturum: esse enim se in portu. Superest ut curem, ita omnia obliterari, ut in futurum quoque tutus sit. Faciam itaque illi consilii mei copiam, ipsique & rebus cavebo. Quæ de Pontifice Hadriano speras, mihi perplacere: sed ea spes non satis firma est. Nam ut nos te admoneamus, quis sacerdotum male se habeat,

habeat, interim dum Pontificem adis, dum impetras, dum nuntius ad te per-
 volat, morietur æger: & hi, qui ab eo reservationes impetraverunt, Sacer-
 dotii possessionem apprehendent, tu excluderis. Satius itaque esset, si & tibi
 reservationis jure, quæ cæteris derogaret, consulere dignaretur. Nescio ubi
 locorum Paulus Jovius agat: vellem cum eo ageres, ut ad me authentica Græ-
 ca Justiniani mitteret, si modo Cardinalis sui favore eorum exemplum a Floren-
 tinis impetrare possit. Vale. Mediolani xx. Martii. M. D. XXIII.

EPISTOLA XIX.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

CUPEREM lætiora ad te scribere, si ea se offerrent, sed postquam aliter eve-
 niunt omnia, quam vellemus, ea qualiacunque sint, oportet ut scias.
 Andreas tuus parvi, ut opinor, faciens, quos pro eo labores exantlaveras,
 rursus in idem delictum incidit: & etiam aliquo notabilius quam prius; fece-
 rat videlicet ei animos indulgentia. Misit in Gallias ultra quadraginta ingen-
 tes sarcinas armorum: id ad aures Principis statim delatum est, cum ex atte-
 statione ligatoris, tum ex complicum venditorumque examinatione: quos om-
 nes adhuc in carceribus habent. Ad hæc Abraham Pegius publicanus Ver-
 cellensis paterque ejus, quem in præsentia Capitaneum justitiæ habemus, om-
 nibus de rebus certiore fecit Moronum. Igitur sub pœna quingentorum
 aureorum citatus est, ut coram & in vinculis jus diceret, ipse solum vertit.
 Egi cum Vicario capitum, ut diffunderetur dies: respondit nihil hac in re pos-
 se, nisi ex sententia Moroni. Adivi Moronum: respondit Andream ulterius
 diem non dilaturum, quia cum præsens esset, nimirum Bosforæ, admonitus
 solum vertit: tui causa nihil facturum, quandoquidem nihil illi tecum nego-
 tii est, nec enim te diliquisse. Habes summam rei. Ego censeo id necessa-
 rium esse ut tu venias, & reculas tuas tuearis, tecumque afferas donarium Lec-
 nis Decimi, & probationes quibus fidem facias, ex ea pecunia negotiationem
 te hanc exercere. Suasi Lotoringo ut libros alio deferret, ne Fisco exposita
 essent omnia: itemque quicquid de rebus auferre possit; respondit id sibi non
 licere. Nam Turrianos, qui Papiæ sunt, ubi res auferri viderent, priores
 eos sibi prædam vendicaturos. Zachariam hic stupidum esse & nihil rerum
 scire, nec passurum aliquid tegi. Vide quo devenerimus. Oportet itaque,
 ut tu properes; cum enim a præcepto pœnali cœperint, spero omnia juridi-
 ce eos facturos, supereritque nobis tempus, quo defendamus res tuas. Nec
 est hic, quod aliquem accuses, præter te ipsum, qui optime fratris tui mores
 cum agnosceres, tantum ei credidisti, ut dum tu interim spe mera attraheris,
 & aularum fumos sequeris, hic rem perderet. Accurras igitur, ut saltem in-
 tra mensem adis: ipse interim manibus & pedibus omnia faciam, ut tuis re-
 bus.

bus profim: tamen sciam, me hac de causa non mediocrem Moroni offensam incurrisse, quod pro Andrea intercedere ausus fuerim. Vale. Mediolani 9 Aprilis. M. D. XXIII.

EPISTOLA XX.
FRANCISCO CALVO. S. D.

Andreas Alciatus.

Romam.

Quod ad rem fratris tui attinet, quid futurum sit ignoro: arbitror tamen nihil boni futurum. Nam acriter impellimur, praesertim sollicitante Armigero quodam, cui Dux confiscationem hanc, qualiscunque futura sit, dono dedit. Differemus tamen & procrastinabimus quantum in nobis erit. Sed longe tibi utilius esset, si te huc conferres, nam & praesenti rerum statui consuleres & futuro: videor enim videre, utinam mentiar, magnam rerum, quas hic reliquisti, calamitatem: ita omnia frater tuus pessumdedit, mandavitque sui simillimis. Solet Fiscus statim res, quae administrationi delinquentium subjectae erant, apprehendere, & postquam earum possessionem nactus est, tum demum audit contradicentes: sive de jure domini probare velint, sive de hypotheca. Id ego ut evitarem (sit enim non modica impensa, dum apprehendunt bona: fit rursus non modica jactura rerum mobilium, nam & Notarii & Apparitores, & ipsi Judices multa furantur & absportant; Accedit his, quod oportet petere ab ipsis, quod apud nos erat, itemque solvere sportulas magnas iudicibus) ut igitur haec harpyas evitarem, mandaveram Verrio, ut absportaret omnia & clam deponeret, vel apud Andream Conradum, vel ubicunque. Cum id praepararet, ecce ancilla, quae domi est & filiulam ex fratre tuo habet, vetuit quicquam auferri, quod diceret se scire nihil periculi esse, non ausi sunt indicare dominam, nec opus fuit jurgio; cum si id vicini scivissent, accusassent protinus, ita amatur a vicinis frater tuus. Delecti hoc remedio, aliam spem non habuimus, quam in tergiversatione, donec tu venias & rem tuam familiarem constituas, quae alioquin quamprimum dilapsura est, ita sunt omnia in praecipiti. Si velis nos tuo nomine litigare, oportet procuratores aliquos hic constituas, ut Verrium (etenim ille gnaviter se gerit) Jo. Georgium Castenum, Julianum Piscinam, me, & si quos alios probas. Mitte quamprimum publicum instrumentum mandati confectum solertissime. Ego non secus quam in re mea, & aliquanto etiam plus, omnia experiar, omnem movebo lapidem, ut rei tuae consulam. Quod ad Justinianum attinet, age cum eo, ut pinguiusculum mihi honorarium instituat, ita tamen, ut antequam hinc discedam, aliquid mihi pecuniarum curet numerari, quibus instruam viaticum, puta ducentos aureos. Poteris, quae edita sunt, opera mea illi ostendere; in praesentia enim cum plurima habeam, mittere nihil possum: sunt enim in autolchediis adhuc plenis liturarum: nec scri-

scriptorem habeo ad manus, qui eis in excubendis mihi satisfaciatur, præter unum, quem habui. Non omnino male descriptum mitto ad te librum secundum de constitutione Romani Imperii, nam priorem adhuc excuberi non curavi, quod ille ad Jurisconsultos potius pertineat, iste ad historicos. Legas tu cum prius: & si in eo quicquam offendes, quod displiciturum existimaveris, supprimes; ne inde odium mihi comparem, unde gratiam acquirere sperabam. Ad Consentinum absque aliquo libelli xenio scribere non audeo: & ex tot meis scribiginibus in præsentia nihil habeo pulchre descriptum, excepto hoc libello, quem ad te mitto. Si dignum existimaveris qui ei detur, me certiolem facias. Tum enim scribam, ut una cum literis meis libellum des. Sunt autem apud me editioni præparata hæc opera; *Interpretationes in tractatum ff. de verborum significatione. Interpretationes in titulum de summa Trinitate, & fide Catholica. Itemque de Sacramentis Ecclesia. De constitutione Romani Imperii libri duo. Ex poëtices studiis epigrammatum libri quatuor. Comædia antiqua, Nubes, ex Aristophane translata. Cætera autem, quæ multa in manibus habeo, adhuc imperfecta sunt: qualia sunt Præsumptionum, quas parturio, libri septem. Item responsum longe plures. Si quid igitur ex eis, quæ editioni parata esse dixi, ad te transmitti velis, me per literas commonefacias, ut statim librario alicui tradam, qui describat. Inter volendum reperi penes me esse principium interpretationis in librum primum C. de summa Trinitate: mittere placuit tanquam prægustamentum operis. Sed tu, ut dixi, quicquid constitueris, reddes me certiolem, ut ad Consentinum scribere possim. Vale. Sexto Kal. Majas. M. D. xxiii.*

E P I S T O L A X X I.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Scripsi ad te ante istos tumultus pluries: tu tamen nihil interim ad me: opinor, iratus eras, quod tibi morem non gessissem, & ideo te dignas iras conceperas. Deceveram ipse vicissim parem tibi gratiam reddere, & amplius non scribere. Sed obstinationem hanc meam vicit utilitatis tuæ ratio. Andreas frater tuus, priusquam hinc discederet, a quamplurimis argentariis mutuas pecunias sumpsit sub usuris. Ei terminus præstitutus fuerat ad restituendum proximis tum nundinalibus Lugduni. Is terminus elapsus est, subsecutæ sunt & aliæ nundinæ, nec his quidem solvit. Verrius hæctenus diem de die duxit: sed in præsentia consumpsit fidem quoque. Sciunt creditores sibi verba dari, expectantque ut solvatur justitium. Statim enim sub mercatorum Duumviris rem suam prosequuntur: nec adversus Andream tantum, sed in te etiam. Habent enim municipali lege cautum, ob æs alienum, cum mercatore conscripto contractum, fratres quoque, qui adhuc indivisam familiam teneant,

vineant, itemque focios, famulos, institores, in solidum conveniri posse. Vide in quod te periculum ille conjecerit. Unicum est remedium, si in foro Ecclesiastico rem deduxerimus: nec enim tum constitutio illa observabitur. Formandus igitur tibi erit supplex libellus ad Pontificem, qui tibi iudicem det, ne in foro Laicorum litigare compellaris: tum perscrutandum erit diploma, quo in Clericorum albo descriptus sis. Deligere poteris in delegatum, præpositum Ecclesiæ Caterinæ Casellarum diocesis Laudensis. Luranus noster est, vel si quem alium, cui fidas, habes. Id unicum est remedium, quod lapsis rebus tibi sciam invenire: tamen si consultius esset, si paulisper intermissis syrenibus his & Romanis, tu venires, & rem tuam ageres, memor Gellianæ Cassitæ. Ne prædictum tibi non dicas, id admoneo, nisi tu coram adsis, omnis hæc recula tua dilabatur. Petunt Publicani, petit Franciscinus Abduas, petunt alii plerique: tu autem bellus negotiator interim desides, rem tuam sinens per alienos administrari: & arbitraris sufficere, quas ab urbe scribis literas, quas Moroniani, non dicam Cancellarii, sed nec subadjuvæ nisi cursim lætitant, & ad eas etiam inconsulto Domino, ex generali mandato respondent, verba nimirum pro verbis. Oportet ipse adsis, & rem tuam tractes: alioquin omnia erunt irrita. Ego, quod ad me pertinet, possum & consilio & advocacione tibi præsto esse: sed litiganti alia quoque necessaria sunt, quæ ipse præstare nequeo: & is solum præstat, cuius interest. Scio me in Toronzo portu verba facere: sed id mihi fatis est, quod minus prædictum id a me causari non poteris. Mirum certe est te prudentem hominem, duobus mensibus non posse ab hac curia abesse. Non exigo ut eam derelinquas, sed ut brevissimo hoc termino secedas, statim reversurus, si ita videbitur. Sed hæc hæcenus. De publicis rebus nihil est quod scribam, nisi nos meliora in dies sperare. Quod privatim ad me attinet, valeo corpore, mente vero non æque. Combusserunt mihi Galli villam, destruxerunt omnia: nihil est reliquum præter solum. A Curia abhorreo, quod in ea nemo est, qui sciat literas. Velim cures ad me deferri lexicon illud decumanum Varini Episcopi: numerabo enim præsentem pecuniam ei qui attulerit. Opinor te maxime gaudere ob novum Pontificem, vel Jovii nostri causa, quem spero brevi Episcopizandum. Si tu censueris, ad eum gratulatorias literas dabo, hortaborque tandem cdat historiam, videt enim in summo rerum humanarum fastigio, eum, cui tantum opus merito dedit. Vale. Mediolani Quarto Kalendarum Decembris. M. D. XXIII.

EPISTOLA XXII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Accipi tandem literas tuas, & id intellexi, quod potissimum scire avebam, an videlicet hujusmodi sacerdotia commendationis titulo concedi soleant:

Soleant: superest ut certiolem me facias, cum eo modo conceduntur, an multum compositionis sportulam augeant, longeque, vel id minus excedunt, quod alioqui solveretur, si iusto titulo tribuerentur. Tradidi nuper amanuensi commentarios quosdam nostros in iure, ut eos, postquam exscripti fuerint, ad te mittam typis tuis informandos. Poteris characteribus, quorum exemplum ad me misisti, uti pro contextu ipso, sunt enim ut ita dicam decumani, & qui ex omni Academia nostra soli Lurano placeant, quem nostri non fati pollere visu. Velim igitur aliud exemplum ad me des paulo minutiorum notarum, unde meas hæc glossulas in publicum edas. Operum quæ ad te missurus sum, hæc est nomenclatura; *Commentaria in Tractatum ff. de verborum significatione. Commentaria in titulum C. de summa Trinitate & fide Catholica. Commentaria in quamplures leges C. de Sacrosancta Ecclesia. Tractatus in l. Si prius ff. de op. nov. nunt. Oratio in principio studii. De formula Romani Imperii libri duo.* Surgent, ut arbitror, hæc omnia in par volumen ejus, quod superioribus annis a me editum fuit, quodque nuper a Cratandro in Germania quam emendatissimum rursus exiit. Tu me certiolem facias, quo tempore poteris commode hisce meis libris edendis operam dare. Vereor enim ne, ut in cæteris, ita & hac in re te callipedem præstes, qui, omnia movens, nihil promovet. Vale. Mediolani III Idus Majas. M. D. xxiv. Jovio Scarlatinoque dices ex me plurimam salutem. Hæc scripseram, cum alias a te literas accepi. In his illud in primis mirum mihi visum est, quod scribis significasse tibi Datarium, summopere difficillimum fore, ut impetrare possim iusto titulo mihi concedi, nedum commendari illud sacerdotium: cum vulgo videas etiam infantibus id indulgeri, dum ærario Pontificio refundant, quod convenerit. Penes me tanti non esset Croesi gaza, ut summam difficultatem in ea potiunda experiri velim. Pestis multum increbescit, conferam me in rusculum, & ibi omissis omnibus curis, solis studiis me dedam. Vale. Decimo Kalendas Junias.

EPISTOLA XXIII.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam.*

Subverebar ne priores literæ, quas ad te scripseram, ex fide redditæ non essent, cœperamque jam cum cursorum præfecto altercari; cum ecce Turnonensis Cardinalis ad me tuas misit, discussitque jam bullientem indignationem, quod ideo scribo, ut scias quanti literas tuas faciam, quæ possint mihi & amicos conciliare & conjunctos dirimere, tamen pleraque in eis desiderem, quæ cum otium consequutus esses, scripturum te polliceris. Interpello itaque te, ut stes promissis, absolvasque tandem fidem tuam, & omnium me rerum, publicarum, privatarum, divinarum, humanarum certiolem facias, ut cum ad te rursus scripsero, non Apostolicum Typographum,

phum, sed Varronem meum salutem. Nec est quod speres posse excusationem te ullam mihi obtrudere: nullam prorsus admittam, qui sciam non chiragra te, sed podagra laborare. Atqui non melius poteris molestum illud orium discutere, quam ad me longissimas scribendo. Admonitus sum etiam Vincentii literis, quantum tu in Bononiensi negotio laboris assumpseris, sed mihi Calvi sedulitas ignota non est. Ago itaque gratias, & hanc curam te abjicere jubeo, ne actam rem agamus. Fruatur tantisper Seniculus ille noster Decius coclo illo, dum alio à Mercurio deducatur, nempe ad Charontis naviculam; est enim non ætate solum, sed & variis morbis, ut nosti, adfectus, ut vix mihi ipsi credam, potuisse cum hominem morbo Gallico Ischiadicoque præterea fractum tandiu superesse, & cornicibus jam corvisque, vel potius cicadis comparari. Mihi certe haudquaquam utile fuisset illo conducì: agebarque, cum ad Tudertinum scripsi, fatuo potius quodam Italix patriæque amore, quam vera ratione. Quod ut rectissime teneas, præfari me quædam oportet. Cum circumventus undique variis malis Italia excedere constituissem, Avenionemque me contulissem, Cardinalisque ille Legatus plurima polliceretur, nihil præstaret, oblatam à Biturigibus sexcentorum solarium conditionem accepi, sedemque ad eos transtuli: qui me tantâ humanitate honoreque exceperunt, quantum vix effari tibi possim: quoque majorem erga me benevolentiam ostenderent, colonarii nomine francicos quadraginta supra conventionem obtulerunt: nec is finis liberalitatis, muneri Regentiæ ut vocant adscripserunt, quod supra centum aureos mihi annuos reddit. Conveneram ad biennium, id est ad Martium mensem proximum: at ut mihi in mentem veniret novare conventionem, in Galliaque permanendi consilium caperem, cum ipso Cardinali Turnonense eorum Archiepiscopo egerunt, ut precibus suis regiam erga me munificentiam provocaret. Suscepit ille lubens hanc provinciam, ut qui omnium Doctorum in Gallia tutelare quoddam sit numen, quique me jam antea noverat, amabatque non vulgariter. Legerat enim Regi ipsi libellum *de singulari certamine* meum, & curaverat ut me inter suos Rex duceret. Facillime itaque impetravit mihi trecentorum solarium pensionem. Cum jam ei Rex præfatus esset meritis meis haudquaquam condignam summam illam esse, verum non ampliorem constituere, quia non petissem, quicquid enim de se velim, propenso animo facturum, quod existimaret maximo me ornamento Gallix suæ esse: si Magistri libellorum munus aveam, libentissime se illud concessurum. Vides, Calve, quantum mihi hic sperandum sit, quamque non temere hæc est a me dimittenda occasio. Nec enim ego spem hanc flocci facio, utut irritam ducam, qui possum præsentem pecuniam? Rarum est, & nescio an nostratepeltate cuiquam contigerit, ut Jureconsulto vix trigesimum & septimum annum attingenti tantum honorarii conferretur. Agebat sexagesimum Jason, priusquam huc pertingere potuerit: idque maximum in Gallia, in qua solcant Professores etiam celeberrimi adventitio illo regentiæ

tiaz lucro contenti esse. Non leve ego & illud duco quod Antisophistam nullum habeam, quod in manu mea sit a civibus centum aureos impetrare ei, quem ego ad legendi munus promovere velim, dandos: quod summâ in omnium admiratione sum, qua cives, qua advenæ, summi, infimi, medioximi in honore habeant; in tutissimo loco agam, vel potius profundissimo in pacis gremio. Vide quot commoditates illi uni patriæ opponam? Itaque non est quod aliud ad te, vel de Patavina, vel de Senensi conditione rescribam: quamvis & superioribus mensibus iter hac fecerit Legatus ad Regem Venetus, nomen ei est Sebastianus Justinianus, is in Gymnasium meum cum Ludovico Cato Jureconsulto Ferrariensique Oratore descendit, postque lectionem utrumque visitatum veni, ut tantæ humanitatis gratias eis agerem. Postquam multa ambo mecum commentati sunt, in eum ingressus est sermonem Venetus, ut se ex Quartumviris reformandæ Patavinæ Academiæ unum diceret, in Italiam hac causâ intra paucos menses reversurum; si mihi luberet in ea profiteri, curaturum se, ut quantum maximum quisquam habeat honorarium, mihi assignaretur: ad hæc suadere, ne patriam terram, tot numeris præstantiorem, Galliæ posthaberem. Respondi non esse mihi integrum: sive quod fides mea non nisi lapsò anno absolveretur, sive quia subveterer ne Christianissimo Regi aliud mentis esset; & quamvis plurimum cuperem Reipublicæ illi obsequi, tamen me exploratissimum habere opera mea eos non indigere propter nuper arcessitum Curtium: si tamen ipse cum in Italiam reversus esset, aliter judicasset, meque ejus rei certior fecisset, reperturum rimam, ut absoluta semper fide ad eos contenderem (non exculpseram adhuc a rege trecentos illos.) Et hæc quod ad Venetos attinet, cum eo Oratore mecum acta sunt. Ferrariensem jam antea nomine & fama notum habebam. Scripserat is adversus libellum, quem de quinque pedum præscriptione edideram, prolixos commentarios: certabatque in eo mecum accuratissimis rationibus, ut formidabilis inimicus, cæterum tam reverenter & modeste, ut fratrem existimare posses: & is omnem mihi operam suam libentissime exhibuit: egi gratias. Nec dubito, si usus veniat, quin quod pollicitus est re ipsa sit præstiturus. Senensem hunc tuum Laëtantium Ptolemæum à doctissimis quibusdam amicis meis accepi quanta doctrinarum encyclopædia præpollat, quantaque sit humanitate insignis, quamque omnibus numeris absolutus. Non obtusâ adeo gestamus pectora Galli, ut non ejus fama etiam huc advolarit. Quo fit ut non parum hoc nomine tibi debeam, quod ei me commendaveris. Cæterum quod ultro obtulit se reipublicæ suæ scripturum, non est quod in præsentia ei molestus hac de re sis: reservandi sunt tales amici ad necessitates repentinas. Cuperem tamen ex tuis certior fieri, quidnam de Claudio Ptolemæo actum sit: vivatne, opusne suum perfecerit, quo videbatur nescio quid paradoxis meis minitari. Meministi puto te conciliante scripsisse eum ad me octavo abhinc, opinor, anno, & capitis unius exemplum misisse, quod ego perinde ac debui plurimum

commendavi: ab eo tempore nihil ultra accepi. Desidero itaque certius a te aliquid hac de re explorari, & quid compertum habueris admoneri. Quod & de cæteris quibusque doctissimis ut facias etiam te atque etiam rogo: scriboque ad te has adeo prolixas, nec otio me abuti cenſeo, ut exemplo invitem ad faciendâ mecum paria. Edidi nuper ad Rescripta Principum libros quinque, hoc est hujus anni lecturam, dedicavique Reverendissimo a Cæſiis, sive ut Tudertino morem gererem, quocum arctissima jungor amicitia, sive ut qualicumque huic labori, quem in provincia hac irrita Bononiense suscepit, aliquid gratiæ rependerem. Cognosces ex epistola ad lectorem, quibus causis actus editionem festinarim. Persuasissimum id tibi habe, Calve optime, si huc decem Decii & viginti Curtii advenirent, fore ut omnes ab Alciato multis parasangis prævorterentur: adeo Galli isti bonarum literarum Latinitatisque amantes sunt, ut quantumvis maximum doctorem fastidiant, nisi & idem eloquentiæ studiis præmineat. Vereor si in Italia cum morem servare vellem, ut per imperitorum querimonias mihi liceret. At hic omnes uno ore hanc methodum vulgatæ, qua jam aliquos menses docueram, prætulerunt. Quæ causa est ut & libentius hic doceam & magis ex animo studia hæc pertractem. Scribam ad Sebastianum Gryphium, qui Lugduni pleraque mea excudit, ut ad te de verborum significatione Cardinali Turnonensi dicatum, itemque ad rescripta Principum libros quinque mittat. Rursus de quinque pedum præscriptione singularem, hinc & de magnatibus civilibusque & militaribus officiis alium, idque ut scribis processionis causa. Scio enim in pompam circumferes commendabisque. At quid tibi ego vice mutua pro præconio hoc numerabo? nempe rationem edendi antiquarii, quam non dubito e re tua futuram. Admirareris si scires quam religioſe me impressorum magistri plerique non sine muneribus adeant, & ut Parisienses omittam, Frobenii, Cratander, Bebellius a Basilea singulis nundinis munusculum mittunt, ego cum illis vice mutua aliquid communico. Cratandro recognita auctaque paradoxa tradidi, quæ nunc ille sub prælo habet. Bebellio epigrammatum Græcorum farraginem, quam ad te mittendam curabo: Frobeniis aliud, puta parergorum libros tres. Sed quia suspecta mihi incipiteſſe propter hosce hæreticos Basilea, transferre me amorem ad Gryphium oportuit, sive quod Germanus vir summæ fidei est, sive quia inter excussores istos hic plurimum studiorum tenet, & quod mea refert oculus est. Quod scribis ut aliquas ad te in Plinium annotationes mittam, non detrectabo, hac lege, qua Vincentio ipsi, hoc est si petieris, quo potissimum in loco dubites. Alioquin qui ego divinare possum, ubi hæreas? tametsi & hæ literæ satis longæ nugarumque plenæ sunt, nec annotationibus locum ullum relinquunt. Nec enim adhuc finis. Scribo hæc antelucano tempore, & quo plus mihi debeas, proprio chirographo, quod rarissime soleo facere; ut qui duos a manu habeam Marcum Antonium Capuum e nostratibus, & Bormæum Phryſium. Verum si quid emendatius dici potuit, noli quæſo irridere, sed boni consule,

le, literasque in sinu habeto, nec cuiquam nasuto ostende. Commendabis me Domino Joanni Angelo medico, quem mihi collegam, amicumque, non dubito quin & tu plurimum colas. Sane quod rogas, ut te admoncam, si quid novi hoc sub cœlo edatur, breviter accipe. Ruellius Absyrti Veterinariam a se Latine translata edidit. Joannes Andernacus quamplurima ex Galeno convertit: adeo ut Cratander quamprimum speret se omnia Galeni non ab eodem versa studiosis communicare. Est & in Trans-Rhenanis Symon Grynæus, qui Plutarchi vitas collatis Græcis exemplaribus emendavit, editque, & id prælis Bebellianis; quibus etiam omnia Aristotelis opera Græce excuduntur. Frobenii cum Chrysofostomo colluctantur: & pleraque ab Erasmo aliisque habent hæctenus non invulgata. Collinæus Parisiis Characteres minutissimos excogitavit, sed Paganinis mundiores, quibus omnem bibliothecam modicis forulis includit. Livium, Sallustium, Cæsarem, Ciceronem, Virgilium, & hujusmodi omnes præstantiores excudit. Ediderunt ibidem alii Græco-Latinum Lexicon copiosissimum. Sed quod forte tua magis interest, habet Valterius Corbeta noster orationem Ciceronis in L. Pisonem integram, quibusdam foliis auctam, quam opinor est editurus, nec tibi denegaturus si petieris. Quamvis mihi ille retulerit factum te podagra transactique belli memoria adeo morosum, & querulum, ut cum istic esset, nullo se beneficio demerueris. Reversus autem ille nuper est in Italiam, cum Gallicum id cœlum ferre non posset, jamque ad necem fere ægrotasset. Alioqui parata illi erat optima a Rege conditio. Si enim nescis, mirum est quam studiosis omnibus liberalem se rex exhibeat. Agathius tuus Guidacerius Hebraica profitetur, stipendiique nomine duccenos aureos habet. Sunt & alii non pauci: adeo ut & pueri collegiorum quamplurimi trilingues usque ad extemporalitatem sint. Accepi & in aulam venisse Julium quendam Camillum a foro Julii doctum hominem, qui regi obtulerit brevissimo tempore, puta mense, facturum se ut rex tam eleganter Græce & Latine, prosa & verso sermone dicere possit, quam Demosthenes & Cicero & Virgilius aut Homerus, dum horam diurnam illi Rex solus præstare operam velit. Nolle enim ea arcana cuiquam inferiori a Rege patefieri: & nec id quidem gratis, sed reditum annum duorum millium aureorum in sacerdotiis pro mercede petere. Persuasit constantia vultus ipsi Regi: bis interfuit docenti, emunxitque ille sexcentos aureos, & dimissus est. Vereor ne in fabulam res transeat. Attulit etiam munus Regi Laurentius Ursinus, Venerem æream, Lysippi alii arbitrantur, ego Clochini, aut id genus recentioris suspicor. In eam plerique carmina composuerunt, quorum aliqua ad te mitto, ut inde conjecturam facias florere & hic poësim, nedum jura civilia. Scriberem & aliquid ulterius, sed obignare deinde commode non possem. Satisfeci opinor postulationi tuæ. Tu vale & me ama. Et si vis ut fidem tibi habeam, ne in monomachiam tibi descendere sit opus, verba ad me ex Historia Jovii (ut vocant) formalia mittito, cum jurejurando a te non composita, sed bona fi-

de ab eo accepta esse: inducam tunc in animum ut credam. Biturigibus Tertio Nonas Septembres 1530.

EPISTOLA XXIV.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Hodie qui duodecimus est Kalendarum Februariarum allata sunt ad me literæ tuæ cum divinis illis Vidæ nostri carminibus. Forte autem contigit, ut intra alteram horam recessurus esset nuntius, qui Lugdunum recta contendere: quare nolui quicquam differre, quin statim ad te scriberem, plura alias daturus, cum majus mihi otium contigerit. Scribis te cum non paucis eruditus admirari, cur permiserim carmina nostra Teutonicis illis ineptiis immisceri. Dicam tibi, quid in re sit: quo tempore operam mihi Bonifacius Amorbacchius Avenione dabat, agitur opinor octavus annus, excerpserat ex autographis meis illa omnia, quæ deinde ut Bebellii officinam adjuvaret, ei imprimenda communicavit, idque me inconsulto. Tuli id non satis æquo animo; quod pleraque in eis erant a me tum puero edita, quæ famæ nocere potuissent, nisi legali doctrina hosce omnes nervos discussissem. Cogor itaque ferre æquius, postquam quod factum est fieri infectum non potest. poteris tu una opera & huic malo mederi, & studiosis plurimum utilitatis adferre, si hujus argumenti academicas translationes collegeris, invulgaverisque, adhibito tamen & in nostris quoque delectu, quorum plurima sunt ipsi mihi auctori displicentia. Quod scribis septingentos mihi a Pontifice oblatos, si Bononiæ profiteri velim, cuperem diffusius explicasses, qua lectione, quo tempore, quibus antisophistis: nam Cæsii Joviique literas adhuc nullas accepi: existimasti tu forte ad me delatas, ideoque obiter solum admonuisti. Si tuis illæ adnexæ fuerunt, nescio cur interceptæ sint. Plenahic sunt omnia corycæis, subverentibus ne ad vos veniam. Non damno tamen quam inivestigationem, ut ad Cardinalem Turnonium mittantur literæ: is enim curat diligenter mihi restitui. Ego ab istis quod alias ad te scripsi, mille solares honorarii nomine percipio, & cum summa omnium gratia: & quod plurimi facio, absque ullo prorsus rivali. Sed plurimum pectori insidet Italia, & inter ejus urbes Bononia potissimum. Itaque cupio expressius omnia mihi narrari. Interim tamen in dies & horas hæc Cæsii itemque Jovii literas expectabo. Gaudeo exceptas magno plausu lucubrationes meas, plurimumque hoc nomine tibi debeo. Sed non est mihi nunc primum cognita Calvi mei industria & egregia de me prædicatio. Ais duos illos Advocatos nescio quid obganniisse, quos tu confestim confeceris. At valde admirareris, quam æquos mihi hos homines hisce in regionibus experiar, quamque Latinae Linguae amatores; quod ex præfatione mea in libros ad rescripta principum deprendas.

Non

Non est illa mihi credas *ſeris* Rhetorum, ſed ex fide omnia eo modo geſta ſunt, quo a me deſcribuntur. Neſcio ſi in Italia proſiterer, an obtineri id poſſet, ut eo modo potius quam vulgari docerem; quotus enim quiſque eſt, cui meliora placeant? Quæ ad me de Antonio Gabriele ſcripſiſti pergrata fuerunt, renovaverunt enim ſuaviſſimam illius temporis memoriam, quo iuſdem in ædibus cum eo converſabar. Sperabam quidem, itemque vaticinabar ut ea indoles ſummam ad frugem perveniſſet. Quod cum ex literis tuis eſſe cognoverim, plurimum & mihi & illi gratulor. Dices itaque meo nomine illi ſalutem, dices & Vidæ, quem ſi noſtri temporis Maronem dixerò, nihil ejus auribus novum afferam. Non dubito quin quotidie a doctiſſimis quibuſque etiam majoribus titulis ſalutetur. Curabo diligenter quod ſcribis, ut Rex ipſe admoneatur, ut quantum debeat poſſit agnoſcere. Erit mihi hac in re uſui cum Cardinalis ipſe Turnoniùs, qui præ cæteris ſtudiis poëtices adamatoreſt maximus, Jacobus Collinus nuper deſignatus Sti Ambroſii hac in Urbe Abbas, qui ſemper Regi ipſi apparet, elegantiſſimus, & ipſe epigrammatum auctor. Non dubito quin aulam tu iſtam noſcas, utque ſoleant Galli erga abſentes incurioſi eſſe. Sed tamen extundemus aliquid. Interim ob xenium illud ſuum, quod apud me theſauri eſt loco, gratias ages, eaſque, ut Catullus inquit, de meliore nota. Scribam ad te iterum diſſuſus cum potero: interim has habeto ad te exaratas, non tam calamo, quam, ut Columella ait, ſcopula. Vale. Biturigibus dieſſ. M. D. xxx.

E P I S T O L A X X V.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

Cum proximo autumno in Italiam veniſſem, paucis, quibus in patria fui, diebus ad te literas dedi, quod non eo facio libentiſſime, ut meum erga te amorem ſignificem (id enim inter conjunctiſſimos ſuperfluum fere eſt) ſed ut tuas alliciam, quas theſauri inſtar habeo. Nam cum iſta in urbe habitas, quæ totius Chriſtiani orbis eſt parens, oportet te & quicquid ubique agitur noſſe, & quotidie cum ſummis viris, qui iſtuc conſtuunt, verſari, indeque ſemper domi plenos utres rerum novarum bonarumque habere, ut merito te ambiam, ſi quicquam velim a te mihi promi. Quare noli quaſo nimium condus eſſe, ſed larga manu quicquid eſt effunde: amico enim, & quidem non immemori dederis, & qui referre gratiam ſi poſſit, velit. Erat iſtic cum Tudertino Sequanus quidam ex Tollio auditor olim meus: qui ſolebat integros quaterniones oblinere, quos ad me mitteret: nunc accepi in patriam revertiſſe, quæ res mihi ſane incommoda accidit, niſi tu jacturam hanc reſarcias. De Minutiano enim nihil eſt quod ſperem, quem neſcio quid agat: & forte ad plures tranſivit. Cum Mediolani eſſem, viſitavit me frater

frater tuus, lætatusque sum non tam officio, quamvis & illo quoque, quam ipse causa: erat enim bene curatus & peculiatu, ut sperem veterem æruginem, dimissurum & tandem recordaturum se tuum fratrem, id est non nisi digna Calvo facturum. Nosti quantum Tudertino ipsi Cælio debeam, qui tam amice, tam officiose, quod in se fuit, conditionem mihi Bononiæ procuravit: eam spem ego prorsus abjeci: cum enim certissimum hic mihi constitutum esset honorarium, arbitratoque meo ab ipso Rege auctum, nec istinc quicquam, exceptis unius epistolæ tuæ tribus verbulis, & auditoris illius Tolletensis inanibus ampullis, intellexissem, non existimavi certa pro incertis dimittenda esse. Et quia nesciebam, qualis esset hac in re Tudertini ipsius voluntas, ad eum scripsi simpliciterque me excusavi. In præsentia vero dubito, quam in partem literas meas acceperit. Si nihil nomine meo promisit, non habet justam querelæ causam: si promisit, non sinam frustra eum promississe, observaboque ex præscripto ejus omnia: dum tamen scribat quid velit: prosequor enim hominem cum amore, tum reverentia maxima. Cuperem itaque eum alloquereris, ac tanquam aliud agens animum ejus explorares, qualis erga me sit, certioreque me faceres. Ut vera tibi dicam, ipse libens quidem in Italia profiterer: sed nollem gravem jacturam facere. Hic mihi honorarium est certissimum; solares mille: quod dimittere nollem temere. Non ab ipso Tudertino, non a Sedecimviris, non a Governatore ullam habui schedulam: & deinde indignabitur quisquam, si huc reversus sum! Mediolanum autem tantum cum ibi essem displicuit, ut quælibet hora annus mihi esset, dum inde me proriperem. Remansi per mensē affectui materno indulgens, alioqui nec biduum ferre potuissem. Hic nihil novi habeo quod scribam, nec in Parisiis quod sciam, quicquam editum est, quod te scire expediat. Profiteor hic solita celebritate & decumanos libros conficio: sed in Jure: ejus tamen conditionis, cujus specimen dedi; auditoribus enim meis cætera omnia fordescunt. Obsecro commendes me Episcopo Jovio, itemque Julio Scarlatino Regiensi. Cupio autem a te certior fieri, ecquid compertum de illius studiis habeas. Cum veterem quandam ejus epistolam nuper revolutis scriniis in manus accepissem, legi cum aliquid in tractatum veterum de verborum significatione composuisse: & forte rivalem me laturus non est. Vestiga igitur & quidem sagaciter, meque admone. Vale Biturigibus Nonis Januariis M. D. xxxii.

EPISTOLA XXVI.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Romam,*

AB eo tempore, quo ad me literas ante octavum Kalendarum Januarii dedisti, nullas postea tuas recepi: unde suspicatus sum vel te aliis occupatum

tum gravioribus negotiis fuisse, vel Neapolim, quod præmonueras, ivisse. Ego certe vix tuis perfectis respondi, ut minime verear, ne mea abs te diligentia desideretur. Scripsi ad Turnonium Cardinalem pleraque ad Vidæ nostri laudem pertinentia, ut hominem excitarem. Nescio quid profecerim. Ab eo certe nullam responsionem accepi. Ea est istius aulæ conditio, ut non nisi a præsentibus emungi quicquam possit. Conditionem Bononiensem quia non protinus accepi, Cæsius alio se transtulit, & , ut auguror, non absque stomacho: quasi iuste ea in re mihi deliberandum non esset, qui hic mille & centum rejicerem; ut alibi septingentos haberem. Ut mittam innumeras commoditates, horæ, lectionis, Latinitatis, Antisophistæ: quæ omnia in Bononiensibus contra erant: & tamen autoritas Cæsi, tua, ipsius Italiæ vicerat, ut acciperem, admoneremque istos ut alium perquirerent. Parum certe abfuit quin canem illum Æsopicum imitarer, & propter imaginariam, etiam veram carnem amitterem. Sed diis gratia, talis hic sum opinionis, ut & hoc ab his transmitti possit. Quid mihi apud vos sperandum, ubi etiam ab intimis deferor? Mirum est quod Gryphius hæcenus distulerit ad te lucubrationes nostras mittere, & tamen rescripsit mihi se misisse. Proximus Vulcanalibus ego in Italiam reversurus sum Matris visitandæ causâ, componendarumque rerum inearum: inde ad te mittam, si celerius fieri non poterit. Salomonii nostri, quem plurimum & amo & veneror, meminero cum honore non vulgari, primis, quas editurus sum, lucubrationibus. Cuperem verbis meis salutem a te Domino Protonotario Medico dici, quem ego semper plurimi feci ob egregiam probitatem & doctrinam. Sed & Antonio Gabrieli veteri meo in studiis Collegæ fac me commendes. Jam tum, cum una Bononiæ effemus, divinabam fore eum summæ autoritatis, quod summa facundia, ingeniique acumen, & naturalis quædam in eo prudentia mihi spondebant. Non fat scio si Cl. Ptolemæus istic agat, an Senis. Si contigerit, ut eum videas, noli quæso committere, quin accuratissimis verbis nomine meo salutes. Vale, & tu saltem ab Alciato tuo, qui adamantinis tibi vinculis adnexus est, ne desciscas. Biturigibus duodecimo Kalendas Majas.

Cuperem & a te certio rem me fieri, quid Vincentius Minutianus agat: præterire septem menses, cum ab eo nullam habeam: vide hominis diligentiam.

EPISTOLA XXVII.

ANTONIO COMITI MAJORAGIO. S. D.

*Andreas Alciatus.**Mediolanum.*

NON rescripsi protinus literis tuis, quod cum ad me allatæ sunt, eram occupatissimus, atque adeo in ipso ætate fervoreque studiorum; nunc autem fatalitatis istis diebus visum est non committere, ut diligentiam meam de-

P

siderares,

videres, vel tarditatem accusares; acceptis igitur iterum in manus facile de-
prenderi haudquaquam posse me paria tecum facere. Quid quæso tibi in men-
tem venit, tot me laudibus ornare, ne dicam onerare? qui nec centesima
quidem parte sum dignus. An mutuo te eas mihi dare existimabas, quas deinde
cum scenore de te prædicarem. Atqui scio id de occupationibus meis non speras,
nec modestia tua ferret & si maxime velim. Quid ergo? voluisti illos, qui
in epistolis Politiani sunt doctos viros imitari, quorum literis non nisi lau-
des, & meri honores ultro citroque continentur; sed hoc ut declamatoribus
concedendum est, qui in themate ficto libenter versantur, ita inter amicos non
ferendum, quos decet simplicius & crassiore Minerva agere, ut quicquid in
buccam veniat, in amici sinum effundant. Ego certe, quidquid hoc est, in
bonam partem accipio, & insignis animi tui candori tribuo, sed hac lege, ut in
futurum, cum scripseris, tot laudibus me ad cælum ferre desinas, nec aliter
me compelles, quam aut germanum aliquem tuum, aut omnium horarum so-
cium: hoc enim modo facilius persuadebis a te me amari, quamquam id jam mihi
persuasum sit tam egregia prædicatione: *ποδάκις, ἡ μὲν ἰρώνη τὰ μὴ καλὰ, κα-
λὰ πέφονται.* Agis gratias, quod istinc discedens tam libenter operam tibi
meam sponderim, si qua possim studiis atque rationibus tuis consulere,
atqui re ipsa & libentius sum facturus, quam verbo dixerim. Si quid hic ego
haberem, quod te scire operæ pretium existimarem, redderem te omnium cer-
tiorum. Sed nihil hic circumfertur præter nova Galeritorum nomina, quos di-
bapho censuit Pontifex honorandos; nobis, qui alterius hemisphærii sumus,
haud multum hujusmodi sunt curæ. Studia hic maxime florent, ingensque au-
ditorum numerus huc confluit, alii alia de causa. Puto, & aliquos ad no-
men meum. Cæterum & tu me commonefacis, quid hic agant studiosi, qui sint
egregiæ spei atque indolis juvenes. Dicæus iisce in auspiciis, quomodo se
gesserit, expectatione responderit, quid cruditi in eo desiderent, quid rursus
admirentur? quos auctores profiteatur? quid Otho Lupanus agat, an pari in esti-
matione sit. Scribes ad me omnia certiora: est enim uterque mihi amicus, alter
enim in pueritia commilito. Hilarioni Corbetæ monacho dices nomine meo sa-
lutem, non enim dubito, quin cum plerunque visites tam ameno viridario,
vel latifundio potius. Vale. Bononiæ. ix. Kal. Januar. nono anno. M. D. XL.

EPISTOLA XXVIII.

ROMULO AMASÆO. S. D.

L. Bonamicus.

Cum crure me Patavium recepissem, Doctissime Romule, M Scarabel-
lus alteras mihi abs te literas reddidit, quibus me hortaris ut satisfacere
his, qui mea causa Mutina huc venissent, magnopere velim: id ego, mi Ro-
mule, curare ita sane vellem, ut nec istis mea opera & consilium, neque tibi
scribendi posthac ad me occasio deesse omnino videatur: nam cum nunquam
in scribendo crebrior esse soleas, quam cum de amicorum voluntate mecum agis,
quid

quid obsecro prohibet, quo minus eadem de re sæpius moneri a te percipi-
am? cum literis tuis amoenissimis gratius habere nihil possim, in his enim
operæ nostræ, siquam tibi impendimus, summum pretium positum esse existi-
mes velim. De Basilio autem quod tam officiose & humaniter scribis, a no-
strorum hominum, qui in Mathematicorum disciplinis excellere putantur, ju-
diciis vehementer abhorres. Sunt enim multi, qui hæc a sanæ mentis homi-
ne, & digno quo cum differas, edita esse negent, plures qui huic fabulæ ne-
que authorem esse unum aliquem, neque actorem putent, sed complures no-
vam hanc & perniculam Astronomiæ tractationem, in nescio quem terræ fi-
lium contulisse, in cujus nominis obscuritate delitesceret, solere enim otium
Neapolitanum illiusmodi studiis negocium sæpe quærere. Quæ quidem su-
spicio, quia dictionis totius inæqualem cursum in ea disputatione & impedi-
tum deprehenderam, eo facilius animo meo infedisset, nisi Lucanus, qui tum
forte aderat, hunc nobis scrupulum exemisset. Is enim narrabat superiori an-
no Neapoli Augusto Nipho se operam dedisse, audisse tum de quodam Basilio
extremæ temeritatis homine, qui contra Academiæ illius judicium, & con-
tra omnium antiquorum auctoritatem de cœlestium orbium ratione disputaret:
cumque de eo investigarem diligentius, respondit, neque doctrinam ejus, ne-
que mores ulli bono probari, illam certe prima specie admirationem nonnul-
lis, re explicata nihil movisse, mores autem impietate summa & sceleribus
esse inquinatos. Nam cum religionis causa, inquit ille, in solitudinem ur-
banam Neapoli se contulisset, & devotione publica secundum leges reliquam
se vitam & caste integre acturum declarasset, non modo debitum Superisturpiter
mox abjuravit, sed etiam incredibili proprie vitiorum libidine, adepta per scelus
nefaria libertate exarsit: itaque in eum locum res suas brevi deduxit, ut aperte jam
omnibus, neque religionis communem cultum, neque vitæ tueri se velle signi-
ficaret. Nam iis, qui egestatem suam, postquam honestissimum vivendi ge-
nus inhoneste sane deseruisset, liberaliter sublevaverant, non solum grati ani-
mi signum ullum dedit, sed & fortunas quorundam pro virili afflixit, & om-
nium eorum, quibuscum habitasset, disciplinam domesticam libidinum suarum
licentia contaminavit. Ἐπιπνὸς ἦδ', ἢ δ' ὄς, τὴν ἰδέαν μετ' ἐπιπνόντων συννοήσιντε αὐτῶν,
Φασι δὲ ἀίχμας χαεῖς ἔαδου. De doctrina porro ejus nihil referri se aliud posse,
dicebat Lucanus, nisi quod de se ipse invidiosa atrocitate prædicet. Quid
quæris? Hunc ait omnes disciplinas bene constitutas velle perturbare, clamare
Aristotelem nihil vidisse, Ptolæmeum multa esse mentitum, recentiores omnes
antiquo errore inflatos esse, deque rebus sibi incognitis judicare, neminem,
præter se, pulverem perite tractare & radium, suum esse de cœlo arbitrium, cu-
jus ratio omnis interitura post se nulli sit cognita: adversarios vero suos per
jocum hanc esse causam dicere solere, cur æternitatem a cœlo sejungat, quod
cum nullam vitæ partem superesse corpori constantissime credat, proximum esse
debere putet, nullam post hujus lucis amissionem animis sedem relinquere.
Hæc ille aliaque multa doctrinæ istius portenta & morum narrabat, quæ om-
nia

nia quominus ad te perscribam, pudore impediatur: sunt enim quædam non solum turpia, sed & nefanda, si auctori adhibendam esse fidem censueris: quæ si ficta non sunt, tibi existimare facilius est, quam mihi scribere, quam temere & injuriose sit de optimis viris, amicis nostris, suspicatus, inimicorum videlicet consiliis, quos habet, ut arbitror, innumeros, literas suas una cum egregiis scriptis M. Curtio ab istis redditas non esse. Maliciosus, Mehercule, homo, qui quod perpetuo silentio damnatum sit, lectum non esse contendat, quasi vero quicquid a se olim intra cucullatum pallium cogitatum sit, & mox, abjecto contra leges insigni ejus ordinis habitu, in lucem extrusum, non possit non probari universis: quod autem tantæ opinionum perversitati responsum a nullo sit, veritas existimo sapientissimos viros, ut ambizioso homini furoris instrumentum suppeditarent, suæque ipsi dignitati parum consulerent. De his te certio rem reddere vulturi, Romule, ne nolis iudicium tuum conjungere cum his, qui anelius hunc βασιλικὸν norunt. Cujus non modo animus & lingua terribis erroribus, sed etiam frons, oculi, mentum, denique totum corpus, ut audio puris vitio diffluat foedissime, quod nonnulli quidem interpretantur Deos infensos, quorum sacris iste legibus nefario furore instinctus bellum indixerat, dignum ejusmodi vita atque factis supplicium ei constituisse; sed hæc isti. Tu velim Xenophontem meum quamprimum ad me remittas. Aristide autem & Polemone quandiu voles, uti ut tuis. Cura ut omnia sciam, quæ apud vos aguntur, sed maxime de Rodolpho suavissimo adolescente. Vale. Patavii VI. Non. Martias Anno M. D. xxxiii.

EPISTOLA XXIX.

DOMINICO MOLINO. S. D.

Balthassar Bonifacius.

Cum multa ingeniose ac subtiliter, cum illud imprimis dixisse videtur Latinæ tragediæ princeps, *ita esse natura comparatum, ut cura leviores loquantur, ingentes obstupeant.* Nobis enim, qui jam ferendo non sumus immani calamitatum pondere oppressis, vastoque malorum pelago obrutis, tantus sive stupor, sive torpor obrepit, ut non modo loqui diserte, sed ne respirare quidem libere possimus. Cum igitur seras, atque intempestivas de confertis charissimorum nostrorum funeribus a me querimonias accipies, abs te Domine, mecum aliquam clementius actum iri non dubito, quam a Tiberio cum Iliensibus: quibus de excessu Augusti serio apud se dolentibus, facete respondit, *se quoque agre ferre, quod Priamus, egregius eorum civis, obiisset.* Et quidem certe nihil opportunum temporis importunitas nobis reliquit, nam quicquid erat jucundum fortunæ improbitas abstulit, cum Felicem Osium, Petrum Ayroldum Marcellinum, Gismundum Boldonium, Octavium Rubeum, Bernardum Buischium, Alexandrum Becellum, Annibalem Campegium, Cæsarem Cremoninum, Henricum Davilam, Laurentium Pignorium, Martinum

San-

Sandellium, Joannem Thuilium, aliaque longe plura orbis nostri lumina extinxit. Quippe in tantis ærumnis nihil patimur gravius, nihil audimus indignius, nihil spectamus lugubrius, nihil denique sentimus acerbius illustrium, sapientiumque virorum amissione. Neque ullam orbitas nostra consolationem capit, quod duæ jam e tribus Furiis in suas sese inferorum latebras abdidiſſe videantur, nisi sedata fame, proſtigatoque bello, peſtis etiam in ſalubritatem evadat. Quod exacto luſtuoſe hoc triennio ſaltem futurum, vix aut ne vix quidem, ſperamus. Quid enim prodeſt pacem viros Principes inter ſe componere, ſi nos homunculi, gigantum illorum æmuli, bellum cum Diis immortalibus adhuc gerimus? Deſperata proſecte eſt eorum ſanitas, qui Deum neque ut patrem verentur, neque ut judicem metuunt, & clementiam juxta, ac ſeveritatem, ſeu ludibrio, ſeu protervia, deſpectantes, caſtigacione divina tam perverſe abutuntur, ut vel pœnas, pro malorum irritamentis atque illecebris habeant, eoque ipſo peccare accelerent, quod anguſtum ſibi peccandi ſpatium videant eſſe relictum. Vincat impietatem noſtram ſumma illa, & invicta pietas, teque purum Numinis cultorem ſuis aris, templiſque incolumen præſtet. Vale. Rhodigio. Quinto Idus Sextil. 1631.

E P I S T O L A X X X.

D E S I D E R I O E R A S M O . S . D .

*Ludovicus Calius.**Baſileam,*

FRanciſcus Calvus tui meique ſtudioſus, cum proxime iſtinc e Germania tua proſectus nos inviſeret, qui eſt literatis fere omnibus mos, ſum accurate ſcītatus ex eo, quid novi poſt longam peregrinationem aſſerret, quo ſtudia fierent adminiculatiora. Haud ſane multa inquit, verum mox paulo aderunt plura. Quid, inquam, Eraſmus agit noſter, ecquid parturit adhuc? quando eſt velut præſœcundus ager, ac Byzantius plane, centeſima nobilis fruge. Succreſcit ſemper, quod mox demetas. Surrifit is, ac quid ſi, inquit, noris, quid de te opinetur non amice? quæſo unum hoc, aut quo tandem nomine eſt a me alienior? Te, ait, in antiquarum lectionum commentariis ab ejus ſententia diverſum abiſſe, atque id tanquam docere cuperes. Sum miratus, ſicque ut nihil magis, quin præter opinionem non magnopere gravius aliud poterat ſe mihi ingerere. Nam ſimplicitatis meæ conſcius, & candoris minime fucati, nulla me in ſcribendo uſum figura, ſciebam recte, qua quis olfactans vel cane ſolertius, odorari poſſet, ex me proſectum, quo exiſtimationem ſuam plane convulſam conjectaret. Quod eſt vel in ſimplariis, ac frugis non multæ ſervatum temperamentum, nedum in te, qui es mihi, abſit captatæ gratiæ ſuſpicio, inter primæ notæ viros. Quod ſi in diverſam ire ſententiam videor, numquid intentandam protinus litem putas, velut rubiginis aliquid affricuerim, aut colaphum impingere ſim niſus? indigna eſt homine docto iſtiuf-

istiusmodi opinatio, quippe licuit semper, licebitque inventis addere, pro ingeniorum captu nova excogitare, fiat modo citra venenum, & figurati præconis morsum, nec de curru videamur ineptire. Quia si attendere amplius fuerit collibitum, insigniter laudatum te, etiamsi non nominatim, perspicue tamen, comperies. Ingenuitate hac a maximo quoque cum prioribus certatum. Et tu in monumentis tuis pugnaz ejusmodi non es nescius. Quare ne fueris iniquior in me iudex, quum sine provocatione non disceptatur. Sed accedit aliud, legi nuper ex admonitione Francisci Sacceti Ticinensis, viri bene docti, & Senatorii, in novissima proverbiorum editione querelas tuas, quod in libris meis nusquam te nominatim advocarim, cujus tamen monumentis me adjutum probabile fiat. Ego, Vir doctissime, sub id tempus, quo mea publicum sunt indepti, de officina tua promptum, præter proverbialia, nil legeram omnino. Ubi vero prodierunt hæc, tantum non exenterari mihi sum visus. Erant sub incude nostra itidem parocemiarum libri, & Patavii, fat scio, id renunciatum tibi. Facto igitur tuo, qui occupasti, ad restim mihi rediit res. Evigilate mihi tot noctes periere, haustæ lucernarum fuligines, sudoribus toties rigata vestes in nihilum recidere. Quid mihi tum animi fuisse putas? Nova fuit redordienda tela, novum ineundum certamen, ni allisa patientia, in tenebras me intruisse malletm vel Cimmeriis atriores. Hinc ergo sunt antiquarum lectionum libri. Qui quum excocti amplius, & opulentiores quoque, accedent quippe rerum scitu dignarum plus minus quinque millia, mox sunt prodituri, quo te obsequio demerear pleniore, nominatim tibi, epistola teste, librum unum nuncupabimus, attestati præcipue, quantum laboribus tuis vitæ contuleris. Quod me, retentis aliorum sertis, novas contexere corollas scribis, tibi ceterisque mox satisfaciemus. Interim vale. Mediolano x. Kal. Majas M. D. XIX.

EPISTOLA XXXI.

FRANCISCO CICEREIO. S. D.

*Andreas Camutius.**Mediolanum,*

Tibi gratulor, & mihi gaudeo, Francisce suavissime, quod tandem conspexeris cominus Majoragium nostrum ad sublime fastigium honoris proVectum esse, qui non fortunæ ludentis temeritate (ut major hominum turba solet) sed virtute propria micante emerfit. Utinam similibus sæpe vidremus scepra conferri, ecclesiæque titulos insignes. Sic injiceretur ori Heresiarcharum ossa veluti cerberibus latrantibus, sic *obstrueretur* (ut Psalmographi verbis utar) *os loquentium iniqua*. Itaque nuntiabis, obsecro, Majoragio nostro, te nuperrime Camutium ovantem vidisse, perinde ac si esset ipse Majoragius. Siquidem verus amicus amici (ut sic dixerim) membrum est: ita fit ut simul uterque patiat in adversis & in prosperis exulet. Quamobrem non
jam

jam solus Majoragius triumphat, sed omnia ejus membra simul. Cæterum vide quid scribam ad Eugenium, qui posthac non amplius in ædibus Majoragii (ut audio) sed in tuis commorabitur. Tuum erit admonere, quod facere oporteat, ac jubere, si quid opera possum efficere, quod gratum est. Vale. Lucani, Quinto Kal. Augusti 1550.

EPISTOLA XXXII.

FRANCISCO CICEREIO. S. D.

*Andreas Camutius.**Mediolanum,*

POSTquam a Majoragio nostro discessi, Francisco Abbundio Castellioneo statim significavi quæstionem cum eo tractatam de græcis literis perdiscendis; viro sane & optimo & utriusque linguæ perito. Atqui cum Majoragii sententiam vel mordicus tenerem (obstabat enim ille) persuasit mihi tandem Castellioneus validissimis rationibus, expedire puerum in sola latina lingua unoque Cicerone (si fieri possit) versari. Namque ut donemus, non esse admodum difficile pueris in utraque lingua simul erudiri, græcæve literas plurimum ornamentum adferre (quis enim istuc neget) nunquam tamen Majoragius evincet, latinas solas celerius commodiusve inferi (ut sic dixerim) puerorum animis: præsertim cum filius meus ei daturus sit operam facultati, quæ minime græcis egeat literis. Quamobrem eum rogatum velim, ut posthabitis græcorum præceptionibus soli Ciceroni, Terentioque ejus familiari, puerum cogat totis nervis incumbere. Deus optimus maximus studiis vestris jugiter faveat. Castellioneus erogabit pecunias pro contubernio, dabitque operam, ne desint ei necessaria. Lucani. Quinto. Kal. Novemb. M. D. XLIV.

EPISTOLA XXXIII.

FRANCISCO CICEREIO. S. D.

Hieronymus Cardanus.

CUM nihil unquam antiquius amicitia esse duxerim, Franciscæ Cicerei, tum eam, quæ cum eruditis viris habebatur, unice colui atque servavi. Neque dies mihi tam candidus affulsit, quam is, in quo, si quando contigit, amico operam dedi; nec quicquam amicitia unquam præponam, præter fidem meam atque jusjurandum. Et quamvis charitas filiorum apud plerosque amicitia anteponenda videatur; mihi tamen cura filiorum eo loco habetur, ut amicitia jura non violem. Redieram in hanc urbem quasi peregrinus, ædificatio arcam exhausserat, stipendium interverterat bellum, familia magna, unde sumtus exhauriretur, erat, unde hauriretur non aderat. Filius, tum illi adicus socius, instruendi erant literis, ut vocant, humanioribus; perquirendus erat, qui hoc posset & vellet; unde nisi ex fonte aut rivulis? petendus erat M-

An-

Antonius Majoragius ille celebris, occasio non admittebat, nam dudum huic oneri valedixerat. Requisitus Franciscus Cicereius doctissimus, atque in domo Majoragii, si non educatus, saltem factus se ipso politior, atque id non sine injuria, fateor, quadam Antonii Majoragii patruelis ejus, quem nos ambo ob veritatem suspicimus; namque cum illo arctius erat amicitiae vinculum & diuturnior consuetudo, illum tamen Cicerei causa praetermittimus; tum quod longius abesset domus, tum quod videbaris hoc munus ob amicitiam nostram quasi affectare, non solum oblatum libenter excipere. Ego, qui neminem soleo decipere, cum inopiae meae belle conscius essem, pacifico tecum, imo magis offero, quod solum commode posse dare sperabam, aurei quadrantem singulis mensibus, in singula capita. Tu videris perlibenter conditionem recipere, assentiris, quin imo videbaris amicitiae causa neque de pecunia curare, quo in tempore mihi simillimus esse visus es, ut qui nunquam ab erudito viro pecunias, neque exegerim, neque receperim. Recepi sane ab aliquibus, qui literis operam darent, sed eo tempore, quo nondum clari ea in facultate, ino ne prope modum noti haberentur. Quod testari possunt multi, atque inter eos Coa, Caymusque, ac Alciatus jurisconsultus, tum tuus Majoragius, imo noster. Cum vix mensibus duabus ludum frequentarent pueri, nuntium repentinum mittis, te alterum, scilicet Fabritium filii mei socium, nolle, nisi dimidio aurei docere, de filio conditioni propositae, si eam mutare nolim, acquiescere. Vir in hoc nimis prudens ac sagax, ut qui scires, quam pulchre conveniret, ut filium ad te mitterem, eum, qui ei custodiae causa adhibetur, alio; aut si ambos mittere oportebat, quam deceret pro alieno semissem, pro filio quadrantem persolvere; itaque hac tua verecundia id solum effecerat, ut te minus puderet rejecti filii mei, non quin ego vel pro semisse assen persolverem, vel in absurdam conditionem exemploque indignam incurrerem. Quamobrem intellecta petitione tua consternatus, ne quid sceleris aut flagitii Fabritius commisset, cepti dubitare, interrogatoque illo, tum seorsum filio diligenter, nihil potui intelligere, cur illum rejiceres: rebar enim causam esse non veram, sed praetensam, ut illius scelus esset impunitum, infamia tamen non deturparet ludum, nec illius contagium ad te perveniret. Sic enim dixerat sapientissimus mortalium. *Causam queris, qui vult discedere ab amico*, sed o mortalium mentes! ac spem meam fallacem! nihil horum invenio, neque ratio suadebat quicquam subesse, cum non minus flagitium fuisset sceleri obmutescere, & manus dare semisse, quam quadrante, sed ut opinor gravatus copia discipulorum, seu in spem majorem allectus, amico valedixeras. Quamobrem ad te mitto semel atque bis, amicitiae jura, fidemque tuam exoptulans pro filiolo socioque, quorum causa conjuncta erat, ut nolis me deserere in tanta inopia rerum mearum, in tot discriminibus, in tanta necessitate, tu omnino surdus precibus meis filioli que mei perstas in sententia; non tamen ego his contentus aut commotus, ut qui ne semel in vita amicitiae jura violaverim, ad te venio, tu praepoditus, ut dicis; & malo amico credere, quam de illo male sentire; non

venis. *Fortuna id factum sit? utcunque cedo; sed non fortuna factum est, ut precibus meis filiique mei inter tot necessitates aures præbere nolueris; itaque cum ego te immobilem esse cernerem, tentavi alterum rivulum, & cum quo, familiæ Majoragiorum jure, amicitia deberes esse conjunctus, invenique, ut est humanissimus eum promptum ad officium, atque is recepit, qui videri læsus poterat, rejecit is vero, cujus amicitiam tam anxie quærivimus, tam sancte coluimus. Itaque missis ad te pecuniis non pro summa, quam nuper postulabas, sed tamen pluribus quam essem pollicitus, utrumque ad illum traduxi. Itaque ne mihi de eruditione mea, tum maxime præsentī, quicquam prædica, in qua, si qua modo esset, nihil est meum, sed Dei donum, sed de probitate, de qua gloriari soleo, gratulari. Et quamquam facundia longe præstes, illud tecum reputa, causam meam adeo justam, adeo æquam esse, ut unus ego sim Demeas adversus Demosthenem, qui quamquam eloquentia esset longe superior, causa tamen tanto sim meliore, ut vel fratrum tuum, si quem habeas, imo te ipsum judicem, quandoquidem & de tua integritate confidam, non recusem. Caterum cum te eruditissimum esse agnoscam, fieri non potest, ut unquam tecum amicitia jura violem, sed scito de te honorificentissimum, ut tua fert singularis doctrina, sermonem habiturum. Nec quicquam ex me profecturum quod magis, quam, cum pueros meos doceres, ab amicitia sit alienum. Vale XVIII. Kalendas Februarii.*

EPISTOLA XXXIV.

Al Signor Marcantonio Majoraggio.

In Milano,

Scrivendo hora hora a Roma à Monsignor Marcantonio Flaminio, mi pareva sentir un contento nell' animo grandissimo, considerando haver duo Marcantonii per amici huomini di tanto valore, quanto conosce, e sempre conoscerà tutto il mondo; e fu tanta la dolcezza, ch' io mi risolsi, dolce il mio Signor di scrivervi la presente, per salutarvi, e dirvi, che alli passati anco, vi scrissi, mosso dall' infinito amor, che io vi porto; e vi confortare à lasciar la rissa cominciata; e credo veramente, che Iddio mi facesse parlare, perche tutti questi dotti vengono nella mia opinione, che non sia cosa di molta laude, e di grande impedimento all' alti vostri pensieri. Il Signor Cavaliero Bocchio veramente, al quale feci io leggere i vostri antiparadossi, e che perciò v'ammira, si duole infinitamente di questa vostra controversia. Vi dirò il vero, credo, che le Muse ne sentino gran cordoglio: Hor pensate, che facciano gli huomini. Non è però alcuno, che più se ne attristi, del vostro Corrado, il quale per esser vero, e devoto servitor di tutti i letterati, piagne ogni volta, che sente esser nata guerra tra quali siano che facciano, professor di lettere. Come pensate dunque, che' io mi doglia hora, che io la veggio nata tra duoi delli più rari, che habbia l'età nostra, e tanto miei amici, Signori. Io vi giuro per

Q

l'amor,

l'amor, che io vi porto, di cui non può esser maggiore, che se fossero le vacationi, che io vorrei a Milano, per impetrar questa gratia da voi; che mi donaste a me questa ingiuria, se pure è ingiuria, che io non la voglio cercar, mà voglio cercar la pace. E così per questa vi prego, e vi scongiuro a condonarmi a me questa differentia, qual voglio se possibil sia, che la mandiamo in oblivione: Si che, Signor mio cordialissimo, datemi questo contento, che per una vostra intenda, che il tutto rimettiate al vostro Corrado: Et il simil farò con M. Mario, e son certo, che impetrarò tutto quel che da lui vorrò; perchè egli conoscerà, che io movo per l'honor vostro, e di tutti i letterati, i quali io adoro, e tra gli altri voi duo, dalli quali, se io non impetrassi questa gratia, mi disperarei, mà non dubito, e con questa fede fo fine a questa mia scritta. Di cuore naturalmente a voi mi raccomando, & offero. Il dì XXVII di Febraio 1548. in Bologna.

Vostro Servidore.

SEB. CORRADO.

EPISTOLA XXXV.

Al Signor Marcantonio Majoraggio.

In Milano.

V'ho scritto due altre mie sopra la lite, che havete con Monsignor Mario Nizolio, & in una con quella scurtà, che di me mi do, v'horicercato, che a me donaste questa differentia, che il simil farà Monsignor Mario, e di ciò gli scrivo, e non dubito, che non mi faccia questa gratia, è la medesima fede ho in voi; e perciò vi scrivo senza ceremonie alla Carlona, come si dice. Ispetto una risposta degna di quel bell' animo del mio Majoraggio, e quanto più tosto, innanzi, che si proceda più oltre; perchè se voi rispondereste, egli poi anche vorrebbe rispondere, e la cosa potrebbe andar di malo in peggio. Se io vi potessi parlare all' orecchio, Signor mio, vi direi più cose, mà non voglio commeterè a carta tai cose, bastivi, che io mi movo dall' amor, che io vi porto a chiedervi questa gratia, qual non mi dovete negare, se voi pensate, che io vi sia vero amico, come vi son, e forse il più vero, che hanelte giammai. E facendone isperienza il conoscerete. Tra tanto fate questa gratia a me, che ve la domando in mio nome, e in nome di tutti i litterati, i quali vogliono, & ispettono da voi altro, che apologie, e se bisognerà defender l'honor vostro, vi saranno, che piglieranno l'armi in mani, non che lo stile, mà non è bisogno, che egli da se se difendera. Innanzi pasqua ispetto questa risposta da voi, a cui mi raccomando. Il dì 3 Marzo. 1548. da Bologna.

Servidore Vostro.

SEB. CORRADO.

EPISTO-

EPISTOLA XXXVI.

Al Signor Marcantonio Majoraggio.

In Milano.

Ancorche per altre tre mie v'abbia scritto à bastanza sopra la lite, e dubitando, che le mie non siano andate in sinistro, perche non hò risposta, la quale però ispetto, m'è parso replicarvi brevemente: che vi prego, che a me vogliate donar questa differenza, che donandomela, e cessando da queste guerre, & attendendo all' imprese cominciate, vi torrò a mantenere, che ogni giorno ne sarete più contento. Io sò quel, che io vi dico, e vel dico di cuore mosso dall' amore incredibile, che io vi porto, come nelle altre mie più diffusamente v' hò scritto, e v' hò scritto alla buonissima, come si dice, perche voglio conosciate; che io non voglio impetrar da voi cosa alcuna per artificio, mà con quella simplicità, che io v' amo. Ispetto vostra risposta quanto più tosto, che già l' hò havuta da M. Mario, e sò non vorrete cederli in questo di gentilezza, come non voleste ceder nello scrivere de dottrina. Hor sù non più parole, fate che sia vero quel, che da voi in publico, & in privato hò detto, che voi non sete men gentile, che dotto; a voi mi raccomando. Il dì 13 di Marzo. 1548. da Bologna.

Vostre Servidore.

SEB. CORRADO.

EPISTOLA XXXVII.

M. ANTONIO MAJORAGGIO. S.D.

*Gothardus Costa.**Mediolanum.*

Superioribus diebus ex agrò Trebelliano, ubi nunc artem medicam feliciter exerceo, Brixiam me contuli, ut Magium præceptorem nostrum inviserem: apud quem cum biduum fuerim, variosque sermones variis de rebus invicem, ut fit, jucunde conferuissimus, in eum demum incidimus, vel inutilimus potius, ut de Majorato nostro, Viro perexcellenti, doctrina ornatissimo & humanissimo, verba faceremus, de cujus commoditatibus ornamentisque cum multa summa cum animi mei voluptate cognovi, tum illud imprimis, non dici potest, quantopere mihi arriserit, quod ab eodem Magio audivi, nempe te commutati cognomenti causam dixisse in Senatu Mediolanensi, hoc est in theatro virorum ab omni parte absolutissimorum; id quod ita per mihi gratum accidit, ut vehementer sum illico honori tuo atque etiam gloriæ gratulatus. Quam animi mei voluptatem primo quoque tempore tibi literis meis significassem, si aut per otium, aut per nuntium licuisset. Itaque

Q 2

nunc

nunc potestatem utriusque nactus, non putavi committendum, ut tu hunc animum meum ignorares. Qui qualis erga te tuique similes, id est, bene doctos viros & humanos, sit, tu plane cum experiri volueris, facile intelliges. Quamobrem quod antea facere non potui, nunc eo libentius facio, ut istum talem tantumque honorem ac gloriam tibi gratuler, quo præclarior intelligo, sive singularem eruditionem probes, sive morum elegantiam spectes, neminem esse, quem tibi in amore præferendum existimem. Ac ut nunquam æquo animo ferendum duxi, si viro probo, atque mecum summa necessitudine conjuncto negotium alicunde exhiberetur, ita cum interdum ex falsis invidiosisque adversariorum criminibus majorem amplioreque laudem comparari videam, minime dolendum, sæpe etiam optandum, ut nomini nostro hujuscemodi occasiones tanquam illius seges præbeantur: est enim ita comparatum, ut cum quis causam dicat, eaque dicenda & tractanda innocentiam suam declaret, aut invidiam propulset, nullum ea re probitatis testimonium fieri possit vel locupletius, vel sanctius; ut quidem prætet, quod ad nominis splendorem attinet, in judicium vocari, quam illud perpetuo præteriri. Sic Cato illi viro gravissimo profuit magis toties causam dixisse, & absolutum fuisse, quam si a nullo unquam fuisset provocatus. Quamobrem tu eos minus odisse debes, qui in re levi magnam gravemque invidiam tibi conflare censerunt, non solum quod honorem tuum auxerunt; sed quod etiam tibi data est causa, unde tuam eloquentiam explicares. Eam enim orationem, quam pro re tua habuisti, ita summis laudibus Magius in cælum extulit, ut ex ejus sermone orta mihi summa illius perlegendæ cupiditate, minime sim a petitione quieturus, donec eam mihi miseris. Quod te facturum confido, cum summa humanitate tua, qua me tuum effecisti: tum benevolentia in me tua, quam Ferrariæ benigne & peramanter semper ostendisti. Itaque si hoc a te impetro, quod certe nullo negotio debeo; illud consequeris, ut ad amorem erga te meum nihil, ad causas autem amoris tantum addas, quantum quidem non faceres, si quovis alio munere me afficeres. Ad hæc, si licet per occupationes tuas, gratissimum mihi esset, si quid istic venale prostar in re medica videas, aditis bibliopolis, idque simul per hunc, qui tibi has reddidit, mihi cures perscribendum. Tu vale meque, quod facis, ama. Scripsi subito, quo minus mireris, si, cum etiam medicus sim, invenias aliquid, quod non omnino tibi satisfacere videatur. Dat. Trebelliani. Kal. Decembris. Comitum Annibalim velim a me salvere jubcas..

EPISTO-

EPISTOLA XXXVIII.

Al Signor Marcantonio Majoragio.

Supplico a V. S. per la sua amorevolissima bontà, si contenta indicar per il suo divino ingegno, se dalle Lettere sotto scritte si può cavar qualche senso; quale sono state trovate sotto un' arca di sasso rosso, fatta in foggia di una pyra, come noi appellamo in vulgare, e nella pyra si sono trovate alcune ampolle piene di una gentilezza molto odorifera, e questa si è trovato a Caponago sedeci miglia ala foresta; e si come è avara, e temeraria la natura de Villani, havendo loro ritrovato la pyra e le dette ampolle, subito le votorno sotto e sopra, & dice uno Gentilhuomo, mio molto familiare, ne uscì odore tanto suave, e delettevole che per dieci giorni tutta quella campagna d'intorno rendeva odore divinissimo, che dalla presumptione di costoro ne fu disperatissimo, e subito venne da me pregandomi, se conosceva qualche dotto gentilhuomo, li volesse di chiarar detto caso, e pregarlo alla consideratione delle lettere; Io non hò persona al mondo più degni di V. S. a qual habbi possuto far ricorso, pregola havermi per escusato, se li dò questo fastidio, massimamente essendo fral' cosa, non se ne possi haver costruito alcuno per antiquità, qual può haver guasto ogni cosa. Le Lettere scritte sono. PHOITASPI senza niuno punto. Del resto vi bacio la mano. Iddio la conservi.

Devotissimo Servidore.

CARLO FAGNANI.

EPISTOLA XXXIX.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*M. Antonius Majoragius.**Lucanum,*

Quod ad me familiariter, ut mos est amicorum, literas dedisti, id mihi sane pergratum fuit. Quamvis enim alias, ut scribis, me publice docentem audiveris, & etiam mihi de facie notus esses, tamen, ut ingenue fatear, exiguam admodum ac fere nullam tui memoriam tenebam, credo quia cum nondum te penitus in familiaritatem meam dedisses, magno postea locorum & temporum intervallo disjuncti fuerimus. Verum hoc tempore tuæ peramanter ad me scriptæ literæ veterem mihi de te memoriam perquam jucundam & gratam renovarunt. Vidi enim in illis, quasi ea quæ oculis cernuntur, me a te vehementer amari, quapropter inaccessi omnibus læticiis, cum ita mihi te deditum intellexi, ut honori gloriæque meæ magna cum diligentia velificeris, & quæcunque a me scripta proficiuntur, ea magnopere comprobent. Nam etsi laudes, istas quibus inamercntem me ornasti, magis ab amore, quam a judicio profi-

proficisci intelligam, tamen non possum non cumulari maximo gaudio, cum ejusmodi amicos nec opinato reperiam, qui non tantum ipsi mihi bene velint, sed alios etiam mihi plurimos conciliare studeant. Quanti enim illud me facere existimas, quod spectatum virum Hieronymum Frisicium, Prætorum vestrum, græce & latine, ut scribis, peritissimum, ad me meaque amandum induxeris? quanti illud, quod Joannem Oporinum, virum, ut ex plurimis audivi, cum optimum, tum eruditissimum excitaris, ut mecum familiaritatem inire desideret? quæ certe res multo mihi jucundissima fuit. Itaque licet in eo commendando, miro quodam artificio mecum usus fueris, tamen affirmanti mihi credas velim, occasionem hanc ineundæ cum Oporino familiaritatis, quam mihi tuo beneficio divina quædam fors obtulit, magno empturum fuisse. Quid enim mihi optatius accidere potest, quam ab ejusmodi viris amari, quorum opera laboreque nomen meum quamplurimum illustrari possit? velim igitur cum primum occasionem nactus fueris, ad eum scribas, me illi deditissimum esse, brevique facturum ut intelligat, mihi nihil esse antiquius, quam ut per eum notus in Germaniâ fiam, quædam enim opera jam pridem instituta, sed nondum perpolita habeo; quæ tamen brevi me absoluturum spero, eajam nunc Oporino nostro, si gratum illi fuerit, typis excudenda spondeo atque defero. Tibi vero, mi Cicerine, pro ista tua incredibili in me observantia plurimum perpetuo debebo. Et siquid unquam acciderit, qua in re tibi gratificari possim, me ad omnia paratissimum invenies. Vale. Mitto tibi cujusdam Apologiæ meæ in Marium Nizolium exempla duo, quorum alterum tibi habeas, alterum Prætori vestro nomine meo tradas velim. Mediolano Non. Octobris. M. D. XLVII.

EPISTOLA XL.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

M. Antonius Majoragius.

Lucanum,

AMo quidem vehementer tuum istum erga me amorem officii ac diligentia plenum, sed tamen, ut ingenue fatear, mihi videris in me amando septa, quod ajunt, transilire. Tanta est enim vis amoris erga me tui, ut cum honori meo velificari studeas, onera mihi longe graviora, quam sustinere possum, imponas. Nam quod Oporinum ad me amandum allexisti, id mihi sane gratissimum est. Quod autem eundem impulisti, ut opera mea jam edita colligere quærat, atque in unum corpus redigere, quo typis suis aliquando possit ea simul impressa omnia divulgare, mihi certe, ne mentiar, molestum accidit. Quæ enim hæctenus a me sunt edita, partim juvenili quodam calore, non maturo judicio, partim necessitate quadam, non voluntate sunt edita: nam duas orationes, alteram de nuptiis Præsidis Mediolanensis, alteram in aleatores, vix annos tres & viginti natus conscripsi; decisiones, & Antiparadoxa
in

in ipso juventutis vel adolescentiæ potius fervore conscripta, non tam edidi, quam præcipitavi, quoniam neutrum eorum opusculorum apud me plus quatuor mensibus fuit. Orationem de mutatione nominis, & Apologiam in Nizolium necessitate compulsus edidi, ut me a malevolorum hominum voculis liberarem. Quid ergo? decrevi, quoniam jacta alea est, neque quod factum est, infectum fieri potest, & quæ hæc tentis edita sunt diligentius considerare, atque emendare, & quæ nondum edidi, diutius apud me habere, Horatiique præceptum servare, & in nonum annum premere. Quare velim Oporino nomine meo gratias agas, quod tam humaniter operam suam mihi pollicetur, rogesque ut in sententiâ persistere velit. Nam quædam jam pridem instituta habeo, sed nondum perpolitata, quæ cum satis maturasse mihi visa fuerint, quod brevi futurum spero, ad eum imprimenda mittere constitui. Atque interim etiam ea fortasse corrigam, quæ jam in lucem venerunt, si per occupationes meas mihi liquerit, quibus penæ opprimor. Tu vale, & me, ut facis, ama. Mediolano pridie Non. Jan. M. D. XLVIII.

EPISTOLA XLI.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*M. Antonius Majoragi.**Lucanum,*

NON erat quod te mihi literis excusares, aut ejus rei veniam peteres, in qua nihil omnino peccasti. Quod enim istud peccatum tuum fuit, qui amico tui studioso negotium tuum commendares? Sed ideo tibi de ea re non scripsi, primo quia mihi Primus hostis, eum te illi magnopere commendarem, dixit, jam Novocomenses illum præceptorem ascivisse. Deinde quia tam sum occupatus in refellendis Nizolii contra me nugis, ut vis ad aures, ut est in proverbio, scalpendas otium superstit. Verum, ut spero, propediem illud opus confecero. Duos tamen, ut rem intelligas, Reprehensionum libros in Nizolium scribo, qui jam majori ex parte confecti sunt, in quibus contra illum multa disputo, quæ literatis omnibus spero fore gratissima. Nam ille contra me quandam Antapologiam conviciiorum tantum & mendaciorum plenam emisit, in qua doceo plurimos ab eo errores & in differendi ratione, & in auctoribus interpretandis, & in historiis, & in Latino sermone fuisse commissos. Itaque respondeo, ut magis eum derideam & insanire doceam, quam ut ei maledicam, aut conviciis agitem. Nullum certe mihi dubium est, quin ex hac nostra contentione literati omnes voluptatem non mediocrem, ego gloriam, Nizolius ignominiam sit reportaturus. Eos libros si Oporinus suis typis excudere vellet, mihi sane gratissimum esset; sin minus, ad Gryphium transmittam. Quod scribis, te ad nos brevi venturum, id mihi pergratum erit: cupio enim de quibusdam rebus te coram alloqui, quæ quidem ad te pertineant, & quæ mihi literis committenda non videntur. Præterea velim etiam

te

te de facie cognoscere, quem ex literis mei studiosum esse jam plane cognovi. Vale. Mediolano. Kal. April. 1548.

EPISTOLA XLII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*M. Antonius Majoragius.**Lucanum.*

Literis tuis propter summas occupationes meas breviter respondebo. Amoliturum amorem tuum & observantiam erga me, quod tam diligenter & mandata mea cures, & mecum esse vehementer velis. Sed quod tibi coram dixi, repetens iterumque iterumque monebo, Vulcaniis te armis munias oportet. Magni tibi labores proponuntur, & diurni & nocturni, sed honesta exercitatio. Magnæ difficultates, sed ampla præmia, magna servitus, sed aliquando sperata libertas. Eum ego velim, qui suo honori, non utilitati meæ, qui dignitati potius quam lucro se inservire putet, qui non præsens ingentium laborum tædium, sed futuram aliquando gloriam contempletur. Eum esse te mihi persuasi; tu fac, quod in proverbio præcipitur, in te descende, tuas vires metire, priusquam aggrediaris, diligentissime tuum animum consule, ne deinde oneri succumbas, quod tamen ego aliqua ex parte sublevabo. Verum cogita fortasse fore sæpissime, ut totum onus tibi relinquam, quod ut ferre possis etiam atque etiam vide. Habes duas tibi propositas condiciones Novocomensium, & meam, illa fortassis in præsentia tibi videbitur, & uberior, & liberior, mea vero, quemadmodum intelligere potes, te magis exornabit, quia major erit apud me tibi amplificandæ doctrinæ tuæ copia, quod unum in ista tam juvenili ætate tibi curandum est. Tu utram mavis elige, sed si me audies, apud me eris, nisi te fortasse labores immensi terrent, verum illud Platonis animoolve: ὁ πρὸς Βιλλείας πατὴρ. Si constitueris ad nos venire, fac ut aliquanto ante sciam, ut quem habeo hypodidasalum, apud aliquem alium locare possim. Vale. Mediolano. xiiii. Kal. Majas. M. D. XLVIII.

EPISTOLA XLIII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*M. Antonius Majoragius.**Lucanum.*

Cum res tuas composueris, poteris ad nos arbitrio tuo venire. Quamvis enim nondum Antonium hypodidasalum meum dimiserim, tamen erit etiam eo præsentem tibi locus apud nos, imo vero proderit, ut opinor, tibi aliquid, per aliquot dies apud me cum eo versari. Nam ille naturam meam, & vivendi rationes satis belle tenet, & ordinem præterea, quem in erudiendis pueris servari volo, quæ omnia tu facile, paucisque diebus, quod tuum est

in-

ingenium, percipies. Venies igitur ad diem constitutum, hoc est Kal. Quint. nisi te fortasse aliquid impedierit, neque enim ego ita propero, ut tu hac de causa ullum capias incommodum. Scripsi ad Oporinum literas, quas ad te mitto, ut quamprimum fieri poterit, ad eum perferendas cures. Velim enim ab eo Reprehensiones meas in Nizolium excudi. Sed miror cur tibi super hac re non responderit. Vale & me ama. Mediolano. Kal. Jun. M. D. XLVIII.

EPISTOLA XLIV.

JOHANNI MARIE EX COMITIBUS. S. D.

Gaudentius Merula.

Sylva tandem tua reddita est mihi: quam statim acceptam legi, & eam quidem avidissime: cum quod te amem plurimum, tum quod poetis numeris me oblectem nimis. At tua hac Sylva, quam sum lætatus, cogitari, ne dici, quidem potest. Quid rides? nonne munus mihi concedens tradidisti? Qua re enim Merulæ quam Sylvis lætantur magis? inquam nulla. Si ergo (ut nosti jamdudum) ego Merula sum, cur tua Sylva non gaudeam, cur non oblecter, cur non fruar? luxuriat nimis. At arridet talis mihi: non sum inquam turtur incomitata, quam tædet frondentium ramorum. Tales ergo & sapius, Antoni eruditissime, Sylvas mittas velim, ut harum per umbras volitans injuriam syrii ardentis avertam: quo opaciores miseris, tanto erunt gratiores mihi, præsertim hoc tempore, in quo muscarum & culicum agmina se passim diffundunt. Vale.

EPISTOLA XLV.

PAULO JOVIO. S. D.

Antonius Minturnus.

Romam,

Cognovi ex Bacchino tui observantissimo, mei studiosissimo, non esse literas meas, quas, cum tuas accepissem, jam dedi, ad te perlatas. Quid mirum? cum enim te putem non semel ad me scripisse, redditæ mihi sunt præter eas literarum tuarum profecto nullæ. Quod mihi quidem sane optes tot ac tantas opes, quot & quantas ne ego ipse quidem, sive avarus; sive ambitiosus in hac aurea vitæ mediocritate, ut scribis, optare possem, facis profecto amice; faciesque humanius, si ad eas comparandas (nam certo scio te posse id ipsum efficere) mihi fueris adjumento. At persuadeas tibi velim me nihil cupere, quod a mediocritate illa tantopere laudata abhorreat. Nimirum id peto, quod sane commoditatem ad mea studia perficienda, ociunque ad scribendum abunde præbeat. Neque vero cujusquam opera, neque benignitate id me spero consecuturum, nisi tua. Quod autem te divinis Philosophiæ præceptis eruditum adeo divitem fecit fortuna, ut, quia ne plura quidem sperare debes, eam ma-

R

gnopere non timeas, quemadmodum tibi libenter admodum gratulor, ita mihi ipsi vehementer gaudeo: quando te, quem necesse erat & opibus & auctoritate plurimum valere, nequa amicis deesses, ea præditum facultate videmus, ut multis facile queas prodesse. Grata mihi est mirum in modum memoria mei præclara frequensque tua, quam tu ipse significasti literis, Bacchinus etiam coram declaravit: gratiasque tibi ago immortalis. Atque ut eam conserves, non quod de tua constantia dubitem, sed quia mos est rogandi, rogo. Ad illam operam velim incumbas, quam scribis te dare, ut a podagra convalescas, & quamprimum historiæ illæ tuæ optatissimæ in publicum edantur. Nam quid tristius mihi esse potest, quam te ægrotare; Quid jucundius, quam sanum esse? ut enim quod magis expectetur, quam luculentissimum opus tuum historiarum, novi plane nihil, ita arbitror nihil esse, quod hominum expectationem doctissimorum sit magis expleturum. Te vero ad maturandam editionem illud imprimis hortetur, quod *post cimeres*, ut quidam poeta non minus ait, *sera est gloria, serus honos*. Et si enim ad eam nondum senectutem pervenisti, quo minus tibi plures annos vivendum esse sperare possis, multa tamen ut nosti humanitus accidere solent, vel præter fatum, præterque naturam. Vivens, si mihi credis, optatam laborum tuorum gloriam reperes. Omitto illam epistolæ tuæ partem, quod in Italia veræ virtuti non sit certus locus apud Principes relictus. Neque enim eo in statu illa est, quem cum aliud agam, possim aut debeam deplorare. Nec si privatim quamlibet magno volumine deplem, sane sperem me quippiam profecturum. Veterem ea res habet querelam, & quidem inanem. Ingenium meum nihil est quod admireris. Posses quidem fortasse laudare, si Romæ, hoc est in ipsa luce me videres. Reguli mei te amant, salutemque tibi plurimum dicunt. Vale. Datum Messanæ pridie Kalendas Julias.

EPISTOLA XLVI.

Al Signore Giovanni Meurfio.

A Loida.

Voi veramente non mi protevate dar avviso di maggior consolazione, di quello, che mi arrecano le vostre gentilissime lettere dell' ultimo di Settembre passato, cioè, che mi doniate l'honore d'havervi potuto persuadere ad intraprendere fatica propria della virtù, e valor vostro, utile alli stati liberi, e di vostra eterna gloria. Il perfectionaro prima le altre opere, alle quali havete già posta mano, è molto ben ragionevole, ne io ardireiregarvi in contrario, anzi tengo, che possono esse servirvi assai per ammassar materia da valervi nelli commentarii sopra Tucidide, specialmente quella, de legibus Atheniensium, presupponendo massime, che voi siate, Monsignore, non per portare le nude leggi, ma il tempo, l'occasione, & il perche fu ogn' una di esse fatta, gli autori, il fine loro, l'uso, l'abrogatione, l'effetto che partorirono, l'equisità, e l'ingiustitia di ciascuna di esse, e mille altre belle cose, che intor-

no

no a materia tanto amata, e tanto degna, possono venire dal vostro coltivatissimo ingegno, e che corrispondano alla gran virtù vostra. Monsignor Benifacio non solo vi ama, ma nelle vostre opere ammira il vostro valore: questi giorni appunto mi dice, haver con suo molto gusto letta la vostra bellissima *Historia*, & haverne riportato utile; le vostre, Monsignore, & il vostro tratto de gloria m' arrivano desideratissimamente, e supremamente cari, li leggerò ben avidamente, & non una sol volta, trà tanto vene rendo affettuosissime grazie, come anco di quegli altri libretti, che mi avisate haver consegnati al nostro *Elzevir* acciò di *Fracofurto* mel' invii, come pur spero, che sia per fare, non havendo di lui havuto nuova alcuna, da che egli partì dicostì, il che mi fa star con qualche gelosia di sua salute, per il desiderio, che tengo di suo bene, già sapendo quanto sia pericoloso il viaggiare, specialmente per l' *Alemagna* al presente; se vi potrà, Monsignore, reuscire d'haver quel di più delle vostre nobilissime fascie, che starenò notate nel foglio, che già v'inviai, riceverò per sommo favore, che a parte, a parte me le andiate tramettendo col mezzo del Signor Residente *Suriano*; desiderando io sommamente, che questa mia *Bibliotheca* resti adorna in particolare di tutte le vostre opere senza che pur una vene manchi. Farò che quanto prima vi capiti il *Catalogo* de' libri greci, che nella publica *bibliotheca* si ritrovano; li quali però non sono tutti quelli, che dal Cardinal *Benevone* furono lasciati nella serenissima *Republica*, perche molti delli Migliori si ritrovano trasportati in *Spagna* riposti nella *libreria Regia* all' *Escuriale*, rubati da un scelerato infame, *Ambassador Spagnuolo* nominato *Don Diego Hurtado di Mendoza*, il quale havendo havuta cortese licenza da Signori, a quali era raccomandata la cura della *Bibliotheca*, di poter entrar, & uscir a suo piacere per leggere, e studiare, non essendo da ministri assistito, perche non si presupponeva in huomo di sua conditione una bassezza tale, in diverse volte levando dalle tavole incatenate le codici, e riponendovi carta da straccio, si portò il buono el migliore; senza che per all' hora, e per qualche tempo dopo alcuno sene avvedesse, nè si sarebbe per avventura creduto il furto fatto da lui, se il fatto stesso non lo palesava, e non lo palesi tuttavia, e per adesso, e per sempre con eterna sua infamia, mentre si vedono le codici con il nome & segno di *Benevone* nella *libreria* dell' *Escuriale*. Il Padre Maestro *Paolo* caramente la risaluta, come io Monsignore vi prego felicità, è contento. Di *Venetia* li 11. Novembre 1622.

Vostro affectionatissimo, e Cordialissimo servo.

DOMENICO MOLINO.

EPISTOLA XLVII.

MARIUS NIZOLIUS. S. D.

M. Antonio Majoragi.

EGo te, mi Majoragi, cum primum cognovi Mediolani, tecumque amicitiam junxi, jam tum coepi vehementer diligere, propter raram quandam ingenii, doctrinae & eloquentiae praestantiam, quae mihi in te jam juvene jam tum elucere videbatur. Postea vero quam legi libellum tuum pro Cicerone compositum adversus ineptas illas Caelii Calcagnini calumnias, non tibi possum verbis explicare, quam in immensum aucta fuit mea illa pristina erga te benevolentia, & quam praecelaram de doctrina eloquentiaeque tua opinionem concepi. Itaque tametsi antea te magnopere laudare consueveram, tamen postea ita loqui, & de te & de scriptis tuis coepi, ut paucos admodum in Latine scribendo hac nostra aetate tecum conferendos censerem, usque adeo mihi oratio tua videbatur Latina, copiosa, varia, vehemens, atque ut omnia duobus verbis complectar, plane Ciceroniana; & in hoc tam praecelaro ac singulari de eruditione tua judicio tandiu perseveravi, donec ad manus meas pervenit alter libellus tuus Antiparadoxon inscriptus, quem adversus divina illa Ciceronis Paradoxa, ut tibi verum dicam, mihi non edidisse, sed evomuisse visus es: nam per Deos immortales quid tibi in mentem venit, mi Majoragi, in sacrosanctum eloquentiae Latinae Parentem, quem paulo ante defenderas, tam inconsiderate, ne dicam tam temere, tamque impudenter invehi? quid tibi quaeso accidit, ut repente totum dicendi genus atque omnem orationis formam mutaris? ubi tua illa sermonis puritas? ubi orationis gravitas. Ubi veritas, ubi decor? profecto ut legi libellum illum, atque adeo inter legendum sic affectus & graviter offensus fui, tum indignitate rei ipsius, tum etiam orationis tuae quasi quadam degeneratione, ut parum abfuerit, quin calamum statim in manum sumerem, & quemadmodum tu pro Cicerone adversus Calcagninum, sic ego pro eodem adversum te quanta maxima possem acerbitate scriberem. Et me Hercule ita fecissem, nisi me continuisset tum veteris amicitiae nostrae ratio, quam maxime salvam esse cupio, tum quod arbitror te potius juvenili quodam impetu, quam certo ullo judicio ad Ciceronem tam inique lacerandum descendisse; tum etiam quod in summo, ut mihi videris, vitio nonnihil tamen pudoris admiscuisti, non enim te ipsum, sed pueros vel adolescentes quosdam induxisti disputantes, hoc opinor, consilio, ut cum excusatione aliqua peccares, & minus impudenter impudens esse videreris. His itaque de causis factum est, ut te non tanquam inimicum edito libello inimice refutandum, sed tanquam amicum perlitteras familiares amice reprehendendum, & quasi admonendum putarim, atque hanc in partem quaecunque adversus te scribam, ut accipias te etiam atque etiam oro, non enim ut te refellerem, sed ut Ciceronem tuerer, haec nunc scribere sum ingressus, quanquam tanta est Ciceronis laus & gloria,

gloria, ut nec impugnatione tua minui, nec propugnatione mea major fieri possit; sed nolo existimes, magnum aliquid a te in istis tuis Antiparadoxis esse factum. Atque ut statim intelligas, quibus objectionibus tuis hic sim responsurus, primo tibi ostendam uno in loco Paradoxa illa omnia simul esse Socratica, quod tu diversis in locis negas, & contrarium probare adniteris. Deinde te admonebo, ne posthac tam leviter pronuntiare audeas Ciceronem & reliquos oratores in differendi ratione tum esse inferiores, ut tu dicis, Aristotele & Peripateticis tuis; ad quos nuper nescio quo errore ductus relictis oratoribus tanquam transfuga defecisti, & ex oratore, ut mihi videbaris, gravi, factus es Dialecticus nugax, ne dicam barbarus. Atque ut cognoscas quantum lucri feceris in legendis tam diligenter Dialecticorum libris, ut te jactas, etiam nonnullos errores tuos in Grammatica, atque adeo in primis literarum rudimentis quasi corrolarium quoddam in fine adjungam. De his igitur nunc ad te sumus scripturi, de ceteris vero, quæ ad veritatem vel falsitatem Paradoxorum pertinent, & adversus argumenta Ciceronis a te dicuntur, alio loco scribere cogitamus, hoc est, in explanatione Paradoxorum, quam differre volumus tandiu, dum ad hæc respondeas; si modo respondere volueris: nam si primos hos tanquam ictus repellere poteris, facile reliquos quoque te repellere & evitare posse arbitrabor. Sed ut ad rem aliquando veniam, quoniam potissimum argumento probari potest Paradoxa illa esse Socratica? Hoc opinor vel uno, quod Diogenes Laërtius in proemio *τῆς φιλοσοφίας ἱστορίας* aperte ostendit, omnem Stoicorum sectam ac disciplinam a Socrate primo auctore & tanquam parente originem duxisse: nam ut ille ibi diserte narrat, Chrysiippus is, qui fulcire porticum Stoicorum putatus est, auditor fuit Cleanthis, Cleanthes Zenonis, Zeno Cratis, Crates Diogenis, Diogenes Anthe-nis, Antisthenes vero Socratis, ut ab uno Socrate sine ulla controversia primo Cynicos deinde Stoicos manasse constet. Neque solus Antisthenes Socratem audivit, sed etiam alii complures, a quibus singulis singulæ philosophorum quasi familiæ ortæ sunt, ut Academici veteres & Peripatetici a Platone, Cyrenaici ab Aristippo, Megarici ab Euclide, Elidenfes a Phedone, & alii ab aliis, qui tamen omnes communi nomine, ut Laërtius inquit, appellati fuere Socratici. Id quod M. Tullius, quasi tuas istas calumnias jam tum prævidens, & tibi respondere volens, ipse quoque confirmat in tertio de oratore libro his verbis. *Nam cum plures essent orti fere a Socrate, quod ex illius variis & diversis & in omnem partem diffusis disputationibus alius aliud apprehenderat, profeminata sunt quasi familia dissentientes inter se, & multum disjuncta ac dispares, cum tamen omnes se philosophos Socraticos & dici vellent, & esse arbitrarentur, ac primo ab ipso Platone Aristoteles & Xenocrates, quorum alter Peripateticorum alter Academicorum nomen obtinuit. Deinde ab Antisthene; qui patientiam & duritiam in Socratico Sermone maxime adamarat, Cynici primum, deinde Stoici; tum ab Aristippo, quem illa magis disputationes voluptaria delectarunt, Cyrenaica Philosophia manavit, &*

Paulo post. *Fuerunt etiam alia genera philosophorum, qui se omnes Socraticos esse dicerent: & quæ sequuntur.* Hæc sunt verba Ciceronis, quibus ferre idem dicit, quod Laërtius, ut nemini jam dubium esse possit, quin Stoici vere Socratici & sint, & appellari debeant. Quod cum ita sit, qui possunt, obsecro, Stoicorum Paradoxa non esse Socratica? nisi forte existimas Stoicos philosophos quidem Socraticos fuisse, sed Socratis sententias & dogmata non secutos; quod quam sit absurdum nemo non videt. At, inquis, Plato in Dialogis suis inducit Socratem dicentem plane contraria iis, quæ Cicero & Stoici in Paradoxis probant; ergo Paradoxa non sunt Socratica. Hæc est enim tua conclusio, quæ tum demum fortassis esset vera, mi Majoragi, si sententiæ Socratis a nemine alio literis prodita fuissent, nisi a Platone, & si Socrates ipse nunquam pugnantia inter se, sed sibi consentanea semper dixisset. Sed neutrum horum verum est, constat enim & Antisthenem, & Xenophontem, & Aristippum & complures alios Socratis dicta monumentis literarum mandasse, & in Socratis sermonibus multam discrepantiam aduersitatemque fuisse, ut non sit mirum tam diversas inter se & contrarias philosophorum sectas ab eodem esse ortas. Itaque si quæ Socrates apud Platonem loquitur, contraria sunt iis, quæ Cicero in Paradoxis scribit, id non continuo Ciceronis vitium esse existimari debet, sed vel Socratis ipsius, qui non convenientia sibi ipsis, sed plurimum dissidentia inter se loquebatur; vel certe Platonis, qui Socratem ea differentem facit in Dialogis suis, quæ ille fortasse nunquam differuit, in quorum numero sunt Idææ separatæ quæ vocantur, quas Plato attribuit Socrati, cum tamen Socrates nunquam posuerit Idæas separatas, ut testatur Aristoteles in tertio decimo τῶν μὲν πρὸ φυσικῶν libro, capite quarto, quod cum ita sit, quid mirum, si eidem quoque tribuit multa alia, quæ ille fortassis nunquam ne somniavit quidem? His igitur quæ hæcenus dicta sunt, arbitror fati constare, id quod initio me probaturum pollicitus fueram, nempe Paradoxa illa omnia esse Socratica, ut rectissime dixit Cicero, teque id iniquissime negasse, prorsusque incassum laborasse in colligendis tot Platonis exemplis, ut contrarium probares. Non enim Plato est, ut tu putas, ἀνανεοφώνητος, in cuius doctrina tam leviter recipienda vide quantum decipiaris. Georgius Trapezuntius vir Græcus universam Platonis doctrinam tribus libris refutat, tanquam fallam vanam & inutilem, tu vir Latinus eandem irreprehensibilem facis, & sacris scripturis nostris pene adæquas. Qua quidem in re quantum mihi errare videaris in enarratione Paradoxorum postea tibi monstrabo. Nunc audi quod sequitur: Cicero, inquis, in differendi ratione longe inferior est Aristotele & Peripateticis. Sed dic mihi quam ob causam? an quod nullum est ejus argumentum in Paradoxis recte conclusum, ut tu ais? at ego tibi postea copiosius respondebo in explanandis Paradoxis, nunc tantum dico te non intelligere vim argumentorum Ciceronis, & quia non conclusa sunt more Dialecticorum, hoc est barbare & imperite, putas ea nihil valere. Non intelligis, quæ aut qualis sit propositio singulorum Paradoxorum, non cogno-

scis

scis rationes, nec vides quo referantur, denique nec conclusiones ipsas mihi satis percipere videris, sed de hoc postea ut dixi; nunc scire velim ate, quid habent Dialectici ac philosophi, quamobrem melius differant aut differere possint, quam Oratores? an argumentationes? at Oratores decem argumentationum genera docent & usurpant, quas omnes copiosissime tradit Georgius Trapezuntius in tertio Rhetoricæ suo libro. Dialectici vero tantum quatuor noverunt, hoc est syllogismum, inductionem, enthymema & exemplum, quorum prima duo sibi retinent, reliqua autem duo postrema oratoribus relinquunt, cum tamen ea Oratores pro argumentationibus non agnoscant, sed pro argumentis, ut aperte ostendit Hermogenes in capitibus *αὐτὴ ἐργασία καὶ αὐτὴ ἐκδημισία*, ut omitam interim syllogismum & inductionem, quæ argumentationes non minus Oratorum sunt, quam Dialecticorum; quin Oratores, cum enthymema & exemplum pro explicationibus argumentorum non agnoscant, ut dixi, ipsi quoque sibi vendicant syllogismum & inductionem, tanquam proprias argumentationes, ut ait M. Tullius in primo de inventione. *Omnis, inquit, Argumentatio aut per inductionem tractanda est, aut per ratiocinationem*; quod cum ita sit, quomodo non absurde mentiuntur Logici? cum enthymema & exemplum argumentationum loco tribunt Oratoribus? & syllogismum inductionemque adimunt? O mi Majoragi, quam vehementer errasti, cum ita animum induxisti tuum, ut sine ulla consideratione ac judicio Dialecticorum inanes nugas & figmenta reciperes. Non igitur quod ad argumentationes attinet, Oratores Dialecticis sunt inferiores. Sed an forte melius noverunt atque usurpant argumenta Dialectici quam Oratores? nihil minus: nam utrique habent locos, ex quibus argumenta promuntur, ut facile videre licet apud Cicronem in secundo de oratore, & in topicis, & apud Aristotelem in secundo rhetoricorum, & apud Trapezuntium in libro supra citato, quare si subsidia & auxilia, quæ ad bene differendum requiruntur, inspicere velimus, non video causam cur alteri alteris superiores vel inferiores statui debeant. Illud quidem certe non ignoro, præcepta Rhetorum multo esse clariora & intelligibiliora, Dialecticorum spinosiora, duriora, obscuriora, ut sæpe qui ea tradiderunt non satis intellexisse videantur. Nihil dico de proponendis questionibus, de eisdem dividendis, de rationibus excogitandis, de confirmationibus rationum addendis, & postremo de inferendis enthymematibus, quos Latini, non ut Logici, imperfectos syllogismos, sed expositiones vocant, de quibus omnibus quam multa, Dii boni, pulcherrima & utilissima præcipiunt Rhetores, quam nulla vel quam paucissima, eaque scrupulosa & inutilia Logici. His igitur ego rationibus adductus, mi Majoragi, arbitror Oratores in bene differendo non modo non esse inferiores Dialecticis & Philosophis tuis; sed etiam illis superiores. Atque hoc ita esse re ipsa ostendam in disputationibus meis, quas jam adversus Dialecticos & Philosophos institui, vide quam sumus concordēs. Tu Oratores, ego Philosophos bene differendi rationem ignorare arbitror. Quod si uter nostrum rectius sentiat, experiri volueris, in hac ipsa disputatione, quam nunc institutam

tutam habemus, facile voti compos fies: ego enim Oratores tantum in differendi ratione mihi sequendos imitandosque proposui; tu si contra Dialecticos imitaberis, ut certe imitaris, senties, ut spero, quam inanem, non dico differendi, sed nugandi & garriendi disciplinam sis complexus. Sed de hoc quoque satis. Nunc audi errores tuos in Grammaticis, ut intelligas quam parum sis idoneus, & aptus ad Ciceronem reprehendum, cum linguam Latinam nondum satis didicisse videaris. *Sed hujus certe nocumenti*, inquis, *si modo &c. Nocumentum* usurpas tanquam Latinum, sed dic mihi cur magis tibi *nocumentum*, quam alteri cuiquam *irequam & guerram* usurpare liceat? tum sic ais, *cum eo qui patrem paricide vitæ privavit*. Ubi quæro invenisti tu adverbium illud, *paricide*? an apud Ciceronem? minime. An apud alium quempiam idoneum scriptorem? nequaquam. An apud Pseudolexicon aliquod? ita est, nam sine ulla consideratione ac judicio vocem illam a Thesaurio Stephaniano recepisti. Rursum inquis, *sed libet aliquas hujus capituli clausulas examinare, ut &c. Clausulas* hic appellas, quas Latini appellant *membra orationis*. Nam *clausula* proprie est ultima pars membri; quanquam *μεταφορικός* pro ultima parte cujuscumque rei frequenter ponatur. Item ex quatuor verbis Græcis tu unum facis Latinum, idque ex capite tuo sine cujusquam autoritate. Nam quod græci dicunt *τὸ μὲ τὸ φωναί*; tu *Metaphysica* vocas. Mitto, quod tot in locis ita locutus fueris ut dixeris. *Non verum est quod, & dico quod, & scio quod, & puto quod*. Qui loquendi modus haud scio, quam sit Latinus. Nam cum verbum, *quod*, pro quia resolvi potest, tum recte dici fateor, cum vero non potest, barbara locutio mihi videtur, vel saltem non ita præ se ferens germanam illam latinitatam. Prætereo etiam illa, *adducere rationes pro eo*, quod est *proferre*. *Operari pro facere vel agere, agritudinem pro morbo, idem esse cum illo*, pro, idem esse quod illud. Et alia multa hujusmodi, quæ indicant te, vel nullum vel certe perquam modicum habere verborum delectum, & non nimis considerare, quæ nomina cum quibus verbis jungas, aut denique quo modo loquere. Illud tamen prætermittere nolo, quod te tantum Ciceronis reprehentorem arguit, nescire adhuc quid sit *Enthymema*. Ais enim. *Nam quid absurdius erit hoc enthymemate tuo? si conformetur in hunc modum. Peccatum est in eo, quod non licet, ergo quod non licet neque majus neque minus fieri potest*. Hanc tu argumentationem bipartitam vocas *enthymema*: sed quemadmodum tu a Cicerone quæris, an a Diodoro suo sic argumentari didicerit, sic ego a te scire velim, an a Burleo tuo *enthymemata* facere sic didiceris. Non enim Cicero sic te docet, non Quintilianus, non Hermogenes, non denique Aristoteles, qui in secundo priorum Analyticorum, definiens *enthymema*, ait esse *sylogismum imperfectum ex signis & probabilibus*. Et imperfectiorem illam, non quemadmodum vos Logiculi etiam Græci, ad numerum propositionum refert, sed ad materiam non necessario, sed probabiliter tantum concludentem, itaque hoc est verum & germanum *enthymema*. *Pittacus est justus, Pittacus est sapiens, ergo omnes sapientes sunt justi*. Sic Aristoteles *enthyme-*

thymema facit non solum in prima, sed etiam in secunda & tertia figura, ut hoc ipsum, cujus exemplum modo posui. Non enim est syllogismus, nec ad syllogismum reduci potest, quia est, ut Logici dicunt, ex puris particularibus; relinquatur ergo ut sit enthymema ex tribus propositionibus constans; alioqui non esset in tertia figura. Quod cum ita sit, liquet vos Dialecticos in magno errore versari, qui enthymema ex duabus tantum propositionibus fieri putatis. Præsertim cum tale enthymema Oratores, ut supra dixi, pro argumenti explicatione vel expolitione non agnoscant. Hæc sunt, mi Majoragi, quæ ad te nunc mittenda existimavi, ut ea dissolvas, si velis & si potes, in quibus si te alicubi acrius atque acerbius punxi, quam tu fortasse velles, & amicitia nostra pati videatur, noli quæso mirari nec ægre ferre, cum Ciceronem multo acrius & acerbius non solum punxeris, sed etiam confoderis, idque immeritissimo, cujus vulnera quanto tandem cum dolore a me legi putas? Itaque te etiam atque etiam moneo, ut videas quemadmodum scribas in Topica illius, & in libros de finibus, quod facturum in hoc libro, si recte memini, quodam in loco, scribis. Non enim impune ferēs, sed idem tibi accidet, quod Erasmo, qui dum Ciceronem & Ciceronianos injuste insectatur, ipse a Ciceronianis iuste & optimo jure confossus fuit. Vale, & responde si placet.

EPISTOLA XLVIII.

BASILIO CHALCONDYLAE. S. D.

Janus Parrhasius.

DUM tu cunctaris per absentiam Jani Lascaris, herois an viri dicam nescio, nunquam certe citra laudem nominandi, memorabiles duo casus acciderunt: utrique domus *ἡμετέραι* proprii. Vicentia *ἀδελφῆ μὲ* Γύνη quam nosti, cum triennium procis omnibus, ut altera Penelope repulsam dedisset, ecce tibi repente, nullis auspiciis, adnitente matertera, *Γεσημῶνδρα Καπῶτις* conjuge *παύλω Καπῶτι* nupta datur, expilata penitus hæreditate parvorum liberum. Sed huic malo oportune medebitur abs te missa Pontificis execratio: quam doleo jus in Agelli Tyrannum non habere, cum data non sit ad Antistitem Tropicum cui subest. Altera calamitas & acerbior adeo me confudit, ut non videam quibus eam verbis insinuem; quanquam tecum licet omnia. Itaque non circumrodam, sed continuo tædium hoc vorabo. *Νικόλεως Βομβῆιν* ex nostra nobilitate Jurisconsultus, habuit in matrimonio *Οὐικεντίαν τῆν ἀδελφῆ μὲ πύρρῃς καὶ Βιάνκης ξερχάλης θυγατέρα*. Ea decessit ex partu relicta filiola, quæ mature matrem secuta est. Annus agit ab illius obitu; cum *Νικόλεως* interea *τῆν ἔκυραν* colere, *καὶ τῆς γυναικὸς ἀδελφῆν* non aliter institit, quam cum viveret ejus uxor. Ea pietas initio nobis omnibus grata, deinde cœpit esse suspecta, nec ab re: nam non ita multo post *ἀδελφῆ* prioris ejus *γυναικὸς ἔγκυρον* inventa, culpam confert *εἰς τὸν Νικόλεων*, nec is inficiationi locum reliquit. Itaque cum eo deducta res esset, ut utrique moriendum

riendum foret, concilia tantum *μαθητων* matre concubitu confarreat, atque sic honesto nomine nefandum crimen velant. Verum ne sic quidem, quin ferro cadant, effugient; nisi Deus aliquis eos aspexerit, id est, a summo Pontifice veniam incestus inscriptis impetraverint; ut furtivum dedecus professo matrimonio diluatur. Ad hanc rem velim omnes ingenii tui nervos intendas, utarisque gratia ac auctoritate Lascaris, Phœdri, Citrariique, & omnium denique amicorum; ut exleges has nuptias, ad evitandum paratæ exdis periculum, Pontifex privilegio iustas rataque faciat, indicta pro copiarum facultate multa. Accessit hoc enim meis ærumnis, ut opes ne tantæ saltem sint, quæ possint impendia sustinere. Quas ob res abs te primum peto, suppliciterque (si pateris) oro, omni studio ut cures impetrandam (quam dixi) veniam. Deinde ut quam minimum poteris impendas. Hunc ego hominem certum cum literis ad te misi, qui mihi referat ad hoc oracula verissimaque responsa an impetrari possit, quod petimus; & quanti constitutum: nam simulac abs te certior factus ero, legabimus aliquem virum gravem cum muneribus, & summa taxationis, quam, ut perscribas, rogo. Tantisper huic ad te dedi mellei roris libras tris in pixidibus, mea gemma obsignatis. Ex iis unam Lascari, alteram Phœdro dono dabis, reliqua tua est. Misi præterea colligendo per ætatem capillo reticula sericea tria, totidemque ejusdem generis cingula, adhuc rudia & nullo colore infecta, ut integrum sit ex animi tui sententia tingenda curare. Cetera quæ promisi, in tempore repræsentabo. Tu tabellarium si me diligis, e vestigio (si fieri potest) expeditum remitte. Ego enim nihil aliud cogitare possum, priusquam hanc rem componam, Vicentiæque mei quondam fratris uxori restituam dotem. Itaque longiorem nobis diem fors obtulit, ad ambiendum, quem volumus, in academia locum. Nam commodissime licet adventum differre meum ad Kal. Martias, vel in sequentem (si videbitur nobis) annum. Ita tamen ut tibi persuadeas, proque certo obtineas, in me nullam moram fore, ubi de ducenis annuis oblata spes erit. Id si subitum nunc est, expecta maturum tempus & occasionem rei per otium bene gerendæ. Vale & amicis omnibus a me salutem, sed imprimis optimæ socru & uxori; cum literas ad eas dabis, de cujus voluntate nihil ad hanc diem ex tuis literis intellexi; rediturane sit in gratiam contuberniumque meum: vel quid aliud animo agitet. Ego enim statui, vel secum vivere, vel aliud vitæ genus hoc longe quietius instituire. Cosennæ VIII. Kal. Septembr.

EPISTOLA XLIX.

JANO PARRHASIO. S. D.

Basilus Chalcondyla.

Nihil jam restat confecto omni negotio, nisi ut tu venias, & tui expectationem, quæ magna est, rumoremque jam disseminatum per urbem de

de tua doctrina atque eloquentia re ipsa non solum confirmes, sed & iugeas. Contigit tibi, quod nemini hactenus hac in urbe ejusdem cuius tu professionis, libellus nominum, quem vulgo vocant rotulam, qui singulis annis instauratur, nuper factus est coram Pontifice, ut assolet præfente & patrono & fautore nostro Jano Lascaris, una cum paucis aliis ad quos res pertinet. Ibi tu in primis adscriptus es cum salario ducentorum aureorum; sic enim voluit Lascaris, cujus unius perlonge maxima est autoritas, nonnullis etiam, ut in tali re fieri consuevit, renitentibus atque contradicentibus; quos omnes Herois Græcanici præsentia ita concussit, ut protinus ne hiscere quidem auderent. Aliud insuper excogitavimus, uti majori cum gloria & honore Romam peteres. Ecce curavimus tibi literas a summo Pontifice, quod a brevitate, ut puto, breve nuncupant, quibus ad honestum profitendi locum vocaris. Fac igitur animi tui magnitudinem atque constantiam conserves, Abrumpendæ tibi sunt omnes tricæ atque domesticæ necessitates, neque te vincant illecebæ semperque viris exitiosæ muliebres lachrymæ: Nosti puto argumentum epigrammatis de Cupidine, in quo tantulus infans fortissimi leonis tergo eques insidet, altera manu flagellum, quo verbera intendit, altera habenas continens. Cave ne te talem mulierculis *zuvais* exhibeas, tametsi illis parum obnoxium atque obtemperantem te sciebam. Sed forte merito mihi quispiam objecerit vulgo illud tritum jactatumque apud Græcos ὅς ποτ' Ἀθηναίων; quippe qui eum moneam, a quo magis ipse monendus sim, quapropter missa hæc faciam; tu accelera, advola, adhibe tibi, si fieri potest, alas more Dedali; ingens est tui expectatio, fama ac denique desiderium. Invidi obtrectatores contabescant, rumpantur. Concessa est quam petebas venia, restat ut conveniamus de pretio, sed hoc te præfente expedietur. Tu pecunias tecum feres, quibus multam solvas: nam alias quanti constituta sit venia, ad te scripsi, & tunc fortasse, cum scilicet Romæ eris, aliquid effici poterit per amicos ad effugiendum vitandamque tale dispendium. Vale. Pridie. Kal. Septembris.

Quod ad domum & alia necessaria attinet, ego sedulo interim curabo omnia parata invenies, vel repente parabuntur sine ullo tuo labore ac tædio.

EPISTOLA L.

ANDRÆ HUMILIATO. S. D.

Thomas Phædrus.

VOlupte est quando tibi omnia succedunt ut cres. Quotidie literas ad amicos datas, & ne cerdo quidem quisquam est, qui tuas non circumferat per omnia compita, nemo enim e tanto populo exstitit, qui vel transversum verficulum rescriberet: & tu miser non sentis te ne terunci quidem fieri. Ubinunc ergo Zebaldi tui, ubi Savoia, ubi Blossus, ubi denique nepotes sexcenti? præfenti tibi blandiuntur omnes, absentem non pluris faciunt, quam ancillam, quæ latrinam lavat. Quin & hodie in corona legebat Blossus quas ad eum proxime dederas, plenas querelarum, ajebatque de compacto

facere tecum omnes: non feret, inquam, hoc Phœdrus, nec patietur tantam fieri injuriam suo capellano: itaque domum rediens calamum sumpsi, & hoc quicquid est nugarum libens exaravi: Zebaldi tui belli valent bellissime: Savoia rediit ad antiquam fabulam suam cum Cyrneo, revocavitque hominem sexcentis literis e media insula: neque quod antea sumpti fecit quicquam est, præ quo nunc facit: Advola obsecro & adcurre, si vis ridere, quantum ne Democritus unquam risit: Savoia unguenta tractat & cyprium pulverem, pulverem inquam cyprium & unguenta tractat Savoia: Qui antea bubulcitari tantum solebat, bubus equisque stipatus vadebat, nunc delicatus Myropolas adit, deque odoribus disputat. Nam quid ego narrem tibi Hispanas manicas, Gallicas vestes, Germanas soleas, nihil jam amat nisi exoticum: & ille tanquam columbulus Dioncus sibi placet, intumescit, seque pulchrum putat: itaque tanti non est tibi istud quicquid est lucelli, ut hoc spectaculo careas. Adcurre itaque obsecro & advola: vel saltem ut amicum revoces ab interitu: nam nos jam defessi sumus, neque quicquam aliud respondet increpantibus, quam, mihi non tales sæpe eveniunt hereditates: umbræ duæ venire, reliquæ credo propediem: ego quando amici functus sum officio, sat præstiti: nec volo, qui se perditum it, sectari, memor Horatiani illius *invitum qui servat, idem facit occidenti*: sed de eo nimis multa: Cras habebuntur comitia Gymnastica novo Dictatori dicendo: incertum qui futurus: fertur tamen Petrus Paulus tuus, & in eum optimi quique inclinant: Euangelista Capoferreus negotium suscepit. Fex negotium urget, matre volente, nec pater alienus dicitur: Ludi fient post Saturnalia, qui quam possint commode sine te, præsertim illo dictatore, fieri non video. Credo te revocabunt re impetrata: venio jam ad tuas ad Blossium datas: Itan' tu ineptus eras, qui putares ubique Romam esse: Natura hic posuit quicquid ubique fuit: nunc luis pœnas tuæ stultitiæ ingentis, qui saxa illa tua ausus sis deserere; majore dignus supplicio: quod propediem de te fumetur, nisi ad nos te receperis: quod ut facias, censeo & suadeo. Vale Romæ Nonis Decembris. M. D. VI.

EPISTOLA LI.

M. ANTONIUS REGIENSIS. S. D.

M. Antonio Majoragio.

Mediolanum.

Nunc Majoragi doctissime breviorē quam fortasse velles epistolam accipies, cum taciturnitas, qua in scribendo superiori tempore usus sum, longiorē exigere videatur. Nihil enim jam diu literarum ad te dedi. Vide, quaeso, ac diligenter animo perpende quam pure quamque simpliciter crimen meum detegam. Nec mehercule cum veris amicis aliter faciendum censeo. Nec ipse ignoras quam ridicula sit eorum excusatio, qui cum eis, quibus arctissima juncti sunt amicitia, se nunquam scripserunt meminerint, ambagibus culpam suam tueri conantur. Quare ne quod in aliis reprehendendum

duco

duco ipse committerem, veritatem, cujus amator semper extiti, aperire volui. Et hoc quidem modo magis gratum me tibi fecisse existimo, quam si quid literis mandassem, quod tuas aures obtunderet. Si quid tamen accidisset, quod tua, aut mea, te scire interfuisset, nequaquam calamo pepercissent. Ad quid igitur summum amicum, cujus opera ac studio in rebus tantum feriis uti debeo, nugis obruam? hujus enim generis scribendi argumentum semper mihi valde displicuit. Præteriti silentii habes excusationem. Nunc paucis hujus brevitatis accipe causam. Si cuncta, quæ mihi in mentem veniunt, modo scribere vellem, epistola certe modum excederet; quod sine dubio mihi maximo detrimento foret. Nam in morbum, quo nuper levatus sum, facile rursus inciderem. Et fortasse Libitina, quam vix evasi, me exanimem exciperet. Res adhuc bene succedit, quod iter jam per oppidum facere cœpi, sed lento gradu, & quasi more testudinis proficiscor. Gravissima enim valetudo, quæ per dies quindecim me crudeliter afflixit, adeo crura mihi debilia reddidit, quod vix me sustentare possunt. Parum quidem defuit quin-furvæ regna Proserpinæ, & judicantem viderim Æacum. Iste, qui tibi hanc reddet, est civis Mediolanensis, illi cum hero meo maxima intercedit familiaritas, me quoque valde diligit. Quare librorum, quos istic pro meorum discipulorum usu emere oportet, illi curam mandare non dubitavi; verum quia magis in rebus bellicis, quam in literis versatus est, vereor ne bibliopolarum fraude decipiatur. Quamobrem si tu, qui hoc recte & commode præstare potes, hoc negocium susceperis, non solum mihi & pueris, verum etiam eorum parentibus, qui te incredibili prosequuntur amore; gratissimum feceris. Natura meis discipulis pulcherrimum tribuit ingenium, quæcunque enim semel audiunt nunquam amplius amittunt, & libenter in ludo literario versantur. Quid pulchrius in pueris optandum censes? illum, qui apud Pomeranum erat, mihi erudiendum tradere decreverunt. Et jam duobus mensibus me audivit. Ejus ingenium satis laudari non potest. Mea quidem sententia recte puero consuluerunt, aliter barba, non re philosophum eum vidissent. Rem accipis; si dextra scribendi officio recte fungeretur, orationem, quam legato summi Pontificis composui, ad te mitterem; hanc alias & quæcunque ad illustrem Taurini præsidem scripsi, accipies. Arbitror jam te intellexisse me omnibus Biragæ domus esse charissimum, & mihi summo & pene incredibili est gaudio operam meam illis esse gratissimam. Pueris enim nunquam defum, nec quid faciunt non latet. Me & illos illustri Gaspari Birago ejusque filio plurimum commenda. Hujus epistolæ exemplar apud me non remanet, tabellario enim festinante ac iter arripiente semel tantum est scripta, si quid igitur non apte positum tibi occurrerit, calamo, quo nimis velociter usus sum, id ascribito: cupio scire quid agas. Vale, & me redama: etsi ob ea, quæ in me contulisti, tibi gratias agere debeo, tamen quia id me facere nolis, nullam de illis mentionem facere ausus sum, hoc tantum dicam, quod nulla unquam tuorum erga me meritorum memoriam delebit oblivio, & si meæ in te bene-

volentiz aliquid addi posse videbitur, omni studio ac cura dabo operam, ne quid a me pratermissum videatur: hæc in calce addere mihi placuit. Verrulengi. xvii. Septembris.

EPISTOLA LII.

BENEDICTUS THEOCRENUS. S. D.

Paulo Fovio.

POstridie ejus diei, quo literas abs te accepi, fuerunt enim ex mihi sexto demum idus Julias redditz, inuili apud Regem Christianissimum tui mentionem, cujusmodi insignis meus erga te amor fuasit, & tuz literaz non obscure te percipere ostendebant. Fuit mihi ut primus, ita facillimus ad te laudandum aditus, Historia, quam ille abs te magna omnium opinione conscribi jampridem plurimorum testimonio acceperat. Illic singulari cum laude tua versati sumus, utpote in re, quæ quia ad totius posteritatis judicium pertinet, Principibus potissimum, nisi omnino plumbei sunt, summæ curæ esse debet. Nam cum cæterorum hominum pleraque tum bona tum mala in eos merito referantur, oportet anxios esse non mediocriter, qui de se aliorum sensus sit futurus, tum cum liberum est sublato metu, quid sentias edere. Præbuit etiam nonnullum commemorandi tui locum comitas rara, quam omnes de te prædicant, & ego quantum paucis diebus dignoscere licuit, abunde mihi expertus videor. Aderant forte fortuna, cum hæc dicerem, aliquot Itali illustres viri, & ex iis, quos maxime nosti, Theodorus, & Renatus Triultii, ac Galeatius Vicecomes, ii mihi testes sunt non potuisse mihi causam illam neque opportunius suscipi, neque felicius agi, ita intento, & hilaro animo Rex, id quod tum verbo, tum vultu significavit, quæcumque mihi in eam sententiam dicta sunt, excipere visus est. Inciderat quidem antea non semel honorificus de te sermo cum assensu tanti Principis, qui ad studiosorum omnium favorem mirifice pronus est, non dubio. Sed nescio quomodo, ubi dixi allatas mihi a te literas, in quibus aliqua inesset tui erga se optimi animi significatio, avidius, & lætius de te ab eo omnia audita. Verum vide (te quæso) mi Jovi, ut quicquid scribis posteris cum ipsa veritate, cujus personam rerum scriptor induit, prorsus consentiat, ne quid amori, neu odio quid abs te illic datum deprehendatur. Nihil enim tantum egregia facundia apponere potest, quantum detrudere mendacii suspitio vel minima. Adde quod posteritati in eo sicum facere scelus est, bonorum omnium odio, & detestatione dignum. Hæc salubriora, quam fortasse auditu jucundiora monita non cujuslibet hominis sunt, ut te videre confido: sed ejus qui præcipuo quodam amore alterum prosequatur, proinde ei quam optime consultum velit. Paria feceris, si tantundem mihi, ubicumque locus dabitur, reposueris. Cupio equidem jam diu esse te mihi interpretem ineundæ alicujus gratiæ a Ponti. Max. quo me incipiat agnoscere ille inter eos, qui laboribus & vigiliis suis in re literaria tales

sibi

fibi viros conciliatos velint; multa si quidem faciunt, ut ei quoque non parum me publica causa debere intelligam, inprimisque, ne omnia commemorem, incredibilis illa sollicitudo, & moeror, quem vir maximus præ se fert ex tam diuturnis, tanque omnis exitii plenis Christianorum principum discordiis, ad quas sedandas ita jam pridem enixe incumbit, ut nullum in eo optimi parentis officium desiderari possit, tum literarum patrocinium, quod sub ipsa summi honoris initia certissime professus est; cum Sadoletum usque e Gallia præpropere accivit, cumque præclarum illum scribarum ordinem, quos circum se haberet, tanto cum delectu doctissimi & eloquentissimi cujusque instituit, & omnibus aliis, qui in literario otio aliqua cum laude versantur, spem eandem proposuit: quæ generosissima incepta, si eventus is, quem illiusmodi propositum meretur, comprobaverit, optime actum iri cum hac ætate nemo dubitat. Tu modo me, qualiscumque sum, Homini totum trade, & commenda. Quod tibi eo diligentius præstandum existimo, quo amantius id te facturum ultro polliceris. Tibi ut suis verbis salutem hic ascriberem sedulo mecum egit Pomponius Triultius, qui tibi secum veterem consuetudinem intercedere maxima cum animi voluptate mihi coram affirmavit. Is præ vi amoris erga te sui etiam gratias ingentes nobis agendas duxit, quod te Oratione nostra tantopere apud Regem amplissimum ornassemus, tanquam ad eum pars quoque illius laudis pertinuerit. Hoc scire te oportere putavi, quo mutuo ames juvenem summa virtute, ut perspexi, præditum, & tui nominis in primis studiosum. Vale apud Regem Christianiss. Datæ XVI. Kalend. Augusti.

EPISTOLA LIII.

CÆSAR TRIULTIUS. S. D.

*Pomponio Fratri.**Mediolanum,*

Nihil jam pridem literarum ad te dedi, quia nihil dignum tuis auribus erat, tum quia quotienscunque ad communes parentes scribebam ad vos omnes scribere mihi persuadebam. Atque ut verum fatear, ne nunc quidem ad te scripsissem, nisi materia te digna occurrisset, quæ me scribentem & te legentem oblectaret; quare audisse te credo proximis mensibus in urbe in ruinis ædium Titi Imp. inventam fuisse Laocoontis statuam, una cum ejus liberis. De qua meminerit Plinius Libro xxxvi. Capite v. his verbis. *Deinde multorum obscurior fama est, quorundam claritati in operibus eximiiis obstante artificum numero; quoniam nec unus occupat gloriam, nec plures pariter nuncupari possunt, sicut in Laocoonte, qui est in Titi Imp. domo, opus omnibus pictura & statuaria artis preferendum: ex uno lapide eum & liberos draconumque mirabilis nexus de consilii sententia fecere, summi artifices Agesander, Polydorus & Athenodorus Rhodii.* Magnum est hoc Plinii testimonium, atque adeo magnum,

gnum¹, ut civis Romanus, qui in suis hortis eam effodit Romano Cardinali Sancti Petri ad vincula DC nummis aureis vendere noluerit; Moxque summus Pont. illam in suburbio beluiderio habere voluerit, illique quoddam quasi facellum extrui curaverit. Cæterum opus tam admirabile plufculi sacris Mufarum initiati verficulis sunt profecuti, hos collectos ad te mittimus, tum ut tibi, tum mehercules ut academicis tuis gratum faciam. Satvam ipsam quam Plinius cum liberis ex uno lapide factam prodidit, Joannes Angelus Romanus & Michael Christophorus Florentinus in urbe Roma primi nominis statuarii negant ex uno lapide confectam; ostendunt compagine plus minus quatuor, sed eas tam occulto loco junctas, tam apposite ferruminatas circumlitalque, ut non nisi ab ejus artificii peritissimis id facile intelligi possit, quare aut Plinium deceptum affirmant, aut ipsum alios voluisse decipere, ut opus fieret admirabilius. Neque enim treis statuas magnitudinis justæ tot tanquam mirabilibus Draconum nexibus circumplexas in uno tantum lapide ullis instrumentis potuisse firmari. Magna est Plinii auctoritas, & nostri artifices suis nituntur rationibus, nec vetus verbum est contemnendum, *felices fore artes; si de iis soli artifices indicarent*, Itaque cui sententiæ adheream non habeo dicere, utcunque statua ipsæ perquam egregiæ sunt & omni præconio dignæ; eas tu medius fidius vel ex carminibus Jacobi Sadoletii, viri hac in urbe doctissimi, videre poteris, qui meo judicio non minus eleganter Laocoontem cum liberis calamo descripsit, quam illi ipsi opifices cælo expoliverint. Denique qui Sadoletii carmina legerint, non habebunt cur magnopere desiderent statuas ipsas videre; ita singula quæque oculis subjicit, quamquam & aliorum carminibus sua assit gratia: quibus & meum apposui Epigramma (videlicet plumbum inter gemmas) ut reliquorum nostri comparatione fierent illustriora: Tu hæc omnia tuis illis (ut ita dixerim) consecraneis ostendes; at subjunxi etiam eclogam Jacobi Sinceri, quamquam eam ad Jacobum Puteolanum misisse arbitror; cumque ea quædam Epigrammata Philippi Beroaldi Junioris Bononiam mittimus, viri hac in urbe eruditissimi, meique amantissimi, quod ex illius carminibus videre poteris. Tu contra si quid stomacho nostro dignum isthic habebis, tuum erit nos quoque participes facere. Nos item si quid in posterum hic excudetur dignum tuis oculis, id ad te mittemus si prius cognoverimus hæc nostratia tibi placuisse, nos omnes hic recte valemus; tu quoque bonam valitudinem cura diligenter. Communibus parentibus fratribusque multam salutem. Romæ. Kal. Junii. M. D. VI.

EPISTOLA LIV.

FRANCISCO CALVO. S. D.

*Antonius Verrius.**Remam.*

Quandoquidem audio te incendium Urbis, prædam, barbaricum furorem, demum tot calamitates & ærumnas, postremo Tiberinas undas, & Deucalionis

nis

nis diluuium euasisse, nos hic quoque ista experti sumus, vitamque extrema per omnia traximus, tum non vidimus, sed fabulosum illud formidavimus, de quo Physici omnes & Astrologi mentiti sunt, inter has tum tot tantasque calamitates & miseras nunquam ex animo nostro penitus excessit Calvus meus, pro quo sæpius novis votis obligatus sum, & obligationi satisfeci, literas quoque sæpius ad te scripsi; qua in re admiratus sum Calvi negligentiam vel accusavi superbiam, denique nactus fidelis nuncii occasionem Hier. S. Aurelii Catanzi, auditoris nostro, & tibi ut intelligo familiaris & prope domestici, non potui non etiam ad te has rudes & incultas calamo præcipiti & alieno exarare literas, nobis enim languet manus, & oculorum morbo membra omnia torpent, & male in lecto verantur. Te igitur rogo & obsecro, ut Verrium tuum ex illis tuis penitissimis præcordiis non excludas, & aliquando cum brevi tua epistola revisas, & si quid opus est mandes, jubeas, & imperes. De fratre autem tuo Andrea quid aliud scribam? nisi quod Dispensator, Secretarius, & Oeconomus a Comite Maximiliano Stampa conductus est, mercede (ut mihi retulit Andreas ipse) aureorum trecentorum annuatim constituta, nec tamen interea desistit exercere librariam tabernam per insitorem; uxorem quoque duxit (ut audio) honestissimam & pulcherrimam scæminam, ex qua jam suscepit masculum & scæminam, spem certissimam Calvianæ domus & virtutis, sed puto me noctuas ferre Athenas, nemo enim ignorare res suas præsumitur. Quare, his omisissis, illud, mi Calve, postremo te obsecro, ut Benedictum Manchasolam, Placentinum, olim discipulum Verrianum istic Romæ anno jam abhinc tertio litigantem ad te accerfas, cui his redditis nomine nostro dicere non dedigneris, ut Verrium quandoque audiat, difficileque putet barbato magistro imponere, nec plura: his enim paucis omnia inter nos agitata repetet, & quid Verrio promiserit, & qua in re a Verrio commoneatur, præcipue de conventionem illa per nos inter ipsum & adversarios componenda, cætera supplebunt literæ. Tu autem interea vale, & Verii tui memor sis aliquando, qui te amat plurimum. Dabam Mediol. Pridie Kal. Nov. M. D. xxx. ex studio nostro.

E P I S T O L A L V.

JOHANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Jacobus Bongarsius.**Refochium,*

POSTREMAS meas, memini me commendare Frobenio Hamburgensi, cum nescio quo, tum novo, libello. Sed abs te dudum est, quod nihil habeo litterarum. Itaque aurem tibi vello: & mitto quæ nova accepi Lutetia: tumulum Puteani, & a Casaubono illustratam Incriptionem, veterem illam, sed recens repertam. Ipse Casaubonus totus est in Polybio, gravi, ut scis, auctore, quem & nova interpretatione, & laborioso atque docto commentario illustrat. Scriberem plenius, si tibi has redditas iri confiderem. Sed memoriam mei tibi renovare, satis habeo. Tu, si quid ad me, si quid a me

T

vis,

vis, literas tuas mitte Francofurtum Cl. Marnio typographo. Deus te servet va-
lentem. Argentinæ xv. Jul. 1602.

EPISTOLA LVI.

JOHANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Jacobus Bongarsius.**Rostochium,*

Tuis ad me amicissimis literis respondeo tardius, quod peregrinanti red-
ditæ. Tu vero rem mihi fecisti gratissimam, quod mei abs te conservari
immerentis memoriam, etiam literis testatum esse voluisti. Mutua a me ex-
pecta. Casaubonum non ignoras commentarium edidisse in auctores Augustæ
Historiæ, qui post Suctonium, Persium jam sub prælo habet, & Polybium ag-
greditur. Danielem vixisse, vere nobis nunciatum. Mihi hæc in Germaniam
profectio instituta, privata ob negotia mea. Nundinis Francofurtensibus in-
terero, & ab iis aulam repetam, certus inde, me abdere in sola loca, pro meis
negotiis. Tu si quid a me vis, fac id quæso, ut sciam: imprimis amare me
perge. Et si vivit Bordingus, saluta eum a me. De statu partium illarum,
si communicare aliquid libuerit, feceris mihi sane gratissimum, Argentinæ
xvi. Jul. 1604.

EPISTOLA LVII.

JOHANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Jacobus Bongarsius.**Rostochium,*

Constantissimi animi tui testes habeo literas, quas ad me dedisti xxi. Jan.
quæ mihi ineunte hoc mense redditæ. Tardius itaque respondeo, &
valetudine sane afflictæ, quæ debita amicis officia non sinit, ut ex animi mei
sententia præstem. Magnas autem tibi gratias habeo, quod rerum istic vestra-
rum statum explicare litteris tuis volueris. Nostræ, Dei admiranda miseri-
cordia, salvæ sunt, pacato tumultu Sedanensi, postquam ad officium rediit
Bullionius Dux. Litteræ, ut aliis etiam locis, animam agunt: unus eas Ca-
saubonus sustinet apud nos: quas ubique Jesuitæ impugnant. Illius expecta-
mus Polybium: expectamus & Thuani Historiæ Tomum secundum: alia
quæ proximæ nundinæ dabunt. Tu si quid a me vis, fac, quæso, ut sciam.
Litteras tuas inscribere hic Marnio typographo, qui eas porro curabit. Nam-
que ego volaturus sum. Sed injicit ætas manum & me jubet quiescere. Passe-
rati quædam ad te mitto. Vale V. Cl. & me ama. Dominum Coryphium pluri-
mum salvere jubeo. Francof. xxix. Apr. 1606.

EPI-

EPISTOLA LVIII.
JOHANNI KIRCHMANNO. S. D.

Jacobus Bongarsius.

Rostochium.

Tuas ad me dedisti Non. Maji, eas accepi, e peregrinatione aliquot mensium animi causa suscepta Francofurti transiens: Adjunctas ad Casaubonum nullas vidi: neque alias abs te, quas memoras, habui. Meas ad te periisse nonnullas cum libellulis novis puto. Quicquid sit, & quod mei servas memoriam, tibi debeo; & quod pereuntes litteras studio tuo sistere pergis, tibi reiquep. gratulor, & me tui semper studiosum, scito. Huc ego concessi, ut me turba eximerem, & mihi vacarem ipsi per hanc hiemem. Et sunt quidem, quæ te scire & per te alios, illis locis, vellem. Sed in tanta eorum, quibus litteræ committantur, aut perfidia aut negligentia, nihil audeo chartæ committere. Te Deo commendo, eumque oro studia tua ut fovere atque promovere velit, publice utilia, tibi honorifica. Si quid ad me vis, aut a me, id scito Marnio redditum, recte porro curatum iri. Vale V. Cl. & me ama. Basilea XVIII. Sept. 1608.

Exercitationes Mathematicas Bruræi dudum est quod frustra requiro: tu impone hoc bibliopolis, ut Francofurtum deferant, & Marnio unum aut alterum exemplar reddant. Vellem & Casselii Rhet. Aristotelis interpretationem; pretium meo nomine Marnius solvet: & ejusdem Casselii Oratorum, quæ apud Thucydidem, interpretationem. Quæ omnia olim, edita Rostochii, habui.

EPISTOLA LIX.
JOANNI MEURSI O. S. D.

Jacobus Bongarsius.

Hafniam.

Quæ de funere misisti, ea grata quod a te, quem facio, uti debeo, sane plurimi; quod a tuo in me affectu; quod ex iis futurus ego doctior. Sed de Glossario quod spern facis certam, me certe beas. Nam in recentioribus istis Græcis, sunt quæ me torqueant: sunt & in Constantinopolitanis rebus, quæ non assequor, quam plurima. Fac igitur quod facis: perge luce ingenii tui dispellere has tenebras, & de bonis litteris bene mereri. Me adhuc errans hæc vita tenet, cui cum anno hoc, si Deus favorit, finem faciam: te vero amabo & colam æternum. Vale. Francof. VI. Oct. 1604.

EPISTOLA LX.

PETRO CURSIO RHETORI IN ACADEMIA ROMANA. S. D.

Desiderius Erasmus.

CUM Romanus in Christo pater & D.D. Matthæus. H. S. Angeli Cardinalis Roma in Germaniam revertisset, nihil mihi prius fuit, quam ut ex suis familiaribus, inter quos nonnulli sunt, quibuscum trecentos salis modios, ut est in proverbio, consumpsi, intelligerem; quidnam bonæ spei de componendis diffidiis, & refarcienda Christiana concordia afferrent, eamque ob causam ad quandam præstantissimum, mihi que charissimum illius aulæ Principem virum literas e vestigio dedi; ut mihi hunc scrupulum eximeret. Eram enim inter sacrum & saxum, quod ajunt, dum spe ac metu huc illucque jactarer, constitutus, verebarque ne causa publica in privatis affectibus omnino defereretur. Qui cum primum epistolam aperuisset, & manum meam jamdiu suis oculis familiarem agnovisset, ad Cardinalem statim accurrit, nunciatque literas esse ab Erasmo. Quo audito Cardinalis suaviter subridens egregie inquit, nobiscum agitur, quod Erasmus nos literis suis invisat, nam annus mihi esse videtur, ex quo ne apicem quidem ab eo literarum conspexi. Quid multis? recitari eas jussit, & sub finem earum magna mea cum laude, quam de pacando religionis statu sollicitus essem, plane regia, & tali Principe digna verba in frequentissimo illius aulæ theatro protulit. *Nihil se usquam habere, quod doctorum virorum proprium esse nolit*, multa que alia de me adjunxit, quæ modestiæ causa prudens omitto. Sed unum tamen hoc præterire non possum, quod aureum poculum artificiosissime cælatum, quod tum congeronibus suis forte ostentabat, transmitti ad me veluti *μνημόσυνον* animi erga me fui voluerit, ut declararet gratam sibi fuisse sollicitudinem meam. Quo ego profecto ita fui ob Phidiacum plane artificium delectatus, ut professus sim inter doctissimos, & scitissimos compositores meos, qui tum aderant, inter quos fuit B. Rhenanus, & Henricus Glareanus, hic Poëticæ, quæ bibax esse solet, ille Historiæ deditus, me non alio poculo, vel pharmacum adversus calculum, vel ad extinguendam sitim liquorem sumpturum esse. Nam operculum, quod paulo infra crepidinem Æsculapium tornatilem habebat, medicinæ propinandæ fabrefactum data opera videbatur. Cyathus ipse non mediocris capacitatis *σικετῶντας* circumhabebat Satyros, & in eorum medio Bacchum ebriosulum tanta, ita me Deus amet, elegantia, ut jam Praxitelis opera mihi fordere perfacile possint. Sed hæc præter rem. Perlectis literis meis responderi mihi jussit, Paulum. III. Pont. Max. ab ipsa statim electione pollicitum esse sibi, & Romano in Christo Patri & Domino D. Bernardo Cardinali Tridentino, concilium se congregaturum, ut infinita malorum examina apud Germa-

nos

nos funditus extirpentur, & eradicentur. Reliquum esse, ut ipsi homines eruditos & cordatos passim in Germania cohortentur, ut religioni ferre supplicias velint. E quibus certe plus quam monogrammmum amplissimus Præful me primum nominare decrevit. Sed tamen committere non voluit, quin me de nonnullorum impudentia, de quibus Romæ intellexerat, admoneret, qui Theoninis dentibus famam meam arroderent, & lacerarent. Idque eo consilio fecit prudentissimus & hoc prope solo facto illustrissimus Princeps, ut labes mihi asperfas prius abstergerem, quam huic studio me præpararem. Equidem non ignorabam Romæ esse, qui nomen meum sugillarent, sed tamen qui mihi tam manifestam calumniam impingeret, quam a te fieri audiebam, neminem esse usquam ne somniare quidem potui. Ajunt enim te detorquere nescio quam vocationem impressorum incuria depravatam ad meam ignominiam, adeoque fulmina quædam orationum scribere, & misellum Erasmum in sacerrimis studiis defudantem ita traducere, ut nunc omnia fora, omnia templa, omnia compita, omnia convivia, nihil aliud crepent, quam sacrilegum Erasmum, & sexcentis tauris Phalaridis dignum. Quo audito mirari principio, deinde obstupescere, postremo etiam obstipescere cœpi, quid te induxerit, ut mihi non alia ratione, quam injuria notus esse velis. Nomen enim tuum alioqui nunquam audieram. Age mi Petre, te oro obtestorque per viscera Christi cogitemus, quanto in discrimine versemur, quot hæresium diluvia, quot bellorum tumultus, quot diffidorum incendia Christianum orbem inundent. Missas faciamus has tam insignes calumnias, cujusmodi mille objicere etiam diligentissimis, & sanctissimis doctoribus possis. Nam ut tandem ad rem veniamus, quid obsecro flagitii commissi. Attalum ceu imbellem notaverim, quem Hecateus in Dionysium ἀπώλεμον ἢ ἀμαχον adpellat? an mihi dependendum est, quod typographorum ignavia commisit? aut non eram ego in Anticyram relegandus perpetuo, qui bellicosissimæ omnium nationum Italiæ auferre hanc gloriam conarer? certe nominis mei oblitus esse videri possem, si Latinorum, Græcorumque hominum scripta omnia Italiæ laudibus amplissimis scaterere non meminissem. Præcipue vero his, quæ ad literarum, & militiæ gloriam spectant. Verum adeo nullam in me suspicionem inferendæ injuriæ extare nunc, aut exitisse unquam testis est mihi animus meus, cum haud recte meminerim, ubi de Attalis ista scriptis meis prodiderim, neque eram unquam id animadversurus, nisi amanuensis meus recordatus fuisset in proverbio *Myconius Calvus*, tale quidpiam esse, ubi statim deprehendi formularios, quibus non satis familiare erat Attalorum nomen, ex eo Italum fecisse. Atque utinam mihi non quotidie hujusmodi tragediæ excitarentur. Nuper enim cum inter imprimendum excusores aliquot conquesti fuissent, me sibi Xenia nondum perlovisse, exortus est inter eos quidam cæteris vinolentior, qui profiteretur se poenas a me exacturum, ni darem. Atque id profecto veterator tam egregie effecit, ut aureis nummis trecentis redimere eam ignominiam voluissem. Cum enim in *vidua mea*, quam Serenissimæ Ungariæ Reginiæ dedicave-

ram ad laudem cuiusdam Sanctissimæ foeminae inter alia liberalitatem illius in pauperes referrem, hæc verba subjunxi. *Atque mente illa usam eam semper fuisse, quæ talem foeminam deceret.* Unde scelestus ille animadvertens sibi vindictæ occasionem oblatam esse, ex mente illa, *mentula* fecit; itaque volumina mille fuere impressa. Quid igitur mirum, si istorum hominum quispian vel per errorem, vel sciens, volensque fefellerit? hoc profecto constat, in archetypo meo Attalam scriptum esse, sed nescio quo fato bis jam hæc vox magnos mihi tumultus peperit. Reprehensum enim a Lovaniensibus Theologis in me fuit, quod, Act. XIII. ex *Italia* mutarim ad fidem Græcorum Codicum *Attalia*, atque ob eam causam me prope impium esse proclamabant, quod negarem Paulum in Italiam unquam venisse, quasi vero non tota fere Apostolorum Historia id pertractet. Nunc vero rursus, quod librarii Attalum in Italum commutarint me omnino inscio, novum mihi a te bellum indicitur, adeoque ἀσπονδῶς ut ajunt πόλεμῶς vix arbitror usquam alias calamitosissimum Aten ἢ τῶν ἀνδρῶν κρείσσω βραίνει ut Homerus ait, infestiorum mihi sese exhibuisse, quam in Attalia cognata sibi voce, vel ipso etiam sono metuenda. Cæterum, charissime frater, admonitum te velim, ne vel tuo ipsius judicio, vel instinctu aliorum te ipsum in hujusmodi præcipitia abjiceres, in quibus prope semper plus inest incommodi, quam gloriæ. Si hac via adgrediaris aucupandæ gloriolæ rationem, nihil efficies aliud, quam ut totum te deridendum propines aliis. Respondere debes his, qui nomini tuo isthic officiant, conanturque tenebras offundere. Comperi enim postea te Archilicum habere, quem in nomen tuum proprio rabies armavit jambo. In eo tu conficiendo olci plus debes consumere, quam in appetendo Erasmo, qui jam depontanus senex, tot exantlatis molestiis, nihil aliud est, quam A sinu non omnino iners inter sumias. Illi rursus, qui mihi insultant, canes videntur esse in præsepî, qui armenta a foeno invidis latratibus abigunt, quo ipsi non vescuntur. Quod si cognovero, quod equidem non spero, te vel tantillum contra me publicare, experieris (ni fallor) Erasmus jam Lxx. annos natum, neque edentulum esse omnino, neque exunguem. Si vero modestus, ut spero, fueris, tibi gratias quoque sum habiturus, qui me librorum ignaviae commonefeceris. Sunt enim Chiliades meæ auctæ multis decuriis, quæ tamen ad centuriam non perveniunt, revocatæ sub prælum, ubi literulas has mutari curabo. Quæ mihi, ni mature prævenissem, magnæ tempestatis causa futuræ fuissent. Quod reliquum est, dare operam debemus, ne bonæ literæ apud imperitos male audiant propter inanes digladiationes, quæ tandem, nisi dimicare in frivolis rebus desierimus, non modo putribus ovis a plebe promiscua dirimentur, sed etiam catenis, quibus vesaniam nostram cœrceant. Deus Opt. Max. faxit, ut submissis animis nostris suscipere illius gratiam possimus, cujus præsidio nefarios Ecclesiæ hostes prosternere valeamus. Vale, & nomine meo Genesium Sepulvedam, & Aug. Eugubinum viros insignes cohortare, ut studiis suis, labefactatis rebus succurrere potius velint, quam

pantalabi

pantalabi esse. Datum Friburgi Brisgojæ. Quinto idus Januarias. M. D. XXXV.

EPISTOLA LXI.

BEATUS RHENANUS. S. D.

*Francisco Calvo.**Papiam,*

AJebas apud Alciatum Historicos quosdam esse, qui post inclinationem Romani imperii scripserunt, cujus generis esse puto Scotum, quem in suis annotationibus subinde citat Alciatus: & pollicebaris eos te nobis communicaturum. Itaque rogo plurimum, ut, si fieri queat, per hunc tabellarium ejusmodi aliquid ad nos mittas. Nam quod Alciatus in suis in Tacitum annotationibus scribit, in alpeis Carolum Magnum conjecisse Saxonas, omnino videtur ex aliquo ejus generis Historico compertum habere. Martinus Lutherus non fuit a Saxoniz duce Friderico destitutus, neque unquam e Vittenberga pedem movit, verum ibidem locum & dignitatem retinens appellavit ad futurum concilium, quam nunc appellationem Hagenoz Thomas Anselmus imprimit. Imprimet & Luciani Nazianzenique quaedam a Melanchthone & versa & missa. Necnon Athanasii quaestiones, quas Capnion, ut scis, latinitate donavit. Putantur, *αὐτόνομοι πόλεις μονόφυξι* της ὅλης γερμανίας cum hac gente *συνθήκας ποιήσαν.* Turegi comitia celebrantur. Quod si fiat, de nostro regno timendum est. Dux Wittenburgensis insignis crudelitatis exemplum in Rutelingam edidit. Commenda me incomparabili virtutis & literarum decori Dn. Jo. Grolerio, & Andreæ Alciato. Bene Vale Basileæ. 9. Febr. An. M. D. XIX.

EPISTOLA LXII.

BEATUS RHENANUS. S. D.

*Francisco Calvo.**Papiam,*

Misit ad te Frobenius Tyrium, & compendium illud Erasmicum, quod plus Christianæ Theologiæ habet, quam aliorum *παι καθολικά.* Tu vicissim des operam, ut mittas, quæ promissisti. Porro hoc tibi persuade, nihil a te posse fieri, quod inprimis Christo, deinde studiosis omnibus gratius sit futurum, quam si hoc pacto literis bonis consulueris. Erit hoc in rem tuam, & nominis immortalitatem tibi parabit. Scripsit ex Friburgo Zasius libellum suum indiligenter in officina Frobeniana tractatum. In causa fuit castigatores novus, qui huic provinciz nondum assueverat, ut sæpe Zasii vicem doluerim, cujus opus in tyronis manus incidisset. Itaque mendas omneis adnotavit, & jussit eas in charta separatim imprimi, quæ sit ad finem operis adjicienda. Utinam a te minus exemplarium esset avectum. Maximilianus Augustus pridie Epiphaniæ

nix decessit, nondum rebus omnibus ad umbilicum perductis, quas fuerat exorsus. Molicbatur magna quædam. Sed ô fatorum invidiam! quæ præclaris operibus finem non conceditis, at ea potius in medio plerunque cursu repente præter omnium expectationem abrumpens, ô duriciem fatorum, quæ precibus exorari non potestis. Ajunt τὴν Βασιλεία τῶν Κελτῶν εἰς τὴν ἀνω Βρεγονδιαν ἐμβάδιν. Putasne feriaturos τὸς Ἑνετὸς. Hui quantum turbarum? Saluta Andream Alciatum eximium Italiæ decus, Benèdictum Jovium, Domitium Falconum, Telesinum, Dardanum Jo. Franciscum Quintianum. in primis autem Stephanum Nigrum & L. Cœlium. Grolierio Musarum Patrono fac me commendes. Mitte Cucullomastiga, nosti cujus. Chalcidium Frobenius studiosis promisit in epistola, quam ad Tyrii finem adjecit. Bene Vale charissime frater. Basileæ. Sexto Calendæ Februarias. An. M. D. XIX.

EPISTOLA LXIII.

HENRICO RANZOVIO PRODUCI CIMBRICO. S. D.

Josephus Scaliger.

Segebergam.

TUas literas humanitatis plenissimas, illustrissime Heros, longioribus prosequi debueram, siquidem per angustias temporis licuisset. Sed hoc incommodi intervenit, quod necessitas ad eas respondendi mihi prius imposta sit, quam facultas data eas legendi. Ecce enim in ipso articulo is ipse, qui tuas mihi reddidit, Fridericus Lindenbrog Hamburgensis, utriusque nostri studiosissimus, istas a me exegit, quod nactus esset, cui tuto eas committeret. Alioqui meliorem copiam mihi dari non posse. Itaque Cæsarianum facinus feci. Eadem opera & tibi respondi & tuas legi. Ignosces igitur pro tua hmanitate, si brevioribus tecum ago. Erit locus postea, ubi & plenius & uberius respondere dabitur. Interea non possum dissimulare, quanta voluptate me affecerint tuæ literæ, quod ex illis me a te amari intellexi. Nam quod etiam plurimi me fieri sensi, id tua bonitate potius, quam merito meo factum puto. Tua virtus, eruditio, generis splendor ejusmodi sunt, ut & ab invitis aliquam confessionem exprimere possint. Quid putas amantes tui facturos, qui ea tacere non possunt? in quibus ego aut principem locum teneo, aut saltem, nemini concedo. Nuper incidit in manus meas liber de Bello Dithmarsico. Quanta voluptate me perfudit memoria illustris Patris tui, qui illis rebus interfuit, & præfuit. Non dicam, qua alacritate animi ea legerim. Amici mei testes sunt quantum amem eos, de quibus non possum loqui, nisi prius laudaverim. Sed quid te moror? scito te a me tanti fieri, quanti neminem. Cyclometrica mea nescio, quo fato prius ediderim, quam scripserim pene. Item verum ἐκτερωμα fuit fœtura illa. Et plurimis ansam dedimus etiam imperitissimis in nos scribendi. Sed nunc plane res edolata est. Et speramus nos saltem περιγωνισμοῖν verum edituros. Neque erit locus aut amicis
vicem

vicem nostram dolendi, aut inimicis nos infectandi. Vale illustrissime Heros. Lugduni Batav. VII. Kal. Octobr. CIO. IO. XCV.

EPISTOLA LXIV.

HENRICO RANZOVIO PRODUCI CIMBRICO. S.D.

Josephus Scaliger.

Sagobergam,

Volumen tuarum Epistolarum, Vir illustriss. hodie accepi: quod plurimis nominibus mihi gratissimum esse debet, sed præcipue, quod tot tanti-que viri operas contulerunt, ut te in acerbissimo casu tuo consolarentur. Ac quanquam tu vir tanto animo, tantaque fortitudine satis præsidii & a natura & ab institutione habes, quo adversam omnem fortunam excipias, cum te consolari possis iis fructibus, quos ex literis quotidie consequeris: tamen illi egregii Heroes, illi summi viri societate doloris abunde testati sunt, quanti te facerent in hoc gratiore, quam jucundiore officio suo. Equidem non dubito, quin tu homo iis rebus gestis, ea humanitate literarum, alios potius consolari possis, quam ut tu ipse aliena consolatione indigeas, nisi penitus te omnes industriae tuæ fructus perdidisse dicendum fuerit, quod non magis tibi accidere potest, quam te dissimilem tui esse. Tamen illi recti & ex officio, qui & literis suis officiosissimis, & allocutionibus amantissimis obviam ierunt dolori tuo, quicunque humanitus te opprimere potuisset, nisi aliunde exploratam & explicatam haberes rationem consolationum tuarum. Et sane in recenti vulnere tuo meum quoque erat, horum virorum exemplo, aut consolando aut æque dolendo officium meum testari. Quod quamvis a nobis præstitum non sit, tamen id exigere potuisti jure tuo, cum ejus adhuc me debitorem profiter. Nunc eo rem rediisse video, ut tibi potius gratulari debeamus, quod fortiter ærumnas tuas tuleris, quam ut necesse sit vulneribus tuis, quæ jam consanuerunt, manus inferre, si non volumus prudentiæ tuæ diffidere, quam tantam esse judicamus, ut te nihil cogitare quidem putemus, quod non dignum sit & natalibus tuis, & instituto, & persona. Itaque quemadmodum omnia animi bona in te esse mihi persuasi, ita unam fortitudinem tibi nunquam defuturam puto. Videor pro jure amicitiae nostræ facturus, si de filii luctu, qui in Gallia cæsus est, hoc carmine te compellem. Et Vale, Vir illustriss. VII. Eid. Novembris. CIO. IO. XCV. Lugduni Batavorum.

Nulla ergo flendi meta tam carum caput?

Nec ulla finis lacrimarum, nec pudor?

Sero parentem te fuisse cogitas.

Quem non habere sentiebas antea,

Amissione is carior factus tibi est.

Quod si in dolorem nil amici possumus

V

Aut

*Aut alloquendo, aut increpando: et aureus
Flos liberorum, qui superstes mortuus est.
Quotidianam hanc demat egrimoniam.
Gnatos ademptos qui nimis desiderat,
Injurius in relictos est pater.*

EPISTOLA LXV.

JOSEPHUS SCALIGER. S.D.

*Claudio Salmasio.**Heidelbergam.*

Beneficiis jam plus satis me onerasti. Habes me jam totum in ære tuo. Quantum tibi debeam, scio. Quando solvam, nescio. Accepi igitur τὰ Χριστιανὰ; de quibus idem tecum sentio. Monachalia plane sunt. Fructum aliquem jam ex lectione eorum percepi. Neque vero operam lusi in legendo: & certe si non ulla alia re commendanda essent, eo solo essent, quod post tot annos e oblivionis latebris eruta sunt. Multum novitas nos afficit: & vetusta, quæ diu latuerunt, postquam lucem viderunt, nova sunt. Quid dicam de proœmio illius Gazensis Grammatici? Certe feliciter audax est. Si talis est in toto opere, qualem promittit proœmium, non dubitem illum cùm Nonno comparare. Quid facias? is erat ejus sæculi stilus, ut nihil bonum dictum esset, nullum poema γοιμῶδες nisi μεγαγενέειον. Utinam per tuas occupationes liceat tibi describere totum, & ad me mittere. Noli dubitare, quin multa cognita digna habeat, quæ nobis materiam utilium notarum suggerent, quas omnes tibi mittam. Certe te in hac ætate tam bene de literis moreri non minus ad gloriam tuam, quam ad publicam utilitatem pertinet. Epigrammata ἀνέδοξε vellem equidem te castigatiora edere, & quidem meam operam tibi non inviderem. Sed quædam sine meliore codice emendari non possunt, ego non minus ingenium meum, quam vires corporis senescere jamdudum & sentio & queror. Consilium de editione hoc duntaxat dare possum. Scis Anthologiam in capita distinctam esse; auctor tibi fuerim, vel ille ἀνέδοξε in sua capita conjicere cum nota quadam, quæ moneat lectorem ea nova esse. Vel omnia illa ἀνέδοξε in calcem Anthologix conjicere distincta per capita, ut est ipsa Anthologia, ut lector sciat ea referre ad capita Anthologix. Alterutrum facias necesse est. Et fortasse prius prætuleris posteriori, ut omnino editio sit eadem, quæ ante Planudem erat, qui misere eam deformavit. Expecto igitur Johannem Gazensem, quem dabis Judæ Bonenvittio, ut statim eum mittat ad affinem suum Joh. Commelinum mercatorem Amstelrædamensem. Audio te ab amplissimo Senatore patre tuo in parriam revocari proxima ætate, aut autumno. Quod si ita est, non pœniteret te huc ad nos transiisse, & nos invisere. Nihil tamen ausim tibi suadere præter animi tui voluntatem, aut viæ commoditatem. Nam altera compendiosior est. Habemus Hagæ ampliff. Præsidem Petrum Janinium vestra-

vestram, cum quo patruelis patris tui est, quos ego nudius tertius conveni. Et antea aliquot dies usus sum hospitio ipsius Præsidis, qui & humanissime me excepit, & invitatus me dimisit. Quicquid amplum, magnificentum de eo dixerō, minus quam pro ejus virtutibus dixerō. Vale & me ama. VI. Kal. priores Februarii Juliani. 615. 130. VIII.

EPISTOLA LXVI.

JOH. KIRCHMANN O. S. D.

*Is. Casaubonus.**Aurelius.*

Ante horas opintor sex septem, mi Kirchmanne, tuas accepi, quibus jubeo te responsonem expectare bene longam, & quæ, ut ille ait, utramque manum impleat. Sed dierum aliquot dari mihi veniam postulo, atque adeo flagito, sum enim occupatissimus: neque moram negotia patiuntur, quæ me nunc cum maxime *Δυσπῶσιν ἔνθεν κἀνθεν*, non diu te traham. Omnino enim proxima hebdomada, *σύνθε τῶ θεῶ εἰπεῖν* meas ad te solutiones, ad *ταῖς αἰς ἑπορείας* aut certe *συναπῆσις* missurus sum. Interea pauca hæc tibi scribenda dixi, ut de constantia mei in te amoris non dubitares. Ego vero, Eruditissime vir, & amo te plurimum, & studiis tuis plane ex animo faveo. Perge vera humanitatis studia cum superioribus Musis, *ἀγαθῇ πύχῃ*, maritare: neque debita hanc esse unam, hanc solam viam, quam seniores illi, *ἢ μὴ νέος ἦθε παλαιοί* calcarunt, quorum in omni genere literarum præstantiam orbis miratur. De Mercero me vide, & factum puta. Is mihi amicissimus est. Vale. Vir Eruditissime. Lutetia Parisiorum. Nonis Martii 615. 1301.

EPISTOLA LXVII.

IS. CASAUBONUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Aurelius.*

Et obrutus negotiis & curis confectus hæc ad te, Vir amicissime, scripsi: ut nihil mihi fide antiquius esse cognosceres: quæ ut scis, ex eo nomen habet, quod fiat id, quod dictum est. *Ζητήσεων* tuarum quadrigam priorem relegi hodie: simul quæ veniebant mihi in mentem, quo tibi satisfacere, huic chartæ illevis. Quæris, quid sit in lege Numæ, *fulmine occisum supra genua sollere*. Nobis quoque id loquendi genus negotium persæpe fecit. Nam doctorum, quas affers interpretationes, plane sunt *ἀνερεμάπσι*. Sed non est dubium significari a Pompilio iis *verbis*, quod usitatus & brevius dici solet, *justa facere*. Est enim *ἀναντιρρήτως* mens legis hæc: non licere *τὰ νομιζόμενα* illi *πιεῖν*, quem occidisset *fulmen*. Putabat nimirum veteritas *τῶς κερεινο-ελάτης* Deorum odium esse promeritos: itaque ut superis exosos abominabantur: atque ut sceleratis hominibus aqua & igni interdicerent: ita illos fato

functos funeris honore privabant: *ὅπερ θέμις ἐστὶ θανόντων*. Sic suspendiosis iusta facere fuit nefas; sic etiam apud Lacedæmonios *ὄση ἢν θέμις ὀσίαι τυχεῖν ἀνδρα νεκρὸν βεβλημένον τῷ ὀπίσω*, ait Eustathius. Hoc voluit Numa *ἀνομιφισθητήτως*: sicut etiam subiecta apud Festum verba declarant. Est igitur *supra tollere φερίαις ἄπὸ μέγας τῷ παντὶ δηλωτικῆ*: hoc est *πάσης τῆς πάλι νεκρὸν ὀσίαι καὶ κνυδαίαι*. Proprie *supra genua tollere* iis convenit, qui corpus exanime nudabant, lavabant, ungebant. Muliercularum ea fuit cura ut plurimum: quæ humi sedentes cruribus porrectis, tibiisque supra genua positum cadaver curabant. Omnino legem Numæ explicant antiquæ statux, quas in hac urbe aliisque videmus. Mulieres sunt habentes Christi *τῷ σωτήρι* corpus cruci de tractatum, idque nudum, *ὡς τὸ ἐνταφιάζειν αὐτὸν*. Si huiusmodi imagines vidisti, non quæres amplius, quid sit *supra genua tollere*. Nam ut dixi, ita fuit moris pollinctoribus aut mulieribus illis, quæ mortuorum corpora *πλέεσελλον*, ut Græci loquuntur, & lavabant ungebantque. Nosti versum, *Tarquinius corpus bona fœmina lavit & unxit*. Morem cremandi mortuos non Imperatorum constitutiones sustulerunt: sed religionis Christianæ *πολιτεία*. Sidonius Epist. III. lib. III. magis ad cremandi ritum alludit, quam significavit Christianis hominibus usurpatam fuisse *ἔνο suo νεκροκαυσίαν*. Et aliter rem habere certum est. Fuere autem Macrobius & Sidonius æquales. Ambos sub Theodosio Juniore vixisse constat. Plinii locum, de ignoratis Iliacis temporibus unguentis, attigimus in animadvers. in Athenæum lib. xv. cap. xi. vide ibi Athenæum; nam Plinius Græcum scriptorem habuit quidem ante oculos, sed parum ex fide sententiam illius expressit. Inter summi viri *περοσέματῶ*, quæ non parva sunt, nec levia, hoc quoque censeri debet. Quod de Anacreonte subjicis, mirum quospectet; cum aliquot seculis ejus ætatem *τῷ πάλω Ἰλιον* præcedant. Idem sentiendum de legum XII. auctoribus. Non est neque obscurus neque difficilis ὁ *ἑπιλογισμός*. Apud Servium lego, *moris fuit, ut noctibus efferrentur ad funalia*, nisi mavis natum errorem ab imperiti critici emendatione, qui posteriori syllabæ vocis *noctu* superscripserat *te*, quasi egeret scilicet emendationis vox illa. Malo illud prius. Habes ad priorem quadrigam: neque nunc plura poteram: urgentibus molestissimis negotiis. Sed de cæteris jubeo te esse securum: non enim conturbabo. Vale. Et me constanter ama. Lutetiæ Parisiorum. III. Eid. Mart. cto. 1301.

EPISTOLA LXVIII.

I S. C A S A U B O N U S. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Aurelias,*

Non feram, mi Kirchmanne, ut in ære tuo sim diutius. Atque utinam minus molestæ, minus graves occupationes essent, quæ nos assidue tenent: non responderem solum ad quæstia tua, verum quæstionibus ultro te fatigatum

fatigatum irem. Et erit fortasse brevi, cum otii plus habebimus ad generis hujus meditationes. Interea ad posteriorem quadrigam tuarum *ζητίσεων* accipe, quæ veniebant nobis in mentem, cum tuas legeremus. Scribit Festus. *Funebres tibia dicuntur, cum quibus in funere canitur: quas Flamini audire putabant illicitum.* Repugnat istis, inquis tu, Noctium Scriptor, cujus verba: *Flamini Diali funus exsequi non est religio.* Et habent re vera contradictionis speciem hæc assertiones: speciem inquam, non *ἀληθινῶ ἐναντιώσιν*. Possunt autem variis modis hæc inter se conciliari. Non inepte contenderit aliquis, de temporibus diversis locutus Festum & A. Gellium: hunc de suorum temporum sentire consuetudine: illum de prisco, & vetustate ipsa obsoleto more. Ideo, ait, *putabant*, non *putant*. Si dicas non Festi eam esse vocem, sed brevioris: etsi nihil video, cur ita existimare sit necesse: non in eo tamen solutionis cardinem constituo. Negabo potius sibi contraria esse *funus exsequi*, & *tibias funerum audire non posse*. Primum quia non omnia funera ad tibiam ducebantur: scis enim in honestiorum funeribus tubam pro tibia esse adhibitam. Deinde illud potest dici: Pontifices raro itasse exsequias: qui si quando eo venirent, habitum esse ipsis hunc honorem, ut eorum gratia tibiarum removerentur. De solenni mulierum laudatione, quid tibi respondeam, animi pendeo: per enim mihi mirum videtur, tam longo temporum intervallo post latam legem, ignoratam Romæ fuisse eam consuetudinem. Sed & Marcum Tullium idem miratum esse non dubito: ideo de Popillia est ab illo adnotatum: ceu res observatu digna. Et tamen non audet Cicero affirmare primam omnium mulierum eam fuisse laudatam publice: verum *ita se*, ait, *putare*. quasi dicat, fieri posse, ut & aliis olim is honos esset habitus: sed quarum nulla extaret in historiis memoria. Sciendum etiam, non statim moribus receptum esse, quicquid per leges licbat. Illustria exempla in lege de divortiiis: & in illa quæ malum debitorem secare *μελέσει* permittebat. Quod autem mulierum *δηλώσις* Romæ non essent in usu, etiam Polybius & Dionys. Halic. indicant, qui de eo instituto multa scribentes muliebris laudationis nullam fecerunt mentionem. Orcinos libertos lectum dominorum defunctorum solitos antecedere, Livius ait, aliique e Latinis. Dionys. Halic. *Ἰσὶς κλίνας παρεκλάθειν*. Hoc est *lectos prosequi*. Aliud nihil *τὸ παρεκλάθειν* significat hoc loco. Quare irent præ an pone sequerentur ex Dionysii verbis cognosci liquido non potest. Proprie *παρεκλάθειν* est honoris causa latus tegere alicui: ponitur & pro sequi e vestigio. Sed & in genere prosequi significat, quod alia voce *προπέμπειν* dicitant Græci. Sic quod ait Capitolinus, *Verum Marcus Imperator Capuam usque prosecutus est*, possis Græce dicere *τῷ Οὐήρῳ Μάρκῳ μέγχα Καπύης παρεκλάθεισε*. Hac notione apud Dionysium capiam. Non assentior Rævardo, qui verba legis XII. *Mortuo ne ossa legito*, &c. Ad morem illum restringit, de quo Festus. Aliud est *digitum abscindere*, aliud *ossa legere*. Etsi valde sunt res affines: & ab eadem causa manantes. Sed videtur utrumque olim factitatum,

augendo luctui, uti ait Cicero: Erant qui ante insepeli mortuo digitum præciderent: ad quem servatum iusta fierent postmodum, quoties luctum vel-
lent instaurare. Erant alii, qui ossa in condendis cineribus legerent ac domum
reportarent, fini eadem. Ita exponenda esse verba legis, exceptio illa arguit,
quæ est apud Ciceronem: *bellicam*, inquit, *peregrinamque mortem* excipit.
Et scimus ita fuisse moribus receptam: nam peregre aut militiæ defunctorum
ossa legebant, & domum reportabant, imbricque iustum illis funus faciebant.
Και ταύτοι μὴ πάντη. Quod superest, ubi primum erit otium, literas omnes
tuas relegam, & si quid est, cui non sit responsum, erit illud proximæ epi-
stolæ argumentum. Sequantur postea, quæ ipsi observavimus: nam & illa cu-
pimus omnia tecum communicata. Vale vir amicissimè. Scripsi raptim Eidi-
bus Apr. CIO. DCCI.

EPISTOLA LXIX.

I. S. CASAUBONUS. S. D.

*Johanni Kirchmanno.**Megalopolim,*

Grarum mihi fuit, vir doctissime, post longi temporis silentium, tuas
accipere, & de tuo statu cognoscere. Nam postquam ex Italia es rever-
sus, de te nihil certo potueram intelligere; nisi quod ex eruditissimi tui libri
lectione, quam esses in amore mei constans, lævalente didiceram, neque sane
ego tuas expectassem, si ubi locorum esses, aut quo meas mitterem, explo-
ratum habuisssem. Nunc eum literis tuis amantissime scriptis me lacessisti, da-
bo sedulo operam, ut tuæ diligentis tibi fructus constet: neque ullam scri-
bendi ad te occasionem prætermittam, quam quidem satis tutam fuero arbi-
tratus. De Mortualibus tuis quid sentiam dicerem, nisi effecisses, ne libe-
rum mihi esset de eo pronuntiare: non enim possum eum librum non ferre in cœ-
lum laudibus, quo libro meæ laudes, & quidem immeritæ, tot locis attinguntur.
Cum primis vero illud suave legenti erat, quod me alicubi ad eas
litteras illustrandas hortaris, in quibus solis diu est, cum ex omnibus vitæ hujus
ærumnis animus conquiescit meus. Quod nuper editione libelli cujusdam Gre-
gorii Nysseni videor mihi abunde esse testatus; facturus id ipsum longe lucu-
lentius, nisi sederet ἐπὶ σῆμα βῆς: & præcisa mihi ista in loco ejusmodi scri-
ptionis esset libertas. Sed de his alias fortasse plura: non enim facio quic-
quam libentius, quam ut de studiis cum amicis fabuler. Eum porro, quem
dixi, libellum a Drovardis mercatoribus nostratibus, nisi longinquitas itine-
ris impedierit, spero, te accepturum. De magni Thuanii historia, tecum plane
sentio, & omnes simul boni: quis enim ejus laudes satis digne exsequatur?
quis non admiretur sapientiam, constantiam, eruditionem? at non ita sen-
tiunt οἱ πανώλης παρωμαῆντες: quorum exarsit furor ad illius operis lectio-
nem. Quid mirum? non enim aqua igni magis contraria, quam horum pa-
latum

latum ἀντιπαθεῖ τῷ ἀληθεί, cujus ipsi sunt hostes infestissimi. Quæ te nunc studia habeant, quid pæres velim scire. Nos in polybio sumus, quem præstantissimum scriptorem & vertimus Latine totum, & exquisita diligentia illustraturi sumus, si dabit Deus, ea posse in publicum edere, quæ quotidie meditatur; sed incredibile dictu est, quam multa se subinde nostris conatibus offerant impedimenta. Itaque ἐν τῇ τῶν ἀνάγνωσκόντων ἀνεξιηκία spes nostras ponimus. Vale vir eruditissime & me ama. Bretonerix septimo ab urbe lapide. Hæc enim migrare nos coegit grassans per urbem pestilentia. IV. Kal. Sept. CIO. IXC. VI.

EPISTOLA LXX.

JOHANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Isaacus Casanbomus.**Resochium.*

Literas tuas, & quam adjecisti orationem, accepi. Noram ex scriptis & communi fama τὸν μακαρίτην Merulam: nunc ex laudatione, qua illi parentasti, merita hominis novi & melius æstimo. Magnum in ejus morte res literaria damnatum fecit: Academia vero Batava maximam. Nuper vero eadem τὸν ἐν Βροσσίῳ δριζήλον, μαῖλον δ' αἰέσεσθαι φαινότατον, magnum Scaligerum amisit. Quis satis jacturam illam deslere valeat? quæ lacrymæ huic luctui sufficiant? nam illi Viro parem nulla prior ætas unquam vidit, nulla fortasse ἐπιγνωμένη videbit. Quo majorem usum in literis quisque habet, eo melius & magnificentius de illo Heroe incomparabili, & de ejus scriptis necesse est sentiat. Ego vero pietatem Scaligeri, probitatem & παντίλω δρετῶ non minus, quam τὸ πῆς παιδείας βλάβη solitus sum demirari. Sed hæc omnia confido fuisse tibi notissima, qui, nisi fallor, etiam de facie ipsum noras, quo ego bono carui: nec tamen eo secius amissum desidero, desleo, lugeo: colebam enim illum eadem pietate, qua olim meum Parentem. Ipse me non multo secius, quam si filius fuisset, amabat. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη. Tuum de annulis commentarium, ut omnia tua, perexpecto cupide. Perge igitur ἀγαθὴ τύχη, & rem augeliterariam, δύνασθαι ἥδ' ut si quis alius. Polybium a nobis Latine versum & recensitum videbis σὺν Θεῷ, post mensem unum aut alterum, vel ad summum tertium. Sequetur, faveant modo superi, Commentarius in gratiam τῶν τῶ πολιτικῶν καὶ πολεμικῶν ἀσπόντων scriptus, opus laboriosum & longum. Adjectæ sunt figuræ quibus prælia καὶ τὰ ποιῶντα ἐπισημονικῶς describuntur. Utinam vere doctis καὶ τοῖς γνησίῳις κελπησίς opus probetur; operæ certe sedulo impensæ conscii nobis sumus. Vale vir doctissime & me ama, qui te ex animo. Lutetix Parisiorum VII. Kal. Apr. CIO. IXC. VII.

EPI-

EPISTOLA LXXI.
DOMINICO BAUDIO. S. D.

Isaacus Casaubonus.

Lugdunum Batavorum,

ACcepi, quæ misisti, tuorum pulcherrimorum carminum exemplaria; in quibus quum unum mihi inscriptum invenerim, quas tibi pro tanto munere grates agam, non invenio. Quid enim ego sum de te unquam meritus, ut tam exquisito munere, tam omni ex parte polito me beares? nec te paupertas mei census movit, unde nihil possum promere, quo paria tecum faciam. Scis enim, præstantissime Baudi, quam parum amicæ nobis illæ Dææ sint, quas a pueritia tua ipse semper in potestate habuisti. Nos tantum profecimus, ut capi tuis deliciis, si quis mortalium, possimus. Felicitatem ingenii tui admirari, & illam incredibilem in summa facundia facilitatem dicendi quicquid lubet. Itaque semel acceptum librum vix de manibus ponere prius quivimus, quam totum devorassemus. Quid dicam nunc, quam multa invenerim, quæ sæpe legendo pene memoriæ mandavi? vel illa, quæ ad defensionem magni Scaligeri scripsisti, quanta cum voluptate me legisse putas? quid illa, quæ de magno Beza, aut similibus aliis pietate & probitate viris insignibus? Memini Franciscum Pithæum dicere solitum, *Musas esse hæreticas*, quum significare vellet, maxima quæque ingenia ineptias τῶν ἑτεροδοξῶν non pluries facere, quam par sit. Hujus mihi sæpissime venit in mentem tua legenti, maxime cum illam suavissimam ad magnum Heroem & rei literariæ Adantem legerem præfationem; cujus gratia si statuam deauratam in Capitolio positam iri tibi putas, næ tu multum falleris. Nam quid de Romanis expectes, cum multos gentis nostræ tua divina περίησις offenderit. Hoc ego statim prævidi, cum tua exemplaria iis reddebam, quibus erant inscripta. Accidit autem nisi fallor peropportune, ut liber Cancellario inscriptus pluvia corruptus esset; nam ille vir alioquin maximus, haud scio quomodo libertatem tuam dicendi esset interpretaturus, si ea legeret. Omnia igitur scito reddita præter illud unicum. Miratus sum nullum fuisse, quod magno Thuano daretur. Sed alia fortasse via misisti. Non injucunda fuit mihi illa narratio de itinere tuo in Angliam. Diu tecum multis rationibus adducor, ut non aliter de illis sentiam, quos describis, quam ut te nunc video sentire. Sed de hoc pluribus alias, nam hæc scripsi sub ipsum discessum viri nobilis, cui eas tradebam. Qui paucis ante profectionem horis me invisit, & statim se profecturum significavit. Vale vir præstantissime & me ama. Lutetiz Paris. Kal. Octob. c15. 15c. VII.

EPI-

EPISTOLA LXXII.
 SCIPIONI GENTILI. S. D.

Isaacus Casaubonus.

Alterum;

Mitto tibi, Vir Clarissime, Syntagmatium super Satyrica Græcorum, & Rom. Satira, simul & scriptum nobis & editum: nam ut Horatiano præcepto pareamus, per occupationes nostras non licet nobis, & porro res non erat tanti. Equidem soleo invitissimus ad scribendum trahi, qui probe conscius ingenii, doceri a mutis magistris, quam alios ipse docere præoptem. Sed mihi per amicorum celeusmata otioso esse non licet. Itaque excitati illorum prope convitio quotidiano aliquid scriptitamus, quod prælis statim subjicitur. Hic genius meorum scriptorum, Doctissime Gentilis: quem si postulem tibi probari, jure exclames, frontem de rebus periisse. Nos certe tyronibus scribimus. Nunc quoque propositum argumentum ita ubertim contraximus, ut non multa desiderari putem, quæ eo spectarent. Cur succenseatis vos docti? non enim parata vobis hæc mensa. Exquisiteiores epulas, scio, eruditum vestrum palatum requirit. Nos has epulas iis instruximus, qui paupere cœna & simplici possunt esse contenti. Si tamen, cum a gravioribus studiis vacabis, *Ἀργυρίου καὶ Χέρι* libellum hunc respexeris, peto a te per nostram amicitiam, censorum induas, & judicium tuum de ea scriptione seposito affectu mihi aperias. Hoc ego a te sic contendo, ut nihil possim vehementius. Tuum enim est mi Gentilis de istiusmodi rebus judicium, qui ad exquisitam eruditionem & juris civilis scientiam, studium poëseos adjecisti: poëtam autem de iis, quæ ad poëticam spectant judicem fieri, nulla est invidia. Da hoc igitur amicitia nostræ, ut non quasi amicus, sed quasi judex severus in libellum hunc animadvertas, & libere me de omnibus moneas, quæ improbaveris. De Judæo vestro gratissimum fuit, quod scripsisti. Utinam una essemus: sic agerem ejus discipulum, ut fortasse aliquid opera mea posset uti. Non possum negare amare me illas literas: etsi quantum adhuc profecerim pœnitet me. Gratissimum feceris si de ejus inceptis feceris me certiozem. Miratus sum in inchoato Dictionario cur tantum vacuæ chartæ interponeretur inter auctorum *καὶ Χέρι*. Nam si ad hoc exemplum opus procedit, quis par erit tantis sumptibus? atqui parci poterat dimidio hujus impensæ. Iterum te rogo significes mihi quid paret, quid habeat præ manibus. Vale & me constanter ama. Lutetiæ Paris. a. d. III. Non. Sept. CIO. I. 156. I.

EPISTOLA LXXIII.
I. S. CASAUBONUS. S. D.

Scipioni Gentili.

Altorfium,

Non erat quod ad te scriberem, neque otio sane abundabam. Non tamen potui, præstantissime Gentilis, pauca hæc ad te non exarare. Scito memorem amicitiaë nostræ vivere me, & semper victurum, dum spiritus hos reget artus. Nostra studia superiore hyeme pene intermissa aut instaurabimus hoc vere, Deo propitio, aut amplius differemus, si iter susceperimus, de quo pridem cogitamus. Id quale sit scies, si futurum est aliquid. Recensuimus tamen etiam inter curas maximas, Suetonianas animadversiones, & multa adjecimus. Perducta est ad umbilicum fere editio. Quia tamen & indices & alia quædam deerant, non curavi ad te mittere, neque ad Cl. V. Rittershusium amicum, quem ut meo nomine salvere jubeas te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale. Lutetiæ Parisiorum x. Kal. Ap. c. 15. 16c. x.

EPISTOLA LXXIV.
S C I P I O N I G E N T I L I. S. D.

Jac. Aug. Thuanus.

Altorfium,

Serius ad tuas Altorphio xx. Aprilis anno superiore datas respondenti nolum succenseas, mi Scipio; ecce nunc, qui moram excuset, secundum Historiarum nostrarum tomum ad te mitto. Nam nolui te immuneratum post tantam temporis intercapedinem adloqui. Quod a me petebas, libentissime fecissem, & nunc faciam si occasionem faciendi in manus dederis; non quod tanti faciam testimonium nostrum, ut Academia, vestra & fama & tot doctissimorum professorum doctrina celeberrimæ, exactissimarum disciplina & optimis legibus fundatæ, quidquam ornamenti ex eo possit accedere. Sed amici precibus quidquam tale denegare, non solum inhumanum, sed etiam iniquum esse existimavi. Igitur de initiis vestrae Academiae, qui præcipue in ea, ex quo cœpit, Professores excelluerint, & si quæ alia ad ejus commendationem singularia habes, ante omnia edoceri cupio; tum scire velim, quo spiritu vesano incitatus Lucas Oslander, quibus verbis eam laceraverit. Hugo Donellus nostras minime tacebitur, cujus jam honorificam mentionem alibi fecimus, nimirum cum de tumultu Lugdunensi in Batavis loqueremur. Verum annales scribenti ex annorum singulorum ratione occasio capienda est, ut de iis rebus, quæ quasi extra Historiæ corpus positæ longius a publica negotiorum tractatione absunt, sermo suo loco injiciatur. His de rebus si diligenter ad me perscripseris, efficiam, ut tu collegæque tui intelligant, maximum pondus in tuis ad me literis fuisse. Si quid

quid aliud tua causa possum, me ad omne obsequium semper paratissimum experieris. Conrado Rittershusio plurimam a me salutem, cui & exemplar his adjunctum tradi curabis. Vale Vir Doctissime & me ama. Ex Villaboniano nostro. xv. Kal. Septembr. c15. c15. vi.

E P I S T O L A L X X V.

JOANNI FRANCISCO ARLUNO. S. D.

*Sebastianus Gryphius.**Mediolanum.*

SI majore, quam expectares, intervallo hæ tibi a nobis reddantur literæ, ita svelim existimes, non nostræ id aut culpæ, aut negligentæ, sed infelici cuidam casui debere adscribi. Nam cum lectis tuis literis statim respondere decrevissem, nescio quo pacto acciderit, ut reliquo schedarum nostrarum acervo miscerentur, sicque infinitis typographiæ nostræ negotiis obrutus, oblitus sum rescribere. Verum cum mihi superioribus hæc diebus alia de causa captas meas perscrutanti præter omnem expectationem sese obtulissent; cumque nuper ex ornatissimi viri Nicolai Landriani literis cognovissem, summo te literarum nostrarum teneri desiderio: nolui diutius earum expectatione commodum tuum remorari. Quod itaque (ut scribis) Bernardini fratris historiam, quam ille de rebus Mediolanensium scriptam reliquit, in lucem decreveris emitte; non possum equidem institutum tuum non magnopere commendare, vestræque in primis familiæ, ad quam inde certissima reditura est gloria; deinde & universis vestratis historiæ studiosis, qui quam uberrimum ex eo consecuturi sunt fructum, ex animo gratulari. Quod vero nostra potissimum opera hac in re uti decreveris: non mediocrem tibi habeo gratiam, quod me potissimum idoneum judicaris, cujus opera industriaque fratistui amantiissimi vigiliæ, vivaque animi monumenta, quam optime ab interitu possint vindicari. Cæterum, quod ex tripartita historia primam tantum nobis sectionem polliceris: non potest id nos non magnopere ab hujusmodi cæptis deterre. Nimum enim sæpe non parvo rei familiaris dispendio sumus experti, id genus fragmenta a studiosis non magnopere requiri. Quare si nostram tibi operam paratam cupias: velim universam ad me Historiam mittas: quam ea lege excudendam suscipiam: si & nobis, & viris eruditis, quorum consilio utimur, luce digna videatur. Nam etiamsi ita existimem, nihil nisi numeris omnibus absolutum a fratre tuo, viro (qualem mihi eum in literis tuis depingis) & nobili, & erudito, potuisse proficisci: non est tamen nostræ consuetudinis, in opus nunquam visum operam nostram polliceri. Tui itaque muneris erit, despiciere, num totam nobis historiam censeas committendam: nos hic operam dabimus, ut aut quam emendatissime in lucem exeat: aut certe, si id ex re nostra non videatur, meo istuc & sumptu referatur & periculo. Vale. Lugduni IIII. Kal. Septemb. M. D. XLVI.

EPISTOLA LXXVI.

MICHAEL ISINGRINIUS S. D.

*Francisco Cicerino.**Mediolanum,*

Inhumanitatis merito arguendus sum, Clariss. Cicerine, nisi tantorum virorum amicitiam vel ultro mihi, ab nescio quam in libris excudendis conceptam industriam, sese offerentem, ambabus (quodajunt) ulnis amplecterer, cum nihil æque typographorum officinas exornet, atque præclara doctissimorum virorum monumenta, cujusmodi & Marci Antonii esse, cujus eruditionem tantopere prædicās, minime sane dubitaverim. Cæterum quod ad paraphrases ejusdem in Aristotelis de cælo ac de generatione libros, & porro reprehensionum in M. Nizolium volumen attinet, operam meam, quam efflagitas, hac ratione vobis addico, si eorundem editionem tantisper differre voluerit, dum quæ nunc sub prælo sunt, absolvero, id quod proxima ætate aut citius etiam, Deo favente, futurum spero. Interim Dominum Marcum Antonium hujus sententiæ certiore facito, atque ut alterutrum opus polite limatum tempestive huc transmittat, quo & typos elegantes & chartam nitidam, aliæque nonnulla ad operis venustatem pertinentia in tempore procurare queam, moneto. Quibus solita accedente diligentia utrumque vestrum ita promereri conabor, ut nec M. Antonium suscepti poenituisse laboris, nec tu in typographo deligendo judicio aberrasse videamini. Vale & Isingrinium, qua soles, benevolentia constanter prosequi perge. Basileæ, Calendis Januarii, anno 1549. Literas tuis conjunctas Brixiam ad D. Aloisium Mundellam ejus loci medicum, mei gratia per amicum quendam tuto perferri cura, rogo: mutuis amicitia officii hoc quacunque occasione oblata, compensaturus.

EPISTOLA LXXVII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*J. Oporinus.**Inganum,*

Agnosco singularem erga me benevolentiam tuam, optime atque doctissime Cicerine, & ago ingentes gratias, cum pro muneribus literariis, quibus me & locupletare & ornare ita sedulo pergis, tum quia levidensia illa, quæ a me mitti solent (majora enim vix queam) tanti facis, tamque tibi esse grata declaras. Accepi Majoragii orationes, quas misisti, & perplacent illæ nobis, quia elegantes cum primis, & prudentiam viri doctissimi haudquaquam vulgarem testantes. Quod vero etiam amicitia quædam veluti semina apud illum nobis sparsisti jam, unde ita bene jam ille de nobis sentire incipit, ut etiam suum vocare me, & suas lucubrationes, quas adhuc sub incude habeat, polliceri nobis dignetur: id vero tantum est erga nos officium, ut agnoscere

vix

vix satis pro magnitudine, referre vero haud unquam posse, me sperem. Itaque oro, quam mihi conciliare apud eruditissimum pariter atque humilissimum virum amicitiam cœpisti, in posterum firmare pergas, atque ut me sibi quam commendatissimum habere dignetur, impetres. Quod vero *Ben. Jovis poema* attinet, placet id quoque vehementer: at vellem paulo esset prolixius tamen, quo forma quoque libri augustiore excudi posset. Solent enim, nescio quo pacto, minutiora illa, quamvis erudita ac bona, cum a nobis eduntur, a plerisque negligi. Proinde hortor te, mi D. Francisce, ut ab illo etiam reliqua impetres, quo uno postea libro omnia simul comprehensa mitti honestius in publicum possint. Interim ego illis vel solus fruam: aut, cum erit commodum, tamen communicare etiam cum aliis vel sola non gravabor. Apologia Majoragii in Nizolium miror deesse titulum. Neque enim puto ita esse editum, quod fieri id haud soleat. Itaque si quid aliud ad eam pertinet, velim per opportunum tabellarium quoque ad nos mittas. Cuperem enim omnia colligere, quæ Majoragius hactenus edidit, & saltem catalogum eorum omnium habere, quo colligi facilius possent. Forte enim aliquando conjungi uno volumine omnia simul & utile & gratum studiosis foret. Certe quacunque in re ego illi gratificari opera nostra poterō, dabo operam, ut intelligat, se a nobis amari haud vulgariter. Salutabis eum meo nomine quam potes officiosissime. Mitto ad te *vitas Plutarchi* nuper absolutas, quæ consistere florino uno. Item *Bucolica diversorum*, quæ petisti, pro quibus nihil peto, quemadmodum neque pro *Mosellani Annotationibus in Gellium* a Bebelio quondam excusis, quæ quia non reperiebantur usquam venales amplius, malui ex mea Bibliotheca rescindere, quam non gratificari tibi, quod utinam in ipso quoque Gellio ad te mittendo præstare potuissem, quem ita ut tu petis a Sotero anno 26 impressum, nusquam reperio. Tuum itaque fuerit, boni consulere opellam hanc nostram, ac ea quoties libuerit uti. Reperies enim me tibi semper ad omnia vota paratissimum. Bene vale, & Oporinum tuum, quod facis, amare atque ornare perge. Basileæ 12 Novembris 1547. D. Hieronymo Friccio plurimam quoque salutem dices meo nomine.

EPISTOLA LXXVIII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

70. Oporinus.

Luganum.

Quod de nobis conquereris, optime atque doctissime Cicerine, non respondisse nos hactenus literis tuis, mirari hercle ac detestari perfidiam tabellariorum satis non possum, quum omnibus hactenus literis tuis, quantum per alias occupationes licuit vel brevius vel prolixius responderim, semperque mihi vel imprimis gratulatus sim, quoties gratificari tibi ulla in re mihi a te præberetur occasio. Ad postremas vero tuas, in quibus de Majoragii lucubrationibus scribis, ideo hactenus rescribere distuli, quod nondum obla-

tus esset certus tabellarius, cujus fidei me certo posse committere nostras putarem. Nam qui tuas mihi literas afferunt, fere vel alio proficiscuntur, neque recta ad te redeunt: & quia ego sæpe totos menses vix semel pedem domo effero, quod per sex præla typographica, quibus perpetuis domi exerceor, id non liceat, facile fit, ut ego, quando illi ipsi ad vos redeant, ad te videlicet reverfuri; etiam ignorem. Proinde etiam nunc forte non rescripsissem, nisi forte fortuna hic bonus Vir Lucernensis Mercator me de sua ad te profectioe admonuisset. Itaque quantum licet in præsentia, ad illud negotium Majoragii librorum paucis respondebo. Equidem ut nihil magis in votis habeo, quam & tibi & D. Majoragio gratificari aliqua in re ut possim: ita quacunq; alia in re id fieri velim, quam hujuscemodi concertatione ac veluti *μονομαχία* per vos publicanda quam, D. Majoragium suscepisse cum Nizolio scribis. Quin potius velim me tanta valere apud te & Majoragium autoritate, ut sopire potius, si qua inter ipsum & Nizolium coorta est simultas, possim, quam ut promulgandam esse censeam. Idque non ideo, quod non præferendum etiam Majoragium Nizolio existimem, aut indignos fore libros, etiam quoscunq; tandem, cujuscunq; argumenti tantum ab eo scriptas, uti a doctis legantur, judicem: sed quod eruditus hominibus indignissimas esse hujuscemodi concertationes duorum magni nominis apud nos doctorum virorum exemplo jam pridem didicerim. Quid enim Cornarii & Fuchsi contra sese mutuo scripti libelli aliud effecerunt, quam ut, dum uterque quibus se approbare possit lectoribus ita sedulo contendit, multo pluribus sese ridendum propinarit uterque. Et forte necdum etiam infania illa, & scribendi, seseque de nihili calumnia defendendi cacoëthes inter illos defuisset, nisi ego tam acriter utrumque & dignitatis suæ admonuissem, & ad meliora potius argumenta tractanda essem exhortatus. Quasi vero non suppetant millia alia argumenta, in quibus eruditionem ac styli elegantiam, vimque dicendi, qualicunq; polleas, declarare possis, nisi antagonistam aliquem tibi deligas, in quem debaccheris, ac bonas horas male colloques; aut quasi non totus orbis jam hujuscemodi Apologiis, Antopologiis, ac rixosis libellis oneratus sit. Itaque effeci saltem, ut uterque illorum quos dixi, & gladiatorium illum animum ad meliora converteret, & alter interea in *Egineta* vertendo, eodemque commentariis illustrando; alter scribendis in totum *Galenum commentariis*, quicquid superest temporis impendere maluerit. Satis interim gloriæ suæ consultum apud posteros fore uterque existimantes, si eos toto pectore scriptis a se libris rempub. literariam ornare atque juvare voluisset, aliquando constet. Idem velim etiam a Nizolio & Majoragio fieri, siquidem impetrare queam. Et a Nizolio forsitan facile id impetraro, ut qui se mihi ex animo bene velle non unis literis ad me scriptis hæcenus testatus fuerit, cujusequidem in provocando Majoragio petulantiam tantum abest, ut probem, ut per occasionem etiam de ea cum ipso expostulaturus omnino sim. De Majoragio quid mihi polliceri debeam, tu ipse videris. Vellem autem omnino, quicquid hujuscemodi

ocii

ocii ac eruditionis in tales contentiones impendere D. Majoragiis instituit, in aliud argumentum aliquod, & sua eruditione magis dignum, & reipub. literariæ utilius futurum impenderet potius. Alioqui ad gratificandum ipsi ita sum paratus, ut nihil magis cupiam, quam ejus mihi materiam & occasionem ab ipso primo quoque tempore præberi. Atque hæcenus de hoc negotio. Nam plura non permittunt occupationes typographicæ. Quanquam forte plus satis etiam sic nugatus fuero, quod nimis tumultuanter & incondite omnia effutiam: neque enim licet nunc quidem aliter. *Fontes Fovii* expecto, atque ideo etiam distuli carmen illud ejusdem, quod nuper misisti, excudere, ut cum illis jungam. Bene vale, mi Cicerinæ, & Oporinum tuum, ut facis, amare atque ornare perge. Basileæ 13 Julii 1548.

EPISTOLA LXXIX.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

LIteras tuas xv. Kalend. Novemb. Mediolani scriptas, doctissime Cicerinæ vii. Decembris die demum accepi, intervallo tamen non ita magno, ut meas t1 jam ante 3. Id. Julii datas te accepisse scribis. Quanquam etiam interea rursum ad te semel atque iterum scripsi, neque mirari satis possum, eas non accepisse. Sed ita nunc sunt tempora, nemini quicquam tuto commiseris. Scripseram autem de D. Majoragio nostro, me in excudendis illius lucubrationibus tam libenter operam meam omnem impensurum, quam in cujusquam alterius, qui hodie vivunt, eruditi hominis. Solum hoc deprecabar, ut si omnino scriptum illud, quod contra Nizolium jam absolvisset, edi in lucem cuperet ab illius nomine publice infamando abtineat, & scriptum ipsum ita ederet, ut a Nizolio saltem & paucis aliquot amicis intelligi facile posset, contra quem esset scriptum, nomen vero ipsius interim non traduceret, rem ipsam ac disputationis institutæ veritatem publice astruxisse contentus. Nisi forte in paucis aliquot exemplaribus exprimi etiam Nizolii nomen vellet, & quibus videretur distribuere cuperet; in reliquis, quæ passim divulgari deberent, solum contra quemdam, &c. nullius nomine expresso, fieri editionem passurus esset. Ad eam rem plane me ipsi, omnemque meam operam obtuleram. Ac me id ab illo viro & erudito, & de cujus erga me benevolentia & humanitate nihil non jam pollicebar, impetraturum omnino tua intercessione sperabam, idque pluribus in illis literis egeram, adeoque serio, quæ vix jam tumultuario calamo repetere vel obiter licet. Idemque etiam nunc sentio, nihil mihi gratius contingere posse, quam si Dominus Majoragiis occasionem mihi gratificandi ipsi in lucubrationibus ipsius edendis qualemcunque præbeat, quam honesta saltem ratione exsequi ipse possit. Quanquam enim, ut ipse etiam scribis, non desunt tam veterum, quam recentiorum exemplaria, quibus excudendis subinde obruor, tamen non sum ita forsitan (nisi fallor) parum

parum prudens, quin quos quibus præferre debeam, diligenter apud me constituam. Itaque non potuit inhi non gravissimum esse officium istuc tuum, ac singularis erga me benevolentix certissimum argumentum; quod ita sedulo te id curare intelligerem, uti D. Majoragius, quem ego jam antea ex lucubrationibus jam editis tanti facerem, sua scripta per me potius, quam quemvis alium evulgari cuperet: idque etiam ut curare non desinas, vehementer te, mi D. Cicerine, oro atque obsecro: simulque precor, ut me apud ipsum ita commendes, ut semel persuasissimum habeat, nihil esse, in quo si Oporini opera ac studio uti velit, ipsum non habiturus sit, & paratum & ex animo fidum. Adeo magnam ego mihi illius Viri existimationem animo impressi, ac fore spero, ut ejus exultimationis me non facile pænitere unquam debeat. Quod Benedicti Jovii opuscula attinet, solum ideo ea hæctenus excudere distuli, quod sperarem subinde aliquid amplius ab eo scriptum, per te missum iri, quo libellus alioqui nimis exiguus futurus formam quoque augustiorem nancisceretur: non credis enim, mi D. Cicerine, quantum non negligi solum, sed contemni etiam soleant libelli tales, quamlibet eruditi scripti, si non tres aut quatuor pagellas excedant. Adeo jam est depravatum malis opinionibus vulgi iudicium, ut nullius esse precii putent, quod nullo fere precio venale exponitur. Itaque nisi sperassem, aliquid lucubrationum illius te denuo ad nos missurum, quod annecti illis prioribus posset, jampridem forte illa, quamlibet exigua, typis meis describi curassem: idque in vestrorum potius quam nostrorum gratiam, quos tantopere illa desiderare audio. Faciam autem id ipsum etiamnum si nihil aliud missurus es, ut illa saltem ita prædeant, quantumcunque mallet aliquid amplius accedere vel ipsius Jovii, vel cujuscunque tandem eruditi hominis, quo libro etiam ex forma ipsa dignitatis aliquid accederet. Quod postremo de historico opere mihi a Medico quodam Mediolanensi impetrando scribis; libenter sane legi: ut qui in nullo fere alio scripti genere & nostros homines versari libentius, re ipsa jam hæctenus sæpe deprehenderim, & me ipsum eodem plurimum oblectari facile agnoscam. Verum ut libentissime in eo excudendo operam meam pollicebor, ita antea saltem inspiciendum illum mihi mitti percuperem, quo tutius atque facilius, eo penitus cognito, quid factu esset opus de illo statuere possem. Accedit etiam, quod nihil hic excudere licet, nisi prius a censoribus ad hoc ipsum destinatis & inspectum & approbatum. Quæ quidem constitutio ut nova apud nos, ita hoc præscriptum tempore necessaria magistratui nostro visa est, maxime rebus ita nunc mirabiliter passim se habentibus. Itaque rem mihi gratissimam feceris, mi D. Cicerine, si per occasionem ita illum librum a Medico isto impetres, ut ad paucas dies inspectionem illius mihi permittat, quo certius de sumptu in ipsius impressione faciendo deliberare atque constituere aliquid possim. Sed præter hæc vehementer te orarim, ut a D. Majoragio mihi exores, si quid forte annotationum habeat aut observationum in Ciceronis orationes, aut Philosophicos ejusdem libros, mecum ut communicare ad proximam ætatem velit:

sum

sum enim denuo editurus *doctorum hominum in Ciceronis orationes & Philosophicos libros ejusdem lucubrationes*, quas etiam antea, ut nosti, semel edidi, & cuperem nova aliqua accessione editionem illam commendari denuo. Et si nihil aliud, *Antiparadoxa* saltem *D. Majoragii* adjici *Paradoxis Ciceronis* poterunt: in quibus tamen si quid a *D. Majoragio* vel emendatum vel mutatum esset, ejus mihi copiam ab illo fieri cuperem. Quod si etiam ab aliis doctis aut a te ipso tale aliquid in Ciceronem annotatum est, quod in publicum necdum prodierit, quæro id mecum ut communicetur, curare sedulo pergas, & ea in re quam mihi gratificari cupias, declarare non graveris. De nummis pro *Aristotele*, *Plinio* & *Plutarcho* jamdudum acceptis, scripsi non semel, & miror te post tantum temporis intervallum id repetere; quasi non in majoribus etiam gratificari tibi cupiam. Scripsi jam denuo ad *D. Bellam*, & ut eas quoque literas diligenter ei tradendas cures, vehementer te mi *D. Cicerine* oro: Bene vale & *D. Majoragio* me de meliore nota quod ajunt commenda. *Basileæ* 7. Decembris 1548.

Ignosce, non licuit relegere, & scripsi ad noctem fere concubiam.

E P I S T O L A L X X X.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Reprehensiones adversus *M. Nizolium Majoragii* nostri, jamdudum impressissem, nisi ita majoribus aliquot operibus occupata fuissent præla nostra, ut citra magnam incommoditatem ea intermittere non licuisset. Itaque absolutis illis jam pridem cœptis, & quæ prius absolvere omnino erat opus, ad reprehensiones illas manum admoliri cœpimus, & antequam *Basilea* ad nundinas *Francfordianas* proficisceremur, unum atque alterum folium in illis excudi curavimus, tradito postea tanquam per manus negotio absolvendi reliqua iis, quos ex nostris interea officinæ nostræ typographicæ curandæ præfecimus. Non dubito ergo statim ubi domum reversi fuerimus, vel absolutas illas jam esse, vel intra paucas dies absolutum iri. Statim igitur, cum absolute fuerint, curabo justum illarum numerum ad vos perferri, quo & *Majoragio* & tibi gratificer, & vos causæ vestræ patrocinari eo citius possitis. De *Arluni* historia nihil aliud promitto, quam daturum me operam ut ea prius tota perlecta, ubi nihil deprehendero, quod officere nostris rationibus possit, aut minus tuto queat in publicum edi, prima quaque occasione etiam de ea typis nostris promulganda curem. Interea te, mi *D. Cicerine* oro, ut apud *D. Majoragium* me excuses, & moram hanc æquo animo feras. Bene vale, nosque ut cœpisti amare perge. *Francfordiæ*, ex mercatu Septembr. 1549.

EPISTOLA LXXXI.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Non male suspicaris, mi Cicerine, me non tam longo tempore literarum ad vos mittendarum officio abstinuisse, & literas forte esse interceptas: scripsi enim a tempore proxime editarum reprehensionum Majoragii, bis ad te, & de Arluni historia prolixè respondi, illam & placere nobis, & de editione circumspectores occasionem commodam. Unus adhuc nobis in ealocus occurrit, qui prædenti consilio habebit opus, quo nominatim eos perstringit, quorum perfidia Dux Mediol. proditus est. Id si verum est, haud scio an ita illud pro vero affirmari publice, tolerabile apud nostros futurum sit. Itaque quo pacto huic loco mederi liceat, ita ut narrationis veritati nihil decedat, sedulo consulto, consultaturus etiam amplius, antequam editioni manus admoveatur, quod brevi tamen futurum spero. Interim D. Franciscum Arlunum mihi placabis, & ut moram hanc æqui bonique faciat, meo nomine precaberis; sarcinem eam diligentia & officio. Quod ad D. Majoragii lucubrationes attinet, vellem per occasionem ad nos mitti quodcumque in Ciceronis & Quintiliani opera ab eo est annotatum, quod in Commentariis illis diversorum in Cic. opera edendis toti jam incumbamus. Et memini ejus non paucas lucubrationes, in eorum, quæ ab ipso hætenus conscripta sint, catalogo recenseri, in Ciceronis diversos libros. Itaque hortabere D. Majoragium, ut cum videbitur commodum & maturum ad nos id genus mittat, quodque est reliquum, me sibi quam commendatissimum habeat. Bene vale, doctissime Cicerine, & occupationibus nostris tumultuariam ac brevem scriptionem imputa. Sumus enim jam si unquam alias, occupatissimi in absolvendis Paulania Latino, commentariis Nigerberlii de tota Græcia, Marliani de Top. urbis Romæ, Omphalii de usurpatione legum libris VI ejusdem de Principis functione lib. II. Polizni strategematis, colloquiis Jo. Morisoti, annotationibus Betulei in lib. de natura Deorum Cic. & aliis quibusdam. Iterum vale Basileæ 10. Augusti, 1550.

EPISTOLA LXXXII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Retulit mihi hic bonus Vir Christophorus Italus, cujus opera hæc literas jam ad te mitto, quantopere me apud D. Paulum Jovium commendaris, passimque prædicandi nominis mei apud optimos & doctissimos quosque occasionem arripas, adeoque etiam nuper te mihi cujusdam docti hominis, Antonii Vulpæi, poemata misisse affirmabat, quæ tamen ego neque vidi hætenus, neque
intra

intra sex aut septem menses vel unas a te literas accepisse memini. Id quod vehementer & doleo & miror. Quod etiam in postremis ad te scripseram, me vehementer cupere, ut a D. Majoragio nobis impetrares ea, quæ in Ciceronem elucubravit, nescio an literas eas acceperis, nec ne. In iisdem etiam de Arluni historia nonnihil adjeceram, quod eam hæctenus perlegendam Censoribus dare oportuerit, qui locum quendam de Helvetiis, ubi de Ducis Mediolanensis prodicione scribit, reppererunt, propter quam ipsa tota historia ut a nobis excudi possit valde metuo. Movebo tamen omnem lapidem, ut excudatur, sive mutato eo loco, sive omisso; sive (quod melius multo) si hic non liceat, alibi ut excudendam meo sumptu curem. Itaque D. Arluni cognato bonam spem facies, omnino fore ut non ita multo post intelligat, illius historię excudendæ curam mihi fuisse seriam quoque. Quod reliquum est etiam atque etiam te mi D. Cicerine oro, me D. Majoragio aliisque bonis & doctis hominibus per occasionem, ut facere cœpisti, commendare pergas, vicissimque, si qua in re gratificari tibi potero, libere imperes. Semper nos ad obsequendum tibi paratissimos re ipsa experturus. Bene vale Basileæ 4. Novembris 1550.

EPISTOLA LXXXIII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

UTinam vero mi D. Cicerine, vel toties mihi scribere ad te, quoties libet, liceret, vel quoties licet, & scribo, toties etiam ad te certo perferri nostras constaret. Verum cum in utroque nos destitui fortuna sive lucellu, re ipsa satis appareat, bono animo & tu ferre cessationem literarum nostrarum, & ego fortunæ iniquitatem, debemus. Interea tamen non ingratis tibi nostras literas esse, quamlibet negligenter ac tumultuarie plerumque scriptas, candoris est erga me tui, omnia ab amico profecto magni ducentis. Quanquam id quidem mutuo facis; nam non minus grata mihi sunt omnia, quæ a te nobis quoque adferuntur. De Arluno mitterem ad te specimen, sed obstitit hæctenus aliquid, quo minus me ad eum prælo statim committendum parare potuerim. Spero tamen intra paucos dies id fore; in quo, ut scripsi, loco illi, de quo mihi metuebam, ita medebor, uti sperem te neque fidem neque diligentiam nostram quicquam desideraturum. Inventa enim est nobis ratio, qua paucissimis verbis mutatis, nemo quicquam mutatum possit deprehendere, & veritati historię nihil sit detractum. De Majoragii lucubrationibus quod scribis, libenter ego & tuo & illius consilio acquiescam, ac seorsim illas primum excudam. Neque enim ita me rem plerisque ingratis facturum spero. Characteres, quos pro quibusdam amicis tuis impressoribus petis, nullus hic est, qui venales habeat, nec qui mutuo dare ad fundendum aliis velit. Ego si matrices (quas vocant, & quibus ad fundendum uti est

opus) haberem, libenter communicarem. Nam ad eos, quos ego habeo alterius cujusdam Francofordini amici mei matricibus, mutuo mihi ab illo datis, sum usus, quod nostrarum civium nullus esset, qui ea re gratificari nobis vellet: ut nosti semper *Figulum invidere figulo*. Itaque si illos tantopere desiderare, & moram hanc, qua novis matricibus comparandis est opus, æquo ferre animo posse putas, libenter ego proximis nundinis Francofordinis curabo, ut proprias characterum illorum matrices nanciscar, & reversus domum efficiam, uti fundantur, quanto illi numero voluerint, hoc est, pro una aut duabus formis, pluribus paucioribusve utut illis visum fuerit. Sed expectabo prius tuam de tota hac re sententiam, cujus me adhuc breviusculis etiam literis certiore ante proximam quadragesimam reddere poteris. De rerum tuarum conditione quod nobis etiam scribere dignatus es, libenter legi, & agnosco in hoc ipso singularem erga me observantiam atque benevolentiam cui utinam pares aliquando referre grates possim. Habeo jam sub prælo *tota Biblia* a Sebastiano Castalione, non parum quam antea Latinius atque elegantius expressa, adjectis ejusdem annotationibus. Item *Christophori Milei universitatis rerum historiam* quinque libris ab eo comprehensam. Præterque hæc duo, alia quædam levioris operæ, quorum quædam jam absoluta, ad te huc mitto, quædam adhuc absolvenda spero, ut sunt *Joach. Camerarii commentarius Græcus in Theognidem*, *Threni Hieremie* latino carmine expressi ab *Abrahamo, Læschero*, cujus opera conversum nuper *Pausaniam* quoque edidimus. Item ejusdem *Joach. Camerarii Progymnasmata*, sive Elementa rhetoricæ exercitationis, ab eo recognita, *Comædias aliquot sacras*. *Viti Amerbachii in off. Ciceronis commentariolum*: & nescio quæ alia. Mitto ad te una cum libellis tibi muneri destinatis etiam fasciculum alium D. Lilio Gyraldo Gregorio inscriptum, quem una cum libris adjunctis eidem Ferrariam transmitti ut cures vehementer te, mi Cicerine, oro atque obtestor. Quæso fac me certiore, num fasciculus ille ad Gyraldum missus fuerit, ac probe curatus sit. In libellis vero, quos ad te mitto, si quid est quod gratum esse D. Majoragio nostro possit, id tecum illi esse commune velis vehementer etiam te atque etiam oro; cui meo nomine plurimam salutem dices, & per occasionem quam officiosissime commendabis. Bene vale & ignosce tumultuariæ scriptioni, neque enim per sex præla, quibus toto jam triennio perpetuis exercor, licet vel sæpius, vel melius, vel prolixius scribere. Iterum atque iterum vale optime atque doctissime Cicerine, & nos, quod facis, amare atque ornare, ut cœpisti, perge. Basileæ Prid. Kal. Februarii 1551.

EPISTOLA LXXXIV.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Accepi D. Majoragii in Ciceronis Oratorem & partitiones commentaria sane doctissima, proque iis ad me missis ago utrique ingentes gratias.

Mitto

Mitto etiam specimen hie futuræ editionis ad proximum septembrem uti spero absolvendæ. In ea vero, si vel forma vel characteris elegantia forte respondere expectationi vestræ non potero, saltem emendatione, ac locuplete, quem adjecturus sum rerum ac verborum indice ut satisfaciam, curabo sedulo. Lego ipse omnia imprimenda in hoc, quod non ita in omnibus aliis licet, & colligo ipse indicem; unde polliceri certius possum. De loco in Arluni historia adhuc alio paulum mitigando, dabo operam, ubi in eum incidero, ut rationem & voluntatis vestræ & officii mei habuisse, videri merito queam. Interea me meaque omnia tibi ac D. Majoragio commendo. Bene vale, & D. Majoragio officiosissime ex me salutem dicito, atque tumultuariæ scriptioni ignoscito: sum enim ita occupatus, ut vix antea unquam magis, id quod communis amicus hic noster testari coram poterit, cui literas hæc ad te perferendas dedi. Iterum atque iterum vale, & si quid tuo nomine a me fieri velis, proxime indicato Basileæ 12. Julii. 1551.

EPISTOLA LXXXV.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum.*

VAlde miror literas nostras non perferri ad vos: scio enim hoc semestri ad minimum ternas literas ad te scripsisse, & inter cætera etiam de libris Christophori Mylæi, quid esset actum, indicasse: nempe cum commodè mitti ad vos non possent, me Petri Pernæ ballis, quæ Patavium mitterentur, inclusisse, ubi eos reperturus esset apud D. Matth. Grybaldum Jureconsultum: idque ut ei, si quando ad te venturus esset, indicares, orabam. Deinde misso etiam ad me D. Majoragii in oratorem & Partitiones Ciceronis commentario, me & illum accepisse, & uti primo quoque tempore typis nostris in lucem edatur sedulo daturum operam significavi, actis insuper, ut par est, gratis quod ornandæ officinæ nostræ tantum vobis studium esset: Quin postremo etiam ejus jam sub prælo nostro sudantis specimen misi, quod miror non esse ad te perlatum. Quod etiam locum in Arluni historia attingit, de Marchione Mussii, eum quoque me, ubi in illum incidero, curaturum permisi. Specimen orationum Demetrii Moschi, quod misisti, non displicet, & velim ejus mihi copiam fieri: sed ita, ut te bonas horas in ea describendo, teque tanta molestia confici nolim. Facies igitur quod e re nostra, & citra tuam magnam molestiam fieri posse putaris. Bene vale & D. Majoragio plurimam ex me salutem dicito. Basileæ 25 Julii 1551.

Quæso si nosti ubi jam sit Christ. Mylæus, ad eum scribas de libris suis quod Patavii eos inventurus sit apud Grybaldum.

EPISTOLA LXXXVI.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

BRevi ad te mittam, mi D. Cicerine, Majoragii Oratorem, quem tamen seorsim excudere absque partitionibus in præsentia oportuit, idque non mea culpa, cui utilius fuisset utrumque conjungere, & librum utrumque alterius accessione reddere commendabiliorem: sed partim operarum, subinde moras alias ex aliis neccentium, partim etiam præsentium temporum calamitatis vitio, qua per annum fere jam peste apud nos grassante, subinde alios atque alios adhibere jam huic operi, jam aliis absolvendis fuit necesse. Non puto tamen, neque te neque D. Majoragium magnopere curaturum, si etiam absque partitionibus jam Orator in publicum prodeat: propediem enim partitiones subsequantur, idque forma minore paulo, & studiosis scholasticis commodiore. Nisi omnino D. Majoragius malit, etiam hac eadem, qua orator excusus est, forma excudi. Tum ab eo præfatiunculam adhuc aliam, sive epistolam qualemqualem præmitti velim, ad amicum aliquem nuncupatione destinata, ne ipso invito aut nesciente ita excusus liber videri possit. Nuper vidi Aristotelis Rhetorica ab eodem versa, apud Coelium nostrum: neque quicquam opto magis, quam ut commentarios quoque in eadem, quos parare eum jam aliquamdiu intellexi, aliquando etiam absolvat. Eum ut meo nomine quam officiosissime salvere jubeas, meque ei per occasionem commendes, etiam te atque etiam, mi D. Cicerine, oro. Bene vale, & Oporinum tuum amare atque ornare, ut cœpisti, perge. Basileæ 25. Februarii 1552.

Arluni quoque historię ultimam manum proxima ætate imponi curabimus, si vitam nobis Deus produxerit.

EPISTOLA LXXXVII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

JAmpridem equidem ad te & D. Majoragium misissem exemplaria aliquot editi commentarii ipsius in M. T. Ciceronis Oratorem, si vel per bellorum turbas ausus fuissem, vel non expectandum potius duxissem D. Petri Pernez, ejus a quo literas hæc accipies, summi amici nostri ac Bibliopolę Itali, ad vos profectioem, qui etiam pedes gratificari mihi, & vobis hac in re voluit, ut sarcinulę molestiam subiret. Itaque D. Majoragio me excusabis, atque brevi plura accepturum verbis meis affirmabis, orabisque præterea, ut si quid forte in ista editione erratum deprehenderit, annotare ne gravetur, quo secunda editio, quam nos brevi adornaturos speramus, & emendatior esse & gratior studiosis possit: nam majore hac forma non plura quadringentis exemplaria

ria excudere libuit, quo citius in forma minori, quam octavam vocant, recudere ipsi potius possemus, quam plagariis quibusdam Italis aut Gallis, qui hujuscemodi captandis, iniurare solent, percipiendi laborum nostrorum fructus occasionem præberemus. Adjeci etiam primum tertionem Historiæ Mediolanensis B. Arluni, in qua propter temporum calamitatem tardius aliquanto procedimus, quod sumptibus ferendis etiam minus hoc tempore sufficimus. Multum enim insumpsimus jam per menses aliquot, & intercepta nundinarum messe magna jam penuria laboramus. Itaque nuper etiam D. Ascanio, cum forte hic esset, exhibuimus specimen historiæ, & an subsidii aliquid sive a Re-pub. Mediolanensi, sive Duce impetrari posset, rogavimus, quo ferendis sumptibus atque eo citius absolvendæ editioni sufficere possemus. Et quia speram aliquam is nobis fecit, ubi primum aliquid subsidii ad nos pervenerit, sedulo curabimus, ut brevi tum absolvatur. Interea me meosque conatus ac studia tibi, si unquam alias, quam commendatissima esse hoc tempore vel potissimum cupio, quo ita affligimur, ut sæpe de tota jam pridem cœpta de bonis literis benemerendi functione etiam deserenda consilium nos fatiget. Sed dabit Deus his quoque finem. Bene vale, & nos, mi D. Cicerine, ut facis, amare atque ornare perge. Basileæ 13. Maji 1552.

EPISTOLA LXXXVIII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum.*

CUm optimus & doctissimus vir D. Georgius Tamerus Austriacus, amicus meus singularis, ad vos profecturus esset, non potui facere, quin per eum ad te scriberem, simulque ipsum tibi, mi D. Cicerine quam officiosissime commendarem. Eum igitur ut meo nomine amice complectare, & si quid est Mediolani dignum cognitu, adesse ei ut digneris, vehementer te oro. Scripsi etiam D. Majoragio, ad quem ut Tamerus nostro etiam aditus pateat efficies. De obitu Francisci Arluni quod scribis, valde mihi dolet. Debebam enim illi vel in primis historiæ, quam miserat, editionem gratificari. Sed quid facerem? impediēbat temporum injuria, & (quod ajunt sapientis non esse dicere) illum ita brevi nos post te relicturum non putabam. Polliciti mihi quidem D. Ascanius & D. Angelus Ducis vestri legati qui fuerant, se effecturos, ut vel honorarii vel subsidii loco 100 coronatos haberemus, quo & citius & elegantius absolvi historia illa posset, & sperabam sane successurum; sed quia nihil comparet hæcenus, differre editionem oportebit, in tempora paulo, quam hæc sunt, fortunatiora. Atque utinam saltem inveniri possit ex vestris civibus, qui vel mutuo suppeditare ad hoc opus ducentos coronatos vellet, ad biennium saltem aut triennium a me bona fide ex librorum distractione reddendos: haberetque interea libros a nobis editos pignoris loco, tum vel hæc hyeme uti absolveretur curarem. Alioqui nisi aliunde auxilium suppetat, non video

video quando absolvere liceat: adeo sunt rationes nostræ omnes propter nundinarum Francofurtensium jam semel atque iterum præcisam messem perturbatæ. Itaque ut etiam hanc adhuc aleam in nostram gratiam jacere digneris, etiam atque etiam te, mi Cicerine, oro atque obtestor, forsitan erit aliquis, qui tantilla pecunia, alioqui forte otiosa interca domi latitatura, carere tantillo tempore ut velit, adduci queat. Neque gravabor, si sit opus etiam cum tolerabili & honesto fœnore eam reddere, aut aliquo excusorum librorum justo munere gratiam illam rependere. De hoc posses apud Nicolaum Landrianum bibliopolam videre. Esset enim ea res bibliopolæ alicui maxime usui futura. Miror autem quod scribis Sessæ successores, nomen meum in ipsius rationibus nusquam reperire, & chirographum ipsius a me petere, cum is nulli nostrorum pro libris postremo hic acceptis ullum chirographum dederit, sed per Nicolaum Episcopium collectos a diversis libros Basilienses mitti ad se petierit. Cumque Episcopius a me peteret libros Sessæ nomine ipsi ut darem, præbui me, ut par erat, admodum facilem, nempe quod mihi (ut antea factum fuerat) satisfactum ab ipso iri, ad tempus ab eo in literis suis ad Episcopium scriptis manifeste expressum, non dubitarem. Et spero etiamnum successores ipsius denuo admonitos, bonorum virorum functuros officio. Mitto itaque schedulam hisce literis ad te nostris inclusam, qua librorum catalogum, quos per Episcopium petenti ipsi misi, complexus sum, ut plane ipsis constet, nihil nos fingere, neque dolo malo extorquere vel obolum, qui nobis non debeatur, velle. Eam schedulam itaque eis quæso des, & ut mihi satisfiat curabis. Quod vero tua ad hanc rem opera abuti audeo, ignosces. Commiseram eandem etiam Mario Jutio, Sessæ quondam familiari, qui suam quoque operam pollicitus est. Sed desino. Mitto folium, quod te in Omphalii de usurpatione legum desiderare scribebas. De mittendis aliquot exemplaribus Commentariorum Majoragii ad vos, quæso per occasionem mercatores vestros Damonos ut sollicitare velis, ut suis, quos Basileæ habent, curatoribus scribant, ut recipere a me, & curare velint. In me nulla erit mora. Bene vale, & proximitati ignosce. Basileæ. 13. Septembris 1552.

EPISTOLA LXXXIX.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum.*

PRO singulari humanitate tua erga D. Georg. Tamerum meo nomine exhibita, ago ingentes gratias, relaturus etiam prima quaque occasione, pro virili. Mitto jam tandem per Balthasarem Ravalascum, fasciculum librorum, in quo reperies 20 exemplaria Commentariorum Ant. Majoragii in Oratorem, quæ ut ipsi statim reddantur curabis, atque ex iis si voles ipse etiam servabis pro te aliquot, si plura voletis, mittam alio tempore. Adjunxi Commentarium Mart. Borchai in Aristotelis Rhetorica, quem pro nobili quodam petebas, is constabit

constabit batziis decem. Quod si pro te ipso eum servare voles, nihil exigo. Cæterum quod scire cupis, Philip. Melanchthon nihil in Aristotele vertit, sed constanter asseritur, Joan. Sturmium & Rhetorica Aristotelis vertisse, & jam in eadem meditari commentarios; vix tamen ante biennium absolutos fore puto, adeo est magnus cessator Sturmius: & spero longe prius Majoragii commentarios in eadem absolutos iri, quando & textum rheticum jampridem ab eo in Latinum sermonem conversum esse, & editum intellexi. Adjunxi cæteris, & fasciculo uno inclusi exemplar manuscriptum commentarii Majoragium in partitiones, quod tantopere desiderabas. Id vero ut ad nos aliquo redeat cum sænore, curabitis uterque. Officiosè autem D. Majoragium meo nomine salutabis, & quod non ipsi quoque una scripserim excusabis, orabisque ut & missa exemplaria boni consulat, & de cætero nostramque officinam habeat commendatos. Bibliopolæ Francisco Serono libenter tuo nomine sum gratificatus, & remitto scedulam literis tuis inclusam, cui adscripti precium singulorum, quos petiit librorum. Sed & indicem meorum una mitto, si quos forte etiam de nostris peteret: nam vix alioqui nostræ editionis libros, vel nosse videtur, vel pro aliis curare. Quod nullus apud vos reperitur, qui vel experiri fidem nostram, aut conferre aliquid opis velit ad edendam Arluni historiam, non possum equidem mirari satis: & vehementer doleo inceptam esse, hoc præsertim tempore quo ita sunt res nostræ accisæ, propter interceptas jam semel atque iterum nundinas, ut nunquam antehac magis: alioqui longe facilius eam ad vos remitterem, quam ut absolvere ære meo, quod nullum fere est aut perexiguum, in præsentia possim. Certe D. Ascanius & Angelus, sed inprimis Ascanius, Ducis Mediolanensis apud Helvetios legatus, de eo admonitus per quendam amicum meum Italum, pollicitus est se curaturum, ut 100 coronati nobis mitterentur, quo absolvere cœptam jam historiam possim. Itaque si forte Mediolani eum reperies, meo nomine quæso admoneri eum promissi hujus cures. Interim ego opperiar meliorem fortunam, qua vel mediocriter aspirante, non cessabo, quin meum officium strenue exlequar. De rebus Italicis valde scire cuperem, quomodo haberent. Germaniæ certe ita sunt perturbatæ, ut de recuperanda ita brevi publica tranquillitate jampridem desperaverim. Valde miror improbitatem atque perfidiam successorum Petri Sessæ; quod enim illi de rationibus anni 1547. affirmant mihi esse satisfactum, quid adrem facit? neque enim ego de eo anno quicquam mihi ab illo deberi ajo, sed de anno 1551. quo anno, die vero 10 Junii misi ad Sessam cum Episcopii & Herugi & aliorum libris meos quoque pro 15 florenis & 13. batziis, petente eos Balthassare Ravalasco vectore Mediolanense, idque nomine Petri Ant. Sessæ: neque hætenus cuiquam nostrum (ut etiam alios conqueri audio) satisfactum est. Unde si nolint illi curare, ut nobis satisfiat citra impensas alias, vel jure debitum nostrum a prædicto Balthassare exigemus. Sed homines perfidi ex suo ingenio alios æstimant. Efficiam tamen, nisi quod bona fide debent solverint, ut hac fraude sua

non multum nec diu lætentur. Bene vale, & ignosce tumultariz scriptioni, neque enim licuit, in præsentia quidem aliter. Basileæ 1552. festo omnium sanctorum.

EPISTOLA XC.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Misi nuper per Balthassarem Ravalascum, ad vos fasciculum, in quo 20 exemplaria Commentariorum Majoragii nostri in Ciceronis oratorem posueram, una cum manuscripto commentario ejusdem ad partitiones Ciceronis, quem ad se remitti petierat, ut prius quam ederetur, denuo eum recognosceret. Adjeceram vero etiam Borchai commentarium in Rhetorica Aristotelis, quem te pro quodam amico tuo petere scripseras. Eum fasciculum an acceperitis, nec ne, valde miror. Itaque nactus tabellarium, qui se recta Mediolanum profecturum diceret, non potui facere, quin per eum ad te scriberem, & ut prima quaque occasione hunc mihi scrupulum per literas eximeres, etiam atque etiam te orarem. Facies igitur, mi Cicerine, ut brevi, an perlatus ad vos sit fasciculus, intelligam, & an missa ad vos exemplaria sufficiant, & an quid amplius fieri a me in gratiam vestram velitis. Dabo enim operam, ut me gratum vobis declarem pro virili, si qua re vicissim gratificari vobis opera ac fides nostra possit, liquido intelligam. Quod ad æs alienum attinet, quo mihi Pet. Ant. Sessa adhuc tenetur, quod semel atque iterum jam per te petii, valde illorum hæredum ipsius improbitatem atque impudentiam miror, cum ipsiusmet Petri Ant. Sessæ chirographo testari possim, eos libros ipsum accepisse, & se mihi bona fide mihi satisfacturum promississe. Atque chirographum illud jam ad te misissem, si fidere itineri jam nimis periculoso fuissem ausus. Quod solum potui, huic bono & docto viro (cujus nomen velim per occasionem mihi a te aliquando indicari per literas) a quo literas has nostras jam accipis, chirographum illud Sessæ legendum obtuli, utque se vidisse & legisse testabitur. Hæc habui, quæ obiter & subito ad te scriberem, quod ut æqui bonique facias, & ad lituras ignoscas oro. Bene vale, & præsentis anno jamjam inchoato feliciter fruere, una cum D. Majoragio, cui plurimum meo nomine salutem dices. Basileæ, 8. Januarii 1553.

EPISTOLA XCI.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Multum sane debere me tibi, mi Cicerine, ingenue pro eo atque par est, fateor, qui rebus meis juvandis adeo sedulo incumbis, ut nullum non lapidem tibi movendum censeas, quo institutz a me Arlunensi historiz editioni promovendæ, aliquod undecunque opis afferatur. Ego certe si Mercurius

curius dexter hoc rerum statu vel paulum sonatibus nostris affulisset magis, non commississem, neque vel operæ vel oleo pepercissem; quin vestræ jam pridem expectationi atque desiderio, meoque erga vos officio satisfactum curassem. Nunc vero chartis in eadem historia paulo pluribus impressis, referre pedem non licet, neque ea quæ jam excusa sunt abjicere libet, quo fit, ut inter sacrum faxumque hærens, opem aliquando expectare necesse habeam: prima quaque occasione eam nactus, tum extremam reliquis quoque manum impositurus. Itaque quod cum D. Riccio agere coepisti, sedulo ut perfectum nobis tandem aliquando tradas, vehementer, mi D. Cicerine, etiam atque etiam oro, ac per communia amicitia nostræ ac literarum sacra obtestor. Egi nuper etiam cum uno hæredum aut successorum Petri Antonii Sessæ, qui Basileæ libros aliquot emebat, & ipsius Sessæ chirographo ostenso, ne illum, & debere adhuc mihi, necdum satisfecisse tamen, in posterum dubitaret, effeci. Ac pollicitus mihi is est, se curaturum, ut ad proximum Septembrem mihi satisfiat. Oro itaque mi Cicerine, ut per occasionem, & quantum citra molestiam licet, eundem, qui apud nos fuit (nomen ejus ignoro) nostri, ut meminisse velit, hortere. Fuit præterea nuper apud nos Augustinus Planta Luganensis, vir (quantum ex unico eoque non prolixo admodum colloquio licuit conjicere) neque malus neque indoctus: qui tui mentione inter nos facta, quum & de eruditione tua singulari ac rara, tum familiari inter nos necessitudine non pauca in medium proferrem, dici non potest quantum ille ea se narratione oblectari testaretur, atque ob eandem etiam me jam arctius amare præ se ferret, & quacunque in re posset suam mihi operam polliceretur. Proinde quæso te, mi Cicerine, proximis literis tuis, de illo ipso quid sentias, certiorẽ facias. Ceterum folium quoque istud, quod te in Majoragii in oratorem Cic. commentariis desiderare scribis, hic una mitto: libenter adjecturus etiam libellorum proxime à me excusorum aliquid, si committi vectoribus commode potuisset. Quod reliquum est, oro, si qua in re gratificari tibi aut etiam Majoragio nostro possum, mihi non parcatis: nullam mihi aliam rem facturi gratiorem. Bene vale, meque bonis ac doctis viris omnibus, de meliore, quod ajunt, nota quam potes officiosissime commenda, & D. Majoragio nostro nomine plurimam salutem dicito. Basileæ, 24. Maji 1553.

EPISTOLA XCII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum.*

NEquè hanc occasionem scribendi ad te negligendam duxi, optime atque doctissime Cicerine, quum D. Guil. Postellum ad vos in Italiam rediturum intellexissem: saltem ut & ipsum tibi commendarem quoque, si qua in re eum juvare, vel propter eruditionem & probitatem singularem, tum etiam nostro nomine, & posses & velles: simul ut Arjuninæ historiæ negotium tibi

tibi revocarem in animum, in qua equidem nisi eo essem excudendo progressus, ut citra magnam jacturam retrahere manum non liceat, citius eam ad vos remitterem, quam ut de absolvenda ea citra cujusquam subsidium certo instituire quicquam possim. Proinde & eam rem nostro nomine, ita ut spem jam non exiguam fecisti, curabis: & nos, ut hactenus, amare atque ornare perges. Bene vale, & D. Majoragio meo nomine salutem officiosissime dicit. Basileæ, 17. Julii 1553.

EPISTOLA XCIII.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Nuper cum nepotem meum in Italiam mitterem, Petro Pernæ bibliopolaræ Italo adjunctum comitem, respondi ad literas tuas, perque eum ad te misi, ut quid de D. Majoragii paraphrasi in libros IIII. de Cœlo & aliis, de quibus scripseras, instituissem, proxima occasione significarem. Interea alias a te literas accipio, Kal. Octobris scriptas, quibus idem sed brevius respondendum duxi in præsentia: neque aliter licet maxime ad ejusdem argumenti & tenoris literas, quibus priores erant scriptæ: nisi quod ad finem adjicis, non expectandum mihi est, ut tertio eadem de re scribas, sed potius omni mora deposita respondendum, nempe si forte aliis jam cœptis operibus impediatur, quo minus itatim hac hyeme vacare toti operi absolvendo possim, saltem ut nulla mora interposita intelligatis, me accepti exemplaris vestri priores utriusque partis chartas expressas vobis quamprimum daturum. Id vero me facturum primo quoque tempore, acceptis libris, polliceor, ut in tempore & tituli & præfationes, si minus totum utrumque opus liceat, in lucem procedant, & cum vestræ, tum Archiepiscopi vestri, cui dicatum inscribis opus, sive aliorum sive utriusque expectationi satisfiat. Reliqua fusius in alteris literis per nepotem missis, quas te jam pridem accepisse spero. Non licuit autem in præsentia plura. Commendo itaque tibi & me & mea omnia, de quibus alias jam sæpe. Bene vale & D. Majoragium officiosè meo nomina saluta. Basileæ, 3. Octobris 1553.

EPISTOLA XCIV.

FRANCISCO CICERINO. S. D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum,*

Per hunc juvenem, nepotem meum, Patavium per vos extractum, facere non potui, quin ad te scriberem, doctissime Cicerine: simulque & ipsum tibi meo nomine commendarem, & ad tuas literas 10. Kal. Septembris ad nos scriptas, sed idibus demum Octobris nobis redditas, saltem breviter responderem. Primum itaque ingentes tibi gratias ago, pro singulari erga
me

me benevolentia tua, quam tot hæctenus argumentis atque officiis in me conferendis prolixè testaris: quibus utinam referre aliquando parem ego quoque gratiam vicissim possim, nihil equidem magis a Deo Opt. Max. optarim. Deinde quod Arluni negotium attinet, sedulo ille apud me hæctenus expectat, dum ad umbilicum cæpto opere dignum perducì possit. Sed quia D. Riccio id adeo curæ esse scribis, non minus quam tibi, ut occasione capter, qua commode id, quod utrimque cupimus, & aggredi & perficere possit, ipse quoque vobiscum interea æqui bonique faciendam esse quantulamcunque istam moram censeo. Sessæ vero hæredum moram iniquiore animo fero, ut qui ad proximum Septembrem curaturos se, ut omne vetus debitum mihi persolverent, sanctè promiserunt. De Majoragii in Aristotelis de cælo & generatione libros commentariis quod scribis, video temporis occasione nos exclusos plane: neque enim fieri jam amplius potest quod cupitis, ut intra proximam hyemem absolvatur. Sed fieri tamen posset, ut libri cæpti typis nostris excudi specimen, hoc est initium cum dedicatione absolverem, atque ita Archiepiscopo vestro, cui dicatum esse id operis scribis, afferretur, quo inde percipere oblectationem, & cujus proxima quaque occasione absolvendi spe sese consolari atque delectare interea posset. Sum jam totus in absolvendo magno ac justo opere Wolfgangi Lazii de Rep. Romana, ante biennium sermè a nobis cæpto; quod dici non potest quantum & olei & operæ nobis absumat. Sed spes mihi facta est honorarii, cum ob illud ipsum, tum propter Nicephorum nuper editum ab ipso Ro. Rege consequendi. Alioquin illis etiam sumptibus vix possem sufficere. In Philolophicis tamen & scholasticis libellis, quia citius reddit sumptus, fere sumptibus ferendis melius sufficio. Itaque quod de partitionibus etiam propediem ad nos mittendis scribis, valde me oblectavit, cœperunt enim illæ jampridem desiderari, a non paucis, qui eam editionem etiam in librorum nostrorum catalogo promissam legerunt. Aristotelicos tamen commentarios, si nobis etiam committere Majoragius vellet, libenter quicquid possem diligentia atque industria ad eos excudendos conferre ex animo vellem. Quod si tamen etiam in tempore eos accepissem, potuissem forte rationem inire, qua etiam hac hyeme absolvere eos licuisset: nam ad magna hujusmodi opera, ut tempore opus est dum conscribuntur, ita & parandæ papyri & characterum occasio non ita subito captari potest. Itaque excusabis nos apud D. Majoragium, & de reliquo me meaque studia ipsi quantum licet commendabis. Bene vale, doctissime Cicerine, & nos quod facis amare atque ornare perge. Basileæ, 24. Octobr. 1553.

EPISTOLA XCV.

FRANCISCO CICERINO. S.D.

*Jo. Oporinus.**Mediolanum.*

DE paraphrasi D. Majoragii nostri in libros IIII. de cælo itemque aliis, & præcipue etiam annotationibus in partitiones rescripti ad vos ante men-

ses duos & amplius, idque bis: ut vehementer mirer ap̄ literas non accep-
 ris. Certe quia statim certior a me reddi postulabas, an si non confestim
 excudi illa possent, saltē præfationibus maturandis gratificari vobis vellem ea
 præferim, quæ Archiepiscopo vestrati jam senis confecto destinata esset, scri-
 psi me statim ea in re vobis operam meam summa fide & diligentia locaturam.
 Sed & editionem ipsam ut hac hyeme absolvere non possim, ita ut primo
 quoque tempore expedirem, sedulo daturum operam. Itaque jam tabella-
 rium bonæ fidei nactus Casparum Heruagium, qui brevi etiam ad nos redi-
 turus est, non potui facere, quin denuo ac tertio meum vobis animum decla-
 rem, si forte priores literæ non curatæ fuissent, ex hisce quid facto opus vi-
 deretur, constituere possent. Poteris itaque per eundem ad me de rebus omni-
 bus rescribere, & si nihil aliud, saltē præfationes mittere: & an adhuc præ-
 perato sit opus, ut statim excudantur, significare. D. Majoragio me officiose
 commendabis, meoque nomine plurimam ipsi salutem dices. Literas quoque
 ad D. Gaudentium Merulam quæso cura, ut certo illi reddantur. Audio enim
 ipsum jam apud Marchionem de Maziguan agere. Bene vale. Basileæ, 14. Ja-
 nuarii 1554

E P I S T O L A X C X V I .
 F R A N C I S C O C I C E R I N O . S . D .

Jo. Oporinus.

Mediolanum,

Absolvi tandem paraphrasin D. Majoragii nostri, cujus hic exemplaria mitto
 viginti, quæ ipsi Majoragio dabis, accepturus ab eodem unum atque al-
 terum pro te, si forte gratificari ipse etiam alicui amico velles. Equidem ad-
 didissem, & de aliis a me excusis hac ætate aliquot, si non in tempore po-
 tius mittere illa, quam expectare aliorum finem qui ante Kal. Septembres vix
 absolventur, operæ pretium duxissem. Itaque boni consuletis hanc & ope-
 ram & voluntatem nostram, & si plura mitti ad vos cum hujus ipsius para-
 phraseos, tum aliorum a me editorum exemplaria volueritis, proxima quaque
 occasione certior me facite. De vectura curavi, ut ne ulla nobis inde mo-
 lestia oboriat, ipse enim in me totam eam recepi: cum pro ea ipsa liben-
 ter satisfactorus, tum pro illa etiam, qua (si modo liberit) & alia per eun-
 dem vectorem ad me vestrarum lucubrationum estis missuri. Expecto enim
 & ea, quæ in partitiones, & quæ de senatu sive Repub. jam pridem a Majora-
 gio absoluta, ex literistuis intellexi. Sed & fasciculum bene magnum accep-
 turus eram a Joan. Cynthio Gyraldo Ferrariæ Ducis Secretario, ad quem jam
 scribo ut eundem ad vos mittat, quo dein una cum iis, quæ vos missuri estis,
 per hunc ipsum, aut quemvis alium vestratum, qui curatores hic habent, tu-
 to perferri ad nos possit. Bene vale & nos amare, quod facis, perge. Plurimam
 vero salutem D. Majoragio dicito, meque ei officiose commendato. Basileæ, Prid.
 Idus Augusti 1554.

EPI-

EPISTOLA XC VII.

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI

F R E D E R I C O,

*Hæredi Norvegiæ, Duci Slesvici & Holsatiæ. S. D.**Hugo Grotius.*

INter cætera ex filii mei solatia, quæ Deus optimus benigne mihi largitus, præcipuum habeo, Princeps Illustrissime, quod me clementiæ tuæ ac bonitatis materiam esse volueris, animum benevolum testando humanissimis literis: pro quo beneficio, si quid est mearum virium, id tibi omne dico ac confecto. Neque minus lætum mihi, quod ob sententiam de sacris aut de republica extorres atque afflictos tua miseratio sublevat, qua virtus non tenuibus epistolis, sed annalium memoria celebranda est. Quod res hujus regni attinet, postquam Montis Albani obsidio, maxime ob rem a ducibus regiis male curatam, in irritum cecidit, Clericum quoque nuper receptum, & prælii unius aut alterius prosperior fortuna animum Protestantibus fecit; at sapientiores secunda hæc pro adversis interpretantur, quod quo magis Rex dignitatem suam læsam putat, eo a pacis consilio longius avertitur. Atque adeo colloquia aliqua de pace instituta in illis locis, ubi hoc anno bellatum, frustra fuere: & Rex ipse, ex quo Lutetiæ est liberior, jam post Luinii mortem, ita ut de ipsius animo promptius sit judicare, ad bellum videtur propensior, quo & procerum pars major fertur, quanquam ex Rupellensium pertinacia ac desperatione non mare tantum per prædas infestum, sed & externorum armorum periculum alii ostentant. Læsdigneri interim pergit in his & finitimis locis Regi operam novare, cuncta in ejus obsequium redigendo: neque scribere omittit pacis hortamenta literis ad Regem. Multa quotidie a Protestantibus proterve aut sæve gesta causam ipsorum onerant. Monte Pelierio nuper senatus præses a Læsdigneri missus suafor pacis a conjuratis quibusdam scæde trucidatus est. Sed hoc scelus sumtis a magistratu supplicii expiatur. Prodiit & nuper liber, quasi Rupellæ vulgatus, sed quem in Hollandia factum ac typis datum constat, in quo armorum in Regem sumtorum causa ita redditur, ut fundamenta janciantur omnibus Regibus ac Principibus merito suspecta: ut nullum unquam populum a Deo reprehensum, quod se in libertatem vindicaverit: arma pro tuenda Ecclesia licite sumi a quovis etiam privato, qui pii propositi sibi sit conscius, multaque alia in eam formam. Rex intra hos quatuor aut quinque dies Aurelianum est iturus, ubi nuntios rerum internarum atque externarum opperietur, ex illis constiturus quod tempora exigent: sive perdomandis oppidis obsequium abnuentibus, sive hic pace facta vertendis armis in Hispanum, qui valle Telleria occupata, & contra promissum retenta, non Rhætis tantum, sed Helvetiis quoque & Venetis se formidabilem facit. Deus Optimus Maximus Regum populorumque animos ad pacata consilia flectat:

flectat : atque idem te , Princeps Illustrissime , paterno præsidio protegat & tuis in miseris beneficiis vicem rependat. Lutetiæ XVII. Martii CIO. IDC. XXII.

EPISTOLA XC VIII.

D. M U L L E R O ,

REGINÆ SUECIÆ ASECRETIS. S. D.

Hugo Grotius.

GRatissimæ mihi fuere, Nob. V, literæ xxiv. Decembris datæ, cum accessionibus suis. Spero Excellentissimos regni Suedici rectores super Saxo-nico fœdere ea capturos consilia, quæ ipsorum fortitudinem & prudentiam deceant. Est sane perplexum negotium, maxime ob indicia non optime volentis nobis Daniæ regis. Dicitur Imperator valde improbare, quod is Rex, magnus vectigalium concupitor, aliena per Poloniam vectigalia impugnet, imminuatque vires Regis Poloniæ, domui Austriacæ tam arctis innexi vinculis. Idne ab Imperatoris amicitia avellere Danum possit, an vero hic illius cessurus sit auctoritati, & sua posthac acturus, rectius dijudicabunt, qui propiores sunt. Video & a rege Daniæ, & ab aliis id agi, ut recusatæ pacis invidia Suedos onerent : quo magis laborandum est nostris, ut, si non omnibus, quod fieri nequit, certe æquissimis Principum patefaciant eam culpam ad se non pertinere. Illustrissimi D. Salvii ad Daniæ regem epistola querelas de hostium circa pacem effugiis multas satis continet, alias aliis speciosiores. Illud justissimum mihi videtur, quod, nisi & Gallis paratis incipere colloquia, locis divisa, rebus cohærentia non possumus: pro Gallorum autem fœderatis, præcipue Batavis, nondum data sunt diplomata. Lunæburgici conventus consulta nobis ad cuncta dijudicanda lucem adferent, quæ utinam viam nobis sternant potius ad honestam æquamque pacem, quam augeant hostium numerum. Alterum unde augurii signa capiamus sunt Scotici motus. Qui si manent, &, ut nunc gliscunt, honesta erit oratio internas curas externis prævertentium. Metuendum vero maxime ne Hispanica arte ac largitione & Scoti in Regem suum concitentur, & Rex in Scotos. De Gallica pecunia Suedis debita quid sit, jam perscripsi. Ego pergo & Illustrissimo D. Salvio & Nob. V. meum æquissimum negotium commendare. Minus aptos nos reddunt ad publicas dispectiones privata incommodi. Quod si semel constituto, unde petam, quod mihi promissum est, ab isto falo atque agitatione liberer, facile Smalzii minas contemniam, neque ei invidiam Gallicas auras aurumque. Non est incredibile id quod dicit Asterius, & purpuratus ille magnus est talium auceps. Ego hanc stationem, quam maxima potero diligentia tutabor, præsertim vobis amicis me adjuvantibus in iis. Nobilissime Domine, Deus vos salvos præstet. Lutetiæ v. Januarii CIO. IDC. XXXIX.

EPI-

EPISTOLA XCIX.
JOANNI MEURSI O. S. D.

Theodorus Canterus.

Lugdunum Batavorum.

EA quæ literis tuis, amicissime Meursi, mihi adscribere videris, minime in memet ipso recognosco: quare vide in posterum ne Cantero tuo nimium tribuere videaris, in quo scies omnia esse longe infra mediocritatem, amo tamen viros pios & probos. Et quotienscunque Romanas historias lego, libere & promptissime dixerim, pudet Christianitatis. Si illis, ut nobis, cognitio veri Dei fuisset, & veram pietatem præ se ferre licuisset, illisque datum esset, ad summam felicitatis pietatisque metam pervenissent, & quam ferventi zelo eam amplexi fuissent, qui tantopere in falsa religione, & de qua ipsi naturæ quodam ductu dubitabant, excolenda, religiosi erant. Nos nunc, pro dolor! nihil præter nudum Christi nomen circumferimus, cæteris omnibus virtutibus nudi & expoliati. Metuo vobis omnibus, ne in die iudicii meliori loco, qui Christum non cognoverunt, sint futuri, quam nos. Non quod operibus quicquam aut plurimum tribuendum censeam, sed quia ex operibus nostris, internam cordis fidem & in Deum pietatem palam reddimus. Utinam Romanorum virtus nobis semper ob oculos versaretur? Quanta in illis hominibus fuit probitatis æquitatisque studium, qui Masinissa inter cætera responderunt, *sic Masinissa causa omnia velle, sed jus gratia non dari*; O aureum dictum! Quid nos Christiani? Utinam illud dictum penetralibus pectoris nostri penitus impressum insculptumque esset. Hæc tecum. Emendatio tua Arnobiana placet, quamvis meo iudicio non incommode legi possit: *munera sanandis animis hominibusque portabant*. Tu iudica. Alteras etiam tuas accepi, & emendatio Festi perplacet, quamvis otium non fuit penitus eam introspicere. His vale, & Scriverium meo nomine saluta, cujus codicem fortunate accepi, & cum usus fuero, bona fide, remittam. Saluta etiam officiose Dominum Scaligerum. Iterum vale, raptum. Ultrajecti. XXI. Septembris.

Fragmenta Lucilii si ad me per occasionem miseris, pergratum feceris, indicato pretio statim refundam.

EPISTOLA C.

JOANNI MEURSI O. S. D.

Marcus Velserus.

Heidelbergam.

ERgo tu istic hæzere cogitas, donec Italici tumores desidant? vide ne huius rei expectatio longissimam moram trahat: etsi enim Legatus Gallicus, qui Venetiis agit, me concordiam desperare vetat, alii tamen omnia contra nunciant, & ego sane cui potissimum fidem habere debeam, animi du-

Aa

buis

bis pendeo. Sed iterum interea nulla sunt pericula, & si bellum non exardescet, quod mihi non futurum videtur, saltem his proximis aliquot mensibus, omnes Italix angulos tuto perambules licet. Quod pingue otium describendis optimis codicibus bene collocas, quodque Tacticos scriptores in unum tanquam corpus cogere instituis, magnopere probo. Apud nos est *Constantinus Imp. Romani filius de apparatu bellico terra & mari*, quem si prius non vidisti, hic coram cum in rem presentem veneris, examinabis. Amicorum meorum quidam nescio quid in Julium Obsequentem molitur, cujus nullum adhuc exemplar manuscriptum paulo antiquius nancisci potuit, tu si nosti, indica queso, res enim loquitur, editiones vulgatæ omnes, hujus generis auxilia requirunt. Tacticos an Græce tantum, an cum versione Latina, quod opinor, daturus sis, non ascripsisti. Vale. Et cum in Bataviam literas dabis, Illustr. Scaligerum, cum Clarissimis viris Clusio, Vulcanio, Merula salvere jube. Augustæ Vind. postridie Kal. Jan. anni M. DC. VII. quem tibi tuisque felicem precor.

EPISTOLA CL
MARCUS VELSERUS S. D.

Joanni Kirchmanno.

Rosfoebium,

Commendationes tuas permagni semper apud me futuras ponderis, plane persuasum habeo, sed quos tu proxime literis Kal. Septembribus datis diligenter & accurate commendasti, in conspectum nunquam venerunt; epistolam Hæschelius domum attulit, ipsi recte ad mercatum literarium abierunt, credo quod rei, cujus causa tam longinquam profectioem instituisent, nihil prævertendum existimarent: nisi eos morbus fortasse fonticus, quo ego cruciabiliter jam diu exerceor, a congressu absterruit. Ne lucubrationes tuas, qua possum symbola non juvem, mitto ectypon annuli antiqui, qui exterius octangula, intus rotunda forma constat, cujusmodi nullum præterea videre memini, inscriptionem habet GENIO CASSI SIGNIF. Vide an alicui tibi usui esse possit. Symmachi locus interpretationem, quam excogitasti admittit, quanquam Munsteri & posteriorum Imp. testimonio & exemplis in re tam antiqua uti nolim, nisi forte obiter, magis placeant Græcorum & Romanorum numismatum characteres. Est apud me Maronitarum nummus, in quo *ME* & *RE*, in aliis *RE* & *AE*, & sexcenta generis ejusdem, nam & *RE*, quod postea ad Servatoris nostri nomen Christiani transtulerunt, in veteri Ptolemæi numismate visitur. Ad Magistratum nomina, qui rei monetariæ præfecti, pertinere plerique existimant. In Romanis est *AL*, pro Atilio *CA* pro Calpurnio, *CV* pro Cuprennio. Et nullo negotio plura ad eum modum observes. Alia ratio est notarum, quibus Gruterus Tyronem & Senecam præscripsit, cum ex Trithemii codice ederet, & si iis quoque proprie nomina expressa. Sed quo magis Symmachum cogito, eo mi-

mus

nus mihi probari potest, homini auctoritate, ingenio, elegantia præstanti ob-
signandi rationem placuisse, quæ cuivis ex Quiritibus patri familias conveniat.
Viri enim graves & prudentes, se ab his etiam minutis existimari sciunt, ita-
que Clemens Alexandrinus lib. 3. cap. 11. pædag. multus est in præscribenda
Christianis annulorum sculptura, cautione, ut mihi videtur, adhibita, ne
vel se ipsos proderent, si aut crucem, aut quidvis ex Christianis mysteriis im-
primerent, vel in religionem peccarent, si idololatræ aliquo aut libidinoso si-
gno uterentur. Meminit inter alia columbæ, cujusmodi sculptura apud me
est, olivæ ramum rostro ferentis; Gorsæus quoque in dactyliotheca exhibuit
num. 118. addita supra Iride, infra arca Noëtica, ut plane Christianum ho-
minem agnoscas, nisi hæc novitia inventio, quod propemodum vereor: apud
veteres enim omnia simpliciora. Quid ergo Symmachi verbis faciemus? ne-
mo opinor facile nisi divinando assequitur. Ego mihi facile persuaderi pa-
tiar insculpsisse aliquid gemmæ, quod ad Symmachianum nomen alluderet.
Sic observare licet in Accoleji Lariscoli nummo Phaëtontis sorores mutatas in
larices, florem in Aquillii Flori, Ciconiam in Metelli Pii, malleum in Mal-
leoli, & non pauca in aliis aliorum. Nisi fallor ipse eo nos Symmachus tan-
quam manu ducit, ait enim. *Nomen meum magis intelligi, quam legi prom-
ptum est.* Sed de his rectius tu tum cogitabis, tum constitutes. Quid nostri
hic mathematici de maculis solaribus sentiant, in adjunctis foliis leges, & quæ
vestrorum istic sint judicia, tuo commodo rescribes. Vale. Augustæ Vind. 8.
die Novembris An. 1612.

EPISTOLA CII.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*David Hoeschelius.**Alcorfium,*

Mitto vir doctissime, libros abs te desideratos, historiam Bavaricam a
bibliopolio: Hieroglyphica, & indicema Domino Velfero, cui litteras
nisi tuas vespera, qua mercator attulit. De rebus nostris quod scribam, vix
est, nisi quod hic cœptæ sunt imprimi *κύματα ἐπὶ πρεσβυτῶν* e Dexippo,
Eunapio; Prisco, Malcho, Menandro, Petro Patricio. Codicibus utor duo-
bus, sed ejusdem si non manus; certe seculi, id est, *χθρὲς καὶ πρῶτω* scriptis;
jamjam & Procopii fiet initium. Quibus finitis, *ὄν θεῶν ἰ εἰπαῖν* proximus
forte locus erit Porphyrio *ἐπὶ δονχρῆς τῶν ἐμψύχων*, & Epicæteis, verum in-
stituta prius editorum cum M SS. collatione. Tuo libro quod scribam epi-
grammation, vix occurrit: neque enim poëta sum, neque vino vendibili
opus est hædera. D. D. Remus & Rittershusius in hoc genere sunt felices,
quorum ingeniose compositis versibus tuum exornes librum licebit. Mihi cer-
te vel tetrastichon, quod subjiciam, durius videtur, quam ut scribi hoc loco,
nedum imprimi ad libri frontem, mereatur. Ecce enim, (nisi aliud sit libri
tui argumentum.)

Τῷ κρύψαι γαίη τῶς νεκρῶς εἰδέν' ἑρῶν περ,

Ἦν ἂν ῥωμαίοις πῖς πάλαι ὄσα γηνη;

Τῷδε λαβῶν δέλπον Ναομάννε, κάρτε * μαθεῖται.

Κένυς τῷ θῦπειν ὅς σίφα γεγίψε τρόπυς.

Lege, dele, plurimumque vale. Tuus item nobilis Dn. Vuitzentorphius
Aug. Vind. 16. Kal. Octob. A. 1602.

EPISTOLA CIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

David Hoefchelius.

Rostochium,

Mitto, vir clarissime, Notas ad Phrynichum ejus, quem Aquilam in nubibus appellat Lipsius, quod aciem oculorum ipsius nihil fugiat; de quo Vuackerus, inter alia, hæc ad me: *In Phrynicho, quam elegantes sunt observationes magni illius nostri! Memini cum adhuc Andreas Duchibius, acris vir ingenii & judicii, viveret; indignari ipsum sapius solitum, quod in legendis auctoribus ipse animadvertere non patuisset, que Scaliger, aliud agens, vel somnians etiam deprehendisset. Sed est hæc virtus magnorum ingeniorum, ut quod alii vix immenso labore consequi possunt, ipsis sub manum nascatur.* Hactenus ille. Quæras cur hæc ad te? Video cum in Criticis exercitationibus, tum in aliis abs te editis, ingenii tui quoque acumen, perspicientis ea, quæ permultos latent. Velim igitur scribas, quid videatur de versiculis tribus, quos in Codice quodam Augustæ reperio insertos carmini Pithagoræ aureo, quod vocant. Post versum namque πρῆσσι δε ταῦθ' ἄ σι μὴ βλαψῆ, &c. Sequitur hoc distichon.

Πρῶτα μὲρ ἐξ ὕπνοιο μελίφρονος ἐξυπανααῖς,

Ἐν μάλα πιπνύειν ὅσ' ἐν ἡμαί ἔργα πλέσσεις,

Μῆδ' ὕπνον, &c. Et post versum δέλλα μὲρ ἐκπρήξαι, &c. In codice M. S. hic sequitur Ἐὶς αὐτῶν δρετῶν πιπνύ φίλον, ὃν κ' ἐθέλησθα. Sic in Phocylide, cujus auctoris III. calamo exaratos habemus libros, invenio tritissimum illum. Μῆτε δικλῶ δικάσις, &c. Post versum LXXXVIII. positum utque multas notatu dignas διορθώσις, ita suspectas Διαφόρους quasdam lectiones. Velut v. 102. pro σῶμα γδ ἐκ γαίης ἐχομεν ἢ πάντες οἱς αὐτῶ, in M. S. uno legitur Σῶμα γδ ἐκ γαίης ἐχομεν κἀπειτὰ δὲ ἢ πρὸς αὐγῆ. V. 7. pro αἰώνια, in eod. ἐργωνιάσματα V. 125. pro ἀνδρα ἄπτον, in eod. legitur ἀνδρα ἀδεκτον, in alio ἀνδρ' ἀνάδεκτον. Hujus generis alia subjicerem, nisi de his ipsis Gnomiæ scriptoribus cum tribus MSS. Codicibus modo a me collatis edendis, ut & de Theognide ad totidem libros comparatos cogitarem. Et forsitan imprimet jamjam Scultetus, cum alter, e cujus officina prodit Arctæus, Procopium sit excusurus. Hæc, ne nihil ad te, sub ipsum ad nundinas Francofurtenses Dominici Custodis nostri discessum, exarare visum est: quæ boni fat

scio

* *Enluto* (quod Grammatici non αποταρῆνι) medio usitur Theocritus.

scio confules. Eclogas Legationum ab illustri Scaligero accipies. Salutat te plurimum Vellerus noster. Bene Vale. 7. Eid. April. Ann. 1603. Augustæ Vind.

EPISTOLA CIV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

David Hoefchelius.

Rosstochium.

Literas tuas accepi, vir clarissime, & de funeribus Romanorum quos edidisti libros. Ἀντίδωρον, si id nominis meretur, mittam Siracidem Græce cum Notis editum meis, adjecta ideo veteri potius interpretatione, quam nova, quum lectionem M. S. Codicis, quo sumus perquam vetere usi, & illam, in multis convenire animadverterim; & cætera etiam antiquitate commendetur. Iisdem namque a Cypriano verbis citatur: qui diu ante D. Hieronymum vixit, cui Bibliorum versionem adscribunt. Quamquam & Augustinus mentionem facit alterius interpretationis, quam Italicam nuncupat. De Jesuitarum docendi ratione, quam observent, locutus sum cum nostro Domino Vellero: qui ait colligi id posse ex iis, quæ hæcenus ediderint Physica, Logica, & id genus alia. Cæterum quod aves scire, quid hic jambibronum exoudatur, vel sit excusum. Velleri nostri historia Boica, ab ejus fratre Paulo Augustæ consule, in linguam vernaculam translata, in lucem prodiit. *Origenis item libri VIII. contra Celsum*, Græce cum Gelenii interpretatione, ac meis notis. Accessit *Panegyricus Greg. Neocæs. Thaumaturgi* interprete Rhodiano, cum H. Casauboni & nostris notis. Nunc imprimatur *Procopius Historicus* Græce, & *Bibliotheca Photii* Latine, interprete A. Schotto Antverpiano, sumptu hæc Velleriano. Prodituras nundinis hisce puto esse *Epistolas Isodori Polustota* e Codice Boico, auctas & Latine redditas a D. Rittershusio. Francofurdo accepturum me spero *Libanii Declamationes* Parisiis impressas, & tractatum *Is. Casauboni de Satyra Græcorum, Satira Latinorum*: Nam literis, illa mihi sese missuros, sunt polliciti. *Themistium D. Remi* non dubito, quin ab auctore jamjam sis accepturus. Plura si qua incident scriptura digna, οὐν θεῶ alias. Bene vale, Aug. Vind. 12. Kal. Octobr. 1605.

EPISTOLA CV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

David Hoefchelius.

Rosstochium.

Literis tuis lectis, Vir Clarissime, Vellere, licet cum adversa valetudine conflitantem, illico adii, ut historiarum & antiquitatis peritissimum, a quo fasciculum cum epistola & annuli forma quadam nova mitto; Equidem nihil videor mihi observasse in Græcorum lectione, quod non jam sit cognitum tibi, velut in Dionis epitome apud Jo. Xiphilinum, quibus annuli aurei

A a 3.

jus.

jus sit concessum? in Cæs. Aug. vita; jus annulorum aureorum Medicis quando concessum? in eadem. Item quod annulo ejus signatorio Sphinx fuerit insculpta, post ipsius imago: Galbæ autem annulo, canis e navis prora prospectans: Pompeji & Sullæ annulo tria trophæa; in vita Jul. Cæs. apud eundem Xiph. Gestatio annulorum quam sit antiqua, notum e sacris literis. Genes. 38, Thamar a focero petit ἀρραβῶνα τὸν δακτύλιον. Et cap. 41. Πελελόμφο Φαραὼ τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτῆς παρέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν χειρῶν Ἰωσήφ, de quo Philonem lege, lib. de Josepho p. 372. Clem. Alex. lib. 3. præd. cap. 11. annulum aureum mulieribus ait dari, ὅτι εἰς κόσμον, αἰδ' εἰς τὸ δαπνημαίνεσθαι τὰ οἴκι φυλακῆς αἰετα. Cap. cod. docet, qui viris annulus conveniat, & quibus sit imaginibus insigniendus. Excelestum Phocensium tyrannum duos habuisse annulos fatidicos, scribit idem Clemens Al. Stromate I. Annulum gestare, Deorum iis imaginem insculpere Pythagoras vetuit, ἔ μὴ τοῖς αἰσθητοῖς προσανέχων, ἐπὶ δὲ τὰ νοητὰ μέλειαι, ut idem scribit strom. v. Demonax, invento annulo aureo, scheda in foro affixa, si ei redditurum promisit, qui gemmam, pondus, typum vere diceret. Lucian. in illius vita: idem in Philopseudo, mentionem facit annuli e ferro de cruce quapiam facto; item alterius, cui Apollinis Pythii imago insculpta fuerit; item in Dialogis δακτύλιον μέγαλον πλογαῖνα, ἃ ψήφοι ἐνεβέβλητο τῶν ἀρχαίων ἐνθεοῖς τῶ ἐπιπλήσι. De Gygis annulo & Polycratis Samii nihil addo. Quamquam etiam his scribendis superfedere potuisssem, ut tritioribus, quare desino, teque jubeo bene valere. Aug. Vind. 4. Kal. Novembr. A. S. N. 1612.

Nihil jam diu mearum lucubrationum prodiit, quia fui occupatus conferendo homilia Chrysostomi editionis Anglicanæ cum M. S. Cod. in gratiam Henrici Savillii, cujus liberalitate impressa sunt Etonæ opera illius τὰ χρυσοπύρημα-υθ Tomis VIII. Nunc totus sum in recognoscendis Epictetis, Enchiridio, Simplicio, Ariano, inde ad Cyrilli adversus Jul. Apostatam libros accessurus.

EPISTOLA CVL

JOANNI MEURSION. S. D.

David Hoefschelus.

Lugdunum Batavorum,

Accepi, Vir Clarissime, Hefychium tuum, donum perquam gratum; non eo solum quod amoris in me tui ea significatio: verum etiam, quia editis abs te quibuscunque eruditorem me fieri posse video. Andronici ἀεὶ πεθῶν opusculum, nisi te jam habere existimasssem, pridem misisssem. Quamquam ita pauca sunt impressa exempla, ut haud sciam ullane, quæ bibliopolæ nostri est negligentia, Francofurdum venerint. Casaubonus semel atque iterum Notis in Theophrasti characteres ejus meminit. Operæ igitur omnino facturus esses pretium, si cum tua interpretatione ac Notis, ut Hefychium modo, eruditissimis illustrares, maximo studiose juventutis fructu, minimo tuo

tuo labore, qui in hoc lucubrationum genere es exercitatissimus. Herodis inscriptionem abs te verlam habeo e tuo autographo, atque ut Casaubonus noster edidit; unde minus de Glossariensi laboraram editione, ad quam negabant quicquam accessisse; neque ullum ejus exemplum venale prostat. Quod si de illa recognoscenda cogitas; vide an versus δ. ita possit legi, ἐν ἀθανάτων ἀλέγροτον, id est, recensentur. Nam in M. S. Roma huc ad Nobilissimum nostrum Velservum misso, ultima solum litera desideratur, ἐν ἀθανάτοις ἀλέγροτ. Sic Pind. Ode 2. Olymp. Πηλὸς τε ἢ Κάδμῳ ἐν τόποις ἀλέγρονται. In editione Casauboni post versum XII. hic desideratur; τῷ ἑσλίω περὶ τῆχῳ ἑυπτοχον ἐσεφάνωται. V. 24. videtur legendum χλωροθί θένον. Velut Hesiodus in Scuto Hercules v. 145. dixit λάκκα θένοντων. V. 25. putabam legi posse δραῖ κα. ῥήξινε μακέλη v. 34. pro ῥέμβῳ malim ῥέμβῳ. Epiphan. in Ancyro, de cultu Deorum ἀδῳ δέ ῥέμβῳ, (libri editi πέρμβῳ, mendose) ἢ ῥέμβῳς Ἄρετων περὶ πύπυ ἢ μέθῳ Διονύσιον ἢ πολύμοχθῳ Ἡρακλῆα. Sed Sus Minervam, qui hac ad te. Si tibi notus sit, aut amicus, Jacobus Philippus Maufficus Bitterrensis, qui mecum hic ante quadriennium fuit; cum eo per literas agere possis (quanquam ubi locorum vivat, me latet, nisi forte in Gallia) de Harpocracione; quem e codice M. S. integriorem & emendatiorem promissit. Amplissimus noster Velservus te peramanter resalutat: salutem plurimam adscribo etiam Cl. Domino Heinsio, cui ex literis Fed. Morelli, professoris Regii, hæc ad me, ni molestum, significa; & quidem ipsa ejus verba; *Audio etiam penes Danielam Heinsium, Clarissimum Doctissimumque virum esse M. S. Epictetum, qui Jos. Scaligeri μακαρίτης fuerat, emendatiorem amplioremq.* Ego humanitate viri illius cum singulari eruditione juncta, plane perspecta, non dubito quin tibi publico bono peculium istud conferat vel utro. Hæc ille, qui etiam ad Arianum nonnullas emendationes sponte misit. Benevale, vir eximie, meque amare perge. Augustæ Vind. 5. Kalend. Novembr. 1614.

EPISTOLA CVII.

Reverendissime Pater ac Domine Clementissime.

Affertur literis, atque sermone multorum R. D. V. cooptatam esse in sacrum Cardinalium collegium. Gaudeo sane, ut debeo, vehementer, eam virtutis suæ pietatisque erga Ecclesiam & innumerabilium meritorum fructum tandem aliquando cœpisse. Gratulor igitur R. D. V. atque ut hæc ei dignitas bene feliciter, prospereque eveniat opto. Neque solum illi gratulor, sed ipsi etiam Pontifici nostro Maximo, qui eum tribuit fructum. Nam & celebratur hoc illius pulcherrimum factum, & laudibus pene divinis ad cœlum usque extollitur. Neque id injuria. Constat enim in creandis Cardinalibus, hoc tempore rationem esse habitam eorum, quorum excellens sapientia, ac pietas singularis Ecclesiam prope ruentem fulcire possit. Itaque Romam esse etiam nunc locum illum, ubi virtus præstantium virorum lucere atque ornari possit,

possit, facile intelligitur. Quod cuiusmodi sit omnino, & quantum auctoritatis cum Pontifici ipsi adjungat, tum Ecclesie recuperet, experimur nos, qui jamdudum in maxima rerum omnium perturbatione versamur. Quo magis letor presentis sperataque R. D. V. dignitate, quæ cum tanto bono publico est conjuncta. Et quanquam quod tributum est illi, a nobis qui eundem cognatione attingimus, se junctum esse haud potest, tamen ne id ad domesticas potius rationes, quam observantiam erga illam, utilitatemque publicam referre videar, nihil hic scribam de emolumentorum spe; quæ nobis in honore ejusdem R. D. V. proposita est. Nihil de præsidio, quod nobis etiam inde futurum est. Illud tamen prætermittere non possum, cum Ea in domum suam ornamentum amplissimum intulerit nobis omnibus, qui cum illa conjuncti sumus, maximam quoque dignitatis atque splendoris accessionem esse factam, ut necesse sit, omnino me inde cumulari gaudio, mihi ac nostris omnibus gratulari! faciunt igitur cum privata nostra, atque R. D. V. ornamenta, tum vero etiam publicæ rationes, ut ex ejus dignitate maximam animo capiam voluptatem; ad quam tamen hoc unum videtur deesse, quod hoc tempore non possim coram exoculari manus R. D. V. dareque signa lætitiæ atque observantiæ meæ. Sed dabitur fortasse posthac hujus rei oportunitas quædam, quam ipse non amittam. Venio nunc ad epistolam, quam proximè a R. D. V. accepi. Plenissima est illa benignitatis cuiusdam singularis. Nam in ea D. V. R. ducta amore suo in me tantum laudis tribuit mihi, quantum ipse agnoscere haud possum. Quibus tamen indiciis, & iis quidem præclaris, si negem me moveri; delectarique vehementius, mentiar, cum præsertim quicquid possum ego (quod quam exiguum sit sentis) id totum, R. D. V. dicatum velim, ut si proberur illi, quod scribo facioque, magnum me studii mei fructum consecutum arbitrer. Quominus committam ipse, ut Ea meum in scribendo officium requirere possit. A sententia autem, qua statueram non alia re facilius, quam Synodo Ecclesie lucem afferri posse, deducere me potuisset R. D. V. auctoritate tantum sua, atque nutu. Sed non dubitavit tamen addere causas, & eas quidem tales, nihil ut mihi contra in mentem venire possit. Abjecta igitur cupiditate concilii, hoc unum exopto maximè, ut Pontifex noster primo quoque tempore mittat, qui rationem inæat, quemadmodum Ecclesiis nostris languentibus medicinam facere possint. Cujus quidem rei mirificam facultatem dare videntur hæc tempora. Schismatici namque jam ita dissipati sunt discordia, ut non graviore gerant inimicitias nobiscum, quam ipsi inter se. Quod quale omnino sit facile potest R. D. V. pro sua singulari sapientia existimare. Quicquid enim dirimitur, id minui ac dilabi nescio quo pacto est necesse. Quare si quam illi se oppugnant ipsi, tam nos firmaremus nostra, melior fortasse rerum nostrarum status collocaretur. Nostra autem non videmur firmare posse, nisi illis materiam, unde creuerunt, nosque propemodum oppresserunt, subtrahamus, hoc est nisi tollantur vitia ecclesiarum nostris, revocataque disciplina veteri,

veteri, Deus a nobis vere ac pie colatur. In quam rationem si incubuisse-
 mus jamdudum, neque auctores sectarum habuissent tantum, unde nobis in-
 vidiam constare possent, neque Deus ipse passus fuisset illa nobis infligi vul-
 nera, quibus pene confecti sumus. Itaque si Ecclesiæ nostræ constitutæ fue-
 rint melius hoc tempore, & conservabuntur ipsæ, & multi eorum, qui defece-
 runt amore illarum excitati, ad eas se reduci non ægre patientur. Ut si qui
 forte maneant pertinaces, hi minore postea negotio atque periculo frangan-
 tur. Sed quid ago! qui ipse consilii inops de re tanta sententiam meam expli-
 care non dubito, idque R. D. V. veruntamen cum sequor, quo me vocat eadem,
 quæ jure quodam suo mihi imperare potest, culpam hanc meam ipsa præsta-
 bit. Jam vero quod Reverendissimus Episcopus Misnensis D. Decanum optavit
 adjutorem sibi, est id quidem factum me non solum consentiente, sed etiam
 applaudente. Faveo enim honori optimi illius viri, qui tam bene meritus est
 de ecclesiâ Misnensi, ut si ratio ipsius habita non fuisset, gravem accepisse in-
 juriam videretur. Quæ autem de me scripsit R. D. V. præ se ferunt singula-
 rem ejus erga me clementiam, qua quidem adducitur ipsa, ut & tribuere mi-
 hi magna, & de ornamentis meis cogitare non desinat. Quamobrem maxi-
 mas illi gratias habeo, ac ita profus existimo, in ipsa mihi plurimum ad-
 jumenti esse, ac præsidii; atque hoc quidem eo mihi est jucundius, quod
 videtur in patria mihi quodammodo oblectum esse iter ad uberiora commoda
 ornamentaque, nam quæ illic habeo, eo loci sunt, ut præclare agatur me-
 cum, si ipsa non dico augere, sed tueri quoquomodo & retinere possim.
 Quanquam patriæ nihil hic exprobro. Nullo enim meo obstructa est bene-
 ficio, ac, si obstructa esset inaxime, non foret tamen causa, cur exprobra-
 rem, cum præsertim in ea nec Principis optimi favor, nec optimatum stu-
 dia mihi desint. Id quod non ita pridem expertus sum, cum ecclesiæ Mer-
 seburgensis Episcopus esset eligendus. Sed quia plus tum valuit certorum ho-
 minum potestas (quos tamen non tam affectione animi, quam judicio suo
 ductos fuisse arbitror, nihil enim mihi fumo, nec ulli invidio) lætor mihi
 tantum præsidii in R. D. V. positum esse, non quod magnos honores jure quo-
 dam meo vendicare mihi possim, aut doleam, cum in altiori dignitatis gradu
 non collocer, sed quod nolim accessionem emolumentorum meorum hono-
 risque ex arbitratu istorum amplius pendere: fatendum est enim. Quapropter
 ad benignitatem R. D. V. me confero totum, illique me ac mea omnia trado,
 atque commendo. Quod reliquum est, Munsterum nuper vi captum est. Rex
 ejus civitatis in potestatem venit Episcopi Munsteriensis. Hujus casus multos,
 qui alias cupidi sunt novarum rerum, in officio haud dubie continebit. Va-
 leat R. D. V. meque in clientibus suis habeat. Moguntiaci Nonis Julii. Anno
 post Christum natum. M. D. xxxiv.

JULIUS PFLUG.

Bb

EPI-

EPISTOLA CVIII.

Reverendissime in Christo Pater ac Domine D. Colendissime.

Literas R. D. V. accepi, quibus humanissime, acque amantissime mihi declarat, se nuper amplissimi Collegii nostri suffragium Cardinalatum renunciatum esse. Quae quidem res vel communi Christianorum bono, vel amplissimi collegii nostri ornamento, vel postremo clarissimo. S. D. N. de ipsius meritis iudicio, mihi (ut par erat) accidit gratissima. Tanta enim R. D. V. tua virtus, tua prudentia, tua auctoritas est, ut huiusmodi quidem honor, etsi amplissimus, tamen non tam in eum gratis collocatus, quam meritis, ipsius redditus, ac perfectus esse videatur. Quare quemadmodum & Sancto D. N. & isti Sanctae sedi, & R. D. V. ex animo gratulor, ita quod ad me attinet, vehementer gaudeo, cum tam insignem virum in collegium nostrum ascitum & cooptatum esse videam. Atque hanc meam letitiam nuper literae R. D. V. mihi reddite carnularunt, quibus & operam suam, & amicitiam amantissime mihi deserunt, ut facile vel hoc uno argumento planum, ac testatum relinquatur, eandem virtute & humanitate nemini cedere. Ego vero R. D. V. summas pro eo gratias ac debeo, & ago & habeo, idemque pro viribus amittar, contendamque ut pari animo & affectu summam ipsius erga me humanitatem prosequar, cui equidem tam studiose, tamque cupide in mea nostra amicitia respondere curabo, ut facile sperem, me dignissimam ab omnibus existimatum iri, quae tanta sua benevolentia acque animo complectatur. Quod ipsum ut quam sapissime velit experiri, eandem vehementer etiam acque etiam oro. Profecto re ipsa liquido intelliget, me quemadmodum amicitiam erga me suam maximi faciam, ita ab eadem nec officio nec amore posse unquam superari. Felicissime valeat R. D. V. quam Deus optime augere, & conservare dignetur. Datae Eborae die XVI. Julii. M. D. XXXV.

C. Rmz. D. V.

Humilis Stor. A. CARDINALIS.

EPISTOLA CIX.

P. POMERANUS. S. D.

M. Antonio Majoragi bono atque erudito homini.

Mediolanum,

Venit nuper ad me M. Antonius Savolius, quem ego cum multis de causis acceperim hilare, tum sane eo vidi libentius, quod abs te proficisceretur. Biragi mei arte complexi sunt hominem, & vitae subsidia omnia detulerunt cumulate. Qua de re tibi sane habenda est gratia, qui huc illum extruseris. Verum quoniam te ego bonorum virorum curam ac patrocinium tam gnaviter suscipere video, age nunc doctissime Majoragi, Nicolaum Montanum summa spe,

spe, & maxima ad te fiducia confugientem, apud virum aliquem præstantem ac divitem colloca: ubi & Italice loqui, & gentis vestræ instituta ac mores discere accurate possit. Ego hoc quidem tam enixe abs te postulo, quam quod enixissime. Vale. Alavatii Ad. VI. Kal. April. M. D. XLVIII.

EPISTOLA CX.

ILLUSTRISSIMO PRINCIPI
A D O L F O.

Hæredi Norvegia, Duci Slesvici, Holsatiae, &c. S. D.

Johannes Lipsius.

Verecundor certe Illustrissimam Celsitudinem Tuam appellare, aut interpellare in re non grandi. Ante annum unum aut alterum Fredericus Holsteinus (quem propriis literis Celsitudo tua mihi commendarat) cum e Gallia redisset, pecunia a me adjutus fuit ad iter & ad vestes. Ea summa, cum reliquis debiti Gallicani, sive Parisiensis, tangit & accedit ad florenos nostrates septuaginta quinque & 15. Stuf. Saepius ego & litteras & rationes cum fide & particulariter scriptas transmissi. Sed nihil responsi hæcenus cum acceperim, coegit me ipsa res uti ad Celsitudinem Tuam hoc scriptum dirigerem: & ab ea supplex peterem finem aliquem negotio non magno imponi. Mihi quidem & servisse Celsitudini Tuae jucundum est, & in posterum erit: tantum ut id ne cum damno meo fiat, clementer peto. Deus Opt. Max. Illustrissimam Celsitudinem Tuam cum Illustrissima Conjuge & liberis diu servet incolumem. Leidæ XVIIII. Junii. 1584.

EPISTOLA CXI.

J. L I P S I U S. S. D.

Christiano Bruningio.

Subscribis te meum, *spatiar*. Egone patiar; imo peto, & jubeo uti meus sis, & semper sic perseveres. Nam candide, amo ingenium tuum atque indolem factam ad virtutem & doctrinam: nec mutarunt me ea, quæ censes, levia, juvenilia, ut uno verbo dicam. Ego non nescio quid ea ætate soleat: sed hoc quoque scio regressum esse debere, & fræna non laxanda ad cursum, quo fervor aut lascivia vocant. Omnino, mi Bruningi, te hoc minime decet, super ætatem doctum & sapientem, atque optimam viam ad optima ingressum. Ne spem hanc nostram & vota destitue, illos potius destitue qui sevocant aut abducunt, tui dissimiles, te indignos, & quos ad latus tuum videri indignor. Summa mei scripti est, amo te, bene tibi esse & te bonum cupio; & si quid ad hæc possum, enitar. Vale. Lovanii Idibus Sextil. CI. IC. XCVI.

EPISTOLA CXII.

J. L I P S I U S. S. D.

Christiano Bruningio.

GRata & bona quæ scribis de te, & ut sic semper, numen oro. Mi Bruningi, temperanda hæc ætas est, & fræno rationis auriganda, quo honestas & utilitas vocant. Sed tali ingenio non potes quin facias, & ipse potius abripias locum aliis, quam ut abripiare. In otio tæ esse, sed & quiete, quod scribis, gaudeo; utere illo, & hac fruire, in bonum tuum gaudiumque. Quid autem Canteri? illine Augustinum? id mihi novum nuntium fuit, & censebam talium artium scriptorumque eos esse. Non quin ipsi quoque eos libemus, sed libemus scilicet tantum. De Petronianis, recte judicas: juvenus est, & vanitas, & cruda adhuc studia in lucem protrusa. Sed in illis hæretis, an huc, an alio discendi vivendique causa te conferas? etsi hinc edicta credo te arcent, altera, barbarica, si fas mihi (sed fas) dicta. Quid agitis Batavi? quid longius a nobis, quos jungi volebamus & expedit iter? sed pauca hæc capita turbant, quibus dignitas aut salus vix sit, nisi in turbis. Nolo hujus generis plura ad te, quem magis volo & suadeo suarum rerum, quam publicarum esse. Vale igitur, & nos ama, & litteris appella, non quia pariare semper possem (occupatiunculæ vetant) semper tamen velim: quod satis sit animo justo. Lovanii, postrid. Kal. Octobr. CIO. ID. XCVI.

Sunt illic Pollio, Wiltzius, Leemputius omnes mihi noti & amici, quid agunt? qui in nos etiam afficiuntur? nam tempora hæc multum mutant. Scribe libere.

EPISTOLA CXIII.

J. L I P S I U S. S. D.

Christiano Bruningio.

SAne quam diu siluisti, ut ais, & fateor me non quidem indignatum, sed stamen miratum. Nam ego postreimas tuas non dimiseram sine responso. Requiesco tamen, & quidquid multæ aut molestiæ fuit abstergeo, cum te sanum incolumemque audio, cum etiam in nos arteque bonas affectum, ut optabam. Nam quod ad juris usum te dederis, an displiceat? immo vero moribus hujus ævi non aliter oportuit: & hodie hæc est ad honores, ad opes, lata & prætoria via. Ingredere, non ego retraham, ne sistam quidem: nisi quod fortasse monuero obiter & e latere aspicere comitantes etiam te (nam qui tam veterem contubernalem sic deserant?) nostras musas. Sed maxime strenuatares illos, & quæ non Philologiæ proprie, sed Philosophiæ se adscribunt. Mens & mores formandi sunt, mi Bruningi, inter multa lubrica non ætatis hujus tuæ solum, sed temporum communium: quæ nescio quomodo ad vanitates, luxus, impictates, inclinant. Sed monita omitto. De meis Pollione & Wilt-

zio (uterque meus fuit, & nunc est) volupe audire, quæ nuncias: etsi nec aliter unquam sum opinatus. Qui semel & serio, & domi præsertim, me monent, raro ulla res a me alienavit. De Cantero, tristitia quæ postrema scribis: & tamen fiet per me ad illum aditus, si etiam nunc usui esse posse censes. Alias non temere ad quenquam in iis locis scribam. Causas nostri. Vale mi Bruniungi, & noster semper esto. Lovanii. Nonis Octobr. c13. 13. xcviii.

EPISTOLA CXIV.

J. LIPSIUS. S. D.

J. Meursio.

IN ipsa invaletudine mea (quæ insolenter me affligebat) tua inspexi, mi Meursi: quid nisi optimi ingenii & rarioris industriz item notas? Ego vero utroque pollice faveo, & ut certam studiorum viam, procul ab hodierna ambitione aut æmulatione, pergas hortor. Hoc serio facio, plura etiam nunc imbecillitas vetat, quæ, etsi morbo minuente, manet. Vale mi Meursi, & magno Scaligero (felicem te illo ductore!) salutem dicito. Lovanii, postrid. Nonis Maji. c13. 13. xcviii.

* EPISTOLA CXV.

LÆVINUS TORRENTIUS. S. D.

*Iusto Lipsio.**LINGVÆ GRÆCÆ.*

Libros tuos de Constantia nuper a Plantino ad me missos, postquam aliquid lævatus otii, in manus sumpsi, sine intermissione, atque uno quasi spiritu avidissime perlegi. Est enim in illis ut verborum copia atque elegantia singularis, sic sententiarum gravitas admiranda. Nec credebam sane, mi Lipsi, tantos te in Philosophia fecisse progressus. Juvabat enim Car. Langii, quem loquentem in eis facis, renovata memoria, quæ cum mihi rara ac pœne sancta sit, ob eximiam viri illius eruditionem ac veterem vitæ nostræ consuetudinem, tanto equidem vehementius te amo, qui amico nostro summo tuas ipsius in disceptando laudes adscripseris. Perge igitur istiusmodi lucubrationibus nomen tuum magis magisque indies illustrare, aliarumque nationum eloquentiæ luminibus obstruere. Ac si me amas, quoniam tibi, cui nec res desint, & verba etiam supersint, nihil difficile esse video, ne quæso intra humanæ sapientiæ, nimium mehercule vanæ atque incertæ, limites consistas; sed ultra progredere, & quæ divinitus nobis de coelo tradita sunt, qua par est, diligentia ac sollicitudine perquire. Quid enim Stoicorum aut quorumcunque aliarum placita ad Christi doctrinam comparata aliud sunt, quam ostentatio mera ac fallax studium auræ popularis? Platonem fortassis ac Socratem, quique ætate præcesserunt, quorum unanimi consensu asserta & erudita animarum est immortalitas, possim excipere: verum quid Seneca, quid Epictetus,

Bb 3

quibus.

* Responsonem ad hanc Epistolam vid. in Epistolis Lipsii. Centur. 1. Miscell. xcviii.

quibus te inhaerere video, nobis ad salutem conferent? quippe qui neque post mortem nostri aliquid superesse credunt, & ubi collibuerit ex hac vita egredi, ac sui ipsius homicidam fieri, libere permittunt. Quo recepto errore virtutum vitorumque discrimen, imo & nomina ipsa tolli necesse est, ac confuandi omnem de moribus quaestionem, quae cum ad animum, quo sapimus atque intelligimus, atque adeo homines sumus, spectet, cur hic quæso velut vitæ nostræ dux quidam atque arbiter constitutus, per arduam illam atque difficilem viam incedet? eamque alteri præferet? quæ per tot illecebras ducit ad voluptatem, qua pœne rapitur ipsa natura, si nullum aliud sibi propositum esse laboris præmium videat, quam quod inquit ille; *Ut pueris placeat & declamatio fiat.* Nam ad opinionem ac famam, ac qualemcunque nominis diuturnitatem quid atinet? Est illud quidem aliquid, sed cur eo vel tantillum moveatur, qui una cum corpore in æternum sit periturus! Aut igitur qui simplicior est, ut major pars mortalium, genio obsequens suo totum se voluptati dabit, atque in diem vivet, aut qui cautior & severior fuerit, aliud aget quam fingat: bis peccans, quia peccando etiam fallit, occulte injustus, palam alius, ut vel famæ consulat, vel legum pœnas evitet. Quæstus enim uberrimus simulata justitia est, ut adversus Socratem laudator ille injustitiæ Glauco in Platonis dialogos probare conatus est. Neque negaverit credo verbis, quod re ipsa ostendit Seneca, quem constat quater millies H. S. sub illo pallio possedisse; nescio tamen an Epicteto olim servo ditior, si divitiæ in solo usufructu consistant. Liberalis certe esse non potuit, qui tantam auri vim discipulo, a quo occisus fuit, reliquerit, rectius Demetrio suo atque aliis ejus symmystis donaturus. Taceo toties reprehensas ab eo discincti Mæcenatis plumas atque delicias: qui vir tamen ut nihil aliud unquam præstiterit, auctor ipsi Augusto Cæsari pietatis atque clementiæ, multo plus quam philosophus noliter reipubl. profuit; ausus etiam carnificem eum appellare, cum rerum criminalium cognitioni damnandisque reis intentiorem cerneret. At Stoicus iste Neronis sui sævitiam, quæ præceptorem latere vel in puero non potuit, nimium adulando auxit, ne dicam etiam excitavit. Quare Epicurum in hortulis suis id, quod sentit, aperte profitentem audire malim, quam rigidos istos ac severos de virtute tam præclare disputantes, cum virtutis usum nullum teneant, & postquam nescio quibus verborum coloribus ac pigmentis hominem docuerint suis tantum viribus niti, nec quicquam extra se quærere, quavis eum pecude miseriorem efficiunt. Quippe qui tot perfunctus pro virtute laboribus, sive hoc prospere, sive aliter ei cesserit, tandem æquali cum cæteris animantibus Sorte infelicissimus moriatur. Scio equidem te hunc detestabilem errorem una mecum excrari, neque in libris, de quibus agimus, aliud proposuisse, quam ut de Constantia, his temporibus plurimum desiderata, humano more sub alterius; nihil ultra inquiringis persona, disputares. Sed quanto præstantius utiliusque, mi Lipsi, ea ipsa de re scribere potuisses, si ad Christi primum præcepta, deinde ad eorum, qui Christum secuti sunt, exempla te convertisses: atque hæc omnia oratione, qua polles, illustrasses

strasses; veterum etiam quorundam, qui licet Christiani non fuerint, rationem tamen secuti sunt, dictis factisque eadem confirmasses. Nam meo sane iudicio in antiquos philosophos illos, ut neque sapientia neque virtus, sic nec vera constantia cadit: quanquam enim alii aliis longius, simul tamen aberrarunt omnes. At errori honestum nomen imponere non possumus, ut neque virtutem dicere, unde nulla homini salus aut beatitudo existat. Causa autem erroris, quod verum vite finem non solum non tenuerint, sed penitus ignorarint, quem nos in Dei agnitione atque in fruenda æternitate ponimus. Hæc enim linea est, hæc meta quo tendimus, ad hoc natissimus, ad hoc, nisi nos quoque aberraverimus, morituri, ut per mortem vivamus in æternum. De quo qui dubitat, hunc ne hominis quidem appellatione dignum esse censemus. Et plurimis quidem aliis in rebus pertinaces atque obstinati esse possumus, in eo vero, quod jam diximus, tenendo, certa ac perfecta constantia est: quippe si neque in prosperis, neque in adversis de recto mentis statu nos dejici sinamus, in illis feroces nimis & elati, in his humiles atque demissi, ita ut nec temperantiam, nec fortunam teneamus. Ad quod evitandum quid, obsecro, efficacius? quam si Deum hinc interruptæ hujus perseverantiæ vindicem, illinc servatæ remuneratorem stauimus? & præmium quidem coelum ipsum atque immortalitatem, poenam vero perpetuos apud inferos cruciatus? Hanc doctrinam per divinos ante homines inchoatam tandem Deus ipse per Jesum Christum filium suum & perfecit, & nobis omnibus revelavit. Unde & immensus ob collatum tam insignem beneficium amor, simul & metus, ne, quem diligimus, quoquo modo offendamus. Sed generosior amor est, qui caritatis vinculo adstrictos ita nos Deo coniungit, ut eo separari nequeamus, animo semper in utrumque parato, sive bona, sive mala eveniant, vel illis frui, vel hæc tolerare. Nempe cum persuasissimus, etiam mala, quæ dicuntur, converti in bona, si æquabiliter nos geramus; immo ne videri quidem esse mala, quod fomenta sint exercendæ virtuti. In hoc veluti puncto consistit veritas, atque adeo omnis vite nostræ actio huc referenda. Itaque alter tibi superest labor, ut quod humano ab te more, quanquam elegantissime, attamen profane (dicam enim libere) jam scriptum est, addito alio volumine paulo religiosius pertractetur. Hoc tenta, mi Lipsi, & succedet. Quamvis enim ita disertus es, ut nemo magis, ipsa materia te faciet disertorem. Atque aderit Deus augens istam tuam constantiam, ne novis huius sæculi erroribus involvaris. Hæc precor, hæc opto. Tuum erit, metuz faventem gloriæ & saluti pari studio ac benevolentia complecti. Beaveris etiam me, si quod sis literis nuper de te Plantinus scripsit, peculiari epistola confirmes. Sed & de Jano Douza si quid simile forte intellexero, gandebo plurimum. Atque ea incident tempora, quibus vos nostræ amicitia non poenitebit. Idem opto de cæteris vestris literatis, quorum tu familiam ducis. Valc. Leodio Nonis Aprilis A. CIO. IO. LXXXIV.

Ex literis iudices me hæc & celerius & fortassis etiam neglectius scripssisse. Sed ignoscet perpetuis nostris in republica occupationibus, quod futurum æquitas spondet.

E P I-

EPISTOLA CXVI.

JANUS GRUTERUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Argentina.*

Quid ni enim hic redhostiam? etsi tu tamen nimis hic largus, ne dicam prodigus, ita ea mihi tribuis in solidum, quorum umbram in me non agnosco. Verum utut est, amo atque osculor hunc affectum, qui tam splendido stylo tuo ingressit præconia. Ergo amaris & diligeris mihi & Tonagli nomine, cujus memoria mihi etiamnum sanctissima, & tuo, quem Musæ ac Pallas prosequuntur, & quicquid ego tibi tuisve studiis possim, impera tantum, atque impetras: hæc enim vires nostræ valent. Nam hoc lustrali morbo, hoc luctu, hac viduitate exarimus non modo e rebus musicis, sed etiam literatis, fatisque est æveri posse famam digitalem, quam adepti adolescentiores. Propositum tuum de Funeribus non possum non laudare: nam licet tale quid habere se in manibus enuntiarit Lipsius, vereor ne ipse prius fiat funus, quam illa ejus funera videamus; ita semper novas orditur telas & veteres relinquit imperfectas. Perculisti me nihilominus omine malo nominis: nam & ego minus firme valeo, & filia major ægrotat hos aliquot dies e febris. Verum Deus malum omne averruncasset, & det nobis, quæ salutifera novit. Ego si te hic juvare aliqua in re possum, fac sciam, excutiam locos nostros, quanquam, ne quid mentiar, nos parum exercitati in auctoribus ævi inferioris. Jam nunc toti feriamur, nisi quod ante mensem auspiciatus est typographus opus illud magnum *Inscriptionum antiquarum imperii Romani*, quo complectimur, quicquid honoris accidit, sive vivis, sive defunctis. Scaliger Smetianis ac Lipsianis aliquot Epigrammatum millia adjecit; longe plura ego admiculantibus certatim omnibus doctis ac magnis, qui in Europa; spero prodiere posse nundinis Autumnalibus, dummodo firmetur nobis valetudo. Absolvimus etiam hæc diebus commentarium mere politicum (cui scilicet nihil admiscuimus rei criticæ) ad *Gnosandri Strategicum*; multis erit ad gustum, multis non. Sed quis eis est cervicibus, ut omnibus placere possit? præsertim exul, præsertim hoc familiari statu desolatus, præsertim cum benigniori Principum non sublevetur aura, & quasi regulus aliquis aquilæ tergo feratur in altum æthera supra nubes omnes. Deprimunt scilicet multa animos meos. Sed & illa ferenda, ut aliis omnibus, ita & mihi, qui sane non inter eximios. Domino Christophoro Colero plurimam meo nomine salutem imperpetuas velim, significesque optare atque vovere studiis ejus successum plenarium. Literis ejus dudum est quod respondi via, quam præscripserat. Vale atque salve mi Kirchmannæ, & uti meus voceris, ita tuus faciam ut semper sim. Heidelbergæ, die x. Martii 1590. raptim meo more, quod jam in naturam abiit, quare ei ignoscas oportet: nam epistolam relegere nefas puto, nedum describere.

EPI-

EPISTOLA CXVII.

JANUS GRUTERUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Argentianam,*

Litteras tuas Kal. datas Aprilibus serius omnino accepi, & per tertium aliquem, non amicum illum tuum, qui si me coram adiisset, magno me affecisset beneficio, utpote quem de his illis rebus eram interrogaturus. Tuæ mihi gratæ, vel ob id quod laudi apponant meæ, quod non fecisse summum fuisset scelus. Uberius eis responderem, nisi lator harum, vir mearum artium unus e Patritiis, inopinato abiret, & jam aliis distraherer. Sic tamen breviter habe. Funesta illa tua nihil nisi cineres erunt, nisi accedant illis & multa & magna, quæ in opere nostro inscriptionum; cujus potissima pars ritum illum complectitur; illa omnia excerptare non est unius horæ, imo ne mensis. Quin tibi, si res tuæ ferrent, suaderem, inviseres nos, & in re præfenti ex voluminibus illis vastis feligeres, quæ proposito convenire putares: nam ut tramittam, elephanto opus fuerat; ita sunt ponderosa: & alioqui quotidie ex Italia, Græcia, Gallia superveniunt inscriptiones novæ, quas suis locis inferere soleo. Quippe quod jam pars earum circa prælum. De fulguribus memini me quædam in opinionibus: sed chartæ meæ ita dispersæ sunt, uti eas invenire de subito nequeam. Venit nunc tantum in mentem loci Acronis ad Horatii poet. *Bidental locus, in quo fulmen conditum erat, cum magna reverentia a sacerdotibus, & bidental a bidentibus dictum: nam reliquias fulminis pontifices cum sacrificio sepeliebant; item versuum Lucani lib. 1. num. 607. Arvis dispersos fulminis ignes, Colligit & terra mæsto cum murmure condit, Datque locis nomen.* Si hic esses instruerem certe te libris pluribus, annotatisque, quæ materiæ illi funestæ facerent; quæ nunc an tibi ad manum; nec ne divinare non possum. *Supra genua tollere, non est illud quod vult Fruterius, nec tamen nunc occurrit melius quid. Ossa lecta defunctis jam crematis, innumera clamant. April. 3. Florid. legenda ejus esse nunc ossa, mox carmina.* Martialis alibi ambiguo sensu. *Tempus erat jam te Sossibiane legi.* Apulej. lib. 7. cap. 5. *Infelicissima famina, nondum extulisti filium, & jam ossa legisti,* quod Senecæ illi genuinum: addatur his Seneca lib. 2. cap. 33. de ira. *item ad Helviam matrem, nescio quo capite. De quo tres nepotes miseræ, ossa trium nepotum suscepisti.* Pater Seneca lib. 10. contr. 1. *legunt argumenta patres, & ossa liberorum conjectura dividunt,* sic enim ibi legendum, alibi monico. Lucan. lib. 2. *Ceu morte parentem natorum orbatum, &c.* Divisio funerum tibi talis facienda est, quæ omnia complectatur, sicque inclusa publicis, indictivis, simplidariis, imaginariis, (de quo sic memoriter certe nihil possum) ita dividi possent. Verum hæc te, mi Kirchmanno, latere non possunt, si, omnes omnium arculas excussisti. Si vel illa viderem, quæ meditatus es e re nata nonnulla adderem, nonnulla monerem: nam alias jam desii illa studia, & historica

C c

gravio-

gravioris generis meditor. Perpetuo Amico meo Christophoro Colero, si adhuc apud vos, plurima salute mea honestes velim, huncque meum Hufwedelium tantum non civem tuum, si non sua causa, at mea, ames. Extemplo Heydelbergæ die VIIII. Maji 1700.

EPISTOLA CXVIII.

IANUS GRUTERUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Argentinas.*

Quas dedisti ad me ipfis Kal. Junii, iis vix nunc rescribo, ipso illo præcipite in occasum. Facit tabellariorum occasio rarior, certe quæ occurrat in oculos vel aures. Facilitatem meam laudas, sed ex supervacuo: facinus enim fuerit deesse conatui tam laudabili. Utinam modo adesses! & in re præsentis experireris verba, quæ scribo provenire e radice cordis. Συναρξαφια placuit: sed scis pluscula minuta latere posse, veluti folia, sub istis arbusculis. Itaque vix est, ut tibi dicam, quid desiderem in eo, quid non: hoc tantum memini; prodiisse Gallice librum tituli paris, editum Lugduni factumque a Guicciardo jurisconsulto, in quo, si bene recorder, omnia illa membra, quæ in tuis. Verum ipse nude tantum & tribus verbis, absque te libris auctorum prolati, sua proponebat. Librum illum inspexisse vellem te: ne homines, nescio qui, dicant vel te actum agere, vel plagium incurrere. Ibi etiam agebat de loco Fecti, & *tibia funebri*; de qua plura scripsisse videtur in suis miscellaneis Hieronymus Magius lib. I. cap. XIIII. qui jam non est ad manum: Francfurti scilicet depositus apud typographos, dum tribus tomis, quicquid est Criticorum junctum excudi cupimus. Illud Ciceronis II. Orat. de Popilia video capi a plerisque, etiam a Torrentio, tanquam de laudatione funebri; sed qui credamus centum aliquot annis non usas privilegii sui prærogativa mulieres? Aliter laudatas mulieres nihil vetat. Haud memini tamen legere in hac omnium rerum perturbatione. Ita enim & animo & corpore sum incompositus, ut, non dico, quid sciam, quid nesciam, sed ne quidem quid loquar, quid scribam, ipse noverim. Videor cymbula inter fluctuum voragine. Apage igitur deinceps consultationem omnem. Si hic adesses, aliqua forte juvaremus. Nunc votis tantum valemus. Saluto Dominum Christophorum Colerum, quem isthic adhuc hære, & mei quidem memorem nihil vetat, quin mihi persuadeam, quamvis pertinaciter tacentem. Hæc præcipitabam extemplo die 25. Julii 1600.

EPISTOLA CXIX.

IANUS GRUTERUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Argentinas.*

Condoles ipse quidem morbo nostro, sed indulgentius forsitan, quam par est; ut enim tibi rem fatear, magis est animi quam corporis, et si item istius,

istius, pro ea, quæ est utriusque, sympathia, haud ideo tamen aut protolerentur aut tollerentur quæ promisi, utpote quibus pridem ultima accessit manus, nisi fluxiore esset fide typographus noster, morboque illo nostro abuteretur ad nescio quas suas causationes. Alia illa tua præter sciagraphicam non dubito quin mihi approbares; nec ambigo etiam, quin etiam iis aliquid addere possem de meo, quo illud opus prodiret aut plenius aut illustrius. Itaque si res tuæ tulerint, fac quod polliceris, & excurte ad nos; invenies plures ad suum gustum, ita quidem, ut me vix inter extremos jure reposueris abiens. *Guisardi funus* excusum est Lugduni, reperieturque nullo non Galliarum angulo: *Maggis Miscellanea* rariora inventu, utpote excusa solum, quod sciam, in Italia. Si tamen ad nos veneris, faciam utriusque auctoris tibi copiam: extant enim in Bibliotheca Commelini, cujus claves in mea utcunque potestate. *Apologeticum Rittersbusii* non vidi, nisi quatenus scripto quædam communicavit ante sex menses, editi nihil accepi. Arbitror tamen non admodum discrepare ab primitivo, quod dixi. Chytræum obiisse vero verius est, die nempe Junii xxv. ita & filius natu major, & gener literis suis ad me, nec non Præschius. Multum amisit vestra ora, jacturamque postuma ostendet dies. Ego profecto ejus raptu privor amico incomparabili. Dum ibidem agerem expertus sum mei amantissimum, nec mutavit affectum erga absentem; auxit potius, quod vel inde colligas, quod me dignatus in supremis suis legato honorabili, quo memoriam ipsius porro servarem sartam tectam: etsi eo nihil opus fuerat; meo quidem ingenio prorfus,

Trajicit & fati littora magnus amor.

De Isaaco Mennio velim per occasionem significes, an adhuc agat Lubecæ, an uxorem duxerit, & quid gerat rerum. Jam enim triennium est, quod nihil de eo inaudierim, cuperem vero sæpius, tanquam a juvene spei non vulgaris, & quem patris causa amarem, licet nihil esset a se incentivi. Henrici Mollerii salutes meis remuneror ex animo profectis. His vale mi Kirchmannæ. Heydelbergæ, extemplo uti soleo, die XIII. Augusti MD. LXX.

EPISTOLA CXX.

JANUS GRUTERUS. S. D.

Joanni Kirchmanno.

Rosorbium.

QUAM eo libentius tibi largior, quod ex orco te habeam quasi reducem. Jam enim heic toto semestri fama fuit, fuisse Kirchmannum. O bellum tamen mortuum! officia literaria obire ero deinceps paratissimus; si hactenus cessatum fuit, imputabis operi molestissimo inscriptionum antiquarum; quod nisi adhibueris funeri tuo, brevi & ipsum erit funus; sed id jam ante monui, nec dubito, quin etiam præstiteris. Ingenio tuo faveo; uberiusque tecum agere liberet, nisi tabellarius noster has tuas bene sero traderet, minareturque prima aurora abitum. Itaque contentum teneto te jejunis istis versiculis

ficulis; qualibus tamen magnos Principes sinimus esse expertes, qui ambiunt, sed frustra. Musa enim mea est alia ab eis, quæ omnibus vigilant; Ego tantum dormio omnibus, vigilo solum benevolentibus meis, quorum numero te censeo tuo merito. Fac tantum brevi videamus opus integrum. De me cur quæris? post inscriptiones poteramus & debebamus etiam interjungere integrum annum; sed non ut sol perpetuo in motu, sic ego etiam. Itaque his nundinis damus Senecam Tragœdum cum notis nostris; item P. Syri mimos aliquot verluum centuriis auctiores comptioresque. Autumno autem destinavimus disertatiuncularum ad Tacitum centuriam integram, qua Italiam omnibus gratum opus præstare me posse spes est; sed quid ego Paratragœdior. Accipe potius ineptum tuum carmen.

Cum tibi pompa sepulchralis Kirchmanne decenter

A capite ad calcem sit celebrata libro,

Quem Musa lustrare oculis, quem Gratia possit.

Nec Genius fugiat parte fovere sinus.

Haud trutina Libitina tuum pensaverit aqua

Officium, ipsa tibi ni velit esse cliens.

Et sic te chartasque tuas defendere contra

Morborumque dolos, mortiferumque nefas.

Ut quoque cum tenuem fueris mutatus in umbram

Usque tuis chartis vita sit, usque tibi.

I nunc & nega me poëtam, qui tam putida ausim allinere papyro. Verum istud malui quam nihil, ne putares contemni a me amicos tenuiores, quos majoris sane facio, quam titulos illos omnes, & qui sibi omnia arrogant. Vale & salve. Die XIV. Martii 1604. plus quam raptim.

EPISTOLA CXXI.

JANVS GRUTERVS. S. D.

Joh. Kirchmanno.

Lubecam.

Lubens manum tuam aspexi, sed invitus orationes. Gaudebam tanto intervallo agnoscere te non modo memorem mei, sed calide amantem. Inde enim factum, ut de musca elephantum faceres, inique subsellii hominem collocares in curuli. Sed bene, quod inveniantur, qui non honeste sic tecum erent. Jam enim in procinctu est horribilis liber discipuli quondam mei (sed quem nunquam agnovi, aut approbavi, nisi scævi ingenii, scæviorisque indolis) ubi e manuscriptis illis veteribus Plauti, quibus usus est Camerarius, probabit (meris procul dubio demonstrationibus) Plautum Taubmanni nostri a capite ad calcem suffarcinatum esse centonum meorum mangoniis. Itaque vides in eo rem esse, ut tu tunc tuearis tuam sententiam, sed nec Taubmanni famam postumam deferas. Jamque nunc istud tibi denuncio, uti auxilia vestra subsidiaria mihi in promptu sint, ubi contigerit opem implorare. Expectato ergo verum Plautum Parei, si non proximus, at Autumnalibus nundinis,

nis, & videto quantum distent æra ejus meis lupinis. Inunc, & Philologorum hujus ævi Principem me indigna: nisi item præstas, probe vapulabo, verum de eo viderit stultorum magister eventus. Multa enim cadunt inter calicem supremaque labra. De morte Bordingi invitus intelligo. Amisi quippe in eo amicum non e multis. Auspiciam nostræ amicitiz fuerat anno 1584. in convivio Brunzi. Exinde nullas neglexit occasiones exercendi amoris sui stricturas. Bene functo, quod solum defuerat, tu supplesti; perpetua dignum vita reddidisti vere immortalam. Laudo exofculorque illam naturæ tuæ bonitatem; vota que facio ad Deum Opt. Max. diu diuque vivas cum tuis, mente sanus in corpore sano. Quod & mihi quoque opto, maneoque virtutis tuæ doctrinæque fautor præcoque J. Gruterus. Heidelbergæ XIII Januarii 1618.

Ante xxxv. annos vivebat apud vos apothecarius quidem manu, sed mente Charitum Musarumque mysta Joachimus Tegnagel. Obiit jam procul dubio, sed in quos incidit bibliotheca ejus? observator erat singularis Caselii nostri, collegeratque lucubratiunculas ipsius curiose nimis, quas vereor ne unquam videamus publicè, nisi inde depromantur, & merebantur præ mille aliis aliorum nugis aspicere lucem, inquire, quæso, & fave hac quoque in parte reip. literariæ; per occasionem non gravaberis spero salutationes meas dirigere Rostochium ad DD. Lubinum, Posselium, Smonium, Hufwedelium, Gryphium aliosque animo meo accepissimos, quibus isto anno ut & multis sequentibus fausta omnia animatus precor venerorque.

EPISTOLA CXXII.

JANUS GRUTERUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Lubecam.*

Bene est; teneas id porro propositum, meque alatis vocibus nonnunquam invisas. Officio rescribendi nunquam deero, dum ero. Quid virtus mea aut eruditio mereatur, vos videritis, qui per amoris coloratum vitrum utramque contemplantini. Ego abunde satis consecutus mihi videbor, si possum exfors esse convitiorum, non extraneorum, sed discipulorum meorum, si modo id non in eos quadrat, qui pependerit quidem aliquantum ab ore nostro, sed nihil immiserunt in animum. Ii enim aselli agunt, ut doctiores videantur, quam ego sim, & pro talibus ab omnibus habeantur. Quandiu hæc manus, hoc cerebrum vigebit, flagelli sono mero talia animalia facile fugabo, indigna sane, ob quæ alia induam arma, verum ubi non fuero, vestrum erit memoriam meam conservare comiter, sæculo isto tam barbare rudi, ut nunquam inquirat in editorem alicujus libri, sed sine controversia optimum arbitretur censeatque, qui ultimam ei imposuit manum. Examen, censura, statera, lapis lydium jam nusquam sunt. Gratissimum fuit intelligere, nondum strangulata esse inter plurium manus Caselii monumenta; & næ tu Philologis eximiam navabis operam, si versus ejus, si versiones, si alia omnia

produxeris in publicum. Ea propter sane plurimum tibi debebimus omnes. Sed heus! adhucne vivit Tegnaglii uxor? oportet sit annorum LXXX; nam cum eam duceret; jam perierat ei flos ætatis; sed & filius iste natufne est ex Tegnagio? habebat ipsa privignum scio! utut est & hunc & illam pluribus a me salutabis. De bello invitus audio semper; utpote cui assidue in ore, *Pacem te poscimus omnes.* Magis facit animo meo alterum illud, quo prosequeris Landgravii Mauritiæ affinitatem cum Duce Megapolitano. Deus eam Opt. Max. fortunet. Die lunæ Unionis Principes heic prope Spiram oppidum Idenheim, quod in formam castræ munire pergebat Episcopus Spirensis, manu intrarunt armata, & illico muros recens excitas dejecerunt, adeo displicet omnis novatio; illo præsertim loco, quod quasi Germaniæ mediterraneum, & juxta Rhenum imminens Palatino, Badenensi, Wirtenbergico. Adjunt pecunia Hispanica munimentum illud crevisse. Utut est: Religiosi opus non habebant tam operoso & inexpugnabili molimine, quo excluderent a se sexum foemineum. Heus, mi Kirchmanne, quæso te, erue effigiem Patris mei, ea depicta fuit anno 1585. a cive vestro Joanne Conrado, cognato Petri Mennii medici ac physici ibidem. Dn. Frobenius super ea quidem inquisit; sed retulit ipso & uxore mortuis, omnes picturas distractas, neque esse reperiendas. At mihi verosimile videtur, adhuc latere in Lubeca. Quære, obsecro, super ea liberos Conradi, paratus sum justo pretio redimere imaginem illam Parentis mei, relictam in officina ejus, quod arripere longinquius iter Dantiscum versus, ubi mox diem suum obiit. Vides rationem affectus esse in causa, cur eiconion illud desiderem: servat enim faciem patris, qua fuit paulo ante mortem. Si non constat eis tabula; quoniam forte nomen appositum non fuit, sciant fuisse virum annorum quasi quinquaginta, barba adhuc flavescenti, thoracem seu diploidem habebat ex serico illo; quod hodie vocatur *Atlas*. Ante annos XXVII. transibam Stetinum, Cancellariusque illius Pomeraniæ Principis Otto Ramin tam similis erat patri, ut videri posset indiscretæ similitudinis; hoc dico, ut si qui sint, cui ille notus fuerit, facile etiam deprehendant progenitorem meum. Vides, mi Kirchmanne, licentiam meam; verum tu quoque aliquid etiam mihi injunge, impetrabis quod imperabis. Interim vale & salve cum tuis, a tuissimo J. Grutero 16. Junii 1618. Heydelbergæ. Salutat te plurimum Jo. Adolphus Tassius, qui eadem mensa & domo mecum utitur. Si enim nescis, iterum ago scholasticum, utorque mensa aliena in æde propria. Familiam non alo. Una filiarum ante septem menses nupsit præfecto, Amptſchulten, Britanno. Minor hæret apud agnatam. Sic igitur rursus sum studiosorum unus. Jam fere ita vivo triennium.

EPISTO-

EPISTOLA CXXIII.

JANUS GRUTERUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Lubecam.*

Quantum debeam diligentiz tuæ, vix est, ut verbis exprimam: tanto quidem magis, quia omnis cura & indagatio frustra fuit; verum non ideo tamen obligor ferventi illi tuo studio. Sed & divinctum me sentio gratiositati Dnæ Tonaglianz; cui uti plures salutes unaque item filio ipsius a me nuncios, plurimum queso. Coram eam agnovi matronam cordatam, officiosam atque indulgentem. Nunc ut video, mos ille ipsi in naturam vertit; eaque propter heic quoque desiderio meo satisfacere cupit. Utinam tibi, utinam illi in re etiam aliqua majori gratificari possem! nihil profecto facerem aut promptius, aut efficacius. Interim ut me adhuc strictius vobis quasi applicetis, fac queso sciam diem tuum natalem; ut & Joachimi Tonagli P. M. emortua-lem, ut & natalem, si potes. Jam enim in eo sunt Aubrii, ut recudant Chronicon Chronicorum, ubi exstat titulus virorum literis virtutibusque illustrium, a me maxima parte concinnatus. Ei populo nomina vestra injurie nimis diutius abfuerint. Lubens intellexi, superesse adhuc Principes, qui memorias colunt mortuorum; & nã illi nomen sibi comparant perenne, dum adstruunt alteri. Sed & tua nimis quam laudabilis opera, qui Caselli carmina colligis. Quamvis typographi hodie omnem despuant possim, sperarem tamen aliquid impetrare posse ab Aubriis, utique si quis inveniretur, qui centum exemplaria pretio librariorum redimere vellet. Et absque eo, mi Kirchmanno, non est cur deferas officium tam plium. Fata viam invenient scriptis tam doctis. Domani mors nescio an ulli sit futura moreri, ob eam sane multi gaudebunt, quibus erat fastuosior imperiosiorque. Tassius agit Tubingæ. Ego jam iterum commisi typis Discursus meos in Tacitum, nihil reveritus censuram ad te Baudianam. Vocat commissuras meras, neque aliud quid unquam ipse certe præmetuli. At omnino cacutiit, arbitratus propositum mihi imitari Lipsium. Ubi enim definitio, ubi partior, ubi distingo? Imo exhibere volui exemplum, quod imitarentur juniores in legendis auctoribus, qui de quacunque re differerent in utramque partem, que rem unam eandemque aliis aliisque efferant verbis sententiisque. Rei illi animum applicui jam ab annis fere decem, cum evocarer Hamburgo ad Henricum Ranzovium Bredenbergæ, ibidemque viderem Lipsium in curis ad ipsum Ranzovium, ei quippè dedicarat, secundis jactare quasi & appendere aurea in statera parallelum unicum alterumque Græci Latine auctoris, ad scriptorem eundem. At ejus rei omnia plena sunt, quemadmodum nulli non patebit, si mens mihi manserit adhuc in sano corpore sana ad aliquos annos. Singulis enim semestribus animus est extrudere similes disertatiunculas triginta numero plus minus, dum Cornelium excussero totum totum. Si quæras forte, cur morosior in me fuerit Baudius, verbo dicam: caussa

caussa fuit naturæ morumque diversitas. Poëta siccususque & usque sobrius dicor Douzæ patri: sed & virginali modestiæ etiamnum assidue lito. Noster ille Veneri ac Lyæo notior erat? verum nolo plura, ne videar nunc demum aliquid mutire, postquam ipse loqui non potest. Nam quam faverim alioqui ingenio ejus, expressi Epigrammate satis amico. Plautum Parei certo videbitis vere proximo pulchre recoctum, qualiter a Medea scilicet vetus Pelias. Simulatque prodierit, ego eidem comico manum admovebo, & Asellum excipiam flagris meritis. Interim salve & vale amice prime, & ignosce impolitus. Nunquam audeo mea relegere, ne oblinantur lituris & alioqui semper mihi abest otium. Nunc præcipue, dum Heringio novos aliquot molior discursus ad priores. Heidelbergæ XXI. Novemb. 1618.

EPISTOLA CXXIV.

JANUS GRUTERUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Lubecam.*

Læta narras de Caselio: sed de Aubriis nihil certi unquam extricabimus, nisi exemplar ipsum antea suis oculis arbitrati fuerint. Compararunt sibi librariam officinam Marniorum integram. Itaque exhausti pecunia ad omnia sunt tardiores. Verum paulo post, spero, redibunt ad ingenium. Si quid ab eis impetravero super Caselio, tecum communicabo. Ita est, auxi discursus, sed parte: cum tamen ad manum esset sylvæ immensa. Sed nihil volo prævorti Plauto nostro, quem sub Taubmanni nomine edimus contra Cumani Asini fraterculum, qui auctorem cum utraque editione scædum in modum excruciauit, sub persona medici carnifex eximie notæ. Istud tamen apud te manere velim. Nam quantum intelligo, Guldastus ille noster in vestra vicinia satagit eruere, quid istis locis scribam ad amicos, & pro ingenii scævitate detorta in pejus transmittit ad comparem suum, de cujus moribus uti summarie tibi constet, legefis tantum verba, quæ Gruterus in ejus caput ceu flores sparsit inter euphemias. *Secunda hac editio tua Plantina, quam paras (spondeo) mille modis superabit priorem.* Quid arbitraris in eadem epistola, & præcessisse & subsecutum? multa sane, quibus propositum ejus approbarem, extimularemque currentem ad editionem secundam. Imò contra fuit. Miserat ad me quinque vel sex comædiæ uti percurrerem, & si censerem dignas impressione, pergret in opere inchoato, sin indignas, desisteret. Scripsi simpliciter, editionem primam fuisse plane scæculo nostro indignam, & ipsum expertum, quali pastoritia fistula excepta fuerit a Doctis ac bonis. Hanc; scire me, mille modis futuram vitiosorem cacatioremque, addebamque ejus sententiæ causas meas. Qui tamen ita me vivo, me præsentem quasi, verba mea syncophantice in alium sensum detorquere audet, quid non moliretur me mortuo? Epistola Baudiana cur movear? unicuique liberum est sentire quid velit. Et stultissimus sim, si velim ubique auferre ab omnibus mea legentibus calculos albos,

albos, satis est si suffragia impetrem tua tuorumque similiū. Quanquam ut antea indicavi, discursus mei nihil ejus sunt, quod sonant Italice, sed quod Latine; sicuti etiam indicavi præfatione ipsa. Ob missum diem natalem, multas ego tibi gratias acturus & alias, ubi Tonagli nostri submiseris. Sed & ille vester Dn. Aissema dignus comparere in eo ordine. Dissertationes ejus nondum vidi. Sed esse virum ingenii judicii que eximium inde colligo, quod cum muneri illi præfererint Dni ordines. Nescio an idem sit cum eo, cujus libellos carminum vidi aliquando in Gallia excusos. Ut ut fuerit! faveo felicitati tuæ, cui datum posse vestros labores edulcare suavibus talis viri alloquiis. Ego heic neminem habeo, quicum verser, factus adeo Timon, ac tantum non Misanthropos, quatenus scilicet in hominibus odi vitia: quæ cum ab ipsis separari nequeant, eos quoque non frequento, horto meo inclusus, ubi lito Floræ ac Musis, securus quid Reges agant Principesque, quod fatum qualecunque, quæso, ne mihi invidias. Dno Tonaglo salutes adscribo per officiosas. Tu etiam mi Dn. Kirchmanne vale ac salve ex animi mei, hæc est, tuimet ipsius sententia. Scribo raptim, ut omnia soleo. Postremo May Heydelbergæ 1613.

E P I S T O L A C X X V.

J A N U S G R U T E R U S. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Imo ipsemet illustrissimus Dux Brunsvicensis dedit in mandato Conrado Hornejo Professore philosophiæ moralis publico Helmstadii, colligendi, edendique publicis sumptibus Caseliana. Scripsi ei de proposito tuo. Tu etiam quæso tua cum ipso communica, ut ita conjunctis operis animisque omnia prodeant plenius ornatiusque. Meretur id sane Caseliana Charis. De Parei Plauto non miror quæ dicis, est enim homo Gratiarum Musarumque verum odium. Impudentiam agnoscis ex Euphemiis; ubi mea etiam verba exhibuit profus contra animi mei mentem & sententiam. Interim edidit Epistolam a se fictam, sub nomine advocati Parisiensis truncato, qua nullis non contumeliis proscindit auctorem Asini Cumani. Sed & modo in nundinis folium integrum bibliopoliis adfigi curarat cum titulo, *Apologia Parei contra famosum libellum, palam clamorue sparsum a Jano Grutero, &c.* Pauca exemplaria distracta sunt, cætera Pater ejus statim intervertit & suppressit, ut etiam falsam illam epistolam, quam excuderat quatuor exemplariorum millibus. De natali tuo & Tonagli emortuali plurimum te amo, neque minus debeo pro natali Dn. Aissemæ cui salutes meas remitto cum fœnore. Utinam & istis hic locis aliqua in re vobis aut usui esse possim, aut voluptati! experiremini hominem virtutibus, doctrinis famæque vestræ addictissimum. Interim utrique omnia fausta opto atque precor: uti etiam Domino Tonaglo & Lectissimæ ejus mariti. Illustrissimus noster in Superiorem abiit Palatinatum cum Principissa & fi-

D d

lio

lio majore, electus in Regem Bohemæ. Deus actiones ejus fortunet! nam aut omnino fallor, jam inibi sumus, ut aut vincamus satellites Papæ, aut iis succumbamus; quod ultimum providentia cœlestis avertet. Hei! quantæ instat tota Germania mutatio! ego me involvo studiis meis. Plautus iterum correctus a me ad M. SS. Pall. recuditur Witebergæ, una cum commentariis Taubmanni. Editioni ei favebis, vel constantiæ causa tuæ, vel quia modestissimi fuimus in emendatione ejusdem comici, præ viperina licentia Parei. Heringio extorqueo jam modo via judiciali Discursus meos in Tacitum, qui hac hyeme prodeant ab Aubriis. Iterum Vale. 1. Octobris 1619.

EPISTOLA CXXVI.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO. S. D.

*Janus Gruterus.**Lipsiam.*

HAbe paucis, recepisse me tuas nuper in nundinis unas alteras modo, respondendi viam non habeo certam, has tamen Gotham mitto, forsitan inde invenient tabellarium aliquem. Quod attinet ad interpretationem Statii circa res Venereas, satisfaciendum est junioribus. Nec hic tu peccas, sed author, & quid? an non moris Græcis Romanis exhibere statuas suas fere Deorum pariter atque hominum sine veste, quales a matre natas? ita evincunt reliquiæ, item icones Philostrati aliorumque. Offendentur eo ipso forte Jesuitæ, qui Curios simulant & Bacchanalia vivuat. Sed quid tum? furda aure prætereundi sunt, vel meo exemplo, quem tot calumniis proscidit asinus quidam Gretzerus, ut mirer in ignotum tantum cadere virulentæ. Nam cum sane, aut societatis ejus fratres facerrimos præfatione illa non magis designavi, quam Gesnerum, qui primus Martiali castrator. Consobrinus tuus Camerarius nuper rediit a comitiis, doleoque una mecum te heic non subsistere. Perrumpere omnia vincula obsecro, & te nobis siste nundinis proximis. Uber vini provenus edulcabit rerum omnium cæterarum pretia, viliusque heic vivetur, quam antehac. Criticorum volumina duo nunc proxime publicabuntur, dummodo expediero me ex indice tertii, nam ut ego te vocem in partem laboris, jam serum nimis est. Ante si constitisset de hac tua voluntate, ea fuisset sane impudentia, & eam non sprevissem. Apud nos nemo est, qui patienter folium nunc perlegeret. Facio tamen omnia negligenter, utpote rerum plane aliarum. Biloviana non vidi. Ex schedis tamen, quas misisti, facile colligo fuisse merum pus & venenum. Libentissime legi, communicavique cum amicis; maximas ea propter tibi gratias ago, sive ipse tu author, sive Putschius, sive uterque. Guldaſto literas quas destinaſti, heic adhuc hærent. Abest enim adhuc in patria una cum nobilissimo suo discipulo, quicum abiit ad matrem. Reverso curabuntur: nam nuntii, qui eo abeant, non sunt. Eustatium jam puto recepisti, certe enim se misisse indicavit per epistolam D. Hoefchelii. Quicquid in Statio, in Eustathio verteris, vel feres tecum Francfurti Autumnno proximo, vel mittes spero. Malim tamen primum. Et id sic, mi Jungermanne, officio,

cio, fide, candore aderimus tibi in omnibus per omnia. Ingenium enim tuum & industriam facimus jure maximi. Ideoque eo presentes uti frui in votis non è multis. Interim salve & cura istas tuo, meo, Putschio. Heydelbergæ præcipitabam die XVIII. Julii 1603.

E P I S T O L A C X X V I I.

G O T H O F R E D O J U N G E R M A N N O . S . D .

Georgius Remus.

Beasti me tuis, Jungermånne doctissime: & gaudeo Longum prodire tuum. De loco illo, cui Machaon medeatur aliquis, sic habeto. Non solum illam Ægæi maris insulam. Chium, sed & Eubœæ, Cariæ sub monte Pellenæo, & in Rhodiorum. Cherroneso fuisse urbes sic dictas. Ex his selige, quam scopo aptam putes auctoris. Et ut de Chio insula loquatur, quid vetet. Latuniam non ignobilem id ævi fuisse *λαυκαίω δίδα*, * cum tot Ferrariæ hodie sint? Fac etiam fuisse lapicidinas, quæ nomina sortitæ sint sua. Sed hæc conjectura est mera, & ampliandum censeo: quin & ad alios abire tripodas potes, quando hoc meum nullius putas momenti oraculum. Probo interea studiam tuum improbum bene merendi de bonis auctoribus, & te consecrandi immortalitati. Vale & salve, & a me Putschio elegantissimo & eruditissimo salutem. Norimb. ipsis Kal. Decemb. CI3. 13. CIV.

E P I S T O L A C X X V I I I.

J O A N N I K I R C H M A N N O . S . D .

*Georgius Remus.**Rostochium,*

Serius opinione tua, expectatione mea mihi redditus est tuus de *Funeribus Romanorum* Commentarius Vir Cl. & eruditissime, Dn. Kirchmanne. Exemplaria accepi tria. Quorum duo mandatu tuo Augustam misi, queis destinabas, Magnis viris M. Velfero & D. Hœschelio: ac jam nomen tuum expunctum puta. Apothewsin Philologiæ alium non est quod existimes librum esse, quam Nuptias Mercurii cum Philologia, Marciano Capella auctore, quem Scriptorem Hug. Grotius IC. ignei ingenii homo, recensuit, & febris expiavit. Manuscriptus, in quem incidi, *ἀκέραια* erat, unde quid libri esset aliquandiu inquisivi: sed deprehendi altero post die, quam ad te scripseram, Sidonii Apollinaris Epistolas. Jo. Savaro dedit: & dedit perquam politas. Sunt tamen correctiones super non contemnendæ, quas ex MSS. Norimbergæ hausi. Porro Themistium ad Augg. Cæsares perorantem, a me toga pro virili indutum (penes te & tui simillimos, id est viros omni doctrinarum genere perpolitos judicium resideat, quam recte, & quam bene factum) tibi quoque amicorum facile primo sisto: quem auctorem facio jure magni, & te quoque æstimaturum spero, ubi *ἄντιπαύσιον*, quem patri dixit, videris, excusseris, ac commentario

D d 2

tuo

* *Corrupta hæc est lectio.*

quo ea, quæ ad rem erunt, inferueris; quod fors æterna cum laude tua fiet; quam quidem jamjam emeritus videris omnium suffragio bonorum, ac Senatus Critici adplausu maximo. Edere statui cæteras quoque orationes, ubi ocium dabitur. Cl. Scherbius Medicus fuit: beatus est: cui Ernestus Sonnerus Philosophus & Medicus successit. Florent Rittershusius & Hubnerus J.C. & ipse noster Scipio *διπρόβλητος*. Jo. Hier. Cressius nupturitus. Quod superest, magno te rogatum opere velim, ut quum me in notis Themistianis aberrasse videris, homo quippe sum, & me humano pede ac modulo melior, *τετραγώνος* nemo, notes candido veru, ac significes libere, quæ mutanda, quæ in melius reducenda existimaris. Sin aboleri notas, & litura una dignas judicaris, id quoque me pro amicitia nostra non celabis spero. Alterum exemplar (par enim est) Cl. & Excell. Augustino Kockerto J.C. eximio, patrono meo, transmittes, cum salute magna. Spero superesse virum, & *ἐν ἀκμῇ τῆς ἐνδαιμονίας* constitutum, amulci sui Remi memoriam cum benevolentia conservasse. Cum Nobilissimo D. Woverio nulla mihi intercessit familiaritas: bene de litteraria meretur republica. Quod & ipsi, & tibi, quam diuturnuma Numine comprecor contingere beneficium. Vale & salve, dulce decus meum, Kirchmanne. Norimbergæ III. Non. Sept. quæ dies Pietati Consecranca, si bene ephemerides habent. Quin Pietati erga Deum quilibet dies nobis devovetur. Anno MD. IX. CV.

EPISTOLA CXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D

*Georgius Remus.**Rosochium.*

Postridie Non. Sept. ad te dederam, unaque Themistianarum orationum exemplaria tria miseram, Vir. Clariss. Ea cum vix abissent, mihi tuæ xx Julii Scriptæ a Magnifico D. Rectore Acad. Altorfinæ Doct. Matthia Hubnero redduntur, quibus postulato meo satis abunde fecisti: Quo pro officio tibi me ingentes debere gratias ultro profiteor: eoque majores, quo promptius curaveris D. D. Aug. Kockert, & D. Woverio Themistium. Ego, quod in mandatis dedisti, executus sum. Testes erunt, ni fallor, hæ ab Hœschelio mihi transmissæ, tibi curandæ litterulæ. Velsus Themistium excepit meum non nimis male. Aras Christianos primitivæ Ecclesiæ non habuisse, qui caruerint templis, liquet opinor. Objiciuntur loca duo ex Cypriano & Optato Milvetiano. Hic quidem paulo posterioris ævi, ille sub persecutionibus fuit, unde & martyrii adorem meritus. Verum contra, quod *καὶ πρὸς* apud Themistium, & quorsum facient, ni Orthodoxos Christianos a paganismo alienos, mensis usos dicemus? Athanasius Epist. ad vitam solitariam agentes, & Orig. contra Celsum lib. VIII. ostendunt aris caruisse Christianos. Facio hoc tui judicii; ut, quod ad auctoritatem Cypriani & Optati respondendum putes, mihi libere edisseras. Gestio enim tuam audire sententiam

tiam. Verum hæc severioramitto, & ad epithalamion scribendum, si tantum faverent Apollo & Musæ, quantum opus, & res exigit, me offerrem. Aliis hanc spartam relinquo. Bona tamen verba precabor novo sponso, tibi inquam viro magno, quemque ipsa Thalia canat, digno. Plura non addo, nec placet nunciare Istrigonium jamjam in hostium manibus nunciari. De comitiis Augustæ vel Ratisbonæ indicendis fama volat. Vale, quod superest, & me amare perge. Norimbergæ. 3. Kal. Octobr. CIO. IO. CV.

EPISTOLA CXXX.

JOANNI KIRCHMANNNO. S.D.

*Georgius Remus.**Rostochium,*

TARDUM nomen sum; fateor, causam dicere possim. V. Clariss. D. Kirchmanne, tabellariis idoneis me destitutum. Dudum ad te dare gestii: nemo fuit, cui committerem. Lipsienses nundinæ nunc quidem sese offerunt. Neostephanum, quem mihi commendasti, amicis Augustinis & Patavinis insinuavi; quem, ut par est, comiter exceperem. Ex quo autem a nobis abiit, nihil quicquam de ipso audi. Ceterum pro munere illo pulcherrimo gratias tibi ago: beasti me; ajo tibi. Atque utinam dies illucescat, quæ paria faciam, tibi que rependam beneficia hujus generis plura a te in me collata. Nescio sane, qua fati felicitate vos auctiores præ nobis sitis: & nos eo infortunatiores, quod Clariss. Rittershusii ἔμακαρεῖτε vñ, consortio; eheu! privati sumus, Abiit is e vivis 8. Kal. Jun. maximo totius Academiæ ac bonorum omnium luctu. Obiit Vir optimus & extra alex controversiam, doctissimus; relictis tribus filiis, duabus sequioris sexus prolibus, vidua moestissima. Parentavit manibus, Baro Bohemo-Moravus Wenzelickius: parentabit vero Doct. Casp. Panfa JC. denuo: Epicedia a variis Academiis accepimus: a vestra, expectamus expetimusque id genus officii, συλλήβδη edentur, ubi etiam a Belgis, & remotioribus aliis Sarmatis, acceperimus. Matures, velim. Lente procedit negotium editionis. Quæritur successor; necdum repertus est. Quatuor antecessores alet Senatus Ampliss. D. Scipio, qui maritus & pater est, tractatus, sive materias, aut si mavis, locos communes proponet: alter, qui quæritur, Codicis professor erit: tertius digesta Doctor Andr. Dinnerus. Quartus, Institutiones enucleabit, qui est Doct. Ægid. Agricola. M. Queccius. M. Piccartus, Virdungus, vivunt, valent, officiumque faciunt. Doctor Sohnerus medicus superiore anno a nobis ad Cælos abiit, Vir certe acutissimus, neque hic successorem habet. Medicum, fama est, vocatum aliunde, qui subrogetur. Floret Academia pro more. Vestra nunc, ut spero, quiescit ab illis turbis turbidis Academia, & sane modus esse debet motus, inquam, turbatum. Doctorem Augustinum Kockertum florere opto. Is Lubecæ agit, ut nosti. Non addam verbum. Clariss. & Excellentiss. DN. Cothmanno juricons. hujus ævi facile principi a me salutem officiosam nuncia, per occasio-

nem, & Cæteris Clariff. Collegis tuis, amicisque: quos inter Dn. Henricus Heinius. Norimbergæ. v. Kal. Octobr. MD. DCXIII.

EPISTOLA CXXXI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Georgius Remus.

Rostochium,

S Illuminus, hem! numquid ad satietatem? Ruptum eo ergo silentium primus, te non invito, Vir Clariff. Dn. Kirchmanne. Veltras turbas jamjam sopitas, spero. Tranquilla est nostra Academia; sed eheu! orbata magno Rittershusio & Sohnero: quos si nos dessevisse dicerem, mentirer. Parentavit Rittershusio Baro Bohemus Wenzelikus: parentavit eidem Doctor Caspar Panfa, ἀεροκτὴς ἔ ἐν πᾶσι ἐντυχίας ἀφ' ἡμετέρας ἡμετέρας. Addidi πλουάνδρον, quo celebravi XII. viros Germaniæ nostræ doctissimos, qui illo anno (1613.) in fata concessere: at non satisfacit carmen mihi; nedum ut pro dignitate laudatos a me dixerit viros illos Clarissimos: quorum Principes Caselius, Taubmannus, Menzelius, Rittershusius, Baudius. Belgam adfociaui nostris Germanis, uti numerus constaret. Germanica vero edentur, quæ ab amicis passim honoribus Rittershusii consecrata sunt; & expectantes adhuc versus Isaaci Casauboni ex Britannia, & Meurfii ex Belgio. In professione Digestorum succubavit Rittershusio Doct. Vir Dennerus: Institutiones enucleat Ægidius Agricola. Verum cognosces ex tabellifero fusius, quare, inquam, Reipubl. nostræ status pacatissimus est. Cæsar ad Kal. Septemb. proximas comitia indicturus est, Ratisponæ. Interea Pragæ commorabitur. In Galliis novæ siles ac diffidia gliscunt. Henricus enim Bourbonius, Dux Condæ, gravissima capita Regiæ Rectrici præscripsit emendanda. Regina contra largitionibus & aliis rationibus sibi ordines Galliz devincit, & hoc agit, ne rationes dare cogatur villicationis suæ. Constat de prodigalitate ejus. Constat Theaurum Regium, quem Henricus I v. magnum corraferat, exhaustum. Constat Marchioni Ancorano (is est novus homo Florentinus, *le Mignon de la Reyne*) dona inofficiosa oblata. Habes capita. Ferunt tympana audiri per Galliam, & ad bellum parari omnia. Eheu! De bello Turcico sunt qui blaterent multa. Ego ex media Ungaria scriptas extremo Januario ab Alberto Molnare Pannonio non ita pridem accepi, quibus vix mentionem belli injicit. In Italia tandem pax inter Allobrogem & Mantuanum facta, Rege Hispaniæ damna Mantuano sarciente. Genevenses & Bernates in perpetuo metu ac motu sunt; sed quæ ad mare Balthicum agantur, tu rectius nosti. Porro Philonis libellum mitto recentem a prælo Augustano πρὸ ἐβδόμης, cum melius nihil ad manum sit. Federicus Morellus Regius Professor Linguae Græcæ Latine reddet, uti recopit quidem, hunc Philonianum libellum. Ab Isaaco Casaubono expectantur Exercitationes Historiæ Ecclesiasticæ adversum purpuratum Romanæ Synagogæ Baronium. De M. Velferi morbo, cujus nomen οἱ ἰατρῶν παίδες edere nesciunt, nosti. Excruciables doloribus exagita-

agitatur, neque quisquam remedium afferre potest? latent enim causæ. Jam jamque moriturus credebatur. Elector autem Palatinus Fridericus v. non ita pridem primogenitum sacro fonte tingendum exhibuit per Regem Socerum (cujus vices egit Christianus Anhaltinus Princeps) & Fridericum Henricum, Mauritiij Nassovii fratrem. Nomen puenulo inditum est Friderico Henrico. Sed de tabula manum. Vale Virorum eruditorum decus: & salutem nuncia Excellentiss. D. D. Ern, Cothmanno J. C. Antecessori primario Acad. vestræ, viro florentissimo. Norimbergæ. VIII. Kal. Apr. MD. CXXXIII.

EPISTOLA CXXXII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Georgius Remus.

Lubecam,

Magnas, V. Cl. & facundissime, tibi me gratias agere par est, pro dono luculentissimo orationis funebris, quam quidem vestræ Reipubl. Lubecensi *ovrdaxpúov* ob jacturam tanti ornamenti, viri, mea opinione, omni laude majoris, non sine tui nominis benevolentissima memoria cum voluptate legi: qua Ideam viri politici expressisti atque jurisconfulti excellentis. Alterum Nestora tu Nestoria facundia commendasti, & posteritati consecrasti, Jacobum, inquam, Bordingum consulem, quo Lubeca vestra merito gloriatur; & fortunatam natam se hoc consule jactat. Amisimus & nos viros magnos, Paumgartnerum, Genderum, Furerum, Niizelios, Hallerum, & alios, quorum catalogum ne conficiam angustia epistolica vetat. Certe Academia orbata est Scip. Gentili J. C. (qui quantum fuerit, nosti; opinor: ac magis te edoceret oratio) itemque Jo. Prætorio Mathematicum professore, octogenario. Amisimus Augustæ M. Velferum, cui prope biennium, ac quod excurrit, parentatum est ab amicis. Habe, quæ tuo ocio legas commodoque. Nolim etiam meliores horas te his inanibus impendere. Tacta a me est ambitio eorum, qui se incidi curant æri, aut argento exprimi, quibus nullæ literæ, nulla in præcordiis virtus; Tacta urbanatim, ni fallor, non rusticitiam. Velferum vero, qui *Augustanæ & Boicæ historiam* Corneliano conscripsit stylo, laudem historici promeritum, nec tu inficias ibis. De Religione nihil attingi. Pontificius fuit, sed vir bonus. Laudatur in hoste virtus; quidam in civitate meo, & qui summo Magistratu suactus est, super astra evehi debeat? Nosti virum. Rerum nostrarum status satis pacatus est. Principes & civitates, quotquot unitarum nomine veniunt, Heilbronnæ conventum celebrant, de proroganda Unione tractaturi. Pragæ Cæsar agit, fere operam dans certaminibus ballistariorum, vel etiam Commodorum actionibus. Cetera Cardinalis Gaselinus curat. Agi autem de designando Rege Romano, ignorare non potes, Ferdinando, qui contra Venetos bellum gerit. Istis suppetias tulere Batavi, jam jamque in portu adpulere Veneto: circumvecti secundis ventis Galliam, Hispaniam & Italiam. Das seind wasser vegets. In Gallis

Galliis ad interneccionem heu! omnia spectant; Principes enim licet causam foveant justam, quippe Reipubl. salutem, legum & libertatis conservacionem spectant, tamen minores armis sunt. Qui religionem reformatam profitentur, silent. Duces Nivernensis, Cenomanus, Bullionzus, Longovillanus, Vindocinensis proscripsi sunt: omnes Pontificii, excepto uno Bullionzo. Coenimus Florentinus, Gynzeccio a teneris addictus, Monarcha est *εἰς* regni Francici, fato Metelli. O tempora! Veneti cum Allobroge confœderati fidem præstant, ac divertunt molem belli a suis cervicibus; hoc foedere, quid sit futurum dies docebit, ætas ostendet proxima. Quod restat Cl. & Excellentiss. V. Dn. Augustino Kockerto J.C. insigni salutem adscribam officiosam. Dn. Elfwigium amo & deosculor ob ingenium summum, quem si in Patriam rediit, saluta meis verbis. De Prole Megapolitanorum & Pomeraniæ Ducum memineris. Vale salve virorum optime, decus maris Balthici magnum & immortale Norimbergæ Idibus Aprilibus. C13. 13. CXVII.

EPISTOLA CXXXIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Georgius Remus.*f. *Lubecam;*

R Ediditæ mihi tuæ sunt, Vir clarissime & eruditissime DN. Kirchmanne, amice optime, quibus carmen gratulatorium adjunxeras, pro quo munere gratias tibi ago maximas. Gaudeo sane, litem illam sopitam esse, utinam bene obsopita sit, neque posteriora prioribus deteriora fiant. Utinam sane pax illa solida sit! Dolorem vero ingentem in animo meo excitasti nuncio obitus V. Cl. D. D. Augustini Kockerti, J. C. summi, quem ob doctrinæ præstantiam, morum candorem & varias ingenii dotes mirum in modum adamaveram annos præter propter duodequadraginta, cum in Galliis & Germania familiarissime vixerimus: eique in Italiam (ex qua ego paulo ante redieram in patriam) abeunti *σῶμα* scripseram, cujus exemplar nullum mihi servaveram; & jam ab heredibus emendicare erubescō! si tamen tanti est, cujus me vel alios rationem habere oporteat. Vixit mihi carissimus & quasi antesignanus in studio & studio juris nostri Augustinus, heu! noster olim Kockertus, qui me ætate aliquot antecessit annis, minimum octo aut decem. Complebo ad diem IV. Jan. 1621. annum sexagesimum, cum Deo propitio. Habuit amicos magnos Augustinus in Galliis, Italia, Helvetia, Germanica, Belgio, Dania, ac forte etiam in Suecia. Nemo virtutem tanti viri, qui oderat cane & angue pejus ambitionem *θυμομαχίας* τε admiratus fuit: cujus ego filii si velificari possim, remis non defuturus sim. Filium patri homonymum superiore ætate expectaram adventurum, ac civem Academiz Altorfinæ futurum. Qua de causa non se stiterit ignoro. Rectorem hoc anno habet Altorphina nostra magnificum doctorem Theologiz Matthiam Christianum Dithmarium, austerum sane censorem juventutis, quæ libertatem potius amat. Tempora vero cum

cum sint exulceratissima non plane ἀπεσδιόνυσσι est, Catonem quandam præfici Lyceo. Publicas calamitates non, si centum linguarum oraque totidem mihi sint, enumerem. Sufficiat Bohemia & ipsa urbs Praga, ad quam sane infelicissime pugnatum fuit Martinalibus superioribus. Theatrum jam est miseriarum Praga, quæ Regina urbium, Imperatorum sedes florebat non ita pridem. Mitto ἑλίγισον δαείδιον, æri incisam pugnam, quam lustrabis sine periculo a globis gladiisque: extra turbas & tubas futurus, visurus congregientes Cæsarianos & Regios. Da horulam huic spectaculo, & si videbitur, cum amicis communica. Cæsarianorum numerus erat LXCIO, Regionum vero vix XXXVI. CIO. militum, quorum illi optimi, instructi, exercitæque: hi minus. Strages facta, ad XCIO, ut calculus iustior dat. Prohibent descriptiones, Panegyrici, & gratulatoria scripta agminatim. Tripudiant tota Germania, Gallia, Italia, Hispania, Polonia, Loyolitæ: neque reputant Amurathum Sultanum ad Varnum, Solymannum in campis Mohotz vicisse Sigismundum & Ludovicum Reges Pannonicorum, longe majoribus instructos copiis. Papam Clementem VII. Roma expugnata a Cæsarianis captum fuisse. Taceo Lubecam, taceo Olyssiponem, de quibus Thuanus noster fusissime, si addas LVIII. libros recens editos. Ubi Karthago? Numantia? Constantinopolis a Turca occupata inexpiabili Christianorum flagitiosaque ignominia & ignavia? cæterum, quid futurum sit, audiemus vere primo. Palatinatum occupat Ambrosius Spinola, lenta quadam celeritate, vulpinam Leoninæ assuens. Vaticinium exstat, fore, ut, ubi Fridericus ad sua redierit (frustra enim Bohemiam tentavit) prospere agat. Pyrrhus aliena appetens, sua perdidit. Hoc observet. Reges Danicæ, Suevicæ, Britannicæ, Ungaricæ vix tantum suppeticarum submittent, quibus adjutus Fridericus Pragam reciperet. Ferunt enim XL CIO. ex Infubribus ad futura Cæsari, quibus Silesiam & Moraviam & reliquas provincias subjuget. Hactenus nostram urbem Deus Opt. Max. blando vultu aspexit: quod nobis solidum bonum esse optamus omnibus votis & precibus pulsantes Cælum, & qui in Cælis præsidet ac residet. Minitantur extrema nobis Archieratici: plura non poterunt, quam in nostram emendationem permittat Numen paterna nos castigaturum ferula. Nimius fui, D. Kirchmanne, de tabula manum. DD. Backmeisterum & filios Kokertos Augustini γνήσια πένια, saluta ex me. Vale ac salve. Norimbergæ, die Innocentibus consecranea. Anno CIII. CIO. IO. CXXI.

E P I S T O L A CXXXIV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Georgius Remus.**Lubecam,*

Q Uas xx. Junii ad me dedisti, Vir Clariss. Dn. Kirchmanne, amicorum coryphæe, eas vi. Nonas Quintil. accepi. Inclusas Dn. Augustino Kokerto nostro curavi, quum quidem eo tempore Ingelstadium excurrerat & Rarisponam;

E e

tisponam; itaque dum rediret, moram facere respondendo coactus fui, veniam dabis. Universitatis Altorfinæ Privilegia publicata sunt sollemni ritu, præfente legato S. C. Majestatis Illustriss. Principe Dn. Georgio Orthono Com. Pal. Rheni, Duce Bojar. Illustrib. & Nobiliss. ac V. V. Senatoribus, civibus, hospitibus, advenis, maxima frequentia cohonestantibus actum, adplaudentibus bonis lingua, animoque. Et ipse Titan solito splendidior ac suavior, illuxit sine nube, sine lite, sine querela abiit dies illa memorabilis posteritati: quod Deus cœli & terræ ratum ac gratum habeat. Orationes habitæ typis exscribentur: supplere jussu Senatus nostri coactus fui partes Dn. Procancellarii Doctoris *φιλίππος ἔ κωνσταντίνος* JC. Nestoris nostræ Reipubl. qui ob senectam jam decrepitam domi lecto affixus se continet: ita moris est, ut collegæ collega vices agat. Quam bene steterim, judicium penes alios esto, qui nihil affectui tribuant. Dns Auguranus causam exponit, cur Lauream nondum petat, litteris ad D. avunculum Joh. Peterfenium Senatorem Ampliiff. Lubecæ Reipubl. quæ mihi quoque probatur. Itaque quod differtur, non aufertur. Candidati aliquot nomina dedere; decanus retulit ad Senatum. Hic nos studia pacis tractamus, dum in vestra Saxonia Mars fulminat. Quæ belli metæ? quis finis? putabamus dejecto Friderico Palatino tranquilla omnia futura. Fallimur. Exstirpatos radicitus hæreticos & eradicatos stirpitus volunt archieratici. Sic stat sententia menti, Bojo, Ligæque foci. At consilium nullum est contra Dominum, & Ecclesia premi, opprimi non potest, contra portas inferum stabit invicta, Christo duce, triumphatore Satanæ mundique. Hoc alimur, hoc fovemur solatio, speque, quæ falli, nequit, neque fallere potest. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Mavortis alumnos sese ostendent Saxones: & ut succumbant homines, non succumbet veritas. Vale & salve vir præclarissime: & Augustinum mihi commendatissimum esse, persuasissimus sis. Norimbergæ VII. Kal. Sextil. CI5. 12. CXXIII.

EPISTOLA CXXXV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Georgius Remus.**Lubecam.*

CUM ex nostra Academia ornatiss. ac præstantiss. juvenis Dn. Jacobus Hollander Lubecensis domum redeat; suamque is operam mihi nuper ferendis litteris ad te Vir Clariss. ac Florentiss. detulerit, officio deesse nec debui neque potui. Me quod attinet, nuper adeo Prid. Non. Jan. Natalem LXV. celebravi: triduo post me Asthma invasit inopinato. Decubui: at jam meliuscule habeo Dei nostri beneficio. Adeo curiam, & fungor officio pro virili. Urbs nostra ingenti molestia perfuncta est, transitu 4. legionum Cæsarianarum. Miles piceis manibus diripit omnia, utut liberalitate Senatus Ampliiff. commeatus fuerit suppeditatus: quin sanguine innocentissimorum rusticorum manus suas cruentavit polluitque miles. O latrones! non milites: Bellum in Insubribus Gallo & Allobroge auctoribus Ibero movebitur. Proschema varium est. Thua-

num

num (ut *περίεργως* hoc addam) lib. XIX. rejicit in Protestantes abrupti Colloquii Wormatiensis causam & culpam. Acta hæcenus *ἀνέκδοτα* pronuper Ingelstadii prodire opera Personali Episcopi Hebronensis, Suffraganei Dapberii vicini nostri, hominis virulenti, qui (sit honor dicto) permerdavit illa acta glossis nugacissimis. Virtum se præstitit Bonus Philippus: ei Petrus Canis Jesuitaster se opposuit. At Melancthon rem probe egit, *μηλον ἐρεδω* Pontificii injecere Vinariensium technis. O fraudes! male ergo Thuanus: male. Nobis pacem & panem in Germania opto. Vale. Vir Præstantiss. & me ama. Norimbergæ prid. Eid. Febr. CIJ. ID. CXXV.

EPISTOLA CXXXVI.

JOANNI ELSWYCHIO. S.D.

*Georgius Remus.**Rostochium.*

ITa profecto est. Rem arduam ac difficilem, addo, immensi laboris, & quæ periculo non careat, Jane Politissime, Jane amicissime, adgrederis. Oceanum inquam, ingrederis, qui de Originibus, Institutis, Juribus, Privilegiis & Arcanis Rerum publ. scribere tentas. Vera semper ac comperta prodas necessum; ni offensionem multorum incurrere, ac scriptione tua lædere velis, qui proscribere possint. Vidimus nuper P. Bertii opus de civitatibus, quarum *ἀρχαί*, incrementa, civium mores, ac nonnulla in eam rem ex Munstero & aliis, Aventino, Irenico, *ὡς τὸ πᾶσι*, ut opinor, collecta, decerpta, desolataque protulit: laudem ab his; ab illis insectationem promeritus. Nosti & novit Germania, in solis Augustæ Vindel. originibus veris e ruderibus cæcæ barbarici eruendis, atque a tenebris asserendis, non paucos desudasse annos Marcum *τὸν θαυμάσιον* Velferum. Quid dicam de aliis urbibus, quarum plurimæ suas ignorant originationes? de juribus, municipiorum legibus, moribus, privilegiis conscribere, ingentis laboris: petere vero licet ex codicibus statutorum, quæ *ἐκδοτα*, *ἀνέκδοτα* nolim tangere. Modum gubernandi civitates, hoc est Magistratuum creandorum rationem diversam, & qua singuli potestate sint præditi per urbes Germaniæ, tutius est proferre. Norimbergæ nostræ Magistratus Conradus Celter, Poëtarum Germanorum Princeps, & primus lauru coronatus conscripsit libello parvo, quem in Bibliotheca publica asservamus religiosissime: licet typis mandatus sit. Est enim exemplar, quod ipse auctor Senatui amplissimo obtulit. Augustæ vero Magistratus Achilles Gassarus medicus sparsim attigit. Aliarum civitatum Imperialium Magistratus seu Decuriones qui descripserit ex professo, non habeo exploratum. Fuit nuper mecum Cl. V. Jo. Baptista Besardus Vesuntinus, qui statum Reipublicæ illius antiquissimæ. (Vesuntionis quippe Cæsar mentionem fecit) mihi exposuit. Miratus sum prudentiam. Bremæ urbis statum alius indicavit, qui me latebat hæcenus. Verum hæc parum te juvabunt, qui singularia & non vulgò nota expetis. Audio, quod extremum, Cl. Piccar-

tum nostrum, qui ocio in Academico vivit, itidem moliri de statu rerum publicarum Italix, Germanix, &c. conscribere: in quo argumento non pauca congefserit. Sed tibi forte Hanseaticarum civitatum ratio, Picarto Superioris Germanix urbium, rectius constabit: ut alter alterius luminibus minime sit obfuturus. Tantum erat, vale salve Elfwychi doctissime: ac de hoc toto negotio quod melius, rectius, statue. Nolim ego calamum remorari tuum; quin calcar addo. Perge nobis æternum ingenii tui felicissimi monumentum relinquere. Norimbergæ. Prid. Non. Septembr. CIJ. IJC. XVII.

EPISTOLA CXXXVII.

PETRO SCRIVERIO. S. D.

*Andreas Schottus.**Lugdunum Batavorum.*

Quod honoris mei gratia, eruditiss. Scriberi, inopinato miseris dono Bilhitanum Poëtam a te aliisque doctissimis egregie illustratum, facis benigne, meque obstrictum, dum voles, tenebis. Ego vero nescio quod ἀντίδοτον reponam, nisi forte, quia & in poëtica excellis, & Simonidæ Lyrica eidem poëtæ comitem muneri misisti, ad te allegem Pindarico stylo Joan. Aurati poëtæ Regii quædam, quæ a Canteris fratribus, dum viverent, suntque Gulielmi manu pleraque descripta, accepi, & quædam typis nondum esse evulgata observavi. Habes itaque Poëta Poëticum munusculum, exiguum, at magni pignus amoris habe, quando nihil nunc quidem suppetit, quod rependam. In Belgica Historia, quam & ipse Latine patriæ gratia cœpisti recte illustrare, scito me misisse ἀντίδοτον non pauca Jo. Grutero, sed ægre posse ab Aybrianis editionem extorqueri. Habeo & alia selecta e bibliothecis, sed sustinebo, dum typographus reperiat idoneus, ne frustra sumptus toleraverim. Hoc enim ago, optoque ut posteri habeant, tametsi rustice, ut illa erant tempora, conscripta, quæ elegantiore alii stylo si velint calamistris inurent, ornamentque pro virili. Hoc meum consilium facile, vobis iisdem vestigiis hærentibus, ut spero, probabo. Vale in Do. Salvebis a Schotto & Heriberto. Antwerpiz 27. Maji. CIJ. IJC. XIX.

EPISTOLA CXXXVIII.

IOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Rutgersus.**Rostochium.*

Superioribus diebus ad te Varias meas misi præcipitatum opus, & in quo Typographi infinitas mendas excusarem, nisi meæ plures essent. Tu pro tua summa humanitate excusabis. Ampliiff. Conf. Brokesio, & D. Superintendenti ipse cum Deo feram. Librum tuum de annulis absolvisses vellem Occasio optima nitide excudendi foret. Sed ut tibi commodum est. Affinis tui, quem mihi commendas, causa omnia volo. Quicquid possum, ei omne serviet.

serviet. Recepi meam e Suecia Bibliothecam, totum indicem brevi, ut spero, ad te mittam. Dico spero. Nam cum nondum evasata sit, nescio, quando poterō. Rogo, si meis usus es, remittas. Quoscumque rursus voles, parati sunt. Vale. Julii. Amsterod. 1618.

E P I S T O L A C X X X I X.

I O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Janus Rutgersius.**Lubecam,*

Non dubito, Vir Clariss. quin ipsum centum & sexaginta Millia Imperialium onus facile me tibi purgaturum sit, quod hac vice ad vos non venerim, sed quod in tuis ad me stipularis, sancte promitto, si quod iter in Belgium mihi rursus obventurum est, non negligam convenire illas venerandas animas, Brokesium dico, Stampelium item, & illum, qui urbi vestræ non exiguo splendori est, Aismam. Wittium enim alibi hæere in aularum aliqua puto. Quem ante discessum meum Jonecopiam rediturum sperabam; verum frustra. Quæ causa est, quod tardius respondeam, quam fortassis expectatio tua, & officia mea postulabant. De Grutero queri desino. Sortem, quam omnes ferunt, solus dolere non debes. Cum ei Varias meas mitterem, ac humanissimis litteris eum ad amicitiam invitarem, adjunxi exemplar pro Paræo, ac id ut ei daret, rogavi. Homo, pene dixerim, phreneticus, iis litteris mihi respondet, quas non dicam ad mei ordinis ullum, sed ne scurram quidem vilissimum, ullus sanæ mentis misisset. Nam post debacchationes in Paræum. Si illum, inquit, æstimas amicitia, Rutgersi, res tuas tibi habe & plura iis etiam inceptiora adjungit. Ego nihil aliud respondi, quam per discipulum quendam ejus, qui iturus Heidelbergam me salutatum venit, Gruterum meo nomine rogaret, ut indicem mihi amicorum inimicorumque suorum mitteret, ac tunc operam me daturum, ne quid denuo peccaretur. Si unquam reditus mihi in patriam contigerit, Capacium ad te mittam. Velim scire an folia farfari, hoc est, Variarum mearum receperis, quæ in tuo exemplari non erant. Sed Annulis tuis quid sit? obsecro accelere. Ego jam cum Elzevirio locutus sum, qui libenter suscepturus est. Quis Domanno τῶ πᾶνυ successerit, scire velim. An quis dignus illo Atlante. Sed hæc & plura proximis a te expectabo. Vale Vir Cl. & nos ama. 1619. Stockholmiæ.

E P I S T O L A C L X.

I O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Janus Rutgersius.**Rostochinum,*

Eustathius Swartius tibi & e libris, & præfens Lubecæ, ut puto, notus Agentis munus Illustrissimorum Principum Megapolensium nomine ad Ill. ordines fœderatos ambit. Cum autem petiisset, ut se Principibus illis, quibus

me notum esse sciebat, commendarem, hominis eruditi & amici causa libenter feci. Eas litteras ad te mitto, utque ad utrumque Principem cures, rogo. Quantumque gratia & auctoritate apud eos polles, enitaris, ut voti sui compos fieri possit. Quo nihil gratius mihi facere potes, & ad majora me vicissim obligabis. Vale amicissimum caput, & nos ama. Dabantur Hagæ Comitum 111 Octob. 1624.

EPISTOLA CCLI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Rutgersius.**Lubecam.*

Mitto defectum in meis nugis, quem postularas. An titulus & præfatio defuerunt, scire velim. Id si est, continuo mittam. quanquam tibi potius optandum foret, alterum tantum defuisse, quo facilius tædio legendi defungaris. Affinis tuus in quacunque re mea opera atque studio indigebit, in omnibus paratissimum me offendet. Incidi nuper in Julii Cæsaris Capacii Neapolitani Secretarii elogia illustrium utriusque sexus hominum; in quo honorificum & satis longum tuum est. Nescio an videris. Liber tam ineptus est, ut etiam Varias meas aut superet, aut dubiam certe palmam faciat. Candorem tamen laudo, qui certe in eo videtur summus. Si hominem in Italia videris obsecro fac sciam, quis qualis sit. V. Cl. Superintendenti, ut & Ampliff. Cos. exemplar meorum misissem, nisi ipse præfens tradere præoptarem. Id quod brevi, cum Deo, futurum spero. Tu quæso utrique me commenda & Vale. Hagæ 28. Septembr. 1618.

Domannus moritur, & puto intra triduum audies *κείνου Πάτρικου*.

EPISTOLA CXLII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Rutgersius.**Rostochiam.*

Tuas Non. Sept. datas recte accepi. Quod ad eos, quos mihi commendas, operam dabo, ut intelligant commendationem tuam maximum apud me pondus habuisse. Idem Brokesii filio libenter ostendissem, nisi properatus ejus abitus impedisset, quo minus vel dimidiam saltem horam ejus conspectu frui potuerim. Quod ad Gebhardum attinet, quid is a me expectet, nescio, cum litteras ejus ad Regem Bohemiæ viderim, quibus jam ante biennium in Sueciam se vocatum scribit. Quod certe gaudeo, qui, e sermonibus Procerum & ipsius Regis, desperabam, ullum reformatæ religionis ad publicum docendi munus admissum iri. Nunc hanc opinionem meam in eo falsam fuisse gaudeo, qui præclaro ejus ingenio ac doctrinæ summopere faveo. Ac si quid pro eo possum, libenter vellem. Venusinæ meæ tarde properant; ne tu hanc causam silentii mei fuisse putes. Sed ob bellicum Majestatis.

jestatis suæ apparatus tot negotiis oppressus fui, ut ne nunc quidem respirarem, & vides me aliena manu uti. Totus sum in legendis Barthii adversariis; sed nunquam obtinebis, ut judicium meum scribam; quod tamen facile cognosces, si Varias meas unquam legisti. Scripsi ad te nuper, & adjunxeram exempla aliquot orationis Fratris mei. Eas litteras an receperis, scire cupio. Liber tuus de annulis apud eruditos hic in deliciis est, nihilque magis in votis habemus omnes, quam ut quamprimum aliud quiddam a te habeamus. Neque enim aut diligentia tua cessare potest, aut eruditio debet. Mitto tibi litteras collybi ad Henr. Bremer. Eas ut acceptet, rogo effice: & quamprimum pecuniam mihi curet. Est enim periculum in mora, cum ea pecunia publica sit, & magnopere Mai. suæ interit, quamprimum solvi. Hoc mihi gratius nihil facere poteris. Vale. ubi Barthius sit, scire velim. Video cum mihi Rutilium dedicasse. Itaque gratias debeo. Vale Clarissime atque Amicissime vir, & nos amare perge. Salutem uxori, Stampelio, hospiti meo, & commensali tuo Van Gaerten dicas velim. Dabantur Hagæ Comitum 22. Octobr. 1624.

EPISTOLA CXLIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Rutgersus.**Rosbeckium.*

Binas tuas, unas xxvii, alteras xxix. Octob. datas recte accepi. Quod ad Bremerum attinet, tricas ejus non semel expertus sum, e quibus fides Regia tantam apud Ordines jacturam fecit, ut vix ullis rationibus reparari possit. Scis quantam summam S. M. Ordinibus debeat, pro qua fœnus annum solvit, quod plerumque vestratibus mercatoribus, ut ad me transmitterent, mandatum est. Qui dum non septimanas aliquot, sed sæpe menses trlicantur, incredibile dictu est, quantum incommodi S. M. S. apud hanc tam potentem rempublicam ea res pepererit. Si enim ne usuram quidem solvendo est, quid de sorte sperandum sit? Vides quam justas indignandi rationes habeam, quas & ad Bremerum ex parte scripsi, & ut tu porro latius ei explices, vehementer a te peto. Certe ridiculum est in tanta mercatorum frequentia Hamburgi neminem reperiri posse, qui tam exiguam summam remittat, cum si ducenta millia velim, facilis ratio futura sit. Nam quod ad collybi damnum attinet, id ad me nihil, cum pecunia Regia sit, cujus ego dispensator tantum. Et summam hic esse completam oportet. Quare per amicitiam nostram te rogo, ut hominem urgeas. Equidem non ignarus sum, quantæ impudentiæ sit, meliora tempora tua hisce iugis morari; sed ignosces fiduciæ, quam de tuo in me amore concepi; Et alioqui, quæcunque occasio incidet, libere mihi impetra. Re ipsa ostensus sum, nullum onus tam grave esse, quod non tua causa libenter subire velim. Orationes Heinsii jam te accepisse puto. Iisdem enim literis, quibus Sorgius tuas mittit, eas se recepisse scribit. Vale vir Clarissime & nos amare perge. Dabantur Hagæ Comitum XXI. Novembr. 1615.

EPI-

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Daniel Heinsius.**Rosobchium.*

CUM subito vir honestissimus & amicus tuus Academiae nostrae valediceret, subito hæc scripsi? Tum ut gratias tibi singulares agerem pro munere tuo, *μάλα δεξιωσῶ Ζεῦ φίλε, ἐν τῷ τῶν Μουσῶν κήπῳ, εἰ ἢ τὸ ἄλλο ἐκπεπνημῆσθαι.* Tum vero ut serio a te peterem, ne tam diuturnum silentium meum spectares potius, quam amorem, quo nunc te prosequor & benevolentiam. Equidem menses sunt aliquot, cum hic juvenis, sicut forte a lectione mecum redibat, diceret viam nosse, qua commode ad te meas curarem. Gavisus fui vehementer, ut qui diu occasione illi intentus, me torissem vehementer, *ἔδεν δέον.* Itaque cum officium hac in re suum nobis offerret sedulo, nescio quo modo tamen factum est, ut jam demum, in procinctu cum sit, hoc prestare potuerit. Scaligero nostro quantum placuerit opus tuum non facile dixerim. Laudat enim *καὶ τὴν ἀφέλειαν* in scribendo, *καὶ τὴν ἀκριβοῦσαν* in persequendis singulis, quibus nullum volumen par futurum putabamus omnes. Maeste hoc ingenio, maeste hoc judicio: cujus in partem aliquam *κατὰ τὴν κωνὸν τῆς φιλίας νόμον*, si Heinsius tecum venturus est, non magnopere de infelicitate sua laborabit, quippe qui abunde apud te inveniet, quicquid sibi deesse quotidie agnosceret. Vale Clarissime Vir, & me ama. Lugd. Bat. v. Novemb. c10. 10. CV.

EPISTOLA CXLV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Daniel Heinsius.**Rosobchium.*

Magna cum voluptate de vinculis jugalibus, in quibus jam hæres, ex literis tuis accepimus. Nunc est cum tecum exclamare lubet, Hymen o Hymenæe. Num cum *τῇ Ζυγίᾳ καὶ τῇ Λητῆϊ*, quarum illa foederi suavissimo, hæc *τῇ εὐπειρίᾳ* præesse creditur, vota tecum suspendere. **Ὁφρα μὴ ἀσπερμηγενῆ καὶ αἰφάντη ὀλητῆι.* Nisi universum hoc negotium immortalī Deo curæ esse scirem, cui melius hoc uterque credemus. Ut feliciter cum tua ætatem exigas, nec feliciter minus prolem suscipias, quæ non tam vultu & oris lineamentis, quam virtute & eruditione parentem referat. Carmen etiam petis, quod quidem & feci & prætermisi: alterum, quod nihil tibi a me negari posse arbitror: *Ὅν ᾧ θεῖμος τῶτα.* Alterum, quod iniquis excluderet temporum spatii. Accipe hoc igitur: quod facile prolixitatem sibi & elegantiam vindicabit, si benevolentia tibi satisfieri patiaris, nec tam de versuum numero, quam de amore nostro judicaris. Vale, Clarissime Vir, & nos ama. Lugd. Bat. c10. 10. CVI. 25. Jun.

Ultima

*Ultima donarat populo Kirchmannus, & ignes
 Funereos, victor funeris ipse sui.
 Ridet & exclamat gemina cum Matre Cupido,
 Dii melius! flammis dignior ille meis.
 Dixerat, & sacram, qua commovet omnia, tadam
 Tollit, & audaces instruit igne manes.
 Hanc toties, Kirchmanne, tuos excussit in artus,
 Dum penitus toto pectore sedit amor.
 Ridet & exclamat Puero Puer alter ab illo;
 Et socios ignes ignibus addit Hymen.
 Hoc bene dum vivit gemino Kirchmannus in igne,
 Quam procul ipsius tertius ignis erit.*

EPISTOLA CXLVI.

DANIEL HEINSIUS. S. D.

*Joh. Kirchmanno.**Rostochium,*

ITa diligenter aliquamdiu uni amicorum operam dedi, ut habere rationem reliquorum non potuerim. Grotius noster nuptias in Zelandia celebravit, quibus interesse me oportuit. Maxima inter nos familiaritas annos aliquot intercessit: quam auxerunt & confirmarunt ipsæ literæ, quas uterque maxima cum voluptate, etsi non eodem successu, tractamus. Accepi literas tuas, quibus Laurenbergium commendas, Medici amici tui, & collegæ filium: ipsum adolescentem, quod sciam, non vidi, neque exhibere ei potui, quæ tua causa debebam, humanitatis officia. Si ad nos denuo redierit, aut nondum discesserit, faciam ut intelligat, quantum apud me tua possit commendatio. Orationem in obitum V. C. Pauli Merulæ legi & probavi: neque eruditionem in ea tantum, sed & pietatem. Excuditur in hac urbe denuo Satira Menippea in Gasparem Schioppium, cum libello Viri illustrissimi pro gente sua, & in vanissimam Burdonum fabulam. Hoc *αὐτίδωρον* accipies a nobis, simul ac a prælo demiserint operæ. Miror neminem esse in Germania, qui in nebulonem impudentissimum aliquid moliat: cum præsertim vobis de origine monstri & vita constet optime. Audiveramus aliquid a collega vestro Lubino parari, quem jam forte alia detinent. Velim optimo Viro me commendes ex animo, & si quis tibi vivit nostri studiosus. Qui has tibi tradet ejus est filius, quem oratione tua celebrasti: eum commendare tibi non possum, cum parentem ejus exquisitissimo elogio orbi terrarum commendaris. Vale V. CL. & nos ama. Lugd. Bat. CIO. IO. CVIII. Aug.

EPISTOLA CXLVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Daniel Heinsius.**Rostochium,*

AGer hæc scribo, & a quadam febricula, quæ me pessime habet, languidus, & animo dejectus. De juvene, quem nuper commendaſti mihi, gratias tibi ago. Nam cum illi plerumque, qui commendant aliquem, iis se obſtrictos & obligatos eſſe exiſtunt, quibus aliquem commendant: contra me non parum tibi debere exiſtimo, quod dum nobis amicos tuos eſſe commendatos optas, inter eos loco vel præcipuo ponas nos ipſos: dum vero tales, amicorum noſtrorum, quos & literæ & virtus ſatis per ſe ipſa commendant, numerum amplifices. Quod de illo vere dici poteſt, qui & probitate & eruditione juxta eſt ornaſſimus. Quemadmodum autem tua nobis commendatio, ita non dubito, quin hoc noſtrum tibi teſtimonium gratum ſit futurum: quod non minus me, quam illum vehementer amas. Vale Clariffime Domine, & amare nos perge. Lugd. Bat. 110. 10. c. x. 1x. Feb.

EPISTOLA CXLVIII.

IOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Daniel Heinsius.**Lubecam,*

Oſtendit nobis, quas ad ſe dediſti, literas cognatus noſter Muysſus, quæ ut illi merito fuerunt gratæ, ita nobis nihil evenire gratius potuit, quam quod noſtri etiamnum meminiffe te ex iis intellexerim. Ego, quod ex animo, mi Kirchmanne, ſit dictum, cum ex ſcriptis tuis & inprimis accurato illo de funeribus libro, olim ſerio te æſtimarim, multum poſtea ex commendatione aliorum, qui inſignem eruditionem tuam cum virtute incredibili conjunctam, ac candore miris ſæpe apud nos extulerunt modis, ad opinionem hanc acceſſit; ut non raro ſim miratus, cur vir tantus, eo tempore præfertim, quo chartarum neminem miſeret, neque quicquam tam ineptum eſt, quod non in vulgus protrudatur, hætenus latere malit, quam doctiſſimos docere. Prodiert nuper quædam noſtra, & in iis perpetua in Ariſtotelis politica paraphraſis, cujus deſtinatum tibi tuo merito exemplar mittere hætenus non potui. Ubi naſtus fuero commoditatem, dabo operam, ut fidem liberem. Vale Vir Clariffime, & amare nos perge. Lugd. Bat. An. 1622. 6. Novemb.

EPISTOLA CXLIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Daniel Heinsius.**Lubecam.*

MUnus tuum vere eximium de annulis accepi, pro quo nomine non uno me obſtrictum tibi ſcire debes. Nam & ab autore eo eſt profectum, quem

quem ex accuratis de funere antiquorum libris pridem admiratus sum, & inscriptum ei, quem in terris carissimum habeo, quodque caput rei est, sic scriptum, ut cum plurima hoc tempore, vel tituli vel voluptatis causa legamus, longe doctior a lectione illius discesserim. Quare noli dubitare, quin sum inter eos, quos tu illud agendo plurima docere potes. Vale Vir Clarissime, & amare nos perge. Salutat te cognatus noster Muysius ad omnia exempla laudum natus adolescens. Flagz Com. An. 1624. 20. Octob.

EPISTOLA CL.
JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Daniel Heinsius.

Lubecam.

NEque literis tuis quicquam nobis esse solet gratus, & hæc cur gratiores essent reliquis, peculiaris causa fuit, quod elegantis ingenii ac eruditionis Virum, Johannem Frider. a Wintersfeldt nobis commendarent. Nam nec tibi se probare possunt nisi tales, nec alii magis se probare solent nobis, quam qui prius se probarant tibi. Accessit ad hanc causam altera, doctum & politum vere scriptum tuum, quod quanti esset faciendum, non modo olim juvenes experti sumus, sed & aliis non semel commendavimus. Ne tu ex me quæras, quid post limam ultimam, ut vere tuam, judicem. Rutgersii *ἑμακαίτη* quod videre lucem possit, nihil præter *Venusinas lectiones* hætenus habemus, quas cum nostris in Poëtam illum observationibus, jam multo auctioribus, typographi conjungent. Bibliothecam ejus integram adhuc, & quidem conditam clausamque aservamus: tum quia ipsis nobis maxima ad manum est librorum copia: tum quia Serenissimus Rex noster de emenda ea aliquando cum defuncto egerat. Cæterum & summi Principis absentia, & continua hæc cum Polono bella obstant hætenus, quo minus eo me conferre possim, quo jam aliquot ab annis res familiaris, & defuncti rationes reliquæ me vocant. Magnam enim patrimonii partem ibi habuit, cujus me hæredem esse voluit. Calamitatem vestram, & periculum, quod jam in proximo est, doleo. Scias tamen nostra causa geri, quicquid geritur. Qui nisi magnos animos cum armis opponamus, frustra libertatem tanto hætenus successu vindicamus, quæ & nobis commendata esse debet, nisi forte obstat Numinis Divini vis, quæ fortunam nostram premit, qua indigni fuimus. Occasione prima, quæ se dederit, *αἰτιδιαι* orationes nostras, quæ nunc omnes pariter leguntur, ad te mittam. Exercitationes nostras sacras an videris, & de iis quid judices scire ayeo. Mi Kirchmanne vale, & me ama. Lugd. Bat. 9. Januarii 1628.

EPISTOLA CLI.

CASPAR BARTHIUS. S. D.

*Joanni Meurfso.**Lugdunum Batavorum,*

Optimum cultu erga te amorem in isto pectore, Meursi clarissime, neputa nunc demum incipere, eum tibi cum declaro. Dudum ille nos cepit, & quidem a prima puericia, cum scriptis tuis aureolis occępisti nomen habere inter antiquę doctrinę Proceres; quis eam novit, vel ejus studiosus vere est, qui te non amet? dico quod res est, se ipsum in iis literis non novit. Nos nunc primum e tenebris gradum movemus in radiantem oculum lucis, hæctenus detrusi ab ætate & penuria typographorum. Quęro ne sperne adolescentuli amicitiam, quem spes sua, genusque & fortuna nihil, nisi clarum, colere & amare, imo & imitari volunt; proximeque, (vidi enim ex tuis ad amicissimum mihi Taubmannum litteris tibi eum esse animum) nos invise, videbis, si nil aliud, in his oris pro miraculo studiosum rei antiquę. Molimur Petronium, & alia quę coram narrabuntur melius. Vale & salve a candidissimo pectore. Scripsi c. d. xvii. xlii. Martio. Wittebergę Saxonum.

EPISTOLA CLII.

CASPAR BARTHIUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Rostochium,*

Dudum gestienti mihi refricare tibi memoriam veteris inter nos amicitię, V. Cl. optatissimam occasionem dedere literę ad me Casauboni, quę te traduce post aliquam multum temporis nobis redditę. Si itaque nominis nostri memoria non penitus abolita est e pectore isto tuo antiquitatis omnis solertissimo, scire debes me ex tribus fratribus minimum natu esse, qui ante hoc decennium tecum, qui tum Fran. Witzendorphio præfectus eras, Jenę una mensa apud Protonotarium Saxonicum usi sumus. Verum ego incitus fortassis, qui postquam tu per varias exterorum oras pennis ingenii simul & corporis velificatus, ingentem ubique gloriam confecisti, instar noti & pristini familiaris, ut te compellare non verecunder; quicquid est, V. Cl. omnia tibi de me putando indulgere concessero, modo ne adolescentię nostrę octodecenni modestiam & agnatum a nobilissimis natalibus pudorem abstrahas. Cætera scito nos magnopere famę tuę favere, ingenium & industriam admirari, vel ob unum tuum de funeribus librum, sive tu delicias libri dicas, quas ego quidem solide tales amo & æstimo, nec moveor, quod ante hoc triennium Parisius quidam Heraldus ad Arnobium de te sinistra quędam commentari ausus est. Et ut mentem tibi meam penitus denudem, dolui hæctenus Germanos nos tam patientes exterarum nationum esse, ut nec quid, nec quare, capitibus nostris insultantes a nobis æquis animis ferendos arbitremur, ob unam sci-

licet

licet gentis prerogativam. Verum tu inficeto hoc monitore forfitan non opus habes, V. Cl. tamen valde velim te homini δοκησιουφωτάτω os obturare, & Scioppius bipedum nequissimus, qui nos provocavit, ita excipietur, ut olam condigna sibi olera legisse nunquam non sis fassurus. Salve ab amica manu V. Cl. & si amicitia nostra placet, rescribe, proxime muneri Cirin Virgilii, cum Musæo, & toto Claudiano a nobis recentis, expectans. Wittembergii. xxv. Julii Anno c15.15. cviii.

Si quid rescribis recta ad Taubmannum cura. Eilhard. Lubinum, si me amas, officiose saluta, cui antehac scripsi, literæ sint redditz, ambigo.

E P I S T O L A C L I I I.

G O T H O F R E D O J U N G E R M A N N O . S . D .

*Melchior Haminsfeldius Goldasus.**Hanoviam,*

Spissius rescribo existimatione mea, sed spissitudinem pensabo pleniori manu. Prudentium edidere, & notis singuli illustrarunt, Anton. Nebrisenfis, Des. Erasmus, Joan. Sichardus, Georg. Fabricius, & Victor Gifelinus, omnes MSS. codicum opera & magisterio usi. Habui universos, sed furtivæ manus solum mihi Fabricium reliquum fecerunt. Oribasianorum, præter ea, quæ dixi, nihil est editum, & fallet Brodæus, si tibi persuadere finis. In Sleidanum elogia non habeo ulla. Super lib. iv. Monarchiarum exstat penes me commentarius M. S. Multa habet in illis libris Sleidanus, quæ mihi videntur nulla commoda interpretatione leniri posse, nec video cur tanti factus a Meibomio, in quem commentarios pararet. Ἀπειανπίσση malim (quod pace tua liceat dixisse) cum Meursio scribere. Suidas meus M. S. principio caret, cujus demum in ἀπὲ literarum ordo integer. Quæ vero scriptura compositi verbi fuerit, est, ut conjicio ex ejus simplici, quo de in meo M. S. ἐνιαυτίσω ἐνιαυτὸν πᾶ ὁρατεῖσθε. Quid multis? Platonem audi lib. 9. de leg. ἀπειανπίσσω τρεῖς ἐνιαυτὸς. Hinc ἀπειανπισμός in Megali Etymologico, cujus apud me duo exstant vetustissima exemplaria, quintam partem vulgato auctiora. Quid rugasti frontem, quod dixi Megali? audi, mi Jungermanne, & docebo te rem miram. Megalus nomen est auctori Etymologici, vide facinus imperitorum ex conjunctione vocum, quæ disjungendæ erant. Mei MSS. constantissime scribunt, Ἐτυμολογικὸν τῆς Μεγάλου γεωμμηλικῆς, quam in suo quoque reperisse Silburgius testatur, at vim ejus non quitus est capere. Idem ait in Step. cod. fuisse ἀρχὴ συν Θεῶ τῆς μεγάλης γεωμμηλικῆς, quæ scriptura, si vera est, sine dubio ab interpretibus fuit præposita. Quid si fuit τῆς Μεγάλου γεωμμηλικῆς? Rectum fuisse casum non μέγας, sed μέγαλθ. ** in μεγάλθον juncto verbo ** utroque loco disces Megalum sive Megallum fuisse nomen proprium. Sed de eis aliquando publice. Tu nunc meo periculo Megalum in Etymologico, MSS. auctoritate fretus, porro laudabis. Sed ad institutum. Ego si quis contendat ἀπειανπίσσην & ἀπειανπίσσην veteres vario inflexu dixisse, non magno-

pere velim refragari, præsertim cum non temere exempla abundant, quibus ἀπειρώποις apud Platonem persuadeamur rescribendum: Vale, hisce interim contentus. Francofordiæ III. Non. Sextil. A. C. N. CIO. LC. CVII.

EPISTOLA CLIV.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO. S. D.

*Melchior Haiminsfeldius Goldactus.**Hanoiviam,*

DE Apulejanis, non est ut me cupere existimes, quod nefas esse intelligam. Juste ab justo justa impetrare æquum est, nam injusta ab justo petere non par esse arbitror Prudentiana lectio non est nauci. Meliores codd. cum MSS. meis habent: *Mater morte sua non sexu fertilis.* Leviter distinxerim sensus causa; *Morte sua, non sexu, fertilis.* Sexus in eo est, quo mares aut foeminae sunt. Atque hic nullus in viperis, non penis mari, nec vulva foeminae. Hæc fertilis est, id est parit, non vulvæ seu locorum apertione, sed eroso a catulis ventre, unde mors. Ita quidem Prudentius cum veteribus sensit. Quod hodie aliter se habere, Medicorum filii e Polyhystore tradunt. Oribasianorum libri Tomis XVII. Latine impressi Parisiis An. 55. in librariis videntur. Tu vero posteriores habes. Operæ esse audio, ut describantur. Et inibis magnam a Stercorotis gratiam. Certum enim est vel tua causa etiam illa inquisita non amittere. Cetera *ἡμεῖς*: vinces. Vellem ut velles, & ingenia nostra exerceremus ἀμοιβωτικῶς hujuscemodi *ζητήσεις*. Quo studiorum genere nihil utilius, nihil ad doctrinam ituris divinius. Vale: & amorem tuum persevera. Francof. pridie S. Viti. A. C. N. CIO. DC. VII.

EPISTOLA CLV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*H. Giphanius.**Altorfsum,*

MIrabar initio tuum silentium, prius enim ex Genderi literis, quam ex tuis, quid Noribergæ meo nomine egeris, cognovi. Quod nisi postea tuas Altorphio accepissem, jam te in Patriam putarem rediisse. Binas autem accipi: ex quibus video te libenter istic esse, neque id injuria. Habet enim locus ille multos egregie doctos, omnique humanitate politos viros: quorum consuetudine captum te diutius ibi consistere non miror. Et quando autem istuc redibunt amici illi nostri Rittershusius & Gentilis? tu quoque an brevi domum reverti constitueris scire velim. Delector hac licet ætate multum libris Cic. de officiis. Sed in iis non pauca reperio perobscura, vel ad explicandum difficilia, in quibus unum aut alterum locum adscribere hic volui, ut & tuum de his judicium cognoscam, & quasi argumentum epistolæ tibi præbeam. lib. 3. ubi de testamento Bassili: *Hunc dico Patronum agri Piceni & Sabini.* Quis quæso patronus, quod ejus nomen? Lib. 1. ubi de Catonis filio, scribit eum

in exercitu Popillii fuisse, atqui bellum illud Perficum non a Popillio, sed a Consule Paulo Emilio gestum fuit, an igitur hic *μυθημονικὸν ἀμάρτημα* Ciceronis? tu explicabis & valebis. D. Scherbio a me salutem, & hoc amplius, ut ad meas rescribat. Praga. 17. Novembr.

EPISTOLA CLX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Argentiam.*

B *Ἐβαρβάρμμη χρόνῳ ἂν ἐν βαρβάρῳ.* Liceat enim mihi ad te post longa silentia scribenti fateri, quod res est, me dum in barbaris quibusdam scriptoribus volutor, & in aliis quibusdam *ἀμουσίῳ* negotiis tractandis versor, pene barbarum & *ἀμύονον* factum tardius, & brevius ad juvenem elegantissimum rescribere, dum mihi desit, quod ternis, ni fallor, literis tuis omni refertis eruditione elegantiaque respondeam. Quærebam ex me solutionem *ὑποκειμένων* quarundam in tractatione argumenti tui de funeribus tibi occurrentium. Ego vero dum jus feudale tracto, & alia quædam consimilia; tam diu & longe absum ab humanioribus studiis, ut fere omnium desuetudinem contraxerim, & vix videam, qui possim cum Musis in gratiam redire. Et ut assiduus essem in his studiis, in quibus tu excellis, tamen quantum meminisse possum (neque enim ad manum sunt omnes tuæ literæ) ejusmodi erant *ζητήματα* tua, quibus alio opus esse Oedipo videatur, quam Rittershusio, qui se parum supra vulgus in illis rebus videre & sapere ingenue fatetur. Mene tu, mi Kirchmanne, Sphingem domi habere putas, ut tibi interpreter ista ænigmata, tot viris doctissimis & sagacissimis aut ignorata, aut certe non explicata? Ego unde fluxerit ritus ille *supra genua tollendi exstinctum*, quidve sibi voluerit, juxta cum ignarissimis scio. Nebulæ quoque mihi erant primo legenti ea, quæ de Pontifice scribebas, nunc etiam vix memini, quid fuerit, quod de eo quærivisti: nam ex literæ nunc se inveniri non patiuntur. Neque vero te hæc talia ab editione reliqui operis maturanda deterrere debent, ut ut omnia exputare statim non possis. Satis erit interdum, si aliis ansam, dederis cogitandi. Quædam etiam *διδάχῃς φρόνησι* relinquere debebis. Non deerunt qui te moneant, qui doceant, ubi specimen foras dederis. Apellem nosti, hunc imitare; & proposita publice egregii operis tabella explora hominum judicia. Hæc ergo pro meo in te amore, proque studio famæ & honoris tui, cui te par est non deesse. Quod a tebas te exacto illo biennio, quod addixisti D. Witzendorphio, velle nos quoque visere, & si tibi honestus in Academia locus contingere possit; etiam commorari & habitare nobiscum: libenter ubi eo ventum erit adjutabo, quicquid potero. Christophoro Colero succedet Bremanus quidam Albertus Clapmarius, diligenter, ut nihil supra, commendatus Scholarchis & Acad. nostræ a Landgravio Mauricio, de quo alias plura. D. Giphanius in Aulam Cæsaris se contulit; & Praga his diebus ad me humanissime scripsit. Malam gratiam utrique nostrum rependit Schioppius,

pius, qui famæ suæ primordia nobis, invidia fatente, debet. Longa est fabula, ut mecum ex quo Romam commigravit, agere cœperit. Non dubito, quin aliquid jam inaudieris. Si tibi notitia est cum D. Bongarsio (debet autem omnino esse) ab illo licet petas nostrum apologeticum, quem calumniosæ & criminosæ epistolæ Schioppii opposui. Late sparsa est illius & Ingolstadtina & alia editio, nec paucos etiam cordatos mihi que amicos perturbant ipsius criminationes. Ea res me impulit ad mei defensionem, quanquam non tam meus, quam Dei & veritatis honor in hac causa agitur, mihi que fuit propositus. B. V. 12. Junii A. 115. 13c.

EPISTOLA CLVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Comradus Rittershusius.**Argentınam,*

ITa est, eruditiss. Kirchmanne; Recepti tuo beneficio Q. Calabrum meum: quem auctorem utinam tandem ab se emendatum illustratumque ederet Rhodomanus noster! De tuo in illam Academiam adventu gratulor tibi & Nobilissimo discipulo tuo, optoque ut sit vestris studiis quam opportunissimus, utque cum cæteras meditationes tuas ibi perficere possis, tum maxime de Funeribus, argumentum copiosum & tua diligentia atque cura dignum. Quid autem ego ad id conferre possim, quod non abs te ante prævisum & annotatum sit uberrimeque ac felicissime explicatum? De loco Serviano quod scire cupis, idem tecum sentio, non fuisse statum ac perpetuum quod ibi scribit Grammaticus eruditiss. cujus novam editionem Parisinam nuper mihi donavit clariss. Bongarsius. In ritibus antiquis annotandis, non dubito, quin ultro nonnunquam conferas eos cum iis, quæ in vulgo quoque nostro remanent: quale est quod, cum sæpissime antehac, nunc in funere viduæ avunculi mei carissimi, his ipsis diebus a pueris pariter & puellis factitari vidi, ut scilicet ter injecto pulvere in sarcophagum jamjam terra contegendum abeant. Solent etiam, ubi quis in conclavi animam exhalavit, fenestram aperire: quasi exitum dent animæ ad superos evoluturæ, & periculum sit, ne alioquin illa spiritualis natura egredi non possit. Hujus moris tu fortasse quid simile in tuis collectaneis observasti in paganismo. Mihi nihil succurrit. Et sum alias jam animi æger & obliviosus. Quod si mihi integer ævi sanguis foret, tentassem aliquod Epigramma scribere in tuum illud opus. Nunc a languente & ægro animo hos male natos accipe versiculos: & vale.

*Funereos ritus, prisca & solemnia mortis
Dum tu vivaci condis, Kirchmanne, papyro,
Et veterum illustras nitida face plurima scripta,
Ipsa tibi æternam reparabunt funera vitam,
Effugiensque rogos ardentes incluta fama,
In Sophia regno plaudet fulgentibus alis.*

Altorphii XXI. Novemb.

EPI-

EPISTOLA CLXII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Conradus Rittershusius.

ITa vivam & valeam, mi Kirchmanne (familiarius te jam, ut propiorem mihi factum alloquor) ut gratus mihi est adventus tuus, & ut ipso die hesterno de eodem mihi incidit cogitatio, submiranti moram tuam. Literæ namque tuæ maturiorem polliceri videbantur. Gratulor itaque toto pectore, quod salvus ad nos veneris, mihi que diu optatissimam occasionem præbueris tui alloquendi, & literis hæcenus contractam totamque amicitiam firmandi vivis colloquiis. Illud mihi hic permolestum accidit, quod in eundem diem & amicissimi capitis adventus, & nuntius de obitu amicissimi mei inciderit. Quid quæris? mi Dn. Kirchmanne: aut quid ego te moror? quin rem eloquar ut est? Pater meus, optimus & doctus senex, vixit: eique ultimum in his terris diem fuisse 1x. Augusti, hodie primum hora 1x. ex sororiorum & affinium literis cognovi. Ita in cum datus sum mærorem & languorem, quem facile tute conjicere potes. Certe oculos pene perdididi lacrimando. Nec adhuc per hoc proximum triduum satis recte valebat caput infestatum catharro. Intelligisne, vir humanissime & cordatissime, quid me domi detineat, quo minus ad te complectendum advolem? quid prohibeat tecum in diversorio cœnare? equidem me ipsum impietatis damnarem, si tam mihi funesto die ad convivium ullum irem; ut taceam quod non possum me honeste hominibus ostendere, cum istis fletu turgentibus oculis, sed necdum siccis. Excusatum igitur tali hoc suo tempore habebis Rittershusium tuum. Gratissima tamen fuit invitatio, nec minus gratum feceris, si me domi mæx convenire, & alloqui dignatus fueris. Experiar quam vere dictum sit illud: *εις ὀμμοὶ δὲνὲ φῶτ' ἐμβλέψαι γλυκὺ*. Vale feliciter, & interim, hanc Coleri mei recentem epistolam percurrere. x. Aug. Anno M. D. CII.

EPISTOLA CLXIII.

CONRADUS RITTERSHUSIUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Rostochium.*

ET quas Lubecæ dederas VIII. Maji, & quas Lunæburgi idibus Junii, recte accepi, mi Cariss. & Opt. Kirchmanne. In illis beasti me utroque nuntio, & quod Funeribus tuis tandem extremam manum imponere cogites, & quod spes tibi facta sit notarum Ciceronianarum J. Gulielmi civis tui. Crede mihi & a Funeribus tuis æterna te manet gloria, & Notarum illarum editio neminem magis quam te decet. Itaque feliciter & hoc & illud. De Amæbæis nostris ad Aufonium Epistolis quid quæris? Juvenilis ille labor, & pridem mihi in derelictis habitus seu quidquiliis, nescio quo casu tamen factum, ut in

G g

adibus

zdibus paternis reliquerim, cum quidem mecum huc asportare cogitarem. Sed facilis earum jactura. De Colero quod quærebas, is Pragæ prenfat: Ajunt eum familiarem esse D. Petschio: nec desunt, qui metuunt μή πῶς ἀποσταῖ. Abſque hoc enim difficile esse perhibent consequi ea, quæ ipse ambit. Ego dum res ita dubia est, literas cum eo non commuto, tametsi me semel atque iterum tentavit. Hoeschelius cum jamjam sese accingeret editioni Procopii Græci tandem expectare, nuncium accepit ex Belgio, in eodem denique esse Bonau. Vulcanium. Itaque huic indignabundus, qui nihil præmonuerit, de subito consilium mutavit, & ad Origenis libros contra Celsum Græce edendos studium suum transtulit. In his jam credo currit prælum Augustanum. Casanbonus hac ætate scripsit D. Scipioni, & me salutatum in eisdem literis provocat ad scribendum: negat enim se accepisse, quam Francofurto ad eum scripseram non indiligenter, quod equidem permoleste fero. Venio ad alteras tuas, & his quoque vicem reddo. Paraclesin modo tibi redditam, teque dolorem nostrum doluisse, gratum mihi. Migrationem tuam Rostochianam tibi feliciter evenire optoprocorque, & una mecum affinis Queccius, & uxor mea & Piccardus, quanquam te non solum viciniorem nobis, sed & incorporatum, ut sic loquar, esse multo mallemas. Sed nondum omnium dierum vespera venit. De honoribus veteris amici & domestici G. Schumacheri gratissimum mihi fecisti indicium. Itaque jam ei gratulor honestissimum illum locum scriptis ad ipsum literis. Augustæ historiæ scriptores cum commentariis nemo nostrum ad hunc usque diem vidit, quamvis diligenter inquisiverimus per tabernas librarias urbis N. Itaque a me non posse tibi loci illius descriptione, quem desideras, gratificari. Cras tamen Deo dante in urbem cogito, & magis magisque inquiram, si alicunde expiscatus fuero. Pittacium huic epistolæ inseram, vel ἐπιπέγραφορ addam. Mihi de Antoninorum illis legibus acerrimis nondum liquet. Sed neque nostro Gentili, quem consului frustra. Ubi quid excogitaverimus, communicabitur tecum. Interea perge feliciter in editione Funerum. Multo mællem, te imprimendum dare opus Antonio Gulielmo Hanovienſi typographo (qui meas partitiones feudarias (si vidisti) excudit) quam Wecheliano Claudio, cujus miræ sunt sordes, quas in consiliis nostris expertus sum. Adde quod & elegantia typorum, & distrahendi industria Hanovianus nihil cedit Claudio. Si in illum inclinas, facile efficiam, ut bonis conditionibus recipiat imprimendum opus, dum ex te intelligam & voluntatem tuam, & quid ab eo petas; an exemplaribus xxx. aut circiter contentus sis futurus, an aliquid nummorum insuper, & quantum dari tibi postules. Rescribe igitur quamprimum. Constitueram omnino jam etiam ad Dn. Witzendorffium scribere per hanc occasionem; sed video me tempore excludi. Itaque excusabis me, & officiose ipsi meis verbis salutem dices. Vale & salve. Jam fortasse vobiscum D. D. Hubnerus fuit, aut brevi erit. Deus & illum ad nos saluum reducat propediem, & te servet cum D. Francisco Witzendorffio cara mihi capita. Iterum atque iterum vale. Altorffii die 20. Julii 1603.

Rectu-

Recturam resignavi nuper ac tradidi D. Nic. Taurello volentibus licet Scholarchis, ut paterer mihi prorogari magistratum in annum sequentem.

EPISTOLA CLXIV.

IOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostochium.*

Tuas, Doctissime & amicissime Dn. Kirchmanne, superioribus diebus recte accepi, ex iisque libenter cognovi de editione Funerum. Itaque hanc propediem ex Frobeniana expectabimus, cujus typi satis sunt nitidi, nec concedunt quicquam Wecheliani. Mitto tibi jam pridem destinata duo capita sacris lectionibus ex meis descripta, si forte in calce operis tui placeat ea adicere, honoris mei ergo potius, quam tui, & ut hac ratione sacrarum lectionum nostrarum desiderium in animis lectorum excitetur. Sed hoc tui esto arbitrii. De pestilentia, quæ apud vos, & magis etiam Rostochii grassetur, quod addidisti, profecto me & quotquot hic tui amantes reliquisti, non parum terruisti hoc nuntio. Nam ut,

Res est solliciti plena timoris amor,

Metuimus tibi: Bene tamen sperare nos jubet respectus & consideratio Bonitatis Divinæ, cujus dulcissima descriptio in Psalmo xc. & xcī. continetur, ut alia sacrarum literarum loca tibi notissima nunc præteream. Horum meditatione animum tuum eriges in his contagionibus. Jubeo etiam te pro amicitia nostra utriusque illius psalmi paraphrasin metricam conficere, quam aliquando abs te exigam. Vides quam sum morosus. Non aliter decet, nec te penitebit paruisse. Hubnerus noster *περὶ ἀπεροσηγορίας ἐγκληθεὶς ἄθεο σου*, affirmat se & Rostochi & Lubecæ de te quæsisse, sed frustra: nec enim potuisse indagare, ubi esses. Rediit ad nos bene sanus, & pinguiusculus, seu habitior, quam dimiseramus. Etiam Mich. Virdungus ad nos rediit, nostroeque convictum iterum utitur, sæpe tui, sæpe D. Witzendorffii amica & honorifica inter nos mentio est, nihilque mallems, quam te hujus Collegii sive *συμβιῶσαι* haberi socium: si fata sinerent. Dn. Hubneri literas his inclusas habe. Clapmarius de arcanis rerump. dabit vi. libros, ut ex Catalogo librorum Francofurtensium proximo videre potuisti; omnium animos erexit in expectationem tanti operis. Ipse indies fit insolentior omnibus in rebus, brevique adeo vix se ipsum noverit aut pedes suos. D. Hubnerus in gratiam quorundam studiosorum Pandectas privatim, sed breviter percurrit. Ego differentias juris civilis & Pontificii colligo & explico auditoribus meis. Cæteri Professores etiam recte valent, nisi quod D. Scerbii articularis morbus antiquum obtinet. Is tamen nuper in auditorium publicum descendit, & Polono cuidam de Analyticis disputanti præfuit. Habes de nobis, quæ succurrebant. A te crebras expectabo, ut sine metu simus. V. Altorffii IIII. Novemb. MD. CIII.

P. S. Clariss. virum Dn. D. Theodorum a Sendem civem tuum officiose meis

Gg 2

vrbis

rerbis quæſo ſalutes, & jubeas meas ex longo intervallo propediem expectave. Nunc excludebar tempore, quo minus ipſi ſcribere poſſem, ſicut conſtitueram. Neſcio autem quo fato factum ſit, ut hæc literæ quamvis ante menſem totum ſcriptæ tamen a me dimitti non potuerint antehunc diem. Exitus docuit, quid defuerit. Nimirum ad te erat perferendus lugubris nuntius de obitu dilectiſſimi filii mei Balthaſaris. Hic poſtquam cum febrī ardentiffima & continua per tres hebdomadas fuerat colluctatus, tandem pie placideque defunctus eſt VIII Decemb. me oculos ei claudente turbato mortalitatis ordine. Quanto ſim in luſtu ipſe cogita. Solet noviffima plaga præteritos refricare dolores, ut ait, ni fallor, Symmachus. Id mihi in hoc caſu accidit, qui uno fere anno ſepelivi patrem, ſocrum, duos filios, ſororis filium a me ſuſceptum & M. Quecei filium, optimæ ſpei puerum. Sed manum de tabula vel potius de ulcere. Tui mi D. Kirchmanne Vale, & reſcribe, ut extra, metum ſimus. Scripſi hæc XII. Decembr. An. 1603.

Plurimam ſalutem meis verbis dicito, nunciatoque Dn. Franciſco Witzenſendorffo, & de Balthaſare in eo fac indicium.

EPISTOLA CLXV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

E T

IGNATIO HANNIELI.

*Conradus Rittershuſius.**Roftochium.*

FRancofurti jam ſum, unde hæc ad vos conjunctim ſcribo, cariffima capita. Dabitis mihi hanc veniam, ut iſto utar compendio, dum inter hos ſtrepitus ſimul ad alios plures ſcribendum, ſimul & alia negotia curanda ſunt mihi. Veni huc maxime Epiftolarum Iſidori Peluſiotæ cauſa, ut bonis conditionibus eum auctorem ope M. S. Bavarici auctum & correctum extrudam. Commendavi autem opus illud Commelinianis heredibus, quando illi etiam Chryſoſtomi opera nobis dederunt: ut comes ſit ac ſocius in prælo, qui fuit familiaris ei in vita, & geminus eloquentia & ſanctitate. Jeci jam fundamenta hujus negotii: ſed alter fratrum rejecit illud ad conſortem, qui Amſterdamī habitat, cujus ajebat expectandum eſſe conſenſum. Spero non diſſenſurum: & placituras ipſi conditiones, de quibus inter nos actum eſt. In his ipſis nundinis literæ mihi reddiæ ſunt Scaligeri & Caſauboni (at quantorum virorum!) quibus comprobant inſtitutum meum, & exhortantur me ambo, ut ſtrenue pergam in exequendo. Eas literas auro contra caras habeo, & alias vobifficum communicabo. Nunc deſcribere non vacabat. In Scaligeri literis inſertum etiam eſt Epigramma heptaſtichon, jambis conſtans Græcis. Tuum, ornatiffime D. Kirchmanne, opus de funeribus Rom. prodiſſe lætor, & tam tibi quam republicæ literariæ gratulor. Sumpſi exemplar de Frobenio, quaſi abſte mihi donatum. Spero te ratum id habiturum. ἀντίδορον cape meum Aſſem Fatidicum, & boni conſule. Præ Meurſio rivali tuo, quem miramur ſimul

mul iisdem nundinis produisse, tibi Senatus Criticus palmam defert, perfectic-
nemque operis tui collaudat. Cum Grutero, Bongarsio, Frehero, Cam-
rario, & aliis hic jucunde fui aliquoties. Jamque in diem XII. hic hæreo,
expectans dum sodalitiū meum se accingat itineri, cum quo redeundum est
mihi. Quo loco res nostrates sint, procul dubio ex literis Dn. Hubneri,
τῆ μελλοζώμια, recens cognovisti. Tuas avide expecto, quibus de statu rerum
tuarum nos certiores facias: ac fortasse domum reversus σὺν Θεῷ illas inveniam.
Valete viri clarissimi opt. doctissimi, & amicissimi, vestrumque mihi amorem
fervate æternum. Francofurti XXI. Septemb. Anno CIO. IC. CIIII.

EPISTOLA CLXVI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Comradus Rittershusius.**Rostochium.*

P Rincipio tibi, ornatissime & amicissime D. Kirchmanne, cum in Acad.
illustri locum toto pectore gratulor, & opto ut gradus sit ad altiora, quæ
suo tempore, cum Deo, tua virtute, pietate & eruditione procul dubio con-
sequere. Quæ ipsa est causa, cur desiderium tui lenius & æquiore animo fe-
ram. Etsi enim hic tecum vitæ quod reliquum est exigere maluissim, quam
tantis locorum spatiis esse diremptus: tamen apud nos tales emergendi occa-
siones non habuisses. Viridungus quidem, cui nuper adeo D. D. scholarchæ,
postquam de te spes decollarat, illam professionem assignarunt C C. Florenis
initio contentus esse cogitur. Nosti autem quam hic sint omnia cara, quamque
restricti ad augenda salaria nostrates. Itaque non possum non tibi magnopere gra-
tulari cum illam ob causam, tum ob vicinitatem patriæ, quæ procul dubio
tua opera aliquando, uti & ortus tui partem sibi vindicare volet: quo & specta-
bat illa a me non indiligenter ad te scripta epistola, quam non redditam esse &
miror & ringor. Etsi enim nihilo jam deterior est ex hac jactura vel tua, vel
mea conditio, tamen ad te illam pervenisse mallet, quam ab aliis interceptam
neglectamve, saltem ut tibi inde quoque meum tibi gratificandi studium
constaret. De Alcimo quod quæris, variæ ejus sacri poëtæ existant editiones:
sed nulla accuratior, quam Joachimi Zehneri Sleusingensis pastoris, quæ Li-
psizæ apud Schurerum prostat. Marius Victor mihi non est visus. Credo eum
existare in opere sacrorum poematum Georgii Fabricii, quod mihi non est ad
manum, nec ab aliis hic sumere licet. Funera tua vidimus, & tibi ab his non
solum vitam, sed & immortalitatem auguramur ac spondemus. In his quod
tam amicam & multam mei mentionem extare voluisti, est de quo mihi gau-
deam, tibi gratias agam. Exemplar sumpsi Francofurti, cum ibi essem Isi-
dori Pelusiotæ extrudendi causa, a M. Frobenio, qui simul ac audivit quis
essem, libens dedit. Recte feceris, si & D. Remo tui amantissimo miseris. De
Apulejo Wouwerii jam aliquid ex Helia Putschio cognoram. Tu ipse eum
ex propinquo incita & instiga ut maturet, multoque magis etiam impelle ho-
minem ad proferendas in lucem & usum boni publici emendationes Cicero-

ritanas ex codice Jani Gulielmi. Non poterat melius otium suum alibi collocare. De Persio Casauboni edito nihil dum comperti habeo. Dn. Bongarsius Francofurti me convivio excipiebat, & literas ab eo *ἐκ χειρὸς ἐς χεῖρας* reddidit, quibus meos in Isidorum conatus perbenigne approbat, sicut & Scaliger. Magnum & quidem geminum præjudicium habeo: a quo qui diffenserit, caveat, ne judicio caruisse videatur. Prohibet, ut spero, ad proximum mercatum curante & sollicitante meam vicem Cl. Grutero apud Comelinianos. Cum his enim, ut qui Chrysofolomi quoque multa Græce nobis dederint, contraxi etiam de Isidoro, ut ex eadem officina & magister prodeat & discipulus eorum non indignus. Taubmanni Plautus jam prælum patitur tandem Witbergi, ut his diebus ad me scripsit. D. Scherbius noster ex febris valde est debilis, ut metuat suæ ipsæ vitæ: quanquam ad mortem præfenti est animo, vel ideo, ut brevi sit cum conjugē, quam præmisit. Nudius tertius supremis ejus condendis elogiis interfuerunt septem testes Academici. Magnum lumen nobis extinguetur, quanquam enim jam ab aliquot annis id morbi nebulis quasi obscuratum quodammodo videri potuit, tamen domi adhuc splendebat, contractioribus quidem, sed tamen satis dilucidis & illustribus radiis. D. Hubnerus *ὁ νεώτατος* ipse de se scribet tibi. Tu velim multa meis verbis salute impertias Cl. V. D. Ignatium & Rev. D. Eilardum Lubbinum, cujus novæ functioni sacræ gratulor & divinam benedictionem adprecor. Hasad D. Theod. a Senden, ut jussisti, missi: per quem, ut spero, etiam deinceps nostræ utrinque curari poterunt, si quas à te nobis inscriptas acceperit, jubeat Noribergi apud D. Georg. Remum nostrum deponi. Bene vale mi Kirchmanne. Altorfii. die 22. Decemb. Anno 1604.

De Giphanii Scriptis scripsi ad D. Theodorum. Is tecum communicabit, tu cum D. Ignatio.

EPISTOLA CLXVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostochium.*

Recte accepi exemplar Epithalamiorum sive Hymni nuptiis tuis cohonestandis editi, Vir Cl. & ornatissime, & animo meo carissime. Sed cur unum tantum misisti mihi? debebas duo vel tria addere, ut esset quo Dn. Quercerum, Doctorem Rhumelium, alios munerari possem. Nimis profecto cæpisti tenax esse, ex quo paterfamilias es factus, quid fiet, ubi ad meam ætatem perveneris? sed extra jocum, debuisti certe plura mittere, tam optata præsertim occasione, quam suppedibat ornatissimus adolescens Henricus Bakmeisterus, Rever. & Cl. V. D. Lucæ F. quem in vestram gratiam, & ut intelligatis me nihil non velle vestra causa, eorumque, qui vobis cari & amici vivunt, statim domo & mensa excepi mea. Intentus quoque ero in omnes ipsum juvandi, promovendi, ornandi occasiones. Deus det eventus, quos optamus. Tibi molestias creari a Des. Heraldō, nollem profecto. Sed non deerunt tibi tela, quibus

quibus hunc vitiligatorem repellas. Credo æmulatione impulsus hominem, ut sic in te irrueret immerentem. Sunt enim in gente illa, qui putant, Germanos nihil sapere, se solos æstimant ac circumspiciunt. Ex his fortean ille quoque, doctus alioquin, ut apparet, juvenis. Ex iisdem credo erat Rigaltius: cui quid feceram ego, ut me ita fugilaret in Phædro? Quem ego olim probe depexum dedissem, in Analectis Phædri, nisi libellum hunc in gratiam D. Bongarsii suppressissem. Tu vero hanc petulantiam tui adversarii non sines inultam. At libens cognovi de renovanda illius tui pulcherrimi operis editione te cogitare. Si quid inter relegendum mihi in mentem venerit, de quo sis admonendus, faciam tuo rogatu certiorum. Interea duo loca tibi suggero, quæ in meo exemplari tui libri annotavi. i. libri secundi caput tertium hoc a me emblemata accepit, insertum prope finem ante illa. *Fit autem mentio cereorum. Allusit eodem & Alcimus Avitus lib. V.*

Nulla vasans a morte domus, dum lumine multo

Tota curatur populosum furus in urbe.

II. extremo capiti XI. ejusdem libri II post τῆς ἀγοῆς hanc addidi coronidem. *Conjungit & plures hujusmodi insanos ritus Alcimus Avitus libr. v. ubi stragem inter primogenitos Ægypti editam describit.*

Ergo ubi percussas soboles confusa repente

Aula videt, currunt stentes ad funera matres,

Pectora contundunt pugnis, orinesque revellunt

Unguibus & nigras festinant scindere malas.

Sed non dubito quin per te ipsum jam hæc & similia observaris & addideris. Boni tamen consules nostram hanc tui juvandi voluntatem. Habes hic Iconam meam, amicorum studiis a me expressam. Boni consule & candide interpretare. Deceveram hac ipsa occasione, quam de improvviso aliud agenti monstavit D. Remus, etiam D. Ignatio tradere, sed non licet per temporis brevitate. Itaque meas εὐεὶ πάντων alia via accipiet, nec multo post has. Cum eo communicabis etiam οὐδ' ἄρως, in Scioppii Lædorias. Bene Vale, mi Dn. Kirchmanne. Noster Hubnerus brevi me deferet, & rusticanam nostram vitam cum deliciis urbanis commutabit. Mallem ipsum in vita Academica remansisse. Verum videtur mihi festinare ad opes. Plura ex ipso cognosces. Iterum Vale, & saluta ex me amicos, imprimis D. Ignatium, & D. Lubinum, cui etiam suum contigisse Antæum audivimus. ἔγω ἀλλοιμὸς Ἡρακλῆς. Altorsii die xxx. Maji. MDCVI.

E P I S T O L A C L X V I I I.

J O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

Conradus Rittershusius.

Rostochium,

REspondeo literis tuis, Vir Cl. & doctiss. quas 12. Martii datas accepi ante paucos dies primum, curante D. Remo nostro. Is ea redimere coactus

Æus est pretio 24 cruciferorum, de quibus ipse 6. ego 18 solvimus: meæ enim literæ propter carmina adjuncta erant crassiusculæ. Sed fuit tanti accipere amicissimi viri literas, quæ non fuissent caræ, quamvis pluris constitisset νόμισρον. Gratiâs magnas ago tibi de procurata editione illius pestilentis satyræ. D. Ignatio vero de honore nominis sui profixi mihi accommodato. Mora non eguit excusatione; sat cito quod sat bene factum. De Henrico nostro omitte illam sollicitudinem tuam. Ego sum placabilis, memor videlicet illius ἀκεραὶ δὲ φρένες ἰθαλῶν. Sed ubi quæso jam & qua conditione vivit? an ad vos rediit? Nos de ipso postquam Jena abiit, nihil cognovimus. Caspar Barthius ad me semel scripsit Witeberga hac proxima hyeme, eoque ipsi ego rescripsi, pararius Dn. Taubmanno, qui mihi pererudito juveni commendavit. Dn. Gruterus mihi Heidelbergæ misit ipsius libellum notarum ad Petronium Arbitrum, de quibus Gruterus satis scabiose sentit. Ego illas tamen non contemno: & hoc mercatu Lips. remisit ei, hortatus auctorem, ut edat. De editione scriptorum Giphanii, quod quæris, res tota est in manu Joannis filii & heredis, privilegio muniti. Is quid tamen facturus sit patris sui scriptis (in quæ alii quidam nullo jure involaruri, ad editionem inconsulto ipso festinantes) ignoro. Procul enim a nobis abest in Alsatia, & tarde ac raro inter nos commeant literæ. Vellem aut propior esset, aut mihi rem istam committeret. Nunc per me faciat quisque quod volet. Ego habeo quod agam satis rerum mearum. Vidistisne ibi librum novum, sacrum & horribilem ipso titulo (ulterius autem nondum vidimus) quem Scioppius (olim Schoppius) in Scaligerum edidit? Rogo quid censetis, tu inquam & Cl. V. D. Ignatius, aliaque candidiora peccata? Calauboni & Bongarsii judicia jam scimus. Speramus non defuturos vindices honoris Scaligeri, ut ipse taceat. Vale mi D. Kirchmanne, & rescribe sæpius. Tuam enim ut benevolentiam facio plurimi, & amicitiam sancte colere cupio dum vivam, ita epistolam ac manum soleo exosculari. Altorfii die XIX. April. MDCVII.

Quod mihi de Magistratu scholastico gratularis, benigne facis: sed magis gratulabere, cum cum deposuero, simulque multis molestiis fuero liberatus: quod spero post duos menses futurum Deo propitio. Tunc πρὸς ἰδιωτικὴν τοῦ ἐν ἡείσῃν & ad studia mea tranquilliore animo revertar.

EPISTOLA CLXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershufus.**Rostochium,*

JAm ante ad te scripsi, Vir ornatissime & amicissime, tuoque vel potius nostro communi desiderio utrinque satisfeci, in cohonestanda celebrandaque optimi nostri Ignatii memoria, quæ mihi semper erit venerabilis juxta tecum. Amisimus, enim vel præmisimus (ut magis pie loquar) virum vera antiqua virtute & fide. Quid igitur, inquires, sibi volunt hæ novæ literæ? nimirum

mirum datur hæc opera studiosis nostris quatuor, qui hinc ad vos studiorum causa proficiscuntur. Ex his unus est tuus civis, Johannes Steinius ante biennium commendatus mihi Argentinæ, à Clarissimo & consultissimo viro Dn. Theodoro a Senden J.C. reliqui tres fratres Bussi, non modo populares mei, sive conterranei sunt (ignosce vulgimore tecum fabulanti) sed etiam, dum hic fuerunt, maximam temporis partem sub eodem tecto mecum habitaverunt. Omnes tibi quam commendatissimos esse cupio, eamque de te fiduciam habeo, quod sis iplos, vel mea causa, humanissime amplexurus, & quibus scies poterisque modis adjuturus. Idque ut facias te rogo. Qua in parte cuique commodare queas ex ipsis coram rectius intelliges. De Georgio tamen Bussio jam nunc tibi prædico, quid animo agitet. Auctor ipsi fui, colligeret in unum *σῶμα* variorum, quæ sparsim exstant, Auctorum versiones Latinas Epigrammatum Græcorum, quæ habet Anthologia: & *αιφθέρως* cum ipso communicavi, quæ ego jam olim huc facientia collegeram, in quibus multæ avunculi mei Mathiæ Bergii, multæ etiam meæ translationes. Non dubito, quin & ipse faveas boni juvenis laudabili instituto, & aliorum quoque favores, imprimis autem R. & C. V. D. Eilardi Lubini, qui in eodem genere jam pridem operam navavit, & procul dubio multa in mundo habet, quibus possit ipsum instruere, dum professione Theologica ipse impeditur, quo minus, quod cæperat, stadium decurrat. Rogo te, velis ipsi pararius esse ad Dominum Lubinum. Ejus frater natu maximus Theodorus legalis eruditionis specimina haud vulgaria apud nos aliquoties, qua publice, qua privatim, disputando pariter & docendo edidit; qua de re cum publicum habeat facultatis nostræ testimonium, plura verba hic addam ad compendium, præsertim cum ipse secum ferat eas artes, ex quibus verissima cujusque commendatio proficiscitur. Si quorum studia noveris posse ab eo gubernari vel adjuvari, dabis operam, ut ratio ipsius habeatur. Id mihi ipsi tributum existimabo.

Superiora dictavi fessus aliis laboribus. Hæc subscribo, te rogans ut curare velis recte reddi I. literas meas D. Bredovio inscriptas. II. literas, quas ad Dn. Theodorum a Senden dedi. Habes hic literas Dn. Remi nostri, quas ad me misit ante paucos dies. Joanni Steinio quasdam dedi chartas, quas suo vasi inclusas tibi redderet. Eas distribues inter amicos. Exemplar etiam de singulis unum dabis Rever. & Cl. V. D. D. Lubino: quem rogabis meo nomine, ut in uxoris meæ obitum paucos mihi condonet suos etiam versus. Cogito enim edere quorundam Carmina amicorum, quæ pridem in meam gratiam super illius morte mei consolandi ergo scripserunt. Obstetricem hanc animorum, qua te dono, boni consule. Eum libellum vestratibus commendabis bibliopolis & studiosis, non solum quia dignissimus est commendari legique, sed etiam ut tanto plura exemplaria distrahat typographus, qui ex editione Parisiensis librum recudit, me hortatore B. V. Altorfii, raptim ut vides XXI. Octob. MDCVIII.

Trajanum meum integrabo tibi, ubi totus fuerit impressus; Interea pau-

Hh

cula

cula illa boni consule. Salutabis per occasionem verbis meis Dn. Franc. Wlzen-
zendorphium nostrum.

EPISTOLA CLXX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Restochium,*

Cum amicitias Doctorum Virorum ultro expetere atque ambire solem,
 casque secundum Theocriti *χάριτας*.

παιδῶν ἡμίονων τε καὶ ἴππων πρὸς θεὸν ἐλέαδι.

valde certe inhumanus sum & ingratus mei immemor, si non oblatam a te,
 Kirchmanne, amicam voluntatem libens amplectar atque exosculer. Ego vero
 hoc facio, & testor tibi, me summa cum voluptate legisse literas tuas, qui-
 bus ut tuam mihi offers, ita meam reflagitas benevolentiam. Age, mi tu,
 faciamus mutuum, & alter alterum amemus, cum nos devinciat inter nos stu-
 diorum & animorum similitudo, a qua nexus solet esse arctissimus. Atque
 utinam in me aliquid esset tua tam honorifica de me opinione dignum: sicut
 ego mihi de tuo tam elegante ingenio & recondita doctrina omnia summa pos-
 liceor. Protulit Lubeca vestra sidus aureum, nimis, heu! celeriter prære-
 ptum terris! Janum Gulielmum dico, qui omnium cruditorum puncta tulit.
 Ei te successurum auguror: nec non alterum civem tuum, Theodorum a Sen-
 den, amicam meum, qui jam Tubingæ studia Principis Brunswicensis &
 jam Augusti gubernat, Vir eleganter doctus, *καὶ ταῖς μέγισταις χάριταις συγ-
 καταμυγνὸς, ἡδίστην συζυγίαν.* Bene spero de posteritate, cum talium successu-
 centem gloriam video, cui ex animo faveo. Oppianum meum abs te desi-
 derari ex unis alterisque Coleri nostri litteris intellexi. Explerem egomet desi-
 derium istud, nisi ipse jam pridem omnibus exemplaribus (quæ mihi perpau-
 ca typographi heredes donarant) inter amicos distributis, egerem. Pagellas
 duas tamen mitto, ut proprium aliunde nactus illum scriptorem meum, suo
 loco inferas. Ad proximas nundinas vernas prodibit, ut spero, Gunterus no-
 ster, quem jam exprimit Gruppenbachius Tubingæ. Nunc horis subsecivis
 conficio librum non inelegantem, cui titulum faciam, Homerica. Sed de
 hoc plura alias. Vale, & nos, ut cœpisti, ama. Altorphii ad D. V. Kal. Jan.
 M. D. XCIX.

EPISTOLA CLXXI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Restochium*

Clarissime & doctissime Vir, Dn. & Amice plurimum dilecte & hono-
 rante, diu est, ex quo nihil a te accepi, adeoque ne hoc quidem rescie-
 scere

scere potui, an quæ ad te mihi mense Octobri superioris anni in obitum & memoriam Cl. viri Dn. D. Ignatii a variis auctoribus scripta. Ea tradideram ad vos proficiscentibus Bussis Fratribus & Johanni Stenio, civi tuo: de quibus ipsis etiam interea quid factum sit, tantumdem scimus, quantum qui nihil. Aut igitur tibi meas illas, aut mihi tuas interceptas esse oportet. Quicquid sit, rogo me certiozem facias. Has ut ad te darem effecit Cl. Casaubonus, qui suis ad me istas, quas vides inclusas, commendavit, tibi ut curarem, Quod a me sedulo factum esse, facies quam primum ut intelligat. De mearum rerum statu breviter sic habe: sponsus sum, qui alterum fere annum ago viduus. Tandem enim & amicorum suavis, & rei domesticæ necessitate adductus, ad secundas nuptias animum adjeci. Itaque ante octiduum Bambergæ conjugii fidem dedi pudicissimæ virgini Catharinæ, filiz Ampliss. & Consultiss. viri D. Pancratii Holtzschuhii J. C. & advocati Nobilitatis Franconicæ, cujus soror nupta est Cl. V. D. And. Dinnero, Conradi J. C. Fi. Collegæ & compatri meo conjunctissimo. Eam volente Deo ducam domum 19 die Junii. Is enim nuptiis dictus est dies. Interea sponsam domi suæ apud parentes reliquo. Scio te, ut antehac adversis meis indoluisti, ita nunc secundis gavisurum esse. Atque utinam propius favere nobis atque adesse posses. Esto tamen cum tuis suavissimis Musis invitatus. Salutem plurimam dices Reverendo & doctissimo viro D. Lubino, cui de rerum mearum statu, quæ scripsi, si videbitur, communicabis. De Novellis, quid moliar novi operis, alias cognosces ad longum ex Ampl. Viro. Dn. Ernesto Cothmanno J. C. Cogito enim brevi ad Amplissimum Collegium Juridicum Academiæ vestræ de eo scribere, idque explorandæ eorum censuræ. Vale & salve, mi amicissime Kirchmanne, & tandem rescribe. Altorfii die 28. April A. 1609.

E P I S T O L A C L X X I I.

J O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Responsum.*

ANte paucos menses literas a te, Vir clarissime & doctissime, amice charissime, reddidit mihi Joachimus Albinus, egregius juvenis, qui huc adduxit nobilem Pomeranum Jasmundum, discipulum suum, quos mihi diligenter commendabas, nec minus etiam causam Academiæ vestræ disputatam defensamque aliquot Consiliis Clarissimi & Consultissimi Viri Dn. Doctoris Cothmanni. Nihil equidem gratius mihi fuisset, quam tunc statim respondere tibi ea occasione, quam habebam præ manibus redeunte domum Dn. Quilovio, Advocato Stralsontensi, egregio certe viro, nisi sub illud ipsum tempus mihi peregre abeundum fuisset ad agendam causam cujusdam clientis. Quod igitur hæcenus sine responso te reliqui, quæso te, ne id in malam partem interpreteris. Has ad te dicto, oblata mihi alia occasione, per quandam

H h 2

Stral-

Stralfontensem, Doctorem juris hodie mihi commendatum a Dn. Doctore Simone Tilmanno advocato reipub. Augustanz, quo curante spero te has recte accepturum. Albinus diligens est auditor meus, & nomen quoque suum dedidit pridem collegio meo privato, in quo sese aliquot Juris studiosi singulis hebdomadibus exercent in disputationibus Pandectarum. Rogo te ut multos ejusmodi nobis commendare velis, quos nunquam patiemur in nobis desiderare humanitatis officia. Ipsi quidem Albino hactenus videor ad vota respondisse, idem porro quoque facturus. Quod attinet ad consilia de causa vestra Academica, nondum ea nobis visa sunt, detenta quippe hactenus Norinbergæ a Consiliariis Reipub. nostræ. Dedi autem hoc consilii Albino nostro, ut interdum eos per literas submoneat de expeditione maturanda, quibus ipse tradidit illa volumina. Ipse quoque nonnunquam in literis meis ad Cl. Remum nostrum significavi, nos consilia ista ab ipsis primum perlustrata expectare, & expedire velle. Quod ideo tibi significo, ne in nobis aliquam moram esse putes, & excuses quoque si opus sit, nos apud Collegas tuos viros præstantissimos, quibus ego & mei Collegæ gratificari paratissimi sumus. Atque hæc hactenus. A tuis victoribus DD. Bussiis, fratribus ornatissimis literas accepi, non minus accurate, & diligenter, quam amanter scriptas. Quibus sane eadem hac opera & occasione respondere percuperem, nisi me jam simul & semel plurima circumstarent negotia, ut proinde mihi apud ipsos hac vice opus sit excusatione, quam ut ipse eis exponas diligenter & officiose a me salutatis, majorem in modum abs te peto. Brevis erit cum ipsis rescribam & satisfaciam. Interea velim seorsim dicas Georgio Bussio, hortari me ipsum, ut sua Epigrammatum Græcorum collectanea ex manibus ne deponat, sed variorum translationes, quas hic me approbante & intigante cæperat, velit pertexere, & ad optatum finem perductas aliquando in publicum emittere. Habiturus est non leve subsidium in tripartito opere illo, quod nuper Francofurti ex officina Jonæ Rhodii exiit, inscriptum, *Delicia Poëtarum Gallia*. Ibi enim variorum epigrammata nuper translata vidi. Habebit etiam quædam Latine reddita inter Nicolai Grudii & Hadriani Marii poemata, excusa Lugduni Batavorum apud Johannem Patium hoc ipso anno. Sed ego fortasse memorem moneo, & currentem, quod ajunt, calcaribus urgeo. Vale mi charissime D. Kirchmanne, & hæc inclusas pagellas boni consule. Altorfii die 23. Novemb. A. 1609.

Salutem officiosiss. adscribo Dn. D. Cothmanno & tuis civibus Colero & Steinio, puto enim hos etiam vobiscum commorari. Recens accepto nuntio de obitu sororis dilectiss. cum aliquot liberis peste extinctæ, in luctum & mærorem magnum datus sum.

EPISTOLA CLXXIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostochium.*

Responsa Cl. viri. Dn. D. Ernesti Cothmanni mense Martio primum ad nos miserunt Dni Consiliarii Norimbergenses. Quæ statim sub manus sumpimus, ac perlegimus, censuramque super illis nostram breviter, sicut petiistis, concepimus, & sub finem voluminis inscripsimus, sigillo facultatis nostræ munitam. Commendassem ego volumen illud, quo nimis diu caruisse videmini (nulla tamen nostra culpa) mercatori cuiquam profecturo Lipsiam ad mercatum, unde porro ad vos curaretur perferendum. Sed D. Remus nunc mihi scripsit, prius remitti debere ad D. Hubnerum, qui habeat mandatum, secundum quod curaturus sit, utiliter ad vos redeat. Ideo quoque necessarium fuit, librum remittere ad Noricos nostros, quod ipsorum subscriptio necdum adesset. Maluissimus autem hanc præcessisse, eamque ob causam tria folia vacua reliquimus inter Dn. Mart. Chemnitii & nostram approbationem, si forte adhuc velint suam subscriptionem nostræ præponere. Sed hoc in ipsorum erit arbitrio. Neque tantum est (hac quidem in re) momenti in collocatione, cum videamus etiam Lipsiensium subscriptionem subjectam esse Francofurtensium, vetustius nempe collegium post positum recentiori, quod sine præjudicio sit dignitatis cum ista res agatur *ὡς ἐπυχε*. Spero jam curæ futurum Clarissimo D. Hubnero, ut librum & documenta, quæ omnia salva a nobis recepit, vos quoque mature recipiatis. Hæc interim ad te, ut constet vobis de fide nostra, & quod per nos non fiat, quo minus in tempore responsa ad vos redeant. Etiam Censuræ nostræ concepta verba, quomodo ad calcem responsorum adjecta est, volui denuo descriptam & subsignatam sigillo publico ad vos, quasi in antecessum, mittere cum his literis, quas ex mercatu Lipsico recte, uti spero, accipietis, curante ornatissimo juvene Theodoro Sizmanno: huic enim commendavi. Haberem plura, de quibus non solum ad te perscriberem, & inter alia etiam de metu, in quo hic versamur ob exercitum ad Danubium collectum, verum etiam ad Dn. Theodorum, ejusque fratres (si tamen adhuc vobiscum sunt) modo & tempus & vires ad scribendum sufficerent. Nunc & illud me deficit, & propemodum etiam istæ, languent certe oculique ambo, cerebrumque manusque inter hunc concursum multiplicium scripturum. Alioquin etiam a semestri toto, & quod excurrit, dubiæ sæpe & afflictæ fui valetudinis, necdum satis me recollegi. Excusabis igitur me, & ipsis (diligenter a me salutatis) *ἀγαθίας πέρι*, & tibi quod nec plura nec accuratius scribam. Salutem adscribo officii & cultus plenam Cl. V. Dn. D. Cothmanno, & Dn. D. Reinholdo (quem confido meos & M. Picarti versus accepisse in tempore, missos scilicet ad eum & ea via, quam & quem ipse nobis designarat) & Rever. clarissimoque viro Dn. D. Lubino. Vale, mi cariss. amice, & salve. Altorfii die XI IX. Aprilis MDCX.

Hh 3

EPI-

Conradus Rittersbusius.

Rostochium.

Merebatur hoc singularis illa de me sollicitudo tua, V. Cl. & doctissime, & amicissima affectio, quæ ex omnibus partibus litterarum tuarum extremo mense Augusto, & deinde aliarum 24 Septembris ad me datarum luculenter apparebat, ut multo ante responderem. Neque sane voluntas ac προθυμία mihi defuit, sed mittendi occasio. Eam cum nunc demum monstravit mihi noster Ruarus, quidni ea libentissime utar? Non dubito, mi carissime Kirchmann, quin ab aliis jam cognoveris calamitatem Academiarum nostrarum, quam superiori tempore Autumnali perpeffa est, dum semina quædam contagiosi morbi, aliunde huc importata, & quibusdam civibus exitialia tantum, ac fere panicum terrorem plerisque omnibus studiosis (quorum tamen nemo, quæ singularis est Dei clementia, malo isto correptus aut sublatus est) injicerent, ut velut a ymine facto certatim diffugerent, aut certe secessum quærerent in vicinia, speculaturi ex tuto, quo res evasura esset. Clementer nobiscum egit Deus, & plagam a nobis avertit post paucas dierum hebdomadas, nec ita multos e medio sublatos, cum quidem plus periculi impendere videretur, & satis refertum sit oppidum nostrum pauperculis ac sordidis hominibus, adeoque turba puerorum & puellarum. Cessante igitur malo, cessavit etiam solitudo nostra scholastica, & satis magnus numerus ad nos rediit, ut mediocri frequentia in auditoriis nostris denuo conspiciatur: tametsi nonnulli alias sibi sedes delegerunt, & quidam Ingolstadium commigrarunt, inter quos etiam Albinus noster cum suo Jasmundo. Scripsimus nonnulla per hanc occasionem Cl. D. Scipio & ego, quæ idcirco edenda censuimus potissimum, ut aliis ad quos forte sinistra de nobis fama pervenit (ὡς ταχέια πικρὰ τῶν κακῶν ὁδοιπορεῖ) certi quid habeant de rebus nostris, quo jam sint loco: tum etiam ut publicum exstet grati erga Deum servatorem animi nostri indicium sive testimonium. Pagellas cum his litteris spero te accepturum. Indicum enim vel in horas potius exemplaria ex urbe expectamus, ubi imprimuntur. Habes hic etiam orationem Magnifici nostri, quam eadem occasione habuit atque edidit. Ejus titulus nonnullis visus est paulo insolentior in *Restituitq.* & contra nimis abjectum, quod in præfatione scribitur, *Academiam non parum debere Baroni illi*, qui adhuc est adolescentulus, & vix semestre hic vixit, ut necdum potuerit suis meritis valde sibi devincire atque obnoxiam reddere Academiam. Sed hæc te παρερησάζων, quod mihi fraudi esse nolim. Responsum nostrum pro causa vestra iustissima non ingratum vobis fuisse, libenter ex tuis cognovi. Parati autem sumus præstare vobis etiam deinceps, quicquid vires nostræ ferunt, & vobis gratum fore intelligemus. Mirabar si antagonista vester nondum quicverit. Male sit illis, qui premunt, affligunt, persequuntur, per quos creve-

creverunt: vel ut mitior ipsis sim, meliorem mentem iis precor. Syntagmati tuo de annulis (quod in luce publica videre gestio) bene precor. Strenue igitur perge, & opus absolve, propitio Deo. Quod ex me quaeris, quis sit ille Magistellus, quem Casaubonus perstringit, puto esse Theodorum Marcilium, tamen si nihil explorati habeam, nec emendationes ipsius Suetonianas viderim. De pugna inter Plinium & Tertullianum quoad materiam annuli pronubi, vix video, quomodo sit componenda, si repudiemus Junii conjecturam, nisi forte & hoc dicamus. Non negare Tertullianum annulum ferreum, dum significat foeminas aureum quoque gestasse eodem illo digito, quem sponsus sibi subarrhasset dato annulo ferreo. Sed fortasse meliora jam exputasti ipse, aut aliunde eruisti, quæ libenter ex te discemus. Nobilem illum Dn. Tessonium Parsoyium non novi nisi ex tuo elogio, quod apud me plurimum valet. Velim scire, cur quaesieris de mea ipsius noticia. In nuntio de obitu præstantiss. viri Dn. Theodori a Senden serio ingemui. Sed ille jam pro his terrenis & caducis, quæ bona appellantur, cælestia illa & sempiterna, quæ vere talia sunt, consecutus, multisque molestiis, turbis & malis hujus vitæ ereptus, gratulationem potius meretur, quam lamentationem. Quid sit de iis, quæ in obitum B. M. D. Ignatii nostri edere parabas? fortasse jam conjunges hoc par amicorum, & simul consecrabis amborum memoriam. Vale & nos amare perge. Salutante Collegæ mei. Aкторii die S. Thomæ Anno 1610.

EPISTOLA CLXXV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rictoribusus.**Risbachium.*

REddite sunt mihi literæ tuæ, Vir doctiss. & amiciss. quas decimo nono Junii ad me dederas. Eæ cum essent domum communis amici nostri Cl. Dn. Doctoris Remi allatæ, una cum adjuncto fasciculo, Bambergæ hæsî in ædibus Ampl. Dn. D. Pancratii Holzschuhii, Socieri mei. Fuit eo excurrendum mihi cum uxore & affine Dn. Dimero ejusque conjuge, quod bonus ille vir subito & improvise casu nobis ereptus sit. Nam decimo nono Junii, cum ex itinere, quod officii ratione susceperat, domum redire pararet, Vorcheimique interjuxisset, ac divertisset apud veterem amicum & hospititem, ad mensam assidens sobriam solus, cum presentibus dantur famulis, Apoplexia correptus est, quæ ipsum intra duodecimam horam extinxit. Memorabile autem hic mihi illud imprimis visum fuit; quod eo ipso die hæc ei evenerunt, quo ante annum lætus læbensque hic filia suæ mensæ nuptiis interfuerat. Deinde quod eadem mensa paulo ante ædificatam illam, quam dixi, sermones cum amico habuerat, de suo munere, quod nimis grave suis humeris incumbere sentiret, propediem resignando. Ego Bambergæ ante 7 quasi hebdomadas huc solus redii, ad opera & rem familiarem meam, relicto ibidem, familiaris erescundæ causa uxore mea, cum sorore Dn. D. Dimneri.

neri conjuge & ipso affine Dinnero, qui etiam nunc in ædibus paternis hærent, donec cum noverca & aliis negotium facessentibus convenerint. Hæc de rerum mearum conditione, quæ simul ni fallor commiserationem apud te commovebit erga nos, simul etiam veniam mihi impetrabit moræ paulo longioris in respondendo; Non enim potui citius; tamen maturare me debuisse fateor gratiarum actionem de transmissa pulcherrima præfatione & commendatione Novellis meis præfigenda. Quæro te ut meis verbis maximas gratias agere velis spectabili Dn. Decano ordinis JConsultorum, pro tanto honore mihi habito; quibus memoriam grati animi sempiternam spondeo, & ubi opus illud lucem aspexerit, ejus rei pignus & tesseram quasi ad vos mittam. De responsis Ampliff. & Consultiff. viri Dn. D. Ernelti Cothmanni maturandis instituti Noribergæ apud Dn. Remum, daret operam ut tandem ad vos, qui jam toto anno illis caruistis, redirent. Respondit detineri ea à quibusdam Collegarum suorum. Mihi etiam hoc in causa esse videtur tam diuturnæ retentionis, quod turbulenta hæc ætas & formidolosa tempora JConsultis nostris, qui in urbe sunt, labores suos subinde augent graviorefque faciunt. Senatores Duo Noribergenses Dn. Wolfgangus Löffelholzius & Dn. Georgius Volkheimerus Reipublicæ suæ nomine Pragæ missi ad vocationem Cæsareæ Majestatis, duos jam menses absunt. Mercatores Norici cum peterent Linzium ad mercatum euntes, Passavii intercepti detinentur adhuc cum mercibus maximi pretii, trium, ut ajunt; tonnarum auri. In Alsatia inducias factas perhibent. Interim Juliacum in potestatem Principum confœderatorum venisse fama est, quæ ad vos jam pridem, ut arbitrator, pervenit. Sed de his aliisque ad publicum statum pertinentibus, procul dubio cum ab aliis plura certioraque accipis, tum a Cl. Remo nostro. Ego ad privata redeo. Bussiis ornatissimis felicem peregrinationem præcor, & felicem ad suos reditam, ut post annum acclamare possimus Theodoro & Clingæ sponsis feliciter. Commendabo eos hoc mercatu Casaubono. Hoc enim officium me rogavit postremis suis D. Theodorus, quamquam, ut ad nos perscriptum est, Casaubonus migraturus est in Angliam, accersitus a magno Rege Britanno. Amisit enim, Rege nefarie trucidato, incomparabilem patronum. Martinus Ruarus Holsatus magnopere me sibi devinxit pulcherrimis & elegantissimis duabus Elegiis suis, quibus secundas nuptias meas exornavit: quod fortasse nunquam facturus, absque tuo hortatu & incentivo, fuisset. Ita fit, ut non minus tibi hortatori, quam ipsi debeam auctori. Utrique certe vestrum fateor debere plurimum. Et ipse quidem Ruarus nuperrime e Saxonia ad me scripsit literas eruditione & amore mei singulari refertas: cui respondebo propediem, cum sciam, ubi locorum degat. Qui has tibi reddet studiosus noster, ait se cognatum Cl. nostri Ignatii τῷ μακαρίῳ. Spero eum tibi vel hoc nomine gratum adventorem futurum. Mihi quidem etiam propriæ indolis ergo acceptus fuit, adeoque hic ipsum promovissem sedulo, si occasiones præsto fuissent: quæ apud nos sunt rariores. Utinam apud vos inveniat; quæ commoda querit. Tu adjutum ibi hominem, quem tibi,

si opus est, commendo. Vale & salutem dic, cum cæteris Dominis Collegis, quibus notus sum aliquomodo, tum Cl. Dn. Cothmanno, cui & hoc in aurem, libenter nos gratuitam hanc operam Academiz vestrz præstitisse, quam lectioni & approbationi consiliorum ipsius impendimus, neque hoc nomine quidquam desiderare præter mutuam benevolentiam. Iterum atque iterum vale, & ignosce, si aberravit ὁ γράψας, qui mea dictata excepit. Non vacat relegere. Altorfii die v Septembris MDCX.

E P I S T O L A C L X X V I.

J O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostoebium.*

Post longa nostra silentia, quorum ego culpam, Vir amicissime & humanissime, deprecor, rejiciens partim in varia impedimenta, quæ me hætenus a scribendo abstinerunt, redeamus, si placet, ad consuetam vicissitudinem hoc genus officii. Principio autem, quando hanc epistolam tibi sub initium novi anni redditum iri spero, faustissimum tibi illius exordium, progressum & exitum comprecor, atque opto cœlitus a Patre luminum, a quo omne datum optimum proficiscitur. Secundum hæc vota adfero ad te duo Evangelia, unum de studio vestrate, meo auditore sedulo, Henrico Heynio: alterum de Salviano, meisque in hunc conatibus. Ac Heynius quidem noster disputationis suæ de minoribus xxv. annis Præsidem me superioribus diebus elegit. Eamque ante quatrimum, publice in bona frequentia præclare sustinuit, promeritus approbationem laudemque omnium, qui aderant, & aliquid de ingeniis ac studiis talibus æstimare possunt. Hoc si retuleris ipsius adolescentis honoratissimis propinquis, scio placitum non mediocriter, imprimis fratribus & Amplissimo Clarissimoque viro Dn. Ernesto Cothmanno. Horum ut & tui nominis mentione versiculos meos, quos rogatu ipsius scripsi, ut thesibus subjungerentur, exornare placuit, cum alioquin ex se ipsis fati juni atque inveniuti futuri viderentur. Id factum vobis non improbari cupio. Atque hæc hætenus. De Salviano sic habe. Cum is gravissimus autor ex Dn. Cujacii aliorumque juris & humanitatis antistitem, ut Jac. Revardi, P. Fabri Fr. Jureti, Lipsii, Casauboni nostri citationibus quorundam locorum primum innotuisset, indeque mihi comparatum magna cum voluptate legissem, nonnullaque (ut fit) observassem & notassem. Collegi tandem diversorum temporum annotationes in unum libellum, & consilium cepi de hoc ipso cum authore, qui multis etiam doctis (quod expertus scribo) incognitus & infrequens, in nostris præsertim regionibus, hætenus fuit, in publicum emittendo. Jam sat scio, te ultro huic nostro instituto subscripturum illud vetus B. F. Fateor equidem esse, a quibus hic autor gravissimus sanctissimus atque doctissimus longe, melius illustrari potuisset, inter quos te quoque optimo jure numeramus. Quia tamen alii majorum gentium Critici atque Philologi ni-

mais diu cessant, ego in medium prodire volui, non quasi hanc provinciam optime administrare possem, sed ne diutius æquo vacua relinqueretur. Itaque vel meo sumptu apud nos imprimendum curo Salvanum; quæ res tametsi magno mihi constabit, tamen est tanti, dum publice proficium, etiam rem familiarem atterere: id quod & in Malcho superiore ~~estate~~ ^{estate} existendo mihi contigit. Sed hanc potissimum specto utilitatem, quod operi quotidie adesse, & corrente prælo, quasi sub manu nata, addere licet, idque si alio peregre mittenda sunt, secus habet. Nunc illud est, quod te rogo, ut si quid memorabile ad Salvanum habes consignatum, id mecum velis communicare, ut cum laude tua ad utilitatem publicam una cum meis commentariis proferatur. Per venerunt operæ ad literam K. & quamvis lente, nec nisi horis subsecivis procedat impressio, tamen spero intra trimestre proximum opus absolutum iri, ut Deo volente ad Nundinas Francofortenses deportari exemplaria possint. Interea spero me responsum abs te habiturum. Præter hæc tres editiones Basiliensem Brassicani, quæ omnium, ni fallor, prima extitit, P. Pithei Parisiensem, & Jac. Chovet vidi nullam, tametsi extare audio plures. Harum prima caret epistolis simul & libris quatuor ad Ecclesiam Catholicam sub Timothei nomine invulgatis, quos ipsissimos illos esse puto, qui contra avaritiam a Salviano scripti sunt. Tertia epistolas quidem habet Salviani; sed quatuor illos libros non item, sed de his satis. Jam enim prolixus esse incipio, & simul ad plures scribendum est mihi, mercatus Lipsici occasione. Lippitudinis meæ signum tibi esto manus aliena, si tamen filii manus aliena dicitur, cum ipse filius portio sit corporis paterni. Ei igitur hæc dictavi, nec relegi, eodem obstante vitio, quod superioris diei scriptionibus & lucubrationibus contraxi. Cætera mediocriter valemus. Vale tu quoque & salve amiciff. Dn. Kirchmanne, & mature, quæso, rescribc. Salutem illis, quos supra nominavi Ampl. & Cl. viris meo nomine velim dicas, ut & Rev. Cl. Dn. Lubino & Dn. Reinoldo a Gheren. De Cl. Casauboni ex Gallia in Angliam migratione, & totius familiæ translatione, hic nonnihil superioribus diebus inaudivimus, quod vocatus a Magne Britannia Rege mille coronatis operam suam conduci passus sit. Quæ de re vos procul dubio certiora habetis. Ad Gentilem nostrum Magnificum ipsemet superiore mense Octobri scripsit de sua in Angliam transfretatione. De mansione tamen nihil: hoc tantum; a Regina vidua ad bimestre comæatum impetrasse. Bene sit magno illi viro literarum lumini & columini, ubicunque terrarum sit. Malchi nostri exemplar an tibi antehac miserim, non bene comminini. Hic ecce habes, ea lege ut si jam aliud habes, hoc des amico cuipiam, cui talia *ὄν τινα ἑρπύλλοντα* esse noveris. Iterum atque iterum vale. Altorfii die S. Thomæ Ap. A. 1610.

EPISTOLA CLXXVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostochium,*

SCio jam pridem in expectatione apud vos esse cæpisse Salvianum nostrum: quem multo ante misissem, si typographicæ operæ fecissent officium. Nunc cum illæ nostam diu remoratz fuerunt, habebis me, amicissime mi Dn. Kirchmanne, excusatum. Accipies cum his exemplar sancti illius & gravis scriptoris, mea cura atque impensâ editi, quod rogo una cum literis adjunctis offeras Magnif. Dn. Rectori vestro. Adjunxissem perlibenter plura exemplaria, quorum unum tibi reservares ad privatos usus, haberesque a me *δῶρον ἰδιόκτητων*, cætera distribueres aliquot Collegis & amicis. Sed cui fasciculum commendo, is majorem molem recusat ac deprecatur. Itaque non nisi unum ei committere potui Lipsiam deportandum, indeque ad vos curandum, & hoc ipsum *ἀσύνδετον ἢ ἀκόσμον*. Et hoc ergo, & illud pro tua humanitate excusabis, munusculum licet investe verbis exornans quod poteris. Utrumque ut facias, pluribus te non rogabo, ne diffidere videar tuæ ergame benevolentiz, quam scio esse eximiam. Inter relegendum si quid in Salviano observaris, quæso mecum communica, ut mantissæ, quam paro, accedat, debito cum præconio nominis tui. Valde jam destituor tempore, præsertim dum ad plures simul scribendum est, sine detrimento tamen operarum nostrarum Academicarum. Itaque nec ad te omnia, quæ cuperem, post tantum præsertim silentium perscribere licet, nec ad Cl. V. D. Theod. Bussium nostrum multa potero. Videbo tamen ne dem nihil, measque cum literis Theod. Sitzmanni compatriis amicissimi conjungam. Sed & tu ipsum meis verbis amantiss. salutabis. Vale & salutem quoque dic Cl. & Ampl. viro Dn. Cothmanno, & aliis Collegis vestris. Altorfii pridie S. Matthæi, Anno Domini M. D. cxl.

EPISTOLA CLXXVIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Conradus Rittershusius.**Rostochium,*

Literas tuas Vir Doctiss. Dn. & amice honoratiss. quas 10 Martii dederas, ad me misit. Cl. Remus noster, una cum iis, quas ad Collegium nostrum dedit Academiz vestrz Syndicus. Non potuimus habere certam occasionem respondendi ante nundinas Lipsicas. Ego igitur has mittam cum Responso Collegii, bona spe fretus, inde ad vos probe ista curatum iri. Commendavi certe diligenter Theodoro Sitzmanno compatri meo, qui Lipsiam a nobis hac hyeme remigravit. Si desiderio vestro satisfactum fuerit a Collegio nostro, gaudebimus istius officii præstatione. Dolemus autem vicem vestram, qui

toties collidamini cum Senatu urbico: quem certe æquum erat magis esse ξενικὸν ἢ συμβιβαστικὸν, adeoque revereri aliarum de se judicia Academicarum, imo & singulorum hominum, qui aliquem habent sensum humanitatis, & ἀδελφείας judicant de talibus actionibus, in quibus certe nos esse confidimus. Tuas literas triduo post subsquebatur Nobilis Adolescens Cimber, qui mihi adferebat literas Cl. viri Dn. M. Dafenii Rectoris. P. T. Magnifici, una cum eleganti & pretioso poemate, quod nihil minus, quam tale quid, cogitanti Academia vestra mihi mittendum decreverat, cujus rei indicium in tuis mihi feceras. Itaque tibi hoc nomine debeo εὐαγγέλια. Magnifico Dn. Rectori, & per hunc toti Reverendo Concilio vestro per literas gratum animum testari studui, quas rogo ei reddas. Scripsi etiam peculiariter ad Dn. Dafenium, cum putarem hunc magistratu jam abiisse. Magno in ære vestro me agnosco & profiteor, nec ullam dimittam occasionem probandi vobis memorem ac gratum animum, omnemque observantiam, qua vos colo. Dicto hæc ad te, languens adhuc ex contumaci morbo thoracis, qui me totas jam septem hebdomadas dierum satis graviter adflixit, adeoque lecto adflixit, quo nondum carere possum aliquot diei horis. Cautio mihi est, ne desinat istud malum in Hæticam, aut hujus sororem Phthisin. Deus me elementer respiciat, meque, si ipsi videbitur, liberis meis & studiosæ juventuti diutius sospitet, pristinae valetudini restitutum: quod te juxta mecum optare ac precari sat scio. Vale felicissime, & verbis meis dic salutem cum cæteris Collegis tuis, tum imprimis Rev. & Cl. viro Dn. D. Eilardo Lubino, & Amplif. Consultissimoque Dn. D. Ernesto Cothmanno. Altorfii D. 25. April. An. 1612.

EPISTOLA CLXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Christophorus Colerus.**Rosforbium,*

Cum tuæ literæ, Vir doctissime, huc adferrentur a tabellario Noribergensi, peregre aberam, & si scire cupis, Pragæ eram. Nihil vero illis gratius mihi accidere tum potuit, quæ ex itinere fere trimestri contractam omnem nauseam abstergerent. Nam & doctæ erant & animi tui φιλοφρονητικῆς signa exstantia præferbant. Ignatius Hanniel eruditione singulari mihi satis notus est; fide & candore notissimus. Unde non vulgariter ejus amicitiam colo. Verum is nimis a nobis abest procul, hoc est in Academia Bituricensi Gallica. De Terentio cur me olim amares causæ non erat. Puer ista olim somniaveram. Parergis fortean non derogem ipse diligentia & industria laudem. Alia etiam edidi, sed quæ magis inserviant vulgo, quam doctis & tibi placeant; ut Quæstiones Vaudi & Costani a me Jenæ editæ: Sententiæ ex utroque jure consarcinatæ, excipio tamen Alexandrum ab Alexandro, in quem quædam post magnum illum Tiraquellum vidimus. Nunc typographus expectat Commentarium in Bellum Catilinarium Sallustii, quem spero me eruditus probaturum. Schioppii nostri suspectas videbis illic post nundinas. Is

jam.

jam in Italia est, rediturus huc ante hiemem. Ejus loco tibi paravi alium amicum, V. Cl. Conradum Rittershusium J. C. tui ut vere vice Schioppii interim fungatur, scribere potes. Ab eo salutem tibi nunciare jussus sum. Ne dubita, acceptissimus nobis es, ac perge sis modo, & ejusmodi literis crebrius me vise. Vale Kirchmanne doctissime. Altorfii XXI IX. Aug. MD. CIO. XCVII.

EPISTOLA CLXXX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Christophorus Colerus.**Rostorhium.*

Serius equidem quam debebam, tuis respondeo, mi Kirchmanne, sed hoc peccatum crebro inter amicos committi solet, uti ipse nosti. Itaque facile veniam apud te spero vincibilem. Si tamen irasceris, puto hisce te novis demulcebo. Schioppius iste, quando defecerit, & ubi, puto probe nosti. Illud non item, agere nunc Ferrariæ apud quendam Wakerum D. juris & Cæsarîs legatum. Orationem in laudem hujus Pontificis habuit, in qua mirifice adulatur illi Pseudo-Petro, & ad sæviendum in nos bonos Christianos, perfide & crudeliter eundem invitat. Est ea oratio typis vulgata Ferrariæ, & huc a Gifanio missa, subscripsit se in illa Oratione Schioppius Aulæ Lateranæ & sacri Palatii comitem. Hinc illæ lacrimæ. Honores ille homo plane Diabolico fastu venatur & raptat. Rittershusius ex morbo diutino & admodum periculoso pene convaluit. In Gallia summum otium nunciatur, & literæ in novum florem crescunt. Vocavit Rex Casaubonum Lutetiam & Scaligerum. Scaligero sua manu scripsit. Cum Casaubono de Academia Parisiensi instituenda per tres horas locutus, scribitur a Francisco Pithæo. Evocabuntur ex Germania ut audio aliqui excellentes J. C. Mirum quid noster Scipio Gentilis sit facturus. Suboluit mihi nescio quæ de ejus in Galliam captatiuncula. Nam eo omnium familiarissime utor. Gifanius a Pontifice vocatus est, ad instaurandas ibi cathedras Jurisconsultorum. Ego an adhuc Basileam ante Pascha, ad petendos honores Doctoris sim iturus, addubito. Vale, VIII. Jan.

EPISTOLA CLXXXI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Christophorus Colerus.**Rostorhium.*

Mel merum mihi literæ tuæ fuerunt, amicissime mi Kirchmanne. De lauru quid mihi narras? Equidem nihil tale me a Reufnero petiisse scio. Tu tamen aliquid ex penu Musico depromas licet. Nam fortean ultro mittet Reufnerus, quod non spernam. De Sallustio ante hæc nundinas nihil fiet culpa & flagitio maximo typographi mendacissimi. Plautinæ æque nihil quam typographum citant. Delibero an has Francofurtum ad Moenum mittam:

ubi cum quibusdam typographis antehac notitiam contraxi. Gaudeo te de Magistratibus Romanis legere, sed velim te videre etiam Justi Lipsii libellum egregium, qui penes me, *De Magistratibus Rom*; nunquam editus est, & mihi a quodam Lipsii discipulo donatus. Nuper cum Noribergæ essem, indagavi & reperi tandem bibliothecam quandam optimæ notæ. In qua, præter multas insignes alias antiquitates, inveni utriusque linguæ scripturas complures in pergamenis scriptas. Dicitur non potest, quam ista res me delectaverit. Fuit ea olim Wilobaldi Pirkheimeri, Viri nobilis, & Patritii, & summi Historici. Inveni etiam Plautum & Sallustium antiquissimos, Thucydidem, Ptolemaeum, Euclidem, Horatium, Juvenalem, Martialem & alios scriptores. Quædam Plinii de Medicina nunquam typis edita. Gaudebis mecum scio, & magis quidem ubi scis, mihi illa tota Bibliotheca uti frui licere. Vale, & me ama. Altorfii 13. Feb.

Professio mea hæc magnifica. Habeo enim ultra 100 auditores quotidie.

EPISTOLA CLXXXII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Michael Piccartus.

Resochium.

CUM triga hæc fratrum Bussiorum pulcherrima & ornatissima, Kirchmanne Clarissime, ad vos viam adfectaret, duplici nomine gravisus sum, altero, quod occasio mihi daretur alloquendi te per certos homines, quique, quod unice habebam in votis, mihi repræsentarent, altero, quod ostendere liceret doctissimis fratribus, consalaneis diu meis, amicis semper suavissimis, meum de ipsis apud externos judicium. Utrumque tibi non fore ingratum, mi Kirchmanne, spondeo. Illud, quia & præsens amari me abs te non obscure intellexi, & ejusdem in absentem esse animi literæ loquuntur ad Cl. Rittershusium nostrum. In eo paria tecum me facere persuasissimum habe, Vir. Cl. & facturum, quamdiu me mei compotem voluerit esse Deus Opt. Max. Idem ut tu perseveres facere non rogabo, quoniam istud natura tua auguratur & virtus. Istud quoque humanitas tua patietur, ut tibi commendem eos, quos tuapte sponte commendatissimos habiturus es, ubi cognoveris. D. Theodorum natu maximum in jure civili versatissimum deprehendes, sic ut multos hordeaceos doctores longo post se intervallo relinquat. Ejus fratres strenue fraternis insistant vestigiis. Sed vecors ego, qui in illis commendandis te fatigem, qui se, fat scio, & Academiæ vestræ & tibi probabunt. In cujus mentionem dum incido, recrudescit, & in animo meo vulnus eidem inflatum morte summi viri Ignati Hannielis J.C. amici tui, cujus obitu insperato, quantum acceperit damni res literaria, non dici fatis, nec doleri potest. Tu, mi Kirchmanne, vides geminum tibi onus hoc casu impositum tuendi honoris Academici, quorum alterum ab amico in te devolutum sustines hæctenus sine querela. Vive modo & perenna cum paucis aliis Academiæ tuæ proceribus, & mitius feremus, quod
Deo

Deo visum videmus. Honori summi viri scripsi Epigramma, quod per Cl. Rittershusium ad vos jam credo missum. Vale Cl. Kirchmanne, & sicubi tibi otium erit quandoque, ad has nugas nostras diverte. Vale iterum meque, si mereor, amare perge. Altorfii, Mense Octobri die 20 Anni MDCCIII.

EPISTOLA CLXXXIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Michael Piccartus.**Luberam.*

Non potui non animo commoveri & exultare, cum intelligerem te nihil immutatum mihi esse. Superest ut abste petam, uti deinceps quoque vel constantiæ tuæ causa affectum illum mihi servare velis: Nam ea sunt tempora, cum penuriam amicorum queri oportet, ita nobis vel fata eos eripiunt, vel alia quædam imperata. Quot enim meliores animas paucorum annorum spatium eripuit? pauci certe sunt, qui dignitatem nostri ordinis & literarum cum aliqua fama tuentur: Ego præter Gruterum & te, Heinsiumque nostrum & Meursium paucos habeo, postquam Casauboni, Rittershusii, Taubmanni & alii veriboni nos & hæc mortalia deseruere, itaque mirari non debes, si studeam omnibus officiis & obsequiis veteres amicos retinere. De meis scriptis quid tu & viri boni sentiant, quanquam non ingratum est cognoscere, tamen nolim quidquam affectui dari, & si quisquam alius modice aut, intra etiam modum, ego de me sentio, & cognosco indices magis, me velle aliquid, vos posse. Itaque cupide exspecto Syntagma tuum de annulis, in quo vellem aliqua a me te juvare possent. Sed scio te omnia jam inventa habere. De usu annulorum in sinistra locum Tertulliani notavi extremo libello, de habitu muliebri, *sinistra* inquit *per singulos digitos, de singulis sacris ludit*, quo facit & Plin. l. 33. c. i. & 2. Rationes ab aliquibus redduntur hæc. I. ut tegatur luxus & superbia, quia sinistra manus magis latet quam dextra, aut certe facilius tegi potest. II. ut dextra sit liberior, quæ plus laborat. III. ut gemma annuli laboribus minus perdat. IV. ut cordi principali membro honor habeatur, a quo venula pertingit ad digitum sinistræ manus, qui exinde dicitur annularis. V. ut gemmæ vires per illam venulam facilius ad cor pertingant. Ridebisne corZ enodoti & jecur Crateris? Alia in meis Adversariis si reperero, submittam. Occasio enim se offert sæpius scribendi, per D. Gulderstern Baronem Suecum, qui meo convictu utitur, & ad Grunewaldium vestrum frequenter literas mittit, cui tu & tuas, si quas mittere voles, commode tradere poteris. Ruarus à nobis decessit aucta eruditione, sed non famâ: nam & in castra Photinianorum cum aliis quibusdam adolescentibus concessit, quorum societas non leve vulnus Academici nostræ infixit. Fuit hic Professor Philosophus Ernestus Sonerus, qui venenum in Belgio ab Arminio propinatum transfudit in discipulos suos, & non nisi optimo ingenio præditos, qui porro plantare possent. Hi jam numerum & sectam trahunt, e quibus aliqui captivi a Senatu nostro asservantur, sti-

pen-

pendiarum ipsorum. Quid de illis statuatur, forte post scribam. Ruarus Argentinam concessit, alii Witebergam, alii Jenam, alii Helmstedium infederunt, ut plures in partes suas pertraherent. Deus illis ignoscat, & nisi in reprobum sensum dati sunt, iusto iudicio in viam regiam reducat. Idem te vir Cl. & Amicissime bono publico & literis ac studiis nostris servet, mihi etiam amicis paria facturo pro virili. B. V. Altorfii 6. Cal. Majas Anni 1616.

EPISTOLA CLXXXIV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Michael Piccartus.**Lubecam,*

Literis tuis, Cl. & Amicissime Kirchmanne ad vi. Cal. Jan. datis respondi copiose, responsumque commisi Generosi D. Guldenstern L. B. Sueci Ephoro, D. M. Laurentio Olao Wallio, qui suis inclusum misit ad mercatorem vestratem, virum magni ut intelligo, nominis, & opum non modicarum, D. Grunewaldum, per eum tibi recte curatum confirmabant illi mihi; Factum id sit an secus, tu noveris. Antequam vero illæ tibi meæ literæ redditæ essent, venit a te mihi epistola viva, florentissimus virtute & doctrina adolescens Johannes Elsvigius, cognatus tuus, commendatus mihi per literas a viro Cl. D. Theodoro Buffio J. C. amico communi. Ejus conversatio, sicut & honoratissimorum ipsius comitum mihi longe fuit jucundissima, quam tamen voluptatem interpellavit fatum meum & ipsorum festinatio, venerant enim ut abirent, & unam solum noctem hic subsisterunt, Tubingam cum primo sole contendentes. Assiduus fuit inter Elsvigium & me de te sermo, sicut & de Ruaro, de quo quæ tibi scripseram, ea narrabam illi vix fidem mihi habenti, nisi Epistolam ejus ad me legisset. Is Ruarus Argentinæ hactenus cum nobili Marchico a Burgsdorff vixit conditione honesta. Sed postquam illum & publica fama, & complicum judicia Photinianæ impietatis reum peregerant, moniti sunt ab amicis Nobilibus illius tutores, qui res illum suas sibi habere iusserunt, & magisterio ejus cognatum adolescentem subtraxerunt. Itaque ante paucos dies Argentorato se movit, quo locorum iverit, nescio. Hic autem constat eum Musæum suum impietati isti commodasse, in quo & Sacramento se invicem obstrinxerint, & cænam administrarint, sed minime Dominicam. Hic tamen in literis ad me suis cum innocentia de puritate contendere videbatur. Retulit mihi Elsvigius, D. Buffium, cum hæc de ipso inaudivisset, in hæc verba erupisse, *utinam Deus illum citoperdat; nisi enim hoc futurum est, magnam stragem dabit, ita in animos hominum influere novit, & quæ cupit persuadere;* a cujus viri iudicio meum non abjungo. Sed hoc, cui meliorem precor mentem, misso, venio ad literas tuas alteras, quas attulit mihi ornatissimus item juvenis D. Hermannus Buschius, & morum probitate & virtutum studiis ac liberali doctrina ita mihi hactenus cognitus atque perspectus, ut de ipso omnia vero minora dixisse videaris: quin mirifice amo hominem, affectum-

Etumque illum qua fovet, qua auget consuetudo domestica & convictus. Recepi enim tua commendatione in domum meam & convictum, frugale n quidem illum, sed qui naturæ tamen satisfaciatur, neque illum, quantum intelligo, conditionis pœnitet. Aperta est illi mea Bibliotheca, pateo ego, cui illud unice studium, nunquam occupatum esse amico operam dare. Id te scire volui, mi Kirchmanne, & vel ideo, ut quid de me tibi polliceri deinceps habeas in simili causa, liquido intelligas. Nova hic nulla habemus, quæ te lateant, nisi id forte novum tibi sit, quod prid. Cal. Jul. in ipso Academix natali & festivitate annua in publico foro oppidi nostri circumstante Amplissimo Scholarcharum ordine & plerisque Reip. nostræ Senatoribus, & præterea corpore Academico, & magna hospitem caterva peregrinorumque concursu libri Photinianæ insanix, reperti apud nostros male fascinosos adolescentibus, concremati sunt, interveniente voce præconis, quæ impietatem illam dejerabat, & omnes ejus fautores complicesque exesse & ditione nostra excedere serio jubebat, idque brevi. Ubi ad operas consuetas redibimus, agmine nostro iterum coacto, quod per has ferias varie dilapsum est, edicto promulgato repetetur. Tantum erat, mi Kirchmanne, quod respondere nunc tuis visum, quæ uti non ingrata habeas, omni studio & contentione abs te peto, nam rogare, ut me porro ames, injuriam esset facere tuæ virtuti ac constantiæ. Literas Ruari ecce commode occasione oblata, quas lege & ad me redire jube. Accipe sis Satanæ technas, & ex uno Ruaro discere omnes. Ovum ovo non est similis. Legi enim omnium apologias. B. V. vir Cl. & optimo publico vive ac flore. Syntagma annulorum avide expecto. Aкторfii prid. Cal. Aug. 1616.

EPISTOLA CLXXXV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Michael Piccartus.**Lubecam.*

CLarissime & amicissime D. Kirchmanne, utque ne succenscas homini officii tardo, te oro: diu enim jam responsum debeo, sed causæ fuere hujus moræ, quas ut spero non adpernaberis; primum differre responsum visum, donec mittere una liceret *ἱερουργία* nostra, quæ tamen, nisi tu & alii me fallunt, delectant, si non profunt. Atque hæc causa in mea manu fuit, altera a manu illa cælesti, cui repugnare aut cornua obvertere gigantum est, non meum, qui in Christi schola profiteor discipulum. Morbus videlicet, qui mihi, negotiosissimo alias in nihil agendo homini, ingratum ꝑ. hebdomadam indixit otium, lectoque affixum tenuit. Nunc cum novo hoc ineunte anno recolligo me paulatim, & proinde visum insimul ad te aliquid, indicinam occasionis faciente Bussio tuo, meo, juvene optimo, qui quanquam convictu meo, rebus meis ita ferentibus, excefferit, nihilo tamen fecius amicitiam mecum contractam officii quibuscunque demerendam & retinendam censet, mutuum

me cum eo faciente. Idem & literis facit noster Elsvigius Tublinga, a quo ante dies aliquot humanissimas cum donario chartaceo accepi venusto & facto. Fabii Albergati discursus politico contra Bodinum eruditissimos, Latio donatos ex Italico idiomate, mihi Grutero nostro nuper typis excubendos. Receptere Elzevirii Lugdunenses. Quando lucem visuri sint, dicere non habeo. Nunc mitto, quas superius intui, observatiunculas nostras in quibus multi me volunt pergere, multi dissuadent. Dicto tamen adhuc quodam Hermanno Buschio nostro, qui operam ad eam rem ultro mihi addidit. Notata mihi in Excerptis, quæ juventutem forte quorundam admoncant, ad vos superioris subfessii, & qui in theatro literario in quatuordecima sedetis, ista nihil pertinent, quibus hæc domi & meliora nascuntur. Addidi & alia quædam, quæ ut grata habeas rogo. Syntagma de Annulis tuum valde exopto. Movisti salivam, exple sitim, & brevi, quomodo valeas, quid rerum agas, & quo in statu res vestræ sint perscribas. Quædam enim de Dani vicini vestri consillis hic, non ita læta vobis, narrantur. Turbis ille natus videtur, & turbis quidem utrimque perniciosus. Deus cohibeat hujusmodi furores. Idem te, mi Cl. Kirchmannæ, sospitet & tueatur ab omni incommodo! Tume autem, quod facis, amare perge. Altorfii 7. Id. Jan. C17. 13C. XVII.

EPISTOLA CLXXXVI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Michael Piccartus.**Unberam.*

ADpersisti aquam literis tuis, Cl. Kirchmannæ, jam enim ego tantum non in fermento jacebam, & indignabar pertinax & obstinatam tuum silentium. Nam longius anno nihil tuarum videram, neque quid rei ageres, ut valeres, explorare a quoquam licébat. Scripseram ego tibi & ubertim de rebus nostris, miseram etiam quædam nostra, commendaveramque Buschio nostro, cujus fidem an mercatores, hominum genus literarum negligens, fefellerint, dicere non habeo. Jubebat sane ille bene sperare, pollicebaturque adeo fore, ut recte redderentur, sed illud, quod dixi, silentium tuum incertum me omnium illarum rerum reddidit. Non memineram aliquid a me commissum, quod vinculum illud nostrum rumperet aut amoris te ambiguum redderet. Nam & Hermannum Buschium omni officio complexus sum, & Johannem Elsvigium, proh dolor! olim tuo-meum, eo amore amavi, qui etiam in exemplum venire possit. Et quanquam corporibus disjuncti sumus, tamen per literas semper sua amicitie nostræ jura constiterant tam diu, quam diu sancta illa animula custos comesque afflictæ & exhaustæ corporis fuit, quam & defunctam acerbissime luxi, & nunc desiderium illius impatientius fero. Gratulor autem mihi, in locum illius tua commendatione successisse ornatissimum adolescentem Johannem a Werlem affinem tuum, quem ob egregiam indolem & modestiam, pene dicam virgineam, non minus, quam quia tuus est, quia item per

per te mihi de manu in manum veluti commendatus, amo atque *ἠνταναι-
την* illum Elsvigium. Argumento tibi sit, quod, ut voluisti, sine ulla ter-
giverfatione in convictum recepi, ubi conversatur cum nobiliss. adolescenti-
bus plerisque patitiis Norimbergensibus, aliisque egregiis & eruditis juveni-
bus. Condixi etiam illi operam meam in studiis Ethicis & Politicis ejusdem
provehendis, quorum comitem seu socium exspectat Rostochio contuber-
nalem suum Borussium quendam. Igitur de eo te Cl. Kirchmanne & lectissimam
optimi adolescentis matrem extra curam & metum esse jubeo. Habebo
tanquam filium, & commodis ipsius incumbam, & tanto quidem studiosius,
quanto magis ille conqueritur de iniquitate cujusdam Rostochiani, qui pro
institutione fideli nummis illum usque ad sanguinem emungere ausus fuerit. D.
Henricum Buschium saluto officiose, & de reditu ipsius ad nos libenter ex Wer-
lino cognovi. Juvenis est probus, & quem vellem fundamenta paulo diligen-
tius jecisse, antequam in Academiis provolasset, sed hæc dies afferet. Tu
vir Excellentissime plurimum a Piccarto tui observantissimo salve & vale, &
de me omnia viri boni officia tibi indubie pollicere. Et si quos bonæ frugis
huc missurus es adolescentes, illis omnia humanitatis officia & a me & a meis
Collegis pollicere. Altorfii Non Maji 1616.

Syntagma Annulorum tuorum ubi? De Val. Flacco lentum negotium, &
in his occupationibus pene derelictum.

E P I S T O L A CLXXXVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Michael Piccartus.**Lubaram.*

R Esponsum mihi debebas Cl. Kirchmanne, quod dum ego nimis diu ex-
specto frustra & in vanum, metus oritur, ne amicitia nostra inusu &
incultu rubiginem contrahat. Malui ego igitur telam ordiri denuo, quam
admittere, ut tu silendo, ego silentium silentio vindicando, dubitare etiam
de animis inciperemus. Quod ita interpretabere factum, ut æquum est.
Nos hic in mediis turbis vivimus, incerti, quo brevi res casuræ sint. Cæte-
rum ut nubes has undique glomeratim coire video, tempestatem nobis cam
dabunt, quam nullæ historiæ veteres locutæ sunt, secuturæ vix loqui pote-
runt. Tota enim Europa quasi in partes secessit, jamque id Neronis usur-
patur *ei μὲ ἀνάειπ, ἢ ἐγὼ σέ*. Causam horum motuum quæris? dicam sine
furo. Olim Resp. potentissimas Græcorum Demagogi, Romanam Tribunitii
mucrones perforarunt. Hodie prorsus iidem Lojolitæ & Prædicantes nostri, qui
cum sopire has flammæ deberent, oleum suffundunt. Neque facio hic dif-
crimen, Tros Rutulusve sint, Calvinista an Lutheranus; omnes enim æque
ambitione laborant, & satagei quidam sunt, qui omnibus rebus se immisce-
re volunt. Hem! sic datur! Principes, si alienis auribus auditis, alienis oculis
videtis, & carnificibus illis conscientiarum nimium tribuitis. Nunc Germa-

nia alieno milite premitur, opes imperii exhauriuntur, & quod Germanis nostris quasi suum & proprium, factiosi lingua fumus, opera inertes. Sedemus, & militem intra viscera recepimus imperii nostri, & multa molimur, nihil efficimus, libet exclamare cum poëta,

Heu quantum terra potuit pelagique parari

Milite, quem nostris dudum suscepimus oris.

Sed satis querelarum. Deo eventum permittamus, & Romanorum illud ambitiosum dictum nobis proponamus; & *facere & pati fortia Germanum esse.* De literis nostris: nescio an inaudiveris de bello Plautino, quod Gruterus noster cum Pareo gerit, Entellus cum Darete. Doleo sane rem eo devenisse, ut jam conviciis e trivio petitis utrimque agatur. Monui utrumque amice, & Gruterum, ne nominis sui famam extrema ætate collutaret hoc scribendi genere; illum, ne cum tanto Heroë de literis nostris præclare merito ferram reciprocaret, daret quin potius aliquid, cujus *πάθει* Pausanias *ἴνα πῆσαι νέους* docet. Sed ita concitatis animis rem gerunt, ut prius vitam quam rabiem posituri videantur. Sic publice non satis turbarum, nisi privatim quoque insaniamus. Sed hæc hæctenus. Ego tertiam partem observationum jam prælo paro; sed nondum habeo typographum, nam qui priores partes typis descripsit decoxit, neque ei rei jam ultra par. Novus igitur quaerendus mihi, de quo spem injecerat Pareus, sed nihil certi est tamen. Molior Lexicon Criticum, rem Herculei laboris, sed nullius aut modici ingenii, quale meum esse nosti. Colligo libros de significatione verborum, de usu locutionum ex omnibus Criticis, quam veteribus quam recentioribus. An vitam prorogaturus Deus sit, dum absolvam, in ipsius manu est. Is te, mi Kirchmanne, literis nostris sospitet, & servet etiam mihi amicum. Ita opto, ita voveo. Mitto hæc quædam nostra, quæ ut boni consulas rogo. Warlinus noster officium facit, Politica absolvit, in Historicis & Eutropio hæremus. Vale iterum Altorfii 18. Febr. 1620.

EPÍSTOLA CLXXXVIII.

MICHAEL PICCARTUS. S. D.

Joanni Meurfso.

Nobilissimorum Barnefeldiorum Epboro.

CUm multi his diebus apud me instarent, Vir Cl. & Amice Pl. honorande, ut orationem, quam hæc proximis diebus, te etiam auscultante, habui, publice typis exscriptam, omnibus communicem, pene adensus tandem ipsis sum. Idque facere cogito rationibus, mihi domi natis, aliisque adductus; quam Nobilissimis Tuis Barnefeldiis inscribere, pro more recepto cogito. Sed cogito solum, neque enim facturus unquam sum, nisi & tibi & ipsis gratum hoc esse intelligam. Itaque pro amicitia nostra, quam tam benigne mihi obtulisti, tam humaniter & egregiis documentis ostendisti, te rogo Cl. Vir, ut sincere dixeris, quid de hoc instituto meo tibi videatur, tribus verbis aperies. Item quot

quot adhuc dies Nobilissimi tui hic commoraturi sint, ut editio vel maturetur, vel trahatur, vellem enim in ultimum eorum vale, & discessum oblationem dilatare. Tu, Cl. Meursi, quæso libere & candide mone, & a me omnem observantiam, omniaque studia, quæ ab amico proficisci possunt, tibi pollicere. Atque heus! si Epigrammate me beare voles, quod laboribus Valerianis aliquando præfigatur, magno me mactaris beneficio. Vale Vir clarissime, & Piccartum tuum, si mereatur porro quoque ama. Altorfii ipso die Laurentii An. CIO DC VII.

EPISTOLA CLXXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Martinus Ruarus.**Restochium,*

Proximis Lipsensibus literas ad te Rittershusii cum exemplaribus Salviani duobus misi, quæ si tam recte, quam ego tuas iisdem nundinis, accepisti, uterque ut spero valde lætabimur. Serius autem nunc respondeo, quod nihil eorum interesset, quæ ad te scriberem, quæ ne κομιστήν quidem ἡξίστητο Studiorum meorum eadem quæ prius est ratio, nisi quod paulatim supercilium ab amœnioribus ad severiores Musas subducam: cujus consilii nec auctores mihi defunt, nec duces. Sitzmannus adhuc apud nos est: nescio quamdiu futurus, aenter enim patriam recogitat: si modo pestis, quæ locis illis hæcenus violento imperio dominata fuit, aliquantum remittat. Sollicitaverat eum Patronus suus ingentibus præmiis, ut in Galliam & Italiam cum discipulis, quorum nunc præest studiis, iret: sed alio trahit ipsum magnes suus, Varisca puella forma & moribus, ut audio, insignis: tum ætas hominis est, ut ab hoc desultorio vitæ genere ad fixam sedem transire debeat. Habet adhuc sub manu Rutillii itinerarium, quod in publicum cum luculento dabit commentario, quam primum in libertatem, ut ait, a pulvere se pædagogico vindicaverit. Vita Antonini Imperatoris Lipsiæ typis nunc describitur, in cujus speculo Rittershusius ὁ πᾶνν imaginem boni Principis, sed ad Historiam paulo, quam Antonius Guevara verius, repræsentat. Quod nunc scribam, ei præfari liceat, τὴν ἀγαθὴν τύχην. Scipio Gentilis tandem fecit quod ante xx annos oportuerat fecisse: dedit se in vincula (an pungo te? pone metum) Venerisne dicam an Junonis? parum curans quod poëta occentet, *Turpe senex miles*. Nosti cætera. Virgo quam in matrimonium ducet Norimbergæ vivit, nata patre Italo, Calendrino, viro nobili & ditissimo, matre Belgica. Ipsa non formosa magis quam docta, utpote quæ Italice Galliceque tam scit, quam Germanice, ac nescio an etiam Latine. Altorphii a. d. xiv. Kal. Jan. Juliani A. Epochæ Christianæ CIO DC XI.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Martinus Ruarus.**Rosochium*

Satis tu quidem benigne Cl Dn. Kirchmanne, qui literas meas vix sa telegi dignas tantorum virorum ipsiusque Doctissimi Principis oculis subjicis: quod quamvis tenuitatis meæ conficius ægre fuerim admissurus, si vetare possim, nunc tamen, postquam factum est, in honorem meum interpretor, tuique vim amoris agnosco, qui securus aliorum judicii, tui oblitus, me quasi per vitrum intueris, adeoque vero tibi majorem fingis. Sed tu cogita, quomodo factum excuses: ego quidem hoc pretio sæpius ejusmodi tibi quisquillas vendere vellem, nisi modestia mihi legem aliam ferret. Unum tamen memorare non omittam spectaculum Onoltzbachii præterito mense, cum Joachimus Ernestus Marchio, Sophiæque Solmenis Comes, pulchrum sine exemplo par, nuptias facerent, præter acroamata vulgaria publicæ festivitati solenniter exhibitum; in quo sequar narrationem amici cujusdam mei qui spectator interfuit, fidelem magis quam doctam, ut e vestigio patebit. Certamen fuit *συχαστικόν*, quod annulare fere vocant; id ipse Marchio satis splendide obivit. Præter Ministros scutatos & *δορυφόρος*, tympanotribas, cornicines, tubicines, fidicines, ludionumque gregem illum procedebat Mercurius anteambulo, mox equitabant tres augusta forma heroës Achilles, Hector & Ajax, quorum personam sumplerant Marchio, Christianus Anhaltinus, & Comes Solmenis. Sequebatur Hercules catenatum duceus cerberum, qui flammæ obluendo vomebat. Hinc curru cum omni generis armis Mars fomnum capiens provehebatur; cujus vestigia virgo Pax multum diversis moribus pedes legens, oleæ ramum manu prætendebat. Arioni quoque delphinus aquis inatans tergum substraverat, qui tum recte non minus caveæ, quam olim mari circumfusos populos barbati dulcedine in admirationem suspendebat. Crederes accensum æmulatione Phæbum pugnam post Mariæ fatam desitam majoribus animis redintegrare: ita pone victus equo, sonos testudinis varios artificio miro acuebat; ac nescio, an non diffusus dubio victoriæ eventui Sorores in auxilium vocaverit. Parnassus enim *αὐρητοῦς* quantum apparebat, totum illum chorum Musarum adduxerat, quæ juxta Hippocrenen accubantes, cum exsiliantium undarum strepitu numeros suos exquilita symphonia confundebant. Jam currus ab oloribus trahabatur, in quo Venus Dormiens sinistra manu cor duobus transfixum jaculis ostentabat. Præcedebant vero Charites in equis habitu partim candido, partim viridi: a tergo mulier cum face Cupidinem, ut aiebant, amissum quæritabat: hanc Bacchus Ceresque, demum Juno, Dianaque secutz pompæ celebritatem claudebant. Ter ita lustrato Circo, mons alius a læva se parte diduxit, in eoque consistens Jupiter trifulco pilo fulmen excussit; juxtaque

taque Cupido artifices ignes in Martem immisit, unde conterritus, secuto simul tormenti crassioris (Mortarium indigitant) ictu, somnum oculis penitus absterisit. Paulo post, cum Venus illac præterveheretur, Cupido arte intorto telo cor, quod Mater manu gestabat, inflammavit, ex quo statim evigilans natura ad se in curram recepit. Julii vero Wittenbergensis Ducis apparatus uno trium rotarum curru, quem equi alati a singulis anni partibus denominati trahebant, visendus fuit: de cætero nihil insignè præ se tulit, ut nec Baronis Waldstæni legati Cæsarei, nec Oettingensis Comitis. Marchio Durlachius Comites suos ad ~~Aethiopia~~ similitudinem colore noctis infecerat, inter quos unus incassum solus proverbii fidem astruebat. Franciscus Griechingensis Comes, quem suo nomine Austriæ Archidux Leopoldus adosse jusserat, venatorio cultu pulcherrimam scenam explicuerat, in qua Diana cum Nymphis aliquot, Faunis item, Satyrisque spectaculi novitate facile cunctos incenderat. Historiam habes; nuq̄ assem præbe. De comitiorum loco incertus rumor nunc Ratisbonam inclinat, nunc Norimbergam, quæ spes Varenholtium meum retinuit hætenus, ne cum aliis, quos Altorphio contages expulit, longius, quam huc, ad asylum confugeret: cui non difficulter consensit. Quod eo modo temporis aliquod lucrum mihi prorogari possit, cui alias propria quadra jam esuriendum esset. Nequid enim te celem, mi Domine, videtur mihi Varenholtius, quam primum his ex locis discesserit, id quod adulto vere certo fiet, bonis literis remissurus nuncium, seque potius appliciturus, tum ad choreas exoticas, equorum agitationem, pugilatum, aliaque exercitia gymnastica, tum ad linguæ fortassis Gallicæ studium, in quorum opera mea parum illi prodesse queat, futurum metuo, ut ab ipso dimittar; quamvis nec mihi dixerit istud hætenus, & te meminisse, cum ad illum scripseris, præsumam. Sed de illo, quod futurum impendet, videat, qui de crastino nos sollicitos esse vetuit, in quo mea spes acquiescit: interim præsentia lætus capiam, quæ nunc se dant aliquanto felicitius, postquam remittere visâ lues ad stationem nos præstinam consuetasque studiorum operas, a quibus per sex dierum hebdomadas absumus, tandem revocat. Quamvis equidem non sine victima nostra pacem hanc e cælis impetravimus, quoniam proximo tempore, morbi tamen alio genere, quam epidemico, sublatis fuerunt e vivis amicissimi Rittershusii filiola, nondum trimestris, & excellentissimus Ernestus Sonerus Professor, cui viro, sicut fassus publice fuit Magnificus Dn. Piccartus, cum funus indiceret, in illa sublimiori Philosophia pacem Germania vix habet, majorem non inveniet. Pene etiam ipsi nostro Rittershusio morbus recidivus aliquid triste nuper minatus fuerat, quod tamen Deus clementer avertitne dicam, an distulit? utinam in aërem mala dissipentur omina! Is dedit publico nuper conjecturarum reliquias in Panegyricos Veteres, quas fortassis, ut existimo, tibi jam transmisit. Cæterum, quod libros hinc nonnullos proximis tuis literis petiveras: malletm Francofurtenses indices ipse percurreres, & si quid inveni-

invenieris, quod istic haberi commode non possit; nominatim ad me perscribas, ne perdam officium iudicii temeritate, ea nimirum mittendo, quæ tuo fortassis palato minus sapiant. Et vides alias, quam steriles bonarum rerum sint Typographi, circumquaque nobis vicini: Norimbergenses vix toto semestri Heuthneri itinerarium procuderunt, quod mittam fortassis ad te nundinis Lipsensibus brumalibus, si probari Doctoribus nostris prius animadvertero: unus Schonfeldius Ambergensis hujus Provinciæ laudem sustinere videtur, & in illo præcipue genere lætioris Musæ cum paucis triumphat. Varenholtius tibi plurimam salutem nunciat: tu quæso meis verbis, cum commodum erit, Clmo viro D. Theodoro Bussio, cujus literis respondebo, quam primum Altorphium reversus his incertæ vitæ tumultibus exsolvar. Vale columnen studiorum meorum. Norimbergæ. a. d. VII. anno Æræ Dionys Novembr. MDCXII.

EPISTOLA CLXXXI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Martinus Ruarus.**Reforbium.*

Scripsi ad te fere jam ante trimestre, cumque nihil literarum ex eo tempore receperim, expectatione diuturna frustra luctatus animum induxi mucrone styli tantisper vos fodicare, donec ab aliis occupationibus, quæ sunt fortasse graviore, excitati pristinam scribendi consuetudinem repetatis. Ignosce, Clme Kirchmanne, libertati sermonis, quem purus affectus mihi dicitur, & apud te tam candidum amicum, ut reor etiam permittit. Ne sint tamen, ut pleræque omnes, inanes meæ literæ, quandam de transitu Cæsaris per hæc loca tibi narrationem contexam, mihi quidem, cum e memoria in tabulas retulero, quæ præsentibus antea sensibus arbitrabar, jucundam, tibi vero, ut opinor, lectu non plane ingrâtam. Ab utraque parte plateæ quæ à porta hospitali, usque ad arcem protenditur, stabat armata manus peditem quasi quater millium: equites quinquaginta supra octingentos obviam Cæsari processerunt, splendide omnes & uniformiter vestiti chlamysin albis limbo rubro fimbriatis, pileis item albis cristisque rubris. Columnæ triumphales duæ pontem carnarium egregio spectaculo decorabant: arcus pendebant tres diversis in locis: paulo ante ipsam arcem splendebat porta triplex, tum imaginibus decem Imperatorum domus Austriacæ fatis eleganter pictis, tum simulacris quatuor summorum Monarcharum, quatuor partium mundi, quatuor virtutum primariarum e gypso affabre fictis, insignibus item Electorum ipsiusque Imperatoris, multis præterea Emblematis, quæ facilius peniculo quam penna describuntur, ad miraculum exornata. Fastigium hujus portæ tenebant aquilæ tres, quarum una sceptrum, altera pomum, tertia eaque media virilis magnitudinis coronam unguibus comprehenderat, seque advenstante Rege, aliquoties convertere, caput inclinare, & alas quaterne poterat.

Ibi-

Ibidem quoque Musici variis artis suæ instrumentis ærem usque ad Syrenum invidiam permulcebant. Rebus ita dispositis urbem eques ingressus est Imperator postridie Kal. Jul. subter holoserico velo, quod portabant Senatores sex ex illis, qui recens adlecti inter juniores numerantur. Ter in turribus explosus tormentis majoribus pulvis pyrius fumo & Salmonæo tonitru cælum pene conterruit. Primo, cum extra urbem Imperator a Senatoribus quatuor rei militari præfectis, quinque item ex iis, quos Septemvirov vocant, exciperetur; secundo cum a XII. Patribus intimi consilii sub Urbis porta, demum cum in ipsa arce a. d. v. Non. Jul. homagium in conclavi præstiterunt Senatores: sub dio vero cives; cum prius in editiore theatro extra curiam porrecto Cæsar præsedisset, Wackerus Cæsarís nomine perorasset. Paulo post honoraria offerebantur, quinque currus avena, totidem vinis variis onusti: pisces aliquot orcas impleverant: accedebat poculum aureum ingentis magnitudinis, mille aureis æstimatum. Hæc ad ipsum Imperatorem spectabant: Cæsariissæ vero mensa ex ebore donata fuit, præter quod argento vermiculati operis præfulgebat, ipsa quoque octingentis aureis stipata. Ut autem reliquos aulae administratos silentio præteream, quorum non pauci muneribus mactati sunt, catenulam certe Nello, qui Cæsari est a jocis, datam tacere non debeo propter facetum responsum, quod exinde natum est. Cæsar occasione muneris illius ad Nellum conversus dixerat, vides, mi Nelle, quantos honores nobis Norimbergenses exhibeant, quam vero gratiam referemus? Respondens Nellus, eodum inquit, Cæsar, an istud ignoras? crucem in foro excita, Clefeliūque tuum directum in illa age, gratius certe Norimbergensibus nihil facere poteris. En cor Zenodoti, en jecur Cratetis! est vero Clefelius Episcopus Viennæ Austriacæ, magna Cæsaris efflorescens gratia, sed qui sæpe numero materiam incendiis reipub. Christianæ conslandis contulit. Eadem vespera artifices ignes per ærem jaculati sunt, satis tamen inauspicate: siquidem ancilla pyrobolo tacta animam expiravit; quidam etiam senex ab equis repentino fulgore perterritis conculcatus est; sunt & alii vulnerati, nec necesse habeo recensere, quot pilei, aut pallia, pallæve inter furum manus strangulatæ perierint. Tertio iduum Imperator convivium quæsitissimis epulis celebravit, cui præter ipsum & Cæsariissam adfuerunt Elector Colonienfis Ferdinandus, Episcopus Argentinensis & Passaviensis, Leopoldus Austriacus (quem cum Cæsare certis hic conditionibus in gratiam redegit Colonienfis) Episcopus Bambergensis Gothofredus Afihufius, Marchio Burgavienfis, Carolus ab Austria frater Cæsariissæ consanguineus, tres Marchiones Brandenburgenses, Christianus, qui Culmbachii aulam fixit, Joachimus Ernestus, qui Onoltzbachii, & tertius de cujus nomine mihi non liquet, ultimus denique Princeps Anhaltinus Joachimus Ernestus. Versati sunt alias Norimbergæ eodem tempore nuncius Apostolicus Episcopus Amelphitanus, Legatus Hispanicus Balthasar de Genjga, Gallicus nescio quis, alius tamen a Bongarsio, item Florentiaus & Bavarus: Comites vero & Barones tot, ut co-

rum numerum subducere nemo facile quiverit. Demum VIII. eid. Pragam rediit Imperator eadem pompa, qua huc est ingressus. Habes historiam satis prolixam, cui verbum amplius non addam, si te prius a Vasenholtio meo salvere jussero, qui simul interrogat, numquid literas a se jam pridem datas acceperis? Vale, alpha amicorum mteorum. a. d. VI. Eid. Jul.

EPISTOLA CLXXXII.

L. RHODOMANUS. S. D.

*J. Kirchmano.**Rostochium.*

Biennium decurrit, cum nihil abs te literarum mihi redditum est. Ultime enim statim post discessum a Witzendorffis, accepi. Nec ubi locorum hæeres mihi constitit hætenus, nisi quod nuper admodum te Professorium apud Rostochiensis munus gerere, indicio tamen obscuro, cognovi. Interverse igitur sunt & deperditæ, si quas per intervallum hoc ad me curandas dederis. Mihi per biennium hoc, ex quo avulsa est conjux optima, perpetuus cum febribus & stomachica fuit agonia, imo πόλεμος ἀσπαστικός ubi natura jam succumbit, jam eluctatur. Irritum namque subsidium ἐκ τῆς ἰατρικῆς. Interea præclarum opus tuum de funeribus Romanorum cum immortali nominis tui fama exiisse audio. Macte novosque tibi ad exornandam, quam nactus es, spartam animos sume. Et sine carmen hoc tuum aliquid divini nobis polliceri. Diodorus quoque meus & Calaber lucem adspexerunt: sed multis in partibus quam deformes & monstruosi! obstetricantium incuria ne dicam an injuria? proximis diebus disticha Catonis, & Publii Syri Mimijambos a Scaligero non redditos verti. Tironibus enim Græci sermonis libellum adorno, studiis illorum magis aptum, quam sunt, qui a vulgo Magistellorum invitis Musis obtruduntur: modo a Typographis (ut fortunæ mos est meæ) non destituar. Vale III. Non. Octobr. A. C. CIO ICV.

EPISTOLA CLXXXIII.

JACOBO BORDINGO. S. D.

*Joannes Caselius.**Lubecam.*

Commoditatem ad te scribendi negligendam non putavi. Hic ab id. Oct. novæ calamitati objecti fuimus: & ab eo principio novam dissipationem Academiæ metuere cœpimus: & si juvenus maximam partem hic ad Martium, immo plerique ad Aprilem, apud nos perseverarunt: qui cesserunt, brevi redituri credebantur, & redire constituerant, si metus belli tolleretur. Affulsit etiam aliquoties spes pacis, nec tamen nisi per densam nebulam, ut nulla sequeretur serenitas. Cum de compositione tot modis tentata desperatum esset, itum est ad extremum remedium. Depromserunt enim legati de-

cre-

cretum Imperatoris, quo sub poenam, quæ gravissima imponi solet, & Duci & urbi bello interdiceretur. Assensit Princeps, obsidionem solvit, tormenta avexit, militem abduxit, & passim dimittere cœperat. Idem bona fide cum Senatus populisque promississet, non desiere ab Albi sollicitare ad se copias, tempus esse, patere transitum: ut interceptus tabellariorum unus, non ipse quidem docuit, sed quas ferret litteras: litteris exciti per ambages profecti illuc venere prohibente nemine. Gesta autem cum alia hostiliter, tum hoc, quod Principem cum consueto, aut non multo majore comitatu intra Schoningam & arcem Guelphiam aliquot equitum turmis & peditum cohortibus adorti pæne interceperunt: sed dum equites impetum sustinent, vix ipse salvus evasit: hæc illi triumphabundi magnifice prædicaverint. Sed de toto negotio differere non est literarum. Ut relinquam cætera: Academia a Kal. Aprilis demum pæne tota dissipata est: nos domi videmur exules, jam hostili violentiæ expositi. Ipsi enim tanquam jurati in artes liberales, nobis præ omnibus semper minitati sunt. An non me hac ætate miserum dicas, qua non intemptivum sit, & optabile potius, placide migrare ex vita mortalium, quam metu torqueri tot calamitatum, in quibus exilium & mendicitas minima sint. Diripiant sane reliqua: suppellectilem librorum tota vita comparatam, semel direptam non recuperavero, nec ego, nec mei: quod si fiat, fortè simul crudeliter trucidabimur. Nihil enim mediocre sperare licet ab hominum iniquissimis: qui quadriennio abhinc rura & prædia & arces & oppida deprædati, trimestri exilio nos multarunt, quando plurimum rerum jacturam fecimus: in quo hoc pessimum, quod nemo fere fuit, qui illis excursionibus peccatum diceret: inventi contra, qui talia facta coloribus quibusdam pingerent. Verum ne a querela in disputationem digrediar, quod minime velim, finem scribendi faciam. Optarem qui animarint ab initio civitatem contra æquitatem, & copias subministrarint, salubria consilia dedissent, & vel reluctantibus imposuissent, quod auctoritate sua poterant, armis ante septendecim. Vereor autem, ut urbes veram historiam minime cognoverint, nec esse opinor quemquam Principum magis expositum calumniis, quam noster: id affirmant familiares, qui undecunque peregre domum redeunt: cum ea audierint seri & asseverari, quæ nos esse falsissima novimus. Forte fato urgemur nos etiam, ut Belgium. Ego si de officio & dignitate Principum & Civitatum scribam, quæ sedulo ab annis quinquaginta consideravi, nec ab akerutris magnam ineam gratiam, nec nisi paucis, quæ vera & recta sunt (sunt autem non nisi quæ ad publicam salutem tendunt) probem. Eorum tamen te tuique similes censores feram. Et talia a bonis, quos & sapientia erudit, & usus partim emendavit, partim confirmavit. Prævaræ enim opiniones, uti sunt pleræque in populo fere omnium, non pariunt, nisi mala consilia: unde res male administrari necesse est: quod cum sit, tum vero *πλείη μὲν γὰρ πᾶσα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα*: Verum vestrum qui hoc præstare valeant, iis vel a negotiis reipublicæ, vel a curatione rei domesti-

cæ non vacat. Nam qui illam geritis, neque hanc negligere potestis. Ipse-
adspicere illa soleo, aggredi non audeo. Canto quæ solitus, ut ille ait: eccam
modo lucubratiunculam, eam cum olim scripsissem, in his turbis relegi. De
præmio & epilogo adhuc delibero: forte & alia subjiciam. De hoc argu-
mento responde aliquid: alterum patior ne attingas. Ignosce si quid perperam
scriptum sit, quod hæc mihi relegere nec licuit, nec vacavit. Iterum Vale.
Helm. ex acad. Jul. 14. April. 1515 CVI.

EPISTOLA CLXXXIV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

CLarissime Dn. Kirchmanne amice honorande: ad priorès nihil tum re-
scripsi: neque tabellarius modo se teneri patitur, ut respondeam, que-
madmodum expectes, aut ego velim. Rescribam hoc diligentius, paucis
diebus commoditatem habiturus per Megapol. Hic enim sub id. proximas
futura comitia nationalia, a circulis dicta, nunciant: quem puerilem libel-
lum vis, tum quoque si interea invenero, mittam. Apud nos vixit civis tuus
Joan. Hovelius; hodie Giffæ vivit: is mihi persuasit ut Patruī *ὁμωνύμου* lau-
dationem scriberem, eam proxime mittam. Sane si præmia sint tuis civi-
bus, emergant alii ex aliis. Mirum sane in his terris ingenia inclarescere,
ubi non solum nihil expectandum præmii, sed contraria omnia. Sunt enim
magis in precio & honore, qui ab incitibus impudentiores atque gloriosiores sunt.
Vale. Helm. ex acad. Jul. pridie non. 1608.

EPISTOLA CLXXXV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

CLarissime Dn. Kirchmanne, amice carissime: Igitur e prioribus tuis co-
gnoscam, quæ noluerim. Adolescens enim a fratre, ut conjicio, aut
Parchimii pluribus diebus detentus, nondum rediit. Tunc edam *κρουσιάδην*,
interea scripsi, sive libellum, sive orationem dicas, *φιλόξενον*; argumentum
quæris? de prærogativa civium in honoribus & commodis, ubi multa de ma-
litia & *πλεονεξία* adventitiorum: scriptum judicabunt acrius, ut de ejus editio-
ne nihil dum statuam. Laudabo quoque elect Joach. Fridericum. Megapo-
litanis gratulor, quod otium colunt: quod inter principes bene convenit,
quod hi urbibus favent, urbes officium faciunt: hic una parere videri nolit:
dominari velit, in quibus possit, omnibus. Vale Helm. ex acad. Jul. XVI.
Kal. Sept. 1608.

Scripta epistola venit mihi in mentem, quod hoc mensē nobis pererudi-
tus juvenis juris studiosus, ex ipsa urbe narravit: litteris Senatū a te flagitasse
virum

virum doctum, quem facerent rectorem scholæ ad divam Catharinam. Velim scias, quam doctiss. & opt. virum quibus artibus sub Kal: Febr. eliserint M. Joan. Bechman.: relatu hoc quoque turpe est, tam nihil, vel a paucis aliquid de recta pueritiæ educatione intelligi: tam injuste & ingrate virum annos XI I. vel amplius de adolescentia meritum, nullam ob culpam deturbatum ab officio: odio facit hoc auctoritate sua apud plebem valens *πρωτεκκλησιαστής*, homo haud dubie non nisi populariter doctus, si doctrina vocanda est absque scientia, adjuvante sive connivente *Πρωτοσυνδίκω*. Cum in multa loca scripserint a tot mensibus, ne mediocrem quidem invenerunt, quem suo civi opt. doctiss. subrogarent: non sine stomacho hæc scribo. Bechmanni virtus & litteræ exquisitæ sunt mihi notissimæ: ejus alumnos habui domi meæ multos, qui & probi essent, & principia linguarum, & quædam majora pulchre ex eo magistro accepissent. Sed & *περι παρέργων τέτα ἄλις*. Obsignaturo hæc redduntur aliæ Brunsvæga, quibus amicus narrat ad te scriptum de subrogando Petro Fabricio Rostochiensis in schola Cathar. Brunsvægæ. Hunc Fabricium non novi, nemini suascribo bono & erudito viro, ut illis serviat, quibus dubio eventu *δουλέυειν χρή*.

EPISTOLA CLXXXVI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

Clarissime Dn. Kirchmanne, amice colende: Utrumquæ gratum mihi & familiaribus: litteras tuas dico, & quæ mittis. Sequar te in capitibus: de reditu Ducis Suecia libenter cognovimus: libelli exemplum mitto, uti jussi: meorum nihil editum, quin exempla proxime miserim, quamvis tenuium: mittam alia proxime: Laudationem Hovelii Gissam Jo. Hovelio censendam mihi: de Hannide monueram ante, & modo iterum monui Cornelium: pollicetur & ipse polliceor: sed lentus uterque: ille ut scribat perfectius, ego ætatis vitio. De epigrammatis Græcis a nemine ante acceperam; ea videre admodum velim. Quæ misisti nunc legunt familiares, postea & ipse legam. Vale Helm. ex ac ad. Jul. 16. Jan. 1659.

Saluto dn. D. Tarnovium & Lubinum: nostros vestrosque Buffios: primo natu de iis gratias ago, quæ a Remo accepta ad me misit e vico Brunomo. Iterum Vale.

EPISTOLA CLXXXVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

Clarissime domine Kirchmanne, amice honorande. Rarius scribo, quod pauci recta ad vos eunt: neque tum ad quos velim omnes, quibusque

debeam : alii silentio meo , alii brevitati veniam dabunt : hoc obtinebo facilius , quod plerumque mitto , quæ familiares legant. Neque tamen lectorem multis obruo : neque polliceor singularia , ita quemque habeo faciliorem ad cognoscendum & judicandum. Nostra autem neque privatim noceant, nisi forte mihi. Non enim paro ejusmodi , quæ placeant omnibus : cum tot annis calumniæ morsus effugere non potuerim , το λοιπὸν ἀναισθητῶς ἔχω πρὸς διαβολάς. Κρησιᾶδου aliquot paginæ ἐξετυπώθησαν : absolvetur ante April. Qui has tibi reddit, autumnno vobis a me quoque aliquid attulit : cum in Megapoli fratrem habeat in prædiis Crusiorum ἐκκλησιαστήν. Maluit istuc reverti : ejus ego fidem & diligentiam exploravi aliquoties : hic si sit , in multis ipsum juvem : hinc quid a te fieri velim cogita : fac quod tuis me præstare jubeas. Vale Helm. ex acad. Jul. XIV. Kal. Ap. CIΩ ICIX.

EPISTOLA CLXXXVIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

CLarissime Kirchmanne , amice carissime : Animum tuum in omnibus mihi promptum scio : fuit statim in vestibulo notitiæ nostræ : neque ego non tibi ab initio volui. De Cl. Clingio monueram proxime : unus ille reliquus fuerat omnium , quos offendi primum ad Varnum veniens : saltem programma videre a veo , neque tamen non , si quid præterea ipsius honori scriptum & memoriz. Misit ad me ante plures annos D. Christophori Sturzii scriptum a se editum hac inscriptione : *AUSA CAROLI*. Ejus exemplum velimus gener meus D. Theodorus Adamius & ego , propter historiam : quod quæso erue alicunde , vel a Clingii vel ipsius Sturzii filio ; rem gratam nobis feceritis. Audio istinc migrasse Henricum Boëthium : ubi & quo loco sit cognoveris. Vale Helmæst. ex acad. Jul. XVI. Kal. Maj. CIΩ ICXI.

EPISTOLA CLXXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

CLarissime dn. Kirchmanne , amice honorande , sub id. Octob. binas ferebat alter tabellarius : fasciculum enim prior Parchimii deposuerat : de exemplis Xenophontis respondere jubeo Depholdium. A te nihil dum venit quod animi mei molestiam leniat : venit interea ab Albi Αλκιου , familiaris tuus , (Starkium Lunzburgersem dico) elegans juvenis : reddidit mihi quæ ediderat de pulchritudine : ajebat se pridem ad te misisse quæ , mihi redita jam putabat , scripta honori filii mei. Quæ nobis narras , haud bella , exponunt etiam alii : de quo facto censura mea non est. Epistolarum cuidam meæ intexui querelam sive indignationem de injuriis , quibus afficiunt nostrum

strum ordinem urbes aliquæ Academiarum *ξενόδοχοι*, satis ingræte, cum a nobis habeant, & educationem gratuitam, & a nostris lucelli aliquid, quidam esuriant, nisi eas oves mulgeant. Optavi, ut quis cum auctoritate nos utriusque de officio doceat, nos inquam dociles, populis & rudibus persuadeat, quid potissimum ex re sit. Multitudo enim neque virtutem neque sanctitatem capit. Quid expectem vides; addè hoc, ut collegas, mihi amicos, salutes, quorum de primis est Laurebergius. Vale Helm. ex acad. Jul. v. id. Jan. c10 10 CXII.

EPISTOLA CC.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium,*

CLarissime Dn. Kirchmanne, amice carissime, neque tu meministi, neque quis alius scribit de litibus, quæ inter Urbem sunt & Academiæ: fama tamen hic est, & confirmatur ab aliquot mensibus: & si hoc nihil novi, neque istic, neque in aliis urbibus, in quas divertere Academiæ: putate nos hospites hic quoque ludibrio esse, ne quid dicam durius. Ad Depholdium mittebam: domo aberat: monebitur proxime. Hic Principem abiisse ajunt in Sarmatiam. De nato filio Principi J. A. & alii nos docent: utinam pax sit in vestra vicinia: utinam in hac quoque vicinia, ubi turbatum fuit, quamdiu hic fui. De Epitaphio vos amo. Vale Helm. ex acad. Jul. x. Kal. Mart. c10 10 CXII.

EPISTOLA CCI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Caselius.**Rostochium.*

Docissime humanissimeque Dn. Kirchmanne, amice honorande. Quod ipse sum brevior, hoc tibi plus debere profiteor de accurata epistola, qua ista mihi plenissime explicas, quoad quid credendum litteris censuisti: mihi prorsus satisfecisti de utroque capite: atque utinam aliquando istarum litium, sive potius odiorum finis sit. Recte autem accusantur ii, qui a nobis acuminis aliquid, humanitatis speciem acceperunt: nihil dicam in eos durius, quos, ut innuere videris, *δίκη ἀποδότης* nihilominus assequitur. Non sunt nulli passim, qui honores & divitias adepti, nostrum novere neminem: æquiores sint, si se ipsimet noffent. Ego quoties respiro, non ago, uti vides, nihil. Has tibi reddet Albertus Rosa, Hamburgensis familiaris noster haec annis pluribus: perlustravit Superiorem Germaniam, Gallias, Britannicam, Belgium. Ut noveris hominem audi: quem quoque in amicitiam recipies & consilio juvabis, etiam commode poteris. Exponet de nostris miseriis, si has tibi libet cognoscere. Vale Helm. ex acad. Jul. prid. Non. April. c10 DCXII.

EPI-

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Th. Buffius.**Rosochium.*

CUM ex Anglia redux Rotomagum, quod ipsis Kal. Aug. erat, venire, nihil mihi magis optabam, quam literas vobis, quas ibi apud procuratorem meum offendere sperabam. Iis enim omnino me nauseam & lassitudinem, quam mari partim, partim equitatione per intolerabilem æstum contraxeram, ex animo ejecturum pristinamque alacritatem recuperaturum confidebam. Sperabam autem hoc eo certius, quod antequam Lugduno e Batavia discederem diligenter hoc a te rogassem: quem sciebam nihil mihi unquam negasse, neque qua sis erga me constantia porro quidquam negaturum. Tanto autem majorem dolorem, ex ea re suscepi, quanto impatientius ferre solemus inopinato frustrari desideria nostra. Non credam te non scripsisse, ne negligentiam tuam potius quam infelicitatem meam agnoscam: puto enim malo potius fato meo literas vestras ad me non pervenisse. Quicquid sit, scias, sollicitudinem non levem incessisse aliquid cognoscendi de statu vestro: præsertim cum parva spes sit mihi literas posthac a vobis curari posse. Hibernare equidem Monspelii constitueram, sed consilium postea mutavi, & si fieri per anni tempestatem poterit, statim in Italiam pergam. Fornerio literarum tuarum acceptissimæ fuerunt, quod ipse responsione sua testabitur. Consilium ejus in instituto meo utile sane mihi fuit. Et quod bene vortat, scias me hesterno die iis honoribus, quos ut ambirem in hac urbe, mihi author fueras, auctum esse, non sine adplausu fere omnium nationis nostræ, quod in felicitatis parte pono. Exacto hic mense ad quem sex fere dies supersunt, in viam me conjiciam: interea tamen Rotomagum proficisci mihi necessarium, ut viatico meo prospiciam. Adeoque cras ibo *σὺν θεῷ*. Parisiis etiam mensem unum hæsi: quos volui, vidi, conveni. A Casaubono responsionem ad tuas, ut erat occupatus, impetrare, quamvis quotidie promitteret, non potui: & cum discederem febrim optimum Virum cum uxore insubide obrutum reliqui. Exigam tamen responsum per amicum quendam, qui curabit tibi. Vehementer mihi gratulaberis, quod in notitiam illustri viri J. Augusti Thuani pervenerim: quæ res tanti apud me est, ut ea sola numos, quos consumpsi in illa Augusta urbe, plane redimere nollem. Cum Heraldo de ea re, quam nosti, collocuti sumus. Is profecto tam inanes facti sui rationes reddidit, ut credam causas irascendi nullas habuisse, nisi quas istis hominibus familiares esse, quasque sibi fingere consueverunt, ubi invidia fascinati alterius honori obtrectare animum iaduxerunt suum. Rigaltius, quem etiam Cl. Rittershusi nostri nomine monebam, modestior altero fatebatur, se juvenili ineptia & styli fervore abreptum quædam effudi se potius, quam scripsisse: de quibus ipsi Rittershusio quamprimum satisfacere in secunda editione, quam præ manibus haberet, constituisset. Cæterum

terum novi quod scribam hic carum est: sunt enim pacata omnia, licet non sine turbarum metu. Vidua Regina, quæ Regentis nomine & Regi & Regno præest, edicto pacem inter partes religionis utriusque sancivit, defensionem omnibus promisit. Nisi quid Jesuitæ & Pontificis alia mancipia turbarint, periculi parum erit. Famosi isti focii publicis scriptis auctores & conficii arguuntur cædis Regiæ: præsertim Petrus Cotto; contra quem editus est nuper libellus Anticottonis titulo, quo mirabilia ipsi & ejus lociis objiciuntur. Huic scripto an-
tam dedit ipse Cotto, epistola ad Reginam edita, qua Jesuitarum de occiden-
dis Regibus doctrinam purgat, & librum Marianæ de institutione Principis, qui sententia Parlamenti nuper publice Parisiis combustus est, frigidissimis præscriptionibus defendit, nec tamen defendit: vult enim nihilominus videri se alienum ab istius nebulonis dogmate, quo solo parricidium suum monstrum illud Galliæ coram Judicibus palliare potuit, ut plane deprehenderetur istorum hominum veneno infectum fuisse. Casaubonus aliquid contra Baro-
nii Annales adfectum habet, quod tamen in Gallia non edet, si unquam edet: ipse enim hæret animi, non tam Pontificiorum, quam suæ partis hominum invidiam metuens. Sic enim autumat, se parem gratiam Genevæ, quam Romæ scripto ejusmodi meriturum. In Angliam videtur omnino adspirare, quorum Ecclesiasticam politiam magis probat, certe ab illa Hugennorum plane abhorret, quam in sententiam plurima est nobiscum locutus. Nisi per Thuanum aliosque paucos staret, jam diu abiisset: ibit tamen hoc autumno, saltem videndi Regis causa, qui ipsum vix dimittet. Zinzerlingus noster Lugduni agit apud typographum, cui operam suam in editione corporis glossati, ut vocant, addixit. Vale Dabam x Octobris stylo novo A. c15 15cx Aureliis.

EPISTOLA CCIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Elhardus Lubinus.**Lubr. am.*

QUam conjuncti & veri inter nos amici & collegæ fuerimus, vir Clarissime, vel hinc apparet, quod communem in plerisque fortunam experiamur. Ante annum calamitas non exigua te exercebat occiso a vigilibus Marquardo tuo, eadem hisce diebus ades meas pulsavit occiso Chemnitio meo, quem nosti: quamvis enim multa fuerint, quæ in illo ut nosti desideraverim, quando tamen in latrones hos incidit prope Grapheum omnium mortalium fuit innocentissimus, tot amicis verbis illos compellans & salutans aperto capite, quæ suo tempore ex aliis prolixè cognosces. Nudius tertius reliquæ ejus hinc deportatæ & Prisiwaltum a Patre & altero quodam Consule versus vectæ, in tanta studiosorum & civium funus concomitantium, per totam urbem usque ad extimam portam, quæ a molis nomen habet, multitudine, tantoque concursu & strepitu hominum, ut simile non putem visum esse a

Mm

to to

toto illo tempore, quo urbs hæc cœpit. Tota urbs mota fuit, & ingens omnium, quod oculis vidi & auribus audivi, fremitus adversus latrones illos, quorum unus hic captivus tenetur, & sine dubio publicum suo tempore omnibus dabit spectaculum; alter in Asylò Pulkiorum delitescit; tertius Gultrovii detentus est, de quo tamen nihil certi affirmare ausim. Hæc meæ sunt deliciae. Corpus ejus ultra 6. dies domi meæ depositum fuit. Circa idem tempus & noctem adeo cum Matthias vulneratus fuit, uxor mea sextum filium mihi peperit. Laus sit Deo, partu non infelici. De successione in locum tuum adfinis mei spes tota videtur decollasse, cum illustrissimus Princeps Helwigio jam promiserit rem, ante ni fallor illud tempus, quo tu adhuc incertus eras de statione mutanda. Conamur tamen adhuc aliquid, sed successu & ratione parum felici, nisi Deus aliter qui potest dirigat. Valde sollicitor de adfina meo parvulo, qui apud vos est, quod si nulla spes ipsius apud vos ad conditionem aliquam promovendi, quæso ad me rescribe, ut illum ad me revocare possim. Quæso etiam te cum Dno Cantore meo nomine loquaris, ut significet, quid singulis hebdomadibus pro victu ab illo dari sibi postulet. Mitto tibi quadratum fasciculum Thesium mearum, pro quo aurigæ est satisfactum, quem ut in ædes Dni M. Gleffenfoli adfinis mei, deferri cures, majorem in modum a te contendo. Bene vale, saluta conjugem & amicos, etiam Dominum Wittium, si in illum incidas. Rostochii 11 Decemb. Ao. 1613.

EPISTOLA CCIV.

J O A N. à W O U W E R.

*D. Joanni Kirchmanno. S.**Rostochium,*

Nisi te serio amarem, exulcerare poterat mitissimum pectus meum, quod ne tralaticia quidem responsione nos dignos existimes. Adfirmo tibi, ante aliquot menses literas ad te misi, easque affini tuo inscripseram, & jam securus eram in manus tuas illas pervenisse. Sed cum hæcenus responsum expectem, & de animo in me tuo nullus dubitem, induci me patior, ut eas intercidisse existimem. Quod ideo gravius animo meo accidit, quia à turpissima suspitione, quam sine causa conceperas, innocentem liberabant. Testor conscientiam meam fidem, nolui nomen meum libello tuo excisum, quin imo valde vellem ubique locorum obvia ostensione illud ingerere possem, ut jucunda nostri memoria semper recentior apud te cresceret. Equidem animus erat infelicem pagellam, quæ nomen meum præferbat, adnectere illi, cui Baudius inscripserat; ne amantes divelleremur, sed vel hac parte lenimentum desiderii utriusque nostrum sentiremus. Interim dum hoc ago, celerior discessus tuus, & ambitiosus Baudii amplexus conatus meos impediit. Semel dixerim, serio te amo, & legitimum tui æstimatorem me profiteor. Utinam adfectum in te meum officiis approbare tibi possem, cujus occasionem, quamdiu mihi fortuna inviderit, frustra de amore tuo mihi gratulabor: Et vero respi-

respicientem fortunam te prætolari ais, quæ quidem te sequi debebat. Ergo investiganda erit, quam comitem trahere oportebat. Hoc erat fatum bonæ mentis & optimorum studiorum. Scio & probe intelligo, quid ingenii tui munera mereantur. Sed velim paulo plenius & apertius ex te cognoscere, quæ voti tui summa; frustra enim ex Rumpio quæsi, quæ hærentem ducerent aut confirmarent. Cave protollas de istiusmodi, quæ me scire interesse existimas, ad me perscribere. Polymathiam nostram propediem ad te mittam. Vale & me ama. Hamburgi xvi Kl. Febr. c. 15. 15. c. 17.

EPISTOLA CCV.

J O A N. à W O U W E R.

*Joan. Kirchmanno S.**Rosobium.*

Quod amantissimis tuis libris paucis respondeam, dabis summis occupationibus meis, quæ me ita involutum tenent, ut non sine summa difficultate hoc quicquid est temporis, quo hæc ad te propero, a me impetrarim. Et vero non sine causa irasceris editionem Commentarii tui de Funeribus hæcenus proferri. Dicam quod res est; non promittenda erant Frobenio, quæ se præstare posse certo non noverat. At scire te velim, etiam si sanctissime recepit, præstare tamen non potuit, ita operæ negligentia & fraude in diversa senem traxerunt. Quid si nos præsentibus ita ductent, ut jam integer annus numeretur, quod Polymathiam nostram orsi, toties interceptum infelix opus nequissimorum desidia, defectu chartæ, & mille aliis impedimentis, quæ ingeniosa ignavia commentari didicit, quid tibi absenti expectandum erat, nisi hoc ipsum, quod evenit: cui vel hæc mora pro expeditione esse poterit. Crede mihi, frustra accusabis Frobenium, & stomachus tuus sine offensa residet, si, quam primum licuerit, opus tuum absolvat, quod, nisi valde fallor, cis paucissimos dies fiet: ita enim mihi promisit, qui non sine acerrima declamatione causam tuam egi. Quod si omnino molestum diutius expectare, libellum ad te remittere par erit, quod tamen ut temere agas non suaserim, ne in eisdem tricones denuo incidas. Quam vero prætexis causam, cur opus tuum statim a reditu in lucem dari nolueris, ea, si quid sentio, nulla est; cum omnino mihi constet, nihil a te proficisci posse, in quo peregrinatio & vita defultoria, quod excuset, habeat, rectius sane de politissimo ingenio tuo judicare didicimus, & in proclivi est, quo desiderio tuo succurri possit, ut scilicet annus editionis in præteritum tempus rejiciatur. Casaubonus & Baudius frequentes ad me literas scribunt, ut alii omnes, quorum mentionem feceras. Nisi quod occupationes meæ omne otium mihi præscindant, quo per literarum fomenta ipsorum in me affectum alere debebam. Venio ad alias tuas, quæ me vel hoc nomine mirifice affecerunt, quod occasionem mihi datam intelligam, qua animum meum tibi probare possim. Et ne quid dissimulem apud plerosque omnes Holsatiæ Proceres, qui Regiparent, mediocri

gratia, nullo quidem merito meo, polleo, itaque fallor, aut ex parte votis tuis satisfaciam, nisi quod occasio & tempus prætolandum. Interim non deero tibi, ut civibus nostris innotescas. Benedictus ab Alefeldt Regius præfectus jam multis mecum egit, ut minori natu filio, quem penes se habet, de Præceptore prospicerem, illum hæcenus quæro, nec audeo tibi conditionem offerre, cum in initiis disciplinarum tibi hærendum esset. Major natu ejusdem filius, qui aliquamdiu apud me hæsit, propediem peregrinationi se dabit. Neque enim prudentissimus Vir quinquam suorum in Academiis Germaniz utiles annos perdere patitur. Quod, quo consilio agat, inquirere nunquam libuit. Valde autem consilium tuum probo, quod optimorum cultu secedere constituisti; quo ocium animi, summam beatitudinem adipiscaris, quam nos Tantalidæ frustra per tos annos quærimus, nec invenimus. Existimo, ut in editione notationum Theophrasti exhibeas vulgarem aptatam textui Græco; cui recte appinxis Casauboni emendationes, deinde in expositione dabis, ita majus pondus ἀκροάσι tuæ, ac in hujusmodi διατελέσι imprimis spectandum. Vale. Hamb. CIO. IDC. IV.

EPISTOLA CCVI.

J O A N. à W O U W E R.

*Joanni Kirchmanno S.D.**Rosochium.*

DE Theophrasto ad me misso multum te amo, & serio probo institutum tuum; in quo ut naviter persistas ex animo te hortor. Utinam aliqui meorum adessent, & attenta aure audirent Florem illibatum populi, Suadæque medullam. Sed meum erat Theophrasto tuo Polymathiam opponere, quam ad te mitto; opus sæpius inchoatum, multoties interceptum, & ne nunc quidem perfectum, ideoque nihil magnopere habebit, quo se tibi commendare poterit, præter auctoris judicium; quem te amare certo scio. Cave aliquid suspicaris de Frobenio, rem tibi auctorem dabit, se ea, quæ promiserat, præstare voluisse. Regii præfecti filius jam in disciplinam cessit doctiss. Viro, quæ tamen quam feliciter expetissat, hæcenus ignoro. Hoc velim tibi persuadeas; me optimi amici officio nunquam defuturum. Schioppius quid rerum agat, ex quo Italiam reliqui, scire non magni feci. P. Danielem obiisse ante paucos menses Puteani ad me perscripserunt. Tiliobroga ubi terrarum aut gentium fallat ignoro. Baudius Lugduni Panegyricum Plinii publice interpretatur. Vale. Hamburg. XII. Kal. Aprilis CIO. IDC. IV.

EPI-

JOAN. à WOUWER S. D.

*Frederico Lindenbrogio.**Hamburgum.*

Libros tuos MS. accepimus, integros & ab omni tempestatum injuria probe defensos. Sed utinam nunquam suscepissem ea præstare, quæ promiseram. Nam quæ sit sententia illustriss. Principis mei, jam ad te perscriptum intelligo: quæ quidem non tam ipsi nata, quam ab aliis expressa, qui plurimum sibi in his sapere videntur, & fraudis me insimulare tacite præ se tulerunt, quod prima, vice quum pretium indicares, volumina magna asseruerim, quæ nunc folia pauca deprehendantur. Ita paulatim evikuerunt, quæ antea legitimo æstimata pretio. Ego vero, quod serio dico, obniti animo & ratione coepi, usque adeo ut suspicio nata sit, me proclivorem in commodum amici, quam Domini. Certo scio te mihi obirasci, sed ita me Deus amet, si tibi nota ingenia Aularum, hæc quidem non te offenderent, sed ne moverent. Quæ vero tua est humanitas me excusabis, cum facile cogitare possis, longe gratissimum mihi esse explere vota amici summi, & artificissima necessitudine conjuncti. Quare quid tibi faciendum sit ipse videris; si vero animum inducere non potes, ut eo pretio, quod literæ Principis præferunt, vendendos existimes: adfirmo tibi, sine ulla macula aut damno omnes ad te nostro sumtu redibunt. At vero si te juvant centum quinquaginta taleri, spero paratam fore pecuniam. Ut mihi male sit, si non affligat me mirum in modum, quod hoc negotii susceperim. Vehementer rogo, ut mihi ignoscas, paratus sum aliis officii generibus hoc quicquid est delicti præstare, quam citissime certiozem me animi feceris ac prima quavis occasione, incertus enim sum, quam diu hic moraturi simus. Mirifice exosculor animum affectumque tuum, quem pari amore remunerero, & facilitatem illam quovis officio restituere paratus sum. Librum tuum variarum actionum accepi, & prima quavis occasione remittam, neque enim diutius illo utar. Grimandelam petere non audeo, cum nihil quod velis præstare tibi possim. Te vero munem & amantissimum nostri; nempe ut fatigares humanitatem etiam munerata adjicere voluisti libraria, quoniam ita placet, retinere illos usque in amplexum meum potes, qui si nimis diuturnus, Elmenhorstio nostro tradere licebit. Valde autem exacerbavit animum meum, quod te abitum cogitare scribis, quid iniquius a fati proficisci poterat, quam ut nos dividerent, quos & consensus animorum & studiorum ad utriusque emolumentum aptissime jungeret, ego vero tuis votis voveo, & mallet illa tibi expleta potius, quam mei ipsius animo satisfactum. Deploro fata bonorum, & quibus illi obruantur difficultatibus quotidie experior in hoc molestissimo vitæ genere: utinam me interciperet aliqua rupes caprearum, in qua ereptus mortalium contagio, tanquam Deus aliquis, consenscerem. Vale, & me ama. Gortorpii 111. Januarii 1610 CVI 11.

Mm 3

EPI-

JOANNI MEURSI O. S. D.

*Heribertus Rosweidus**Lugdunum Batavorum.*

Valde voluisssem Palladium Græce produisse, cujus spem pridem feceras; quam nisi certam ex sponse publicæ præsumpsissem, jam aliunde mihi codicem Græcum comparassem. Facit is enim instituto meo, qui vitas Patrum, librum vulgo notissimum, recensui, notis illustravi. Huic libro addo Palladii Lausiacam historiam, Theodoretæ Θεοφιλήν, & Moschi Evirati Pratum spirituale; Latine omnia, quia pleraque Græce desiderantur; & quia religiosorum quorundam rogatu hanc provinciam suscepi, quibus Latina notiora. Addo & Heraclidis Paradisum, olim Parisiis, si forte nescis, editum. Eo autem consilio Palladium & Heraclidem vitis Patrum adjungo, tum quod uterque poene eadem habeat, ut alter videatur alterum exscripsisse; tum etiam, quia in vitis Patrum liber quidam occurrit, ex alterutro translatus. Cujus quidem libri auctorem D. Hieronymus Ruffinum facit; sed Palladium & Heraclidem potius videtur interpretatus. Palladii duplicem versionem dabo, recentiore unam Gentiani Herveti; vetustiore alteram anonymi, typographiæ infantia editam. Habes institutum meum, V. Cl. & cur tantopere desideraverim, Palladium Græce produisse, velejus certe inspectionem habuissse, jam intelligis. Et si enim ex variz versionis paritione lux quædam dubiis locis accedit, certior tamen Græci codicis fides, quem jam vellem nos vobis debere. In Lexico tuo Græco-Barbaro citas vitam P. Arsenii, item P. Pelagiz, quas an habeas, an tantum inspexeris, aveo intelligere. Nam & illorum est memoria in Vitis Patrum. Quæ item Martyrologia & Menologia habeas, lubens intelligam. Nec eorum editionem te meditari existimo, sed excerptere tantum Lexico tuo convenientia, in quem usum lubens Metaphrastæ vitas subministrabo, quas sensum curo Græce describi. Invenies in iis non pauca Græco-Barbara vocabula. Jam penes me Græca hæc habeo.

*Vitam Pauli Thebei**Vitam Onuphrii**Vitam Mariæ Egyptiaca**Vitam Eugenia**Vitam Melania Romana**Vitam Simeonis Stylita**Vitam Pauli homologitis**Vitam Matronæ**Vitam Joannis Eleëmofynarii**Vitam Basilii Magni**Vitam Agathæ.*

Quæ, si ad usum Lexici tui inspicere voles, prompte submittam. Nec gravate suppeditabo Glossarium unum atque alterum Latinum MStum, ubi in eo genere te versari intelligam. Non dubito quin penes te MStæ quædam sint meo instituto servientia: penes me quoque nonnulla ad tuum esse, jam intelligis. Quæ si vel inter nos commutamus vel communicamus, alter alterius labori suppetias feret. De Palladii Græco loco gratias habeo. Eum expetebam, non quod

quod in textu ulla difficultas esset, sed quod vetus interpres haberet *grutaria*, ubi Hervetus *bellaria*.

Nunc & hunc Palladii locum, si eidem ab itinere times, inspicere ne grave-
ris. Palladius Herveti §. CXXIII. *Similiter etiam quidam nomine Maca-*
rius ex Vicaria. ὁμοίως ἢ μακάρειος τοῦ ὀνόματι διὰ Βικαρίας. Vale vir or-
natissime & humanitati facem præluce-
re perge. Antwerpæ x. Kal. Martii.
CIC I 3 C X I I I.

In Σύγκλητῶν citas ex Notkeri Martyrologio *Congellum*, & falli putas eos, qui
proprium viri nomen censent. Imo vero tale est. Patet ex P. Columbæ vita
lib. 3. c. 21. Per Adamantium. Et vero cum Notkerus eum Latine Faustum
dici asserat, fati insinuat eum *Congellum* alia lingua, Hibernica videlicet, di-
ctum. Quia in historia Constantinopolitana versaris, nihilne legisti de *Proa-*
stio in Septimo? quod in vulgo editis etiam plerisque MS. *Prastio in Semino?*
Puto *Hebdomum* esse, unum ex suburbii Constantinopoleos. An *Prastium* pro
Pratium? unde *Chalcopratium*.

EPISTOLA CCIX.

JOANNI MEURSI O. S. D.

Ubbo Emmius.

Lugdunum Batavorum.

Al bani sexennium quod promittis, avidissime exspecto. Non dubito quin
ex lectione ejus maximam voluptatem sim haustus. Et quia exemplar
ejus ad me te daturum polliceris, habebō munus id carissimum, & *μημόσυνον*
tui perpetuum. Valde autem volui scire, an in ea tela texenda etiam longius
cogites progredi, & quo cogites usque. Bene merebitur haud dubie de homi-
num societate, qui universum hoc negotium complexus recte fuerit, & a capi-
te ad calcem deduxerit. Poterit tale opus esse nunc *κτῆμα ἐν αἰετι*, ut summus
ille historiographorum de historia a se scripta loquitur. Et scriptor hic cum
maximis rebus transmittet illustre nomen suum, non solum ad præsentēs gentes
omnes, in quibus literæ valent, sed etiam ad seram atque ultimam posteritatem.
Sed quo abeo? salutare tantum te brevi epistolio volui, & desiderium meum
tibi significare. Boni consule, & vale, & me in tuorum numero esse fateor.
Raptim. xvi. Maji Juliani M. D. C. XIII. Groningæ.

EPISTOLA CCX.

JOANNI MEURSI O. S. D.

Casparius Gevartius.

Lugdunum Batavorum.

Quamvis inhumanum omnino ac impudens videatur, ab eo novum benefi-
cium petere, a quo multis jam ante beneficiis sum affectus, fretus tamen
benevolentia illa, quam ultra meritum meum jam diu expertus sum in me pro-
pensum, stimulante necessitate, ad te recurrere ausus sum. Notas meas Statia-

nas

nas hic apud nos Hillebrando Ordinum typographo excudendas tradere constitueram, at ipsius prela modo tot exemplaribus onusta sunt, ut nulla ratione, nisi iniquissimo pretio editionem in se recipere velit. Textum quidem Statii a correctore quopiam conducto recenserī patiar, at notas meas non nisi fido & amico credere ausim. Implebunt illæ facile x, aut xii, folia. Qua propter summopere te. Vir Clarissime, rogatum velim, ut, si per gravissimas occupationes tuas fieri possit, Gevartii tui gratia, pauca hæc notarum foliola percurrere digneris, efficiam sane

— — Officio ne te certasse priorem.

Pœniteat

Et Amplissimo nostro Legato, qui te plurimum salvere jubet, res nulla gratior accidere poterit.

Vale, Vir Charissime, & discipulum tuum hominem tui amantissimum, redama. Hag. Comit. xxiiii. Novemb. 1615.

EPISTOLA CCXI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

Joannes Meursius.

Lubecam.

Litteras tuas, vir clarissime, recte mihi Mafius tradidit, quem in istis commendabas. Volui sæpe respondere, sed mittendi certa occasio minime erat: nunc cum iter ad vos caperet Simon Paulli, ejus operam nullo modo negligendam existimavi: Quin acceptæ mihi literæ tuæ fuerint, non est tibi dubitandum: quippe cujus nomen dudum uti novi, sic amavi, tam præclaræ eruditionis ergo. Et qui possem non amare hominem tam mei amantem, & amorem in me suum in scriptis hæcenus publicatis satis clare ostendentem? perge, quæso; & affectum istum serva, paria in te facturo. Quid præ manibus nunc habeas, scire aveo: mihi quædam, elucubrata, dum hic ago, præter ista, quæ in Batavis Athenis memoravi; verum, quia necdum nobis de typographo est prospectum; premere cogor. Et nidiculum si cupis, ecce tibi. *Gorgia Leontini; Alcidasantis, & Antisthenis, qua supersunt, orationes: cum Diatriba de eorum vita, legibusque, liber singularis. Denarius Pythagoricus; sive de numerorum, usque ad denarium, qualitate, ac nominibus secundum Pythagoricos. Regnum Atticum; sive de regibus Atheniensium, libri III. Theseus; sive de ejus vita, rebusque gestis, liber singularis. Historia Danica libri III.* in quibus res gestæ Christiani I; ejus filii, Joannis; ac nepotis, Christiani II. Indicavi tibi mea, ut vicissim tua elicerem. Quod si possum, gratum erit. Vale, vir clarissime; meque, tui amantissimum, porro ama. Soræ Danorum, Kal. Juliis c1515cxxxix.

EPI-

EPISTOLA CCXII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Meursus.**Liberam.*

Non scripsi ad te aliquo tempore, vir clarissime, quia nec occasio fuit, nec scribendi argumentum: sed affectum tamen illibatum servo, quo virtutem, & eruditionem tuam dudum prosequor. Nunc humanitatem tuam implorare necesse habeo. Ante biennium Masium mihi commendasti, qui navaret operam suam in instituendo filio. Hunc quandoquidem promovi ad ministerium Ecclesiæ, ipse mihi incommodum dedi, filiumque præceptore suo orbavi. Itaque majorem in modum abs te peto, si quem habeas, Masio similem, qui recipere munus illud in se velit, cum ut ad me ableges, & id primo quoque tempore: ne, si quisquam se interea forte offerat, etiam hoc carere debeam. Erit illi conditio eadem, quæ Masio fuit: id est mensam meam habebit, & triginta annuos Imperiales. Sed hoc te admonitum velim, necesse est, ut linguam calleat Saxoniam Inferiorem: nam illam Superiorem filius meus non intelligit: & hoc necesse foret, uti operam in biennium saltem obstringeret; quanquam mallet in triennium. Ignosce, quod molestus tibi esse audeo, si quid hic vicissim tua causa potero, utere jure amicitiae & invenies me paratum, ut officio satisfaciam. Vale, vir clarissime, & me, quod facis, amare perge, semper paria facturum. Scribebam Hafniæ, quo negotii causa excurri: ad diem xx. Aprilis CIO IO CXX.

EPISTOLA CCXIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Meursus.**Liberam.*

Vir Clarissime, peticram per literas a D. Simone Paulli, ut filio meo studiorum moderatorem procuraret; atque is rescripsit mihi, permovisse Bartholdum Hintzium; uti istud muneris in se susciperet, atque cum intra mensem affuturum: ipse quoque Hintzius in literis suis, ad me datis, est testatus, se dierum quatuordecim, aut paulo plurium elapso tempore, adventurum. Nunc cum mora postulata protrahatur, maximopere abs te peto, ut cunctantem surda oratione impellas; & efficias, ut acceleret destinatum ad me iter: quod differatur cum jactura studiorum filii mei, uti pro prudentia tua facile judicare potes. Quod si impetro, beneficium arbitror: & agnoscam in qualibet occasione. Vale, Hafniæ, ad diem XXI. Augusti. CIO IO CXXXIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Joannes Meursius.**Lubecam,*

Literas tuas, Vir Clarissime, recte mihi tradidit collega meus, D. Christianus Matthiæ. De scriptore illo utroque, quod inquiris, neutrum habemus: Itaque, quantum possum, hortor, uti edas. Beneficium debet fatis magnum non duntaxat Literaria Respublica, sed & Dania Univerſa, & Norvegia: quam utramque in majorem modum obstringes. Illuſtris Dus Cancellarius jam ab aliquo tempore in Cimbria cum Rege agit, neque brevi rediturus. Ubi occasionem ejus ſalutandi naſtus fuero, tuis verbis illud faciam. De S. Canutivita, obituque, item S. Caroli filii; ecce habes. Donum eſt exiguum quidem, ſed affectus in te mei eſſe illud pignus volo; quodque pretio a ſe deest, tu benigne æſtimando compenſabis. Adde effigiem, ſi hanc tanti arbitraberis: ut præſentem quaſi habeas, quem abſentem amandum tibi ſtatuis? Vale, & me amare perge, tecum paria facturum. Raptim Soræ, ad diem xiiii. Decembris c1o 1o cxxxiii.

EPISTOLA CCXV.

GEORGIO SECFELDIO.

*Supremo per Scalandiam Judici, & Territorii Ringſtadienſis Præſecto S. D.**Joannes Meursius.**Ringſtadium.*

Admodum mihi gratum fuit, literas abſte accipere; & quod petis, intelligere. Equidem cum inter primos e nobilitate veſtra, ob virtutem, & doctrinam, atque ex ea ſtudioſum in literatos, te obſervem, gratulatus mihi fui, quod gratificandi tibi, ac teſtandæ obſervantiæ, ſe occasionem offerre animadverterem. Feci itaque quam promptiſſime, quod petebas tam benigne, cum id poſſes, ut debebas, imperare. Certe illud tua in me beneficia effecere, ut ingratum me exiſtimem, & indignum tuo tam propenſo affectu, niſi effectum tibi dedero, quicquid a me poſtularis, ſi id quidem in me fuerit. Itaque nunc ſcribo Voſſio: & Vilhadum eituum, certe juvenem egregium, & favore omnium bonorum dignum, maximopere commendo: atque ille, ſatis ſcio, pro humanitate ſua, ac vetere noſtra amicitia, tum Vilhadi quoque merito, gratum eum, acceptumque eſt habiturus: item ſtudia, ſi qua in re uſus erit, adjuturus. Si præterea unquam quicquam a me petes; mea ſemper opera in promptu. Tu vero Generoſe Domine, quem amare ſponte tua incepſiſti, nunquam deſine. Soræ; ad diem xix Octobris c1o 1o cxxxv.

EPI-

EPISTOLA CCXVI.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO. S. D.

*G. M. Lingelsheim.**Hanoviam.*

Gratæ omnes scriptiones tuæ, & ultimæ literæ. Gratulor tibi honorem, quem merito tuo tibi defert Pichena, vir magnus meo judicio, certe *ἴδιον* ejus plane ad meum gustum. Lampugnani imago æque conficta, uti auctor ipse, nam neque Mirandulanus Codex ullus est, neque Lampugnani, sed Lipsio ludos dare voluit, qui hæc inter equitandum meditatus in chartas conjecerat. Si effigiem inter scedas meas repërire potero, adjungam istis, ut saltem abs te nihil confictum Pichena sentiat. Dolus suboluerat doctis viris, & M. Velferus penetravit, cui credo quoque notum esse, quis auctor ejus fabulæ fuerit. Lipsii Tacitum postumum percurri, non est ut vester invideat, nisi ob chartæ præstantiam. De Nysseni editione proxime scripsi, quid Bongarsio placeat, itaque credo, te ad ejus desiderium conformaturum titulum seu frontispicium. Marnius scribit, se ejus voluntati obsequuturum. Molinæus cogitaverat addere tractatum de Monachis, nescio an Marnio aut Bæsto missurus sit, omnino addi deberet. Seghetus noster feliciter evasit, audaces fortuna juvat: si conatus exitu caruisset, immerisisset se in mage majores difficultates, gratulor ipse effugium: & suadeo, caute porro sibi caveat ab illis, quos offendit. Consobrinus tuus & Freherus te resalutant amanter, totaque domus mea. Gratum mihi feceris, si miseris mihi libellum apud vos excusum, cujus auctorem puto Brederodium nostrum, cui titulus est. *Representatio pacis Generalis &c.* Duo velim exemplaria, precium refundam libens. Tu vicissim jure tuo in me utere, & libere significa, quid a me fieri velis. Jo. Ladislaus meus ad patrem suum evocatus abiit Ambergam. Vale carum caput. Heidelbergæ 16. Jul. 1607.

EPISTOLA CCXVII.

HENRICO VAGETIO

Gymnasiû Hamburgensis Professori. S. D.

*Joannes Kirchmannus.**Hamburgum.*

Diu filii, non tui oblivione, sed fiducia veteris nostræ amicitie, quam puto tam altas in animis nostris radices egisse, ut nullo quantumvis diuturno silentio evelli possit. Gronovius, quem superioribus literis mihi commendaasti, fuit certe mihi acceptissimus, in quo egregia signa τῆ ἀμεινονότητος deprehendi, nec dubito, quin aliquando in doctorum lustro inter primos censeri possit, modo vitam ipsi Deus conceiserit. Is coram mihi de

peritia linguæ Græcæ commendavit quendam studiosum apud vos commorantem, nomine Brockmannum M. Schœfleri vestri p. m., nisi fallor, ex sorore filium, quem tibi notum esse puto. Cum vero Senatus Revalienfis sollicitus sit de Græcæ linguæ profectiore, qui in Gymnasio suo, ante paucos annos erecto, Homerum, Hesiodum & alios scriptores Græcos interpretetur, rogo Brockmannum hunc accersendum cures, & ex ipso quæras, utrum professionem hanc velit accipere, & primo quoque tempore in Livoniam navigare. Stipendium ipsi assignabitur 150. Imperial. in specie, ut loquuntur, præter alia accidentia, ut ex literis Senatus Revalienfis, ad Dn. D. Hunnium nostrum scriptis, videre est. Si accipit conditionem, poterit animi sui sententiam primo quoque die ad me perscribere: & tempus ipsi constituam, ad quod se hic sistere debeat, ut prima quoque nave in viam se dare possit. Gratum mihi facies, si hac in re non difficilem te præbueris: & Brockmannum, quem non alienum ab hoc officio suscipiendo intellexi, non vulgari beneficio devincies. Scripsi in eandem sententiam ante octiduum ad Gronovium, a quo cum responsum nondum acceperim, suspicor cum Hamburgo abiisse. Urget autem responsum Dn. D. Hunnius, cui Senatus Revalienfis potestatem dedit conducendi operam idonei hominis, cui professio hæc recte commendari possit. Sumptus itineris ipsi a Senatu Revalienfi refundentur. Non dubito etiam quin talis sit, qualis a Dn. Gronovio mihi fuit commendatus: de quo etiam iudicium tuum expeto. Vale V. Cl. & si me amas, negotium hoc in te suscipe. Dabam Lubecæ 29. Martii Ao. 1634.

EPISTOLA CCXVIII.

THEODORO BUSSIO

J. V. D. Ducatum Slesvici & Holsatiæ Concellario. S. D.

Joannes Kirchmannus.

Slesvicum.

Cum hodie aliquid literarum mihi dandum esset ad urbis vestræ Consulem Bernhardum Munden, cujus filius domi meæ vivit, facere non potui quin simul ad te quoque scriberem, & amicitæ nostræ ignem hoc veluti flabro ventilarem. Jam pridem autem factum est, cum tibi significarem, me in Bibliotheca a Senatu nostro fidei meæ commissa reperisse Theodorici Monachi cujusdam historiam Regum Norvegiensium in membrana scriptam, quæ ducentorum & quod excurrit annorum res gestas complectitur. Ex illo reperi quoque Anonymi cujusdam autoris scriptum de profectioe Danorum in Terram Sanctam circa annum Christi 1187. tempore Regis Kanuti Woldemari F. suscepta, quam ipsam quoque hætenus lucem non vidisse existimo. Capitula utriusque Tractatus tibi mitto, ut, re cum aliis communicata, consilium mihi dare possis, utrum operæ pretium facturus sim, si utramque historiam publicarem. Nolim frustra me fatigare, si sciam hos Tractatus alicubi

alicubi in Dania extate, sive editos sive manuscriptos. Si minus, videor mihi egregium thesaurum reperisse, & auro contra æstimandum, modo fortuna mihi amicos conciliet, quorum opera hæc res Regiæ Majestati innotescat. Te, Vir Amplissime & amicissime, etiam atque etiam rogo, apud Danicarum rerum peritos inquirere non graveris, utrum fando quid de his scriptis audiverint: meque pro veteri nostra amicitia consilio tuo juvare, ne oleum & operam in iis describendis & publicandis perdam. Mitto tibi librum nostrum de Funeribus Auctario locupletatum: utque alterum ejus exemplum Magnifico Dn. Cancellario D. Martino Chemnitio cum plurima salute reddendum cures, obnixè oro. Vale Vir Amplissime, amicorum ocellè, cum uxore lætissima, quam a mè meaque plurimum salutabis. Dabam Lubecæ 1x Maji Ao. 1625.

E P I S T O L A C C X I X.

JOANNI KIRCHMANNŌ. S. D.

*Fredericus Lindenbrogius.**Rostochium.*

EGo vero amicitia nostræ memor sedulo sum, & frequens, ubi ubi occasio est, laudator ejus existo, ne tu affectum, quem olim in me expertus es, deseruisse putes: de quo sane ætatem securus esse potes. Volupe autem fuit intelligere, quæ de studiis tuis narras: ad quæ continuanda non incertorem modo, sed qua parte possum adiutorem me expecta: Quod ut verum scias, collectanea mea de anulis reliquoque mundo, quæ a me petis; qualiacunque illa sunt, facile nunc ecce mitto: ut & tu & omnes probi intelligant, me bona fide melioribus litteris factum voluisse. Quia autem omnia tumultuario opere congesta sunt, recte feceris si quæ tibi usui esse possunt, inde excerpes, meum autem exemplar ad me quam primum remittas. Heliiodori Optica te vidisse puto. Jam sub prælo Jomandem habeo, cum aliis quibusdam ejus monetæ historicis: Item Cod. LL. antiquarum, in quo Leges Wisigothorum, Burgundorum, Alemannorum &c. Sed vix intra annum prodibunt. Vale Hamburg. A. D. Kal. April. Ao. c15 15x1.

E P I S T O L A C C X X.

JOANNI KIRCHMANNŌ. S. D.

*Fredericus Lindenbrogius.**Lubecam.*

Qui tibi hæc litteras reddit, nobilissimi Benjamini Maurerii, Christianissimi Galliarum Regis ad Ordines Hollandiæ haud ita olim legati filius est. Eum de eadem, qua mihi ab Amplissimo Hug. Grotio Succæ in præsentiarum Legato commendatus est nota, & ego tibi commendo. Tu vero hoc amicitia nostræ dabis, ut reapse intelligat, & Grotii & meas Litteras haud

haud inutiles sibi fuisse. Lubeca in Daniam proficiscetur. Fac, quæso, ut & ibi amicos reperiatur, sed doctos & quales tutemet ipse desiderare posses, si tibi in Galliam eundem foret. Vale. Hamburg. xxviii Maji. Ao. cto 100 xxxvii.

EPISTOLA CCXXI.

JANO GRUTERO S. D.

Fredericus Lindebrogius.

AMica illa salutio, quam in litteris Elmenhorstii nostri legi, aurem mihi vellit, ut hac te allocutione sinceri affectus plena resalutarem. A quo officio etiam si per tempus aliquod destiterim, non tamen fastidiosus esse cœpi tui amoris, quem semper magni feci: sed nescio quæ me acedia invaserit, & condolentia, quod tantum laboris rei litterariæ impendi, cum videam studia hæc nostra adeo nunc contemni, ut eruditi & sobrii fere pro infaustis & infelicibus habeantur; quod etiam Ammianus noster de sui seculi moribus notat. Aliquando tamen vetus illa redit in præcordia virtus; & si non dies integros, saltem horas aliquot optimorum auctorum lectioni impendo. Nuper in Cicerone fui. Epistolarum famil. lib. iiii. Epist. v. *Paucis post annis ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat.* Quem locum cum legerem, in mentem mihi aliorum interpretationes revocabam: quæ tamen ridiculariæ plurimam partem videbantur. Vera enim scriptura hæc est: *ei moriendum fuit, quoniam hoc modo nata sunt.* Et tua fide, veriusne quidquam putas? Veteres enim libri habuere *hoc modo* hinc error natus. Enim omnes *hoc modo* nascimur, ut denascamur. Alius est locus lib. x. Ep. xxiii. *Vale. iiii. Id. Junias. Civarone ex finibus Allobrogum.* Gratianopolis quæ nunc vocatur, olim *Cularo* dicta fuit, ut apparet ex veteri inscriptione, quæ etiam nunc in portis ejus Civitatis videtur. Quum ergo Plancus se trajecisset Isaram testatur exercitum, non dubito, quin legendum sit *Cularone ex finibus Allobr.* neque aliter in Notitia Imperii hæc civitas, si recte memini, appellatur, quæ etiam, ut hoc obiter addam, *Acusiorum COLONIA*, ab Acusiis populis, quorum in vicinis locis, sedes fuere, dicta fuit. Hæc ideo ad te scribo, quod in Cicerone nunc totum te esse lubens intellexi. Et bene Hercle, quod ex hominis illius cum latrante nomine (scelus enim viri aliter vocare religio est) tagacissimis manibus sit liberatus. Nihil enim boni in illo auctore falsiloquum os præstitisset, nisi quod ab aliis furatus fuisset, quod pro suo venditasset. Hanc nimirum ille artem omnium optime callebat: & quem novissime edidit librum tenebrososum, Umbratilis ille, inter doctissimi optimique viri Jani Guillelmi Schedas repertum ajunt. In quo id tantum præstitit, quod aliam illi vestem induit, & suo more turpavit. Nam carmina quæ passim intermixta, non adulteri hujus fuerunt, sed Scholæ Sleswicensis Rectoris viri eruditi & probi: qui etiam nunc vivit, atque id aperte factur.

fatetur. Sed satis inpræsentiarum de impuro hoc; cujus vitam integro scripto in animo habeo divulgare. Vale Vir doctissime & me mutuiter ama. Hamburgi xxiiii Aug. Ao cīo. 10cxiii. Achillis Statiū librum ad exemplar Rom. hic edi curavi, quem ad te mitto. Addidissē etiam Cod. Leg. Antiquar. sed verebar, ne studii hujus lectione capereris. Dabo tamen si illum te sic desiderare intellexero, quemadmodum ego Historiæ Aug. Scriptores a te recognitos, qui hic nullo modo possunt haberi, tu videris. Cenforinum Frater meus (a quo salutem adscribo) sub prælo habet, in quem si quid notasti, quæso publici boni causa ne grave sit nobiscum communicare. Iterum Vale.

EPISTOLA CCXXII.

FRID. LINDENBROGIUS. S. D.

*Petro Lambecio suo.**Amstelodamum.*

UT verum fatear, haud placet, mi Petre, quod tam derepente Bataviam deserere stat sententia: habes enim in illa viros præstantissimos, a quibus doctior semper discedere posses. Quandoquidem vero avunculo tuo aliter visum, credo, ut tanto commodius te Romam mox post avocet, ejus voluntati ut morem geras oportet. Lutetiam ubi veneris, salutabis meo nomine viros illustres, & supra captum horum hominum eruditionis fama præclues, Bignonium, Framondum, Putcanum, Rigaltium, Valesium: qui omnes studiis tuis summe favebunt. De Bignonio rescisces, an Marculfi recentata editio prodierit: de Valesio, an Amm. Marcellini; de Framondo an Βασιλικῶν libris suprema sit imposta manus. Salutabis etiam V. Cl. Stellam Germanum, & Maurerium Francum. Ad Dan. Heinsium scripsissē equidem, si commendatitiis novis opus haberes: cum vero ex prioribus meis litteris, ad quas responsum nondum accepi, satis superque illis notus, iterato favorem illius tibi conciliare velle, superfluum arbitror. Qui amor illius est erga bonæ frugis mentisque juvenes, suapte sponte offeret, quæ me precatore ab ipso impetrare desideras. Utriusque Vossii libros, quos ad me mittunt, nondum accepi: quos ubi nactus fuero, statim ad eos scribam. Quicquid vero aut illi, aliive ad me mittere velint, id omne Ludovico Elzevirio Bibliopolæ Amsterodamensi tradatur oportet, is recte porro ad me curabit. Dno. Salmasio inscriptionem hanc veterem, quam adjunxi, exhibeas quæso. Quam si Commentario suo, sicut in Herodis Attici inscriptione fecit, illustrare vellet, viros ædè doctos, me potissimum eruditionis suæ laudatorem summum, maximo beneficio afficeret. Vale. Hamburgi xxi. Julii An. cīo. 10cxlvi.

Gnaviter quæso inquiras tam Leidæ, quam mox post Parisiis, anne venales habere possis, sed incompactos Renati Choppini de Domanio. Parisiis. fol. Eiusdem de legibus Andium sive Andegavensium. Parisiis in fol. ultimæ editionis. Hieronymi Aleandri Commentarium ad vetus Kalendarium

darium Romanum, sub Valente Imp. Romæ. Eos ubi indagaveris, emas quæso, & ad me mittas; pretium continuo patri tuo refundam.

EPISTOLA CCXXIII.

FREDERICUS LINDENBROGIUS. S.D.

*Petro Lambecio.**Lusitaniam Parisiorum.*

MIRABAR silentium tuum, neque causam ejus comminisci poteram: quam adeo affatim nunc explicas, ut iterum te filere operæ pretium esset, si iterum tam copii pectore tam grata nuntiare posses. Laudo diligentiam, imo felicitatem tuam, quod tam exiguo temporis spatio tam præclara *ἀνεύροτα* indagare potueris. Nisi Holstenii auxiliari manu adjutus fueris, qui illa jam olim a se collecta tibi edenda commisit. Quicquid sit, bonum factum, quod quæ hæcenus a plurimis ignorata fuerit, nunc opera tua ab omnibus legi possint. Agelliana tua hæcenus non vidi, neque hic venalia habentur. Ab aliis tamen bene navatam operam intellexi. Si quid porro novorum librorum melioris notæ minimeque publici saporis isthic edatur, quæso me certio- rem redde. Imprimis an βασιλικῶν libris & Amm. Marcellino suprema manus sit imposita. Et quale illorum pretium, juxta adærationem flavoꝝum de moneta Regia. Quam primum ad virum Clariss. Tassium invisere commodum erit, illum tuo nomine salutabo. Is per menses aliquot adversa valetudine usus est, adeo ut metus sit, ne ubi marcor vires absumpserit, ad plures abeat. Tu vero, mi Petre, vive & vale, tuis meisque votis feliciter. Hamburgi XIII. Febr. An. MDCCXLVIII.

EPISTOLA CCXXIV.

LUCÆ HOLS DENIO. S. D.

*Joannes Kirstenius.**Lugdunum Batavorum.*

Nimium raræ nobis abs te literæ afferuntur, cum singulis septimanis tabellarios reperias, qui Hamburgum proficiantur. Patronus meus singularis ut & vir maximus D. Elmenhorstius tibi ternas misit litteras, ad quas ac verbum respondisti, quod demiratur. Num tot es obvolutus negotiis, ut ne unam epistolam exarare possis? at dedisti nuper ad alios prolixas, qui nec genere, nec moribus, nec eruditione cum ipso sunt comparandi. Noli committere posthac, ut te de negligentia epistolarum juste accuset, sed tandem mitte prolixas istas, quas jam diu est, quod ipsi pollicitus es. Scire avet D. Elmenhorstius, an Cl. Heinsio Proclum Platonicum, & epistolam suam obtuleris, quem nuper ad te misit. Scribe, quid agat Proclus alter, an aliquid spei de ipsius editione sit reliquum. Si istic non potest excudi, cum prima occasione remittere debes. Exemplaria Arnobii, Minutii, & Genadii, quæ 19 Augusti ad Petrum de Witte, civem Amstelredamensem, mitit,

te

te jam accepisse non dubitat. An commutaveris istos libros cum Elzevirio, & quid de iconoclasta actum, qui imaginem ipsius cælaret, cupide scire cupit. Orat præterea Dn. Elmenhorstius, ut ad Lactantium, quem misit, variantes lectiones studiose appingas, & cum tibi Dn. Heinsius Methonem M. S. in Procli Theologiam commiserit, eum ad Petrum de Witte diligenter obsignatum mitas, additis precibus, ut recte cum curare velit; non per nautam, sed per juratum tabellarium, cum quo de pretio pro latura pacisci debet. Cæteros verolibros poterit nautæ bono committere. Insuper vult, ut diligenter inquiras de *Nonni Dionysiacis* editis per Plantinum in quarto, græce cum *Scholiis Falkenburgii*, & de *Elucidationibus B. Aria Montani in quatuor Evangelistas & Acta Apostolorum*, ut & *Jani Drusii in N. T.* annotationibus: quicquid insumpseris, statim vel patri tuo, vel tibi reddet. Plura ad te scribere non habeo, antequam ipse respondebis. Tu igitur hisce perlectis statim responde, & ad D. Elmenhorstium, cui hæres in medullis, quamprimum de omnibus rebus quam diligentissime perscribe. Ejus jussu (quoniam ipse occupatissimus est) hæc sibi significare volui. Vale mi amice, & hæc cura. Hamb. desubito die 14 Septembris. Stylo veteri & nostrate.

EPISTOLA CCXXV.

GEVERHARTO ELMENHORSTIO. S. D.

*Lucas Holsteinus.**Hamburgum.*

Quamquam prioribus meis fatis prolixè de omnibus ad postremas tuas responderim, non potui tamen, quin & has auctarii vice adderem, cum hoc mense proximo forte nulla mihi scribendi occasio futura sit: hodierno enim die literis Nobil. Vosbergii Hagam evocatus sum, ut post triduum cum privigno ipsius ad prædium hæreditarium me conferam, ibidemque ferias canicularis transigam. Ego sane domi cum Platone & Proclo cæterisque philosophari mallet, quam puerum in arundine longa equitantem observare. Sed *Σπάρταν ἔλαχες, ταύτην κόσμη.* Antverpiam nunc tertium videbo, si ab hac chimæra me expedire poterò, aveo videre & amplecti humanissimos homines Schottum & Brantium: via enim brevis est, & exiguis sumptibus eam conficere licet. Vellem accuratius mihi de rebus vestris constaret, ut coram cum ipsis agere possem. Veruntamen cum sermones cæduntur, aliud ex alio subinde incidere solet. Si scribendi erit occasio, diligenter me ipsis commendato: nam, ni fallor, literæ tuæ, si recto itinere eant, facile me prævenient. Dereligionis negotio attexerem quædam, nisi ex publicis relationibus ea te jam cognovisse putarem. Remonstrantium cætus edictorum severitate passim disturbantur, jamque & spe omni & animis destituuntur, sic studia vota que ipsorum ubique videas in pejus ruere, & retro sublapsa referri. Ideoque miselli.

*Obstipo capite & figentes lumine terram**Murmura nunc secum & rabiosa silentia rodunt*

O o

Atque

Atque exporrecto trutinantes verba labello.

Magna crit horna messis scriptorum polemicorum, quibus & Synodum & Acta Ordinum orbi universo examinanda dijudicandaque proponunt. Jamque duo horribiles libelli hic prodierunt, quorum alter nullitates Synodi continet, alter necessariam expositionem canonum Roterodamensium complectitur. Sed quamvis studiose inquiserim, exemplaria tamen nulla inveni. Rem meam, de qua prioribus scripseram, seduloque cum Rumpio ages. Vale. & me ama. Lugd. Bat. ad iv. Kal. August. Gregor.

J. Heinsius incompositum Apostolii exemplar curandum tradidit, quod cum fasciculo commode includere haud potuerim, compactum illius loco mitto. Quod non moleste te laturum spero. Hufwedelio & Lindenbrogio proxime scribam.

EPISTOLA CCXXVI.
GEVERHARTO ELMENHORSTIO S. D.

Lucas Holsteinius.

BInas tuas recto mihi traditas scito, ad quas responsum diutius distuli, quod scribendi argumentum fere nullum habuerim, nisi tralaticia ista, & quæ ultro in buccam venire solent. De Studita accuratius cum Meurfio egi, sed nulla verborum vi persuadere potui, ut editionem ea lege atque omine suscipiat, quo Rev. Schottus ultro eam sibi deposcit. Nec enim moris sibi fuisse dicit, ut angustiis temporum se circumscribi pateretur, multaque jam sub manibus esse, quæ annis proximis edendis vix sufficere queat. Tum vero se Patri Schotto eam provinciam non invidere, sed hortaturum etiam rogaturumque, ut optimum auctorem curæ cordique habere velit, remque literariam, quam possit primum, tam immortalis beneficio maectare. Res ipsius adhuc fluctuat, auditorium æque atque antea friget, ego tamen, ne quid mei causa detrimenti capere possit, frequens ad signa sum, quamvis invitum fere aurum operam ei locem, quod anatomicis prælectionibus eam horam subducere cogar. Certe tantum hic juventutis Belgicæ est fastidium, tanta literarum optimarum negligentia, ut ferme sportulis distributis ad lectiones audiendas ipsos inducere oporteat. Cl. Heinsium de responso compellavi, ut & oratiuncula Theologica, quam per Levium se missurum promisit. Illa neque edita est, neque non edita, sola enim viginti exemplaria impressa sunt, quæ interioris admissionis amicis communicat, a profano vulgo diligentissime servat atque abscondit. Credo, ne Arminiani publico scripto eam examinent, quibus eam non admodum probari novit. Procopium intra biennium abhinc proximum vix dabit. Quid quæris? nil ornati, nil tumulti, & ut vere dicam, erit quantum video Martialis Scriverianus. Sed commodum de Scriverio tu quoque monuisti: Ego quæ & tu mandasti, & quæ ipse intelligam Apulejo orando futura, diligentissime conquiram & ad te curabo. Scriptis ejus Platonicis

niciis hibernas aliquot noctes impendam, illud enim philosophandi genus semper cum studio medico conjungere decrevi. Cluveri Siciliam, cum aliis quæ remitti cupis, per mercatorem accipies. Vossius plurimum te diligit, & salutem amicissimam tibi adscribit. Vale, meque ama.

E P I S T O L A C C X X V I I.

J O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Joannes Christenius.**Lubecam.*

Nescio quo fato acciderit, ut cum hactenus responsum ad te, quem merita observantia prosequi non desisto, parare volui, semper tamen ex transverso aliquid interveniret, quod institutum animi refrænaret. Exigebat scriptionem meam non solum officii ratio; sed etiam, cum non semel a tua humanitate literarum honore benigne admodum sum affectus. Si occupationes silentio prætexam, forte putidum videbitur illis, qui ignorant molestias, quas in hoc vitæ genere, quod aliis quietem spondere solet, interdum sustineo. Eas omnes in præsentia recensere, nimis longum foret. Mense Julio præterito in Brabantia positi vidimus splendidissimam Antwerpiam, & in ea venerandum senem, optime de literis meritum, patrem Andream Schottum, cujus benignitatem varie experti sumus. Lovanii salutavimus manes ter maximi Justii Lipsii, ejusque successorem Erycium Puteanum, virum ipsa humanitate blandiorem, cujus literas nuper humanissime ad me scriptas tanquam thesaurum adservo. In Gallia post deditam Rupellam restranquillius ire nunc incipiunt. Inter dissidentes animos duorum Regum, Galliarum scilicet & Magnæ Britannæ, reconciliationem promittunt; qua in re operosam operam navant Ordines. Venit nuper in potestatem Hollandorum classis Hispanica, quæ ex India Occidentali magnos thesauros Regi Hispaniarum advehebat. Navæ Hollandicæ præda ingenti onustæ vi tempestatis in mari disjectæ sunt, adeo ut quædam a reliquis abstractæ inciderint in Duynkerkanos, cum quibus postquam satis diu luctatæ erant, tandem Amstelrodamum pervenerunt. Reliquis quid accidere possit, adhuc incertum est. Finem hic facio, teque Cl. D. Kirchmanne, ex animo precor, ut me tui observantissimum perpetuo favore dignari velis. Vale feliciter cum omni familia. Dabam Lugduni Batavorum. 24. Nov. 1628.

E P I S T O L A C C X X V I I I.

J O A N N I K I R C H M A N N O. S. D.

*Joannes Christenius.**Lubecam.*

Jam quartus est mensis Clarissime Domine, fautor ac amice honorande, ex quo relicto Belgio in Gallias feliciter appulimus: & cum initio adventus nostri non satis constiterit, quonam in loco sedem per aliquod tempus

pus figeremus, obstiterunt officio scribendi hinc inde impedimenta, quibus diuturnum hoc silentium imputabis, mihi que libenter ignosces. Parisiis positus non intermisi, affectare viam ad viros quosdam fama eruditionis per Europam celebres, præcipue ad Amplissimum Rigaltium, cujus viri summam humanitatem frustra laudavero tibi, qui oculatus testis ante aliquot annos ipsemet eam es expertus, & adhuc memori mente recondis. Non minus gratum ipsi fuit, reduci in memoriam amicitiae tecum olim Parisiis ceptæ cultæque: nec distantiam locorum obstare, quo minus is affectus, quo candida pectora ante longum tempus in amicitiam coaluerunt, conservetur, & interdum data occasione per mutua officia promineat. Jussit igitur, cum in præsentia alio pignore animum suum testari nequiret, de observantia sua, & constanti in amicitia studio Clarissimum Dn. Kirchmannum certiolem facere. Circumduxit nos vir optimus per instructissimam & tanto Rege condignam bibliothecam; quam perlustrasse non minus lætum mihi fuit, quam si regiis epulis accumbere dignatus fuisset. Ea lætitia mirum in modum est adaucta, quod mihi contigit non videre solum, sed adire, idque sæpius discretissime loquentem virum maximum, virum sine exemplo, Hugonem Grotium, cujus nomen a tot annis summa observantia ante venerabar, & mecum omnes, qui didicerunt in uno Grotio exstare universa, quæ singula ad perfectam laudem singulis sufficerent. Quicquid est præclarum in universa literatura, sacra & profana, ipse non perfunctorie, sed penitus novit. Præter linguarum etiam Orientalium exactam cognitionem, nulla est disciplina sive superiorum sive inferiorum artium ac scientiarum, qua non vir ille non dicam leviter tinctus, sed penitus imbutus sit. Hoc demonstrant ipsius mellei, docti & prompti sermones, qui de quavis re, quicquid etiam occurrat, sine ulla hæsitacione disserunt exacte, & auditorem in admirationem rapiunt. Si inter loquendum inquirere lubeat, quid rerum publice nunc geratur in hoc vel alio orbe, ex ipso tanquam oraculo deprõmas rerum omnium scitu dignarum cognitionem. Quicquid dixerò, virtus ipsius superat, & oris mei infantia nunquam adsurgit ad tanti Herois laudes condigne deprædicandas. Interim rapit me candidus adfectus ad contestandam devotionem, erga hunc talem, cujus ingenuus vultus, melleum os, eruditum pectus & suavissima comitas, hærebunt huic pectori infixæ, *Dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus.* Gallia olim veræ eruditionis sedes ac theatrum habuit quamplurimos, qui suo splendore orbem terrarum illustrarunt. Sed quemadmodum hodie fere ubivis locorum omnes bonæ artes in exilium agi videntur, sic etiam in hoc florentissimo regno admodum pauci supersunt, qui pristinam famam ac laudem sustineant. Pro Apolline Martem, pro Minerva Bellonam jam amplectimur. Tanto impetu Barbaries jam ingruere videtur, ut probrum existiment, non dicam discere, sed amare tantum bonas literas. Antwerpiam cum transiremus, incidi etiam in notitiam Francisci Swertii, viri ad elegantiam & urbanitatem facti. Edidit nuper opus, cui titulus *Athene*
Bel-

Belgica, in quo multa ad delectationem eruditi lectoris. Lites seu potius velatiunculam habuit cum Cl. Pontano, qui cum nuper aliquid scripserit in laudes Amstelrodami, D. Swertius non per omnia assensum præbere voluit, adeoque laudibus istis publico scripto multum detraxit, cui respondit erudite D. Pontanus. Optimum senem P. Andream Schottum iterato non inveni. Obiit enim ante aliquot menses cum maximo dolore illorum, quibus viri illius probitas, candor & propensissimus animus erga litteras nota fuere. * *.

Dabam *Andegavi* in Galliis xx. Junii Juliani c15 156 xxix.

EPISTOLA CCXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Georgius Calixtus.**Lubecam.*

Clarissime & eruditissime vir, Domine & Amice honorande. Ex quo doctissimos tuos de Funere Romano libros videre datum est, quod adolescenti ante annos nisi fallor xxx contigit, amare equidem te cœpi & colere. Dexteritatem eam iudicii cum multiplici lectione conjunctam mirabar & excolabar. Occasionem autem ad te scribendi, nescio quomodo vel hæctenus fortuna inviderit, vel ego e manibus elabi passus fuerim. Nunc in patria degenti necessitatem quodammodo imponit meus e proxima vicinia popularis, & a prima ætate amicus, cui filius scholæ vestræ alumnus, nomine Titus Christianus. Quis hominis in bonis literis profectus, me sane fugit: laudabilem esse & spero & opto. Parens autem studiis filii profuturum existimavit, si ea tibi paucis verbis commendarem. Quod veteri & officioso amico atque populari denegare neque volui neque debui. Nolui itaque te ignorare, rem mihi gratissimam fore, si adolescenti quo potes pacto commodes, & studia ejus tibi commendata habeas. Quod, qua es comitate, etiamsi tua sponte te facturum nullus dubitem, si tamen aliquid momenti hæc literæ addiderint, neque parens spe sua fraudabitur, nec ego parum tibi debebo. Præclare verum de parente tum de filio mereberis, si huic per te gratuito hospitio frui contingat. Ille enim, qui in re est non adeo lauta, sumtui ferendo par non erit, nisi ejusmodi aliquo subsidio sublevetur. Si cui a me vicissim in academia beneficii velis, tuum erit significare, meum ne voluntati tuæ desim operam dare. Vale Flensburgi, postridie. Kal. Januariæ, ineuntis anni c15 156. xxxv, quem tibi felicem & faustum, nobisque omnibus salutarem & tanto-pere desideratæ pacis feracem exopto.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

ANte mensē, Vir Clarissime, per civem vestratem literas ad te misi D. Petro Finxio inscriptas, quas abs te recte Hamburgum curatas existimo. An eo nomine expensas feceris audiam & gratissimo animo debitum expungam. Cæterum si quæris quidagam heic, noris, me profunda torpere desidia, neque saltem muscas suppetere, quas confodiam: neque manum mihi esse eruditam, quæ cucurbitas pingam. In absentis D. Zinzerlingi nostri ædibus veluti sepultus horas ac dies computo, ac reditum D. Hinzi ex Suecia fervidis votis voco; quem credo mea causa cum Illustribus Ordinibus auctoritate Zinzerlingi nostri transigisse. Tali tempore tam commodam repudiare spartam, summæ dementiæ esset, quandoquidem belli incendium omnes Germaniæ tractus pervagaturum esse videtur. Westphalia certe tota eo jam ardet, atque utinam ne in penitam Saxoniam exundet. Quo longius homines Septentrio removet, eo majora ac jucundiora acturi esse Halcedonia apparent, neque strepitum armorum, qui florentissimas Germaniæ oras excutit, exaudiri. Morsius noster competitorem mihi Segethum obducere cogitabat, sed quin destitutus sit, non ambigo. Doctiorem istum Scotum opinio hominum facit, quam re vera est: totque erroribus jactatus, ac jam Chymicis addictus pristinorum studiorum exiguam gerere fiduciam dicitur. In bibliotheca vestra instruenda, an opera Clem. Schleichii locupletissimi bibliopolæ usus sis, avet animus audire. Eidem hercle ante aliquot dies studium meum in conciliando ipso tibi declaravi, simulque ut se erga te gratum præstaret ac commodum adhortatus sum. Excudit crepundiorum meorum lib. II. item animadversiones in Catullum, Tibullum, Propertium; quas si nondum vidisti, faxo ab ipso recipias amicitia nostræ contractæ tesseram. Literas has velim Procuratori Suecico commendes. Vale. Rostochii 10. Decemb. 1622.

EPISTOLA CCXXXI.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

MItto ad te, optime virorum, literas propediem Hamburgum ad decursus publici Magistrum Joan. Jacobum Klynhausen dimittendas, quo ocyus Buckeborgum commigrent. Cæterum res heic mihi non succedit ex animi sententia. Quartum diem in publico diversorio commoratus, ne minima quidem adhuc fundamenta futuræ mansionis jeci. Neque fœcordia mea segnes & steriles moras agito. Sed amicorum securitas officii desiderio meo, qui turgente crumena læti non cogitant hominis exulis sacculum esse plenum aranea-

aranearum, & quicquid reliquæ animæ inest, cauponum seu stabulariorum scopis evahi. Quid porro ad te scribam non habeo. Vale, ac me ama. Rostochii 7. Novemb. 1622.

EPISTOLA CCXXXII.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Lentis ambagibus, Vir Clarissime, literæ tuæ ad me devenerunt, quas demum ante triduum Gustrovia errantes D. Fabricius ad mandatos Lares reduxit: Ex iis autem singularem tuum erga me amorem benevolentiamque cognovi, de qua impetrata habeo multum, quod viæ meæ felicitati imputem, qua factum est, ut te ad solandas hujus exilii miseras repererim amicum vere ferentarium: cum alioquin non nemo infelicibus gradum notitiæ præcludat, suasque aures lamentis ac querelis indurari nolit. Sed sic agit nobiscum Deus optimus maximus, ut perpetuum adversorum textum aliqua hilaritudinis trama interpellat. Sunt & heic & in aula Gustroviensi boni viri, qui rationibus meis pro virili consultum eunt: verum iis auscultare nondum potui, donec liquidius abs te rerum Succicarum consilium repetivissem. Et profecto mire impedita res est. Ii, qui mihi hujus sponsæ antea conciliatores fuere; jam mihi non frivolis argumentis fastidium illius concitare ac dissidium suadere incipiunt. Præterquam enim quod sævissima pestilentia totum propemodum Regnum infestari atque vastari asserunt, neminem toleratum iri adjiciunt, qui vel minima Religionis *επιποδοξία* a præceptis illi Regioni ceremoniis articulisque abhorreat. Capitale inde facile peregrino discrimen exoriri posse, tantisque advenas æmulationibus impeti, ut omnis emergendi via obturetur. Disputant quoque multa de Cœli horrore strictissimo, deque diætæ scævitate atque immanitate tremenda fabulantur; quibus dictis non cerebrum, sed animum eo demigrandi mihi excusserunt. Longum foret hoc epistolio singula complecti; quorum si tantum aliqua secius se habent, per ego te fas jusque humanitatis oro atque obtestor, ne me eclata habeas. Nam sic amicum novitium, sed qui constantia amoris atque observantia adversum te nulli veterum concedit, ab invitantibus periculis subducere potes, ac sine ulla tua jactura meliori sorti reservare. Honestissimæ quippe te mihi conditiones aperiunt vivendi cum Musis tranquille ac beate, quas utraque manu, si mihi Succicam perfectionem dissuaseras, cogito vindicare. Porro Cl. Goldastus ante octiduum perscripsit ad me, sibi instructissimam suam bibliothecam venalem esse, quaritque ex me, num his in tractibus emptor tam liberalis suppellectilis a me investigari possit. Illico rescripsi. S. P. Q. Lubecensem de adornanda libraria serio agitare, teque ad eam rem consiliarium esse unicum, cujus favore atque opera negotium quam rectissime confici queat. Dubio procul hac de causa te compellabit; ut auctor fias Senatoribus averfione lectissimorum librorum thesaurum auctonandi. Quam res ci cordi sit ex

α. 705-

ἀποσπασμάτων ejus ad me epistolæ cognosce. Vale. Rostochii 31. Januarii
 CIO DCXXIII. Salutat te hospes meus Dn. Hufvedelins. Jussi resculas meas
 Hamburgo ad te deferri: velim pro illis solvas aurigæ, protinusque huc cures.
 Gratissimo animo quam celerrime vecturæ pretium remittam. Ibis Gru-
 teri nostri, junior Pareus, jam correctorem agit in typographeo Hanoviensi apud
 Aubrios. Carmen meum brevi cum Deo accipies; jam & occupato & non
 defæcato eram animo.

EPISTOLA CCXXXIII.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

MAle tecum, Vir Cl. amicitiam cœptavi, si eam silendo tam cito abrum-
 pere cogitas; utpote cui non ignotum sit, tacitam concordiam instar
 odiorum esse. Ipse equidem scripsi atque in literis nostris opem & consilium
 tuum (quod utrumque in hoc Septentrione me deserit) fidentius imploravi. Si
 importunitas mea mereri castigationem videbatur: attamen hac atroce pœna
 digna non est, ut omni favore tuo, re inter hæc tempora mihi preciosissima,
 caderem; præsertim cum necessitas multum excusationis apud æquissimas aures
 tuas mihi commodare potuisset. Quippe fere nullus in hisce plagis degit, qui
 elegantioris scientiæ scriptores curet, aut legat; multo minus in illos expensâs
 faciat: aut etiam tanta sit humanitate tamque benigno genio, ut peregrinis
 hujus vel illius libri copiam ac gratiam facere velit. Idcirco ad te, mitissimum
 caput, preces tetenderam, ne profunda meliorum literarum oblivio animum
 demergeret, cæterorumque damnorum ægrimonia saucium gravius affligeret.
 Nunc te de Seneca Tragædo Scriberi absolvo (Martialem ejusdem per manus
 H. Frobenii dudum recepisti cum magnis meis gratiis) quem industria Haller-
 fordii nostri ex Lipsiensibus nundinis habiturum me esse confido. De obser-
 vationibus Piccarti & Schioppii in Cornelium Nepotem, ab uno scholastico-
 rum tuorum exscribendis, denuo memoriam tuam verbero, ne propositi mei
 impetus nimia mora torpescat. Rutgersio animadversa ipse excerpto. Cæte-
 rum crebram apud te mentionem feci mearum in Æliani ποικίλων notarum: eas
 Francosurto fartas tectas redditas teneo, donec climaro accuratius. Quod
 fieri non potest, nisi editionem Gesneri Tigurinam alicunde commovero. Ha-
 ctenus nec prece neque pretio a me pervestigari potuit. Denique omnia me
 studiorum adjumenta in hac humanitatis vastitate fugiunt, ut serio nisu torisque
 cogitationibus, fixam sedem munemque Patronum speculari mihi incumbat,
 qui me ad pristinos ausus ubertate congrua animet ac sustentet. Interea dum
 heic inopiæ expellendæ facultas interponitur, alibi commodum arbitran-
 dum erit diverticulum. Qua in re vide ne mihi desis, ut beneficium debeam,
 aptissime enim mei desiderii ad Cl. Rutgersium mentione insertâ, ingentia mihi
 commoda sine expensâ, sine detrimento rerum tuarum concitabis: quod &
 ipsemet

ipsum & fervide urgebo, modo ex te constet, quam regionem, quam urbem iste Bataviæ splendor illuceat. Vale & mei rationem in cunctis talibus habe. Gustrovi 1623. 5. Octobr.

E P I S T O L A C C X X X I V .

J A N U S G E B H A R D U S . S . D .

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Longis ambagibus, seu lento potius gradu, literæ tuæ ad me pertigerunt, Vir Cl. quas abs te x. die Novemb. exaratas xviii. die Decemb. demum videre, atque in iis suavissimi affectus tui constantiam, avidius, quo serius, exoculari mihi contigit. In quibus tamen hoc unicum subacidulum accidebat, quod sollicitudinem atque anxietatem, queis pro amore tuo mihi perpetim obtinendo differor; suspicionem ac sinistra interpretationem videris appellare. Adcredas velim candori meo, nihil minus quam suspicionibus erga doctos ac bonos sum obnoxius: qui si interdum cauto verbo præcipitem affectum effundo, vicissimque amici evoco, simplicitate magis quam suspicione delinquo. Sic ipse nunquam in amicitia sinistra suspicione adspargar, ut mihi nihil nisi omnia summa de benevolentia tua sum pollicitus, ex quo semel pectus tuum eruditione ac fide plenum sum veneratus. Ac talem persuasionem in cumulum confirmas & quasi obsignas mihi illa epistolæ parte, qua te apud amplissim. D. Rutergerium causæ meæ oratorem offers. Deus opt. max. cœptis adspiret, ut brevi ex erroribus atque opaco exilii certæ spei ac publicæ luci vindicatus, humanitati tuæ unice gratias agere queam. *Æliani* editio commode in hujusmodi momentum protracta videri posset, quo in lenioris spei auspiciis nomen meum potentiori Patrono monumento commendaretur. Nam recuperandi Patriam spem ne per somnium quidem mihi fingo, utpote haud ignarus Bethlenicos tumultus Frederici consiliis imputari, eoque in altius Cæsaris odium esse incisum. Nec fecius se res habet; renovato fœdere artius duo isti Principes adstricti sunt, ut alter alterius commoda velut sua promoveat, intervenientibus Batavis & Venetis, quorum illi centena millia Joachimicorum; hi centena viginti millia Scutatorum in apparandum bellum erogarunt. Hinc futilitas sparsi ab Austriacis rumoris liquescit, dum omnibus persuadere affectant, Transilvanum Palatini Hungarici suadela ac promissis subactum in aliquot mensium inducias consensisse; copias Cæsarianas, quas velut corte conclusas inopia ac ferro internecare ipsi in proclivi fuerat, intactas atque incolumes dimisisse. Scilicet ideo Gabriel ingenti exercitu ascendit, ut unum atque alterum oppidulum Ferdinando semper Augusto extorqueret; subitoque ad exostulationes mancipii Austriaci retrocederet. Magnam profecto tanto Principi injuriam faciunt, qui eum tam maccum esse divulgant. Ac Dresda affirmatur vanissimam esse omnem induciarum famam; contra vereor interceptas esse Cæsaris ad Palatinum Hung. literas, quibus injungit, ut quibuscunque possit condi-

Pp

tio-

tionibus ad Paschatos cum Transilvano inducias conflet. Deinde Berlino adjicitur, Baronis Dhonæi copias Silesias ab Hungaris juxta Troppavium occisione cæsas, ipsum ducem vix cum septem equitibus Lignicium manibus hostis elapsum fuisse; cæteros tribunos, ac centuriones, inter quos unus est lætivia atque intemperie in nostros nobilis Keraus, captos. Cruentæ hæc induciæ sunt; sed antiqua dissimularum adversitatum arte famam, qua sola Ferdinandi res hæcenus steterunt, sartam tectam conservare adnituntur. Vale. Gustrovii. 26. Decemb. MD. DC. XXI I.

EPISTOLA CCXXXV.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Adspersisti, V. Cl. aquam mihi perpetuo prope mœrore deficiente. Idcirco quod tam amabilem nuncium ipso hujus anni ingressu amico propinarius, & ægritudinem meam ad lætiores spes erexeris; qui benevolentia tua condignas gratias agam, tumens repenti gaudio animus jam non invenit. Certe, si fortuna solemne suum fecerit, aptiori ac meliori, quam amplissimo Dn. Rutgersio, fortunas meas commendare non potuisses, qui impense bonarum literarum cultoribus favet, atque humanitate succurrendique offensis fortuna promptitudine reliquarum virtutum, quæ eum ad tantam gloriam ac dignitatem extulerunt, cinnum absolvit. Beatam lucem illam, qua literarum ejus fidere contingar, & ad salutis portum deducar. Sed nisi accurate per mitiores homines ad me direxerit, qui est horum locorum tristis arrogantia atque incivilitas, tam facile intercedent, quam ille mihi comitate sua voluit esse consultam. Pro munusculo annulorum tuorum immortales gratias ago; evolvam illum libellum sedulo, & quicquid ibidem est venustatis, doctrinæ, elegantia (ut sunt omnia plena inibi) avido pectore epotabo. De excerptis Schioppianis itidem memorem me & gratum fore noris. Verum cum tuas literas amitteres, meas xxvi. Decemb. exaratas nondum receperas? de Palatinatu quid scribam nisi luctuosa. Inter Iberum, Moguntinum, Bavarum divisus est, ejus pristino Domino vindicandi spes cunctæ occisæ. Nam Mansfeldi copiarum fame, morbis, transfugiis pene totæ evanuerunt. Reliquarium Brunovicense intervenientibus Dano, Oldenburgico, Ducis fratre, exauctoratum. Ipse Christianus, quo facilius præcitorum veniam ab Imperatore impetret, abdicatis partibus Batavis intra Danias se occultet. De Grutero nostro ne gry per longum tempus accepi. Facile anno climacterico poterit inter tot ægrimonias esse labefactatus. Siquid certi e Superiore Germania habuero, illico ad te scribam. Vale. Gustrovii 31. Jan. cum tuas heri inter cœnandum accepissem. Anno Christi MD. DC. XXI V.

EPI-

EPISTOLA CCXXXVI.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Quas ante tres septimanas ad te præmiseram, *παινοδιε* quædam mira hodie mihi referuntur. Nolui tamen concerpere, ut tibi constet me neque in scribendo neque in affectu aliquid remittere. Amplissimus Dominus Rutgerius si interea non scripsit, facile tolero moram, ejusque occupationibus condono; sed si forte pro humanitate sua celeritate gratiam inire quæsit, sine dubio ante ejus adfatus interciderunt, meque hiantem magna ob tantam jacturam ægritudinæ mactarunt. Sperandum tamen est fortuna eximii viri incolumes ejus literas ad me evasuras esse. Cæterum quod si transit, non desiste mei memoriam interfere, teque eum, quem hæcenus præstitisti, perpetuare, vere paterno animo ultra hujus sæculi perfidiam amicum. De novis Hungaricis nihil liquidi hæc transeat. Dispositi sunt observatores, qui omnia scripta curiosè rimentur; & jam aliquot in magnas difficultates incurrerant, quod veriora ad alios perscripserunt. Constat tamen, quo majorem in Hungariam militem Cæsar sit contracturus, eo omnia sibi difficiliora redditurum esse ob penuriam commeatuum, annonæ ac stipendiorum. Aliquot legiones jam tumultuantur, neque dicto ducibus suis sunt audientes, si contra populabundos Hungaros ducendi sunt. Interim jam spe victoriæ præceperant, & sunt qui Principatum Transilvaniæ emergari a Cæsare velint. De Anglo jam mira, sed (si recte prælagio) vana jactantur. Nihil enim ab isto Rege expectandum est, nisi desinat apud superos morari. Non pudet neque piget istum Insulanum repulsæ, & iterum in occulto machinatur an Hispanum ad impetrandas nuptias possit qualibuscunque conditionibus delinire. Quod vero proceres Regni congregari passus sit, meræ præstigie sunt, nam sperat eos magnam pecuniarum vim pro Frederico collaturos, in quam postea ipse invollet atque disperdat. Sed Ordines ei manum addent. Vale. Gustrovii 27. Febr. 1624.

EPISTOLA CCXXXVII.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Designare. V. Cl. incipit mihi Divina benignitas certam & (ut confido) tranquillam studiorum sedem. Invitatus sum mitissimis Illustr. Dn. S. Kytte literis in Sueonas, salario (ut Legatus Regius aulicis nostris confirmavit) satis luculento, & quo Patriæ desiderium liceat mitigare. Religionis nomine nulla mihi difficultas ponitur (imo Dn. Cancellarius Academicus, gnarus Patriæ atque institutorum meorum, ne levissima quidem mentione hunc scrupulum tangit) nisi quod adigendus sim juramento in confessionem Augustanam. Quod

quale sit non ignoras, cum omnes nostri nihil tale unquam etiam in comitiis detrectarunt. Cæterum reditus nostri omnes consistunt in proventibus villarum & agrorum, ac quantum ego de cura familiari judicare possum, majore emolumento a me ipso tales fructus colligerentur; præsertim cum nobilium discipulorum ex toto Regno confluxus periculum novæ Academiæ facturum esse videatur, & mea inter cæteros quoque opera ab ipsis desiderari possit. Porro institutionem illis domi meæ, victum vero alienæ impertiri est maximam laboris, ac minimam lucri partem capere. Accedit, quod ipse homo consummatæ ætatis omni nisu affectem alieno me eximere arbitrio, & domi meæ Rex esse & culinæ modum dare, qui corpusculo compacto quidem, sed multis ærumnis concusso sit convenientissimus. Quare non diu mihi differendum esse censeo, qui oculos atque aures amicorum ad arbitrandum mihi honestum matrimonium advocem. Hoc casu consultus omnium a me primo est optimus D. Zinzerlingus; sed protinus obtendit sibi alienigenæ de re Pharadinarum puellarum minimum constare: idcirco tibi veterano & inquilino honestam hanc conciliaturam esse delegendam. Optionem talem non defugio vel aspersione, fretus purissima benevolentia tua. Itaque si quam probis moribus, honesta forma ac dotis nitidiusculæ corollario investigare poteris, quæ mea conditione uti, & blando ductu velit a foco suo trans campos Neptunios avelli, operam tuam amicabilem interponas etiam atque etiam rogo. Vale. XXI. Febr. MD. LXXV. Gultrovi. Gruterum nostrum Groningæ docere (forte loco Ubbonis Emmi) mihi retulit D. Gryphius.

EPISTOLA CCXXXVIII.

JANUS GEBHARDUS. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

MAle literas tuas ad me, V. Cl. credidisti nescio cui Riebstahlis, qui eas secum adhuc detinet, & contra humanitatem ac leges gentium moram fraudemque amicitie nostræ fructui interponit. Certe secus de isto existimare incipio, qui toties de alieno reddendo interpellatus, nihilominus contatur, & opinionem excitat, quod vel scripta tua abjecerit, vel malitiosa curiositate interverterit. Rectius cuivis aurigarum illud officium injunxisses. Pecuniola a me transmissa, quin salva in manus tuas pervenerit, non dubito. Nunc alia in re consilio & opera tua opus est. Expetit nobilis & opulentus adolescens Holsatus operam meam, ut meo aliquot annis contubernio & institutione per Belgium, Angliam, Italiam Galliamque ipsi frui liceat: sed exiguam moram ferendam petit, donec anno vertente prior præceptor rite demittatur. Ego qui assidua familiaritate nolim cuiquam suspicionem & sequiorum sermonum materiam præbere, quasi alterum supplantaverim: & jamdudum occasionem affectem subducendi me ac respirandi a continuis propemodum pergræcationibus, statui Lubecam prægredi, ibidemque ad Pentecostes me subsequiturum præ-

præstolari. Itaque si comitate tua mihi apud honestum hominem de victu & conclavi prospici possit; ubi sine strepitu & interpellatione incommodorum conventorum affectas quasdam lucubrationes elimarem, grandi me obligares beneficio. De solutione quominus quis dubitet, in antecessum argentum numerabo, de quo conveneris. Unam alteramque causam, cur heic non subsistam, percepisti; palmariam non te celabo, quod hanc hiemem tanto extraordinario sumptu sum defunctus, quantum tantisper Leidæ in omnium necessariorum erogationem non sustinuissem. Quid ad veris regressum futurum est, ubi æris temperies atque amœnitas ad deambulationes aliaque voluptatum diverticula incontinentes invitat. Qui vero tali se consortio eximit, statim propter morum diversitatem odium habet. Sententiam tuam intra unam alteramque, si diutissime differas, septimanam quæso mihi perscribas: & si vel in tuis ædibus, vel apud alium moderatum ac probum virum vacuus locus mihi non dabitur, de publico stabulo ne cogitare quidem libet, in quo præter fordes & turbas pecuniæ quoque & temporis jactura, nec non animi tædium occurrent. Vale. Rostochii. a. d. XXI III. Febr. c. 15. 15c. xxvi.

EPISTOLA CCXXXIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

Dlutius, quam putabas, aut etiam volebas, V. Cl. librum tuum detineo: non quod promissi mei sim oblitus: sed qui tibi tuto remitteretur, opportunitas hæcenus defuerit. Cur igitur, inquires, non restituis? quia fidei hujus pueri diffidebam, ne tædio ædes tuas adeundi forte abjiceret, aut vicariæ operæ alium alligaret, per quem liber inter ignotas manus strangularetur. Commodior se offeret lator, per quem brevi, Deo volente, commentarios istos fartos tectos tibi redditum iri fide mea confirmo. Nonnunquam tamen eos hæcenus inspexi, dum candem Agricolæ vitæ honestis aliquot adolescentibus privatim interpreter: &, ut verum fatear, materiæ abunde suggerunt, qua vel in annum hoc argumentum diducere queam; nisi me brevitatis magis delectaret, & auditorum, quoquo modo ad exitum properantium, voluntas moveret. Ergo judicio me illis viris interdum compono, imo sæpius abeo, utpote qui non primum nunc antiquæ Historiæ ac Taciti penetralia saluto. Negotio Franckerano quid sit? quod fortassis exciderim, protelatio tale quid portendit. In hac quoque schola & Rhetoris & Græci interpretis partes vacant: sed si vel ipse Quinctilianus vel Aristarchus forem, ob causam tibi haud incognitam repudiaret. Quare neminem etiam in istam spem ambio ac pressio. Ad introspectiendas eorum voluntates, V. Cl. tralatitæ meum ingenium, si opera est, commendes rogo; unde rescies, quam recte providerim apud furdas aures bona verba non esse prodigenda. Vale. & non desine causam meam vel apud D. Schabbel, vel D. Othonem Tank promovere. Rostochii a. d. V. Novemb. c. 15. 15c. xxvi.

EPISTOLA CCXL.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Janus Gebhardus.**Lubeam.*

L Evis est, V. Cl. jactura conditionis Cimbræ: siquidem ultra biennium intra hæredii septa perdurandum est, interea quasi in Cyclopiis antro perpetua trepidatione vivendum fuisset. Vitæ necessitates quomodo privata industria expugnem videbo, donec commodior promotionis spes exoriatur. Sed nostin quem proposito meo Laurembergi livor obiecem oppingere conatus sit? Cum in Historicis & Politicis intercedere non posset, potestate mihi a D. Sturzio data ac literis confirmata, cœpit collegas suos in me excitare, qui hominem nullius tituli prærogativa, dein *επιπόδον* exercitia Oratoria ac Poëtica in deminutionem illorum instituire prohiberent. Esse porro periculum ne prætextu talium virus hæreticum animis tenuiorum tacite insinuetur. Pervici tamen opibus superiorum: quod si mihi in posterum negotium consciscere perrexerint, Principum auctoritate eos in silentium collocabo. In conventu Gustroviensi actum esse intelligo nihil aliud, nisi quod Principes palam Dani partes amplexi Provincialibus injunxerint, ut omnibus viribus amicum Regem juvant. Nobilitas quidem reluctata est, sed præcipuos & Civitatum legatos in assensum traxerunt. Cornelii Nepotis editio jam dudum fortassis ab Hondio fuisset protrusa, nisi ipse inhibuisset; quia plurima subnata sunt, quibus priora expungerem. Si conditio vestro typographo placet, ex liturariis meis cis paucas, Dei virtute, septimanas novam editionem instruxero. Laborem autem meum primo decem exemplaribus nitidiusculæ chartæ; dein honorario non pecuniæ, sed librorum, soletur volo, Nimium, nec quantum Schleichium, illum haud poscam. Si augustæ historiarum Scriptores sex cum commentariis Claudi Salmasii & Isaaci Casauboni Parisiis in fol. & Philippi Cluveri Germaniam, decem exemplaribus Nepotis addere, te sponfore, non abhorret, jam primum mentem suam exponat, jube. Intellecta enim ejus sententia e vestigio me operi accingam, neque ipsi obstabo, quo minus nundinis Lipsiensibus autumnis conjunctis venum possit exponere. Reduces meas chartas a Batavia non præstolabor; cum & illæ variæ sint interpolandæ. D. Schabbellii affinis & nepos collegia (ut vocant) ad Tacitum, Oratorium, Epistolare, de Politica Romana quatuor, me præeunte, decurrerunt, neque ramenta plumbea sum factus propensior; quo pacto a sene dignum operæ precium civiliter exterebremus, consilium subjice. Vellem autem pecuniam in tuas manus devolvi, ut detraheres, queis jactura amissi libri aliæque pro me expensæ sarcirentur. Vale. Rostochii ad. xxviii. Mart. cio. 13c. xxvii.

EPI-

EPISTOLA CCXLI.

JOANNI KIRCHMANNŌ. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

Ille nobilis adolescens Hōfatus, Cl. D. Kirchmanne, quem præterita ætate in Belgium deducere cogitabam, proximo Pentecostes a me discessionem fecit, revocatus a Patre domum, ut, qui Musis noluit, veluti auguror, Hymenæo faciat. Itaque proprio succo mihi in postterum victitandum est, movendaque omnia, ut ventris saltem desiderio satisfiat. Hanc curam onerat ex inopinato alia: quippe frater meus XXI annorum adolescens communi calamitate huc ad me quoque ex Superiore Germania compulsus est, & argento quinque Joachimicorum, quod ex naufragio patrimonii superfuerat, nec non pallio in via a latronibus spoliatus. Jam mihi soli incumbit, suamque indigentiam a me sarciri posse sperat: quod ex facultatum mearum modo sincere præstiti, admovique eum mensæ (uti vocant) communi, donec lætior exoriatur occasio destituti adolescentis necessitates juvandi. Interim abs te peto, ut ambos Ampliffimis viris Dn. D. Schabbell. & Dn. D. Tanckio de nota meliore commendes; & imprimis illi fortunæ meæ scævitatē exponas. Nam qua est in nostram ordinem prothymia, & adversus me privatim prolixo affectu, non cunctabitur arctas res meas munusculo prosequi & solari: præsertim cum nepos illius Henricus & affinis Eberhardus, me præeunte, quatuor collegiorum vicibus non sine insigni emolumento per eloquentiæ & Rom. antiquitatis spatia decucurrerint. Procacitatis atque impudentiæ crimen necessitas nostra, nec non tanti viri æquitas fortis humanæ incertitudinem animo volutantis diluent, tuque ipse modestia tua, quicquid residuum erit suspitionis, purgabis. Nepotis editionem cordi sibi habent Batavi, urgentibus Vossio & Scriverio, & ut sibi acquirat majora, quam a vestro typographo exegi, pollicetur Clemens Schleichius. Verum hac ætate mihi non vacat ex liturariis meis novam editionem exstruere, circumstantibus me tot adolescentibus, quorum alii denuo eloquentiæ, alii in Græcarum literarum studiis cupiunt exercitari. Vale. Rostochii a. d. XXI. Maji 1627. festinante Hofmanno nostro, cum alia de clade subsidii Pechmanniani & exusta Havelberga addere cæteroquin paratus essem.

EPISTOLA CCXLII.

JOANNI KIRCHMANNŌ. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

Quartus jam lapsus est mensis, ex quo nullas abs te literas accepi, unde collegi, te vel morbo vel domestico luctu impeditum scribendi officio superesse nequisse; vel etiam sumptuum tædio affectum nolle amplius literarum com-

commercium ferere & causas expensarum fovere. Etsi minime ignorem sine nummis committi non posse ista literaria colloquia; tamen ni rationem viderem, qui tuto alioqui ad te meæ perferri possent, quicquid id est oneris, solus libenter sufferem. Tabellarii quidem patiuntur heic sibi satisfieri, sed ubi destinato loco pedem intulerunt, fidei & promissorum obliti commissas literas vel supprimunt, vel in duplum mercedem exigunt. Itaque si hoc te a scribendo abstinet, in posterum quoque impensarum causas, quantum ad me attinet, imputabo, rariusque interpellabo quietem tuam. Nunc talis incidit causa, quæ si tibi tuo examini supponenda omnino fuisset, jacturam. 6. solidorum compendi facere potuisses. Sed, ut præfatus sum, est causa, in qua directione tua mihi opus. Leidæ vixisti, & absque dubio Claram Bronchorstiam Icti celebris filiam, de fama, de dote, si non de facie, nosti. Illa cum mihi commendaretur de morum probitate & stata forma, adjicit proxeneta ille, numerare eam in matrimonio ultra triginta millia Carolinorum. Quod si res ita se haberet, luculenta conditio utraque manu esset asserenda. Retuli hanc rem ad arbitrium D. Altingi, qui puellam quidem collaudat, de facultatibus sibi nihil constare adjecit. Non audeo nisi ad paucissimos & fidissimos tam horribile secretum efferre; itaque cum eorum e numero sis, cum quibus perpetuo amicitia nexu teneri velim, quam primum, quicquid in ea re tibi cognitum fuerit, expone. Neque est quod metuas præjudicium meum; nondum inter nostra nomina fax orta est. De nuptiis cogitanti plane dotis ratio habenda est, & cum Groninganz super omnes Belgicas fastu eleventur, illis missis, vel Amsterodamo vel Hamburgo vel Brema talis arcessenda est, quæ nulla nobilitatis opinione imbuta boni consulat mediocrem literati hominis conditionem. Ea est vesania nostratium puellarum, ut quæcunque in peculio vel dote computare potest mille vel bis mille Carolinos, fastiditis omnibus aliis nobis, vel Consularis familiaris nuptias illico arcanis cogitationibus agitet. Salmasii notas in Florum quæso vide mihi compares: paro editionem Flori cum omnium doctorum virorum notis apud Maire in octavo, quam loco Salmasii, ubi exierit, repenam. Habeo quidem notas in octavo, sed defuncta tria folia. Hæc raptim. Vale. Groningæ. 10. Novemb. 1628.

EPISTOLA CCXLIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

OMnes Academiæ nostræ turbæ, V. Cl. dudum posuere, quas non excitare adjuvant Lubecenses tui, sed in eas callide pertracti sunt a bipedum nequissimo quodam homuncione, cujus nomini parco; qui nefariis studiis Professores cum scholasticis collidere, & totam Academiam dissolvere injecerat curam. Detestantur impurum istud caput omnes intellecta sceleris magnitudine, imprimisque cives tui duplicis hominis artes execrantur; quandoquidem

dem non tantum publica miscere, sed & inter Germanos lites ac similtates ferere cœperat. Deus honestissimorum studiorum Præses, & virorum Mercurialium Tutanus cum debitis pœnis istam tubam ac facem seditionis premet. De turbis in vicinia vestra magis indies gliscentibus non tutum est scribere. Speramus hoc anno notabilem omnium rerum conversionem. Coitus electorum Principum indictus Ratisbonæ dicitur Germaniæ pacem parturire, utinam pariat. Friderici exsulis legatis comiteus ac publica fides data: persuasum est Ecclesiasticis Principibus solidam & sinceram Germaniæ nunquam fore pacem, nisi aliquatenus Frederico ejusque hæredibus satisfiat. Præterea Hispanus nullam pacem expectare poterit ab Britanno, nisi Sororis filiis raptæ restituantur. Sed, si quid sapio, formidant Sueci opes ac fortunam; & quam levi momento pendeant ipsorum vires, in consilio habent. Apud nos de castris faciendis altum præter omnium expectationem est silentium. Cornelium Nepotem tertius curis a me elimatum, atque illustratum prælo hac ætate subjecturum esse se recepit Elzevirius; qui quam primum exierit in vulgus, tibi inter primos mittetur. Parabimus postmodo alia. Quid ipse moliaris, scire aveo. D. Vossius commentariis de lingua Latina imposuit ultimam manum, nisi moraretur typographus, habere lucubrationes cedro dignas jam fere possemus. Curtium & Tacitum jam adorno editioni, & fortassè, Deo adjutante, etiam Livium: nam meæ triennales in eum scriptorem collatæ operæ, hostium manibus elapsæ, ad quendam amicum devenerunt, qui jam a me investigatus sagacitate amicorum, pipulo flagitandus erit, ut aliena reddat. Quid de istis meis conatibus judicet Cl. Gruterus, non dissimulavit in præfatione ad Patavinum. Vale. Groningæ a. d. VII Maji. MD. IXC. xxx.

E P I S T O L A C C X L I V .

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Janus Gebhardus.**Lubecam.*

EX longo tempore, V. Cl. nihil de te vel audio vel video. Literarum commercium inter nos penitus videtur vel occupationibus tuis, vel viarum longinquitate sublatum. In me quantum est, conatus sum memoria mea apud te suscitare scripto aliquo Panegyrico, quo lætitiæ Academiæ nostræ super victoria Sueci ad Lipsiam ore meo promere cœpi. Cætera mea studia & affectæ lucubrationes partim cura rei familiaris, partim contemptu & iniquitate sæculi nostri pendent interruptæ. Nepos cum tertium interpolato a me spicilegio jam quartum annum inter manus avarissimorum typographorum jactatur atque exagitur. Parum abest, ut melius de Curtio sperem, cujus a me insigni opera & cura recensiti atque exornati editionem Elzevirius de semestri in semestre differt, videlicet hujus moræ culpam D. Vossius imputat Heinsio, qui odio gentis Germanicæ retinet typographi ac sufflaminat propositum: putatque nequidem vel sapere præter Flandros, vel scribere præter se,

Qq

quem

quem stolidæ tamen nostrorum hominum adulationes mirum quantum inflarunt. Non ultima discessus Vossiani ex Academia Leidensî causa fuit obre-
tatio homuncionis, quem frequentiore semper auditorum stipatum corona
tam apud majores, quam æquales variis calumniis infectatus est. Sed mira-
mus talia, illud ex ore D. Vossii affirmo, eum non nisi jejune de Germanis
judicare & contemptum loqui, & in Joachimo Camerario non nisi pedago-
gicam agnoscere doctrinam. De te quid sentiat, alio tempore tibi aperiam.
Ipse jam ultra biennium viduus perduro, oblectans tædium fracti matrimonii
lepore scitissimæ filiolæ, quæ blæfulo ore multas mihi faciens delicias avertit ani-
mum de alia conditione cogitandi, ne forsân noverca imperiosior turbet tran-
quillitatem & festivitatem domesticam. Studiorum tamen & muneris mei ratio
requirere videtur, ut rei familiaris cura transferatur in me & culinæ & aliorum
compendiorum peritiorum. Vale. Groningæ. Cal. Sextil. CIO. IDC. XXXII.

Audio D. Zinzerlingum & paulo post D. Lindemannum affines his rebus
valedixisse; & partium Cæsarianorum reliquos strenue emungi.

EPISTOLA CCXLV.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Caspar Hofmannus.**Lubecam.*

GRatæ mihi fuerunt literæ tuæ, Vir Clarissime, & Amice observande.
Non minus gratum fuit manus tuam *χρῆσιον ἀντὶ χαλκῆς*, ut vetus
habet verbum. Equidem Poëtæ nomen usurpavi nunquam, & vero hi Psalmi
pene invito mihi e manibus exciderunt, longe aliud dedicatione illa spectan-
ti, quam publicationem; & sunt alioqui a typographo misere deformati,
ut me quidem correctionis pæniteat, quod spero, præstabunt boni, quibus
plus otii ad talia: ego enim in Galeno totus sum, facturus quod hominem
de schola pro schola facere æquum est, licet de eventu dubius plane sim:
quod enim hic dicendum est, Aubrii, qui sarcinam hanc mihi imposuerunt,
plane Punica fide mecum agunt. De vicino vero tuo D. Laurenbergio, quid
sit? multa ille de societate nostra *in Laurusua Delphica*, quæ mihi plane incom-
perta, quin talia, quæ fieri non posse putem; fortassis autem fient, vel propter
Morsium, qui primus invulgavit, quantum scire licuit. De Epistola illa
Scaligeri multum te diligo; sed quid causæ est, quod sententiam suam ne uno
quidem unius auctoris loco confirmet? Ego incidi his diebus in Agonisticon
Petri Fabri, opus, Jupiter! laboriosum & pene divinum; e quo non unum
illi locum opposuerim. Cupio autem tuam quoque audire sententiam de *Pede
illo Prætorio*. Atque ut amplior nobis colloquendi occasio, liceat mihi dissen-
tire a te in antiquitate annulorum, medicis præbitorum; arcessis tu ab Augu-
sto Imperatore, adeoque Antonio Musa, cubiculario ipsius Medico, ut ho-
die loquimur. Ego vero ab ipsa Asclepiadarum familia, cui decus hoc pro-
prium fuit ad annos 300, & quod excurrit. Quid enim sunt *πλεγμαῖα* illa *οἷς*

οἱ ἰατροὶ οἱ ἀρχαῖοι τὰς δακτυλίας ἐπέβαλον, apud Arist. lib. 4. Pact. animal: 9. quam annuli? Non diffiteor esse difficultatem aliquam in applicatione similibus, quo Philosophus utitur: tamen puto consistere potuisse in eo, quod annuli isti medici facti essent quasi ex multis bullulis, ad normam istorum, quos nostri *Erbising* appellant. Considera, sodes, & scribe, quid sequi me velis. Caterum pro δακτυλοθήκη illa, quid reponam? si certus essem, gratas tibi fore lectiones nostras varias, mitterem profecto; ita autem loquor, quia ne ipsi mihi quidem jam placent. Bene vale, mi Kirchmanne, & perenna mihi in amore. Scribo 5. April. 1624. Altorfii.

EPISTOLA CCXLVI.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Caspar Hofmannus.**Lubecam.*

Miratus sum hæc pertiñax silentium tuum, mi Kirchmanne, nec satis Mexputare potui causam. Interim ea mihi visa fuit probabilior, hospites quosdam ingratos asperisse nomini meo loliginis succum. At vero, si sufficit accusare, quis erit innocens? Contendam ego cum illis sub corrupto etiam iudice, & vincam procul dubio, adeo non diffido bonitati causæ! sed sit negotium hoc suo loco. Cl. Remum abiisse ad plures, jam procul dubio ab aliis habes. Nos cras etiam, si volet Deus, terræ mandabimus virum egregium, D. Petrum Saxonem, Holsatum, Mathematicum nostrum. Hei mihi, quam difficulter carebimus hoc viro publico bono! Ausim affirmare, Europam nostram huic similem non habere, in hoc, inquam, studii genere. Obiit autem ille marasmo, cum seclusus esset alienissima tempore (in fervoribus canicularibus) rames ipsius carnosus. Patavio e discipulis habeo, obiisse ibi quoque D.D. Hadrianum Spigelium, Bruxellensem, Chirurghum & Anatomicum insignem, amicum olim meum & συμφοιτητὴν carissimum; hac occasione. Filiam unicam collocat Nobili Tarvisino cum dote amplissima. In convivio nuptiali dum colligit fractum vitrum, vulnerat nescio quem ex digitis sinistræ manus. Inflammationem concipit, non manus tantum tota, sed & integrum brachium: quin tumor sub ala se ostendit insignis. Hujus curatio cum ad integrum trimestre se extenderet, rupta tandem introrsum vomica, facit hominem mori empyematicum. Hei mihi, dico iterum, quam difficulter carebimus hoc viro publico bono! Sed ita est, optima quæque rapit pars pessima. - - Ego hæc in Galeni editione Græco-Latina laboravi, & perveni quidem ad finem superiori mense, Deus autem scit, quid sit futurum. Si Caselius suo scripto addidit textum etiam Græcum, quæso mitte. Faxo iterum habeas indemne. Interim pignoris loco habe tibi hæc nostra, & bene Vale. Scribo 16. Sept. 1625. Altorfii.

EPISTOLA CCXLVII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Caspar Hofmannus.**Lubecam.*

Multum te amo, mi Kirchmanne, qui tam facile venisti in vota mea, imprimetur propediem typis, ut loqui solemus, & redibunt ad te cum gratiarum actione. Quæ ipsa ut abundantior sit, quæso te, fac id quoque, quod Cl. Dñ. Meibomium rogavi, scribe aliquot versus in Galenum quoque. Celebrasti tu quidem in hac ipsa elegia labores meos: verum ego desidero peculiare quid, quod cum ipso Galeni volumine exeat. Adde, si placet, verbum unum de loco illo Aristotelis, quem in postremis meis produxi, e quo evincere volebam, jus aureorum annulorum, quod penes Medicos, longe vetustius esse, quam ut ad Augusti benevolentiam referri possit. Quid? Cum familia Asclepiadea, in cujus unius possessione ultra tria sæcula fuit Medicina, ad Herculem referrent genus suum: cui non sit verisimile, Dis genitis hoc licuisse? Quæris, qui supersint ex Professoribus priscais? Ego, qui anno 1607 in Academiam veni, supra me habeo Virtungum solum, sed qui ipse jam in extremis est, asthma cum orthopnæa subinde excruciat. Reliqui omnes abierunt, & quidem plerique, ut nec nominis vestigium superfit. De Piccarto quid dicam, aut non dicam? Cum liberos utriusque sexus decem, ni fallor, haberet, masculorum quidem nullus venit ad frugem: fæminæ autem varæ dispersæ sunt. Ex reliquorum liberis fere soli Rittershufiani sunt in pretio. Filiorum enim natu majorum duo sunt J. U. D. & inter hos D. Nicolaus collega meus est, qui meditatatur ad te literas. Tertiusin Cancellaria Norica est. Fisiæ duæ bene elocatae sunt. Ubi occasionem habero, mittam syllabum lectionum hoc anno scriptum, e quo discas licet nomina singulorum. Quin illud inprimis, florere pene solam Academiam nostram, reliquis aut dirutis plane, aut graviter afflictis. Quamobrem, si vultis, potestis ad nos colonias emittere. Habemus enim pacem cum Imp. nostro, de quo certa nobis spes est futuræ pacis universalis. Deus Opt. Max. qui Germaniam per tot annos acerbè castigavit, det illi (Imp.) homines prudentes & fidos, quorum ope efficiat, quod vult. Tu bene Vale, mi Kirchmanne, & bene age: scribo 20 Maji 1637. Altorfii.

EPISTOLA CCXLVIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Stephanus Johannis Stephanus.**Lubecam.*

Diffusæ eruditionis tuæ fama, quam divinis ingenii monumentis hætenus in lucem editis tibi parasti, magnam certe mihi ad te scribendi cupiditatem iniecit: sed ab instituto hoc meo nescio quæ verecundia subinde me retraxit,

traxit, præsertim quod subvererer, ne illiteratis literis meis ingentem tibi molestiam exhiberem. Cum vero honestus ille ardor glisceret indies, animumque meum novo semper desiderii æstu inflammaret; fatius duxi frontem semel deponere, quam diuturna mora irrequietæ mentis impetum sistere ac coercere. Hac itaque tam opportuna occasione emergente, non potui, quin rudi hocce & impolito alloquio te compellarem, aditumque mihi ad amicitiam tuam conciliarẽm; in quam me spero te recepturum, modo non sis alienus ab humanitate illa, quæ proprium solet esse doctorum virorum bonum & ornamentum. Sed ne longiori circuitu tempora tua morer, caput scriptionis hujus paucis verbis proponam. Nempe ante aliquot annos animum induxi Notis uberioribus florentissimum rerum Danicarum Scriptorem *Saxonem Grammaticum* illustrare. Verum cum multa habeat vocabula ex mediæ ævi scriptoribus desumpta, quæ in vulgaribus Lexicis non occurrunt: omnino necesse est, ut auctores ejusmodi prius diligenter evolvam, quam in Saxonis emendatione progredi possim. Inprimis *lexicon* quoddam *Papie* desidero, quem vocabulistam vocant; cujus mentionem quoque facit Matthias Martinus in Catalogo Auctorum, quos crebrius in Lexico suo ad testimonium vocat, & impressum ait Venetiis Anno Christi MCCCXCVI. Omnibus igitur abs te precibus contendo, ut si Papias iste, vel tua in Bibliotheca extet, eum ad tempus mecum communicare digneris, aut si ullo pretio venalem alicubi nancisci poteris, meo nomino emas, & quamprimum per internuncium fide dignum ad me transmittas. Feceris mihi hac in parte rem longe gratissimam, quam nullo non officiorum genere & grati animi benevolentia vicissim demereri conabor. Mitto in præsens specimen quoddam Notarum in Saxonem, quas hunc in finem edidi, ut diligentiam typographorum in novæ Saxonis editione procudenda excitarem. Sed frustra fui. His adjunxi Oratiunculam meam; in quam sphalmata, quæ irrepererunt, ipse corrigas rogo. Bene & feliciter Vale, Vir Præstantissime, & me ama, qui te æternum. Soræ. a. d. XIV. Novembris MDCCXXXIII.

E P I S T O L A CCXLIX.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Stephanus Johannis Stephanius.**Lubecam.*

Clarissime Vir, Amice exoptatissime, non solum literæ me tuæ incredibili voluptate perfuderunt, utpote quibus a tanto viro scriptis nihil jucundius accidere potuit: verum magna cum delectatione illam epistolæ tuæ partem legi, qua penes te esse significasti manuscriptam historiam cujusdam Theodorici Monachi, qui vitam quorundam Regum Norvegenisium breviter descripsit. Ejus ut editionem, quantum in te, matures, serio hortor; imo totius patriæ nomine obsecro atque obtestor. Ingenti etenim beneficio eam tibi devincies, edito tam præclaro antiquitatis monumento, quo nos tot an-

Q. 3.

norum.

norum interjectu nescio quæ factorum invidia fraudari sustinuit. Et ut ad conatus tuos acriores veluti faces subdam, represento hic tibi Chronicon illud Norvegiæ a M. Johanne Martini Skangerupensi publicatum; cujus tibi copiam fieri petis. Nullus ambigo, quin instituto tuo magnopere inservire queat. Sed ne nescias, ante biennium Chronicon Norvegiæ luculentius in lucem edidit Cl. Vir, D. Olaus Wormius, Medicinæ in Regia Academia Hafniensi Professor eminentissimus: quod si ad manus nunc fuisset, lubens transnisißem. Ego jam totus sum in nova Saxonis nostri editione procudenda: & nisi si aliæ me occupationes a grato & jucundo hocce labore transversam abripuissent, jam dudum ultimam manum recepisset. Tu si quid habeas, quo propositum meum juvare poteris, communices rogo. De Papia quod omnis spes decollaverit, male me habet. Vix etenim alibi tantum vocabulorum rariorum copiam invenire licebit. Exemplar colloquiorum, quæ jussu Magnifici Dni Cancellarii Christiani Frisii adornavi, una mitto: enixe contendens, ut tuum de illis judicium benevole mihi aperias. Plura scribere præceps Bartoldi Hintzii abitus non permisit, Dn. Georgium Pauli juxta ac Gerardum Meierum verbis officiosissimis ut salutares velim. Vale. Dabam Soræ, Idibus Julii. c15. 15c. XXXV.

EPISTOLA CCL.

JOANNI KIRCHMANNO. S.D.

*Stephanus Johannis Stephanus.**Luhacum.*

Clarissime D. Kirchmanne, amice fidelissima gratia conjunctissime, communicavit mecum nuper amicorum quidam binos manuscriptos tractatus: quorum alter Anonymi erat de itinere a Danis nonnullis Hierosolymam suscepto; cujus initium tale: *Incipit Epistola sequentis operis. Reverendo & diligendo Domino C. Frater X. Canonicus debitam in omnibus obedientiam! Multum mihi fateor contulit ad vestri notitiam pervenisse etc.* Incipit prologus: *Superfluum reor novarum rerum eventus inculto sermone depingere.* Continet xxvii. capita. Et cap. v. occurrit vox illa Barbara *Gembodis*, de qua te antea me consuluisse memini. Et cap. xi. ubi de civitate Bergensi, & seditione ibi facta per Danos, agit, Sanctæ *Sumniva* & piscium *Screits* mentionem facit. cap. xvi. Proverbium extat antiquum Norvegicum: *Bibande hijr eigo, en brader and' rod'r.* Et cap. xix. *Fastr er a foldo foer.* Alter vero Codex complectitur Historiam Theodorici Monachi de antiquitate Regum Norvegiensium, quæ sic incipit: *Domino & Patri suo Reverendissimo, Augustino, Nidrosiensi Archiepiscopo, Theodoricus, humilis peccator, debita servitutis subjectionem & orationum suffragia. Opera pretium duxi Vir Illustrissime, pauca hac de Antiquitate Regum Norvegiensium breviter annotare, &c.* Absolvitur Capitibus xxxiv. Cap. i. de Haraldo pulchre

pulchre comato. Ultimum de Haraldo Hybernensi. Jam nullus dubito, quin iidem sint tractatus, de quibus sæpius ad me scripsisti, quod & ex collatione tuorum codicum facile patebit. Sin autem res ita se habeat, velim quamprimum id me edoceas, & simul, num mature eas in luminis oras edere sit animus & consilium. Constitui etenim Notis quibusdam utrumque scriptorem illustrare, quæ cum tuis quas te parasse spero, conjungi possent. In illustri Viro, Magnifico Dn. Cancellario Friso, heu! nimis mature nobis erepto, ingentem certe jacturam fecit Respublica nostra, juxta ac litteraria universa, cui se fidissimum semper exhibuerat fautorem & patronum. Mito orationem funebrem de ipso habitam in Academia Hafniensi a D. Resenio juniore; cui ad calcem adjecta sunt, quotquot tum temporis produsse novi, *Epicedia*. Ab excessu Cl. Meursii, viri incomparabilis, mihi indigno, mihi, inquam, tanto Prædecessori plane impari, provincia scribendæ Historiæ Danicæ a Serenissimo Rege nostro demandata est. Quæso te, apprecare mihi a summo Numine faustissima quæque, & me in precibus tuis ardentibus votis ei, sine cujus numine nihil est in homine, diligenter commenda. Cæterum pauca penes me sunt in tanti viri obitum *Epicedia*, præter unum *Weitzii* mihi, ut vides, inscriptum, sed nondum divulgatum. Si tanti erit, velim typis apud vos excusum prima quaque occasione restituas. Pro iis, quæ nuper transmisisti, gratias ago maximas, & *ἀντίδωρον* quasi heic represento *Florilegium Fabianum*, a me anno superiore editum, & nunquam ab alio quoquam, quod sciam. Antequam finiam, per amicitiam te nostram rogo, ut *Chronicon Lubecense Hermanni Bonni* meam in gratiam illic coënas, coëmptumque ad me quam primum transmittas: & præterea mecum communices, si qua vel typis, quocumque tandem idiomate, prodierunt, vel M. S. nostri extare de Republ. vestra monumenta. Certe ingenue olim profitebor per quos profecerim, ut ille ait. Et feceris mihi hac in parte rem longe gratissimam, quam nullo non officiorum genere vicissim demereri conabor. Literas tuas in posterum recte curabit Senator antehac Magdeburgensis, nunc ad tempus Hamburgensis civis, Oswaldus Matthiæ, vir illic usque adeo notus, ut domum ejus, aut plateam, heic adscribere vix duxerim operæ pretium. Generum hic habet Eloquentiæ & Logices Professore M. Johannem Rave, collegam meum amicissimum. Ei per cursorem seu tabellarium publicum amabatur ad me tuas bona fide committere poteris. Et sic singulis fere septimanis inter nos per literas colloqui licebit. Noli me, quæso, maturo frustrari responso, cujus incredibili teneor desiderio. Vale optime amicorum & me solito amore complectere. Soræ, a. d. xxvii. Januar. C15. 15. cXLI.

EPI-

JOANNI TOBIÆ MAJO. S. D.

*Thomas Reinesius.**Jenam.*

AMice magne, collocutor suavissime. Inter familiares personas & sancta charitatis nomina observari debere didici, ut in literis discurrentibus magis emendatio sonet, quam reprehensio; quantum ad mittentes, & quantum ad accipientes magis spectetur τὸ σύμφερον, quam ὁ καθ' ἑαυτοὺς; Illud ut tibi præstem, Ego in hisce, quas tuis *de filiatione Christi, ut hominis*, thesibus, de quibus judicium me rogabas, reponere placuit, curabo sedulo, caute, candidè: sic ut tu mihi videris; iniquus autem sim, si moribus tuis aliqua respectis indubitem, & aliud abs te quam benignam amplissimæ voluntatæ erga te *μεα*, & candidæ nihilominus, (etsi videri possit nonnulli exerceri severius) censuræ interpretationem expectem; e qualicunque diffensiuincula nasci inter nos ἀψιμισίαν, μη γένοιτο! Argumentum de adoptivi appellatione in Christo Dei Filio desumptum a paganis introductum, ab Ario hæresiarche forum, adferturque a Nestorio, disputatum a tenebrionibus Scholasticis, alicuium a revelato & scripto Dei verbo, inter quæstiones querulas & inutiles, ne dicam improbas, ingeniorum luxuriantium adinventiones numerem, & ad ejusmodi remittam: τὴν πολλὴν φλυαρίαν καὶ τὰς βεβήλους καινοφρονίας τῶν λόγων τοῖς ἀολογῆν ἄγασιν ἀποπέμπεσθαι δεῖον, inquit Greg. Naz. orat. 26. Edit Paris. Græco-Lat. additque generatim salubre præceptum hoc, τὰς μὴ περὶ τῆς καὶ ἀχρήστου φιλοπρέπειας χαίρειν εἰσάγετε, itemque alterum speciale de incarnationis & filiationis impervestigabili, inadibili nobis & ineffabili mysterio. Μὴ παρεργάζεσθε Πατέρας φύσιν, Τὶς μονογενῆς ὁμοσίωσιν, quæ ipsa etiam τὴν ὁμοσίωσιν includit, & paulo post μηδὲ τὴν πρώτην χριστὸς πολυπραγματοῦν φύσιν, μηδὲ τὴν τελευτήσαν ἰκθνομίαν. Est scilicet omni homini melius laudare bonitatem Dei, quam discutere potentiam ejus: humiliter obedire præceptis ejus, quam pertinaciter scrutari mysteria ejus, & amabiliter venerari illum, quam præsumtuose ratiocinari de illo: Alcuinus l. 6. contra Felicem Urgelit: & humana ratione divinæ bonitatis sacramentum scrutari. *Non enim* ait idem lib. 3. *humana possibilitate omnipotentiam metiri debes*: ipse, qui lex est naturarum, nulla lege alterius naturæ subjacet, nec infirmis humanæ conjecturæ ratiunculis, qui incomprehensibilis est, cognosci poterit. Qua propter unigeniti Dei nativitatem, vel divinam, vel etiam humanam, desine ad nostram mortalitatis possibilitatem (qua nimirum homo unus duorum patrum filius naturaliter esse nequit) redigere; neque ei, qui extra conceptum humanæ originis natus est, humanis definitiunculis præjudicare tentes, quomodo nasci potuisset, vel quomodo esset proprius filius Dei, dum natus esset. Si Deo omnia possibilea cognoscas, & hoc ei possibile esse scito, ut proprium (non adoptivum) filium ex virgine creatum habere valuisset, neque enim hac sola

sola natiuitate Christi defectiua est potentia illius, qui omnipotens est, ut non posset illum hominem, qui ex virgine præter rerum seriem natus est, sibi proprium vel naturalem filium contra legem naturæ, per quam natiuitas parenti ὁμοίσι esse solet, creare, & ut, qui sine peccato e peccatoribus nasceretur, singulariter sine adoptione Dei esset filius, facere: Greg. xvii. Mor. Certe, quia unitas personæ dualitatem filiationis respectu patris in Christo respuit, unum in eo nomen filii erit; & adoptio locum non inuenit, ubi præcessit proprietates; cum veritas naturæ excludat phantasiam indultæ adoptionis. In utraque generatione Filii Dei est proprietates, non adoptio Alc. l. i. contra Fel. & quem pater proprium genuit ab æterno, eundem proprium quoque sibi in tempore voluit habere e matre virgine, non minuto vel mutato, quod erat, id est proprietate, quam habuit in filii nomine, sed quod non erat adsumto in personam & substantiam unius filii. Unde quicquid de arrogatione, de adoptione, de emancipatione, de manumissione, describitur e principio secularis sapientiæ & profanarum litibus gentium, & huic negotio in gladiatoria ista Theologia infertur, impertinens plane est, & ipso genere extraneum; Cum Christum hominem e seruo manumisso adoptari potuisse; non autem ut seruum naturaliter filiarum, cum termini isti se mutuo tollant, dicitis, Th. xi. p. 3. *cæleste mysterium conjecturis carnalis disputationis hebetatis, vos ipsos terrena argumentatione confunditis*, ut, quæ volo, Augustini potius serm. xi. de temp. verbis eloquar. Tollunt se mutuo isti termini in scholis Philosophorum: horum autem legibus & acumini pravo generationem Filii a Patre sempiternæ & temporaliter a matre utramque *μυστηριώδη*, & hinc ortam filietatis rationem subijcietis, & pronuntiabitis e naturæ regulis de supernaturali? *Nulla de Deo re-ctius consuluntur, quam diuina*, inquit Calianus: & ad *estimandam Dei omnipotentiam earum rerum exemplo uti non licet, quæ ipsæ utique non essent, nisi id ipsum ex Deo essent, quod sunt*: l. 7. de Incarn. Ch. c. 2. Seruus quem e Philosopho describunt, origine, natura & necessitate talis est: Christo termini ignobiles, seruitutis conditionalis nomen, sine impietate non possunt tribui, qui voluntaria obedientia implendæ voluntatis paternæ in salute humana, non pœna conditionis seruus vel dici, vel esse voluit; estque nomen seruus in ipso, non ob naturæ proprietatem vel *ἀλήθειαν*, ut loquitur, Eulog. apud Phot. c. 280, sed a Prophetis de eo prædicatum, ob rerum ab illo gerendarum significationem: Alc. l. 5. c. Fel. & ep. ad Elipandum: *κατ' ἀναφοράν*: quo loquendi genere etiam *κατὰ* dicitur ad Gal. 3. 13. & *ὑπερ ἡμῶν ἀμαρτίαν ποιήσας* 2. ad Cor. 5. 21. Et si alio modo filius Dei est, quam quo fideles; si alio modo seruus, quam quo serui apud gentes, quod *σφόν* vestrum *φάρμακον*, & *ωκειδέιον* est, quid ad filiationem ejus intelligendam, & seruitutem ejus cognoscendam morem humanæ conditionis, quæ multis modis inferior est, & spheram humanæ filiationis & seruitutis non exit, adhibetis? Est videlicet hæc applicatio stercus in laterna, & non illustrat id, cui illustrando profertur. *Adoptivum* ignorant scripturæ, non eo modo, quo τὸ ὁμοίσιον,

quæ formula etſi *ἁποθ* ſit, nihil tamen ponit, quod ſecundum rem ipſam & dogmatis ſubſtantiam in ſcripturis non continetur: quod de *Adoptivo* nemo dum probavit: Confinxit, vel a ſecularibus literis arceptum Eccleſiam introduxit Arius, teſte Athan. in Ep. ad Epictetum: Hilari. l. 12. contra Ar. Paulino l. 1. contra Fel. & Alc. l. 3. adverſus Elipand. An non ergo malis damnare autoris damnati ſigmentum, quam exploſum ſemel a veteribus in Eccleſiæ proſcenium reproducere, & tot diſtinctiuncularum *περὸς τὸν πατέρα* & lenociniis noxium gramen medicaminis vocabulo & tolerabilitatis præcolorare. Fuerint ſcholæſtici Doctores magni & ingeniōſi homines; atqui religionis puritatem ſimplicitatemque ingeniis ſuis, quæ ſpinōſa potius habuere & nugacia, quam elegancia & gravia, eos contamināſſe palam eſt. Et bene igitur de Eccleſia mereri, qui curioſas & otioſas ab iis agitatæ quæſtiones abrumpunt, ſopiant, ſepeliunt, ante biennium fortāſſe pœnitens male collocatæ operæ, ſcribebat ille, cui ante triennium quæſtionem de filiatione Chriſti adoptiva in palæſtra academica diſcutere libuerat: quid hodie ſentiat, & an inter otioſas eam non habeat, ſcire velim. Certe Jeſuitæ Moguntini hanc ejus *διχονομία* & factum verbis contrarium, fugillare non omiſere. Si quid video, propoſuerat ſibi Pontificis Romani præſumptam inſallibilitatem, & Synodicorum decretorum auctoritatem valoremque ſubruere eo, ſi Pontificis & Patrum Synodi Francofurtenſis in hæreſi Feliciana damnanda erraſſe probaviſſet: id quod magno conatu facit Felicianos a Neſtorianismo abſolvens, quod & quōſdam e Jeſuitis & Dominicanis facere docetis §. 1. th. xxix. Sed quod pace veſtrum omnium dicere mihi liceat, verum vidit Dav. Blondellus, cui vos propterea immerito præcipitantiam objicitis. §. 2. th. xviii, nimirum eos aperte Neſtoriaſſe, & ſententiã Neſtorianam & viva voce & ſcriptis editis propugnāſſe. Non prædicam nunc imputationes Paulini Aquil. & Alcuini, in quorum libris eã legi poſſunt creberrimæ de Pelagio & Neſtorio præceſſoribus Felicis, de Felice ſequipeda Neſtorii: & quod Neſtorius in numero perſonarum, hoc Felicem in numero Filiorum, & ſimilia, quia adverſariorum de ſuis adverſariis teſtimonia ſuſpecta ſunt; Sententia Felicis ipſis ejus verbis concepta e libello (ſcripſerat autem etiam ante Epiſtolas ad diverſos de re eadem, quarum meminit Alcuinus in ep. ad Elipandum) cui ſeptem libris reſpondit Alcuinus, audiatur. Apud Alcuinum libro 5. contra Fel. qui eſt in parte 2. Operum Alcuini edit. Paris Ao. 1617. f. 854. de verbis Petri Act. 10. 30. *Deus erat cum illo*, ita commentatur Felix: *Non dicit, Deus erat ipſe, ſed Deus erat cum illo: nam ſi ſecundum veram profeſſionem Deus verus eſſet homo ille ſuſceptus a verbo, nequaquam tantus Apoſtolus auderet dicere, Deus erat cum illo, ſed potius Deus erat ipſe.* ibid. de verbis Apoſtol. 2. ad Cor. 5. 19. *Quoniam Deus erat in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Non ait Deus erat Chriſtus; ſed Deus erat in Chriſto; non quod Chriſtus homo videlicet adſumptus Deus non ſit: ſed quia non natura; ſed gratia atque nuncupatione ſit Deus.* lib. 2. f. 805: *Hominiſſe tantum filium, qui ex virgine*

gine natus est, & non Dei, nisi per adoptionem: quam Felicianorum professionem de vero Deo juxta divinam naturam, & nuncupativo juxta humanam; de vero proprio & naturali Filio Dei juxta illam, & adoptivo juxta hanc repetit Alcuinus sapissime. Omnium autem expressissime, l. 4. adv. Elip. f. 982. Paulinus Aquil. l. 1. contra Fel. in operum Alcuin. parte 3. f. 1777. hæc ejus verba recitat, uti & Alc. l. 4. f. 844. *Si autem, uti vas vultis, homo adsumtus a Filio Dei, mox a conceptione virginalis uteri verus conceptus est Deus, & verus natus est Deus: quomodo ipse filius prophetice desemet ipse ait; Et nunc hæc dicit Dominus, formans me ex utero servum sibi.* Ef. 49. 5. & rursum, *qua auctoritate homo Dominicus ex utero matris verus Deus conceptus, & verus Deus natus a vobis predicatur, cum sit natura verus homo & per omnia subditus Deo?* & apud Alc. l. 6. f. 886. *Qui verus Deus est, fieri numquid potest, ut conditione servus Dei sit, sicut Christus, qui non tantum propter obedientiam; sed etiam per naturam servus patris & filius ancilla edocetur?* imo vel e phrasi dominicus, & altera humanatus Deus, quatenus duo in Christo supposita facit, judicare liceat, quam nihil absint a Nestorianismo; eas autem lubenter usurpat Elipandus in Ep. ad Alcuinum, & fatetur aperte, se credere Dei Filium ante secula a Patre genitum, adoptione non esse, sed genere: a virgine autem natum in tempore non gratia, sed natura Deum esse negasse. Omnem autem impietatem superat, quod docuit Christum veterem hominem secunda indignisse generatione, quasi originaliter filium iræ, eoque in baptismo adoptatum a Patre in Filium esse, sicut & nos: Alc. l. 2. contra Fel. l. 1. adv. Elipandum. Paulinus Aquil. l. 1. f. 1809. & f. 1777. quasi purum communemque hominem, cui filii prerogativa gratis conferatur, cuique per lavacrum regenerationis ab eodem filio Dei datur potestas, ut & adoptivus sit Dei filius gratuito munere, & nuncupativus Deus, divina ubique præveniente gratia efficiatur: qui & propterea pro se legatur orasse, sicut & pro nobis: Alc. l. 7. Paul. l. 1. f. 1794 l. 2. f. 1822. cum tamen orarit pro hominibus, quasi verus homo, sed potestatis insignis, non necessitatis dehonestate, & proximus passioni suscepto in se infirmitatis adfectu turbarit semet ipsum, & divini favoris sensu ad tempus caruerit, pietatis voluntaria dignatione, vel potestate, non timoris dedecore. Quæ cum ita sint, facere non possum, quin adfirmem, Jesuitas & Dominicanos, quos nominatis, libros Paulini & Alcuini non legisse cum cura, qua debebant; & male igitur de hæresi Felicianâ judicasse ex Epp. Adriani, & Patrum Synod. Francof. & Paulini l. sacrosyllabo tantum; pessime vero meritos eos de Pontifice Rom, quem clave errante hic usum esse insinuant, constat e Sociorum contradictionibus, quas tangitis th. 2. §. 2. & 3. th. 19. §. 2. Imperfectum est quicquid Annalium conditor ejus Baronius ad t. 3. Concil. & alii de hæresi Felicianâ congeffere de initiis & progressu ejus, totoque adeo negotio. Multo plura & certiora haurientur ex Epistola exhortatoria Alcuini ad Elipandum, hujus ad Alcuinum responsoria; tum e libris 4. Alcuini adversus

Elipandum: ex Epistola Elipandi ad Felicem Romæ consistentem: & e Confessione fidei edita a Felice Aquisgrani, postquam in Synodo Romana coram Leone Pontifice, ibi præsentibus LVII Episcopis causa ejus ventilata, & reprobata fuisset: qua profitetur se toto corde, non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, reverti ad Ecclesiam; unde error Adonis Viennæ: & qui cum sequitur Marianæ l. 7. Rer. Hisp. c. 8. Felicem Patrum sententia relegatum Lugdunum, ibique nunquam errore deposito extremum vitæ diem obiisse, arguitur. Ista scripta Alcuinus uno fasciculo comprehensa, ne forte sparsa amitterentur, Episcopis aliquot in Galliarum partibus transmisit, & parte secunda operum Alcuini e cod. Miss. S. Mariæ Remensis edidit Andreas Quercetanus Turon. Lutetiæ apud Sebast. Cramoifum. Ao. 1617. quæ si legere non tædeat, utenda dabo. Mihi certe plurimum profuerit in gestis illorum temporum digerendis, in quo negotio defecit Baronius, quippe qui istis instrumentis caruit: quod ostendo in supplemento Exercit. Calaub. ad Ann. Eccles. Cardinalis: Nimirum Felix Urgellitanus in Vergetibus Episcopus, postquam Ao. 792. in Synodo Ratisbonensi, cui & Paulinus Aquilejensis Patriarcha, teste ipso lib. 1. interfuerat, convictus suam de *Adoptivo* opinionem, sacramento interposito & tactis sacrosanctis Evangeliiis, abjecisset, Romamque ab Angelberto Abbate S. Richarii in Cartulo, Caroli M. genero deductus, eidem coram Adriano P. M. renunciasset, Alc. l. 1. advers. Elip. Adhelmus Rhegino, ann. Fuld. sub ann. 792. & Indices rerum ab Arragon. Reg. gest. lib. 1. ad suos reversus, instigante Elipando. Ecclesiæ Toletanæ Archiepiscopo, eandem iterum profiteri cœpit, plures ad diversos ea de re mittens epistolas, & cum ab Alcuino, nuper a Carolo M. ex Anglia in Franciam vocato, recepisset exhortatoriam ad fidem, ei peculiari libello prolixè respondit, & sua quantum potuit propugnavit. Hanc ejus perfidiam Paulinus Aquil. & Alcuinus infectati sunt, & libellum ejus, ille quidem tribus, hic vero septem libris oppositis refutarunt. Istitis Catholicorum scriptis persuasus & acquiescens Felix, & decisioni Patrum in Synodo Rom. sub Leone Pont. congregata super ejus epistola, quam ad Alcuinum Abbas S. Martini Turonensis, Carolus autem Romam direxerat, factæ, venit ad Aquisgranensè Palatium, auditis coram Rege Optimatibus & Sacerdotibus, post multam cum Adriano disputationem, sententia altera vice cessit, & veram confessus fidem in pacem Catholicæ unanimiatis reversus est cum suis discipulis, qui ibi tum præsentés erant. Ita Paulin l. 1. contra Felic. Alcuinus lib. 1. & 2. adv. Elip. Autor vitæ B Alcuini, dictante Sigulfo Alcuini discipulo & familiari intimo, scriptæ, repertus a Jacobo Sirmondo §. 1. & post hunc editus ab And. Quercetano, faciente imprimis Alcuino, qui de converso sua potissimum opera Felice gloriatur, ejusque exemplum Elipando objicit f. 933. 935. 939. ipsaque præterea ejus Confessionis formula, aliis hac de re scriptis suis ad quosdam Galliarum Episcopos elaboratis, annexa. Venerat autem Felix Aquisgranum vocatus a Carolo, sub cujus ditione tum erant

erepta

erepta Saracenis ulteriora montis Pyrenæi, cui infidet Orgellum, deductus a Lairrado Ep. Lugdunensi ad conventum Episcoporum, anno, ut ait Alc. Caroli trigesimo secundo, qui cum anno Chr. DCCXCVIII. concurrat: quo eodem anno Carolus Hepidannus S. Galli Monachus in Annal: item Annalium a Pithæo editorum Scriptor, & Othelgrimus in vita S. Ludgeri l. I. c. 34. Alcuinum Aquisgrani fuisse consignavit. Quod de tempore Synodi Aquisgrani & converfi Felicis dixi, firmatur etiam inde, quod Alcuinus tum Turonensem S. Martini Abbatiam regeret, ut est in confessione Felicis, & quod Turonis a Carolo accerferetur, ut habet anonymus vitæ B. Alcuini scriptor. Eam vero Alcuinus, non primis, cum in Franciam circa annum Chr. DCCXCIII. venisset, annis, sed postquam aliquandiu in aula Caroli ejusque servitio vixisset, & in patriam dimissus, commeatu a Rege Merciorum Ossa & Canbaldo Archiep. Eboracensi impetrato, rediisset, beneficio Caroli administraverit, eidemque senex ann. DCCCLV. fuerit immortalus. Hoc ordine historiarum illa inter Catholicos & Felicem gesta processerunt. Elipando *Adoptivi* per Hispanias ab a. 783. prædicatori, Felici consentaneo, Beatus Abbas & presbyter & Etherius Episcopus Uxamensis scriptis libellis contradixerunt; horum opus spissum vastumque & non inelegans vere potuit laudare Mariana: Vidit enim libris duobus caractere Gothico exaratum in archivo Ecclesiæ Tolentanz Ambrosius Morales, teste Baronio ad a. 783. extr. ut quod P. Stevartius Ingolstadtii edidit opusculum eorum parum Latinum, ut ait th. xxxIII. §. 3. aliud eorundem esse intelligere possis. Marianam nihil finxisse inde colliges, quod in Cænobio S. Isidori ad servari hodieque lucubrationes contra Felicis errores, auctore Beato Monacho in - - - qui idem ille Presbyter est, adnotavit Possévinus. Istum Beatum, qui & legatus a Catholicis ex Hispania fuerat ad Synodum Francofurtensem, Elipandum adpellat Pseudopphetam fætidissimum in beatum, epist. ad Felicem, uti Alcuinum novum, Arrium in Finibus Austriz exortum, hereticum piceum & nigredine terribilissimum, captato e nominibus ludicro. Adversus istum Elipandum veterem hæreseos Felicianæ in Hispania adfertorem & primipilum stetit Synodum Francofurtensem ann. Chr. 794. sedente Adriano, testantur Adhelmus Rhegino, Schafnaburgensis, Hermannus, Marianus, Scotus, Urspergensis, Annales a Pithæo editi, Author vitæ Caroli M. I. Monachus Egelismensis & Rolevincus Cartusianus. At Paulinus Aquil. epistolam Elipandi ad Carolum scriptam in Synodo excussam fuisse dicit, & quidem Pontifice Adriano: locum non exprimit: Alcuinus quoque in ep. ad Fratres Lugdun. Ao. LXIX. erroris sectæ Hispanicæ de adoptione, & de eo ex autoritate Synodali responsi meminit, Francofurti nusquam. Uti nec Elipandus neque Felix, nec Auctor vitæ B. Alcuini, quod sane mirum est, & rem nisi tot testibus *Sancti* firmata esset, redderet suspectam. Quam enim difficile creditu Alcuino, familiari tum temporis Carolo, non innotuisse celeberrimam Synodum, si fuit? Isti Synodo non interfuisse Alcuinum dixerim, tam quod nec ejus neque sententiæ in-

Elipandum late, quam tamen eidem objicere & commode poterat & debebat, usquam meminerit: quam quod Carolus in epistola ad Episcopos Hispaniæ sententias Doctorum de libello Elipandi enarrat, expresse etiam nominatis Petro Mediolanensi & Paulino Aquilejensi inter Episcopos Germaniæ, Galliæ & Britanniæ, virosque alios venerabiles, hunc Alcuinum suum deliciosum nominare omisit. Fortassis tempore celebrati Concilii fuit in patria, quo remeandi licentiam a Rege eum petiisse, & confecto, quod voluerat, in Franciam rediisse lego in vita ejus. Hoc autem certo tenemus, Elipando, dum Francofurti damaaretur, iterum Felicem adhæsisse: ambobus autem Paulinus, in lib. sacros. anathema denunciat & cum Adrianus P.M. in sua epistola solvem Elipandum. *.*.*

Cætera desunt in Autographo.

EPISTOLA CCLII.

JOHANNI TOBIÆ MAJO. S. D.

Thomas Reinesius.

Fenam.

DE mente Felicianorum circa adoptivam Christi hominis filietatem putabam me tibi persuasisse, quod authenticis ad eam rem tabulis uterer nitererque. Tu autem eas suspectæ fidei esse non minus, quam ipsa Concilii Francofurtensis acta timide quidem, & cum quadam *ἰσχυρῶς* adferis. Nolle te eo proruere, non enim elabi poteris hoc postico. Si quid judicare valeo, scripta ista *ἀποδοκίμα* Felicis, Elipandi, Paulini & Alcuini a Quercetano digesta, sunt *ἀναρροπήται, ἀνόρθωτα* & plane eorum, quorum esse dicuntur; audiam autem *τελεῖν ἴδιον* si quid contra possis; scio quod *ἀνθελκῆ* & adfectus hominis patrare solet in hoc genere; raro exprimit sensû adversarii vera, sed ut causæ inserviant *διὰστροφῶν, παράχρησιν, ἰπερόχημα*: in negotio vero nostro nihil tale designarunt vel Paulinus vel Alcuinus (Adrianum non excusò similiter) quod ex ipsis Felicis verbis, quæ ex ejus libello excerpserunt integra & prolixis interdum periodis, liquido ostendi. Quia autem præsertim ea, quæ de regeneratione & adoptione Filii per baptismum docuerunt Feliciani, eos docuisse nondum credis, in rem ipsam te mitto & codicem utendum assero: e quo si voles intelliges, non tantum Alcuinum; sed & Paulinum, quem id tacuisse dicebas, eadem in ipsis reprehendere, *ἰδιαις* ipsorum λέξεις productis. Ego audacter provocaveram ad scripta, quæ trivissem, & in manibus essent. Tu majori fere confidentiam negas, quia non vidisses scilicet, quod illiberale est. Nolui nunc quicquam præterea respondere, quod suffectura viderentur, quæ ex ipsis Scriptoribus cognoscere posses, quo factò, si quid insuper dubii te coherit, promere & objicere mihi integrum est. Voculam *ἐγκρίτην* non rejeci ideo, quod Græca non esset: sed quod eam ab auctoribus opponi veteri *ἐνδιὰθησις* scripsisses, eos mihi ut nominares postulavi; quod fortasse necdum potes. Stat interim esse vocabulum a Grammaticis exautoratum, & propter-

ca

ea vitandum, tanquam scopulum. Idem de *Telamone* sentio. Vitruvius enim ab Architectis Romanis, & maximam partem idiotis, sic appellari sustentaculum & ὑποσθῆμον quamvis infinat. Eum secutus est Servius ad 1. Æneid. *Atlas Latine Telamon dicitur*, inquit: at a quibus Latinis Magister? Ipsa Vitruvii dubitatio seu ignorantio, quid ita, aut quare sui adpellant e medio & vulgi face petatum esse innuit. Est autem, quod Vitruvium docere possum, e Græcis desumpta; hi magna onera sustinentes τλήμονας vocant, tanquam labore & patientia sua miseros, ὄνδ τῷ τλήν, quam vulgus architectorum & χειρωνακτων corruptit in *Telamonas*; sed quam Latini scriptores in censum vere Latinarum nondum retulerunt. Quid Græcis τελαμών habes apud Pollucem & Hezychium, id recipitur recte; latinorum, quem Vitruvius introduxit ἰδιώπικόν est, & seponitur merito a copia vere Latinorum. Facies, nisi glandibus vesci malis, cum fruges suppetunt. Bene vale & salve, cum venerando Parente, anime mi. Alternb. 5. Septemb. a. 1646. Dn. M. Sagittario per te, nisi grave est, gratulor de obtenta sparta, simulque εὐεργὸν quantum possum, precor.

EPISTOLA CCLIII.

JOANNI KIRCHMANNO. S. D.

*Gerardus Joannes Vossius.**Lubecam.*

Sive aliquid in me est, quod impellere te potuerit ad me amandum; sane gaudeo: sive non est, tamen errore hoc tuo lubens fruor. Equidem feci te semper plurimi ob excellentem interiorum litterarum doctrinam, atque hoc satis per se erat ad nos conciliandos. Quanto nunc magis id fieri a me æquum est, cum literis tuis benevolentiam testatus sis prior? Quod vero hæcenus iis non responderim: infortunii potius est, quam voluntatis. Gravis enim & diuturnus Uxoris morbus impediit: qui ne publico quidem muneri vacare me semper sivit. Justissimum alioqui fuerat, ut negotiis omnibus respondendi cura præverteret, & si non aliter, saltem scriptiuncula tralatitia adfectum vicissim testarer meum. Quid enim inter eruditos, quos humanitas imprimis decet, turpius fuerit, quam si ne epistolari quidem officio mutuum præstare honorem sciant: aut si amorem & deferentiam & merenti, non eundem pari referant mensura aut majori. Atque eo id magis nunc exigebatur, quia donetiam obstringere me tibi voluisti: monumento nempe ingenii tui, docto sane & laborioso. Quod quanto ego accuratius lego, tanto magis jucunda ejus, nec fructuosa minus lectione oblector. Pluraque de præclaro & immortalis hoc opere adderem, sed quia me meaque literis ipse extollis tuis: alibi sane (nam doctissimi cuiusque scriptis celebrari mereris) commodius id fiet, quam hoc loco: ne videar epistolam tuam imitari, mutuoque potius gratificari, quam promeritis efferre virtutes tuas. Propediem parvo subjiciam nostros de Lingua Latina commentarios: qui partim censuram τῶν περὶ γράφων continent: partim origines exponunt. Vicissim scire desideo, ecquid litterarum sub manibus

bus habeas, quod volitare gestiat per manus & ora doctorum. Opto equidem, eo impensius, quia post excessum Scaligeri, Casauboni, Lipsii, Gruteri, & quorundam aliorum, paucos adeo reperias, quibus φιλολογία multum debeat. Superfunt Salmasius, Meursius, Scriverius (quamquam hic jam cessare quodammodo videtur) & duo, tresve alii; summum vix totidem, quot *Thebani porta, vel divitis ostia Nili*. Tanto magis significa, quid agas, quid mulneris. Nec enim abdicasse te scribendi studium crediderim. Quod ut esset, tamen scribe. Nihil enim affatu tuo mihi jucundius futurum. Quod si sæpiuscule dare ad nos literas non recuses: minime patiar, ut eo in officio libra præponderet tua. Neque tamen ut crebro me compelles rogo: quia scio, modo ego non deero, sponte etiam te mutua amicitiz præstiturum. Vides, quæ mihi de humanitate tua pollicear. Winterfeldium, quem mihi commendasti, & quoscunque deinceps commendatione dignos putabis, eos mihi commendatissimos fore scias. Neque enim committam, ut quicquam in me desiderent, modo consilium vel operam nostram exposcere non graventur. Hoc tibi certo persuadeas velim. Non enim existimationem tuam fallam. Hæc habui, quæ scriberem. Vale Vir Clarissime & nos porro ama. Lugd. Bat. MDCCXXVIII. Post. Id. Mart.

EPISTOLA CCLIV.

JOANNES FREDERICUS GRONOVIVS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

SI Famæ tuæ amplissima celebritas, & scriptorum aureorum, quibus hanc debes, illa autem ingenio inexhausto & edecumato judicio tuo, biga, Joannes Kirchmannæ vir clarissime, nondum tibi sunt fastidio, nec dividiz erunt hæ litteræ, quas istis ad cultum tui jamdudum devotissimum adactus animus dictavit. Etsi enim magnam fronti vim facere sum coactus, cujus tenebritudo sustinere nolebat alloquium opicum sane & inelegans Viri omnium elegantiarum pleni, tamen & mentem dedit inveterata ille mos in Humanitatis studiosis, ut apud vos Epoptas veluti, nomina sua profiterentur, qui in Mystrarum esse cupiebant censu, & confirmavit audaciam, de comitate tua opinio, quam experiri mihi non spero nequiter quid expetat. Accipe igitur inter nominis tui cultores me quoque, Vir magne, quem diu habuisti quidem, & ab eo tempore quo primus litterarum gustus salivam mihi movit. Novisti autem nondum: at impetra ab animo tuo, ut invisum etiam ames, qui invisum te venerari voluit. Nec asymbolus ad te veniam, aut alienus ab iis sacris, quibus tu jam pridem literato orbi te commendasti, quod ut videas, age demitte te ad censuram pauculorum, quæ aliud nonnunquam agentibus excidunt, & magno acervo constipata, quod privatum a summis olim viris C Barthio, Virdungo, Pareis, Goldasto, Grotio, Lindembrogio meruerunt, publice accupari judicium non verebuntur. Excerptam, quæ non longe abeunt a Funeralibus tuis. Ovid. Lib. I. de Pont. Eleg. X.

Ille

Ille tibi exequias & magni funus honoris

Fecit, & in gelidos fudit amoma sinus.

Ita vulgo; alii *vertit aroma*. MSS. Prekhenperi Bib. *vertit amoma*. lego. *Fecit & in gelidos vergit amoma si nus*, cujus sane *fudit* glossa est. Notum est - - - *in vergit vina sacerdos*; idque verbum active apud Lucanum, Senecam Tragicum invenis. Benedictus Paulinus de vita Martini lib. IV.

Ut via constratis solidata atque edita saxis

Vergeret effusus in concava subdita nimbos.

Hinc orta vox *Verfer*, quæ hodieque Gallis est profundere, infundere. Stadius lib. v. Sylvar. carm. ultimo, quod Epicedium est:

qua culpa, quis error?

Quem luimus tantis meroribus, ecce lacertis

Viscera nostra tenens, animaque avellitur infans.

C. Barthius noster legit pro *lacertis, laceffis* lib. XIII. Advers. c. x. *ma-*
lim ego - - - *ecce lacertis*

Viscera nostra tenens, animamque avellitur infans.

Tyrannorum impotentium est lacertis parentum liberos avellere, *natosque a stirpe recentes Abripere altricum gremiis* ut Stadius loquitur, & sub intuitu eorundem trucidare. Tam crudeliter ergo mortem sævire dicit Stadius, quæ, quem ut viscera sua habebant, quique ipsorum viscerum & animæ partem habebant, complexu parentum avulsit, sic hoc libro:

Sed te, ceu virginitate jugatum

Visceribus totis animoque amplexa fovebat.

Hieronymus epist. ad Marcum præbyterum Celedrensem: *jam jam cedo, abruperunt partem a me anima mea carissimos fratres.* Martialis lib. II. Epigr. LXXXI.

Laxior hexaphoris tua sit lætica licebit

Dum tamen hac tua sit, Zoile, sandapila.

Sic placuit Scriverio. MSS. Puckheimeri; proximus bonitate post Gruteri Palatinum, cujus & recensitorem Torquatium Gennadium præ se ferebat. *Cum tamen*. Itaque existat in editione Bulierii Lugduni Ao. 1565. excusa. Et Hadrianus Junius in vetere suo invenit. *Sandapila est*. Necsecus Gruterus in suo, imo & in suis inventum rejecit tamen Scriverius, & ingenue fatetur, adeo obtuso se esse ingenio, ut argutiam hanc capere non possit. Annon dignum hoc mirari? sensus planissimus in illo:

Cum tamen hac tua sit, Zoile, sandapila est

Quamvis ista laxissima & non decente sordes ac sceditatem tuam lætica feraris, non tamen ab hominibus lætica ea esse judicatur; sed vilis sandapila, quia tua est, id est tu, homo spurcissimus, imo vivum cadaver ea gestaris. Geminus germanus locus lib. VI. Epigr. LXXVII.

Invidiosa tibi quam sit lætica, requiris,

Non debes ferri mortuus hexaphoro.

Sf

Nolo

Nolo plura addere, memineris ad Alcium mittere me poma, & ex paupere tugurio ad favillas comportare carbones forte pro thesauro. Potuisssem autem unius horum scriptorum aliquot tentare loca, sed quia doctissimo illo libro tuo non inconvenientia volebam, ita Miscellas emendationis sub incudem acuminis tui revocavi: Quibuscum tibi quid velis agere, sive preffo sive inverso pollice licet. Quicquid autem velis, ut me amare & suavissimis litteris tuis non indignum prima occasione æstimare, (quævis autem mora mihi hic tarda) non nolis, per omnia sacra te oro & obtestor. Salve & vale præcipuum nostri ævi decus & fautoribus meis non invitus adjungere. Hamburgi IX. Kal. Septembr. A. MDCCXXXIII.

EPISTOLA CCLV.

JOANNES FREDERICUS GRONOVIVS. S. D.

Joanni Kirchmanno.

Nescio, vir Clarissime utrum ego minus consuluerim pudori meo, cum inficetis litteris ausus fui sanctis occupationibus tuis moram facere, an vero tu humanitati, qui ad amicitiam a tam devoto nominis tui cultore, qui hujus causa pudorem suum insuper habuit, invitatus, factum me jubes pati, & tuarum desiderio torques. Saltem objeceris mihi per tuas: *Odi profanum vulgus & arceo*: & magnis me excidisse putarem ausis, nec inter spei metusque divortia animus nec diffidentia nec expectatione vacuus distraheretur. Nunquam adeo a litteris, quæ plurimum tibi debent, alienatum me senties, ut vel male a te habitus famam & merita tua, parvi ducere præsumam, non secus ac magnæ impotentæ vel impietatis potius indicium est, Diis etiam sævientibus & iratis irasci, quamvis sine viribus ira. Itaque vide an patientia mea mereatur diutius a te tentari, sitve dignius una opera te salvare & pudorem meum & tuam humanitatem, cujus æstimium magis me fecit audacem, quam illa seculo nota Eruditis. De meo sive in litteras, sive in te affectu scio, dubitare te non pateretur scriptionis nostræ simplicitas, quæ sine fuce & fallaciis sic agit, ut bonos inter agier oportet; si tamen prudente nimis es diffidentia, de utroque testabuntur tibi abunde amici utriusque nostrum H. Vagetius & Fr. Lindebrogius. A quibus, ut a me, salve officiosissime & publico bono vale. Responsum tuam postridie crastini certo expecto, destinatum in æde M. Joach. Damckeri *auff* *St Niclas Kirchhoff*: nec ultra octiduum hic morabor, Lares paternos, qui sunt Bremæ ad Vilurgim, repetiturus Prid. Kal. Septembr. An. MDCCXXXIII. Hamburgi.

EPISTOLA CCLVI.

JOANNES FREDERICUS GRONOVIVS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Reverende & Clarissime vir, Domine & amice magne, cum ad te priores meas, quas festinatissime recenti doloris impatientia, atque ideo forte satis impolitae extorſi, male conciliato animo, darem, oblitus ſum cauſam dicere repentini abitus mei, qui ne valedicere quidem Tibi patiebat. Atqui præcipua cauſa, quæ Lubecæ aliquamdiu commorari me velle fecerat, erat de proximo admirari & frequentiffime oris tui neſtar haurire. Qua me felicitate cito extorrem ſpes falſa reddidit. Jubebat per litteras Dn. Decanus ſine mora me redire Hamburgum, unde adjunctus comitatu ampliffimo legatorum Reverendiſſimo Archiepiſcopi Francofurtum ire liceret, nec expectandæ eſſent mundinæ. Iſtas cum circiter tertiam pomeridianam acciperem abditus tunc in Bibliothecam Pincieri noſtri, quæ in Eccleſia Cathedrali clauſa; poſt quartam convalatis momento reſculis Lubeca exceſſi, ſed iniquitas quoque ſati hic me invenit: jam enim illi abierant, & parate dederant operam, ne qua eſſent iter facturi, aut ubi prima nocte moraturi innoteſceret. Ita nolens volens hic ſubſedit, & verterunt interea rationem cognati mei, quorum conſilia præceptorum ſunt inſtar, Argentina Groningam, quo me vertam, quam priorem litereis, quæ in veſtitu ſunt, paulo redditus fuero inſtructior. Nam & hæc in Morboniam iniqua ſors detulit cum chartulis. Quartum amiſſionem quod æquo animo ferre me jubes tam amicis literis, velut malagmate mitigaviſti ulcerofum locum, & omen mihi dedit caſus ſimilis, quem recenſes, tuus: quanquam nulla ibi malicia nec incluſa dubio procul habuit ſaſciculus ille, quæ ſtrabos faciunt furum oculos. Antiquum eſt, aliquid mali propter vicinum malum, & apud Maronem, *Mantua va miſera nimium vicina Cramone!* ut ludendo fallamus ſenſum doloris. Brocmanus commodo ad me inviſebat cum tuxæ mihi redderentur. Is ſalute officioſe dicta etiam nunc fatetur proptiffimam voluntatem Revaliæ provinciam illum ſubeundi, modo de ſumptibus itineris ipſi aliqua fiat proviſio. Itaque cum deſiderio expectabat reſponſum tuum, quod, ſi per negocia licet, ego quoque properes oro. Æternum debeat tibi optimo ingenio, optimeque exculto juvenis, ut in magna jam ſpe eſt ſublevandi fortunas ſuas, ideoque omnibus momentis ad iter *præſus paratus*, ut loquebantur veteres. Hoc magis quod jamdudum amicitiam colit cum quodam Vialpio, qui ut ipſe ait, Roſtochio Revaliam vocatus eſt. Vale præcipuum Germaniæ decus & me amare perge. Hamburgi. IV. Kal. Mart. an. *CIO IOCXXXIV.*

JOANNES FREDERICUS GRONOVIVS. S. D.

*Joanni Kirchmanno.**Lubecam.*

Libuit pro singulari mea tui observantia amicitia hęc salutatoria munera reordiri. Sic enim a te discessi, ut illam sinceram & perpetuam esse vellem: sic me dimisisti, ut penes te nostri memoriam. Quamquam festinatio abitus mei extremam salutationem parare mihi non sineret, istarum partium culpa eorum erat, qui falsum mihi gaudium revisendi ad cupitas academias Germaniæ, & præcipue Berneggerum nostrum tollebant. Id quod aliter expectivisse a Pinciero nostro inaudivisse te puto. Venimus enim Groningam postea, locum omni humanitate & humanitatis cultoribus vacuum. Itaque vervecum in patria mihi esse rebar. Inde evocatus sum Hagam Comitum, ut juniore Principi Landsbergenfi Palatino magni Arausionensium principis ex Sorore nepoti a studiis essem. Sed quia ea res ab Theologis, & ipsorum discipulis agebatur, non satis feliciter successere omnia. Narrarem seriem istius expeditionis, si repetita mihi toties cambre te quoque occidere vellem. Post magnos sumptus frustra impensos, & nonnullas itinerum molestias, quæ tamen hęc habuerunt commodi: quod aspectum mihi & affectum magnorum virorum, Vossii, Salmasii, Heinlii, Scriverii donarunt, excussi ambitus jugum, nec sustinui inter ambiguan spem & metum hæere. Forte Amstelodami cum essem, vir Nobilissimus Mich. Pavius me adiit, & quia ex Vossii commendatione ipsi innotueram, magnidicis promissis in ædes suas, filii sui & fratris magnæ spei adolescentium studiorum ordinandi gratia, pellicere voluit. Itaque cum denuo post dimissam istam cogitationem me repeteret, non potui diutius contraire verbis, *qua cælo possent deducere lunam*, simul ut ratio constaret mihi apud cognatos sumptuum, conditionem accepi. Apud eum jam vivo satis liberaliter & honeste habitus: stipendium mihi annum C. imperialium: mensa cum domino communis: Cætera omnia litterarum otio valde convenientia. Fratrum Heri mei unus advocatus Hollandiæ (quam Oldenbarnevelt ultimam dignitatem ante casum obivit) nunc legatus illustriss. Ordinum ad Regem Galliæ Parisiis agit: alter ad confæderatos Germaniæ Principes cum Suecis Francofurti: Tertius, cujus filius alter ex discipulis meis, Senator in suprema curia Hagæ est: Meus eques est D. Marci & Excabinus hujus Reipublicæ. Sed quid hęc ad te? non ingratum tamen forte fuerit audire amici fortunam, qui te nihil humanius vidit, nisi pares forte tibi heroes hic litterarum statores. Cl. Vossii Bibliotheca mihi patet; nec minus ampliss. viri Suffridi Sixtini, quondam Mauritio Hassiæ a consiliis, qui *κειμήλια* Gruterianorum pegnatum omnia cum pulvisculis post obitum summi viri Francofurti coemit: Neque cessatur ab istis omnibus in re literaria promovenda. C. Salmasii Arnobius excusus est, & notæ quot horis a typographo expectantur. Ipse in-

terea

terea commentario de re vestiaria rogatu amicorum quorundam, adornando istum laborem diffidit, qui fere affectus est. Heinſius notas in Novum Testamentum abſolvit, opus ſummæ expectationis. Voſſii commentarius fatis prolixus de omni re grammatica editus eſt, ſed præfatio nondum addita arcet umbilicos. Alii alia moliuntur. In amplexu autem tam gnavorum luctatorum an tu putas noſtram omnino alacritatem pigari? qui poteſt? Reverſi ergo ad inviſas ejurataſque Camænas forte propediem dabimus, quod Phœbi cortinam redoleat. De quo nunc ſilere melius. Interim, tu vir magne, Vale & memorem manere mei litterulis aliquibus oſtende. Ab hac hora illas deſiderare incipiam. Amſtelod. proprid. Kal. Januar. An. MD. CXXV, quem feliciffime tibi tuiſque decurrere voveo.

EPISTOLA CCLVIII.

CLAUDIO SÀLMASIO. S. D

Joannes Fredericus Gronovius.

MUltum debeo tibi, vir maxime, quod ὑπεβολικὸν illud καυχῆμα Anteceſſoris, ut appellari malunt, mecum communicati. Is ſi eſt, quem ſuſpitor, & legiſti ejus cenſuras in Διονυſιακῶν ſcriptorem, quantus patuit tibi? nam Jctum eſſe hæcenus non niſi diſcipulis ejus & famæ credidimus. Ego librum iſtum ſemel apud amicum aliud agendo inſpexi, cum ſtatim ſub oculos veniret, quod ſcribit p. 59. Verba ejus, ſi pateris, referam ex ſcheda, in quam tum, ut domum reverſus attentius examinarem, illa conjeci: *Qui decorare vult aliquem, eum neceſſe eſt δὲ τὸ βελτίον & μετῴφερον. Ariſtoteles plerofque Achaeos & Hæniochos, qui circa Pontum ſedes habebant* Δησῆς fuiſſe memorat, qui horum capacitati honeſtum nomen ponere velit περιῶς eos appellabat. *Dionyſium Junioſrem tyrannum μητραγύρηντα dicit Athenæus lib. XII. nihil enim vilius quam ſtipem cogere; at Xenophon Calliam, qui itidem famulus erat Idææ matris, δαδῆχον vocat lib. VI. Hiſtor. Gr. ille ut infelicem Tyranni caſum cum ſplendore tanta fortuna componeret, rem quantum potuit, maxime deturpavit: Hic vero pluſculum ei tribuit, ne contemnere videretur, qui publico munere fungebatur.* Agnoſcis errorum plauſtrum. Habuit ob oculos locum Ariſtotelis lib. III. Rhetor. c. II. quo videri voluit ſapientior. Ariſtoteli enim tribuit λησῆς fuiſſe quofdam, quos vocari poſſe περιῶς ut ſuum proponit. At Ariſtoteles ait, cum re vera eſſent λησῆς ipſos vocitaſſe ſe περιῶς. Rurſum Philoſophus ait Calliam vocari δαδῆχον, ab Iphicrate appellatum μητραγύρην, quem ſalem cum non caperet Callias, dixit Ephicratem ἀμύητων εἶναι. Noſter fingit prob. VI. cauſam cur a Xenophonte Callia vocetur δαδῆχον, & fuiſſe famulum Idææ matris, quod utrumque falſiſſimum. Fuiſſe enim revera δαδῆχον, idque in Elenſiniis, apparet ex Plutarcho, Ariſtophane, aliis & hoc ipſo loco Ariſtotelis. Pari judicio notat ab Athenæo, μητραγύρην vocari Dionyſium. Immo Hiſtoriam narrat, αὐτὸς δὲ Διονύσιον τίλιν μητραγύ-

γρετῶν καὶ τυμπανῶν φαρμίμην & *ἀμαρτῶν τῶν βίῶν κατῆραβῆν*. Ubi incepte inter-
 pres. *Cereri stipem emendicando*. Hoc primum & ultimum est, quod in eo
 libro legi. Nec te adeo fugere potuit, si legisti. Volui autem hac occasione
 proponere, ut tuos potius obelos, & iudicium de his meis elicerem: atque
 hic quidem tolerabiliorum facit alterum illum fungum, qui aliqua tamen bo-
 na in tuo deprehendisse fatebatur, atque id pro magno tibi imputabat. Sed
 nimirum verissimum est, quod ipse sensisti: urit eos, quod plus vidisti, pu-
 detque ipsos, quæ perperam olim didicerunt, totque annos docuerunt, in
 senectute dediscere. Quod profecto homines φιλαληθεῖς & probos minime
 decebat. Scito autem quod ille apud te ambiguè minatus est, id pro certo
 fore affirmasse heri mihi Phœnicis vestri Ascantium. Cui tamen fidem non
 habeo, utpote facile, quod magno emerent ipse paterque ejus credenti. De
 Tacito amici nostri iudicium tuum scire aveo. Sane accuratior textus editus ante-
 hac nunquam mihi videtur, etsi non pauca sint de quibus longe aliter sentio.
 Imprimis lib. XIII. ann. c. 55. *servarent sane receptos gregibus inter hominum
 famam: modo ne vastitatem & solitudinem mallent, quam amicos populos,*
 ubi ediderunt *receptus & famam*, idque commentum conatur asserere in
 notis. Mihi, si meministi, satis placebat vulgata. Ut *recepti agri*, (nam
 hoc subaudiendum ex præcedentibus) *inter hominum famam* dicerent, qui
 inter ambitum habitabilis oræ recepti essent, nec jacerent derelicti. Ubi enim
 fama, ibi homines & vicissim. *Recepti gregibus*, quid etsi in illis homines
 nulli habitarent, si tamen agerentur co-pecora, aut pastum prodirent, homi-
 nes quoque eodem pervenire necesse esset. Addideramque exemplum ejus lo-
 cutionis ex vita Agricolæ. *Nos terrarum & libertatis extremos recessus, ipse
 ac sinus fama in hunc diem defendis.* i. sinus oræ habitabilis. Ut fama *im-
 perii* in Germania c. 29. dixit pro limite & termino. Deprehendi postea
 simillimum locum apud Plin. lib. II. cap. LXVIII, qui *latissime rura meta-
 tus fuerit, utraque famam exegerit acolas*. Ita enim M. S. Chiffletii &
 Leidensis uterque, ubi vulgo ignorantia elegantissimæ ejus locutionis: *Ultra-
 que fines*. Ubi & *cespitem ordiri*, quod habent iidem M. S. & mihi certifi-
 simum videtur capere editores non potuerim. Sunt & alia nonnulla in Tacito;
 quæ aliquando selecta ad te mittam. De loco Isocratis si quid amplius. In-
 terim hoc feram, quod tamen sensus frigidiusculi esse videtur. Pars altera de
 Usuris an edi cæpta est? ita nuper agebat Elzevirius mihi, & mutasse te con-
 silium, ut latiore invidendi *πῆρ μέγιστον ἀντιγωνιστῆς* campum aperires. Hæc
 quæ scripsi, nolim tanti esse tibi, ut obliviscaris si commodum fuerit Hora-
 ii. Fabricii Jambum accipe, qui non dubito aliquid molestiarum legenti
 detergebit. Vale nobilissime & maxime vir, meque ama. Hagæ ad prid. Eid.
 Jun. A. O. CIO. DC. XXXVIII.

EPISTOLA CCLIX.

CLAUDIO SALMASIO. S. D.

Johannes Fredericus Gronovius.

ET ego legi librum tuum, Nobilissime domine, & verum de eo tibi dicere neque invidentia neque assentatione prohibeor. Imperitiam forte me impedituram putas: tamen & talis sensum meum apud te faceri possum, quem incitæ peccata, ut nunc hominum vita est, plurima quotidie condonare oportet. Sentio igitur post multa secula tandem in eo genere proditum esse aliquid doctum, solidum, singulare, ex nescio quo ignei, hoc est, purissimi & ferventissimi, & πανδαμότης animi adito profectum, quod non sophismata aliis non multo melioribus supplantaret, non cauponaretur bellum, sed ad lineam pugnaret, & causæ jugulum & peteret & feriret, quod nec πυνίαν antiquitatem irreverenter haberet, & tamen mysterio iniquitatis non parceret. Solet enim hæc in extrema ab nostris peccari, ut nimis Theologi unam vetustatem sacrorum librorum etiam historicis in libris agnoscant, nimis antiquarii vanissimis falsissimisque antiquitatis jactationibus reddantur æquiores. Denique infinita me didicisse, & si quid horumce aut antea didiceram, aut fueram subodoratus, id nunc multo perspectius, liquidius, certius cognitum habere. Quæris admiratores testamenti Grotiani (sic vocavit librum sacerdos, credo, aliquis, qui sententias auctoris de dogmatibus inde excerptis, & vernacula lingua versas publicabit, ut nos hoc præjudicio constrictos ad vomitum reduceret, audisse te puto, si non vidisse librum) quid senserint? Quid dicam, ut & tibi debitam indulgentiam præstem, & jura amicitæ cum illis non violem? Cum sene post reditum locutus non sum, quippe qui domo aberat Hagam profectus, & ni fallor, urbem vestram transierat, ibique ὀλκάδα conscenderat. Minor cætera quidem omnia laudabat & admirabatur: vehementiæ nimis parvulam neque ignominiosam mentionem interjiciebat: de delicio suo subdito; id vero concoquere non poterat. Apodicticum illud argumentum de sige quærebat quomodo eluderet. Scrutabatur pilis Irenæumea de causa & unius, credo noctis pervigilio. Inveniebat ex Hesiodi quodam loco istam sigen deproptam, & in hac ejus vetustate triumphabat; etsi dicerem ego, non tamen de ea Ecclesiam primitivam fategisse, prius quam a Valentino produceretur: nec enim curæ patribus illis, nec opus fuisse minutissimas quasque poetarum fabulas persequi. Quærebat nescio quem (sum enim oblitus) communem Ignatii veri & Valentini amicum, a quo dogma Valentini, antequam illustre & passivum fieret, prænosse potuisset Ignatius. Νεωτεράκην τῶξιν non poterit pati esse aliam, quam juvenilem sive juvenis episcopi: & multo minus νεωτεράκως ἐπιθυμίας. Solet esse acer, si non pertinax opinionum suarum defensor, rarus alienarum ad stipulator; etiam ubi nihil interest sua: quod Lutetiæ memini me non dissimulasse aliquando apud ipsum mihi non placere. Versabam tum
Li-

Livium Puteanzum, cumque aliquas inde maxime veri similes conjecturas propofuiffem, aut contra vitilitigabat, aut ubi non poterat contradicere, fitebatur: nunquam non dico laude, fed ne minimo quidem verbo, fequid meum, tanquam alienum fibi, probare contestabatur. Sed hoc quicquid est vitii, aut morofitatis, femper fummis ejus virtutibus & totius domus erga me meritis condonavi. Post peregrinationem etiam paullo humaniorem factum deprehendi. Nunc vero post omnia auctor ei magnopere fui, quantumcunque fententiæ fuæ fideret, caveret, ne jam peccaret inepte, ut tantam tuam gratiam, tot invidendis & quo non pretio emendis (fi ullo pretio æltimari poffent) elogiis testificatam profunderet, & non metuiſſe fe oftenderet: nec in ſua editio- ne quicquam ejuſmodi proferret, aut vexillum quaſi tolleret primus tam divino tuo operi contradicentur. Sed non opus erat multis: adeo ipſe interrupto ſer- mone meo, etiam omnino ſibi dicebat conſtitutum eſſe, nullam ejus rei mentio- nem facere, omniaque integra relinquere. Nullum quod meminerim, alium de eo ſermonem habuimus. Aderat aliquando Nihufius. Noſſe te puto ho- minem de libro Leonis Allatii de Papiſſa quem edidit, cætera minime malum, ſed ſcriptorem ineptum. Abbas fuit in Germania, nunc monaſterio & pa- tria exſulatus. Eum rogabat per riſum & jocum, vidiffetne librum tuum, & annon Patrem Patrum deſenſurus eſſet. Negabat utrumque iterum ridendo ille, ſcire tamen ſe ajebat, & facile alios, qui reſponderent etiam abs ſe excitatum iri. Inde alio vertebat ſermonem, eſt enim non injucundus in congreſſibus, & odioſa mentione controverſiarum ſollicite & prudenter abſtinet. Nihil præter hæc narrare poſſum, quæ nec ſpero amorem tuum erga digniſſimum & cariſſimum juvenem mihi quoque minuent (cui enim mortalium non eſt aliquid φιλευπίας condonandum) & apud te ſecretiſſima erunt. Dialogum poſte- riorem exſpectabo. Habeo enim & priorem, & epiſtolam de Coma ſervo non- dum ligatam, ut eaſdem materias in unum volumen compingam. Cognatus meus ſcribit Hamburgo mihi, jam illic venalem eſſe librum Taboris contra te ſatis contumelioſum: inter alia *equitem calamarium* te appellare. Audio quo- que Fabrotum volumen conſectum adeuntibus oſtentare, & Andegavenſem ſuum edere: & Franequeram parturire. Utinam tu memor ſis eorum quæ pag. 343. ſcribis. *Ego etiam ſtultior, qui cum hujusmodi fatuis*: nec enim aliud quærent, quam ut credantur auſi cum Salmatio congreſſi. Militia potius te occupes & continuatio primatus. Sed exſpecto, ut dicas, ad conſilium ne acceſſeris, antequam voceris. Buxtorſius ſollicitatur ut commigret Leidam, & conſilium quærit ab amico, qui ei, haud ſcio conſulentiſ, an propria cauſa, magnopere diſſuadebit. Velim ſcire, ſi noſti, qua occaſione, quo potiſſimum auctore, & an conſcio Lempereurio id fiat. Livium noſtrum te boni conſu- liſſe gaudeo: ſed quantum ei deſuit, quædam ſcio, quædam ſatis certo conji- cio. Si propior eſſem tibi, multa fuiſſent meliora. Sed ſatis nugarum. Re- ſponde tamen quæſo: in nominibus Punicis, Hannibal an Annibal, Hanno, au Anno, Haſdrubal an Aſdrubal, utrum tibi & Pœnorum & Romanorum

pronuntiationi convenientius videtur. Certe si memini, in Palatinis semper Hannibal erat. Vale vir maxime & prolixitati meæ ignosce. Daventriæ XII. Decemb. CIO. IOG. XLVI.

E P I S T O L A C C L X .

C L A U D I O S A L M A S I O . S . D .

Isacns Vossius.

Lυσιδωτὸν Βαταυοτὸν.

Immensum quantum affectus sum literis tuis, Vir incomparabilis. Puduit ubi legi tantam curam esse mei. Eadem tamen & multum pristinae salutis addidit. Non enim tantum medentium manus, quam cura tua & sollicitudo, animi mihi dedere, licet indigno & immerenti. Nihil me usque adeo cepit, ac ratio illa diversitatis, quæ in Anacreonteis reperitur odiariis. Ubi etiamnum Musicis, præferim Italis, solemne sit verba ex elegantioribus ejus linguarum Poëtis decerpta notulis suis Musicis accommodare, prout brevitatis aut plenitudo toni exigit, & euphoniae gratia verba sæpe & sensum detorquere, minuere, & contra. De Epistolis Casauboni non dubitandum, quin argutius quam verius suspicatus sit vir ille Reverendus. Quos enim ita nupere ad nos libros remisit Gronovius nescimus. Imo ne ex eo tempore, quo ad nos Amstelodamum excurrerat, annus jam est dimidiatus & ultra, vel unum recepimus, nisi egregie fallimur. Quos enim habeat novimus. Sunt vero pauci. Magister Schoockius Magister Ultrajectinus, impudentissima illa bestia, canina sua mordacitate in visus Ultrajectinis, in Daventriensem migravit Academiam, ut ibi apud alios canes eloquentiam illam & maledicentiam liberius exerceat. Mirum non esse ibi fustes iis compescendis. Velim mihi nodum istum solvi, qui est apud Theocritum in ἀλιβύσι Idyll. XXI. πὸ δὲ λύχνιον ἐν πενταμένειῳ. Φαντὶ γὰρ αἶεν ἄρχαν πῶς ἔχον. Non possum Scaligeri & Casauboni interpretamento acquiescere. Multo minus Heinsii, qui hoc loco ἄρχαν reponit pro ἀρχαν: respiciens ad Atheniensem lichnuchos, qui in prytanco. Sed melius tum dixisset αἶχρον. At ego ne ita quidem capio mentem Theocriti. In colloquio Daphnidis & Ruellæ, idyll. xxvii. locus est, quem ita arbitrabar corrigendum: αἰ πεφυλὸς πεφίε ἐστὶ, καλὸν ῥόδον ἄνον ὀλεῖται. Vulgo enim pro καλὸν legitur καὶ ἄν. Ita ἐν τῷ δραστῆϊ,

Καὶ πὸ ῥόδον καλὸν ἐστὶ, καὶ ὁ χροῦσθ' αὐτὸ μὴ μωραίνει.

Non enim potest placere, quod Casaubonus ex editione Romana reponit; 'Α πεφυλὸς πεφίε ἐστὶ, καὶ ῥόδον ἄνον ὀλεῖται. Heinsius interrogandi notam addit. Aliquanto post in eodem Idyllis legitur; 'Εἰς καὶ ἐγὼ πολλῶν, μνηστῆρ πὸς ἐνθάδ' ἰκάνω. Κορ. καὶ πὶ φίλον ῥίξαιμι; γάμοι πλήθυσαν ἀνίας. Plane mihi frigidus videtur posterior versus: tentabam sic;

Δαφν. 'Εἰς καὶ ἐγὼ πολλῶν μνηστῆρ πὸς ἐνθάδ' ἰκάνω

Καὶ πὶ φίλον ῥίξαιμι. Κορ. γάμοι πλήθυσαν ἀνίας.

Δαφν. Οὐκ ὀδύνην, ἐπ' ἄλλοσθ' ἔχον γάμοσθ', αἰδέα χοροίην.

T t

E t

Et paulo post--- π' αὐτῶν τράμασι γυναικεῖ; Κορ. ὀδύνη τράμας. &c. Non πῖνα τράμασι. Locus est in Hyla Idyll. XIII.

Ὡς αὐτῶν καὶ θυμὸν ὁ παῖς πεποναιμένῳ εἶη,
 Ἄυτῶ δ' ὅτ' ἔλκων ἐς αἰλαθρονὸν ἄνδρα ἀποβαλῆ.

Is multum exercuit viros doctos. Scholiastes αὐτῶ interpretatur αὐτῶ. Henricus Stephanus legebat; ἐξ αὐτῶ δ' ἔλκων, sive αὐτῶ δ' ἔλκων. Heinsius vero αὐτῶ δ' εἰ ἦκων. Et valde gloriatur hac sua emendatione. Te igitur, Vir Illultris, veluti Apollinem & Censorem litterariz Reip. consulo & rogo num legendum sit: Ἄυτῶ δ' εἰ ἔκων! Philolaus Cl. Theodati, jam ad umbilicum perductus est, necdum tamen is prodiit. Grammaticam Græco-Barbaram Simon Portius edidit, is ipse qui lexicon illud Græco-Barbarum ex mandato Cardinalis composuit, de quo aliquando sententiam tuam exposulavi, cum necdum vidisses. Si id habuissent linguæ Græco-barbaræ interpretes, & qui Glosfaria ejus scripsere, non tam crebro lapsi fuissent. Vale vir incomparabilis cum nobilissima conjuge, affine, liberis; quibus tota nostra domus plurimam salutem impertit. Amstelodami c1o dc xxxviii. xiiii. Novembris.

EPISTOLA CCLXI.

CL. SALMASIO. S.D.

*Isaacus Vossius.**Lugdunum Batavorum.*

Mitto tibi priorem partem Carpenterii in Alcinoium, vir incomparabilis. Alterum vero totum nusquam reperire potui. Si tamen invenerim, quam ocyssime mittam. Sed vereor ne frustra sim. Non dubitat Pater, quin penes Heinsium sit ille liber, cum in Rutgersiana viderit Bibliotheca. Parentis opus ad aliquot menses etiamnum trahetur. Sallustii Philosophi Romani tractatum, de Diis nondum vidit. Manasses Constantinopolim petere decrevit, si ulla affulserit occasio. Præsertim si alius legatus in locum Hageni, qui hæcenus ibi commoratus est, eo mittatur. Hoc pacto enim iter magis cariturum periculo. Multum lucri sperat sibi a libris quos apportaturus. Utinam majorem linguæ Arabicæ cognitionem sibi comparasset; diu occupatus fuit in libro, quo verba Arabica ad Hebræas reducit origines. Prodiit aliquando Epicætetus apud Lamerium cum notulis ejus, in quem morientis Scaligeri anima transfrastrasse jactatur. Certe ne Scaliger tale quid unquam somniaverit, ac hic ibi scripsit. Nihil præstitit, quod non e trivio possint magistrelli. Unus tantum est locus, cujus vulgatam sollicitat lectionem cap. xviii. καὶ ἔχ' ἄτως ἐστὶν αὐτῶ καλῶς, ἵνα ἐπ' ἐκείνῳ ἢ πὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶ. Nonne vero εἰ bene sit, si tuarum perturbationum habeat illo potestatem? Ille legit ἴσω vel εἴη, cum vulgata lectio Crotonæ sanior sit. Non te diutius detinebo, ne divinos tuos labores interrumpam. Vale vir Incomparabilis, & toto hoc anno cum nobilissima conjuge, affine, tuisque omnibus felice fruire. Amstelodami c1o dc xxxix. xxiii. Januarii.

EPI-

EPISTOLA CCLXII.

CLAUDIO SALMASIO. S D.

*Isaacus Vossius.**Lucianum Batavorum.*

Epistolium, quod ante aliquot hebdomadas ad te scripseram, vir incomp. non dubito quin jam tibi in manus venerit. Sueco cuidam id ferendum dederam. Adjunxeram ei vitam Antonii Monachi. Misit ad parentem Hein- sius exercitationes suas sacras in Novum Testamentum. Vidi & legi partem. Quam pulchre exercitator ille a te exercebitur. Vir equidem scio ubinam pos- sit manus tuas effugere, nisi forsitan in furto suo. Jam enim diu ante præ- dixeras, nihil in istoc opere fore boni, quod non sit dictum antea. Primus in quem incidi locus erat pag. 13 CVI. ubi refert sæculum Noë ab antiquis dici sæculum gigantum, ex hoc Helychii loco: Γίγαντια, ἡλικία τῶ πρῶτερον, καὶ οἱ κατοικῶντες Γίγαντες. Quem ille sic emendare aggressus est, Γίγαντια. ἡλικία τῶν πρῶτερον, καὶ οἱ κατοικῶντες τῶν γίγαντες. Vel puer vidisset legendum Γίγαντια, ἢ Λυκία τῶ πρῶτερον &c. Ceteræ ejus emendationes in Helychium sunt ejusdem pretii, ut appareat eadem incude & eodem malleo esse excusas. Quid non tibi debebit Heinsius, Vir Nobilissime, ubi tuz prodierint; quod tandem ipsum facies sapere; & quid jam non debet esse: pro flagello tuo plusquam Coreyreo, præfixo secundo tuo de usuris operi quam bella cum cœna Hellenistica excepisti: vereor interim ne illam possit conco- quere. Notæ illustris Græcii in Novum Testamentum brevi prælo subjicientur. Intellexi illum respondere Petavii diatribæ de consecratione panis. Mitto ad te Justinum, qui jam demum prodit, cum brevibus notulis, quamvis jam ante biennium eas typographo excudendas tradiderim. Jam pudet tam parum præstitisse in tam luculentum auctorem. Multo uberiores notas in eum para- tas habeo, sed eas alias dabo. Vale vir Illustris & incomparabilis cum omni familia C13 13C XXXIX. XIX. Octobris.

EPISTOLA CCLXIII.

CLAUDIO SALMASIO. S D.

*Isaacus Vossius.**Lucianum Batavorum.*

Indies occasionem quaesivi, vir Incomparabilis, remittendi tibi Agellium MStum. Indies ea frustra us sum. Tandem mihi fidi tabellarii vicem eve- nit Daniel Erastus familiaris meus, qui illud secum veheret; Tibique redde- ret. Quotidianis enim nunthiis vix fidebam tam rarum thesaurum. Multa certe bona ex eo haurire licuit. Remittam, ut spero, brevi quoque alia, quæ a Te commodato accipi. Si quoque Strategicis Græcis MSS. indigeas, & illos ex continenti mittam. Jam enim fere omnes exscripsi. In Ptolemæo in- gentes progressus facio. Utinam istoc regio MS. Parisiensi aliquot diebus

T t 2

frui

frui liceret. Vel si quis conferendi molestiam paratus esset suscipere. Quamvis non ignorem tædio si pariter & longi id fore laboris, adeo ut vix ulla merces pro conferendo eo possit placere. Nihil itaque mihi antiquius & carius fuerit, vir illustris, quam ubi ad Clariss. Bullialdum scripseris, si vel unius capitis, vel paginæ, vel cujuscunque *μορίῃ* collationes ab eo exegeris. Ita enim facile judicari poterit de bonitate ejus codicis. Liber Arabicus Ptolemæi Constantinopoli (cum multis aliis) mittetur ad illust. Britannix Archiepiscopum. Ita studiosus quidam ad parentem perscripsit. Utinam ne is Almagestus sit, quod unice vereor. Pæne exciderat locum Diodori indicare de Zaccharo, ut opinor, qui est lib. 11. pag. 121. 122. edit. Rhodoman. pag. vero 86. edit. Stephanicæ. Ubi de India agit. *πάντα γὰρ ἄριστὸν τὰ ἐν τῶν χωρῶν περὶ γλυκεῖαν ἔχει τὴν δὲ τῶν ποταμῶν ἰκμάδα, καὶ τὴν δὲ τῶν ἔμβρων τῶν ἐν τῷ θέρει γινόμεναν, κατ' ἐνιαυτὸν κυκλικῆ πνίπερὸς παρὰ δόξας εἰωθῶτων γίνεσθαι. ἢ τὰς ἐν πῶς ἔλεσι ρίζας ἔψονθ' τῷ κούμαθ', ἢ μάλιστα τῶν μεγάλων καλούμενων. Nescio num de cannis quoque saccharinis loquatur Ptolemæus lib. 1. cap. 17. Ait enim quod ultra Sinas ἀγνωστὸς ἐστὶ γῆ, λιμναὶ ἔχουσι ἐλώδεις ἐν αἷς κάλαμοι μεγάλοι φθύνονται, καὶ συνεχεῖς οὕτως, ὥστε ἐχομένων αὐτῶν ποιῶσθαι τὰς διαπεραιώσεις. Quod ipsum quoque habet Marcianus Heracleota, iisdem ferme verbis pag. 59. Nescio quid velit Ælianus Variarum Hist. lib. 111. cap. xxxix. cum inquit Indos calamos comedere. Salutem plurimam Nobiliss. Conjugi, & affini. Vale vir incomp. c13 13c xxxix. xxvii. Decembris.*

EPISTOLA CCLXIV.

CLAUDIO SALMASIO. S. D.

*Isaacs Vossius.**Lugdunum Batavorum.*

NUdius tertius, vir Illustrissime, paucula tantum verba ad te exarare potui, propterea quod jamjam tabellarium discessurum esse crederem. Utur autem paucula fuere; fuere tamen nimia, vellemque etiam illis scribendis defuisset argumentum. Heri verò iterum ad te scribere debueram uti promiseram, sed me destituit materies, nam neque aliquid certius de Moro intellexeram, neque etiam de hoc theologo, qui huc ad nuptias venerat. Abiit ille nullo hic salutato, neque alius quod sciam ipsum invisit, quam Hottonus, a quo mutuo accepit librum, quem contra ipsum scripsit Amiraldus. Videbantur autem Hottono nostro esse subtrictior & vultu coactior solito, quod an effecerint epulæ triduanæ, an vero potius liber Amiraldi, dicere non possum. Liber ille Amiraldi est luculentus, & non tantum contra Spanhemium, sed & Rivetum, & Molineum scriptus. Posterior tamen propter ætatem mollius habetur, alii duo inclementer tractantur, multisque in locis falsitatis & imposturæ convincuntur. Quid reponet Spanhemius multi hic videre desiderant. Miseret me certe ejus viri, quod tot sibi reddiderit inimicos, quorum si vel
mini-

minimum offendisset, satis ipsi exhibuisset negotii. Sed recreat ipsum credo & exhilarat, quod Harderviceni ipsum magno metu liberarunt, academiamque suam ex voto ejus instruunt. Verum hoc modo non effugiet pœnam, sed idem illi eveniet, quod febricitantibus ex gelidæ potu, quibus quanto major est initio voluptas & levamentum, tanto acrior postea dolor & desperatio solet contingere. Miror autem Tollium non mihi scripsisse rei eventum, quod tamen promiserat; an forsân ipsum pudet, quod plus efficere non potuerit, quodque Valkenarius & Hornius de ipso triumphent. Sed magis miror Curatores ita cæcos fuisse, ut nascentem Academiam suam tanto viro exornare superfederint, qui solus plus famæ ei adferre potuisset, quam possint omnes illi quos jam habent, quosque in posterum forsân sint habituri. Infelicem eo nomine Academiam eam existimo, sed non ideo infelix Morus noster, imo felicissimus, quod non inter eos homines sit victurus, qui virtutis & doctrinæ ejus adeo parum capaces & intelligentes fuissent. Vale & salve vir Illustrissime & Incomparabilis. xxvi. April. c15 13c XLVIII.

E P I S T O L A C C L X V.

C L A U D I O S A L M A S I O. S. D.

*Isaacus Vossius.**Lugdunum Batavorum.*

Non recte facis, vir Incomparabilis, si inique de me suspiceris. Existimabam me tot annorum spatii affectum observantiamque meam satis jam tibi probasse, tu tamen, quæ tua est dissidentia, nunc demum pignora a me postulas. Aistè idoneas habere conjecturas, quibus possis suspiciones tuas adstruere. Sed quænam illæ sunt? Nempe ut ais Heinriadem a me vocatum esse in Succiam. Atque ego quomodo sese res illa haberet jam tibi significavi. Veraque ea esse quæ scripsi, testimoniis omni exceptione majoribus possum ostendere. Id si Heinsius pater diffiteatur, pessime facit. Quod vero addis Heinsonianos quosdam amicos aperte dicere ideo a me vocatum, ut junctis viribus benevolentiam, qua te Regina prosequitur, expugnaremus, id vero lepidum omnino & ridiculum. Itane tibi perfidus & nequam videor, ut talia vel suspicari possis! Me rogas an mutatus sim, sed nonne melius id ipsum dete conqueri possim, quod inimicis & hostibus tuis plus fidei tribuas quam illis, qui perpetuo cultu & affectu se tibi obstrinxerunt? Quis te amabit, cui impostum amicus esse poteris, si ex inimicorum tuorum voto & voluntate amicos & cultores tuos æstimes? porro quod iidem dixerunt te in minori esse gratia apud Serenissimam Reginam, quam olim fueras, & hoc quoque calidum est mendacium. Iniquus es erga optimam & sapientissimam Principem, si aures ejus calumniis patere existimas. Impatentia, qua adventum tuum expectat, plane contrarium evincit. Sed cum ipse tot habeas litteras Regias, possisne ultra dubitare? Quod vero ais parum erga te æquos fuisse Batavos quosdam in causâ Mori, ac proinde nec Batavis, nec mihi posthac velle fidere, id

sane non satis possum mirari. si aliqui forsan Batavi mali tibi videantur, quid hoc ad me pertinet? ideone & me talem esse arbitraris? Et inter Gallos nostri multos nebulones, nec tamen dubitas quin & inter eos multi reperiantur viri honesti, de quo si ambigeres, injurius esses tibi ipsi. Postremum quod addis Cartesium quondam amicum, factum esse inimicum, ideoque & me posse mutari, id simile prioribus est argumentum. Rogo, Vir Incomparabilis, minus in posterum indulgeas suspicionibus istis vanis & prorsus te indignis. Conscientiam meam examino, nec tamen invenio quidquam quod te offendere debuerit. Nemo est, qui me novit, qui non etiam hoc novit, quam magnifice, quam amanter de te locutus sim semper & senserim, quamque animose, forsan & feliciter, illis me opposuerim, qui famæ gloriæque tue non faverent. Quid dicturi essent inimici tui, si nossent, te ne amicos quidem tuos sincere & sine suspitione amare. Quare iterum a te peto ut suspitiones istas deponas, talemque te mihi exhibeas, qualis semper fuisti, Ego nunquam cessabo esse tuus ex animo totus & semper, XIX. Januarii. C13 13C L.

A P P E N D I X

*Aliquot*CLARISSIMORUM ET DOCTISSIMORUM
VIRORUM

E P I S T O L A R U M.

EPISTOLA I.

HUGONI DONELLO. S. D.

*Albericus Gentilis.**Legatum Basarorum.*

A Ut vinci pudorem a necessitate oportet; aut is homo ridiculus est, qui vim verecundiæ minus facere potest: Cur enim ita non exordiar? ut nescio quis in hunc usque diem pudor me, Clariss. Donelle, tenuit, quominus, quod cupiebam jam diu maxime, literas aliquas meas ad te darem, captandæ scilicet familiaritatis tuæ gratia; ita nunc pudorem frangit penitus, (ac ipse libentissime permitto) difficultas quædam, qua irretitus sic teneor, ut omnino sit mihi necesse, aut tuum auxilium implorare, aut inepte vel in ignorantia tenebris jacere, vel miris torqueri modis, dum multos dies nequidquam contendendo, si ipse me ab ea molestia liberare possim. At quidem, ne te multis morer, id est, quod me nunc sollicitum habet. Nulla mihi verior jam annos quattuordecim in jure versanti visa ex iis est sententia, quæ a nostratibus controvertuntur, quam receptior illa, ut verbis conjunctus re conjuncto præferatur. Nimis enim videtur in eam aperta *l. re conjuncti*, & nimis hujus legis verba contaminantur ab iis quiqui sint, qui Joannis & antiquiorum opinionem sequuntur; de quibus hic dicere opus non est: & a Jafone, aliisque abunde sunt confutati. Sed & Bartolus, & qui etiamnum a partibus ejus Glossariis manent, ipsi ajunt vel invitis hominis sententiam tenendam, pares hosce conjunctos facientis: & id tantum propter unam legem *Mavio. de leg. 2.* Quid tu Donelle eruditissime? Ego a Paulo, rem istam & ex professo & plenius tractante, ne latum unguem discedere ob Javolenum possum, & (ut tibi qui sim fatear) in ea sum opinione constitutus, nullas esse in jure antinomias. Quid ergo? satisfactam cuperem Javoleno, ac Pauli illam decisionem manere, qua verbis conjunctum facit altero superiorem. Huic desiderio meo nullus ex tanto interpretum numero, quos vidi, nectantillam præstat: & adii, opinor omnes, quorum suppetit copiam Anglia, facto ab Glossariis ipsis initio usque ad Jafonem: sed & Alciatum præterea, & quite insignibus Doctoratus ornavit, *Darescum*. Nam quid facilius, quam omnium dictata commen-

tave

tave justis quidem argumentis refutare? Age, obsecro te, vir humanissime, postquam libri te tui, multorum sermones, Scipionis fratris mei auditoris tui litteræ Jurisconsultum eximium clamant, & eximia præditum humanitate contestantur, age exime me ista salebra. Quod nullum ego non tentem modum, quo me inde expediam, id sane aut in contrarium facit, aut juvat omnino nihil. Suspiciabar falsas illas esse interpretum traditiones, quibus docemur, conjunctos verbishos dici, qui verbo uno sint in oratione copulati: & arbitrabar potius eos esse, qui non tantum verbo uno, sed eadem oratione vocati sic essent, ut si eorum aliquis submoveretur, verba inepta relinquerentur, & tota oratio vitiosa. Viden' quid facio? Transi scilicet verecundiæ lineas non modo necessario, sed dum meas istas commentationes tibi narro, nescio, an dixeris etiam, sponte ipsum a me ac libenti animo fieri. Pergo itaque. Collegi eam definitionem ab exemplo posito in ipsa *l. re conjuncti*. Et quo si alterum nominatorum amoveo, insullam hanc relinquis orationem, *Titio fundum aquis Partibus lego*. Confirmabar in ea deliberatione, quoniam verbis, non verbo, conjunctos viderim hos appellari. Accedebat, quod re conjunctorum Paulus definitionem tradiderit; verbis conjunctorum exemplum posuerit solum: ut dicere voluisse visus sit mihi, exemplum illud alterius conjunctionis definitionem referre posse. His ita quasi constitutis, verbis conjunctionem in *l. Mævio*. esse, jamjam negare incipiebam, quia sive Sejum sive Mævium tollerem ex ea oratione, aptissima nihilominus maneret sententia. Incipiebam credere Mævium & Sejum re esse conjunctos, etenim & aliquam adesse conjunctionem oporteat, ubi de jure agitur ad crescendi, & separatim honorati soleant dici, quod ibi sit, qui ista conjunctione sociantur. Ita rem totam poteram belle componere, quum ecce irruere ista videntur. Quomodo re conjuncti sunt illi, si non eadem pars, sed altera atque altera legata est? si habent ab initio partes non eas sibiconcursu faciunt? & si isti sunt ibi re conjuncti, quidni multo magis illi, quibus res eadem æquis partibus data est? Hæreo. adhuc tamen me movebam. Rem eandem datam volui, quia Mævii pars sic in parte fuerit Seji, & contra; ut nec ille possit nec iste vel atomum sibipropriam in eo fundo adserere, confusa penitus alterius in alterius portione, ut & dicitur sensus, & scribit *Bar. in §. duobus eodem cap.* Advocabam huc Q. Mucii opinionem dicentis, appellatione partis rem pro indiviso significari: & ita pro indiviso totum fundum relictum credebam, & ad partes has constituendas, quæ re conjunctionem impedirent, eam partium nominationem non esse satis in *l. Mævio*. quod figura illæ partes essent, non vi etiam ac potestate, nec enim tertium firmum esse plane in animum inducere valui. Nam qui re pro indiviso relicta, si verba deinde illa, *aquis partibus*, adjiciat, is videtur omnino voluisse rem indivisam dividere ex altera Servii opinione. Quid enim aliud voluisse potest. Adjungebam, quod si re conjunctionem isto calu etiam admisissent auctores, nulla superesset in toto jure verbis conjunctio; sed mixta altera esset, & realis altera! & illud quidem de mixta inerudite diceretur, si

non

non daremus separatam alteram speciem conjunctionis. Tandem sic etiam ratiocinabar. Re conjunctio perit admixta expressa verbis conjunctione, quia illa sane fuerit infirmior, utpote quam per argumenta elici necesse sit & conjecturas. Nam quod idem Titio, & idem Sejo debeatur, non aliter quidem cognoscimus, nisi quoniam partes nullas possumus considerare, quæ non sint utriusque communes. Quid mirum igitur? si simul manente expressa verbis conjunctione, nullius est altera considerationis? admixta pereunt satis multa, quæ sola manere potuissent; & pereat igitur re conjunctio conjunctioni verbis admixta in exemplo *l. re conjuncti*, & maneat, quæ sola stat, in specie *l. Mævia*. Absolvi autem ineptias meas. Nam quo alio hæc nomine appellem, quæ nec placere possunt auctori suo? sed causam verissimam dixi, cur voluerim ipsa describere. Te iterum atque iterum rogo, ut sententiam tuam in difficili hac questione mihi exponas; ut amoris & observantiæ meæ in te cumulus tantus accedat, quantus maximus esse potest. Interim vale, & si quid in Anglia tua causa possum, id etiam enixe peto ut velis tantum quid valeam significare, nam hoc satis esse re ipsa cognoscet, quo officio me tibi obligabis. Oxon. V. Id. Febr. M. D. LXXXI I.

EPISTOLA II.

HUGONI DONELLO. S. D.

*Albericus Gentilis.**Lugdunum Batavorum.*

UT qui diu, magnaque jactatus tempestate est, nec si pedem in littore figat, credere potest, non adhuc in mari esse: ita mihi (& tu recte literis tuis coniecisti) accidit, Donelle eruditiss, cum illa *l. Mævia de leg. 2.* a qua exagitatus maxime, ne nunc quidem videor mihi plane liberatus, ut ut sim immo tutus per tuam doctissimam epistolam redditus? quam a Scipione fratre hoc ipso die accepi, quo Oxoniam hinc Londino cogito. Verum colligam animum, & acquiescam penitus documentis tuis, quæ & firma existimo, & scio indies magis me probaturum. Nec enim potui hic ipsa diligentius considerare, ubi libros nullos habeo, & iter meditor totus. Gratias ingentes tibi ago, vir Doctissime, & quando ita tibi placuit in numerum tuorum me recipere: ut ego operam dabo, ne ab eo excidam unquam, ita tu pro tua humanitate velis rogo animum istum retinere, ac credere, me nemini in te amando atque impense colendo cedere. Vale. Londini. die 24. April. secundum antiquum morem.

EPISTOLA III.

HUGONI DONELLO. S. D.

*Albericus Gentilis.**Lugdunum Batavorum.*

Nihil est quod aliud scribam, & tamen aliam hanc non sino clabi occasionem, quando juvenis iste, Germanus quidem, sed studiosus Oxon-

nienſis Leidam & ad te alioſque iſtius Academiae Profeſſores, more ſuae gentis inviſendos venit. Quid igitur? quod videlicet non ante quindecim dies, & quod primis illis meis literis ſcripti, ut me unum ex tuorum numero ſic eſſe exiſtimés, ut nulli velim in te amando, colendoque palmam unquam concedere. Et jure id quidem: nam unus Donellus ex tribus illis primariis Galliae juris interpretibus eſt, qui non ſolum doctius & ſolidius, ſed graviter etiam ſcribit, hoc eſt ſine maledictis & contumeliis, quorum plena ſunt duorum ſcripta: & tamen haec ſapiunt nihil prudentiam juris. Ego certe ſic ſum ex eo genere ſcribendi offenſus, ut quos antea amaverim, poſt potuerim etiam odiſſe. Non pervenerunt iſtic ad manus tuas mei quidam Dialogi? ſane nec digni ſunt, qui oculis tuis ſpectentur. Sed in illis ego hoc tentavi, ut iſtis hominibus virtutes has ſuas ſaltem oſtenderem, ſi aliud aſſequi datum non erit. Accipe potius hos duos Lectionum libros: qui accuratius editi ſunt: nam Dialogos vel inter imprimendum componere potui. In primo Lectionum eſt epiſtola ad te. Volui ſcilicet lumen aliquod mihi quaerere aut ex hoc, quod ad te ſcripſerim. Sic nihil habui, & tamen folium implevi. Vale, Praeſtantiſſime Donelle, & me ama. Londini V. Kal. Octobr.

EPISTOLA IV.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Fredericus Sylburgius.

Heidelbergum.

Quia non amplius apud Joannem Wechelum habito, Gentilis elegantiffime, ideo nuper eum adii, ut ex eo cognoscerem, quidnam de tuo libro conſtituiſſets: reſpondit ſe jam dudum ea de re miſiſſe ad te literas. Ad quas ſimulatque reſponderis, viturum ſe quid fieri a ſe poſſit. Ad me quod attinet, jam etſi ante laborum plus juſto, forte ſuſtineo, tamen ſi apud eum adhuc eſſem, interdum aliquid adjumenti attuliſſem ad libri editionem expoliendam. Quanquam ſpero ita utrinque comparata eſſe omnia, ut mea ope & conſilio non ſit opus futurum. Nos inter alia praeter manibus nunc habemus Latinos Historiae Romanae auctores eos qui Caſarum Vitas ſcripſerunt, & viam nobis ad Caſaream Historiam praetermiserunt: quorum haec potiſſimum ſunt nomina & ſeries. Caroli Sigonii Faſti, cum ejusdem commentario: L. Florus, Vellejus Paternus; Meſſalla Corvinus, Eutropius, Sextus Rufus, Sextus Aurelius Victor, Caſſiodorus, Suetonius, Aelius Spartianus, Julius Capitolinus, Vulcatius Gallicanus, Aelius Lampridius, Trebellius Pollio, Flavius Vopiſcus, Ammianus Marcellinus, Pomponius Letus, Baptiſta Egnatius. Tu ſi quid ad horum expolitionem velis contribuere, aut aliunde nobis impetrare, facies nobis & rei publ. officium gratiſſimum. Vale Francofurti in aedibus Joannis Aubrii 20. Jun. 1587.

EPI.

EPISTOLA V.

EVERARDUS POLLIO. S. D.

*Scipioni Gentili.**Basileam.*

EX Italia tua, mi Gentilis tandem in patriam redii pene, nec diffitebor, invitus. Multis mihi ea nominibus placuit, tum nescio quo ingenio regionis, quod mire allicit, nec unquam expletos dimittit. Sæpe dum ibi discuro subiit vices tuas cogitare, qui ex amœnissimis terrarum hortis in frigidas has plagas traductus doluissim, si quæ surculorum, eadem ingeniorum fors esset, sed hæc meliori sidere inspirata, ubique vigorem suum retinent. Quare nec moverunt te, quæ Heidelbergâ removerunt quorundam invidiæ (de quibus obscure mihi auditum) imo, si recte existimo, promoverunt: omnino enim ut faces vento inflammantur magis, & dilucescunt, ita odii ignei excelsique animi. Qui quomodo premantur! dum viva illa vis sursum, disiecta quantumvis magna mole, erumpit. Ita ego te censere & reverà sentire confido. Unde autem in iis enatæ occasiones (absit a tuo tam ingenuo pectore illud virus) si quid facere putabis, tribus verbis quæso scribe. Hæc habebam de tuis rebus, quas apud quosvis inde venientes diligenter inquisivi. Non potui tamen certi quid credere, dum per totum hoc, quod absumus tempus nihil a te literarum sane habebam, de quo tecum conquererem, nisi D. Verhovius leniisset. Res nostræ publicæ hoc biennio non valde arctantur. Quod in defensivo bello non parvi augmenti est, Berta oppidulum his diebus novis præfidiis subsidiisque refertum, ereptaque hosti post multam cædem decem vexilla, paulum recrearunt. Ego, ut rumor ad nos sæpe, vix eum statum sperabam; apud nos, tum in confinibus, turbæ. In Hollandiâ, alta pax & otium. Res meæ dubiæ & incertiæ, nec scio per has nubes, quospectem. Forte iterum evolabimus. De Theodoro varie audivi, nec certam mansionem. Si ibi est, velim meo nomine plurimum salutes, & rescribas. Vale, amicissime Gentilis, & me ama. Ultrajecti. Id. Octobr. anno. 1589. Stylo veteri Hospites tuos a me salutata.

EPISTOLA VI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Franciscus Junius.**Basileam.*

Jam diu rescripsissem, vir Clarissime, tuisque literis (ut par est) respondissem, nisi deterruisset me ratio illius militis, qui vos a nobis misere dirimit; sed quia plus satis cessare eum video, insaultaque hiberna facere, nolui committere diuturniore silentio, ut me tui erga me officii immemorem fuisse putes. Primum ergo de libro, quem misisti, gratias habeo: deinde vero quia iudicium meum cupis cognoscere, de eo ita statuo, quisquis auctor

edendi fuit, cum non vacare culpa. Nam primum non puto eam fuisse Erasti mentem quam ille obtendit, quandoquidem misera illa controversia in confessa virorum bonorum fidelissimorumque testium composita atque sedata est, & auctor cum iis reconciliatus, qui statim in præfatione perstringuntur. Si contra hanc pacificationem Erastus venit, culpandus: si non, qui certe rixas emortuas quocunque studio revocat, reprehendendus est. Omnino aut Erastus aut heredes in culpa esse oportet. De Erasto non puto: hoc quidem puto rixosas charitas ab eo servatas esse, sed cavendi animo, ac non commovendi & laceffendi ultro: Deinde nonne jam plus satis fervet Ecclesia contentionibus, & propter Deum pacis Ecclesiamque illius, silentium sacrum occupari oportuit? Alia dicerem, sed hoc viro bono plus satis. Ad summam: dolet mihi sine ulla necessitate, sine occasione iusta, sine specie occasionis (jam enim utrique obdormierunt in Domino) ista obrudi Ecclesiis, in quibus conservandis & compingendis nos omnes adlaborare necesse est, & novos alienos Spiritu pietatis, charitatis contegere. Quam rem ipsi editionis auctori religiose dicturus essem, si me consuleret. Sed quod factum est infectum esse non potest. Prospiciat Dominus. Nos tibi, reverendis clarissimisque viris Dominis observandis salutem plurimam dicimus a Domino. Heidelbergæ die Lunæ. XXI. Decembris. 1610 LXXXIX.

EPISTOLA VII.

SCIPIONI GENTILI S. D.

Franciscus Junius.

Alterisum.

BInas a te literas accepi, vir Clarissime: unas, ante menses aliquot postquam ad biennium & amplius incerto cœlo, incertis manibus oberrasset; alteras his diebus per adolescentem illum, qui ad nos migravit. Illarum erratio inde profecta, quod Leydam inscripseras, illi autem Lerdam constanter legerunt: ita aservatæ sunt literæ in loco Lerdam, donec curavit ad me perferri quidam vir bonus, qui de nomine meo forte inaudiverat. Vides levissimam aberrationis causam tam diuturnæ. Quid agas? non respondi ad eas, quia tum nescio quid percubuerat de migratione tua, quam opinionem mihi posteriores tuæ exemerunt. De voluntate mea velim te certiores esse erga te & fideli & constante. Officium si quod fuit, gratum & utile fuisse gaudeo, nam mihi quidem illud in votis semper, prodesse cunctis velim, obesse nemini. Sed hæc mitto quæ præterierunt: ad præsentia venio. De tuo tuorumque studio erga me gratias habeo: par de me studium erga vos spondeo. Si quid erit quod vestra causa a me desiderabitur, re ipsa præstiturus ac lubentissime. Interea ego in hoc cœlo publica studia curo, ut possim, quia ut vellem non licet. Graves sunt hic mihi auræ maritimæ & venti perflantes, meamque conturbant frequentius valetudinem. In eodem genere lectionum pergo, quam possim diligentissime: cur enim ad alia transivem? studia in argumentis gravibus, quæ

quæ offeruntur interdum occupo: nec plane inutiliter, per Dei gratiam. Interea vero me Tertullianus amplius scsq̄uannum transversum rapuit, & suis fidiculis torfit. Sed jam per Dei gratiam expedivi me ab isto equuleo, & ad Typographiam transmisi. Prodit in publicum (spero) ad vernales nundinas. Quid nunc, interspiro ab illo labore, & meæ valetudini, quam hic afflictio-rem audis, aliquid indulgeo. Sero id quidem, postquam labefactata est pertinace mea contentione; sed tamen cum aliquo fructu. Montes Germaniæ ad exercitationem corporis interdum desidero. Scaliger totus est in novanda sua temporum emendatione magno labore atque industria: cui a te salutem dixi. B. V. Vir clarissime & vive memor nostri. Lugduno Batavorum. XVI. Cal. Novembris. C13 13 XCVI.

EPISTOLA VIII.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Franciscus Junius.

Altersum.

Clarissime vir, Literæ tuæ vestræque omnium mihi tandem sunt redditæ quarto post mense, quam fuerant exarata: nam prope erant Francofurtenses nundinæ. Sed quid dicam? ea ad amicitiam sero, ad rem quæ agebatur non adeo venerunt sero. Nam Tertullianus meus non ita potuit ex prælo expediri, ut ad istas nundinas transvolaret. Commode ergo, commodissime allata sunt ista, ut cum Indice Tertulliani aptari possent. Bonam operam navavistis mihi, per bonam publico, qui & juvenem illum ad hoc officium adduxistis, & tempus exscriptioni lectionum variarum tribuistis, quarum multas Pameliushabuit, alias conjeci, alias a vobis didici. Veruntamen omnia ferme ita ut misit Schioppius constitui edere, cum honesta officii commemoratio- ne. Nam multa sunt notæ optimæ. Utinam de aliis habere tantundem contigisset. Et voluntatem tuam amo, quod petis, & officium tuum, quod te scire interest tua & nostra. Patrum omnium gravissimum illum & nervosissimum Autumnales nundinæ, spero, daturæ sunt. In quem si quid contuli, nihil profecto est præquam auctor dignus est. Sed voluntatem & studium boni probaturi sunt. Alii meliora præstabunt, qui bene cupient publico, & poterunt. Est enim *καὶνὸς ἔργου*, quod ajunt. Nos in hoc maritimo cælo atque insolente valemus ut possumus, quia ventis atrius infestamur. Germanicum cælum interdum desidero causa valetudinis: sed ubicumque sit, non affectaverim moram peregrinationis istius, qui patriæ domus hæreditatem exspecto in cælis & specto ardentissime. Vale. Lugduni Batavorum. XVII. Aprilis. C13 13 XCVII.

EPISTOLA IX.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Dionysus Gothofredus.**Alorsum.*

DE urbis nostræ statu postremis ad te meis velut in transitu quædam perscripseram. Piget præsentia referre, quod & præsentis istic coram sis habiturus, a quibus omnia nostra omnino cognoscas. Frangi me putas ista mutatione miserrima. Occallui ad ista. Hic, ibi esse mihi non novum, ubi vis sum impellente vento, & si severiter urges, nullibi. Deus, opinor tandem mihi otia benigne faciet. Sed cum veltras ad me ac recentiores tuas literas retracto, video factum quod infectum fuisse velles. Ab his nec abludit animus, rebus (uti spero) vel integris utrimque, de quo fac (quæso) ut, conditionibus omnibus adjectis, ex te intelligam quamprimum. Hoc illo modo res ceciderint, præsens absens tuorum me beneficiorum recordatione oblectabo. Sed tamen ut scias non id unum tantum abs te petiisse, Generosum Slupetium Polonum cum Grægorio præceptore & Petro Boëtio, quam possum fideliter, studiorum causa ad vos euntes, commendo. Et hunc prostremum quidem iterato, quod a nostris ædibus recens discedit, & (quod lubentius fortassis audies) quod in litteris humanioribus progressus meo iudicio maximos fecerit. His omnibus si quid beneficii abs te collatum erit mea causa, mihi benefactum ea parte putavero. Vale & me ut heri, hodie etiamnum amare ne desine. Magnificum D. Rectorem Taurelium officiosissime saluto, vel hoc nominatim, quod non ita dudum, cum ad D. Sebizium Collegam nostrum de suis rebus scriberet, in re certa mihi cautum voluerit; saluto & eodem animo cæteros omnes DD. Collegas tuos Clarissimos amice ac sincere: sed te omnium nunc maxime. Argentorato. xxix. Junii. c15 15 xcii.

EPISTOLA X.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Dionysus Gothofredus.**Alorsum.*

TE mei curam habere, ex tuis ad Brederodium certo deprehendi: nam & meas acriter flagitasti, & de censore quodam novo Ingolstadtensi amicissime monuisti: ne dedecus ille domus sciat ultimus. Parum illud tamen, nisi & nomen Catonis mei & locos ab eodem notatos indicaveris, quod cum te facturum per literas Brederodio pollicitus sis, urgeo quam possum maxime. Facies itaque id (ut spero) prima quaque occasione. Nec movebor interim his captoribus vel si conviciati fuerint. Cui scribenti non hostis aliquis oppositus? Ordinis nostri homines nosti: nasuti satis ac momi. Num in omnibus felix Accursius, quique eum secuti majorum gentium interpretes? non suos nacti crabrones Alciatus, Cujacius & cæteri nostri? Quidni mihi quoque

que communis hæc alea sit, impari & in inferioribus subsellis posito? Fas sit istis cum canibus hurrere impune, quod sermone humano uti (propter imperitiam) non possint. Illis jus certe notandi est, sive quia liberi, sive quia artifices periti: sic tamen ut si non injuria censuerint, vel palam a me bonam gratiam referant: sin injuria, modestiam a me eandem expectent. His acutulis virtus nostra excitabitur: juvabis me (mi Scipio) si res ad triarios redierit, aut si qua bellua Africana ferocior occurrerit. De te tuaque humanitate ac benevolentia omnia mihi persuasi; ab eadem in posterum quoque amicitiae inter nos sanctæ ac juratæ fructum expectabo. Ad publica nostra venio, de quibus per Cl. Casaubonum amicum veterem & fidum (cui has abeunti ad vos commisi) certior multo possis fieri. Quod paucis tamen dictum sit: neque belli gerendi, neque pacis firmiter conciliandæ via nobis patere nunc videtur. Si quid invicem istic fuerit, quod me rescire intererit, monebis temporis: sic ut tibi omnino persuadeas perpetuam ac constantem mihi tecum fuisse, esse ac fore amicitiam. Casaubonum interim tibi quam possum diligenter commendo, ut per te aditus ad eos illi pateat, quos & literas & literatos amare tibi certo constiterit. Vale. Argentorato. Januarii. xxvii. c13 13 xciii.

EPISTOLA XI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Diomysius Gothofredus.

Alteram.

Quod mea causa (vir Clarissimæ) tot adversariis meis te amicissime opoposuisti, jucundissimum mihi fuit ex tuis intelligere. Unus enim tu mihi satis pro illis omnibus. Et tamen jam dudum firmiter apud me decretum est convitiatores istos & admurmuratos famæ alienæ silentio præterire: usque adeo ego audiendo & obdurando, illi adlatrando, singuli varie voluptatem capimus. Ingolstadtensi illi, de quo rescribis, addo alterum Rixium, qui me hocce mercatu epistola quadam 30. Antinomiarum suarum præfixa palam diffamavit. Ridebis, si dixerero, inter præcipuos triumphos suos hæc referre, quod primus Cæcropidarum mascululis literis leges vulgatæ editionis a Florentians distinguerit: quod Authenticis Codicis numerum novellarum adjecerit, & in novellis Authenticis Codicis præmonstrarit. Quid si plura præstitisset aut majora, potuisset Thrasionem illum omisurum fuisse? In his tamen ita gloriatur, ut & meam editionem sibi vindicet, & interdictio mecum experiri posse existimet. Velim tamen omnes sciant prius illud a Concio caterisque antea observatum: alteram autem ab Halcandro. Quid amplius? non existimationis aut juvanda posteritatis causa scribere me jactare ausus est, sed lucris aut rei faciendæ gratia: quam calumniam queso, qua fronte homo omnium qui sunt, erunt, aut fuerunt in ea se sordidissimus, inurere mihi potuit? scæter plerisque talibestanti vici epistola, quam, si tibi a Musis vacare contigerit mea causa percurrere dignabere. Hæc edî in animam meam non penetrant, ut adficiant,

ciant, cautiores tamen in posterum reddent. Et vero, si unquam antea cura sollicitior a me adhibebitur, ut optimam juris editionem habeamus. Hæc mihi vindicta atque ultio de meis, non alia: in hoc uno totus sum, mi Gentilis, quod confidentius tibi indico, cum te cupere scire de rebus meis in ima tuarum cera rescribas: at ego invicem a teo ex te intelligere, qua sine augureris hos non solum animis sed & locis & corporibus conjunctissimos fore. De Frisia haud dissimulabo, semel atque iterum ab Ordinibus misso in id mihi tabellario sollicitatum me fuisse: sed mutationes istæ (ut scis) mihi longum agmen familiæ trahenti, non ita expeditæ ac faciles; nunquam sane, nisi evidenter in melius sint, de quo tamen mihi tum liquere non potuit. Sic diffusa causa est, cujus maturandæ potestas penes eos qui vocant. Id sit tibi augurium est, fecerit tui partem apud me tantam esse patiari: Concors inter nos amicitia & fides est. Vides quid actum, agenda possis ipse prævidere, & si ita est correum facere. Sin aliud est quod auguraris, mature monitum voles: Provisa minus ferient: sic tamen ut non nisi fidissimis hominibus literas tuas committas. Bredodius noster Genevæ est, a parente senectutis allevandæ causa accitus. Se (uti mea opinio est) optimo & meritissimo seni præsentem dabit. Si ad nos venerit, faciam, ut in transcurso tui sit memor, dum te nec molestissime compellet. Tuas interim cupidissime expectabo: non nihil enim suspiciunculæ circa Belgas jam movisti. Valeo mi amicissime Scipio, & me pro animorum & studiorum gentilitate communi ut soles amplectere. Argentinæ. xxx. Junii. MDCCVII. Illud prætermiseram pene, tuas VII. Junii perscriptas XXXI. ejusdem redditas mihi fuisse per D. Lobbetium. Moram satis importunam vides.

EPISTOLA XII.

SCIPIONI GENTILI S. D.

Dionysius Gothofredus.

Alsorsum.

Adolescens a te mihi commendatus tuas ipse mihi reddidit. Probe commendatum puta, ut & alios qui tuis literis instructi posthac ad me venerint. Est inter nos, video, genius quidam communis, qui studiorum morumque similitudine nos conjunxit. Hoc itaque tibi certo persuade, me *χρῆσις ἢ κτήσις* tuum esse. Istic belli metum maximum esse scribis; sed in bello pene nostra jam Gallia est, nisi mos ad aliquid Principibus multis, qui foedus inter se boni publici causa iniisse dicuntur, geratur. Sperant tamen multi rem totam brevi compositum iri, legatis eum in finem a Rege ad unitos illos Principes missis. Inter legatos est Thuanus, Boissius & Janinius. Homines cordati pacisque studiosi omnes sunt, nostra quidem quod attinet, & quidem privata. Vicini vestri Neoburgici remis velisque furiosi in unum prope me feruntur, cum primis vero senior, Zesclinus scilicet, meum in caput sæviter admodum bacchatur. His nundinis prodromi mei defensorem primum habebis: sequentibus vero, si Deus vitam mihi fecerit, sequentes. Septimum quo-

quoque de tutelis Electoralibus, Synopsi Fridenrichi opposui. Dabo operam ut priorem Vogelinius noster, typographus scilicet principis Electoris, tibi reddendum curet: vix enim ante quintum diem liber impressus erit. Cæterum posterioris exemplar huic adolescenti, tui studioso, qui abs te commendato præfens adfuit, tibi tradendum commisi. Valevir amplissime. Heydelbergæ. XII. Aprilis. CIO DCC XIV.

E P I S T O L A XIII.

S C I P I O N I G E N T I L I. S. D.

Marquardus Freherus.

Altorfium.

EXemplo fortasse novam rem putabis, atque ideo inter prodigia referendam, aruspiciæ columen Scipio, quod post nuptias jamdudum factas, deducta domum sponsa, & lare constituto, ad aruspices demum & amicos referam; te præsertim hominem in utroque eo ordine mihi primum, imo unicum. Tamen nec aut occupationes varias, aut festinationem summam ineptiarum ob hyemem ingruentem, aut amoris impotentiam, quæ me omnium amicorum præ tam rara domina oblivisci fecerit, erga te causabor: sed solam, incredulitatem tuam, qui cum toties (ita scribebas, scis ad quem) sive aliorum rumoribus, sive jactatione mea delusus, non jam magis mihi quam Plano illi crurifragium mentienti crediturum te affirmares, eaque re epithalamion etiam scribere, imo meditari præfracte detrectares; ita affectus videbare, ut non nisi de ea re transacta tibi tandem fidem passurus. Crede igitur tandem, crede aruspex, Freherum tuum juvenilibus nugis ineptiisque relictis, scyphisque & pila abdicatis, nucibus denique sparsis seriam vitam ingressum, sponsum, maritum, patremfamilias factum. Crede dignam optimo juveni puellam, ipsiusque votis & amicorum fide majorem conjugem obtigisse: nec crede tantum, sed & gaude, & vos

Gaudeteo sciolique haruspicesque

Et quantum est hominum suaviorum,

Scipique ante alios amate gaude.

Quem tu diligis unice colisque,

Quemque in deliciis habes sodalem,

Uxor contigit in tuo Frehero.

At non e media puella turba

Delectu temere expetita nullo:

Virgo est eximia atque rara, qualem

Qualem (inquam) bene singulis putatis

Votis vix prociis improbis deoptet,

Certo numine mi tributa Divum:

Fragalis, pia, & eloquens, pudica,

Dives, nobilis, elegans, puella,

Amans atque supra fidem Freheri

Xx

Quid

*Quid his denique majus expotendum?
 Quare, si modo amas tuum Freherum
 Accingere operi, & Thalassionem
 Indicas calamo salaciori.
 Felicemque Freherum amante Nympha,
 Felicemque Viro canas Vieram.
 Et dic, vivat amatus ille nympha
 Et hac vivat amatio marito.
 Pro quies officii uterque conjux:
 Gratus Scipiada meo est futurus,
 Sponsus carmine, sed puella gemma,
 Quam tradet nivea diserta dextra.
 Gestit dicere gratias Freherus.
 Gestit reddere gratias Viera.*

Nec tu jam aut invitatus tantæ tanti amici fortunæ applaude, qui id & toties promissisti, præfenti, absenti, & idem officii, cum res exposcet, a me paratissimo es impetraturus, imo expectaturus, aut secum tuum officium futurum putaveris: quippe cum res (hac quidem parte) integra sit, & multorum, sed bonorum carmina habeam, nullius adhuc excuderim, omnium excusurus, cum sociata erunt: inter quos tuum vel potissimum expeto, modo ne grave sit (tuo more) detricum, Catonianum; sed liberum, facetum, Catullianum, aruspiciæ denique collegis dignum. Neque enim ego quidquam hac in re aut mihi (homini infra mediocritatem posito) aut meæ præconii comparare studeo; sed solum ejus amicitia, quam cum bonis meique genii hominibus hæcenus colui, monumentum extare curo. Nosti qui sim, nec alias generis fuisse majores. Convenit in eo cum mea, quod & ipsa literato genere nata, patre archiatro Treverico, avo paterno Joanne illo Wiero auctore de famiis & præstigiis Dæmonum, archiatro Juliano, materno Johanne Echrio, vero eruditissimo, & medico eximio Coloniae. Verbum non addidero, quam dulcissimo pariter & rotundissimo anagrammate comprehensum a me herz nomen, Catharina Wiera

*Sic na amo te mea lux satis! ab fuge credere quidquam
 Vivere sub patulo carius orbe mihi.
 Tu sola & VERA es, tota qua CHARA Frobero
 IN VITA es, qua post funera chara manes.*

Idem etiam officii a Domino Rittershusio (quo me viro amicorum lectiorum thesaurum auxisse serio gaudeo) quæso petas & impetres, & faciet, (scio) haud gravatim. Cui etiam hæc literas (quas unas mihi vix jam scribere licuit occupatissimo) legendas communices, omnino volo. Præsertim cum ab eo etiam certior fieri cupiam de ejus consilio edendorum psalmorum a diversis carmine redditorum, & a se dispositorum: quod si ita, ut inaudivi, aggressurus est, si res integra est, non tantum unum atque alterum psalmum a me versibus decantatum ei illic inferendum mittere possim, sed vero plerumque

que omnes a nobilissimo & strenuo viro affini nostro Theodorico Viero Burggrafio Starckenburgico tam feliciter & eleganter expressos, ut cum Buchanani opera certare sine periculo posse videantur. Quod te ei significare pervelim, meisque verbis salutem quam prolixissime dicere. Vale Collega conjunctissime, & silentio tandem rupto (a me quidem primo, video enim te ea parte cedere nescium) scribe, imo rescribe, & epithalamia vestra utriusque (nec enim aliorum ambio) adjuuge. Vale denuo. Data raptim Heydelbergæ IV. Februar Anno. CIO IOXCIV. Paratitulum Leunclavii & Notatorum unicum, quod adhuc supererat mihi, exemplar dono habe. Parergon (quo tamen titulo tibi cedam, tanta fides) libros tres recusos brevi a me expecta. Tu in tuis quid cessas?

E P I S T O L A XIV.

S C I P I O N I G E N T I L I. S D.

Marquardus Freherus.

Alcorsum.

Obtundis me & odio enecas, aruspicum improbissime, quod ad te non scribam. Quasi non tibi id ipsum dudum solenne; & ego antea, monendo te ut scriberes ad me, ut scriberes in publicum, & parerga saltem tua absolveres, fere ramices ruperim. Crede tamen ætate fere tota absens domo fui, in legationibus, in thermis, in nundinis. Deinde occupationibus publicis & privatis nimium quam districtus. Argumentum etiam scribendi invenire non potui. Jam cum scribere prolixè vellem, auriga contra quam heri dixerat, subito discedit, nec spatium ullum mihi relinquitur. Itaque hæc prope effudi, saltem ut bilem tuam temperarem. Mitto tibi Epithalamiorum meorum 3. exemplaria. Quorum alterum Rittershusio inscriptum cum salutatione mea habes, tertium cui voles amicorum, arbitrio boni viri. Faciam aliquid epigrammatis in editionem tuam Donelli, in qua operam navatam laudo. Ego nihil jam præ manu habeo, quod edam, totus ignavus, supinus, uxorius, ebrius. Ante annum lusi quidpiam de *numismatis*, quod præsentem tibi monstravi. Sed ex eo tempore majorem in modum exornavi. Ejus capita excerpti, & mitto tibi, ut non tantum videas, sed & personam in eo assignatam tuearis, id est quaternas tuas super hac re observationes ex bonis auctoribus subministras, ne sine fœnore hunc Elenchum mihi remittas. Fors & D. Rittershusius aliquid ad hanc rem suppeditare possit. Edidit ille non ira dudum orationem de *Lycurgo & ejus legibus*. Cujus exemplar si adhuc habet, ab eo peritum velim. Eum rogo & alios amicos prolixè a me saluta, & salve valeque. Scriptionem meam & raram & malam boni æquique consule. Brevi plura. Salve a Melisso, Grutero! Data raptim Januar. CIO IOE LXXXVI.

EPISTOLA XV.

SUPIONI GENTILI. S. D.

*Marquardus Freherus.**Altorfium.*

Meministi opinor Vir Clariss. sermonum quos proxime ante abitum mecum habuimus. Ea de re ego non tantum maturius apud me interea cogitavi, sed peculiari consilio, & pro meo in te studio, ad affinem mihi a multis annis conjunctissimum scripsi, ut mentem ejus de filia, quam ego tibi, annuente Deo, collocari optarem, explorem. Habeo ab eo quod volui, dum intelligo animum ejus ad meam commendationem, quam recensere nil attinet, ab hac re non alienum. Et velim tibi hoc vicissim persuasum, nisi judicarem illam tuo consortio dignam, sive animi sive corporis & fortunæ doctes species, me hæc partes conciliatoris minime fuisse subiturum. Illa est mea. Pater in dignitate constitutus & re lauta. Quod si animus huc inclinabit, & affinitas mea & meorum tibi non improbabitur, poteris reliqua cognoscere ex me vel præsens vel per literas. Ego bona & Germana fide tecum agam, & uti spero, de singulis satisfaciam, nec dubium est quin amicus ille meus, jactis primis fundamentis, vocatus a me lubens cum nata prima occasione huc sese sistet. Hunc te nuncium, quem non ingratum fore confido, celare nolui. Tu pro tua prudentia hæc non vulgabis. Vale iterum atque iterum, & noris me commodorum tuorum studiosissimum. Datæ 24. Julii anno 96. Noribergæ.

EPISTOLA XVI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Marquardus Freherus.**Frankfurtum ad Mœnum.*

Quæso, te aruspicum perspicacissime, ubi in Britanniam veneris (quod te feliciter facere & sospitem ad sospites reverti opto) libellum istum jam diu anxie mihi & nequicquam indagatum ibi pro me emere, & duo (si poteris) exemplaria afferre velis. Si venalis non reperitur, unum saltem exemplar vel furto undecumque affer. Vale & salve. Dat. Heydelb. XVII. Junii MDCC. II. Princeps (Dei Gratia) revalescit.

Ἀρχαιονομία hoc est prisce Anglorum leges, ab Ina, Alfredo, Edovardo, Guthruno, Ethezano, Edgano, Ethelredo, & Canuto Regibus Anglorum conditæ. Cum Latina interpretatione Guil. Lambardi, Londini apud Johannem Dajum anno 1568. Sal. plur. Dno. Alberico Gentili V. C. fratri tuo meis verbis quæso dicas meaque officia prolixè deferas.

EPI.

EPISTOLA XVII.

SCIPIONI GENTILI, S. D.

*Janus Gruterus.**Altorfium.*

JAm anni sunt plures, præstantissime Gentilis, quod alter alterum vidimus Leidæ in prælectionibus Cl. VV. Donelli & Liplij; & licet arctior nulla inter nos tunc temporis familiaritas, exinde tamen tacito te dilexi sensu, tum ex commendatione optimi & intimi mei Donelli; tum quod ego a me pronus in bonos & doctos: ut vero contigit editionem videre aliquot libellorum, qui ad jus nostrum & antiquitates, amor ille meus immensum auxit & reffloruit, ut enim sunt res humanæ, sequius aliquid de studiis imo etiam vita tua suspicabar; sequius inquam, tanquam aut hæc tibi fato erepta, aut illa ejusdem malignitate impugnata. Sed & ex quo nuper ex Donelli familiaribus intelligo, stationem tibi hic satis tolerabilem præbere Altorfium, exsistui gaudio, & gratulatus sum hanc quietem, utique post tot decumanos fluctus, quibus ille nescio quis obruere te visus; sed frustra, quippe ex Melissi nostri literis, & ad me odis sic satis intellexi. Sed & funebri oratione communem nostrum præceptorem a te honestatum lubens sane intellexi; expectoque indies ex Lipsiano mercatu ejusdem exemplaria. Et quoniam ego quoque minerval aliquod optime de me merito viro rependere gestio, quæro te ne graveris ad me per occasionem super his rescribere. Quos præcipue professorum Donellus ultime habuerit amicos. Eorum exprimes nomina, cognomina. Quos etiam e Senatu Norico expertus summe patronos, eorum etiam edes nomina, cognomina. Reliqua quæ scire expeto, ex oratione tua spes est haurire me posse. Ignosce impolitæ & brevitati, jam enim unus & totus sum concipiendæ orationi etiam funebri in honorem Illustrissimi Principis ac Electoris Christiani, quem e medio ætatis & virtutum cursu invida nobis sustulit mors. Id enim munus a Senatu Academio mihi demandatum. Suspicionum mearum nugas, si vidisti, imperti quæso & censuram super iis tuam. Sed & Dyonyfiana illa Gothofredica contra me ecquid te capiant scire cupio. Me sane vehementer delectant, nec largior risus mihi quam inde materies. Næ decori vestræ Academiæ indecore consulatur, si sinciput illud sine cerebro in Donelli sufficietur locum. Cogita cantiones selectas Ariosti, ubi similitudo est ab ense ferreo amisso, & in ejus locum inditoligneo. Vale, Vale, doctissime juvenum, nam interpellor. Vitebergæ die III. Octobris. Recte curabuntur literæ, si inscripseris Lipsiam Doctori Paulo Vetzero J. C. aut Doct. Matthæo Dressero Medicinæ & Historiarum professori.

*Janus Gruterus.**Altersum.*

CLarissime vir. Tuis amantissimis dudum respondissem, nisi carum later fidem mihi omnino fecisset fore, ut intra XIV. dies huc eum insequeretur communis amicus D. Wesembecius. Cum eo commode rescribere putabam. Sed me ea spes falsum habuit. Itaque ne videar quid præter officium, jam saltem tribus ad te verbis itur propter nuncii hujus improbam festinationem. Freherus noster tuas ante aliquot dies legit, jubetque securum esse, eo ne te ocreatus penulatusque in frequenti opprimat auditorio: meditari enim nescio quos fontes, nescio quæ stagna, & vero sponsum vocabimus propediem, nisi quid notabiliter turbet contrarium Junoni numen; me certe quotidie interpellat de Fescennino. Tale quid etiam ut de Melisso vere dicatur, metuo. Homo totos dies latet nescio quo loco: ita nec domi suæ est, nec videtur ubi videri solent probi atque officiosi adolescentes. Tua Venus qualiscunque erit, ut tandem maturescat, Venerem illam quæso domiducam. De Epigrammate nimis es facetus; Nicri fontes & lymphas hic videmus & haurimus quotidie, ut poetici succi, vel uvam exprimam eliciamve guttam, frustra forsan. Bonum itaque factum, ut exoratis Musis, quæ procul dubio tuos usque insequentur gressus, amicum tui animitus observantem voti facias compotem. Non multa sunt quæ oro. Si octo, decem, duodecim impetraro versus, rem factam habebō, absque eo fracta sit oportet, neque eam ipse resarciat Mulciber. Simile quid peterem lubens a collega tuo D. Rittershusio, sed vereor ne & ille de compacto idem garriat, quod tu. Id ne fiat, in contrarium obtine palmam, & nil mihi excuses, attamen ipse exhibe. Quod suspensiones operosæ appelles tibi ipsi imponis: natæ mihi sunt olim sub manu sine libris sine literis, nec interea quidquam adstruximus! ita nos distinet Seneca, qui nec proximis prodibit nundinis, ut saltem servet Comelinus illud suum antiquum *Δίσκου*. Vale & salve vir amicissime, & excusatam habet epistola hujus impolitiam. Heidelbergæ die xx. Julii c15 15 xciii.

EPISTOLA XIX.

HUGONI DONELLO. S. D.

*Hubertus Giphanius.**Lugdunum Batavorum.*

TRibus fere abhinc mensibus ad te scripsi V. C. ad quas quia præter morem tuum nihil dum respondi, quod quidem ego acceperim; vereor ne, ut sit hoc tempore, interciderit. In iis tuum consilium probabam, quod ceperas de commentariis quibusdam tuis Senatui Norico inscribendis. Egeram quoque gratias de *s. veteres* a te quidem diligentissime explicato, sed

in

in quo tamen etiam aqua mihi hæreat. Scripseram, & ni fallit, de D. Chr. Herdassiano, Remp. & Academiam Noricam orbatam esse alienissimo tempore; is enim anno 5 extremo diem suum obiit, paralyti ictus. Præterea te rogaram, ut si quid in XII. tabulas observasses, mecum communicares, qui eas leges hic in Acroasi velut *παρεργῶς* explicare vellem. Quod idem & nunc te rogo. Eoque nomine & Lipsium interpello meis literis, quas tibi mitto. De schola nostra nihil est quod scribam. Adolefcit illa quidem & progreditur, sed lento gradu. Senatus de summa re litem habet perveterem cum vicino Marchione, cujus exitus omnes nos habet sollicitos, expectatur intra paucos dies, aut menses. Naumburgi, quæ est urbs Thuringiæ, 5. dierum itinere distans Noriberga, conventus Principum aliquot, in quibus & Regis Daniæ, dicitur hoc mense futurus. Moscus præter Austros Polonis commendatur, *καπερ ἐπιθῆς ὡς . ασι*. De studiis quod amplius aut mittam aut scribam, nihil jam habeo. Quod a jure & munere mihi reliquum est tempus, totum fere impendo Philosophiæ. Vale vir doctiss. & salve. Commentarium tuum accepi a D. Pangarero VC. jam redditum esse Senatui. Summus ille vir magnopere te amat, tuumque commentarium Senatui diligentissime commendavit. quod ab ipso brevi cognosces. Iterum vale. Altorphio III. Junii. CIO IO LXXVII. Si qua tibi noticia est cum D. Hadriano Mylio, præsidie Curie Hagenfis: velim ut commodo tuo, salutem a me illi vel dicas vel adscribas.

E P I S T O L A XX.

HUGONI DONELLO. S. D.

Hubertus Giphanius.

Lugdunum Batavorum.

VIX XII. sunt dies, cum & literas ad te meas, & iter tibi instituendum a me exaratum scholarchis nostris Noribergam misi, quæ etsi fortasse hæc antevertent, nihilque adeo habebam quod scriberem, nolui tamen hos adolescentibus mihi familiares sine meis ad te literis domum redire. Nam ex iis cum de aliis rebus, tum de itinere percommode omnia intelliges, quæ literis neque credi omnia hoc tempore, neque fere peræque dilucide & intelligentior exponi possunt. Suasi illis, ut idem iter instituant, eosque Emdæ amico commendavi. Tu ad Senatum habes commendatitias, & ad optimum ac doctissimum senem Mædmanum principem Senatus. Longum est iter fatcor ac difficile. Oppidum hoc nostrum obscurum & ignobile. Sed ea tamen tu sapientia & virtute facile superabis. Teque amicorum consuetudine, loci tranquillitate & otio, aliisque multis commodis, quæ scholarchæ & amplissimus Senatus Noricus nobis suppeditant, consolaberis, sive potius recreabis. Vale V. C. & veni, nisi forte quod malim, jam in itinere eris, cum hæ literæ Leidam adferentur. Altorfi Noricorum. x. Aug. salutem doctissimo Lipsio.

EPI-

Hubertus Giphanius.

Altorsum.

Lætor mihi datam esse tandem respondendi opportunitatem: quæ sæpe nobis antea, nunc raro datur, Sannione nostro domi servante; anserinum illum futorem intelligo. Tuz autem literæ, vir doctissime, gratissimæ mihi fuerunt, non tam ob oratiunculam illam (visâ enim mihi, quod inter nos liceat *ἰνπελὲς ἢ πρῶγμα*) quam ob animum illum tuum auro contra æstimandum. Quare id tibi de me velim persuadeas, nihil esse aut fore, quod non tua causâ toto pectore cupiam. Retardavit quidem nostram familiaritatem Donnellus ut ego existimo: sed ejus ut aquæ retentæ impetum & studium acrius jam fore confido. Ad Bongarsium quoque cum scribes, quæso te ut meis illi verbis salutem adscribas. De Petro Velsenbecio nobis gratulor viro gravissimo & doctissimo. De altero miratus fui, potuisse eum a nostris vocari, cujus ut innumerabiles ineptias prætermittam & nævosturpissimos, quibus pulcherrimum Juris nostri corpus cædavit, videas mihi vel parum ejus libellum *de ratione ordinis in pandectis observati*: crassos & pueriles plane errores reperias. Verbi gratia, ad lib. 4. ubi de restitutionibus in integr. *Competunt* (inquit) *ea vel jure actionis, ut quod metus causa, & de dolo malo, vel officio judicis, ut de minoribus, de cap. minut. Ex quibus caus. major. Vel ex edicto ut de alien. jud. mut. caus.* Primum quis nunquam n̄ ex edicto opposuit t̄ jure actionis, an non & actiones sunt ex edicto. Deinde restitutio ex causa capitum demuntionis fit actione, ut restitutio ex causa metus, & doli, idemque de illa quæ majoribus datur, notum vel ex elementis juris esse poterat, in quibus *§. rursus de act.* actio rescissoria explicatur. Idem denique de illa restitutione, quam ex edicto ille vocat, dicendum. Nam & ea fit actione. Breviter, omnis restitutio fit ex edicto sive actione, excepta minorum, quæ sola sit decreto, sive cognitione prætoriana, quam ille cum Glossogr. suis officium judicis vocat, tam recte quam illud ex edicto. Postremo justum errorem omisit inter causas restitutionis, qui sextus est error sive per casum in tam paucis verbis. Leges non adduco; sunt enim hæc vulgaria, & adolescentulis nota. Hæc aliaque ejusdem modi, id est puerilia peccata ejus innumerabilia adferre possem, si tibi vel ignota esse putarem, vel molestus esse vellem. Unum tantum adjiciam de fide & auctoritate Pandectarum Florentinorum, de qua scis controversiam hodie esse inter viros doctissimos, quam & ille sui judicii facit his verbis, ad ea l. 9. §. pen. quod vi aut clam. *Sed si quis aliquid adibus adfixum evellerit: avulserit vulg. evulserit Haloand. Hinc colligere possumus vel ipsas pandectas Florentinos oraculi loco non esse: sic corruptos in l. 3. in fin. ibidem ubi scriptum intellexerit.* Vides quæ ille ad Pand. Flor. fidem & auctoritatem elevandam adfert, esse ac facere ad confirmandam. Cui enim hodie

hodie optima hæc esse, *evellerit, & intellexerit*, ignotum. Sed de his alias fortasse jocabimur. Nunc *ἀντίδοτον* mitto, in quo Thefi 70. pro *ajunt leg. negant*, & *non* trajiciendum ante *impediat*. De Literarum obligatione Justinianea vereor, ut tibi probetur, quod attuli; mihi tamen eximi id vix potest, tum quia alioqui ex nudo pacto nasceretur obligatio: tum quia alioqui Tribonianus non recte in Pandectas tres tantum contractus, re, verbis & nudo consensu retulisset, omisso literarum: quod tamen Jurisconsulti non omiserant. Quod reliquum est hunc amicum meum tibi commendo Doctrinæ insignibus modo hic ornatum. Si quid de postumis Donelli, aut etiam Cujacii, Brissonii, Hotomanni noris, quæso te ut certiorum me facias. Vale. V. C. & salve. D. Scerbio & D. Taurello aliisque amicis a me salutem. Ingolstat. xxviii. Decembris.

EPISTOLA XXII.
SCIPIONI GENTILI. S. D.

Hubertus Giphanius.

Altorfium.

HOC ipso momento cum nuntiatum mihi esset, paratum esse tabellarium, qui hinc iret Babebergam, istac facturus iter meo inductu, admonere tantum te volui, ut ad priores meas literas rescribas, tuasque disputationes una mittas. De Rittershusio nostro ex literis tuis meliora speravi, etiamque nunc spero: sed ex recentioribus Molitoris mei Noriberga ad me datis, intelligo nondum convaluisse. Quare jam ei molestus esse nolui, præsertim properante hoc tabellario. Deum oro ut amicum optimum (excepto eo Nigriano Negotio) & doctissimum nobis diu conservet. Mitto carmen Mencilii in Aulæum nostrum: cujus ad nuptias perendie Æchstadium, Deo duce, proficiscar. Utinam & tuum aliquod vel scriptum, atque adeo tu ipse ad nuptias die Martis, vel altero saltem repotionis die, occurreres! Vale Vir doctissime & amicissime. D. Rittershusio, D. Scerbio, aliisque amicis a me salutem. Ingolst. vii. Januar. c10 10 xcix.

EPISTOLA XXIII.
SCIPIONI GENTILI. S. D.

Hubertus Giphanius.

Altorfium.

QUOD non statim ad literas tuas V. C. rescripserim, non ea re factum, quod *συζήσεις* illa mihi ingrata vel injucunda acciderit; quæ mihi quo crebrior, eo erit jucundior, sed quod nullus adhuc tabellarius mihi se obtulit. Nunc per Stin breviter accipe: nam & ille præter solitum properabat. Ingeniosa mihi statim visa est conjectura tua, quam & orationis genus, & juris ratio illa de pacto seu lege adjuvare videntur; cum enim ea lege mutuam Titius acceperit, ut Sejo eam reddat: videri poterat liberari Titium, sive sciens do-

Yy

na-

natorem mortuum, sive ignorans, Sejo reddiderit: legem enim contractus executus fuit. Sed hæc lex non ut conditio, sed ut modus (atqui modus est servandus tot. tit. de don. quæ sub mod.. deinde lex contractus nusquam modus dicitur hoc sensu) accipi debet, & proinde (plane quid sequatur, non video: nam hac ratione etiam in Adjecto solutionis causa dicemus versari tantum mandatum, nam & adjectio illa est talis lex, talis modus. Nec placet Bartolii locutio hæc) *nihil est aliud quam mandatum*. Quare recepta scriptura tueri potest, ut distinctioni scientiæ & ignorantæ in mandato receptæ, hic quoque sit locus. Qui enim sciens mortem mandantis solvit, non tam solvere, quam donare videtur. l. 7. *servus pro empt.* Sibi igitur Titius imputet, eique non dabitur actio mandati: nec verum est quod Connanus Titio dandam putat conditionem sine causa (exemplum aliquod adferri cuperem.) ut alias demonstratum. Oratio autem illa, *sed siquidem* ig. quasi præcisa, non est nova in jure. Jam illud, *si autem*, casus quidem distinguit, sed non est necesse ut in jure sit distinctio, quanquam, quod ad priorem casum attinet, major in eo & justior dubitandi causa de domini translatione: cujus tamen in altero nulla sit mentio. Nec ejus hæc fuit principalis quæstio ibi, sed hæc tantum de liberatione debitoris in priori, de actione sive repetitione mandatarii in posteriori, quos casus cum manifestissime distinguit Ictus, consistere recepta scriptura non potest, quæ eandem distinctionem in idem jus in utroque casu ponit. Hæc vix licuit exarare, instante viro: quæ velim benigne accipias, & plura ejusdem modi sæpe ad me mittas. Paribus te rebus remunerabor. Vale vir doctissime & salve. Ingolst. xvi. Junii.

EPISTOLA. XXIV.

SCIPIONI GENTILI S. D.

Hubertus Giphanius.

Astorsium.

MAgnifice D. Rector, malle cum salute literas a te mihi, adde etiam pecuniam Bucinianam, quam nudam illam attulisset hic adolescens: excusavit tamen honeste tuam & Scherbii nostri opinionem de discessu meo. Et certe jam Pragæ me esse oportebat: sed cum tot impedimentis tam cito movere castra non possum, id tamen ago, & ut spero, perficiam, hoc ut mensse, cujus hodie sunt Calendæ nostræ, sim Pragæ, Deo adjuvante. Intellexi ex hoc adolescente, pecuniam Bucinium misisse. Debet ille mihi 70. fere florenos: chirographum habet D. Rittershusius. Ea pecunia si per te auctoritate Senatus Academici inter creditores dividetur, rogo te pro amicitia ut mei quoque rationem habere velis: præsertim cum debitum illud sit ex convictu, quod genus & prærogativam & privilegium habere solet. In Thesibus tuis miratus fui laudari a te Decianum de Principatu & Repub. Romana: cujus ille non magis quam juris civilis (de quo tamen *ἄχῃ* reliquit incondita & barbara multa & ingentia argumenta, in quibus *ἡ ἐπινοία ἐστὶ τῶν Δοξῶν*) peritus fuit. Mixto ejus argumenta, quæ procius partim falsa, partim inepta.

Scd

Sed de his aliisque brevi coram (Noriberga certe iter faciam) aut literis Pragensibus. Vale vir doctiss. D. Scerbio, & D. Rittershusio, quem puto jam dictata mea quædam Philippo ab Oyote Noribergam una cum Oppiano suo misisse, salutem. Fere omiseram allatum huc nuncium horribilem de casu atque adeo morte Electoris Palatini. Spero fallum. Ingolst. salutem & aliis amicis.

EPISTOLA XXV.
JOSEPHUS SCALIGER S. D.

Scipioni Gentili.

Altorfium.

Quum tuæ literæ mihi redderentur, is qui eas mihi tradidit, statim numere respondi. Quare si statim ut debui, aut ut tu sperabas, non rescripsi, pecto a te, ne negligentia aut oblivione id factum putes. Testes possum dare familiares, & amicos meos, qui id ætatis hominem mirantur tot epistolarum scriptationibus quotidianis superesse posse, quæ meliorem partem & temporis & studiorum mihi suffurantur. Præterea quæ prælo subjicimus omnia manu nostra descripsimus, neque ullum, qui labores nostros levet; habemus, & profecto, qui possit aut sciat eadem præstare, hic video neminem. Gratus vero tuus in me est amor, & pietas tua; quæ facit, ut omnibus officiis me tibi talem probem, qualem esse tibi persuasisti. Nam quod versiculos a nobis exigis, veteor ut hoc sit ex dignitate, si ætatem spectes, aut ex amicitia, si non omnia tua causâ velim. Nam in hac senectute versus facere est insanire, amico vero aliquid negare, est pietatem lædere. Scito ergo me nihil magis invitum facere, quam cum reverentia amicitie in veterem ludum Poëtices me includere cogor. Et miror quare amici hanc operam a me exigant; qui nullum bonum versiculum mihi imputare possunt. Quis illis persuasit me Poëtam esse? Non expectandus est obtrektor, qui mea Poëmata damnet. Ego primus illa traduco, & conspuo. Ne quid tamen horum ea causâ me dixisse putes, ut hoc onus defugiam, accipe quæ nunc e lectulo surgenti mihi exciderint, ut si tibi placent, utaris; sin autem, ut eorum culpam in te conferas, qui invitum delirare cogis.

In Scipionis Gentilis J. C. librum de donationibus Magno Magnæ Britannia Regi oblatum Josephi Scaligeri. Jul. Cæs. F.

Culte liber, vigili doctus quem Scipio cura

Sacula victurum multa polivit opus.

Hospes honorata succede penatibus aula,

Cui sacras redimit terna corona fores.

Magnanimo missus donum spectabile Regi,

Materia primus premia carpe tue.

Si fas vera loqui, neque fallunt omina vates,

Vana neque est, illis numen inesse, fides,

Yy 2

Qui

Qui donare doces, non indonatus abibis,

Qui Regis donum & Regia dona meres.

Tute tibi hoc intristi, Mi Scipio, tibi exedendum est. Paruit tibi. Tuum est videre an tali dehonestamento librum tuum proscribere velis. Si mihi credis, non facies. Si faxis, non ego solus plectar. Rittershusio amico summo meo & Collegæ tuo memini me Jambum Græcum postremis nundinis misisse. Velim scire, an acceperit. Nam si non accepit, perierunt illi versiculi, quia nullos servare soleo. Et istud epigramma, quod tibi exaravi, perierit, si hæc literæ ad vos non pervenient. Audio Gifanium testamento sua opuscula & lucubrationes Rittershusio legasse ea conditione, ut ab eo cederentur. Memini me ante biennium illi longam epistolam scripsisse, in qua non solum locos Lucretii, de quibus consuluerat me, explicabam, sed & multa alia adjeceram, quibus editionem Lucretianam exornaret. Quam tamen accepisset, tamen tanta fuit ejus impudentia, ut negaret ad se pervenisse. Idque semper solebat facere, ut sibi attribueret ea, quæ ab aliis didicerat, & si quis plagii eum postulare vellet, haberet ἀπολογία paratam, se nullas literas accepisse. Bis terve ausus est apud amicos nostros queri, se nihil litterarum a nobis accepisse, qui omnes, quas illi scripsi, recte accepit. Sed eum hominem nunquam fuisse puto, qui & in illis sordibus, quas omnes norunt, vixit, & nullum amicum sibi quæsit, & qui bene de illo meriti erant, illis se quoque nihil debere profitebatur. Interest tamen Reip. literariæ, ejus lucubrationes edi. Fuit enim doctior quam probior, & nos ejus doctrinam probamus, mores execramur. Vale Lugduni Batavorum. Nonis Martii Juliani. CIO IO CV.

EPISTOLA XXVI.

JOSEPHUS SCALIGER S. D.

Scipioni Gentili.

Altorhium.

Quanti nostra intererat Commentariolum accipere, tantæ voluptati fuit nobis redditum esse. Hoc solum morabatur editionem Menippeæ, quo Scripto non puto abhinc mille quingentis annis festivius aliud produisse. Dignus profecto factus patre suo, qui vix major xxv. annorum æquavit, vel potius superavit gloriam superiorum omnium ingeniorum. Pietas & amor in me hoc expressit ab illo, ne scelestissimus omnium bipedum impune bonis malediceret. Gratias ægimus tibi, vir præstantissime, quem non piguit tam justos conatus adjuvare. Nam absque hoc immortalis beneficio tuo foret; non illo ornato proditura fuit satira, quo nunc culta est, quam nunquam deponent de manibus ii, quibus cordi est nihil nisi comptum & ingeniosum legere. Tanta ejus elegantia est, tantus lepos. Curabitur vero a nobis sedulo, ne vel minima harum rerum suspicio in vos cadat. Tamen enim nullus monuisses; tamen non minus ad nos, quam ad vos pertinebat hæc silentio obrui. Adeo vero impudens fuit illa Furia, ut homines probos in me testes produceret, in qui-

quibus & tibi locum dedit: quum quidam Itali nuper ad me scripserint, de se illum non minus, quam de te mentitum fuisse. Profecto nullum sæculum tale portentum tulit. Dum illud execrandum opus Moguntiaci excuderetur, non pauca de suis nartheciis in illud infulserunt, homines insigni pietate Løjolitz, etiam ipso infcio. Itaque non mirum est, in tantam molem excrevisse, dum in illud plus quam quinquaginta nebulones stipem illi æruscatori contulerint. Si quæras causam odii, profecto aut nullam proferre poterunt, aut non nisi ridiculam. Neminem unquam offendi. Maledicentibus ita, uti digni erant, respondi. Si solis sibi jus esse injuste obtrectare, nobis juste injuriam repellere non licere putant; hoc modo sane vicerint. Et certe in hoc illis herbam tradimus. Quandoquidem proborum non est maledictis certare. Multi ad me scripsere, ne vel minimo responso carnificis illius contumelias prosequerent. Sane juste judicant. Sed uno, aut tribus verbis mendacium de Burdonibus profligare non erit infra dignitatem nostram. Sunt enim quidam, quos falsæ contumeliæ magis, quam veræ laudes oblectant. Itaque propter illos hoc fiet; non propter probos, quibus carnifex ille tam portentosam fabulam persuadere non potuit; cujus auctores quosdam Italos scimus, cum interea longe plures in Italia sint, qui contra sentiunt. Vale vir optime & eruditissime. Lugduni Batavorum. VI. Kalendas posteriores Martii Juliani. CIO IDC VIIII.

EPISTOLA XXVII.

ISAACUS CASAUBONUS S. D.

*Scipioni Gentili.**Alorsum.*

Perjucundæ mihi fuerunt, quas a te proximo mercatu Francofordiensi accepi. Nam ex eorum numero, quorum amicitia gloriari soleo, es profecto tu, Vir præstantissime, merito tuo inter primos. Equidem singularem tuam eruditionem & in utroque genere scribendi facultatem admirabilem, pridem noram: sed me ista minus afficiebant, quam illa, quæ postea summa esse in te deprehendi, cum de facie te novi, & ut sermones tecum sererem mihi contigit. Pietatem dico, & elatum longe animum supra ista caduca & inania, * quæ hodie quis non miratur, quis non sectatur? *δεινός γὰρ τῆς ματαιότητος ἕως ἐπέτυχε τοῖς αἰπάντων, ὄλιγον δὲν ψυχαῖς.* Itaque *προκόπη τὸ ψῶδον*: illa vero lux quam patres nostri videre immortalis Dei opt. max. beneficio excitatam e densissimis tenebris, ne ingratis auferatur, cautio est. Quo audentius conspirare inter se oportet eos, quibus dedit *ὁ παντὶς τῆς ἀληθείας οὐδὲς εἶναι τὴ φῶς*: ut mutuis allocutionibus sese invicem solentur, & ad veram constantiam hortentur. Ad illorum numerum cum & me & te pertinere confidam *ἐν Κυρίῳ*, Clarissime Scipio, nihil potest mihi gratius contingere, quam ut vel tuas legam, vel ipse ad te scribam. Atque utinam

Y y 3

non

* In Autographo Scipio ad Marginem adscripserat. *Intelligit conditiones Bisturigiens & Aurelia splendidissimas, quas repudiavit cum Papistica &c.*

non essent *ἕξει τὸν μεταξὺ*, non tenerem me, quin te aliquando inviferem, quo possemus una de presenti rerum statu, qua gemere, qua letari. Verum id quia nobis ne sperare quidem licet, certe quod superest, ac licet, crebris literis te, *σπλαγχαζῶμεν*, quaeso te, *τὴν περυσίαν*. Ex tuis didici, esse isthuc Judaeum gente, professione Christianum, qui edendis Rabbiorum libris det operam. Beasti me, Mi Gentilis, hoc nuntio, nam ego, qui in elencho Francofordienfi libri ab eo praemissi titulum legeram, cum neminem invenirem, qui aut librum illum edidisset, aut de eo quicquam haberet compertum, miris modis angebar. Est enim ejus generis liber ille, ut nihil possit mihi ejus lectione aut optatius aut jucundius contingere. Quare te per omnes Musas oro, obsecro, hortaris illum meis verbis, ut quicquid nactus fuerit magistri illius, quem ipsi *Rabben Haccados* nominant, publici juris quam primum faciat. Sequantur velim *R. Haccanas Nehumia F.* & incomparabilis *R. Mosis Maimonis F. More Hannebukim*. Habet divinus Scaliger hoc opus & Hebraicum & Arabicum, quomodo est ab auctore editum. Horum & similium auctorum editione mirifice literarum meliorum studia iti adjutum nos quidem judicamus. Quod me hortaris ad observationum sacrarum scriptionem, agnosco & pietatem ergo Deum tuam, & amorem erga me. Nam quod tibi persuades posse me in eo genere aliquid, benevolentiae est tuae adversum me, non mei meriti, etsi non iverim inficiās, pluculas vigiliās nostras ei curae fuisse impensas: atque adeo hoc unicum esse jampridem studium, quo capimur, quo pascimur. Sed ubi locorum sim vides, Mi Scipio, neque ignoras quam odiosa res sit veritas iis, quibus ultro se fecere obnoxios, qui nos alunt. Sed de hoc genere toto proximis literis, Deo favente; plura habeo enim quae tecum velim communicata. Vale Clarissime Scipio. Lutetiae Parisior. a. d. II. No. Jan. 1710

10 CV.

EPISTOLA XXVIII.

ISAACUS CASAUBONUS S. D.

*Scipioni Gentili.**Altorfium.*

Cum haec ad te exarabam, vir praestantissime, ita curis variis distringebam, Cut nemo magis. Sed hoc quasi solenne tempus ad scribendum silentio transmittere religioni mihi fuit: cum praesertim faciam nihil libentius, quam ut tecum per literas confabuler. Quod si non deficeret otio, amplum scribendi argumentum Italia vestra suggererat. Nam obsecro, vidistine, quae superioribus mensibus Venetiis prodire scripta? ego vidi, si non omnia, certe maximam partem. O viros! O exactam earum rerum cognitionem, quas in illis oris nemini putabant plerique esse notas. Multa legi, imo pene omnia, quae vidi inde profecta. Probavi omnia & laudavi. Sed inter omnes, mirum dictu, quantum judicio Paulus excellat: quem scimus virum esse doctissimum, vitae innocentissimae, judicii limatissimi. Hujus si scripta legisti, cequid de

de vestra Italia bene sperare incipis? Videtur enim veritatis strictura aliqua illic affulsisse: quæ volente Deo clarum lumen olim sit ibidem accensura. O si me vivo hoc fieri videam! *πῶς μοι χαίρει ἰσθῆα χθόν.* Sed obliviscor occupationum mearum. Quare desinam, & ut silentium meum apud Doctissimum Othonem excuses te orabo. Vale vir Clarissime Lutetiz Parisior. a. d. xv. Kal. April. c15 13c vii.

EPISTOLA XXIX.

SCIPIONI GENTILI S. D.

Geobfredus Jungermannus.

Alsorham.

Hæri quæ fuere ipsæ Kalendæ Augusti adpencem ad notas tuas, Vir Ampliss. accepimus, cum literis tuis ad me, & alteris a Cl. Rittershusio. Sic est vero, & me ipsum moleste valde tulisse has frustrationes, quæ literis nostris accidere. Et illæ vero, ut jam intellexi, quas tum Rittershusio nostro scripseram interierunt etiam. Repetii tamen pleraque in alteris, ubi & locum illum, quem amanuensis tuus non totum descripserat, ad oram adposueram, in alteris inquam ad eundem Rittershusium nostrum, quæ, ut suspicor, ad illum quoque non sunt perlatæ. Nec enim respondet quidquam ad eas. Iratos itaque Deos viales putem meis literis, & tam sinistro uti Mercurio tabellarjos? verum si hæ modo reddantur, locum infra scripsi, quem in tuis notis non perfectum inveni. De ceteris mehercule non recordor amplius. Si quid erit, leve scilicet erit & in quo ego solum & mei similes minime acuti ingenii homines hærerere solemus. De crucibus quod attinet, profecto ego mihi ipsi & animo jam cruces fixisse experior. Consulueram te sane prius super hac re. Ita tamen doleo, ut vix credas, quod id tibi displicere videam. Quid meritus ego? ait ille apud Comicum, & tu sane alterum, quod ibi scriptum, mihi respondere potes, si agere velles severe. Ceterum si me *ἀλλοις ἐν ἰσθλοῖς πῶς ἂν ἀπαθῆσθαι ψέγων.* Quod faciam libens, ubicunque te id velle intellexero. Jam cogito in adpencide denuo præfigere numeros, ab unario repetens. Paginis vero, ut ipse fecisti, margini additis, ad quas nempe addendæ hæ notæ supernumerariæ. In indice vero, ne ea res sit non satis explicata, literam ad illos numeros addam, sub quibus notæ adpencidis: ad illas, quibus Meurfiana epistola exornatur. Indices duos jam confeci: rerum unum, alterum authorum, ubi novæ & recentiores pono tantum absque numero: nisi ubi laude adficiuntur: ubi notantur, & id indicare, nescio an ubique tæ humanitati placeat. Quod meæ valetudinis ita curam geris, id gratissimo animo adgnosco, & loco amoris magni erga me, quo quidem amari a tanto viro me non dignum reor, habeo. Ceterum negotia mea ejus curam habere mehercule interdicit; & parum etiam certe, Mi Amplissime Domine, in me situm est, adeo tenuis opera a nobis Reip. literariæ potest dari. Oculum tamen dexter, quo mihi valeo per aliquot hebdomadas male valde habuit, adeo ut medicus no-

ster

ster mallet me aliquantisper λιποτακτεῖν, quamvis ego mentem alio, & alio dividam aures. Quas vero grates tibi agam, Mi Ampliff. Dn. quod tam honorifice mei mentionem in illa Notarum προήκη facere volueris, sicque me tollis humo tecum in sublime? grates persolvere dignas, non opis est nostræ. Nil possum nisi devotam animi mentem tibi reddere, qua sis quæso contentus interim. Si titulus in tempore nobis afferatur, δέγμα quamprimum ut habeas, operam dabimus, quod valde vellem. In talibus enim sua cuique sententia est. Nec plura jam, quam ut valeas ex animi tui sententia vir ampliff. Dn. honorande. Scribebam raptim. a. d. iv. Non. Aug. e typographio Wecheliano.

EPISTOLA XXX.

SCIPIONI GENTILIS D.

Gothofredus Jungermannus.

Alterum.

ITerum itaque conquerendum de literis nostris, vel potius earum latoribus, qui vel non curant, vel sero curant. Tuæ enim ultimæ, datæ secunda die Septembris, ut ex subscriptione agnosco, octava ejusdem mensis mihi redditæ fuerunt, quum jam die antecedenti tui commentarii a prælo essent absoluti, & Francofurtum ad Mœnum transvecti, adeo ut re non amplius integra minime illos defectus supplere potuerim. Sed tuæ quidem, mehercule, ultimæ inquam, non moram duxerunt in via: meas vero qui tulit vel curavit, adfusandus est, cujus tarda operam sero ad te pervenerunt. Fuit vero ille defectus ipsissimus in litera S. quem petivi aliquoties, & literas istas, quibus jam antea supplere te dicias, periisse scias. Ego sane illas non vidi. Interim sic rem gessi, forte nimis temere; jussi totam Periodum illam: *quibus sane consentis* &c. usque ad *Martialis* omitti. Nec enim ex tui animi sententia opus in nundinas protrahi amplius putavi posse: imo nec consultum id erat, ne præli sodales dilaberentur, ut solent cum nundinis, quum se ne dieculam ulterius obligatos norint: nisi que Marnius id prima nundinarum hebdomade habuisset, e re ipsius plane non fuisset. Ceterum mi amplissime Dn. Amice & Patrone Magne, nil metam male habet, dicam enim verba ut resest, quam quod semper adeo metuis, ne mihi sis molestus. Ita enim rursus ais, te ideo dolere, & ut ignoscam petis. Ita me Deus amet, erubescio nimis ad hæc verba: quum præsertim sciam quam nihili sint ea quæ in tuis præstiti, immo non præstiti: & mihi nihil jucundius posse accidere, quam si vel innuas, qua re tibi gratam opellam navare possim. Quod profecto a nobis, tenue quibus ingenium & eruditionis curta supellex, ut optatur, ita excogitari non potest, nisi indicetis ipsi, ita opes nostræ sunt inopes. Ut ere itaque tuo Jungermanno pro lubitu, si illum modo gaudere vis, & voluptate affici. De exemplis mittendis & describendis, quæ mandas excerpti, & Marnio nunciari jussi: oculi enim valetudo mala, cui adhuc medicinam facio, mihi Francofurtum ire vix permittet, nisi sero, & quum jam nundinæ ad finem spectabunt. Dn. Bongarsius

sius Francofurtum salvus jam pervenit. In præfatione tua ad ipsum ea sicut voluisti, reposui. Spero alias titulum, & quæ commentarios præcedunt ita curata, ut tolerari queant. Testimoniorum sane de Apulejo singulorum titulos mandaveram minoribus literis adornari: sed solemniori more nostri festinabanteo magis, quod nundinæ jam advenerant. De indicibus utinam tibi saltem non improbarentur, in quibus Meursiana omnia omisi. In ipsius emendationibus nulla mihi placuit, magis quam illa de *fanatico*. Quod ad D. Stok atinet, ea de re scripsi ad Marnium, scilicet me receivisse, illum habere exemplar commentariorum Donelli perfectum, & quisnam ille esset me scire cupere, quidque Marnius haberet in animo. Rescripsit ille inter alia hæc tantum. *Ille Doctor Stok ante aliquot menses mihi scripsit de defectu in Donello, quem Dn. Scip. Gentili misi, de quibus ut & aliis rebus tecum in nundinis conferre volo.* Ita enim verba Latine sonant; quæ mihi Germanice perscripsit. Cæterum ut tandem ad illud veniam, quod scribis te cum Rittershusio meo sollicitos ob functionis meæ incommoditatem, velle ut vobiscum essem loco honesto, si non sim a professione alienus: vosque ideo cogituros & conaturos, quas tibi grates agam, mi Amplissime? Non opis id nostræ est. Quamvis enim satis honesto stipendio sim apud Marnium, tamen laborum nimia est moles, quæ nullam refectioem admittit, omnemque valetudinem negligere cogit, quod alias ferè facere soleo. Accedit hoc, quod ita penitus abstrahar a jucundissimis studiis utriusque linguæ, & bonis auctoribus versandis, cum tamen ego id unice in votis habeo, si talem quietem & otium nancisci possem, quod illis tranquille tribuerem. Otium enim absque literis, mihi mors revera. Ut tamen sit, non facile avelli me patior a loco, ubi semel assuevi: nisi oculorum *mihi* etiam accederet, & Lingelsheimus meus (cui hæcenus id oculatavi, rescivit vero per alium) mihi inclamaret scio quid agerem, an me velim perdere. Variis quidem modis Marnium hic commoratus expertus fui, an labores mei minui possent, quum me invito ideo amici magni Marnium objurgarent, quasi me oneraret nimis. Suscepi itaque primum duo præla, dein per aliquod tempus tria, mox tria cum dimidio, dein tantum unum in illo difficili Concordantiarum Græcarum & Hebraicarum veteris Test. cum pauculis aliis, & constitui per hanc hiemem, si hieme pergant, unico prælo saltem inservire, sed varia simul aliorum *ιδειµατα* mihi supplenda sunt, nisi Marnius velit damnum facere, & itur ad me de singulis quisquiliis, ubi hærent. Hæc vero omnia ut me de recreatione cogitare non facerent, ita aliud tamen facit. Biennium jam est quod præla bina e nostro typographio ad majorem Aubrium translata fuerint, cum & ipse hanc artem tractare velit. Incidunt tamen inter illum imperitum profecto & minus aptum ad gubernandas operas, & nostrum senem, quem Marnius præfecit, quique fidelissime & diligentissime omnia administrat, varix lites, dum quicquid ille corrumpit & peccat, in nostrum transfert: & alias etiam Aubriani rationes reddi sibi Marnio volunt, & hereditatem prorsus dividi, adeo ut aliquoties officina claudi debuerit, quum alias

inter has occupationes ad calculos sedere quiete nequeant. Unde necessario forte mihi de alia conditione cogitandum. Nec tamen ullam præoptarem, quam de qua scribis. Fuit enim mihi in votis, & id non occultavi prorsus apud alios, jucundissimam vitam mihi fore, si Deus me aliquando Altorfium transferre velit, ubi Philologia (quæ Dea in patria mea heu! evulit & spernitur) suam sedem fixit. Sane probare cogitarem *ὄν θεῶν* vobis tenuia officiola mea, ut videretis me id unice spectare, ne ingratus mori aliquando viderer. Unum est, quod considerandum vobis relinquo, nec audax sum nec facundus. Quamvis & Rittershusio duce quidvis audendum videatur. Sed nec doctrinæ eruditæ ulla apud me copia, quamvis vobis magnis doctoribus de ea consequenda aliqua minime prorsus desperare possim. Cæterum molestus fui tibi plus fatis. Jam adgredior idem Rittershusium meum. Vale atque salve mi Ampliff. Dn. & amice, atque patrone unice. Hanoviz. x. Septembr.

EPISTOLA XXXI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Gosbfredus Jangermanus.

Altorfium.

NOn potuere libro tuo manus admoveere operæ nostræ, occupatæ hæcenus in Philippi Mornaii responsione ad Perronium Cardinalem, ab alio nobili Gallo in Latinum sermonem translata (quamvis stilus mihi ipsum Mornaium sapiat) quæ absolvi prius debet. Brevi vero id, Deo volente, fiet, & statim succedet tuum; literas vero tuas accepi, & gratias tam largas ab amico mihi actum iri pro officio, quod suscepturus sum in tuis, non sperabam. Nihil tamen alienum facis ab humanitate tua. Cum vero non mihi ipsi liceat ad prælum corrigere totum illud scriptum tuum, vir Ampliffime, ita capior, dum obiter & quantum temporis Lexico Græco suffurari licet, numeros in illo signo. Sic enim est. *ζωὴ ἐς ψυχὴν* mihi, non illæ de quibus Juvenalis, sed scripta & *ὑπερνήματα* talia, quale tuum edecumatum sane & nitidissimis emblematis varium. Sed nolim quid dare tuis auribus: ad alia pergo. Miror in tuis nihil de transmissis ad te, Vir ampliffime, & Rittershusium nostrum literis cum falce librario, me legere. Tradidi illa omnia in nundinis Martino Preu, jam apud Marnium commoranti, qui vobis credo notus, uti qui se diu olim in vestra Academia studiis operam dedisse ait. Erant aliz occasiones mittendi, sed ille volebat ut per se curarem. Marnius alias quinquagena exempla edet charta meliore & lætioræ. Nec tu solus conquereris de intolerabili charta, quam hodie typographi abutantur in libris excudendis. Illustriffimus Scaliger graviter quoque illis succenset, cujus verba ex literis, quas hîc nundinis ab illo accepi, non possum omittere quin adscribam: *Fideliffima ait totius Europa Germanorum natio fidem decoxit in edendis libris. Princeps illa aliis viam prævit, male de bonis auctoribus merendi, quum omni pudore posthabito in libris excudendis ea charta utantur, qua ne ad sua salsamenta involvenda*

cessari

*coctarii uti volent. Hoc incivile exemplum omnis Europa nunc sequitur, præter
 Belgium & Lutetiam. In illis locis supersunt adhuc vestigia veteris pudoris,
 & reverentia litterarum. Hæc ille. Noster tamen videtur ex parte excusan-
 dus, quod commoditas è proximo bonam chartam curandi illi desit: non vero
 Basileensibus & Parisiensibus, nec Batavis credo. Noster cogitur poscere ultra
 quinquaginta milliaria: unde facile conjectari, quantum pro vectura pretium
 exsolvendum. De Characteribus vero nihil verearis, Vir Amplissime. In
 illo specimine charta non adeo imbibit, scilicet τὸ μέλαν. Nec solent literæ
 bene nigræ apparere, nisi post decem vel duodecim paginas prælo absolutas:
 tum magis accipere solet charta typorum formam & nigrorem. Sunt cer-
 te eadem literæ in tuo specimine, quas vidisti & in indice. Sed narro tibi, Vir
 Ampliff. & amice magne, cum forte acciperem Apulejum (editio est Vulcanii
 a Raphelengio in 16 cusa 1594) invenio me quædam Heidelbergæ,
 dum ante triennium animi causa illam ἡαυμασίαν Apologiam percurrerem,
 notasse ad libelli margines; quæ cum bona venia liceat me facere judicii tui,
 & raptim enotare. Scilicet dies hodie ἡ κυριακή feriandi tempus concedit.
 Video te vero notasse, quod Erasmus citet librum de Magia. Sic fere & Valla
 §. Elegant. 42. Apologiam de Magia laudat. Sed ad rem ipsam. Locus ille p.
 260. in ed. Vulcanii. Ego adeo servor. Tu an abeas ad agrum colendum, an
 ipse mutuaras operas cum amicis ambias, neque scio neque laboro. Hic varie va-
 rii. Tibi & Casaubono nostro placet servior. Est & qui cornor voluit. Sane
 τὸ servor pro observor non malè notæ videtur: & alicubi ni fallor eo significatū
 Casaubonus in ipsa Apologia reponit. Mihi omnino placuit emendare,
 omnibus literis servatis. Ego a te observor. Quæ conjectura mihi nondum
 displicere potest. Opponit enim clare se observari ab illo nebulone: quem ipse
 tamen nec curet nec observet. Statim ibidem v. præced. cum ipse humilitate
 abdita & lucifuga non sis mihi mutuo conspicuus. Non probatò μαλακῶς
 Putschius meus mutantem Casaubonum in abditus, accipiebatque τὸ lucifuga
 adjective, putabatque se legisse apud Lucilium Lucifugus Nebulo. Pag. 262.
 Maxima quæque scelera &c. ubi contra hanc temere inter illustres viros divites
 comparent. Vulcanius hæc temere. Putschius haut temere, ut & a te optime edi
 video. Illud dein paucioris habeo, quod habet vetus editio Florentina non ne-
 cesse erat mutare Fulvium in habiro, quum habeo idem valeat: verum phrasim
 tecum non adsequor, nisi si putes tamen, ut pluris ita paucioris dici posse com-
 mode. p. 266. quin inquam vana &c. Scelera immunia & inconcessa &c. An
 potius immania? 211. Quod si nihil remanet suspicionis, neque in piscato-
 ribus mercede invitatis, ad quod solent [ad piscem capiendum] [inclusa Putschius
 putabat Glossema. 216. Ceterum quamobrem plurimos jam piscis cognoverim, quo-
 rundam adhuc nescius esse nolui, discat, &c. Placebat mihi: nolim, discat.
 Sic enim mox ante p. 27. in fine ait, se negotium piscatoribus & amicis dedisse,
 ut si quid minus cogniti piscis inciderit, ipsi ostendant & commemorent. Dein
 in Emnianis etiam statim vidi ibi. Surrenti fac emas glaucum Cumas apud. as*

quid? deesse piscem: & blandiebatur valde, quod de apua veniebat in mentem, cujus veteres mensas non exsortes fuisse patet ex Athenæo, qui tamen saltem Rhodios & Athenienses laudat. Emendabam itaque proxime ad literas, *Surrenti fac emas glaucum, Cumis apuas, quid?* Nec mihi alterum magis probaretur, si fundum meæ sententiæ haberem, apud Cumas scilicet eum pisciculum in pretio fuisse. Sed bonos auctores evolvere mihi operæ meæ interdicit. Ibi dem *Ambraciam* pro *Umbracia* etiam olim restituit Mercurialis 1. Var. 25. p. 280. *si cocto ventrem ruspärer hepetia sustoderem.* Sic quos vidi, sed cur non potius hepatica. *ἡπάτια ἡγῶν ἡπατιονοι.* p. 284. *Cujus pueritia etsi nihil ad religionem suffragaretur, tamen accusatio fidem derogaret.* Hærebam & ego hercle hic, & putabam forte mihi pro nihil legendum. Pueris scilicet ad sacra illa opus fuisse, & quamvis itaque pueritia suspicionem de illis sacris magicis movere posset, tamen ad accusandum fidem habere non posset. 285. *Magia ista quantum ego audio, res est legibus delegata.* Male; cogitabam, *relegata.* jam capio ex tuis illud alterum 288. *Aristoteles adea in problematis scriptum reliquit, quibus æque caducis a dextero.* Omnino puto in æque transpositum, & sic repono. *Aristoteles adeo in problematis scriptum æque reliquit, quibus caducis &c. tu considerabis* p. 291. *quippe omnibus sicut forte negotium Magia facescitur, quidquid omnino egerint, objicietur.* Melissus vester rectissime si cui forte. Ibid. statim. *Præsertim quod conditum cunque, quod obsignatum quod &c.* Emendabam, *conditum cuique,* 294. *Non insimulet Crassus servum suum? sed ipse hæc potius de fuligine & pinnis mentitus est.* Omnino deleverim notam interrogationis, & repono: vel; nisi tamen ex Florentina editione quæ habet: *Nonne simul & Crassus,* &c. quis legat nunc ne insimulet Cr. S. suum. Sed. &c. p. 295. *Iste cum maxime præfens per libellum loquitur, non quin &c.* Hic vero indicabo palmariam correctionem quæ profecta a Putzchio meo scilicet leg. *Is tecum maxime præfens &c.* Nihil verius. 297. *Id munus cum primis gratum mihi fore. Sed ea se fecisse, perinde ut oculi suppetebant.* Tu edis ex ea. Nescio an non hic menda ex compendio la scriptura lateat. Ajunt enim Philomathis codicem habere, *secundum ea* quod mihi videtur germanum, *secundum ea, In mōis* postea: quod etiam Scaliger Varroni restituit. Ubi secundam partem faciunt. p. 301. *Ibi omne virus totis viribus adnixi effudere. Ibi maximeangebantur.* Mallem: *effudere, ubi m. a.* Nihilne levius habes, inquis? imo hoc. p. 302. *Consilium istud cum alii approbarent, tum maxime,* &c. Me nescire an non melius, approbarunt. Et hoc. p. 305. *Non nihil a me in communibus studiis adjuvantur, an adjuvatur?* Ut saltem de fratre puero intelligamus. Nec hoc præteream libens ead. p. 305 *quoniam mihi soli, ait, rerum omnium considerare sese & credere.* &c. Casaubonus ibi hæret. Ego dudum puto *solus rerum,* ut *dulcissime rerum* apud Horat. 1. Sat. 1. κ. Ovid. 1. de Art. Am. & ibid forte hoc modo *latissima rerum.* p. 316. *præterea ut convivis multis ac molestis supersederemus.* Mallem *ac molestis,* nisi rectius putes *convivis ac multis molestis.* ibid. *vel enim sub ulna maritæ cubet in ipso gremio terræ.* Video hic quosdam

conjectare, quibus & me aggregavi, legens *marita accubet*. p. 320. *ego vero quietis & concordia & pietatis auctor, conciliator, fauissor*. non possum probare Casaubonum, qui *fautor, suator*, quod & sibi displicere . . . . . terna enim opponit ternis, quietis auctor, concordia conciliator, pietatis fautor p. 322. *quem ille bonum virum ait, cujus animi disputationem tam plene suis literis collaudat*. Casauboni illud Aviti hic locum habere non existimo: legendum forte *dispositionem*, quod tamen mihi ipsi non probatur satis. p. 327 *adeft etiam tutor, auctor mulieris, vir gravissimus &c.* hærebam, putabamque transposita & legendum *auctor, tutor mulieris*: quo me scilicet sequentia inducebant. Et eadem p. *an uti rem familiarem suam meo adhortatu pleramque filii condonasset*. Suspicebamque *ubi rem*, suspicebam & *condo* . . . . . p. 328. *saltem fingite aliquid, reminiscimini, quod responderatis, qui vos ita rogavit*. Et quoniam &c. non recte puto Casaubonum legere *comminiscimini*, sic enim supra p. 290. *finge aliquid, reminiscere, excogita*. Dein legerem *responderetis qui vos ita*. Enecas me tuis ineptiis, inquis, & πῶς tandem φλαρῶν. Sic est, vir Amplissime & amicissime, imitari didici istos criticos, quamvis in eorum Confessu vix imi subfellii virum me profiteri audeam, qui sic amicos suos solent beare. Ignosce, ignosce, quæso, quod meas quisquilias adeo tibi ante pedes spargo. Notavi ista, ut dixi, Heidelbergæ, nec potui recensere. Et (malum) fere oblitus sum, quod ad tua pertinet. Scilicet in textum me inseruisse tales *παρέρχεται* ubicunque ad notas tuas lectori recurrendum est, si rectius velit omnia intelligere & clarius. Id credo me non fecisse tuis ingratis. Sed vidistine partum, quem ὁ καινὸς φωνῆ σὸν ὦσ edidit contra incomparabilem Scaligerum? omnes docti, in quibus Gruterus noster, judicant, nullum librum ab orbe condito prodiisse tam diabolicum; ego non tanti putabam emere nō poenitere: charo enim vendebat bibliopola. Sed satis est tandem a me litatum nugis, quas tibi jam plenis literis oggero. Tu iterum iterumque rogatus amico velis ignoscere. Saluto officiose Clarissimum Hubnerum & Rittershusium, & te quoque Vir Amplissime εὖ χημισα valere atque salvere jubeo. Scribebam Hanovix e typographio Wecheliano. A. D. VI. Idus Maj. CIO IOC VII.

EPISTOLA XXXII.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Petrus Brederodius.

Altorfium.

ET si nuper tibi, clarissime & amicissime Gentilis, pro jure conjunctionis pauca de nostris scripserim, nolui tamen officii communis amicitia deesse. En tibi literas a parente tuo viro Clarissimo, recens mihi a Medicinæ doctore, qui ante paucos dies ex Anglia Francofurtum venit, traditas; is quædam præterea sibi a parente tuo credita, quæ tibi nuncupative referre debebat, se habere dicebat, quæ tum expiscari licuit; tangebatur negotium aut ipsam personam Pacii, a quo tibi cavendum putat. De Lipsio etiam quædam adscriptum superioribus, & nunc etiam de Clariss. Gothofredo nescio quid ausim

Zz 3;

scri-

scribere, video illum magis magisque in vestras partes inclinare. Vestrum erit hisce tam bellis occasionibus oblati frui, & vestrae scholae tam robusta fulcra suffulcire. Ego si instetur, aliquid ausim polliceri, dummodo vestram super hac re voluntatem & deliberationem agnovero. Ex Gallia rumor defertur, Regem Christianissimum in agro & in continenti Rotomagi esse, & militem Rotomagensem, cum in Regios impetum faceret, caesum partim, partim repulsum fuisse, ac ex ea strage urbem ipsam in potestatem Regis pervenisse: hae hodie Colonia ad nos perscripta: uti & hoc, quod Parmensis Valencenis in Belgium revertitur, & consilium de profectioe aut expeditione Gallica mutaverit. Nostri praeparant se ad recuperandam possessionem Comitatus novae Aquilae vel de Meurs, a qua per Capitulum Colonicense Vidua dicti Comitis dejecta fuit. Hos etiam rumores hac occasione ad te scribere libuit, ne tibi papyrus mundam pro tegmine literarum tuarum emitterem. Tu solita tua & mutua benevolentia tuum Brederodium complecti perge & Vale. 17. Kal. Decembr. 1713. Francofurti.

EPISTOLA XXXIII.

SCIPIONI GENTILI S. D.

Petrus Brederodius.

Alterum.

Binas te mihi scripsisse literas, Clarissime Gentilis, ex posterioribus, quas heri accepi, percipio; priores nondum vidi. Scripseram tibi de statu doctissimi nostri Lipsii, eum a nostris veniam petitam obtinuisse; ac nunc omni vinculo liberum esse; eumque si forte hoc ab illo expeteretur amicorum suavis posse exorari, ut scholae vestrae restaurandae orandaeque operam suam tribueret. Quare vestrum erit dispicere, utrum placeat illius rei apud illum mentionem facere, & expiscari illius in Noricos animum. Puto optime inter vos, Gothofredum & illum conveniret, vosque velut ex tripode omnia oracula ederetis. De Gothofredo, si petant Amplissimi vestrae Scholarchae, non dubito, quin voti fiant compotes, illius enim animum vobis deditissimum esse ex ultimis illius literis perspexi; quibus se mirari significabat, tantum vestrum tamque altum silentium. Vos itaque pergit & literatos pro more tuo promovete, inde & ad te aliquando cum ad supremum gradum, cui nunc aitas, adscendete. Significavi Charissimo nostro pectori studium tuum & amorem, cujus etiam fructum ab illo senties. Clarissimus D. Doctor Sixtinus te officiose meis verbis salutat; is intellexit vobis deesse, qui vel pandectas vel institutiones legant; commendat vobis Juris doctorem virum doctissimum Marburgi promotum cognatum suum, qui aliquot annos Magdeburgi publice cum laude professus est; hujus si forte occasio sit, commendationem tibi cordi esse rogat, ille vicissim omnia studia tibi vestraeque scholae defert. Rerum novarum ex Gallia nihil habemus. Rotomagum obsidetur a Rege, sed neque urbs neque arx capta, cuniculi tentati in arcem, sed frustra, intermedium inter urbem & ar-

cern

cem Monasterium Rex occupasse fertur, in quo ille tutus a præsidio arcis urbi graviter impendit, eamque ex illo majoribus machinis arietat. De Parmensi varius rumor, alii illum ad fontes Spadanos ægrotum rediisse, alii nunc Lutiæ ingressum & mortem Briffonii, atque aliorum seditione populari interfectorum, ultum esse ferunt. Lotharingi ab oppido Stenzo per Vicecomitem pulsi cæsis 1400. militibus, tormenta novem hostibus erepta Sedanum deduxerunt. Hæc sunt clarissime & amicissime Gentilis, quæ ad posteriores tuas literas rescribere licuit. Tu nos amare perge tibi amicissimos, & diutissime & felicissime vive & vale. Francofurti ad Mœnum. xxvi. Decembr. c13 13 xci.

EPISTOLA XXXIV.
SCIPIONI GENTILI. S. D.

Petrus Bredaradius.

Absorbum.

Quid in negotio Clarissimi Gothofredi cum Amplissimo viro Domino Bennero actum sit, prolixè tecum agerem nunc, sed temporis ratio non patitur; hæc rei summa est; ut vix sperem D. Gothofredum ad vos commensurum; nam paulo ante nundinas Argentinz eo beneficiorum vinculo recens devinctus est, ut facile inde avelli non possit. Integrum trimestre ille expectavit, ut oerti aliquid in illo negotio statueretur; sed cum rem lentius promoveri videret, præsentia pro incertis amplexus est. Interea ampliff. Dno. Bennero illius verbis gratias habui, testatque sum promptam ejus erga Amplissimos, prudentissimosque Noricorum Dominos voluntatem. Nominavi illi alios, D. Wessembecium primarium Witterbergensem & Pandectarum Professoremf. Erfordiz, deinde Isaacum Casaubonum Græcæ linguæ Professoremf. Genevensem. Hæc universitatis nomine inter Clarissimum & Amplissimum virum Dominum Bennerum & me acta sunt. Mitto tibi corpus juris in folio Gothofredi. 6 $\frac{1}{2}$ fl. & Hotomannum de re nummaria 7 $\frac{1}{2}$ batz. solvi Wechelo 8. flor. summa 15. fl. quos mihi numeravit vidua D. Donelli. Tres fl. nondum a Cassiodoro accepi; sed quam primum solverit, reddam viduæ; hodie ipsum adibo. Doleo profecto Clarissimum Gothofredum Argentinz detineri, nam scio consuetudinem illius tibi jucundam futuram fuisse, famam & eruditionis & probitatis Academiæ utilem. Brevior nunc esse cogor, propter meam ab hac urbe profectionem, nam Argentinam excurro, inde intra paucos dies huc rediturus. Interea rogo, ut me inter tuos habeas tui amantissimum. Vale Clarissime Gentilis & meis verbis, ni grave sit, meum popularem Dominum Camerlinum saluta; cujus pecuniam ex mandatu Donellinz viduæ ab mercatore accepi, ac viduæ tradidi. Iterum vale. Francofurti. xxvi. Mar. tii. c13 13 xci.

EPI-

EPISTOLA XXXV.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Petrus Brederodius.**Altorfium.*

Literas tuas, amicissime Gentilis, superiore angario recepi, sed temporis brevitatem exclusus nihil tui rescribere mihi licuit: interea fidelitatem tuam in tuendo communi amico eidem multis commendavi. Hodie ejusdem mihi literæ redditæ sunt, quibus significat proxima occasione Argentina se tibi pluribus verbis scripturum. Nescio an recte capiam statum quæstionis: illene minoribus solum beneficium illud prætorium, quo illæsi servantur, competere dicit? hoc argumento solo videor mihi probare posse in eadem læsione duo simul remedia parata esse, Restitutionem in integrum & conditionem indebiti *L. 27. C. 57. 1. pr. ff. de cond. indeb. 25. ff. de minoribus*, pluribus aliis legibus si errem in statu, mone, & retrahere errantem. Quod ad Neoburgum attinet, en mitto tibi illius literas & ad Ampliiff. Senatam Academicum & ad te, quæso ut patrocinium ejus negotii in te recipias. Vides facile illum duplici causa intricari, violatione arresti & debitorum mole; de prioribus si peccaverit, veniam precatur; in posteriore paratus est solvere, modo illi competens dilatio sub cautione juratoria de solvendo concedatur, nam ut hoc beneficium illi, qui immobilia multa & magna jure domini possideat, impartiat, juri consentaneum est; quæso itaque ut in utroque, quantum per te fieri poterit, illi faveas, & sicut ingenii tui illum defendas. Omnia hic tranquilla & in alto silentio sunt. Expectamus eventum conventus & actionum Argorantensium. Speratur pax. Cuperem per te meo nomine plurimum saluti Clarissimum & Consultissimum Virum D. D. Wesembecium, cæterosque doctissimos & excellentissimos Viros Dominos Professores Dominos & amicos meos plurimum honorandos. Tuque carissimum caput diu vive & vale memor tui Brederodii. Basileæ. Kal. Februar. 1713.

EPISTOLA XXXVI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Petrus Brederodius.**Altorfium.*

A posterioribus meis ad te, clarissime & consultissime vir Domine & amice honorande, quibus tibi conjugium tuum, licet fortassis tardiuscule, felix faustumque comprecabar, literæ mihi a Nobilissimis magnificisque DD. Curatoribus universitatis Lugdunensis in Batavia scriptæ fuerunt, quibus rogor, ut ipsis consilio & ope adesse velim, quo primo quoque tempore eos de Magni nominis Jurisconsulto, qui in supradicta universitate operam suam primariæ professioni sustinendæ addicere vellet, certiores reddere non gravarer. Scis consultissime Domine, quid super hac re coram atque etiam per literas ante-

te hac rerum egerim; Fidem tibi meam & animi erga te sinceritatem ulterius probandam esse putavi. Ad hoc enim vetus nostra amicitia, & quæ nuperime a te honorifica gratissimaque cum antiquis amicis meis affinitas inita est, me obstringunt. De conditionum bonitate nihil mihi fas est dicere, antequam sciam, an tibi inde, ubi nunc es, discedere per pacta conventa liceat: deinde an etiam inde abire, & in Bataviam tuam familiam transferre animus tibi sit. Dispice itaque si placet tecum, cum lectissima tua, & honoratissimis socero & socru tuis, quid vobis facere consultum fuerit, meque quam primum fieri poterit, libere de animi tui sententia certiozem reddas. Non enim a me stabit quo minus meliore, splendidiore, & longe gratiore loco constituaris. Voluntatem itaque tuam mihi ut primum commodum erit, significabis; de qua ubi curatores ipsi per me certiores facti fuerint, mox citra ullam moram mentem suam ulterius aperient, de qua deinde vel per literas, vel coram tecum agam, sic ut me velut tibi amicissimum, utilitati tuæ promovendæ deditissimum esse, agnoscere possis. Eadem opera etiam ad anteriores meas responsum expecto, ut sciam, an omnia tibi in hoc novo vitæ genere ex animi sententia successerint. Quod etsi omnino confido, nihilominus tamen per te de eo certior fieri cupio. Aliunde haud dubie intellexisti, quod Aula hæc Palatina, imo Respublica Christiana Hippolitum de Collibus, virum incomparabilem amiserit. Quanto dolore omnes bonos ejus obitus affecerit, verbis vix exprimi potest. Sed parandum est mortalibus omnibus, ubi summus ille vitæ moderator imperat. Nunc pluribus tecum non agam, vir Præstantissime, quam ut, sicut & conjunx mea, Deum rogemus, ut te tuumque corculum diu lætos, concordēs & incolumes servet. Heydelbergæ. XXI. Februarii. C1513C XXI.

EPISTOLA XXXVII.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Petrus, Brederodius.

Alterum.

HÆremus incerti, Vir Clarissime & consultissime Domine & amice plurimum hcolende, quid tandem literæ illustrissimi Principis Mauricii & Illustrum Dominorum Ordinum Hollandiæ apud amplissimum & Nobilissimum Senatum Noribergensem, pro tua dimissione effecerint. Rogaveram te per Nobilem & honoratissimum socerum tuum, ut nos quam primum de successu illius negotii certiores reddere non gravareris; quod mora ulterior universitatis Lugdunensis utilitati plurimum obesset. Nihil interea hæcenus abs te literarum ad me relatum. Facile, ut mihi quidem videtur, tibi fuerit, vel verbulo nobis indicare, an spes aliqua adfulgeat veniæ a Senatu vestro impetrandæ: nam id pro ea qua es singulari prudentia & perspicacitate conjicere potes; etiamsi id nullo Senatus decreto fuerit constitutum. Eximas itaque nobis, si nondum abs te factum, hanc negotii hujus incertitudinem, & vel de venia tibi concessa, quod utique optamus & speramus, nos ilico certiores redde: vel si aliter res se habet, nos

nos ulterius suspensos tenere; ut enim non ultimus mihi in hac re curanda finis fuit commodi & honoris tui amplificatio: ita invicem abs te, vir Clarissime, tuæque humanitate mutuo mihi semper pollicitus sum, te omnem lapidem moturum, ut expectationi de te apud nostros susceptæ facere possis satis. Quod si inclyti vestri Senatus vel vetera, vel etiam nova in te collata beneficia, id non ferant, id ut literis tuis significare prima quaque die non graveris etiam atque etiam abs te peto. Deus te, Vir Clarissime, diu cum lectissima conjugæ & filiola dulcissima incolumem servet. Heidelbergæ. ¹⁷/₂₇ Octob. MDCCXIII.

Vir quidam præclarus, qui in Gallia operam dat excudendis literis Scaligerianis, me iterum atque iterum rogavit, ut eas quas Rittershusius pie memoriæ aliquando promisit, ab hæredibus impetremus, rogo te vir Clarissime ut hac in re operam tuam interponere non graveris.

EPISTOLA XXXVIII.

AD SCIP. GENTILEM. J. C.

Die XIII. Decemb. Juliani. Anno MDCCXIV.

Æ *Milia Emilium peperit mihi. Plaudite Melissa,
Letaque natali concipe vota die.*

*Jamque novum Patris ex tabulis ordire vestris
In subolem durans fœdus amicitia.*

*Sic tibi se Genius felicibus inserat astris,
Ingenio faveat Pallas amica tuo.*

*Sic tibi perpetuo fons Aonia Aganippes
Suavidicum in carmen, Scipio clare, fluat,
Fallor; an ex animo totoque ex pectore jam nunc
Diligis ut Paulum, diligis Emiliam?*

PAULUS MELISSUS FRANC.

Ne perirent versiculi in calce epistolæ positi, sic eos statuminare placuit, ut meliores abs te elicerem.

EPISTOLA XXXIX.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Paulus Melissus.

Alterum.

T *Anta molis erat Latiare extrudere carmen
A Gentile meo.*

Quid si cessassem? nihil utique impetrassem. Itaque extorquendi fuere versiculi pauculi? Ecce jam Musæ furcillis arreptis, ob stomachum meum, refractario minitabantur præcipitem ejectionem ex montis Pimplæi adyto: ac fecissent sane, nisi manus earum a me fuissent cohibitæ, parcendum rato teneritudinæ delicatissimæ; tractari aventi, quam medullula asperina, eo mitius, eo mol-

mollius. Sed jam beneres habet. Domus Davidica nec janua nec tectio caret. Architecto gratias habendum agendumque. De quo antea ad te scripseram, abitionem ita celante & locum, ut nemo quicquam fere resciscere potuerit, is supellecile & liberis subito amandatis, postea sese (nam cautio illi praestanda fuerat ob litem pendentem) clam subduxit, Spiraeque tantisper haesit, donec & uxorem antefumo tempore eo ex loco, ubi haecenus maxime invisus fuit, reda accitara submovisset, magna & splendida minantem de opiparo & exquisito, quod vir suus ante abitum praebiturus esset, convivio. Ita elufere hiantes corvos. Inter quos vel me vel Freherum ne numeres cave. Olores sumus, si tu Cycnus es, ut te esse opinamur, imo credimus. At evasit, erupit ille, creditoribus per totum oppidum debitorem inclamantibus, stomachantibus, atque nationem ipsam totam insectantibus.

Der welsch Schelm ist auch außgerissen / wi scheffen leder.

Ita indignantes loquuntur. nosti autem tutemet; quam vulgus istud oppidanum libere, quicquid in buccam venit, effutire soleat. Nolim mihi fraudi sis, quod haec tam aperte ad te perscribam more meo. Dolebis, sat scio, homini tibi amicissimo injuriam talem fieri, qui te pro amore libenter devorasset, ut cuculus currucam. Sparserant rumorem ante fugam fore, ut manerent in oppido usque ad nundinas Francofortenses. Nuac quidam praetextunt amicum illum tuum rursus adfore circa illud tempus. Sed non ego credulus ollis. Sedanum ire & redire, non deambulandi fit gratia. Sumptibus parci potest. Athomo liberalissimus omnem in loco pecuniam negligere didicit: cujus omnia proverbialia & adagia, omnes provinciae, tantummodo de auro, argento, collybio, usura, usufructu & hoc genus aliis, parietes & aures feriunt. Propempticon illi adornes suadeo: nam is jam pridem te carmina poposcit. Nunc ego mihi demum vivere videor, trabe ista ruinosa a cervicibus nostris remota. Neminem profecto adhuc ex Academicis omnibus audivi, qui non apprime gaudeat, umbram illius non amplius turbare solem. *Musa* tamen tua istam usque ad *Mosam* persequuntur, nec interquiescent, donec Sedanum appulerint, ubi & *Moses* Quadratus Professore agit Physices. Beati colles, beate valles, quibus tui audientur cantus! Beatioribus tamen esse nostris liceto, in quibus haruspices de extis cadaveris vivi hariolentur. Sed jam fulgurat & tonat Juppiter. *Serva*, bona est, si a lava. Tu dextere haec omnia interpretare, & non sinistro. Iterum paginam verto: tu poculum ut absenti propines, in Mediolani confinibus hac ipsa hora, ut autumno peregrinanti, vertito, & cotabum facito.

Ut pietas hominis virtusque antiqua meretur

Ficetimum aperis orta ab Onocrotalis

Vide quae Attius an Pacuvius hujus se distincti auctorem profiteatur. Fragmenta veterum Poetarum non sunt ad manum. Et tabellarius scripturientem interpellat: tu si bonum tibi nuncium fero, mihi applaude & vale. Dat. die xxxi. sextilis.

EPISTOLA XL.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Paulus Melissus Callidromus.

Altorfium.

TUe unus & unicus omnes nos ac singulos silentii alligas, Gentilis musti-
tabunde? tibine soli datum garrere eloquenter & diserte? tuane vox tanti
ut Ficetinos ejicere urbe valeat? nostra contra ne hilum quidem? si nescis, ca-
nes hurrere incipient; nam fastidiunt ficorum: canes inquam cauficrepi; ra-
bulas ne dixeris, suadeo. Cynice loqui videmur, quando Cratippum exuimus.
Tu vocem nunc ferream adsume, ut codicillos ulciscaris. Audin' Catullum
ad fores stantem? Vibii praesentia nos hoc mense Aprili exhilaravit, curiae praefecti.
quid vis ulterius? planius ne planus quidem. Lingo tibi favet & Girlandus.
Comensis ad finem nondum sua: nam primum ille ex nundinis eleu-
theriis; quae te valde expectabant, ut Moenadas tecum adduceres, vel potius
Eumenidas. praefiscine addant amici, ne vel tibi vel ipsismet noxint, cum furere
occoperint scævæ fortassis bonum obitus. Ate Paphlagonia credo ita te a verbis
scribendis deterruit, ut ne sodales quidem iis digneris. Pax: praenuncio tamen tibi
maturandum citius esse pro Apiano Epithalamion, quam pro Haruspice nostro,
qui Fabio nuper nomen dedit. cunctatur enim & sua differt in annum gaudia.
Serio itaque *Rosina* nomen intexe, & mel ex alvearibus deprome, quantum
libuerit. Bene vale, & nos ama, qui te supra amores. Iterum vale. Dat.
pridie Calend Maji. Ao. C15 15 XLIII. Epo in nupt. Rittershusii. *Spi-
ransque etesia slabra.* Corrigendum: nam *Etesia* primam habet correptam, *aqui-
lonia* voluisti dicere. *Etesia* autem flant certo anni tempore post caniculæ exor-
tum. Itaque hic non locum habent amice & candide moneo.

EPISTOLA XLI.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Petrus Wesembecius.

Altorfium.

SALUS, MI CL. Gentilis, cum benedictione anni serius incuntis. Paulo
ante allatas cum Rittershusii tuas, accepi exempla Pii vestri sexaginta quin-
que sine literis. Omnino autem habeo persuasum fasciculum non a typo-
grapho, sed a vobis missum: quo magis gratias aliquoties jam viva voce actas,
hac nunc epistola repeto, vobisque ago immortales pro tanto honore & tam
illustri testificatione conjunctionis amicitiaeque nostrae, quae ad summam per-
venerunt benevolentiam; & cujus testis locupletissimus etiam ad posteritatem
illud scriptum vestrum esse poterit. Curavi per D. Strasburgum a typogra-
pho peti plura exempla oblato pretio, sed nulla potui nancisci amplius, cau-
sante typographo omnia a se ad vos transmissa. Cum autem huc a fide dignis
nunciatum sit, passim in Misnia & terris Electoris & Ducum Saxoniae: dici, ac
cupide

cupide credi, me ob causam religionis ab Amplissimo Senatu, & Academia vestra dimissum, & tantum non ejectum, peropportuna fortasse fuerit talis calumnizæ vel nugamenti refellendi ratio, si scriptum vel libellus ille vester recusus amplius cum amicis communicetur. Publice certe expedire, & non tam mea quam patrum & Reipub. Noricæ laudatissimæ interesse videtur, ne tale mendacium radices agat. Si Kauftmannus nolit officium facere, significate mihi. Curabo ut hic vel alibi przlo subjiciatur denuo. Rittershusium ex gravissimo morbo jam recreatum spero, in eam enim spem & lubens ac sponte propendo, & cum tuz, tum ipsius ex lectulo doloris datæ litera me crexerunt. Sed audi de Pacio, si forte ita plene & clare nondum accepistis: spectatæ fidei vir nobis exposuit, ab Electore Illustrissimo hominem sæpius evocatum præmiis luculentis, paratumque illum culinam sequi unctiorem; cum Nemaufenses arrepto ipsum ibi detinuerunt, & jam tunc, hoc est, Novembri mense legatum Heidelbergæ adfuisse ab iisdem ad principem cum literis a Rege Galliarum, qui Nemaufensium nomine intercederet, illic relinquatur. Et hunc quidem inter alia narrasse miseram suam civitatem impendisse in illum ultra coronatorum quatuor millia. Relator sive auctor meus addebat, quid eventurum esset sibi non constare, plerosque tamen precari Heidelbergæ, ut legatus voti fiat compos. Sic mi Humanissime Gentilis hoc quoque exemplo docemur nimis verum esse illud vulgatum: *Mundus vult decipi*. Ad meam hic conditionem & rerum statum quod attinet, non habeo profecto vel quod querar, vel cur me jactem aut efferam, quanquam interdum non omitto ingemiscere adeoque indignari, unquam mihi datam ansam ad cogitandum de Academia vestra, & muneribus, quibus istic tenebar, abdicandis; neque potest non illa cunctante dormitanteque vestrorum sapientia, quæ me impulit tandem ut exquerer, feriri animus meus: cum vestri desiderium an temporis longinquitas mitigatura sit, valde dubito, memoriam profecto nulla delebit oblivio. D. Rittershusio, tuo hospiti, ejusque Junoni cæterisque Collegis tuis omnibus salutem opto cum anno prospero. Eandem etiam tibi ac illis omnibus & singulis adscribit uxor mea liberique. Dno. Baroni, Rectori Magnifico scripsi sub finem anni elapsi, quas literas puto recte redditas, nihilominus eum verbis meis reverenter salutabis cum opportunum erit. Vale & salve. Coburgi. vi. Januarii. Anno CIO IO XCIX.

EPISTOLA XLII.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

*Johannes Caselius.**Altorfium.*

Nobilissime & doctissime Dn. Scipio Gentilis, amice plurimum colende. Et alia a te elaborata legi, non absque fructu, & proxime perlibenter versus pauculos, quos ex Oppiano divinitus convertisti subjectos exequiis Cl. Berfmanni filii, cujus obitus magno mihi quoque dolori est. namque &

illum noveram, & cum patre in hac vicinia singularem amicitiam colo, cuius initium fecimus, cum olim ad ipsum hospes Lipsiam venissem. Verum ad te redeo, de cuius etiam animi integritate mihi constat e sermonibus amicorum. Hi enim te, quæ sincera sunt, & ipsum facere, & in aliis admirari, uno ore affirmant, qui sic non sint, iis te amicum non esse. Nec sane mancipia five opinionum five honorum, five pecuniæ five quarumcunque cupiditatum, vir bonus amet, blandiusve demulceat. Nihil autem non fieri putabis, si cum te ista doctrina & virtute magni faciam, brevi quoque epistola compellem. Cujus scribendæ hæc est occasio, quod hic adolescens Jacobus Wachsmut Hallensis, quasi ex ædibus meis ad vos iter instituit. Digressus enim in patriam, salutatis parentibus, id ipsum suscipiet. Eum etiam non multis verbis & tibi, & collegis tuis, quos istic amicos habeo, commendo: nihil petens aliud, nisi quæ hospitibus, literarum cultoribus, ultro præstamus. Idcirco autem sum & esse debeo brevior. Vale Helmstadii ex Academia Julia. XII. Kal. sextil. An. CIO IO CI.

EPISTOLA XLIII.

SCIPIONI GENTILI. S. D.

Philippus Camerarius.

Alcorfium.

CLarissime vir, Domine & amice observande. Mirifice me perturbavit improvisus & quidem acutus atque periculofus morbus Dn. Rittershusii nostri. Quemadmodum enim is verum ornamentum Academiæ nostræ dici potest, ita & cum amittere, talis jactura esset, quæ non facile resarciri posset, cum præsertim nostrum collegium ob discessum D. Wesenbecii, amplius integrum non sit. Equidem D. Rittershusio nostro opto vitam prosperam, utque sit longævus: & non dubito, quin vestra vota omniumque bonorum nostris respondeant. Recreavit me aliquantulum fratris mei filius Joachimus, qui ægrotañtem invisit, & deprehendit nonnulla signa, quæ illum bene sperare jubent, amicum nostrum meliuscule habiturum. Utinam ita sit. Ideoque ipsius incohabitatem Deo commendemus, is curabit quæ optima erunt. A tua autem præstantia peto, ut D. Rittershusium, oblata occasione, si non molestum est, moneas, ne gravetur mihi significare, quid fiat de libello Arythmologico, opera parentis mei jam pridem edito, & de ejus additionibus, quas ipse collegi, quæ omnia a superiori ætate, a filio meo, ad ipsum missa sunt: pergitum enim esset, ut si morbus illi non esset molestus, mihi suam significaret sententiam, vel si commode id fieri non posset; mihi tam edita quam scripta remitteret. sin diutius servare cuperet, ut saltem curaret, ne in alterius manus perveniret. Tua igitur præstantia curabit hæc, sicut petii, ita tamen ne alicui molestia aliqua inde eveniat. Literas quoque inclusas in ædes D. Taurelli mitti curabit. Mea opera T. P. vicissim in majoribus erit parata. Vale & saluta Generosum D. Doctorem meo nomine officiose, nec non & reliquos collegastuos. Raptim. XXIII. Novembr. Inter multiplices occupationes. EPI-

EPISTOLA XLIV.

SCIPIONI GENTILI S. D.

*Philippus Camerarius.**Alterum.*

Clariss. & præstantiss. Vir, Domine & Amice observande. Recordor paulo ante iter meum ad hæc comitia, a te obiter cognovisse, te constituisse oblata occasione, ad nos excurrere; ut autem hoc facias, ideo te moneo, quod nuper a Magnifico D. Wackero cognovimus, te Legato Regis Hispaniæ, qui hic cum magno comitatu, splendide & Regis, cum sua conjuge commoratur, librum quendam dedicasse: quod munus tuum & officium tam gratum illi fuit, ut solummodo præstetur tuum adventum, quo animum suum gratum munusculo aliquo erga te declarare possit; videlicet aurea catena cum imagine Regia. Hæc ut ex relatione alterius cognovi, tibi significare, teque admonere volui, ne tibi desis, sed in tempore ea, quæ tibi parata sunt, auferas. Tuus adventus erit nobis longe gratior, quam Inconsilius, qui nescio qua curiositate, se in lites Bibracenses intrudens hic nugatur, & more suo, ineptiis suis, sibi & aliis negotium facessit. Si commodius diversorium non habes, poteris apud nos divertere. Hoc & meis collegis & mihi erit gratissimum. Nostrum diversorium noscitur ex tabula infixa januæ, directe e regione portæ cœnobii Augustani. Hæc tibi significare volui, ut cognosceres me tui nominis & estimationis studiosissimum esse. Vale & saluta socerum tuum vel coram vel literis, nec non & tuos collegas viros doctiss. salutant te mei collegæ amanter. Ratisbon. XXI. d. sextil. Ao. MD. LXX. IIII.

EPISTOLA XLV.

JACOBO AUGUSTO THUANO S. D.

Scipio Gentilis.

Nisi quæ voluntas tua & qui animus esset ergo omnes bonos & literarum amantes jam pridem cognitum haberem, & nisi me pietas erga optimi fratris liberos stimularet, non scriberem ad te, nec denuo rogarem, ut causam honestissimæ viduæ; quantum fides dignitasque tua patitur, defendendam susciperes, quod nunc, præstantissime Thuane, ita te rogo, ut majori studio, cura, affectu denique nihil possim. Fortunulas parvorum liberorum Cl. viri in hoc judicio agi vides: de iis enim magis quam de se ipsa, & salute sua angitur honestissima foemina. Neque vero aliud ei præsidium in causa, ut speramus, optima, quam in autoritate, æquitate, benevolentia tua, & qui similes tui in isto augustissimo consistorio, sed maxime tamen tua. Scio quid possis quid velis, & nisi te violari putas, quid etiam debeas. Uno tuo verbo, & prope nata audebit afflictæ causâ sese erigere contra opes & gratiam adversariorum, & ut ita loquar, ἀντιπροσέταται. Nec dubia erit victoria, aut etiam difficilis.

Ita

Ita enim mihi de bonitate causæ persuasi, neque adfectu ullo, cui non est in jure apud me locus, sed judicio, & diligenti totius controversiæ examinatione inductus. Fieri potest, ut fallar. Sed si quid ego in jure civili intelligo, a quo non discrepare hac in parte constitutiones Regias existimo, si quem etiam usum in respondendo & judicando habeo, si vitæ & communis naturæ ratio charitalque parentum & voluntatis erga liberos nemini sunt vel ignota vel obscura, non video, qui apud sanctissimos judices vinci possimus. Finem rogandi faciam, si illud adjecero, si tibi persuaseris dignos nos esse, quos respicias, quos in tam honesto negotio juves, tantum cumulum ad eam quam de tua virtute opinionem habemus, si quid forte id ad te pertinere existimas, adcessurum, ut amantio-rem atque observantio-rem tui quam me, habiturus sis plane neminem, ne eos quidem, in quos sunt præstantissima tua merita. Idque ut certo tibi persuadeas etiam atque etiam te rogo. Novum hunc annum & quam plurimos deinceps adfluentes tibi felicissimos & fortunatissimos a Deo immortalis precor. quod faciens in communem me id humani generis utilitatem facere intelligo. Norimbergæ. V I I I . Januar. C I O I O C X.

EPISTOLA. XLVI.

DIONYSIO GOTHOFREDO S. D.

Scipio Gentilis.

JAM dudum & ad te scripturio & tuas expecto literas. Fateor debui ego silentium istud rumpere, cum tu postremo scripseris: sed me spes quædam jam diu tenuit tui coram alloquendi. Ita de nundinis in nundinas trahor. Tuæ autem illæ literæ quam mihi jucundæ fuerint, non queo dicere. videre magnum illum ad Nicrum Jurisconsultum ita publice triumphare de punctis suis & notularum distinctionibus, quas primus (si Deo placet) in libros juris civilis intulerit! tecum etiam audere interdicto contendere: cætera ejusmodi. Te vero per prudentiam tuam hortor, ne illius hominis illa jactatione æquum animum tuum perverti sinas: incitari te ad novam & omnibus numeris absolutam editionem libenter intellexi. In qua cur non expungas aliquot locisejus nomen? Abiturire illum Heidelbergam audio, Julium in Juliam, ut ajunt. Mirum si te amor illius loci non tangat. Scripsi ego & sæpe antea de te ad amicos illic meos, qui iidem & tui, Hippolytum a Collybis, Lingelshemium, Freherum, alios. De Frisca conditione non possum tibi author esse inter tubas turbasque; quanquam te Gallias tuas nunc spectare arbitror, percrebescentibus undique pacis nunciis. Ego adhuc ἀγυρῶ, & eo nulli glebæ adfixus. Ubi autem Brederodius noster; Genevæ an in Italia? Dives est quoniam non interpellat: nec ego scio cui æs illud non magnum tamen persolvam. Quæso te ut sæpius ad nos scribas: nihil potest literis tuis mihi esse jucundius, amore charius. Utumque mutuum a nobis fiet. Vale. Altorph. xv. April. C I O I O X C I V. Audio isthic esse, si nosti, Joh. Binardellum, Altorphiensem. Cui pro tua
pru-

prudencia nihil credes de nobis, cum sit apud nos ruptæ fidei, calumniæ atque injuriarum condemnatus solenniter ac publice, scias singularem improbitatem esse, quæ apud humanissimos & gentis nostræ amantissimos talem pœnam invenerit.

E P I S T O L A XLVI.

J U S T O K R I E X I O S. D.

Claudius Salmasius.

Accepi tuas, Doctissime Kriexi, quæ mihi gratissimæ fuere; si plus otii habuisssem, jam responsum haberetis ad ineptias Boxhornii, quas tamen miror laudatores, imo admiratores invenisse. Gratissimum feceris, si quæ ad eas notasti, submittas. Oro te etiam plurimum ut omnia monumenta, quæ ad cum confutandum facere videbuntur, colligas & corradas, mihi que primo quoque tempore mittere digneris. Etsi nunc sum occupatissimus parum in domesticis negotiis, partim aliis aliquot tamen horas suffurari conabor subcesivas, tuendæ meæ opinioni. Brevitatem Epistolæ excusabis in optimæ voluntatis prolixitate, quæ nunquam tibi defutura est. Vale & me ama ad omne officium tibi paratissimum. Lutetiæ Parisiorum. XXI. I. Mart. CIO DC XXXI.

E P I S T O L A XLVII.

J U S T O K R I E X I O S. D.

Claudius Salmasius.

Institueram tuis non respondere, quia putabam brevi absolutum iri opus, quo aliquot Doctorum & Professorum Juris disputationes de mutuo refutavi. In eo sperabam te habiturum ad ea dubia, quæ posuisti, solutionem, cui posses acquiescere; sed quoniam caudam adhuc trahit illa editio, non potui diutius differre, quod debui repræsentare. Quod attinet ad leg. XXIV. D. *de depositi*, vix potest aliter accipi, quam quomodo exponendam tibi significavi, cum hic esses. *Notissimi isti termini depositi, quos excedi dixit Papinianus, ad usurarum incrementum referendi sunt, non de illo genere depositi, in quo tantundem redditur.* Quod cum pluribus confirmarim in disquisitione, quæ sub prælo est, superfedebō hic ea repetere. Paulus leg. XXVI. eod. similiter respondit, usurarum pactioem in deposito *pecunia deposita modum excedere.* Non esse axioma generale, quod habetur in leg. I. *Cod. de fundo dotali*, sed restringi debere ad translationem dominii in rebus dotalibus, multis probavi in confutatione Thesium Wissenbachii, ubi etiam ostendi illud axioma incrustationem esse Triboniani, cum aliud jus circa alienationem fundorum dotalium obtinuit ætate Severi, cujus illa sct constitutio. Non etiam ignoravi dominium minimum transferri in ea acquisitione naturali, qua feras nostro dominio vindicamus: transfertur enim dominium ab altero in alterum, & feræ quæ capiuntur, nullius in dominio fuerunt. In dote deinde an negabis dominium

transferti in maritum? An dices hanc dominii translationem esse alienationem? Quomodo id dices, cum mulier domina dotis maneat, & quidem jure naturali. Mitto tibi opus de Coma. Quæso, rescribe quid homines vestri vobis de eo judicaturi sint, & inprimis quid Voetius sentiat, si qua arte id poteris expiscari. Vale & me amare perge. Leydæ. xix. Aug. MDCXLIV.

EPISTOLA XLVIII.

JUSTO KRIEÏXIO S. D.

Claudius Salmassus.

Libros meos tandem absolutos de mutuo cum observationibus ad jus Atticum & Romanum tibi mitto, Krieti Clarissime. Ingratus omnino essem, nisi tui meminissem, præcipue cum tam bonam operam contuleris ad illam opinionem de mutuo defendendam. Nunc velim scire, quid de his judicium sit tuum. Gratias ago maximas pro Theſibus, quas ante aliquot septimanas a te mihi attulit van Zorchius junior. Vidi & quas nuper edendas curavit vester Dematius, contra quem nescio quis dialogum de Coma scripsit, & quidem primam: cum enim adhuc plures theſes ejusdem Demati super eodem argumento expectentur, responſionem ad omnes sperare nos jubet iste, quisquis est, dialogista. Prope diem nisi fallor, hic liber in vestra urbe viſetur. Gratum mihi feceris, si rescribas, quid de eo homines dicent. Idem van Zorchius spem mihi fecerat de tuo adventu, sed, ut video, falsam, si non re ipsa, saltem tempore: nam intra paucos dies te huc venturum affirmabat. Vale & me amare perge. Leydæ. xxiv. Aprilis. c13 130c XLV.

EPISTOLA XLIX.

FERDINANDUS

Dei Gratia Princeps & Infans Hispaniarum, Archidux Austria, Dux Burgundia &c. Imperii locum tenens Generalis &c. S. D.

DESIDERIO ERASMO Sacra Theol. Profess.

Honorabilis dilecte. Si colligis e silentio tui oblivionem, falleris. Nos enim tui habemus memoriam, & merito quidem, qui hac & majori dignus es memoria. Quod autem interpellamus rariis, tute in causa es. Nec enim libet peccare in commoda publica, sanctis tuis lucubrationibus obstrepando, quas avide vel legimus ipsi, vel audimus a prælegentibus. Habemus enim & nominis tui & vigiliarum tuarum studiosissimos præcones, quos minime arbitramur judicio falli. Hi quicquid librorum ex te nascitur nobis offerunt, scientes nos, quando per ocium, quod a publicis negotiis suffragamur, licet, cum nemine libentius quam cum Erasmo loqui, a quo non hæreses, non schismata, non antichristos audimus, nec, quam impudentissimi tui calumniatores impingunt, adulationem deprehendimus, sed mansuetudinem, modestioremque
illam

illam tuam vere Christi plantis respondentem agnoscimus. Et simul tibi oportet virgulam quoque censoriam, qua ostendis, qui deceant & vere Christianos Pontifices & Principes mores, quod cum non facias seditiose, adulator non esse judicaris, sed ab impiissimis hæreticis, levissimis apostatis, perfidissimis defensoribus, memineris id tibi jure evenisse, non quidem commune cum Regibus & Principibus, ne nostri ordinis rem agere velle nos putes, sed cum illis sanctissimis tuis patribus, quos ut felicissime imitatus es ubique, non potes non referre hac in parte. Non ignoras, quas ignominias illi, quos cruciatus, quæ tormenta, quæ convitia ipsis tormentis & mortibus acerbiora sustinuerint, donec adveniret dies ille, qui eripuit illos malis. Sic reposita est merces in cœlis operum tuorum. Sustine igitur & viriliter age, donec cum Paulo tuo consummaveris cursum, quod te alicubi optare videmus. Nos autem ut id fiat serius precamur. Quo abundare liceat iis authoribus & Doctrinis, qui Christianæ professioni proxime accedunt. Tu enim non solum repurgatos dedisti aliquot sanctos patres, qui depugnarunt adversus Ecclesiæ vastantes hæreticos, sed etiam hæc tempora nostra, quæ impurissimi hæresiarchæ infelicia reddiderunt & seditiosissimi quique perturbarunt, cum paucis (ut horum numerus semper minor est) adjuvas, non tam obscure, quam Catholice quid sentias, & fieri oporteat, indicans. Servet itaque te Christus & det nobis ille occasionem, ut aliquid benevolentiam tibi impartiri queamus. Nam si quid ejus alias accepisti, id certe pro merito minimum fuit, neque agnovimus hoc adulationem, ut illi tibi impingunt falso, sed sancta tua studia in communem usum promovere volumus. Et hodie si non eam, qua dignus es, eam saltem quæ opis erit nostræ benevolentiam offerimus. Hyreneum avidius expectamus. Et quid a te fieri cupimus ex Frobenio cognosces. Datum in civitate nostra Vienna die XI I. mensis Octobris. Anno Do. M. D. XXIV.

EPISTOLA L.

NICOLA O EVERARDO
PRÆSIDENTI HOLLANDIÆ S.D.

Desiderius Erasmus.

SI Lutherus moderatius scripsisset, etiamsi libere, & plus laudis ipse tulisset sibi, & plus fructus attulisset orbi. Sed aliter visum est fati. Neque quicquam magis admiror quam hominem adhuc subsistere. Gravi invidia oneravit Reuchlinum, graviore me: denique & litteras, quod quidem in ipso fuit. Rursus qui illum impugnant tam stolidè rem gerunt, ut videantur cum Luthero colludere. Si essent capitales hostes Jacobitis quibusdam & Carmelitis, non optarem illis aliam mentem, quam habent. Nuper Antverpiæ Minorita quidam attractus in conjurationem cœpit insanire apud populum; nomen homini Matthias; Hollandus est. Jussus est a Magistratu prædicare Evangelium; in concione proxima dixit. *Evangelium vos docet Pastor vester, etiamsi pridem dormivisset cum scorto.* Has belluas alit mundus, usque ad delicias,

Bbb 2

imo

imo usque ad Tyrannidem. Ad usque hoc non video aliud remedium, quam ut subducatur illis liberalitas, nec admittantur in ædes bonorum virorum. Adolescentes a parentibus, fœminæ a maritis edoceantur, ut pastoribus suis confiteantur. Destituantur concionantes ab auditoribus. Tunc cum sic incipiunt debacchari, surgant plerique, & abeant domum. His rebus fiet ut certe moderatius insaniant. Adfirmant hic diploma quoddam apparatus, multo sævius, quam fuerat bulla Pontificis. Nescio quid metus obstat, quo minus edatur. Quin & illud demiror, Pontificem tale negotium per tales homines agere, partim indoctos, certe impotentis arrogantia omnes. Quid Cajetano Card. superbius aut furiosius? quid Carolo a Milticis? Quid Marino? Quid Aloandro? omnibus placet illud juvenile consilium, *minimus digitus meus major est dorso patris mei*; Aloander plane maniacus est, vir malus & stultus. Antonius Puccius apud Elvetios homo mire est fraudulentus & impotens. Parisiis dico potissimum impugnant Lutherum. Querco Normanus seniculus, virulentus & Beda **** truncus verius quam homo. Res ut audio nunc agitur venenis. Parisiis sublatis sunt aliquot, qui Lutherum manifeste defendebant. Fortassis hoc mandatum est, ut quoniam aliter vinci non possunt hostes satis Romane, sic enim illi vocant, qui harpyis illis non per omnia obsequuntur, veneno tollantur cum benedictione Pontificis. Hac arte valet Aloander. Is me Colonia impensissime rogabat ad prandium; ego quo magis ille instabat, hoc pertinacius excusavi. Adversus condonationes hoc erit remedium, si nihil detur, donec dabitur melior occasio explodendi has impias cauponationes. Hoc liberius apud te effudi, vir optime. Cavebis ne hæc epistola aberret in manus multorum. Nam Germani evulgant, quicquid nacti fuerint. Bene vale cum tuis. Saluta M. Jacobum Mauricium ac Sasboutum. Mechlini. Raptim in diversorio, cum hic forte fortuna esset oblatus.

EPISTOLA LI.

NICOLA O EVERARDO
PRÆSIDENTI HOLLANDIÆ S. D.

Desiderius Erasmus.

Magnifice Domine Præsidens, visam hac ætate Hollandiam, nisi quid aliud inciderit. Interea mitto Celsitudini tuæ plumbeum Erasmus, ab artifice non vulgari effigiatum, nec mediocri sumptu. Mitto duos libellos, quibus respondeo Leoni Anglo, quo nebulone nihil adhuc produxit orbis nec arrogantius, nec indoctius, nec virulentius. Ipsa Anglia suum fœtum excratur. Audio & isthuc esse prædicatores, qui stolidissime deblaterant apud indoctam multitudinem, & populum ad lapides provocant. Quorum improbitati nisi principes obstant, res tandem exhibit in seditionem. Prædicent sacras literas & taceant de rebus hisce, quas non intelligunt. Tertius liber excutitur, is brevi veniet isthuc, nisi prius continget te Lovanium revivere, id enim

enim accepti ex filio tuo, qui nuper cœnavit apud nos Antverpiæ. Is mihi visus est non veste tantum, sed & animo candidus. Salutabis cæteros amicos, quibus nunc non vacat scribere, Sasboutum, Carolum, Mauricium, Bernardum Decanum: & si adsunt homines, quibus ego debeo plurimum, Nassauwen & Veciensis. Bene vale. Antverpiæ xv. Cal. Majas.

EPISTOLA LII.

EVERARDO NICOLAI
CÆSARÆ MAJESTATIS IN MAGNO CONSILIO
CONSILIARIO FRATRI SUO OBSERVAN-
DISSIMO S. D.

Joannes Secundus.

Mechliniam.

Superioribus quibusdam literis nostris vobis indicavimus in bona me spe esse obtinendæ hic non pœnitendæ conditionis, qualis autem ea esset hæctenus supprimendum duximus, non quia celare vos volebamus cogitationes nostras, sed quod verebamur ne si res exitu sperato careret, tanto gravius doleretis, quanto impensius eam ipsam rem succedere mihi cupiissetis. Non enim timebam ne frustratus spe mea riderer a vobis, quos de diligentia mea ac modestia in persequendis hujusmodi rebus diffidere non arbitror, tamen id ab aliis quibusdam isthic, in quorum forte notitiam res venisset, expectare poteram. Nunc autem quoniam conclusa res est, diutius fraudare vos nolo voluptate, quam e prosperitate mea maximam ac plenissimam accepturos vos certo scio. R. D. Archiepiscopus Toletanus, qui pridem Cardinalis Sti. Jacobi fuit, & præsidens est supremi Senatus ac totius Hispaniæ Patris, vir optimus, doctissimus ac in suos liberalissimus nudius tertius me honorificentissime in familiam ac tutelam suam recepit, Secretariumque me suum designavit. Splendide prorsus ero, & si bene me geram, ut certe geram, inter primos ejus aulæ brevi numerabor. Quidvis mihi de Domini mei comitate, humanitate, potentia polliceri possum. Ad stipendia non contemnenda favores ac honores eximios spes mihi beneficiorum amplissimorum pene indubitata accedit. Nam quia Cardinalis est, omnes Ecclesiasticæ dignitates ac beneficia per totum annum vacantia ad ipsius solius collationem spectant. Ita ut singulis septimanis alicui ex suis optime providere possit. Non ego nunc vereor, ne consilium meum non approbes, quod Hispano me addixerim, id quod in epistola quadam tua mihi distuadebas. Generali enim Hispanico vocabalo hunc Hispanum comprehendere non arbitrabar, cui nemo non Aulicorum inservire malit, quam ipsi Cæsari. Adde quod ingenium meum cum illius optime conventurum videtur. Cujus rei hoc argumentum habe, quod vir est omnium artium studiosissimus, hilarisque & amœni ingenii. Denique facie ac moribus simillimus festivissimo illi homini nostro D. Petro de Capella. Omnibus his unum accedit sane maximum. Si quid summo Pontifici humanitus accidat, non video quis præter hunc in eum

Bbb 3

locum

locum sit evehendus. Vide quantum ita familiæ nostræ stabilimentum accederet, si duorum fratrum apud duos mundi Dominos æque utrobique pol-leret auctoritas. Sed hæc spes sunt Alchimicorum. Jam vero grave mihi putas fore, si patria ad aliquot annos exulabo? cum satis certo sperem, me si eo aliquando recurrere velim cum tali compendio recursum, quo me ad extremum usque tempus senectutis sustinere potero, quod malo, quam ut dependere aliquando debeam a quoquam eorum, qui illic cum imperio sunt. Plura scriberem, sed obtundunt sensus meos tintinnabulorum campanarumque strepitus, qui ad sepulturam quorundam nunc exercentur, eorum qui heri ex magno juvenum numero, non minus quinque plurimos fortiter tauros in harena exagitantés confodientesque, (quod hic est celebre, solemne & festum imprimis spectaculum) reliquis aliquot vulneratis occubuerunt, & perpetuo per gloriam vivere intelliguntur. Bene vale & me D. Matri (cui & prosperos meos successus imprimis communicabis) ac uxori tuæ fratricque Hadriano, sororiquè Guilhelmæ, aliisque omnibus amicis officiosissime commenda, & excusa: peregrinamur enim Secoviæ. Prid. Cal. Junias. C13 10 XXXIV.

EPISTOLA LIII.

EVERARDO NICOLAI S. D.

- Joannes Secundus.

FRater Charissime observandissimeque, nondum quartana liberatus sum, & tamen ad verna signa sol redit: Ego tamen usque adeo fortiter & animose illius insultibus resisto, ut non modo non in lecto me aut domi contineam, sed extra Hispaniam etiam ipsam evagari mediter, ne quis forte torpor meus torpidam febrem alat. Cæsar Barchinonam perendie proficiscitur, ut exercitum, quem illic ingentem paratum habet quocunque tandem illi visum erit, velemittat, vel ipse traducat. Et quoniam primum in Italiam trajecturus creditur, mittit me Cæsareæ Aulæ comitem Cardinalis meus primum Romam, ut Pontifici supremum hunc honorum apicem gratuler, ac alia quædam ipsius nomine exponam. Deinde quocunque tandem Cæsar ibit, ut Historiam rerum memorabilium, quæ in hoc itinere ab Inviçissimo Imperatore gerentur, carmine Heroico contexam, cujus jam nunc initium quoddam furore Martio incitatus effudi, id tale est.

*Rursus bella parat Cæsar; Patientia rursus
Mansueti juvenis longo devicta dolore est,
Et violata gravem pietas erumpit in iram.
Fervere jam video canis maria omnia remis,
Telluremque armis, cælum splendescere flamma.
Quid tantum fortuna moves? cui fata minantur
Tam dirum excidium? quantove cruore redemptam
Æternam furia pacem conceditis orbi.*

Omnes

Omnes homines cum Cæsare & pro Cæsare pugnare gestiunt, neque nos, si res ad arma venerit, imbelles aut ignavi arguemur, ut tale aliquid in Historia mea locum habere possit, quale est illud *Æneæ*, *Et quorum pars magna fui*. Quod de Bekerio scribis de tua diligentia nihil dubito, num vero ille satis ex fide versetur, ignoro, vix enim arbitror non aliquid in rem meam tanto tempore cessasse. Agnosco etiam diligentiam tuam in eo, quod ad fratrem de sororii responso scribis. Quod autem ille scire cupit, qui sint illi, qui in ordine Rotæ me antecedant, primus quidem vocatur Magister Adrianus Thiebault *Le Maître de la Chapelle de l'Empereur*, qui jam nunc locum acceptasse dicitur, qui vacavit in Winnoch. Secundus est filius Magistri Laurentii du Bhouth, qui num aliquid & ipse acceptaverit, diligenter investigandum est, nam nuper admodum per mortem Præpositi Cassellani vacavit Cura Harlemensis, quam si ille non arripuit, aut etiam si arripuit & aliam quæ prius vacavit, obmisit, ita ut tertia cura, quæ post datam Rotæ hoc est XIX. Septembris vacavit sit Harlemensis. Ego videlicet sum curatus Harlemensis. Obsecro te mi frater, ut diligenter quantum fieri potest hac in re verferis ac procuratores meos harum rerum certiores reddas, ipsumque imprimis fororium meum, cui obsecro ut me excuses, quod illum procuratione harum rerum non oneraverim, quem scirem semper in legationibus esse solere, quodque illi non scribam: vix enim hic licet, tanta sub hoc iter negotiorum moles nobis incumbit, nec minus, imò multo magis frater occupationibus obruitur, ita ut constitutum nondum habere possit, utrum non dico ad alios amicos, sed ad te quoque, quod maxime cupit, scribere aliquem omnino characterem poterit. Opinor Cæsarem non Italiam modo, aut Germaniam, aut Hungariam, sed Flandriam quoque hoc itinere peragraturum, quo postremo matrem consolaberis, si forte nostri desiderio cruciabitur. Frater uxore amissa, ac jam expeditior, non videt quomodo Cæsari, eum a se dimittere recusanti, parere non debeat aut possit; itaque utriusque nos in omnes casus præparamus, decus accessurum familiæ nostræ magnum arbitramur si ex iis fratribus, qui jam pridem bonis artibus nomen sibi pepererunt, duo etiam strenue militasse intelligantur. Non vacat nunc scribere nec D. Pauw nec item D. Archidiacono Nigri, quos mihi ex animo bene velle intelligo, quare me illis quam humillime commendes obsecro. Vale. Madridi.

EPISTOLA LIV.

N I C O L A U S S. D.

Nicolao Everardi a Middelburgo Patri omnibus modis honorandissimo.

Non sum nescius, Parens observandissimæ, quantum tuæ debeam Magnificentiæ. Neque rursus ignoro, quam nulla ex parte tuis in me officiis responderim. Et tamen rursus est quiddam, quod te orem. At quæ tandem fronte (inquis) iterum me precibus petis, cui usque adeo obstrictus es, ut solvendo esse nunquam queas? nempe quod pudentis, planeque liberales ingenii esse iudicem, ei, cui multis nominibus addictus sis, fieri etiam velle longe

longe addictiorem. Sed cui obsecro devinctior sum, quam tibi, Pater beneficentissime? profecto nemini: quippe cui (cætera transeo) ipsam etiam vitam acceptam feram. Quod cum ita se habeat, cuinam libentius nunc quoque debere cupiam, quam cui hæcenus debentur omnia? Quorsum autem hæc tendunt iniquies? Eo nimirum Domine Pater, ut me tuum opus informatum adhuc (id quod restat) perficias. quid enim fuit Nicolaum hunc nasci? quid educari? nisi & in posterum illi consulatur, ut commode vitam hanc, in quam deductus est, degere valeat? Porro eam ad rem plurimæ tibi occasiones in manu sunt: tantummodo opus est eas ut apprehendas. Quid enim est quæso? quod T. D. apud maximos quosque non possit? nihil præter operam abste flagito, eamque non multam. Atque ut rem ipsam petamus, animo sum in meliora studia multo majore, quam T. P. fortasse credat: aut ego facile explicare possim, nihilque æque cupio, ac (quod cœpi per omnem vitam in literis versari. quam ad rem nullum video magis appositum vitæ genus, quam Canonicorum aut alioqui Ecclesiasticorum divitum. Siquidem expetunt (ut scis) recta studia, vitam tum liberam, tum minime sordidam. Nunc opinor quod tendam vides. videlicet ut nobis tua opera pinguior aliqua præbenda contingat: qua fretus animo omnibus curis vacuo totum me studiis in finem usque vitæ possim impendere. Sed huc quo pacto penetrari possit accipe. Dominus Conservator Wemelingius dies jam aliquot febricitat: & ut maxime absit febris, consentaneum tamen non est illum diu admodum posse vivere, cum illum jam diu urgeat senectus, morbus (ut scis) perquam præsentaneus. Velim (nisi si quid tamen aliter censes) cum homine literis agas, ut Decaniam illam suam Bruxellensem nobis cedat. Impetrabis haud dubie ab amico tibi tam charo. A pueris convixistis una: eadem vos invicem patria conciliat, ut taceam beneficia inter vos mutua: studiis iisdem insudastis semper, nam & hoc ad amicitiam facit plurimum: jam quod est omnium longe maximum, doctoralem pileum simul adepti estis, id quod non amicos modo, verum & fratres facit. Quid? quod hoc videberis tuo quodam modo jure potere, ut qui hoc ipsum illi olim concesseris. Quod si Decaniam hanc non fore in rem meam putabis, omnino tamen cupiam ut Canonicatum aliquem opimum nobis dispicias. Ita enim futurum est, ut qui tibi hæcenus sumptui atque oneri fui, sim & usui in posterum & honori. Nam quicquid ex ea re nobis accedet dignitatis, id omne tibi transcribetur, quum ego, quatenus sum, tuus sim. Obsecro igitur quantum queo D. Parens, ne hoc operæ in filium tui (ut par est) longe amantissimum collocare pigeat. Pluribus tecum agerem, Pater observandissime, ni sedulo te curaturum meam salutem considerem: tantum id T. D. significare volui, me sententiam in melius commutasse; nam solebam non nihil a sacerdotiis abhorre- re. Tuum erit gratulari filio respiscenti. Ego (quod in me erit) vicissim curabo, ut te nunquam laboris suscepti poeniteat, imo magis contra ut gaudeas. Sed hac de re fatis, ne tuæ bonitati diffidere videar. Nunc operæ pretium puto, ut de migratione nostra non nihil tibi significem. Migravimus jam pridem in

zdes Castildii, hominis non ridendi quidem quod ad jus pertinet : sed aliquan-
to etiam plus Cynici, quam fuit noster Hondius. Sed ne te longius literis onere-
rem, latius scribo fratri meo M. Everardo hac de re ; istibi omnem rem narra-
bit. Te honorandiss. D. P. quam diutissime valere cupio. Scriptum Lovanii
apud M. Roaldum Castel. xx Junii.

EPISTOLA LV.

EVERARDO NICOLAI:

*Sacra Cæs: M. Consiliario in Magno Consilio apud Mechli-
nienses & Fratri Amicissimo S. D.*

Nicolaus Nicolai.

Mechliniam.

EX literis tuis 13. Februarii ad me scriptis intelligo, te jam officii tui novi
possessionem cepisse. Id quod ut gratissimum mihi est, ita & ut felix ac
faustum, tum publicæ tum privatæ quoque rei esse velit Deus, teque quam diu-
tissime in eo cum gloria versari, oro. Gratulor autem tibi novum familiæ aug-
mentum ex filio Petro: quem ut sui nominis duritiæ hac certe in parte respon-
deat, longævum morbisque omnibus infractum fore auguror & opto. Cupiam
vero & illius habere nativitatē, ut cum aliis per ocium aliquando fata illius ex-
plorem, qui meæ ipsius fata exploro. Nam ut libere fatear, de vulnere illo
accipiendo nunquam metui, in capite quidem: nam de auris vulnere, & casu
cum equo, navigationisque periculo, jam olim subtimui. Neque vero non
sæpius in his itineribus cecidi cum equis, neque sine periculo Danubium naviga-
vi, aliosque fluvios tranavi. Et nescio quomodo hujus anni mei, qui in Decembri
incepit die 20. revolutionem facere neglexi, aliis impeditus, & Ephemeridibus
una cum scribiis ad Genuam præmissis: superioris enim anni statum ac revolu-
tionem, ut vocant, feceram isthinc discedens, ex qua permulta verissima
inveni: ut morbum Ratisbonensem, novam dignitatem, pruritus mentulæ,
quo certe multum laboravi; casum geminum ab alto, qui mihi contigit Bonon-
iæ bis diversis in locis, sed uterque sine periculo: item perditionem pecuniarum,
atque alia nonnulla. Et quoniam augari cœpi, scito me Bononiæ a vetula di-
dicisse aliud divinationis genus, longe quidem magis compendiarium, sed
minus certum, quam Astrologia, meo iudicio, quanquam tamen illam præ-
dicere res abstrusissimas ac secretissimas vidi, tum aliis pluribus, tum vero &
mihi. Neque quisquam unquam fuit, quem docere vellet præter me unum.
Nescio qua causa. Ipsa certe nullam aliam causam reddidit, nisi quia ex divi-
natione, quam de me fecerat, cognoverat me esse rerum mirabilium & secre-
tarum investigatorem atque amatorem artium omnium, nec indignum, quem
doceret ipsa suam artem; quare & ultro obtulit suam operam: nam ea tantum
gratia accesseram, ut viderem quid esset dictura, quidve posset per artem suam
præstare. Fit autem ea divinatio per fabarum jactum in manu, & quantum ego

Ccc

je

judico ex chiromantia tota dependet. Scribo tibi nugas, quoniam nihil habeo scribere, quod nostra referat, quodve sit scriptu dignum. Nam & nos hic, & ipse Cæsar, nihil aliud quam nugamur. extum enim aut septimum diem jam se recreat venatione, quæ hic certe amenissima est & plurima, & adeo ut me sæpissime elicit in sylvas, quoties eo properas Cæsar. Dominus de Briarde (ut & aliis meis ad te literis indicavi) ad Regem Romanorum missus est: neque venturus (opinor) ad vos est ante quinque aut sex menses, propter multitudinem ac varietatem, adde etiam difficultatem, negotiorum, quæ illi sunt cum Rege ac Principibus Germaniæ tractanda. Nam ipse scripsi illius instructionem. Ego jam plane confirmata sum valetudine, & vulnus capitis, cujus historiam tibi nuper ex Mediolano scripsi, prorsus coëluit, & cicatricem fecit. Quod mirum omnibus videtur fieri potuisse tam parvo temporis spatio, utpote intra 16. dies. Nihil autem incommodi inde retinui gratia Deo Opt. Max. cui te cum uxore nostrisque omnibus commendo. Ex Veglevana, oppidulo ducatus Mediolanensis. xviii. die Martii. c13 17 xxxiii. Perendie dicimur hinc abituri Alexandriam indeque Genuam aut Savonam, portum maris Ligurici, & ut fama est, ante festum Paschæ trajecturi Barchinonam, quo ventura est Imperatrix. Vale.

EPISTOLA LVI.

EVERARDO NICOLAI S. D.

*Nicolaus. Nicolai.**Mechliniam.*

A Micissime frater. Placuit mihi vehementissime quod e postremis tuis literis intellexi, te uxorem ac familiam omnem remque domesticam e Frisia velle Mechliniam traducere, ejusque rei gratia in Frisiam jam ultro, ut speramus, visendam excursurum. Itaque te jam reducem esse opinor & stabiluisse rem apud nostros. Fortunatus tu quidem, cui cum matre optima, uxore, liberis, fratribus, fororibus, domi licet conquiescere, dum ego interim non modo per ignotas urbes, sed per inaccessibleia saxa, perque maria etiam continuo vagari longe a patria, uxore, parentibusque ac amicis cogor inter mille vitæ pericula. Intra dies, ut Cæsar proponit, V. aut VI. naves conscendemus, navigaturi Barchinonam: Precor ut Dominus Deus hanc navigationem nobis velit felicem esse: Quod si faciat, facile in posterum a similibus navigationibus me spero temperaturum. Neque nunc sponte navigo. Sed quia salvo honore, quod ridiculi quidam faciunt, per Franciam ire non possum. Ergo quum aliter non licet, animosum me præbebo. Sed boni ominis loco accipio nomen triremis nostræ, cui ego cum Domino de Grantvelle adscriptus sum, quod est *Victoria*: quanquam omnia cætera displicent, non remiges modo catenati, sed & ipsa triremis tota, ob id præcipue, quod locus ibi prope nullus est dormiendi, præterquam inter pediculosos adscriptitios; & prædorem intolerabilem. Hæc sunt anxi commoda. Felicem Johannem fratrem nostrum, qui post omnes has

mi.

miserias in Hispaniam veniet nullo incommodo aut labore, victurus sine molestia. Sed quid queror? invocandus est mactato tauro Neptunus, ut paucis diebus faveat, dum transcurrimus: postea saviat ut lubet. Est hic inter remiges quidam Episcopus, fuit & nuper, ut ajunt quidam Cardinalis, qui dimissus est: quod ut intellexi, dubitavi an ad id alluserit Erasmus in dialogo quodam suo, cui *Carontem* titulum præfecit, ubi dicit, *remigant & Episcopi & Cardinales, suam quisque vicem*: certe alter egregie ac diu remigavit, alter adhuc remigat, una cum multis aliarum nationum hominibus, tum etiam nostratibus compluribus. Quæso ut me de singulis rebus tuis certiores mox reddas, amicisque me commendes. Vale ex Genua. III. Aprilis. MDLXXXIII. stylo veteri. Cæsar, ut ipse adhuc hodie dixit, cras mane conscendet. Ego hæcø marine me conq̄dam, an per Franciam proficiat.

EPISTOLA LVII.

EVERARDO NICOLAI S. D.

*Nicolaus Nicolai.**Mechliniam.*

FRater animo meo Clarissime. Tametsi Dilsi mei fama, non cæterarum modo virtutum, sed & absolutissimæ eruditionis nomine clara, nuper etiam non vulgari Cæsaris testimonio reddita illustrior, omnibusque jam olim longe notissima, tibi nequaquam possit esse incognita, præsertim qui & Erasminis in libris, quos frequentissimos in manibus habere soles, inter primarios ille viros celebretur: ac proinde ad ineundam tecum amicitiam, nihil arbitrer meam ipsi commendationem esse necessariam: quippe qui usque adeo præbere te cuique probo difficilem ea in re non soleas, ut illorum expetere etiam atque ambire necessitudinem ultro ipse consueveris: Attamen quum ille hinc ad vos sine meis litteris abire nollet, seque optaret commendari tibi, neutiquam sane potui, quod ipse sponte alioqui ultroque facere mecum jam constitueram, id longe optimo summeque amico homini denegare: Tum ne quid omnino amici causa recussasse viderer, tum etiam, quia illius propiorem notitiam multo omnium jucundissimam tibi futuram esse nihil addubitarem. Itaque de Dilso sic judicato, mi frater, dignissimum esse illum & tuæ & bonorum omnium, qui ubique sunt, ætissima familiaritate firmissimaque amicitia. Ac quoniam ego a vobis hac mea peregrinatione una cum uxore ac fratre jam abreptus sum, illum tibi pro nobis omnibus substitui patiaris. Agniturus haud dubie permutatione ista non modo abunde compensatum esse tibi quicquid id est vel damni vel molestiæ, quod ex nostra hac longinqua ac diutina absentia accipere possis, verum insuper etiam debere te mihi quiddam longe maximum, ubi certius tibi ille ac propius occoeperit esse notus. Nihil enim aliud dicturus sum in præsentia: ne vere diligentior hæc commendatio oratioque mea prolixior, quam nihil aliud nisi propensissimus erga illum & vere syncerus animus ita protendit, fuci nescio quid aut supervacuz habere curz videatur. Nam alioqui neque tu ignoras fra-

ter, veritatis orationem esse quam simplicissimam, & ego illud certissimo scio; Dilectum se tibi vel pauculorum dierum consuetudine exactius longe atque efficacius esse commendaturum, quam ullius oratio vel vehementissima, nedum calamus hic meus, ut aliis in rebus omnibus infans, ita hic pro illius dignitate omnium infantissimus ac prope mutus, possit. Illius orationem panegyricam videbis, & laudabis. Non addam nunc ego meum iudicium, quoniam Cæsar bene de illa præiudicavit, auctore in celeberrima nobilium ac Senatorum frequentia in equestrem ordinem honorificentissime transcripto. Vale & his ipsis simulque aliis meis literis responde. E Barchinona Cataloniz pridie Calendas Junias. CIO IO XXXIII.

2.

CLAUDII SARRAVII

Senatoris Parisiensis

EPISTOLÆ

E X

BIBLIOTHECA GUDIANA

A U C T I O R E S.

SACRÆ MAJESTATI
 SERENISSIMÆ
 CHRISTINÆ
 SUEDIÆ REGINÆ

IBI qui ad Reges aditum student patefacere, **PRINCEPS SERENISSIMA**, morem hunc fere plerumque habent, ut si quis illos muneribus venerari decreverint, ea potissimum conquirant, quæ tantæ dignitatis, & quam omnes post Deum illum omnium moderatorem, primam agnoscant, fastigio non indigna videantur. Quid autem eos facere par est, qui non aliquem e vulgo principum adire statuerunt, sed præclarum aliquod ingenium, & ad omnia summa factum, & infra cuius magnitudinem totum illud regalis opulentia choragium sit? Heroinam aliquam, cui regiae dignitatis fines visi sint angustiiores, quam ut iis contineatur? Te, inquam, ipsam **CHRISTINA PRINCEPS AUGUSTISSIMA**, quæ tanto supra cæteros Reges evecta es, quanto illi quemlibet e populo dignitate sua superant? Mihi certe veterem superiorum seculorum memoriam repetenti, & eorum, qui olim imperio relicto sibi vixerunt, exempla colligenti, nemo prorsus videtur jure tecum posse comparari. Quid enim, quæso, tibi cum iis commune sit, qui magnam partem meri tyranni fuerint: atque adeo, si Dionysus ille Siculus, mirus hac in re artifex, audiendus est, non satis prudenter fecisse videantur, qui cum tyrannide noluerint sepeliri? Itaque multi etiamnum dubitant, an se dignum fecerit Sylla,

cum suam illam Dictaturam, fatalem Romanæ Libertati pestem, deposuit. Certe a nonnullis propterea **NESCISSE LITTERAS** dictus est; qui cum justissimo omnium flagraret odio, in eum tamen locum descendit, qui nemini nisi innocenti tutus esse debebat. Nam Augustus ipse, tanti præceptoris discipulus (quod Satyrice olim, sed vere tamen scriptum est) quia de relinquenda dominatione tantum cogitarat, hodieque culpatur. In nonnullis vero aliis ingenium crudele & effereum, atque odii conscientia fecere, ut ex hominum conspectu in hortos ac villas suas concesserint, ibi ut ignobili otio consenescerent. Alii porro, iique satis multi, idem consilium sequuti sunt, quod animum diuturnis laboribus fractum, vel luxu & deliciis, aut etiam senecta ætate debilitatum, tanto rerum ponderi sustinendo imparem esse sentirent. Alii denique quod rem tam arduam, quæque varios & ancipites eventus sæpe habuit, haud satis perpendifsent, adeo præclarum consilium ceperant quidem, sed illud, cum summo suo periculo, turpi deinde pœnitentia mutarunt. In te autem, **SERENISSIMA PRINCEPS**, quid tale? Nam, si ab ultima rerum origine veterum monumenta revolvantur, quando erit ut liceat Regnam aliquam reperire, quæ cum a bellicosissimo parente transmissum haberet imperium, illudque integra atque incorrupta justitia administraret, ardentissima in se populorum suorum haberet studia; singulari meliorum litterarum cognitione esset expolita; nil unquam in suos crudeliter, nil iracunde fecisset; egregia forma esset atque ætate integra; acerrimo ingenio, vegetis animi & corporis sensibus, (quæ omnia in Te summa sunt, **SERENISSIMA PRINCEPS**,) Quando, inquam, reperire licebit Regnam aliquam, quæ cum tot & tanta a natura, & artium præclararum cognitione, adjumenta haberet, regni ornamenta neglexerit?

rit ? Nimirum Tu una post innumerabilem annorum seriem exorta es , quæ perspiceres quam male conveniat & Diademati & Sceptro cum animi tranquillitate & vera vita. Recte Tu quidem ac sapienter animadvertisti , nos non Reipublicæ tantum , sed nobis potissimum valere & vivere debere ; neque bellæ isti multorum capitum populo bonos principes perpetuo mancipari. Vidisti scilicet fieri vix posse , his moribus , ut Reges patriæ parentes esse possint ; quod tu velles. Hoc præterea agnovisti , Reges , qui sibi liberrimi omnium videantur , exiguo tamen mundi limite claudi , neque ipsis ferme e finibus egredi licere , nisi ut aliis bella , clades & luctuosam funerum materiam importent. Itaque adeo quid aliud supersit , nisi ut , quod olim a prudentissimo principe dictum fuit , REGIA DIGNITAS SERVITUS GLORIOSA HABEATUR ? Quid quod , ut hodie videtur , vix est , ut ingenua fides , sincerusque ille fortis animi candor cum regia dignitate possint sociari ? Unde & aliquot abhinc annis , & vere , & ut sublimi illo animo tuo dignum erat , dixisti , REGIIS VOLUNTATIBUS NON SEMPER TUTO CREDI. Quæ omnia si quis maturo iudicio , non autem vulgi temeritate ponderarit , næ ille , approbantibus universis , qui unquam extiterunt , Sapientibus , pro vero affirmare poterit , nunc illud esse , cum REGUM REGINA vocari debes. Quem titulum non urbes , non castra , non satrapie , & reguli subditi tibi , ut olim Persarum & Parthorum regibus , proprium faciunt , sed , quod miseræ ambitioni prorsus incredibile videatur , regni contemptus : qui omnibus mortalibus ostendit , quam excellens ille tuus animus sit , quam pæne Deus , cum ea pro levibus ducas & Sapientis cura indignus , quæ cæteris hominibus tanta videntur , ut depecisci mortem non dubitent , modo ut

tantis ornamentis , tanto splendore ac gloria frui paulisper liceat. Verum quo me virtutis tuæ , **SERENISSIMA PRINCEPS** , admiratio rapuit , & repentinus percussæ mentis impetus ! Quæ enim a me sunt usque adhuc commemorata , quemadmodum non sine omnium & stupore & assensione dicta sunt , ita mihi nunc quidem , in primis obesse quis non videat ? *Li enim omnes , qui ad te hinc illinc ex universo eruditorum orbe certatim in Suediam venerabundi antehac confluxerunt , Oratores , Poetæ , Philologi , Scientiarum Mathematicarum Professores , Theologi denique , atque adeo artium omnium chorus , illi , inquam , longe meliori conditione quam ego nunc sum , fuisse videntur . Nam & longe præstantiora ad te deferebant scripta , neque tunc supra Reginam eras : At nos , Parentis Epistolas dedicamus , Opus per se tenue ; Et id a nobis fit ea potissimum tempestate , qua multo quam unquam alias , major facta es atque augustior , ac vere , ut Homerus diceret , ΤΡΙΑΤΗ ΚΡΕΙΟΝΤΩΝ . Id etsi perquam est verissimum , PRINCEPS SERENISSIMA , a meo tamen consilio deterritus non sum , hac fretus fiducia , esse in te singularem animi bonitatem , mirabilem bonitatem , facilitatem denique prorsus incredibilem , qua supplicum pietatem non aspernaris . Qua in re illam , quam omnes jampridem agnoscunt , animi tui excellentiam atque magnitudinem facile probare vel ignotis posses . Ejus est , muneribus exiguis & grati animi testificatione se exorabilem præbere . Non enim semper sumptuosa hostia Divinum Numen placavit . Sæpe farre litatum est ; sæpe lacte , aut thuris mica . Quid quod Libello nostro quiddam inferere necesse fuit , quod Tu , sat scio , non improbabis ? Non amœbæas , quod quis fortasse suspicari possit , Litteras CL. SALMASII , quem ultra Balticum sinum paucis ante quam e vita decederet mensibus , & jam omnia mirari desisset , in-*
cre-

credibilis virtutis tuæ contemplatio pertraxit? Non illas, inquam, non si quid fortasse aliud erit, quod cum legentium utilitate editum sit: Sed tuas **SERENISSIMA PRINCEPS**, Tuas, inquam, ipsius Epistolas, in quibus mirabuntur posteri, ad quos jam dudum non tua facta tantum, sed & dicta & scripta spectant omnia, mirabuntur, inquam, ut mittam cætera, lenem illam & inelaboratam sermonis nostri elegantiam, quæ vel summos Galliæ scriptores possit fallere. Itaque Libelli nostri partes cæteras ut improbes, hanc certe, quæ Tua sit, non potes non probare. Quod autem a me editæ sunt, hanc veniam primum meæ summæ in Parentem optimum pietati concedes; cujus gloriæ ingens ex illis cumulus accessit. Quem cum spirantem tanti feceris, ut ei sæpe victrice illa tua dextera scribes; Quem extinctum luxeris; Sacrificque ejus Manibus hoc tribueris, ut Matrem obitu illius dolentem, in luctu ac squalore jacentem, scripta ad eam epistola erexeris ac recreaveris, non potui sine meo summo flagitio facere, ut tam illustre, tam gloriosum virtutis illius testimonium præterirem. Deim non sine meliorum sæculorum auctoritate atque exemplo fecisse me spero. Fuit enim hic mos apud veteres, ut clarissimorum Principum Epistolæ colligerentur; unde passim apud Scriptores quæ Græcos quæ Romanos, testimonia afferuntur ex Litteris Philippi, Alexandri, Eumenis, Cæsaris, atque aliorum, quos prætereo sciens; neque id haud dubie factitari desitum esset, nisi desissent bene scribere Principes. His accedat hoc quoque: etsi mea in te pietas, & illa plane singularis veneratio, quæ mihi a Parente jure quodam hereditario relicta est, consilium meum non tuerentur, at certe posterorum causa facere debui. Nolui quippe committere, ut cum tam luculentum domi cimelium haberem, illud ad se transmissum non fuisse jure queri possent. Hunc itaque Libellum propitia ac volens accipias, **PRINCEPS**
AU-

*AUGUSTISSIMA, supplex precor, eumque tui nominis
amplitudine ac splendore circumfulgentem in manus hominum ve-
nire sinas. Scio quidem illum tantæ tuæ gloriæ fastigio non sa-
tis convenire, neque satis multa in se habere, queis tuæ de se
spei respondere possit: Verum si nulla alia re, at certe puro quo-
dam & candido genere dicendi, varietate & novitate ipsa, quæ
hominum animis solet adblandiri, eum tibi non injucundum fo-
re confido: Tibique persuasurum, atque adeo omnibus, ad quos
ex eo utilitas reditura est aliqua, nihil me unquam facturum
enixius, quam ut æternum sim*

SACRÆ TUÆ MAJESTATI

Lutetia Parisiorum Idibus Septembris MDCLIV.

Deditissimus atque devotissimus

IS. SARRAVIUS.

CL.

CL. SARRAVII

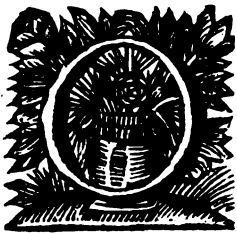
Senatoris Parisiensis

EPI TAPHIUM

AUCTORE

JACOBO PALMARIO

AGRENTMESNILIO.

Quisquis ades, adverte animum, Viator, intende oculos, te lapis alloquitur, oculis audiendus. Hic jacet CLAUDIUS SARRAVIUS, imo CLAUDII SARRAVII quod fuit. Si non omnino a litteris alienus, si Musarum sacris initiatus es, Viri nomen non ignoras, quem tota novit Europa, universa litteratorum respublica suspexit, & impense coluit. Is nobili prosapia oriundus, in Aquitania natus, optimi Patris cura litteris humanioribus, Philosophiæ, & Jurisprudentiæ studiis optime excultus, in ipsa suprema Rothomagensi curia purpuratus, tirocinium juris exercuit. Inde in amplissimum Senatorum curiæ Parisiensis ordinem allectus, per XVI. annos jus dixit assidue, ubi & ingenii & morum specimen egregium identidem exhibuit, lenissima æquitate Summi juris austeritatem sapiissime temperans, malis artibus semper iratus, hominibus nunquam: quorum litibus componendis meliora vitæ momenta lubens impendebat: licet toto mentis impetu ad nobiliores li-

B

teras

teras excōlendas raperetur ; quas in curatum solatium & animi relaxationem adhibebat quotidie. Sic inter bonos optimus : inter doctos doctissimus existimatus , & magnam & optimam famam bonis artibus assequutus est , litterarum heroibus ubique rerarum notus , & viris principibus ; sed præcipue Serenissimæ CHRISTINÆ Suedorum Gothorum & Vandalorum Reginae , virtute insita , & acri iudicio , morum & alienæ virtutis justissimæ æstimatrici , merito carissimus. Talem virum bono publico , & nostri Sæculi gloriæ natum publice lugeri debere nemo negat. Igitur eum acutissimo morbo raptum luxere capita coronata , viri principes , cives & exteri : luget amplissimus ordo , lugent omnes boni , omnes litterati , totus Parnassi confessus , ubi feralibus cupressis oblitæ marcent laurus. In ejus denique funere Themis genas radit , comas lacerat , novem Musæ lessum canunt. At tu Viator , si quid justitiæ , & bonas litteras , & piorum memoriæ curas , sortem publicam luge , SARRAVIUM ne luge : nam felix est. In Christo enim obiit Maji xxx. Anno Christo Dionysiano cīo. 10c. LI. Vale.

CLAU-

CLAUDII SERRAVII

Senatoris Parisiensis

EPISTOLÆ.

EPISTOLA I.

CL. SARRAVIUS.

Hugoni Grotio.

Lutetiam.

Onum virum Tresellium nostrum ad te proficisci cogitantem rogaveram, ne me incio iter institueret. Verum apud Caletes aberam, Provinciali nostrarum Ecclesiarum Synodo delegatus mandato Regis $\epsilon\phi\theta\theta$, quando Lutetiam perrexit. Quod tunc itaque non licuit, modo breviter perstringam. Summa me cumulavit lætitia tuus in Galliam adventus, cum multis rationibus, tum hac maxime, quod amplissima ornatus dignitate te totum orbi exhibeas. Scilicet inter privatos excelſa tua virtus, majori digna theatro, latere diutius non poterat. Tu nunc apud Optim. Maxim. Regem, maxima Europæ negotia tuis consiliis promotes. Tecum Germanicus Atlas magnus Axelius, ingentes partitus curas habet a tua solertia solatium, quod frustra ab alio quovis expectasset. Utrique vestrum debere nos credimus, quod aperto Marte cum ventosis & insolentibus hujus regni perpetuis hostibus Hispanis bellum geramus; quod ut justum, ita & Deo acceptum, novissima de iis tropæa satis produnt. Faxit Deus exercituum ut bene cœpta feliciter procedant, & felicissime desinant. Te vero precor obtestorque, ævi nostri maximum decus, ut me cultorem & admiratorem tui præcipuum veteri & solita benevolentia prosequaris. Rothomagi III. Non. Jun. MD. LXX.

EPISTOLA II.

CL. SARRAVIUS.

Joanni Freinshemio.

Aggentorum.

Magnam a me iniit gratiam Amplissimus Senator Marefcotus noster, cum te nudius tertius me rogaret, nunquid te vellem. Ex quo enim ejus benefici

ficio Rothomagi primum mihi innotuisti, semper animo meo obversatus es; & ingenii tui eximias dotes, eruditionem solidam & omnigenam, moresque candida simplicitate illustres, feci, ut debui, plurimi. Gratissimum ergo fuit te compellare, ut intelligeres quantum te colam, quantaque observantia doctrinam tuam complectar. Ex eodem Marefcoto nostro intellexi, te post Taciti textum, magna solertia & diligentia castigatissime emendatum, & luce donatum, constituisse eundem auctorem uberius annotationibus instruere & ornare, in quibus omnis Politices scientia continetur. Magno isto animo aude τὴ πᾶν Casauboni Polybianarum curarum defectum supplere. Dic quæso an opus affectum, an confectum & editioni paratum: quidve in eo præsertim moliaris. Eo enim instituti tui penitus cognoscendi desiderio teneor, ut vixdum his epistolis exaratis, tamen tuam ad eas responsionem habere desiderem: qua ut me dignari velis *ναὶ ἀντιβολῶ σε καὶ δέομαι*. Sivirum Clarissimum Berneggerum socerum tuum meo nomine salutaveris, magno me beneficio abs te affectum existimabo. Cumulet te ὁ ἐπὶ πᾶσι suis bonis: conjugiumque tuum fortunet ὁ γαμήλιος; teque ea prole donet, quæ virtute referat avum & parentem. Vale καὶ τὴν φίλην ἀντιφίλει. Lutetiae Parisiorum XIV. Jun. MD. LXXIX.

E P I S T O L A III.

C L. S A R R A V I U S

*Hugoni Grotio.**Lutetiam.*

HAsce Notulas & Emendationes ad Statii Papinii Sylvas, cum adjunctis Epigrammatis, misit ad me Burdigala Peyraredus noster; ut ea tibi, Vir Illustrissime, censenda offerrem. Ea ego præsens presenti obtuliffem lubens, ni veritus essem frequentiori aditione seria tua interpellare, sive otia sive negotia. Satius ergo duxi hæc tibi per famulum allegare, quæ quando vacabit, si tamen id tanti, pro tuo critico acumine expendes. Hanc meam subitaneam scriptionem æqui bonique consulas rogo precorque. Vale, Vir Magne, & vive diu quam felicissime. Lut. Paris. XVI. Junii MD. LXXIX.

E P I S T O L A IV.

C L. S A R R A V I U S

*Hugoni Grotio.**Lutetiam.*

ECce habes, Vir Illustrissime, doctissimi & diligentissimi Blondelli nostri Schedas, ad Concilii Nicæni canonem sextum, operosas sane & luculentas. Postquam decretoriis armis egit cum Cardinali Perronio, de Suburbicariis Regionibus & Ecclesiis etiam ipsi res fuit, cum amicissimis Salmasio & Gothofredo; sed adeo modeste cum iis se gessit, ut neutrum vel appellaverit, vel ulla circumlocutione designaverit; solo veritatis studio rationes rationibus oppo-

oppoſuiſſe contentus, plane ut *inter bonos bene agier* dicas. Strenuam alio in loco navat operam Rufino, contra Hieronymum & alios. Liberior excuſus in tantum de Eufebio Pamphili Arriano, quod hodie conſtet, quidquid plures, etiam ex noſtris, arguentur. Alias habeo fere totidem de ſecundo canone Concilii CP. quas faciam etiam tui juris poſtquam iſtas, cum liberit, comodo tuo, remiſeris. Cæterum pro tuo jure in univerſos hujusce Viri literarios foetus, quod tibi minus placuerit, in ſpongiam incumbat: & magno beneficio autorem, cujus nomine hoc te rogo, obſtrinxeris. Hæc mihi, qui te ex animo colo & ſuſpicio, gratiſſima tui compellendi occaſio. Vale literarum & ſæculi decus, meque, quod facis, amare perge. Lutetia Pariſiorum x. Julii c10. 10c. xxxix.

E P I S T O L A V.

C L. S A R R A V I U S

Jacobo Palmario a Grentmeſnilio.

Vandoperam.

PEndeo animi, quid in eximia tua & vere aurea Epiſtola prius laudem. Adeo enim omnia *ἔξωνυχασμένα* exactiſſima diligentia, ut merito illud uſurpem divini vatis, *τί πρῶτον τί δ' ἐπιτε, ἢ δ' ὑσάπρον καὶ ἀλίξω*; Sive enim advertam mentem ad ſummam humanitatem tuam, ſive ad *ἀκριβῆς* illud diſquiſitionis tuæ, de loco Polybiano, in qua mirus verborum delectus, mira rationum pondera; ſive ad fiduciam tuam, qua audes pugnare duobus, neceſſe eſt me omnia iſta tua ſuſpicere. Præcipue tamen amorem erga me tuum amplector: ſolis laudibus, quibus me oneras, imparem me agnoſcens. Abſit enim adeo Suffenus ut ſiem, quin agnoſcam eas omnino a benevolentia tua proficiſci. De exercitatione tua ſuper Caſaubono & Livio paucis habe ſententiam meam. Totus ego tuus cum illuſtriſſimo Sueonum Legato incomparabili Hug. Grotio, qui *εἰς μέγροι*. O te beatum cui procul negotiis vacat hæc accurate exequi. *Nobis non licet eſſe tam beatis*, certe *ἡ ἀολὴ ἡμῖν*. Itaque *πὸ κατὰ λεπτὸν* noli expectare. Tu vero potes ſæpiuſcule eruditus hujusmodi ſerculis laute nos excipere, quod ut facias etiam atque etiam rogo precor que. Eliges autem poſtea argumentum quodcunque liberit: Sed patere ſemel tibi a me præſcribi: Mitte cito quaſo cenſuram tuam de loco Demoſthenicæ Syngraphæ *ἐν τῷ κατὰ Λακρίτη* a Sam. Petito in Commentario ad Leges Atticas explicato. Quod poſtulo duabus de cauſis. Prima, quia quotidie expectamus Petitem huc venturum; & gratum erit mihi tuis armis inſtructo cum illo decertare: Altera, quia *δ' πᾶν* Salmaſius poſtremis ſuis ſcribebat, ſe in ſuo noviſſimo Libro de Modo Uſurarum, totum illud Petiti caput de Uſuris Atticis perperam ab eo intellectuſ confutaſſe. Et juvabit videre quid illi præriperis. Dabis veniam meæ temeritati, cui locum facit incredibilis tua comitas. Bochartus ad vos rediit negotio ex animi ſui ſententia confecto pro ſe affinibuſque ſuis, uti ab eo cognoscere potuiſti. Stipulanti ſponndit Diatribam de

Paradiso terrestri, de qua fides eurem velle. Laurentius avunculus aliam poscit de Mandragoris. Ceterum pro tuis erga me meritis, accipe me totum, qui deinceps usu & mancipio catus. Vale & me amare perge. Lutetiz Parisiorum XIV. Jul. MD. LXXIX.

EPISTOLA VI.

CL. SARRAVIUS

*Hugoni Grotio.**Lutetiam.*

Mitto, Vir Illustrissime, quas pollicitus sum Blondelli nostri Observationes ad secundum canonem Concilii CP. Qui tot tantaque huius viri legisti, necesse est te hanc adhuc *καταματιαν ἀφύσσειν*, ut cognoscere possis, num ille par sibi, & respondeant ultima primis. Hic enim est finis prioris partis de Primatu. Secundam quæ de Conciliorum convocacione, in iisque *πρωτοκαθεδρία* & de Appellationibus, inchoabit postquam paululum respiraverit; sed lingua, si me audiet, Latina. Noli autem has chartas mihi remittere sine tuis miniaturis ceris. Habeo a Salmatio literas, ipsis Calendis Julii scriptas; quibus video fixum immotumque ejus animo sedere consilium disjungendi Notas Heinfianas ad N. T. ipsum vero Heinfium vocat Vetus idolum Academiae Leydenfis, quod vix ac ne vix quidem possit *θανυμωτερον η̄σαι*. Vale, Vir Maxime, nosque, qui te sine modo colimus, amamus, velis *ἀντηφιλέιν*. Lut. Paris. xv. Jul. MD. LXXIX.

EPISTOLA VII.

CL. SARRAVIUS.

*Hugoni Grotio.**Lutetiam.*

Magni illius Pauli Veneti aliquot Epistolas nactus, Vir Illustrissime, rem tibi non ingrati facerem me existimavi, si eas tibi legendas offerrem. Scriptæ sunt ad nostrum Philippum Mornayum, uriusque Palladis, ut nosti, studiosum. Videbis, his auctoribus primum foedus initum inter Batavos tuos & Adriatici Pelagi regnatores. Sed quanto zelo reparationis divinæ domus uterque flagrabat? Num admota manu invocabant Dominum? Perficiat tandem opus suum *ὁ πατήρ τῶν ἐλεῶν*. Interpellat iterum Peyraredus; Statuimusque, sed jam totum, ad partes vocat. Vale, Vir Illustrissime, mihi que plurimis nominibus colendissime. Lutet. Paris. xxvii. Jul. MD. LXXIX.

EPI-

EPISTOLA VIII.

CL. SARRAVIUS.

*Jacobo Palmario a Grentmesnilio.**Vandoperam.*

Alteram tuam Epistolam, prioris plane geminam germanamque, parique elegantie & eruditionis sale conditam reddidit mudiustertius amicissimus nobis Vallea. In ea

*Quam lepida liberis, compositæ ut tessera, omnes**Arte, pavimento atque emblematis vermiculatis.*

Amoenitatem ingenii tui, verborum vocumque copiam, certe non possum satis mirari. Si jam audeat congredi Petrus, spondeo ipsum ad te deductum iri victum, vincumque *ἰνίκου χάριτος ἐνθυμιασὶ ἰμάσσι*. Pusillum sui que nominis virum cum prestabo, ni submitte se gerat. Quam vellem rependere *πὸ τοῦ ἐξ ἑαυτοῦ τοῦ Ἡσιόδοτου, κατὰ τὴν μέτραν, ἄριστον*: Verum

Non eadem arboribus pendet vindemia nostris.

Gratiam itaque quam referre *ἔχ' οἷός ἐστις*, habeo, unde, quæ tua est humanitas, abunde tibi factum iri confido. Nescio quæ fiat, ut in tuis de Borchardo *ἰδέε γέυ*. Eum ego virum Neutrixæ vestræ, heu quondam meæ, Clarissimum jubar appellare soleo. Non agat modo mecum eo jure municipali quo vos, homines alioqui fidelissimi, vulgo male auditis. Me enim quod attinet, promissorum memorem experietur. Vale *φίλιππον κάρα*, & nos amare perge, qui te in oculis ferimus, literariisque istis lautitiis semper nos beat. Lat. Paris. IV. Non. Aug. c10 10C xxxix.

EPISTOLA IX.

CL. SARRAVIUS.

*Vincenzio Fabricio.**Biturigas.*

EGo quidem, Mi Fabrici, te primum visum mihi ex Salmasii commendatiis ambabus sum amplexus, & *ἔ μάλιστ' ἀποφραυ θυμῷ* in animum meum admisi: Quod autem nunc te impense coloque & amo, & inter nos amicitia coalescit, id ingentibus tuis meritis, & benevolentia erga me tunc acceptum fero: nihil enim est in me, quo te demereri potuerim; nisi forte candidam & apertam vareque Gallicam, præfiscini dixerim, mentem meam, Germanicis tuis suavissimis moribus sociare voluisti: Unde me tibi obnoxium cum agnoscam, me totum meaque omnia ecce dedo. Abs te enim omnis virtutis & eruditionis candidatus cognosci, magno honori cedit, diligi, gaudio. Legi cum voluptate quos misisti. *ἰνίκου χάριτος*; quibus tu sociusque tuus homines humanissimi, Biturigas jam vestros excusatum itis, quod nullo sepulchri titulo, Cujacii cineres sint dignati. Carmen aliud tuum de Bibliotheca Thuana, cujus spem facis, avidissime expeto: Ita, *quicquid calcaveris,*

id

id rosa fiet. Cæterum cave credas, te apud Illustrissimum Grotium mea aut alterius cuiusquam egere opera, ut quam de te concepit opinionem retineat, & augeat. Novi enim apprime quanti te faciat ille vere Magnus. Quod alii frustra tentaverant, ipse sibi tandem persuasit, nempe opera sua hic edere. Initium faciet a libris de jure B. ac P. quos, exemplis ex historiis, præsertim recentioribus, petitis longe fecit auctiores. Sequentur postea Veritas Religionis Christianæ cum testimoniis luculentis & appositis. Tum demum Notæ in Novum Testamentum, & Historia Belgica prodibunt: Frustra ab hæredibus suis gloriam expectaret, quam ipse sibi sæculoque suo invidisset. A Leydensibus Curatoribus in Cunæi locum poscitur Jacobus Gothofredus Dionysii filius, qui Genevæ olim magna cum laude Jurisprudentiam professus, postea in urbis Senatum cooptatus est: quare vereor ut Academicum suggestum velit denuo conscendere. Heinsius suas in N. T. Notas in publicum prodire passus est. Noluit Salmasius extremam manum imponere Præfationi libri sui de Modo Usurarum, donec eas vidisset: vult enim istas Notas serius ociosius notare. Vale. Lut. Par. xxix. Aug. c10 10c xxxix.

EPISTOLA X.

C L S A R R A V I U S

*Vincentio Fabricio.**Sancerræ.*

Quare relictis Biturigibus, Sancerræ te receperis, quod a Puteano nuper intellexi, valde aveo ex te cognoscere. Vereor enim ut te hospite satis dignum sit illud castrum: Hoc enim, non alio nomine, eas dignatur Sigebertus. Sed quid istic tibi est cum loco sola sua fame famoso? Quin potius redis in urbem? Habemus enim unde te laute & opipare excipiamus. Apponemus primum Exercitationum in N. T. libros viginti, illas scilicet περιεχοίτας Incomparabilis Herois, qui Sæculi Phœnix, literarum unum decus & columnen, (ita enim Heinsium velle sua plenis & distentis buccis laudari docet Salmasius in eximia Præfatione De Modo Usurarum, quæ tibi erit pro bellariis) Ecce unde abunde te satiem. Si tamen adeo sis fastidiosus ut acidi aliquid recreando stomacho postules, dabit Gronovius noster Elenchum Anti-diatribes Emerici Crucei, in quo miser ille cruciarius miris vapulat & torquetur modis. Nihil mihi dudum lectum est amœnium hoc postremo amici nostri opere, quod jam sub prælo sudat. Et sane is est, qui possit cum eruditissimis ad æternam aspirare gloriam: parum dixi, quidni enim & de palma contendere? O te beatum tanto populari & amico. Ego certe utrique vestrum innotuisse, in maxima felicitatis meæ parte repono. Vale Vir Clarissime & Amicissime. Lutetiæ Paris. xv. Nov. c10 10c xxxix.

EPI-

E P I S T O L A XI.

C L. S A R R A V I U S.

*Frederico Gronovio.**Lutetiam.*

Quomodo cesserit tibi hesternum iter ad CL. Heraldum, & an aliquas, an multas Casauboni Epistolas domum reportaveris, scribe quæso, & si ulla, mitte. Vides tuum Heinsium misere angere de Parentis sui existimatione & honore: quæ, si verum fateri volumus, a Salmasio in summum discrimen adducuntur? Vereor ne ad extrema res deveniat. Quantumvis acerbe Satyræ responderi poterit ab adversario; sed heus tu quid fustibus? Num qui ita se tuetur, ad incitas redactum se profitetur? Estne hoc consilium boni viri, estne hoc Christiani? An ejus qui Novo Testamento novissime tractando, commentando, edoceri debuit (certe potuit) de eo qui *Λοιδόρμενος ἐκ ἀντελοιδόρου*? Scirem libens ad quod Sacrarum Exercitationum caput istud referret. Apage tam sceleratum facinus; quod si in ejus animo refedit, certe Heinsius tuus, nullius erit apud me, nec apud bonos & graves, pretii. Mollius dixi; illum sane probi omnes abominabuntur. Ad filii quæstionem de Opere paterno quid sentiant in Gallia viri docti, poteris inter cætera ex veris respondere, omnes ex animo dolere, quod tam acerbe infectatus sit Clarissimum Bezam, cujus eximii pro vera Ecclesia exantlati labores merebantur, ut, si quid ei humanitus accidisset, mitius cum eo ageretur. *Exorietur*, proculdubio, *ex ejus ossibus aliquis ultor*, qui Exercitatori Batavo Rhadamanthi *Ἕκαλον* reponet, & tunc *non sibi dictum, sed responsum* putet. Vale Lut. Par. prid. Idus Decemb. CIJ IJC XXXIX.

E P I S T O L A XII.

C L. S A R R A V I U S.

*Frederico Gronovio.**Lutetiam.*

Quæ solvam tibi *ἐναγγελία*, pro nunciato gratissimo Fabricii nostri adventu? Ergo nobis redditum est tam carum caput, tam optatum; Verum quid nobis? quandoquidem proximum tuum discessum etiam scribis; adeo semper solliciti aliquid lætis intervenit. Sed unde tam subitæ profectio- nis consilium? nondum enim e Batavia tabellarius, qui post duos demum dies est adventurus. Non omnis saltem moriar te abeunte, & aliqua pars mei Libitinam vitabit, si modo hiemem in urbe transigat popularis ille tuus. Miror Heraldum cæterosque *ὁμοιοτρόπους* adeo sibi blandiri, ut non cognoscant ex Casauboni amicitia, orbi publicata, magnum suis laudibus cumulum accessurum. Quod ab iis pene convicio poscimus & efflagitamus, ipsi debent nobis obtudere: forsitan ubi nolemus, volent ultro. Certum est tamen ab eo aliquid extorquere. Quod me in partem tui laboris asciscere volueris

C

fo-

focium, magno me devinxisti beneficio. Quam potui diligentissime mandata tua executus sum: An ex animi tui sententia, inspice & operi tuo bene cedet. Credo enim adhuc nonnulla pumice egere: Sed secunda cura castigatiora omnia præstabo: amplam enim hic segetem errorum demessui. Remittat ergo typhothetes circa undecimam: ad quam me in palatinum pistrinum dedo. Vale ἢ σεβασμώτατε Lut. Par. Idib. Decemb. cio. 10c. xxxix.

E P I S T O L A XIII.

C L S A R R A V I U S

Alexandro Moro.

Genevam.

EGo vero neque te insimulo, neque mei immemorem magis esse puto, quam ego sum tui. Exilui tamen gaudio ad amicam manum, & quam profiteris tui erga me amoris constantiam, legi magna cum voluptate. Verum confusus egomet mihi tenuitatis meæ, istas, quibus me ornas, laudes deinceps quæso seponas. Summa sane perfusus sum lætitia, ubi accepi te in ea urbe fixisse pedem, quam purioris Reformationis Metropolim appellare soleo: eamque palæstram nactum, in qua eximium tuum ingenium se jactet, & solidam veramque consequatur gloriam. Tot inter magnos viros, non poteris non esse magnus. Tantum excole sollicite raras illas dotes, quibus te ornavit, & cumulavit summus ille τῶν πάντων τῶν ἀγαθῶν δωτὴρ ἢ χορηγός. Quod de Castrensibus tuis purpuratis & eruditissimo Petito narras, magnopere placuit: illos ego impense colo & veneror, hunc etiam amo. Accedit me aliquando Samuel Sorberius ejus nepos, qui est adhuc ἐν ταῖς μικραῖς πολιτείαις ministerii Ecclesiastici: quem ego cum ob doctrinam singularem, tum maxime, ob patris magnam & ἐκ δικαίης ἐπιζωμένην famam magni facio. Sed heus tu! quid ais? Unde ego semipaganus Gothofredo notus, unde Spanhemio? Ego certe unus e multis, eorum ingentia erga literas & Ecclesiam merita suspicere & prædicare non desino: quæ cum apud me tacitus aliquando revolvo, exclamo subinde: Nemo Jurisprudentiæ palmam Gothofredo præcipiat: Pauci, imo paucissimi Theologi Spanhemio pares. O te beatum tantis collegis! quidni, & ista tua ætate adhuc, magistris. Ὁναίο τῆς τύχης quæ te ad istas oras appulit. Gratissima etiam sunt, quæ de istorum Semorum laboribus explicuisti. Sed quis illorum venerabili Bezzæ feret suppeticas? An impune feret Batavus Exercitator turbulentam obreccationem tam sancti nominis? Multa illic habebit Spanhemius de quibus DUBITET; multa Diodatus quæ NOTET. Tu quoque juvenis specta lacertos tuos, aude contra stare, aude concurrere. Juvabimus omnes, re, opera, consilio: *regnabis tu quoque votis.* Habeo unde te excitem & spem faciam non dubii eventus. Hercules ille Gallicus Salmafus ὁ μέγας dixit Riveto, dixit Hugenio Heinstantæ glebæ quasi adscriptitiis, nullam novam cogitationem plane & omnino Hcinlianam insigni aliquo vitio non laborare: nullum locum ab

eo præter aliorum sententiam sic expositum, ut in eo secure acquiescas. Si legitis Præfationem *ἰδαρίφουρον* De Modo Usurarum, rem non adeo factu difficilem videris. His te præludere decet auspiciis, non Hefychio, non Æschylo. Ad tua tamen quæsitâ sic habe: Ante quadraginta annos ille Heinssus, magnæ tunc, quam non implevit, spei adolescens, totum se esse prædicabat in Hefychio adornando: ejusque editionem, ut opus confectum putares, proxime sequentibus scilicet nundinis, ut moriserat, pollicebatur. Credibile est illum eam provinciam Nicolao filio dudum demandasse. Sed nunc hic tantum cogitat de Ovidio emaculando: itaque occupa: Dignus enim Grammaticorum ille Juppiter, in quo tua defudet industria: tum quia multa habet peregrina, quæ non sunt cuivis obvia, tum quia tot tantisque scatet lectionum monstris, ut in his debellandis non possis existimare operam tuam male positam. Omnes certe linguæ Græcæ studiosos isto labore tibi devinxeris. Æschylus MS. extat aliquis in Bibliotheca vere Regia: sed ex ea libri non egrediuntur nisi magno parati. Magnus Grotius hic quartum recudit aureum libellum De Veritate Religionis Christianæ, cui adjunxit amplam testimoniorum segetem; quibus quæcunque in fidei nostræ commendationem a veteribus, Ethnicis præsertim, scripta sunt continentur, opus quantivis pretiis. Sequentur brevi Notæ in quatuor Euangelia. Milleterius pergit desipere: Imo furere *ἂν ὀλακίς μανίας*. Urbem libellis parvis, pravis, *χουδαίσις*, obscuris, & inficetis replet. Omnino *παπαγομανεί*, & serius aut citius meretricem *ἰεπύλοφον* adorabit. Gronovius Elenchum edit adversus *πυρρώσιμον* Cruceum, quo suam ad Statii Sylvæ Diatribam it vindicatum. Heraldus post diurnum, id est viginti septem annorum silentium, veteres suas chartas, amicis obtorto collo trahentibus, excussit; unde prodibit post aliquot menses De Rerum Judicatarum Autoritate satis amplus Commentarius. Pergit Fabrotus in legendis & explicandis Basilicis; quæ post vicennalia ajunt mature demum proditura. Si tuis commodis prodesse possim, dic & factum puta. Summatibus illis Diodato, Gothofredo & Spanhemio, quæso plurimam a me salutem. Vale. Lut. Par. xxxvi. Dec. ctd. idc. xxxix.

E P I S T O L A XIV.

C L. S A R R A V I U S.

*Jacobo Palmario a Grentmesnilio.**Vandopetram.*

DEbentur tibi *ἀριστεία, νικητήρια*. Vicisti quippe inlytam victoriam, *Ὀναίο τις πρώτης*. In loco Petiti de Demosthenica Androclis syngrapha vidit errorem Salmasius, non pervidit, quamvis proxime accesserit. Existimavit enim locum esse in Bosporo Thracio *Ἐφίερον*: & quod mireris, autores scilicet locupletes habet suæ sententiæ an potius erroris? Harpocrationem & Suidam. Sed istis Glossographis non esse temere credendum jam pridem docti monuerunt. Neque etiam nomen istius loci intellexit Scylacis Caryan-

denſis noviffimus interpres, Iſaacus Voſſius, magni Gerardi filius: Vertit enim ἐφ' ἑσπὸν *ad fanum*, deinde ἀφ' ἑσπῆ *a fano*. De errore modeſte monui & locos tuos addidi: ille vero nihil ad iſta reſcripſit: ſed qui potuiſſet? in ſinu gaude. Numquid habes amplum tui laboris præmium? Heiſius poſt Præfationem Salmaſiano libro præfixam mutire non audet, quamvis in ea totus quantus cubet. Si Cadomum, ut puto, quietum eſt, quare ſilet Bochartus, nec ſtat promiſſis? Ei a me ni, grave eſt, multam ſalutem. Vale & me ama. xxvii. Decembr. c15. 15c. xxxix.

EPISTOLA XV.

C L S A R R A V I U S

Hugoni Grotio.

Lutesiam.

Ecce iterum *Blondellus*, & eſt tibi ſæpe legendus. Aggreditur amplam & luculentam materiam De Conciliis; quatenus ex illis vel in illis Pontifex Romanus primatum ſibi arrogat. Quando vacabit inſpicias, & acri perpenſa iudicio ſcribes. Non enim iſ eſt amicus noſter cui ſit χαλεπὸν μεταδάσκειν. Interrogaveram Bochartum Cadomienſem De lingua Novi Teſtamenti Helleniſtica: reſponſum ejus vides, quo plane tecum ſentit. Ego certe non invitus in poſterum vobis accedam, donec alius meliora & certiora attulerit: quamvis magno meo incommodo, Novum Fœdus deinceps niſi meticuloſe ſua lingua non ſim lecturus. Verum πῶ ἐν νικάτω. Addidi elegantiffimi Fabricii carmen, quod, quia me amas, cum voluptate leges. Vale Vir Illuſtriſſime. Lut. Par. Id. Jan. c15. 15c. xl.

EPISTOLA XVI.

C L S A R R A V I U S

Frederico Gronovio.

Andegavum.

Verum fatebor, Vir Amiciſſime, a diſceſſu tuo, inter inſomnia mea nullus mihi viſus eſt Gronovius. Sed totos quantos dies animo obverſatus eſt meo; nec etiamnum eum deſiderare ceſſo. Ex binis tamen tuis aliquantum recreor, qui videam me non ei penitus excidiſſe: nec ſane id unquam formidavi; adeo ejus in fide & amicitia conſtantia mihi eſt perfectæ. Certe donec reſciverim te ſalvum Andegavum adveniſſe, ſollicito timore non çarui. Neſcio autem quo malo meo fato factum ſit, ut tantum poſt tredecim dies tuæ litteræ mihi redditæ ſint, quas poſt tres habere debebam. Iter feliciter ceſſiſſe gaudeo, & aliquam te nactum quietem tum tua cauſſa, quia poteris facilius & cum otio tractare literas, tum etiam mea; quia ſæpius ſiam certior de tua valetudine, & amore erga me tuo. De tui Elenchi perfectæ editione gratulor tibi. Additamenta ſerius venerunt, quam ut ſuis locis inferi potuerint: itaque inter errata ad calcem operis rejecta ſunt, ne tibi opera periret.

periret. Fabricius noster versum addidit elegantem & σκωπικόν, licet brevem. Itaque ejus amori non tuæ postulationi eum imputabis, ut & solidam emendationem typographicam. Da veniam, Amice, ego tibi vacare non potui, coactus continuo adesse fratri, quem Deus magna plaga tetigit. Uxorem ejus ad se recepit vix annos viginti duos natam, forma eximiam, moribus supra ætatem firmis & castigatis, pietate & prudentia senili præditam. Qua fortitudine calcaverit omnia terrena, qua in Christum fiducia suis se exuerit peccatis, quam siccis oculis, marito, liberis, familiæ; mihi valedixerit, faxit Deus nunquam obliviscar, ut de ejus novissimis sæpe cogitantem me quoque par maneat exitus. Habes hic Epistolas a Salmatio & Nicolao Heinio. Binas ego accepi ab Hercule nostro Gallico. Prioribus inter cætera laudat, nedum damnat, temeritatem meam, qua aliquot verba delevi in ejus ad te edita jam Epistola. Immo vellet, inquit, ut totam induxisssem utpote properantius exaratam, dum promissi memor tibi morem gerit. Posterioribus prolixis, ideoque gratissimis, ostendit quomodo τὸ γράφειν, ἀντὶ τῆ γλαφειν quod est γλυφειν scriptum sit. Quomodo intellexerit rem alienam testamento relinqui non posse; quæ quia longiora sunt non exscribo. Sed ea explicabit ipse plenissime in Tertio *De Usuris Justinianeis*. Addit de sua circa linguam Hellenisticam sententia nihil ab ullo metuere, nedum a R. Thyisio, qui aqua intercute laborat: nec si valeret, is esset, qui vellet cum ipso hanc ferram reciprocare. Nihil ab Imperatore, qui licet purum putum sit mancipium Heinii, tamen se nuperrime inviserit, posteaque amicum communem miserit, quo fidem daret de sincera amicitia secum ineunda. Itaque omnino necesse erit Batavo Exercitatori se contemptu vindicare, vel alium querere optionem. Quæ de Antecessore Florente, Amyraldo, Cappello, Piterisio narras, non erant inaudita: Sed noli eorum amicitiam, quam tua tibi conciliavere merita, mihi adscribere. Immo honori summo mihi cedit a te cognosci. Etiam me immortalitate donasti, quando in Opere novissimo mentionem mei adeo honorificam fecisti, ut præ pudore sanguinem suffuderis. Profecto nisi veritus essem amicitia nostræ luculentum testimonium repudiare, offensionemque tuam incurrere, nonnulla tua verba delecta, deleta fuissent a me. Vale, & me ama tuum κηρόθι μάλλον. Lut. Par. Idib. Jan. c15. 15c. XL.

E P I S T O L A XVII.

C L. S A R R A V I U S.

*Samueli Petisio.**Neman sum.*

EA sunt tua in Rempubliam Literariam & Ecclesiam merita, ea pro utraque consilia, ut sanctos conatus tuos debeamus omnes juvare & promovere. Ego certe equidem in his, qui te doctrinamque tuam eximiam colunt & suspiciunt, nomen profiteor meum ὡς ἀσμενέσων. Egi cum amplissimo Senatore mihi que amicissimo Petavio, ut MS. Josephi codicem tibi impetrarem.

Ille vero nullo negotio se passus est exorari, itaque cum hic habes. Si voto tuo respondeat, habeo quod tibi gratuler, mihi gaudeam. Sed ut ita sit vereor, quandoquidem desiderantur libri contra Appionem, quos præcipue expetere videris. Quicquid id est utere, fructu tuo arbitrato. Me sane omnia tua causa velle, persuade quæso tibi: *Tuus est explorare labor.* Cæterum cum sese offerat occasio tecum agendi, patere me quæso libere tecum expostulantem. Ægre enim, imo ægerrime fero, quod a Critica Sacra, eruditissimi Cappelli Opere eruditissimo, tu vir doctus & æquus adeo mentem avertas, ut ab eo magnum timeas nostræ puriori Ecclesiæ damnum, ὃ μὴ γένοιτο εἶναι. Noli enim credere, cum id agere, ut Sacrum Textum, quasi pumice Critico egeat, pro libitu mutet & interpolet. *Hæu cadit in quemquam tantum scelus?* apage facinus tam atrox, tamque insignitam audaciam & protervitatem. *Non obrusa adeo gestamus pectora,* ut hanc sententiam probare possimus. Effet hoc *κτείνω ἀνθρώπων.* Hæc duo intendit præsertim Vir istarum rerum peritissimas. Quandoquidem Masorethici apices utpote ἀνθρώπων ἔργα, nos non ligant, ubicunque diversa punctorum ratio meliorem & commodiorem fundit sensum, nihil vetare, quin priori neglecta posteriori adhæreamus: quod magno cum fructu fieri posse infinitis exemplis, per singula puncta decurrendo, demonstrat. Deinde, cum mirum quantum codices Græci & Latini a se invicem & ab Hebræo fonte abeant diversi, ostendit unde manarit ista discrepantia: quod scilicet affines litteras, & affinia verba Scriptores & Lectores male confuderint. Sed sedulo dat operam, ut Hebræi Textus Sacro-sancta sit semper Autoritas: quem licet alias inextricabilem, *melius non tangere clamat:* liceat tantum in margine & in notis modeste de obvia difficultate monere, & suam sententiam promerere. An hoc de genere malorum? an novum & indictum ore alio? Utinam opus ipsum oculis usurpares: sat scio editionem urgeres. Si fallor, mone errantem, nec invitum tibi accedam. Vale Vir Excellens & nos ama. Lutetiae Par. XIX. Jan. CIO DC XL.

E P I S T O L A XVIII.

C L S A R R A V I U S.

*Jacobo Palmario a Grentmesnilio.**Vandoperam.*

TRes omnino accepi a te literas, tu jam nunc a me quatuor; non est itaque quod mihi facias ἀγίας δίχην. Certe ut aliis vitiis tenear, de negligentia hujusmodi facile absolvor: nec enim in rescribendo solco esse ὑπερήμερον. Cæterum cum cogito de hujus Provinciæ statu, tum quem mihi describis, tum quem ipse præsens cognosco, cogor ire in lacrymas, quæ mihi pene singulis momentis effluunt. Invitum certe me huc adactum esse scias, vir amicissime, sciant boni omnes, quibus nomine tenus notus sum. Sed habui parere necesse: ita vivitur sub regno. Quoties per urbem ambulo, cerno plurimas ædes suis dominis, amplissimis Senatoribus, viris probis & bene circa Regem

Regem & Regnum animatis, destitutas. Mene oportuit in Veterum Collegarum meorum locum suffici? Utinam quam habui in hac civitate stationem nunquam deseruissem! hunc saltem inde fructum colligerem, quod ea nunc abessem, & cum centum præclaris Senatoribus honestum exilium exularem; & me solaret innocentie conscientia. Sed inter injurias ira Principis annumeranda est. Punior hic ego, qui non dicor deliquisse. Uno sane die plus vixi quam oportuit: eo nempe, quo huc delegatus sum; ubi ego non miles quotidie excitor truci classico. Mitius feram hunc meum dolorem, si te scivero mihi condolere, & tua causa hic aliquid possim; quod, amabo te, moneas. Procul a libris meis noli expectare a me aliquid literarium: non enim habeo in numerato, unde tibi satisfaciam & tuis quæstis respondeam. Sane quod tu in seria meditatione non pervidisti, qui ego semipaganus inter arma explicem? Languet animus, languet stylus, ipsa etiam manus scribere refugit; nec ego bene mei compos. Erige me venusta & eleganti scriptione, quam te mihi benigne impertiri non pigeat. Vale. Rothomagi in hospitio Sciuri. Prid. Cal. Febr. c13 13c XL.

E P I S T O L A XIX.

C L. S A R R A V I U S.

*Vincentio Fabricio.**Lutetiam.*

Heri & hodie unam & alteram a te accepi Epistolam, Dilectissime Fabricii. Prior debuerat mihi tempestivius reddi: si enim ante quindecim dies, quando hic erat Cancellarius, fuisset ab amico tuo compellatus, ejus confectum fuisset negotium. Jam vero expectandus est ejus reditus Lutetiam, qui vix ante Paschales ferias sperandus est. Ejusmodi enim Concessionem Regiæ, corroborandæ sunt Magno, ut vocatur, Sigillo, quod perpetuo apud Cancellarium cubat. Postquam fuerit reversus, istam rem agam, ac diligenter. Hic ego misere crucior. Quæ aliter? procul a te, procul a Libris meis, sine quibus omnis mihi vita acerba. Procul a magnis illis amicis nostris, sine quibus *μας μοι βίη ἀξιωτ.* Vale. Roth. XXI. Febr. c13 13c XL.

E P I S T O L A XX.

C L. S A R R A V I U S.

*Frederico Gronovio.**Andegavum.*

Quid me querelis exanimas tuis, Amicorum Suavissime. Accusemus uterque malum fatum nostrum, cujus inclementia factum est, ut gravis falciculus meus ad te non pervenerit. Ejus jacturam pene inconsolabiliter lugeo. Sic undecunque coacervati luctus animum crudeliter afficiunt. Rescivisti proculdubio de Parlamento Neustriz omni sua functione interdicto. Centum & amplius Judices Lutetiæ Regiæ jussa expectant, dum ex nostro Parisien-

si Senatu Sexdecim huc delegati, an relegati? sunt qui eorum vices implerent. Eos inter hic ego sedeo non sine magno animi mei mœrore, qui coactus fui invitissimus veterum Collegarum meorum, præstantissimorum virorum, locum occupare; procul a Luterianis deliciis, fori insanis jurgiis misere distrahor. Si tamen valere te, & me semper abs te, amicorum purpura, amari intellexero, non parum inde recreabor. Vale XXI. Feb. CIO IOC XL.

E P I S T O L A XXI.

C L. S A R R A V I U S

*Hugoni Grotio.**Lutetiam.*

QUOD mei olim beatam, nunc lacrymabilem sub oram femoti, adeo oblitus non sis, Vir Illustrissime, ut volueris inter primos, imo ut ais primum esse aurei tui libri lectorem, non potuit non esse jucundissimum. Mihi certe summo honori cedit, a te totius eruditionis sacræ & prophanz Coryphæo, cognosci & amari: quod quoties cogito, id autem usu venit sæpissime, facere non possum, quin toties prorumpam in eximiaz humanitatis tuæ laudes. Cum enim me meis intueor oculis, sentio nihil esse in me, quod tuam possit allicere benevolentiam: nisi forsitan animum erga te meum aspicias, qui sane, & in hoc liceat gloriari, non magnus tantum, sed summus. Grates itaque ago gratissimas de tanto tuo munere: in quo effecit tuus hic postremus labor, ut doctrinam cum pietate conjunctam haberemus. Consuluisi nimirum sæculi vitio, cujus palato ipsa pietas per se vix sapit. Sed quod tam immensam testimoniorum segetem collegeris, constet inde necesse est, Christi gloriam tuo semper animo obversari: cum tot tantaque, quæ aliorum sagaces oculos effugerant, sancta tua diligentia & industria erueris. Faxit ó δούλω εἰδέναι ut diu superfis, omnibus bonis cumulatus: Sanctumque tuum propositum absolvas, Novum Testamentum perpetuis tuis Annotatis explicatum excudendi, sæpius recudendum. Me, rogo te, Vir Illustrissime, inter nominis tui cultores præcipuos censere perge. Vale. Roth. Idib. Mart. CIO IOC XL.

E P I S T O L A XXII.

C L. S A R R A V I U S.

*Vincentio Fabricio.**Bituriges.*

NOLI credere, Suavissime Fabrici, quidquam mihi potuisse gratius accipere tuis postremis. Tum quia ex illis intellexi, te, cœlum licet sæpius mutantem, animo tamen esse erga me constantissimo: tum quia me beasti nuncio illo recuperati mei ad Gronovium nostrum fasciculi; quem amissum auro contra redemptum voluiffem. Nihil habeo quod rependam pro tam insigni beneficio. Ipse exige quod libebit jure tuo, nihil negabo, & me reperies acceptæ gratiæ gratum & memorem. Quod a me consilium quæris,
de

de carmine circa Bibliothecam Thuanam, humanitati tuæ id acceptum fero. Tu hujus Sæculi Poetarum facile Princeps, cujusquam consiliis, nedum mei, si egere te putas, næ tu tibi es ignotus. Ut libere tamen, quando ita vis, apud te sententiam meam promam, malim profam & vorsam orationem se-jungere, quam modo hac, modo illa scribere. Quicquid historicum tantum erit & metri leges aut numeros non patietur, Præfationis vice poterit præ-mitti, ut Musis sua illibata & integra Sacra serventur. Perfice quæso illud opus, quocunque libuerit modo: certe sollicitius aliquid desiderasse aut expectasse me non memini. Cæterum ægerrime fero, omnem fere tuam per Gallias peregrinationem tibi absumi in isto Bituricensi tractu. Verum ferendum est, quia cogitare te ulteriora, vetat socii adversa valetudo: tuam ut Superi tibi firmam semper præsentent enixe ab illis contendo. Scribebat nuper Salmasius rabularium quemdam adversus se Apologiam edidisse pro Manibus Cunæi, quos queritur ab ipso violatos. Addebat sibi propter parentis obitum necesse esse in Galliam venire, & hac, quod anxie rogaveram, se transiturum. Quanto autem gaudio perfundar, cum ibo in ejus amplexus? Ego scilicet ante Magnas illas Parisienses Animas, sanctum illud caput adorabo, *Ut mos est meus, applicabo collum, Fecundum os, oculosque suaviabor.* Sed vereor ut ἐφήμερον sit illud meum gaudium evanidique instar somnii. Is est sane, in cujus sen-tentiam omnes boni doctique libenter eant, adeo in literis suo merito princi-patum tenet. Misit nuper Illustrissimus Grotius Editionem Parisiensem libri sui de R. C. cum Annotatis, ὧς ἀπλῶς ἐίπεῖν, Grotio dignissimis. Habeo quod addam nihil, nisi tædere me hic vitæ meæ, adeo ab omniliterario con-sortio vivo alienus. Tu Vale felicissime. Roth. III. Cal. Apr. CIJ IDC XL.

E P I S T O L A XXIII.

C L. S A R R A V I U S.

*Frederico Gronovio.**Andegavum.*

GRATÆ mihi fuerunt tuæ litteræ, hisce Nonis Apr. datæ. Gratissimas dixissem, si parcius tu te in meas effudisses laudes, a quibus in posterum, etiam atque etiam rogo, manum abstinere. Si quid enim est, quo ego jactari merear, certe unum illud, quod summa aliquot Literarum numina, inter quæ tu, Magne Gronovi, maxime conspicuus sedes, religiose colo; quod tanti esse non debet, ut me quoque Achivis principibus permistum videam. Iterum vota fundo pro peregrinationis tuæ secundo itinere: cui favens adsit perpetuus comes Ερμῆς ὁ ὀδηγός. Vereor ne in Urbem ocius redieris, quam ego Neutriam hanc reliquero. Perstat enim Rex agnomine Justus in duro adversus Provinciales hosce proposito, ut scilicet Lutetiæ adhuc morentur miseri illi mortales, quorum adversa fortuna in caput recidit nostrum; aliorumque, si Diis placet, scelerum nos quoque luimus pœnas. Sed hæc aliquando fuerint. Non hoc ineunte vere, sed ætate demum præcipiti expectandus est mi-

D

hi

hi Salmasius ὁ μέγας: antequam enim Lugduno discedat, ἢ χ ἰ ἴ μ ε ν & scilicet νόσιο, urget Typographos, & ab iis urgetur ut suscepta orlaque pertextat; in quibus habebis τὸν περὶ ἁπλῶν illum Simplicium; nisi consilia sua ad exitum perducere festinat Heinsius tuus cum suis Heinisianis, qui de eo maclando, quoties περιπόλια solus vel cum famulo perambulat, & in fossas deijciendo cogitant. In eam adducti illi rabiem, ex quo ejus imperterritus animus, Satyris & levidensibus scriptionibus cedere nescius, iis plane perspectus est. Ita Salmasius ipse ad me scribebat IX. Cal. April. addebatque se satis acerbe strinxisse calammum adversus J C. quemdam, quem vocari Cyprianum Regneri me docuisti, libello edito, in quo inter alia haud pauca penitus disquiritur, *An mutuum sit alienatio*: quod ab eo factum, quia dixerint οἱ ἐξ ἐναντίας se ei excitalse adversarium cui par, in hoc genere, non esset. CL. Berneggeri obitum ex animo desleo. Quo nunc loco Tacitus? *Quid brevi fortes jaculamur avo multa?* Plura non addam ubi apud te conquestus fuero, quod de tua Justiniana Laurea non monueris, in quo adeptos plausus tacere non debuisti. Patere hoc convicium, & de rebus tuis scribe diligentissime. Vereor ne diutius morari me hic oporteat: hic, id est, procul ab omni literarum elegantiorum commercio. Vale & me ama, qui te colo, veneror, 3mo. Roth. Idib. Apr. CI0 ICX XL.

E P I S T O L A XXIV.

C L . S A R R A V I U S

Frederico Gronovio.

Andragnum.

QUas tibi jam agam gratias, Carissime Gronovi, pro illa tua diligentia, qua me tam prolixo, tamque grato responso beasti? Tantum abest, ut excusationem moræ tuæ accipiam, ut contra me in ære tuo agnoscam libens: reponis enim χρύσια χαλκείων. Gaudeo voluisse te Elenchi tui perpurgandi a mendis nostris tædium devorare. Culpam olim sum deprecatus adjecta causa, quam, quæ tua est humanitas mihi, indulxisti. Mihi ad heroem nostrum quam ad ipsum dirigendam per me voluisti, & curabo ut ejus responso, quod ab eo tibi flagitavi, quamprimum potiaris. Antequam e Batavis discedat, sedet ipsi perficere inchoata vel affecta opera hæc sua. Notas ad Arnobium, Philosophiam Stoicam ad Simplicium, Dissertationem de Saccharo & Manna, & Achillem Tatium. Penes me est *Diatriba De Mutuo, Quod non sit alienatio, adversus Cyprianum quemdam Juris Doctorem Autore Alexio a Massalia Domino a Sancto Lupo*. A Massalia id est a Salmasia. Salmasia Pagus est hujus nominis in Burgundiæ Ballivatu, qui vulgo vocatur l'Auxois, cujus metropolis Autissiodorum vulgo Auxerre, e quo gens Salmasia Nobilissima originem ducit, inde hic dici vult *Alexius*. Quare a Sancto Lupo, quia non explicavit, interrogavi; nec dum accipere responsum potui: Jure merito clamabit foriarius: *O Crudelis Alexi!* adeo male habe-

tur

tut εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς. Voluit scilicet Heros noster ceteros ab hujusmodi consiliis deterrere & expectata gloria fraudare: dum ne quidem eos agnoscit adversarios silentio involutis eorum nominibus suoque. Scriptum hoc bonæ sane frugis plenum, thesin strenue tuetur, nec a posita Quæstione latum unguem discedit: Nec solemnem copiam desideres: & quod magis mirere, vix totis quindecim diebus conceptus formatus & editus ille partus a patre podagra laborante, quæ ejus bilem aliquando intendit. Sed quid ais de Magno Legato, qui Amstelodami curavit edendam *Commentationem de locis N. T. in quibus mentio fit vel fieri videtur de Antichristo*, *Eruditiis*, ita inquit, *expendendam*. Vult Virum illum peccati, cujus mentio in Secunda ad Thessalonicenses, esse *Caligulam*, alterum de quo in Prima Johannis esse *Barchosbam*, tertium de quo in Apocalypsi esse *Trajanum*, cujus nomen Οὐλμῶ, dum sedet ad calculos, asserit esse τῷ θηρίῳ ὄνομα μυσηριώδες 666. Postremam litteram vult senarium denotare numerum quæ ducentefimum arguit, confundendo τὸ σίγμα cum epifemo βαῦ, de quo tam multa Magnus Salmasius ad eum scripserat. Jam credo, intelligis qua de causa adeo sedulo inquirebat de *Nota sanarii numeri apud Græcos*, quod licet edoctus sit, maluit ignorare, quam tam bellam cogitationem abjicere. Magna sane ab eo libro famæ ejus labes infligitur; addunt enim multa præterea dogmata Faustina Scholam olere. Sed ohe! jam fatis. De Exemplaribus Elenchi tui in Angliam nec ne missis nihil affirmare ausim: postremum tamen verius credam. Hic adhuc distinemur quatuor, ut ajunt, Collegis addendis, qui suppetias ferant. Nulla ergo copia vel spes prompti reditus. Si mei semper memineris, solabor me incomparabili tuo beneficio. Vale Roth. Non. Majis. CIῶ ICῶ XL.

Andreas Duchesnius nobilissimus Regni Geographus & Historiographus hac septimana miserabiliter obiit: e curru decidenti baculus ilia ingressus est, unde magno cum cruciату, post unam aut alteram horam expiravit.

EPISTOLA XXV.

CL. SARRAVIUS

Frederico Gronovio.

Andegavum.

Accipio eximiam illam tuam epistolam, qua Frondatorem tuum iterum crucias; nec responsum differre debeo, licet alias forensium negotiorum mole obrutus. Qui fit ut de Magni Salmasii *χρῶς χροστίεως* literis nihil rescribas? An hoc est fatum meum, ut quæcunque ab illo heroe per meas manus ad te destinantur, serius nec nisi post tardissimas moras habeas? De Pace Leydensi, ab isto Triumviratu utcunque procurata, nihil dicam, quia procul dubio ab aliis cognovisti. Cæterum non possum non laudare consilium tuum nihil respondendi Muscario illi, de quo nihil prorsus audiveram. Hoc esset bonas horas male perdere: & omnino indignus ille ira tua. Notas tuas avidissime percurri: insulsissimum oportet esse illum Scriptorem, qui ea, quæ arguis, pu-

blicare fit ausus. Næ ille lectores suos fungos & stipites putat, si fidem habituros existimat. Sueconum Legatus *De absoluto Reprobationis decreto* Commentationem Amstelodami edidit, qua Remonstrantium suorum dogmata non tam defendit, quam adversariorum sententiam infamat. Vale, & amorem erga te meum credas velim ita ratum esse fixumque, in virtute tua fundatissimum, ut nulla ratione convellatur. Roth. III. non Jun. CIO IDC XL.

E P I S T O L A XXVI.

C L. S A R R A V I U S

*Jacobo Palmario a Grentmesnilio.**Vandoperam.*

VIX, ac ne vix quidem, ullis commendatitiis, quæ ad me scribuntur respondere soleo: & in fori litibus enarrandis continuo occupatus, potuisssem etiam aliquid causari, quod excusationem mereretur. Is tamen est τῶν σὺ συστεικῶν lepos, ea gratia, ut solemne & vetus propositum meum cogar abrumperre. Bene est si in hac Provincia possumus aliqua ratione afflictis opitulari. Credas enim velim me nulla pari affici lætitia, quam si quando litium sinuosos nexus refeco & amputo. Deus, ut affinis tuus cæteros tam faciles ac benignos experiatur Judices, quam me habiturus es promptum ad omnia tibi tuisque officia præstanda, Ἄντὸ δέξει. Doleo tantum, quod non ego futurus sum solus Hercules istius Antæi: nihil enim, ut nosti, singuli decernimus, nec aliquid possumus nisi numerus sumus & collegium facimus. Quid autem agas, quid mediteris scire desidero. Næ tu ludis suaviter, cum me sententiam rogas de Grotii Antichristiana Diatriba. Tu solus harum literarum κριτὴς ἀδέκαστος, & Commentatione adversaria illi os obleveris: nisi forsân summum Bochartum pateris tibi adjungi socium. Ille nuper ea de re a me interpellatus divinam Epistolam rescripsit, eo rationum pondere & momento, ut nihil validius subtiliusve possit in eo genere cogitari. Urge quæso ut scriptionem perficiat & publici juris faciat: ex qua magnum auctori decus, & Puriori Ecclesiæ compendium maximum accedet. Vale. Roth. ipsis Calendis Aug. CIO IDC XL.

E P I S T O L A XXVII.

C L. S A R R A V I U S

*Frederico Gronovio.**Andegavum.*

NON est quod improbum facinus, quo Summatis nostri Epistolam descripti apud te excussem; quandoquidem adverso fato meo, tuoque res eo recidit, ut de temeritate furtive meo gratiam mihi sis habiturus. Ecce enim, adest ipsa illa gemina & germana, non meis, ut satagebas, cogitationibus recentata, sed ipsissimis Auctoris verbis. Sola venerabilis & divina manus abest, quam fera licet dies, ita auguror, & opto, repræsentabit. Hæc auri ramenta latere & perire nequeunt. Ut ænigma de Leydensi Pace a IIII. Viris

Viris Leidenſibus procurata, certe tentata, tibi pateat, diſcriptum habes *ὑποπαιμάδιον* ex prolixiore ad me Epiſtola, in qua nihil addidi aut detraxi. Poſtremis ſcribebat novum ſibi procedere certamen cum clariffimo doctiffimoque medico Beverovicio de ſenſu Aphoriſmi Hippocratis LXXIX. Sect. IV. quem aſſerit Heros noſter nulli ex recentioribus *ιατρῶν πρῶτοι* intellectum, nedum Beverovicio, qui in Libro de Calculo eundem errorem erraverit. Ita autem proceſſit negotium. Interrogatus Salmaſius a Beverovicio, num recte acceptus ille locus in citato Libro, reſcripfit male acceptum; rationibus quibus adductus ita ſentire, levi manu, & ut apud familiares ſolet, tractatis. Operoſam & prolixam replicationem Epiſtolicam miſit reſignatam Beverovicius uni ex Ordinibus qui tum Lugduni, ubi olim habitavit, aderat, a quo Salmaſius eam acciperet. Nomen ſiluit quia ille mihi ignotus. Quoniam autem Vir ille Nobiliſſimus Heinſio privatim utitur, non injuria credit Salmaſius eam illi viſam, nec tutum fore aut etiam honeſtum aliter quam publice reſpondere. Præterea, cum nimium ſibi conſideret adverſarius, conſultum viſum eſt, tantam fiduciam modeſta ſcriptione retundere. Vale. III. Non. Aug. CIO IC3 XL.

E P I S T O L A XXVIII.

C L. S A R R A V I U S

Hugoni Grotio.

Lutetiam.

PLeniſſime nuper ſatisfaciebas, Vir Illuſtriſſime, dubiis quæ tibi propone-
re auſus eram, circa Divinitatem & Satisfactionem D. N. Jeſu Chriſti, de quibus extare nihil in aureo tuo libello, nonnulli male feriati criminabantur: eoque nomine, quodque mihi tela ſuppeditaveris, quibus eos confecero, ingentes habeo agoque gratias. Aliud autem ſuperceſt, de quo quia tunc non ſuccurrit, iterum, veniam dabit tua humanitas, te interpeſto. Pagina LIV. noviſſimæ editionis, dicis; Deum conſilium ſuum de Mundi Exitio, celaffe Apoſtolos; quinimo illos quaſi imminens illud expectaſſe, & in ſcriptis ſuis docuiſſe: citatis in hanc rem pag. 369. in Notis I. Cor. xv. 54. & I. Theſſ. IV. 15. 16. quibus ex locis probare ſatagis credidiſſe Paulum, diem Domini eſſe in proximo. Hæc autem opinio attentius ad calculos revocata, omnem ſcripturæ autoritatem elevare videtur. Si enim iſtud crediderint & docuerint Apoſtoli, certe in eo falſi ſunt. Si autem in hoc perperam nos docuerunt, in quo procul dubio, quemadmodum in reliquis, eos a Deo afflatos credere par eſt; qui conſtabit in aliis Religionis capitibus, quæ non vehementius ab illis affirmantur, eos non eſſe hallucinatos? Tu Vir Illuſtriſſime, hunc nodum, ſi placet, ſolves, nec me, quem tot tantaque habere voluiſti amoris tui teſtimonia, hac expectatione fraudabis. Ita quaſo precorque, & me nominis tui ſtudioſiſſimum, aſſiduumque cultorem, amare perge. Vale Roth. xviii. Sept. CIO IC3 XL.

Inter epiſtolas Grotii illa reperta non eſt, quam ad hanc reſcripſiſſe debuit. Forte ea res in ſermone acta fuerit.

D 3

EPI-

Frederico Gronovio.

Venetiis.

Acepi tuas, Clarissime & Carissime Gronovi, Massilia datas; quibus gratissimum fuit cognoscere, de optima tua valetudine. Galliam nostram etiam in illis remotioribus partibus non displicuisse impensius gaudeo. Verum certe & perpetuum fructum ex tua peregrinatione colligis, visis insignibus illis viris, quos commemoras. Nec dubito quin salutandi officium, quod illis comiter impertiris, ipsi vicissim mutua benevolentia compensent. Sed qui omisus Petitus? Nunquid licuit Nemausum excurrere? an eum tibi reduci ex Italia servas? Verendum tamen est, ne, omissa illa plaga, alio divertas, idque optimo viro, qui te summe colit, foret acerbissimum. Laudo consilium tuum de peragrandia etiam Italia: peragrandia, inquam; noli enim inhærere vel manere diutius; te enim jam habitioem & colore sano pulchriorem Capuanæ deliciae cum Annibale pessumdarent. Nec sola illa ultima ora formidanda, Venetiis quippe in ipsis, potest male fundata carina naufragium pati. Omen Deus avertat: sed tres fere totos annos hic moratus, nisi quod interea Italicae ulteriora non neglecta, scio quam difficulter ex istis paludibus emerferim. Tandem *Contigimus dextram, qua nulla potentior armis Palladis.* Solidos decem dies illum hic detinui: diluculo, mane, meridie, vespere, nocte intempesta ejus lateri indivulsus hæsi. Expectas jam ut librum scribam, non epistolam: omnino opus eo esset, si cuncta exequi esset animus. Sed pauca hæc sufficiant. Non dixit postremum Vale Batavis, quorum Ordines quanti ipsum facerent, palam fecerunt, cum jusserunt *ἰσθλαασιαρχῆ* et eum Diepam usque cum toto comitatu veheret, eoque rediret quotiescunque significaret Magnus Heros velle se Hollandiam repetere. Plerique etiam e durioribus, ejus partes sequuntur, posthabito antagonista: etiam Prætor, Escontetum vocant, etiam Adolphus Vorstius, alii. Synodus lecto ejus Trapezitico, veteri more damnato, Lombardos ad Sacram Mensam admitti jus fasque esse dixit; nullo tamen condito decreto, nisi quod *ὀικονομικῶς* & pro variis causarum figuris, *πρεσβυτέρια* de summo illo jure poterunt aliquid remittere. Excerpta ex Trapezitico, licet Heinsianam manum prudentia, Magistratus, ex officio, nemine conquerente damnavit. Calumnias confutavit Heros, adversariumque visis non adumbratum, sed expressum, coloribus, omnibus bonis execrabilem proposuit. Cum Beverovicio pugnatum est amicitia incolumi. Itaque iterum Leydam reviset; ni obstiterit uxor, cui cœlum Hollandicum minus arridet: Ni etiam Eminentissimus Richelius cum in Gallia pedem figere velit, jubeat: non enim impune ei non paretur. Neptunum parum faventem expertus est, Octavo quippe supra decimum die, Diepam appulit, cum majoris natu filia cadavere, quæ tertio navigationis die expiraverat.

verat. Hanc jacturam forti animo & plane Christiano toleravit. Ubi aliquid nactus erit otii a domesticis negotiis, Arnobianas Notas in mundum rediget, in quibus Heraldo sæpius, quando ipse glaciem fregit, frigida suffundetur. Plura & alterius generis adderem, si certo scirem hanc ad te chartam perventuram; quod quia vereor, *ἐπέχω*. Prima quaque occasione *Tumulum Berneggeri* amicitiae, quæ tibi cum eo intercessit, dignissimum monumentum Freinsheimio mittam. Ego quoque te carmine donabo sed non meo, nisi quod argumentum poetæ dedi. An eo laudetur vel lædatur amicus tuus, ipse iudica. Mihi elegans & obliquum videtur. In hac certe Neustria natum est. Vale. Faciam ut meæ vel in ipsum Capitolium te sequantur. Roth. 11. Nov. 1710
1710 XL.

A D D A N I E L E M H E I N S I U M

De suis Exercitationibus Sacris in N. T.

I N O B T R E C T A T O R E S.

*De plagio suspectus eras, quia fama ferebat
Hac de SCALIGERI prompta fuisse penu.
At, mihi si qua fides, mentitur Zoilus: omne
Quidquid id est, nemo non videt esse tuum.*

E P I S T O L A X X X.

C L. S A R R A V I U S

*Jacobo Palmario a Grentmesnilio.**Vandoperam.*

A Dvenit tandem optata illa diu & expectata epistola. Paucis sententiam dicam. Quicquid causseris, quod magno Bocharto, ad magnum Salmasium propius cognoscendum te non addideris comitem, me iudice non potes absolvi. De equo noli excusationem capere: quamvis enim verum sit uno equo duos sedere non posse, tamen poteras alicunde mutuo sumere, & amicum sequi, quem comitari non potueras. Deinde, an tibi tanti erat Nobilis ille, qui tua opera egebat, ut aliena negotia cures omiſſis propriis? Cæterum ne mitius tecum actum putes, erroris aut culpæ poenâs luiti gravissimas, dum tanti Semonis affatu & afflatu Musas tuas non recreasti. Quanto gaudio perfusus esses audiendo Bochartum de mille æreanis Salmasium sollicitè & curiosè interrogantem, nunquam inanem recedere. Jurasses non defecisse oracula. Uno in homine miratus esses piissimum & doctissimum Theologum, eloquentissimum Oratorem, solertissimum Jurisconsultum, Medicum exquisitissimum, Philosophum nobilissimum, & omnigenæ linguæ, scientiæ, & eruditionis *βιβλιοθήκην ἐμψυχον*. Sed me inliberalem qui virtutes tanti Herois exiguitate sermonis mei minuum! scias oportet maximo in pretio apud eum esse Bochartum nostrum; gratiasque mihi singulariter actas, quod eum huc evocassem. Vellet Eminentissimus Cardinalis Dux eum in Gallia pedem figere.

gere. Sed multa obstant: præsertim vero purissimus veri Dei cultus, cui omnino est nobiscum addictus: nec hic liceret animi sensa eloqui, & publicare. Qua humanitate, qua pompa & apparatu a Cardinali fuerit exceptus, olim ad alios scripsi, a quibus id didiceris. Vale Roth. VI. Id Nov. MDCLXL.

E P I S T O L A XXXI.

C L. S A R R A V I U S

Vincentio Fabricio.

Bituriges.

Commodum succuristi altera Epistola. Laborabam enim in refellenda priorum quamvis acceptissima, cum elegantissima juxta ac eruditissima sua prolixitate, tum amore præcipue erga me tuo. Adeo certe gratam opem tulisti, ut ne consilii quidem mei velim meminisse. Eam tamen partem, qua iter tuum festivissime explicas, sicut & alteram, qua Illustrissimum Memmium Christianissimi Regis apud vos Legatum, meritisimis prosequeris laudibus, non possum quin magna cum voluptate sæpius legam, relegamque. O te felicem tanto virtutum tuarum æstimatore! Ille enim est, cujus longe lateque diffusa gloria, non potuit patriæ finibus contineri. Ille est, quem sapientissimi mortalium Adriatici profundi regnatores, sunt admirati. Ille est, a cujus industria Christianus orbis pacem Coloniae expectat. Summi tamen viri erga publicam rem merita non prohibuere, quin frater ejus Henricus, magnus Senatus nostri Præses, Issodunum in Biturigibus relegaretur. *Flent mæsti mus-sanque Patres*, dum se tam claro sidere orbatos, densisque damnatos tenebris vident. Quodque magis stupens, utriusque parens in Consistorio Regis primus sedet: *adeoque quisque sibi statque caditque*. Verum silentio Deorum fulmina fatius est adorare. De Salmasio quid dicam? ad eum quippe me vocas. Præcipiti Octobri ejus in amplexus ivi: totos duodecim dies, te vix potui tres horas, hic detinui. *Superat presentia famam.*

Si me fata meis paterentur ducere vitam

Auspiciis, & sponte mea componere curas,

Cum eo vivere amem & obeam libens. Vis plura? Si per impossibile cuiquam mortalium erigantur unquam altaria, mihi Deus, Deus ille, Suavissime Fabrici. De omnigena doctrina, moribusque humanissimis tibi comperta narrare nihil attinet. Lutetiae adhuc moratur, in Bibliotheca Regia totos fere dies sepultus; Vult *ὁ ἐξοχώτατος* Richelius eum ibi pedem figere; omniaque quæ petiturus est pollicetur. Nullis enim præscriptis conditionibus; Perte, inquit, & dabo: Noster tantum sis, & Batavos obliviscere. Ille tamen contra nititur & Leydam semper cogitat. Parum faventem habuit Æolum, dum *πρὸς μέγα λαΐμα θαλάσσης*: totosque dies octodecim adversis ventis conflictatus est. Post Philosophiæ Stoicæ ad Simplicium partem priorem, cum tabulæ Cebetis Arabica Elichanni paraphrasi, quam eximia præfatione illustravit, post libros tres de Trapezitico Fœnore, post Diatribam De Mutuo, post

Com-

Commentationem De Calculo adversus Beverovicium, post Achillem Tatium, post adversarios duos libellos contra Cloppenburgium & Heinsum, quæ omnia anno superiore bono publico edidit, quid amplius expectes? De Primatu Papæ prolixum opus movet, centum puta & amplius quaternionum, cum duobus Appendicibus de Antichristo, & de Johanna Papiſſa. In priore Pontificios, καὶ ἰσως τὸν πάνυ Γράττον, in posteriore Leonem Allatum & Davidem Blondellum confutare studebit. Sequentur tandem, ita ait, Arnobianæ Notæ uberes, quibus præfigitur accurata Disquisitio De Nominibus antiquorum Romanorum. Heraldii Librum De Aut. Rer. Jud. cum annexis Observacionibus, apud me primitus conspexit. Statim omnes objectiones adeo facili negotio diluit, ut maxime & diutissime meditata eum adferre crederes: nec impune feret Desiderius. Sed diei unius aut alterius opera, labore isto defungetur. Idem sentias de Secunda Copriani cantilena, quam potius rabiosi canis feros latratus dixeris. Heinſius dysuria pæne interiit, convalescit tamen. De Hellenistis & lingua Hellenistica, dicunt aliquid eum commentari. Præses Marca tribus Voluminibus Concordiam Sacerdotii & Imperii aggreditur. Præses Gramondus Tolofanus Historiam Regis nostri ab excessu Henrici IV. lingua Latina, exterorum in gratiam, edere cogitat. Licet alumnum suum magni faciant Loyolitæ, si quid mei est iudicii, ex viso specimine, lutulentus fuit & υπερφωδης. Blondelli Librum De Eucharistia Veteris Ecclesiæ mea cura hic excusum mitto; propediem missurus ejusdem grandem Tomum De Primatu Pontificis Romani in Ecclesia, adversus Cardinalem Perronium, pro Jacobo Rege Magnæ Britanniæ: nobile opus & a multis avidè expetitur. Strigil Hippolyti Frontonis Caracottæ, autorem habet Petrum Molinæum, veteranum illum Christi militem fortemque atletam. Nihil est quod amplius addam. Sed pæne excidit. Heus tu suavissime, Quare nihil de Poemate Bibliothecæ Thuanæ? An me oblitum credis? Habeat Lutetia, habeat Thuana domus, habeam ego istud amicitia tuæ pignus. Te certe obtundere non desinam donec istud extudero. Rogo precorque Vir Amicissime, patere te exorari, tumque me a te efflicti amari credidero. De Amſinkio noli esse sollicitus: omnia ejus causa volo: nec de ejus Naturalitate obtinenda spem deposui; quanquam ut sunt tempora, res est sane difficilis. Vale. Scripsi in Rothomagenſi adhuc Exilio. Prid. Calend. Mart. CIJ IJC XL.

E P I S T O L A XXXII.

C L . S A R R A V I U S

Jacobo Palmario a Grentmesnilio.

Vandoperam.

SIve commendes, five exoptules, semper gratum est a te interpellari. Imo postremum hoc placet magis, quia omnino est a tuo erga me amore. Factum autem, aut potius non factum, de quo quereris, possum uno verbo excusare. Volui non potui. Non quod defuerit ὀδνηός. Quamvis enim affinis ille

ille tuus, cujus uxor aures suavissime demulcet, sese non obtulisset comitem aut ducem, quod tamen an fecerit fidem ejus appello, poteram alium reperire Mercurium. Non quod veritus sim ne a te laute & opipare exciperer: quamvis enim istic Attalicis conditionibus usus essem, tamen procul est a moribus meis, ut amicorum cœnationes aut cœnas, non potius animum attendam. Non quod de te adeundo sæpius non cogitaverim, ex sanctissimæ amicitia: proposito, quam mihi tecum intercedere gaudeo & glorior. Accipe ergo quid causæ fuerit, cur ad te non diverterim. Cadomi ubi non plures dies, sed unum tantum moratus sum, inaudiui Senatores nostros Rothomagi ferriari, quia unum forte desiderabant. Nempe quicquid apud Carentanenses negotii foret, quindecim diebus posse absolvi existimaveram; quod tamen vix solido mense confectum est. Constitui itaque quam citissime eos invisere. Sed falsus is rumor erat, a litigatoribus nonnullis mihi nunciatus, quorum nempe intererat me huc eorum causa advolare. Frustra es si aliam tui præteriti rationem quaeris. Absit enim, imo male sit mihi si te multis magnisque de causis mihi conjunctissimum & carissimum fugiam, vel, quod abominor, despiciam. Si peccavi, dum a popularibus tuis delusus, munus meum, inutile erga te officio prætuli, rogo precorque veniam, quam a te æqui bonique amantiſſimo, consequi non desperem. In procinctu sumus nostri Lutetiam reditus. Plures enim hic adsunt novorum illorum mune.um candidati, quos ubi antiquo ordini addiderimus, nihil vota nostra morabitur, quominus veteres Lares nostros repetamus. Ut de libris semper aliquid admisceam: misit ad me nudius tertius Jo. Dallæus eximium Commentarium, in quo controversiam De Imaginibus accurate exequitur, ex fide meliorum veteris ævi Patrum, & Historicorum. Vale. Scribebam occupatissimus Rothomagi Nonis Aug. c10 10c XL.

Prodibit brevi Nicolai Fabri Peyreskii Viri, æterna fama dignissimi, Vita a Gassendo conscripta, in qua plurima naturæ experimenta, mira & nova proferuntur.

E P I S T O L A XXXIII.

C L S A R R A V I U S

Vincentio Fabricio.

Hamburgum.

DE Conjugio ante omnia gratulor tibi, Clarissime Vir & Præstantissime, præsertim, tam elegantem & sapientem puellam nato: *ὃ τὸν Δία Γαμήλιον* ex animo precor, ut illud omnibus numeris fortunet; itaque foecundet,

Ut post ter trinos revolutis mensibus orbis,

Laudemus cuncti pulchra te prole parentem.

In tua autem effusissimi semper erga me amoris plenissima Epistola, multa inter gratissima molestum fuit ostendisse te indiseritas meas illis Semonibus, Memnium dico & Lindembrogium. Tenuitatis enim meæ probe conscius, scio nihil a me posse proficiſci quod eorum oculos moretur. Itaque de meis, si

tibi

tibi tanti videntur, deinceps in sine gaude. Aut saltem nomen meum inducatur. Pauca illa quæ de Illustrissimo Memmio addideram nimis magni facit Maximus Legatus. Certe non existimabam eum apud vos adhuc morari; alioquin vel majori spiritu tibi inhaessem, vel omnino de eo tacuissem; veritus tanti viri merita & laudes, ingenii culpa deterere. Quam misit Clarissimus & nunquam satis laudatus, Vir Excellens Fredericus Lindenbrogius salutem, ei quæso meis verbis redde, simulque offer quam rogavi Amicefforis Florentis Disputationem De Consobrinorum Nuptiis. Dic etiam me esse promptum erga illum animo, facturumque prolixè, quæ imperaverit. Quando autem, Vir Amicissime, tibi sunt accepta mea munuscula, ecce tibi Summi Mosis Amytaldi opus non nauci adversus anonymum amicum nostrum, qui tamen sæpius toto libello nominatur. Lege modo & sat scio laudabis ingenium solers & eruditionis τὸ βῆθος suspicias. Nec aliter decuit τὸν εὐμακάριον Cameronis γέννησον ἢ ἀπὸ τῆς μαθητικῆς. Tua ad Gronovium tuto & cito curata est Lutetiam; ubi nunc ad duas tresve hebdomades degit, quibus elapsis in Hollandiam est trajecturus. Possicetor se non soluturam me insalutato. Cæterum memineras promissorum, & de Thuanæ Bibliothecæ Caritine, quam dedisti dasque fidem vide ut liberes. Sæpius a Puteanis Fratribus de eo interpellatus, quid respondeam habeo nihil, nisi esse te ἀξιόπιστον ἢ ἀξιόχρεον, modicique temporis moræ leve dispendium te ipsa abunde compensatum iri. Magnus Salmasius Divioni apud suos hiemem transiget. Vidisti Wallonis Messalini responsionem Antipetavianam priorem? Precibus cœlum fatigemus, ut possit Leydam repetere, & duriuscule Loyoliticum caput dedolatum videbimus: quamquam parum, imo nihil, adversario hac scriptione perpercit. Quidni autem ita agat cum veteri hoste improbo sycophanta; qui suaves faceret ludos, si suo Temporum Rationario adderet; HOC ANNO PERIIT SALMASIUS, prout hæc verba de Calvino, Scaligero, aliisque consecrationis nostris, nequissimus bipedum usurpare solet. Pars altera cum Præfatione post aliquod tempus prodibit: quamquam nunc totus est in adornandis linguæ Hellenisticæ Exequiis adversus Exercitorem, Heinsium an Voetium? Hoc autem mense exacto, Parisios veterem optatamque sedem repetendi omnino fit nobis spes certissima. Illinc uberiores & gratiores expecta literas. De Basilicis pæne sum oblitus. Fabroto, cui ista demandata est provincia, annum honorarium II. M. librarum pronuntiata sunt; ne opere perfecto regia liberalitas cesset, aut saltem frigeat, non calet negotium. Lente itaque festinat, nec ante quatuor aut quinque annos aliquid inde expectandum. Vale & amorena erga te meum ama. Rothomagi III. Nov. CIO ITC XL.

*Alexandro Moro.**Genevam.*

TAndem aliquando restituit me Parisiensi mitiori cœlo rigidior Neustria. Totos nempe viginti menses & amplius Urbe abfui, morosisque litibus iudicandis & secandis ita miserabiliter vita & tempus mihi periit, ut vix de literis aliquantisper cogitare liceret. Itaque *βεβαρηθῆναι χαριώτερος ἂν ἐν βαρβαρίοις*, vereorque post diuturnius silentium te interpellare. Sed ecce commodum succurrit Gronovius noster, qui tuam humanitatem & erga me benevolentiam, *θυμῶντι ἀγύρορα* prædicare dum non cessat, animum facit experiundi, quo statu apud te sint res meæ. Ego certe moriar, mi More, ni te magnificæiam, amem, & colam plus vice simplici. De rebus tuis & Academiæ vestræ certiozem me facias velim. Inaudi vi te majoribus Theologiæ mysteriis initiatum, frustra licet turbantibus quibusdam malevolis; quorum palato non sapit liberalis & abundans tua doctrina. Mac te istis ingenii & pietatis dotibus, Vir Eruditissime, cogita Virtutis fidam esse comitem invidiam. Spanhemio & Gothofredo reddes illis inscriptas cum plurima a me salute. Vale & me tui laudatorem admiratoremque perpetuum in intimis tuis cense. Lut. Par. v. Id. Nov. CI D IJC. XLI.

E P I S T O L A XXXV.

C L A S S A R R A V I U S

*Frederico Gronovio.**Rothomagum.*

Salve Plurimum Optime Gronovi, vel potius Vale Longum. Durum sane fuit a te divelli tam subito, tamque præcipiti festinatione, contra tuam meamque mentem. Absque comite meo, absque sociis tuis non commissemus uterque ut ita distracti fuiffemus. Sæpius sæpiusque in tuos involassem amplexus & te nunquam forsitan videndum, quod utinam! iterum utinam *μη γένοιτο!* æternum essem deosculatus. Sed nihil temere accidit. Consuluit scilicet Deus Optimus infirmitati meæ, nec voluit me proximam calamitatem meam ex absentia tua, nimis heu certam, attentius examinare. Compos enim vix essem mei, nisi amoris tui constantiam cogitarem; quæ spes me recreat, foreque spondet ut mei semper memineras, meque semper ames. Tibi Viro Summo, omni virtute præstantissimo, omnigenæ doctrinæ thesauro, Musarum corculo, delicio meo fraterno animo conjunctissimo, amicitiam meam æternum duraturam obsequiumque nunquam defuturum polliceor ego tuus magnis tuis meritis. Hæc postrema verba Albo tuo inscripsi, gavissusque sum dum me magnis Principibus admixtum vidi. Quotquot scilicet Illustria Nomina univèrsa habet Europa pellibus exiguis arctasti. Ita decet

debet peregrinari sapientem, non ut Porticus tantum & Amphitheatra metiantur, oculisque ea usurpet quæ visa, delectent quidem, sed penitus admissa, ad bene beateque vivendum conferant omnino nihil. Volui in opistographo Herois nostri latere. Mentem meam æqui consule: si enim virtutes tuas ornatus explicare voluisssem, non unius chartulæ opus fuisset. Vale. Lut. Par. VI. Cal. Decemb. CIO DC XLI.

Utinam velles Lutetiam vere proximo repetere: possem tibi de hospitio apud Amplissimum Senatorem providere cum honorario mille librarum.

E P I S T O L A XXXVI.

C L. S A R R A V I U S

Frederico Gronovio.

Rothomagum.

Diligentiam tuam exosculor Suavissime Gronovi, qua me binis litteris prævenisti, quibus hoc uno responso faciam satis. Palmaris sunt tuæ conjecturæ ad Livium, agoque grates gratissimas quod eas mecum communicaveris, istudque beneficium maximis, quæ tibi debeo, deputabo. Si similes multas expiscatus es, papæ! quantæ frugis tua erit Editio. Iterum in isto, noli alii istam lampada tradere: tu potius hanc facem accende nobis in tanta nocte. Scilicet is est labor tuus, ut Freinshemianæ Editioni accedat Appendix? An liberalem facit frontis infirmitas? Audacter poscit, fortiter nega. Poteris credo apud Langlæum Solinum Salmasianum nancisci. Gratum tamen est quod *De Amplo Sestertio* compellasti, de quo nunquam forte sine te cogitasset. Heros ergo noster pag. 372. de Amplo & Minore Sestertio magnas nugas ait blaterasse Rei Nummaris scriptores, ipsumque Scaligerum. Sententiam autem suam sic explicat. *Ætate Solini Sestertium* pro qualibet pecuniâ „ usurpatum, nullo tunc amplius usu Sestertiorum nummorum. *Folles* enim „ æream pecuniam tum temporis appellabant, qui in Sestertiorum locum successerant. Ergo Sestertios de omni pecuniæ genere dicebant aureos, æreos, „ argenteos. *Amplo* igitur *Sestertio* posuit pro ampliore pecunia: sicut infra *amplioribus pretiis* vendunt; & alibi, *ampliore pretio*. Ammianus lib. „ XXI. *amplitudines pretiorum* illa efficit ratio. Hactenus δ̄ πᾶν; qui ad locum Capitolini tacet. *λωος ὄν* Casaubonus tanquam de re obvia prior dixerat. Hæc sunt ejus verba in Verò. Budæi æstimatione fiunt aurei quingenti „ supra centum & quinquaginta duo millia. Nec mirabitur summi hujusmodi „ gnitudinem, qui Neronis aut Vitellii cœnas meminerit: aut illius Margaritæ, „ quam Jul. Cæsar in amiculæ gratiam emit pari fere impenso pretio, hoc est „ sexagies HS. Scimus hæc nota eruditis. *Καὶ τὰ ὑπὸ Κασσίου* Centenaria „ canæ leguntur quidem apud Tertullianum, non in Pallio, sed in Apologetico, ad quem nihil commentatus est Vir incomparabilis. Horatii versum, *Accipit & bis dena super sestertiis nummum*, invenies Lib. Epist. II. epist. 2. ad Julium Florum. Locus est de illo Luculli milite, qui pauper li-

bens & impiger difficillima belli munia suscipiebat, quæ dives postea factus detrectabat: cum ob aliquod ἀνδραγαθήματα donis honestis ornatus accepisset insuper bis dena sestertia nummum, recusavit deinceps priori aleæ se committere. Nota historia. Bis dena sestertia explicantur vulgo viginti millia sestertium nummum. Hæc de locis quaesitis. De re ipsa olim edoctus sum *Sestertium* valere duobus assibus & semisse, quando scilicet dicitur *sestertius* genere masculino. *Sestertium* autem neutro genere valere mille *sestertios*. Ratio est quia neutro genere subintelligitur *pondo*, ut in Masculino *nummus*, cum simpliciter dicitur *sestertius*. Plura non habeo, quæ scribam, nisi valere nos hic omnes, qui tibi ferentes secundosque ventos optamus. Vale. Lut. Par. *ἀνομαδίας* XVI. Decemb. CI D I D C XLI.

E P I S T O L A XXXVII.

C L. S A R R A V I U S

Hugoni Grotio.

Lutetiam.

Accepi litteras ab amico, viro docto, tuique studiosissimo Maximiliano Langæo Rothomagensi Ecclesiaste, quibus me rogat ut a te quaeram, Quis sit ille Magister Hebræus Nehumias, qui quinquaginta annis ante Christi adventum, aperte jactabat non posse ultra quinquagesimum annum Messie adventum differri: cujus mentionem facis pagina 170. de Relig. Christ. Se enim consuluisse Salmuriensem Cappellum talium callentissimum, & alios, a quibus nihil potuit edoceri ea de re; de qua tu quoque, Vir illustrissime, nihil dicis in Annotatis. Cum autem sit imprimis notandum istud testimonium, professusque sis te nil, nisi ex probatissimis autoribus desumpturum, rogo te id mihi explices, & gratiam debebo tibi. Vale. Lut. Par. xxii. Dec. CI D I D C XLI.

E P I S T O L A XXXVIII.

C L. S A R R A V I O

Hugo Grotius.

Lutetiam.

Nehumiae illius Magistri Hebræi, Vir Amplissime, mentio fit in Thalmudicis. Ni fallor est in titulo de Synedrio. Ostendit istum mihi locum olim Hagæ Stoetoxus. Puto ejus fieri mentionem & in Abenada ad Daniëlem. Si quid est, in quoperstet Ampl. T. invenire faciam hoc perlubens & merito, ut ei addictissimus. Vale. Lut. Par. xxiii. Dec. CI D I D C XLI.

EPI-

EPISTOLA XXXIX.

CL. SARRAVIUS

*Frederico Granovio.**Gratiopolim.*

I Stud ipsum, quod nunc tibi, antea populari tuo Fabricio accidit, qui vix tres horas mecum Rothomagi moratus, dum Quilleboviam properat, illic totos quindecim dies residens, meritas suæ festinationis poenas luit. Eo saltem tu felicior, quod in Ampliore urbe, plures habeas queiscum animum relaxes. Sed me infortunatum, cui tot bonas otii tui horas lucrifacere non licet! Heri invisi Magnum Legatum, quem fama est brevi alio delegandum. Ipse non credit; quoque fidem faceret, addidit sibi postremis e Suedia Litteris, plura negotia mandata, quæ non tam cito expediuntur. De ejus libro & libello postremis interrogatus, respondit plane Milleterio consona, Romanam fidem esse veram & sinceram, solosque clericorum mores degeneres Schismati dedisse locum; adferebatque plura in hanc sententiam. Quid dicam? Merito quod falso olim Paulo Agrippa, τὸ πῶτά σε χαίματα εἰς μανίαν περιτέπει. Sed hæc tibi soli, soli. Infensissimus est Riveto tuo, quem unum plus cæteris omnibus excitasse illic turbarum adversum se affirmat, habereque se ait pro comperto. Est sane in præcipiti, in quo diu stare non licet. Deploro veris lacrymis tantam jacturam, Deum ex animo supplex veneror, ut illi Spiritum suum mentemque meliorem duit. Vale. Lut. Par. Pridie Cal. Jan. Anni C17. DC. XLII. quem tibi optatissimum precor.

EPISTOLA XL.

CL. SARRAVIUS

*Alexandro Moro.**Genævam.*

Quas ego tibi grates beneficiis tuis pares, persolvam, Suavissime More, pro tam multis iisque gratissimis quæ me docuisti? Ea scilicet sitiebam maxime, quæ ex amabili tua Epistola avidissime hausi: Sed ante omnia acceptissimum fuit cognovisse, puppim tuam valida fundatam carina Lemannum æquor feliciter sulcasse, tempestates evasisse, & jam esse in portu. *Et hæc olim meminisse juvabit.* Possis ô diu, Vir Præstantissime, parta ista victoria frui, & in summa tranquillitate securus venturum ævum agere. Vidi tua indicina Croii Responsonem ad Balsacium, pro Heinsio. Plurima certe sapiunt eruditionem altissimam: sed linguam Gallicam & stylum quod attinet, fuit incultus, dissipatus, inelaboratus; habebitque non pauca politissimi ingenii & vibrantis orationis Adversarius, etiam in ipso argumento, quæ regerat. Opus itaque laudo, non opificem: idem aliquando de Garrisoli tui Poemate dicturus. Sed an Croius ipse autor edendi? Vix credam. Scio enim & certo scio, habere eum præ manibus satis amplum volumen Notatorum in Exercitationes Sacras

Sacras & Φοινικίδις Leydenfis. Ergo quem Gallice, hoc est quasi intra privatos parietes, opus ob multum laudaverit, Latine, id est per totum Orbem Terrarum in re non nauci, fuggillabit. Explica quæso mihi istud quidquid est ænigmatis: nisi forsan Gronovius, quem istam Diatribam ad vos detulisse audio, voluit Heinsium ad quem abituriebat, hac sive arte sive officio demereri. Sirmondus Theodoretum suum tandem emisit quatuor Tomis: magnum opus Senis octoginta trium & amplius annorum. Satis multa primitus ibi conspiciuntur. Effugere tamen ejus sagacitatem Διφθόροι λόγοι Photio memorati, qui vulgo inter Athanasii Opera habentur: certe illos tam expectato in opere desiderari vix ferendum est. Fervet prælum in excudendis Basilicis Fabroti. Gothofredi Philostorgium omnes flagitamus: quamvis enim Arrianæ hæresis labe & infamia merito notetur, fieri tamen non potest, quin Historia Ecclesiastica inde aliquam lucem mutuetur. Carmen tuum cum voluptate legi. Næ tu plane ἀμφιδέξιῳ adeo apte, terse, & eleganter, συχαιώδῃ ἔκ περὶ λείξῃ scribis. Vale. Lut. Par. Idib. Jan. C I D I D C X L I I.

E P I S T O L A X L I.

C L. S A R R A V I U S.

Alexandro Moro.

Genevam.

Diu est cum nihil ego ad te literarum: seque apud me magna in gratia posuit Candalius profrater, cum in Italiam proficiscens constituisse se dicit urbem vestram prius lustrare; rogatque ut te compellare velim. Facio libens, precorque, ne mihi diuturnius silentium vitio vertas. Hunc ego tibi non commendo viatorem, qui per se satis tibi cognitus de tua humanitate plurima sibi pollicetur: unumque orat, ut ad Illustria vestra cum Ecclesiæ tum Academiæ Lumina, tua opera sibi pateat aditus. Ei dedi in mandatis ut de te præsertim rebusque tuis sollicitè inquirat, diligenterque de omnibus me faciat certiozem. Tandem Spanhemium patientem aurem Leydenfis accommodasse, cum Scholæ vestrae gravi dispendio, nuper intellexi. An autem Heinsianæ partes ista accessione Salmasio formidolosiores sint futurae, brevi cognoscemus. Cogitat enim heros noster relicta patria, Lugdunum Batavorum repetere, eumque hic post paucos dies opperit. Res literaria hic jam friget, imoriget. Vidistin' Riyeti Animadversiones in Annotata ad Cassandrum? doctas plane & acutas! Eas nuper cum ingenti voluptate legebam. Habeo præmanibus Waltonis Messalini imperfectum opus adversus Petavium Loyolitam: Verum auctoris nomen tibi non ignoratum arbitror. O librum πολυτέλειον, ut omnia, quæ ab illo viro. Celare te non possum, magno me desiderio teueri, videnti tuam illam pro Beza defensionem; sive typis editam, quod malim; & per adversarii proximam migrationem num licet? Sive saltem alicujus discipulorum tuorum manu descriptam: nulla re magis devinxeris, meque a te gratiam istam consequuturum non habet levis fiducia. Vide ergo ne falsus sim opinionis,

nis, quam de tuo erga me amore concepi. Vale Lutetiæ Par. xxii. Apr. MDCLXII.

Mauſſacus Præſes ad Urbem eſt, & amicitiam noſtram expetivit: Editurum ſe minatur Dionyſium Thracem Veterem Grammaticum Græcum, ut & Manlium Theodorum Latinum, & Julium Cæſarem Scaligerum in Libros Ciceronis de Officiis: *ὃς ἴσως* Pugionem fidei Ræmundi Martini (non autem Secundi ut volebat Joſephus Scaliger) quem Galatinus compilavit.

E P I S T O L A XLII.

C L. S A R R A ' V I U S

Vincensio Fabricio.

Hamburgum.

DE eo quod poſtremum rogas, reſpondebo primum; ut quando ea te cura coquit, aliqua adjuvem. Adverſus debitorem fugitivum, qui poſt contractum in patria grave æs alienum, faventem fortunam expertus hic eſt in re lauta, competere tibi actionem, ex contractu, etiam in foro noſtro indubitati juris eſt. His tantum adhibitis cautionibus, tibi conſule: ut ſi debendi instrumenta aut ſyngraphæ coram notariis, tabellionibus, ſcribis, actuariis, aliisve publicis perſonis ſcripta ſint, coram præcipuo Hamburgeniſis civitatis Magiſtratu, plures viri boni & idonei compareant, qui teſtentur eos Notarios ſive Grapharios eſſe homines publicos, ſolitosque ex jure communi civitatis excipere contrahentium pacta conventa, juxta quæ datur actio legitima adverſus reos datam ſcriptamve fidem non ſervantes. Cum autem apud Excellentiffimum Memmium Regis noſtri Legatum gratia valeas, in ejus palatio coram illo, ejuſdem formæ instrumentum conficiatur, quo narret hos & illos coram ſe juratos eadem affirmaffe, ſibi que de dictorum veritate conſtare certiffimis argumentis; & de uſu & conſuetudine civitatis teſtentur, Ille, omneſque alii, ſignis, ſigillis & omni meliori modo quibus ſolent iſta muniri. Quin conveniri poſſit reus a te actore qui iſtas probationes habueris, dubitare non debes: ego que ea in re operam polliceor meam, ut juri gentium ſua conſtet autoritas. De Carmine Bibliothecæ Thuanæ ſcribis, quæ olim mente præſaga notaveram. Poſt tot tergiverſationes tuas, falſus non ſum opinionis, cum vidi te illud excuſantem. Si recipias animum, veliſque tuas Muſas ſollicitare ad nobiliſſimum argumentum, viros ſummos meque devinxeris. Secus ſi accidat, iſtud quicquid erit tædii & doloris, fiet patientia levius: gnari quippe ſumus Heliconias illas Virgines non ſuetas vim pati, nec facile eſſe ab inuito poeta carmen extorquere. De iſto itaque negotio in poſterum uti libebit, decernes; de eo enim verbum non addam amplius; a te id forſan aliquando recepturus cum de eo minime cogitabo. Ut enim de tua humanitate & fide deſperem, quicquid facias dicave, efficere non poſſis; *ſtimulos dabit amula virtus*. De Grotii ad Papam defectione tanquam re certa, quod fama iſtuc diſtulit, verum non eſt. Sed non ſine magno metu eum aliquid iſtiusmodi meditantem & conantem quotidie

tidie inviti videmus. Inter Protestantes cujuslibet Ordinis nomen ejus adscribi vetat, quod eos atrocius suggillavit in Appendice de Antichristo, & Annotationis ad Cassandri Consultationem. Hujus postremi scripti rationes examinaverat Rivetus, cujus Animadversiones vix dubitem tibi non visas. Quid eis reposuerit Vir Magnus ut scias, hunc adhuc a prelo madentem libellum ad te mittere volui: tum ne sine munusculo a me unquam conveniaris, tum ut quid de ejus autore deinceps expectandum sit aut metuendum, ipsi dispiciatis. Ausim erga Excellentissimum Memmium, fama magnum, meritis maximum, salutationis & debiti obsequii cultusque officio defungi. Illi inquam,

*Memmiada nostro, Superi quem tempore in omni,
Omnibus ornatum voluere excellere rebus.*

commendatum me velim: rogoque id facias bonis verbis. Vale. Lut. Prid. Cal. Jun. CIO IDC XLII.

EPISTOLA XLIII.

C L S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Romam.*

QUæ tu magnifice nimis prædicas, a me in te collata Rothomagi & Parisiis beneficia, ea ego omnia debui universa & singula, cum clarissimo nomini tuo, tum magnis & ingentibus tuis meritis. Præterea nihil in vita accidit acciditve mihi unquam jucundius, quam tuam, tuique similibus, benevolentiam, quibuscunque honestis modis & officiis promereri: Obvius peregrinis consulere humanum est: eisdem virtutis ergo orbem pererrantes, & magno passu ad immortalem famam tendentes debent omnes boni & graves fovere. Hos inter merito nomen tuum refero: possum enim testari *μαρτυροῦμαι*. Feci faciamque semper libentissime, quanto cum impetu viderim te bonas literas sectantem, & quanto studio libris eruditis incumbentem. Perge tantum paucos adhuc annos in isto stadio decurrere, & audeo tibi Scaligeri, Casauboni, & Salmastii grande nomen polliceri. Sed næ ego imprudens & inficetus, qui aliud tibi quam domesticum & familiare exemplum Summi Viri Parentis tui imitandum propono. Ille enim omnibus istis par, si non superior. Quanta cum voluptate & fructu novissima ejus de idololatria volumina nuper legerim, explicare vix possim. Nihil enim illi in amplissimo argumento intactum. Sed quando ejus Artem Poeticam, Origines, Historiam Sacram & Profanam, ut innumera alia recensere superseadam, typis expressa videbimus: Aude tu istius Aquilæ pullus haud degener, ad sublimia aspirare. Quam æternæ gloriæ in Laurentianâ, Marciana, Vaticana & aliis Bibliothecis luculentam messem collegisti, sedulus reconde: ut te reversum amplectamur & suspiciamus, dum hæctenus ignotis & intactis thesauris nos ditabis. Sed præsertim in tam calido cœlo valetudinem tuam cura diligenter, sine qua cætera omnia parum grata & inutilia. Vale. Lut. Par. prid. Cal. Jul. CIO IDC XLII.

EPI-

CL. SARRAVIUS.

*Alexandro Moro.**Genavam.*

IMputo tibi splendidum munus, quo me nuper donavit Jac. Gothofredus. Philostorgium illum scilicet, tanto ambitu petitum, tanto datum. Tibi inquam illud debeo & imputo; cum sciam nihil a me esse profectum, quo ejus benevolentiam potuerim demereri. Nisi fortassis, qua summa præditus est humanitate, ei libuerit quæ ego laudator sincerus atque candidus virtuti ejus testimonia dedi, dum aliquando ad describerem, pro beneficio accipere. Quod ipsum certe totum adhuc muneris erit tui; qui videlicet effeceris, ut levidentis & mustea scriptio mea ei placeret. Gratias ergo magnas ago tibi; & si possem, referrem. Agnoscam enim semper profiteborque libentissime, debere me tibi quod me inter & Gothofredum auspiciis tuis, amicitia coaluerit. Omnem in posterum movebo lapidem ut diutissime perennet; quam in rem tua etiam, amo te, laboret opera. Ægre tuli postremas meas tibi non fuisse redditas a sororio meo, cui eas commiseram. Ille certe suæ intempestivæ properationis pœnas luit gravissimas (nec acerbiores certum scio exigeres) dum adhuc Toloni hæret, triemesque regias expectat, quæ eum, cum Galliæ ad Venetam Remp. Legato, in Italiam deferant. Voluit etiam aliquid rescire me de tua Epistola Salmasius ὁ τερσιμίγης qui de tuo erga se affectu exultat & triumphat: nec ut ab eo vicissim colaris ullo parario, nedum me, opus habes. De literatis nostris vix habeo quid dicam: nisi Petrum de Marca Comitem Consistorianum, Virum in Antiquitate Ecclesiastica eruditissimum paucis abhinc diebus edidisse ex B. R. Vigiliæ Papæ Rom. Epistolam Decretalem hætenus incognitam pro confirmatione V. Synodi CP. Oecumenicæ. In ea ὀνομαζήτησ qui scilicet Pontifex palinodiam canit; retractatque quæ pro Tribus Capitulis adeo pertinaciter antea dixerat feceratque, ut satius duxerit exulare, quam bene monenti Imperatori Justiniano Concilioque, aures præbere. Quanquam autem prolixâ dissertatione elevare conetur Editor luculentum istud Ecclesiasticæ Historiæ monumentum, facere tamen non potest, quin veritati sua constet autoritas; possimusque ὀνομαζήτησ τῶν τῶν μάρτυρα illis quodocunque opponere. Vale.

Lut. Par. XVI. Aug. CIIO IOC XLII.

EPISTOLA XLV.

CL. SARRAVIUS

*Jacobo Gothofredo.**Genavam.*

Donavit me tuo Philostorgio Clarissimus Theodorus frater tuus: idque facere se tuo mandato scire me voluit. Miror sane prolixam humanitatem tuam, qua me plane tibi ignotum hoc munere devincire voluisti: magisque

adhuc mirarer, nisi Morus noster antea significasset, non fuisse tibi ingrattam quam aliquando in meis ad se literis, fecissem, de præclaris tuis erga Remp. Literariam meritis, mentionem. Sed non erat id tanti ut amicitiam tuam promererer. Imo tu nimis humanus, qui bonum meum animum, & nominis tui amantem, tam solido beneficio, tam proluxa benevolentia testificatione compensaveris. Gratias itaque debeo tibi & habeo agoque summas. In utroque deinceps tuo beneficio gloriari mihi licebit; cum in luculentis tuis Dissertationibus possideam thesaurum sinceræ totius Historiæ Ecclesiasticæ: in honore vero quo me affecisti, gaudio meo indulgeam. Experire quæso num gratum habeas debitorem; & si causa inventa est, qua me possim ostendere beneficii memorem, certiozem fac me sedulo: & quicquid autoritate, sedulitate & gratia valebo, valebo tibi. Multam a me salutem accipe, qui suavitatem amicitia a te accipi. Lutetia Par. xvii. August. c10 10c XLII.

E P I S T O L A XLVI.

C L S A R R A V I U S

*Jacobo Gothefredo.**Genevam.*

CUm acutissimis nephritidis primum deinde & podagra, balbutientis licet, doloribus, ex quibus etiamnum decumbo, plurimos dies luctatus, possum apud te absolvi si serius gratissimis tuis respondeo. Absit enim a moribus meis ut insuper habeam tam jucundum tamque gloriosum, te compellandi officium. Noli quæso Philostorgiani tui Operis pretium imminuere: quamvis enim operarum typographicarum pluscula sint peccata, quæ repetita Editio emendabit, ea tamen plurimis melioribus tuis non sunt æquiparanda. Ego sane quam in eo autore, tum eruendo tum edendo & luculentissimis Dissertationibus illustrando posuisti operam, satis prædicare non possum: rogoque ne hujusmodi donariis Musarum templa ornare cesses. Sed præfertim codicem tuum Theodosianum diu est quod omnes flagitant. *Cur tua laxas arca flagellat opes?* Jurisprudencia nostra istis fundamentis superstructa, firmiter innitetur, caputque attollet celsius, si eorum robur inconcussum orbi patefeceris. Manuscriptum illum codicem quod attinet, e quo Tilianæ, Cujacianæ, & Pithoeanæ editiones expressæ sunt, extare eum audio apud Jo. Tiliam Senatus nostri Exactuarium. Quanquam autem post tot tantosque viros, qui eum versaverunt, frustra positus videri queat in eo inspiciendo labor, laudo tamen accuratam tuam diligentiam, qua nihil intentatum relinquis, ut omni ex parte absolvas. Num autem difficilis & morosus senex eo libro velit aliquot menses carere, quo possit semper, in tuam literarumque gratiam sedulo disquiram, ubi convaluero: teque de ea re omni literis monebo. Lut. Par. Prid. Id. Octob. c10 10c XLII.

EPI-

E P I S T O L A XLVII.

C L . S A R R A V I U S .

*Alexandro Moro.**Genevium.*

Tantum tempus rerum prolatarum & quod excurrit κληήρης, jaceo Vir Reverende & Ornatissime, ex pertinacissima nempe podagra, quæ me etiamnum cruciat; non quidem dolore sed diuturna mora. Facere tamen non possum quin tibi gratuler de nova Theologiæ professione, bonoque quem adeptus es gradu: quanquam ex arctissima, quæ mihi tecum intercedit amicitia, scire me id oportuisset ex literis tuis potius quam ex fama. Vide quam libere & familiariter tecum exoptulem, nec in isto initio gravissimas tuas curas reverear. Laudo quod istic refederis nec Genevensium vota precesque rejeceris. Poteras etiam Londini honorificum Ministerium cum gloria & laude exequi, sed in continenti quam in insula, ad lacum quam ad mare, tempestas minus sævit. Illic præterea res adeo turbant, ut nulli ordini sua maneat autoritas. Nec pro tua modestia vereri debes ne decessorum tuorum meritis non respondeas. Ausim ego expromittere futurum te omnibus istis statim parem, æqualem, aliquando etiam superiorem. Noli credere me aliquid gratiæ vel amicitiaæ dare. Si magnifice loquor, at ore rotundo loquor & in omnium sententiam. Rogo Deum Opt. Max. ut vigiliis laboribusque tuis benedicere pergat: unde nomini ejus honor & gloria, Ecclesiæ utilitas, tibi decus immortale, bonis omnibus mihi que imprimis gaudium cumulatissime accedat. Dum hac transiret sæpiuscule me invisit vester Spanhemius, Vir, si quid judico, uti doctus, ita humanus & solers. Ingenti cum plausu hic concionem habuit ad populum. Quam faciles ventos in mari expertus sit, ut ab omnibus gratanter exceptus fuerit, oratione inaugurali maxima cum laude defunctus sit, ipse procul dubio istuc scripserit. Salmastii nostri Hellenisticam scriptionem geminam dudum in Bataviam transmisi: Prior κατὰ σκευαστική ut loquuntur in scholis, mole stat sua: posterior tota est ελεγκτική. Nec tibi in Hellenisticæ Funere ejusve Offilegio flere necesse erit; nisi forsitan ex immoderato rifu lacrymas non teneas. Vale v. Cal. Dec. c13 13c XLII.

E P I S T O L A XLVIII.

C L . S A R R A V I U S .

*Petro Cornelio.**Rothomagum.*

Tantum debeo Menagio nostro quantum persolvere difficile est; quod me impulerit ut ad te scriberem, dum fidei meæ epistolam suam & aliquot Balsacii carmina committeret quæ ad te allegarem. Is enim ego, Præstantissime Corneli, qui cum amicitiam tuam auro gemmisque contra caram habeam, tam bellam te compellandi occasionem insuper habere non debuerim.

rim. Ut valeas tu cum tuis Musis scire imprimis desidero: & utrum tribus eximiis & divinis tuis dramatis quartum adjungere mediteris. Sed præsertim excitandæ sunt illæ tuæ Divæ, ut aliquod carmen te seque dignum pangant super Magni Panis obitu. *Multis ille quidem flebilis occidit; Nulli flebilior quam tibi*, Corneli. Ille tamen volens nolens Apollinari laurea caput tuam redimivisset, si perennasset diutius. Operum saltem tuorum insignem laudatorem amisisti: Sed non eget virtus tua ullius præconio: quippe quæ per universum terrarum orbem, *Qua sol exoritur, quo sol se gurgite mergit*, latissime simul cum gloria tua diffusa, tot admiratores nacta est, quot vivunt eruditi & candidi. In tanto igitur argumento silere te posse vix credam. Istud tamen omne fuerit tui arbitrii. *Invito non si va in Parnasso*. Inaudivi nescio quid de aliquo tuo poemate sacro, quod an affectum an perfectum sit, quæso rescribe: meque meritorum tuorum assertorem, si ullo egeres, fortem credo bonumque. Vale & me, ut facere te scio, diligere perge. Lut. Par. Prid. Id. Decemb. C19 13C XLII.

EPISTOLA XLIX.

CL. SARRAVIUS

Frederico Gronovio.

Daventriam.

DUdum gratissimas tuas ab optimo Riveto accepi. Citius rescripsissem, sed non erant singula parata de quibus rogaveras: quæ jam universa comparant. Eximia imprimis *Bullialdi Philolai Redivivi Diatriba de Eclipsi solari* Livianum ἀναξαρσιμον indicans. Ostendit Patavinum illum historicum errasse; cum Decadis IV. Lib. VII. ad A. U. C. DLXIII. L. Cornelio Scipione, & C. Lælio Nepote COSS. Eclipsin Solis factam narrat: quam alio anno accidisse, ex Astrologorum νεβελαις δόξαις demonstrat. Sic decet etiam in veteres inquirere, nec semper pecudum more sequi præeuntes. Sed omnino pauci sunt, quibus eo assurgere datur. Illi etiam pauci tanquam Gigantum filii contra Deos pugnare arguuntur: adeo laborem omnem fugitamus, satiusque ducimus errare cum cæteris, quam invia sectari. Poterit certe hic pannus purpuræ tuæ attexi. Inter defuncti Buccardi chartas nulla Liviana excerpta comparuere. Bene tibi succedere Daventriensem secessum ex animo gratulor. Recitationes solemnes tibi deinceps faciliores evadent: sed cæ remotiores nos non afficiunt, quibus tamen, te amo, aliquatenus consule. Quid Seneca Tragico, quid Alexiade factum sit? gratum erit ex te intelligere. In isto angulo licebit severiores Musas suaviter colere. Si quid autem ex istarum Virginum complexu edas, nos, credo, participes facies. Sed non tantum τῆς γενέσεως natalem diem, sed etiam conceptionis pæne dixerim momentum scire volo. Verum heus tu! potuisse te suspicari pusillum illum Dialogum Magni nostri Hedui foetum esse! Credat hoc Boxhornius, cujus interest tam nobili adversario sese jactare: te vero qui cum intus & in cute nosti istud

istud in animum induxisse tuum, mirari satis non possum. Non solet ille tam levidenti scriptione defungi. Quoties ei libuit calamum aliquo felle madidum fringere,

Tum magnum stridens contorta phalarica venit

Fulminis acta modo: sequiturque e vulnere sanguis.

Vapulet itaque Dialogista, qui te etiam voluit impetere. Nihil hoc ad Semonem nostrum, qui te palam amat & colit, tantum abest ut per alterius latus vellit aut etiam feriat. Age causam tuam fortiter, discatque ludio ille suo periculo, cautius de hominibus eruditissimis sermones habendos. *Bonis nocet, quisquis malis pepercerit.* In Basilicis Latio donandis totusest Fabrotus: priore Volumine abfoluto, in altero pergit, aliaque suo ordine exequetur eo alacrius, quod ea quæ in MSS. codicibus Bibliothecæ Regiæ desiderabantur Romæ nuper reperta sint; unde hiatum replere ingentem fuerit jucundissimum. De ejus Agellio ne per somnium quidem auditum aliquid est mihi. Si de eo cogitas, in hoc stadio solus cures. Quod Illustrissimi Thuani necem desles, facis quod boni viri est & literarum amantis. Tam atrocis sævitix autori non diu fuit impune. Post innumera de facerrimo capite dira elogia uno verbo cipientatus ero, si mihi dictus sit

Vir ferus & Francos cupienti perdere fato

Sufficiens.

Quod olim una voce mutata de Mario Lucanus dixerat. Superest in Thuana domo unus Jacobus Augustus brevi cooptandus in Senatam nostrum; in quo Pater, Avus, Atavus primas sedes summo cum honore & pari dignitate tenere: polletque hic superites iis dotibus, quibus se tanti nominis dignum hæredem probet. Bibliothecæ nihil deperit, quæ cum omni defuncti patrimonio, post Cardinalis demum obitum, fratri a Rege donata est. De Tennulio tuo nihil scribo, quippe qui nesciam hic an istic degat. Disquiram sedulo qua in parte officium meum possit ei esse jucundum vel etiam utile; usque adeo velim animum meum ei declarare. Amicus noster primo vere serio in Bataviam cogitat. Fuit enim, qui vincula illi parabat, quæ aurea licet, dura tamen & molesta. Interim de Militia Romana commentatur, docetque quam diversa fuerit sub Consulibus & sub Cæsaribus. Patrio, Lipsio, Savilio, cæterisque intentatum opus, arduum & difficile. Longiusculæ epistolæ modo, crediderat olim posse istud definiri, & absolvi: sed jam sententiam mutat grandiusque volumen promittit, quod majoris adhuc operis ad Arausionensem Principem erit vice Apparatus. Sed quid vos de ejus Hellenisticis censetis? Tu præsertim quid de Ossilegio? Scribe quæso & libere scribe. Nisi enim me viri amor turbat, vix aliquid majori cum fructu, venustate, & elegantia ab eo unquam fuisse scriptum edico. Isaacus Habertus Doctor Sorbonicus Ἀρχιεργασις sive Pontificalem librum Græcorum cum versione & observationibus nuper edidit satis amplo volumine: in quod plurima congesta, quæ ad istius gentis Ecclesiæque præsertim ritus explicandos faciant. Alii Euc-
cholo-

chologium adornant, multosque istiusmodi libros pollicentur. Eruditissimi Rigaltii Minutius Felix sub prælo sudat. Miraberis ex uno MS. regio tot diversas editiones produisse. Vidit tamen ille, quæ cæterorum diligentiam effugerant; scilicet *solus Tranio vultures*. Nihil hic est novorum amplius. Vale. Lutet. Parif. Idib. Mart. CIO DCXLIII.

EPISTOLA L.

CL. SARRAVIUS

*Alexandro Moro.**Genevam.*

BInas a te accipi, quibus unis hæc respondebo. Priores diu est quod reddidit Gothofredus tuus: dumque ut paria facerem ejus ad vos reditum expectabam, alteras Candalius sororius attulit nuper. Hac ergo fidelia duos istos parietes dealbabo, unoque nummo sestertio duo nomina, si pateris, expungam. Postremum hunc de rebus tuis sollicitè interrogavi, imò utrumque, quorum *non* fuere testimonia. Uterque enim de tuo erga literas & literatos studio, de doctissimis tuis recitationibus, de homiliis ad populum eruditis & elegantibus, de magnis, ut absolvam, virtutibus, magnaque inde fama, præclara & magnifica pronuntiavit. Blanda suspensam vicissim gaudia mentem meam pertentavere. Mentiar enim si dixerò aliquid unquam mihi auditum jucundius. Quamvis enim omnia ista animo præcepissem & voto speique meæ belle respondeant, gratissimum tamen fuit ex illis intelligere, omnia eo ordine procedere quo arbitratus fueram. Tibi itaque gratulor tam felicia novæ Professionis initia, Deumque veneror ut quo coepisti pede, sic semper ire det & decurrere. Si tu quoque de rebus meis scire cupis; omnia tristitia & parum grata audies. Post unici & dilectissimi fratris obitum, quid amplius voluptatis sperem in hac lacrymarum valle. Quo prævit ille ad Deum Immortalem brevi sequar, ita opto & voveo. Post sororem fratremque, ambos anno & altero me majores natu, tertius numerabar, qui jam sum primus. Meum est itaque hunc naturæ ordinem non deserere; & qua in statione me collocavit Æternus Imperator, mandata ejus, vel potius missionem, operiri. Libenti animo adveniet mihi hora illa novissima, quandocunque advenerit, homini nondum quidem quadragenario: sed corpore tamen imbecillo fractoque; animoque parum vegeto, imò languente. Et nisi tu paucique alii tui similes succurreritis, & tædia mea recrearetis, verum dico, labascerem animo deficeremque; forensibus negotiis, tutelaribusque quibus premor curis impar futurus. Inter paucos illos numero magnum illum Heduum Lentulum meum, qui me inter sua cara putat, quemque etiam summe depereo. Mitte autem quando liberit quæ ad eum destinatas, ea præsens præsentem reddam. Hic jam habeo multas illius sarcinas, haberemque etiam earum Dominum, nisi levicula tertiaria eum aliquot dies remorata esset. Afferet secum suum de Militia Romana Commentarium, quo neotericorum omnium crassos & pæne pudendos erro-

errores recludit. Illi enim consularum & Polybianam militiam ab ea, quæ sub Cæsaris obtinuit, non discreverunt: & dum utramque confundunt, omnia susque deque habent, & ἀσύγκλωπ κλώθει. Afferet etiam aliam plane Theologicum, de quo aliquid ulli dicere vetor. Mirabimini in materia sapius agitata, tot novas cogitationes & intacta argumenta. Funus Hellenisticæ Heinsum pæne ad restim redegit. Omnes docti & probi in amici nostri sententiam palam eunt. Familiam duxere Gerardus Vossius, Constantinus Imperator, Joannes Laetius, quos numeri innumeri sequuti sunt. Vergit ad umbilicum pars κατασκευασική; quæstionem ipsa illa semoto ullo singulari adversario, perpendit & negotium conficit. Vale. Lut. Paris. Cal. Jun. CIƆ IƆC XLIII.

E P I S T O L A L I.

C L. S A R R A V I U S.

Alexandro Moro.

Genevam.

Optime More manum victricem mille laborum
Contigimus; Mi More manum, qua doctior unquam
Nulla fuit.

Præsens nempe præsentem, Claudiorum maximo, epistolam tuam reddidi, cui ille quam hic habes reposuit. Valet cum suis & Bataviam primo vento cogitat. Dum hic moratur illum omnes Regni ordines, ita virtutes ejus mententur, sollicitè & curiosè invisunt. Vult ὁ ἐξοχώτετος Mazarinus ὁ πρὶ ἡμῶν παντοδυναμὸς, volunt cæteri omnes eum Lutetiae detinere Attalicis conditionibus, quas omnes aspernatur ut Leidam denuo repetat, ibique possit suo arbitrio vivere & scribere. Ubi deambulabit in porticu sua cum omnibus Musis rationem habebit, & tum liceat isti Heroi, rapi ad spem immortalitatis, nobis admirationis. Faxit Deus ut vir ille incomparabilis & merito suo literarii sæculi Phœnix, æterna vita dignissimus, diutissime perennet, & quiete deinceps apud suos ævum agitet, quo possit omnes thesauros suos grato orbi patefacere & late spargere. Gronovius Livio suo æternum addictus implebit Patavium suo nomine. Tot eximia in unum caput congerit, ut pulchre Turnebum referre mihi videatur; non autem jejunos illos, qui ut plurimum leves nugas magno & prolixo studio popello venditant. Nuper scripsit Legatus Gothicus Vindicias pro sua Dissertatione *De origine Gentium Americanarum* contra Joannem Laetium, qui satis modeste & civiliter cum eo egerat. Ille tamen quod Clarissimus tantum illic audiat, non etiam Illustrissimus & Excellentissimus, obtrectatorem vocat; *Opaca quem bonum facit barba*. An istas elegantes injurias, æquo animo vir bonus sit laturus, tempus palam faciet. Vale. Paris. Prid. Non Novemb. CIƆ IƆC XLIII.

Claudio Salmasio.

Diepam.

DE te valetudineque tua, semper ero sollicitus, donec de statu tuo aliquid rescivero. Citissime itaque quæso rescribe, quid te tuisque actum sit. Res hic eodem sunt loco, quo erant ante discessum tuum. Rogaverat Milletterius prima mensis Facultatem Theologicam libello supplici, ut approbaret quoddam suum scriptum, ad præscriptum quinque Doctorum Sorbonicæ Domus a se concinnatum. Recusavit illa hominis etiamnum in communione hæretica (ita eis lubet nos infamare) viventis, librum inspicere. Veni ad nos, inquiunt venerabiles illi patres, tum demum de tua doctrina cognoscemus, an sit Catholica? τῶς ἐξωθεν libros tantum legimus ut condemnemus. Itaque miser ille nescit quo se vertat. Tria ve grandia Volumina Loyolitæ prostant, in quorum postremo Wallo Messalinus, nebulo, Catharus, Trapezita audit, cum hujusmodi elegantiz flosculis innumeris. Autor tibi sum ne lectione infamis scripti oculos tuos polluas. Quis enim pudor aut modus conviciorum? *At dignis si male dicitur: benedictum est meo quidem animo.* In iis quas ad Lætium nostrum & Rivetum dedi literis, magnifice insignem tuam generositatem, qua omnes nostros aulicos cum suis amplis honorariis despuxisti, prædicavi. Faxit benignum Numen ut quam merito illis prætulisti libertatem, diutissime erga Ecclesiam officiis impendas. Vale Virorum Maxime cum heroina tua, totaque domo; & si mereor, amare perge. Lut. Par. Prid. Id. Nov. CIOIOXLIII.

Superiora heri scripseram, nescius quo ea destinarem? Liberavere me ista hæsitacione literæ tuæ, de quibus gratias habeo summas. Iter tuum satis feliciter processisse gaudeo: utinam de plenissime recuperata tua valetudine, brevi nos facias certiores, ventumque nanciscaris *πλησίσιον ἐσθλὸν ἐταίρον*, qui te paucis horis in alteram illam patriam tuam deferat. Pauca habeo quæ prioribus addam. Eadem quæ ad Lætium & Rivetum, dixi quoque Hoefio, prolixissime. Effert ille in cælum nobilitatem animi tui, promisitque apud dominos suos acturum sese, ut liberalius tecum deinceps agant. Convenit me hodie Peyrierius, dixitque velle se sedere opusculum illud suum, quo docere conatur ante Adamum extitisse alios homines: consiliumque suum esse illud tibi inscribendi, sub hoc titulo, *Somnium Nobilis Aquitani de Præadamitis*, allusione scilicet facta ad scomma Grotii. Rogabat num probarem ut experiretur: se nihil de hisce statuere, sed tantum sententiam suam modeste proponere, circa quam invocaret eruditorum judicia. Respondi me ad te relaturum. Tu vero scribe quid ei faciendum sit. Caussum rogavi ut te officiis omnibus demereretur. Puteani te salutant, totaque circumfusa cohors. Utere jure tuo in me meosque. Iterum vale.

EPI-

E P I S T O L Æ.
E P I S T O L A L I I I.
C L. S A R R A V I U S

51

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

EX binis Riveti nostri literis, quod ex unis tuis maluiffem, gratiffimum fuit intelligere maritimum tuum iter fatis feliciter processiffi; æque tandem cum tuis omnibus Lugdunum Batavorum adventaffi. Vota ad Deum feceram, cum summa animi contentione, pro salute tua, rogabamque ut eorum reus fierem. Nunc ipsi Deo immortalis ago gratias, quod vota precesque nostras audierit, eumque veneror ut ea statione, diutiffime sanus & contentus vivas:

- - - δρέπων μὲν
κρυφαῖς ἀρετῶν ἕπομαι πρῶτον.

Non plane inutilem tibi fuisse meam ad Caussium commendationem, ex animo gaudeo. Monitus ab eo te solviffe, grandem epistolarum fasciculum ad Rivetum destinavi, ut eum tibi reddi curaret. In eo erant binæ meæ. Scribit ille se cum amico Roterodamum proficifcenti credidiffe, qui præfens præfenti redderet. Quid eo factum fit, & an ad te Leydam redierit fac quæfociam: nonnulla enim in eo habebantur, quæ te fcire juvabit. Epistola ad Menagium editio, testudineo gradu procedit. Decem tamen folia sunt excufa. Priora sex ante aliquot dies juveni cuidam in aulam vestram abiturienti tradidi, qui ad te ea deferret. Sex superfunt quæ hoc reliquo mense absoluta iri confido. Typographum urgeo quantum possum, hortatibus infto, posco atque adeo flagito, & iratis precibus. quid inde? Nosti quam lentum fit omne istud negotium præfertim apud nos. Coactus sum correctio- nis tædium devorare, cum Menagius fatis infœliciter eo semel bisve effet ce- functus. Receptit Menagius ad te scribendi provinciam super Epistola tua ad summum Ærarii Quæfctorem, quem audivi non cunctatum in respondendo, sed iis verbis, ex quibus certior fias nihil ab ejus ingenio animove, licet in te pronis, expectandum. Ita homo est ut bene velit sed nihil potest. Narrabat nuper Milleterius (infelix amiffio filio in nupera clade Germanica pater) se de te pleniffime collocutum esse cum Emerio, qui effecturum sese pollicetur, ut istinc cum honorario II. M. coronatorum a Regina evoceris. Aderat Bau- truvius qui non potuit continere se, quin te parum catum aulicum denotaret. Tu vero, Vir Generosiffime, qui eos omnes coram cum suis muneribus despui- fti, istis, fat scio, non moveberis. Miffit ad me Gronovius noster aliquot octerniones suæ Diatribæ de Sestertiis: si quid judico, plena est bonæ frugis. Vereor ne te cupido capiat edendi operis tui de Re Nummaria: Imo utinam te caperet. Sed alia habes, quæ agas majoris momenti. Sæpius monui tum Vi- duam Pelæam, tum Solum, ut quodocunque libros in Hollandiam destina- bunt, quos hic apud me reliquiffi, suis mercimoniis adjungere ne graventur;

G 2

nec

nec hilum profeci. Facere non potui quin hæc nobilissimi juvenis & eruditissimi Jo. Georgii Richteri, ad te curarem. Si qua juvare potes ejus studia quæso rescribe, magnamque à me gratiam invieris. Et sane est ille si quisquam tui admirator summus. Nihil habeo quod addam. Num possunt pedes, manus, caput? num possunt omnia? Expectabo a te prima quaque die pro hisce non prolixis, longe uberrimas, quibus de valitudine tua, Itatu, rebus, consiliisque in posterum tuis assatim monebis. Interim vale, & si mereor, amare perge. Reverendo Spanhemio & Eximio Latio, multam a me salutem. Sed hui! pœne oblitus sum de *Ebenbitare*, quod pro Cadomeni nostro Ossilegulo, rogo, flagito. Si epistolium addideris, & hoc ipsum rogo, & quæso impetrem: Audeo spondere futurum te illi semper ut olim amicissimum: vale. Prid. Idus Decemb. c15 15c XLIII.

E P I S T O L A L I V.

C L. S A L M A S I U S

*Claudio Sarravio.**Lutetiam.*

N I si pactum conventum quod utrique nostrum placuit (ut invicem Latine scriberemus) ratum esse vellem, quia ita promisi, tuque stipulatus es, irritum ego mallem: adeo me deterrent a scribendo quas binas a te nuper Latine scriptas accepi: Sed quoniam pridem didici & assuevi officiis a te vinci, ne hac quidem in parte superiorem te esse turpe exultimabo, aut moleste feram. Si tamen credidissem adeo promptam & paratam tibi esse, & quasi in numero puræ Latinitatis copiam: haud facile tecum in hoc certamen descendissem, nec tam temere hoc pactum inivissem. Hujus communem conditionem esse velim, ut more Romano literas inscribamus; Cicero Cæsari, Cæsar Ciceroni. Hac fiet honesta libertate, ut quod maxime cupimus, istud literarum commercium continuetur. Vale & me ama. Leydæ. Non. Dec. c1c 15c XLIII.

E P I S T O L A L V.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Leydam.*

E Go quoque binas a te accepi, utrasque molestas, sed Gallicam molestissimam. Amicus enim ille noster, qui etiam singulis hebdomadibus Hagacomitis solet ad me scriptitare, expostulatoriam de te satis gravem hac vice exaravit. Queritur scilicet se nullo suo merito durius a te acceptum: eo quod Brasseti litteras, quæ tibi tanquam Professori honorario inscribebantur, misisset; quasi a se hoc illi esset suggestum in tui offensionem & injuriam, quod sancte jurat a se non factum, non cogitatum. Cautius deinceps sibi tecum agendum, quando ita suspiciose & acerbe cum amicis agas. Se sane multa mala tua causa perpeßum, mitius & humanius tractari debuisse, quam ut alienum

num peccatum sibi imputares. Ego vero hominem blande compellavi, monique ne diuturnæ vestræ amicitiae tam facile nuntium remitteret: nec tamen injuriam tibi a Brasseto illatam dissimulavi vel excusavi, laudavique animum tuum quod rem judicatam retractari pateris. Hæc ego ad illum: jam ad te mea defleat oratio. Facere enim non possum quin qua libertate inter amicos uti par & æquum est, libere te moneam, videri mihi te satis levem capasse occasionem ejus infectandi. Vixdum lares tuos salutasti, qui futuri sint amici, qui infesti nondum perspexisti: & prior ipse rixam auspicas, cum viro parum tibi, satis scio, fido, sed cujus tamen artes non omnibus patent. Ille quippe, saltem in speciem, palam te colit: licet clam aversetur & arrodat. Hac in re sane, veniam dabis durius forsân cœnsenti, prudentiam requiro tuam. Quid enim alienum crimen illi adscribis? Etiam si liquido tibi constaret istud facinus ab illo concinnatum, quod vereor ut ita sit; tutissimum erat, imo & honestissimum, ista ab hujusmodi viro profecta insuper habere, nec minutiis istis irritari. Nolim idem factum, si a manu publica isto elogio appellareris; tum enim læderetur tua dignitas, resque judicæ nulla de causa rescinderentur. Itaque quemadmodum probavi quod diploma à Fœderatis Ordinibus hoc sub titulo missum, rejeceris; ita a viro privato literas eadem ratione quod repudiaveris, improbare non possum: cum hoc tamen discrimine. Quod de priore negotio necessario conquerendum fuerit, de posteriori vero melius factum foret si istud, quicquid id est, esset neglectum. Ausim ergo a te enixe contendere, ne istam simultatis scintillam longius serpere patiaris. Ut facile hominis ingenium novi, ad te brevi redibit. Ista pascetur epistola discordiis. Singulare certamen quod inter Colinium, Castellionæum & Stradium Bonellam provocantes, & Duces Guisium Bridieuxiumque provocatos, duodecima hujus mensis, hora tertia pomeridiana, in Platea Regia, celebratum est, aulam nostram hæcenus turbavit. Utinam deinceps non turbet. Irarum causæ reticentur. Ab ambabus partibus acriter & generose pugnatum: solus Stradius invulneratus recessit. Dux Aurelianensis aperte affini Guisio favet; Enguennensis, Condzo patre reclamante, causam Colinii fovet. Regina non patitur se exorari ut reis Edicti poenas remittat. Illi Urbe excefferunt. Guisius tamen in suburbano Meudonio hæsit. Senatus noster rogante Cognitore Regio convocatis classibus jussit acta probatoria confici, audioque jam aliquot testes coram delegatis iudicibus, testimonium dixisse. Ita redintegratam cernere est veterem & sopitam simultatem, inter Guisios & Castellionæos. Faciant Superi ne, Rege præsertim puero, hoc incendium latius grassetur. Vasc. Lut. Par. xviii. Decemb. MDCCXLIII.

Academia secundam Apologiam adversus Loyolitas edidit, Autore, ut vulgo fertur, eodem illo Arnaldo qui de Frequenti Communione tam prolixè commentatus est, sed revera quodam Herfentio viro ingenii elegantissimi. Scriptum est acerbum, oratio persubtilis.

Cl. Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Cessationis meæ eam rationem animo præsumpsisti, quæ utique sola vera est. Nescienti nempe quid te actum esset, libuit operiri donec aliquid certo cognoscerem. Deinceps non cessabo, nisi ex fontica causa: & jam bis scripsi. Ex posterioribus meis didiceris Riveti de te querimonias mihi perspectas. Novissime scribebat, sibi jam tecum satis belle convenire, rogabatque ne quid de eo ego ad te, sed *factum infectum fieri nequit*. Bene omne istud, quicquid id est, processit. Cum istis clanculariis cautius tibi agendum, ita tamen ne a solenni tua generositate discedas. Meliore tua valetudine impensus gaudeo. Amissi in patria triennii usuras nobis debes: graves creditores sumus, qui eas exigimus nec ferimus moram. Quotiescunque cunctaberis & cessabis a libris edendis insurgent inimici: quos vicissim deprimes si in publicum procedas. Itaque semper aliquid molire: nunc præsertim post tantam absentiam. Amyraldus Salmurienis brevi mittet Commentarium suum *De Vita Terminò*. Rogat ille ut de sua erga te sedulitate certiore te faciam. Non omnis igitur natio Theologorum tibi infesta: ille enim inter primaria hujusce professionis Gallica lumina sedet. Quod calebat te abeunte negotium, an jam frigeat, nescio. Menagius enim adeo hero suo adhæret, ut vix mihi sese præbeat. Noli quæso huc respectare, & quantum poteris *perfer & obdura*. Si quid contra nitentur adversarii, tu solus fortiter eos comprimes & contundes: liberum erit tibi totam virtutem tuam explicare: quod hic facere haud adeo erit promptum. Nuspiam enim fortitudini tuæ deerunt monstra debellanda. Sed præsentia mala urgent magis & de futuris semper melius ominamur. Compone statum nostrum cum vestro & videbis nos scribere vos dominari: non tantum de proceribus intelligo, sed etiam de privatis. Ut ut sit, Viros illos primarios, qui te hic detinere satagebant non inviso, vitam vivunt alienam a moribus meis aulicam, id est blandam magis quam benignam; plerumque infidam & malignam. Ut voti sui compotes fiant teque istinc evocent non repugno; sed vix aliqua juvare eos possum. Ostende te tantum Batavis tuis & *Sceptra tenebis*; omnesque istas frigidiusculas nebulas difflexeris. Vale. Lut. Paris. xxiv. Decemb. CIO IOC XLIII.

EPI-

Claudio Salmasio.

Loydam.

EX præscripto modestiæ tuæ, quæ me vetat eo elogio te privatim compellere, quo ab omnibus publice nuncuparis, literas aliquot jam reformavi, & deinceps, quando ita vis familiarissime scribam, & ex antiqua formula. Quod in tua præcipue placuit, fortitudinem tuam suspicio. Scripseram olim commotior: nunc remissiore animo, ut probum & generosum decet, omnes istas auticas officias susque deque habes. O factum bene! Cœlestis, qui te afflavit, Spiritus dabit quoque in eo stadio ad metas usque decurrere. Nec deerunt homines subadjuvæ. Tantum tibi ne desis, & qua es in statione, dimicare sustineas. Memineris quæ adversa te primum in istas oras adventantem exceperint, quaque virtute steteris, viceris, iisdem artibus adversus hos ipsos hostes utere & eundem eventum consequeris. Tu solitus illos contundere, vix hiscentibus illis, certe ad summum ringentibus & freudentibus. Batavæ illæ bestię edentulæ, exungues & excornes. Iter Hagienſe poterit aliquot suppeditare amicos, quibus Professorum omnis natio cum universo Scholastico pulvere par non erit. Itaque eo propera. Princeps, Legatus Gallicus, Plenipotentiarii nostri erunt in subsidiis & fortean laborantem ὁμῆ γένοιτο μὴ δ' ἔσται erigent. Epistolæ ad Menagium oðernionem undecimum heri correxisti. Pollicentur operæ majorem quam antea diligentiam. Superfunt adhuc quatuor, quorum non longa esse potest mora. Ubi priores sex acceperis typographica σφάλματα, forsan & mea, notabis, & de iis monebis. Ne a malevolis lectoribus immerenti authori imputentur cavebo. Prima quaque occasione curabo ad te mitti epistolam illam militarem, quam apud me deposuisti. Actor Viduæ Pelææ pollicetur post quindecim dies missurum sese libros in Hollandiam, quibus sarcinas tuas adjunget. Nihil omnino invenies in Gronovianis Sestertiis, quod tuam sententiam labefactet: immo aliquot locis cum præfatione honoris tui meminit. Quas promittis tum ad Richterum, tum ad Borchartum avide expecto, rogoque ne gaudia nostra moreris. Vale cum uxore & liberis, quos omnes uxor egoque salutamus. Kal. Januarii A. Ch. CIO IOC XLIV. quem tibi tuisque faustum felicem fortunatumque esse opto.

Volente jubente Condæo coactus est Enguiennensis Colinium domo sua exigere; qui vix hospitem nactus est amicum illum tuum Ecclesiasten Lanorvillanum. Unde Romanis mos ille dividendorum mensium in Nonas, Idus, Kalendas? Unde etiam ejusmodi nomina derivata? Scaliger de Emendatione Temporum libro primo de Veteri anno Romanorum parum juvat. Si lubet, inspicere & clarius pleniusque nos doce. Non parvo beneficio me devinxeris.

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

ET valere te ex Riveti litteris intelligo; & prolixè satis scripseram de eo frigusculo, quod te inter & illum, ut natum, ut denatum; & epistolam meam tempestive ad eam, quæ tua hic curat, miseram: quare ergo nihil abste literarum? propterea tamen non studiosè minus & diligenter scribam; quamquam vix est ut dicam aliquid, quod possit ferire oculos. Epistola ad Menagium lente festinat duodecimo demum octernione excuso: tertium decimum hodie emendavi, duo supersunt quos urgebo. In eo sum ut amicum reperiam, qui ad te Militiam tuam deferat: eodem fasciculo involvi sex posteriores octerniones ut de mendis typographicis *ὡς τὴν ἰστίαν* moneas; & Hygini Grammaticum, quem isti tractatui appendicis vice poteris subnectere. Mirum quantum tuus circa eum labor *ἐν σοφίᾳ* tuam prodat! Blanditus est Bautruvius Menagius, qui non mediocria pollicetur. Eo tamen omne id recidit ut cum tribus talentis & semitalento istinc evoceres. De solutionis fide, Rege promittente, solus perduellis scilicet, ambigat. Quam secunda sit & certa ista cautio, tuum est dispicere. Olim & nuper satis liquido super eo negotio sententiam dixi, nec ab ea ut recedam impetrare ab animo meo possum. Totum in eo est ut tibi imperes. *Supera virtute dolores.* Legebam hodie in Chronici Eusebiani libro posteriore hunc versiculum qui conclamatus est, ni medicinam facias: *Nam Latona Jovis conjux tunc pertitia fugit.* Scaliger parum juvat, qui sibi ipsi non satisfacit. Casaubonus legebat sensu commodo & plena sententia *usurpatitia*; sed versus, si versus esse debet, repugnat. Tu quid censes. Quid si *terrata*? Nisi meis quæsitis modum ponas vereor molestior ut siem. Ubi tamen cognovero te aliquid momentosum moliri faciam mihi modum bonæ licet libidinis. Vale. V. Id. Jan. CIO DC XLIV.

EPISTOLA LIX.

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Non amplius scribam de negotio aulico ne tibi molestus sim. Agnoscis tua verba? Ego vero non expectabam a te tam insignitam injuriam, ut existimares quicquam quod e re tua esset, mihi molestum futurum. Liberiùs forsitan scribenti exciderit aliquid, quo in tuam offensionem incurrerem; sed non ea mihi mens, non consilium. Ex animi sententia olim & nuper ea sum loquutus, quæ vera, quæ certo futura arbitratus sum. Si unquam huc redeas, utinam falsus sum opinionis, meque *ψευδομαρτυρίας* possis arguere. Menagius istud sollicitè & cum affectu, sed lente, urget. Puteanus diploma confecit,

fecit, quod nondum videre licuit. Nublezio, talium ut ajunt perito, censendum traditum est. Cave credas nolle me in omnibus rebus, nedum in ista, tibi esse subadjuvam; si eam cordi tibi esse cognovero, mearumque sit virium. Itaque quantum potero, opera & consilio prodero. Quod tamen eo recidat opto, ut commodius & honoratius istic degas: hunc enim peripicio esse animatum, cui prorsus accedo. Epistola de Connubio Angeli & Furiz absoluta est. Publicationem ejus solum privilegium moratur, sine quo non ausit Typographus eam in vulgus spargere: & hoc ipsum hac hebdomade confectum iri spero. Primum hoc sentiet a tua manu telum Heinsius; quem sane miror te placariote nolle uti. Pauxillulum existimationis, si quid ei superest, potuit hac sola via retinere: & audet ille post tot clades, Præfationes, Funera, dicere *Signa canant?* O miserum virum! *Quem perdere vult Juppiter, hunc dememat.* Fruatur ille suo judicio, pereatque mille mortibus, qui in certo naufragio; quam ei prætendi curaveram, tabulam arripere Insuper habuit. Decima quinta hujus mensis Sorbona LXIV. suffragiis decrevit Pontificiæ Bullæ contra Janssenium promulgationem esse differendam: triginta Doctoribus frustra obnitentibus. Condæus Princeps audet aliquid De Frequenti Communione movere, & prælo committere. Ei, salva dignitate, se respondurum jactitat Arnaldus. En tibi carmen à Guyeto nostro. Litis ejus enarrator sedebam in Edictali Camera: Adversarii jurisdictionem declinant, & in Consistorio Principis respondere volunt; *adhuc sub judice lis est.* Dum ille nos desiderat, hunc libellum supplicem Cancellario obtulit. Vale, Vir Incomparabilis; Lutet. Paris. XXIII. Jan. MDCCXLIV.

EPISTOLA LX.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lædunum Batavorum.

SOTERIA DEO OPT. MAX. qui te tam præsentis periculo liberavit debere me profiteor & solvam libens. Utinam immodica ista evacuatio, corporis tui sentinam & κακείαν omnem exhauferit, ut in posterum tam sanus degas, quam ipsa Hygieia. Cum voluptate in tuum extemporaneum hexastichon incidi; quod mihi renovavit memoriam carminis illius tui, quod olim, *Fucundum cum atas florida ver ageret*, in Threnos Jeremiæ scripsisti. Si sub manum cadat, rogo te seponere illud velis, nec pereat tam illustre pietatis & Musarum monumentum. Adest quidem Elzevirius, sed nondum ejus sarcinæ advenere: hodie eas Rothomago expectat, & die Lunæ idem currus, qui eas advexerit, tuas suasque Diepam usque modico sumptu referet. Id se curaturum pollicetur Nicolaus: post tot ἀμβολιερίας est quod ei parum credam: quanquam dum nihil ex suo adportat, æquo animo mora ferenda est, cum præsertim non alia tutior promptiorve via suppetat. Hellenisticam, ubi advenit, in amicos tuos spargam: quorum tamen elenchum quam primum

H

mit-

mitte. Quis ille sit, qui primas tuas curas post tuum istuc reditura mereatur, quando liberit sciemus: nec adeo pleni rimarum sumus, ut non possimus, quod secretum vultis, profundo involvere silentio: Immo sum, & credo non ignoras, arcanorum zelantissimus. Haberes utinam Heraldii Observationes, aliquodque tempus otii illæ tui occuparent! Quanquam enim levia multa in te tela emiserit, nonnulla tamen videntur satis acutam habere cuspidem; qualia sunt illa, quæ *Εργὴν πληρωτὴν* spectant. Ecclesiastes ille aulicus quæ maxima minimaque ad me referre scribis, plane hæc septimana siluit. Curia Subfidiorum Placitum de nobilitate gentis tuæ nullus accepi; cum habuero, strenue, quæ mente constanti teneo, mandata faciam. Summus amicus tuus Abbas Radefianus die Dominica in Urbis Archipræsulem *ἐχρηστονήθη*: quod magna pompa & festivitate transactum est. Bauruvius ex podagra diutius solito *κλινήρης* jacet. Hæc duo negotio aulico moram injiciunt: ille etiam apud thesaurorum Arbitrum, hic apud Emerium promovere illud debent. Epistola ad Menagium non est publica, ob non impetratum privilegium, adeo hic omnia tardo gradu procedunt. Condæi libellus adversus Arnaldum Patres & Concilia crepat, unde conjiciam Loyolitam aliquem tulisse suppetias. Humillime se subjicit Pontificis Romani Censuræ: paratus sua dammare, si Jupiter Capitolinus illis atrum calculum apposuerit. Dux Aurelianensis Regia patruus a Regina Septimaniæ Præfecturam impetravit, quam tam anxie ambibat Condæus. Schombergio in permutationis vicem, cedent tres Episcopatus Metensis, Tullensis &, Virodunensis, Ego & puerpera mea te tamque salutamus. Vale Lut. Par. 11x. Idus Februarias. CIO IOC XLIV.

EPISTOLA LXI.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Illo ipso die, quo postremum ad te scripsi, curavit Nicolaus sarcinas tuas Diepam devehî. Ubi ex ad te pervenerint, velim verbo significes, meque omni sollicitudine, quæso, liberes. Tum habebis Heraldum, quem poteris tale Burgundo defricare, cum altero illo Anonymo. Observationum cap. 2. ad l. 69. D. Pro Socio. in qua felicissime restituisisti *ἰμπελας* pro epulis, notat illam tuam emendationem quasi alienissimam: nihil tamen respondet ad exemplum quod attuleras ex alia ejusdem Jurisconsulti lege, in qua explicat *retinunculas* per *λοζάρια*: quod utique consideratione dignum erat. Reperisse me credo aliud exemplum, quod conjecturam illam tuam stabiliat, in l. 25. ff. ornamento D. de Auro & Arg. leg. ubi vide num legendum sit, *reticula id est κρονίφωτο*. Emendationi favet Glossarium H. ST. quod habet *Reticulum* *κρονίφωτο*. Et hæc lex est itidem Ulpiani qui hoc modo tribus omnino locis voces Latinas per totidem Græcas explicuerit. Si Scookius incendat rogam Funeris tui, facile tibi fuerit frigidam suffundere, qua omnis ista pyra extincta in fumos

famos abeat. Dure sunt illæ conditiones, quibus pacem te inter & Heinſium firmare vult Spanhemius, & iniquas dicerem, niſi vereretur tam ſtudioſi *μειντα* officia, quæ invocavi, damnare. Expectabo per proximum Tabellarium totius iſtius *παραμυθίας* hiftoriam, ex qua tibi in poſterum tranquilliorem vitam opto. Vale. Lut. Pariſ. Idib. Februar. CIO IOC XLIV.

E P I S T O L A LXII.

C L. S A R R A V I U S

*Frederico Gronovio.**Daventriam.*

Quantum tibi debeam, Vir Clariffime, lubethic profiteri. Tantum certe, ut ſemper in ætæto futurus ſim, adeo me beneficiis olim cumulaſti, & noviffime totum in limine Seſtertiarii tui Commentarii obruiſti. Voluiſſe te nomen meum legi in fronte tam eruditi operis, cum tot ad manum haberes viros omni ſcientiarum laude claros, qui iſtum honorem mererentur, forſan & ambirent: tanti facio, ut æternum me tibi deditiſſimum devoteam. Habeo tamen, quod tecum expoſtulem, de illis elogiis, quibus oneraſti pudorem meum. Non is ego, Mi Gronovi, qualem pro amore tuo deſcripſiſti. Te virum tanto iudicio præditum, tam gravem, amorem erga te meum dulcibus verbis voluiſſe alere! Agnoſcent, Vir Clariffime omnes, *blanda mendacia lingua*, decedetque inde aliquid eximio & immortalis operi. Nobiliſſimus Richterſus aliquando nos inviſit. Dixerit tibi, quam mihi dilectus ſit: primum ex tua commendatione; tum etiam ſuo merito: eſt enim adoleſcens liberalis ingenii & honeſtæ indolis. Paludano tuo literas tibi inſcriptas dedi. Dum hic moratus eſt, quibuſcunque voluit officiis eum in tui gratiam demereri conatus ſum. Sed ille pro ſua modeſtia vercundius agit, parcus fui cultor & infrequens. Audio Scookium Ultrajectinum meditari Rogum Funeris Helleniſticæ. Viderit ille, num moleſta tunica indutus, in ipſa tæda lucere velit. Vale. Lut. Pariſ. Idib. Feb. CIO IOC XLIV.

E P I S T O L A LXIII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmaſio.**Lugdunum Batavorum.*

Reconciliationem, quam dudum optare incepi, totiſque ego bonique omnes optavimus quinquatribus, te inter & Heinſium, procedere, immortaliter gauderem. Sed tibi parum æquæ ſunt illæ conditiones, quas te audire volunt, ut ea confieri poſſit. Ergo impune fuerit Exercitatori ſacro tam procaciter Venerabili Bezæ inſultaſſe, & conſcribent Prætores Ediſtum ſine pœna? Peribit immenſa Obſervationum congeries, quam tam glorioſo viro defendendo paraveras? Non poteſt diuturna eſſe Pax illa, quæ iſtis firmamentiſus nititur. An non fat erat abſtinere convitiis & diſteriis, quæ viros li-

berales maxime dedecent, ita tamen ut liberum esset adversarium modestis & manifestis probationibus arguere? Utut fuerit, pactis standum erit; & ex regula juris, *Quod semel placuit amplius non displiceat*. Sed ista omnia, quamlibet gravia, efficere ambo potestis. Quod autem tu, Rivetusque nolter a me enixe contenditis, præstare non est meum. Ut scilicet Epistolæ ad Menagium publicationem inhibeam: distractis quippe omnibus fere exemplaribus a Typographo, aut ab ipso Menagio non parcente manu donatis. Hoc ad tuam suamque gloriam pertinere existimavit, Vir politicissimus, ut ea in amicos spargeret. Sed quicquid fuerit, nihil tibi potest ea de re imputari: tibi inquam, quo absente, incio, & jam invito, hæc editio curata est. Potui aliquando tenerum & nascentem istum foetum suffocare, *ὡς ἴσως ἀστὲρ ἔδον τὸ πικρὸν*, ut sine summa injuria & crudelitate non potuerim ei lucis usuram denegare. Si peccavi culpam non deprecor, qui præterea sciam, hoc si non curassem, alios non fuisse prætermisuros. Multa enim manu descripta habebantur a Curiosis exemplaria illius tuæ epistolæ. Inde etiam factum est ut parum Castigatum esset illud, ad quod Typographus opus suum exegit. Nunquam sivillet Menagius, nunquam Capellanus in Musæo diutius recubare, quod ad Balsacii sui defensionem a tanto Musægeta elaboratum, immo currente calamo effusum esset. Itaque hæc fuerint. Verum ne hanc litem meam faciam, omittere non debeo ad me tantum deventum esse post inchoatam editionem, & uno alterove *ὡς ἴσως* excusis: re ergo non integra. Hæc ego fufusus prosequutus sum, omnem ut a te, a me aliquam saltem culpam amoliaris. Sed ut aliud ex alio; ecce Inscriptionem tuis oculis dignam Jacet is lapis Nannetibus in area Publicæ Domus,

NUMINIB.

AUGUSTOR.

DEO.

VOLIANO.

M. GEMBL. SECUNDUS. ET. C. SEDAT. FLORUS.

ACTOR. VICANOR. PORTENS. TRIBUNAL. C. M.

LOCIS. EX. STIPE. CONLATA. POSUERUNT.

Istic quæso eruditionis tuæ lumen eluceat. Quis ille Deus VOLIANUS? Istius enim nullibi quod sciam extat mentio. Quid illæ literæ singulares. C. M. Vox adhuc LOCIS turbat, & cui jungam non video. Cætera obscuriora ni explices, æternum ignorabuntur. Itaque facem accende. *Obscuras odique tenebras, exultoque die*. Gruterus meminit istius inscriptionis MLXXIV. 10. quem vide, nonnihil enim variat. Quia commodius ista Latine, quam Gallice enarrantur, poteris, si lubet, ea ad me per scribere ipsis communicanda. De fasciculo Philippo Cæsio commendato ero sollicitus, donec rescivero eum tibi redditum, quod & de altero alteri item Philippo, Paludano nempe, credito, velim existimes. Magnam itaque a me gratiam iniveris, si eos in manus tuas devenisse significaveris. Elzevirius quinquaginta exemplaria Commentarii tui de Hellenistica tradidit mihi, quorum pleraque amicis tuis Primæ admissiois donata: de cæteris mandata tua expectabo. Sex compendenda dedi Magnatibus offerenda. Quis præfuit novæ illi Terentii edi-

editioni ab Hackio adeo eleganter procuratæ. Videntur enim fatis multa e recentioribus non indiligenter congesta. Omnes Valemus, te tuamque salutamus. Ausim & Reverendum Spanhemium, eximiumque Latium: Vale. Lutetiz Parisiorum. xx. Febr. c15 13c XLIV.

E P I S T O L A LXIV.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lucretium Batavianum.*

Prolixissimas tuas posteriores, eoque etiam nomine gratissimas, iterumque summa cum voluptate legi: sæpiusque adhuc relegam: adeo præclara multa in illis habentur, quæ frustra alibi quærerem. Tu nempe solus in omni Literatura principatum obtines: & quodcumque libet ventilare, frustra est, qui illud postea attentat. Elegans sane est & erudita explicatio tua Nannetensis Inscriptionis: gratiasque ago de ea non quantas debeo debeboque semper, sed quantas possum, gratissimas. Male te suspiciosulum erga me fuisse ex postremis, quas ad te scripsi, cognoveris, ego certe Te inter & Heinsium *disputationem* stabilitam esse optavi vehementer; sed ut in eas, quas accepisti, leges descenderes, nunquam autor fuisset, si ea res mei fuisset arbitrii. Ut itaque privilegii concessionem intercederem, nunquam a me factum est: utve Epistolam tuam supprimerem, animus non fuit; nec eam soleo mihi auctoritatem arrogare in amicorum consilia, ut huiusmodi quidquam, illis inconsultis decernam. Scribam præterea e re tua esse istam publicationem diutius non trahi, nec cessavi donec privilegium illud extortum sit ab hisce morosis hominibus. Verum confectum est omne istud negotium, quod nequam volui aut potui diturbare. Quicquid id est, veteribus offensis annumerabitur nec novis adscribetur rationibus. Nondum accepisse te fasciculum Cæsio commendatum doleo, vererique aliquid fecius de eo, nisi, ut nosti, de ejus fide re promississet optimus & amicissimus adolescens Is. Vossius. Solicite in dies expectabo num eum receperis. Adeo tum raræ erant occasiones aliquid isthuc mittendi, ut non potuerit commodior tutiorve reperiri. Mihi quoque indiculum eorum, quibus Hellenisticam tuam donandam existimavi, & paucos ex illis, quos in tuo annotasti, omiseram. Quod mandas fiet, immo jam factum est omnino, nisi quod nondum accepi compacta exemplaria Magnatibus offerenda; licet acriter urgeam Viduam Puteanam, ut id curet. Quid in vestris majoribus Academicis Comitibus, de te præsertim, actum sit, silere te mirarer, nisi viderem te alia tua, minoris ut puto momenti, velle etiam mihi celata. Quod an rite & recte procedat, ipse existimabis. Ego quoque si essem suspiciosulus, inde argumentum ducerem, decessisse aliquid pristinæ nostræ amicitiae. Sed absit tale aliquid a sinceritate animi mei, qua sanctitatem fœderis inter nos initi violari arbitraret. Quidvis itaque potius cogitare libet, quam ut mutatum te erga me credere velim; immo vel mutabilem. Principis Condæz libellulum prima occasione amici mittam. Respondit Petavio Arnaldus,

H 3

sed:

sed non finit Cancellarius per Typographos librum edi: Sicut nec Militerianum illud, quo totius suæ Reconciliationis Ecclesiasticæ mysteria revelat: quamvis utrique scripto Sorbonici Doctores subscripserint. In Rhodonensi inscriptione pro Deo *Voliano*, vide num legendum sit **VOLCANO**: istius enim *Voliani* nullibi quod sciam extat mentio. Literæ singulares C. M. an possint per *centum mille* explicari ambigo, quia numerus ille fidem superat. Expectabimus ea de re tuas miniatulas ceras. Interim vale Vir Maxime, & si mereor, amare Perge. Ego & mea te tuamque salutamus. Vale. Lut. Paris. Prid. Calend. Mart. c13 13c XLIV.

EPISTOLA LXV.

C L S A R R A V I U S

*Jano Vlitio.**Hagam.*

Non ingrata est mihi illa tua sollicitudo, qua cruciari videris, ne nomen virtusque tua animo meo exciderint: neve in meam offensionem silentio tuo incurreris. Eam enim habeo, pro amoris tui erga me certissimo argumento. Sed nihil necesse erat tam operose me aggredi, ut expugnares. Totus enim ego tuus, fuique semper. Te certe ut vidi ut amavi; adeo multæ illæ, quæ te usque comitantur animi & corporis dotes eximix, sese statim in oculos mentemque ingerunt, nec facile est ab illis divelli; nec quisquam velit. Itaque amo te Præstantissime Vlitii, rogoque ut hujusce amoris mei experimentum capias. Capias vero si me amas, & videbis me tibi operam & studium navare velle. Quid altero illo Arriani Cynægetico, quid Hygini Astronomico (quæ ad editionem parabas) factum sit, rescire gestio. Ostende te orbi, Eruditissime Adolescens, nec diutius *ἀργε βιώσις*, vel industriam tuam cela. Si qua juvare possum, consilia tua faciam libentissime, habebisque me semper tui cultorem studiosissimum, & ad omnia officia paratissimum. Vale & me ama, qui te amo *πρὸς θυμῶ* Lut. Paris. III. Cal. Mart. c13 13c XLIV.

EPISTOLA LXVI.

C L S A R R A V I U S

*Claudio Salmafio.**Lugdunum Batavorum.*

Curiosus sum fateor, sed præcipue rerum tuarum. Ei tamen parti, quæ scripta tua spectat, modum posueram; ut ex postremis meis litteris cognoveris. Sed nescio qui factum sit, ut quod de illis me celatum voluisti, nec ego scire amplius laborabam mihi fortean indicatum sit. Sed an vera indicina? Tum certe *ὁ μανυτοῖς γέγος ἔξεί*. Dicebat scilicet *ὁ κρυφίος* te de quaestione, *An Munitum esset Alienatio?* aliquid iterum velle prælo subjicere: occasione sumpta ex summi cujusdam amici tui, & amplissimum Audomarum Talæum nominabat,

bat, sermone qui priorem tuam, ea de re, Diatribam, miris laudibus extulerat. Ego vero fidem ut continenti vel etiam ex intervallo haberem, vix ac ne vix quidem impetrare ab animo meo potui. Itaque etiamnum *ἐπιχρῶ*. Num ille *ἐυσεχία* litaverit explicabis. Tu vicissim, qui non incuriosus es, si ille verum dixit, quiritaberis & exclamabis, Non servavit fidem Menagius ille, apud quem arcana mea deposui; eum enim video in flagrante tua gratia. Erga me certe servavit, quem ita fugit, ut vix conspectum meum sustineat, dum nempe veretur, ne quid sibi incogitanti excidat. Quis ergo ille sit, scire si discipis, non habebis me adeo tenacem Harpocratis discipulum, ut interroganti non respondeam. Vestras ille Paulus Dumayus Tolosas nudius tertius jactitabat hoc sibi liquido perspectum. Nohi credere: quoque plura addebat, fidem ut faceret, eo me semper *ἀμείνων* est expertus. Poteris, si lubet, alterum immo vel utrumque damnare aut absolvere: hac enim in re perinde est. Sed Curatores vestros lingua Belgica conficere Diploma de viris celeberrimis & eminentis doctrinæ putidum est, nec eos absolvere possum: uti nec ferre, quod tam perfunctorie negotium istud tractarint. Pacem expectabam, isti nec Inducias dederunt. Ego enim curiosus, rogo quo nomine cessatio ista perpetua inter infensos vocanda sit. Dum amplius deliberabunt, aliquid fiet. Vale & belle curiosum ama. Lutet. Par. Prid. Non. Mart. CIO IOC XLIV.

E P I S T O L A LXVII.

C L. S A L M A S I U S

Clandio Sarravio.

Lutetiam.

Q UOD a me sollicitè quæris, ut, quam mittis, Inscriptionem explicem tibi, faciam, quantum in me erit, evidenter & commode. Urbs Nannes vicus olim fuit nomine *Portensis* quia portus erat: Hodie *Fossam* vocant. VICANI igitur PORTENSES sunt municipes illius vici Portensis; quorum ACTORES EX STIPE CONLATA COLLEGIO MUNICIPALUM tribunal potuisse dicuntur. Sic singulares illæ literæ sunt exponendæ C. M. Vici, præcipue majores, sæpe municipii juribus fruebantur. Quod ad Deum VOLIANUM attinet, locale fuit numen illius municipii, vel vici Portensis, de quo frustra alibi quæras, quod non sis inventurus. Non solum singulis Provinciis olim & civitatibus sui Dii attributi fuere, sed etiam municipiis & vicis. Hi sunt, quos Tertullianus in Apologetico scribit, municipali consecratione censerì. *Romanas, ut opinor, Provincias edidi, nec tamen Romanos Deos earum; quia Romæ non magis coluntur, quam qui per ipsam quoque Italiani municipali consecratione censentur. Crustuminiensium Beluensis, Narniensium Viridianus, Æsculanorum Antaria, Volsiniensium Nursia, Otricularum Valentia, Sutrinorum Nortia, Faliscorum in honore est pater Curis.* Ita in Gallia singula municipia & singuli vici suos

pecu-

peculiares habere deos. Talis hic VOLIANUS apud Vicum Portensem, ubi Nannetum nunc est civitas. Totius Galliae peculiare numen fuit Belenus. Noriae eum tribuit Tertullianus eodem loco. Inscriptiones Gruteri plenae sunt huiusmodi Deorum municipalium vel localium, quos Graeci *ἐπιτομῆς θεῶς* dixerunt: Marcellinus *locales*: ut *Bezae Dei localiter* appellatio. Hic Deus localis. Pagi etiam suos habere, inde Prudent. *Numina pagi*. Superstitio ultima refedit in his pagis, ubi tenaciore cultu rustici sua numina adorabant, quam cives sua in urbibus. Certe *Religio pagana* inde appellata, quod in pagis adhuc perseveraret, cum ab urbibus iam esset exterminata. Lege Indicem Gruter. Inscript. multa ibi occurrent nomina numinum gentilium municipalium & localium. NUMINA AUGUSTORUM saepe etiam in illis Inscriptionibus legere est, & NUMINA AUGUSTI, qui non nominantur sed intelliguntur. Et apparet duos Augustos Romae tum imperasse, cum illa Inscriptio posita est. Non solum NUMINIB. AUGUSTOR. dedicata est: sed etiam DEO VOLIANO *ἰγχοεῖω*: de quo non magis tibi dicere possum, unde nomen nactus sit quam COSOSUS cuius mentio sola in alia Inscriptio, quam habeo. Quis unquam meminit ABELLIONIS Dei, cuius in sola inscriptione memoria apud Comienens Novempopulanae in tomo Inscript. Gruteri? Sunt alia sexcenta vicanorum & municipalium numina propria, quorum nomina alibi non leguntur, nisi in illis pagis, municipiis, coloniisque, in quibus peculiari consecratione loci dedicata fuerunt. Sed quoniam Romani sunt homines, qui Inscriptionem illam Nannetensem posuerunt, & Vicus ipse, vel Oppidum, colonia Romana, videamus (mutata prior sententia) an ex illo VOLIANO Deum Romanum possimus fabricare? Eiusdem certe generis erit, cuius infiniti alii, quos celebravit Augustinus in libris de Civitate Dei, ab aliquo actu aut officio humano denominatos. Ita VOLIANUS quid prohibet a *volio* appellatum id est *voluntate*: quod voluntati hominum praestet, eamque dirigat, & ad optatum exitum perducatur? Sic *Libentina* & *Liburnus* libidinum dii apud Arnobium lib. IV. Sed *volium*, inquires, quis dixit pro *voluntate*? Hoc etiam quaero. Sed quis a verbo *volo volium* pro *voluntate* non aequae optima ratione & analogia factum confitebitur, ut alia sexcenta eadem moneta cusa? A colo *colium* pro *domicilio* & *habitatione*. Inde *Lares colio potentes*, Tertulliano: quorum potentia intra penates & habitationes privatorum cernitur. Sic armipotens Mars, *in armis potens*, Coelipotentes *in calo potentes*. Et sic alia. Quis vero potest infitari potestatem Larium intra domum fuisse conclusam? Hinc *οἰκίδιοι θεοί* & *κατοικίδιοι* id est *domestici*, vocati. Solinus *Scidios* appellavit Graeca voce. Sic *Lares colio potentes*. Quod tamen scio non probabit Vossius noster. *Coliginem* alia tamen formatione dixit Arnobius: pro habitatione & aedibus: & *coliginis focos* penatium focos. Ut *colium* a *colo*, *volium* a *volo*. Inde nostrum antiquum *venil* pro *volonté*. Videris an & Italicum respondeat. Certe dicimus *de bonne voille*, quod sit bona voluntas.

luntate: quod mihi videtur ex Italico deflexum. Ita ab *astimo astimium*, pro *astimatione* apud Frontinum & Aggenum in libro de Agrimens. *Pro astimio ubertatis loci*. Ita *studium* a *studeo*: *impendium* ab *impendo*: *præliudium* a *præluo*: *opprobrium* ab *opprobrio*: & infinita talia. Sic ergo VOLIANUS Deusa *volio*, voluntatis præses Deus, si Latinus est Deus, & non a loco denominatus est. Vix potest aliunde deduci. NUMINA AUGUSTORUM, Augusti sunt, quibus illa inscriptio dicata, ut & Voliano Deo. Divi fratres fortean fuerint, aut alii quicumque bini, aut terni simul imperarunt. Sed de binis potius. Literæ singulares C. M. non aliud exprimunt, quam id quod dixi. COLLEGIO MUNICIPII. Vox LOCIS non uno loco tribunal positum significat, sed pluribus. Nam & honoris gratia in pluribus locis eadem sæpe poni solebat Inscripcio. Autor vitæ Attici, de Atheniensibus, qui Attico plures statuas consecrarunt. *Quandiu affuit, ne sibi poneretur statua, restitit: absens prohibere non potuit. Itaque aliquot ipsi & Pilia statuas locis sanctissimis posuerunt.* Posset & dici *locis* positum pro *loco*. Sic apud Virgilium, *His posuit fortuna locis: & Devenere locos.* Si quid amplius erit de quo dubites, verbo monitus facere conabor. Mea valetudo adhuc incerta. Alternis ludunt pedes inter morbum & sanitatem. Spero meliora proximo vere. Ita illa cornix, de qua apud Suetonium. *Est bene non potuit dicere, dixit erit.* Vale Vir amplissime, & me, vel merentem vel immerentem ama. Leydæ. Non. Mart. C13 13C XLIV.

E P I S T O L A LXVIII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

BOnum factum, quod meæ & Menagii literæ rationes tuas juverint: sed noli mirari, quod tam belle inter nos convenerit, ut Batavis tuis fucum faceremus. Una enim res fuit, quam de compacto gessimus, quasi in Velabro olearii. Hinc querere lubet, an semper piæ fraudes rejiciendæ? Habent illæ sua commoda; quod invitum te cum severa tua philosophia fateri necesse est. Vereris ne arte ista, etiam adversum te, aliquando utamur. *Parce metu, Vir summe, nihil tibi tale verendum est:* quod in tui gratiam fecimus, an etiam in tui injuriam facturos putas? Tum certe non industrii, non solertes, sed bilingues & perfidiaudiremus. In isto negotio sibi plaudet Heinsius: dum existimabit vulnere sibi a te inflictorum obstructas ita esse cicatrices, ut nullo pacto possent amplius recrudescere. *Tu verberando, ille vapulando ambo defessi eratis.* Quid facilius, quid rationi magis consentaneum, quam ut tot laboribus aliqua quies succederet? Et habes tu, magnanime Hercules, aliud quod agas, quam ut semper cum istis Pygmæis decertes. De Epistola edita, jacta est alea. Nisi velint fœdifragi audire, necesse est amarum illud ebibant *castrorum*. Monebat nuper communis amicus in ea, Herodem Infanticidam

non recte *Tetrarcham* vocari. Magnum quippe Herodem toti genti Præfuisse, non uni alicui tantum tetrarchiæ. Sed hoc leviusculum. Majus videri queat, quod alibi habetur; *Prima* antiquitatis Christianos, templa Idolorum pleraque a gentibus consecrata, convertisse in templa vivi Dei. Primus enim Gregorius Magnus de conservandis Gentilium templis decretum condidit. Epao-nensis Synodus Hæreticorum aedes sacras destruendas pronuntiabat Canone xxxiii. Anno Domini D. XVII. quanto magis Paganorum, Honorius Templa Ecclesiis contulit, sed ut evertere liceret A. D. CCC, XCIX. In civitate notissima & eminentissima Carbagine Africa Gaudentius & Fovius Comites Imperatoris Honorii, quartadecimo Kalendas Aprilis, falsorum deorum templa everterunt, & simulacra fregerunt. Verba sunt Augustini de Civitate Dei lib. xviii. Cap. ult. Duobus hæc *ἀντιμαρτυρία* facili negotio succurreretur; si priori pro *Tetrarcham*, *Estharcham*, si posteriori pro *Prima*, *Media* jubeas reponi. Dicebat alius Lacum Avernum non fœtere, sed vicinam Scrobem Charoniam, quæ nunc *Grassa del cane* vocatur, tetrum odorem exhalare. Mavisacus noster scribebat super te rogarem, ut meminisses Editionis *Pugionis fidei* Raimandi Martini, de qua coram tecum, egerat: an scilicet vellet nobilis aliquis typographus istud opus subire. Si uno verbulo significaveris, statim librum ad te mittam. Cogor *ἀδυνασῶν* de tua Militia, nec tantam Cæsii tarditatem possum æquo animo pati. Dum tamen etiam moratur Paludanus, vir, si alius quisquam, optimus, nondum scelicis, licet tardioris, eventus spes decollat. Elegans est & erudita explicatio tua Nanneten-sis Inscriptionis, gratiasque ago de ea gratissimas. Existimaveram pro *Valiano* legendum esse *Volcano*: sed absit ut dubitem de priori lectione contra perspicacissimos oculos tuos, cum etiam eam in hunc quoque modum descripserit Gruterus M. LXXIV. 10. quem quæso consule: non nihil enim variat. Unum verbum turbat scilicet LOCIS. Quod cui jungam non video. Ut beneficium absolvas rogo, id mihi explicare velis. Libris tuis donati sunt amici omnes tui juxta adjunctos indiculos. Ego & mea te & tuam salutamus. Lutetia Parisiorum. XII. Mart. MDCCXLIV.

EPISTOLA LXIX.

C L S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

FAcile tibi est pro inmensa tua summa eruditionis & elegantis sermonis copia longas literas scribere, rogo quo ut tuam diligentiam semper imitari velis, nec ob mearum brevitatem ab isto incepto recedas. Heri Peyrerio Præadamitarum somnolento auctori tradidi libellum Condæi Principis cum Antidæ monomania Matifconensi. Propter expeditam Latine Lingue facultatem invitatus a Tegulario Legato in Daniam proficiscenti. Ei sese additurus est comitem. Adeo præceps fuit ejus discessus, ut per tantam festinationem non licue-

licuerit epistolium fasciculo includere. Libenter etiam adjunxiffem Curiz subsidiorum placitum, quod describendum curaveram: sed non visum est satis belle & curiose exaratum, ut ad te mitteretur. Aliud exemplum fiet, quod quam potero ocysissime isthuc destinabo: & deinceps frequentiores sese dabunt occasiones. Te inter & Heinsium transactum esse negotium gauderem magis, si viderem tibi illud gratum esse. Nunc autem illud displicet & angit, quia credis eo te arctatum, libertatemque tuam immittutam. Existimaveram illud incommodam melioribus compensatum iri. Secus si accidat, fatebor istius Soli ingenia mihi parum perspecta, nec adeo me tibi in diversa tendenti præbebo difficilem. Retractas itaque Mutuaticiam controversiam, & verum dixerat Paulus Dumajus? Bene fit tam certo indici. Maluissent alii, & ego forsitan inter cæteros, ut aliud saxum volveres. Sed olim nos assuefecisti scripta tua non ex desideris nostris, sed ex tua voluntate & arbitrio metiri. Ubi sarcinas librorum tuorum acceperis, tum demum merito tecum exposulabimus, si istis in minutis tempus tibi pereat. Præsertim vero si inchoatum opus de primatu interjungas. Hoc unum habeat saltem purior Ecclesia, quo sese te filio jactet. Ut enim reliquorum gratiam faciamus, impetrabit an extorquebit Gallicum Cœlum cui jam restituendus videris. Gazophylax typis descriptorum *περγολων* abolitionem nuper urgebat. Dixi rem non esse integram: nec si velles, posse te id præstare post authenticum Elzevirio creditum. Mantissam de inscriptione Nannetensi Volianoque Deo satis laudare non possum. Unum illud *Locis* semper turbat: nec satis capio, qui possit illud verbum ita solitarie scriptum significare, pluribus *locis* simile positum tribunal. Reliqua plana sunt. *Voliani* quod proposuisti *επιμον* non poterat luculentius explicari. Debebit tibi Deus ille *παιλισηνεσίαν* suam, cum antea misere cum suo frigido lapide sepultus tectusque ignoraretur. Ut enim lateant diutius, quæ de eo tam subtiliter, addo & vere, a te sunt enarrata, ingratus sim si patiar. Sed vide ne ista tua facilitate temeritatem meam irrites, dum video eam tibi suppeditare tam doctæ Scriptionis argumenta. Iterum ita hæc gratias ago, iterumque rogo ut tui semper sis similis. Satis secundus venus nuper fuit in Bataviam velificantibus, unde existimem tibi reddita esse tandem aliquando Cæsis & Paludano deposita. Jussus est Arnaldus Romam ad Pontificios pedes, librum suum deferre. Intercedit generose Academia Parisiensis: intercedit etiam senatus noster qui vetat tanta injuria Gallicanam Ecclesiam affici Rege puero, ut non judicentur ejus alumni in partibus; ut dicta est lex ex pactis conventis, quæ Concordata vulgo audiunt. Condæus, Cancellarius, Jesuitæ in proposito perstant. Apud Ambianenses Janssenianum diffidium populum ita dividit, ut armatus ad conciones adversarias prodeat, vim facere paratus ni magistratus prohibefferit. Apud Tolosates aliquid hujusmodi factitari nuntiatur. En artes Jesuiticas, quibus contra regni jura & commoda, omnia permittuntur. Nos Valemus: Tu & Tua salvet. Vale. Lutetiz Parisiorum XII. Martii. MDCCXLIV.

*Alexandro Moro.**Genevam.*

Satis multa hic leges a magno Salmasio : itaque paucis te morabor. Jussit omnia hæc exemplaria tibi mitti, quorum bina tua erunt, & reliqua inter Diodatum & Gothofredum divides; cum multa ab auctore, & a me quoque, ita rogo precorque, salute. Expectabimus, a tuo in tantum amicum studio, editionem Animadversionum Croii, cum eximia illa tua Oratione pro venerabili Beza. ἔξεχε ᾧ φίλ᾽ ἤλιε, *quid gaudia nostra moraris?* Est præterea quod te velim. Burgi Sebusianorum diem obiit, ante decem aut circiter annos, vir insignis Gaspar Bachetus Mezzeriacus. Habere se dicebat paratum Apollodorum cum eruditissimis commentariis; in quibus omnis Mythica Theologia explicatur. Vir erat doctus & accuratus, ut constat ex ejuslibello de Æsopo & fabulis Æsopicis, aliquotque Sacris Epistolis ad Ovidianarum exemplum concinnatis: quæ omnia video a magnis viris in summo pretio haberi. Præter ejus Diophantum, & Commentarios Gallicos in Epistolas Ovidii, nihil de eo cognovi. Inquire quæso sedulo de omnibus istius viri scriptis, & quicquid tantum nomen præferre inveneris, meo nomine & sumptu comparare ut velis enixe contendo: meque gratissimo beneficio devinxeris. Pretium quod solveris refundam cum gratiarum actione. Vale & me ama. Lutet. Paris. XIV. Martii. CIO DC XLIV.

EPISTOLA LXXI.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Merum amorem erga me tuum spirant postremæ tuæ literæ; cumque adeo singularem & sincerum, ut oscula dulcia dulcissimæ epistolæ denegare non potuerim. Nec sollicitudinem zelotypiamve meam damnabo, quæ a te tam magnifica affectum erga me tuum testantia verba expresserit. Συχῆς ᾧ εἰδύιας φίλῆν ἔσαν αἰ μέμψεις ἐκείναι. Hodie demum natum me gratulor mihi, qui videam, omnibus istis suspicionum nebulis diffatis, amicitia nostræ cælum fudum & ferenum. Vivamus, Mi Salmasi, atque amemus: hujusmodique affectiones omnes impostertum unius æstimemus assis. Amicitia gloria excelamus, neque in nobis fidelitatem atque constantiam ventura ætas desideret. Militiam tuam omnem tandem maris fortunam superasse, cum alacritate intellexi, ut & velle te eam Elzevirii statim tradere. Et militare sane suadet anni pulcherrima tempestas, ver iniens. Dum typographos ista exercebunt, Primatui tuo ultimam impones manum. Sarcinas enim tuas brevi habiturum te, ni jam habeas, credere par est. Valetudinem tuam aliquantulum firmari bene est

est; pristinum robur mitius deinceps cœlum & corporis exercitatio restituent. De inscriptione Ultrajectina ago gratias; digna illa est quæ Gruteri Thesaurum locupletet. Arnaldus latere cogitur, ne in apertam vim inimici adversus eum prorumpant. Nec Senatui nostro liberum est jura regni cum doctissimi & piissimi viri causa & innocentia conjuncta defendere. Sic vivimus. Est adhuc quod te velim de tua Hellenistica. *Ἀπέχθῃ* inquis, *quod nemo adhuc novavit, prius putus est Hellenismus.* Sed qui potest esse Hellenismus, cum dictum sit Anacreonti, qui ut puto Latine nesciebat. Et observavit olim Beza noster Marci XIV. 41. & nuper excellentissimus Gothorum Legatus. In loco Josephi Σελεύου & Νικάνορος non est *Seleuci Nicanoris filii*, sed *Seleuci Nicanoris*, ut posterius verbum sit prioris epitheton. Seleucus enim ille Nicanor dictus, vel Nicator; & illius Nicanoris filius aut successor non vocabatur Seleucus, sed Antiochus Soter. Vale. Lut. Par. Prid. Paschatis. CIJ
IJC XLIV.

E P I S T O L A LXXIII.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

PAschalium feriarum, sive religio, sive otium, facile suasit, ut veterum Græcæ Ecclesiæ Doctorum eloquentissimum, Chrysostomum, in manus sumerem. Ejus enim facundia, eruditio & facilitas, in causa sunt, ut eum aliis omnibus libenter præferam. Homilias de Pœnitentia, quæ Tomo sexto Saviliano habentur, legi omnes; magna cum voluptate. Unum verbum statim occurrit, ex quo non satis me expedio; cætera omnia facilia visâ sunt: Illud est *διορισμὸς* quod ter extat pag. 765. Sanctissimi auctoris mentem satis capio. Nimirum Jonam, ex DEÏ mandato, interminatum esse Ninivitis certum exitium post tres dies, nulla adhibita conditione, quæ suspenderet eventum, consiliumve mutaret, adeo ut necessario juxta Prophetæ denunciationem debuerint miseri illi mortales perire. Sed vim verbi non possum penetrare. Quid sit, *ὄρον*, *ὄρισμὸς*, *περιορισμὸς*, quid vulgo etiam *διορισμὸς* significet, nempe *divisionem*, *definitionem*, *determinationem*, facile est, & cui vis obivium. Sed hoc loco aliud plane esse videtur, nec me extricare possum: nec omnium Glossographorum, quæ versavi, volumina satisfaciunt. Neque Fronto Ducæus, quem, ad hunc locum, notasse hanc vocem video, tanquam Chrysostomo propriam, aliquid juvat. Itaque amabo fer opem, & quæ sit illa *ἀπόφασις* *χωρὶς διορισμῶ* doce me vel nunquam sciam. Gratiarum actioni pro libris donatis miscet Bochartus noster, quas dudum premebat, querimonias, sed elegantes & suaves. Me rogaverat, si quid secius in epistola sua haberetur, id ut tollerem. Verum nihil mutare malui, tibi que literas illibatas mittere: in quibus scilicet nihil legissem quod culpare, quod non amares. Hoc ipsum
a me

a me olim fieri volueras, cum offilegium mitteres, in quo nihil eadem mutavi. Si quid utrobique peccatum, uterque mihi imputate. Tu vero humaniter, ut soles, rescribe. Ille enim est Cadomensis noster, qui te plurimum colit & amat, quique ob immensam suam eruditionem dignissimis tuis meritis verum pretium ponat. Quandoquidem liber tuus de mutuo satis crassus futurus est, consulo ut alteram partem, quæ istud argumentum præsertim spectabit, Amplissimo Talæo inscribas, quia ita te promississe audio: alteram vero, quæ diversas juris species explicat, Petro & Jacobo Puteanis fratribus. Hi plus possunt quam cuiusvis quilibet: præsertim qui ætate major est. Nisi enim ille negotium tuum conficiat, vereor ut diu trahatur & nunquam fiat. Nam neminem video, qui ad id strenue sese accingat. Poterunt duo isti libelli simul prodeuntes una compingi, cum siremps sit materia. Veretur Heraldus ne sub calamum tuum cadat. Id si facias, posse se remordere munitur, non enim audet palam jactare. Poteris illum aliter perstringere: ut enim id data opera & ex professo agas, nisi forsitan ad Arnobium, tanti ille non videtur. Præterea hujusmodi scripta adversaria vix ferunt ætatem. Leguntur quamdiu contentionis calor animos excalfacit, quo postea deservescente seponuntur. Venio jam ad literas tuas, quas non dicam, ut soleo, fuisse mihi tota sua prolixitate gratissimas. Earum sane prima pars de voce *Locis* in inscriptione Rhedonensi jucundissima fuit, & quicquid adferri potuit ad eam explicandam, id a te allatum est. Itaque non amplius de ea negotium facessam, quin potius gratias debeo & ago summas. Sed quam illa grata, tam sane postrema molesta fuit. Primum mihi de taciturno Menagio fidem non habes, & tamen dicor abs te summe amari. Ergo me mendacem arbitraris, & cum hoc sordido vitio amas? Quasi vero non hoc tota urbe decantetur futurum, ut brevi ad nos redeas, ut necesse sit hoc mihi a Menagio in aurem dici? Sed tamen nemo, ut dixi, operi manum graviter admovet, quodque omnes velle se profitentur, efficit nullus eorum, qui id facile præstare possunt. Deinde istic tibi vita multis rationibus dura est & acerba. Utinam illam ego emollire & lenire possem! Utinam quas proponis difficultates omnes superare meæ esset facultatis. Sed graves illæ sunt? Immo gravissimæ, quia domesticæ sunt & perpetuo sese ingerunt. Non abnuo. Sed an hic te a mari liberum tranquilla tellus excipiet? Excipiet sane si otiosam, si nihil scribentem habeat. Sed si Loyolitam pulses, vel etiam irruentem repellas, tum væ tibi, Vir summe, qui sacrosanctæ Societati audeas obstrepere. Quid Aerodio, quid Arnaldo acciderit omnes norunt & stupent. Prior ille lectiones repetitis vicibus dictavit, bonis omnibus immo & malis execrabilis. Nemo istam doctrinam defendit, ab ipsis etiam Claromontanis Patribus aperte rejectam & damnatam. Non tamen licet universitati institutam accusationem apud Senatam persequi. Typographus, qui libellum supplicem Rectoris excudit, in carcerem conjectus est, in quo satis duriter ante mensam habetur. Non siccet Senatui de eo negotio cognoscere. Aliunde, inquit, Reipublicæ cavebitur.

tur. Sed quæ poena statuitur in auctorem hujus *κατάκριμα* G. Amplius non leget in Collegio Loyolytico. An publice recantabit tam dira dogmata? Non leget amplius. Ita confectum est omne hoc negotium. Audi jam Arnaldi historiam. Librum ille grandem scripsit adversus Anonymum Loyolitam ab Archiepiscopis, Episcopisve quindecim, Theologiæ Doctoribus viginti probarum & sigillo regio munitum. Civitates multæ, has inter Tolosa, Aurelia, Sanctissimam doctrinam in cœlum evehunt. Quo præmio ille afficitur? Jubetur Romam proficisci patriaque exulare, Pontifice eum non citante, nec de eo quidquam exoptulante. Petavius hominem acerbe & injuriose impetit, Princeps e stirpe regia Petavio auxiliaris accedit. Non ausus est Arnaldus Principi, ausus est Petavio replicare; edere non licet: immo delitelcere cogitur, ne invitum Romam pellant cum Abbate Boissio & fratre Fulgentio misere periturum, contra regni jura, concordata & libertates Gallicanas. *Scinditur incertum studia in contraria vulgus; stant masti musantque Patres.* Quid ita? Adversus Loyolæ gregalem scripsit. *Grande scelus quod non Testys eluat omnibus undis.* Dum hæc ita palam & publice geruntur, rogant satis multi, an hæc scit amicus noster, qui in Batavia degit? An ejus rebus satis cavent & prospiciunt, qui eum istinc evocant? Quid importunis istis monitoribus respondeam? Hoc unum, Dominus providebit; & sane ut apte & cito provideat eum ego supplex oro, teque omni ista anxietate ut liberet. Me quod attinet, credas pervelim me adversa tua & prospera plane mea existimare. Si nihil juvo, temuitas mea in causa est, sed ardentibus votis precibusque cœlestem Patrem fatigabo, ut adversa minuat, prospera augeat. Aliud etiam te volo. Habeo præ manibus pusillum volumen Epistolarum Huberti Langueti popularis tui, quod quanti faciam dicere vix ac ne vix quidem possim. Nemo ita familiariter, ita pure scribit. Quod autem lego, exemplar non est meum: nec apud bibliopolas nostros diligenter quaesitum reperiri potuit. A te itaque enixe contendo, ut si istic parabile est, ejus tria quatuorve exemplaria ad deferenda simul cum *Ebenbitare*, Doctori Elmanno committas. Editus est libellus iste Francofurti in officina Gulielmi Fitzeri Angli Anno 1633. Venio jam ad auream illam tuam Apologiam, qua Epistolam ad Menagium viriliter propugnas. De ea audi judicium meum. Non verebor hujusmodi querimonias ad te porro deferre, adeo gnaviter agis causam tuam. Inauditus, fortean aliquando, certe auditus nunquam damnaberis. Ut præcisius de singulis dicam, plane acquiesco postremis duobus Capitibus & absolvi mereris. De priore, quod nempe Tetrarcham Herodem Magnum facit, satis multa & præclara adfers ad elevandam accusationem nostram, non tamen, ut quod sentio eloquar, plene persuades. Quis enim Veterum Magnum Herodem Tetrarcham vocavit? Quis integrum Judææ principatum Tetrarchiæ nomine venire dixit? Immo Lucæ Capite tertio Tetrarchæ nomen aptatur tribus viris, singulas ejus partes vicaria potestate obtinentibus. Mathæi Cap. xiv. i. Herodes *ὁ τετραάρχης*, cui tum de-

num

num ex fama Jesus est cognitus, & Lucæ III. 19. & IX. 7. Actorum XIII. 1. plane alius est a Magno. Frustra autem isto additamento notaretur, si *ὁ μέγας* ita etiam appellatus fuisset, potuissetve eo nomine appellari. Quis etiam hunc postremum *πτεροεχην* unquam nominavit? *Βασιλεῖα* vocatum bis reperio Marci VI. 14. & Actorum XII. 1. quod fuisse adulatorium volunt interpretes nostri, & facile assentior, cum nihil minus esset ille quam Rex. Et reperiri fortean possent in N. T. aliquot loci, in quibus vox *Βασιλεῖς* non absolute ponatur pro summo aliquo imperio, sed tantum pro magna aliqua potestate, licet non suprema. Sed ne literarum mearum solitum modulum transgrediar, finio, ubi tibi tuæque a me meaque valedixero. Vale tu præsertim & me ama. Sæpius oblitus sum, & pæne obliviscerbar; fasciculo, quem traditurus es nepoti Spanhemii, adde quæso aliquot effigies tuas ex prototypo Maioriano. Vale. Lut. Par. IX. Aprilis CIC IDC XLIV.

E P I S T O L A LXXII.

C L. S A R R A V I U S

*Joanni Georgio Richtero.**Noribergam.*

UNastuas Lugduni III. C. Manuscriptas accipi: de prioribus enim, quas ad me Biturigibus dedisse te ais, omnino nihil intellexi. Curavi adamicissimum Gronovium, quas ad eum a me mitti voluisti: eique gratias egi maximas, quod se auctore tibi tanto Musarum delicio, Charitum animulo, literarumque ornamento innotuissim. Verum dico, Mi Richtero, ægre fero te a nobis tam cito divulsam: a me inquam, cui vix licuit significare tibi quanti te facerem, cum in te vellem totos affectus effundere. Nec enim cum a me discessisti unquam exultavi fore, ut huc non redires. Habeo sane de quo hac in re silentium tuum accusarem: alias enim tota mente, toto animo te essem intuitus, meque quod officia mea tibi defuissent excusavissim, essemque deprecatus. Quod itaque tum non licuit jam perago, summæ spei Adolescens, meque credas pervelim summo tui desiderio teneri. Possem utinam animi mei sensa penitissimam tibi referere: in eo quippe videres oris tui venustam liberalitatem, suavissimos mores tuos, & exquisitissimam eruditionem tuam, me impense colere & amare. Tu quoque me vicissim ama: & quid tibi tuisque gratum præstare possim, dic & factum puta. Vale. Lut. Paris. Prid. Idus Majas. CIC IDC XLIV.

Claudio Salmasio.

Leydam.

MEa interest pristinam tuam diligentiam ne deferas. Si brevior fuisti, quia non suppetebat argumentum prolixioris scriptionis, idque a me expectas, facile mihi erit variis quæstionibus te fatigare, & ad veterem consuetudinem retrahere. Vis experiri? non recedam a more meo te interpellandi de iis, quæ aliunde non possum discere. In Aurelii Victoris Schotti Epitome, quam ex notis tuis ad Historiam Augustam video tibi olim ita tritam, ut ejus editionem tunc pollicereris, Constantinus Magnus Imperator proverbiali locutione *Trachala* vocatur. *Trachala decem annis præstantissimus, duodecim sequentibus Latro, decem novissimis Pupillus ob profusiones immodicas nominatus.* Quid istud verbi est? Aliquid *παροιμιαδες* vel *σκαλαστικόν* denotare videtur; quod si placet & vacat, mihi ut explices rogo quæsoque. Quod nuper omisi, cum mihi plus satis occupato non liceret ascendere in Bibliothecam Regiam, ut inspicerem, sicut jufferas, codicem manuscriptum vulgatæ Bibliorum versionis: delegavi istud munus Bullialdo talium peritissimo. Retulit in vetustissimo illo Caroli Calvi exemplari omnino legi in illo loco Jeremiæ, quemadmodum in vulgatis; *Et super omnes, qui attonsi sunt in comam.* Itidem habetur in meo antiquissimo *in comam* & capite xxv. *in chomam*, quod non dubito esse exscriptoris peccatum. Nullum proinde hinc conjecturæ tuæ subsidium, quod tamen in versione Græca præfens & satis firmum videtur. In manuscriptis *ἀπομνημονεύματα* Concilii Florentini, quæ penes me sunt, nihil legisse memini de tonsura presbyterorum & Monachorum: diligentius tamen inspiciam, & si quid reperero statim mittam. Curabo tuam ad Bochartum & Richterum. Prædem ad umbilicum perducta sunt tria Legati Gothorum volumina in vetus testamentum. Hemeræus Doctor & Bibliothecarius Sorbonicus tum emendationi operarum præfuit, tum sedulo inquisivit in dogmata, ne quid secus & Romanensi factioni contrarium irreperet. Quid ergo gaudia nostra moratur? Cancellarius dare recusat Cramoyisio typographo privilegium. Non est, inquit, consecræneus noster: qui non colligit nobiscum, spargit. Quam belle procedit auctori ista sua *συγκατάβασις*: scilicet summo jure cum Roma & decretoriis armis agere tutius est; Averfatur illa, quæ videt sibi blandiri, & fortiter irruentes formidat. Nos valemus, vos quoque valet. Lutetiæ Parisior. VIII. Maji. CIO IDC XLIV.

Summo desiderio tenetur Gronovius videndi Epistolam ad Menagium. Si non licet per pacta conventa, ut eam a te habeat, monitus curabo ut voti compos fiat. Incipit vernalis esse secundus Arnaldi liber contra Petavium. Si in eo sis, ut scribas de Pœnitentia Veteris Ecclesiæ, suadeo ut eum prius inspicias, quam de ea aliquid edas, & curabo ut ad te prima quaque occasione deferatur.

K

EPI-

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

ADerat mihi nudiusquartus Justellus noster, quocum de rebus tuis placidissime colloquutus sum: facile consensimus non ferre rationes tuas, ut istic amplius moreris cum honorario solito. Et ille præ se fert, modo tibi non des, fore ut ad nutum tuum augeatur. Quod autem a te requirit, vide quomodo præstare velis: nam ut possis, in promptu est tibi. Nempe ut aliquid Curatoribus & Principi inscribas. Prioribus debes Primatum illum tuum, & in fronte *ὀνομασί* omnes compellendi sunt. Quos malis habere patronos in tam delicata controversia non video. Posteriori autem Militia tua dudum est destinata. Sed nondum, inquires, effectum est opus Gallicum, quod ei promisi. Facile feret istam moram Princeps Pater, si interea quem habes Latinum librum confectum, Filio dedices. Quod ut facias, & statim facias consilium meum est. Nec te ab eo deterreat, quod cum mihi pollicitus sis. Libentissime enim omni meo, si quod tamen est, jure, in tui gratiam cedo: & si necesse est, abunde suppetet aliunde tibi, quo immerentem me tali gloria possis ornare. Trimestri spatio potes ista omnia conficere, adeo ut simul semelque quatuor tua opera prodire possint Gulielmo Principi, Curatoribus Leydensibus, Audomaro Takæ & Puteanis fratribus dicata, ut certatim allaborent omnes te quibuscunque officiis suis promereri. Hæc est mea sententia, quam si tibi probari intellexero, tum me optimum fuisse consultorem gloriabor. Nec video quid opponere possis. Sive enim isthic porro degas, sive inde exeat *ὁς τίχισα*, Primatus tuus excludendus est foras & eliminandus. Si tantum hominibus nostris libros dedices, merito queritabuntur Batavi, se a te susque deque haberi, qui totum decennium a te neglecti sunt. Possent plura hac de re, quam malo privatim tibi examinandam relinquere, ut solus quid melius fuerit decernas. Noli credere hæc omnia me inter & Justellum ita esse discussa & penetrata: in limine hæsimus. Itaque tota res est arbitrii tui, quam uni tibi hodie propono, & meæ sententiæ sat scio accedes. Vide quam confidenter. Certe quidquid prætexeris in contrarium, non admittere certum est. Certissima est tua emendatio in loco Chrysostomi, qui jam optime intelligitur, levicula illa mutatione, quam fecisti ex auctoritate optimi Glossarii, a te itidem emendati. Nihil magis apposite dici potuit, ad sanctissimi Patris mentem. Tuus itaque victor *διωρισμός*, cui cedat alter *διωρισμός*. Ago gratias, quod me hoc inter infinita alia docueris. De Tetrarchis, quam habes paratam, Diatribam quid publicare vetat? Tua ista omnia, quæ ad scripturæ sacræ illustrationem quomodocumque spectant, semper pronis animis accipientur. Quod cum dico laudo digressionem tuam epistolicam, quam scribere te audio *De coma Prohetizantium*. In eo Apostoli loco plurima sunt, quæ accuratum examen requirant:

cum

cum praxi præsertim Romanensium & nostra quoque comparata. In verbo *ἐξουσίαν* multa est difficultas. Habeo penes me manuscriptum codicem Latinum satis antiquum, in quo nitidissime habetur pro eo verbo *velamen*, quod in suis etiam vidisse se testatur venerabilis Beza. Jacobus Gothofredus non ita pridem emendavit *ἐξουσίαν*, quod Latinarum vocum censum augeat, ut sit *exuviam*. Satis acute; non enim vere 'dicere ausim. Credo dici posse in gratiam istius conjecturæ, pellem, quæ animalis *ἐκδύμα* fuerit, posse etiam tegmen & velamen humani capitis esse. Virgil. *Æncid.* ix. *Dat Niso Mnæstheus pellem horrentisque leonis Exuvias*. Nunquid ut illis se indueret, sicut vulgo pingitur Hercules leonis exuvias caput corpusque totum circumamictus? Idem. lib. ii. *Quantum mutatus ab illo Hectore, Qui redit exuvias indutus Achillei*. Sed & adductus a te Accii Locus idem revincit. *De Ebenbitare* te sapius, de *Demiro*, quem ne de nomine quidem cognoscebam, nunquam interpellavi. Ubi postremum hunc reddiderit, poteris priorē mittere. In fasciculo, in quo extabat tuus Dioscorides, quare sedulo & invenies quoque Heraldus res judicatas. Scio enim, & certo scio me eas tractasse, cum de binis, ut dixi, unum feci. Vel aliquis librum subduxerit. Quod vix adducor, ut suspicer, cum is tantum, nullusque præterea desideretur. Epistolæ ad Menagium exemplaria mittam prima quaque occasione. Quæ in Arcudio reperi, habes in adjuncta Scheda. In Commentariis de Florentino Consilio nihil inveni. De Clericorum & Monachorum tonsura fusc, ut solet, Baronius differit ad A. CH. LVIII. Si ea omnia examinanda tibi sumas, prolixioris Diatribæ argumentum & materiam suggerent. Mihi simile vero videtur morem istum a servis manasse, qui etiam nunc in triremibus nostris raso capite conspiciuntur, nisi quod capillorum paucillulum iis in summo vertice relinquitur: vel ut cum Tertulliano dicam, in Pallio tuo, *cultri vertex solus immunis*. Aristophanes in Avibus. *ἄλλ' ὦν κέμην ἔχεις*; ubi Scholiastes, *ἦν δὲ τῶν ἐλευθέρων τὸ κέμην*: quod & ibi ex Homero probat Bifetus. Vale. Lut. Paris. Pridie Pentecostes. CIO IOC XLIV.

E P I S T O L A LXXVI.

C L S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Xρήματα χρυσῶ ἔνι. Ταῦτα ἐὰν καταβάλλω, εἰ δύνανται κ' παρ' ἐμοῦ εἶναι κ' παρ' ἐμοί: ἀλλ' αἶψ' ἐμῶ μὲν ἀνεχώρησαν, ἐμοῦ δὲ παρακαθήμενοι. Verba sunt τῆ χρυσῆ ῥήμονος. Homilia sexta de Pœnitentia Tomo VI. Saviliano pag. 793. ex quibus viderit Alexius, an ex sanctissimi viri sententia, recte concludat *Mutuum non esse alienationem*. Certe nisi secunda de eo argumento Diatriba plane perfecta sit, non erit inutilis hujus loci explanatio. Hæc de priori tuo Opusculo. De secundo aliquid ut dicam. Percurrebam heri Salviani Massiliensis Presbyteri editionem Rittershusii secundam, qui ad hæc

auctoris sui verba lib. VIII. De Gubernatione D. *recisis comarum fluentium jubis ad cutem tonsuram videre*, nonnulla habet pag. 592. quæ accuratum examen merentur. Notat enim Tonsuram clericalem tanto in pretio, etiam olim, habitam, ut inde *corona* etiam dicta sit Episcopalis dignitas, καὶ ἐξοχήν. Quod satis quoque probare videntur talium callentissimi Savaro & Sirmondus ad Sidonii sui epist. 3. lib. VI. & epist. 8. lib. IX. At ego existimaverim *coronam* tribui Episcopis, ut *monarchia* Leontio Arelatenſi Episcopo tribuitur ab Hilario Papa epistola 3. Tomo III. Concil. Gall. Sirmondi pag. 128. Locum non adscribam vitandæ prolixitatis gratia & satis sit indicasse. Nec omittenda tibi *Papalibbra* in fictitia donatione Constantini ad Silvestrum memorata, & a Balsamone explicata ad Nomocanonis Tit. VIII. c. I. ad can. Trull. XXI. De Coma & Tonsura clericorum habet nonnulla idem Sirmondus ad Sidonium commentarii sui pag. 86. & 87. Ut & Laurentius Bochellus in Decretis Ecclesiæ Gallicanæ lib. 3. tit. 2. pag. 387. & pag. 992. *Sine tutuphis congruentem deferentes tonsuram incedant psalmodiantes & pag. 995. qui cucupapham deferent in capite.* Vide totum titulum XIII. lib. VI. de vita & Honestate Clericorum: & præsertim hunc ipsum Bochellum in opere Gallico *Somme Beneficiale*, in verbo *Tonsure* pag. 1166. & seqq. Ut & vestratem Florentem in Dissertationibus Selectis Juris Canonici. Sed hæc hæctenus. Post Romanensium Comam etiam caput attingere conveniet, hoc est Primatum tuum absolvere: alias jocarentur Pontificii minatum te ipsis καροτμήν, solos capillos vellicasse. Sed & si duriter nimis clericalem istam comam vellas, nescio an consultum sit librum vicinis meis dedicare. Quamvis enim, ut viros sapientes, decet, omnes istas minutias parum curent, nolunt tamen videri, publice præsertim, eas despexisse. Quod dispicere te sedulo velim. Sane, de consilio tuo, nihil illis patefeci. Si uno & altero tantum loco calamus tuus efferbuit, mallet aliquid, rebus adhuc integris, te mutare, quam isto calore tibi ipsisque gratis nocere. Douchantius ὁ χιλιάρχος brevi istuc profecturus ad te deferet duodecim exempla epistolæ ad Menagium cum libro secundo Arnaldi, quem dicunt, fremtentibus licet Loyolitis, Romæ a sancto, quod vocant officio, ita probatum, ut eum Barberinus Eminentissimus nepos jussit in Linguam Italianam verti, ne scilicet sanctissimæ doctrinæ solis Gallis paterent arcana. Vale tu cum tua a me meaque. Auvræi adversum prædestinatum Sirmondianum opusculum Gallicum vix mittam: nullibi enim proſtat vœnale, nec auctor sciri vult. Vale plurimum Lut. Paris. XXI. Maji. C15 13C XLIV.

E P I S T O L A LXXVII.

C L . S A R R A V I N S

*Claudio Salmafio.**Luſitanum Bataurorum.*

Σχολαστικός καὶ Φαλακρός καὶ κρυφὸς συνοδευόντες συνέθεντο περὶ πέντε ἄρας βιγλάσαι ἔλαχεν ἕν τῷ κρυφῷ. Ὁ δὲ μετεωροζώμῳ τὴν σχολαστικὴν κριμώμῳ ἐξέλεσεν καὶ τῶν ἄρων πληρωθεισῶν δύνανται. Ὁ δὲ κητόμῳ τὴν κεφαλὴν δὸ τὸ ἕν καὶ ἕρων τὴν ψιλὴν ἔφη μέγα κάθαρμα, ὁ κρυφὸς πληρωθείς γὰρ αὐτὸ ἐμὲ τὸν Φαλακρὸν δύνανται. Ἐκ τῶν ἱεροκλέους συντάγματῶ οἷσπερ ἐντυχῶν πρὸς σωφρονίως μεδιάσει. Hæc habentur in tmemate XXI I. In nullo præterea verbum πληρῶσαι, ullumve ejus verbale reperitur. Vapulet itaque quando ita lubet ὅ ἔτῳ. Sed an nomen appones? ille saltem tuo pepercit. Non ausus nuper respondere de Tetrarchis, jam audebo te contra stare, & omnia tua argumenta uno fere verbo elevare. Habeo nempe auctorem tibi opponendum omni exceptione majorem, summum virum, sæculi nostri verum & solum decus, ἕτως λέγεσθαι καὶ ἐστὶ, quemque invita usque fatebitur invidia omnibus numeris incomparabilem. Nec ubi ejus cognoveris nomen, vanum me dixeris, & faxo statim ut resciscas. Ante tamen volo ejus rationes „ audias, quas melius non possum, quam ipsissimis ejus verbis expedire. Quod „ ad Tetrarchiæ nomen attinet, fallitur, si quis putat Tetrarchiam esse quatuor provinciarum, aut oppidorum principatum. Ut ex Plinio constat, vel singulæ urbes in Phænice ac Syria fuere Tetrarchiæ: proprie tamen ea vox significavit quaternorum simul in una eademque provincia vel gente principatum. Cum regio aliqua vel natio a quatuor viris regitur, singuli dicuntur Tetrarchæ, & singulorum administratio Tetrarchia. Sic Tetrarchæ sunt Triumviri. Hujusmodi Tetrarchas habuit Galatarum natio, qui in Asia sedes posuere. Univerſa gens in tres populos fuit divisa, moribus, institutis, & lingua similes. Singuli porro populi in quatuor partes distributi, quarum unaquæque proprium habuit τετάρχη. Inde igitur Tetrarchæ dicti, quod quatuor essent in unaquaque gente. Vide Strabonem lib. XII. Singulæ etiam μερίδες dictæ τετάρχαι. Isidorus: Tetrarchæ sunt quartam regni partem tenentes: nam τέτταρες quatuor sunt, qualis fuit apud Judæam Philippus. Quatuor certe hæredes universæ dominationis, quam obtinebat, instituit Herodes Magnus, quorum unus Ἐθναρχῆς & βασιλεὺς dictus . . . . . reliquit, duo Tetrarchæ, quarta, quæ soror fuit, aliquot. * . . . .

Lib. XIV. cap. 23. Phaselum & Herodem ab Antonio Tetrarchas esse constitutos: Sed nondum Herodes ille Judæam integram regendam susceperat.

K 3

* Dimidia pars folii abscissa & ablata perit, sed quæ sequuntur in opistographo ejusdem folii in superiori parte habebantur.

perat : quod ubi Phaselo in captivitate a Parthis abducto, ejusdem Antonii beneficentia & postea ipsius Cæsaris contigit, tum sane non amplius *περὶ αὐτοῦ* sed *βασιλεὺς* dictus est. Auctor Josephus libri ejusdem capite XXI. statim initio. Fer quæso me tecum liberius agentem, Vir Magne, & fortæan cum scholastico ridiculum, dum nempe te tibi oppono. Sed si quæ olim a te docti sumus, aliquando nobis te ipso magistro dediscenda sunt, quando tandem sciemus nos in verum incidisse? Aliqua occasione data hæc conciliabis: Absit enim ut mea causa Diatribam ea de re scribas, quam ex tuis libris & literis omnino satis intelligo, nec amplius quicquam mullitabo. Superiora omnia satis hilariter, ut vides, scripseram, cum ecce tuas Hagæ exaratas accipio. Quid dicam? Turbarunt certe animi mei alacritatem. Non miror tamen eum, qui te inducit, mihi quoque illudere. Sed modo omnes ejus artes in noxium caput recidant: tuque ista sinceritate tua omnes istiusmodi officias abstergas. Quanto cum gaudio hæc Poetæ illi exprobrabo:

Vane. . . . . animis frustra que elate superbis

Nequiequam solitas tentasti lubricis artes.

Vcruntamen sit ille improbus, an non aliqui boni & fidi amici? Accersivit Princeps an non, ut tecum ageret sine fuce & fallaciis more majorum? De eo reliquisque omnibus siles omnino. Nempe dimidiatum negotium vel etiam vix inceptum noluisse vulgare. Conficiendum tamen est aut nunc, aut nunquam. Impatienter dramatis istius expectabo exitum, quem quæso fac statim resciscam, & de Constantino Trachala, an *τεόχαρα*? ubi in Musæum redieris, doce. Vale tu cum tua a me mea que. Lutetiæ Parisiorum xxvii. Maji 1644.

E P I S T O L A LXXVIII.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Ridere voluisti, quando veritum te scribebas, ne Græce rescribendi onus a me imponeretur. Satis enim est mihi Latine scire & loqui, nedum ut in Græca lingua apud te præsertim, glorier; quod ut facerem nunquam in mentem venit, nec aliquando veniet, nisi eam habuero in astragalis. Ut librorum inscriptionibus favorem magnatum venareris, non suaderem, nisi illis artibus, olim & nunc apud bonos & graves familiaribus, viderem eorum gratiam expugnabilem. Volunt illi coli & ornari secundum cujusque animam & facultatem. *Quis enim virtutem amplebitur ipsam?* Nonnullis amicos, illos etiam nonnullis donare potes. Secus si facias certe non injuria de te expostulabunt, æmulique te calumniabuntur *ὡς κριώτατης ἀθετηντα ἢ δόξας βλασφημούντα*. Sequere itaque consilium meum, quod non potest non bene cedere. Hieroclis *πὲ ἀσεία* aliud fere agens, culpam fateor, legeram, & quem nuper nisi locum descripseram. Ea dum diligentius revolvo in capite *αὐτὸ ὁ κνηρῶν* hæc inveni, quæ interpretationi tuæ adversus Heraldii objectionem,

nem favere videntur. Ὁμοίως ὁμοίως ὅφειλε διαφέρειν: Ὁ δὲ φησὶν εἰς τὸ μάλιστα μὲν δέβεται, ἄσπλον ἔρον. ὁ δὲ ἀσπλῆτες φησὶν ἐπιληρώθην. Ita scripta habentur in codice IS. Vossii. Pro μάλιστα, quod quid sit non reperio, vide num legendum sit μερόσιτον: aliquid certe huiusmodi intelligendum est. Pro ἀσπλῆτες existimo scribendum ἀσπλη, *abi*. Habet nonnulla Isaacus Habertus, *De ritu tonsuræ a Lectoris ordinatione minime sejuncto apud Græcos*, in nupero libro cui nomen fecit *Ἀρχιερατικὸν* sive *Pontificalis liber Ecclesia Græca*. Quia scio Petrum Blaisum, qui eum anno superiore excudit, exemplaria istuc misisse, observationem non describam, quæ habetur pag. 41. & 42. Secus enim fieri notat apud Latinos, qui statim post Baptismum, vel octavo aliquando die, infantes tondent. Tu & tua Salvete a me & mea. Lut. Paris. III. Jun. C10 I3C XLIV.

E P I S T O L A LXXIX.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Samasio.

Lugdunum Batavorum.

R Eddet tibi de quo nuper scribebam fasciculum, Anselottus Castellionæus. Sed vereor ne in obsidione Gravelingana aliquandiu moretur. Quod si forte contingeret, rogatus est, eum ad te prima quaque occasione mittere. Emendavisse me ex festinatione præcipiti natum peccatum, dum Hieroclis *μελοία* évolvo, ex litteris meis postremis cognoveris. Laudo quod Sancolumbani querelis non tangaris. Palam & publice causa acta est. Non solum Talæus, qui eam primus vulneravit, sed alii omnes, qui judicaverunt, consenserunt in ejus damnum. Itaque cunctis conspirantibus non fuit comperendinandi locus, & misericordix genus fuit cito occidisse. Urget negotium aulicum Talæus: sed Magnates nostri, quibus de eo decernere incumbit, sunt jam occupatissimi propter undecumque bella parum prospera. Expectat itaque occasionem, assumitque sibi socium Puteanum, cujus consiliis res non potest non procedere. Tu interim magnanimam gere mentem. Involve te virtute tua, donec lux hinc aliqua affulgeat. Cum sciam te variis distractum esse curis, volebam a te interpellando cessare: sed non patitur Guyetus noster, qui cum nuper incidisset in Horatii vitam; rogavit ut de loco difficultententiam tuam requirerem: quod viro doctissimo negare non potui. Verba hæc sunt: *Bello Philippensi tributus militum moris: victisque partibus venia impetrata* SCRIPTUM QUÆSTORIUM comparavit. Quid sibi velint hæc verba ipse doceas; qui me soles omnio docere, minima, maxima, mediocria. Percurri Donii orationem de Pænula sacra & profana. Satis leviter videtur omni isto negotio defunctus. Invenies in Præfatione Naudæi ad Slingelandum, quod existimare possis de te dictum: quando Gronovii & Ferarii laudat minutulas De Sestertiis & Re Vestiaria commentatiunculas,

las, præ illis voluminibus, quæ mole sua lectores obruunt. Sed nolim esse te ita delicatulum, ut istis immereris. Non omnium, qui litteras hodie colunt, immo nullius est immensam copiam tuam imitari. Ego sane istorum jejuna & famelica scripta despicio, qui statim ac cœperunt desinunt: quia nempe domi curta supellex, & parva penus parvo spatio consumpta perit. Ne itaque rideatur ludibrioque sit eorum tenuitas, occupant ingentes tuos bonæ frugis acervos plenaque horrea damnare. Tu vero Sol eruditorum, perge litterarium orbem illustrare magno puroque lumine, nec nisi cum Sole cœlesti extinguitor. *Nostri DEUS annue votis.* Mca te tuamque salutem, ego vos ambos. Lutetia Parisiorum xvii. Junii. c15 10c XLIV.

EPISTOLA LXXX.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Fauftum tuum in Latium reditum tibi gratulor, mihi gaudeo cui tam elegans, tam erudita inde provenit epistola. De Exuviis facile concessero Lemanni Lacus accolam parum foeliciter Paulinum locum attentasse: & de *Trachala*, quod emendas in *tria cappa* idem facturus; si acumen proverbiale intellexero. Ubi sunt illa *tria Cappa* quæ Constantino attribuuntur? Si enim *crudelitas*, *clandestina molitiones*, *calumniæ* aut aliquid tale notaretur ab Aurelio Victore, procederet emendatio & assensum meum facillime mereretur: sed decem primis annis audit præstantissimus. Cogor itaque secundas tuas curas expectare. Existimaveram *τροχαλα* legendum esse, ut allusio fieret ad ternas illas mutationes, quæ ibi arguuntur. Certe *τροχαλὸν τροχαίον ταχὺν* (male vulgo *τροχὺν*) ἢ *περὶ τροχόν* id est versatilem, mutabilem explicat Hesychius: & *ἐπιτροχάλον πυκνῶς ἢ ταχέως ἐπίτροχον*. Sola terminatio negotium facebat. Sed in illo ipso Hesychio habetur *Ἐπιχαλᾶ τὸ κωνῶν φέρονται εἰς τὰς θυσίας θεοῦ παμναιαν*. Juva quæso conjecturam meam, quæ a vulgata lectione minimum abit. Vix credam Gaulminum auctorem esse epistolæ dedicatoris τῷ Ἀρρίανῳ τῷ Κωνηγεπικῷ. Sectatur enim Condæi, non Aurelianensis aulam. De Holstenio adduci non possum ut existimem. Ab ipso typographo resciscam & scribam. Sed hui! Versiorem doctissimi istius tot scateremendis quis suspicetur? Non esse ista tuæ ætatis recte dicis. Sed brevi istuc accurret Vossius, qui a te monitus potest istam provinciam capere. Usus prudenti tuo consilio mittam statim ad R. Criticam sacram Capelli. Auctor rem omnino voluit esse arbitrii mei, ut eam ad te vel ad illum mitterem. Malui tibi obsequi, quam incurrere in τῷ Βύρῳ. zelotypiam negotium istud disturbare. Tu tamen ita quæso precorque juva optimi viri vota, cum sacrarum literarum utilitate conjuncta. Interea habes hic Capelli epistolam, qua videbis bonum illum virum optavisse tibi esse obnoxium ob istam editionem: & fecissem sane, nisi in ipsius gratiam reclamasses. Vale.

EPI-

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Longinum Batavorum.*

DE Aurelii Victoris loco libens do manus: quamvis superesse videatur aliqua difficultas. Cum enim de tribus malis Imperatoribus, Constantino, Constante & Constantio usurpatum fuerit illud proverbium, necesse est ut his demum defunctis locum habuerit & invaluerit. Atqui prout leguntur hæc verba apud Victorem, Constantino vivo & vigente in ore populi, fuisse videntur. Sed non est id tanti, ut amplius de eo sum molestus. Bene est quod Comæ tuæ status aliquem modum: prolixior enim decere non poterat. Levi manu observationes Heraldii tractandæ: leviculæ enim sunt pleræque, si non omnes; nec illis confutandis, nisi quia te tangunt, ullum est operæ pretium. De librorum inscriptione sileo, quia consilium non probas: istius gentis mores absit, ut credam melius a me talium ignarissimo cognosci, quam a te solerti perspicacique incola. Criticam Sacram ad Rivetum defert idem Douchantius, cui non ita pridem commisi alium fasciculum tibi reddendum: nondum enim per domestica negotia licuerat hinc discedere. En tibi alias a Capello literas dudum, ut opinor, scriptas, misit Bochartus. Quas ad eum, Dallæum & Maquam misisti, curavi sedulo. Monet novissime Maußfacus Heinsium scripsisse ad Croium literas plenas gratiarum actionis, quod suas partes sequutus esset adversus Balzacium; eumque rogasse ne in Animadversionibus ad N. T. duriter secum ageret. Non enim esse se auctorem, quicquid malevoli jactent istius procrastinationis, qua editio observationum ejus diu trahitur. Quia voluit, hæc ad te perscribi, voluntati viri amici obsequutus sum; alias omnia istiusmodi neglecturus. Inde tamen colligere est Doctorem Monosyllabum non irritare adversarios suos: quin immo illis subblandiri. Voluisset utinam eadem arte tecum experiri: vel potius utinam olim is ei mos fuisset. Sed quia jam videt sibi a te acriter satis bellum indictum & gestum, preñat alios, quo inimicorum numerum minuat. Qua in re si generositatem desiderare cogor, prudentiam & versutiam humanam improbare non possum. Milleterius hinc inde damnatus redactus est ad incitas: existimat tamen Pelides cedere nescius impune Alerconensem censuram susque deque habuit. Inlicitas sibi graves has plagas lapis sit, ne sentiat. Omnia ergo ejus consilia in fumos abiere. Discant inde Henotæ omnes, verissimum esse, quod dudum jactamus & vociferamus, amare Romam suas sordes, sua vulnera. Rei gestæ seriem censura palam faciet. Mitto interea undecim propositiones, quæ bilem moverunt sapientissimis magistris nostris. Proxima septimana Decretum edetur, affigetur & per Urbis plateam proclamabitur. Vale tu cum tua & salvete a me meaque.

Lutetiæ Parisior xxv. Junii. CIO IDC XLIV.

L

EPI-

Claudio Sarravio.

Lutetiam.

Haga tandem in hanc urbem reverso, video mihi in Latium eadem via & eodem die esse redeundum. En quantum iter & quam longum; quam brevi tempore confici debet in tuam gratiam. Sed quoniam hoc onus semel imposuisti, perferendum, cuius laboris amplam videor mercedem percipere, tot Latinas tuas elegantissimas litteras. Audi itaque de **SCRIPTO QUÆSTORIO**, quod sibi comparasse dicitur Horatius post Philippense bellum. Nomina hæc verbalia neutrius generis, quale est *Scriptum*, non semper τὸ δῶπτε-λεσμαι significant, & quod actum est; sed quod agitur, & ipsam actionem. *Scriptum* itaque *Quæstorium* est officium Scribæ Quæstoris. Ut enim γεγραμμενός; dicitur Græcis *Scriba* a voce γεγραμμενός; ita & *Scriba* est Latinis, qui *Scriptum* facit, qui *Scriptum* emit. Emebantur quippe ista officia, & *Scriptum* emisse dicebatur, qui emerat. Codicillum aliquis posset interpretari, sed inscite. Nam in hoc solo scribarum officio vox *Scriptum* solita usurpari, quæ munus scribæ omnino significat. Vis alium testem? ecce idoneum. Veteres Glossæ Juvenalis in Sat. V. de Sarmento, cuius ibi mentio, hæc narrant. *Sarmentus natione Thuscus, e domo M. Feronii; incertum libertus an servus, plurimis forma & urbanitate promeritis, eo fiducia venit, ut pro Romano Equite ageret: decuriam quoque Quæstoriam compararet. Quare per ludos, quibus primum in XIV. Ordinibus sedit, hæc a populo in eum dicta sunt:*

*Aliud Scriptum habet Sarmentus, aliud populus voluerat;
Digna digni. Hic Sarmentus habeat crassas compedes.*

Notabis interim *decuriam Quæstoriam* comparare, & *Scriptum Quæstorium*, idem esse. Hoc igitur voluit populus, cum in Sarmentum in XIV. Ordinibus sedentem istos verius funditavit; aliud *scriptum* habere Sarmentum, nempe *decuriam Quæstoriam*, vel officium scribæ apud Quæstorem, aliud *populum* voluisse ut haberet; nempe *γεγραμμενός* vel *ἐπιγεγραμμενός* in fronte, ut servis nequam, qui fugerant solebat inscribi. Paulo post idem auctor *Scriptum* appellat, quod *decuriam Quæstoriam* prius dixerat. *Jam autem senex in maximis necessitatibus, ad quas libidine luxurieque deciderat, coactus auctoriari, cum interrogaretur, cur scriptum quoque venderet; non infacete bona se esse memoria respondit.* Ita enim hæc verba legenda sunt, quæ vulgo in editis habentur corruptissima. *Scriptum* simpliciter dixit pro *Scripto Quæstorio*, ut in versibus populi. Lufit in ambiguo, cum dixit se bonæ esse memoriæ, ideoque *Scriptum* vendere, quia qui memoria non valent, de *scripto* recitant, quod dicunt. Ordo scribarum Quæstoriorum honestissimus fuit, ut docet Cicero III. in Verrem: de isto ordine scribit ita loquens. *Ordo est honestus quis negat? Aut, quid ea res ad hanc rem pertinet? Est vero honestus quod eo-*

rum.

rum hominum fidei tabula publica & pericula magistratum committuntur. Magna quoque eorum fue-
re emolumenta & commoda. Ex pecuniis publicis, quas pendebant populi vectigales vel stipendiarii, duas quinquagesimas quidam quæstores & prætores deducebant, quæ commodis cederent suorum scribarum, & id Verrem fecisse Cicero arguit. Equites etiam Romani plerumque fiebant, & annulo aureo donabantur. Et Verres scribam suum annulo aureo donasse traditur ibidem a Cicerone. Sarmentus quoque postquam decuriam quæstoriam emisset, pro equite Romano se gessit. Liberti plerumque, & qui servi fuerant hujusmodi decurias Quæstorias sive Scripta Quæstoria sibi comparabant, ut ad Equestrem dignitatem pervenirent. Ita Horatius, cum Libertino patre natus esset, finita militia, quæ male successerat, scriptum emit quæstorium, ut pro equite Romano se posset gerere. Ista scripta quæstoria vendebantur cum reliquis bonis in auctionibus; cum ejus, qui scriptum habebat, bona sub hasta vxnibant. In responsis Adriani de quodam habetur filio, qui questus est apud Imperatorem; cum bona patris adjudicata fisco fuissent, decuriam ipsi quoque ereptam fuisse & confiscatam. Mentio in antiquis inscriptionibus frequens, *Scriba librarii quæstorii, trium decuriarum, & quatuor & quinque decuriarum.* Sæpe etiam corrupte scribitur SER. LIB. pro SCR. LIB. id est *scriba librarius.* Fuere & *Scriba Tribunitii, Adilitii,* quorum officium etiam *Scripti Adilitii* nomine, & *Scripti Tribunitii* dici potuit. Habeo de his alia multa, sed hæc sufficere nunc opinor. Vale. Ego & mea tuam teque ipsum salutamus. Leydæ xxvii. Junii. c15 10c XLIV.

E P I S T O L A LXXXIII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

V Idet jam Milleterius, nisi plane cæcus est *πότε νῦν τότε ἄμαρτε*, duram se conciliationis cepisse provinciam. Hinc inde vapulat, jacetque inter duas medius fellas. Eo tamen confidentiæ an stultitiæ devenit, ut necdum de consilio suo desperet: Improborum hominum factione innocentiam oppresam esse clamitat & inauditum damnatum: vitio latam esse Censuram docebit, & ad æquos provocabit judices. Hæc viri conditio est. De Tutaphis & Cucuphis quæ scripsisti verissima arbitror, nec amplius inquirendum. Hæc quæ ludibundus scrutaris & penetras, aliis sunt impervia. Itaque quacunque occasione innumera taliaingere magno usui semper futura. Bene prætulisti Comam Mutuo: Caput enim pecunia pretiosius. Sed quidquid est, utrumque tandem depropera & finire labora. In nobili argumento licet & juvat discurrere & pro magnifico habetur: secus in tenui, quod levi brachio tractandum est. De Stuartio Philosopho quid dudum actum sit vix reperio: spes tamen est brevi cognoscendi, & certio-rem te faciam. Spanhemius apud vos de Gratia Universali adversus Theologos Salmurien- ses disputat: Nostris non

placet fopitam controverfiam fufcitari. Viderit ille num ifti invidiæ par fit. Certe ægre ferunt adverfarii iftas thefes proponi & edi, feque refponfuros minitantur. Nihil opus eft id ex te refcificat, ab aliis, certo fcio, monitus. Sin ulterius pergat, vereor ne id malum *fuo invento* fibi accerfiverit, cui amoliendo qui auctores fuerent non fufficiant. Duncanus Coronæ Suedicæ Agens in hac aula tranquillitatem Legati Gothici turbat. Magno honore fufceptus eft a Lomenio. Ajunt viam, quam iniit ad pacem Ecclefiasticam, Procerum animos ab eo alienaffe, ipfius etiam Cancellarii Oxenftiernii præcipui ejus fautoris. Ego quoque brevis, donec habeo quod addam. Vale tu cum tua a me meaque Lutetiæ Parifior. Kalendis Juliis. CIO IDC XLIV.

A me difcedunt Ramburtius Sedanenfis Ecclefiastes & Blondellus nofter, a quibus didici Stuartium, de quo percunctaris, pedem fixiffe Londini ante aliquot annos, ibique bonis partibus effe addictum: quin etiam non ita pridem in lucem edidiffe aliquem libellum adverfus eos, qui illic Independentes audiunt, quia Synodos Provinciales & nationales rejiciunt, dum confiftoria volunt *ἀντιπροσωπεύειν* regere *τὰ τῆς ἐκκλησίας*. Cætera dicunt effe insignis doctrinæ philofophum, fed pacis inter collegas parum studiosum & superbulum. Sed non admitteret ille indifferenter Sedanenfes ad testimonium de fe dicendum. Hæc præterire non debui. Iterum vale. Adjunctas literas Benterii Tolofani Senatus Principis, una cum Antonii Dadini Alteferæ libro de Ducibus & Comitibus Provincialibus Galliæ, attulit jamjam Milleterius una cum opufculo suo a Sorbonicis censura notato. Libros feret Voffius qui ad iter ferio fe accingit.

E P I S T O L A LXXXIV.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmafio.**Lugdunum Batavorum.*

Hæret animus *πὶ πρῶτον*, *πὶ δ' ἐπειτα*, *πὶ δ' ὑστάτων* miretur & laudet, in postremis tuis litteris. Tam cito, tam erudite, tam copiofe, tamque eleganter potuiffe te quæftioni noftræ fatisfacere? *δὲ πᾶντοσσι*. Humanum id captum superat, omnia noffe, in monumento habere & expedite eloqui. Quid amicum noftrum sentire existimas? Plane obftupuit voxque hæfit faucibus, lectis illis, quæ super ejus *ἀπορίας* fcripifti. Crederes illum magico aliquo carmine defixum, devinctumque. Vive diu vere folufque *διδάσκαλος οἰκουμένης*, & fcientias omnes plena manu undiquaque fperge, effunde. Sed præfertim fanctioribus da te litteris, ad quas ornandas ab amicis omnibus, ab ætate tua *ἐν τῇ ἀκμῇ* maturiffima, ab ingenio etiam tuo, quotidie excitaris. Tum demum *τῶν ὄντων*, *τῶν δ' εἰσομένων πρὸς τε ὄντων* coryphæus merito audies. Et cum tui inferior ætas meminerit, celfo tonabitore ΜΕΓΑΛΑ ΧΑΡΙΣ ΑΥΤΩ. Et quia vidco te, pro fuma humanitate tua, quæ cum doctrina immenfa conjuncta *καλὴν* facit *συζυγίαν*, æquo animo ferre libertatem meam: non vcrebor de legitimis quæftionibus te interpellare. Et quando læpius mode-

ftiæ

Itiz fines jam videor transgressus, gnaviter ero impudens. Interea ago gratias quantum possum maximas, rogoque credas me hisce tuis beneficiis ut imparer repensandis, ita agnoscendis prædicandisque semper fore paratissimum. Proxime scripsi querelas Theologorum nostrorum super Professoris Germani de Gratia Universalis thesibus: illi ipsi a me flagitant, ut earum exemplar nanciscar, quod si per te obtinere possum, rem feceris bonis viris tui studiosissimis & pacis sectatoribus cupidis, gratissimam. Beneficium tamen tuum eos ista vice celabitur, quia istic posset tibi nocere, si sciret ille nos per te voti factos esse compotes. De Coma tua nihil dicis an adhuc crescat? Pone modum isti scriptioni. Abibunt in proverbium Salmasianæ Epistolæ, si pergas istum titulum libris tuis præscribere. De Stuartio Philosopho brevi rescribam. Mercerius Vitriacensis ejus Affinis a me rogatus est; ut eum percunctaretur, num vellet in nobilissima Academia artem suam profiteri bonis conditionibus. Urbem non designavi: quapropter si ad eum Londinum scribas, fua deo ut de me aliquid addas, ne forsan existimet se hinc inde postulari & moras necet, quod procul dubio facturus est, si unam Provinciam duas arbitretur, idque credere pronum erit a tam diversis partibus petito. Serius accepi ab Albertino nostro ante octiduum has literas, quas idcirco nunc demum mitto. Vale tu tuaque cum solita a nobis salutatione. Lutetiz Parisior. 8. Julii 1644.

E P I S T O L A LXXXV.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Mihi plaudo, quoties cogito quam bene succedat mihi consilium illud meum, quo te rogavi ut ad me Latine deinceps scriberes: dum scilicet singulis septimanis ista occasione aliquid doces, quod non ita commode familiarari & vulgari nostro sermone procederet. Ecce enim in postremis radicibus evellis, quicquid supererat difficultatis, in loco Victoris, de quo stuporem meum fateri cogor, ejusque meritas poenas deprecari. Quam deinde grata, quamque plana sunt omnia illa, quæ adversus Donium disputas de *panula*, *planeta*, *casula*. Perge quæso hisce me beare, nec operæ parcere velis sententiam tuam promendo super hujusmodi novitiis scriptoribus. Judicium certe meum istis censuris tuis instrui & firmari video, dum plane agnosco non esse statim adhibendam fidem omnibus illis, quæ erudituli isti scriptitant. Serius tandem prodiit in lucem Censura Facultatis Theologicæ adversus Milleterium, quæ in gratiam trium Approbatorum, quorum nomini parcitum est, bis terque emollita fuit. Quod tamen celsum Conciliatorem spectat, continet ea, quibus ille fautoresque ejus, si qui sunt, impofterum fateantur lusisse se operam. Arnaldus etiam, quem sibi clam adstipulari Bachetus arbitrabatur, epistolam edidit ad Præsules sui libri Approba-

tores scriptam, in qua damnatum postea librum erroris, falsitatis, & hæreseos accusare prævertit. Hæc tamen omnia κατ' οἰκονομίαν fieri, jactat Henotes. *Credat Judæus Apella.* Sed quid huic homini facias? Eum ego, qui tam infanum sapit, Deo irato suo relinquo. Brevitatem quod tibi commendavi, factum id a me est propter argumenti, quod in manibus habes, pondus levitæsculum præ illo, quod tibi postea tractandum est, Papæ scilicet Primatus, in quo absit modum ut requiram. Cæcus ille πῶτε νοῦν τίτε ὄμματ' nigrescat suis tenebris; suas amet fordes, sua vulnera. Ego hic finio cum solita salutatione, quam tibi & Cajæ tuæ debeo, reddo. De Hugenii Carminibus in tui commendationem nihil scribis, nec quis eum tibi conciliaverit. Fallor, aut Doctor Monosyllabus ea oculis aspicit parum æquis. Plura non addam forensibus præne obrutus negotiis, quæ superiora vix exarare siverunt. A decem aut quindecim diebus calore torremur ardentissimo. Vale tu cum tua a me meaque. Lutetiæ Parisior. 15. Julii 1644.

E P I S T O L A LXXXVI.

C L S A R R A V I U S

Clandio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Non ita est. Exerte respondi ad quæsitum illud tuum, quo rogas an non ita sit, solere me interdum fingere plurimum mihi placere quæ scripseris, quamvis revera maxime displiceant. Nec sane is ego qui cuiquam, nedum tibi viro forti, quicquid dicam, sed non duro, sententiam meam ita largiri contra meam mentem soleam. Et possum tibi revocare in memoriam, pectoris mei robur & æs triplex, quando non ita pridem de Tetrarchia & Tetrarchis, ad fastidium molestus fui: qua potui elevando meis & aliorum quoque verbis, omnia illa, quibus opinionem tuam firmare nitebaris. Assentator sim, non amicus, si omnia inexplorato approbem, quæcumque amico semel arriserunt. Quæ supra captum meum affurgunt, silentio & prona mente revereor: sed ut calculum apponam meum iis, quæ improbo, improbus sim & audiam, si faciam. Comam tuam ad talos deductam an ulterius crescere sines? μέτρον ἐπὶ πάντων ἄριστον. Pro una epistola, duas tresve aut plures simul de eodem argumento nocte, laudabo copiam: ut immensum unam ad unum producas, erit inter exempla, quod exemplis tueri nequis. Scio varium esse & longe lateque diffusum istud argumentum; nullumque pene esse in humano capite crinem, qui suam formam non habeat; si singulas gentes percurrere lubet earumque ritus & instituta investigare. Verum ne abeant in proverbium *Salmasiana Epistola.* Sollicite caveo me in meis ad B. aliquid de te vel alio quolibet excidat, quod quisquam arguere possit. Hominem intus & in cute nosse mihi jam videor summa φιλαυτία ebrium, rumororum captatorem sedulum, magnorum virorum æmulum & arrosorem. Facile credo Criticam facram

cram Capelli non statim istic excusam iri: sed habemus hic ad ipsum prototypum accuratissimum exemplum, ad quod poterit alibi editio adornari, ubi constiterit malis artibus diutius quam par sit eam trahi. Et sane liber ille hujusmodi fundamentis superstructus est, quibus ad calumniam proum est iter. Veruntamen quicquid minitentur, collatis viribus manum conferant, & Salmuriensem professorem aggrediantur, iniquissima erit ista concertatio. An Constantinus Imperator pro punctorum antiquitate adhuc pugnat? Næ plurimum imminuta ejus apud me est eruditio, inventis glandem qui non fastidit aristis. Oblatrent quantum velint, rictuque canino obganniant, nunquam admordebunt. Dissentire a viro doctissimo cuius liberum est, sed eum erroris revincere in suo Arcano Punctuationis Revelato post Buxtorfium, id non ausum quis audeat? Vale tu cum tua a me mea que. Lutetia Parisior. 22. Julii 1644. Expostulantis in modum dixit mihi amplissimus Talæus per te stare quominus omnino repatries. Vide quid ille a te exegerit, & concede vel nega. Si enim annuas, omnia plana & prompta pollicetur, si renuas, os tibi occlusum esse ait: Primatum tuum vellet jam editum esse. Post Sorbonicam Censuram Romanenses aduersus Milleterium insurgunt satis acriter. Hos inter nescio quis Binardus Presbyter. Haud belle cum conciliatore agit in Parænesi ad Reginam, cui gratulatur ea Galliam moderante hanc doctrinam compressam & elisam.

E P I S T O L A LXXXVII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

PArcam deinceps tibi obstrepere de epistolis scriptivæ tuis, cum videam libertatem meam molestiam tibi creare. Accipiam cum cæteris quæ omnibus dabis, nec in posterum sollicitè inquiram in Musæum tuum. Quod tamen scripsi de Comæ tuæ prolixitate, Bono animo feci, & post alios, qui hoc unum in te culpant, quod vix tollas manum de tabula. Dum ad Comam tuam me accingo, legebam heri & hodie Hadrianum Junium, qui itidem de Coma est commentatus: pauca de innumeris decerpit, & tamen grandem librum exaravit. Modo valeas & scribas satis mihi erit. *βυρσοειψιδου* nequitias impatienter fero. Nescio cur eum perpetuo epitheto meum voces. Nunquam, mihi credas, amavi hunc hominem, nunquam vidi aut videre gessi. Amicitiam meam ambiit, qua sum facilitate respondi comiter; scripsit, rescripsi, & communibus officiis colui. Si quod me inter & illum agitur literarum frequentissimum commercium tibi displicet, *εἰπὲ λόγῳ*, & paratus sum omni eo jure cuilibet cædere, nec gravem jacturam me fecisse arbitrabor. Pæne de singulis verbis eo in consilium, quando ad eum scribo, adeo vereor ne quid incogitanti excidat, quod statim rimosus ille omnibus patefaciat. Hoc

. unum

unum tamen in ejus epistolis me recreat quod multa de te miscet auditu jucundissima, quæ alias nescirem, puta de Carminibus Hugenii, Theſibus Schotani & aliis hujusmodi. Iterum dico, id si tibi grave est, abrumpam omne istud commercium. De Theſibus Germani Professoris ago gratias: nec resciscet ullus eas me a te habuisse, & deinceps curabunt, quos tangit iste dolor, sequentes aliunde nancisci. Quid addam? Quereris quod variis te non vexem quæſtionibus. Nihil sane mihi facilius est. Et tibi tempuserit cum magno optaveris emptum, hanc mihi non apertam a te januam ad te interpellandum. Sacra præcipue eligam, Prophana admiscebo. Ereptam tibi facultatem arguendi Heinſii, nec habere calamus tuum liberas sese exercendi, ut ita dicam, habenas, ægre ferre te video. Sed quod ex pactis conventis publice non licet, nihil vetat privatim usurpari, & aliquod solatii genus erit quomodocunque inimicum hominem impetere. In vexatissimo loco Euanlii τῷ ἐπιστηδίου μαθητῷ cap. XIX 29. ἀλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑδάτιν πειρίθεντες, legit ille καὶ οἷον πειρίθεντες & levicula mutatione conturbatum locum planum facere sibi visus est. Sibi inquam; ut enim idem mihi quoque videatur, dicere non ausim, cum sæpius ex te audiverim, nihil veri homuncioni isti excidisse in opere vegrandi. Si lubet ergo examina mihi ejus animadversiones ad hunc locum; tum tuam quoque promeſsentiam, si a communi diversus abis. Ego vero donec meliorem, id est tuam, nobis ostenderis, sequar emendationem & interpretationem Camerarii, quem nosti legere καὶ ὑδάτι πειροπρίθεντες, licet vitiose ὑδάτιν *pilum*, cum vulgo vertat, quod *hastam* esse, non *pilum*, jam ex te didici. Nos Valemus. Vos valet. Lutetia Parisior. 29 Julii 1644.

E P I S T O L A LXXXVIII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Tὰ τῶν ἀγορῶν πλάγματα de quibus nuper scribebam, animum fateor mecum occupant, & in partes trahunt varias, sed minime turbant: quod affirmare non possum de tuo negotio, quod vocare solemus, aulico. Mentiar enim si dixero me ejus prospero, quem alii arbitrantur, eventu non cruciari. Unum tamen refecit, quod videam te pristinam tuam generositatem non exuere & malle istic aliquantum durare & perpeti, quam hic aureis licet vinculis detineri & forsan deludi. Sed res urget, eoque magis, quod Talæus qui hoc saxum volvit, magnus est talium artifex, sibi que factum satis existimat iis literis, quas ad Puteanum in suam sententiam scripsisti. Illas tamen videre non contigit, quamvis rogaverim. Sed solent ista omnia me celare: quemadmodum nec ego vicissim cum illis communico, quæ silentio premenda existimo. Mallem regium diploma cum annexis literis ad Curatores mitti, quam ad Ordines, vel ad Brassetum, qui cum faveat adversariis, saltem R.

COR-

consilium tuum parum promoveret. Absente Principe, quem audio in expeditione diutius moraturum, vel etiam præsentem, facilius de te retinendo illi decerneret, quam Ordines, quos fama est ab ejus nutu pendere. Nisi contra sentias, scribam exerte ad R. ejus partes esse, gnaviter tractare istud tui retinendi negotium. Dicere enim ejus æmulos (& Gothorum Legatum vel alium quempiam *Ἰερωδώνυμον* designabo) illum enixe contendere, te extrusum locum tuum occupet. Noli vereri ne Epistola de Coma hic remoram afferat: quinimo eos potius calefaciat, quando dicent, te in Gallia commorante, nihil tale a penna tua fore expectandum. Itaque prodeat illa, statim enim argumento validissimo usum se maxime apud Mazarinum monebat Advocatus ille Regius; ut etiam scripsisse me credo. Sed si hic incommodaret, istuc procul dubio multum proderit. Adde etiam quem habes paratum de Mutuo, aliisque juris articulis, Commentarium. Sed aliquod post intervallum. Ista enim scripta gloriæ tuæ inservient; augebunt famam, amicos parabunt, adversariis os obstruent, & addent animos illis, qui te evocari ægre ferunt. Nihil melius jam succurrit. Cætera in arena expedienda sunt; & præsentibus vix e longinquo parabilia remedia. De ancillis provinciam Cajaræ meæ mandavi. Faciet illa sedulo quod desideras. Hanc proponit præcipue conditionem, ut facilius eas ad id itineris pelliciat: nempe pollicetur se curaturam, ut huc tuis sumptibus reducantur, si post semestrem moram nolint quacunque de causa istuc hære & intercessionem suam offerat. Timeo ne itineris maritimi & longissimi difficultates, cum Uxoribus tuarum moribus, multas deterrant. Eas tamen quibuscunque poterimus rationibus sollicitabimus & impedimenta removebimus. Postremis binis tuis Gallicis hæc habui quæ reponerem. Vale tu cum tua a me meaque. Lutetiarum Parisior. 5. Augusti 1644.

E P I S T O L A LXXXIX.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

DE prospero expugnatæ Gravelingæ successu, gratulabundus τῷ Ἐξοχω-
ταίῳ. Talæus eum convenit: postque officii istius functionem, Vir Eminentissime, dixit, Accedat titulis tuis reductus in Galliam SALMASIUS: nec minor inde tibi gloria, quam ex urbis istius deditio. Hujus rei, respondit Cardinalis, plenam dudum feci tibi potestatem: Regiæ assensum merui; erga cæteros, quorum ea curatio est, utere illius meoque nomine, ut statim id negotium confieri possit, nec amplius trahatur. Summi viri laudavit animum Talæus, actisque, qui finis est omnium cum dominante sermone, gratiis, strenue inquit mandata exequar. Intra hunc diem sperabat tum Diploma, tum alias litteras, quas sigillares vocant, paratas fore, istuc mittendas. Quid actum sit præterea nescio: & ab aliis rescisces. Ego interea non cessavi: amicos prehlavi & cum iis de ista re consultavi, deliberavi, ne

M

quid

quid Respublica litteraria & purior Ecclesia detrimenti capiat, te in Galliam reverso. Neque consilii locum, neque auxilii copiam habemus, nisi in mora.

Non mihi, non ulli, vincere fata datur.

At trahere atque moras tantis licet addere rebus.

Quid alia cogitemus? DEUS PROVIDEBIT. Magno me fasce levasti assumendo tibi mediam partem *vis supans*. Impar eram isti oneri ferendo quod excutere meditabar, ni subsidio accurrisses. Sit ergo nostra, ita tamen ut revera, neutrius nostrum sit vel fuerit nec in solidum, nec partim. Apage talem hominem adeo vanum & noxium: quinimo eo utamur, ut medicorum filii venenis solent, ad alia venena retundenda. Rogaveras nuper mone rem te, quid ille ad me scripisset de Epistola Comata. Verum dicam, summis laudibus eam extulit, tanquam doctissime & elegantissime exarata, in ea haberi veram explicationem Loci Paulini, qui totius controversiæ fundus sit. Cæterum tuam sententiam cum sua, quam antea consulentibus patefecisset, coincidisse. Sed satius est *avtē rē Meis* vocem audire: itaque ipsissima verba ejus in adjuncto apographio legere licebit, quæ rogo te ne dispalescant: quanquam nihil est quod ea celata velim, cum ausus ille sit fere eadem ad te perscribere. Statim Morum occupabo, ne Heinisianis faveat, & facile spero posse me ab illo impetrare, ne in eorum castra transfugiat, modo Respublica litem istam suam non faciat. Promiserat mihi aliquando Choëtus quidam se Croii Elenchum typis suis vulgaturum: sed statim ac Genevam rediit, a fratre occisus est, unde infectum adhuc est istud negotium. Non ita pridem acceperunt Morus, Diodatus, Gothofredus Hellenisticæ tuæ exemplaria, quæ doleo in itinere diuturnam moram fecisse culpa ejus, cui ea deferenda commiseram, dum volebam tabelliariorum sumptus compendium facere, & hæc a te, sera licet, munuscula eos procul dubio devinxerint, præsertim cum alia Comæ tuæ pollicebor. Sed quando huc nobis advenient? cum enim tantis laudibus ornatur ab æmulis opus illud tuum, quid nos amicos dicturos putas? Quanquam cavere debeo ne congeram immodicas, quia affectum meum vitio non carere existimas. De Calano hyssopi ago gratias. Epistolicas quæstiones Beverovicium videre nondum contigit, Nec verebor te hujuscemodi quæstis interpellare, qui videam te iis non impediri. De aulico negotio nihil didici, nihil dico, nec habeo quod addam. Vale tu cum tuæ a me mea que. Lutetiæ Parisior. XXI. Aug. CIO IOC XLIV.

EPISTOLA XC.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

PAuca omnino a me hodie habebis: plura fortasse septimana proxima: quo tempore plane Alcedonia erunt in foro nostro. Cum in eo totos dies sedeam, nihil

nihil habeo quod scribam de aulico negotio. Deinceps per res prolatas omne istud expediet facile Talæus, talium peritissimus artifex, & cujus humeris dulce hoc onus incumbit. Gassione in Flandriam non eunte, & cuius spes nostra ad Douchantium redacta est: nec vanum tamen inde auxilium auguror. Laurus enim meus, cui plurimum obnoxius est, operam sedulo navabit, ne preces suas insuper habeat. Quantum processit aulicum negotium, scripsit nuper Menagius, ut nudiusquintus ad me retulit: nec librum de Primatu quandoque supervenerit, πὺν ἀποστέλλωματος λίθον futurum. Itaque jam omnia plana, & expectandus est facilis & promptus exitus. Nec vereretur optatissimi dicere, si scirem Douchantium cum Arausionensi egisse: quod si neglexerit, sane sunt res nostræ Ἰπὶ ξυρῶ. Deus meliora, nihil enim præter vota superest mihi. Nihil miror mororve omnia illa, quæ de Spanhemii cum Heinio conjunctione narras: hoc ipsum enim olim prædixeram, ab aliis de Germani Professoris moribus certior factus. Scripsi ad Morum, nisi alii occupassent, ad me mitteret opus Croianum, quo facto posset illorum technas eludere. Rebus integris favebit, sat scio, nobis: sed si Magistratus prior eum aggressus sit, vereor ut potuerit obniti. Certe quicquid fiat, deridendos se omnibus propinant, dum Principis obtundunt auctoritatem suæ incitiæ dicam, an pusillanimitati? Ezechiam nempe imitati, volunt vitæ suæ tempus pace transigi. Cæcæ tuæ mores tecum credo non esse ita severos, quin possit familia eos comiter colere: sed plures contra sentiunt, & si verum amamus, obruimur numero. Idque ita verum est, ut multæ, ejus audito nomine, pedem retulerint; ἢ ἀπὸ τῶν εἰς τὰ ὀπίσω binæ illæ de quibus proxime scripseram. Nec tamen despero alias posse ad istud iter suaderi, cum præsertim condiciones nobis nullas præscribas, sed omnibus acquiescas. Curabo itaque, ubi aliquas nactus fuero, ut statim Caletensem curram conscendant, ne sit pœnitentiæ locus. Publicationem Comæ tuæ probo. Ubi ejus exemplaria advenerint, ea in amicos spargam. Vellem tamen ut eorum Elenchum mitteres. Iniquum enim existimo illis nonnullos donari, qui de prioribus muneribus gratias non egerint. Eorum nomina tu solus edere potes. Faciam tamen quicquid libuerit. Cum Talæus sincere agat, consultum fore arbitror Mutualicium tractatum ad eum ut alleges, antequam ab eo aliquid accipias: ita beneficium dederis, non reddideris. Vale tu tuaque a nobis. Lutetiæ Parisior. xxvi. Augusti. CIO IOC XLIV.

E P I S T O L A X C I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Legatum Bataurum.

E Legans est & arguta in Aristophanis Lysistrata sententia, qua notatur differentia vetulæ virginis, & senis proci.

ὁ γὰρ ἔκων μὲν, καὶ ἢ πολλὸς, παχὺ παῖδα κόρη γελᾷ μενεν.
τῆς δὲ γυναικὸς μικρὸς ἢ καιρὸς. καὶ τῶ μὴ πλάθειται,

M 2

ὄυδεις

οὐδεὶς θέλει γῆμαι ταύτην : ὀπτευομένη δὲ κάθηται.

Verbum ὀπτευομένη recte interpretes per *vaticinans* exponunt, consentientibus Hesychio & Suida. Sed quænam fuerit illa ὀπτεία, & qua ratione ab istis Virginitibus procuraretur, nullum adhuc vidi qui palam faceret. Si quid tibi ea de re observatum fuerit, vel si quid ex nominis notatione exculpi possit, libentissime id a te docebor & quæso doceas. Certe per has forenses ferias, frequentius te interpellabo, & procul dubio quiriteraberis nimium mihi superesse otii, quod negotia tua non satis revereatur. Sed ita olim iussisti, nec verebor tibi obtemperare, donec contrario mandato primum abrogaveris. Rivetus ipse admisit exemplum epistolæ suæ ad Colvium: & mirabar sane tuam illam esse, quam pro sua venditat, sententiam. Non enim plane faciebat satis. Quænam tua sit resciscemus, cum sarcinæ librariæ Elzevirio advenerint. Non improbo consilium de refutando Heraldō: qui nuper dicebat mihi se id inaudivisse; ideoque supersedisse a gratiis tibi agendis pro libris donatis: sed pro illis, quæ se publice docturus sis, te non privato Euchastico remunerandum esse. Habere enim unde redhostiat. Lex 25. D. de Auro & Arg. leg. omnino ea est, quam ante aliquot menses notaveram, in qua dubitabundus proposueram, num legendum foret *reticula* id est *προκύφαντα*: ut scilicet Ulpianus istius legis auctor, morem suum retinuerit, explicandi Latinas voces, haud satis vulgo perspectas, per Græcæ sibi bene, aliis vero minus forsan notas: quemadmodum fecit in l. 69. D. Pro socio ex tua emendatione *nundinas* id est *ἐμπολαίς*: & in l. 3. §. Servius D. de Penū legata *rationes* id est *λογάριαι*: histribusexemplis potest existimari, esse id doctissimo Jurisconsulto familiare. Certe H. S. T. Glossæ *Reticulum* *μεγάθη* ἢ *προκύφαντος*. Miror Douchantium reddidisse Riveto, quem & pro eo commendaveram, fasciculum, tuum vero retinuisse; nisi forte quia crassiusculus est, nequiverit tam cito commoda occasio eum ad te mittendi reperiri. Tuam ad Tolosani senatus principem curabo, Vossiusque noster qui brevi isthic erit, defert ad te alium ab eodem Berterio librum *de Catalonia Gallica*. Extemporaneum tuum carmen ad Hugenum vidi; & laudavi Musæ tuæ suavem facilitatē. Cum hæc tibi tam limpida & saporis gratissimi fluant; nescio qui fiat ut animum poetiæ studiis minus impendas. Quod olim rogavi, iterum rogo, ut quæcunque habes huiusmodi *παιγνία*, ea seponere velis, gloriæ tuæ & eruditionis omnigenæ non vana aliquando argumenta. De negotio aulico quid hic promotum fuerit, nihil scribo, quia Menagius qui illud confectum existimat, id curæ suæ esse voluit. Sed quid ὁ *χιλιάρχη* apud A. effecerit paucis sed satis efficacibus verbis ex hoc argumento, quod ad ipsum *ιδιόχρονον* ad Launæum descripsi. Vale. Lut. Paris. IX. Sept. CIO IOC XLIV.

EPISTOLA XCII.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Miseret me tui, quem, summo cum dolore animi, video tot premi adversis, cum domesticis tum externis. Sed fata viam invenient; adertique DEUS OPT. MAX. cujus proprium est *ἐν ἀπόροις πόρων εὐπερεῖν*. Douchantium tamen non neglexisse amici mandata, ex misso apographo cognoveris: & commodum accidit, ut Gandavenfi illo Castello feliciter ab Araufionensi expugnato, hujus anni bellum sit in præcipiti, & cogitaturus sit Imperator, de reducendis in hiberna copiis. Interea Diploma Regium, quo istinc evocaris, sigillo munitum est, & pauca superfunt agenda donec mittatur. Menagius noster, qui sane apud Bautruvium sedulam operam navavit, omnia sigillatim perscribet. Petrus Puteanus commoda & incommoda tuæ in hanc Urbem profectionis, aperte, more suo, explicavit. Facile semper ego & ille, consensimus, non expedire libertati tuæ istam migrationem: tu ipsè id animo quoque præsumpsisti. Ut istic fiat aliquid, quo nunc molitiones aulae nostræ disturbentur, nostrum non est. Itaque jam expectamus, quid serus vesper vehat. Divina mihi semper visa est illa emendatio, qua Hesygium in verbo *Γιγαντία* scæde corruptum, pristinae suæ lectioni restituiti: ut postea scilicet legatur *ἡ Λυκία τὸ πρῶτον*. Nimirum ut Lycia Gigantum patria, idcirco fuerit aliquando dicta *Γιγαντία*. Sed quo auctore nititur hæc duplex assertio? prima ut Lycia fuerit patria Gigantum, altera ut dicta fuerit Gigantia. Glossographis enim istis, sine teste idoneo, non esse temère fidem adhibendam jam pridem inter eruditos convenit. Nullum autem sententiæ tuæ auctorem laudasti: & Stephanus *ὡς Πόλεων*, quem memini te ad id coram citare, nihil docuit. Si aliquem alium habeas, edere quæso ne pigeat. Salve tu cum tua, a me meaque. Lutet. Paris. xvii. Septembris. c13 i3c XLIV.

EPISTOLA XCIII.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Acerbum filiae tuæ obitum doleo: faxit DEUS OPT. MAXIM. Aut, isto contentus funere, omnis familia, in capite præsertim, & postea in membris, sana perennet. Fecisti quod pium virum & sapientem Patrem decebat, qui ejus vitam aut mortem Divinae Providentiæ committebas. *Debetis morti nos nostraque*, meliusque novit Deus, quam nos ipsi, quid nobis conducatur. Spes Typographiæ Cadomenfis plane decollavit: & instanti quærentique mihi cur adeo inique agerent, respondit Comes Consistorianus, nec in aurem; NIHIL VOLUMUS A MANIBUS VESTRIS.

Applica aures istis vocibus; & tum veni in Urbem. Habes Schedulam ex qua doceberis quid Romæ actum sit, ut Cardinalis Pamphilius in Papam Innocentem Decimum eligeretur. Aperte favet Hispanis; nec illum magis rejiciebat nominatim Orator noster, cujus aperta intercessio neglecta est. Ne recedam a more meo; unum te rogo ex Juvenalis Satyra VIIII. Verba sunt.

-----populi frons durior hujus

Qui sedet & spectat TRISCURRIA patriciorum.

Hoc verbum quod credo esse τῶν ἀπαξ λεγομένων, varie docti explicant. Vetus Commentarius a Pithæo editus hoc loco mutilus est, nec ideo juvat huius. Josephus Scaliger legebat *transcurria*; Petitus ad Leges Atticas pag. 245. *tricharia*: quæ omnia fateor me non capere. Tu quæso doceas post inspectum Petiti laudatum locum, qui e Tertulliano adfert aliquid animadversione dignum. Vale. Lutetiae Parisiorum Calendis Octob. MDCCXLIV.

EPISTOLA XCIV.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Secundum quod dixisti funus, me quoque, qui tua omnia mea patere soleo, summo mœnore confecit. Fieri enim nequit quin doloris sensu pre-mamur acerbissimo, avulsis nostris tenerrimis visceribus. Immo *Moritur qui amittit suos*. Ne tamen morti istius infantis nimium illacrymes; hujus memento oraculi, Ὁν φίλῃ θεοσ ἀποθνήσκει νέος. Nos interea in statione maneamus, sequuturi quotiescunque Imperator jusserit, voluerit. Negotio aulico, quia illud abrumpere nec possum nec volo, moram injicio. Penes me fuit totum hoc octiduum authenticum diploma, de te istinc evocando; dum Petri Puteani absentiam causari lubebat: sine quo, urgentelicer Lullerio; qui commodum Tullo advenit, nolebam quicquam apud Rationum Magistratos tentari: sunt enim illi sæpiuscule difficiles & morosi. Quicquid urgeant, ante hujusce mensis exitum res hic non potest plene confieri: quo tempore, jam ingruente sæva hiemis tempestate, durum esset cum delicatulis liberis Oceano se credere. Ostendi Launæo Diploma, ad quod charta paricla scripta est, quam hodie ad amicum suum mittere a se signatam! ut nempe possit, Hagam reversus, hac occasione; cum Principe eam communicare, & quæ suarum sunt partium agere. Si nihil promoveant, suadebo ego quoque ut primo statim vere nos revisas. Nec, modo in propinquo rure, non in urbe morari velis; omnis tibi fortean libertas perierit. Silente Salmasio clamabit alta voce Walo Messalinus, & vociferabitur Alexius a Massalia, alia suppetent auxilia, sed indirecta. Ut ad τὸν ἐξοχώτατον scribas; quicquid amicus noster dicat, non existimo necesse esse: sed impetra a te, ut ad Bautruvium scribas, de Cardinali addita ratiuncula; cætera coram facturus, & id sufficiet. Mirati sunt Genevenses ad se datas literas de libro Croii adversus Heinsum: sed

Sed eo plene edito Arausionensis & Spanhemii precibus (nam & hunc suas addidisse verum est) nihil dari potuit. Superest ergo ut prudentissimi illi viri, qui curant Academiam vestram, dent operam, sicuti fecerunt de Epistola ad Menagium, ut, quæ nondum distracta erunt, exemplaria, redempta ad se deferantur, coram carioso idolo Leydensi, Vulcano immolanda. Sed dum ab illis cogitur Senatus, qui id decernat, curabimus, ut aliquot seponantur, quæ legisse jurabit. Valetè a nobis. Lutetiz Parisior. 8. Octob. 1644.

E P I S T O L A X C V.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

DUm expecto quas mittes Professoris Germani Theses, volo apud te deponere horribile arcanum; tutis scilicet auribus. Sed vide ne dispalescat. Cuditur ad medium Ligerini responsio ad priores illas: jam effecta est & prælum exercet. En alterum horribilius nec minus tacendum. Refutatio τῷ *Βυρσεῖδι* inscribetur: ut videant ambo, quid sibi consilii capiendum sit. Hujus vanitas eum cogit librum publicare: sed causæ odium transversum abripit. Volunt scilicet homines nostri uti ea libertate, quam usurpavit ille, qui prior manum admovit vulneri, quod melius non tetigisse fuit. Certe malunt R. haberi adversarium apertum, quam amplius eum pati per alios occulte grassantem & pacem Ecclesiæ turbantem. Sed quis Heinsium ad meliorem mentem reduxit? An Spanhemius mirus blandimentorum artifex? an volvenda dies attulit ultro? Undecunque id provenerit, bonum factum. Sincera modo sit ea reconciliatio & perpetua, sine fuce & fallaciis. Quidni autem talem credam post *Φερίλα πάντα μυστήρια* coram Ecclesia palam & publice celebrata & a vobis simul sumpta? Θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω ut, qui fidem fregerit, spretum numen ultorem habeat. De Croiano libro, Genevæ excuso, nuper scripti quæ compertissima habebam ex literis Thronchini ad Falcarium nostrum, nec dubitare debes, quin ita sit. A Moro nihil habeo, quia abest Geneva ad Patrem per ferias Academicas profectus. Cum jam te amico utatur Heinsius, videbimus an aliorum etiam velit pati probra & contumelias. Habet cum quo experiatur & prolapsam suam existimationem aliquatenus excitet. De suo se adversum Elencho turbatur Heraldus. Nudius quartus professus est apud me post librum suum excusum, si liberum fuisset, eum se suppressurum fuisse, quia contra te scripsisset. Factum id a se, quia videret te confidentius omnes culpare & ignorantiz accusare, quod quid esset ἐρεῖν & ἐρευνῶν collegium non intellexissent, cum tamen graviter ipse offenderes. De *πληρωτῶ ἐρεῖν* disputanti cum Heraldus: Aristidis locum non stabilire suam sententiam, quin imo illam prorsus inde labefactari; magnam quippe intercedere differentiam inter *πληρωτὴν ἐρεῖν* & τὴν ἐρεῖν τὸ ἔλαττωμα ἀναπληρῶσινται; posterius hoc pro sua mente belle procedere; at non de eo agi, sed tantum de *πληρωτῶ ἐρεῖν*.

1891v. Quod a te genus misericordiae pro eo rogamus, est, ut cito occidas. Nihil repono inquebat, quanquam si liberet in Salmasiana inquirere, possem centum capitibus augere meas observationes. Hortatus sum ut faceret, modo modeste ageret & civilem in modum, id cum bonarum literarum fructu futurum. Donec sciam Principem Hagam reversum, nihil hic urgebo, immo moras nequam. Posset tamen Diploma sine Rationalium placito te praesente quaecumque & facilius impetrabili, istuc mitti. Nondum literarum sigillares paratae sunt, quae omnino ad te & ad Curatores sunt necessariae. Quin scribantur etiam ad Arausionensem prohibebo, si potero, ut liberius bonum erga te animum suum possit exprimere. Interea valetudinem tuam cura diligenter & ante omnia. De loco Genesis ago gratias. Sed de Lycia vel Cilicia Gigantia noli oblivisci, nec de quaesitis ad Lacertum & Arrianum, ubi vacaverit. De triscurriis patriciorum & spatharocandidatis, quas agam gratias? Nihil clarius certiusve adduci potest, & ne dubitandi quidem ullus superest locus. Triscurria sunt etiam in usu in comedia nostra praesertim Italica, vocantque *Triot*. Tres actores una prodeunt in scenam canuntque ridiculum aliquod *αἰνεῖσθαι*, singuli, bini, terni; ut vix possit ad jocum & elegantiam amplius aliquid desiderari. Nondum advenit amicus ille cui *Ebenbitare*, & Epistolam Comatam mihi reddendam commisisti; nec scio quid eo factum sit. Tantum vereor ne ob longiorem fortean caesariem, Absalomi in morem in aliqua arbore implicatus haerit. Nec tamen ideo capillitium prolixius improbem, modo intra modum aliquem, qui sexum distinguat, caedatur. Vale. Lut. Paris. XII. Octob. CIO IOC XLIV.

EPISTOLA XCVI.

C L S A R R A V I U S

*Petro Pithæo.**Trecas.*

Facio quod imperasti, si rusticana otia tua interpello. Voluisti scilicet ut te monerem de Picherelli Cosmopœa, & Hospitalii Carminibus, huc prope Martinalibus tecum afferendis. Ecce autem vello, rogoque ut ea seponere velis, nec diutius istas opes orbi litterario invidias. Ut enim cum nominis tui gloria edantur, si per te liceat efficiam lubentissime. Hæc prima mandata est mihi a te causa scriptionis. Sed ecce alteram e Batavia. Eruditissimus adolescens, qui Hagæ Comitibus habitat, Janus Vlitius, in eo est ut prolo Elzeyiriano committat satis amplam collectionem auctorum, qui de Venatione olim & nuper scripsere. Libro titulum fecit, *Venatio Novantiqua*. In eo primas tenet Gratius ille anno superioris sæculi nonagesimo ab illustri viro Petro Pithæo patruo tuo, bonis literis juvandis nato, inter Epigrammata & Poemata vetera publicatus. Miratur autem ille, emendationes in eo auctore satis multas factas ope veteris codicis, cum tamen nullum alium extare audiverit

verit præter eum, ad quem Aldus primam editionem adornavit. Me ergo rogat, ego te, quid factum sit illo manuscripto libro, & apud quem refererit. Apud te certe, Vir Magne, legitimum & in solidum illorum thesaurorum dignissimum hæredem. Excute ergo veteres chartastuas, & quod pridem nobilissimæ Pithœorum genti familiare est, omnibus benefacere, studiosi juvenis industriam juva, magnamque ab eo, maximam autem a me, qui dudum tibi sum obnoxius, gratiam iniveris. Vale Senatus nostri magnum decus, meque, quod facis, amare quæso perge. Lutetiæ Parisiorum rebus prolati, decimo Calendas Novembres CIO IDC XLIV.

E P I S T O L A XCVII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Grandis tua Nota de Poetis Tarficis insignem locum obtinebit inter Laertianas amiculi nostri lucubrationes. Ei ego indicaveram *Κιλικίης λόγους* apud Hefychium, qui fortean iidem sunt cum *πῶς Ταρσοικῶς* quos ad autorem Cyrbasim vel Cyrbasim refert, *ἀναφίεσι*. Sed quis ille Cyrbasis? Nescio: vide quæso locum & perge nos docere; si tamen id tanti. De Tertulliani loco quod notaveram *ἐναντιφανές*, sciebam esse *ἐναντίον ἐναργές*. Sed cum de secundis curis mutataque sententia nihil moneres, volui binas illas notulas tibi obtrudere, ut deinceps, si ita lubeat, sciat lector te priori abjecta posteriori adhærescere. Alias inconstantiam dicent, quod revera est melius consilium. Octoniones Livianos, qui in meo exemplari desiderantur, sufficiet mittere cum iconisnisi tuis per aliquem ex ducibus militibusve vestris huc redeuntibus: & spes est reductis in hiberna copiis satis multos deinceps reperiridos. Monitus Rivetus id facile curabit quod dico, quia Hagæ in aula frequentiores sunt occasiones, quam in Athenæo Leydensi. Nondum advenit studiosus ille cui *Ebenbisarem* cum Epistola de Coma tradidisti: nec amicus donanda exemplaria comparent. Nihil est in M. præsidii. Rogatus statim promisit statimque negavit. Non audere se ea de re literas ad quenquam dare: scripta manent inquit: scilique, addebat, ita nos hic vivere debere, ne quidquam nobis imputandum jure an injuria veniat: & hoc verum est. Volebat postea cum G. procuratore ea de re coram agere, ut postea negotium ille ad dominum referret: sed cognito eum esse generum illius Jurisconsulti, qui jam vapulavit de Canonicis regularibus, consultius visum est, illi hoc arcanum non credere. Nullum hinc igitur amplius subsidium. Satis calide cum *τῷ Βυρσεΐδῃ* exposulaveram, quasi essent parum solliciti Magnates vestri de te retinendo. Habes hic responsionis, quam mihi fecit apographum. Quanquam autem jam rejecerim consilium, quod proposueram de inscribenda Gulielmo Principi, quam habes ad editionem paratam, Militia Latina, idem tamen suadere iterum non verbor. Idque hodie ut impetrem, cogita de tuo capite, immo de tua libertate,

N

nam

nam hoc magis est comitia hic agi, si aliquando huc evoceris. Cogita quæst & quanta tibi devoranda crunt studia, Parisina tecta subcuncti, ut possis unum epistolium ad eum quem dixi a te extorquere. Hoc precor *κατηύρι*, & quæso, obtineam. Alias profecto tibi deesse videberis, eritque quod causabuntur amici te aliqua, liberè dicam (da veniam verbo) *αὐθάδεια* plus satis rebus tuis nocuisse. Plura non addam, quia mihi vena secta est & superiora satis difficulter exaravi. Vale tu cum tua a me, qui vos salvere jubeo. Lutetia Parisiorum. xxviii. Octobris. c10 13c XLIV.

E P I S T O L A XCVIII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Λυγδυνῶν Βασιλευσίνων.

BEne an male rebus suis consulant Theologi nostri, nescio: certe liber de quo nuper ego ad te, R. dedicabitur. Si hac *προσφώνησι*, quam aucupantur & captant, ejus gratiam non assequuntur, efficere conantur, ut ipse in hoc certamen descendat, nec per interpositas personas amplius subdole grassetur. Heraldus tuus jam factus est comis & civilis: Urbem circumcursat, eruditorum ambit suffragia; apud ignaros queritur quod ipsum impetas nullo suo merito: denique nescio quæ larvæ & intemperia hunc agitent senem. Sibi imputet, qui quietus vivere non potuit, quod istam crucem ferat. Totum hoc rerum prolatarum tempus impendit veteribus suis scriptis recensendis in Tertullianum, Arnobium & Minucium: quæritque typographum, qui velit ea excudere cum libris ad Nationes, quos Apologetico annectit. Audet etiam totum Afrum illum patrem promittere. Vereor ut isti calori frigidam tuo libello suffundas. Luculentissimam ad Ablancurtii quæsitam responsionem suam cum summa voluptate fructuque legi: magnamque habeo gratiam quam ille agat plenissimam. Cum tamdiu distuleris emittere Trigam tuam de Mutuo, expectare adhuc aliquantisper juvet, & Quadrigam e carceribus effundes. Andegavensis enim ille Antecessor Germanus credit se operæ grande pretium fecisse, vultque suas contra te notationes publicare. Sed de mora tua mœnendus erit Talæus, cui ante trimestre librum tuum promiseras. Hodie mittitur ad Brassetum Regium Diploma cum litteris sigillatitiis ad Ordines & ad te. Tu vide ne deliberes, sed in qua es statione maneat; modo scilicet illi officio suo fungantur. Tum querentur hic satis multi, male positam sibi pro te operam, qui beneficium Principis cum amore patriæ & consuetudine amicorum conjunctum, insuper habeas; sed evanescent post ostiduum omnes istæ querimonie. Tu vero huc si venias, totam vitam servies miserabiliter, nec, quod nosti apprime, præstabitur pacta fides. Nuper a Nuncio Pontificio rediens Motha Vahierius, dicebat coram magno virorum eruditorum confesso (ego quoque aderam) velle Apostolicum de tuo in Galliam reditu controversiam facere, te enim pestilentissimum hæreticum, Romanæ Ec-

clesiæ

clesiæ hostem infensissimum, in Christianissimum regnum cum honore redire, immo vocari (unde si in eo esses, deberes ejici) non esse quod ferri possit. Præsta te virum, & fortunæ tuæ faber esto. Quod præstare potuimus amici, præstitimus: quod promiseram ab inexpectato auxilium, non inane, adest ecce cum Douchantio Hugenus. Dimica fortiter & defende causam tuam. Præsto adsit DEUS, cujus gloriæ tuam libertatem tribuendam verum est. Nos interea μετέωροι expectabimus, quod tibi consilium federit. Tandem Epistolam Comatam legimus, sed vicibus repetitis. Quis enim uno spiritu eam legat? Interrogabat quidam satis facete, quantus futurus esset liber cujus tam grandis Epistola. Omnes sane stupent & copiam mirantur. Æmuli, quorum video te magis scire velle & explorare, quam amicorum semper faventia judicia, dicunt esse calami sine exemplo intemperantiam. Meam sententiam promere vix audeo: suspectus enim tibi sum. Sed quia verus amor in causa est, liberius quid de eo mihi videatur declarabo. Quod præcipuum erat, Paulinus nempe locus, non poterat nitidius explanari; fortiusve urgeri adversus fanaticos Dordracenos. Cætera eruditionem omnigenam, infinitam, elegantemque produunt. Alias de quibusdam, extra principale tamen argumentum, inquiram diligentius. Interea tantum monebo frustra te culpate consecraneos nostros, quod in Bibliis Gallicis summi Judæorum sacerdotis pileum expresserint κωνοειδῆ, cum teres & rotundus fuerit: & hoc postremum verissime affirmas. Verum quidem est olim, hoc est ante annum Mille-simum quingentesimum octogesimum octavum, quo vetus nostra versio additis iconismis recensita est, nostros homines hunc errorem errasse, sed ab illo tempore ex sententia Hieronymi in epistola ad Fabiolam, ista Pontificalistia reformata est, nec in ullius reprehensionem incurrit. Vale tu cum tua & me jam solo, mea cum parentibus peregre profecta. Lutet. Parisiorum. v. Novemb. CIA IDC XLIV.

EPISTOLA XCIX.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Euglanum Batavorum.

EU me redigis, ut de scriptis tuis, deinceps silendum mihi sit omnino. Ut enim ea, quæ docti & probi omnes in cælum efferunt, ego quoque laudem, æquo animo ferre non potes. Si etiam æmulorum ad te defero querimonias: nec illis patientem accommodas aurem, & eos statim stultitiæ & imperitiæ revincis. Hoc tamen postremum eligam, quod præ priore maxime arridet. Immo quicquid culpes & vitio mihi vertas, ab utroque meo instituto non recedam: & laudanda laudabo amicissimus, & de malevolorum suggestionibus, vel etiam nugamentis monebo. Non enim omnis amor cæcus est, ut iusto nequeat secernere iniquum. Certe summus meus erga te amor, qui in virtutibus tuis altas egit radices, oculatissimus est & perspicacis-

simus, non cæcus, non luscus. An vis ut oculos mentis corporisve eruam mihi, ut de te sanius judicem? Tu vide quid præcipias, certe non parere certum est. Placet mihi mentis hic gratissimus error, nec sanari unquam sustinebo: si me amas, & sane amas, ama me quæso cum isto amoris erga te mei μέτρω καλῶ, πεπεσμένῳ, σεπλευμένῳ ἢ ὑπερεχνομένῳ; sine me in isto vivere, in isto mori. Sine morem in hoc tibi a me non geri. Tu ama me ut libuerit, sed patere ut amoris erga te mei modus sit, sine modo te amare. Beverovicium studium laudo: sed non satis capio, quomodo Coma tua, Hebræo, Græco, Latino cultu, ornata & interstincta, Belgicæ plebi placere poterit. An tot locorum veræ suæ lectioni restitutorum, nitorem & elegantiam capit miles, nauta, artifex Batavus, sequior integerve sexus? Impatienter expecto quid de te rebusque tuis statuerint Academica comitia. Diploma literarumque regiarum calcar currentibus & bene affectis animum addiderint. Douchantii memorem gratumque animum exosculor. Mitto ecce alterum *ὑποστασμάτιον* ex ejus ad Launæum epistola, quod si vera narrat, nec dubitare fas est, magnam in spem adducor omnia ex voto nostro successura. Et in hoc triumphabo, si opera industriæ amicorum meorum tibi non fuerit plane inutilis. Sed quid fiet Bullialdi nostri dedicatorio epistolio? Ejus Astrologiæ Philolaicæ editio absoluta est. Universi operis singulos libros singulis heroibus dedicavit: Unum tibi, cui inter cætera proximum in patriam a Regina regni que Primatibus procuratum reditum gratulatur. Nisi omnes ejus demonstrationes Mathematicæ firmiori fundamento innitantur, immensus viro optimo labor perit. Mantissam tuam ad Ablancurtii quæsitam cum Menagio communicabo, qua eam ad amicum mittat. Penes me est Bochari Commentarius Geographicus amplissimus ad caput decimum Geneleos, in quo tui honorifica pluribus locis mentio. Multa eruditione plenum opus & in argumento sacro omnes Prophætarum literarum fines pererrans. Vereor ut Sommero, cui *Ebenbitare* commisit, secius aliquid acciderit, de eo enim nihil dum audivi. Stuartii vocationem ad Professionem Philosophicam ex animo tibi ipsique successisse utrique vestrum gratulor. Sed Rivetus queritur se incio id a te gestum esse. Deum veneror ut te, tuam, tuos, tuaque omnia fortunet. Vale. Lutetiæ Paris. ipso Martinalium Novembrium die. CIO IXC XLIV.

E P I S T O L A C.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

FAcere non possum, quin tibi assentiar, de vitioso, ante tuam emendationem, Hesychnii loco: nihil tamen vetat, quin Tarsici λόγος dicti sint etiam Cilicij; cum constet Tarsum Ciliciæ fuisse metropolim. Sed cum nihil habeam quo id probem, omnino in tua expositione, cui nihil contrarium adduxi, nec etiam adduci posse existimo, acquiescendum est. De ea ex solita formula, ago gratias.

tias. Jam de nonnullis plane curiosis, te interrogabo, quæ in Epistola Comata maluisti non exprimere clarius. Videlicet quod sit illius Divionensis Senatoris nomen, qui risu emortuus sit, dum videret obesulum virum in equum frustra annitentem? Ego etiam, cum istud spectaculum mihi ob oculos pono, a risu temperare nequeo: ob quod tamen, nec in rem præsentem, vita fungi vellem. Contendit tonsuram clericalem Gregorio Magno demum sedente, in Ecclesiam Romanam introductam esse; hoc est sexto sæculo: contra tamen facere videtur Synesii, qui quinto sæculo vixit, locus a te allatus. Quare enim Cyrenes Episcopus τὸν ξυραγίον χειροποίητον diceret esse εὐσεβῆ, nisi sacras inter Ecclesiæ caerimonias hæc tonsura celebrari tum esset solita? Præterea sciam libentissime, quo in loco Burgundiæ tuæ, vel Galliæ nostræ, nuptæ & viduæ cum capitis cultum præferant, qui a te notatus est pag. 643. Hoc enim τῶν γελωίων γελωιώεσσαν videtur. Sed maxime scire velim nomen istius fanatici Dordraceni, qui tantam tibi gloriæ segetem sua vesania dedit. Nescio cur perpetuo *Uxerium* voces Armachanum Antistitem, qui se perpetuo *Usserium* dicit: curve *Nicanam* Synodum, quæ *Nicena* scribi debet, cum Græce scribatur Νικηνός, non Νικανός. Sed hæc leuiuscula ἢ οὐδὲν ἀνά. Vides quam multa te rogem? sed ea omnia nullo negotio profligabis. Alias vereris tibi grave onus imponere. Heraldus etiam meam gratiam captat, frequenter inuisit. Quod scripseris eum misere hallucinatum de Canonicis Regularibus fert impatientissime. Immo, inquit, præstabo me verum dixisse, nec in ejus reprehensionem propterea incidere debuisse: habeo quod reponam, & semel adhuc in eum insurgam, postea faciat quod voluerit. Bene de eo sum meritus. Hanc jam a me inquit gratiam, ut contumeliose Jurisconsultum appellet. Jurisconsultus sum fateor, ipse de mutuo alienationem non esse ita disputat, ut constet Jurisconsultum non esse omnes, qui ita censent. Si Schotanus ei accedat, nec ambo poterunt veritati creare præjudicium. Otiosi illi sunt, quibus vacat quodlibet effutire. Ego in forensi vita occupatissimus istis nolo detineri. Modeste scripsi. Etiam cum ab eo dissensi, cum honoris præfatione designavi: ille autem, virum novi, sibi non temperabit. Hoc me male habet, quod ejus amicitiam, quam magni faciebam, mihi periisse nulla mea noxa videam. Talia ille multa ὅσα κένεις. Tu vero age quod agis, nec auctor tibi sim ut ob ejus timorem, iracundiam, minas ab incepto desinas. Jacta sit alea. Nec id me male habet, sed tantum quid literæ Regiæ istuc missæ effecerint, nec ne. Quod proxima septimana nescire gestiam. An ex quo Beverovicium Epistolam tuam Belgicam fecit, populus exuit labem ἀπικάρσεως? qua turbabatur Ecclesiæ Dordracenæ εὐκοσμία ἢ εὐταξία. Interea Deo commendo ἢ σὲ, ἢ τὴν σὴν, ἢ τὰς σὰς, ἢ τὰ σά. Etiam uxor, quæ domum reversa est, una salutatur. Lutetiæ Paris. XIX. Novemb. CIJ ICX XLIV.

CL. SARRAVII
EPISTOLA C.
CL. SARRAVIUS

Claudio Salmafio.

Lugdunum Batavorum.

Nuper æger & κλιώμενος, Gallice, alienaque manu, aliorum scripti cum querimonias, tum spes meas. Jam autem paulo valentior, ad confuetum revertor officium. Et ante omnia, DEO OPT. MAX. ago gratias immortales, quod tibi firmum immotumque propositum dederit istic manendi, spretis aulicis nostris officiis. Certe licet omnia etiam tuta timerem, hoc ipsum tamen quod a te potissimum pendere sciebam, a virtute summa, eximiaque pietate tua semper mihi sum pollicitus. Hominum nostrorum inanem, de te huc evocando, laborem, sæpe apud me ridebam, sæpissime indignabar. Nec vana spe lactabar τῶν κερῶν bonorum votis & conatibus, quantumvis tenuibus, non defuturum. Hæc ego fiducia sustentatus bene ominari non destiti. Bene sit Launæo, Douchantio, Vosbergio, Hughenio, Bonchorstio, Vevelichonio, Spanhemio aliis omnibus, sed præferam bene sit, bene sit Serenissimo Arawionensi; qui consilio, opera, re, opus istud ad optatum exitum perduxere. Ut enim contrariis Caiz tuæ votis ullo modo movearis, ut possit illa hoc ἀπετέλεσμα disturbare, non est ere, dignitacve tua. Quamvis enim auctius illud stipendium modicum sit, at certum est & securum, nullis per urbem discursationibus vel salutationibus potentiorum frequentioribus parabile. Manet tibi libertas illibata, honor integer, quæ salva hic, nisi cum summa difficultate, retineri a te non poterant. τὸς ἄλλοις πλεονεκτήμασι utere fructe diutissime; hæc votorum meorum summa est, hic cumulus. Bullialdum hodie vel cras mihi assumam, qui mecum in Bibliothecam Regiam ascendant, ut diligentius & ἀκριβέστερον investigemus Basilium Patricium; nec fieri potest, ut post tot tantaque a te data indicia sagacitatem nostram effugiat. Postea ocyus describam desideratum caput & ad te mittam. Proxime, quod jam rogas, misi, pariculum regii Diplomatis: simillimum est illi, quod cum Principe Douchantius communicavit, alterique quod Briannus comes misit, vel mittere debuit: & authentico omni ex parte consentaneum. Ego qui ea omnia vidi & religiose ab amanuensi meo describi curavi, sancte id affirmo; & verissimum esse præsto; præter signa eorum, qui de exempli juxta exemplar veritate testimonium locupletissimum perhibeat. Inter eos non scripsit Julethius, quia Secretarii regii munere, quod in filium transdidit, se abdicavit. Filius autem scribit satis incerte, nec idcirco ejus manu uti consultum judicavi. Ego quoque de *Ebenisare* valde sum sollicitus, nec quid τῷ ὄντι acciderit rescire potui. Penes me est Astronomiæ Philoliciæ Bullialdi nostri exemplar unum ad te mittendum, quod prima quaque occasione ad te curabo. Liber est satis grandis, forma, quam in folio vocant, in duodecim partes divisus: singulæ singulis hoc ordine incipitæ Coadjutori Gondio, Tolonensi Episcopo Danasio,

nafro, Rigaltio, Præfidi Pontaco, Salmafio, Drufo, Ambrozio, Petro Puteano, Lullerio, Gaffendo, Jacobo Puteano, Jacobo Augusto Thuano & Naudzo. Sed facere non poffum, quin hic addam aliquam partem illius ad te epiftolæ; cujus etiam participem faciam Rivcam. *Ut tibi honorem habeamus, exemplo fuo præcæm Rex ipfe Chriftianiffimus, optimæque Mater ejus Regina, qui que omnes rerum administrandarum fufinet viri fapientes & de fama totius regni folliciti, qui te patris tui decus, in eam honorifice revocant, nec exteram gentem fpoliis ac ornamentis noftris duntaxat fuperbire pati queunt; quod certe gloriæ ipforum non minus cedit quam tuæ. Gaudium quod in finem tuum effundendo amplectere, lætitiâ tibi fignificans; quam ænimis noftris injicit reditus tuus nobis expectatus.* Interim Vale Tu & Tua; cui cafta fauveat Lucina. Lutetiæ Parifiorum II. Decemb. 1610. 16c XLIV.

E P I S T O L Æ CII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmafio.**Lugdunum Batavorum.*

DE certo confilio propofitoque tuo iftic manendi (ut ibidem aliquando quiefcant offa tua molliter) nunquam dubitavi: nec apud me adeo follicite caulam iftam agere debes. Scio etiam quibus difficultatibus torquearis, & præcipuam tuam effe, nec parum difficilem, curam ut eas cures. Quæ olim decumbens didicaveram, ea ex aliorum mente, neutiquam ex mea, erant: etfi autem ea duriora forfitan exiftimaveris, fcito tamen me plus fatis ea emolliviffe. Tertium quod duxifti filiole funus; argumentum Caiz tuæ fupeditabit de irato cælo conquerendi, cujus inclementiam, fane afperam in re omnium tenerrima, experimini. Sed filentio venerari oportet Superiorum, non dicam injurias, fed plagas & calamitates; quemadmodum de beneficiis non loqui impium eft & nefarium. Ab hac aula nihil tibi eft formidandum: nifi enim Magnates ab amicis tuis moveantur & impellantur, vix de te cogitabunt. Illi quippe litteras litteratosque omnes, ut parum bruiditos homines decet, negligunt. Nihil itaque hic fiet nifi quod volueris; cum id omne a te pendeat: nec ftabis inde vel cades nifi tuo arbitratu. Prolixioris operis edendi quam habere te affirmas voluntatem laudo, ut trahatur tempus in mediam ætatem: interea de arte alia cogitandum erit, ut autumnus etiam accedat; aderitque adjutor DEUS, qui nunquam fuis defuit. Ut alia dicam, non fine ratione infaniebat Heinſius, quando omnem movebat lapidem, ut Bit-terrenſis Eccleſiaſtæ naſcentem Genevæ foetam diſturbaret. Si quid enim ei veteris adhuc famæ ſupereffet, poſt acceptas a te ſtrages, id fane facili negotio profligaret Joannis Croii ſacrarum & hiftoricarum obſervationum in novum foedus pars prior, quæ jam hic proſtat & in omniunt manibus verſatur. Sola fere prolegomena doctiffimus adverſarius attingit, & tamen niſi te excipiam omnes mirabuntur, quot & quanta ineptiæ & inſcitæ monſtra debellet, im-
peri-

peritiam, negligentiam, oscitantiam, ἀκρίσιαν illius Criticorum Solis omnibus paginis παραδειγματίζει. Etiam Hellenisticæ somnia vocat ad partes, ipsissimisque utitur rationibus, quas olim in eodem argumento laudavisti, ut eas ex libris tuis descripsisse videatur. Certe per tua incedit vestigia, nec nomen tuum ei unquam in ore, nisi cum aliquo meritissimo & dignissimo elogio. Perit funditus Batavus Exercitator. Proceram illam quercum securis tua dejecit, omnium jam patet injuriæ πᾶς ἀνῆρ ἐυλεύεται. Sunt tamen satis multa invidiosius proposita & cavillatoria, quæ pressius examinata, leviuscula, si non falsa, judicabuntur. Posteriores partem pollicetur vir eruditissimus, & audio eam jam affectam esse; quod tamen vulgandum non est, ut incautum feriat alterum hoc telum. Hic Petrus Marca librum edidit de Primatu Lugdunensi, aliisque Primatibus: nondum eum legere vacavit: quod ubi attentius exequi datum fuerit, tum ad te scribam quid tui sit, & si ita videbitur, mittam; sunt enim ista tui fori. Vale. Lutetiæ Parisiorum. XVI I. Decemb. MDCC XLIV.

EPISTOLA CIII.

CL. SARRAVIUS

Claudio Samasio.

Lugdunum Batavorum.

Tibi puerperæque tuæ gratulor de nova columna, qua domum tuam fultam ornatamque scripsisti. Pro tribus filiabus, quas sibi Æternus & Bonus Pater assumpsit, qui unum filium reddidit, plus donavit quam accepit. Illæ sane ut plurimum familiarum sunt impedimenta; mares vero, vere σύλοι τῶν οἰκῶν. Cæterum in hoc triumpho, quod omnino consilium meum Militiam tuam mihi non inscribendi, tibi placuerit. Regium illud munus privatam fortunam meam superabat, ut apprime Principem decebit. Sequere ergo omni ex parte sententiam meam, alias; *Hæc dicam mea sunt, injiciamque manus.* Solis quippe Regum filiis Imperatorumque nepotibus cedere didici, ubi de gloria & immortalitate agitur. Interea abunde erit mihi amicitiaque nostræ, in alicujus opusculi tui angulo & recessu nomen meum legi. Erravi nuper, nec Amyraldi librum videram, cum ad te scripsi ejus tractatum de vitæ termino editum esse cum aliis opusculis Riveto nostro inscriptis. Ita id esse ab aliis intellexeram, quod verum non est. Exiguo volumine continentur dissertationes Theologicæ quatuor. Adversus Bergium & Spanhemium binæ, utriusque nomine tacito. Tertia est de Oeconomia personarum in operibus divinis. Postrema de jure Dei in creaturas. Auctor ante octiduum curavit unum exemplar ad virum dignitate amplissimum, omni virtutum genere præstantissimum, sibi unice colendum, SS. Theologiæ Doctorem ac Professore dignissimum & Ecclesiæ, quæ Hagæ Comitum est, Pastorem vigilantissimum A. R. In Diatriba, quæ Gratiam Universalem statuit, sunt quædam γλυκυτατέως disputata, quæ vereor ut æquo animo ferat eruditissimus

Adver-

Adversarius, eaque sine fastidio concoquat. Sunt enim animis Cœlestibus etiam suæ iræ. Aderat mihi nudius tertius Joannes Croius, qui occasione nationalis Synodi in urbem venit. Habere se dicit ad editionem paratos viginti tres alios libros priori omnino similes, in quibus non belle habetur Doctor Monosyllabus. Ubi advenerint Epistolæ Comatæ, una tuo nomine donabitur. Tu autem *ὡς τράχηλα* extrude; quam habes adversus Caussidicum Parisiensem paratam, defensionem tuam, immo & aggressionem. Audi hominis *ἀναίχουριαν*: audet quippe in te iterum insurgere. Dixit mihi Olivarius Devarenes, qui ejus Res judicatas parum vendibile mercimonium expertus est, se recusasse typis suis committere libellum, quem contra Salmasium a se scriptum ostentabat. Efficiet aliquis Loyolita ut typographum inveniat. Certe si quid hujusmodi contingat, non parcam pecuniæ tuæ & *ἐκτρομα* hominis furiosissimi literis meis includam. Verum occupa ejus fauces comprimere, alias rabula ille non obtundet. Sed an rursus adversus hunc *μανικόν* calamus stringes? Nolim factum: quin imo ut omnia ista deliramenta senilia spernere velis *δέομαι καὶ ἀντιβολεῶ ὡς ἐκπένεσται. Ταῦτ' συνεχῶς λέγω, καὶ λέγων ἐπέυσσμαι*. Quis enim modus tot refellendarum ineptiarum, in quibus quicquid dicas, multum tibi perire temporis necesse est. Ne queraris me nullum tibi suggerere argumentum scriptionis: en tibi ex notis tuis ad Historiam Augustam pag. 287. *Boetiam* vocant veteres libri, quæ est *Beotia*. Multos vidi versavique libros manu exaratos; verba tua legi, nusquam aliter hujus Provinciæ nomen in illis scriptum inveni. *De cujus scripturæ ratione dicam ad Solinum*, vel doce ubi id illic docueris, sedulo enim quæsitum non reperi, vel jam id si lubet expedi. Præterea in Epitaphio Mariæ Scotorum miserabilis Reginae, apud Cambdenum in Annalibus Elizabethæ, quid est TACITUM REGALE? quis unquam jus regium *καὶ τὴν ἀνυπευθυρίαν βασιλικὴν* ita vocavit? An veterum aliquis *τὴν πρώτην* Regum *Regale* simpliciter dixit; ut *tacitum regale* sit jus regium per se, ut loquuntur in scholis, & sine ulla explicatione; satis monere Reges sui officii. Hæc mira loquutionis formula mihi videtur & ad veterum puritatem parum accedere. Istud mihi quæso enarrare velis. Interim Vale tu cum tua, a me & mea. Lutetiæ Parisiorum. pridie Cal. Januariæ. Anno CIO IXC XLV.

E P I S T O L A CIV.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Fervet jam Synodus nostra, & parum adhuc convenit delegatis Patribus. Jurievius Molinæi gener statim concionem habuit parum modestam ad populum. Ecclesiæ *πρεσβυτέρων* de ea exposulavit apud Synodum, caveret scilicet illa, ut quos ad Homilias præponeret deinceps, minus proterve loquerentur. Commendaverant Oratores Ecclesiam Parisiensem, tum a pruden-

O

tia

tia civili, tum a perfecta unione, quam imprimis retineri Univerſæ Galliæ Orthodoxæ intereſſet. Falcarius placide & leniter peroravit. Meſtrezatus vero commotius dixit, quaſi cogitarent illi noviffima Alenconenſia decreta reſigere, quod fieri non debere fatis multis rationibus docuit. Volunt illi omnia ſibi licere. Cumontius, qui Regias partes tutatur, renuntiabat nuper etiam miniſtros verbi divini homines eſſe. Nunquid tu quoque in ea ſententia? Homines ſunt, nec ab illis humani quidquam alienum eſt putandum. Literæ Riveti lectæ ſunt in patrum ornatiffimo conventu & laudatæ. Sed quæ a Leydenſi Academia miſſæ ſunt, quanquam non improbatæ, minus tamen placuerunt. Has procul dubio Germanus Profeſſor concinnaverit. Jam bis ſcripſi de Amyraldi libro R. Riveto inſcripto cum titulis honoratiſſimis; nec habeo quod ea de re addam. Auctor coram ſe ſuaque tuetur fortiter, nec quiſquam eſt, qui cum eo pedem conſerre auſit. Sed Adverſarii Judices ſedent & eis auctoritas eſt pro ſacundia. Quis futurus ſit exitus, vixdum prævideri poteſt. Sed niſi tandem conveniant, in mutuam perniciem diſſentient, & magna labes Eccleſias noſtras invadet, quod Deus avertat. Libros Marcæ & Arnaldi habebis proxima amici occasione. Laudo conſilium tuum publicandi primam illam partem libri tui de Primatu Papæ. Memineris addere præfationem adverſus Henotas, nec indictus omittatur locus e Synodi Florentinæ commentariis, quem olim ad te in Burgundiam deſtinavi. Poſſum iterum mittere, niſi commode inter ſchedas tuas tibi reperiat. Non novam tibi hujus operis tractationem fuiſſe, teſtentur Nilus & Barlaamus olim a te, Heidelbergæ cum eſſes, Hanovizæ editi. Cum jam iſtius libelli exemplaria deſiderentur, quidni recudatur poſt primam hanc partem? quinque ſexte *περαδιος* iſto negotio deſungentur typographi, dum magnificam præfationem adornabis. Impatenter expectabo literas, quas ad Launæum meum pollicoris: nec ulla in re mihi poſſis magis gratificari. Ei enim ego plurimis de cauſis obnoxius, gratum animum tuum imputabo, quem ille mihi tibi que, cum ſumma humanitate, acceptum feret. Rogo ergo ne oblivifcaris, promiſſamque Epistolam inſuper habeas. Sane ille magno & prompto animo amplexus eſt hanc tibi inſerviendi occasionem, & apud Douchantium, amicum pluſquam intimum, ſollicite & callidiſſime promovit. Hic omnes valeamus, vos etiam totum hunc annum cum ſequentibus omnia bene valete. Lutetiz Pariſiorum. 6. Januarii 1645. Expectata diutiſſime exemplaria Epistolæ ad Colvium nondum advenere.

E P I S T O L A C V.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmatio.**Lugdunum Batavorum.*

INtenſiſſimum & penetrabile gelidi Boreæ, quod urit & ſecat, frigus, facile me apud te excuſaverit, ſi pauca tantum dixerō & breviffime: cum præterea

terea nullas a te hac vice acceperim. Arnaldi liber, vel potius Sansyrani nepotis, contra Jesuitas & præcipue Racovisium Episcopum Vaurensem eorum assentatorem, de SS. Petro & Paulo binis Romanæ Ecclesiæ, in unum a Papa representatum, convenientibus capitibus, amplius non prostat. Cancellarius, qui Loyolitis aperte favet, apparitores misit, qui Bibliopolam in vincula conjicerent & exemplaria asportarent. Hi strenue & fideliter mandatis obtemperaverunt. Sed Henricus Boucherus collega & amicus summus meus, cum sciret me uno ad te mittendo opus habere, statim suum exhibuit, ut eo te suo nomine donarem. Itaque id quam potero citissime ad te mittam cum Petri Marcæ libro De Primatibus. Cæterum quod scripsit Arnaldus tale est, ut Romanensium nullus post ejus probationes id confutare audeat. Certe, quod binos illos Apostolorum coryphæos spectat, non est novum dogma, quod olim verbis disertissimis scripsere Irenæus, Ephiphanius, Leo, Gregorius, alii. Ex Romanistis Bellarminus idem tuetur. Cum ergo adversarii, turpis ignorantix rei, non possent adversus librum scribere, maluerunt eum proscribere: quod facile a Magnatibus, qui ipsis sunt addictissimi, qua pollent apud eos auctoritate, impetrarunt. Vale. Lut. Parisiorum. xiv. Jan. 1613 13C XLV.

E P I S T O L A C V I.

C L. S A L M A S I U S

*Alexandro Moro.**Genavam.*

REddite mihi sunt Amici tui Observationes in Prolegomena jacentis & afflicti auctoris; pro quibus magnas tibi debeo, & ago gratias. Opus est eruditum, varium, elegans, multijugi doctrina & lepore refertum. Placet præsertim *θυμὸς ἀγώνων*, quo hominem audacter, nec sub persona, aggreditur. Si autem in solo pæne hærens *προπηλαίω*, tot incitiæ & ἀκρισίας portenta profligavit, quid non speremus amantes, ubi ipsa adyta referaverit? Unum vereor, ne languescat ejus impetus, quia adversarius nihil est repositurus. Tantum enim vivit ut bibat, in sua quondam fama sese jactans, cum de futura desperet. Quod cum dico, vides opinor, nullas esse Principis partes in hac fabula, nec is superis labor est. Ex animo doleo dividiã natam inter summos heroas nostros. Quam nacti sunt Spartam ornare pergant; communemque hostem junctis animis armisque impetant. Illum qui feriet, mihi erit Carthaginienſis, nec se amplius laceſſant. Vale. Lut. Parisiorum. xv. Jan. 1613 13C XLV.

Claudio Salmasia.

Lugdunum Batavorum.

EXcursum de inventione Typographiæ debes Doctori Medico Mentelio, qui dicit se genus ducere ab illo Mentelio, cui nobilissimam illam artem vult debere natales suos. Cum autem te magni faciat, lectorem esse te voluit & iudicem suæ lucubrationis. Laudo consilium de separatim editis tribus tuis opusculis. Quia nondum adsunt exemplaria Epistolæ ad Colvium, malim, nisi aliter sentias, ea omnia simul *δραψιλευεσθαι*, quam singula, & ita prioris muneris mora purgabitur. Mittam cum Arnaldi & Marcæ opusculis Hugonis Grotii librum, de imperio summarum potestatum circa sacra, quem tantopere expetis. Eum mihi non modico furaptu in describendo comparavi. Eximium est magni viri opus, quodque merito suo possit cum ejusdem auctoris cæteris omnibus componi. Cum olim esset in Batavia, nata est ei occasio hanc illustrem controversiam tractandi, quam magnifice executus est. Jam vero nihil hujusmodi sapit: & plurima illic leges, a quibus postmodum mutata sententia, vel potius animo, quam longissime recessit. Cæterum cum mecum communicaretur apographum, ad quod meum descriptum est, hæc mihi lata est ab illustribus fratribus lex, quam tibi quoque ferri æquo animo patiaris necesse est, ne scilicet extra Musæum educeretur, vel saltem ne describeretur. Postremum hoc nisi promittas, non mittere certum est. Ita enim quam dedi solco fidem religiose servare. Proximo mense istuc advolabunt Gallicæ hirundines, quæ vobis ver reducent, eaque referent quæ brumales nostræ noctes excluderint. Brevi, sed tamen sufficienti responso tuo ad quæstiones de Chalcolibano ex debita solitaque formula ago gratias. Ad postremas tuas jam venio. Ex animo dolco dissidium natum inter summos Theologos amicos nostros; Spanhemium dico & Amyraldum. Hic existimavit necessitatem sibi impositam Thesis de G. U. respondendi, quod ille dissentientes scripsisset *esse cætera orthodoxos*. Ubi enim Ministro, Professori verbi divini, *τῆς ὀρθοδοξίας* fieret controversia, silere turpe esset & nefarium. Inde causæ irarum ex duabus istis vocibus. Sed modeste agit & cum præfatione honoris erga eum, quem arguit, objectiones diluit, ad octo quæsitæ in Epimetro contenta respondet, & quinquaginta erotemata reponit. Ante mensem dicebat mihi auctor, se exemplar unum ad Rivetum, cui etiam opus inscriptum est, cum epistola solerti & eleganti, misisse. Videte ambo, Te Rivetumque intelligo, ne quid ex hac, quam vereor inter hæc duo fulmina, collisione, Ecclesia detrimenti capiat. Quam nacti sunt Spartam ornare pergant, communem hostem junctis animis viribusque impetant. Eum qui feriet, mihi erit Carthaginensis, nec se amplius laceffant. Quia sæpius mihi significasti Spanhemium te summo amore prosequi, virumque of-

ficio-

ficiosissimum tua prospera & adversa etiam sua duxisse, facile adducor in eam sententiam, illum tuis pacis & concordie consiliis accessurum. Nec male positam in isto negotio operam tuam velim arbitreris. Nos quoque hic alterum sufflaminabimus, ne tenuis scintilla grande excitet incendium. Librum quem rogas, non mitto, tum quia poteris eum a Riveto nancisci, tum quia mittendi non est facultas, nondum enim prostat. Auctor pauca secum attulit exemplaria, quæ Bibliopego compingenda tradidit. Dum abest apud Carentonenses, quid eis actum sit nescio. Causa Salmuriensis in Synodo ventilata est & discussa. Rei absoluti sunt, nec in Alenconenses Canones quidquam ab illis esse peccatum pronunciatum est. Decretaque aliquot condita, quibus concordie fortius stringendæ in posterum consulitur. Plenius singula narro in Gallicis ad Amicum Hagiensem. Ingenium Heinsii, sui laudatoris, suspicio. Homo sui amantissimus, ne solitis laudibus fraudaretur, maluit sibi canere, quam suavissimo illo acroamate carere. Promissam ad Launæum Epistolam rogo & flagito. Vale tu cum tua a me meaue. De Tacito Regali & Boëtia scribes quando vacabit. Lutetiae Parisior. 20. Januarii 1645.

E P I S T O L A C V I I I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

NE deinceps exoptules, nullum a me tibi prolixioris scriptiois suppedi-
tari argumentum, Ecce tibi e sacris, uti reor, amplissimum. Vetus est,
nec hodie aut heri nata, controversia, & sane ardua, inter Theologos, *De*
Imputatione peccati Adami. An scilicet ut poenæ, sic culpæ malum nobis pe-
pererit? Dicunt qui affirmant; Omne genus humanum in lumbis primi pa-
rentis ab ejus fato, factove, pependisse: ejus itaque casum omnes posteros af-
flicisse. Qui negant, fatentur quidem per unius peccatum mortem omnes in-
vasisse, nec tamen omnes idcirco peccatores habendos, sed unumquemque
suo merito damnari. Exemplo rem illustrent; Miles in excubiis positus ob-
dormiscit, occiditur: tum reliqui commilitones, male in ejus vigilantia quie-
scentes, ab hostibus opprimuntur. Unius culpa omnes pereunt, non est ta-
men omnium culpa, sed unius. Vel potius, Prodigus in lauta re pater in lu-
stris & ganeis fortunas suas dilapidavit; filii deinde ut & patri in minus hone-
sta paupertate, vita est transigenda. At unius patris vitium est, miseria
etiam filiorum. Tertium accedat ex versu Horatiano, *Quicquid delirant Re-*
ges plectuntur Achivi; An etiam Achivi delirasse censendi? Præterea non
potest pati justitia divina, ut sit ita innocenti, sicut & nocenti. Genes. xviii. 25.
ut filius ferat iniquitatem patris. Ezech. xviii. 20. quin imo anima, quæ pecca-
verit, ipsa morietur. Deuter. xxv. 16. II. Reg. xiv. 6. Utraque sententia ma-
gnos habet assertores. Prior Augustinum, Ambrosium, Chrysostomum,
Theophylactum, Bezam. Posteriori favere videntur Hieronymus, Theo-
doretus

doretus, Erasmus, Leo Judæ, Junius, Tremellius, Martyr, Marloratus, Vatablus, Chamierus, etiam Calvinus; plures non consului. Magnum autem est momentum hujus controversiæ in explicatione Paulini loci epistolæ ad Romanos cap. v. 12. *ὡσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς πᾶν κῆρμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ἡ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.* Postrema hæc verba ἐφ' ᾧ trahunt omnes in suam sententiam. Alii *in quo*, nempe Adamo, omnes peccaverunt: alii *eo quod, per hoc quod, quatenus* omnes peccaverunt. Nec nauci est hoc discrimen, cum ex hac vel illa explicatione, alteram opinionem stare vel cadere sit necesse. Te vero hic ego appello, qui linguæ Græcæ penetralia adivisti, totasque Athenas cum Alexandria & Cilicia imbibisti, ut hujus locutionis vim explanes & in nobilissima lite pronuncies. Nequid autem te celem, scias a Synodo negantem opinionem atro calculo notatam. Quid in causa Milleteriana pronuntiatum sit, discas ex actis quæ mitto. Dominica die lecta fuerunt in publico Ecclesiæ confesso. Miser deliberat quid agat: vellet olim ad Pontificios defecisse, ut enim eo unde ejectus est, redeat, spes nulla superesse videtur. Epistolam ad Launzum, quam mittere te scribis, non inveni cum tuis, eamque desidero. Vale tu cum tua a me & mea. Lutetiæ Parisior. 17. Februarii. C10 10C XLV. Cum hac sua epistola misit Amyraldus exemplar Dissertationum Theologicarum quatuor, quod proxima amici occasione habebis cum Grotii libro de Imperio Principis circa Sacra. Nihil ad te scribo de loco ex Historia C. P. adversus *ἑνωπύς*, quia dixit Bullialdus se a me monitum, eum ad te misisse. Si quid Amyraldo reponas mittasve, id ꝑ:ocris tuis ad me includere.

EPISTOLA CXI.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Legatum Batavorum.

Grotii librum primo quoque tempore mittam, ut in eo magnam rem quam desideras, quæras. Si eam indicasses, potuissem istum tibi laborem compendifacere. Quamvis magno mihi constet, tuus tamen erit, immo sit, ea tantum conditione qua meus factus est. Non veritus sum ne eum describeres, sed ne pro tua facilitate cum amicis promiscue communicares, qui invito auctore & illis, quorum beneficio eum habeo, cuilibet ostenderent. Nec ulla unquam orta est mihi de tua fide suspicio, quam bonam credo sanctam & sinceram. Sed quid peccavi, si, quam dedi, servo? si conditionem donationi adjunctam religiosius impleo? Cum Legato Suediæ in gratiam non redii, Si mihi animus fuisset eam ambire, non difficulter, ita credo, illam impetrassem, cum ea nulla mea culpa caream; sed tantum quia minus favi ejus consiliis henoticis. Quare autem venerit id tibi in mentem, nescio, nisi forte quia eum apud te honorifice appellavi. Sed male conjecisti, nec te vatem hic perhibebo optimum. Hominem pro suis erga literas non vulgaribus meritis magni facio, nec amare non pos-

possum. Quod fecius sensiscriptive, non laudo, non probo, non fero; nec tamen ideo velim plurima ejus eximia contemni & oblivioni tradi. Tu primas, quod nemo jam negat, obtines: at illi, quod nec itidem quis eatinficias, secundæ debentur. Superiorem æqualemve non habes, hunc saltem alterum a te æquo animo patere. Jam acceperis responsonem ad Theses Spanhemii nostri. Verum non est visam eam lectamque in publico patrum conventu. Vel duo vel nemo illorum eam videre. Certe duo tantum iique auctori amicissimi, non tres. Si aliquid Amyraldo reponat eruditissimus Adversarius, modeste quæso agat. Sed melius fuerit & sane optimum istam controversiam omnio sopiri, nec molestæ contentionis funes diutius trahi. Quod ad Anglicam vel Scoticam vocationem attinet, ostendi tuas litteras uni nostro Puteano, prout jusseras; qui, rebus ibi turbatissimis, nullum esse deliberationi locum mecum censet. Ubi composita & pacta erunt omnia, tum secundum ea quæ proponentur, singula examinabimus. In Britannico regno, docto Rege imperante, parum sibi consultum putabat olim Casaubonus perpetuæ moræ causâ habitare. Illa quippe gens exteros averfatur & odit: Gallos vero odio plusquam Vatiniano. Jam vero Rege bonarum litterarum imperito, quid præsidii litteratorum coryphæus ab eo expectet, qui sibi ipsi non sufficiat? Interea magno tibi honori cedit hinc, illinc, istinc prensari. Rigaltius custodiam Bibliothecæ Regiæ transtulit in Puteanos, qui sedes, ætate proxima, mutare cogitant & illuc migrare. Vale. Lut. Par. x. Feb. 1710
100 XLV.

E P I S T O L A C X.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Q UOD federit consilium Spanhemio nostro post acceptam ad suas Theses responsonem, impatienter expectabo. Dixerat se posse & velle filere, modo Amyraldus omnia lucubrationis suæ exemplaria supprimeret: quod esset, Saturni in morem, prolem suam devorare. At hoc fieri non potest, jam nonnullis, licet paucissimis, quæ omnino repeti non possunt, donatis. Rursum ergo tractet hoc argumentum; sed qua par est moderatione: nec cessabo ea in re offerre, quam promittis, operam tuam. Non vidi locum ex Historia C. P. quem ad te misit Bullialdus, sed descripsit eum ex codice, in quo Casaubonus manu sua in margine notaverat *ενοχος* (ille quoque Thuana domo migrare cogitat.) Sive eos in præfatione insecteris, sive independentes & Accephalos, dignum est hoc stadium in quo decurras. Miror te existimare Legati librum te a me non posse impetrare. Cum aliis quos ad te desert Campius inclusus esset, nisi ejus usuram ad paucos dies extorsisset Blondellus noster, utin eo caput de Electionibus versaret. Jam vero ad me rediit, & hodie vel cras ad te ibit; nec amplius gaudia tua morabor, sed venti forsân velnaves ad transitum
mi-

minus adornata. Milleterius in eo est, ut publicato scripto expoſtalet de Actis Synodi in ſua cauſa reſpondendi. Si quid ſcriberet, provincia mandata eſt Amyraldo, qui cum eo totum biduum de Juſtificatione collationem habuit, ut eum in viam reduceret. De tuo grato animo Launæus meus ſe tibi devinctiſſimum hiſce ſuis literis proſitetur, ego quoque me eadem de cauſa plurimum tibi debere agnoſco. Epiſtola ad Colvium, nomine tuo donati Croius, Langlæus, Amyralduſad ſuos redierunt. Trina exemplaria a Petito præcepi, donec grandis faſciculus, in quo quinquaginta illa habentur, mihi reddatur. Ubi tam diu hæreat, plane neſcio. Ut chartæ reliqua implerem, poſſem te aliqua nova quæſtione vexare, ſed quia es occupatiſſimus, deſinam moleſtus eſſe, cum præterea ternis reſponſum ab otio tuo deſiderem. Vale tu cum tua a me meaque, qui vobis cuncta ex animi ſententia procedere optamus. Lutetiæ Pariſior. xvii. Februarii. C L S C XLV.

E P I S T O L A C X I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmaſio.

Lugdunum Batavorum.

Pro negativa opinione, quam impugnandam ſuſcepisti, poſſem cum argumenta a me allata fulcire, tum alia proferre majus pondus ei dare idonea. At illa juſtitia, cujus curæ nos ſervire verum eſt, litium numeris innumeris nos adeo obrui, ut præne oneri ſuccumbamus. Ut dubitare moverat me acutiſſimi Theologi, & in Pauli idioma & doctrinam non indiligentis ſcrutatoris, Theodoretī, auctoritas, qui ad locum epiſtolæ ad Romanos cap. v. 12. ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτων hoc habet, ἢ διὰ τὴν τῷ προπάπρῳ ἁμαρτίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰσκιαν ἑκαστοῦ δέχεται τῷ ἰανάτῳ τὸν ὄρον. Culpam fateor, pœnam deprecor. Pudet pigetque: de culpa & pœna peccati Adami τὸ κενόμενον male conſtitui. Nec diſſidentium quiſquam culpæ malum negat ad Adami poſteros tranſiſſe, ut & pœnæ. Tantum diſtinguunt illi, quibus faviſſe volui, videri culpam τῷ προπάπρῳ, quatenus eſt actus vitioſus, qui momento deſiit, ab illa ipſa, quatenus eſt labes ſpiritualis totius naturæ humanæ & ἀπαξία eam afficiens. Priori modo imputari negant. Nam nemini ex Adami poſteris Deus hanc dixit ſententiam: Reus es quia Adam mandatum meum violavit, vel ipſe in ejus perſona olim fructum vetitum attingere auſus es. Sed poſteriore & tranſit & imputatur, Deo de ſingulis primi parentis poſteris pronunciante: Reus es quia vitioſus es & paternæ labis hæres. Sic debuifcriptiſſe, quo ita poſito, non tanti eſſe videtur id diſcrimen, ut neceſſe fuerit in prioris opinionis ſectatores ſævire. Non tamen pœnitet huiuſce erroris mei, qui tibi occaſionem præbuit iterumque iterumque Paulinum locum doctiſſime retractandi. Utinam autem & hanc controverſiam aliaſque omnes ad ipſum Apoſtolum enarrareſ! quid dignius ſumma tua eruditione poſſis aggredi? quid Eccleſiæ utiliſ? quid tibi honeſtiſ? Materia eſt ampla & varia, in qua omnis eruditio locum habeat.

Nul.

Nulla hinc deerunt tibi e B. R. subsidia, statim ac illustres fratres in ea refecerint. Cum enim ex illa Georgius Monachus olim ad Scaligerum avolaverit: quidni etiam nunc Catena Græca in Psalmos & alia omnia ad Salmasium? Modo hoc secreto fiat, impetrabis. Tum militia, usuræ, mutuum cum omni jure Græco Romano tibi merito fordebunt. Quid enim omnis prophana literatura ad hæc vere sacra Mysteria? Pluris facio vel unum Euangelii locum nitide explicatum, quam quemlibet sæculi auctorem integre emaculatum vel restitutum. Hoc qui tibi velle dedit, det quoque & perficere. Cum voluptate legi responsum tuam ad Fabroti Epistolam, una distinctione hæcenus non intellecta. Contractus Mutui & Rei mutuo datæ totam controversiam absolviisti. Nondum licuit eam cum Menagio nostro communicare, quod hodie ita spero faciam. Vide ut cætera tua novissima, si non ante alios, saltem neququam post cæteros habeam. Scis enim quam impatienter tua desiderem, quamque studiose ea legam. Et hæc mora fere una causa est, quæ absentiam tuam mihi molestam faciat. Quod si removere possis incommodum, maximo me beneficio mactaveris. Adversus Arnaldi vel Sancyrani opusculum Gallicum de Petro & Paulo Ecclesiæ Rom. Capitibus, de Petro singulari ejusdem Ecclesiæ fundatore, Latine scripsit Isaacus Habertus, cujus librum a te legi necessarium duco. Sed quam rogavi sententiam tuam, quia pronuntiasti; eam religiose colere malo, quam nimia anxietate sopitam litem redintegrare. Croius ad suos rediit, erga Heinsium male animatus. Si promisso opere defungatur, væ Heinsio, væ etiam Boxhornio, quem audio laboranti amiculo parere suppetias. Acer enim est & indomitus, qui que se optionem tibi succedere gloriabitur. Ægre tamen tulit se patroni Galli nomine confutatum in Epistola ad Menagium: adeo delicatuli stomachi sunt homines eruditi, ut nihil possint, duriusculum quod sit, digerere. Homini qua potui ita blanditus sum, ut credam eum tibi minus jam esse infensum. Cum Grotii libro Manuscripto & Amyraldi edito involvi maritimas conchas in heduis tuis repertas, quas patruelis, tibi *ομαίνυμαι*, ad te mittendas tradidit. Existimaverim eas Naturæ potius esse lusus; quam ut ab universalis diluvii tempore illic permanserint. Viri enim nobilis, qui eas exhibuit, fides dubitare non sinit, plurimas similes ibi reperiundas: te præterea *ἀντίπτην* testem laudat. Certe in locis *Ἰθακασίας* vel a mari haud plusculum remotis, verbi gratia in Euganeis ad Patavium montibus, multa hujusmodi inveniri non mirantur, qui sciunt fieri potuisse, immo factum esse, ut aliquando mare eo usque pervenerit. Sed in mediterraneis vestris, hoc est in media Gallia, familiare id esse, summa dignum est admiratione. An veteres Naturæ mystæ aliquid *παρομοίωσις* observare? Certe, quod non abludit, pisces fossiles Aristoteles, Plinius, Strabo memoraverunt. Ecce aliud eruditæ Epistolæ argumentum, disquisitione tua non indignum, dum alia volvenda dies ultro afferat. Replicationem suam, quod minime improbo, instituit ergo Spanhemius; cum præsertim modestiam nos in suis scriptis non desideraturos

pondeat. Maluissim ut vir doctissimus voluisset sibi temperare, nec sibi
controversiam amplius discutere. Sed quia rationes suas id non ferre arbitra-
tus est, meminerit tantum eleganter & docte a se enarrati Paulini loci verba
& sensum sectari, ἀλιθίαν ἐν ἀγάπῃ. Tum demum facilius persuadebit,
si leviter & placide in legentium animos se insinuet, quam si ex præcipiti &
violenta iracundia rem difficilem morosius involvat & turbet. Tu quia aliud
habes quod agas, noli istis diffidiis te implicare, & quam nactus es Spartam
παύτην ἴσθης. Quercetanus medicus fato functus est. Nos valentis: vos quoque,
ita precamur, valete. Lut. Par. xxiv. Febr. cto dxc xlv.

EPISTOLA CXII.

CL. SALMASIUS

Claudio Sarrauo.

Lutetiam.

Uo me vocasti ad vadimonium venio. Scilicet vis expediam naturalem
illam questionem *De ossibus in mediterraneo longe a mari nascentibus*.
Non illa naturæ lus esse existimarem: nihil enim bona illa mater creavit, nisi
aut utile aut necessarium aliquo tempore futurum. Terra omnium rerum quæ
creata sunt, semina & principia continet; tam earum quæ ex ipsa nascuntur
proprie, ut plantarum; reptilium, & quadrupodum; quam etiam illarum,
quæ in medio mari aut in fluminibus generantur: sive illa ζῷα sunt, sive ζῶα,
sive ζωόφωτα. Nam hæc tria genera tam in mari quam in terra, ubi mare non
est, reperiuntur. Ut diversa sunt marina formæ a terrestribus, plurima ta-
men in mari generis ejusdem provenire certum est, qualia sunt in terra nascentia
animalia. Habere etiam homines sui generis non vana est fabula. Quam-
vis in mari ea omnia vivant, a terra tamen proprie ducere originem constat.
In fundo quippe maris, qui terrenus est, aut saxosus, aut arenosus, gignun-
tur, coalescunt, atque etiam pabulum ibi habent. Mare terram ambit, &
aer utramque. Animalia autem ἀερόπορα quæ sunt volatilia, non aeri ipsi,
sed terræ ortum sui debent, haud minus quam terrestria, quam & marina.
Tametsi autem extra mare illa vivere nequeant, quæ in mari oriuntur; aqua per
se eorum principium & seminum non continet, sed terra quam mare operit.
Terra autem illa quæ mari occupatur, non minus sterbarum, fruticum, me-
tallorum, animalium primordia genitalia intra se habet; quam ea quæ non est
mari obrita. Vice versa terra quam mare non tegit, æque eorum, quæ in mari
nascuntur, omnium genitale semen continet, atque illa quæ aquis cooperita
est. Et sane si mare recederet ab illis vallibus, quas nunc implet, ut eas, a qui-
bus longe abest, inundaret, verterentur vices, & spatium illud omne terræ
quod mare deseruisset; plantis herbisque omne genus, illisque animalibus quæ
ex limo lutoque concreverunt, protinus occuparetur. Experientia id com-
probat. Tractus est in Zelandia aliquot milliarum, a quo mare ante centum
annos recessit: & reperiuntur ibi hodieque, cum foditur, anchoræ & fragmen-

ta *navium*, quæ limus operuit. Viridissima autem & lætissima pascua toto illo tractu nunc visuntur, ubi mare olim fuit. Eadem experientia docente illud etiam scimus; si stagnum fiat ubi prata fuerint, tametsi pisces non eo mittantur; post triennium piscibus abundans sæpe apprehenditur, & præcipue lucii: reliqua genera ideo minus comparent, quia ab istis devorantur. Non in omnibus tamen locis id æque contingeret, sed in illis præcipue, in quibus tellus piscium semina magis haberet. Ut *Non omnis fert omnia tellus*, non solum illa quæ aquis tegitur, sed & illa quæ in sicco est. Effodiantur in medio campo lacunæ latis profundæ, quæ aquæ pluvie conceptaculum sunt, diutule ibi duraturæ; ranunculi in iis provenient plurimi tametsi aliunde non intuleris. Unde hoc, nisi quod terræ illius vis genialis ad procreandas ranas idonea est? Idem est de conchis & ostreis, quæ in mediterraneo inveniuntur multis locis. Non aliud enim potest dici, quam conchis generandis aptam naturam illorum esse locorum. Non ubique reperiuntur. Sane nec omne mare ostreosum est & *καρχυλιώδες*. Cujus fundus saxosus est, ibi præcipue abundant. Similiter istæ terræ conchæ vel concharum simulacra non in omnibus terrarum locis reperiuntur: sed aut in montibus, aut in agris saxosis; ut illa quæ tradidit patruelis meus, in villæ ipsius agris lapidosis inter alios lapides passim jacentia invenire est. Cum ante annum illac transirem, & in ambulando per circuitus ejus agrorum quasi ambarvalia facerem; ut omnia soleo circumspicere, explorare: cum vidissem passim jacentia illa *καρχυλιώδη*, statim quæsi de ea re, & dixit mihi infinita talia reperiri. Colligebam tum ipse magnam copiam, quam attuleram mecum, sed relicta in capis carrucæ & oblita, carrucarius, qui lapides putabat, abiecit. Ubi huc sum reversus, cum de iis aliquando differerem cum Latio nostro, rogavit me, ut studiosus est talium, ut curarem advehenda. Itaque feci. Hæc habebam quæ tuæ quæstioni reponerem. Vale. Te & uxorem, ego & uxor salutamus. Lugd. Batav. Nonis Martiis. CIO IDC XLV.

E P I S T O L A CXIII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasso.

Lugdunum Batavorum.

Absit, absit, ut auctor tibi fiam dedicandi Primatum tuum utriusque Parlamenti Britannici proceribus. Nec ea de re diutius deliberandum existimo: nisi forsitan certum tibi sedeat consilium, in ultimam Scotiam statim migrandi. Ut enim post hujusmodi *ἀνδραγάθια* amplius cogites de huc redeundo, vel etiam de istic manendo, nihil ab omni ratione magis est alienum. Nec credo te a tua prudentia solertiave ita destitui, ut id tibi in mentem venerit. Superest igitur ut arbitrer exercitationis tantum gratia esse hoc a te mihi propositum. *Dum rides lepto tanta est tibi gratia risu.* Omnino debetur iste ingenii tui nobilissimus foetus Fœderatarum Provinciarum Ordinibus: sub quorum cælo si non conceptus, at formatus est & editus. Nec ulli ma-

gis hunc honorem merentur; quamvis minus mirer, quod multi eum ambiant, dum unusquisque de se fecerit tantum, parum autem de aliis cogitat. Hæc est mea sententia more meo subitanea & libera. Dissuadeo quoque si res adhuc sunt integræ, ut Fabroto respondeas: nec ille dignus est quocumque istum funem trahas. De mutuaticia quæstione satis tibi esse debet terque quaterque esse commentatum, & aliud habes quod agas majoris momenti. Si velis omnes salebras amovere, quæ tibi obversabuntur, nunquam de diverticulis in viam redieris. Bene est quod jam Spanhemius replicationem ad Amyraldi opusculum absolvit. Melius est & optimum, quod modeste remegit dissimulata ex quibusdam dubiis vocibus offensione. Sic virum eruditum, sic Theologum decet. Quia nihil habeo quod addam, ecce tibi a me aliud quæsitum. Proverbialis est loquutio tibi & omnibus satis familiaris: *Sabini quod volunt somniant*. Quis veterum hoc effatum orbi Latino, quamve ob causam obtulit? Sit hoc tibi responsionis argumentum. Expectabimus absoluta juridica tua opuscula impatientissime: præsertim vero illud quod Heraldum spectat. Quamvis autem quas in te merito & libentissime effundo congeroque laudes, suspectæ tibi sint, facere tamen non possum, quin suspiciam & in cælum efferam, quæ novissimis tuis litteris de conchis ostreivæ ad me scripsisti. Sive enim maris penitissimum fundum, sive montium celsa cacumina adeas: inde semper gloriæ amplam materiam refers. Nihil tibi est impervium, nihil quo non penetret incomparabilis tua solertia & sapientia. Sive naturalia, sive supernaturalia, sive Græca, sive Latina ad te deferam, omnia explicas & erudite & copiose. Quid tibi majus rependam pro immensis tuis beneficiis, præter sincerissimam gratiarum actionem, nihil habeo. Hanc ergo a me habe & accipe gratissimam & plenissimam, quam submissè defero. In mea igitur conjectura, de Riveti erga te amicitia ^{ἀσπυζ} fui, quemadmodum antea fueras parum felix de Grotii erga me animo. *Fam sumus ergo pares*. Hic in Suediam post Pascha proficisci cogitat, exoptulaturus de injuria sibi illata, successore dato juvene & æmulo. Interea parendum est & privatorum in morem vivendum. Hic colossus jacens & prostratus semper tamen magnus erit: hæc statua sine sua basi semper excelsa erit & sublimis. Magnam à me iniisti gratiam tua ad Amyraldum responsione. Utinam hominis altum, nobile, & audax ingenium cognosceres. Cadomensis Bocharius eruditissimum Commentarium ad Geneleos caput X. perfecit: in quo Geographiæ Sacræ illustris & nova tractatio cum omnigena doctrina conjuncta suaviter te afficiet. Majus nostro testimonium habet ab Amplissimo Bignonio, qui hodie mihi affirmavit Scaligerum, Drusium, Fullenum præ hoc nostro ineptire. Vale. Lut. Paris. xv. Mart. c17 15c xlv.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Milleterio nostro valedixi, ex Albinzi nobilis quondam Aquitani non inelegante, nec minus vera sententia. Quid hoc rei est, inquires? Abiit scilicet ille, dominica proxime præterita, ad Deum septem collium. Hic autem dicere solebat duobus hominum generibus vale esse dicendum. Illis qui ex hac vita discedunt, quia non amplius eos in hoc sæculo visuri sumus: & illis qui ab orthodoxia deficiunt, quia in futuro nobis conspiciendi non erunt. Cum hæc nupero mediatori in os dixissem, & ut jam feci explicassem, risu, vero an ficto, respondit; addiditque se de suo πῆς μεσιτίας consilio ad felicem exitum deducendo, nondum desperare; magnamque sibi inter Pontificios melioris Reformationis avidos esse messem paratam. *Sabini*, dixi, *quod volunt somniant*; tantum cave ne proxima gazeta nobilissimum tuum facinus, quod post totum decennium in fumos abiit, minus honorificis verbis, orbi significet. Hæc enim prima te manet rei bene & præclare gestæ dignissima merces. Laudavit amicum animum & secessimus. Deinceps igitur vir confidentissimus in Romanis castris militabit. Quæ est hominis φιλαυτία ibi quoque omnia turbabit. Sed possunt illi pœnali iudicio erroneos suos coercere. Vidi Disquisitionem de Mutuo Amplissimo Talæo inscriptam & missam. Inexhaustam argumentorum copiam satis mirari non possum. Ausurum quemquam impostero istam causam adversus te agere, vix existimem. Certe licet responsum contra te scripturis, si ulli sunt, miniteris, nolis quæso hisce diutius immorari. Et serio cogita te, ex quo istic habitas, nihil fere nisi alio impellente & arrodente edidisse; nec Minervam tuam solum fœtum ullum magno tuo cerebro dignum peperisse. Vel Primatus vel Militia sese prodant & promissum concessumque, at non præstitum, locum obtinebis. Immo urge Primatum tuum, qui aut nunc aut nunquam excludendus est, nupero Pontifice Romæ sedente, quocum nescio an satis belle nobis conveniat. Ille certe corvum delusit hiantem dum Polonum, pro altero quem promiserat, Cardinalem renuntiavit. Secius de meis verbis sentiunt, qui existimant me a te tantum explicationem Græcæ phræseos expectasse, non etiam sententiæ, quam illa contineri arbitrabar. ἐγὼ γὰρ εἰ μόνον ἔρητύ, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας καλὸν σε καὶ πῶς ἐξηγητὴν ἠγάμασιν. Sed cum res e verbis omnino pendeant, qui de his quærit, illas insuper habere dici non debet. At verentur Theologi ne sua Mysteria alii recludant. Te vero quem nihil latere omnes fatentur, ego autem alta voce prædicare non desino, quomodo ad solum Grammaticorum tribunal evocassem? Iidem illi parum favent Philolophiæ novitio Professori, quem ajunt minus ex arte de nobilissima scientia esse præfa-

tum, quamvis ter te patronum suum laudaverit ignobilis Clienſ. Nifi lautiores epulas creditoribus ſuis in poſterum inſtruat, neſcio, inquit, an amicus noſter iſtius generis homines ſit aliquando commendaturus. Me quoque pedum morbus æquinoctio verno inſaſit ſed remiſſius. Credo quia a ſorbendis ſingulis menſibus catapotiiſ, binas ternave Lunas ceſſavi. Uſurpanda ſunt hæc ergo & frequentanda mihi remedia, quæ ipſo malo, prout eo nunc afficior, magis ſunt moleſta. Audio noviffima tua opuscula iſtic jam publicata & gaudeo. Samuel Sorberius boni quondam Petiti nepos, in eo eſt ut iſtinc huc protectionem adornet. Si quid mihi tradendum, ei credideris, fidum & amicum virum ſine dubio experieris. Rivetus de ejus diſceſſu poterit te tempeſtively monere. Interea Senatus hic noſter priſtinæ Richelianæ ſervituti ab optima Regina, vel potius ab ejus *πατέρας*, mancipatur. Tres enim leviffima, immo nulla de cauſa, exulare nudius tertius juſſi, dum quartus Præſes Barillonius, in arcem & carcerem Pignerolianum deducitur. Omnem hæcenus movimus lapidem, ut hæc injuria ſarciretur, ſed fruſtra: unde verendum eſt, ne ad extrema, quod abſit & avertat Deus Opt. Max. deveniatur. Sed male omniari deſino, ſimul & plura ſcribere. Te tuamque ego & mea ſalutamus. Lutetiæ Parisior. Pridie. Kalendas Aprilis cto dc xlv. Fauſtini Moiffefſi de bello Foro Julienſi librum Italicum ad me remittendum ſervat dudum Latiuſ noſter, cujuſ etiam Sorberium optarim eſſe latorem: nec hoc amiciffimus juvenis recuſaverit, cum præterea alia in re operam meam requirat.

EPISTOLA CXV.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmaſio.

Lugdunum Batavorum.

Velit nolit *ὀφροειδης* noſter, mihi tibi & omnibus æqui bonique amanti- bus, ſemper Magnus crit Hugo Grotius. Optimus ille eſt, qui vitiis minimis urgetur, nemo enim ſine ullis naſcitur. Eminentiffimus quondam Richelius, ingeniorum acerrimus æſtimator, tres tantum ſæculi ſui ſumma eruditione inſignes viros magni faciebat; TE, GROTIUM, & BIGNONUM. Cæteros in ordinem cogebat veluti plebem ſine nomine. Quis auſit hanc convellere ſententiam, ut hunc triplicem funiculum rumpat, vel ut quartus vobis accedat? Omnino rumpitur invidia, qui dignas laudes bene de litteris merito heroi negat. Quærebas nuper, quid idem ille Zoilus de tuiſ noviffimis operibus cenſeret. Id autem ſcribere quia oblituſ eram, jam ipſiffima ejus verba apponam, quæ habentur in illis, quaſ heri ab eo accepi. *Amici noſtri bina volumina de Mutuo & de Jure Græco Romano omnium manibus teruntur, mole ſatis ampla. Laudatur & prædicatur ab omnibus auctoriſ rara & non vulgaris doctrina. Sed non placent ca-*
villa-

*villationes innumera, sarcasmi & convitia. Ipsa etiam tenuia scriptio-
 argumenta minus delectant. Non existimo eum ad alia digressurum, donec
 Militiam & Primatum ad exitum perduxerit. Hæc ille. Ubi ea viderimus,
 sincere & sine ullo livore judicabimus. Tu vero scripsisti quidem accepisse te
 libros fasciculis a Campio traditis involutos, sed quid de illis sentires, non si-
 gnificasti. An adhuc bina illa Romanæ Ecclesiæ capita minuere paras? Quid
 Marce Primatus, quid Imperium summarum potestatum circa sacra, quid
 Amyraldi Gratia Universalis semper & ubique prædicanda tibi adrident? In
 hisce quatuor libris *Κεῖν's ἀδένεος* pronuncia. Spanhemii diligentiam cum
 summa modestia conjunctam satis laudare non possum. Has ipsas virtutes am-
 bitiose colit magnus ejus adversarius, nec in respondendo diem de die trahet.
 Nihil mali ab hoc dissidio Ecclesiæ metuo, modo in proposito hanc animi
 moderationem servandi persistent. Quin immo hæc famosa controversia non
 obscuram lucem inde mutuabitur. De Sabinorum somniis, Scaligeranæ apud
 Festum lacunæ repletio eximia plane est, & pro indicina habeo gratias. Sed
 dicat ille, non docet: unde enim ea habeat. Sabinorum facilia & gratissima
 somnia non explicat, cum tamen in hoc proverbio a se eruto sese jactet. An
 ei injurato credi par est? Ita malo, quam præterea istis futilibus te vexare. Non
 recusabit Launæus meus tibi erga Douchantium suum gratificari. Sed illam
 tantum quam proposui conditionem adimple, nec in eo postea mora erit ul-
 la. Alias veretur de secundo beneficio eum interpellare, cui de priore nulla a
 te gratia relata vel habita sit. Quod itaque dudum a te factum oportuit jam
 effice, & officio nostro non deerimus. Interea servet te Deus cum tota
 domo incolumem. Hoc vovemus & optamus. Lutetiæ Parisior. 15. Apri-
 lis 1645. pridie Paschatis.*

E P I S T O L A CXLV

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Occasione postremarum tuarum adii Petitem Camusatæ viduæ generum,
 qui Elzeviriorum negotia jam hic procurat, & de Comatæ tuæ Epistolæ
 exemplaribus eum interpellavi. Exhibuit ille novendecim, quæ cum unde-
 nis dudum a me præceptis, tricenarium tuum numerum explent. Tria tuo nomi-
 ne, ut olim scripsisse memini, donavi Croio, Amyraldo & Langlæo. Reliqua,
 quia me eorum liberum dispensatorem constituisti, distribui in Cardinalem Ma-
 zarinum, Cancellarium, Principem senatus Molæum, Bailloium, Coadjutorem,
 Emerium Bauruvium, Briennæum, Comitem Lomenium, Bignonium, Talæum,
 Rancæum, Fangisium, Bourdelotium, Justellum, Puteanos, Bullialdum, Bo-
 chardum, Morum, Launæum, Falcarium, Mestrezatium, Drelincurtium, Alberti-
 num, Dallæum, Blondellum & Menagium. Unum super est. Memmio, Bellauræo,
 Thuano, Milleterio, Labbæo, Balzacio, Clementi, Maussaco, vel cui libuerit tibi
 statue-

statuere, mittetur. Si rei tuæ parum prudens moderator fui, certe mandatorum tuorum, quæ nulla mihi dedisti, fines non sum egressus: & non parum laboravi in delectu quem supra fecisse me vides. Bonum est, quod Nilum & Barlaamum post Primatum tuum recidis: optimum quod in Præfatione Loyolitam, post Wallonem Messalinum retractas. Sed an ab hoc præstantissimo amico derelicta omnia execqueris? Hoc si facis, utinam digna esset mea notula de loco *δὸς ἐργασίαν ἀπὸ τῆς ἀχθῆς αὐτῶν*, quæ tam immortalī lucubrationi infereretur? Animadversioni Petavianæ quæ habetur lib. II. cap. 7. §. 9. pag. 291. dudum respondit Magnus Amyraldus, Defensionis Calvinī, de absoluto Reprobationis decreto, cap. VIII. pag. 91. cum honorifica tui mentione. Negat ΕΤΑΙΡΟΣ ejusdem libri capite VIII. §. 5. pag. 300. exceptionem divortii vetiti *ἢ μὴ παρεκτός τῶς πρὸς ἐλάς*, novi postea matrimonii ineundi facere potestatem: aitque §. 3. pag. 296. persuasum hoc in Ecclesia vetere fuisse, post divulsos quacunq; de cauis conjuges neutri licuisse cum alio copulare nuptias, quandiu superstes alter conjugum fuerit. Quod esse falsissimum evincit Concilium Arelatense primum, canone X. apud Sirmondum Tomo I. pag. 6. cui adde Marculfum libro II. Formularum cap. XXX. p. 159. & Veteres formulas Romanas cap. XIX. pag. 326. apud Bignonum. Quin & hujus rei illustre exemplum, quanquam tamen recentius, extat apud Joannem Tilium nostrum, in Chronicis ad annum Christi *CLCCCXII*. Plura procul dubio e ditissimo tuo penu protuleris. Sed facere non potui quin de pauculis hūc monerem. Plura scribere superfedeo. Tu ac tua valete a me ac mea. Lutet. Parisior. *xxi. Aprilis. CLCCXLV.*

EPISTOLA CXVII.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Vidi Confutationem Thesum Franckeranarum, cum inscriptione nominis mei: & in isto æterno amicitie nostræ monumento triumpho & gaudeo. Quid pro ista in me collata, gratia dicam an immortalitate, tibi rependam? præter gratiarum actionem nihil habeo. Hanc ergo a me accipe quantum cogitare possum maximam. Nam quemadmodum voluisti immerito amico tantum honorem decernere, scito gratum animum meum hoc immensum beneficium tuum perpetuo cultu & observantia esse prosequuturum. Jam credo vides non posse mihi probari, quod ais par esse, ut id mihi parvum videatur: quinimo tanti illud facio, ut hodie demum natum me gratuler mihi; nec unquam in hac vita simile gaudium sperem. Ægre fero podagram ita pertinaciter te vexare, ut liberum pedum usum & ingressum in Musæum prohibeat. Tantum enim immensæ eruditionis perit literis, quantum temporis crudelis & socors illa hospita sanitati tuæ eripit. Sed quia multa ferre necesse est mortalem mala, æquo animo feramus, quod mutari non potest. Heraldī querelas,

las, furias, minas alii scribent. Parum enim juvat istud lutum tractare. At ecce ex Cyrilli Alexandrini Homilia Paschali quarta, quod ei apprime conveniat, τὸ μὲν περὶ χθαμὴν ἐν τοῖς ἡτίοις, φρονεῖν δὲ μείζον ἢ ὅπερ ἐσμὲν, πρὸς τῷ γελῶσθαι δικαίως ἢ κινδύνον ἔκ ἀμοιβῆς. Dum dentibus frendit & icit femur, nobis licebit Advocatum Parisiensem deridere, qui dum aliena vineta cædere voluit, luit pœnas a forti manu acerbissimas. Per bibliopegi tarditatem nondum licuit integrum tuum librum evolere. Placuit tamen, quod statim initio πληρωτὴν ἐργῶν expugnare libuit. Generosi scilicet est Imperatoris hostiles fortiores copias primum invadere; quibus fuis animus reliquis labascit, & victoria est certa. Sed de Dialogo quid dicam? Ex stylo nusquam proditus fuisses: adeo a solita scribendi ratione deflexisti. Deinde podagricum istis jocos & fictionibus indulgere quis credat? In ipso argumento nihil argutius aut elegantius dici potest. Nec Leydenses aut Ultrajectini pares tibi sint, junctis licet viribus adversentur. Vale tu ac tua a me meaque. Lutetiæ Paris. xxvii. April. c1o dcccxlvi. Tentamentum de Anglia me totum commovit, ut & quod addis de infidelitate amicorum istius cœli. Deus meliora, & futura commodius juxta tuam vitam & sincerissimam mentem disponat. Si scivit Grotius te in novissimis libris aliquoties eum arguisse, ea procul dubio causa fuerit, cur te in salutato Leydam pertransierit. Cum enim hinc discessit, neutiquam erga te male affectus erat.

E P I S T O L A CXVIII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Magnas & graves fuisse rationes vult Milleterius propter quas a nobis defecit: easque ne quem lateant, scripto, consignavit. Ego sum ab auctore donatus cum altero exemplari ad te mittendo, quod prima amici occasione curabo. Omnia generalia & in speciem composita fucatæ pietatis, quæ potius meram malignitatem prodant. Noli credere unius hominis, cujus nomen præfert, opus esse: Plures Sorbonistæ, quorum amulcto munitum est, suos centones isti purpuræ atdextuere. Philippus quoque Codurcus eandem cum isto suo amico viam institit. Nescio quantum ex ista bina apostasia Pontificii lucri fecerit, nos certe nihil amissimus: immo est quod lætemur eos a nobis exiisse, quos variis molestiis afficiebant. Ut autem scias me verum olim tibi dixisse, posse scilicet, quotiescunque id expeterem, fuscitare sopitam & emortuam pene me inter & Grotium amicitiam, scito me ad eum adiisse & amicissime exceptum & habitum. Recta in Suediam iter instituit, Regina ita jubente, relicta hic conjugæ & familia. De suis Henoticis multa dixit: hoc præcipue notandum, se nullius propositionis, a se ea de re allatæ in medium, pœnitentia duci. Tum Blondelli, Falcarii & Albertini opera de Eucharistia summam laudem mereri: hoc se semper & ubique esse professurum;

Q

sz-

favitiam adversus dissidentes in religionis negotio, nec in ipsos Socinianos toto animo averfari: satis hilaris & festivus mihi visus est, uxor vero subtristis. Diepam nudius tertius profectus est, ut Hamburgensem navem conscendat, quæ cum ad Magnam Christinam deferat. Audi jam magnum, quod putasti mihi a te creditum arcanum, Haga mihi revelatum. Desinit Spanhemii adversus Amyraldum labor Marii typographi prælum exercere, quia ab eo exegit Salmasius noster, ut quinque sexve octavia adversus Theses Dematii Professoris Ultrajectini, statim excuderet. Ita semper aliquid intervenit, quo ab eo quod præcipuum esse debet avocetur. Hæc ille. Nec mirum est opera tua ita vulgari, antequam a te publicata sint. Merx per se vendibilis, adhuc vendibilior te institoris evadit. Non inficetum est quod de Bononiensis Senatus Decreto narras. Quid? Bononienses de te vocando cogitant, & juris Canonici stratam & longam cathedram tibi parare scribit Licetus Fortunatus! Gratulationi me offero. Quidni etiam ipse Innocens Decimus te in Collegium Romanum vocet? *Jungentur jam gryphes equis.* Æternum in tua Batavia sedem tene Magni literarum & literatorum Arbitri. Hæc sunt non Sabinorum sed ægrorum & stultorum somnia. Non sine difficultate obtinuisse me credo a Lauenæo meo, ut ad Douchantium suum de te scriberet, quod ut per proximum tabellarium fiat, efficere conabor. Id autem obtinui, quia ei dixi velle te in aulam proficisci, ut Principi & amico suo gratias ageres. Ita scripserat *Suævis*: sed de Serenissimo tantum. A me meaque, tu tuaque valet. Lutetiæ Parisior. xxix. Aprilis. c13 10c XLV.

E P I S T O L A C X I X .

C L S A R R A V I U S

Isaaco Vossio.

Amstelodamum.

Jucunda mihi est & suavis illa tua sollicitudo, qua diuturnum tuum silentium adeo diligenter excusas: cum eam non dubitem ab amicitia proficisci. Sed hoc dum agis, videris morum meorum, meique, quem minore apparatu adire poteras, esse oblitus. Ego enim si quisquam alius, omnem istum externum cultum parvi facio, in amicorum sincera benevolentia securus. At ingenium tuum immensa & nobili eruditione factum, semper suspexi: amorem autem erga me tuum ingratus sum, si amare unquam desinam. Et unum me cruciat, nempe non potuisse me ulla satis convenienti ratione tibi testari hanc animum meum tui studiosissimum. Minutulis enim officiis quæ tibi libentissime præstiti, majus pretium ponis, quam ut beneficiorum nomen mereantur. Dum adhuc premis Ignatium tuum, est quod queramus, te spes & gaudia nostra diutius morari. Vide igitur ut statim fidem liberares: & cum studiosis antiquitatis Ecclesiasticæ sacrum illud depositum communices; magno tux famæ & honoris incremento. Quidni autem & Barnabæ Epistolam adjungas? Inquire autem diligenter in ejus *γνώμη*: adhuc enim viri magni ambigunt de

de ejus veritate. Nec monachi, qui eam nuper hic edidit labor, quanquam alias non contemnendus, deterere te debet ut eam intactam omittas. Antiochus, de quo quæris, extat in Bibliotheca Patrum Græco-Latina: excerptum autem quod desiderabas, ecce hic habes, ab erudita & eleganti manu Blondelli nostri. Optarem quoque ut Batavus vester æternum siluisset, nec purissimos sacrarum literarum fontes suis sordibus turbasset & inquinasset; nisi ex ista fæce, mirabile dictu, enatam immacræscibilem coronam Salmasius noster decerpisset, & capiti suo aptasset. Desinam longior esse, ubi te rogavero, ut judicium de me tuum tuearis; & quem amare semel voluisti, ista tua gratia porro beare velis. Maximum & immortalis vita dignissimum virum, parentem tuum, omni cultu & observantia me prosequi, testari hic mihi, quæso liceat, cum plurima a me salute. Vale. Lutet. Parisior. v. Maji. MDCCXLV.

E P I S T O L A CXX.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Legatum Batavorum.

Cum non nescias quam perverse & quam maligne de tuis scriptis sentire soleat *Supercidius*, miror te ejus judicia adeo cupide rimari & exquirere. Ex postremis meis cognoveris eum juxta tecum scire, quis sit auctor Dialogi de Coma: & Hagiensem buccinam hanc famam per universum orbem jam longe lateque sparsisse. Hæc quia ita vis, de te habentur in novissimis aulici Theologiliteris. *Salmasius noster nondum plane podagra liberatus, manum tamen non tollit de suo Primatu. Interea prodiit de Coma Dialogus primus Cesario & Curtio interlocutoribus cum hac epigraphe, has nugas seria ducere auctore L. B. J. M. Scriptum est satyrico sale aspersum, occasione Thesum Demastii de eodem argumento. Auctor non vult nomen suum sciri, sed se tibi prodet & procul dubio ad te mittet: sed multos inter Verbi Divini Ministros & Theologos valde contemptim traducit. Quidquid autem fecerit ut lateret, stylus ejus non potest ita velari, quin dignoscatur.* Hæc ille. Ubi id viderimus, sententiam sine odio & livore feremus. Quod autem narras de Schotani ad me Epistola, non potest non esse jucundissimum. Sed unde ego magno illi viro notus? Hoc me tibi debere necesse est, quem ita amas, ut tenuitatem meam supra meritum efferas: unde mihi video enatam amplam gloriæ & honoris messem. At utrumque vellem, & ipsius nobilissimi Jurisconsulti pretiosam manum & epistolam editam. Credo enim posse typhothetas ita eam suis formis describere, ne ipsum *Idiότατος* mihi pereat. Si tamen eligere me oportet, excudatur; hoc malo. Interea super expectatione postremorum tuorum operum misere cruciamur. Quando ea habituri sumus? Cura quæso ut statim illis nos amantissimi fruamur. Donavi Grotio discedenti exemplar de Coma, quod de tricenis supererat: & hoc fuit reconciliationis nostræ præmium. Quia jam Legati personam depofuerat, existimasset se ideo esse contemptum. Noli

ergo quod donavi alteri destinare. Aperte negavit Launæus se posse aut debere ad Douchantium scribere, nisi occupaveris. Si Hagam, inquit, eat & cum amico meo communicet, non dubito quin & sine literis meis ab eo quicquid voluerit, obtineat: quanti enim Salmasium facerem, sæpius ei significavi. Nec volo ejus gratia ita abuti, ut, priore nomine non expuncto, iterum importunus accedam. Doleo me nihil efficere potuisse, quamvis serio & fortiter hominem ter expugnare frustra aggressus sum. Visum est aliquando dedisse manus, sed duriter restitit. Vale. Lutetiz Parisior. v. Maji. c13 10c XLV.

E P I S T O L A C X X I .

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

ME quoque male habet ista tua sæpiuscule recurrens, licet ex intervallo, febricula: utque ea insuavi hospita simul & altera, podagra scilicet, non minus molesta, omnino libereris, opto & voveo. Magno me gaudio affecisti probando judicium meum in distribuendis tuis Comatis exemplaribus. Verebar quippe ne existimares me potius consilii meis, quam tuis rationibus obtemperasse. Utinam autem velles semel ad me misisse amicorum tuorum catalogum cum distinctione primæ & secundæ admissionis. Te inter & me, nullo alio conscio, lateret, & magno me fasce lebares. Credo per hunc ipsum tabellarium Launæum meum ad Douchantium suum esse scripturum: quod ut ei facilius foret, literas integras ipse composui, ab illo tantum describendas. Quia non possum hodie eum adire, tantum post octiduum rescisces, quid ille egerit. De uno solo negotio, ex meliori tua sententia, rogatus est. Si per Hermannidem remittas librum manuscriptura de Imperiis Summarum Potestatum circa sacra, nolim id fiat sine censura tua. Hanc enim pro usura codicis mei postulo. Poterit idem ille ad me referre Italicum librum dudum ad Latium nostrum missum. Quidni etiam, si velit scilicet aut possit, aliquot exemplaria novissimorum operum tuorum ei tradas? Nam quæ per maritimum iter huc veniunt, diutius in via hæzere solent, quam ut post tantam moram, aliquam suam venustatem non perdant. Interea crucior dulci expectatione, quam tamen, unam tuam libertatem cogitans, levius fero. Eam si adhuc minuere potes, magnam a me gratiam inieris. De silentio suo rationem reddet Jacobus Puteanus, cum enim tempestive monui. Dicam jam tibi certissimam rationem, qua Batavis tuis probes te non esse auctorem Dialogi de Coma: Nempe si lacessitus non respondeas. Ut enim tantam morositatem & acerbitatem Dialogista impune ferat, vix est ut ipse credas. Verum ex his, quæ non ita pridem ad te scripsi, liquido cognoveris, typographum tuum hoc facinus satis multos non celasse. Vale tu cum tua a me ac mea. Lutetiz Parisior. xii. Maji. c13 10c XLV. Apostasiz Milleterianæ causas ad te deferet Nicolaus

laus Bigotius perditissimæ & profligatissimæ adolescentiæ nebulo; nepostamen meus. Istuc a Parente mittitur, ut militiæ tyrocinium sub magnis ducibus ponat. Cavè credas a me eum tibi commendari: si ad meliorem frugem redierit, tum bonorum amicitiam merebitur.

E P I S T O L A CXXII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Luodunum Batavorum.

STatim atque certior factus est Launæus te ad amicum suum scripsisse, non nolens nec invitus ad eum de mandatis officiis preces allegavit, ut ex ipsis literis, quas nuper ad te misi, cognoveris. Nec dubitare debes negotium ita melius processisse, quam si secundum rogaturus advenisset, priore beneficio quasi contemptim habito. Libentius jam tibi vacabit, & modo epistola tempestive reddita fuerit, non vana spes est posse tuam Caiam postulata impetrare. Spem fecerat aliquando Rivetus posse istic edi Criticam Sacram Capelli. Te auctore eum adieram, ne scilicet si ejus operam insuper habuissent, benigna consilia tua turbasset. Jam vero Salmuricensium odium ita eum totum habet, ut aperte dicat sibi religioni esse hoc opus typographo commendare. Nec suam esse tantum hanc sententiam, sed etiam Constantini Imperatoris & Golii. Vide quæso an ita sit, & binos illos Leydenses Rabbinos super hoc interroga. Illis enim contra nitentibus vix sperare istic ausim ullum typographicum numen propitium. Certe de hoc optimi & doctissimi viri labore, veluti de ditissimo sacre eruditionis thesauro sententiam dixit olim ὁ μακαρίτης Petitus, consentientibus, qui adhuc vivunt, immortalitate dignissimis heroibus Grotio, Bochardo, Bignonio, Dallæo. Quia suasi auctori ut de prælis vestris cogitaret, omnem lubens moverem lapidem, ut voti compos fieret. Nunquid Amstelodami aliquid obtineri posset? Possum efficere ut Bochardus eum Vossio commendet. At, inquit, possunt maligni & imperiti hac doctrina abuti. Quasi vero eorum præ bonis & doctis ulla ratio habenda sit? quasi rebus optimis non abutantur quotidie homines pessimi? Hic rogo te adjuva nos & laborantibus fer opem. Bonum est quod Hollandiæ Ordinibus Primatum tuum destinas, nec ab isto proposito ullis ἑνησιωίων precibus dimovearis. Ut chartæ quod superest repleam, quomodo explicas in Apocalypsi Joannis Cap 11. 7. ψήφον λευκήν καὶ ὄρη πρὸ ὀνόματι γεγραμμένον ὃ εἶδεις ἰσθμὸν &c. Hoc enim mihi difficile videtur quod τὸ ῥήτων spectat. Sensus mysticus & certissimus est eorum, qui de Spiritus Sancti donis hunc locum intelligunt. At in verbis ipsis parum inest obscuritatis. Vulgo de calculis absolutoriis exponuntur. Petitus Variar. Lect. lib. 1. cap. 8. de tessera στήσις commodius id explicare videtur. Tu quæso facem accende & sequar libentissime. Vale tu ac tua a me meaque. Lutetiæ Parisior. 19. Maji 1645.

CL. SARRAVII
 EPSITOLA CXXIII.
 CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasso.

Lugdunum Batavorum.

R Edditam pedibus tuis eundi ambulandique facultatem, illis tibi que toti gratulor, bonis litteris gaudeo. Valeant ergo jam Professores juris & Antecessores Batavi, Frisii, Germani; etiam Aquiseptimenses & Andegaveses. Valeat advocatus Parisiensis cum omni Ultrajectinorum furiosa gente. Illi quippe sunt podagrici Salmassii ludus & jocus. At idem sanus & valens cum universa Roma, purpuratorumque patrum omni collegio, cumque veterum Quiritum tota Militia rem sibi esse vult. Pontificia Monarchia & Acephalorum Anarchia digna sola sunt tantæ eruditionis & pietatis argumenta. Noli ergo ab hoc opere avertere mentem, oculos, manum. Totis viribus Capitolinum Jovem si aggredieris, ruat ille necesse est & bonis Christianis ludibrium debeat. Hæc scio dudum esse vota consiliaque tua meque *ἀποδοῦναι ἰκεῖν*: sed facere non possum quin aperiam tibi sensa animi mei, qui te totum orbi conspici jamdudum desiderat. Vix adhuc unguis exeruiti adversus indignos ira tua tenebriones, jam ergo move fortes lacertos & adversarios elige, quibuscum bene compositus videaris, & quos vicisse sit gloriosum. Vidua Mathurini Puteani heri demum promisit se quinquaginta & plura, si vellem, exemplaria librorum tuorum ad me missuram. Ubi ea habuero, ut eo jure quod mihi in amicos tuos largiris, quia non vis istam Catalogum texere. De Capello nihil scripsisti: quod ita intelligo quasi desperes te quoque posse aliquid ejus causa obtinere. Rogabo ergo Rivetum ut manuscriptum mihi remittat. Nec forsitan semper adeo iniqua erunt bono viro tempora, ut hic nihil in ejus gratiam effici possit. Quot existimas indies nobis perire doctorum virorum lucubrationes, quia illis non suppetunt ea adjumenta, quibus istic abundantis? sed hæc pars est calamitatis nostræ non gravissima: nec vobis ista bona invidemus. An rediit in gratiam Xanthippe cum Socrate? dudum enim de ejus ad nos profectione filis. Dialogus tuus fuit a seriis non ingratus laxamentum. Sed est quod te moneam, me existimare vitiosum videri quod Curtius nimis facile assentatur Casario, ut vix unquam in contrariam eat sententiam. Dic aliquid contra, ille olim agebat, ut duo firmus. Casarii partes volo esse potiores, sed non sine certamine. Curtius vero alienis tantum armis & rationibus pugnat, & statim cedit. Nisi autem anceps sit victoria, in ludicris præsertim spectaculis, minus placet. Tua & nobilissimæ Virginis *ἀμυβαία* disticha magna habent venustatem & elegantiam. Omnes Musæ divinis vestris mentibus servantur; & quæ solent aliorum totam defatigare industriam, ea vobis indenticibus excidunt. Sed quare non libuit mittere etiam vitream epigraphen? Bini enim versus non sunt poculo inscripti: certe hoc ex tuis non possum colligere. Reclamante licet tua modestia, hanc quæso

quæso mitte: nec istud gloriæ tuæ nobile monumentum nobis invidias. Voluit etiam Philippus Codurcus apostasiæ suæ rationes orbi innotescere. Latino libello publicato De Missæ sacrificio, in cujus Præfatione nos cum summa iniquitate traducit. Ita planè solent miseri isti mortales contra solem attollere oculos, unde illis ceruissima cæcitas. Ista jam capita Sorbonistarum amuleto muniantur. Non ipsis invidemus quod lucrum fecerint ex Milleterii & Codurci ruina: nos certe nihil amisimus; immo est quod lætemur, eos a nobis abiisse, quos variis afficiebant molestiis. Vale. Lutet. Paris. Cal. Jun. MDCCXLV.

E P I S T O L A CXXIV.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

IN refutatione argumenti, quod de Chryostomo opposueram, video omnia tibi prævisa eamque materiam tibi penetratam, ut contraria facile diluas. Sane quæ reposuisti mirifice placuerunt, adeo mihi visa sunt negotium conficere. Sed quando exercitationibus istis Juridicis finem impones? idem dico de Coma tua, quæ si longior fiat, vide ne peccet in extremum: alii nullam volunt, tu multam nimis facies. De Bochello monueram tantum ut nobis explicares istos locos, in quibus tutuphorum & cucuphæ fit mentio: in vulgatis enim mediæ ævi glossariis non comparent. Integros in adjuncta schedula descripsi, ut, si lubet, opellam tuam aliquot lincis augeant. Bene est quod eam vicinis meis non destinas. Sed miraris unde id ego præsumperim. Nempe cum suavissem ut divideres tractatum tuum de Jure, & partem alteram illis inscriberes, alteram A. T. rescripsisti non posse id fieri sine illius offensa qui posterior nominaretur: sed habere te præ manibus quo, in alio argumento, cupiditati meæ faceres satis. Conjeci librum de Coma a te designari. Si tertium quid tibi sub prælo sudet, fatebor te alti planè silentii hominem & laboris improbissimi. Carendum est mihi Languetti epistolis, cum istic non reperiantur: rogaveram coram Joannem Elzevirium, ut eas disquireret; nescio an mei oblitus sit, quem nullo responso est dignatus; præterea enim per literas eum hac de re monueram. Beasis Cadomensem nostrum *Ebenbitare*, quem ardentissime sitit. Auvrazi Gallicum librum adversus Sirmundum istuc non misi, nec scio unde *Supers* eum habuerit, nisi a Merfeno Minimica cum quo satis belle illi convenit. Idem ille Monachus non ita pridem misit ad me epistolam cum libro, cui titulum fecit *Ballistica & Acontismologia, in qua sagittarum, jaculorum & aliorum missilium jactus & robur Arcuum explicantur*, ad te deferendum! quod prima quaque occasione curabo, adjungamque Balzæcii Parænesim ad Reginam de Pace secundis curis limatam, Dhoniique orationem ad Academicos Romanos de utraque pænula, in qua post alia multa, nova doctissimi Salmasii sententia de istius vocis origine

rejecitur. Frustra vereri videris ne molestus sim, ut a te landes in doctorem Monosyllabum extorqueam; adeo mihi ille fordet, ut viri utcumque eruditi vix nomen mereri cum existimem. Fruatur veteri sua & evanescente qualicumque fama; ut a te in posterum ullo elogio ornetur æquum non est. Gratiæ egi septima die præteriti mensis Maji Latio nostro pro libris donatis, litterasque dedi vel ad Rivetum, vel ad Joannem Elzevirium, nec ille sum, qui istis officiis vinci me ab ullo patiar. Cum Legato Gothorum veteris familiaritatis omnino nihil superest mihi. Audio Epistolæ dedicatoriæ Arriani Cynegetico præfixæ, auctorem non esse Gaulminum, sed Loyolitam Petavium. Potuit ille quidem te subnotasse. Vale tu tuaque a me meaue. Lutetiz Parisior. 10 Junii 1645.

E P I S T O L A C X X V .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

VÆ malignæ pertinacique isti podagræ, quæ mihi invidit explicationem loci celeberrimi. Invitus feci ut a male ominatis verbis inciperem. At nigro dudum a me damnata extorridive esse jussa crudelis illa domina, non ideo abscedit: quin hisce caloribus humores liquefcunt & in extrema defluunt. Ego quoque temporum mutationes in me sentio; sed adhuc ita leves, ut de illis non conquerar. Quod tantum possumus, superos pro tua valetudine votis precibusque fatigabimus, eam ut tibi dent bonam & diuturnam. Cavisti abunde ne de Heraldò amplius esses sollicitus. Ille enim, uno ut absolvam verbo, κείτω. Jacet, æternumque jacebit, infelix Advocatus, nisi quod magni Æneæ dextra cecidit. Audet tamen πρὸς κέντρα λακπίζειν. At frustra calces jactat pronus, pædagogicam exhalans animam. Inter cætera miratur te ausum tam impotenter se adversum, ita loquitur, debachari; cum tamen non nescias cum de te multa scire, quæ, si litteris mandarentur, æternæ ignominie nota nomini tuo inureretur. Nec desunt, qui suadent ut isti operæ non parcat. Ille tamen, peream potius, inquit, *Ante pudor quam te violo, aut tua jura resolvo.* ὅτι δὲ φελοῦ ἐστὶ τῶν τὰ μνηστῆρα debeo laudare testes quos, ita credo, licet una ex domo, non ejurabis; amplissimos viros Hieronymum Bignonium & Stephanum Bricquetium; socerum & generum. Quod autem istis duobus dixit, id eum aliis plurimis non tacuisse est verisimile. Dum autem ille suas adornat ἀντιρήσεις, quas utinam velles contemnere, procedat magnifico apparatu instructus Primatus tuus. De Grammaticorum albo tum eradendus Salmasius, inter primæ classis Hæreticos Romæ traducendus. Quicquid enim dicatur & scribatur, leve est apud eos, immo nihili, modo caput non feriat. Tu autem illud omaino tollis. Ubiliber prodierit, Monachorum examen in eum irruet magno, ne dubita, impetu. At tu eorum iras furiasque amabis, teque afficient illæ suaviter. Isti enim clamores ejulatusve,

vulnus

vulnus alte inflictum esse testabuntur. Frustra me impellis in Philistarum partes, quanquam nec Mallotis quoque faveam. Mediam enim viam sequi libet, ita tamen ut Curtius magis videar quam Cæsarius. Sanitas mihi sic melius procedit, a prima juventute isti capillitio assueto. Non dubitavi in Dialogo plurima contineri, quæ occultam haberent significationem nobis exteris impenetrabilem; nec aliter satyrica scripta constant. Gaudeo Ultrajectinos ista Coma ornanda defatigatos tibi concedere. Nec sunt jam ista tanti, ut iterumque iterumque retractentur. Sed clypeus tuus septemplex millenis jaculis sustinendis sufficit: solus contra omnes. De Heraldo quicquid scriptum est tibi, multo minus est eo quod in te meditatur. Altum enim penetravit inflictum vulnus, quod nondum est sanabile. Sed ejus malignum animum melior forsan ratio, saltem tempus curabit. Sin furere pergat, a tua manu paulo asperior medicina adhibita, pro omnibus erit Anticyris. Nudius quintus adfuit mihi Valesius qui in ἀληθὴς ἐργία, quod totius controversi negotii primum & maximum est, totus noster est: & sane hanc partem tanta diligentia & sedulitate, tanto etiam cum ordine es executus, ut nihil amplius difficultatis superesse videatur. Ausim asserere fore in tua potestate Primatum, Militiamque ad umbilicum perducere, antequam ab Advocato lis ista redintegretur. Doleo curiositatem meam nimiam tibi videri. Sed omnia tua maxima & minima cupidissime scire aveo, quocirca modum ei ponere vix possum. Tu vero eadem facilitate, qua te intemperantius interrogo, potes mihi silentium imperare, nec ægre feram. Unum tamen jam rogabo, cui a te responderi non esse debet molestum. Miscellarum defensionum pag. 568. *Omnia vocabula in Men terminantia a verbis derivantur, ut lumen, fulmen, nomen, flumen, limen.* De aliis a te allatis clarum fatis est. Sed a quo verbo *Nomen* originem suam deducit? cui alteri vox *Numen* debet natales suos? cui *Germen*? Ad antiqua, ut puto, themata recurri necesse est: vulgaria enim parum juvant. Genevensis amicus Jacobus Gothofredus L. 2. D. de rebus cred. ausus est explicare, & *suffectionem* a te in ea solerter & vere, ita credo, restitutam expungere. Potuisset ista opera superfedere, si novissimi tui libri caput sextum vidisset, in quo novis probationibus præclara emendatio firmatur. Dissertationem istam Justello inscripsit: aliam quoque mihi misit de mutatione & augmento Monetæ Aureæ ad L. 2. C. de veteris Numismatis potestate. Epistolam Amyraldi, de qua nuper ad te, hodie demum mitto. Si eam tibi ostendunt non rogati, tum poteris existimare eos tecum sincere agere. Alias enim Hagienfis Theologus eam non sine rubore suo leget, utpote in qua omnino duriter, sed non sine civili prudentia habetur. Vale tu cum tua a me ac mea. Lutetiæ Parisior. xxiii. Junii. 1713 XLV. Aliud te volo, Quid factum illa Schotani dudum promissa.

Claudio Salmasio.

Langdunum Britanorum.

Verissima est conjectura *βυροδεψιδε* de auctore epistolæ cujus *ἀποσπασµά-
των* a me missum vidisti. Nec dubitare debes negotium esse confectum: ita solent novi isti profelyti impudentibus, immo impiis, perjuriis bonis viris fucum facere. Hæc sunt propagationis fidei & Missionariorum prima rudimenta. Conabor tamen singula penitus scrutari & de iis facere te certiozem. Sed noli cito ea de re literas meas expectare, Langlæus enim Alenconium ad Provinciam Neustriz suæ Synodum profectus, inde in Aremoricam tendit, ut ex decreto Nationalis Synodi, dissidia inter binos Ecclesiæ Vitrxæ pastores componat. Nec ante ejus reditum aliquid rescire possum. Ex posterioribus meis cognoveris Gothofredum, Morum aut Croium non esse a me prætermisissos in distributione munerum tuorum. Misi enim Catalogum eorum, qui illis donati sunt. Redeat ergo Capelli Critica unde abiit, donec meliori tempore prodire possit. Effeceram tamen ut Bochartus ad avunculum scriberet in nobilissimi operis commendationem, sed odium partium plus apud eum potest, quam utilitatis publicæ ratio. Laudo apparatus tui amplissimam materiam: sed vide ut, si non in capita, saltem in tmemata eum divides; audio enim satis multa *περσείδια* eum continere. Et quicquid veterum consuetudinum aobis objicias, volumus tamen delicatuli nostris vivere & uti moribus; qui sane sunt commodissimi, & lectoris animum reficiunt. Nec in istis præsertim monitus debes publica vota frustrari. Cæterum vapulet Petavius vehementer cum tota societate, omnes tibi favebunt. Vix enim credas quantum decesserit ejus famæ ab istis vegrandibus Theologicorum dogmatum tomis, qui in minimo pretio habentur. Professus fuerat *πεφασµένως* post hanc suam commentationem summam Thomæ cum Lombardi sententiis & aliorum omnium scholæ doctorum voluminibus oblivioni perpetuæ esse tradenda. Quinimo illa magis magisque quotidie teruntur, dum hic vivus sepelitur. Scribebat non ita pridem Croius misisse se Genevam suum Commentarium de mora, quam fecisse Petrum negat vel Antiochiæ vel Romæ. Blondellus item noster habet in mandatis a nupero patrum conventu, ut id argumentum adversus Cardinalem Perronium tractare velit. Sed hujus tanta est vecordia, ut nihil omnino ab eo, ni veternum excuserit, sit expectandum. Quod enim in ejus gratiam effecimus, id nobis & Ecclesiæ est damnosissimum. Centies a meis admonitionibus erubuit. Sed statim atque e conspectu meo recessit, perfricat frontem & *ὄς πρὸς κύλισμα βορβόρυ*. Tu vero, vir maxime, redditam tibi sanitatem bonis studiis ut facis impende, relictis ut ita loquar, da veniam verbo, nucibus, & statim Primatum tuum elimina; nec postea vacabit vel juris Antecessores, vel Advocatum Parisiensem dedolare. Dudum expectati quatuor
fa.

fasciculi tandem aliquando mihi redditi fuere. In Bibliotheca ergo Regia, nec sedes ulla digniore est, Chypeus tuus conspicietur. Vale tu cum tua, a me ac mea. Lutetiæ Parisior. xxx. Junii. c15 15c XLV. Rogavere satis multi quis ille sit, quem designas in epistola ad Amplissimum Talem, qui apud Cancellarium voluit bonarum literarum studia infamare. Nisi ejus nomen & librum indicare libeat, non possum illis satisfacere.

E P I S T O L A CXXVII.

C L. S A L M A S I U S

*Jacobo Gothofredo.**Genevam.*

REddidit mihi vir ornatissimus tuus ex fratre nepos bina exemplaria potestrarum Dissertationum; pro quibus magnam tibi debeo & habeo gratiam. Fateor enim me non insuaviter esse affectum, visa inscriptione nominis mei, in operis fronte. Quemadmodum autem hanc a te non eram promeritus gratiam, ita profiteor libentissime, me eam solidam debere tux erga me benevolentix. Gratissimum etiam fuit quod me comitem addideris Clarissimo Justello, viro probo, docto & amico. Argumentum prioris Diatribæ cuius non obvium, reconditam præ se fert eruditionem: id enim docte & solerter es executus. Elegantes literas magnifice ornas, & nobilissimam juris scientiam e tuo ditissimo penu splendide instrais & locupletas. Optamus tantum, ut aliquando possis ex eo depromere tot utriusque antiquitatis sacræ & profanæ insignia monumenta, publicatione Codicis Theodosiani, quam tantopere rogamus & flagitamus. Id quodocunque libuerit, & seise commoda obtulerit occasio, belle procedet. Interea facimus quod possumus, & Deum veneramur ut tibi tempus præstetis, quæ parata habes, edendis. Ego vero me semper prædicabo eo honore a te esse cumulatum, qui me tibi perpetuo nexu devinctissimum gratumque præbeat. Vale Vir Clarissime & Doctissime, cum optimo Moro nostro; & me ama. Lutetiæ Parisiorum: Calendis Juliis. c15 15c XLV.

E P I S T O L A CXXVIII.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Quid solitam tuam diligentiam hac septimana infregerit, cum nullas a te acceperim, quætere cogor, cum præsertim Hagienfis amicus suis literis ea de te scriperit, quæ satis firmam valetudinem tuam asserant. Modo ita sit, silentium tuum leviter feram. Præterea ea, quæ ego ad te sæpiuscule, tanti non sunt, ut illorum causa gravissima tua studia interjungas: quin aliquando tantum scribo, ut mihi constet apud te officii ratio. Bochartus in altu venit de publicanis Cadomensibus querelas in species adferens, sed reve-

ra ut amicos inviferet. Librum suum auxit satis grandi capite, in quo Siciliæ origines, ex Hebraica Lingua cum mira venustate repetitæ, explicantur. Auctor ei sui ut seorsim ederet & hoc suarum lucubrationum γέμα literato orbi exhiberet. Et videtur consilio meo morem velle gerere. De Parlamentanorum in Anglia adversus Regem victoria, magna dicuntur, quæ tamen Tragædiæ finem non imponunt. Tu Deus succurre tuis ubique laborantibus. Eum rogo ut te diutissime cum tota domo fervet incolumem. Lutetiæ Parisior. 8. Julii 1655. Negat R. se aut Leydenses Theologos aliquid de Coma tua publicasse.

EPISTOLA CXXIX.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

EX binis tuis quas heri simul accepi, solitam tuam diligentiam non cessasse cognovi, sed per tabellarium stetitisse, quo minus prius data temporis redderetur. Ad utramque hanc habeto. De arcano illo Heraldi ἀπορήτω, crede mihi verum dicenti, nihil omnino audivi. Non ergo per me id rescies, neque te id celassem, si ulla qualibet via ejus conscius fuisset. A quo tempore profant hic tuæ defensiones, ille mihi non occurrit, sed per alios tantum intellexi cum multa & præclara minari, idque sæpius ad te scripsi. Non improbo quod in Primatu tuo Papæ non parcas: hoc enim agis: sed suaderet temporum ratio, ut contra ejus purpuratum senatum minus lævires. Nec necesse est, ut apertius loquar, scis enim apprime quis qualisque sit ille qui hic πτωσαῖτι. Miror Theologorum vestrorum animum parum Theologicum, qui super quæsitis de presbyterio respondere verentur. Si tamen Scoti urgent de illo cætu presbyterii e Pastoribus & Laicis composito, non est nihili controversia, a quo jure, divino an humano descendat: quæ tamen ipsis decidenda fuit, nisi munere quod profitentur, præ inscitia vel ignavia, indigni velint haberi. De Salmuricensis antagonistæ Epistola, cum sciam eam tibi vitam, miror silentium tuum. Nemo liquidius βουρεῖδη dixit, quæ alii vix per ambages & κύκλω λέγουσιν. Aliam non minus grandem a Rothomagensi amico ad eundem hodie mitto. Vide etiam & sincere ut soles judica. Triumphant nec immerito isti, quod suas partes foveas, nec displicet. De causa tamen nostra cognosce, antequam cum ipsis eam damnes. Si Spanhemius fortis est, certe Amyraldus non est imbellis adversarius, & de bene composito pari licebit gloriari. Sperne quæso istum Borstium cum suis Ultrajectinis omnibus. Si enim hominum malefactorum intemperies singulis libris velis vindicare, ecquis crit finis? In præfationis alicujus recessu unicuique aurem stringe, nam majori molimine eos aggredi vereor ut satis sit decorum. Paratam habet Fabrotus contrariam Epistolam: sed nemo typographorum, inquit, eam suo prælo vult subjicere, quia contra Salmasium scripta est: οὐκ ἔστιν ἰσχυρὰ contineret. Tum de illa controversia, quæ tenuis multis videtur,

sur, post tot tantaque a te dicta, non sine ratione timent, ne aliena parum sint vendibilia. Andegavensis tamen Antecessor, si Menagio fides, etiam in hanc palæstram vult prodire: stimulos scilicet admovisti, una quamvis periodo, satis pungentes, ut triumphi tui, sed non sine certamine pars esse velit, non ovationis. Iterum me curiositatis damnabis, nec culpam deprecor, sed audi quid te velim. Quandoquidem uxor tua huc properat, adferat mihi quæso precorque omnia *περάδια* jam edita Primatus tui, cum ipsius operis, tum etiam apparatus. Sancte tibi polliceor me ista tua gratia nisi arbitrato tuo non usurum, nec cum mortalium quolibet, si prohibeas, ea communicaturum. Confidentius has preces ad te allego, quia scio te eorum conscium esse voluisse Hagiensem amicum, quem etiam scio plus me apud te non posse. Alinius juxta tuam indicinam quæsitus & repertus tuis libris donatus est. Ecce alterum indiculum eorum in quos reliqui distributi sunt. Vale tu ac tua a me ac mea. Lutetiz Parisior. 14. Julii 1645.

E P I S T O L A CXXX.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Bene conjicis, frustra futuram Transsylvani Concilii ad Ecclesias Gallicanas contra te querimoniam. Hic enim, ubi nullus, adversus bene meritum de omnibus litteris virum, regnat livor, omnes tibi favent. Parisiense presbyterium, in quo scis quinque sedere reverendissimos omnique laude clarissimos Episcopos, te unum loquitur, suspicit, colit, sexto adstipulante Blondello. Quid Rothomagenses, Cadomenses, Salmurienses, alique, in tua causa dicturi sint, apprime nosti; quia omnes in suis ad te litteris frequentibus sententiam ferre occupaverunt. Utinam efficiant æmuli tui, ut ad nos istæ querelæ deferantur! Tum videbunt quam præclara magnificaque Dallæus, Langlæus, Bocharus, Amyraldus concinnaturi sint de te elogia; nec unquam ad tuam illustrandam gloriam major sese dabit occasio. Splendor tuus istorum luminibus officit; virtutemque incolumem oderunt, & diuturno odio prosequantur precor, potius quam, vel ex oculis, sublatam quærant & desiderent invidi. Sed ab affluetis, inquit Philosophus, non fit passio. Tu autem semper cum æmulis luctatus es, nec ulla regio in terris non plena tui laboris. Absit autem ut Apparatus tui amplitudo in Censuram meam incurrat. Quinimmo ipsius operis molem æquet ac superet, bene erit. Tantum rogamus ut cito prodeat, & dum parum belle convenit nostris Præsulibus cum Vaticano. Verendum est enim ne, si Romanis rebus florentibus huc adveniat, pro grata victima Capitolino Jovi mactetur. Sed fallor aut ista quietem tuam non turbant, nec hujusmodi bruta fulmina vel metuis vel optas. Ecce tibi Carmen super Motta Capta: sive placeat sive displiceat, scribe quæso quid de inventionem vel eloquutionem tibi videatur. Mihi sane improbari non potest:

quin audacter dico, Batavos vestros, nec ipsum Heinsum, Barkumve excipio, longe his deteriora sapissime ad nos mittere. Si posset tuis nostris accedere Dunkerka; cum Parnassi Nymphis omnis Nereidum chorus Paxana caneret. Sed vergens in autumnum annus istam victoriam in proximum ver servat; decumbente praesertim Achille Gallico Gassione, qui nimis multis vulneribus praene occubait. *Dii carum servate caput.* Fidei meae commisit Blondellus magnum Commentarium super Clausula Regnatæ Christo, quem recta Vossium nostrum delegabo, ut cum curet typis Blauwii committi. Viri merita (quæ nimis magnam ei jam famam conciliant, potius quam bonam, quod tibi uni dictum quælo sit) non difficulter credo impetrabunt hunc favorem. Hic enim nihil potest excudi quod omnipotentiam Romanam vel levissime attentet. In hoc autem opere Hildebrando male est. Nescio an deinceps aliquid istius argumenti ab eodem habituri simus? *ἀλλ' ἐπέχω* & forsitan nimium multa. Sed ea tibi iterum dico uni & soli. Uxori tuae facitem maris transitum opto, & voveo tibi totique domui omnia prospera. Lutetiae Paris. 18. Julii 1645.

E P I S T O L A C X X X I .

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Luædunum Batavorum.

Ingrediemur ergo vastum & immensum Apparatus tui pelagus, quotiescunque tibi libuerit Primatus tui navem solvere. Dum adhuc dies longiores sunt, unam totam istam ingenti æquori arando libentissime impendemus: brumalis enim solida non sufficeret, si verum est quod audio, typographum jam ad viginti *πτερόδια* processisse, nec adhuc littora conspicienda sese dare. Nec hanc tuam prolixitatem, in nobilissimo argumento, culpæ possum: quoniam laudo & in cælum effero, quod istam materiam accuratissime velis exequi. Tantum miror tibi tantopere placere mores tuos ut nobis praesertim podagricis non confulas, nosque velis tantum iter conficere sine ullo milliario lapide in quo quiescamus. In tuam tamen gratiam audebimus tentare, nec, qua incedemus alacritate, in via deficiemus. Epistolam Amyraldi placuisse tibi, gaudeo: quotiescunque volueris de ejus causa cognoscere, non recusabit te iudicem: quamvis inter eos vivas, qui ejus doctrinam divinæ gratiæ convenientissimam traducere satagunt, & vereor ut in apertas inimicitias tandem erumpant, adeo difficile est vel in sacris cum ulla moderatione dissentire. Certe hic solus omnibus adversariis domandis par est & fuit. Explicet Spanhemius copias suas, & videbis qua fortitudine illas Salmuriensis noster invadet. Cæterum grandem mihi dicam scripsit Rivetus, quod de persona hac, ut ais, epistola monitus ante se fuisset. Quid respondiſsem? Tacui & hoc libuit mihi placide concoquere, ut illi mitem sui quondam discipuli acerbitatem. Noli amplius dubitare de Edoardi Palatini certissima & indubitata ad Romanenses de-

defectione. Idem ille Rothomagensis Ecclesiastes, qui ex urbe sua, quæ nuper vidisti ad me scripserat, præsens præsentem eadem narravit, & coram me schedulam exaravit, cujus copiam ecce mitto, si istic nollet nominari: itaque cum prudentia hoc dispensabis inter eos, quorum præcipue interest e præcipitio illustrissimum Principem retrahi. Bocharus Cadomum rediit confecto feliciter negotio. Dum hic moratus est, cum Langæo cognatum suum Advocatum Parisiensem convenere, qui legit illis ingens caput, in quo sedulo disquiritur *eventus* sint *facta*, idque probare contendit magna testimoniorum copia, cum tu unicum quo id negares, opposueris. Puro felle madet *epus* calamus. Te fanaticum, emotæ mentis virum, professoremque honorarium singulis paginis nuncupat. Quamvis properet, non potest hoc teterrimum monstrum ante respolatas *ἐπιπέτῃ*. Libro rerum quotidianarum *titulum* faciet. Hæc illi mihi confidentissime & in aurem dixere: quæ tamen te celare nolui, quia non dubito te ista omnia esse parvi facturum, immotaque mente auditorum: quin immo te severioribus si forte studiis lassatum reficient & recreabunt. Vidi quæ *ἐπὶ ἀρχοντίου τῷ Ροανίῳ* ad amicum scripsisti; nec iudicii libertatem improbo. Monere tamen debeo ut in hac re cautius procedas. Omnis aula propter hunc puerum in factiones divisa est. Nec deest dubitandi ratio utrinque intricatissima. Ego ubi audiivi *αὐτῷ τῷ πατρί* ista *fata* evolventem, somniorum illusionibus turbari me arbitrabar, adeo fabulæ est hæc historia proxima. Hoc certum est, filiam, quæ imparibus nuptiis Cabotio nuper copulata est, curasse cum variis in terras asportari, inscia matre, cui postmodum persuasum erat eum diem obiisse. Nec unquam istic *mater* pensionem solvit, sed filia. Mater autem ante paucos dies, *filium* vivere edocta, tot tantaque *τῷ τῷ πατρί* *γῆσι* *ἀφῆκε* testimonia, ut eam mentiri nescio an aliquis credat. Veniat ergo cum bona tua gratia *ἢ ὅς δέσπῳα*, quæ ita gratior adveniet: ei quæcunque potero officia libentissime impendam. Tu Vale & ama. Lut. Paris. IV. Augusti. CIO IOC XLV.

E P I S T O L A CXXXII.

C L. S A R R A V I U S

*Clandio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Reddami tibi veteres *tuas* voces. Non inficete me iussisti, quasi pedibus articulari morbo laborantibus legere deberem nobilissimi tui Apparatus infinitas paginas. Atqui oculato capite, & ni fallor, valde sano eas evolvi: ubi typographi vestrate illas orbi nostro familiares fecerint. *Σπεύδι βεγδῶς ὁ συνήγε*, nec ante non paucos menses quam orditur telam pertextam videbis. Interea tibi vacabit cum inchoata perficere, tum ad alia quoque manum porrigere. Quod *Gratiam* Universalem spectat, quia contrariis partibus vis tuum nomen censei, per me id facias licet. Multos tamen e castris vestris transfugas quotidie agmen nostrum recipit: nec poenitentiam speramus accessionem

nem ex eo quod paratur prælio inter fortissimos harum istarumque regionum adversarios. Quid præterea scribam vix occurrit. Dionysius Taurus Audomari filius, de Univerſa Philoſophia Græce ἡ μάλα πεπαιδευμένος, nu- diuſtertius in Regia Navarra reſpondit. Præter Nuntium Papalem adfuere quadraginta circiter Episcopi veſtibus Pontificalibus inſignes. Fecit hanc fre- quentiam conventus Eccleſiæ Gallicanæ, qui hic jam magna pompa celebra- tur. Hieroſolymitanum primum Concilium, de quo in Actis, Paſtoribus conſtabat, hoc autem Regibus abundat, qui tamen omnes Ludovico noſtro ſer- viunt, vel potius ſuo Emerio, qui ab ipſis quanquam renitentibus grandem pecuniæ ſummam emunget. Caiz tuæ opto facile maris vadum, tibi que, cum & ſine illa, omnia proſpera. Hic valemus, vos valet. Lut. Pariſ. XI. Auguſti. CI O I O C XLV.

E P I S T O L A C X X X I I I .

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmatio.

Lugdunum Batavorum.

Singulos ruinæ Voetianæ gradus gratum fuit ex Literis tuis intelligere, ſuti ea ſemper omnia, quæ te tuosque, ſive amicos ſive æmulos, ſpecta- bunt. Nonnulla iſtius viri olim legeram, in quibus ſatis multa congerere per *πλανάγηγοσίαν* videbatur, ſed parvo aut nullo iudicio congeſta. Vincebat tamen, ſed cauſa non ingenio. At malis modis malignitatem ſummam tu- tari dum voluit, artes ejus patuere, refractis que tantæ nequitæ clauſtris, jam vivet bonis omnibus, mitius dicam, contemptibilis. Ita nemo læditur niſi a ſemet ipſo. Sic pateat quod ubique mali eſt pereatque. Stat tibi firmum bo- numque conſilium Theologicis de Gratia Univerſali diſputationibus non im- miſceri. Sed vide ne me volentem in iſtam arenam conjicias. Scribit enim Hagienſis, de me queſtum eſſe prolixè Germanum veſtrum Theologum, qua- ſi Ligeris accolis apertius, & iniquius faverem: ea nempe inter adverſarios comparatione inſtituta, quæ eum plus æquo deprimat, alterumque in cœ- lum attollat. Scio me ad eum tale nihil ſcripiſſe, nec ad te quoque, ſi mea recte & ex mea mente intelligantur. Laudavi incomparabilem Theologum à fortitudine. Reſpondi nec Amyraldum eſſe imbellem, poſſeque dici par eſſe bene compoſitum. Dubio adhuc & incerto eventum pugnæ, vix dum inter contententes inchoatæ, licuiſſe mihi arbitror athletam noſtrum commendare, nec eſſe quod quiſquam hanc laudem vitio vertat. Cauſam ipſam quod atti- net, hic omnes favent ei, quam Salmurienſis fovet: nec proinde mirum ſi donec meliora doctus ero, magiſtros meos ſequar. Tantum rogo te Span- hemiumque credatis me nullo armatum præiudicio ad ſuas deſenſiones legen- das acceſſurum: cum præfertim hæcenus inter viros æquitatis laude præ- ſtantes fere convenerit, non agi de ullo fidei capite, circa quod non liceat diſ- ſentire. Unde vanus fere omnis iſte, qui ab utroque inſumitur labor, eſſe

vidca-

videatur, nisi quia sacram scripturam explicare & ornare satagit. Non ita prædem didicisti qualem Antagonista tuus Sedani exercuerit professionem, scholasticam ex infimis & pædagogicis unam scilicet. Sed scin tu qualem ejus parens? Adscriptus erat eorum laterculo, qui tormenta bellica curant & incendunt. An miraris eum tot fulmina & tonitrua crepare? & in flammis ignemque ausu temerario ruere? Hoc si jam discis, aliquid in futuri libri titulo mutabitur. Nos interea hunc Salmonea crudeles dantem pœnas aspiciamus in prima, quæ prodiit parte: & sane satis est. Habet. Lutet. Paris. 18. Aug. CID 13C XLV.

E P I S T O L A CXXXIV.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Accipiet libentissime, & cum meritissima gratiarum actione, Vidua Rohania, quam polliceris defuncti conjugis tumulo inscribendam epigraphen. Ita mihi roganti ipsa nuper respondit. Mitte ergo, quando voles, tanto viro teque scriptore dignissimum monumentum. Sed vide ut in pauciora contrahas, quæ olim diffusius exarata ostendisti. De Eloquentia, quæ nulla aut mediocris fuit, filere satius est, & de descriptionis genere, quod Principem apprime decuit, aliquid dicere. Interea hic laborat amplissimus ordo in Tancredi filii causâ cognoscenda; quæ sane licet multo favore subnixâ, suis non caret difficultatibus: & adsunt utrinque strenui vindices, qui summa contentione negotium urgent. Adolescentis liberalis indoles suaviter ad se allicit plurimos, quos Sororis ferocior animus parum sibi conciliat. Si diutius in Edictali auditorio judicis officio functus fuisssem, satis notabiles fuissent partes meæ in hac causâ. Me enim mater delegerat, qui de rebus suis ad Senatuum referrem; nec infeliciter hactenus in iis versatus sum. Sed post exactum biennium ex ordine inter nos constanter servato, oportet me loco cedere & lampadem tradere sequuturo. Cæterum satis leve fuisse videtur argumentum, quo ejus filius *voſeias* tibi suspectus fuit. Quid enim, an adultera uxor non potest ex marito suscipere prolem legitimam? Pater est quem nuptiæ demonstrant, iniquiunt leges nostræ. Ubi libellus supplex curiæ oblatuſ fuerit, rem omnem tecum communicabo, & ut video tibi inaudita audies. Nullum tibi indicabo Elzeviriorum improbum facinus, aliquidve ab iis tentatum esse, quod te celatum volueriat. Ipse scripsisti, cum negares quæ rogaveram *περὸς αὐτὰς*, omnia exemplaria jam in sarcinas esse compacta Lutetiam mittenda: Elzevirii filium primo vento solvere cogitantem, quod nondum impressum esset, secum accepturum. Tum subjecisti, ne per uxorem mitteres ea, quæ desiderabam, hanc esse causam quod refici deberent in editis aliquot paginæ, quas nolles a me videri nisi emendatas. Hæc tua sunt omnia. Audi jam mea. Questus sum, & adhuc, si pateris, queror quod sinas Elzevirios in suas sarcinas folia, quæ

amplius corrigi non possunt, compingere per univcrsum orbem spargenda, nec velis me amicum tuum ea modicum tempus ante cæteros videre. Nulla Elenchi ignoratione peccat hæc mea Logica. An possunt emendari folia in Gallias missa? An non huc missa quoquo versum distrahentur? An non habet singula Hagienfis amicus? qui ea apud eum vidit, id te volente fieri affirmavit. Perge negare, non pergam queri, nec deinceps ideo tibi ero molestus. Occurrenti Labbæo non ita pridem querimonias exposui tuas. Falsus est se tuas tuas accepisse & brevi rescripturum. Dreincurtio mihi, quæ mandasti, exemplaria novissimorum tuorum opusculorum ad Molinæum Sedanum curanda. Patruelis etiam tuus iisdem donatus est: ille inquam, qui terrestres conchas, quas habuisti apud me reliquerat, & promisit se ad te scripturum. Quantum procedat liber qui istic excuditur de G. U. minus curo, immo minus curamus hic omnes quam multi existimant. Sed an tuus Primatus vergat ad umbilicum scirem libenter, nisi viderem te nolle me esse adeo curiosum. Dii te servant tuamque & nos amatote. Lusetiæ Parisior. 24. Augusti die ante Annos 73. Sacernimo 1645.

E P I S T O L A C X X X V .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Occasione cujusdam litis, quæ generum suum spectabat, adfuit mihi nuper Canonici filius. Num miraris quam me facilem discipulum habeas, qui tam cito doctrinam tuam imbiberim? Mitius solito querelas suas exposuit, ita tamen ut offensum & inimicum animam subinde proderet. Quia autem controversa inter vos argumenta tenuia ei videntur, cogitat ea inferre præclaris de jure disputationibus, quibus lectior magis capiatur, quam audis vestris eristicis. Dira illa quibus te potest pessumdare, extant in tuis ad illum olim exaratis litteris. Singula non explicavit. Sed si bonus coniector sum, vult quædam in illis haberi adversus τὸς τῆς ἡμετέρας μοναρχίας ὑπηρετητοῦς dicta licentiosius, quam ea ferat impune eorum auctor. Sed audi quod rideas, & affem para. Immo noli solvere sacculum, ἐπιληρωθῆν; quod gratis datum est, gratis accipe. Sic ille ad me. Vixit non ita pridem Vir eruditissimus & inter primæ sæculi nostri decora suo merito censendus Cl. Salmasius. Nihil illum Græcæ, nihil Latinæ scientiæ fugiebat. Sed vir ille extimius ante decennium in Bataviam secessit: ex quo autem istic moratur, dicas eum cecidisse ἄπο τοῦ οὐροῦ, adeo in omnibus eum ratio fugit; cadaver spirans & ambulans vere, aliquis existimet. Desiderantur enim omnia illa doctrinæ miracula, quibus olim defixi stupebamus. Meras agit nugas, quisquiliæ grammaticales sunt ejus deliciae, in quibus tamen sæpissime offendit, sicut apertissime ostendam in Responsione quam adorno. Vix à risu temperavi. Mirum est dixi, univcrsum orbem cæcutire, nec tantam mutationem ulli adhuc suboluisse. Sed a convitiis saltem abstine.

,, Auro-

„Astrociora nonnulla induxi, respondit, communiumque amicorum precibus
 „hoc concessi: ut enim lapidis instar ejus ferocia verba non intellexisse aut
 „etiam contempsisse videar, nondum a me potui impetrare. Et hic finis fuit
 nostræ confabulationis. Heri Rex Puer in suo Justiciæ, uti vocant, Lectister-
 nio sedit: quod omnino factum semel, infelicissimo exemplo. anno ultimi
 sæculi sexagesimo tertio, docent annales nostri. Plurimæ Ediçta burfalia pu-
 blicari & curiæ actis inscribi jussit, adstantibus cum Regina Matre, Aurelianen-
 si, Condzo & Cardinalibus, Lugdunensi, Bichio & Mazarino, non paucis
 regni primatibus. Cancellarius aulicam & scenæ personæque suæ convenien-
 tem orationem habuit. Molæus Princeps Senatus, amplissimi ordinis digni-
 tatem generose & modeste tutatus est. At Talæus tuus eleganter & fortiter
 cum auditorum summa admiratione & bonorum omnium gaudio dixit. Co-
 gitabam in Aquitaniam proficisci. Sed hac ipsa nocte invasit me acutissima
 podagra, quam in turba & tumultu hesternæ cæremonix lucrifeci. Ultima
 Augusti obiit Pinarolii ante quinque menses eo relegatus, Vir Magnus Joan-
 nes Jacobus Barillonus Præses meliori fortuna dignissimus. Vale. Lutet. Pa-
 ris. VIII. Sept. MDCCXLV.

E P I S T O L A CXXXVI.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Q UOD te scire juvabit primum scribam. Uxor tua huc salva cum vasis co-
 mitibusque advenit. Jactata est ventis & pelago novem dies. Navis
 qua vehebatur Angliæ tetigit littora: Diepæ descendit. Unum diem in urbe
 morata, ad fratrem properavit. Reliquam itineris fortunam ipsa enarrabit. De
 ejus ingenio erga istam hancve regionem quid dicam? Respondebo versu Ho-
 ratiano *Cælum non animum*, nosti cætera: & quod fuit ante, manet. Unum
 me vehementer afflixit quod de perpetuo nutante tua valetudine dixit. Et sane
 hoc unum suadere debet migrationem. Sed quo? In Septentrionem? Omnia
 bellorum plena. In patriam? Scis quibus legibus hic vivamus. Nisi jam res
 essent prolatæ non invitus postquam judex esse desi, patrocinium susciprem
 causæ Tancredi: nec enim adeo deplorata est, quam te existimare video. Sed
 post Martinalia forum calebit ista nobili controversia, quam nefas est præliba-
 re. Dicam tamen nonnulla quæ ignorare te video. Contendit Mater & turba
 testium vult probare, Rohanium patrem scivisse Venetiis se gravidam esse:
 quia autem nunquam nisi cum summo vitæ discrimine parere solet, consen-
 sisse ut in Galliam paritura veniret: præbuisse ad iter pecuniam & familiam: sci-
 visse ex hoc partu filium natum; celare voluisse, quia verebatur ne Eminentis-
 simus mortalium, qui odio in parentem, Olympiæ filiolæ, quæ Lutetiæ apud
 nutricem relicta fuerat, custodes olim adhibuerat, filium itidem prehenderet,
 & in eum crudele aliquod facinus statueret. Patrem postea Parisiis moratum

non diu, filium sapiuscule clanculum invisisse: In Neustriam educatum eo volente missum esse. Filiam vero per militum manum curasse, parentibus incisiis, eum in Bataviam asportari, tum mortuum publicari: pensionem solvisse quamdiu istic ignotus vixit. Ex quo autem socialia subiit vincula omnem lapidem movisse, ut per interpositas personas istinc alio educeretur, quia illis quorum opera sua facinora patrauerat, infensis utebatur. Capilli, oculi Patrem & Matrem referunt. Alia minutula numero infinita omitto. Conjecturalis est hic causæ status, & negat Filia testibus, sed testimoniis negotium decidi oportere: & habet forsitan Mater nonnulla non invalida suo tempore publicanda. Certe si hæc omnia veritate nitantur, fatearis necesse est non injuria dividi aulæ & fori animos & judicia. Cæterum audi me jam valde mutatum. Post absolutam Primatus tui partem priorem, non rogo quid aggressurus sis, nec de eo te sum interpellaturus. Sed vide an cornea sit illa porta qua ingressum est somnium, quod forsitan non vanum somniavi. Dialogus secundus contra Dematii secundas Theses brevi prodibit. Tum juris Antecessorum biga jugo submittetur. Denique Canonici filius Antonio Mercatori præbebit scapulas. Hæc integram hiemem durabunt: Vere novo nova somnia narrabo. Vale. Lutetiz Parisior. xv. Septemb. c13 13c XLV.

E P I S T O L A LXXXVII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Quod ais, disputationem de Gratia Universali meram esse λογισμαχίαν, vereor ut satis rem totam perspexeris. Cum enim duplex sit Gratia; una quæ sese habet ad modum objecti, ut cum scholis loquar, & est instar lucis extrinsecus se offerentis; altera quæ subjectum præparat atque disponit, ut Gratiam externam admittere queat, & est instar facultatis videndi in oculo: Posteriores quod attinet Andegavenses cum Batavis consentiunt. Utrunque enim Gratia illa statuitur esse singularis. Priorem autem quod spectat, in eo dissentiunt: quod hi gratiam externam & objectivam non existimant latius patere quam internam & subjectivam; eamque credunt ad solos Electos pertinere: Illi vero docent eam omnibus offerri per Euangelii prædicationem, neminemque ab ea excludi, qui modo ad eam accedere, eamque amplecti velit. De re ergo, non tantum de nomine quæstio est. Quod autem existimare videris, concessa gratia speciali subjectiva, Gratiam universalem objectivam pessum ire; quia eadem gratia universalis esse non possit & etiam specialis, hoc est ad paucos restricta homines beneficio fidei; idem omnino facis ac si statueres, lucem solis non esse universalem, quia pauci si forte eam oculis usurpant, reliquis ultro claudentibus oculos, ne eam admittere cogantur. Certe una eademque Gratia non potest, eodem modo considerata, esse specialis & universalis. At Gratia fidei & Gratia quam fides complectitur, diversæ sunt: altera

altera enim consistit in vi & efficacitate aliqua Spiritus illuminantis; altera in promissione remissionis peccatorum, propter Christi satisfactionem. Itaque hæc potest esse universalissima, cum illa sit maxime specialis. Quemadmodum offerri potest sol universaliter omnibus, ea lege ut omnes aperiant oculos, cum tamen paucis detur ut velint aperire oculos, quorum ope oblatam lucem videant. Dum autem affirmas, Gratiam Universalem *illusoriam* fore, si ab ipso DEO ad paucos per specialem restringatur; quia specialis universali potentissime derogat: ausim iterum dicere Andegavensium mentem tibi non esse cognitam. Gratia enim specialis non potest universali derogare, nisi prohibeat quominus universalis rata esse possit atque efficax: At Andegavenses (pro quibus aperte stat quicquid fuit Græcorum & Latinorum Patrum totis octo prioribus a Christo nato sæculis) ita doctrinam suam explicant, ut Gratiam specialem statuunt quidem in Electis agere longe potentissime, at eandem in aliis quicquam operari negant. Illuminat quidem DEUS Electorum oculos, at Reproborum non occæcat, sed eos tantummodo sibi permittit. Idem igitur facis ac si diceres, vim videndi, quam DEUS dat nonnullis natura cæcis, derogare luci solis, quominus omnibus offeratur. Et foret quidem illa Gratia *illusoria*, si DEUS, qui eam offert, aliquid in Reproborum mentibus operaretur, cujus vi credere prohiberentur: at nihil efficit istiusmodi. Itaque Gratiam Universalem offert maxime serio. Præterea statuis universalem Gratiam stare posse juxta Pelagium, quia Deus talem esse voluit, nec per eum stat, sed per homines, quominus omnibus proficiat: non vero ex dogmatis orthodoxi sententia, ubi ille qui videtur dedisse universalem, eam restringit ad paucos, adeo ut per eum ipsum qui dedit, reddatur specialis. Sed videtur posse retorqueri. Si enim nihil requiritur ut Gratia possit esse universalis, nisi ut per solos homines stet, quominus omnibus proficiat, ex orthodoxo dogmate, per solos homines stat quominus DEI gratia, hoc est Christi satisfactio, omnibus proficere queat. Per nos enim stare dicitur quominus aliquid fiat, cum ipsi causa sumus cur non fiat. At sane soli homines causa ipsi sunt, cur non serventur per Christi satisfactionem, nec est DEUS auctor incredulitatis & exitii hominum, *Tua perditio ex te Israel*. Omne illud quod circa hominum incredulitatem agit DEUS, in eo consistit, quod nihil agit. Offert quidem objectum quod amplectantur si velint; at a se omnino habent quod nolint illud amplecti, non autem a DEO. Nec enim si DEUS auctor est & causa efficiens fidei in Electis, sequitur eum esse auctorem & causam efficientem incredulitatis in Reprobis. Quod tamen adis DEUM ipsum facere gratiam illam particularem, indiget explicatione. Nosti apprime, cum nihil pæne te lateat, quæ sit rerum conditionatarum natura. Offerat DEUS lucem, ut in eodem simili maneamus, offerat inquam, omnibus, ea lege ut sit omnibus vivifica, modo oculos aperire velint: hætenus Gratia est universalis, sed conditione subnixæ. Pergat DEUS ulterius & paucis quibusdam indulgeat ut oculos aperire velint; reliquos vero permittat suæ pertinaciæ, per quam

oculos nolunt aperire. Idem ille qui Gratiam proposuit Universalem omnibus, effecit ut esset paucis specialis. At quod specialis est nonnullis & absoluta, non vero conditionalis, non facit quominus aliorum respectu conditionalis maneat & etiam universalis. Quod enim in paucis factum est, in reliquorum conditione, plane nihil immutavit. Et a te allatum exemplum, si recte constituatur, hanc sententiam confirmat, adversariam funditus evertit. Rex subditis suis rebellibus, Edicto proposito, gratiam delicti sui omnibus universim condonet, ea lege ut a rebellionem desistant & ad meliorem mentem redeant. Gratia illa ex tua mente potest universalis esse & dici. Eare non contentus Rex, quia scit in omnibus ex æquo vigere tantam tamque invictam in rebellionem pertinaciam, ut nemo non sit in rebellionem perstiturus, aliquid amplius designet, & aliquos seponat quibus eam gratiam indulgeat, ut eos criminis sui poeniteat & ad obsequium se componant, unde fiat ut revera gratiam consequantur. Certe quod Gratia illa veniæ delicti facta sit paucorum respectu specialis & absoluta, ideo quia conditionem impleverunt, nihil mutat in natura Edicti, quod, reliquorum respectu, gratiam fecit & conditionalem & universalem. Quod enim Rex dat nonnullis ut respiciant, non impedit quominus idem ille Rex Edictum suum promulgaverit in hæc verba. *Volo delicti gratiam esse communem omnibus, modo omnes respiciant.* Universali ergo Gratia optime convenit cum Orthodoxo dogmate: at cum Pelagiano nequaquam. Pelagianum enim dogma in eo situm est, non quod Pelagius docuit DEUM offerre Gratiam universalem omnibus, alioqui Christus ipse Pelagianus foret, qui dixit *DEUM tantopere dilexisse mundum, ut filium suum unigenitum dederit, ut quicumque crederet in eum non periret, sed haberet vitam æternam*; sed in eo, quod statuit, Gratiam illam universalem a nonnullis accipi atque admitti viribus naturalibus liberi arbitrii, non vi gratia illius subjektivæ, atque particularis, quæ in Electis operatur. A quo errore DEI beneficio maxime abhorremus. Sic soluta esse crediderim, quæ a te in doctrinam nostram disputata sunt. Unum tamen addo; Cum Reprobos cæcis comparavi, Electos vero quos DEUS illuminat, iis quibus videndi facultas concederetur, nolle me id ita accipi, quasi cæcitas mentis, quæ in Reprobis a natura est, esset plane similis oculorum cæcitati: hæc enim consistit in aliquo vitio, quod neque boni neque mali moralis rationem habet, quodque est istiusmodi, ut homini pertinaciter adhærescat, etsi id vehementer velit excutere: ideoque vix ac ne vix quidem Lux serio offerri potest iis, qui eo vitio laborant, nisi pariter vitium ipsum tollatur. At illa consistit in malitia voluntaria, quæ ita quidem voluntati penitus insedit, ut tolli nequeat, nisi potentissima vi spiritus DEI, sed est malitia tamen, ideoque inter mala moralia censetur. Nihil autem obstat quominus DEUS gratiam illam objectivam & externam maxime serio iis offerat, qui tali vitio laborant, ut est a Dordracena Synodo disertis verbis definitum. Ait enim illa & *omnes vocari*, ut res ipsa indicat; & omnes qui vocantur, *serio* vocari; & omnibus qui vocantur, *serio* pariter promitti salutem

litem & requiem æternam animarum. Et hæc hæctenus; quæ fufius profequutus fum, quia per hoc rerum prolatarum otium, licuit mihi Sapientię templum ferena ingredi. Scribit Carolus Feramus, fori noltri non incelebris caufarum patronus, in agri Bononiensis pago, cui Courfeto nomen eft, effoffum effe non ita pridem vetuiffimum e lapide candidiffimo fepulcrum. In eo quattuor urnas fictiles, quarum aliz cineribus & offiulis, aliz quodam ignotoliquore effent plenz, repertas effe, cum *fedo ferrea*, plane ad earum modum fabricata quas plicantes vel potius plicatiles vocamus, variis clavis auratis interftincta: & orbe quoque fictili cui infcriptum erat ALBUTIANI. Turbat hæc epigraphæ, ut & fedes ferrea, quæ fortalfean veterum sella curulis fuerit. Si quid inde reconditæ eruditionis erui poffit, ultro invocæ virorum doctorum iudicia, & tuum imprimis. Uxor tua peregre adhuc abeft apud fratrem. Hic omnes gratia DE I valeamus, nifi quod podagra me domi federe cogit. Tu quoque Vale. Addo quod oblitus eram; Pagum illum Courfetum aditare itineri, quod *Viride* vulgo vocatur & a Romanis ftratum effe, ex veteri fama, affirmatur. Iterum Vale. Lutetiz Parifior. xxii. Septembris. c15 13C XLV.

E P I S T O L A CXXXVIII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmafio.

Lugdunum Batavorum.

Fuit ergo pro dolor! Vir re & nomine Magnus, clarumque feculi noltri fidus Hugo Grotius. Ocafum litteris acerbum, ð iacturam graviffimam! Sit illi terra levis, & fuper ejus tumulum furgant violæ. Magnum certe erit Grotii nomen, quamdiu honos erit libris & fcientiis. Ego certe, dum fpiritus hos reget artus, ei aliquando familiaris innotuiffie fempet gloriabor. Solus ille de principatu litterario tecum contendere poffe videbatur. Solus ergo jam regnas & diutiffime regnes, DEUM opt. max. veneror precorque. Nihil jam prohibet ejus Commentarium De Imperio fummorum poteflatum circa facra, cum amicis communicari vel etiam cum omnibus per editionem. Abfit enim at pereat, vel etiam amplius lateat tam illufre doctriñæ exquisitioris monumentum. Sed an habet Gulielmus ejus frater Hiftoriæ Belgicæ annales, vel Anthologiam Græco-Latinam? an habet Gothica & Vandalica multa quæ dudum auctor premebat? Pofft hæc lugubria accipe, quod te non mediocri perfundat ftatim læticia, fed nefcio an fincera aut diuturna. Penes me jam eft e B. R. codex MS. Anafafii Bibliothecarii, in quo difertis verbis legitur Vita Joannæ Papiſſæ, quam huic epiftolæ cum DEO adtexam. In charta pergamena fcriptus eft manu valde recenti, utpote quæ Paparum feriem ad Martini quinti tempora deduxerit. In principio fatis belle illi convenit cum editione Moguntina anno M DC II. ex M. Velferi codice procurata: in fequentibus multæ repertiuntur varietates, & habet plurima editus, quæ in Regio defiderantur. In Vita Benediñi III. hæc leguntur, quæ ex ipfo exemplari defcribam cum fuis

men-

mendis. *Leo quidem hac luce subtractus presul occubuit. Mox enim omnis clerus istius adeo protecte romane sedis, universi proceres cunctisque populus ad senatus domini clementiam congregati sunt exorantes, ut beatificum illi in omnibus demonstrare dignaretur pastorem, qui apostolatus culmen regere valuisset tranquille. Qui divinus ethereoque lumine inflammatus uno consensu unoque eum (hæc postrema vox, nescio an a manu recenti, reformata est in hunc modum eum) conamine pro tantis quibus pollebas sacris aperibus pontificem promulgaverunt eligere. Illico vero alacri studio universa plebs & populi cetus, &c. Hæc sunt molesta. Si enim Leone mortuo mox clerus populus ac senatus congregati elegere Benedictum, quis locus intermedius Joannæ relinquatur; Quin inde patet quod de ea ibi dictum est, *assumentum esse hominis osio abusi.* In epistola dedicatoria ad Velferum typographus Jo. Albinus alios duos locos citat ex Vitis Nicolai I. & Hadriani II. qui in ejus editione extant pag. 306. & 329. quibus idem omnino evincatur Leoni nempe immediate successisse Benedictum: at in MS. nostro non comparent, contractior quippe est narratio gestorum istorum Pontificum in scripto, quam in edito. Hæc volui nescius ne effes. Dum autem hunc auctorem verso, multa occurrunt vocabula, propter quæ fateri debeo ignorantiam meam; verbi gratia pag. 262. in Leone IV. *Fecit vela de fundato ornata ex utraque parte de blatin numero viginti. Blatin pro purpura sumi, olim ad Hist. Aug. docuisti: sed quid verbi est de fundato.* Tu queso juva, qui hujus auctoris Glossarium dudum nobis debes, quia promissisti. Plura hujusmodi congerere possem, sed satius est tuæ meæque ut operæ parcam. Vale a me ac mea. Lutetiæ Paris. xxix. Septembris. cto 13c xlv.*

VITA JOHANNÆ PAPISSÆ

Ex MS. codice B. R. Anastasii Bibliothecarii.

Post hunc Leonem (quartum scilicet) Joannes Anglicus natione Maguntinus sedit annis duobus, mense uno, diebus quattuor & mortuus est Roma & cessavit Episcopatus mense uno. Hic ut asseritur femina fuit, & in puellari etate a quodam suo amaso in habitu virili Athenis ducta, sic in dispersis scientiis profecit, ut nullus sibi par inveniretur: adeo ut, post Roma legens magnos magistros discipulos & auditores haberet. Et cum in urbe vita & scientia magna opinionis esset, in Papam concorditer eligitur. Sed in Papatu per suam familiarem idem impregnatur. Verum tempus partus ignorans, cum de sancto Petro in Lateranum tenderet, angustiata inter Coliseum & sancti Clementis ecclesiam, peperit: & post mortua ibidem, ut dicitur, sepulta fuit. Et quia Dominus Papa cum vadit ad Lateranum eandem viam semper obliquat, creditur a pluribus, quod ob detestationem facti hoc faciat. Nec ponitur in catalogo Pontificum propter muliebri sexus deformitatem quantum ad hoc.

Claudio Sarravio.

Lugdunum Batavorum.

BInas a me habebis hac vice. Ista litterula *Vestem de fundato* explicabit. *Vestis de fundato* est vestis, eo opere facta & aurata, quo reticula fiebant, quibus capita feminarum ornabantur. *Fundus* etiam appellant, ut Græci σφενδόνας? quia fundæ, quibus lapides jaciebantur, ea parte, cui lapis imponebatur vel glans, reticulato opere erant contextæ. In vestibus autem hæ, ex auro intextæ vel phrygionico opere infutz decussatim se intersecabant, ut maculæ in reticulis. Quod opus *de fundato* appellabant, id est *de funda*. Sed *funda* ut dixi intelligitur capitis muliebris ornamentum, quod Græcis σφενδόνη & ὀμπδοσφενδόνη dicebatur: quæ ornamenta erant Πηγεύου, ut Pollux notat. Inde & in vestibus fila aurea, ita reticulatim & fundatim intexta, nomen accipiunt. *Vias* vocavit Tibullus.

---- Vestes quas femina Coa

Texuit, auratas disposuitque vias.

Virgil. --- tenuique vias discreverat auro.

A *funda* autem *fundatum*, idem quod *funda*. Ut ab *arena arenatum*, a *fossa fossatum*. Quippe recentiores dixerunt *fossatum*, quod veteres *fossam*. Vale. Lugduni Batavorum. Cal. Octob. c15 13c XLV.

Claudio Samasio.

Lugdunum Batavorum.

UTri vestrum, Te Grotiumque intelligo, debeat hujus sæculi principatus literarius; decernet ventura ætas: hæc enim iniquior, verum non videt & ad posteros satius est provocare. Interim audite viri docti de ejus annotationis in Epistolas Pauli & cætera Novi Fœderis, quæ hic excuduntur, liberum, sed vereor ne nimis verum, judicium. *Sacras paginas dum tractat Heinsius, imperitum se prodidit καὶ αἰθερόλογος*: Grotium vero ostendit se non esse Christianum; adeo Servatoris nostri Nomini ubique se profitetur infensissimum. Per cuniculos quidem, nec aperte grassatur, nec minus tamen malus est, infidus & metuendus. Quid *Salmasius* ille, qui eadem molitur, facturus est, eadem πειρήσια explicabimus, ubi sua ediderit. Hæc ille. Venio ad Papissam. Quicquid de Papissa confidentius dicas, intricatissimum est omne istud negotium. Sederit illa nec ne, longior est disquisitio, nec unius epistolæ. Jam autem quæro tantum num Anastasii Bibliothecarii legitimus sit fœtus Vita illa, quam ad te nuper transmissi. Ut eum censeam ὑποβολιμαῖον, præter jam allatas rationes, hæc suadent. Prima sit, quod tum temporis unico nomine Pontifices aliove

alioſve uno nomine vocari moris erat. Percurratur totus Anaſtaſius, cum Pontificali Damafi, vix unum aut alterum binominem reperias, ut hic *Δαίνομος* & *Joannes Anglicus*. Secunda; ſi Anaſtaſius hanc hiftoriam conſcripſit: rem ſua ætate, ſe vivo & Romæ agente, geſtam literis mandavit. Atqui tanquam de re parum comperta, & ſibi tantum ex fama cognita loquitur hic auctor, cum ait *ut aſſeritur, ut dicitur*. Qui ita loquitur non curat ſuo teſtimonio fidem haberi, quaſi diceret, *credat qui voluerit, fides fit penes auctores*. An autem credibile eſt virum doctum & ſagacem, de adeo ſingulari ſui temporis eventu, non inquiſiviſſe diligenter, ut ad poſteros res notabilis, utquæ maxime, indubia fide cum ſuis omnibus circumſtantiis, dimanaret? Tertia, Expendantur hæc verba *Roma legens, & magnos magiſtros*. Non exiſtimo ætate Anaſtaſii verbum *legere* in uſu fuiſſe, pro, *ſcientias ex cathedra proferri, & in ſcholis publice docere*. Hæc loquutio ſequioris eſt & poſterioris ætatis. Uti & illa quæ *magiſtros* vocavit eos, qui gradum & titulum acquirebant in ſcientiis Philoſophiæ, Medicinæ aut Theologiæ. Nondum enim iſti honorum apices doctrinales baccalaureatus & magiſterii vigeabant in Academiis. Quarta, Anaſtaſii ætate non habitabant Papæ in ſancto Petro, ſive in Vaticano palatio ad S. Petrum, cujus Eccleſia tunc temporis erat extra urbis pomeria, ſed in Lateranorum ædibus. Et tamen auctor noſter ſupponit Joannam enixam eſſe, *cum iret de S. Petro in Lateranum*. Eum autem intellexiſſe Papam ſolitam habitare in S. Petro, conſtat ex eo, quod alias dixiſſet, *cum rediret*. Quintam addo & finio. *Coliſæum* non erat vox uſitata ea ætate pro *Coloſſæum*, ſed eſt verbum mere Italicum, quo jam vocatur famoſiſſimum illud Veſpaſiani Amphitheatrum. Suſcita, ſi lubet, labantem iſtius fœminæ hiftoriam, ſed, quæ ſuperius attuli omnia impedimenta amovenda ſunt. Blondellus noſter contendit etiam ex ratione temporum exacte inita non poſſe iſtam Papiſſam locum ſuum tueri. Vale. Lutetiæ Pariſior. xxi. Octob. c13 13c xlv.

E P I S T O L A C X L I.

C L. S A R R A V I U S

Frederico Gronovio.

Daventriam.

TAnti non erat iſtud *πράδιον* Obſervationum Petiti, ut de eo iterumque iterumque, etiam ex intervallo, eſſes ſollicitus: adeoque diligenter minutiffima quæquæ perſcriberes. Uti nec opus erat invocare ſuperos, ut fidem tuam apud me ſtabiles, cujus ſanctitatem, verum dico, nunquam fuit animus in dubium revocare. Sunt iſta nihili & quæſo fuerint: credaſque pervelim, me ex æquo animi tui abſolutam generoſitatem, & conſummatiffimam eruditionem magni æſtimare. Quod ſpectat Fabricijum noſtrum, qui ſe ei invidet tam proſpera blandientis fortunæ initia? quanquam omnes iſtos honores & proceſſus melius imputemus ejus digniſſimis meritis, quam cæcæ illi Deæ. Ita ſcilicet *πίστεις κερυδαλις κατά Σμυρνίδην χηρή λόφον ἐγγενέας*. Cæterum gratulor ti-

bi

bi de Livio tuo tandem ad optatum finem perducto. Eum jam aliquot dies verbo, cum summa simul voluptate & fructu. Præcipuus tibi quamquam non solus scopus in textu emaculando: quod, si quid video, ita magnifice præstitisti, ut jam Livium legamus. Livium inquam, non autem inficetorum correctorum hariolationes: adeo penitissime omnem ejus, quæcumque illa sit, Patavinitatem imbibisti, & exhibuisti. Quis enim istius Historiæ Romanæ parentis plenius unquam cognovit & penetravit sensus? quis sagacius phrasin odoratus est & indagavit? quis repertam feliciter expressit? Æterno beneficio devinxisti omnes profusos literatos, qui auctorem istum terent, cum nominis tui nunquam intermoritura gloria. Sed ego tibi plurimum debeo privatim, quod volueris nomen meum in nobilissimo opere legi. Fecit aliorum eruditio, ut in eo locum haberent: me vero ab officio leviculo, magna nimis mercede pensato, commendare voluisti. Aliquando adest mihi Nicolaus Heinsius vir eruditus, cujus virtus multas habet *ivyyas* quæ me ad se trahant. Fiet tamen ita crede, quæcumque poterit accessio a tua commendatione. Sed nihil omnino prohibet, quin cum impensius colam & utraque ansa, quod nolebas, accipiam. Eadem enim tecum pro eo rogat *ὁ μὲν* Salmasius, cui nosti quam sum obnoxius. Nihil est communius illo: adeo civiliter etiam odia exercet, ut juris titulum *Ne Filius pro Patre* apprime calleat. Ejus est itaque experiri quid possim: omnia enim ejus causa, omniumque qui te amico apud me se jactant, volo & cupio. Vale. Lutetiæ Parisior. xxv. Octobris. MDCCXLV.

E P I S T O L A CXLII.

C L . S A R R A V I U S

Ludovico Balsacio.

Balsacum.

Cum primum allatus ad me est tuus ille elegantiarum venerumque plenus libellus, Balsaci Clarissime, incredibile vero dictu est, quam varii in animo repente mihi motus extiterint. Quod enim me tanto honore auctum volueras, id sane, uti debuit, gaudio mihi fuit perquam maximo. Quod autem tibi homo plane ignotus essem, non potui non summopere mirari, id mihi honoris a te tributum fuisse. Verum id quod res est suspicione videor attingisse. Videlicet in sermone, quem, ut fit, variis de rebus cum urbanissimo Morino habueris, de me quoque inciderit mentio; & quia mihi cum illo affinitas est, voluntatumque summa conjunctio, ita de me fortasse fuerit locutus Amplissimus Senator, ut necessitudini plus dederit, quam rerum veritati; malueritque de nobis amice sentire, quam ut tenuitas nostra postulabat. Id ni ita est, Vir clarissime, mihi haud dubie patrocinata fuerit noticia Claudii Salmasii Principis literarum, quem & amas & miraris æquo. Is autem cum me in interiorem amicorum cohortem jam dudum nescio qua virtutis fortasse significatione impulsus admiserit, facere noluisti ut me, quem is plurimum amat, negligeres. Ut ut sit, Balsaci Politissime, munus istud tuum

T 2

mihi

mihî perpetuum *μνημόσυνον* erit vel amicitia, quam mecum institutam voluisti : vel certe amoris, quo Salmasium, atque adeo omnes, quos ille suos fecit, complecteris. Cæterum quod tibi nihil munditiarum illarum venustatumque, quas jam pridem tuo quodam jure proprias fecisti, hæc Epistola rependat pro donis istis tam lepidis, apud te non excusamus;

Nam non hæc mihi vis; nec tibi talisim

Res est aut animus deliciarum egens;

Sed aliud multo præstabilius pollicemur, magisque in agenda vita expetendum, fidem scilicet & sincerum colendæ amicitiaë studium: cui nullo unquam in loco decrimus; sed contra quovis officiorum genere, quæ quidem a tenuitate nostra proficisci queant, in dies magis magisque cumulabimus. Vale. Lutetiaë Parisior. v. Calend. Novemb. MDCCXLV.

E P I S T O L A CXLIII.

A M O N S I E U R S A R R A V ,

Conseiller du Roy, en sa cour de Parlement.

MONSIEUR,

Vostre modestie m'est injurieuse, & en vous humiliant vous me mal-traitez. C'est en effet me traiter un peu trop de Provincial, que de chercher avec tant de raisonnement & tant de curiosité, les causes de nostre nouvelle connoissance. Quoy que je sois du village, je ne suis pas si mal informé, que je ne sçache quelque chose de temps en temps, & que je n'aye quelque communication avec le Monde. Pour le moins je puis estre instruit par la Renommée. Elle vole quelquefois jusques a nous. Elle apporte jusqu'icy les noms des Braves, des Sages & des Sçavans, que le Monde estime. Vous estes, Monsieur, un de ces Illustres, que je connois, sur le rapport de la voix publique, & par un tesmoignage qui ne flatte point. Et quand Monsieur de Morin ne vous seroit rien, & que vous ne seriez pas le grand confident du grand Monsieur de Saumaise, vous avez des parties essentiellement vostres, par lesquelles vous meritez bien d'estre regardé. Vostre vertu toute pure, & toute separée de l'autrui, sera toujours un tres-digne objet de ma passion & de mes respects. Vous seul me pouvez fournir de quoy louer plus d'un Sénateur, & faire plus d'un Eloge: Et vous trouvez encore estrange que je face cas de vous? Estre Prestre de la severe Themis, & ne laisser pas de sacrifier aux Graces, qui sont des Deesses moins austeres: Recevoir d'egales benedictions du Peuple Catholique & de la Nation Huguenotte: N'estre pas moins Grec, ny moins Romain, que François: Et pouvoir opiner dans l'Areopage & parmy les Peres Conscripts, avec la mesme facilité qu'en la Chambre de l'Edict: Tout cela, Monsieur, est-ce peu de chose dans la barbarie des derniers Siecles? Ne sont ce pas des qualitez, qui m'ont deu obliger à rechercher vostre amitié, & a vous faire un petit present, pour m'introduire dans la possession d'un tres-grand bien? Il n'est pas necessaire que je vous parle de

1707

mon present en termes desavantageux. Je ne veux point en vous détrompant, me priver du fruit que je recueille de vostre erreur. Je vous diray seulement, sur le sujet de l'amitié que j'ay recherchée, qu'elle est il y a long-temps un de mes souhaits, & que je ne seray point possesseur injuste, si pour cela il suffit d'estre, comme je suis de toute mon ame, Le v. Novembre. CIO IDC XLV.

MONSIEUR,

Vostre, &c.
Balzac.

E P I S T O L A CXLIV.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Non dissimulavi, quin immo disertis verbis apud te professus sum me ex Amyraldi penu deprompsisse ea, quæ de G. U. nuper scribebam. Quid ergo fraudis me insimulas, quasi sub alienis armis latentem in apertum campum elicere voluerim? Sed jam tibi mecum tantum res erit. Ille enim Salmurium rediit, & audebo sine ullis auxiliis pedem conferre. Concedis comparisonem a me institutam, inter DEUM, quo gratiam suam omnibus, etiam reprobis, offert, & solem, qui omnibus itidem, etiam nolentibus aperire oculos, radios suos immittit, aliquo modo procedere, ut illa gratia, sicut & hæc radiorum effusio, dicatur universalis. At inquis, si Sol aliorum oculos illustraret, aliorum vero occæcarent, an dici posset eum Solem lucere omnibus, aut lucem suam velle universis datam, cum multis eam negaret? Facilis est responsio. An ergo DEUS ullum occæcat, ut possit tua comparatio paria facere, cum illo sole, quem statuis ex hypothese, multos visu privare? Nemo hoc dixerit. Qui pereunt, suo fato, vel potius suo facto, percunt. *Perditio tua ex te, Israel.* Nec absolutum Reprobationis decretum ullo modo cogit impios, quin liberrime in exitium suum ruant. Ergo procedit omnino a me allata comparatio, nec, ut ajunt in scholis, instantia a te allata quicquam turbat. Sed hæc omitto, quæ magnificentius aliquando magistri artis enarrabunt. Apparatus tuus visus est brevior, quam pro chartarum mole existimassem: adeo delectatus sum ejus lectione. Sensim sine sensu me ad finem devenisse vidi & dolui. Magisque doluissem, nisi alia superfuissent, ex quibus non minorem voluptatem expectabam. Opus integrum tandem devoravi. Meam laudem non expetis, quam me nimis libenter, nimisque facile impendere sæpius exprobrasti. Sed mori meo, vel si vis amori, indulgere libet, tantum ut dicam, te nobilissimum argumentum magna cum eruditione, solertia & generositate esse exequutum. Si pergas istis machinis Urbem concutere, brevi RUET ALTO A CULMINE ROMA. Non potui parcius, quam uno hemistichio, laudem tuam absolvere. Omnem movet lapidem Petavius, ut aliquod exemplar nanciscatur. Illi omnia displicebunt & plurima arrodet. Ausimne ego istius Veneris carpere sandalium? Non

placet quod ea in Apparatu culpes, quæ in ipso opere laudas. De Ignatianis Epistolis intelligo, quas in Apparatu, qui prior legitur, merito *vis vobiscum* revincis, & tamen earum auctoritate postea sepiuscule uteris, quasi essent legitimæ, nec titulus auctorem mentiretur. Saltem de ista tua sententiæ mutatione aliquid significasses. In Apparatu optime dicis Cypriani locum legi debere negativa inducta, quam tamen postea videre est in ipso opere. Quia ex intervallo & vicibus repetitis opus istud resumpsisti, hinc ista tecum discordia. Sed hæc levia sunt & desino molestus esse. Vale. Lutetiæ Parisiorum. iv. Novembris MDCCXLV. Dudum jussisti, ut, si quæ apud me adhuc essent exemplaria polémicorum novissimorum tuorum, unum ex unoquoque ad Grave-rium mitterem Divionem: quod facere non potui. Unicum enim quod supererat donavi doctissimo viro tuique studiosissimo Jo. Priceo, ut cum placarem aliquo modo conquerentem, quod in Miscellis Defensionibus contemptim a te esset habitus. Sed ille tuus popularis uno Primatu donabitur.

EPISTOLA CXLV.

ECCELLENTISSIMA SIGNORA,

PER sodiffare a quel tanto ch'io devo a V.S. Ecc. ardisco di salutarla con queste poche righe per assicurarla, ch'io mi ricorderò sempre mai del obbligo ch'io tengo di riverire e servire V.S.E. Non haurei tanto badato di darle testimonianza di questa mia gratitudine: senza che il Sre. della Rocca m'havea promesso di non scrivere a V.S.E. senza darmene avviso. Di modo che fidandomi nella sua parola, ho lasciato trascorrere assai tempo senza darle conto di fatti miei. Adesso vedendo che V.S.E. gradisce l'importunità di voler leggere qualche volta alcuna delle mie lettere, non mancarò di darle parecchie volte quel fastidio: sicchiotemo che V.S.E. mi comandara di ritornare alla prima mia aciturnità. Hora dirolle solamente che di poi la sua dipartita ho fatto un acquisto miserevole d'una patrona d'importanza. Ella sicchiama la Signora PODAGRA, la quale descendendo fin a piedi miei mi tiene fedelissima compagnia. Per la prima volta albergò in casa mia intorno a quattro mesi, con tanta crudelità, che non mi diede fra tanto tempo licenza d'uscire solamente una volta della camera. Adesso ne sono ne qualche modo libero se non ch'io sono zoppicante. Ne cavo tuttavia questa utilità che caminando io vado con maggior gravità ch'innanzi sentendo l'ardor mio attemperato. Con tutto cio La moglie non lascia di trovarsi pregna: e dicono li medici che lo stesso humore che fa la gotta fa ancora figlivoli. V.S.E. mi perdonera di questo mio cianciare, e per non darle maggior noia finiro bacciandole humilissimamente le mani: e con licenza sua ancora all' E. Sr. Ambasciatore: essendo d' ambe due le Eccellenze loro

Humilissimo e devotissimo, &c.

EPI-

E P I S T O L A CXLVI.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

DE Papiſſa, mirarer te eam deperire, hac ipſa tempeſtate, qua Papam in-
 feſtis ſignis proſequeris, niſi ſcirem ab uno fonte diverſum iſtum affectum
 provenire. At noli credere me omnia argumenta exhaustiſſe, quibus evince-
 rem eam nunquam fuiſſe. Hoc enim tantum volui & ſtatim profeſſus ſum;
 Anaſtaſium non eſſe auctorem iſtius narrationis, quæ in codice Regio habetur.
 Certe quod lacera ſint hoc ipſo loco exemplaria, quæ in multis bibliothecis extant,
 malum factum. Non enim dubitare licet, quin idem plane ſcriptum fuerit in illis,
 quod in regio. Amplius dicam, certum eſſe id non caſu proceſſiſſe, ſed dolo malo
 eſſe patratum ab auctoritatis Pontificiæ patronis quidem, ſed hiftoriæ & verarum
 Papalium deſenſionum, ita credo, ignariſſimis. Sed ſit ita, Anaſtaſium au-
 ctorem eſſe illius hiftoriolæ quam ad te miſi, quicquid obnitaris, nihil ille affir-
 mat. Quicumque enim hæc verba ſuæ narrationi inferit, *ut aſſeritur, ut fer-
 tur*, dubitanter loquitur, neq; vult ſibi credi *ὅτι ἀντὶς ἔφα*; quin alia innuit
 quærenda eſſe teſtimonia, quibus rei exiſtentia certò ſtatuatur. At non fuit
 forſan Anaſtaſius Romæ quando illa peperit? Non fuerit. An hiftorici ea tan-
 tum certa fide litteris mandant, quibus interfuerunt? Profecto id ſi facerent,
 ſæpius mancas & mutilas, præſtantiſſimis ſuis partibus, hiftorias haberemus:
 vel plures ſemper conjungendi eſſent hiftorici, ut quo alius careret, ab alio ſu-
 meremus. Sed nunquid potuit certior fieri de eyentu nobiliſſimo ex rela-
 tione civium Romanorum, ut neceſſe non eſſet narrationis ſuæ veritatem iſtis
 ruinoſis tibicinibus fulcire? Quod ſcribis te meas litteras in tuis *κειμηλίοις* re-
 ponere, id tuo erga me amori debeo. Non ſunt enim tanti, ut ſervari me-
 reantur. Vale. Lut. Pariſior. xi. Novemb. cto ꝑc xlv.

E P I S T O L A CXLVII.

C L . S A R R A V I U S

*Henrico Valeſio.**Lutetiam.*

Purimum debere me tibi agnoſco, & libentiſſime profiteor, ſuaviſſime
 Valeſi, pro illa tua epiſtola, quam mihi reddidit amicaliſſimus & doctiſſimus
 Menagius noſter. Scilicet præclaram & cuius non obviam ſuper Origenis dif-
 ficillimo loco obſervationem non contentus indicaffe, eam etiam novis teſti-
 moniis firmare & illuſtrare voluifti. Atqui tanti certe fuit apud me auctoritas
 tua, ut vel ſolitaria ſeſe ſtatim mihi probaverit. Non ingrata fuit tamen illa tua
 ſollicitudo, qua, ex aliorum præſtantiſſimorum magiſtrorum ſcitis, eximiam
 & quantivis pretii emendationem voluifti in aperta luce collocare. Pauci ſane,
 omnino pauci, ita veteres legunt & in eos requirunt, ut ſenſus adeo reconditos

ex

ex illis eruant. O beatas illas horas, quas nudius tertius tecum & cum tam natura, quam sublimi doctrina vere germano tuo Hadriano, presentibus quoquo Menagio & Heinio juniore, transigere mihi contigit. Has quoties mente revolvo, summa votorum meorum est, ut *Proveniant multi sic mihi saepe dies*. Non possum autem non laudare alteram tuam in Philostrato correctionem, qua de Apeline loquens, optat ut ille, qui tunc erat, diu etiam superesset *εἰσι π ῆ εἰη*. Sed non solis Græcis familiaris est hic loquendi modus: nam aliarum quoque gentes ut bona quibus fruuntur æterna sibi perennent, precantur. Ovid. lib. i. Trist. Eleg. 10. *Est mihi, sitque precor, flava tutela Minerva Navis, &c.* Plautus Aulularia III. 6. *Immo est, & Dii faciant uti fiet diu*. Perge, Vir magne, literis interioribus te involvere; & magna apud omnes gloria æternum erit Valesii nomen. Vale Lut. Par. XIII. Novemb. CI3 IC3 XLV.

EPISTOLA CXLVIII.

C L S A R R A V I U S

Jacobo Candalio.

Fontinalia.

Nihil dudum gratius & inopinatus accidit mihi, quam accipere a te litteras, Ciceronis lingua & stylo scriptas. Te enim, quem ante satis multos annos abjecisse omnem istius studii curam existimaveram, adeo pure, adcoque eleganter, posse familiariter & civiliter isto sermone garrere, dignum est non mediocri laude. Certe diu deliberavi an auderem eadem lingua tibi respondere. Deterrebar quippe orationis tuæ nitore, verborum proprietate & sententiarum gravitate. Ausus sum tamen, humanitate tua non vulgari fretus, qua benigne mecum agere assuetus, comibus oculis me aspicias. Ego quoque narrabo tibi quomodo mihi perierit omne rerum prolatarum tempus. Statim me invasit acerrima podagra, quæ plures dies me lecto decumbere iussit. Volens nolens morem gessi. Quid enim fecissem? Imperiosa est illa Domina, nec ei impune non paretur. Tandem melior me DEUS respexit & isto tormento liberatus, liberius per urbem, cui frustra omnia vestra rura cum dulcibus suis pomis, castaneisque si vis mollibus & pressi lactis copia opponeres, sum divagatus. Adfuit interea privatim mihi, sapiuscule, incomparabilis Amyraldus, cujus ab ore μέλιτ & γλυκίων ῥέεν αὐδῆ. Bis publice de cathedra, cum summo sacri cœtus plausu, eum dicentem audivimus, abstrusos sacræ scripturæ cum erueret sensus. Eo ad suos reverso, istius absentia dolorem leniit, non ingrata lectio libri, quem, diutius expectatum, tandem a Salmasio meo accepi. Argumentum si quæris, Historiæ Ecclesiasticæ caput & fundum esse si dixero, verum dixero. Scilicet de Primatu summi Romanensium Hierophantæ, quem Vir Magnus in ordinem cogit, docetque frustra hominem illum peccati superbius cornua sua attollere, quæ satis strictim ei accidit. Has inter delicias pudet referre Polonorum Legatorum ingressum pompaticum, qui, novitate & magnificentia suarum vestium totiusque regii apparatus, non in suave fuere spectaculum. Serenissimam Reginam in Sarmaticum regnum suum abiturientem salu-

Salutavit Ordo noster Amplissimus, totus purpuratus: ego quoque, isto habitu debita exhibui officia libentissime. Sed heu! quod præcipuum fuit mihi gaudium, nec in hunc locum rejici oportebat, pæne omisi. Paulo post discessum vestrum huc migravit dilectissimus avunculus noster Launæus vir præstantissimus, quicum serios juvat habere sermones, quibus miseræ hujus vitæ ærumnæ detergentur. Jam in forensè pistrinum me dedo; & post binos, quos Edictali auditorio annos impendi, καθάρσιως ἕνεκα ut ajunt, criminibus puniendis Cameræ Quintæ restituendus. Præterita, præsentia, & futura Calchantis in modum plenissime tibi enarravi. Superest ut me tibi, optimisque parentibus nostris, ac formosis quæ vobis adfunt puellis, cum animi devoti obsequio commendem. Quod facio intime. Vale. Lutetiæ Paris. xiv. Novemb. CIIO IOC XLV.

E P I S T O L A CXLIX.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

CRedas pervelim nihil habere commune Gratiam Universalem cum amicitia nostra. De illa disputent incomparabiles Theologi: de hac quæso inter nos bene conveniat. Ut enim hæc ab illa pendeat, quicquid dixeris, nunquam fuit mens mea. Factam istic rerum mutationem, quæ etiam consiliorum tuorum ordinem turbaverit, divinare non potui. At debuisse me, dices, studiosius ista de re inquirere prius, quam te damnarem. Quid si credidi promissorum tuorum fidem nullo casu variabilem, an te ulla injuria affeci? Verbum, quod tibi adeo displicuit, non sine præfatione usurpavi: nec præterea semper habet significationem adeo immanem & crudelem, ut statim de summa & horribili aliqua acerbitate cogitandum sit. Nimiam, ut videbatur, austeritatem animumque rigidiorem designare tantum volui. Si verbo minus proprio me explicui; credo non esse id crimen majoris abollæ, propter quod aut tu adeo graviter mihi succensere debueris, aut me ignavius tibi supplicare oporteat. Cæterum sedulo dabo operam ne aliquid hujusmodi contingat: neque enim gratiam universalem, vel istas tuas præfationes unquam attingam; idque sancte polliceor & præstabo religiose. Si in istis *πείρησίαν* meam comprimam, poteris in aliis me ferre, ita arbitror, a te dissentientem: sicuti ego quoque non exigam, ut mihi in quibuslibet consentias. His conditionibus existimo diu posse stare amicitiam nostram. Si alias addere vis, *ἐπὶ λόγῳ*, nec repugnabo. Unum addo; potuisse te credere nihil mea interesse, an ulli inscriberes opus tuum, nec ne: unde, quicquid dixissem, amori meo erga te tuosque fuisset adscribendum. Triginta exemplaria repræsentavit Elzevirius, quæ distributa sunt amicis tuis, juxta adjunctum hisce literis indiculum. Aliquot supersunt, ut vides, de quibus fiet uti decreveris. Indica quæso Luciani locum, in quo tres negativæ habentur. De libris B. R. istuc deferendis, non recedo a priori mea sententia, quæ omnino tutissima. Tibi gratificari libenter volent, sed nescio

an ullo confcio. Si tamen existimes posse id a me impetrari, velisque me experiri quantum apud eos possim, nihil recusabo, & post tuas, quas exspecto, proximas literas, statim cognoscam quid inde sperandum sit. Uxoris tuæ profectio differtur propter morbum filiolar, non sine periculo ex febre ægrotantis. Sarracenus nihil desperat. Illa tamen, quæ tot sibi eripi vidit, & hanc jam pro conclamata habet. Deus meliora Tibi tuisque omnibus. Vale Lutetiz Parisior. xxvii. Novemb. cio dcc xlv.

EPISTOLA CL.

CL. SARRAVIUS

Clandio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

EGo vero, quanquam æger & decumbens, non dubitavi an rescriberem; quin hanc necessitatem vidi mihi a te impostam novissimis tuis. Nihil sane unquam inopinatus accidit mihi, quam videre te ita paratum ad amicitiam nostram, quam trabalibus & adamantinis clavis compactam arbitrabar, dissolvendam. Scilicet, non placet tibi libertas, qua soleo tecum de rebus scriptisve tuis agere. Monitus cautius agam impofterum. Nonnullas tuas voces durius sum interpretatus, quam id fieri debere, ex tua mente, credidisti. Atqui idem quoque tibi nuper in meis acciderat. Hanc itaque veniam possum vicissim dare & petere. Possum ferre acrius increpantem: si non fero & malo ulcisci, modo fiat cum moderamine inculpatae tutelæ, nihil est propter quod durus, dirus & non amplius amicus credar. Ego autem, jucundissime Salmasi, amicitiam tuam inter præcipua mea putare soleo: quibus possum officii, cultu & observantia, æternam mihi efficere conor. Si hæc ænus imprudentius te lacessivi, credo facile tibi esse, ut erga hostes esse immitiorem, ita erga amicum esse paulo humaniorem. At si fontes iræ tuæ repetas, eam videbis ab amore summo erga te meo defluxisse. Arbitratus sum debuisse te Primum tuum viris de te bene meritis inscribere. Quid mea interest, nisi ut illi quoque sint erga te bene affecti. Præponere te volui Viro Magno. Non hæc mea est, sed tua magna gloria. Quod ergo crimen meum? Salmasium amo impensius & contra omnes eruditi sæculi viros magnos. Hoc profectio crimen sit apud Loyolitas. Si idcirco apud te exoidere gratia mereor, veniam non deprecor, & pœnam quamlibet statuas acerbam alacri animo subibo, modo elo-gium addideris. Incomptam meam *παρρησίαν* facile coercebo. Possum enim ego quoque gratiose loqui, & ea quæ mihi minus placent dissimulare & silentio involvere. At hoc postremum si facerem, vitio carere me non arbitrarer. Faciam tamen si jusseris, & quocunque tibi fuerit modo, amabo ego te vel volentem vel nolentem. Nec amicus noster publicus est librorum censor: nec ego tales delegandi potestatem habeo: nec semper censuræ istæ vitia arguunt scriptionis, quæ examinanda proponitur; quin sæpius laudes & honorifica testimonia continent, ut videbis in adjunctis Censoris a me designati litteris. Sed desina-

mus

reus litteras questibus implere. Inamo quidni aliquando dulce queramur? Amicorum, ut amantium, ira, amoris redintegratio est. Vale. Lutetiz Parisior. Calend. Decemb. C13 DC XLV.

E P I S T O L A C L I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Bene est mihi quod consilium de libris. B. R. istuc asportandis profus deponas: vix enim id perficere potuissena. Respondit enim Puteanus junior se de ea re cum fratre deliberasse, qui negat id esse suæ auctoritatis ut ejusmodi thesauros suæ creditos fidei extra regnum & trans mare deferendos cuiquam tradat: nec hoc esse custodis munus. Sed fieri tamen posse volente Bibliothecario, qui jam est Amplissimus Bignonius, ad quem preces nostræ allegandæ essent. Ita olim in eadem causa usurpatum Casauboni, qui consentiente Præside Thuano, tum temporis Bibliothecario, ad Scaligerum misit Theophanem Lugdunum Batavorum. Ut autem Bignonius, qui natura sua licet benignus, tamen est subtimidiior, unquam sivisset hæc *καυμάλιος* Gallia quacunq; de causa exire, vix est ut obtineri potuisset. Certum tamen erat, eum machinis non inanibus aggredi, nisi vetuisses id amplius cogitare. Hoc itaque saxum volvere jam desinam. Succedet forsitan alias felicius, ubi præsertim defœvierit illa tempestas, quam adversus Primatum tuum excitare satagit conventus, qui hic jam habetur, Cleri Gallicani. Actum de Regno, actum de Sacerdotio clamitant Præsules, si impune liceat Episcopalem ordinem istis verbis proferre; non argumentis, non libris contrariis, sed ferro & flamma tantam vrsaniam esse compeccendam. Has querelas ad Reginam, ad Eminentissimum Cardinalem detulere, qui amplius deliberandum esse responderunt. Mazzarinus tamen dicit eo severius tantum crimen esse vindicandum, quod jam Gallie minus bene conveniat cum Romano Hierarcha. Itaque de tuo capite habentur comitia, & verendum est ne misellus Apparatus (ipsum enim Tractatum parum urgent) infoelix victima cædatur iratis Vaticani incolis. Non desunt tamen, sed clancularii, sufflaminares istarum querelarum. Quid ad nos, inquit, quid homo hæreticus in terra hæretica credat scribatve de sanctissimæ nostræ Hierarchiæ mysteriis? Adversariis scriptis ejus rationes confutabimus, & suam Anarchiam ei exprobrabimus. Si enim invocato, ut ajunt, brachio sæculari damnetur hæc scriptio hominis peregrini, eadem ratione in libros nostros exteri communionis heterodoxæ Principes sævient, nec hujusmodi suppliciorum ullus erit finis: saltem nullus fructus, nisi ut animi hinc inde immitius exacerbentur. Satius itaque esse hæc insuper habere, & juxta Apostolum judicium summo, judici permittere. *τί γάρ μοι καὶ τὰς ἕξω κείναι; ἢ καὶ τὰς ἑσὼ κείναιτε ὑμεῖς, τὰς δὲ ἕξω ὁ θεὸς κείναι.* Quid statuturi sunt videbimus. Antequam quicquam de migratione transmarina decernas, ausim te suppliciter rogare ut sedulo

relegere velis epistolas summi & optimi viri Isaaci Casauboni, qui cum Regi docto familiarem & amicum se jactaret & gloriaretur, tamen istorum *νησιωτών* non poterat vir modestissimus factum & contemptum ferre, certe tulit quandiu vixit impatientissime. Liberorum militantium aliqui, nec forsan adeo remoti processus uxorem placaverint. Dum uberem aliquam tuæ sementis messem sperare debes, omnia deserere nescio an amice quisquam tibi consulat. Sed ne iterum me nimis curiositatis vel etiam inscitæ damnes, quicquid decreveris fecerisve, rite recteque decretum factumve arbitrabor. Illud quanquam de quo rogas uno verbo explico, non placent mihi istorum mores, qui cum omnibus placere studeant, in has & illas partes transeunt animo nimium aulico & versatili. Majorem in amicitia constantiam & prudentiam requiro. Hodie Nicolaus Heinsius reddidit mihi satis humanam a patre epistolam. Filius utendos accepit me parario e Bibliotheca Petaviana aliquot manuscriptos Ovidianos Codices, quod summam humanitatem interpretatur. Non rescribam nisi copiam feceris. Nec enim ego minime *ἀμφιδέξις* amo ita cuilibet me præbare. Dubito an exemplar quod superest tradi debeat B. alias enim ejus collega And. T. non erit omittendus. Si istis dentur, quidem & aliis multis itidem amicis & prudentibus? Non faciam, nisi præcisius jufferis. Vale & me ama. Lutetia Parisior. VIII. Decemb. *CLD IDC XLV*. Noli amplius laborare de ultimo exemplari, quod habere sibi voluit Milletterius vetus tuus & fidus semper, ita ait, amicus, nec volui prohibere. Dicit se fortem tibi navasse operam apud aliquos Episcopos, ut mitius de libro tuo censerent.

E P I S T O L A C L I I .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

UT dixit mihi Menagius questum esse Amplissimum Talæum, quod non donatus esset tuo Primatu, de quo multus esset quotidie & ubique sermo, judicavi e re esse tua virum potentissimum & amicissimum demereri: cum præsertim diceret non defuisse, qui cum rogassent ut ad Senatam de libro tuo referret, ut lege agere liceret tanquam adversus seditiosum & obrectatorem Papalis & Episcopalis dignitatis; quod omnino facere recusavisset. Itaque ad eum unum exemplar misi, sed cum præfatio distulisse te hactenus illud officium, quia sciebas argumentum quod in eo tractaretur, uti nec styli tui libertatem non posse Pontificiorum sacris addictis, qualis ille est, placere. Alterum itidem ex veteri tua sententia ad ejus Collegam Bignonium destinavi. Utrumque ocyus invisam, ut illis amicis, si opus sit, utamur: nec enim illis inconsultis quicquam sævius adversus librum tuum statuetur: quanquam fallor aut omnis iste calor deferbuit. Triginta prioribus exemplaribus, antea, uti scripsi, divisis, alia sex ab Elzevirio sumpsi, quorum quatuor apud me supersunt, quæ servabo, ut si casus ferat, in alios istiusmodi viros, vel pro tuo imperio distribuam.

buantur. Nesciebam Gothofredum Genevensem adeo inciviler tecum vivere, ut suis Ilbriste - - - - - Albo meo expungetur, nec deinceps inter familiares tuos nomen ejus legetur. Curabo ut binæ dissertatiunculæ, mihi & Justello nostro inscriptæ, ad te, commodam nactus occasionem, mittantur. Eas olim ad me misit ἀγποικε ille sine ullo epistolio; Gratias egi, ne quidem rescipit: atqui debebat beneficium suum aliqua humanitate condire. Vel eum pœnituit, ita credo, me publice compellasse, vel existimavit nihil a me fieri posse, quod istam gratiam suam æquaret. Hi sunt hominis mores. Ejus Commentarium de Virginibus velandis, non vidi: Manuscripto meo de jure summarum potestatum circa sacra utere pro tuo arbitratu, sive in eo istic excudendo, sive ad me remittendo. Ut hic typis committatur verendum non est. Sed an etiam edentur notulæ Blondelli nostri? Saltem publicentur sine auctoris nomine, qui in isto Mustaceo laureolam non captat. Ipsum librum quod spectat, vix credo Grotium aliquod majus operæ pretium fecisse, & quod solertiam & eruditionem ejus magis prodat. Eum olim concinnavit in Batavia dum istic publico munere fungeretur, hoc est antequam pravas imbiberet opiniones, quibus postea turpiter se inquinavit. Gaudeo te idem argumentum tractandum suscepisse. Hæc etiam clava digna est te Hercule, cui cum pygmæis certare nec honestum est nec gloriosum. Fallor tamen, aut pro ista tua lucubratione nullas aget gratias Facultas Theologica. Solent quippe isti verbi divini ministri amplius sibi arrogare, quam Magistratus eos ita perverse sentientes & statuentes ferre possit. Ni grave est scribe quæso, an ἐυσχῶς conjecerim. Interim bene vale. Lutetiæ Parisior. xv. Decemb. c15 13c XLV.

E P I S T O L A CLIII.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Sēdebam in balneo, acutissimis cruciatibus quatruiduæ nephritidis solatium quærens, cum penultimas tuas accepi. Nullis remediis illa abscessit, nisi post alios quatuor dies. Totum itaque fere octiduum miserabiliter transegi: & jam aliquantula successit reni dextro quies. In eo enim hæret lethalis calculus grandior, qui sine majori dolore, maximoque periculo avelli non potest. Ita censent Medicorum filii, præstantes cordati viri. Qualis deinceps futura sit vitæ meæ conditio, plane incertum est, cum pendeat ex motu & quiete istius lapidis, qui mihi comes adest indivulsus. Millies interea optavi finire hos vitæ acerbissimæ labores: quod non placuit Deo Opt. Max. qui me vult ita affectum adhuc durare. Vivo itaque, mi Salmasi, sed eo animo ut de proximo discessu cogitem semper, eumque non metuam, sed optem. Fiat voluntas Domini, cui parere me æquum est. Hæc causa fuit omnino fontica silentii mei; vereorque ne sæpius recurrat. Nec enim alias gratissimum ad te scribendi officium omissem. Nolim autem ut propter id, quod ego nuper ad

te, de amico leviculo & versatili, desinas cum eo litteras reciprocare. Hoc enim agit ille potius vanitatis studio, dum omnibus innotescere & placere satagit, quam ullo malo animo. Tum merito audiat Parisiensis buccina quæ omnia libere fatis sulque deque occinat. Nihil dudum scripsisti de Militia tua, quoque pede agmen istud procedat. Dicunt nonnulli te, ea in hibernis relicta, altero Dialogo illusisse Dermatio, & adhuc defricare aliquot Mutuaticios Jurisconsultos Germanos; Gallis deinde sequuturis Sengeberio, Fabroto & Merillio, quem etiam andivi Spartam ornandam suscepisse. Omnibus istis conficiendis hostibus non anni decem, non mille carinz, nedum una tua sufficiat clava, aliis quotidie succrescentibus capitibus. Certe plurimum tibi perire temporis, in istis minutis, necesse est, dum majora & necessaria opera pendent interrupta. Liber novissimus Grotii adversus Rivetum mihi tandem visus est. Nemo possit diffiteri quin sit legitimus Legati Suedici foetus, quem genus scriptionis & dicendi character produnt apertissime. Sed isto libello vix poterit responderi, nisi grandi volumine, adeo multa in unum fascem composuit. Si ejus dissertationem de Imperio summatarum potestatum circa sacra edere cogitas, nolim scire Illustres Frates meum ad te fuisse missum apographum: saltem sciant me nesciente istam fieri publicationem, nihilque de me, muszove meo quicquam dicat. Certe illis deberetur omnis ista laus, cum ad eorum *Iævi* meum descriptum sit. Curabo unum Primatus tui exemplar ad Fulgentium Venetum, & paratum habeo amicum qui post aliquot dies eo properat. Non amplius Salmasianam sed Spanhemianam copiam omnes mirabuntur, cum velit vir doctissimus, nobile, at haud adeo prolixum argumentum tribus tomis enarrare. Judicabunt eruditi, ego istas controversias pæne jam fastidio. Vale & ama. Lutetiz Paris. 5. Janu. anni. CIO DCC XLVI. quem tibi tuisque omnibus opto felicissimum.

E P I S T O L A C L I V.

C L. S A R R A V I U S

*Danieli Heinso.**Lugdunum Batavorum.*

MInus prospera valetudo qua usus sum aliquot abhinc septimanis, Vir Eruditissime ac Præstantissime, facile apud te excusationem merebitur, si humanissimis literis tuis serius videor respondere. Jam autem quia aliquantulum a gravissimo morbo respirare licet, gratias ago gratissimas pro illa tua, mellitissima comitate condita, epistola; qua non ingrata tibi fuisse minuta officia testatus es, quæ filio tuo exhibui. Atqui debui ego illa omnia, immo & majora præstare ejus eruditioni non protritz, modestizque singulari; addo & Heinsiano nomini; quod dudum in magna & præclara gloria famaque a te constitutum, in hoc virtutum tuarum dignissimo hærede, majus adhuc efflorescet æternumque vigebit. Et habet ille *ελευθερίη* π quo sibi bonos omnes conciliat & devincit. Quid possim tantis dotibus denegare? nihil certe velim: cum præsertim accesserit (verum dicam Vir Magne, nec fallere meum est)

est) non quæsitæ, nec fucata, amicorum meorum uti & eruditorum summi, Nobilissimi Salmasii, in ejus gratiam commendatio, cui aliquid reculare nec debeo nec soleo. Utatur itaque & fruatur me toto, quem ei dedo libentissime. Utere fruire tu quoque, Vir Maxime, quem semper experieris tui studiosissimum, cultoremque observantissimum. Lutetiz Parisiorum VI. Jan. CIO IDC XLVI.

E P I S T O L A C L V.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

BReves licet & Gallicæ postremæ tuæ, non tamen non gratissimæ fruire. Quidni, cum merum erga me, tum afflictissimum, amorem calidissimum spirarent? Ita soleo ego quoque, Mi Salmasi, tuis sive bonis sive malis non leviter affici. O utinam possent animi mei penetralia tibi denudari! In illis certe, & nominis tui gloriam, & ob amorem quo me prosequeris, non levem lætitiâ altissimis difixam radicibus, videres. Si quæris quam belle jam habeam. Respondent Medici, me in statu neutro; spemque metumque inter dubium, extrema, non vitæ, sed doloris incommoda quotidie, immo singulis horis vel etiam momentis, non temere formidantem. Cæterum in bonitate Domini confido, qui nihil de me statuet, quod servulo suo non expediat. Miror litteras quas ad Reverendum Spanhemium Eucharisticas scripseram, serius quam oportuit, ad eum pervenisse. Eas enim statim post librum acceptum ad Heylmannum Medicum miseram, qui receperat se eas sine ulla mora curaturum. Ingratus præterea essem, nisi ejus humanitati & benevolentiz multum me debere agnoscerem, vel profiteri refugerem. Cum enim vir bonus Ludovicus Cappellus, in sua dedicatione, satis familiari titulo & sermone me ornasset & compellasset, ita utrumque reformavit (quod me attentare pudor nescio an modestia prohibuerat) ut sine dignitatis meæ detrimento, jam nomen meum ibi legatur. Quia autem in illis, quas a me habuit, ferotinis litteris, hæc, quæ jam scribo, nescio quomodo notare omisi, sciat ex te quæso, hoc suum beneficium neque in inscium, neque in immemorem esse collocatum. Tum virum magnum non amare non possum, qui te serio amat. Ei ni grave est a me plurimam salutem. Tibi quoque, Vir summe, omnino parem. Scio nobilissimam uxorem tuam diu in Morinibus hæsisse, an in Zelandiam transierit, nescio. Omnia ei, tibi que, fausta precor. Vale & me, ut facis, amare perge. Lutetiz Parisior. XIX. Janu. CIO IDC XLVI.

E P I S T O L A C L V I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

VIs ergo me exerte dicere, quid sententiam de postremo Grotii libro, & an omnia mihi in eo probentur. Rem rogas non magnam, nec adeo diffi-

difficilem, quamque expedire promptum est. Tantum abest ut omnia proberem, ut vix aliquid in eo reperiam, cui sine conditione calculum apponam meum. Verissime dixit ille, qui primus dixit, Grotium Papizare. Vix tamen in isto scripto aliquid legi quod mirarer, quodve ἀπεοδίακτω occurreret. Nunquid enim omnes istiusmodi ejusdem auctoris lucubrations erga Papistarum errores perpetuam συγκατάβασιν & κρύψιν, erga Jesuitas amorem, erga nos plus quam Vaticanum odium produunt & clamant? In VOTO quod ejus nomen præferbat, an veritus est hæc πεφασµένως profiteri? Itaque, nescio quare istic, ubi nihil non licet, puduit Typographum nomen suum apponere. Quod enim de Oldenbarneveldii supplicio, ab ejus hoste spectato, narrat, non magnifacio; cum Principem, licet intellexerit, non nominaverit. De Augustino quod dixit, omnibus Remonstrantibus debet esse familiare. Certe id hac in Urbe Jesuitæ, contra Janssenium perorantes, quotidie pro suggestu prædicant. *Non est, inquit, hic Pater regulæ fidei. Ut se expediret ab argumentis hæreticorum sui temporis, multa liberius & inconsideratius dixit, quibus non tenemur.* Habes sententiam meam satis liquido, ita puto, pronunciatam. Et habet Rivetus noster amplissimum stadium in quo decurrat: quod dum faciet, quia non potest pluribus occupari, nec æquum est ut prioribus omissis ad posteriora respondeat: mittat interim ad te tum Amyraldi nostri primam expositulacionem, tum ad Rivetianum ἀντίγκλημα, ἀνταμοιβήν; & habebis quod igni assidens quinque sexve horas legas, quove non insuaviter afficiaris. Quanquam verum ut fatear, mihi sane non placent inter Reverendos Viros hujusmodi parum amicæ concertationes. Cæterum non habet quod de te queratur uxor tua, quæ suis consiliis parere solita, in suo hinc discessu solemne suum servavit. Dedit ad me Caletio literas vigesima secunda hujus mensis scriptas, quibus rogabat ut aliquantulam pecuniam, quam apud Justellum deposuerat, reciperem & ad se mitterem. Nihil dum recepi, nisi tamen ducentas quas volebat libras. De te videbatur sollicita, cum dudum nullas a te habuisset. Heri rescripsi & valere te nunciavi. Prudenter facis, qui Jurisconsultos istos contumaces despiciere velis, sine eos in agmen cogi, tum simul & semel opprime universos. Sed an ista quoque ages cum Theologis Ultrajectinis? Immo jam id actum esse audio. In posterum de movendis castris deliberabitur, & Militia tua optatissima adveniet. Tempestatis rigor hic plane defævit: unde non vana spes est, quicquid hariolentur vestri Astrologi, tecum cis paucos dies futuram nobilissimam tuam uxorem. Queritur Menagius se nullas dudum a te accepisse; mihi que hanc tarditatem imputat, sine cujus nutu, ita jocatur vir urbanus, nulli harum regionum audeas rescribere. Vale. Lutetiæ Paris. 11. Febr. C1D 19C XLVI.

E P I S T O L A C L V I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Langdunum Basavorum.*

Utinam lapide, qui me, vel dolore vel metu, perpetuo cruciat, juxta vota tua, statim liberer. Sed vix ulla spes est, posse id mihi tam cito accidere. Conveniunt Medici me renis dextri crassiore calculo laborare: quod acutissimus in ista parte sensus, & insolita gravitas, cum aliquoties urgente cruris dextri stupore evincunt, nec sinunt dubitare. Urinam sanguinolentam ante quinque sexve menses, quoties curru veherer, emittebam: sed de nullius mali acerbitate tum querebar; sine ullo quippe incommodo cruenta fluebat. Jam vero ex quo me premit acrius dirissima nephritis, urina plane naturalis est coloris, nisi quod de die tenuior est & parum tincta. Morbo itaque meo minus cum tuo convenit. Curavi Epistolam tuam cum uno exemplari Primatus tui ad Gratianopolitani Senatus Principem Bercherium: habet hic nempe fratrem, libellorum supplicum uti vocant Magistrum, cui utrumque ut redederetur effeci. En tibi a Bocharto nostro literas. Libri tui novissimi lectione multum se profecisse ad me scribit, non sine non vulgari lætitia, quod sacra jam ornare constituas. Ejus Geographia sacra ex Typographeio Cadomensi non prodibit ante sex menses: volumen quippe erit mole amplissimum. Hic non solum Milletterius, sed etiam Codurcus, alter itidem apostata, aliquid adversus te parat pro Papæ defensione. Sed nec hujus nec illius opus dudum erit paratum. Hodie sub noctem Joannes Elzevirius per dispositos equos Caletum, cum vestro tabellario, profecturus est. Nactus hic ab amico exemplar Epistolarum Huberti Langueti, id ei commisi, ut paternis typis, quod se facturum recepit, edatur. Quia autem vereor, ut istic promissi meminere, rogo te velis ei aurem vellere, & ejus si forte ceperit oblivionem excitare; remque feceris mihi gratissimam. Placet mihi istius tui popularis scribendi ratio pura, tersa & facilis, nec tamen elegantiae flosculis, ubi res postulat, destituta. De nobilissima uxore tua, nihil hac septimana intellexi. Deum precor ut te illamque brevi jungat, diuque servet incolumes. Quia non succurrit, quod scribam, de duobus te interrogabo. Primum non erit forsitan abs re, cum tonsuram & comam spectet. In Capitularib. Caroli M. 1. 112. verba hæc leguntur, *De servis propriis vel ancillis, ut non amplius tondeantur vel velentur, nisi secundum mensuram, & ut ibi satisfiat, & villa non sint desolata.* Hæc tria subobscura sunt. Quænam enim est ista mensura tonsuræ & veli servilis? quæ ista satisfactio? quæ villarum desolatio? Secundum habetur in sequentibus duobus capitulis, in quibus quæro, qui dicantur *pulsantes*, & quid sit *pulsari secundum regulam*. Desino plura scribere. Vale & me ama. Lutetiæ Parisior. x. Febr. C15 156 XLVI.

Heri, quod male omittebam; Majoris Senatus nostri Cameræ, uti vocant,

X

Blau-

Blammenilio Poterio in secundum locum rejecto, Thuanus Primæ Inquisitionum Cameræ primus Præses renunciatus est. Particellius tertium, quem tantum ambiebat, locum non difficulter obtinuit; & in tertiasecundus sedet. Post scriptam hanc epistolam accipio ab eruditissimo Pricæo fasciculum, in quo bina exemplaria habentur speciminis Notarum suarum in N. T. unum tibi, alterum Vossio. Eum inter suas librarias farcinas compingendum Elzevirio tradidi. Interea habes hic ab eodem Pricæo literas, sui erga te cultus & observantiæ non vulgaris indices. Hunc autem virum tum doctrina, tum forti in adversis animo commendabilem, immo & suspiciendum amare quæso velis. Iterum valeas.

E P I S T O L A C L V I I I .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

SI vales bene est. Sola enim obstat adversa tua valetudo, ne solidum & ab omni parte sincerum sit gaudium meum, post acceptas novissimas litteras tuas. Præstabitur ergo deinceps dudum promissus, dudumque negatus honos: magno & certissimo argumento, quantum istic magni fias, quamque æmuli tui depressi jaceant. Ego certe Batavos jam amo, cum videam illos, licet sero, cognoscere quantum thesaurum in te possideant. Te quod attinet, fallor, aut longe carius est tibi postremum hoc gloriæ, quam nuperum pecuniæ incrementum. Quid superest, nisi ut omnibus istis *πλεονεξήματα* diutissime, quod voveo & spero, cum DEO, fruaris. Ut conciliatio instituantur Matthæi cum Luca, volunt verbum *ἀπίχσαν* tantum significare, *pre doloris vehementia, quasi elisis faucibusangebatur*, quod Gallice dicimus *crever de dépit ou de rage*. Ut nempe Matthæus furoris duntaxat initium, Lucas vero supplicium, quod de se *ὁ παράγοι* postea sumpsit, descripserit. Joannes de Launoy Doctor Sorbonicus Dissertationem edidit *De Vera causa secessus Brunonis in Eremitum*, qua evincit meram esse fabulam, narrationem de redivivo canonico Parisiensi, qui ter e feretro sublimis clamaverit, se justo DEI Judicio accusatum, judicatum & damnatum fuisse. Scilicet vir solers, qui Parisiensibus Dionysium Arcopagitam Galliarum Apostolum pseudonymum, & Provincialibus Magdalenam Massiliensem eripuit, etiam Cartusianorum fictitiam originem voluit denotare. Sunt tamen ista omnia superstitionis insignia monumenta, sed quæ in tanta litterarum luce diutius latere & fraudem facere non poterant. Ita olim Bulliakus noster ausus quoque est adversus Benignum veritatem aliquid commentari, sed ea de re sibi meditata edere veritus est. Ut aliquid præterea scribam. Accipe insignitam forsitan temeritatem meam de loco Pauli in epistola I. ad Cor. XVI. 10. *Εάν δὲ ἔλθῃ ὁ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφ' ὧτος γίνηται πρὸς ὑμᾶς*. Non possum me expedire ab isto ἀφ' ὧτος, quod alii *sine timore* vel *metu*, quod idem est; alii *secure*, exponunt. Quorsum enim aliquid

quid formidaret Timotheus a Corinthiis? An tum cruciabantur Corinthi a gentibus ministri Euangelii? Aliud ergo quero, quod mihi satisfiat. Certe nisi vetaret sacrosanctus exemplarium omnium consensus, auderem pro ἀφιέως minima mutatione legere ἀφιέως: ut sensus esset: *Providete, si Timotheus ad vos venerit, ut liberaliter excipiatur.* Id est, *Solicite curate, ut sit liberaliter apud vos.* Ejus difficultatibus ita providete, ut nihil ei desit. *Nihil a vobis habui, gratis docui 2. Cor. xi. 7. 8. 9. Eum vero volo laute haberi.* Glossæ H. S. T. ἀφιέως sine parcimonia. Desino plura scribere, ubi te rogavero, ut inspicere velis Plinii caput v. Lib. xxviii. cujus initium mendosum videtur. Quid si legamus. *Servit totius corporis valetudini invariata victus observatio.* Vale. Lutet. Paris. Calend. Mart. c15 13c XLVI.

E P I S T O L A C L I X.

C L. S A R R A V I V S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Non sine incœre, eoque summo, integram tuam Epistolam legere potui. De te enim merito extrema formidem, ubi cogito quem tuum statum mihi describas. Rem ergo feceris gratissimam, nisi melius jam valeas; si morbi tui singula symptomata accurate descriperis, cum medicis nostris communicanda: & curabo sedulo ut eorum sententiam, cum de causa, tum de remediis, resciscas. Interea noli quæso, ita tui omnem curam abjicere, ut morbus, qui jam non difficulter curari posset, tractu temporis insanabilis evadat. Cogita quid tibi & tuis, litterisque, immo & DEO ipsi, debeas; qui te tot eximiis dotibus, ad gloriam suam, cumulavit, ut eas sibi impenderes. Nec æquum est, præclara tua consilia ita interrumpi, ὃ μὴ γένοιτο σὺν θεῷ μητ' ἔσται: quin potius, ex animo dico, *De nostris annis augeat ille tuos.* Dudum tanta mora Spanhemianorum tomorum Salmuriensis adversarius, ita audio, cruciatur. Non quod citius absolvi potuerint, sed quia olim promissi etiamnum desiderantur. Sed pensabit ille Anterorem mole & numero Antagonistarum impatientiam. Mirabile quippe est postquam totlibris enarrata est, quæ haud adeo ampla videbatur materia, adhuc promere centum intactas quæstiones, quæ totidem argumenta nova contineant. Hoc plane fundere est ὅλω τῷ θυλάκιω. De loco Capitularium Caroli M. expectabo facile tempustibi commodum, uti etiam de emendatione textus Epicteti, quod postremum noli quæso demeruisse. Interea nulla alia quæstione tibi molestus ero; proponam tantum tibi novam, & ut opinor, veram expositionem loci cujusdam novi fœderis, nec veterum, nec recentiorum ulli, quod sciam, memoratam. Joh. xv. 20. hæc verba habentur, *Εἰ ἐμὲ εἰδίαξαν, καὶ ὑμᾶς διδάξουσιν.* *Εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσωσιν.* Omnes, postrema hæc verba ita interpretantur. *Sic custodiverunt sermonem meum, vel mandata mea, etiam vestrum custodient, ei obtemperabunt.* Atqui non ea est hic notio verbi τηρεῖν, quod hic sumi de-

bet, non pro *servare*, & *custodire* simpliciter, sed pro *observare* & veluti *insidiari*. Quasi diceret Christus, *quia* (si enim hic pro *quia*) *mea verba observaverunt malo animo, ut ansam calumnia ex illis arriperent, etiam vestra, ut vobis iidem noceant, observabunt.* Quod porro Dominum nostrum expertum esse testatur Lucas xx. 20. *ὃ παρατηρήσαντες* (Johannes dixisset *τηρήσαντες*) *ἀπέστειλαν ἐγκαθέτες, ὑπεκρινομένους ἑαυτὰς δικαίους εἶναι, ἵνα ἱπλάθωνται αὐτῷ λόγῳ, οἷς τὸ παραθεῖναι αὐτῶν, &c.* Qui locus superiorem omnino illustrat. Nec insolita est istius verbi *τηρεῖν* pro *observare* notio apud Gentium scriptores. Unum exemplum in sacris jam succurrit Ecclesiastæ xi. 4. *τηρῶν ἀνεμῶν ἢ ἀρρέϊδ ἢ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις ἢ θέρϊσει.* Qui verteret, *servans vel custodiens ventum, &c.* nullum sanum sensum eliceret. Dicendum ergo, ut recte vulgus interpretum, qui *observas* ventum (scrupulosius scilicet) non feret. Vale. Lutet. Parisior. Idibus Martiis. CIO IDC XLVI. Sæpius in libris tuis laudatur Mæris Atticista, an usquam editus est? an eum tantum habes ex MS. codice Bibliothecæ Regiæ? Auctor enim mihi videtur optimæ frugis, adeo ut cum ausim integrum mihi describere, nisi auctoritas me tua revocet. Mone incertum quid agat & firma labantem. Iterum Vale.

EPISTOLA CLX.

CL. SALMASIUS

Claudio Sarrauo.

Lugdunum Batavorum.

TAm gratum mihi fuit, quam minime expectatum, quod de jam veluti plane recuperata valetudine tua, diligenter ad me perscripsisti. Eam enim ita affectam audieram, ut nihil non timerem potius, quam tuam subitam *ἀναθίωσιν* sperarem. Audiit ergo DEUS opt. max bonorum vota, iisque annuit benignus: pro quo summo beneficio gratias ei ex animo agimus immortales. Sed ausim te rogare iterumque iterumque, ut omnino exuas aliquando belligerandi animum adversus istos tenebriones, qui de mutuo aliisve minutiis te perpetuo adoriuntur. In Dialogis trium aut quatuor *ὀκταδίων* aliquando vapulent. Una Præfatio *ΦΟΙΝΙΚΙΑΙΟΝ* deplumavit. Ad hoc exemplum si alii habeantur; non vana spes est omnes istas funestas aviculas simili ratione eliminandas. Possunt illi, potest fere quilibet, hujusmodi scriptiunculis sufficere: at satis satisque ita illos retudisti, ut, etsi nihil in posterum reponas, non possint silentium tuum suam gloriam arbitrari. Quin potius, alia quæ potes infinita, te digna, scribe: quibus cum neutiquam pares sunt æmuli tui, tum eximiam vindictam de iis sumpseris, cum de bonis literis optime meritis fueris. Excute scrinia tua, & aliquid ede *τὸ ἢ ἐσοσμενοῖσι πυθέδῳ ἀζιον.* Vel Militia Romana: vel Arnobianæ Notæ; vel Concilium Eliberinum: vel Notæ In N. Fœdus, desiderata omnia procedant. Quæso ignoscas, si sæpius incudem istam tundo. Sed hæc duo simul semelque rogavi omnium bonorum datorem (scit ille, qui nihil non scit, me non mentiri) unum, ut te orbi diu,
etiam

etiam de meis annis, superstitem incolumemque servaret; alterum, ut quam larga manu dedit tibi cruditionem, Ecclesiæ suæ & Filii sui gloriæ in explicatione Novi fœderis, omiſſis leviuſculis & profanis tractationibus, addiceret. Hæc legitimas preces meas, ita demum credam audiviſſe omnipotentem & bonum DEUM, ſi tibi id præſtare ſuaſerit, quod ego ipſum rogavi. Immo vero uni tibi neganti potius credo, quam millenis *βυροδεψιδαις*, vel cum juramento affirmantibus. Ita ſenſi, ita ad te ſcripſi, nihilque in me reperies quod hiſce opponas. Ut autem ſcias me ex animo, & aperte quid ſentiam, jam apud te profiteri, miſit ad me Rivetus quædam excerpta ex Simplicii Verini epiſtola ſane non inelegantia, quæ tamen credere non poſſum a te unquam manaſſe, cum genium tuum non referant. Utinam vero quod ſincere cogito & dico, poſſem aliis itidem perſuadere, ut puta Grotii viduæ, quæ multas iſtinc accepit literas ab affinibus ſuis, quibus magis credit, quam mihi contra nitenti: parum abeſt, inquit, quin edam viginti quatuor, quas habeo, Salmaſii ad maritum meum literas, ut videat orbis quantum ei vivo detulerit, qui jam deſunctum crudeliſſime lacerat. At *ὁ μακαρίτης* conjux meus eum ſemper coluit; quin etiam ſæpiſſime in libris ſuiſ honorifice compellavit. Et, ut audio, etiam nuper in noviſſimo opere eum una linea cum Scaligero laudavit, & magnos viros nuncupavit. Sed hæc ſunt iratæ mulieris inanes querimonix. Vera tamen ſunt, quæ de te a marito ſuo laudato dicit, & habentur tomo 2. Annot. in N. T. p. 611. Tu vero ſubiratus quoque poſtremum ad me ſcripſiſti: & quod doleo, video ego tibi moleſtiam iſtam creaviſſe, cum in Gallicis de iræ Cleri noſtri adverſus te redintegratione monui. Sed noſti hominum hujus ſæculi ingenia: valent impetu, qui ſi ſemel deſerbuerit, vix poſtea ad priora redeunt conſilia, de quibus ne quidem cogitant. De te Apparatu tuo altiſſimum jam ſilentium. Ex præcipiti iracundia ea ruſum decreverant, ut quibus ad finem perducendis erant impares. Non miror ſi inde mœrorem aliquem contraxiſti, quem jam debes deponere & priſtinam ſtudiorum alacritatem cum meliori valetudine repetere. Nec remoram obſcijiant ullæ æmulorum vel etiam amicorum intempetiſtix querelæ. Tibi ſcribe & poſteris, ſi hæc ætas iniquior laboribus tuis ad æternitatem natis minus favet. Quanquam ſi verum amamus, non eſt quod de ea graviter expoſtules, cum IN PRIMA ERUDITORUM CERÂ grandibus characteribus nomen tuum ſcripſerit. Verum tamen cum te in omni doctrina ſummum prædicet, nihil non excelſum a te expectat; doletque, cum eximia multa præſtare poſſis, te ad minora, licet per ſe laude digna, divertere. Vide ergo, ut nominis tui nobilitatem & gloriam conſtanter tuearis, nec innatam, quam in te agnoſcis generoſitatem, patere iſtis rumuſculis infringi. Noſti enim ſi placere paras invidiam virtute, ſi non relicta ſaltem ſepoſita, quid ita decernentibus Poeta minetur. Quod poſſum precibus DEUM veneror, ut te diu ſervet cum tota domo, incolumem. Uxor te tuamque ſalutat. Lutetiæ Pariſior. IV. Maji. CI5 DC XLVI. Cum libro meo de Bello Illyrico & epiſtola Simplicii Verini, mittas quoque velim tres R. Spanhemii Tomos de G. U. Sirmondi

prædestinatum cum Auzri animadversionibus a Blaewio Amstelodamensi recusis, & Vossii nostri Ignatium. Quod solveris pretium, refundam cum gratiarum actione. Iterum vale & de promissa tertus Epictetei sanatione cum bene erit, quæso precorque cogita.

EPISTOLA CLXI.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Quotidie magis magisque gaudeo, feliciter tibi processisse, difficili in morbo, tui ipsius curationem; quod tamen ipsi etiam medici, interdictum sibi esse, ex veteri communique scito contendunt voluntque. Tu vero qui omnia, & te quoque apprime nosti, ideoque facilem reperisti curandi methodum, quam illi invenire fere desperabant. Sit laus DEO uni, qui tibi istam compotem reatricemque bonam mentem, etiam in malis, largitus est: perpetuaque hæc, aliaque sua munera, faxit. Cum hæc vota mihi sint valde familiaria, nec minus sincera, quod non dubito tibi esse certissimum, tua tamen Caia me tui pene interfectorem libenter nuncuparet: Tu unus e multis, inquit, mavis eum hic cito occidere, quam in patria diu vivere. Non ferrem in alia istam sive animi sive calami iniquitatem: cui jam indulgere potius juvat, quam ejus implacabile erga istud coslum ingenium, frustra edomandum suscipere. Advenerunt tandem tomi Spanhemiani, e quibus, antequam eos ad compactorem mitterem, pauca delibavi. Hoc illi præcipue studium fuisse video, ut ad omnia ex adversarii præscripto accurate responderet. Quicquid autem contra urgeat, non suaderem Amyraldo eandem viam calcare. Ita enim necesse esset, omnia quæ inter eos hætenus disputata sunt, sæpius sæpiusque recudere, & mole repetitæ prælectionis lectores obruere, saltem tædio ingrato & inutili afficere. Sed illi viderint. Ubi opus integrum penitus, si liceat, inspexero, sententiam meam libere, ut soleo, dicam. Ea tamen lege, ut tu quoque, dum hisce meis respondebis, iudicium tuum non omittas: Quod hætenus neglexisse te non possum satis mirari. Et hoc postremum, si libet, erit tibi epistolæ & prolixæ & eruditæ non ingratum argumentum. Credo, Arausionense Principe parum valente, Fœderatarum istarum Provinciarum Militiam parum hoc anno processuram. Idemque de tua suspicari libet, quam illius fere tantum causa scribere aggressus es. Sed Divinæ Militiæ semper studere oportet. Quod, dum facio quando vacat, ἐν τῇ τῷ Θεῷ πανοπλίᾳ quam explicat Apostolus Epistolæ ad Ephesios capite VI. 13. 14. &c. plurima occurrunt armaturæ genera, quibus fateor me non posse indui, cum ea non satis intelligam. Clypeum fidei, quia quid esset dixit, facile capio. Sed reliqua; nempe ἢτε περιζωσμένοι τὴν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, ἢ ὑποδησάμενοι τὰς πόδας ἐν ἰπποπόσει τῷ Ευαγγελίῳ τῆς εἰρήνης, Item θώραξ δικαιοσύνης & περιεφραλαία τῷ σωτηρίου, & μάχαιρα πνεύματος, quam χεῖρτι habcant

cum

cum virtutibus Christiani militis, paratus sum discere, si tibi libeat me docere. De secundo Verini libro, cogita quæso rationem aliquam, qua possit ad me citissime devenire. Non enim credas quam impatienter istiusmodi omnia desiderem. Si ille fortunam minus reverenter habet, quamvis Dea etiam cum conviciis aliquando bene colatur, non debet illi mirum videri, si ab ea itidem parum commode habeatur. Nec enim semper ita cæca est, quin aliquando erga se prensantes benigna videatur. Vale Lutetiz Parisior. Nonis Majis. c12 13C XLVI.

E P I S T O L A CLXII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Cum dixi *non inelegantia* mihi visa esse, ad me missa excerpta ex Simplicii Verini Epistola, ejus auctori nihil detractum volui, quasi minus eleganter scripta forent, aut *ἔμειώσιν* essent verba mea intelligenda. Quin potius ea esse elegantissima sensi, quibusque non leviter afficerer. Ita T. Livius *haudquaquam spernendum auctorem Polybium* dixit, oratione figurata, cum præcipue auctoritatis historicum significaret. Ita Mathæus vel potius Micheas, de Bethleemo *ἔδαμῶς ἐλαχίστη εἰ τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα*, cum vellet eam urbem magni facere & extollere, quod Christi prima incunabula esset habitura. Nec tu ista docendus es; Et hæc tantum addidi, ut morem tibi gererem, qui me verborum meorum interpretationem rogavisti. Absit enim ut summi, quisquis ille sit, viri meritissimas laudes, frigida & vituperationi proxima laudatione voluerim elevare. Cum autem postea dixi ea genium tuum non referre, sic arbitrabar, pauca ea, quæ tum mihi tantum visa erant, fragmenta, scripta esse operosius, quam pro tuo more, qui omnem fere ornatum negligere soles. Jam veroubi totum opus lustrare & delibare contigit beneficio amici, qui mihi ad paucas horas ejus usuram fecit, liberius dico & prædico Simplicium Verinum virum esse, cujus pectus multijugi eruditione fœtum, possit imo & debeat inter apprime doctos hujus ætatis viros, inter generosos & multiplici lectione admirandos, merito suo censeri. Vis ejus laudes uno verbo absolvam, SALMASIO SEDERE POTEST PROXIMUS, NULLO INTERVALLO. Scire te oportet Germani hominis fœtum in ἀνοπωλίῳ conceptum & editum fuisse: inde enim poterit in Dialogo alicujus festivi loci captari occasio. Quæ pro Heinio adducit circa Aristotelis locum, iteratam discussionem tuam requirere videntur; nam in reliquis, quæ ipsam controversiam spectant, *οἷς αἰέτῃ λαλεῖ, ὡς αὐτὸν τὸν αἰέτῃ δέρον*, In quo desino. Vale. Tibituzque a me mea que plurimam salutem. Lutetiz Parisior. Idibus Majis. c12 13C XLVI.

EPI-

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Non tantum proterve & insolenter facit Amstelodamensis, qui te laceffit, Anonymus; sed etiam immaniter & tota via aberrat, qui te vult gloriamque tui nominis Grotii de te laudationibus acceptam referre. Illas enim ei olim expressit cum veritate meritorum tuorum, mutuus amor, quas postea summæ eruditionis tuæ vel reverentia, vel metus extorsit. Certe ab eo, quo illi innotuisti tempore, vix aliquid scripsit, quin tui cum præfatione honoris & luculento elogio meminerit. Nec maligne tantum laudavit velut æmulum, sed etiam liberali manu meritam capiti tuo aptavit coronam. Num enim, qui Salmasium *Incomparabilis doctrina virum & decus seculi* agnoscit & prædicat, is liquido affirmat, se nihil in litteris majus invenire, quod in cælum tollat? Tu vero quem calumniantur *νεκρῶ σώματι λέοντι & σκοπίδιον*, quasi cum vivum ausus non fuisses limis intueri, ostendisti, Grotium parum metuendum tibi fuisse adversarium. Ex quo enim a vera orbita in religionis negotio deflexit, captasti occasionem, toto biennio antequam fato fungeretur, eum illudendi, certe irritandi. Sic enim accipio non paucas ejus reprehensiones, & in eum animadversiones, quas libris tuis cum *Funeris & Commentarii de Hellenistica*, tum etiam *Miscellarum Defensionum* satis crebras inspersisti, nec semper ejus tacito nomine, quod aliquoties expressim legitur notatum. Cæterum miror te Simplicii epistolam *malum fetum* dicere ausum, cum sublimis spiritus opusculum eam merito credam. Quis enim validiori impetu Jesuitas & Romanenses aggreditur? Te uno excepto nemo. Quis fortioribus machinis Babylonis mysticæ muros subruit? Idem habeto responsum. Mihi quod ex ea legi pusillum, mirifice placuit. Ut autem omnino *πῆς ἀπίστους* fidem facias te non esse legitimum istius, licet nobilissimi filii, parentem, consultum fortean foret, in proximo quodcumque a te prodibit opere istam sive invidiam, sive injuriam a te amoliri. Ita tamen ut constet adversus hostem, qui etiam mortuus veram religionem insectatur, omnem hominem esse militem. Præterea, an postumo libro potuit aliter responderi, quam post humatum ejus patrem? An non licet in defunctos perduellionis reos lege agere? Quod autem infamæ pœna, quæ post mortem irrogatur, non sit semper frustranea, docet Milefiarum Virginum exemplum. Sed de his satis, imo plus satis. Vale. Lutetiæ Parisior. Calendis Junius. c13
13C XLVI.

EPISTOLA CLXIV.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Somnia narrare inquitbat ille, vigilantiseft. Tu vero non inelegans mihi enarrasti. Licet autem ista juveni tibi *κατ' ὄναρ* visa sint, credis tamen,
ita

ita sentio, cuilibet tuæ ætati apprime idem convenire. Certe si sole in ipso, pleno meridie jam legeres Romanum ΤΡΙΚΑΡΗΝΟΝ velle te sibi assumere in consortem suæ omnipotentia Papalis, modo properares in media Romæ saburra comparere; non dubito te pro tua prudentia, istiusmodi inscriptiōni fidem non adhibiturum, quamvis sine ullis Notis aut Siglis facillime legeretur. Quia merito diceres, *Me vestigia terrent*, &c. At somnos tibi pavore aufero. Imo audi magnum & terribilem tibi paratum adversarium, quique jam sit in procinctu, ut sese tibi sistat, & pedem pede urgeat fervidus. Virum dudum nosti, quoque turbine hastam torqueat non ignoras, licet ejus validissimos ictus aliquando eluseris. Is est Jo. Artusius, alias de Manibus Parisiensium juris Pontificii Doctorum professor decanus. Totum semestre tempus adversariae scriptioni impendit assiduus. Nihil habet scilicet Roma terribilius, quod Apparatu opponat. Nulli fortiori brachio potuit Capitolinus Jupiter fulmina sua, quæ in te ferocientem vibraret, committere. Jocari me arbitraris vel serio agere. Certe jocos, vel potius indignos; adeo miseret me Romanensis causæ, quæ ad tales sui defensores redacta sit. Hic sane levissimæ armaturæ non tyro, sed veteranus, parum dignus est, qui nobilem ensẽ tuum suo sanguine imbuat. Itaque parce precor, parce deliro seni & potius feriari libeat, imo & καλοκύντες γράφειν, quam ad ista ridicula confutanda descendere. Ubi Triarii surrexerint, tu quoque move fortiter lacertos, & *bella horrida bella gerantur*. Tu & Tua a nobis Valet. Lutetiæ Paris. Prid. Idus Junias. CIJ IJC XLVI.

E P I S T O L A CLXV.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

AD me tandem rediit Faustinus Simplicius, comite assumpto Simplicio Verino, pro quibus magnas habeo agoque gratias. Hic iterum accuratius lectus pulchrior & excellentior visus est. Valde placet quod ibi de Primatu Pontificis R. disquiritur, quem, prout ab eo usurpatur, *Suprematum* vocare ait fore consultius. Quid si eum novo, sed vero vocabulo, a magno Paulo Veneto solerter excogitato, *Totatum* dicamus? Ita enim ille in *ιδιοχειρίσις*, quas nuper versare contigit mihi, ad Villerium Hotomannum Epistolis. Hæc sane vox digna est, quæ ad posteros in hac controversia tractanda deveniat; cum mirifice immensam ambitionem & avaritiam istius *Αρησιχρίσις* designet. Quid enim aliis relinquit, dum omnia sibi plenissimo jure vindicat? Cæterum noli credere tibi illuisse Ordines, cum amplius honorarium pronunciarunt. Quin potius ex more nostro in extremum annum ejus præstationem esse rejectam: hoc enim dudum heic circa hujusmodi negotia invaluit. An enim istic quoque perit publica fides, quæ jam dudum heic omnem pudorem cum meretricia fronte commutavit? haud facile crediderim. Nostris Gallis sit hæc propria laus & gloria, vel potius, quid enim joculari juvat? pudenda infamia. Vigeanť vero

Y

istic

istic pudor, simplicitas, modestia, veritas & fides, quæ, postremam intelligo, ut ait Tullius, *Dictorum & conventorum constantia sic est appellata, quia fiat quod dictum est.* Si enim civilis hæc & humana virtus istinc quoque exultat, alias vel cum barbaris ipsis quare sedes. Ab iis enim decipi & falli bonum virum nihil mirum: ubi vero exuberare debet bona fides, eam reperiendam non esse omnino ἐκ τῶν ἀφωρῆτων mihi videatur. Sed hoc avertat DEUS, quem rogo tibi tuisque semper benignum. Vale & me ama. Lutetiae Paris. xxx. Junii. CIO IXC XLVI.

EPISTOLA CLXVI.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

PAUCIS contentus eris si lubet. Haud enim belle est mihi ex catarrho, qui dextram vultus faciem invasit, & triduum decumbere coegit: & vetant medici libros & calamum attingere. Mecum communicavit Bochardus consilium vestrum de se ad vos vocando. Scilicet omnia eximia vobis debentur. Sed multa votis vestris intercedent. Utinam vero cogitare velletis de Blondello nostro, qui hic plane ad alienum scribit & vivit arbitrium. Possit istic, honorariæ fungens professionis munere, singulis annis singulos Annalitzæ Tomos confodere & alia, quæ mortalium nemo queat præstare, ad Historiæ Ecclesiasticæ purissimum intellectum. Idem scribo Riveto: hoc agite: nos adiutorem habebitis. Alternis ergo deinceps tu & Verinus scribetis, ita sit. Bene enim semper erit nostris literis, quandiu unum ex illis audiemus docentem. Pergam optare utinam uno, quod tamen abominor, fato functo, alter totum decennium superfit. Sed adeo mutuo ardetis amore, plane similibus animis, ut uno perditto, alterum non simus amplius habituri. Corporibus geminis spiritus unus inest. De libro Sp. si hic sis aliter sentias. Amyraldo nostro haud adeo φοβλινὸν erit istud onus, ac existimas. Vir solers & alias copiosissimus omnia rogatus est paucis expedire, & faciet. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisior. v. Julii. CIO IXC XLVI.

EPISTOLA CLXVII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

PRO brevissimo, quod parum sanus scripseram, epistolio, bene longas a te accepi literas & vel eo solo nomine gratissimas. Laterem lavarem si de Blondello istuc mittendo laborarem, Professionis ut plenariæ munus impleret. Non enim is est, qui ista ætate possit publicæ Latine loquendi provinciam incipere aut suscipere: nec forsan si possit, eo quo jam fruitur otio, velit. Itaque alio quolibet, quam huc, spes vestras dirigite. Nam neque etiam recte de
Bo-

Bochardo cogitabitis, quanquam non ingratum ei foret ea de re rogari. Ut possis tu quoque huc vocari istis, quæ nuper placuerant, conditionibus, vereor ut factu facile sit; nimis adhuc recente vulnere a tuo Apparatu. Si tamen Salmasius & Verinus ex pacto convento in posterum de Theologicis Ecclesiasticisve ritibus vel dogmatibus silerent, & ad Militiam Romanam vel ad Botanicen, aut quidvis hujusmodi, diverterent, existimo post homines nostros priora erga incomparabilem virum studia repetere. At si unus eorum pergat de sacrificio, satisfactione aut poenitentia commentari, frustra disparia jungere cogitas. Viderint ergo illi, quid velint. Nam utrumque conticescere omnino necesse est, ut alteruter optatis potiatur. Hinc vides mihi impendio probari propositum tuum minoribus studiis dandi, omisis cum suo Papa Papiitis, imo ipsis Loyolitis. Si tantundem possis a Verino obtinere, omnia belle procedent. De filio tuo, tot militiæ tyrocinia frustra adhuc merente, mirari subit: magis tamen mirarer, si nesciret te hactenus parum curasse illius gratiam demereri, qui facile potest eum ad altiorem gradum promovere. Quanquam credam non defuisse tibi rationes, quibus id non feceris: tamen fieri potest ut ista tua cessatione utantur æmuli, ut Principis erga te benignitatem retardent. Ajunt Milletterium parare Grotio nescio quas vindicias de controversia Ecclesiastica. Nihil reponas. Sed nec Simplicius, tibi satis amicus, ut sincere roganti tibi hanc suam si forte injuriam largiatur. Valet ambo diutissime. Ego ac mea te tuamque salvere optamus. Lutetia Parisior. xxvi. Julii. MDCCXLVI.

E P I S T O L A CLXVIII.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

EGo ut scribam quis *ἔ τερσίγυις* Petrus Aurelius? *μέγα μ' αἰτίαι, ἢ καὶ δόξα.* Ille enim adeo latuit, lateve ut sibi notissimus, præterea ignotus omnibus, sit, fueritve. Nec enim formidolosæ societatis minis potuit adduci vir generosissimus simul & prudentissimus, ut personam deponeret: nec metu dempto, promissis honorariis, ab hujus regni Præsulibus, ut sese illorum conventui sisteret. Ante quinquennium Clerus Gallicanus immortalibus ejus scriptis hunc honorem a se deberi arbitratus est, ut publicis typis suo mandato & sumptibus excuderentur. Iterum hoc ipso anno, eodem curante, recusa sunt, & addidit Monchalius quod vidisti elogium. Hæc totius rei gestæ series, quæ nihil Primatum tuum spectat: nisi forsitan quia tibi, Aurelio & Verino idem hostilis exercitus, nempe Loyoliticus venit debellandus. Gaudeo te huic postremo Heroi Polemica omnia etiam tua demandare, nec sane impar est isti oneri. Quicquid mussæet vel etiam clamitet Holstenius, non is est qui velit possitve adversus Simplicium contentionis funem ducere. Cæterum nihil est quod huic postremo heroi, qui tua tibi suffragatur, invidas, cum non invito ea domino con-

trechet. Patere ergo tantum virum in tua involare; nihil enim a manu solertis hujus artificis operi tuo decedet, sive ad Botanica se accingat, sive ad ritus Ecclesiasticos; sive etiam Militiam Romanam, Helenam illam tuam, velit in ordinem cogere. Si ad mitiora te conferas studia, minor invidia, non minor fama gloriaque te sequentur. Ita tamen ut e Novi Fœderis codicibus aliquid semper aspergas. Hoc enim sine condimento vix aliquid jam mihi sapit. Etiam in postremis Notis arcani illius Alphabeti, quod explanandum suscepisti, satis multa sacra sunt, quæ ab Isidoro Ambrosio Mediolanensi tribuuntur. Comminiscar, si opus fuerit, aliquid, quo minus infensis utar Putcanis, quandoquidem factum quod est, infectum fieri nequit. Interim rogo, ut, quando commode & tuto poterit fieri; ad me manuscriptus redeat. Si cum Octavio tuo, etiam cum immenso gaudio meo. Mense proxime præterito præfui editioni cujusdam Italice scriptiuncule *De Vita Sobria*, quæ Ludovicum Cornarum auctorem habet. In ea nihil omnino meum; mea tamen quia dicitur, aliquot exemplaria ad te communesque amicos proxima occasione adlegabo. Vale. Lutetiz Paris. Pridie Calendas Augustas. C I D I D C XLVI.

E P S I T O L A C L X I X .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

DAtam fidem facile exsolvam: promiseram nempe me ad te diligenter perscripturum, quicquid *ἰ βυροσιδης* responderet meæ querimoniz, de honorario promisso non exhibito. At ille plane siluit: quasi ea de re nullum a me verbum factum esset. Idem ille vir bonus ad me postremum scripsit, quasi a te accipere deberem plaustrum convitiorum, pro excerpto, ex quadam, ita inquit, mea epistola ad H. Vossium, quod tibi visum te acriter urat. Ego vero nullius erga te culpæ affinem me sentio, & apud conscientiz meæ tribunal, quæ mille testibus potior mihi est, absolvi mereor. Cum præterea sciam me plusquam senis abhinc mensibus nihil litterarum ad eruditissimum adolescentem dedisse. Certe nisi candidum & apertum animum tuum & vere Gallicam *παρρησίαν* satis olim perspexissem, graviter de te expostularem, quod apud alios me accusares, mihi autem ipsi parceres. Jam vero malo credere ab homine versipelle has mihi structas esse infidias, quam te tibi non esse similem. Si quod tamen, quod absit, mihi ambiguum vel etiam clarius dictum esset, quo in tuam offensionem incurrissem, paratus sum vel obscura explicare, vel etiam culpam agnoscere. Quicquid sit, quid istud rei sit, fac quæso resciscam. Utinam autem ea esset mea auctoritas, quæ te posset huc revocare: omnes nervos intenderem, id ut statim perficeres. Non quod ab antiqua mea sententia ullo modo recedam, sed quia illis, apud quos degis, mutatis, tu quoque, quod minime miror, mutatus videris. Jam autem vix existimem id fieri a quoquam posse, propter rationes quas nuper allegavi, & quæ forsitan post aliquod tempus minimi erunt

erunt ponderis. Interea nihil arbitror temere movendum, sed tempus expectandum commodius. Quod addis, ut Riveto gratifices, me velle te istuc esse Professore honorarium, plane non intelligo. Imo nunquam volui, & scio te semper hunc titulum rejecisse. Libentissime videbo secundam quam polliceris Verini Epistolam, uti & Grotii ad te literas, de quarum exemplis, quorum spem facis, maximas ago gratias. Valde tempestive tuæ ad Priczum advenere. Ille enim in Angliam heri repatriavit, erga Galliam nostram pessime, nec immerito, animatus. Accepit humanitatis tuæ luculentum testimonium cum debita significatione gratiarum actionis. Ego quoque non parum eo nomine tibi debeo. Vale vir summe & me, ut facis, amare perge. Lutetiae Parisior. III. Aug. CIO IDC XLVI.

E P I S T O L A CLXX.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Λυγδύνητον Βασιλευσιν.

Semper mihi gratissimum est abs te doceri. Ita hodie discrimen, quod intercedit inter Professores honorarios & emeritos, non sine voluptate edoctus sum. Sed quærare libet, quare hæc tu mihi sæpiuscule oggeras? Istorum neutri te nunquam ad censui, quod scio rem & nomen studiole esse semper aversum. Quam recte Rivetus se Professore honorarium dici velit, quove animo id faciat, nihil ad me: & modo locum tuum non occupet, cum quantum voluerit, ambiat, mihi perinde est. Potui tamen Blondello Professionem honorariam istuc optare. Quia scilicet neutiquam recusasset Professoris nomen & ordinem tenere, nec invitus adscriptus fuisset Theologorum collegio. Emeritus autem quia dici non poterat, qui nunquam meruisset, existimavi honorarium non male appellari, qui Cathedram non ascenderet. Hæc tantum mea cogitatio fuit, quæ tibi tamen improbata est. Nihil de te locove tuo illi tribuendo, quod meum non est, unquam mihi venit in mentem. Sed ista quæso mittamus: & si viderint Puteani primum folium, quod polliceris, libri Grotiani, facilius ferent manuscripti sui codicis jacturam. Imo si sine nomine auctoris proditura est tua de eodem argumento disceptatio, potes ad illos quasi obiter scribere in Zelandia istum librum excudi, ut statim mitescant & alterius exempli recuperandi animum deponant, de me nihil suspicati. Multa solet inchoare Mileterius, quæ ad finem non perducit; tum quia ea, quæ forsam prima specie illi blandiebantur, postea minus arrident: tum quia nihil jam licet illi edere sine doctorum, ut ajunt, approbatione, quibus difficulter se morigerum præbet. Cum enim vir sui amantissimus nolit ad eorum præscriptum sua recantare, cogitur ea retundere, quæ promere non potest. Ut propius noris hominis ingenium *παρρησιαστικόν*, audi fabellam non illepidam. Adfuit haud ita pridem concioni Cenomonensis Episcopi, Marcus vocatur, in qua disertissimo oratori placuit *Ἐξ ἡμετέρων* instituere inter Christum & Mariam, quem ita

per integram horam profequutus est, ut Matrem Filio in omnibus vel praeponeret, vel certe aequaret. Haec quantum superstitionis probata sunt, tantum bonis & piis displicuerunt. At vetus amicus tuus non timide dixit, paratam esse se, si huiusmodi multas homilias audiret, eo regredi unde digressus esset. Hi sunt hominis mores. Quanquam autem aliquo abhinc tempore quaesitis meis nihil respondeas, & privata tua oracula videantur defecisse, ausim tamen pridem concessa facultate uti. Quare ergo Lucæ XI. 24. uti & Math. XII. 43. dicitur Spiritus impurus ex homine egressus διερχόμενος διὰ ἀνορθῶν ἰσχυρῶν requiem quaerens? Sane enim requiei locus & ἀνορθῶν potius videtur esse locus ἰσχυρῶν quam ἀνορθῶν. Novi sensus allegoricos, qui huic loco affinguntur, sed Grammaticum quero. Vale & me ama Lutetiae Parisior. XVII. Aug. MDCCXLVI.

EPISTOLA CLXXI.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Q'avez vous écrit à Monsr. Isaac Vossius, de Monsieur de Saumaise? On lui a envoyé d'Amsterdam un extrait de votre lettre que j'ai vu, je ne pense pas qu'il le vous dissimule, car il en est picqué. Ex ipsius Riveti autographo superiora descripsi, quibus non leviter olim turbatus sum, sciebam enim & certo sciebam me nihil fecius de te ad cruditissimum adolescentem, aliumve quamlibet mortalem scripsisse, quo in tuam offensionem incurrerem. Quid autem me post ista expectare parerat, præter validissimos coriarios, qui terga mea crudeliter lacerarent? Cum autem vidissem te mitius mecum egisse, dubitavi aliquid Pelagæ fraudis subesse. Itaque omnem rei seriem apud te exposui ut intelligerem, quid istud esset, de quo apud alios de me exostulares? Erraverit R. vel dolo egerit, tolemne suum obtinuit, nec id magis urgere certum est. Patere verome de te apud te non nihil querentem, nempe quod animum tuum inducere potueris, ut exstimares fuisse me auctorem istius nefandi excerpti, quod ita te proscinderet. Certe huiusce tuæ sententiæ nullam video fingi posse rationem, nisi quia semper de Grotio humanius sensi, & non vulgaribustanti viri meritis donandas esse arbitratus sum postremas ejus exercitationes. Quod ficto sub nomine, quod mortuus lacesitus fuerit, nunquam improbavi. Quod ei tuam gloriam deberes, putidum duxi & ridiculum. Præterea satis mirari non possum te, qui multas meas epistolas Latine scriptas legeris, credere potuisse me istud ἀποσπασμάτιον concinnasse. In eo enim nihil mei genii agnosco: nec si aliquid huiusmodi, quod absit, dicere vellem, istis verbis uter. An quenquam Dominum vocare soleo, Autumare, Improbabiliter, utut sit, honori vertetur. Non sunt locutiones humili & pedestri stylo meo familiares: nec credo in non paucis epistolis meis singulas posse occurrere, nedum simul paucisque lineis univasas. Dono amicitiae nostræ ut hanc alias minime levem injuriam penitus obliviscar. Tantum alias juxta ve-

tus

tus Epicharmi dictum μέμνας ἀπιστεῖν, ἀρετῆς γὰρ ταῦτα τῶν φρενῶν. De tuo libro de Transubstantiatione, mentior nisi dixero paucis, sed efficacibus verbis, cum a Riveto esse laudatum. Vale & me ama tui semper observantissimum. Lutetiz Parisiorum 24. Aug. 1646.

E P I S T O L A CLXXII.

C L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Amstelodamum.*

NUdius sextus ex Aquitania, post quadrimestrem fere absentiam, in Urbem reversus sum. Statim me cepit impetus veteres amicos meos, libros scilicet, amplexandi. Et commodum Ignatius tuus, mihi hæcenus a limine tantum, culpam fateor, salutatus, inter primos occurrit. Dum omnia studiose verso, iis characteribus in Notis nomen meum scriptum inveni, iisque elogiis ornatum, quæ propensum & effusum tuum erga me amorem produnt apertissime. Adeo enim prono affectu, exquisitisque verbis, id effecisti, ut omnium hominum habear ingratus, nisi profitear me eo nomine plurimum jam tibi debere & in posterum semper esse debiturum. Ago itaque gratias, ago gratias tibi summas, Mi Vossi, æternum enim me tibi devinxisti tanto & tam præclaro erga immerentem testimonio. Video enim ibi famam meam æternitati consecratam eo monumento, quod saxa & marmora duratione vincat. Verbum κατεργεῖται, quod immenso tuo beneficio occasionem dedit, non legeram in vulgatis Ignatii editionibus, sed frequenter mihi lectitatum erat in Paulinis Epistolis. Divino enim Apostolo eique pæne uni, adeo est familiare, ut libenter ejus Cilicifinis illud annumerem, nisi intercedat purioris Hellenisimi auctor Lucas, qui tamen eo semel omnino utitur. Non habet MS. meus codex istius vestri Bonifacii Vitam, aut cujusvis alterius qui in Batavia floruerit. Sciat quæso Incomparabilis parens tuus me ejus egregiorum meritorum esse religiosissimum cultorem. Vale. Lutetiz Parisiorum IV. Janu. MDCLVII.

E P I S T O L A CLXXIII.

C L. S A R R A V I U S

*Nicolaso Heinsio.**Romam.*

NE prioribus tuis literis statim atque illas accepi responderem, obstabat iter Aquitanicum, in cujus procinctu me deprehenderunt. Post quadrimestrem autem absentiam, non sine magnis ab hieme & parum firma sanitate difficultatibus, in Urbem redii. De te quid factum esset, Vir eximie, & ubi gentiam degeres, sollicite percontatus, intellexi te valere & in urbe Æterna vigere; in qua thesauros eruditionis & gloriæ inæstimabiles labore improbo, industria singulari, solertiaque provida comparares. Non mediocri voluptate

luptate nuncio isto affectus sum. Sed quod jam ab alteris tuis me abs te semper amari etiam cognosco, mentiar, ni dixerō me totum suavissima lætitia perfundi. Utinam vero possem insigni aliquo officio testari quanti virtutes tuas faciam! Nulli parcerem rei, ut affectus meos tibi penitissime recluderem. Aliquando forsā sese dabit id commode præstandi occasio. Interea hoc animo meo contentus esto: & ad nos revertere gazis onustus, quas ab iniquis possessoribus extorseris. Veræ enim & solidioris eruditionis cara dudum istic est annona. Sed paucissimos Romæ reperiri, qui elegantiores saltem literas religiose colant, vix crederem, nisi affirmares. Atqui ipsum cœlum, ipsæ illæ quas merito laudas, statuz, quam multa solo sui aspectu docere possunt, quæ in libris frustra sæpe quærimus. A mutis istis nec fastidiosis magistris discēs, quæ postea toti orbi imputabis. Nec illis invidemus tanta decora, ubi verum eorum usum chartis mandaveris. Quin potius invidēbunt Rerum Domini Batavis tam eruditum divitiarum suarum dispensatorem, tamque profundum mysteriorum suorum interpretem. Quod autem sponte offers e divite tuo penu; & quod ostentas e Galilæi hæreditate auctarium, non recuso. Hanc quæso operam tui amicissimo & bonis omnibus impende. Mihi sane rem feceris gratissimam. Te rogaveram cum discederes, & si pateris, iterum rogo, ut sedulo exquiras num in MSS. exemplaribus Anastasi Bibliothecarii, reperiat, suo ordine, inter Leonem IV. & Benedictum III. Vita Joannæ Papiæ. Retulit olim ad me amicus cui mandaveram, laceros esse codices omnes, quos vidisset, eo loco ubi ea narratio esse deberet. Vidisse se tamen in Ambrosiana unum, non in membranīs, sed in charta exaratum, qui eam haberet: sed describendi copiam factam non fuisse. Si per te compos esse potuero istius historici fragmenti, plurimum tibi ego debebo, Vir Præstantissime, quem in tuorum numero habere velis quæso precorquæ. Lutetiæ Parisiorum v. Martii ipso Hilariorum die CIO IOC XLVII.

EPISTOLA CLXXIV.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

DEvenisse tandem aliquando in tuas manus doctissimi & amicissimi Jacobi Gothofredi dudum editas Quinque Dissertationes, non sine voluptate intellexi. Cum enim in illis satis multa habeantur, quæ te unum petunt, dolebam tui defendendi non suppetere facultatem. Præterea mirabar, auctorem, cui tuo nomine publicatos a te libros sapiuscule misissem, non curasse ut eas à se potius, quam ab alio quopiam, acciperes. Absit tamen ut quod melioribus studiis & ad æternitatem factis lucubrationibus tempus debetur, istis confutandis male colloques. Pleraque enim tanti non sunt, ut data opera de illis commentari oporteat: & dabitur forsā occasio in Præfatione majoris alicujus operis ista obiter explicandi. Prima quæ statim sese tibi obtulit Dissertatio,

ma-

materiam continet arduam impeditam & a non uno tractatam. *De mutatione & augmento monetae.* Quia mihi inscripta est, eam maxime a te expendi velim. Plurima enim in ea leguntur, e quibus difficulter emergam, nisi manum porrexeris. Imprimis vero negotium faceffit, quod ille veluti pro axioma, de quo ne dubitari quidem oporteat, statuit, modo auctam, modo imminutam auri libram: quæ aliquando septuaginta duobus, aliquando octoginta quatuor solidis constiterit, manentibus solidis ejuldem ponderis. Nihil enim difficilius & incertius fuerit rei monetariæ explicatione, si libra, uncia, scrupulus, pro arbitrio Principum & pro temporibus variaverint. Nummis quidem, hoc est forma, pondere & pretio nihil pæne mutabilis: pro copia & penuria auri & argenti modo augetur, modo minuitur nummorum ex illis conflatorum pondus & pretium: atque ita plures aut potiores solidi pro eorum diversis ponderibus libram constituerint. Ut vero libra ipsa etiam variaverit, fateor novum mihi videri. Quid ergo de ista amici nostri sententia, imo quid de tota ista Diatriba sentias, fac rogo, te intelligam. Tu enim solus de istis rebus, ab eruditorum cognitione remotissimis, potes judicare. Et quantum etiam in re nummaria supra cæteros præstare possis, clamant ea, quæ per immortaliam gloria dignissima opera tua, sparfa de eo argumento, legimus cum summa admiratione. Mihi enim non vacat in ista diligentius inquirere, forensibus negotiis assidue occupato, & quod superest temporis sacris Novi Fœderis literis lubentius impendenti. Proxime præteritos Hilariorum dies in sumptu collationi codicis manu exarati Amplissimorum Puteanorum fratrum, qui olim venerabili Beza Claromontanus dicebatur, & Paulinas tantum Epistolas complectitur. Magna sane optimi & doctissimi senis in eo tractando fides & diligentia; qua tamen adeo non omnia exhaustit, quin post amplissimam inessum superfit adhuc spicilegium alienæ industriæ. Exemplum hoc habeto illustri-
 simum & quantivis pretii. Rom. VII. 24. & 25. vulgo legitur *καλαίπωρ ἐγὼ ἀθρώπων*, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος ἡ ἡμάρτια τῆς φύσεως; quæ omnino recte cum interrogatione leguntur. Tum sequitur *Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ ἡ Κυρίου ἡμῶν.* Ad quæ divini Apostoli verba hæc annotavit Beza. *Vulgata*, „*Gratia DEI χάρις χριστοῦ τοῦ Θεοῦ* repugnante Syro interprete, & Græcis omnibus codicibus, nisi quod in uno legimus *χάρις δὲ τῷ Θεῷ.* *Sis autem Gratia DEO.* Hæc ille; qui postea contendit omnino errasse vulgatum interpretem: & erroris fontem, si DEO placet, non contemnendis, ut quidam arbitrantur rationibus, aperit. Atqui verum non est, quod ait Beza repugnare vulgatæ lectioni *omnes* Græcos codices. Ego enim duos vidi, qui contrarium evincant. Ille certe Claromontanus, quem cum cura versavi, diserte habet *ΗΧΑΡΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ:* & in versione Latina e regione, ut loquuntur, apposita, *GRATIA DEI:* plana & verissima sententia; qua liquido respondet Apostolus difficili alias quæstioni, iis verbis, quæ Vulgatum interpretem, quem merito multis magnisque de causis plurimi faciunt Romanenses, absolvunt. Eandem quoque lectionem totidem literis & apicibus extare video,

in alio manuscripto vetustissimo etiam Græco-Latino codice, Bibliothecæ Abbatix Sancti Germani a Pratis. Temperare mihi non possum, quin aliam lectionis varietatem ex eodem Puteanzæ libro de promptam, nec minoris momenti tecum communicem. Galat. 11. 4. & 5. vulgo legitur διὰ δὲ τῆς παρεισακτῆς ψευδαδελφῆς, οἵτινες παρεισήλθον κατασκευῆσαι τὴν ἐλευθερίαν, ἡ μὲν ἦν ἐχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδωλώσωσιν, οἷς ἔδὲ πρὸς ἄρα ἐξαρμῶ ἡ ὑποταγῆ ἵνα ἡ ἀληθεία τῆς εὐαγγελίᾳ διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. Ad quæ postremi versiculi verba, annotavit Beza, Ambrosium non legere ἔδὲ repugnante omnium Græcorum codicum fide & ipsa quoque sententia: quamvis non videatur etiam legisse negantem particulam Hieronymus, & eam tollendam esse censeat Tertullianus, libro adversus Marcionem quinto. Atqui verum non est, quod ait Beza, nullos Græcos codices non habere istud ἔδὲ: In Claromontano enim illo venerandæ antiquitatis, quem in manibus & præ oculis habebat, desideratur in Græco non tantum illud ἔδὲ: sed etiam οἷς quod præcedit: & in Latina quoque ejus versione eadem duo verba desiderantur. Difertis enim verbis legit AD HORAM CESSIMUS SUBJECTIONI sine negatione: majusculis enim characteribus Græcis & Latinis descriptus est totus liber, manu elegantis. Nec est nauci hæc varietas. Tertullianus de vitiatibus sua jam ætate exemplaribus laudato loco ad Marcionem conquerebatur; & disputabat inducendam negationem argumentis validis, quæ rogo, apud ipsum inspice. Si habuisset, quem jam tero & laudo, manuscriptum codicem, quantis laudibus illum extulisset, aliisque omnibus prætulisset? Doctrina inde educi possit diversa, pro varia lectione, in re non exigui momenti. Alii enim dicent, aliqua συναλλαγῆσι utendum ad tempus erga dissidentes, etiam in religionis negotio. Alii ne quidem ad horam vel momentum cedendum esse: Quæ tam diversa sunt, quam diversæ existunt nostrorum codicum & Puteanzæ lectiones. Et laudabunt singuli Paulum suæ vel severioris vel mitioris sententiæ auctorem. Nec sunt ista indigna tua disquisitione: maxime collata cum alio Apostolico loco ad Rom. XII. 11. in quo idem Puteanzæ codex, sicut & editiones Stephanorum, legit ΤΩ ΚΑΙΡῷ ΔΟΥΤΑΕΤΟΝΤΕΣ: & in Latina versione, SERVIENTES TEMPORI, quod etiam Beza non animadvertit. Vide autem num belle conveniant τῷ καιρῷ δευεῖν, & πρὸς ἄραν εἶκειν. Vale. Lutetix Parisiorum Nonis Martiis. C10 I0C XLVII.

EPISTOLA CLXXV.

C L . S A R R A V I U S

*Joanni Frederico Gronovio.**Daventriam.*

Libet has impensas conferre nobilissimo, quod exstruere te audio, operi Observationum Livianarum. Nempe est penes me Titi Livii codex magno Scaligero olim versatus, cujus manus paucis hisce locis medicinam fecit. Plures habebantur, sed quia a te occupati sunt, frustra eos transcripsissem.

Hoc

Hoc a me tui studiosissimo & observantissimo æqui bonique consule, iisque pro arbitrio utere. Sumptibus regiis, & superba sine exemplo magnificentia, editus hic est ante annum Jo. Cantacuzenus: & jam prodit Cedrenus cum Curopalate. Si libeat Annam tuam ad me transmittere, ejus editionem, iisdem typis, procurabo. Volunt enim qui isti rei præsumunt, omnes Historiæ Byzantinæ scriptores Græco-Latinos, quam castigatissime fieri potest, recudere. Vide num rationibus tuis id conducatur, quidve, hoc ut facias, a me fieri velis. Operam enim meam hac in re aliaque omni, tibi libentissime offero. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum VI II. Martii MD C XLVII.

E P I S T O L A CLXXVI.

C L. S A R R A V I U S

Josue Placæo.

Salmurium.

MAximam forensium harum feriarum partem hæcenus impendi, & porro impendam collationi aliquot Manuscriptorum Novi Testamenti codicum, qui in manus meas inciderunt. Nec omnino lusisse operam mihi videor. Unum autem reperi locum, quem non indignum existimavi, quem tecum communicarem. Idque facio eo libentius, quod non ingratum tibi fore certo persuasus sum, cum ob prolixam tuam erga omnes humanitatem, tum præcipue ipsius argumenti fiducia: Divinitatis nempe Domini Nostri Jesu Christi; cuius te magnanimum Assertorem, & strenuum adversus impios hæreticos propugnatorem, cum magna tua gloria, præstas. Codex est venerandæ antiquitatis, qui scripturæ speciem præfert ultra octingentos, vel etiam mille annos exaratae. Locus autem, de quo ad te refero, habetur Apocalypsis cap. XI. 10. & vulgo ita legitur, *σύνδulos σε εἰμι ἢ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν ἔξ Ἰησοῦ. τῷ θεῷ προσκύνησον.* Codex vero, quem jam verso, legit in hunc modum, *Σύνδulos σε εἰμι ἢ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν. Ἰησοῦ τῷ θεῷ προσκύνησον.* Quæ lectionis varietas non est nihili, ut statim perspexeris. Vulgata quippe lectio jungit hæc verba *μαρτυρίαν τῷ Ἰησοῦ* cum articulo *τῷ*, qui in meo codice desideratur; sed habet *σπυγμὴν* post *μαρτυρίαν*. Tum addit *Ἰησοῦ τῷ θεῷ προσκύνησον*. O insigne pro divinitate Christi testimonium, & de quo reperto merito exultem & triumphem. Ne tamen sincera sit voluptas mea, duo obstant. Unum quod dubitem, an phrasıs scripturæ ferat, ut dicantur *οἱ ἀδελφοὶ φέροντες τὴν μαρτυρίαν* simpliciter, sine ulla ἔξ *Ἰησοῦ* vel ἔξ *πνεύματος* adjectione. Altera num hæc verborum ἀκρίβεια, *Ἰησοῦ τῷ θεῷ* sit sacro textui usitata: cum videatur legi oportere *τῷ Ἰησοῦ θεῷ*, vel *τῷ Ἰησοῦ τῷ θεῷ προσκύνησον*. Ego tyro istis impediō: tu ἐν τέλει τρέφων animadvertē. Ecce aliud ἄπρον. Quæ sequuntur *ἢ ἄδ μαρτυρία ἔξ Ἰησοῦ*, ita omnino videntur intelligenda, ut de Jesu testimonio aliquid præcesserit. Hæc quæso accurate perpende Vir Magne, nec parvam a me gratiam iniveris. Si quid vicissim ego tua causa potuero, me virtutum tuarum observantissimum, & ac-

cepti beneficii memorem experieris. Vale. Lutetia Parisior. xxvi. Octobris MDCLVII.

EPISTOLA CLXXVII.

C L S A R R A V I U S

*Jacobo Usserio Armachano.**Londinum.*

Dudum tibi obstrictum pro honorifica in Ignatio tuo mei mentione, Illustrissime ac Reverendissime Antistes, novo adhuc beneficio devincire voluisti. Dono enim tuo accepi Diatribam tuam *De Symbolis veteris Ecclesie*. Pro istis tuis erga me meritis, debitas rependo gratiarum actiones. Magna cum voluptate, nec sine fructu, legi postrema ista tua opuscula; in quibus igneum ingenii vigorem, & reconditam eruditionem, abstrusissima quæque rimantem & bono publico eruentem, ex animi sententia dico, sum admiratus. Omnino enim cum optimum sit quod antiquissimum, in Originibus indagandis opera merito & bene collocatur. Te vero ista præsertim ætate & tot inter turbas hæc tuæ curæ ducere, summam profecto laudem meretur. Aderit DEUS se & sua quærentibus. Ita precor & spero: eumque veneror ut Regi Regnoque vestro ea suggerat consilia & effecta det, quæ suæ gloriæ vestrique commodis, Tibi vero imprimis, Vir Bone & Magne, convenient. Interea perge sacras ornare literas, nosque hujusmodi munusculis beare. Sed ante omnia, qua istic polles auctoritate, effice, ut Biblia illa THEGLÆ typis vestris cum orbe Christiano communicentur. Nullo illustriori monumento fama tua post exantlatos labores, æternitati consecrabitur. Hoc te rogant omnes, qui sacra amant & colunt, ego vero *ὡς ἐκτελέσεια*. Si quid hic vicissim tua causa potero, beatum me exultimavero. Virum amicissimum & eruditissimum Jo. Pricæum, cujus familiaritate & consiliis plurimum profecisse me profiteor, ni grave est, meo nomine saluta: & urge suas chartulas componat, & sacra curare & illustrare non desinat. Vale Vir summe; meque tui observantissimum ut tuorum in numero habere velis, etiam atque etiam rogo. Lutetia Parisior. xxviii. Octobris MDCLVII.

EPISTOLA CLXXVIII.

C L S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Rogatus ante aliquot annos Vir Reverendus David Blondellus, ut ad examen revocare vellet, quæ utrimque vulgo jactarentur de JOANNA PAPISSA, libenter amicorum desiderii obtemperavit. Re igitur diligenter pensata, existimavit fabulosum esse, ullam Romæ aliquando seditisse Pontificem feminam, inter Leonem quartum & Benedictum tertium. Sententiæ suæ rationes scripto Latino consignavit, quod multorum assensum meruit. Multorum

rum dixi tantum, quis enim unquam omnium? Imo in multorum propterea offensionem incurrit vir optimus: quasi probrosum foret viro Protestantium partibus addicto, quidquam attulisse, quod vulgatas suorum opiniones conveleret. Ille vero, cui semper propositum fuit, sine ullo partium studio & sepositis præjudiciis *προπιμῶν τὴν ἀληθείαν*, securus conscientiæ suæ fiducia, factum suum ita tutatus est, ut tamen infirmorum vano timori voluerit consulere. Itaque contentus doctis viris satisfacisse, apud me suum scriptum deposuit, ne frontis forsân infirmitate cogeret illud liberalius communicare cum quibusdam, qui illud, contra suam mentem, temere vulgarent. Factum est autem ut anno millesimo sexcentesimo trigesimo nono, coactus fuerit eandem incudem tundere, sed Gallico breviori commentario, in gratiam Genevensium, apud quos magnificum ejus opus de Primatu in Ecclesia tum excudabatur. Rumor nempe percrebuerat in eo Papissam validis argumentis fortiter oppugnari. Illi vero, ut parcerent labori versandi majoris operis, ut inde cognoscerent an vera esset didita fama, maluerunt auctorem consulere; qui statim respondit, nihil in isto suo libro ea de re haberi: quid autem circa illam sentiret, candide professus est. Brevius hoc Gallicum scriptum in multorum manus devenit. Tu quoque, cum hic esses anno millesimo sexcentesimo quadragesimo primo, illud vidisti. Quomodo autem factum sit, ut anno superiore Blavius Amstelodamensis eximius Typographus id typis suis publicaverit, quæ-
rere aut dicere nihil attinet. Certe auctor affirmat se inconsulto, quidquid id est, procuratum fuisse. At ubi præli beneficio communior factus est hic libellus, alii gaudere de comperta, ut credebant, veritate, alii pæne optimo viro conviciari. Ita varia expertus est auctor hominum judicia: alii ingenuitatem ejus laudantibus & in cœlum tollentibus; aliis ejus saltem imprudentiam damnantibus: nam doctrinam ejus reconditam & immensam vel æmuli admirantur. Interea factum est, ut ad amicos scriberes, Tenovum Assertorum fore vulgaris istius apud nostros opinionis; idque nullo negotio & statim a te confectum iri. Reçreasti animos eorum, quibus dolebat eripi sibi telum, ut arbitrantur, acutissimum, quo Roma in capite feriretur. Ego quoque gavisus sum inter viros summe doctos & amicos hanc natam indagandæ veritatis curam: nec dubitavi a vestro congressu statutum iri, quid deinceps de omni ista sive historia, sive fabula, judicandum sit. Nec debet fraudi esse Blondello, quod Reformati pœne omnes hæctenus per manus traditam narrationem acceperint & defenderint. Si enim alii incuriosius in historiis versentur, non credidit, qua pollet in omni antiquitate sacra & profana eruditione, sibi nefas esse in verum penitus inquirere, origines a primis initiis repetere, & tandem suam sententiam aperte profiteri: nihil cuiquam præscribens, nec pro auctoritate aut imperio assensum imperans. Rationes expendantur, tempora ad exactam normam ponantur, circumstantiæ æqua trutina librentur, præcedentia cum sequentibus componantur, testium ætas fides & testimoniorum *ισότης* examinentur, tum demum decernatur. Hæc quia a te factum iri arbitratur, vir doctior nescio an melior,

non invitus consensit, ut ad te mitterem suum Latinum scriptum: quod a te expetitur, cum hisce meis literis ecce tibi reddet junior Elzevirius, qui istuc proficiscitur. In eo igitur, quando ita lubet, confutando, ita verbare Vir Magne, ut scias, non tibi rem esse cum adversario contumaci, quem veris victum rationibus pudeat errorem agnoscere. Imo inquebat mihi nuper vir optimus, si mei triumphator fuerit Salmasius, ego cum eo triumphator ero erroris. Verum tamen quid aggrediaris cogita: res est enim ardua & magnis difficultatibus impedita. Sed omnia forsan prævisti. Nec enim credibile est, te ista doctrina & prudentia, aliquid polliceri quod præstare non possis. Noli autem credere primum aut solum e nostris Blondellum, ita sensisse: quamvis fortassis nemo unquam fortius & pressius istud solum calcaverit. Fuere enim olim in eadem sententia non incelebres inter Reformatos Theologi: & adhuc vigent in hac urbe insignes fide & pietate viri, qui audierunt ex ore Camerii, se istam historiam vulgo creditam, fabulosis deputare. Vidi nuper scriptas literas docti & vegeti lenis, tibi que & mihi amicissimi, Petri Molinæ, quibus idem semper sibi esse visum affirmabat. Multa certe cum scripserit, quibus Romanum suggillaverit pudorem, ab ista tamen femina semper manum abstinuit: & poterat tamen vir non infacetus alicujus liberalis joci inde captare occasionem. Penes me sunt literæ Samuelis Bocharti, quibus testatur sibi esse pro comperto, vanum esse & fictitium, quidquid hæctenus de ea sit proditum. Quanti autem sit apud bonos & graves trium istorum auctoritas, facile intelligis. Poteris vicissim, satis scio, innumeros nobis opponere. Sed vide num illi præcedentium gregem sequuti, rem minus exacte consideraverint. Omnino tutius est, recentioribus omissis, in antiquis & cœtaneis præsertim quid tenendum sit quærere. Unus Anastasius sibi constans possit rem conficere. Quid in hujus auctoris Manuscripto Regio de ista femina legatur, olim ad te misi. Sed liber est a manu recenti, quæ usque ad Martinum Quintum, Historiam Pontificiam produxit: & insertam esse narratiunculam evincunt, quæ in Benedicto Tertio leguntur non usquequaque convenientia. Hæc tu & alia omnia pro solito acumine diligenter expendes. Vellent alii quod ab adversa valetudine tibi superest otium, impenderes vel ingenti operi dudum expetito de Ordine Ecclesiastico, vel facris in N. T. Exercitationibus concinnandis. Sed malle nos oportet, quod ipse malis. Quidquid enim a te proficiscitur, cum ingenti laude tua & gaudio bonorum omnium excipitur. En mitto Epigraphen, quam ipse nuper composui, precibus adductus Senatoris V. Inquisitionum Cameræ. Servet te DEUS diutissime, cui te tuaque omnia commendata quæso precor que. Vale & me ama. Lutet. Paris. xviii Januarii. c10 13c XLVIII.

JACOBO. PHELYPEAUX. BLESENSI. BURGIMEDII.
ABBATI.

IN SENATU. PARISENSI. PER. ANNOS. XLVII. CONSILIARIO.
INTEGERRIMO.

VERÆ. SIMPLICITATIS. STUDIOSSIMO.

VITÆ. INCULPATÆ. VIRO.

HÆREDES. MOESTISSIMI.

H. M. PP.

VIXIT. ANNOS. LXXVII.

OBIIT.

A. CH. MDCXLVII. OCTOBRIS. DIE. XXI.

E P I S T O L A CLXXIX.

C L. S A R R A V I U S

*Petro Lambecio.**Romam.*

Bene est, suavissime Lambeci, quod sola voluminis Epistolarum Balzacii jactura effecit, ut me insalutato Romam profectus fueris? Aliam enim capitaliorem causam subverebat; cum præsertim pro uno exemplari deperdito bina remisisses. Unde spes subit non vana te huc reversum mecum in gratiam bona fide & sine exceptione rediturum; quo nihil magis in votis habeo. Tuam enim ad omnia magna natam indolem & factam, uti & ingenium liberale & solers, laborem improbum, eruditionem haud vulgarem & supra ætatis captum longissime provecctam, suspicio, amo, colo Mi Lambeci. Nec vereor ut Italis jam fere congenita & fatalis ignavia laudabiles impetus conatusque tuos obtundat & moretur. Quin potius ab iniquis istis possessoribus erue & eripe defossos pridem bonarum litterarum thesauros nobiscum aliquando communicandos. Hic enim tuæ peregrinationis solus verusque fructus ad te redeat oportet, neglecta opera, quæ in lustrandis oculo curiosiore vetustis ruderibus frustra plerumque & male collocatur. Cæterum gaudeo impensus & jurisprudentiæ nostræ ex animo gratulor, quod Themidis castissimæ Divæ sacris volueris initiari. Nec indigna est te sacerdote severa hæc Dea, quæ sui studiosos & religiosos vix finit inhonoratos. Te sane Musarum delictum & carissimum alumnum complectetur, & in sinu fovebit. Ita voveo precorque, & ut me tuorum in numero habeas bonum & fortem. Virum Magnum Holstenium avunculum tuum, olim mihi apud Antissiodorenses Episcopum cognitum, quæso ni grave est, nomine meo saluta. Utinam autem quæ habet infinita veteri Geographiæ illustrandæ, tuæ fidei committat, dum ille Pontificum vitis, ex antiquis monumentis, adornandis melius incumbet. Illa enim tuæ, hæc ejus ætati apprime convenient. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum Calendis Maji. CIO IXC XLVIII.

E P I S T O L A CLXXX.

C L. S A R R A V I U S

*Petro Lambecio.**Romam.*

Serius rescribo, Eximie Adolescens: sed non potui citius respondere super Pauli Silentarii ephrafi. Interrogavi enim Salmasium num posset velletve
ca

ea in re ferre suppetias & literariis tuis conatibus gratificari. Ille vero in hunc ferme modum loquutus est. Libenter equidem omne istud onus in præstantissimum Lambecium rejicerem. Olim enim recepi me istud opusculum editurum; quippe quod partem faciat Epigrammatum Græcorum, dudum a me promissorum. In eo autem prope sum, ut ea recenseam & adornem, omissis aliquantisper studiis severioribus. Quare excusatum me habeat, ita precor, amicus noster, si veteres amores nolo ejurare. Sed habet ille in Vaticana ipsissimum exemplar, unde eam pene puer Heidelbergæ olim descripsi. Occupet ergo, si lubet, istam palmam, meque tardigradum prævortat. Hæc ille. Dolet vero me non magis apud eum potuisse, ut tibi hac in re infervirem. Sed cum possis ipsum manuscriptum evolvere, cum otio abundes, cum præsto sit, si ullius operam desideres, doctissimus avunculus; quid frustra alios sollicitas, alibi quaerens quod apud te habeas? Itaque syntagma Antiquitatum Byzantarum tibi uni in solidum debebimus. Scilicet autem quid post Heraldium defricatum jam molitur magnus ille Musægetes? Nempe Catalecta Virgiliana dare parat antiq̄iora & emendatiora cum notis post Scaligerum uberioribus. Vale & me ama.
Lutetiæ Parisiorum VII. Augusti MDCCXLVIII.

E P I S T O L A C L X X X I.

C L S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

EGO ut nolim te duce & auspice, in Latium tendere? Quinimo statim atque signum extollis, ecce me ad delectum respondentem, & sequi paratum: & *Agnosco veteris vestigia flamma.* Hac, tamen si pateris, lege, ne tu, Romanæ Militiæ summe Imperator, mecum summo jure agas, neve a me aliud opus, quam quod a gregario, exigas. Mira sunt quæ scribis de *Lignivermostracis* vel, uti ea appellari vis, *Elminthostreis*, quæ in Batavia veltra gignuntur. Sed an hoc est hujusæ ætatis istiusve quod jam habitas cœli proprium miraculum? an etiam ejus veteres meminere? An nondum effœta natura e suo quotidie sinu peregrina & nova multa educit, quæ nos in sui admirationem & contemplationem excitent. Paridem quod attinet, nihil unquam vidi illo homine inconstantius. Quod ultro voluit jam non vult, nec aperte tamen quid velit aut nolit, audet dicere. Veretur te in fœno dcinceps uti, nec tamen tuis consiliis morem gerit. Interea rei bene & honeste gerendæ elabitur occasio, quam frustra postea requirat. Me vero quod spectat, sane auctor tibi non fui ejus istuc vocandi: multatque inter vos ea de re reciprocastis literas, antequam aliquid inde mihi innotesceret. Rogasti postmodum ut optio tibi accederem; quod feci lubentissime, nec quicquam prætermisi, quo eum aliis ereptum vobis traderem. Visus est sæpiuscule annuere, nec adhuc totum pedem refert; aut aliquid certi constituisse vult videri. Hedui tui ad te deferunt Cyprianum cum musteis Observationibus. Eas statim percurreris: sunt enim breviusculæ, pro

more

more auctoris, sed intersparſa libertate, quam tamen eruere oportet, amat enim latibula & κρησφύγετα. Poſſit ergo hæc ceditio iſta ratione commendari. Vereor tamen ut hæc πρωτεια corruerit Galeata Obſervatione, quam & Catholicam dici voluit; in qua dum vult vetuſta & nova conciliare, omnia ſuſque deque habet & confundit. Hanc οἱ ἐξ ἰναντίας in cœlum tollunt, & toti Cypriano præferunt. Sed non ego credulus illis. Addit ad Tertullianum *περὸς λειπόμενα* alteri ſuæ editioni jungenda, cum Diſſertatione *De Pulchritudine corporis*, vel potius *Deformitate vultus D. N. Jeſu Chriſti*. Hoc enim poſtremum aſſerit; & ſane non paucis testimoniis veterum utitur, qui ſuam ſententiam ſtabiliunt. Exclamare tamen libet, ô miſeram diligentiam! quæ tamen & ipſa facile ſubvertatur. Si enim teſtibus res agatur, uni affirmanti plures opponi poſſunt, qui contrarium dicant. Hocque jam quendam agere intelligo, ut eos componat, nec patiatur hanc labem nomini Chriſtiano inſigi, ut auctor ſalutis noſtræ deformis, turpis, inhoneſtus, *δυσωδῆς* impune audiat. Vale. IV. Idus Septembres. CIƆ IƆC XLVIII.

E P I S T O L A CLXXXII.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmaſio.

Lugdunum Batavorum.

U Nis hiſce respondebo tuis, quas jam accipio binas Latinas. Mirarer ſi ſerio ageres, te, expeditæ ſacundæ virum, quique veteris Romæ linguam melius ipſo Varrone calleas, & in numerato habeas, vereri eo ſermone mecum deinceps agere. Quia autem te jocari non dubito, exiſtimo te mihi hac dialecto loquenti, non eloquenti, voluiſſe gratificari. Certe præter ſtyli exercitationem, quam non negligendam veteres docent, hoc unum ſere meum eſt conſilium, elegantiffimas tuas literas veræ & reconditæ eruditionis ſucco diffluente elicere. Audacior etiam ero ſtudiorum tuorum interpellator de variis rebus, quas alias neſcire cogor. Paridi non amplius ſcribo: tuas tantum, quas mihi mandas, diligenter curo. Ejus res agitur; quia præfert lacum ſuum mari veſtro, fruatur ſuo perverso judicio. Quod potui, immo quod debui, ejus cauſa, etiam tua, feci: & hæcenus nihil profeci. Cæterum non patitur dignitas mea, ut cum hujusmodi viro ulterius, fruſtra & ſine ulla ſpe ſuſceſſus, me committam. Omnes adhibui artes, quas poſſe conducere arbitratus ſum, ut eum ad vota noſtra ſtecterem. Ille vero hoc unum videtur agere, ut nihil agat. Coaxet ergo ad ſuam paludem. Tu expecta *ἢ μικρὸν ὄσον ἔσον*, & ſi pergat in propoſito, hujusmodi planos plane omittamus. Animadverſiones Heraldii, quæ te ſpectant, abſolutæ ſunt: & conſtare eas audio totis octoginta majoribus foliis, qualia priora tria, quæ apud te extant. Non tamen ſtatim prodibunt. typographis enim promiſit, ut liber vendibilior eſſet, ſe additurum *Rerum Quotidianarum* aliquot libros, quibus ornabit jurisprudentiam millenis Obſervationibus exquisitis. Vereor ne cum illo magno Aſſyriæ flumine *πρὸν ἐφ' ὕδατι*

Ἰδαὶ σὺρφετον ἔλκη Interea auguror te constituisse hominem publice defricare, nec expectaturum ut totus defricandus appareat. In ipso limine adscribam, Αἰξ' ἔπω πέπικεν, εἰριῶ δ' ἴππ' δώματα πρίζει. Nihil a te hac hebdomade accipi, sed scribit Elzevirius junior Te, post absolutum librum contra Heraldum, totum jam esse in adornanda Militia Romana. Bonum factum. Nec vereri debes ne tibi Divionenses objiciant, rebus istis pace compositis, post prandium, ut vulgo dicitur, sinapi apponi. Nullo enim tempore hujusmodi meditatio non est opportuna, & licet calamo præliemini, nec gladii cessatur. Perge itaque adco expetito operi postremam manum imponere. Vidi Ex. Loyolitz Jarrigii nuperum scriptum adversus socios Aquitanos, quorum vita, secundum ea quæ proponuntur, nihil putidius aut scelestius unquam est auditum. Immittent procul dubio percussores, qui secretorum suorum conscium opprimant. Itaque sibi diligenter caveat bonus ille vir amicus tuus, ut eorum insidias, quin & apertam vim effugiat. Non enim ei impune fuerit tot horrenda mysteria reclusisse. Aliud te volo. Video antiquissimos codices manuscriptos Latinos & Græcos ita exaratos esse, ut nullo interstitio voces distinguantur, sed uno literarum ductu invicem cohæreant. Et hæc est summæ vetustatis nota. Velim autem scire, quo ævo distingui cœptum sit, quod antea confuse habebatur. Hoc enim κριτήριον mirum in modum conduceret dijudicandæ ætati manuscriptorum. Si quid juvare potes. Tu, qui plures istiusmodi libros versavisti, quam mortalium quispiam, fer opem & insigni beneficio litteras affeceris. Vale. Lutetiæ Parisior. xviii. Sept. cio idc xlviii. Reverendus Albertinus amicus noster tandem absolvit magnum opus de Eucharistia Latina Lingua, in quo ex Scriptura & Patribus veram doctrinam nostram statuit adversus Romanensium & Lutheranorum quoque Arophas. Genevenses sese offerunt editioni. Sed facit elegancia typorum vestrorum ut auctor malit id istis excudi. Vide ergo num Elzevirii aut Blawius aut Hackius velint hanc spartam ornare. Moles voluminis erit ducentorum circiter majorum foliorum.

E P I S T O L A C L X X X I I I .

C L S A L M A S I U S

Claudio Sarravio.

Lutetiam.

Quod petis de distinctione librorum veterum, vellem tempore opportuniore eam quætionem mihi proponere instituisses. Si otio quippe majori abundarem, neque augustis spatiis excluderer; plenius hac de re possem tibi satisfacere. Nunc quæ in mentem venient, huic chartæ absque ulla meditatione illinam. Quod ad Græca Exemplaria attinet, de quibus primum hic agendum est; ante Aristophanem, qui primus προσωδίων excogitavit, & accentus invenit, nulla fuit literarum distinctio, neque subdistinctio. Uno ac perpetuo ductu sine ullo interstitio voces omnes exarari solebant, & sententiæ etiam continuari: nisi quod, ubi perfecta fuerat, non in eadem linea alteram auspiciabantur

bantur: sed principium alterius lineæ, sive versus inchoabant. Inde nata distinctio per *versus*, qui majores aut minores erant, prout sententia pluribus aut paucioribus verbis absolvebatur. Interdum quippe duas, interdum tres aut plures lineas singuli versus occupabant. Græci *σῆμα* appellant. Opera autem ipsa numerabantur per versus; quorum summa in fine libri subducta, notabatur. Inde *πλύσιον βιβλίον* de grandi volumine dicebant. Diu duravit hæc ratio. In veteri codice Epistoliarum Pauli, qui penes Puteanos est, ad finem totius Scripturæ Sacræ librorum *σχομετελειαν* notatam invenies. Quæstiones Tusculanas in antiquissimo exemplari B. R. ita per versus distinctas reperis. At in eodem versu quomodo *περιοδοὶ & κῶλα* distinguerentur, Aristophanes invenit, & notas ad hæc intervalla signanda commentus est. Tres fuerunt: *τελεία στήμη, ὑποστήμη, & μέση*. Primam proprie vocarunt *distinctiōnem* Latini, secundam *subdistinctiōnem*, tertiam *mediānam*. *Τελεία στήμη* punctum erat, quod collocabatur in capite vel apice ultimi elementi, in quo periodus definebat. *ὑποστήμη* in ima litteræ parte ponebatur. *Ἡ μέση στήμη* ad mediam partem. Totidem igitur fuerunt puncta: sed pro situ aliter atque aliter valentia. Puncta igitur nostra singularia, & virgulæ, & duo puncta, veteribus profus ignorata fuerunt. Punctis singulis tota distinctio & subdistinctio librorum constabat, tam apud Latinos, quam apud Græcos. Nam illi ab istis sumpserunt. *Τελεία στήμη*, id est punctum in apice litteræ collocatum, absolvebat sententiam, *ἀπαρτίζει αἰεὶ τὴν δianoian*; & respondet plane nostro puncto. Reliquæ duæ subdistinctiōnes punctis etiam singulis notabantur; uno ad litteram mediam ultimæ distinctiōnis, altero ad imam partem locato. Hæc ostendebant non integratam esse sententiam, sed adhuc manere suspensam, cum aliqua tamen differentia *τῆς μέσης στήμης & ὑποστήμης*, quam etiam alicubi, *ὑποτελείαν στήμην* vocatam ostendi. De *μέση* tradunt Technologi Græci, *ἐκ ἀπαρτίζου τὴν δianoian, ἀλλ' ἀναπαύειν ἐν παρῶ τὸ πνεῦμα*. De *ὑποστήμη* sive subdistinctiōne notant, *ἐκ ἀπαρτίζου τὴν δianoian*, sed ostendere *τῷ μέλλοντι εἰρηθῆ αἰφέναι ἤρεμα τῷ πνεύματι ὡς ὄξυ, τὸ λοιπὸν ὅπερ ἔστι λόγος τρεῖς*. In veteri Inscriptione Smyrneorum Arundelliani marmoris sine ulla distinctiōne & subdistinctiōne, una ac perpetua serie distinctiōnes omnes inter se coherent: quod & in aliis antiquis Græcis inscriptionibus passim invenire est, quæ & sine accentibus scribuntur. Et certum est ad hunc plane modum etiam libros ipsos scribi solitos, idque diu observatum post repertos accentus & distinctiōnes. Ab antiquariis secundum antiquas rationes scribebantur, nempe sine accentu ullo, & sine ulla distinctiōne. Postea Grammatici, qui eos emendabant & conferebant cum antiquioribus & emendatioribus codicibus, non solum, si quid erat titubatum a librariis, corrigebant, sed etiam accentus adponebant, & distinctiōnes. Vidi libros vetustissimos, in quibus apparebat plane scripturam esse ab antiquiore manu, quam accentus. Nec secus fuit apud Latinos. Quod colligere possumus ex Vita Valerii Probi Grammatici apud Suetonium, qui de eo ita scribit. *Multaque exemplaria contracta emendare ac distinguere & adnotare curavit: huic soli, nec aliis præterea gram-*

matices parti deditus. Ubi vides eos Grammaticos, qui libros auctorum emendabant, etiam *distinguere* eosdem solitos, id est distinctiones & subdistinctiones apponere. Quod Græci dicunt Critici *σιζου*. Græcis Criticis hunc eundem fuisse morem posse probare Epigrammate Græco, quod nunc non occurrit, nec etiam quærendo est. Duplex, ut in pauca rem contraham, distinguendi ratio fuit, qua voces singulæ invicem separabantur, & qua periodi & cola. Antiquissima exemplaria neutram habent, neque apud Græcos, neque, apud Latinos. Tales hodie paucissimi reperiuntur. Nam plurimi, qui uncialibus & capitalibus litteris scripti sunt, voces invicem habent distinctas. Quosdam famen vidi, qui nullam ferme vocum distinctionem ostendebant. Et, nisi allor, talis est MS. Livius Puteanorum. At in illis, qui rotundiore & minutiore caractere exarati reperiuntur, fere semper dictiones omnes distinctæ inter se apparent: sententiæ vero absolutæ solis punctis, hoc est *τελειαις σημαις*, rarè in iis occurrunt subdistinctiones, quas tamen adhibere antiquitas solitos, & Ciceronis quidem ævo, patet ex Alconii Pediani in Verrinas notis. Orientales, ut Hebræi, Syri, & Arabes voces distinguere soliti sunt, quia literas habent vocum finales alia forma, quam quibus principia & prima notata sunt. Addo nonnulla, quibus dignosci possit antiquitas exemplarium manu exaratorum. Si quibus in libris MSS. diphthongus reperiatur Æ. duabus litteris non in unam coalitis, sed separatis, expressa ad hunc modum AE, aut *ae*, scias codices illos & vetustos esse inprimis, & fideli manu confectos. Si aliter effecta occurrat, aut per unam litteram ex duabus constam, aut per unicum E, cui nota supposita sit hoc modo *e*, qui primo modo scripti sunt, paulo majorem vetustatem redolent: qui secundo ad infimum sæculum relegari debent. Litteræ capitales non semper indicium habent majoris vetustatis. Nam & minores Characteres & vere Romani, rotundiore forma expressi, sæpe summam præ se ferunt *ἀρχαιοτητα*. Sunt & litteræ, quæ vocantur *Longobardicæ*, quarum usus fuit circa Justiniani ævum, quibus multos libros olim vidi conscriptos, eosque emendatissimos. Vale. Leydæ. Ibid. Octob. CIO IOC XLVIIII.

E P I S T O L A CLXXXIV.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Redeuntes ad nos Hedui tui, quos istuc bene advenisse gaudeo, huc quæso depexum Heraldum referant. Ut enim cum mercatorum tantum opera habeamus, longior mora foret, quam ut eam non impatienter ferremus. Quidni etiam Æoliolorum fratrum Apologeticæ Epistolas? Sane per eorum humanitatem licebit: & nostra refert de ista causa, quæ ventosi homines scribunt, non ignorare. Hæc itaque omnia per illos, rogo, habeamus: non enim credo eos in Batavia hiematuos. Non falsus sum opinionis super Observatione Galeatæ: quæ nulli, cui sanum sit sinciput, placere possit. Non in eo tamen, mea
senten-

sententia, quod existimet Matthæum, Joannem & Paulum non idem loqui de Eucharistia. Hac enim in re pro nobis facit. Nostri enim Doctores omnes affirmant, & recte quidem, Joannis caput sextum neutiquam intelligendum de manducatione corporis Christi sacramentali, cujus tum temporis nondum institutum fuerat mysterium. Consentiant etiam e Pontificiis plurimi: illi maxime, qui seculo præterito contra Bohemos, utriusque speciei communio- nem urgentes, disputabant. Ut enim argumento et versiculo LIII. petito, *Nisi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, se expedirent; negabant ibi agi de Eucharistiæ sacra- mento & manducatione reali vel potius orali: sed tantum de manducatione spiritali, quæ sola fide peragitur, sine ulla signorum participatione. In aliis ergo vapulet Rigaltius: sed hic eum volo non tantum excusatum, sed culpæ immunem. Ante aliquot menses ab Hugonis Grotii vidua extorquere cona- bar Historiam Belgicam, fidiculis II. M. Librarum nostratium; sed vanus fuit meus labor, dum illam pluris adhuc licetur. Hinc paucos post dies ad vos discedere cogitat cum isto thesauro, quem typographis vestris venditabit. Velim liberaliorem inveniat emptorem, ut aliquando tanto bono fruamur. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum XVI. Octob. MDCCXLVIII.

E P I S T O L A CLXXXV.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

DUm adhuc licet per strigilem tuam, nondum hic quenquam defri- cantem, cursitat κατ' ὄϊκον tuus Advocatus, ut te, quantum potest, traducat. Aduit quoque mihi nudius tertius, & de Grammatica quæstiu- cula controversiam fecit, & multa dixit, quæ paucis credidi ad te referen- da. Negat inquit Salmasius, in observationibus ad Jus Att. & Rom. in le- ge Solonis, quæ habetur ult de fin. Reg. bene vulgo legi εἰάν τις ἀιμάσιαν παρ' ἀιλοτεῖω χειρῖω ὀρύγη. Unde enim, inquit, illud ὀρύγη factum, aut qua forma? Deinde extremo capite, ὀρύγη nec Gracum est nec Atticum. In quibus tuis verbis puerile peccatum se magistrali virga castigasse insolentius jactitat. Quis enim inquit in Grammatica Græca adeo est νήπιος, qui ne- sciat ὀρύγη esse tertiam personam Aoristi secundi subjunctivi modi, εἰάν ὀρύτη, si fodiat, εἰάν ὀρύγη, si foderit. Certo enim certius est in quarta conjugatione, cum futurum habeat ξ, aoristum accipere γ: πείσιω πείξω ἐπεισον, χαερίσω ἐχαερίσον, ἀπαιδάσιω ἀπήδασον, φυλάσω ἐφύλασον. Ad eandem for- mam ὀρύσσω ὀρύξω ὀρύσον, & in aoristo secundo subjunctivi modi εἰάν ὀρύγω, ὀρύγη. Hæc ille: quæ an belle procedant, si tanti esse existimaveris, ad examen re- ferulam posse effugere. Misi ante aliquot menses ad If. Vossium additamenta quædam Jacobi Carmelitæ, quibus parentis ejus libri de Historiis Gr. & Lat.

meliore & auctiore fierent. An acceperit, nescio, quia nihil rescriptum. Habet tamen alia multa, quæ idem Monachus, talium peritissimus, mecum communicavit: quæ non mittam, nisi de prioribus gratum animum fuerit testatus, eaque placuisse cognovero. Cum Moro tuo ad meliorem mentem reverso, in gratiam, quia jubes, libenter redibo. Spem faciebat nuper de posthumis Claudii Mezeriaci colligendis. Inter quæ cum Heroidum epistolarum partem alteram, tum Apollodorum cum notis, uti solebat, accuratissimis, maxime optem. Te amico vir doctissimus ille gloriabatur: debes ergo tu quoque ejus honori consulere, ut mecum Morum urgeas ad id perficiendum. Dudum enim hoc saxum frustra volvo. Habeam quæro, per Heduorum tuorum reditum, Heraldum defricatum & Apologeticas fratrum & Vincentii Epistolas: quod solveris pretium, refundam cum gratiarum actione. Rideliculus Allatius eruditus ludibrium debet. Nolim ut ad eum confutandum Phycas observationes interjungas. In iis enim te jam esse totum, vulgo hic dicitur. An id me celatum oportuit? Modo valeas & scribas, scribe quod animo illubescet tuo. Vale ergo & me ama. Lutetiæ Parisior. xxiiii. Octobris
C I O I O C XLVIII.

E P I S T O L A CLXXXVI.

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

EXimia sunt, rara & scitu dignissima, quæ scripsisti super quæstione, quam tibi proposueram. Vellem & per otium licuisset quærere Epigramma Græcum, cujus meministi, & annotatis addere. Verissimum est autem quod affirmas, pluribus manu exaratis codicibus solis litteris primitus descriptis, accensus postea superadditos fuisse. Hoc enim malam manum fecisse in Paulinarum Epistolarum codice Puteanæo olim animadverti: Et idem factum esse in Bibliis Hebraicis B. R. foli cæci dubitare possint. Quo autem sæculo vixerit Aristophanes ille Grammaticus, profodiæ & accentuum inventor, adhuc quæro. An ille est, cujus meminit Suidas, quem Byzantinum facit, & ait floruisse $\chi\epsilon\ \tau\acute{\eta}\nu\ \mu\epsilon\upsilon\ \acute{\omicron}\lambda\upsilon\mu\pi\acute{\alpha}\delta\alpha$: quod quid sit, fateor me ignorare & locum cubare in mendo existimo. Tres enim istæ litteræ numerales nulli Olympiadi conveniant & $\upsilon\psi\iota\lambda\acute{\omicron}\nu$, isto loco positum, non est numerale. Suidas, quo utor, editus est *Venetis ab Aldo anno proxime præteriti seculi decimo quarto*. Video tamen Æmiliium Portum in sua Suidæ *ἐκδόσει* legere tantum $\mu\epsilon$, quod Olympiadem XLV. designat, & melius procedit. Iterum cogitanti de puerili, ut arbitrabatur Heraldus, errore tuo in lege Solonis, succurrit certissima tui defendendi ratio. $\acute{\omicron}\rho\upsilon\gamma\eta$ enim, hisce literis scriptum licet in Pandectis Florentinis, non est Græcum: & falsum est, quod ait Advocatus in tertia persona Aoristi secundi subjunctivi modi a verbo $\acute{\omicron}\rho\upsilon\alpha\sigma\alpha$ formari debere $\acute{\omicron}\rho\upsilon\gamma\eta$. Ignoravit scilicet, quod olim in Schola discipulos suos docuit, verba ab o parvo incipientia

in

in Aoriftis accipere o magnum. Legi itaque hic debet *ἀρύγη*, & bene afferuisti *ἀρύγη* Græca forma non esse percuffum. Melius tamen procedit tuum *ἀρθώη*, immo *ἀρθώη* nifi longiuſcule a recepta ſcriptura abeſſe videatur. Cæterum *ὡς ἠδομαι, καὶ χαίρομαι, καὶ πείπομαι*: invito enim ludimagiſtro licebit mihi cum Ariſtophanis Satrapa impune *βαρβαρίζω*. Nempe penes me eſt ſpecimen tuum. Jambi præfixi Arcadiæ pecuaria quam altum rudere cogunt: quam elegantes ſunt, quam acres, quam atroces! Ille vero, in furias ignemque ruit *ἀπὸ ὀλοαῖς μανίαις*. Haſtenus, inquit, levi manu cum eo egeram, deinceps decretoriis armis eſt mihi confodiendus. Eum maxime urit, quod de ejus patre Bombardario, an Bombardiſta? ſæpius inculcaſti. Atqui militum dux erat, inquit, & quidem egregie ſtrenuus, & pro Principe fortiter dimicans occubuit. Volebam de ipſo argumento aliquid addere, ſed liber mihi ereptus eſt, & paucis adhuc hic exemplaribus per Urbem vagatur. Donec ergo ad me redierit, plura ſcribere ſuperfedebo. De Paulino loco quæ ſcribis, ſcrupulum non eximunt. Dicebam mendoſum videri & hiulcam eſſe orationem: Negas ſed *σλοικωφανῆ κατὰ τὸ ἀνακόλουθον*. Omnino, quicquid eleves, *σλοικίζεις* vulgatus textus, qui belle procederet in hunc modum reſtitutus: *ἔ μόνον ὃ (υἱὸς ſcilicet promiſſus) ἀλλὰ καὶ ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτης τῆ Ἰουὰν πρὸς ἡμῶν δύο ἔχουσα*. Sed religio eſt quicquam mutare. Verus ergo ſenſus excuſpendus eſt ex verbis, prout jacent, vel potius divinandus, quod eſt in proclivi. Virgiliū locum a te laudatum in *Æneide*, *Craſſina lux ſpectabis cadis acervos*, Cubare in mendo Servius dudum monuit & legi oportere *ſpectabis*: & contra ſentientes erroris notavit. Vides me non adeo pronis auribus accipere quæcunque a te afferuntur, quod aliquando mihi exprobraſti. Quamvis Hedui tui Lutetiam non veniſſent, ſaltem Caleti vel Diepæ appellentes fieri non poterat, quin Divionem proficiſcentes propter hanc Urbem tranſirent & res diu deſideratas redderent. Expectabo alia occaſione nova quæ promittis. Nihil unquam ad Diodatum Genevenſem tuo nomine miſi, quem tibi amicum haſtenus nesciveram. Recordari autem non poſſim, an ad Gothofredum & Morum miſſa ſint a me bina exemplaria tuorum Climactericorum. Sed vere affirmem me verum ac fidum catalogum eorum, quæ ſparſi huc illuc, tibi tranſmiſiſſe. Vale cum tua a me ac mea *καὶ ἐντοχῆ διάπαντος*. Lutetiæ Pariſiorum. 6. Novembris 1648.

E P I S T O L A CLXXXVII.

C L . S A L M A S I U S

*Claudio Sarrauo.**Lutetiam.*

NOn dubium eſt quin Ariſtophanes, de quo Suidas, ſit ille Byzantinus, qui Grammaticam Alexandriæ docuit; immo & didicit præceptoribus Callimacho & Zenodoto: iſto Alexandrino, illo Cyreneo; ſed in Alexandria doctore Grammatico: unde & quando vixerit licet conjectare. Nam dicit ibi Suidas,

Suidas, puerum quidem, Callimachi discipulum fuisse, at juvenem, Zenodoti. Callimachum constat floruisse sub Ptolemæo Philadelpho, & poema scripsisse in Berenices uxoris ejus crines, quod a Catullo Latinis versibus expressum hodie extat. Usque ad tempora Euergetis Ptolemæi ætatem extendisse proditur ille Callimachus. Inde igitur possumus veritatem, quæ corrupta legitur apud Suidam, eruere. In Editione Frobeniana non habetur ut in tua, sed $\chi\tilde{\eta}$ τὴν με. Atque ita etiam reperies scriptum in Codice Regio. Sed omnino excidit una litera, & rescribi debet $\chi\tilde{\eta}$ τὴν ρμε, centesimam & quadragesimam quintam Olympiadem. Euergetes Ptolemæus, sub quo diem suum obiit Callimachus, regnare cæpit Olympiade cxxxiii. Apud Suidam perperam habetur Euergeten regnum auspicatum esse anno secundo Olympiadis cxxvii. Ex his sane vides, si Aristophanes Callimachum puer audivit, qui sub Euergete mortuus est, non abhorre ut floruerit ipse circa Olympiadem cxliiii. Ut ut sit de tempore ferme constat, quo vixit hic Aristophanes, nempe sub Ptolemæo Euergete, atque etiam sub Philopatore, in cujus imperii finem cadit illa cxliiii. Olympias Ut hinc etiam statui videatur posse, sub Epiphane Ptolemæo hunc Aristophanem in Grammatica illustrem fuisse. Iste Aristophanes fecit, ut meminerim explicare versus illos Poetæ, de quibus olim rogaveras, ipse oblitus fueram. In Lysistrata scribendum est $\acute{\omicron}$ μὲν ἄρ' ἦκων ut stet versus. In sequenti tam legis metricæ, quam orationis Græcæ gratia legendum: $\text{Καὶν τῷτο μὴ ἰπλάσῃται}$. Breve est tempus nubendi mulieribus, quod si non prehenderit, effugit & elabitur. Sensus horum verborum $\acute{\omicron}$ τιλενομένη ἡ κάθηται, non est quem interpretes hariolati sunt. Nec enim $\acute{\omicron}$ τινεοῦσθι vaticinari est, sed vates consulere, auguriis & ominibus attendere, & quod Græci dicunt $\kappa\lambda\eta\delta\omega\nu\acute{\iota}\zeta\epsilon\omicron\delta\theta\varsigma$. Hoc vetulæ virgines faciebant, quod & nostræ factitant. Consulunt hariolos & sortilegos de nuptiis suis: quando nimirum nupturæ sint, quales maritos habituræ? Sorti'egia etiam faciunt, ut futurum super hac re cognoscant. Hoc est plane $\acute{\omicron}$ τινεοῦσθι, $\acute{\omicron}$ ιωνοσοσπεῖν, $\kappa\lambda\eta\delta\omega\nu\acute{\iota}\zeta\epsilon\omicron\delta\theta\varsigma$, & auguria captare de futuro conjugio. Dido amans apud Virgilium ita etiam $\acute{\omicron}$ τινεεται,

Æneid. iv. — pecudumque reclusis

Visceribus inhians, sperantia consulit exta.

Quantum mihi placuerit Commentarii in Apocalypsim Launæi tui lectio, non possum exprimere. Maximam quoque se in eo percurrere voluptatem cum fructu percepisse, Hottonus Amstelodamensis Ecclesiastes ad me scripsit. Doleo istud Opus hic edi non posse. Infelicia tempora hæc licet clamare, in quibus futilia multa scripta editores suos passim nanciscuntur & emptores, cum utilia jaceant. Quid facias? ita vivitur. Non solum $\omega\lambda\epsilon\acute{\iota}\sigma\iota$ $\kappa\alpha\theta\eta$, quod ille Sophus jactabat olim, sed etiam $\omega\lambda\epsilon\acute{\iota}\sigma\iota$ $\acute{\alpha}$ $\pi\alpha\acute{\iota}\delta\epsilon\upsilon\tau\omega\iota$. Nihil addam amplius, nisi ut me ames; quod, scio, facis. Vale Leydæ. ii. Novemb. cto 10c xlviii.

E P I S T O L A C L X X X V I I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

ANte annum quidem & amplius comparavi mihi aliquot Codices manuscriptos ex Bibliotheca, quæ fuerat olim Joannis Tili, Meldensis Episcopi, sed omnes fere, præter unum Virgilium Servii, & alterum Cypriani & Augustini, varios habentem tractatus posterioris ætatis & sequioris notæ. Ab illo vero tempore, uti & antea, versavi satis multos N. T. veteres libros, etiam manu exaratos, præsertim vero Puteanæum, qui unus instar omnium, Paulinas quod spectat Epistolas, quas solas habet. Quia autem huic postremo accentus a mala manu additi fuere, scire volui, quando nati sint isti accentus, & quando vulgari scripturæ superponi cœpti. Quibus meis quæsitis plane satisfacisti & magnas habeo agoque gratias. Sicut etiam quod me docueris, qua ratione retundendus sit Advocatus tui, ut existimat, triumphator, sed hætenus nec in jure Attico aut Romano, neque in Grammatica Græca. Urgebat tamen præcipue, quod negasses ὀρύγη Græca forma dici posse: idque revincere se putabat allatis argumentis, quæ ad te retuli. Ego vero aliam tui defendendi credebam reperisse idoneam rationem: an tibi arriferit proximis tuis cognoscam. Quando autem per recurrentem nimium sæpe podagram veteris majori operi manus admovere, vellem meminisse velles promissi mihi olim Epictetei textus emaculatoris, ubi aliquas ferias indulserit sævus & atrox dolor. Tantum expeto ut inter varias lectiones, quibus editio Plantini onerata est, commodissimam eligas, aliis rejectis, & emendes quæ emendanda judicaveris: quo labore, ne quidem podagrico ingrato futuro, magnam a me gratiam inieris. Ego quoque podager hac vice quadriduanus a te hoc postulo. Moles voluminis vel in lecto potest tractari. Scribam Gallice cras de vestris lanificiis, quæ e re vestra esse existimabo. Mihi ad Puteanos quas utrique scripsisti: eos enim jam convenire non possum. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum VIII. Novembris MDCCXLVIII.

E P I S T O L A C L X X X I X .

C L . S A R R A V I U S

*Jacobo Usserio Armachano.**Londinum.*

PRidem accepi quam misisti capsulam, Illustrissime Antistes, in qua multa tua habebantur, Puteano, Blondello, Justello, Bootio, Sirmondo & Petavio reddenda. Statim mandato officio defunctus sum, nec dubito illos tibi dudum gratias egisse. Ego mihi servavi, quæ inveni meo nomine prænotata, pro quibus magnas habeo & ago gratias. Præsertim vero ἐν φρασίῳ ἢ καρδίᾳ με εἰς ἡγαλιώσατο ἢ γλώσσα μου, viso specimine Alexandrini exemplaris,

Bb

quod

quod istuc excudi cœptum est. Sed quare trahitur nobilissimi operis editio? festinato sane opus esset, & qualemcumque moram omnes docti & probi impatienter ferunt. Magna quippe in Ecclesiam utilitas inde redundabit, uti & in summum virum Patricium Junium gloria non vulgaris. Cujus tu quoque particeps eris, pro ea quam impendis opera, cum in Prolegomenis adornandis, tum in urgendo laudabili hoc proposito. Frustra autem hinc subsidium expectetis. Boni illi viri sibi solis sapiunt, si quid sapiunt. Negant penes se esse Cardinalis Rupisfucaldi Prophetarum MS. codicem, cum tamen ejus integra suppellectile libraria sint potiti. Cogitaverat aliquando Fronto Ducæus de recensendis Græcis Sixti Bibliis: & multa, ut ajunt, præclara in eam rem congefferat. Dum autem omnem movet lapidem, ut suam *ιδιοσιν*, undique conquisitis opibus, locupletet, scripsit de suo consilio Romam ad Socios, & ad Vaticanæ Bibliothecæ custodes, ut se aliqua juvarent. Illi vero, eximiis, quos promovere debebant, conatibus, intercesserunt; his fere rationibus, falsis certe & futilibus. Quod omnes istæ Lectionum Varietates turbarent potius, quam firmarent aut instruerent Christianorum animos: quodque post Clementis Vulgatam nihil, quod alicujus foret momenti, superesset. Nec hoc dixisse contenti, voluerunt, jusserunt ut Romam mitteret quæcumque de eo argumento sibi paravisset. Parere autem necesse fuit misero isti mortali, cui ita omnis insumptus labor *δυσχερῆς*. Hoc de Frontone nuper didici ab ipso Sirmondo. In Paulinas Epistolas possem ego, otium si nactus essem, aliquam Symbolam conferre: sed per forenses pœne assiduas occupationes, vix licet de istis rebus ire in consilium. Et omnino quæ habeo, pauca sunt, nec forsitan tanti, ut vos morentur. Solida itaque nobilissimi instituti gloria vobis debetur. Pergite ergo alacriter, nec desinite, donec postremam manum imposueritis. Quando aliud non possumus, vobis aderimus nostris votis, quæ DEUS, ita precor & voveo, audiat. Ei ego te, Vir Reverendissime, ex animo commendo & me Tibi. Vale & ama tui cultorem studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum IX. Novemb. CIO IOC XLVIII.

E P I S T O L A C X C .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

NUllas ad me dedit literas Paris noster, sed tantum hæc ad te, ex industria, ut vides, male signatas. Voluit scilicet ut eas legerem, & viderem se aliquando tuis consiliis obsecutum, omnes moras rupisse, ut evaderet, erumperet, effugeret: quod jam bonum factum, melius adhuc ante sex septemve menses fuisset. Donec tamen eum sciam extra Allobrogum fines constitutum, non libet epiniciam canere *Νενίκηκας Σαλμάσιε, νενίκηκας, αδεο πωδ' ἀμεταξὺ πέλει κύλικ' ἢ χύλι- λε' ἀκρῶ*. Cum tamen ut ait, ex ambone populo valedixerit, eum pudebit consilium mutare. Post anni integri moram recensere jam recusat Gothofredus Paren-

tis

tis notas in corpus juris civilis. Significavi itaque Elzevirius se posse quando-
cumque inchoare præclaram illius operis editionem, quam jamdudum medi-
tantur. Sed commoda illis exemplum tuum, ut ex eo flores colligant, per ju-
risprudentiæ latifundia spargendos. Dicent antecessores Andegavenſes & Aqi-
ſextienſes te non Jurisconsultum fundamenta juris convellere: Nos dicemus il-
los non ſapere. Quam multa enim ſunt in jure, quæ a notitia ſermonis Latini
& Græci pendent potius, quam a Jurisconsultorum formulis. Sane qui verba
neſcit, fruſtra & falſo ſe res intelligere poſſe ſine illis exiſtmet. Quam mul-
ta antea occulta & penitus ignota nos docuerunt, qui humanioribus litteris dili-
genter incubuerant Alciatus & Cujacius, quæ Accuſius & Bartolus perverſe fue-
rant interpretati propter illarum ignoracionem? Septimana præterita vexatus
ſui nephriticis doloribus, qui vires meas mirum in modum frugerunt. Con-
valeſcere tamen incipio. Immo morborum ſedem deſerui, & Valentiam ocu-
lis proſequor. Tu vale ſemper. Lutetiæ Pariſiorum IV. Decemb. C. 1713. XLVIII.

E P I S T O L A C X C I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmaſio.

Lugdunum Batavorum.

Hic quoque vidimus puſillum illum Dialogum, cui titulum facis *Cate-
chiſmum doctrina Salmurienſis*. Nihil levius aut futilius iſta ſcriptiun-
cula, quam etiam mulierculæ derident. Non proſtat venalis apud quemquam
bibliopolam, ſed per domos miſſitur malo animo, ut ſcilicet tranquillitas
Eccleſiæ noſtræ, in doctrina de univerſalitate Gratiæ divinæ concordis, turbetur.
Haſtenus neglectum eſt inquire in auctorem, quem ajunt eſſe quendam Cat-
terium in Græcis non ineruditum, ſed in Theologia parum verſatum, a cu-
jus etiam ſtudio deſtiterit monentibus Paſtoribus noſtris aliisque, qui cum huic
muneri obeundo minus idoneum judicaverant. Si quid tamen mei eſt judicii,
hujus nomen obtenditur, ut verus auctor, vir ſuo judicio ſummus, ſed reve-
ra eruditione valde communi tinctus, lateat. Quicquid ſit, parum nobis pe-
riculi ab iſtis inſidiis, qui ne quidem totas Batavicas acies formidamus. Cæ-
terum hoc dolo maligne utuntur, quia ante aliquot meſes vetuit preſbyte-
rium noſtrum publice divendi Carentoni P. Molinæi Gallicum librum iſtic
excuſum, cum titulo *Controverſiarum Salmurienſium Elucidationes*, quæ de re
bonus ille Senex cum ſuis ſectatoribus tanquam de inſigni injuria conqueſtus eſt.
Factum id tamen decretum nemine penitus diſſentiente, ne illis quidem, qui
alias ipſi apertius favent. Accinxit ſe Advocatus confutationi tui ſpeciminis,
cujus vidi integrum ternionem majorem excuſum, quem audio iſtuc eſſe miſ-
ſum *δενγματῶν χρίειν*. Quasdam ex eo eclogas conficere libuit, quas ecce
hic habes. Exiſtimat te a ſe inſigni affectum injuria, cum te vocaverit Pro-
feſſorem honorarium & D. H. Viri doctiſſimi collegam. Utinam hæc qua-
liſcunque contumelia a te obtineret tractatum tuum de Titulis & Dignitatibus

honorariis, cujus fere ante biennium spem faciebas. Præcedat tamen Militia Romana, quam omnes dudum flagitant. Priorem tuum fasciculum accepi, in quo fratrum Pictonum & Vincentii erant epistolæ cum specimine tuo & responsione ad Cotterium. Sane qui moderationis Christianæ exempla quærat, ab aliis, quam a nostris Theologis, ea petat necesse est. Nihil unquam lectum est injuriosius aut contumeliosius. Expecto alterum, in quo Apologia Mori & Diarium Cardinalitium. Dum cogitat Launæus, quam mendosæ sint vestrates librorum Gallicorum editiones, consilium cepit de procuranda alibi editione suæ Apocalypsis, quam ut ad Douchantium mittas, rogat & obsecrat. Vale & me ama. Lutetiæ Parisior. xi. Decemb. c15 13c xlviii.

E P S I T O L A C X C I I .

C L. S A R R A V I U S

Vincentio Fabricio.

Warsoviam.

HActenus me pœnituerat, petentibus Elzeviriis facilius concessisse, quas diligenter conquistis mihi servabam, Grotii ad Gallos Epistolas. Tot enim mendis deformis editæ suat, ut si revivisceret suspiciendus post futuris sæculis omnibus auctor, eas pro suis vix, saltem non sine verecundia agnosceret. Verumtamen, quia video qualemcumque conatum nostrum tibi non improbari, habeo quod mihi gaudeam, de secunda præsertim, quam apud eosdem procurare non cesso, Editione auctiore & emendatiore. Certe tanti viri amicitia liceat mihi superbire, cui vel innotuisse non potest non esse gloriosum. Quantū autem te fecerit tuamque eruditionem, non ignorabit hæc aut ventura ætas, apud quas deposuit meritorum tuorum luculentissimum testimonium. Cum eo nempe communicaveram, ut solebam mea fere omnia, sublimis spiritus Elegiam, quam ad me e Biturigibus miserat, humanitatis erga me tuæ sensibus diffluentem: ille vero noluit eam ad me redire sine insigni Elogio, quod mihi tum & postea gratissimum; nunc vero ego magis etiam placet, quod inde nata tibi occasio me suavissimis litteris compellandi. Beatæ ergo illi animæ, vel hoc nomine debeo, debeboque semper plurimum; sicut & tibi pro eximia tua comitate, quam ut mihi serves perpetuam opto precorque. Ossolinii vestri Orationes hic, quod sciam, sui copiam non fecerunt: certe de illis nihil omnino cognovi. At Selenographiam illustris vestratis Mathematici magnificiant omnes, præsertim vero Astrologorum filii. Quæ autem Bullialdi nostri sit de ea sententia, melius ab ipso intelliges: nempe ex epistola, quam ad ipsum Hevelium, me aurem vellente, bene longam scripsit. Sane vel istius cœlestis scientiæ imperitis, liber iste non potest non placere propter admirabiles magni illius sideris varias phases, accuratissime delineatas. Addam me quoque tuo exemplo Poetam factum esse: Imo scripsi carmina *linenda cedro & servanda cupresso*, usque adeo materia formam nobilitat. Itaque Iconi summi amici mei hoc adscripsi

Quant-

*Quantum scire hominem Divina Potentia vellet,
Ostendit terris, SALMASIUMQUE dedit.*

Alteri Tabulæ Petri Puteani, qui, dum hic esses, binos illos Tomos *De Libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ* edidit, in quibus De Jurisdictione Regia & Ecclesiastica copiose & solerter agitur, adscripti.

*Hic est qui Terra, qui Cæli dividit apte
Imperia, & metas ponit utrique suas.*

Diu dubitavi an tuas contra Erpstenium chartas recepisses, quia in postremistuis altum de illis silentium. Facile existimo eas non periisse. Desino plura scribere. Vale ergo & me amare perge tui studiosissimum. Lutetiæ Parisior.
XVII. Decemb. CIO IOC XLVIII.

VINCENTII FABRICII ELEGIA
AD
ILLUSTRISSIMUM VIRUM
CL. SARRAVIUM
SENATOREM PARIISIENSEM.

Non mihi sit Ligeris tanti, formosaque ripa,
Non Sancerrani plurima vitis agri;
Si nulla Aonides nitidis in collibus errant,
Deque sacro nullus fons Helicone fluit.
Denique si procul est SARRAVIUS, utere remis
Navita; deliciis nolo carere meis.
Utere equis auriga: piget vitæque, locique:
Non placuit Musis, non placet ille mihi.
Et jubet ipse meus SARRAVIUS inde reverti,
Meque Parisiacis reddere gestit agris.
Grande via precium properanti spondet uterque,
Quoque vocor Sedes Regia, quique vocat.
Illic occurrit per singula compita Phœbus,
Auratoque nitens pectine pulsat ebur.
Illic conspicias velantes limina lauros,
Sacraque Musarum quolibet esse loco.
Ara vetus colitur, Regum qua cura priorum
Numen adoranda religionis habet.
Non aliud toto sanum est augustius Orbe:
Non alibi tanta conspiciuntur opes.
Maximus antistes quondam Casaubonus illic
Obtulit innocua splendida thura manu.
Successit sacra Mystes Rigaltius Ara,
Atque loci genium quo tueatur habet.
Es confert sua vota virum veneranda caterva,

*Nominis aeternum qui meruere decus.
 Regalem vicis pietatem pene Thuanus:
 Testis erit media nobilis Ara domo.
 Circumfusa cohors Puteanos undique Frater,
 Perpetuo Musas thuris honore colit.
 Felix, cui procul adstanti semel ista tueri,
 Participemque sacris vocibus esse licet.
 Nec tua, SARRAVI, Domus est sine Numine: nec tu
 Intonsi mystes negligis esse Dei.
 Indicat hoc Sacrata, & te modo digna Supellex,
 Splendida selectis BIBLIOTHECA libris.
 Occupet infami speciosa Lutetia luxu,
 Quos delectat iners, & sine laude Venus.
 Deliciaeque gula. Vanos sectentur honores
 Ambitio, si quos non finit esse bonos.
 Me tua, secluso, tecum, dulcissime, vulgo
 PORTICUS excipiat, restituatque mihi.
 Hic nos innocuis faciemus uterque Camænis;
 Hic monitis crescam, proficiamque tuis.
 Hic nos invidiam facili transmittere risu,
 Quodlibet ex quavis parte docebit opus.*

E P I S T O L A C X C I I I .

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

N I si timerem pertinaciz notam, possem adhuc disputare de Aoristis primis
 & secundis, qui aliquando simul in usu esse videntur. Ergo contra tuam
 definitionem locus est secundo, quamvis primus usurpetur. Vin Tu exem-
 plum II. Tim. 3. 8. ubi ecce Aoristum primum *ἀντίσπον*, & tamen secundus
 etiam in usu. Galat. 2. 11. ubi est *ἀντίσπον* aoristus secundus, uti alibi *ἀντί-
 σπον* aoristus primus. Rursum Act. 2. 24. & 32. & Cap. 6. 9. & 9. 41. Ecce
 aoristum primum, ecce quoque secundum *ἀντίσπον*. Marci 3. 26. 9. 27. & Lu-
 cæ 4. 16. Adde *ἀντίσπον*, *ἀντίσπον*. Act. v. 37. xxii. 29. & *ἀντίσπον* Lucæ
 4. 13. Act. 12. 10. An verba in *mi* excipiuntur a tua regula. Sed omissis istis
 mere Grammaticalibus, aliud habeo, quod jam dicam aliquo modo tamen etiam
 Grammaticale. Bene probasti in nupero specimine, subscripta fuisse testa-
 menta antequam signarentur. Negas autem, quod Gothofredus & alii ex l. pe-
 nult. D. Qui Test. fac. poss. asserunt, subscriptionem testium factam fuisse in hunc
 modum, *Ego L. Titius subscripsi, & C. Seji testamentum obsignavi*. Lex sane,
 quod non videris animadvertisse, vult ut testis suum & testatoris quoque nomen
 adscribat. Hæc enim verba *quis & cujus testamentum signaverit*, id apertius
 pro-

probant, quam ut negari possit. *Quis* scilicet testis, Ego L. Titius subscripsi, *Cujus*, scilicet testatoris & C. Seji testamentum obsignavi. Basilica eodem sensu *πὸς καὶ ἑνὸς*. Secundo negas *signaverit* ibi intelligendum proprie de testium signis. Quomodo enim, inquis, possunt testes dicere, se signavisse quod nondum fecissent. Quasi vero non possint testes dicere, quid jam facturi venissent? Dico ergo *signaveris* esse tertiam personam futuri, non autem præteriti perfecti subjunctivi modi, quod est a *signa vero, signaveris, signaveris*, non autem a *signaverim, signaveris, signaverit*. At, inquires, in testamento Gregorii Nazianzeni non fecere testes ullam obsignandi mentionem. Sed nescio an istud testamentum verum sit. Statim quippe occurrit falsi nota certissima, Γρηγόριος ἐπίσκοπος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κωνσταντινῶν πόλεως. Certum est enim, nunquam Gregorium Nazianzenum se gessisse pro Episcopo Constantinopolitano, ut revera non fuit. Corocottæ ludicrum scriptum, licet antiquissimum, non potest certam fidem facere, utpote ridiculi tantum gratia, non serio factum, aut ad præscriptum Edicti Prætoris, cum testes suum tantum, non etiam testatoris nomen adscribant. Testamentum Remigii si verum sit, potest facere negotium: sed dudum ejus veritas apud antiquarios laborat. Curavi ad amicos, quas ad me misisti literas. Vale & me ama. Lutetiæ Paris. xviii. Decemb. c19 DC XLVIII.

E P I S T O L A C X C I V.

C L. S A L M A S I U S

*Claudio Sarravio.**Lugdunum Batavorum.*

CUm ex Heraldii trifolio excerpta ad te misi, factum id a me duabus de causis. Prima ut mature assuescas ista omnia contemnere. Tela enim, ut vulgo dicitur, prævisa minus feriunt, quia facilius declinantur. Altera, quia certo intellexeram Auctorem totum istud, quicquid erat, in Bataviam misitasse: rem iniquam existimavi, si æmuli tui plenius de re ista edocti essent, quam tu plane ignorares. Certe bene feceris, si jocos & ridiculis cum eo deinceps egeris. Melius vero, quin etiam optime, si solo contemptu te vindicaveris. Licetne habere loqui? Hujusmodi disputandi modus male decet viros cordatos, & qui in bonarum literarum studiis ætatem triverunt. Quicquid adversarii insolentia prætexatur, animo nostro morem gerimus; cum potius deberemus publicum magis revereri, cui non oporteret affectus nostros ita crudos obtrudere. Itaque de Crasso Adamo nihil a me expectato, cum nihil sciam, nec si scirem, scriberem: cum potius velim istud incendium extinguere, quam ei frigidam suffundere. Quid Moro factum sit, nescio, nec de eo quicquam dudum intellexi. Uti nec vidi ejus innocentiam a te vindicatam. In postremo fasciculo, quem accepi a Ludolpho, præter gemina exempla Diarii Cardinalitii, erat omnino nihil. Tertium ergo expectabo: maxime enim hoc scriptum videre desidero. De Bocharto noli amplius esse sollicitus: noster est, & ut spero, sem-

semper erit. Aliunde ergo sibi prospiciant Harder-Wicences. Ipse, ut puto, liquido ad te perscripserit se non posse locum mutare. Blondellum vestrum esse optavi olim, & adhuc opto, hac nemperatione: Quia hic vix sui Dominus est: omne ei tempus perit in rebus nihili, Genealogiis virorum Principum texendis, Regni Juribus stabiliendis, quorum causa huc non est evocatus. Vir nempe nimium facilis nihil amicis recusat. Posset autem in illustri aliqua Schola aut Academia Ecclesiasticam Historiam illustrare & ornare, huic uni rei addictus. Bochartus vero inferioris Neultriaz coryphæus cum concionando, tum rebus agendis & dirigendis præcipuam navat operam: & præterea scribit in Musæo, quæ possint eruditorum oculos & mentem morari. Hoc inter utrumque discrimen intercedit. Vale & me ama. Lutetiz Parisior. Calendis Januariis A. Ch. c10 10c XLIX. quem tibi tuisque faustum fortunatumque precor & voveo.

E P I S T O L A C X C V .

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

DE Aoristis fateor nihil a me allatum, quod regulam tuam infringat, adeo plene satisfecisti objectionibus quas contra eam formaveram. Non idem dico de Pauli lege penult. D. Qui testamenta: in qua hæc verba, *quis & cuius testamentum signaverit*, adhuc existimo posse intelligi de testamento jam subscripto, & jamjam signando a testibus. Ita ut verbum *signaverit* futurum non præteritum tempus designet. Nec ita absurdum est, ut nobis persuadere conaris, dicere nos aliquid fecisse, quod statim facturi sumus. Certe in usu quotidiano est apud nos, ut scribamus in hunc modum. Ego subsignatus fateor me accepisse centum a Petro, cum tamen nondum subsignaverim vel potius subscripserim apocham, sed tantum jamjam subscripturus sim. Sed tempus non suadet in istis tricis diutius immorari. Eo enim statu est hæc vrbs & Senatus præcipue noster propter subitanæ & nocturnæ Regis, Reginz omniumque Principum virorum discessum, malo consilio in nostram perniciem procuratum, ut plane nesciamus quid agere, quid moliri debeamus. Urbs undique milite cingitur, qui vitæ subsidia prohibeat, ut plebs in summas angustias redacta in nos ruat & sæviat. Fingunt quosdam nostri ordinis de capiendo Rege consilium iniisse cum Regni hostibus, quod adeo fatuum est & insulsum, ut nulli adhuc probaverint. Interea urbe & agris turbatur, nec rationibus flecti se sinunt, qui truculentam meditati vindictam de ea tantum cogitant. Misereatur innocentæ nostræ DEUS Optimus Maximus, qui potens est corda Regum pro suo arbitrio inflectere. In eo solo spes nostræ jam sitæ sunt. Vale & me ama. Lutetiz Parisiorum 8. Januarii 1649.

EPI-

E P I S T O L A C X C V I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Post diurnum silentium, non videor commodius posse auspiciari, quam ab hisce Apostoli verbis, Ἐπίσθην ἐκ σμάτος λείοντος. Leonem enim voco Principem tuum, ducem bello sane egregium, sed immitem & crudelem. Ungues ejus asperrimos sensere nostra περιπέλια, in quæ ferino plane ritu sæviit, cum ipsam Urbem ejusve suburbia attentare non auderet. Libravit nos unus DEUS, qui variis supra hominum fidem modis suffecit amplissimæ civitati, unde duos hibernos menses viveret infinita pauperum multitudo, cum incolarum, tum ex vastatis undique agris confluentium. Per Imperatores nimis multos nihil suis viribus dignum fecere Parisienses, in speciem concordēs, sed revera in varias partes divisi. Non effecit tamen, sit laus τῷ Κρείττω, quod animo scelus agitaverat Eminentissimus. Nunc meliora tempora jubent nos bene sperare: bono etiam esse animo: Manet quippe Senatus noster omnibus suis partibus incolumis. Manent integra, quæ in Regni commodum obtinuimus anno superiore, Edicta. Licebit tantum Regi, per hujusce anni quod superest, totumque sequentem, mutua sumere pecuniam sub Usuris, ut loquimur, duodecimis; quod alii dicunt octo & trientem in centum, cum antea quindecim aut etiam viginti solvere soleret. Nos vero omnem versuram ipsi sustuleramus. An erat tanti hoc foenus, ut ejus causa oporteret Urbem principem, quin immo universam Galliam in extrema tegula constitutere? Si enim statim initio Provinciæ, quas jam turbant, sese commovissent, actum erat de Francorum Monarchia, adeo grassatum esset incendium. Sed misertus est innocentissimi Regis omnipotens Deus, qui etiam hæc mala aliquando leviora reddet. Pergit de singulis constituere conventus, qui habetur in prætorio fani Germani. Neustriis multa & varia postulantibus, diutius trahitur quam existimabatur. Omnia tamen ad pacem vergunt; quam det nobis in hac vita diurnam, & in cælo æternam summus bellorum Arbiter, cui te tuaque omnia commendo, & me tibi. Lutet. Paris. xxvi. Martii. c13 13c xliix.

E P I S T O L A C X C V I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Procedet deinceps literarium nostrum commercium, pace hic inter infensos & discordes conciliata, conditionibus, modo observentur, haud adco iniquis. Ut dubitemus facit fluxa aulæ fides & præteriti non ita pridem temporis recordatio. Præterea manet perfidiæ perpetuus auctor, quem Regno expellere optaverant. Sed ira nostra sine viribus vana quid potuit. Hactenus

fatis fuit nobis sine ulla querela, sine belli denuntiatione, obsessis tempore anni durissimo, insidias & apertam inimicorum vim effugisse. Potuissimus forsitan diutius trahendo bellum voti compotes fieri: Sed adhibendum non erat remedium, quod ægrum & ipsum quoque medicum perdidisset. Satius ergo fuit, nec fame nec ferro oppressis, tempori servire, & Divinæ Providentiæ futura committere. Non ausit *ὁ ἰννατιέστ*, sibi scelerum suorum conscius, in Urbem redire, dum veretur, ne quod exemplum in sua popularem proditum est, in se quoque statuatur. Itaque ille rus colit, nos Urbem. Et hæc hæctenus. Non tantum Urbe obsessa, sed omnibus quoque infestis itineribus quid uspiam gentium ageretur ignoravimus. Quando ergo rescribes noli vereri ne veterem nimis nobis occinas cantilenam. Omnia que hoc anno acciderunt in novorum censum reponemus, præsertim irre literaria. Nam Angliæ Tragica & horribilia facinora omnes custodes percurrere, ut ad nos penetrarint: & timuimus aliquando ne e pene similibus initiis, *ὁ πῶν γένεσθαι μὲν ἔσται*, non dissimilis exitus haberetur. Sed quid Moro tandem factum est? An istuc tandem transit, an adhuc Genævæ hæret? Quid Vitruvio cum novo Glossario diutius expectato? An adhuc præla vestra exercet? Memento te Rollando Maresio non respondiisse, quod te facturum promisisti. De studiis & scriptis quoque tuis, addes quod voles. Heraldii liber toto belli tempore quiescit. Nescio an cum libertate nostra foras enitetur. De tua præsertim valetudine scire desidero, quo in statu sit. Hic valent amici: ego quoque nuperæ podagræ compedibus solutus satis valeo. Vale tu & me amare perge. Lutetia Parisior. 2. Aprilis CIO DC XLIX.

EPISTOLA CXCVIII.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Quis potest desertæ patriæ beatus esse? Scribebat olim Cicero Attico. Ego sane de Urbe deserenda ne quidem cogitavi. Quin inimo cum postquam initio Obsidionis, uxorem & liberos foras amandare, ubi videbantur tutius posse degere, malui omnes meos mecum habere, ut nos invicem prævareremus vel etiam solaremur. Nec consilio defuit eventus; securius enim hic viximus, quam in vicinis agris, quos fere omnes vastaverunt milites cum animo suo, tum ducis imperio ferocissimi & rapacissimi. Deinde malo exemplo Amplissimum Ordinem reliquissim, qui quotidie de maximis rebus deliberabat. Certe *Fracta nave*, ut ait vetus auctor ad Herennium, *multi incolumes evaserunt, ex naufragio patria, nemo potest salvus enatare*. Duravimus ergo & rebus si non secundis, saltem aliquanto minus malis, nos servavimus. Quamvis autem hic semper manserim, tamen non potui per Neustriam ad te scribere: non enim procedebat literarium aliudve commercium inter Lutetiam & Rothomagum, infestis, ut nuper scribebam, itineribus; ita ut non licuerit nisi cum sum-

summa difficultate, hinc amicos compellare. Facit autem quod jam cum Hispano serio geritur bellum, ut discordiæ civiles, & intestinæ mitescant. Fruamur hoc qualicumque otio, quod nobis DEI benignitas indulget; de futuris minus solliciti, quæ ejus Providentiæ committamus. Cæterum periculosa plenum opus alex aggredieris, Defensionem dico nuper occisi Britanniarum Regis; maxime cum vestri Ordines mediam viam fecerint. Laudo tamen animi tui generosum propositum, quo nefandum scelus aperte damnare sustines. Hac tamen te cautione uti opus est, ne ita Majestatem Regiam extollas, ut erga subditos amorem videantur illis gratis largiri. Debent enim illi suis populis præfertim prodesse, quorum causa constituti sunt. Satis sciunt hoc nostro ævo Reges quæ & quanta sit sua potestas, omnibus, qui illos accedunt, aulicis certatim eorum auribus insufurrantibus, eos uno Deo minores posse quodcumque libuerit, nec ulli mortaliū debere administrationis suæ reddere rationem. Sed istius potestatis verum, legitimum, & moderatum usum pauci eos docent, duabus de causis. Prior est, quia Reges non amant cogi in ordinem, nec volunt ullas quamvis liberas pati habenas. Altera est, quia eorum, qui illos accedunt, unum studium est illis placere & assentari: unde fit, ut in immensum eos extollere tantum laborent. Hos si effugeris scopulos, ad quos plurimi impegerunt, magnum feceris operæ pretium. Cogitaverat nuper Bochartus noster eandem spartam ornare, sed amicis quædam *ἀγορῆ* objicientibus, tutius existimaverat manum tollere de hac tabula: nescio enim quod ipsius fuerit postremum consilium. Omnes Ministri nostri atrox facinus detestantur. Ne tamen novi Angliæ Monarchæ in Ecclesia meminerint, obstat vetus, quæ hic obtinet, consuetudo, folius nostri Regis, in publicis precibus mentionem faciendi, reliquis omnibus in genere memoratis. Edita hic est, uti & Rothomagi, & Cadomi, ex Anglico Gallica facta, *Admonitio quadraginta septem Ministrorum Provincia Londinensis Fairfaxio oblata*, quæ cum magna laude ab omnibus legitur. Istic etiam procul dubio visa fuerit, & probata, adeo pie & audacter scripta est. Hic aliquot Poetæ ingenii acumen exercuere super horribili argumento. Philippus Sudorius Petivillæus Senator in suprema Curia Rothomagensi, amicus meus, hoc quod mitto, scripsit Carmen, quo in multorum reprehensiones incurrit. An licet, inquiunt, universam gentem diris devovere, unius licet atrocissimi facinoris causa, quod quamvis a multis patratum, tamen multi etiam execrantur? Respondi Poetice dicta non esse ita *ἁ λῆξιν* intelligenda, ut hyperbolicam locutionem statim sequi debeat truculentus eventus. Deinde non esse novum, etiam in sacris litteris, propter multorum peccata universam gentem excidio damnari: in qua si sint multi innoxii, potens est DEUS. opt. max. eos hujus vitæ ærumnosæ fastidiis liberatos, in cœlis vera & æterna felicitate beare. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum XVI. Aprilis. CIO DC XLIX.

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

A Deo aulici nostri, adeo fidenter pacem brevi conciliatum iri eum Hispano jactant, ut pene persuadeant. Dicunt enim cum Condzo tuo Purpuratum & Tellerium Peronam esse profectos, tanquam ad condicum locum, in quo de conditionibus cum pigneranda statim transigatur: eosque ad Reginam crastino die redituros. Itaque post diem unum aut alterum videbimus quid inde sperandum sit. Accinge te interea itineri, ut nos brevi invisas; post peractum tamen tuum pro Carolo Angliæ Regum novissimo Apologeticum. Non omnino constituit Bochartus istam defensionem omittere: sed voluit videre quid isti Insulares dicturi essent, antequam operi manum admoveret. Quod ais Reges solo Deo minores ei soli obnoxios esse, cæterum vivere ἀνυπεύθυνος, vulgo id dicitur. Negant tamen Angli; quin immo populos Regibus antiquiores eos constituisse ad se tutandos juxta patriarum Legum & consuetudinum præscriptas formulas affirmant. Non autem ut ad libidinem olim aut nuper ex communi Regni consilio stabilita vel refigant. Præterea teneri Reges Sacramenti suæ inaugurationis religione, quod si violaverint, se quoque posse illos contemnere & privatorum loco habere. Nec Anglicum facinus quamquam horrendum, ita est novum, ut exemplo careat. Dubitant eruditi & adhuc sub judicis est, an Hebræorum Reges subditi fuerint Synedrio, nec ne. Affirmavit Baronius & Cardinali subscripserunt viri doctissimi; etiam nostrarum partium. Itaque noli credere tuam Thesin ita constanter veram esse, ut sine controversia admittatur. Sed hæc tu melius, quæ avide expectabimus, tum etiam te ipsum. Mittam ad Morum literas, quas separatim a te accepi, & ut festinet istuc accurrere rogabo. Ad Chabreum quoque tuæ curabuntur. Triumphabit Sudorius de tuo judicio. Versum - - - - - ajunt male excusum & pro rituque *Deorum* scribendum esse *reorum*. De vestro Theologo ejusque in Amyraldum odio mira narras. Præsertim vero Hollandiæ Ministros in ejus verba non solum jurasse, sed etiam alios jurare velle, mihi admiratione dignum videtur. Sane odia Theologorum in proverbium merito abiere. Hujusmodi homines abominor. Vale & me ama. Lutetiæ Parisior. VI. Maji. CIO IOE XLIX. Jam accipio binos Amyraldi libellos, unum adversus Historicam Vincentii Rupellenfis Epistolam, alterum adversus responsionem Guilielmi Riveti de capite septimo Pauli ad Romanos. Eheu! quistandem istarum rixarum finis est futurus?

EPI;

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

VAnum fuit Principis & sociorum iter de pace cum Hispano concilianda, unde spes est pacem domesticam firmiter stabilitum iri. Nos sane quod attinet, nihil facturos certum est, quo publica tranquillitas turbetur. Sed Aulici perfidiarum perpetui architecti nunquam animum mutabunt. Aderit nobis qui cuncta sapienter moderatur & prava malevolorum consilia infringet. Statim atque Vossius e Suecia redierit, fac sciam num ceperit hæreditatem paternæ professionis: nam si eam repudiaverit, fore non despero, quin eam adeat isti oneri par, si quispiam mortalium, *ὄπινυ* Blondellus, modo de eo vocando Urbs amplissima consenserit. Nec diu trahetur negotium: urgebo enim amicum nostrum sedulo, & si me, ut sæpe solet, audiverit, statim voti compotes fietis. Habemus hic, ut nuper scribebam, binos Amyraldi eximios libellos: alterum contra Guilielmum Rivetum Andreæ fratrem minorem, sed eo longe doctiorem, super intellectu capitis septimi ad Romanos: alterum adversus epistolam Historicam Vincentii, qui vapulat egregie. Prius scriptum utpote contra hominem eruditum satis modestum est: posterius vero ita acre & *σικελικόν* ut stulto responsum sit juxta stultitiam suam. Curabit auctor tui studiosissimus utrumque ad te statim deferri. Ubi habuerimus *μέγα βιβλίον* Spanhemii, videbimus quid eo faciendum. Sane dolendum est istam controversiam tantos motus excitavisse. Nihil autem mirum si Theologus vester *μονομερής* loquutus obtinuerit a sua synodo quicquid voluerit. Sed hujusmodi decreta non transcunt mare, sicut dicebatur olim de Sorbonicis, *non transire Sequanam*. Fac, quaeso, si fieri potest, ut habeam istud decretum ipsis verbis, quibus conceptum est. Inerunt enim fortasse quædam, quibus facile erit illud evertere. Prodiit quintus Tomus Historicorum Francicorum Andreæ Quercetani. Nihil habeo quod addam. Vale ergo, & me quod facis amare perge. Lutetiæ Parisior. XIV. Maji. CIO IXC XLIX.

E P I S T O L A C C I.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Quamvis ego quoque sum podager, tamen solitam linguam non mutabo, quia sum manu liber. Ante octiduum scripsi me nihil a te accepisse, quod tum utique verum erat; sed paulo post tuas accepi. Binis ergo tuis respondebo: & prioribus quidem paucis. Rogavi amicum, penes quem est exemplum tuæ epistolæ, ut illud ad me mittat, quod statim atque habuero, tu quoque habebis. Interea noli propterea diutius trahere Apologetici tui publicationem.

Valent enim hujusmodi scriptiones non tantum qua pollent maxime ratione, sed præsertim novitate commendantur. Posterioribus, Spanhemii obitum nar- ras. Acerbum sane & immaturum, si ætas, si expedita facundia, si scribendi fa- cilitas & copia attendantur. Salmurientes vero capitalem hostem in eo amifere: quicquid enim ab illis proficiscebatur, difficili & moroso ejus animo viam ape- riebatur ad rixas & nova dissidia. Quærantjam Riveti Fratres, quem Annyraldo opponant! non enim ipsi aufint in arenam descendere & pedem pede conferre. Defunctum quod attinet, voti reus obiit: *ἔρχε δὲ ἰουχὴν*, se calamum nisi cum vita non deposituram. Utinam alii funesto isto exemplo deterrii scribendi cacoethen statim omittant. Quis ejus in locum suffectus fuerit, rescimus, ubi eum Curatores impleverint. Nec deerunt illis, qui se haud inviti sinant ex- pugnari, ut necesse non sit transmarinorum gratiam captare. Ita vos vestris & nos nostris utemur & fruamur bonis. Reges Israël quod attinet, an subditi fue- rint Synedrio τῶν ὀ ἀδὴν adhuc disputant eruditi. Fuisse *Ἰερουσαλὴμ* contendunt magni nominis viri & in Hebræorum libris exercitati: ita tamen ut fustium pœnæ, non etiam capitis subijci potuerint. Probat Scickardus multis testi- moniis, quibus quid sis oppositurus, libenter videbimus. Residentis Anglica- ni cædes luce palam perpetrata inter atrocia deputabitur. Sed quis ejus manda- tor? an enim odio suæ legationis, an privatæ alicujus vindictæ causa id accide- rit, scire interest: quo comperto de reliquis judicare erit facilius. Cæterum en tibi a Moro literas, quibus eum solitas artes & procrastinationes non omite- tere liquido constabit. Si ante annum mihi tibi que fuisset obsequutus, potuisset forsitan per obitum Frederici ex Insula in Continentem transire, ejusque sedem cum Scholasticam, tum Ecclesiasticam occupare. Sed ita nati sunt isti homi- nes, ut sibi creduli amicorum consilia fere insuper habeant. En tibi dono emen- dationem in Plinio, amato tibi auctore. Locus extat lib. XIV. cap. VII. In- ter vina, quæ Ptolemæo Regi Apollodorus medicus commendabat, præcipuum cenfetur *Perperemium*, ut vulgo legitur. MS. CH. legit *Peperbium*. MS. Regius unus *Perperentium*: unde vide num bene legatur *Perperemium*, laudatum Ga- leno vinum. *Perperene* civitas est Troadis Straboni & Plinio quoque memo- rata. Penes Sirmondum, extat vetus nummus, in cujus postica parte vide- tur grandis βάρυς, cum hac voce ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. Vale, scribe *Ἰννεγί* & *Ἰννεγί*. Lutetiz Parisior. xxviii. Maji. CIO IOC XLIX.

EPISTOLA CCII.

C L S A R R A V I V S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

CUm soleam ad te scribere singulis hebdomadis, nescio qui fiat ut de mea negligentia sæpius expoſtules. Sed modo mihi constet officii ratio, ta- bellariorum fidem præstare non possum. Quæ scripsisti de Spanhemii reliquiis, pergratum fuit cognoscere. Rivetus ergo successor designatus est inchoatis vin- di-

diciis perfequendis. O digniffimum veftri Herculis Atlantem! Seniore & infirmiore fcilicet, juvenis & validi. Audiveram Voetium Ultrajectinum feſe liti obtuliſſe: Sed prævalere debet defuncti ſuprema ſententia. Expectabimus ergo bonis laſſi, neſcio an firmos inceſſus. Interea nos exercebimus cum veterano Molinæ, quem tamen dudum omnem militiam ejurare oportuiſſet. *πνεῦν θεῶν ὁ δὲ γόνυ χαλαρὸν* inquebat ille. Huic vero genua labant, nec poteſt velleſſime impuſſus, in veſtigio conſiſtere. Vidiſtin' quos conſarcinavit Articuloſiſidei, ut loqui amat, Amyraldianæ? Nihil levius, futilius, falſius, aut calumniuſius unquam a quoquam exaratum eſt. Et tamen in iſto muſtaceo lauream quærit, vir ſui amantiſſimus, cui fœtidum ſuum ſtercus bene olet. Hactenus ejus ætati & priſtinis in Eccleſiam meritis, eſt parciſſimum: verendum eſt tamen ne patientia læſa fiat furor. Uno Amyraldi ſtatu corruet, nec unquam reſurget. Centies rejecta & conſutata, quali nova & intacta reponit. Etiam Gregorius Villius ſive Renæus, Advocatus Rupellenſis, ſenex eſt, & in Theologicis quicquid ipſi aut alii exiſtunt, parum exercitatus. Si Gratia Univerſalis non aliis quam iſtorum machinis cadere debet, in eo eſt, ut diu ſtare debeat. Cæterum jam quæſivi a Bocharto noſtro, num vellet ſui mentionem fieri inter eos, qui vacuum Spanhemii locum occupare expetunt; „ qui in hæc fere verba reſpondit. Abſit a moribus meis, ut aliam quam meam „ Spartam ornare quæram: in mea ſtatione contentus vivo, nec ullius vivi aut „ mortui dignitatem aut munus ambio. Si me tamen Deus alio vocaverit iis rationibus, quibus reſiſtere non poſſim, aut acquieſcere debeam, ejus cultui me „ dudum mancipavi & vocantem ſequar. Itaque me totum ejus providentiæ per „ mitto. Agant ergo amici, noti, ignoti quid voluerint: ſi vocatus fuero, tum „ videro quid me facere oporteat. Multa ſunt quæ me Cadomi detineant: aut „ pauca etiam ſunt, quæ me alio migrantem juvent & recreent. Hæc ille: ſapienter ſane, & ut verum Chriſti ſervum decet. Nihil illo præſcribente, aliquid definire meum non eſt. Facite ergo quod volueritis. Ego tamen faciam, ut reſciſcat quo ſis erga ipſum animo. Alia duo te volo. Quorum prius, reſcuſatum mihi eſſe exemplum epiſtolæ tuæ, in qua de Calviniftis tanquam de reis Anglicani Regicidii locutus dicebaris: quia vetuit vir magnæ dignitatis apographum ſuum cum mortalium quoquam communicari. Alterum, ante annum inter ſarcinas librarias Petiti ad Elzevirios, depoſitum a me fuiſſe falciſculum tibi reddendum, in quo erant ſelectarum Balzacii epiſtolarum volumina duo. Num tibi redditus ſit, ſcire laboramus ego & auctor. Hic inprimis, qui dicit ſe alia via, altera bina exemplaria ad te curaffe, de quibus nihil etiam intellexerit. Vale & me ama. Lutetiæ Pariſior. xi. Junii. 1610 106 XLIX.

EPI-

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

A Bfui Urbe quindecim dies, filiam ducens in domum mariti: ubi cum e-
 sem, tertium turbavit gaudia nostra tristis nuncius, de Soceri mei obitu.
 Excurrendum ergo fuit Blefas versus, ad ejus viduam insignis pietatis foeminam;
 cum qua nudius sextus huc redimus. Statim audiui, Heraldum olim tuum
ἰσχυρῶς ἔχων; contra quam ipse arbitraretur. Monitum enim ut suprema or-
 dinaret, Ecclesiatz suo affini & Medicis dixisse, Ea curabo & in Musæum ibo
 cras, vel etiam hodie ubi discesseritis: cum tamen decumbens supinus non pos-
 set caput attollere. Jussium ergo surgere & musæum petere, non potuisse pe-
 dem movere: & tum demum cognovisse, quo esset in statu. Obiit die Martis circa
 undecimam horam matutinam: magno quod dudum moliebatur opere imper-
 fecto. Quæ contra te scripta sunt, ante aliquot menses sunt absoluta & excusa.
 Volebat vero illis addere Observationum & Consiliorum juris Sylvam, quibus
 opus prodiret ornatius. Dum diutius hæc editio tracta est, typographis suis
 male consuluit. FUIT ERGO DESIDERIUS HERALDUS. Fuit quoque Ju-
 stellus noster, qui nudius tertius ad plures abiit magno bonorum omnium desi-
 derio. Donec ergo aliquis reperiat, qui melius Riveto Spanhemia *συνεῖα*
 intelligat, respirabunt a sævissimo bello viri sane doctissimi & innocentissimi
 Salmurienfes Professores, quorum unum studium est, veritatis & pacis amor.
 Quod enim adversarii turbant, id faciunt odio personarum potius, quam doctri-
 næ; cui sanctissimæ, utpote a sacris literis haustæ, hæcenus non defuerunt,
 nec etiam in posterum deerunt fortissimi patroni. Nulli assensum, nedum tibi,
 extorquere conantur. Hoc tamen dicam & vere, omnes qui istam imbibe-
 runt methodum, ei firmiter adherere, eamque agnoscere & prædicare tanquam
δυνατὴν πρῶτα καλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, ἢ τὰς ἀνὴλθέωντας ἐλέγχει;
 qui sunt characteres apud Apostolum *διδασχῆς πιστῶ λόγῳ*. Expectabimus ergo
 sine impatientia imperfectum istud opus, cui nemo possit aut ausit supremam
 manum imponere. Cæterum fallit Morus, aut brevi vester erit: quod certius
 ex hisce ipsius ad te literis cognosces. Resignavit istas Gothofredi, quas ad me
 scribens, negat ex animi sui sententia scriptas: se enim contentum esse Mid-
 delburgensi Sparta, quam, adsit modo Deus, pro viribus diligenter ornabit.
 Præterea se supra quam dici possit obstrictum esse generositati Magistratus Ze-
 landiæ, qui primum suum consilium non deseruerit, quin potius contra obstina-
 tissimorum hostium conatus illud tutatus fuerit. De Bocharto hoc etiam habe.
 Hæcenus nulli promisit. Si vocabitur quid inde sequuturum sit nescio; nec iple
 non mendax jurat se scire. Castæ & severæ foeminæ instar, non potest aliquan-
 do procos non habere. Ut autem horum alicui morem gerat, facile non erit:
 nec enim ita liber est, ut possit statim & pro arbitrio de se quid velit statuere. Sed

ma-

magno me afficiunt beneficio, inquit, qui me isto dignantur honore, & qui cum mihi ambiunt: quicumque futurus sit exitus. Scilicet etiam castas juvat formosas dici & orari, quamvis nolint annuere & præbere. Vale & me ama. Lutetiz Parisior. xxv. Junii. c13 13c XLIX.

E P I S T O L A C C I V.

C L. S A R R A V I U S

*Jacobo Oldenburgio.**Salmurinum.*

Non erant tanti commendatitiæ, quas tibi tradidi, Vir Clarissime & Doctissime, ut earum adhuc meminisses. Gaudeo tamen eas viris summis, quibus inscriptæ erant non displicuisse: indeque natam occasionem illis quidem vos humane, ut solent omnes se convenientes, excipiendi; Tibi vero me, ut fecisti, officiose & comiter compellandi. Magni enim facio abs te viro erudito & solerte amari: semperque mihi in pretio erunt tempora, quibus tibi nobilibusque adolescentibus, quorum spei admotus es, potero aliquatenus prodesse aut placere. Propius autem jam vides & intelligis, Vir Eruditissime, quæ sit nobilissimæ Academiz, in qua nunc degis, Theologia: quamque etiam iniquum odium, quod cum illa maligni homines pertinaciter exercent. Præjudiciis scilicet plerique aguntur, nec in quæstione, satis impedita, adjudicanda necessariam adhibent diligentiam. Tu vero Salmuriensis, quam male infamant, doctrinæ adyta penetrabis, commoda & *περιεῖα* expendes; tum vero sine affectibus judicabis. Tanto cognitore gloriabuntur procul dubio Viri incomparabiles & innocentissimi; ita ut vel uno tuo suffragio causam suam decidendam sint permissuri: nec tu ullo majoris momenti negotio otia tua distinxeris. Vale & me ama tui amantissimum. Lutetiz Parisior. iv. Calendas Julias. c13 13c XLIX.

E P I S T O L A C C V.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Dicunt mercatores propter institutam Cameraci obsidionem Aulicos nostros tabellarium suis literis spoliasse, ut ex illis cognoscant, quid de suo militari consilio sperare in posterum debeant. Nullas ergo a te habuimus, quibus respondere possimus. Sed hic habes ab aliis satis multas: scilicet filius Garisoli Montalbanensis Theologi Geneva discedens, ex hisce quatuor tres acceperat tibi statim reddendas. Dum autem diutius hic moratus quam existimaverat, scripsit ei Morus, ut eas mihi traderet tibi mittendas. Idem Morus scripsit tandem aliquando, literis datis 22. mensis proxime præteriti, ne amplius ad se scriberem; se enim esse in procinctu itineris & paratum istuc proficisci. Nondum tamen decrevisse an hac sit transiturus, dum expectat e Germania li-

Dd

teras.

teras. Accepit a Magistratu & Academia ἀπολογικὰς, quibus cum honore ad vos dimittitur; quod sibi apprime conducere, immo necessarium esse existimavit. Nuper occisi Caroli Britanniarum Regis εἰκόνα βασιλικὴν vidi & legi cum summa admiratione: adeo in ea plena omnia bonitatis erga subditos eximiae & in Deum pietatis. Ex eo libro potueris non pauca depromere Apologetico tuo firmando. Sed quando eum videbimus. Vale & me ama Lutetiae Parisior. 11. Julii MDCCXLIX. Superiora scripseram cum tuas accepi. Nihil dixi, scripsi aut feci a morte Spanhemii, quo vocationem Bocharti Leidam impedirem. Olim non venisset: jam vero quid, si esset vocatus, facturus foret nescio, quia ipse nescit. In hanc sententiam, quicquid dicas, ad te de re scripsi. Tu vero facis quod lubet: Sed noli ejus præteritionem mihi adscribere. De Heraldō nescio etiam unde tibi venerit in mentem, me cogitare nihil ejus famæ nocere posse. Nihil enim hujusmodi scripsi ad te vel ad alium quempiam. Si meæ ad te non pervenerint, certe pervenire debebant: non enim cessavi, nec cessabo. Scribam enim alia manu, cum mea non poterō, quod tu ita quæso precor que facias. Iterum vale.

E P I S T O L A C C V I .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmafio.

Lugdunum Batavorum.

GAudeo impensius te Chiragra liberatam: quia spes est fore ut etiam brevis Podagra discedat. Hæc postrema me adhuc cruciat: vel potius ejus affinis Gonagra, hæctenus mihi incognita hospita, nec minus tamen molesta, quam fuit altera. Scire avemus quæ fuerint Batavi, cum suprema ordinaret, mandata super suis vindictis. An jussit eas ita imperfectas edi, an potius suppressi: quidve de tota ista controversia, quæ procul dubio ejus animum turbaverat, dixerit. Tum enim veræ voces erumpunt, nec licet in isto postremo Fabulæ Actu, alterius personam induere: MANET RES. Certe dum Genevæ vixit, ne utiquam Gratiae Universalis adversatus est: quin immo favit memoriae Cameronis, hujus veteris sententiæ novi assertoris: ejusque omnia opera simul edi curavit, addita etiam sua Præfatione, quæ ejus erga τὸν μακαρὸν τὴν reverentiam testabatur. Quibus postea consiliis mutaverit, an aliis præterea odii aut amoris causis, difficile erit deinceps scire, nisi ipse, antequam abiret ad plures, significaverit. Gratulor tibi Mori in Bataviam adventum: nunquam enim dubitavi placitum Magnatibus & populo. Utinam bene etiam illi conveniat cum Professoribus & Ministris, qui ut plurimum invident fociis præstantioribus, juxta vetus dictum κερδομὲνός κεραμῆς. Sed non est vestrarum Provinciarum propria hæc labe. Etiam Genevæ & alibi hæc pestis grassatur, quam prudentia, fortitudine & patientia vincere oportet. De Vidua Principis Arausionensis magis mirarer, eam adeo facile Spanhemii veteris amici memoriam deposuisse, ut hunc novum hospitem jam habeat in deliciis, nisi etiam vetus esset,

esset, *Varium & mutabile semper Fœmina*: liceat addere etiam Princeps. Imo & hæc fœminæ Principes eo mutabiliores, quod variis affectuum nutibus tactæ, illis resistere non possunt, sæpe etiam nec volunt, præsentibus tantum addictæ, de futuris aut præteritis securæ. Det DEUS huic nostro tutam & gratam istic sedem & diuturnam. Tibi vero in eo habere beneficiorum a te acceptorum fidum & memorem amicum. Quas ad eum scribo, rogo cures diligenter. Laudabile autem est inprimis Reginæ Gothorum tui videndi desiderium. Quidni sapientem accommodes autem? Sed proximo vere non hac hieme. Cœlum enim frigore rigidum, parum convenit tuæ ætati & temperamento, quod te totum tenet. Quicquid sit, Principibus placere viris magna semper laus fuit: hujusmodi vero Reginæ, qualis hæc inclyta Virago, etiam maxima. Sed de tua ad nos profectio jamdudum in litteris tuis altum silentium. An consilio mutato adhuc differs, donec nostri ætus plane deferbuerint? Sane adventus Regis, videtur mitioribus & proinde melioribus consiliis locum præbere; hanc urbem quod spectat. Sed in remotioribus regionibus, Aquitania scilicet & Provincia, omnia adhuc turbarum plena; dum Parliamentis Burdigalensi & Aquisextiensi cum Præfectis Regiis male convenit. Sperandum tamen est, hinc, unde mala incepterunt, etiam remedia adhibitum iri. Certe adhiberi debent: quod ut fiat & cito, orandus est DEUS opt. max. cui te tuæque omnia commendo. Vale & me ama: Lutetiæ Parisiorum x. Calend. Augusti c10 10c XLIX.

E P I S T O L A CCVII.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

SIt ergo quando ita vis tota culpa mea, cur hæcenus a vestris Curatoribus non sit habita ratio Bocharti. Sed sit etiam solida tua gloria eoque major quod cum honori amici mei male consuluerim, tu quod neglexerim, vel etiam impedierim, effeceris. Solius Presbyterii ad Pastorismunus vocatio vana procul dubio fuerit. Habebit enim Cadomensis Ecclesia, unde jus suum fortiter, & jure in eo retinendo tueatur. Sed si accedat Academia, & eum in Professore Theologiæ desideret, audi quid ipse ad me scribat. *Tum amicis meis, quos inter insignem obtines locum, aures præbebo, & illis morem geram. Quo enim, inquit, me offerrem Amplissimis Viris, qui istius scholæ curam gerunt? Suggestum Academicum nunquam conscendi, nec scio an isti muneris partem futurus. Si tamen illi adeo magnifice de me sentiant, ut existiment me istum locum posse occupare sine ullo sui meique honoris damno, tunc illorum judicio audacior factus, liberius quid me agere oporteat decernam.* Hæc ille. Ego vero, si me Sponsorem accipitis, fidenter spondeo vestrum futurum Bochartum, nisi aliqua *Grævia*, quam nec ego nec ille prævidere aut vincere possimus, intervenerit. Scio enim quantum ille mihi velix, quantumque meis

consiliis tribuat. Quæ sit autem mea sententia ex superioribus liquido cognoveris. Agite ergo jam tu & Rivetus quod volueritis, ut enim præterea aliquid polliceatur honesti ratio non patitur. Morum quod attinet, credo eum jam esse in Batavia & tuo complexu potiri. Secundo enim Rheno, non Rhodano, ut ais, iter suum debebat peragere, & habes quo labores tuos super ejus vocatione exantlatos consoleris. Bene est autem quod casu non certo consilio mihi mutum fuerit tuum oraculum. Agellii locus de quo te consulueram, habetur libri 4. Cap. 14. extremo. Hesyhii vero in verbo *χερονία*, in quo Laconum & Lacedemoniorum fit mentio, tanquam diversorum populorum, quos tamen unum esse vix quisquam dubitat. Rescribe ergo quid me sentire oporteat de duobus istis articulis, & mitte præfationem Rivetianæ Synopsi cum decreto Harlemensi. Legi impatienter, quod tu tibi jam morosus videaris & languidus, tanquam aliquis fenex depontanus. Ut tamen hoc persuadeas, juveniliter ludis & exultas, ut damnes quæ, ubi prodierint, toti Orbi probabuntur. Noli ergo *ὀκνηεῖν*: quin potius quod superest vitæ & industriæ alacriter & generose oportet decurrere, ut respondeant primis ultima, quæ adhuc *ὄν θεῶν* sunt eruntque adhuc remotissima. Vale & me ama Lutetiæ Paris. VI. Aug. C13 DC XLIX. Ex hisce quas jam accipio & mitto Chabræi ad te, Morum discēs Geneva dudum discessisse.

E P I S T O L A C C V I I I .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

NE adhuc dubites Morum nostrum, quem apud vos jam dudum esse existimo, Geneva discessisse, præter ea quæ nuper ad te misi & scripsi, ecce tibi a Gothofredo literas, quibus de ejus discessu certior fies, quantoque honore eum proficiscentem sunt prosequuti Magistratus, Cives, Ecclesia & Academia. Itaque sit ille omnino vester, qui certe Lemani Lacus neutiquam est accola. Ne etiam dubites vestrum non futurum Bochartum, ecce tibi ab eo literas ad vestrum Presbyterium, quibus gratias agit pro sua vocatione ad Pastorale Leydensis Ecclesiæ officium: quas ita quæso precorque effice ut reddantur, & cum humanitate. Sed in commune consulant, uti jam scripsi, Ecclesia & Academia, & conjunctis viribus eum oppugnent, tum locus erit Proverbio: Ne Hercules quidem adversus duos, & eum facient civem Leydensem. Ita futurum ego cupio, credo & spondeo. Ego inquam, nam ille pro ingenita modestia se non arbitratur tanto honore dignum, nec Curatores vestros, qui Bisterfeldium expetunt, de se cogitare. De tuo pro infelice Rege Apologético solens facis, qui facis quod libet, & amicorum consilia spernis. Quod tamen tibi proposueram omni culpa & periculo vacabat. Consuluisse, si illud sequutus esses, & famæ Regiæ & propriæ securitati. Videris velle irritare crabrone, & tuis inimicis occasiones præbere in te non sine ratione insanien-

niendi. Sed jacta, quando ita voluisti, alea, videbimus quid casurum sit. Iterumque iterumque rogo mittas Præfationem Synopsis Riveti contra Salmurientes & articulum Synodi Harlemonsis. Post octiduum scies quid sperare oporteat Hilarium Grammaisonium de titulo, quem pro eodefideras. Tibi amicisque tuis obsequendi semper ero paratissimus. Expectatur Rex cum Matre totaque domo Regia & aulico comitatu proxima septimana. Si adhuc nos deludant spe inani, nescio quis futurus sit in posterum Galliarum status. Scit DEUS, cui te tuosque commendo eumque rogo, ut nos oculis benignis respiciat. γένοιτο γένοιτο. Vale & me ama. Lutetiarum Paris. XIII. Aug. CIIOXCXLIX.

E P I S T O L A CCIX.

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

FAciam deinceps quod suades: ipse mittam ad vestrum tabellarium meas & Puteani literas: videbimus an ista ratione nostræ melius curabuntur. Vidi hodie quendam affincem meum Geneva digressum biduo post Morum. Dicebat eum in Comitatu nobilis Argilii Scoti secundo Rheno descendere voluisse, quod vix sine periculo esset facturus, cum sint omnia in utraque fluvii ripa adhuc plena turbarum. Quid si de eo vocando cogitent Amstelodamenses in locum Vossii. Sed vereor ut isti oneri par sit. Valet enim ingenio & eloquentia potius, quam multiplici & varia eruditione. Omnino unus Blondellus noster dignus est tanti viri successor. Possent Baronianos Annales κατὰ πῶδα examinare, & immortalis fama dignum opus posteris tradere. Possent quippe singulis annis singulos tomos absolvere: quod nisi præstitit vir improbi laboris & incomparabilis diligentis & industriæ, nescio quis possit istam cloacam perpurgare, quæ tamen sæculum nostrum pestifero habitu dudum inficit. De Bocharto nostro satis multa in prioribus. Nisi convenient Ecclesia & Academia de ei gemino onere imponendo, nihil seorsim efficient. Immo nisi festinent & hæc & illa, vereor ut serius postea, quod neglexerint, consilium repetant, ἢ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν τὸ μυστικὸν τῆς, ἵνα μὴ ᾔτη παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι; habet ille unicam filiam nubilem, quam si nuptui collocaverit Cadomi vel in Neustria, non erit facile, imo impossibile matrem a filia divellere, nec proinde patrem. Serio ergo & cito sibi consulant vestri Curatores, vel sibi suam moram impudent. Nudius tertius Rex cum omni Aula in Urbem post septimestrem & amplius absentiam ingressus est. Etiam ὁ ἰξοχώτης eodem curtu vehabatur, eodem latere quo Condæus tuus, ejusque Frater natu minor. Fecit Regis reverentia, ne ei quicquam noceretur: non tamen ubique bonis verbis exceptus est: adeo difficile est impudentis & vilis plebeculæ, etiam contra publicam & suam utilitatem, γλώσσαν ἀκατάχρητον κακὸν χαλιναγωγῆσαι. Faxit DEUS, ut iste desideratissimus redivis malis nostris finem imponat. Vale & me ama. Lutetiarum Paris. XX. Augusti. CIIOXCXLIX. Ex adjunctæ epistolæ exemplo discas nullam esse

esse spem Physicos Cadomenes expugnandi in gratiam absentistai Grammaisonii, nisi velit eis se sistere. Vereor ut Aurelii faciliores sint. Sed quid tentasse nocebit.

EPISTOLA CCX.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Commodum cum novissimas tuas accepi aderat mihi Drelincurtius noster, ut mihi necesse non fuerit eum convenire, ut ab ipso rescirem, quid me rescribere oporteret super vocatione Leydensi. Bene autem sibi consulit vestrum Presbyterium, dum cogitat de viris eruditione claris sibi adsciscendis: sed liceat ejus mirari, absit verbo invidia, confidentiam: cum Lugdunum suum cum nostra Lutetia audet componere; imo illud huic præponere: si quidem serio existimant virum cordatum posse veteribus amicis valedicere, ut istuc novam deducat coloniam. Noluit tamen me perscribere, quæ sit sua sententia. Ipse inquit faciam, ut per me resciscat Salmasius, quod mihi sedeat consilium. Ab ipso itaque expectabis literas humanitatis plenas: sed fallor, aut de alio quærendo vobis cura incumbet. Morum Lugdunensem quod attinet, fratris ejus est vos certiores facere, quid de eo sperare possitis. De Bocharto vero bene respondi, non venturum quamvis centies vocaretur, nisi adjungatur Professio Theologica: præterea periculum est in mora, cujus rationes nuper tibi significavi. Nihil hic est novorum, præter unum sane non contemnendum. Condæus enim tuus, olim Eminentiissimi *in negotiis*, ei aperte amicitiam renuntiavit: quod Aulam turbat, vereor ne etiam Regnum. In Aquitania adhuc omnia ad extrema vergunt. DEUS nostri misereatur. Certe sine ejus auxilio multa mala nos prement: quod ut avertat cum quæso precorquæ. Vale & me ama. Lutetiæ Paris. xvii. Septembris. C1D IDC XLIX.

EPISTOLA CCXI.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Ante octiduum nihil scripsi quia ducebam funus filioz natu minimæ; quod licet grave, ut æquiore animo feram, faciunt aliæ quinque superstites. Hodie vero pauca scribam, quia expecto affines & amicos, in quorum cœtu subscribantur tabulæ nuptiales filiaz natu maximæ. Præterea pauca a te habeo quibus respondeam. Gaudeo bene esse Moro Middelburgi: miror tamen cum adeo omnem nostram memoriam deposuisse, ut ex quo illic habitat, nihil omnino nos de suis rebus scire voluerit. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisior. Kalendis Octobris. C1D IDC XLIX.

EPI-

E P I S T O L A C C X I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Vere dictum olim, solliciti aliquid lætis semper intervenire. Certe nuptias nostras fecimus inter bina funera. Alteram enim adhuc filiolum amisi, quam peperit materfamilias inexhaustæ fecunditatis partu octimestri nec vitali, non sine vitæ suæ periculo. Eam mihi servavit Deus optimus, cui vel hoc solo nomine gratias debeo & ago immortales. Alias respondebo Moro nostro, eique gratulabor tam prospera sui adventus initia. Utinam reliqua similem in modum decurrant. An eum rogabo toties a te petiitum Articulum Harlemensem & Synopsis Riveti Præfationem, an ea adhuc a te expectabo & tandem habebō, quod malim? Ipse videris; certe hæc dudum desideramus: quæ tamen vobis obvia credebam ab humanitate tua me posse & debere impetrare. De Blondello quoque & Bocharto quod agitis lentum est negotium. Utemur & fruemur illis interea, quandiu per vos licebit. In ultimam usque Transylvaniam quæritis, quæ habere non potestis: quæ vero facilia sunt paratu, & illis meliora negligitis. Scilicet quicquid quæritur optimum videtur. Interea verendum est, ne occasio elabatur, quam frustra postea desiderabitis. Laudo propositum tuum in Sueciam eundi, ad vere incomparabilem Reginam. Sed quid cessas? quamvis tui videndi incredibili desiderio ardeam, tamen quia non dubito istud iter sine tuo magno honore & incommodo non peractum iri, velim ut illud aliis omnibus & nobis etiam neglectis ingrediaris, statim atque proxima hiems defævierit. Nescio quid addam. De publica re nostra alii scribunt accuratius. De Criticis & aliis quæstis dicis ea tibi dudum oblita. Vale ergo & me amare perge. Lutetiæ Paris. VIII. Octobris. C15 DC XLIX.

E P I S T O L A C C X I I I .

C L . S A R R A V I U S

*Alexandro Moro.**Middelburgum.*

Serio accusabam tuam negligentiam, & de ea apud amicos exposulabam, quod istic tamdiu immemor nostri viveres, cum ecce novissimas tuas accepi. Eas uti habui, facile præteritæ injuriæ sum oblitus: ita enim nec mitiori nomine appellabam mei apud te oblivionem. Scio novi cœli & novi hospitii causas aliquam mereri excusationem. At etiam existimavi posse me meo jure, & pro nostra amicitia, aliquid literarum a te præ aliis expectare imo & exigere. At qui in ordinem coactus sum, & cum ad millenos scriberes, nostri quoque puduit dememinisse. Sed vel cum paucis quod maluissim, vel cum omnibus, quod factum est, juvat te mei tandem esse recordatum, & ad officium rediisse. Vide quam libere agam. Italoqui amant tui jam Batavi: quidni ego quoque veteres mo-

res meos bonos, candidos scilicet & apertos, sine fuco & fallaciis, retineam? Sed omiſſis iſtis querimoniis impenſus gaudeo, & tibi gratulor tam proſpera tui adventus iſtas in oras initia. Jam vides merito voluiſſe nos te iſtic dudum eſſe. Qua polles eruditione & induſtria, facile loci tui dignitatem tueberis & augebis. Nec tibi deerit Salmaſius noſter, cujus ſcis te primam notiſſimam & amicitiam mihi debere; quanquam poſtea tuo merito inter vos adoleverit & creverit. Fac ut nunquam ſeneſcat: quod tamen ſi obtineri non poteſt, ut ſunt humana omnia ad interitum prona, fac ut nunquam niſi vobis cum moriatur. Ego qua potero tibi prodeſſe, re, opera, conſilio bono, hic & alibi, ubicunq; arbitraberis me tibi poſſe inſervire. Vale & me ama. Lutet. Pariſior. v. Novemb. CIS IOC XLIX.

E P I S T O L A C C X I V.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmaſio.

Lugdunum Batavorum.

D iuturni tui ſilentii cauſam ignoro: modo tamen tua valetudo & noſtri amor ſint in tuto, quamlibet aliam æquo animo feram. Vidimus hic Προσωπον τηλαυγες Defenſionis Regiæ. Omnino magnus eſt iſte tuus labor, & iſtam materiam profunde meditatus es. Typi ſunt elegantes; non paucis tamen erroribus deformati. Quia autem aliquando cogitaſti de Hilario Grammaſonio in Titulum Medici promovendo, quod iſtic fieri erat difficile, propter ejuſ in lingua Latina ignorantiam; didici nuper ab Hœufdio famoſo trapezita Amſtelodamenſi, qui dudum hic agit, quæ te ſcire oporteat & poſſint amico tuo prodeſſe. Narrabat mihi quemdam artis Galenicæ peritiſſimum, ſed linguæ Latinæ ignarum, coactum fuiſſe a Doctõribus iſtius facultatis in ſuum Ordinem adſcribi, vel Praxin ſuam deſerere. Priori propoſitioni facile aſſenſum præbuit Marinus, ita enim vocabatur, modo vellent ſecum agere ſermone patrio, id eſt Belgico; Ultrajectinus enim erat. Cum de eo conveniſſent, interrogatus eſt candidatus ſenex ab æmulis Doctõribus, quorum tamen ſuffragiis, ſuo merito in eorum collegium cooptatus eſt. Hæc tibi comperta tanquam Leydæ acta, vir bonus & locupletiſſimus teſtis aſſerebat, circa annum hujus ſæculi trigefimum quintum. Poſtea Amſtelodamum ſeceſſit Marinus ubi diu vixit, & Hœufdio aliſque ſuam opem deſiderantibus adfuit. Quæ cum ita ſint, quid vetat Grammaſonium eandem fortunam experiri? Jam aliud te volo & enixe rogo. Nempe ut velis favere vocationi Blondelli noſtri, de qua aliqui cogitant, in locum Voſſii. Scimus enim non poſſe id fieri niſi aſſentiaris, quæ tua eſt iſtic in literariis negotiis auctoritas. Noſti hominis doctrinam ſtupendam & prodigioſam; unde tibi magnus honor accedat tua commendatione, viros eruditione illuſtres undiquaque evocatos iſtic a te ſtabilitum iri. Habebis in eo amicum fidelem & modeſtum. Accipe me de ea re vadem & pro eo ſponſorem. Nulla in re vobis difficultas ab ipſo erit. Omnia erunt plana: quod iterum ſpondeo & te me hic habiturum adjutorem non inutilem. Vir enim, ſi quiſquam, optimus, per-

permittit se amicorum arbitrio, quos inter possum gloriari me non postremo esse loco. Hoc si feceris insigni beneficio Historiam sacram affeceris. Hic enim vivit ad alienum arbitrium: & inter familiarium & magnatum diversas prelationes senescit, Spartam suam non ornans, sed potius deferens: quod postremum est ipsi nobisque molestissimum. Iterum rogo & precor, ut velis quod potes in hoc negotio. Nulla majori gratia me multosque bonos viros devinxis. Hoc ergo fac & me ama. Lut. Par. xvi. Novemb. c10 13c XLIX.

E P I S T O L A C C X V.

C L. S A R R A V I U S

Isaaco Vossio.

Holmiam.

MUltis de causis gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ, Holmia ad medatæ: pro quibus magnas habeo agoque gratias. Juvit enim cognoscere, te vel in istis longe diffitis regionibus, non omnem nostri memoriam & curam decessisse: deinde audire te narrantem tot & tanta Serenissimæ Reginæ splendida & eximia decora, laude immortalis dignissima. Denique datam mihi a te occasionem tenuē aliquod officium præstandi ejus Majestati non ingratum. Quod Magnam Christinam spectat, quid dicam? Quidquid enim de ea dixero, dixeris tu Vir Magne & Eloquentissime, dixerint alii, semper id omne longe infra ejus merita residet. Satius ergo cum silentio ejus purpuram adorare, quam inani multiloquio & verborum (trepitu argumentum nobilissimum & splendidissimum deterrere & obscurare. Amat ergo inclyta illa Heroïna literas nostras; earum mystas fovet & regaliter habet; de linguis & scientiis ipsa cognoscit, nec aliorum oculis & sermonibus credit? Sunt hæc sane magna & summa digna admiratione. Sed quod præcipuum est, ita literis vacat, ita libros tractat; ut tamen sceptrum nunquam deponat, & imperio regere populos, tanquam propriæ artis suæ, nunquam obliviscatur. O beatam Suediam tanta suarum fortunarum moderatrice! O beatum Vossium! O beatos omnes, cui datum est suavi ejus præsentia, conspectu, colloquio & gratia frui! Quæsi vi, & reperi tuo indicio, Jamblichii librum MS. & jam describitur. Quia repatriavit Græculus Antonius, qui tibi aliquando similem laborem sumpsit, alium inveni, qui hoc negotium, & in eo jam totus est, peragat. Liber exaratus est elegantibus characteribus: sed habet aliquot lacunas, quas nisi ex alio codice difficile erit replere. Statim atque scriba imperatum pensum absolverit, curabo ad te istuc mitti. Interea ecce tibi Synopsis capitum libri Blondelliani *De Sibyllis*: Spissius enim est volumen, quam ut per cursores, sicut postulas, illud mittere debuerim. Si tamen adhuc perstes, facile erit tibi morem gerere. *Ἀποπαραμύθηον* est ingentis operis, quod in Cardinalem Perronium dudum adornaverat: Quia autem adversarius Gallice scripserat, ideo patrio etiam idiomate Responsionem suam scripsit amicus noster: cum alias hujusmodi doctrinæ & controversiæ melius lingua Romana discutiantur. Perstat idem in magno, & vereor ne nimis magno

Ee

ope-

opere contra Chiffletium, quod tamen affectum est. Puteanus major parat alteram editionem *Libertatum*, quod vocamus, *Ecclesia Gallicana*, castigatorem priorem & auctiorem: opus quantivis pretii, & quod, in vitis Romanæ aulæ mancipiis, merito audit Galliz nostræ Palladium. Post aliquot septimas prælo subiicietur. Quid alii moliantur, cum ipsi reticeant & premant, difficile sit dicere. Tota Puteanorum societas volunt te salvare. Ego quoque, quem tui crede semper amantissimum, Vale & me amare perge. Lutetiz Parisior. xix. Novemb. c13 13c XLIX.

E P I S T O L A C C X V I .

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Binis tuis responsum debeo: priores quippe serius venerunt, quam ut eis per curforem, qui eas attulerat, potuerim tibi satisfacere. In iis querebaris Heinssii filium istuc multis dixisse, me scripsisse ad Elzevirios te frustra tentasse Heraldum inscitiz arguere, cum esset vir undiquaque doctissimus. Sed ego potius queror & jure, te ita male suspiciosum esse & adeo facilem, ut quicquid de me tibi dicitur, sine diligenti inquisitione, credas. Sane cum tibi amici sint Elzevirii, quare eos non consuluisti super rei istius veritate, si eam talem existimasti, de qua mecum expostularès? Quare non iussisti Nicolaum istas meas literas tibi exhibere, quemadmodum tu ante aliquot meas cum illo communicasti, in quibus nescio quid de eo liberius ad te scripseram. Vidi enim & penes me adhuc sunt, quas scripsit ad comunem amicum, in quibus tota hæc historia enarratur. Quas ubi primum legi, indolui isto tuo facto periisse mihi libertatem deinceps tecum familiarius agendi. Statueram tamen id silentio involvere, & fecissem, nisi mihi illud renovandi occasionem præbuisses. Istos autem meos de Heraldò sermones quod spectat, scias rem esse falsissimam; & mihi ita affirmanti credas velim. Orationem in obitum Spanhemii ad me misit defuncti filius. Gratias egi & laudavi oratorem, quod suum argumentum bene executus esset & laudabiliter. Si quid in hac re peccavi, libenter patiar te censorem: nec scire debui, unde Heydanus efformaverit aut compilaverit suam laudationem. Ut finiam priori tuæ epistolæ respondere. Scommæ Molinæi frigidum mihi visum est de alaudis captis a nescio quibus hominibus, quia sufficit ut propositio hypothetica locum habeat, alaudas captas esse sub retibus, non autem requiritur ut homines illas capiant, assent & comedant. Sed hæc nihil omittamus. Tuam defensionem quod spectat, dolendum esset in ipsis nascendi primordiis interire. Sed voluisti istam aleam subire spreto strenue, quod tibi proposueram, consilio. Videbimus ergo quid ex generoso tuo animo boni aut mali eveniet. Sed malum avertat omnis boni Auctor, cui te commendatum opto. Vale & me ama. Lutetiz Paris. xxvi. Novemb. c13 13c XLIX.

EPI.

E P I S T O L A C C X V I I .

C L . S A R R A V I V S

*Isaaco Vossio.**Amstelodamum.*

Scripsi haud ita pridem, qua via ista Lud. Jacobi Paralipomena ad te miserim: quæ hic repetere nihil est necesse. Gaudeo ea vel sero tibi aliquando esse reddita. Quæ Historicos Græcos spectant reliqua, ecce mitto; quandoquidem liber vergit ad umbilicum. Alias commodam nactus occasionem, habebis etiam quæ idem collegit de Historicis Latinis, cum Bertii Eusebianis, de quibus olim scripsi, Menagii nostri dono. Debemus saltem conferre impensas vobis superba palatia ædificantibus. Gratulor tibi faustum in patriam reditum post vicinas provincias lustratas, & viros in iis viros eruditos. Chiffletio dixerim libenter, quod olim Achab Regi Syriæ Benadab, *Ne gloriatur accinctus æque ac discinctus.* Nescit enim cum quo adversario certamen ei ineundum sit, quantumque in clypeum assurgat, & quo turbine torqueat hastam Blondellus noster. Non dicam indicta ore alio dicturum hunc nostrum, sed ne cogitata quidem; eaque tam multa & tam grandia, ut portentum ingenii admiraturus sit Hispanicæ potentia Vindex alias non contemnendus. Sed nimis lentum est, inquires, omne istud negotium. Fateor sane & dolet non citius progredi: sed quia omnia etiam minutissima exequitur: quia multa nova & vera lumina accendit, facere non potest, quin ejus opus in majorem molem crescat. Præterea non hoc unum agit noster: quin ad alia supiufcule divertit: ut nuper *De jure Tremollia Ducis in regno Neapolitano;* & *De Sibyllis omniumque Carminibus,* ea commentatus est, quæ frustra ab alio quovis expecterentur. Interea ergo triumphet Eques Hispanicus; sed cum ista cogitatione, sibi aliquando rem fore cum pedite Gallo, quicum, cum suis armillis & torquibus, in terram sit dejecturus & jugulaturus. Vale. Lut. Parif. x. Decemb. MDCC XLIX.

E P I S T O L A C C X V I I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Bene & sapienter, ut solent omnia, fecere Ordines Batavia, dum in tuam DEFENSIONEM nihil singulariter statuere. Carebit scilicet auctoritate publica privatum opus, sine qua stare potest, nec ideo minus probabitur. Hæcenus satis cognitum quid in humanioribus litteris, quid in antiquitate sacra & profana, quid in Jurisprudencia, quid in Medicina valeres, quid autem in Politica, quid in Oratoria posses hinc etiam constabit. In utroque enim hoc argumento versari debet Apologeticus in gratiam Regis miserimi scriptus: nec dubitare fas est, te nostræ expectationi facturum esse satis. Quia autem exem-

plarium huc a te mittendorum videris me destinare largitorem, quæso, ut jam sæpius frustra feci, mittere velis indiculum amicorum, quos inter erunt distribuenda. Solent enim nonnulli queri se a me ommitti, quasi possem omnibus consulere. Oneror itaque invidia, cui ferendæ ego præsens sum impar, & quam tu remotior facile contempnas. Obiisse Latium virum bonum doleo, tui causâ & reipublicæ quoque literariæ. Erat enim vir candidus & apertus & studiis nostris favēbat. Sed omnes idem iter infistemus. Cæterum gratulor tibi serio litterarum commercium quod habes cum Suediæ Regina. Utinam coram posses ejus divinas audire & reddere voces. Omnia debes posthabere isti colloquio & eo statim avolare. Vale. Lutetiæ Paris. xxvii. Decemb. c10 10c XLIX.

EPISTOLA CCXIX.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Sive Latinas sive Gallicas scribas literas, semper mihi sunt gratissimæ. Priores vel sola sua dialecto placent; alteræ vero, quia ut plurimum sunt prolixiores, quales erant postremæ tuæ. Ἐπίπυ Blondelli vocationem Amstelodamensem ipsi gratulor. Eam dudum bonos aliquot viros moliri intellexeram: confectum vero negotium & emissos vocationis codicillos nescio. Cras forsitan me conveniet, & quid in ea re actum sit, certo cognoscam. Si me audiet, & puto audiet, eo ibit non lento gradu. Bene sit Amplissimæ Urbi, quæ talem virum doctum, sapientem, modestum & pacis studiosum acquirit. Væ Galliæ novercæ suos filios ejicienti, quia eos non fovet, nec pro meritis habet. Expectabo quæ huc destinasti exemplaria defensionis Regiæ, quæ etiam posset hic recudi præcipue Gallice, si velis tuam versionem mittere. Vidua Mathurini Puteani, quæ res tuas hic procurat, meretur aliis præferri: ego tua causâ operas typographicas dirigam. Hæc scribo podager & κληρέης. Tu vale & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum pridie Kalendas Januarias Anni c10 10c L. quem tibi tuisque faustum fortunatumque voveo & opto; nobis vero præterito meliorem, certè dissimilem.

EPISTOLA CCXX.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Gravi hemicraniz dolore, post leniores podagræ, nunc afflictus, pauca omnino a me haberes, imo nihil, nisi quæ in opistographo continentur, tibi mittere promisissimè. Vignerius Oratorianus Presbyter Nicolai Blefensis filius, ea heri attulit & rogavit, ut velles meo & suo rogatu, de iis sententiam tuam promerere. Dicit habere se affectum Commentarium de hujusmodi nugis, quæ aliquando
seria

seria ducunt, te præsertim earum interprete. Hoc facies commodo tuo. Imo cito facies, aut nunquam. Soles enim facile hujusmodi promissorum oblivisci: & possem ex syngrapha adversus te agere, nisi bona potius verba hoc anno ineunte essent dicenda. Vale & me ama, qui æternum servo amorem. Lutetiz Paris. Nonis Januariis 115 130 I. Ne mea brevitatis nuda & inornata videatur, hic habes Carmen Elegans, in cuius titulo voluit me exornatum L. Senator Parisiensis.

P. L. CARMEN
IN ALBAS LIGÆ PROCESSIONES.
DOCTISSIMO SARRAVIO.

L Arvata ritu quod sodalitas novo
Albo supentem venit Urbem firmate:
Es testis vultus cernuos, torvum tuens;
Gestat retortis lora pendula funibus:
Ne tu cachinnos solde, neu misce jocos.
Sed tacitus oculis, auribus, lingua fave.
Hic pura virtus: Pura cultus hic pii
Medulla. Fatiscit quisquis huc felicibus
Fratrum vocatur Candidatorum comes;
Compendiosa currit in cælum via;
Cæloque victo potitur & victis diis.
Rides & agra mentis hoc morbum vocas?
Non imperitum vulgus hi possunt doli
Nugis superbis fallere, an fallent Deum?
Persona vultus muta nequicquam tegit
Animi recessus cum penetrales patent.
Male in cucullo lineo latet scelus.
Quid omineris? Nisi taces præsens malum
Iram Deorum senties Harpocrates.

EPISTOLA CCXXI.
CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Hægam.

Rem magnam &, antequam accidisset, arduam omnibus creditam, quin & factu impossibilem, istuc procul dubio velox fama detulerit: injectas nempe Reginz mandato manus in Condæum Principem, ejus fratrem Contium, horumque profratrem Longovillanum Ducem; qui in Vincenarum arce sub arcta custodia jam asservantur. Factum id omnibus mirantibus, die Martis hujus mensis decima octava, vesperi. Causas istius facinoris explicuit Rex prægrandi ad Senatam nostrum epistola, cujus exemplum misissem, nisi veritus es-

Ee 3

sem

sem fasciculum tuum onerare. Omnino ferocientis Principis audacia Aulæ nostræ formidolosa cœercenda visa est. Quæ autem fuerint ejus consilia, aperient forsân dies sequuturi. Interea quos lupos non auribus, sed totis corporibus tenent, videant quorum ea res est, ne inde elabantur aut erumpant. Omnino enim Gallia intestino bello tota conflagraret, quod avertat DEUS optimus, cujus, absit verbo blasphemia, pertinax hæctenus visa est erga nos indulgentia. Nondum scio an acceperit Blondellus Amstelodamensis vocationis diploma: quin heri aut hodie tantum id habet, nisi velit id me celatum, quod vix crediderim. Certe postrema die dominica negabat se a tribus septimanis quidquam istinc habuisse. Cæterum miror Moro grave fuisse in Professione Historica sibi prælatum Blondellum, cui omnes in ea scientia cedunt juvenesque senesque. Ut enim tum tantum delatus is honor fuerit Blondello, cum eum recusaverit Morus, audi me patienter quod sentio dicentem, non credo. Defensionem tuam Gallicam debes Viduæ Puteanz, quæ cum suo marito dudum tibi operam navavit: cum præsertim istic vulgaria nostra parum castigate excudantur. Itaque eam ocyus huc trans mitte: verendum enim est ne audaculus aliquis id ipsum vel te invito aggrediatur. Quanquam autem incredibili tui videndi ardeam desiderio, tamen Suedicum iter tibi præferendum censeo. Ita soleo amicorum commoda meis votis antehabere. Vale itaque & eo vota Lutetiæ Parisior. XXI I. Januarii CIO IXC L.

E P I S T O L A C C X X I I.

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Hagam.

EXpectabo reditum tuum Leydam, ut illic possis melius & commodius respondere Vignieri quæsitis: quod tamen si omiseris, noli vereri ut ex Syngrapha tecum agam. Nulla enim sunt tribunalia, in quibus te reum peragere possem, nisi forsân neglecti officii; quod, ut sunt tempora, facile contemnitur. Ago gratias quod pollicearis indiculum amicorum, quibus tua DEFENSIO danda erit. Sed memineris cum ocyus mittere. Aquilo enim, qui aliquot abhinc diebus continuo flat, naves statim adduxerit, & cum iis librorum tuorum fasciculum: quem non aperire aut saltem spargere certum est, donec promissum catalogum accepero. Sed num addidisti quintæ Editioni, quæ Amstelodami adornatur, eximiam illam Præfationem, quam integro libro olim præferebas. Versionem autem Gallicam posses pluribus vicibus huc mittere, ut citius editio inchoetur. Vidi literas vocationis Blondelli; & intellexi artes æmulorum, qui eam turbare conati sunt. Omnino accipiet conditionem, deserta patria, quæ tales viros non meretur habere; adeo parce & illiberaliter cum iis agit. Utinam illic lautius & beatius vivat; quod factu facile omnes existimant. Regis patruus Urbem non vult deserere; unde multi credunt, quidquid simulent, iter non factum iri, duro præsertim hoc frigore: quod etiam me
plura

plura scribere vetat. Vale & me ama. Lutetiae Parisiorum XXI. Januarii
 CI) DC L.

E P I S T O L A C C X X I I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

PAUCIS contentus esto; nihil enim a te per hunc curforem habui. An es jam ingressus iter Suedicum? an saltem ad illud serio te accingis? Omnino bonum factum, quod omnes moras rumpas ut eo te conferas. Heri accepi literas a Vossionostro, qui de suæ Dominae virtutibus & eruditione pergit admiranda, & quæ tamen apud me facile fidem inveniunt, dicere. Ejus munificentia ad me quoque pervenit. Quia enim illi tenue aliquod officium præstiti, misit ad me aureum nummum, qui suam iconem refert. Hoc ego si retuli præmium levissimæ operæ, qua mercede longinqua tua peregrinatio & immensa doctrina pensabuntur? Nondum advenit fasciculus, in quo sunt REGIÆ DEFENSIONIS libri: vereor ut serius reddatur. Wlacus enim Anglus typographus curavit ad se istinc per curforem mitti unum exemplum ejus formæ, quam in duodecimo vocant: & jam satagunt operæ typographicæ, ut diligentissime edatur. Vidi nobilem Anglum exoptulantem, quod omiseris unum exemplum mittere ad defuncti Caroli viduam, quæ hic degit; *Quamvis enim inquit, sit in re minime lauta, tamen potuisse solvere pretium tabellaris, qui illud attulisset.* Expectabam tuam responsonem ad Vignerii quæsitâ: quod si facere neglexeris, solens feceris. Satius est tamen adhuc prætolari, quam ita præcipitanter te damnare. Itaque *ἰπέχω*. Statim enim viderimus, quid nobis sperandum sit. Regis iter Normanicum parum procedit: quia dicunt omnes arces deditum iri, nec necesse fore ulterius progredi. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisior. v. Februarii. CI) DC L.

E P I S T O L A C C X X I V .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

QUAMVIS jam secundum cesses, iterum scribere non desinam; ea tamen lege, ut si tertium silueris, ego quoque tuo exemplo conticescam. Vix enim crediderim te in Suediam nobis infalutatis esse profectum: cum præsertim anni tempestas sit adhuc incommoda. An vero meditaris ad Vignerii quæsitâ prolixam aliquam responsonem? Hoc sane velim: sed cum sis totus itineris, credibile non est te istis nugis quamvis eruditis, velle, quod superest tempus impedere. Modo autem valeas quidquid sit, bene erit. Nondum advenerunt tua exemplaria, quæ ad nos destinasti, nimis lenta via maris, quæ ea huc debet sistere. Interea procedit editio non inelegans, quæ hic in quarto excuditur.

Etiam

Etiam Gallicam versionem volebant adornare, nisi intercessissem & dixissem te auctore hoc jam esse curatum. Vide ergo ut ocyus Latina & Gallica tua habeamus. Invenies hic multos laudatores: sed aliquos etiam Censores. Quis aliter in tanta sentiendi, & quidlibet effutiendi licentia? Multi enim Aulæ addidius serviunt, propter spem præmii: alii vero libertatem magis amant; quam existimant se in moderato regio imperio facilius posse tueri. Varia itaque experieris hominum judicia: sed sat erit melioribus & potioribus placuisse. In Neustria omnia ad pacem vergunt: sed in Heduis tuis turbatur. Fama est eo Regem iturum statim atque de Franciscopoli fuerit transactum, quod brevi fore speratur. Cadomenses enim sicut & Diepensis sunt in Regis obsequio. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisior. XII. Februarii. CIJ IXC L.

EPISTOLA CCXXV.

CL. SARRAVIUS

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Postquam te scivi Hagæ viridaria lustrantem, nihil inexpectatius accidit, quam intelligere te lecto affixum, podagra miserabiliter torqueri. Sed hæc deslenda est hujus vitæ conditio & omnium humanarum rerum vicissitudo, ut læta & tristitia sibi invicem succedant, ita tamen ut hæc sæpius, quam illa recurrant aut saltem diutius inhæreant. Verum tristitia hæc vel sola recordatione molesta omittamus. Penes me sunt aliquot quaterniones tuæ Defensionis. Miratus sum, & procul dubio mecum erunt multi in eadem sententia, ubi legi in Præfatione *necessarios tibi videri Episcopos in regimine Ecclesie Anglicanae*. Tibi inquam, qui in Wallone Messalino, adeo acriter eos insectatus es, ut forsitan inde arrepta sit, si non nata occasio eos penitus amovendi. Hoc sane dicent esse τῶ κειρῶ δουλεύειν potius, quam τῆ ἀληθείᾳ πείθεσθαι. Reliqua cum voluptate legi. Exemplaria tua non comparent. Bonum factum quod laterculum miseris eorum, quibus tuo nomine dari debent, quod a me religiose præstabitur. Vereor tamen ne inter Pastores nostros omiseris eorum principem, virum doctissimum, tum tui studiosissimum, Michaellem Falcarium, cum quo τὴν εὐκρίσια impleveris. B. Amici nostri vetus est vitium, quod istic & hic quoque juvenesque senesque dudum notaverunt; sed tamen quod multis eximius dotibus compensetur; & possit frequente Latini sermonis usu corrigi. Fatebor autem me de amicis sinistra & perverse sentire & scribere, te vero minime obliviosum esse, ubi ad quæsitæ Oratoriani presbyteri responderis. Interea velim me feras non sine ratione, ita arbitror, conquerentem: hoc enim te possit vivida, qua polles, memoria docere. Vale & cum mea παρησίᾳ patere te sæpius interpellantem. Si obsequer desiderio meo, nec vererem esse molestus, plura adhuc hujusmodi de quibus expostulares. Iterum Vale & in Suediam vel vola, vel curte, vel naviga, vel desertor; sed ad nos postea revertitor. Ita voveo & opto. Lutetiae Parisior. XVIII. Februarii. CIJ IXC L.

EPI-

E P I S T O L A C C X X V I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

ADvenerunt quidem exemplaria tuæ Defensionis, sed non tua, quæ nusquam comparent. Quid hoc est? inquires. Jam rescies, & quid tua causa fecerim bene aut male, prout tibi videbitur. Statim atque audiivi in via Jacobæa prostrare vanales novos e Batavia libros, pro more meo eo advolavi. Unam, duas, tres, plures adhuc officinas ingressus, quæsi de tuo Libro quem inveni. Petitum, & alios interrogavi, quot tuo nomine mihi dare deberent, an quinquaginta juxta priores literas tuas, an tantum viginti juxta posteriores. Negavit ille, negaverunt alii, se quidquam mihi esse daturus, nisi meis sumptibus; nec ulla a quoquam se habuisse mandata, quibus mihi aliquid essent daturi. Quid facerem? Dixeram haud ita pridem me tua exemplaria expectare, & largiturum esse his & illis: jam vero delusos se conquerentur. Meo periculo, inquam, meam & Salmasianam fidem liberabo. Accepi ergo a Petito novem amplioris chartæ, & duodecim contractioris, viginti scilicet exemplaria & unum; & syngrapha mea cavi, me ea de meo soluturum, nisi Tu aut Elzevirius ei satisfacereis. Existimavi me hoc tibi debere præstare; & Elzeviriorum oblivione aut incuria id accidisse. Tu vero vide quomodo nomen istud tuum, aut meum, sis expuncturus. Certe si expectassem tuam responsionem, periisset occasio ea donandi Magnatibus & amicis. Malui ergo hujus qualiscunque jacturæ aleam subire, quam tres hebdomadas, dum scriberem, tuque rescriberes, expectare. Laterculum tuum implevi, & omnia hic donata vel alio missa. Quia non potuit Petitus omnia in folio suppeditare, coactus sum aliquot in duodecimo accipere. Scribe ergo ut mea cautio mihi restitatur: & alia si quæ amicis destinaveris, vide, ut in unum fasciculum componantur, mihi aut alii reddendum. Miserum est enim cum istis hominibus contendere, ut non suum reddant. De Vignerii quæsitis fiet quod voles, & quando voles, imo vel post tuum e Suedia reditum. Vale & me ama. Lutetiz Parisior. xxvi. Februarij. c15 13c L.

E P I S T O L A C C X X V I I .

C L . S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Nihil a te accepimus a postremo vestro tabellario. Sed ex epistola uxoris tuæ ad viduam Puteanam, intelleximus te adhuc podagra teneri; quod sane, prout debeo, fero molestissime. Habuit etiam illa aliquot chartas Defensionis Gallicæ; quam si statim prælo subjiciat, libenter, uti promisi, operis typographicis opem feram. Vide tantum ut reliqua ocyus mittantur. Quia au-

Ff

tem

tem inscripta est Carolo Secundo Filio, &c. credat aliquis deesse ad eum Epistolam ἐν κεφαλίδι τῆ βιβλίου, quia in ipso opere nusquam a te compellatur. Totum enim accurate perlegi cum magni voluptate. Preibysterianos fratres offendit accusatio nefandi criminis, cujus eos facis participes: quamvis enim postmodum videaris istud onus rejicere in Independentes, rursus tamen eos insectaris, nec vis istius culpæ esse immunes: quod sane durum est a consecratione pati. Satis prævidisti eorum querelas, quas vitasse consultius fuisset. Circa editiones vulnus est immedicabile. Quid tamen vetat, quin in Gallicis chartis, quæ sunt adhuc penes te, aliquid lenimenti adferatur? Saltem ea populus non leget, nec de te ob istam tuam libertatem male forsân sentiret. Si me audies id in fratrum gratiam præstabis. *De necessitate Episcopatus Anglicani* quod obiter dixeras in Præfatione, uti jam monui, fortius adhuc urges ipso opere, contra dictata Wallonis Messalini; quod tibi vitio vertetur: diciturque te calidum & frigidum eodem ex ore efflare, nec generositati tuæ id convenire existimabitur. Passim negas extare exemplum ullius Regis, qui ita publice traductus fuerit & carnifici traditus: Alicubi tamen dicis aliquot Scotiæ Reges, in publico capitali supplicio esse affectos: quæ conciliatione indigere videntur. Unum addam, cum capita duodecim, in quæ opus divisisti, singula sua argumenta edisserant, potuisse te unicuique suum titulum præfigere. Vale si valere potes, & me ama. Lutetiæ Parisior. v. Martii. CIO IAC L.

EPISTOLA CCXXVIII

C L S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

TE ergo habemus reum fatentem. Sive enim tempori fervias, sive causæ, nobis perinde est. Atqui dicebatur antea te ἀτρέπτου νῦν ἔχειν, qui ne ipsi quidem Jovi, Termini in modum, cederet. Præterea credo non licere Advocato vel Regio, in causa domini sui, aliter dicere publice, quam privatim loquatur & sentiat: quemadmodum non sunt diversæ leges, quibus domi utimur, ab illis juxta quas in foro placita decernuntur. At scripsisti inquis, ex imperio. Ergo potest tibi imperari, ut sententiam mutes? Epicætetus tamen tuus docet hoc esse τῶν ἐφ' ἡμῖν, idque ita esse in potestate nostra, ut invitis non eripiat. Sed hæc ingrata omitto. Serio hic inchoata est editio Gallica forma quam dicunt quartam, characteribus elegantibus: modo pergas mittere versionem tuam, statim negotium suam accipiet. Scripsi viduæ Puteanzæ ut specimen suæ editionis tibi mitteret. Suedici itineris consiliam bene est quod non deseris: & digna est Magna Christina, quæ ex ultimis orbis finibus invisatur. Menagius eam nuper compellavit & laudavit in Præfatione *Carmenium Latino-rum Balzaci*, quæ isti Heroines dedicavit. Ita literarum, quidquid est, co jam volat, & pacis egregiæ artes, belli præclaris facinoribus succedunt. Postquam vero istam frigidiorum & obscuriorum plagam præsentia tuæ accenderis & il-

& illustraveris, nihil ejus gloriæ deerit; nec quisquam non sibi gloriosum ducet, per tua incidere vestigia, quanquam nequeat assequi. Sed si cessisti Regi imperanti, noli cedere Reginz roganti ut apud se hiemem transigas, nisi velis æternum ibi manere. Vereor enim, mi Salmasi, ne sævi aëris inclementia corpusculum tuum affligat & perdat. Itaque citius discede, ut citius etiam revertaris. DEUS iter secundet. Vale & me vel sub axe Arctico ama. Lutetiz Parisior. XII. Martii. c13 13c L.

E P I S T O L A C C X X I X .

C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

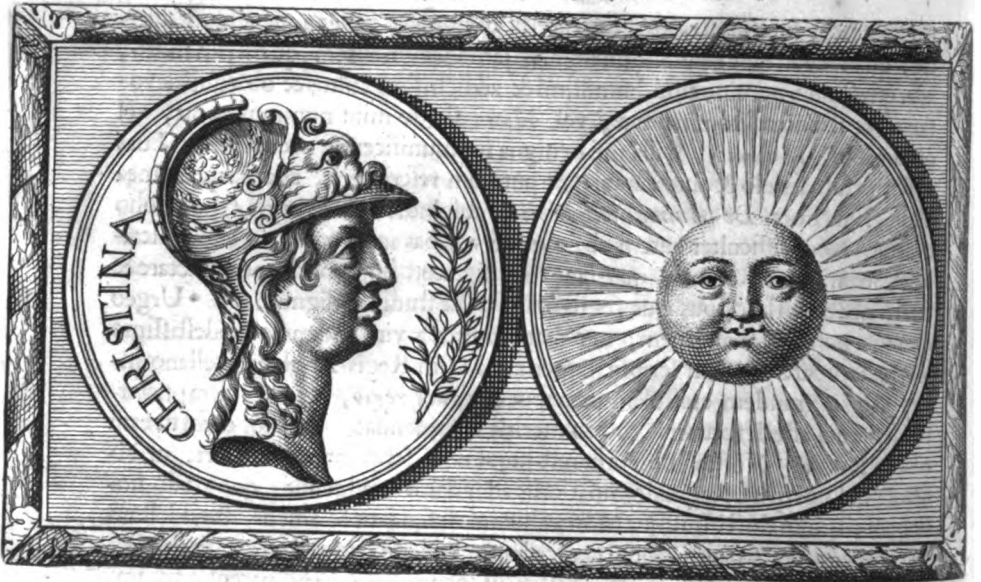
Lugdunum Batavorum.

Satis prævideram, quæ tua est fides & generositas, me extra omnem futurum esse aleam, accipiendò a Petito promissa exemplaria & ea amicis in laterculo comprehensis distribuendo. Omne id incuria typographorum factum esse arbitror, potius quam malo animo. Scripserunt enim nuper Petito, ut mihi daret viginti exempla majoris formæ. Ille vero ut nuper scribebam, quod olim non potuit ne nunc quidem possit, divenditis illis majoribus. Itaque factis erit, mihi syngrapham meam restituat; quod nondum fecit, sed facturum esse dixit meo amanuensi, quem ad eum istam ob rem miseram. Tuum erit cum Elzevirio inire rationes; quibus tibi novem tantum majora & duodecim minora imputabit. Editio Gallica commode procedit: sed quia volunt eam, quantum possunt, maturare, deinceps acceptis tertio & quarto capitibus, pollicentur singulis diebus binas chartas: quod si præstiterint paulo post Paschales ferias opus erit absolutum. Constabit octoginta aut circiter foliis. Proximus tuus in Suediam discessus facit ut te meis verbis roget Balzacios, nisi adhuc acceperis fasciculum in quo habentur ejus varia opuscula Gallica istic edenda, curæ te licet absente, eum aperiri & typographo, cujus ea res est, tradi. Præterea scire desiderat, num acceperis chartæ puræ sive albæ grandiusculatæ *tragedyans* quem tibi dono misit. Blondellus etiam noster, cujus hic habes literas, auctor mihi est ad te scribendi, num pati vells itineris comitem virum bonum, qui etiam in Suediam cogitat; nullo modo tibi oneri futurum. Respondi, si soluseas, non ingratum forsantibi fore ejus contubernium: sed si uxorem & familiam tecum ducas, quod potius existimo, me non credere hoc posse fieri sine magno tuo incommodo. Tu vero vel illi vel mihi scribes, quod præterea eum scire oportet. Penes me est grandis Bocharti nostri Epistola, super Anglicana anni proxime præteriti Tragedia. Jus regium in stabilitum maxime ex Sacra Scriptura, & a nostris suspensionem amolitur, qua nonnulli eos infamant. Nisi Morleyus Regis Sacellanus, cui inscripta est, ejus editionem procuret; hoc alii præstabunt: iniquum enim esset adeo piurn & nobilem factum premi & suffocari. Vale & me ama. Lutetiz Parisior. XII. Martii. c13 13c L.

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

PRidem accepi humanissimas literas tuas, ultima Decembris, & duodecima Januarii, Holmia ad me datas. Mentiar autem ni statim dixerō me vix unquam majori perfusum esse lætitia. Unde ergo factum inquires, ut tandem nihil responderis? Serio pudet Mi Vossi: sed audi causam cessationis meæ, coram quolibet iudice iustam & legitimam. Nolebam scilicet manibus vacuis me tibi sistere: & per pigerrimum scribam stabat, ne possem promissum codicem exhibere. Quoties ad eum scriplerim, miserim, iuverim; quoties me inani spe deluserit, induxerit, totoque quatuor menses frustratus sit: quoties ne mihi occurreret latuerit, dicere nihil attinet, nisi quod id te scire oportet, ut mihi apud te constet officii ratio. Sed tandem aliquando absolutum opus hic habes, quod utinam Christianæ placeat. Ad exemplar regium a me recensitum est, contra legente Bullialdo nostro, hujusmodi rerum uti & aliarum multarum, peritissimo. Aliquot locos ausi sumus in ora libri leviter tangere, ita tamen ut primæva manus in ipso textu illibata maneret. Ubi cumque deficiente scriptura ductæ sunt lineæ, scias in exemplari lacunam esse; quam nisi ex alio codice implere insignis fuisset temeritatis: alium autem non habemus. Extant, quod scire cupit Serenissima ac Potentissima Regina, in Regis Christianissimi Bibliotheca, Commentarii Procli in Alcibiadem & Parmenidem Platonis, cum aliis plurimis ejusdem auctoris, quorum Indicem hæc adjungam, cum numeris sub quibus habentur, ut facilius inveniantur. Per Amplissimorum Fratrum Puteanorum prolixam & obviam humanitatem, omnibus ad eam patet aditus: nec vendendum est ne sapientissimæ ac vere incomparabili Dominæ tuæ quidquam de negetur. Veniat ergo ocyus ille Upsalensis descriptor, qui opes nostras vobiscum communicet. Habentur etiam in Bibliotheca Thuana, & in Puteana Procli edita multa, quorum etiam Catalogum addam, ut si ea desideratis, ea quærere & nancisci possitis. Hic omnem operam meam vobis addico, ut voti compotes fiatis: Et si quid negligentia peccatum est, cujus velim me credas infontem, id diligentia non vulgari sarcietur. Inerat autem prioribus literis tuis aureum numisma, Christianæ Minervæ mirabilem vultum referens; pro quo quas debeo magnas habeo & ago gratias. Sed quare non scripsisti num à te illud habeam, num vero a liberalissima Domina tua? Scio illud vel a te missum, impensius gratum esse debuisse, & sane gratissimum est & fuit: sed si ab incomparabili Heroïna mihi destinatum est, non dubitas longe maximum ejus pretium apud me esse futurum. Apud me servatur qua par est observantia, & reverentia. Ostento regium vultum eum intueri cupientibus: & quis non cupiat cognoscere ævi nostri maximum miraculum, ejusque faciem conspiciere? Undique sane in ædes meas factus est concursus, ut videretur; & ab illo

illo Sole factæ sunt illustriores. Expressit divina hæc facies a me aliquot disticha; quæ vide an huic chartæ illini digna. Jamblichum autem, quem jam mitto, offer quæso meo nomine cum humillimi & addictissimi cultus & obsequii devotione Ter maximæ Dominæ tuæ, vel *θεῶν*, si a te mihi nummus venit, vel quod malim, *ἀντιδωρον*, si illa me benigna sua munificentia occupavit. Tuas ad Bochartum sedulo & tuto curavi: & puto jam rescripserit, alia via quam mea usus. Ejus liber *De Animalibus Bibliicis* absolutus est, & brevi typographo eradetur. Non difficulter autem ab eo quod volebas impetravi, ut eum inscriberet Serenissimæ Reginæ; quæ sane sola digna est hujusmodi opera tractare & tueri; nec etiam hoc opus ejus regiiis manibus & studiis indignum est. •Urgeo quantum possum, editionem; nec despero eam a viro quamvis modestissimo brevi extorquere. Idem scripsit nuper a quodam Regis Angliæ Sacellano interpellatus, grandem epistolam præcipue *De Jure regio*, quod ex sacra præsertim scriptura asserit fortiter, & pro meritis commendat. Auctor ei fui ut eam edat in lucem. Nostra enim interest hujusmodi scriptiones publicari, ut videant, qui nos quasi Regiæ dominationis adversarios traducunt, quomodo nostrarum partium doctissimi jus Monarchicum defendant & ament. Blondellum vero quod attinet, pauca habeo quæ scribam; nisi quod totus jam est itineris Batavici. Amstelodamum enim vocatus ut locum *παράγειν* parentis tui immortalis vita dignissimi, a te recusatum, impleret, conditionem accepit; & eo D E O volente, proximo Junio ibit. Sarcinas ergo colligit, & Bata-viam tantum cogitat. Cum eo sæpius egi *De Critici sacri* editione: nec renuit vir optimus & doctissimus utilissimum Ecclesiæ opus posteristradere. Sed aliis minoribus distractus dum amicis morem gerit, ei totum tempus perit. Hoc autem ei consilium dedi ut inde Historiæ Ecclesiasticæ professionem auspiceretur: & vice Apparatus genuinos sacros a supposititiis discernat. Faciam inquit, si Urbis Consules in quorum potestate sum futurus, aliud mihi pensum non imperaverint. Immo vero dixi, Debes cum privatorum studiorum tuorum, tum lectionum publicarum Dominus esse, nec ab aliis pendere, modo in ornanda Sparta tua labores. Vide ergo tu, qui apud illos plurimum potes, ut quod cupis ipsi mandetur. Criticæ Cappelli editionem credo ante Pascha absolutum iri. Opus est improbi laboris, nec vulgaris industriæ. Qui literas Hebraicas amant in eo habebunt unde sitim levent: æmuli vero jam allatrant, vel priusquam sciant quid in eo contineatur. Ab ejus quippe doctrina, sobrie, caste, & pie utentibus, nihil est metuendum: sed malis animis nec optima placent. Quantum tibi ego & Dallæus debeamus fidem facit editio libri *De Pænis & Satisfactionibus Humanis*, qua sine te non frueremur. Convalescit jam vir maximus a gravissimo morbo, quo pœne periit. Habet parata multa, quæ Blawio edenda statim si velit dabit. Nostrates enim Gallica tantum excudere amant. Vale. Lutet. Paris. xxvi. Martii c15 15c L.

CARMINA IN NUMMUM SERENISSIMÆ
CHRISTINÆ SUEDORUM REGINÆ.

*In cuius antica parte est PALLAS galeata olivæ ramum aspectans:
In postica SOL.*

Attica falsa fuit, sed vera hæc Arctica PALLAS;
Dicere me verum, SOL mihi testis adest.

*Si coluisse voles Phæbum & coluisse Minervam,
Tu cole CHRISTINAM, Numen utrumque coles.*

Obiectam PALLAS galeata aspectat olivam:
Elige seu pacem, seu magis arma velis.

Imperio digna hæc facies armata MINERVÆ,
Solis ab Eo cardine ad Hesperium.

Sol radios expande tuos, Ecce amula terris
CHRISTINA affulget lumine inocciduo.

Attica quæ quondam fuerat, nunc Arctica PALLAS
Dat sua, dat Phæbi plenissima munera terris.

EPI-

E P I S T O L A C C X X X I.

C L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

ANte mensem prolixè scripsi, cum mitterem ad vere incomparabilem Reginam dudum promissum Jamblichum Græce descriptum; quem opto in regias dignissimas manus devenisse & placuisse. Jam vero tantum scribo, ut hæc summi viri & amici Bocharti, ad te allegem. Me auctore aggreditur Bullialdus libro commentario ornare missum Jamblichum: quia certiorum eum feci, fore id gratissimum sapientissimæ vestræ Heroinæ. Non indiligenter enim aliquando versatus est in hujusmodi Platoniorum scriptis; nec dubito eum posse *γινώσκειν* aliquid dare. Vale & me amare perge: & apud magnam Christianam commenda, tanquam ejus virtutibus, Regiæque dignitati additissimum. Lutetiæ. Parisior. xxiiii. Aprilis. c13 13c L.

E P I S T O L A C C X X X I I.

C L. S A R R A V I U S

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

REcepi a Petito quam ei tradideram cautionem, & apocham dedi ab eo acceptorum exemplarium, ut cum Elzevirio possit suas expedire rationes, & tu quoque cum illo. Si libeat mittere Latinam Præfationem, quæ in editionibus hæcenus factis desideratur, commode addi poterit editioni, quæ in quarto hic edita est, & totam, quanta quanta est, reliquit Vvlacus ad quem pertinet, viduæ Puteanæ, ut eam cum Gallica versione, quæ satis diligenter excuditur, distrahat. Quotidie una charta conficitur, & duas promittit typographus statim atque alium librum, qui dudum sub ejus prælo sudat, absolverit, idque proxima septimana factum iri non vana spes est. Cæterum gavissus sum cum vidi te in Gallica versione sustulisse, quæ in Latina editione capite tertio dixeras ad locum Ambrosii, *De remissione peccatorum*, quasi locum non habuerit sub Veteri Testamento, quemadmodum habet sub Novo. Hæc enim doctrina offensionis justam præbebat materiam: & vel ex ipsis Davidis verbis Psalmsi *xxxi. Beati quorum remissa sunt iniquitates*: quibus usus est Paulus ad Rom. *cap. iv.* contrarium clare evincitur. Soror uxoris tuæ mecum communicavit consilium Suedicæ tunc profectionis; & auctor sui ut tibi morem gereret. Alii fortiter obnitantur, nescio quam ob causam; mihi que succensent, quod suis votis non favcam. Faciet illa & decernet pro suo arbitrio. Ego qui rebus nostris bene ominari non possum, gratulor omnibus, qui hinc discedendi honestam habent occasionem. Utinam fallax opinionis, & bene omnia ex DEI constanti erga nos indulgentia succedant. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum. xxvi. Martii. c13 13c L.

EPI-

C L . S A R R A V I I
E P I S T O L A C C X X X I I I .
C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Graviter ut semper, postrema tua dogmata defendis, damnatis prioribus. Ego pauca reponam, nec enim mea res est aut admodum dissentimus. Mutatio sententiæ, pro variis causarum figuris, nolo esse crimen; imo ne quidem delictum. Sed in uno eodemque argumento, modo Episcopos reos peragere violati in eum modum Ecclesiastici Regiminis, ut nullo modo tolerari aut emendari possint, quin potius debeant folio deturbari; modo eos tantum in ordinem cogere, & damnare & quidem verbis atrocibus eos a quibus prior sententia executioni mandata est, saltem inconstantia notam non possit effugere. Hæc dico, eo tamen animo ut existimem in Regno & statu Monarchico melius convenire regimen Episcoporum, quam Presbyteriorum. Oportet scilicet quantum fieri potest Ecclesiastica temperare sæcularium in modum; quamvis in nostra Gallia, Reformatos quod spectat, aliter sit constitutum, nec male nobis succedat. Et hæc hæctenus. Quicquid delicatulos nostros suggilles, mallent adscripsisses lemmata singulis Defensionis capitibus. Quid agas? ita vivitur. Quidni ergo quod consulto in editione Latina omisit, in Gallica mutes & addas? Vel ergo ea mitte quæ in libri initio aut fine apponantur, vel patere æquo animo ea ab alio concinnari. Pergitur alacriter in typographio, sed facit character crassior, ut in molem ampliore crescat liber. Appingent miseris Regis effigiem: volebant & tuam, hujusque ego auctor essem. Dixi me ea de re ad te relaturum. Dic ergo quid facti opus sit. Ego ita sentio, cum omnes sciant opus tuum esse, nihil vetare quin iconi Regiæ tua quoque addatur. Vale & me amare perge. Lutetiæ Paris. 11. Aprilis. 1713. L.

E P I S T O L A C C X X X I V .
C L . S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Scripseram de libris & chartis Balzacii, aliisque, de quibus responsionem tuam expectabam. Sed de iis in tuis *ἔργα*; sicuti neque de quæsitis olim Oratoriani presbyteri. Hæc omnia apud te oblivionis velo tecta sunt, & quando ita vis, sunt. Elzevirii futuri sint tui amplius nec ne, parum mea refert: sed quantum possum amicorum culpas elevo, nisi de malo animo mihi constet. De presbyterianis nihil omnino loquutus fueram. Tu vero acriter in eos insurgis, & duriora polliceris. Indulge quantumlibet tuis affectibus: aliis mitior placet sententia. Si aliqui tuam erga illos laudant moderationem: aliqui etiam atrocitatem tuam culpant, nec facile est aut necesse horum aut illorum inire numerum, ut constet qui pluribus suffragiis sint potiores. Bocharti

charti epistola, non liber, non Apologeticus prodibit & laudabitur: & culpabitur etiam. Quare enim meliori fato uteretur, quam tua Defensio? Presbyterianorum multos excusat, quod facile est: non omnes ergo damnat, nec sane necesse fuit. Præcipuus ei labor in argumentis e sacro Codice desumptis: quod magnifice exequitur, modeste tamen pro suo ingenio. Tu quia rogatus es, scripsisti: ille vero quia interrogatus est, respondit. Tu ad Regem; ille ad ejus Sacellanium. Omnino varia sunt vestra munia & officia. Tibi liberum fuit per varia argumentorum genera expatiari; illi necesse fuit ad quæ sita apposite respondere. Nihil habeo quod addam. Vale ergo & me ama. Lutetiz Parisiorum. IX. Aprilis. CIƆ IƆC L.

E P I S T O L A C C X X X V.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

QUAMVIS repugnare videaris, optime fecisti expungendo illam periodum tuæ Defensionis, in qua asserueras, remissionem peccatorum locum non habuisse sub Veteri Fœdere. Ut enim jacet, non quæritur, quæ sit fueritve ea de re Patrum sententia, & an crediderint necne, se salutem consequuturos esse vi & meritis mortis Christi: quod si ageretur facile me iudice obtineres veteres illos confuse tantum *ἢ ἐν αἰνιγματι*, non vero distincte cognovisse venturi Messiaz munia, nec proinde eorum effectus aut fructus. Sed non concederem, quamvis remissio peccatorum minus cognita illis fuerit, idcirco eam quasi in suspensio fuisse & incertam. Nec locus Pauli ad Ebræos IX. 8. a te allatus id evincit. Dicit quidem non propalatum *μήποτε πεφανερῶσαι*, quod est cognitam & publicatam Sanctorum viam: sed non inde sequitur nullam fuisse viam, quia non fuerit cognita. Quam multa enim postea revelata sunt, quæ illos fugerunt. Nec sententiam tuam juvat alter ille a te quoque allatus locus Apostoli Rom. III. 25. in quo negas hæc verba *διὰ τῶν πᾶρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων* posse intelligi de remissione peccatorum, sed tantum de eorum *pretermissione* & quasi *preteritione*. Nec enim inquis, *πᾶρεσι* potest idem esse quod *ἀφεσις*. Sed contra te stat accuratus Græci sermonis interpres Hesychius; qui hunc ipsum Pauli locum explicans ait, *Πᾶρεσιν* esse *ἀφεσιν*, *συγχώρησιν remissionem* vel *concessionem*, & quidem gratuitam. Sed te totum jam itineris non oportet hîsce, quanquam non contemnendis, diutius detinere. Dedicationem autem, si potes, mitte: vel Latinam editioni Vvlaki præfigendam; vel saltem brevem aliquam Gallicam editioni, quam adornamus, idoneam. Precor tibi Suedicum iter breve & prosperum. Si enim longius sit, sed nolo male ominari. Vale ergo cum tua & me vel sub plaga Hyperborea ardentem ama. Lutet. Paris. XVI. Aprilis. CIƆ IƆC L.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Bene est, quod ex editione Defensionis tuæ, quam adornat Ludovicus Elzevirius, ea tollantur, quæ præbent offensionis materiam; quod eam reddet exquisitiorem. Curabo in Gallica versione transpositionem & luxationem, quam notas, restitui, quod duorum foliorum opus erit: non tanti quin melius sit tantulam jacturam facere, ut istud vulnus sanetur. Non poterit idem præstari in Latina Vlaki, quia quotidie diltrahitur. Si Morleyus Cappellanus legendam tibi tradidit Bocharti epistolam, cognoveris nihil minus simile esse tuæ Apologiæ, quam ista Epistola. Et mirum videri possit, vos idem fere argumentum prosequutos, vix unquam eadem via processisse. Episcopis, quidquid dicat is cui scripta est, minus faveo ejus auctor quam ipse faveas: nec ea potest esse vera causa, quare ejus editionem procurare nolit. Sed satis est quod non intercedat. Alii forsitan hoc curabunt; qui judicant post luculentam tuam messera, hoc etiam spicilegium non inutiliter legi. Cognoveris etiam quo cultu idem Bochartus te prosequatur; qui quæsierit occasionem in Mézer Salmasium laudandi. Ita semper solet amicis quacunq; ratione potest consulere, iisque benefacere: quod negligunt permulti hoc sæculo; quo nunquam vilior annona ingratorum. Vale & me amare perge. Lutetia Parisior. **xxiii. Aprilia. c13 d3c l.**

EPISTOLA CCXXXVII.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Si iratior, ut vis, scripsi, non ea est causa, quam videris anxie investigare. Nec enim Elzevrios aut Presbyterianos apud te defendere cogitavi. Aliquando forsitan mutata persona, ipse id facis: eandemque operam miseris Presbyterianis præstabis, quam nuper Episcopis, olim à te profligatis, præstitisti: & semper tibi honesta & justa facti ratio constabit. Tantum querebar, quod ad minuta quædam respondere neglexisses, ad quæ nec postea respondere voluisti. Sed hæc fuerint: nec enim juvat istis minutis immorari. Cæterum non heri aut hodie nata est quæstio *De Jure ac Potestate Regum*: nempe *an Legibus subjiciantur, an vero illas impune calcare possint*; quod postremum magnifice & fortiter defendisti. Apollonius contrariam sententiam si foveat, mirandum non est in Republica, Legum causam videri potiozem, nec distinctui Assessoribus. Ut enim quisquam sanæ mentis, notum ille qui vir doctus & cordatus audit, probet quod immaniter & atrociter in Anglia superiore anno patratum est, vix credi potest. Nondum hic quidquam contra tuam Defensio-

fio-

tionem legitur, quamvis vulgo feratur plures jam calamum in te strinxisse, quibus vestigiis insistentes dure & acerbe agunt. Quia Morleyus negat, ut scribis, editionem epistolæ Bocharti nostri, hic excudetur cum bonâ ejus gratia. Poterit enim nostris jam prodesse, quod aliquando Regi Angliæ non inutile futurum agnoscit. Sed heus tu, amice, verumne est quod hic jactatur, te perfectionis Suedicæ consilium abjecisse? Vel quia times in Anglorum itineri tuo insidiantium classem incidere: vel quia Christina mutato animo, nullum vult amplius cum peregrinis, præcipue autem Gallis, exercere commercium. Prior causa tua est, altera vero Reginz. Neutra autem mihi verisimilis videtur. Potes enim terra iter faciendo securitati tuæ consulere, quod etiam sanitati tuæ magis conducit; & ita *ευναστῆρας* si qui sint, frustraberis & vitabis. Nec ea sunt negotia, quæ te in Suediam vocant, ut Regni Gothici Magnatibus possint suspicionem facere. Quicquid sit si eo non eas, ajunt quod me solatur, spem esse te huc venturum. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum. xxx. Aprilis. MDCCXL.

EPISTOLA CCXXXVIII.

CL. SARRAVIUS

*Claudio Salmafia.**Lucidum Basiorum.*

Post explicationem in postremis tuis literis allatam, facile de plurimisque convenimus. Tecum enim sentio, rudem omnino & infirmam fuisse Patrum Veteris Testamenti in Messiam fidem; quæ Christum tantum existimaverit liberatorem servitutis temporalis, non autem spiritualem redemptorem suo sanguine ab æternis propter peccata pœnis. Eandem quoque fuisse sententiam Apostolorum & primorum fidelium, post Christum natum, imo quamdiu vixit in terris, & post ejus in cælum ascensum; donec die Pentecostes missis super fideles Spiritum Sanctum, qui eis omnia revelavit juxta promissionem Christi Joh. XIV. 26. *ὁ δὲ παρακλητὴς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, &c. ἐκείνους ὑμᾶς διδάξει πάντα.* Tum demum enim Apostoli, qui antea idiotæ, Christum *Ἰησοῦν καὶ ἀνθρώπων ἢ ἀγγέλων ἢ κτιστῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτῶν* ignorabant, facti sunt Doctores mysteriorum fidei Christianæ; eamque Judæis primum deinde & Gentilibus predicarunt. Ignorata ergo fuit olim mors Christi ejusque meritum, & proinde remissio peccatorum quæ ab ea proveniebat. Quamvis autem ignorata fuerit, fuit tamen revera: & in vim ejusmeriti, non quidem præsentis, sed aliquando certa futuri, Patres V. T. peccatorum, remissionem sibi consequuti. Si enim eam non sunt consequuti, ergo perpetuis cruciatibus addicti fuerunt; quod non arbitror velle te de iis dicere aut credere. Contra afferit locum Pauli ad Ebr. XI. 8. ex quo a contrario sensu argumentaris & dicis. *Ergo quamdiu fuit oblatio pro peccatis; non fuit remissio peccatorum.* Respondedo. Quemadmodum istæ oblationes sacrificiorum legalium non erant *ἰσχυροὶ* per se, hoc est actu & vi sua non poterant satisfacere pro peccatis, sed

operabantur tamen in vim cruenti Christi sacrificii aliquando futuri, ita actum non fuisse istis Patribus indultam remissionem peccatorum; quia revera nondum solum erat pretium redemptionis. Verumtamen agnus ille, qui tollit peccata mundi, immolatus ἀπὸ καθ' ἑβδόμη ἡμέρας Apoc. XII. 8. ab eo tempore exercuit suam efficaciam. Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Sed inutile videatur, postquam offensionis causam renovisti, amplius ea de re verba facere. De tua in Septentrionem profectioe quia files, pergam quærere an verus sit rumor, qui percrebuit, te consilium eo eundi deposuisse; quod sane factum nolim. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisiorum. VII. Maji. CI) I)C L.

E P I S T O L A C C X X I X .

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmafio.

Lugdunum Batavorum.

QUOD iterum neque tu neque uxor ulla cuiquam scribatis, secius aliquid nos cogit suspicari. Tempus sane podagricis iniquius fuit: quod ipse quoque aliquot dies sum expertus; sed statim convalui. Interea scias oportet Versionis Gallicae chartas, quas habuimus, esse fere absolutas: & cessabunt operæ, nisi eas, quæ desiderantur proximus nuncius attulerit. Optant omnes periocham capitum. Vide ergo num hæc a me concinnata, fidelis sit: & vesaliam mitte, vel patere hanc apponi. Hodie incidi in locum Senecæ epist. LIII. quem tecum communicabo: ut scilicet podagra aliquod a te accipiat beneficium pro omnibus illis, quibuste vexat cruciatibus. *Dubio & incipiente morbo quaritur nomen: Qui talaria cepit intendere & utrosque pedes dextros fecit, necesse est podagram faceri* Quid sit talaria intendere scio: quid utrosque pedes dextros facere nescio, & tamen podagram dudum fateor. Scilicet ignarus podager a doctissimo podagro hujus loci verum intellectum scire velit. Vale & me ama. Lutetiae Parisiorum. xv. Maji, pœne fatali ante XL. annos huic Urbi & Regno die. CI) I)C L.

E P I S T O L A C C X L .

C L. S A R R A V I U S

Isaaco Vossio.

Holmiam.

UT respondeam tuis, quas jam, sine die & consule, accipio literis, hoc primum dicam, Mi Vossi, frustra te esse cum vereris ne tui aliquando non meminerim. Ingratissimus enim sum quotquot vivunt mortalium, nisi quamdiu spiritus hos reget artus, omnem tibi placendi & inserviendi sedulo captem occasionem. Sed jam ut puto acceperis diutius quam par erat, fateor sed causam dixi, expectatum fasciculum, in quo Jamblichus cum aliquot aliis chartis quæ Serenissimæ Reginz non displicuerint. Unde hunc præcipue fructum

Sum colligam, ut deinceps me obliviosum non existimes eorum, quibus officii & amicitie legibus teneor. Ego vero impatienter expectabo responsum tuam, qua resciscam meum fasciculum in manus tuas devenisse. Extremo Martio eum commisi communi amico Clarissimo Wicquefortio, qui onus libenter in se suscepit eum ad te curandi. Magna me liberaveris sollicitudine, si statim me feceris ea de re certiorum. Ab illo tempore bis etiam ad te scripsi. Bochartum quod atinet hoc tantum dicam, quia nimis modestus est, sibi etiam nimis diffidit, nec de iis est quos *ἡ γνώσις φυσιοῦς*. Itaque veretur Regiis oculis exponere factum, ut ait, minus adhuc iis dignum. Urgeo quantum possum editionem, quam semper differt. Jam scripsi absolutam esse Criticam Sacram Cappelli: sed nondum prostat: nempe quia chartæ componuntur. Eam curabo statim atque fieri poterit ad te mitti, quandoquidem ejus fama ad aures Magnæ Christianæ pervenit. Id, quæso precorque, tibi debeam, ut sciat me ejus magnorum meritorum esse studiosissimum, & prout debeo, devotissimum cultorem. Vale & me libere utere: sic enim me a te constanter amari non dubitabo. Suedus descriptor adhuc expectatur. Lutetiæ Parisiorum. xiv. Maji. C13 13C L.

E P I S T O L A C C X L I.

C L. S A R R A V I U S

Claudio Salmasio.

Lugdunum Batavorum.

Quia intellexeramus te in Zelandia fuisse, existimaveramus te illinc in Suediam solvisse; quod querelis Viduæ Mathurini a Puteo locum dabat. Expostulabat scilicet quod discessisses, antequam ultimum Defensionis Gallicæ caput transmisisses: quod si haberemus absolutum esset opus, quod jam languet *μεινρον*. Sed bene est, quod illud proxima occasione polliceris. Apponentur ergo lemmata capitum, quæ ego confeci, tu probasti: sine quibus videbatur aliquid desiderari. Ecebolii factum nec miror nec moror; *ὅς λυσσμένη ἐς κίλισμα βορβόρα*. Cognoscit suos DEUS, cujus *δῶρε ἀμεταμέλητα*. Si Pastoribus nostris maledixerit, recident istiusmodi sputa in ejus os impurum, quod inde adhuc magis putescet. Bene sit, quod non omittas consilium perfectionis ad incomparabilem Reginam; quæ procul dubio a te aliquid eliciet, te & se dignum. Jam hic prostat Critica Sacra Cappelli: magnum opus & arduum, quod mihi vitam debet. Præbebit adhuc occasionem æmulis Salmuriensium eos insectandi: sed sufficiunt adversariorum ictibus sustinendis & propulsandis. Si hiemem transigas Holmiæ, quod futurum puto, noli nostri, inter regios apparatus & auticas delicias, oblivisci, qui tui semper meminimus. Iter tuum secundet, qui id facere potest DEUS Opt. Max. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum. III. Junii. C13 13C L.

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

Abfui fere octiduum, generum & filiam invisens: idcirco nullas a me proxime præteritis tabellarius tibi reddiderit. Reverfus, Gallicas tuas hic inveni, quibus jam respondeo; nihil enim a te postremus cursor nobis attulit. Scribe quacumque dialecto libuerit, vel in Belgio vel in Suedia, sed scribe. Bene est, quod tandem aliquando postremum Gallicæ Defensionis caput misisti. Tota jam prostaret si citius illud habuissemus. Cessaverunt enim operæ quindecim fere dies, quæ nunc pergunt alacriter. *Dextri pedes* in Seneca ignorati minus nos torquebunt, quam ipsa podagra sæpius cheu! sæpiusque, molestissime recurring. Forsan discemus experientia & malo nostro, quod lectio aut meditatio nos hæcenus docere non potuit. A Bocharto nihil unquam procedet, quod non sit civile & tui valde studiosum. Certant enim in eo viro summa modestia cum pari eruditione. Nescio an legeris ejus Epistolam ad Morleyum, quæ hic summopere laudatur. In Anglia autem Independentibus parricidis valde improbat. Vide Ecebolii literas, & miratus sum hominis *ἄριστον ἀποκρίσασθαι*. Aliquid ultro adferet volvenda dies, quo palam fiet, quid præsertim istis mutationibus sectatus sit homo, si quisquam, vanissimus & confidentissimus. De itinere tuo quamvis nihil dicas, illi tamen bene precari non desinam. Sed i cito ut cito redire possis. Vale & me amare perge. Lutetia Parisiorum. xvii. Junii. c13 13c L.

EPISTOLA CCXLIII.

C. L. SARRAVIUS

*Claudio Salmasio.**Lugdunum Batavorum.*

OLim inter *ἀδύπορα* fere deputabam, sive Gallicas a te habere sine Latinas literas. Posteriores enim vel sola sua dialecto placebant; priores vero, quia ut plurimum erant prolixiores, non ideo minus erant græ. Jam vero Gallicas tantum, valde breves, & raras scribis: quod videoor tecum queri posse. Vel ergo muta linguam, vel saltem adde paginas. Imo ex Suedia Latinas tantum easque bene longas habere me par est: larga enim se præbet materia, & ut quidem reor, nec aliter DEUS sicut, scriptu jucundissima. Absolvitur hodie Gallica tua Apologia: quæ ejus pro te mihi dederit Vidua Putteana, diligenter ad Morum curabuntur. An etiam ad eum mittentur, quas tibi Holmiam scribemus, scribe. Faustum vobis iter precamur. Vale & abi. Lutetia Parisiorum, Cal. Juliis. c13 13c L.

EPI-

EPISTOLA CCXLIV.

SACRÆ MAJESTATI

Serenissima ac Potentissima SUEDIÆ REGINÆ.*Halmiam.*

SERENISSIMA REGINA,

Quamvis intellexissem non ingrata tibi fuisse minuta quædam officia, quæ tibi præstiteram; nunquam tamen ea tanti feci, ut existimaverim me ea tibi debere venditare. Satisque mihi fuit, quod in meis ad Vossium tuum litteris, aliquando legeres, quomodo erga Regias virtutes tuas essem affectus. Postquam vero idem ille vir doctissimus & vetus amicus meus, coram animo addidit te compellendi, sponditque liberum, & tutum mihi fore ad te aditum, audacior factus, Ecce me tibi sisto ô MAXIMA REGINARUM, cum precibus ut me, quem fortem promitto & bonum, tuorum in numero habere velis. Posses hic rationes addere, quæ me tuum effecerunt. Sed quid aliud facere me oporteret, quam in hanc chartam conijcere tot Panegyricos, tot Odas, tot Epistolas; quæ licet nihil indictum omisisse videantur, nunquam tamen laudum tuarum argumentum impleverint. Crescunt enim in te cum ætate virtutes, erga quas tanto impetu ferris, ut nemo te sequi, vel eas assequi possit. Harum inexhausta scaturigo tibi quicquid est bonorum conciliavit & me cum illis. Quanquam & privatim etiam tibi teneor, honorario quod serius cognovi a te esse profectum; pro quo gratias ago summas. Hoc quoque mihi fiduciam addidit has ad te scribendi. Nempe dixi, Bene volumus iis, erga quos benignissimus. Nec displicere possit INCOMPARABILI REGINÆ gratus animus. Tradiderit tibi Vossius, quos ei dedi tibi offerendos Manuscriptos De Concilio Florentino: quos tibi placuisse summopere opto. Cæterum crede omnia mea, meque ipsum in tua plane esse potestate; quibus utere, rogo precorque, pro arbitrato. Ego tibi cum fide & diligentia inseruiam. Vale SERENISSIMA AC POTENTISSIMA REGINA, & regna diu & feliciter. Hæc sunt vota

TUÆ MAJESTATI

Deditissimi ac devotissimi

CL. SARRAVII.

Latetia Parisior. 1711. Septemb. c10 10c L.

EPISTOLA CCXLV.

A MONSIEUR SARRAU,

Conseiller du Parlement de Paris.

MONSIEUR, Je vous demande pardon, de ce que je ne vous ay pas plus tost remercié de ces excellens present, que vous m'avez envoyé par le Sieur Vossius; & de ce que je n'ay pas fait plus tost response à la lettre, que vous avez pris

pris la peine de m'écrire. Ne croyés pas, Monsieur, que je sois méconnoissante envers une personne, qui m'a voulu donner part d'un si précieux trésor, qu'est celui que j'ay reçu de vous : Ny que je sois insensible envers les offres d'affection, qu'un homme de vostre mérite m'a faites par une lettre si civile. Je vous conjure de croire que je sçay estimer & l'un & l'autre comme je dois : & que je ne me rendray jamais indigne ny par ingratitude, ny par insensibilité, de l'estime que vous temoignéés avoir pour moy. Et puisque vostre civilité s'est servie de ces termes pour m'assurer de vostre affection, par lesquels vous me voulés faire accroire que vous vous estes donné à moy. Je vous diray que c'est avec joye que je vous accepte au nombre des miens. Et ce sera d'oresnavant avec vostre permission, que je me vanteray de cette acquisition. Je vous prie de croire que j'uséray du droit, que vous m'avez donné sur vous, avec la réserve & la discretion que je dois avoir pour un homme de vostre mérite. Et je ne vous feray jamais sentir combien je suis absolue, qu'en vous commandant de changer la qualité de serviteur en celle d'amy. C'est en cette qualité que je vous accepte entre les miens : & c'est en ce seul regard que je pretens d'exercer le pouvoir que vous m'avez donné. Si apres cela il me reste encore quelque autorité : Je vous diray que je desire de vous la conservation dubien, que vous m'avez accordé. Ne me refusés pas la continuation de vostre amitié apres me l'avoir donnée si genereusement. Il est vray je ne la merite pas. Aussi n'est-ce pas par merite que j'y pretens. C'est vostre generosité & non pas mon merite, qui a justifié ma pretention. Neantmoins je vous puis assurer en revange, que vous avez entièrement acquis l'estime & l'amitié de

CHRISTINE.

DeStocholme xxiiii. Novemb. c10 10c L.

EPISTOLA CCXLVI.

CL. SARRAVIUS

Davidi Blondello.

Amstelodamum.

ME rogavit eximius hic adolescens, ut se tibi commendarem: quod facio libentissime; cum propter ejus haud vulgarem eruditionem: est inter nos enim supra ætatem doctus, tum etiam propter amicitiam, quæ inter nos intercedit. Ei nomen est Petrus Lambecius, patria Hamburgum. Vixit Romæ apud avunculum Lucam Holstenium duos annos, quos humanioribus litteris excolendis & Historiæ impendit: postea Tolosæ totum annum moratus est, & juris studiis diligenter incubuit. Jam vero parentum vota eum ad se revocant: quod priusquam faciat, Amstelodami aliquamdiu subsistet, tui præsertim videndi & audiendi causa: quod ut ipsi benigne concedas, quanquam tu orandus non es, cui bene facere omnibus a natura datum est, tamen enixe precor ut aliquantulum privati tui temporis usuram ei largiaris. Ille se statim tibi commendaverit, & magnam a me gratiam iniveris. Jam vero aliud te volo. Interrogor quotidie ab

ami-

amicis communibus, quid te factum sit. De tuo enim pertinaci quod vocant, silentio, plurimi exoptulant. Respondeo me nihil a te ex quo discessisti habuisse. Cæterum ex aliquot familiarium literis ad me aliofque datis, cognovisse, te Franciscopoli secundo vento solviffe, & in Bataviam feliciter appuliffequinetiam Salmafium inviffiffe, antequam in Suediam proficifceretur. Præterea nihil effe, quod dicam. Tu vero veteres amicos noli ita negligere, & de te rebusque tuis fac nos certiores. Interea Vale tu cum tua & me amare perge. Lutetiz Parifior. XXI I. Septembr. CI D I D C L.

E P I S T O L A C C X L V I I.

C L. S A R R A V I U S

Davidi Blondello.

Amftelodamum.

JAm antea ex variis variorum literis intellexeram, te prospera navigatione ufum feliciter iftuc appuliffe; tibi que gratulatus fum adeo fortunatum adventum literis, quas a Petro Lambecio vel jam habuiffi, vel brevi habiturus es. Idipfum autem a te ipfo cognofcere fuit sane perquam jucundum. Statim autem pudore fuffufus fum tam proliza gratiarum actione: nihil enim inexpectatius mihi dudum accidit. Nec enim minutula quædam officia quæ tibi præftiti, digna erant quæ memoria affervares. Itineris tui fortunam cum voluptate legi. Confulum Amftelodamensium pronus & benevolus ergate animus magno incitamento tibi erit ad aliquid, famæ tuæ conveniens, aggrediendum. Baronius vocetur ad partes, aliis forfan metuendus adverfarius, fed tibi facili negotio debellandus. Ille ergo te totum occupet, cum in publicis lectionibus, tum in privatis studiis: valeantque alia omnia: præfertim vero Chiffletiana. Nec enim, quod coram sæpius dixi, adeo bene de te merita est patria, ut ejus ergo debeas causam DEI ejusque Ecclefiz, propria commoda, amicorum preces, patronorum denique jam tuorum vota & expectationem infuper habere. Patere me quæfo precor que, libere tecum per literas agentem, ficut olim, dum licebat loqui, solebam. Hæc enim tibi oggerere non definam, donec fcivero te magnum illud opus inchoaffe, in quo etiam foleo te exercere. Tum enim meminiffite oportebit ejus quod sæpius mihi dixiffi, *Non poffe te duobus vacare, & necesse effe, ut uni rei omiffis aliis incumbas*. Valetudo mea aliquantum procedit: & meliorem in dies fperare liceret, nifi lateri hæreret lethalis arundo. Calculus enim, quo dudum laborat ren dexter, ei dum fe affricuit, ulcus fecit; quod diuturnum morbum facere folere, eum que pœne infanabilem dicunt Medicorum filii. Remediis tamen utor iifque continuis, lacte afinino fummo mane bibendo: & hydromelite non alio ullo potu me proluendo. Trochifcis etiam a Gordonio dictis, utor. Hæc mea jam vita est. Vale. Lutetiz Parif. Calend. Octob. CI D I D C L.

*Claudia Salmasio.**Holmiam.*

EX Uxoribus tuarum ad meam literis certior factus sum de tuo Holmiam adventu, quem antea ex incertis pœne rumoribus intellexeram: & lætus sum te hanc itineris tui metam feliciter attingisse. Sed quod istic valetudine minus commode utaris, molestissime fero. Omnis enim tam longæ peregrinationis fructus, nempe cum Serenissima Regina literarum & familiarum commercium, pœne perierit, si te perpetuo oporteat lecto decumbere. Opto ergo tibi conuenientem cœli tempestatem, qua deinceps usus pedum tibi constet, ut ad doctissimam Christianam itare possis. Quid in ejus Coronatione memoria dignum videris, a te expectabo: sed præsertim quomodo tibi conveniat cum illustrius Austriæ eruditus: an fascies submittant libenter: gaudeant an doleant eum coram videre, a quotam multa edocti, tam multa adhuc doceantur. Hinc nescio quid tibi narrare possim. Omittere tamen non debeo, prodiisse haud ita pridem ingentem Tomura, nisi quod in duas partes dividitur, Petavii veteris scilicet amici tui, *De Incarnatione*. Addidit Appendicem *De Hierarchia Ecclesiastica*; qua te præsertim Apparatumque tuum petit, deinde & Blondellum. Adversum te more solito impotenter & furiose debacchatur: cum Blondello agit minus inclementer. Hic si me audiet aliud curabit, potius quam ut ad eum confutandum se accingat: & sane Amstelodamenses Consules hoc ab eo non requirent. Decernes tu pro arbitrio quid te facere oporteat. Sane Sapientissima & Incomparabilis Regina aliud te rogabit, quam ut Petavios aut etiam Heraldos pro suis meritis, male uctes. Vale Tu cum Tua a me meaque. Lutetiae Parisior. XIII. Octobr. CIO IDC L.

EPISTOLA CCXLIX.

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

JAM acceperis opinor, quas ad te & ad Serenissimam Regiam tertia die mensis proxime præteriti scripsi: ex quibus cognoveris cessationis meæ nimis justam rationem. Sciam libenter an Incomparabili Principi non displicuerit libertas qua usus sum. Sine te nunquam id aggressus fuisset: nec enim equum est nos homunciones regni & immortalibus curis imprudenter obstruere. Vult tamen ut quod te auctore factum est fortiter tuearis. Quamquam vercor ne mea culpa dicam an temeritate ita peccaverim, ut veniæ non sit locus. Nondum enim satis liber eram a morbo, ut de hujus momenti negotio debuerim cogitare. Quomodocunque autem fors ceciderit, de isto casu fac me quæso certiore. Tibi gratulor faustum in Suediam ad eximiam Dominam reditum; cui placuisse mu-

masculinum quod a me obtulisti, cum voluptate intellexi. Magna ei procul dubio
 ex tua commendatione, gratia accesserit; quanquam per se non est omnino in-
 dignum quod laudetur & ametur. Cæterum faciam libenter, quod Regina suo
 jure imperare poterat, tu vero pro tua modestia ejus nomine rogare maluisti:
 nempe ut quæ nova alicujus pretii hic & alibi nova in Gallia nostra prodibunt ea
 ad te allegem; minuta per cursores, mole ampliora per aliam occasionem minus
 expeditam. Sed ut quod illa mandat plenius exsequar, scire me oportet an etiam
 Theologica omnis generis habere velit. Scribuntur scilicet adversarii libelli quam
 plurimi, quibus Sorbonistæ, Monachi & alii de Gratia aliisque articulis se mutuis
 vulneribus confodiunt; An etiam omnes istos desiderat? An quæ Gallica lin-
 gua quotidie eduntur otiosorum oblectamenta & delicias, infinita opera fictas
 historias narrantia? Præterea libros istos compactos an incompactos, regia ma-
 gnificentiâ vestitos, an privata tantum modestiâ decoros mittere oportet? Hæc te
 mihi explicare velim: postea in me nulla mora erit. Doleo vicem Magni Viri
 & Summi amici nostri, Salsasium intelligi non dubitas, ejusque afflictæ vale-
 tudinis me miseret. De ejus statu quoties scribes, raro enim scribit, noli quæso
 oblivisci me monere. Sane vereor ne cœli vestri pœne damnata frigora ei sint
 molestissima. Hiemem enim necesse est istuc transigat. Qua autem in re ejus
 opera & præsentia utatur Maxima Regina, cuius rei cum destinet scire laboro.
 Velim ego ut Novum Fœdus coram ea legat sua lingua, Græcam intelligo, in
 qua vix credas quam multa *divinitus* possit explicare & enarrare; idque te coram
 ejus sensus excipiente & literis mandante. Causabitur autem procul dubio sibi
 ad manum non esse Variarum Lectionum immensam segetem, quibus divinum
 istud opus ornari meretur. Sed propterea non desinite eum urgere: habet enim
 in numero omnia quæ unquam legit & expedita facundia pollet, quæ ea eloqua-
 tur. Præterea Valla, Erasmus, Camerarius, Beza, Heinsius, Grotius
 quorum illi suppeditabit monumenta, satis largam differendi materiam præ-
 beant, & aliquando poterit accuratius ea retractare. Nullo certe diviniore labore
 possit literarium vestrum commercium nobilitari. Puteani te salutant. Ego
 quoque qui tui sum, eroque semper amantissimus. Vale. Lutetiz Paris. XXI. S.
 Octob. C1513CL.

E P I S T O L A C C L.

C. L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

S E c u n d u m t u u m , a n p o t i u s S e r e n i s s i m æ R e g i n æ , m a n d a t u m , m i t t o , & c
 quidem ut jussit per cursores, musteum adhuc opus & a prælo recentissimum,
 contra Cappelli nostri Criticam Sacram. Quamvis enim aperte faveam & cause
 & viro, qui hic oppugnatur certe non expugnatur, absit tamen ut nolim in istam
 controversiam penitus inquiri. Anglus quia proximior, prior insurgit,
 quem

quem alii mox sequentur. Omnibus autem etiam conjunctis sufficere Andegavensis Professor, haud impar isti oneri: & suam doctrinam assertum ibit contra horum animosos conatus. Non indigna est hæc cognitio doctissimæ Dominæ tuæ studiis; sed judicare non festinet; priusquam reo sua defendenti benignas aures præbuerit. Habuit hic olim harum rerum callentissimum Hugonem Grotium sibi consentientem; cujus extat de Critica nostra luculentum testimonium inter ejus epistolas ad Gallos pag. 465. cujus ἰδιόχρηστος penes me est. Sed ille fuit, nec potest Bootio, nisi magni quod nunquam morietur nominis auctoritate, refragari. At superest, diuque superstit, precor, ὁ μέγας Bochartus harum literarum Princeps Cappello ὁ μόνος, qui litem istam possit suam facere, & ad verliariorum conatus infringere. Sed bona causa non indiget istis præjudiciis, & coram universo doctorum Senatu deinceps disceptabitur, quidni Præside Magna Christina, cui me semper commendatum volo. Ante octiduum novissimis tuis respondi, nec aliud jam occurrit quod dicam. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisior. xxix. Octobr. c1713cL.

E P I S T O L A C C L I

C L S A R R A V I U S

Davidi Blondello.

Amstelodamum.

Serius ante octiduum alteram tuam Epistolam accepi, quam ut ei per reditum ejusdem cursoris respondere potuerim. Id itaque jam exequar. Laudo consilium tuum de Critico Sacro tractando; ita tamen ut postea Baronius te totum habeat. Sed quando fiet ut istam *κρίσιν* aggrediaris? Audio enim te postulare & impetrasse a Scholæ tuæ Curatoribus, ut tibi porro liceret Chiffletium defricare. Miror sane te eo animo fieri circa opus, quod cane pejus & angue odisse deberes. Sed quod coram obtinere non potui, ut istud onus deponeres, frustra jam tanta locorum intercapedine consequi sperem. Fac ergo quod animo allu-bescet tuo. Sed tibi multum jam temporis in isto labore perit, & adhuc peribit, quod rebus melioribus & magis necessariis impendisses. Idem dicam de Versione Tractatus tui de Primatu; quam absit ut aggrediaris. Hoc juvenis aliquis Gallicæ & Latinæ linguæ peritus faciat: tu enim ad majora vocaris, quam ut in istis bonas horas male colloques. Totus jam est Bochartus noster in describendo libro suo De Animalibus Biblicis, quem istic potius quam hic edi velit propter typorum vestrorum elegantiam. Sciam quæso num Typographorum Princeps suo merito Blawius velit hanc gratiam inire ab optimo & eruditissimo viro, qui libenter eum omnibus aliis prætulit. Hoc enim ut a te cognoscerem dedit mihi in mandatis. Nec opus est quidquam addam in Auctoris aut operis commendationem. Utrumque enim apprime nosti, & verum pretium utrique pones. Dallæo nostro eam literarum partem prælegi, qua cupiebas ut Latinam faceret suam Apologiam: quid statuet ea de re faciam statim rescificas. De Salmasii fortuna Suedica audiam quæcunque dices libentissime. Nullas adhuc ab eo ex quo

quo in ista Aula degit accipi. Sed ejus uxor de suo adventu meam monuit & adver-
sam mariti valetudinem cauffata est. Tu rescribes quando libebit, & licebit
sine ullo tuo incommodo, de rebus tuis præsertim; quibus si aliqua ratione con-
sultare & prodesse potero, tum me beatum arbitror. Vale. Lutetiz Paris. v.
Nov. MDCL.

E P I S T O L A C C L I I.

C L. S A R R A V I U S

102

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

Hic habes linguæ nostræ Origines, collectore & editore Menagio: cujus
votum est tantum scire, quantum scit ejus liber. Omnibus paginis *mana-*
etm: pater tuus, Salmasius & Bochartus laudantur. Quia ita jussisti, mittitur
per curiores: saltem dixi Bidalio ut id ita curaret, te enim ita velle. Hoc exem-
plum petii & impetravi Menagio pro Serenissima Regina: vulgo enim minus
superbe compinguntur. Multa addentur in secunda editione, de qua jam co-
gitatur: In tam vasto quippe argumento, semper suppetit scribendi materia,
& possit quilibet symbolam conferre. Grandi illi volumini comitem dedi pu-
sillum tractatum. Materia plane regia est: nec displicebit Reginz videre
nostros Gallos, pro regia auctoritate contendentes. An placuerit epistola, qua
te auctore eam compellavi, scire desidero. Vale & me amare perge. Lutetiz
Parisior. v. Novembr MDCL.

E P I S T O L A C C L I I I.

C L. S A R R A V I U S

*Johanni Frederico Gronovio.**Daventriam.*

Quod tardius humanissimis tuis literis quinta Julii datis, respondeam, tue-
bor me duabus exceptionibus; quæ tibi etiam legitimæ videbuntur. Prior
est morbus trimestris a febre sæpius recurrente; quæ ita me afflixit, ut aliquan-
do spes nulla salutis superesset. Quintilis, Sextilis & September adversa ista valetu-
dine impeditum detinuerunt. Horum autem mensium primus acerbissimus mi-
hi fuit, cum morbi vehementia, tum præsentia Vossii & Bocharti, qua frui
non licebat. Ego enim qui ambos magnopere videre desideraveram, & eorum
suavi consortio proficere, lecto affixus illis & mihi inutilis factus sum. Altera
est, quod cum in extrema tua epistola me rogasses, ut Crucei librum ad te
mitterem, nuper admodum exemplar, quod hic habes reperire potuerim: & pu-
debat sine eo te convenire. Hæc est gemina silentii mei excusatio. Ut enim
oblivione aut incuria in hoc erga te officio peccem, ingratus sim si faciam. Adeo
enim comiter agis, adeo amanter, ut ferreus sim, si eo non movear aut exciter ad
diligentiam tuam imitandam. Naudæo tuas in Senecas Notas tradidi. Mihi
sane eximie videntur: fere enim omnes ad ipsum textum contuli, ut melius de

illis iudicaret. Tibi gratulor quod istic nactus sis Typographum virum honestum & locupletem; nec possit typos suos nobilitare meliori & magis vendibili libro. Istius enim generis scripta, cum per varios auctores ambulent, omnibus placent, quia omnes ibi reperiunt quod suo palato sapiat. De Seneca Tragico videris curam deposuisse, adeo de illo siles. Cave facias. Cum enim habeas unde eum meliorem facias, & ornes; non est indignus cura & amore tuo. Perge ergo in isto quoque Seneca literas demereri. Te sane solum istis in regionibus excellere video, & oruditam crism exercere. Nec enim illos qui Florum, Suetonium, Curtium, aliosque auctores nuper adornarunt, tibi æquiparem. Sola typorum elegantia istas editiones commendat, non autem eorum labor, qui nobis eas ita belle & nitide cultos exhibent. Tu vero altiora sapis, & penetras in ipsum profundum: quod ut diu cum tua gloria, & publica utilitate facias DEUM ex anima precor. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisior. xii. Novembr. 1719. C. L.

EPISTOLA CCLIV.

C. L. SARRAVIUS

*Davidi Blondello.**Amstelædamum.*

Fat ergo de tuis Chiffletianis quodcumque volueris: De illis in posterum nihil a me averſaure audies. Bene est tamen quod ea prælo subijceris: id enim tibi finem iustandem aliquando imponendi necessitatem adferet: urgente nimirum præſente typographo, ne suus tuusque labor imperfectus maneat. Addam huic chartæ aliquot excerpta ex Appendice Petavii, quæ legiſſe juvabit, donec ipsum librum habeas; quem non dubito Cramoysium istuc statim curaturum. Quanquam lentum est omne istud negotium libros maritima via transmittendi. Pergit Salmasius ægrotare Holmiz, sicut ejus uxor ad meam scribit: nam nec ego, nec alius quispiam, ullas ab eo habuimus, ex quo eo appulit. Quæ de eo scribis sunt verissimillima. Mitius & cautius forsitan ageret deinceps cum suis adversariis. Ejus vehementior impetus bonis & gravibus dudum improbatissimis sed non solet facilius se præbere amicorum monitis; uti nec alii plurimi præstantissimi viri, qui se suæque amant, & privatis affectibus indulgent. Hodie ad Rocharum scribam, & faciam ut resciscat pronum erga se Blawii animam. Si quæ sint icones sculpendæ, erunt omnino paucæ. Sed crescit opus inter manus auctoris, qui dum illud nitidius describit, ut operarum laborem minuat, multa ex libris Arabicis præsertim addit, Latinis Græcis aliisque Europæis hæctenus ignorata. Aderam heri Præsidi Belleuræo, qui destinatur ad Ordines Fœderatos extra ordinem Legatus: nec istud onus abnuvit vir sapientissimus; quoque magis idoneus ad negotii de quo agitur procurationem mitti non potest. Tui injecta mentione cognovi quanti te faceret; adeo ut diceret, si tum cum discessit Blondellus potuissem apud Magnates, quod jam possum, nunquam sive eum e Gallia discedere: quin aperte intercessissem iis conditionibus, quas

quas ipse bonas, honestas & tutas judicasset. Memmius Avauxius fato functus est ante octiduum maxima Regni jactura. Manfacus etiam λιπ φάσις ηελασιο, dysuria, quam vesicæ sectione medici curare voluerunt, extinctus. Tu vale cum tua quam felicissime & me amare perge. Lutetiz Parisior. xxvi. Novembr. c1515CL.

E P S I T O L A C C L V .

C L . S A R R A V I U S

Isaaco Vossio.

Halensium.

JAm accipio litteras tuas, quibus meis respondes, quas ad te xxvi. proxime præteriti Octobris scripseram. Illæ autem de aliis tuis, quas ad me dedisse te memoras, mentionem faciunt, quas tamen nullus vidi. Nescio qui factum sit ut in via hæserint. Nolo enim credere eas periisse, quod sane mihi molestissimum accideret. Ex posterioribus enim colligo priores tuas meminisse earum, quas te auctore & fundo ad Incomparabilem Reginam ausus sum insigni audacia, adhuc æger, scribere. Vehementer autem scire desidero, quæ fuerit earum fortuna, & quo vultu acceptæ fuerint. Ne tamen existimem eas successu caruisse, facit quod ais Serenissimam Reginam de respondendo cogitasse: quod si quidquam aliquando, erit certe mihi non tantum gratum, sed etiam gloriosum. Sed dum divinas illas líneas expecto, grave tibi non sit amicissime Vossi, rursus mihi scribere, quod prioribus illis tuis jam me rescire ea de re voluisti. Quamvis enim illis nolim male ominari, vereor tamen ne ferius in manus meas deveniant: & licet statim earum futurus sim compos, non inluave fuerit *δὲ τῆς τῶς τῆς καλῆς* audire. De libris autem & libellis istuc mittendis faciam omnino quod præscribis. Cappellus Bootio respondit: liber Salmurii excuditur. Ejus collega Amyraldus scripsit sermone vulgari eximiam Paraphrasim in Evangelium Joannis, quæ nuper admodum prodit. Bidalio a me dabitur cum duobus Tomis Petavianis. Minutum nihil habeo quod per cursores mittatur. Perge quæso de Salmasio aliquid narrare: nescio quare assidos Parisienses oblivioni mandaverit. Sed modo sciamus eum valere & aliquid se & Regina, apud quam degit, dignum commentari, satis erit nobis. Et a me si placet multam salutem: tibi quoque Vir Amicissime. Regina vero omnia facta & optata bene precari nunquam desinam; nec quæcunque jussit animo promptissimo & deditissimo exequi. Utinam autem paria votis meis ejus causa præstare possem. Vale & me amare perge tuissemper studiosissimum. Lut. Paris. xxv. Dec. c1515CL.

E P I-

*Isaaco Vossio.**Holmii m.*

Impatienter expecto fasciculum, quem reddere mihi debet nauta, qui cum a te accepit. Interea pascam mentem & oculos aspectu & lectione regiarum literarum, quas cum tuis heri accepi. Beasti me amicissime Vossi ingenti & inexpectata felicitate. Quid enim illis suavius! quid humanius! quid amabilius! In illis nemo me agnoscat, adeo est supra sortem meam, quod me tanto honore dignata sit; dum nempe iis verbis me compellat, quæ regiarum fortunæ minus convenire viderentur, nisi in tanta sublimitate magnum quoque esset etiam infimos comiter affari. Quam blande autem mecum agat cogitare non possum, quin animum meum subeat infinitæ virtutis admiratio. Cæterum Gallicam nostram linguam expedite eloquitur & cum summa facilitate & elegancia. Bene sit Suediæ, cui talem Dominam habere contigit, & diu habeat opto & precor. Non ausim autem ejus Majestati rescribere, nisi iterum auctor sis. Sed sciat quæso, me ejus futurum quamdiu vivam cultorem studiosissimum & ad omnia servitia paratissimum. Ante mensem Bidalio tradideram *Origines Menagii* per cursores uti significaveras, ad te mittendas; quas tamen insuper habitis monitis meis, misit tantum cum Manuscriptis codicibus Petavii Senatoris. Quod dico non ut ejus factum culpam, crassior enim est liber, quam ut per veredos mittendus fuerit, sed quia ita volueras, volo etiam mihi apud te constare officii rationem. Heri ingenti vulnere percussa est Gallia & præsertim Senatus noster morte Præfidis Memmii, Avauxii fratris, cui sex septimanas tantum superfuit. Iruallius trium fratrum natu minimus in dignitatis honorem succedet. Patrono suo orbatus Henricus Valæsius de Suedica profectioe facilius cogitabit & statuet. Bodini librum cujus meministi non habeo, nec habent Putciani: sed scio ubi extet & curabo statim atque eum habuero, ut diligentissime describatur. Interea vide de isto opere Magni Grotii judicium in collectione ejus Epistolarum ad Gallos epistola CLV III. pag. 431 & 432: & habeat in mandatis Bidalium mittendi per cursores, quæ per hujusmodi viam istuc destinabo. Salmasius vel non potest vel non vult ad nos scribere, Parisiensium videtur omnem memoriam abjecisse. Semel tantum, aut saltem bis, ejus uxor meam compellavit, ex quo Holmiam appulere: itaque rem mihi feceris gratissimam si de ejus rebus, & præsertim valetudine diligenter perscripseris. Amici te salutant, ego quoque, qui semper tuus ἐξ ὅλης τῆς καρδίας. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisior. xxx. Decembr. c1713c L.

CL. SARRAVIUS

*Davidi Blondello.**Amstelodamum.*

EXperientia propria edoctus, Vir Reverende ac Præstantissime, scio quanta sit boni fratris jactura: idcirco magis doleo vicem tuam, quod tui ad plures discessum lugere cogaris. Sed quid agas; hæc lege vivimus, ut quandocunque DEUS jusserit, voluerit, nos mori oporteat. Hanc fati necessitatem sensit heri Præses Memmius vetus amicus noster. A vauxii Fratris obitum ubi videt, *Durior*, inquit, *hic ictus, quam ut ei ferendo par esse possim, aut diutius superesse.* Septem tantum dies ægrotavit. Univerſa Gallia, sed præfertim Senatus noster, fert ejus obitum cum summo animi mœrore. Valebat enim auctoritate, & facundia cum usu rerum conjuncta, quæ ejus consiliis magnum pondus addebat. Iruallius Frater e tribus solus superstes, in dignitatis honorem succedet. Gaudeo istic esse Petavii *De Incarnatione* volumina; ex quibus cognosces num & quomodo te respondere oporteat. Nolim sane ut gravioribus omiſſis de istis cogites. Sed si aliquando id facere decreveris, de Salmasio nihil omnino tibi dicendum erit, sua ipse defendat: & appendicis vice responsio tua majori operi accedat. Utinam serio facias quod ais te meditari, ut scilicet Chiffletiana tua abicias. Improbus enim iste labor, quamvis omnibus Gallis utilis, paucis tamen gratus erit, quia pauci id est vel duo vel nemo, ejus meritum intelligent. Interea perierit tibi in eo opere multum temporis, quod melioribus deberi videbatur. Belleuzus paratus est istuc proficisci; sed dum eide viatico gaza regia non prospicit, lentum est omne istud negocium. Bene autem feceris si Hagam ejus videndi causa, postquam eo venerit, excurras. Est enim vir humanissimus, & qui viros eruditione insignes, qualistu es inprimis; magni facit. Quid in Suedia agat amicus noster, nondum scire potui. Ab incomparabili regni istius Regina accipi nudiustertius literas admodum civiles: & si quid in eis culpæ liceret, humanitatis & mansuetudinis excessum improbarem. Sed quia rarum est hoc in tanto fastigio vitium, ideo facile & nullo periculo omittetur. Valent omnes amici: valet etiam familia, quæ te cum tua salvere cupit. Ego inprimis, quem ut amare pergas etiam atque etiam rogo. Lut. Parisior. xxx. Decembr. C17 CCL.

EPISTOLA CCLVIII.

CL. SARRAVIUS

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

TRistiani Sanctamantii scriptum contentiosum, & non ineruditum hic habes; in quo bonus Sirmondus male habetur. Ita vivitur & difficile est servare modum. Mitto etiam *Vindicias Catholicorum Hibernia*, quibus multa

continentur hætenus ignorata, de istius regni rebus. Regalii *Commodianum* non misi; quia prodiit sub tempore discessus tui, paulo ante vel paulo post; quod definire non sinit morbus quo dudum laboravi. Nisi eum tecum abstuleris, facile erit eum istuc transmittere. Tradidi autem Bidalio haud ita pridem Gallicos libros quinque, ut eos compingi curaret, & istuc mitteret: *Hippolyti Cardinalis Estensis Negotiationes: Drelincurtii nostri Ecclesiastica Considerationes*, viro Christiano de morte cogitanti apprime utiles, opus est insignis pietatis: *Petri Launai Commentariorum in Epistolas Paulinas* tomos duos: *Ejusdem Paraphrasin & Expositiones in Apocalypsin*. Bibliographia Parisiensis anni superioris nondum absoluta est: quod ubi factura fuerit eam mittam, ut in ea videas, quos libros hic editos non habeas, & quos habere velis. Bodini liber quem rogas repertus est difficilis; nec extat in Bibliotheca Regia neque in Thana, aut Richekana, aut Mazarina. Neque Puteani fratres, neque Bignonius, neque Patinus, neque Moræuseum habent. Audio tamen haberi inter libros nuper fato functi Præsidis Memmii, quos ejus Vidua diligenter custodit. Operam suam mihi addixit Valesius, ut inde eum educat; quod vivente domino pœne impossibile fuisset, ita sollicitè sua sibi uni servabat, cum nullo communicanda. Interea nactus sum priorem librum e septem quibus opus constat, quem statim describendum curabo, & ad incomparabilem Reginam allegabo. Ei me semper commendatum quæso precorque. Nondum ejus navis oris nostris appulit. Doleo vicem Salmasii nostri, quem opto melius valere; Te vero semper optime, & me amare tui studiosissimum. Vale Lutetiz Parisior. XXI. Januar. CIO DC LI.

E P I S T O L A C C L I X.

C L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

SI qui sunt libri in hac Bibliographia, & erunt procul dubio aliquot, quos habere velis, statim atque monueris ad te mittentur. Qui dicuntur prodidisse hoc anno 1651. nondum prodire; sed brevi prodibunt & antequam rescripseris. Nondum advenit navis Suedica, quæ mihi tabulam Regiam adfert, & vereor ne ea æternum caream. Audio enim coactos nautas ad Angliæ littora appellere, ibi detineri: quo inhumano facinore, vota mea frustrata video cum summo animi mœrore. Valeat tamen incomparabilis Regina, Tu quoque Præstantissime Vossi, & me amare perge tui semper studiosissimum. Lutetiz Parisior. XXVIII. Januar. CIO DC LI.

Quas ad me mittes litteras, include fasciculo Bidalii, qui diligentius eas ad me curabit, quam soleant tabellariorum famuli.

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

BOdini de abditis rerum sublimium arcanis, hunc tantum quem jam mitto librum, primum hæcenus nancisci potui. Eum olim ex auctoris autographo, qui tum erat Joannis Cordesii, descripsit Ardisius vir doctus in Castelleto, quod vocatur, Consularius. Priusquam autem reliqua perfecisset, repetitus est liber, qui jam nusquam comparet. Dicunt Cordesii ex sorore nepotem eum secum in quendam Lemovicensem pagum asportasse: Sed quid isto nepote factum sit nescitur. Dicunt alii scriptum horribilis carminis visum flammis ultricibus esse datum: certe esse dandum, potius quam cum quoquam communicandum. Præfide Memmio vita functo fiet, ut majoris est, descriptio omnium ejus mobilium, quæ inter etiam librorum. Valesius suam operam pollicitus est isti apographo recipiendo, quod inde expectare par est. Quamvis enim omnem adhibuerim diligentiam in eo investigando neminem tamen novi, apud quem cubet vel lateat. Pergam tamen querere, & forsitan ejus compos fiam, quando de eo reperiundo spem, non sane curam deposuero. Superiora ita λεπτομερῶς explicare oportuit, ut scires me omnem movere lapidem, ut Maximæ Reginz inserviam; quod porro libenter faciam & cum summo studio. Aliud jam dicam, quod licet tene, tamen cum voluptate scribam. Uxor mea, partu novissimo filiam peperit, quam, sacro fonte dum abluitur, in honorem Summæ & Incomparabilis Reginz nominari volui CHRISTINAM. Factum id postrema die Dominica, Carentoni, in publico Ecclesiz nostræ cœtu. Quamvis enim sit Gallis nostris fere inusitatum istud nomen, is est tamen apud me ejus honor & reverentia, ut gavissus sim hanc mihi datam, imo natam occasione meam videro inferendi. Quærentibus autem quæ sit istius denominationis ratio, non invitus excurro in laudes divinæ vestræ Principis, cujus quoties filiam meam videro, meminisse juvabit. Nondum nauta nec proinde icon regia, aut numismata advenere; neque literæ: quæ omnia dudum impatienter expecto. Male sit istis Insularibus, qui tamdiu gaudia nostra morantur. Sciat quæso immortalis vita, sicut & fama, dignissima Regina, me ejus semper fore cultorem addictissimum. Vale tu & me amare perge. Tui quoque amantissimum. Lut. Parisior. III. Februar. C15 130 LI.

*Davidi Blondello.**Amstelodamum.*

Merito Menæti nostri acerbum & infelicem casum deploras, Vir Reverende & Præstantissime. Magna quippe in isto amico nostro jactura facta est.

est. Quid eo factum sit juxta cum ignarissimis scio, adeo varii de eo sparguntur rumores; qui tamen eo fere recidunt ἢ ὅτι κίναρτος, ἢ ὅτι πέπασεν ὑπὸ νῦ, utrumlibet sane miseratione dignissimum. Ejus pietatis insignis & in vera fide constantiz possum me jactare testem idoneum: quo fit ut quoties de eo cogito, cogito autem sapissime, toties animum meum subeat nescio quis horror humanz imbecillitatis, quando præsertim DEUS nos nobis permittit. Rivetus stadium suum decurrerat, & possit Ecclesia carere Schola Bredana, si ejus casu ruitura est: Tot enim in provinciis vestris sunt hujusmodi ἀγοαστήρια, ut sua copia laborent; satiusque sit ea redigi ad minorem numerum. Quid faciat in Suedia amicus noster ex tuis pœne solis literis intelligo: ipse enim videtur sibi silentium indixisse: nullas sane ex quo ibi degit ab eo habuimus. Rem autem mihi feceris gratissimam, si perrexeris me monere de iis quæ de illo cognoveris. Filia mea, quando & hoc scire desideras, dudum me fecit avum. Peperit enim Augusto præterito filium qui valet, & cum bono DEO vitaliserit. De studiis tuis nihil omnino scripsisti, quod tamen præcipue scire laboro: quando videlicet auspicator sis tuas publicas lectiones; quodque earum, quod etiam privataram tuarum lucubrationum argumentum; quæ quæso diligenter exponas mihi valde velim; num etiam Dalzei nostri opuscula prælo tuo commiserit Blavvius, nam Albertini grande opus præcedere debent. Heri & hodie omnia hic festivitatis plena, reverfis Franciscopoli Principibus captivis. In Senatu nostro Condæus & Contius fratres hodie sederunt, & debitas pro sua libertate nobis egerunt gratias. Tanto autem applausu excepti sunt, ut usque ad Fanum Dionysianum populus fere totus obviam effusus procurreret. Fasit DEUS ut hic reditus concordiam regiz familiæ sanciat, auctoritatem regiam firmet, pacemque cum privatam tum publicam procuret & pariat. Optote cum tua benevalere Lut. Paris. xvii. Feb. c15 13c LI.

EPISTOLA CCLXII.

SACRÆ MAJESTATI

Serenissima ac Potentissima SUEDIÆ REGINÆ

Holmiam.

SERENISSIMA REGINA,

Advolutus genibus tuis, apud Majestatem tuam suppliciter deprecor alteram hanc temeritatis meæ culpam; qua rursus audeo tibi esse molestus. Sed animum mihi addidit insignis & pœne uimia illa tua bonitas, quam eximiam haud ita pridem expertus sum, quando prioribus literis meis respondere voluisti. Tuis enim ita sum affectus, cum eas primum legerem, ut mei vix compos essem, adeo in eis omnia excelsa & laudabilia, supra famam & fidem. Postquam vero eas iterumque iterumque ex intervallo revolvi, animum meum subiit non vulgaris admiratio tot variarum virtutum in te congestarum. Ita enim te deprimis, ut semper Maxima sis & videaris: ita rursus dignitatem summam tuam tueris, ut vel infimis, quales

ego

ego imprimis, te æquiparare non dedigneris. Absit tamen a moribus meis, & sane abest quam longissime, ut ita mihi metum sim ignotus, ut intelligam excessum humanitatis tuæ. Non ibo per singula Epistolæ tuæ capita, sed unum tantum leviter attingam, quo tamen plenissime constet de ista tua incredibili humilitate, Gloriosum mihi fore arbitratus tueram, aliqua tibi inservire, ideoque ex animo totum me tibi addixeram. Tu vero me non ut Dominus servum, non ut Patronus clientem aut libertum, sed ut amicus amicum habere vis. Pace tua **DOCTISSIMA ET SAPIENTISSIMA REGINA**, me videris ignorare: Amicus enim tuus dici recuso: apprime gnarus discriminis quod intercedit inter fastigii sublimitatem, & hominis privati tenuem fortunam; & inter adeo disparata amicitiam convenire non posse. Sim ergo, quando ita gratum est, tuus, sed meis non tuis conditionibus; liceatque mihi pretium ponere rei & personæ meæ. Obsequio meo, quod proprium feci Majestati tuæ, utere, **MAXIMA REGINARUM**, sed ea lege qua tibi sum auctoratus. Possum quippe personam sustinere humillimi servi & obsequentissimi; non possum autem, nec si possim velim, alterius invidiosi nominis, quo nimis premerer. Imperabis ergo jure tuo, ego parebo libenter, & decorum mihi erit & jucundum mandata tua implere. Faciam certe quod poterō, sicut nuper feci in tibi comparanda libraria suppellectile Memmiana. Hactenus negat Præles Iruallius & reluctatur, quanquam civiliter: sed vidua binarum filiarum mater, rei familiaris augendæ, quamvis in re admodum lauta, studiosissima, favet empturienti Bidilio, qui egregiam, ut solet, Majestati tuæ navat operam, uti & Valesius in ea domo dudum familiaris. Hoc negotium cum tempore maturescet, illudque quantum fieri poterit calefaciam: sed nondum, ut ajunt, absoluto catalogo in quo lente festinatur, difficile sit certi aliquid ea de re pronunciare. Cæterum **DOMINA**, gratias ago tibi summas pro mukis tuis erga me beneficiis, Pro humanissimis **LITERIS PROPRIA TUA MANUSCRIPTIS**, pro **TABULA DIVINI VULTUS TUI**, & pro **NUMMO AUREO TUÆ CORONATIONIS**. Poteras ista seorsum distribuendo, plures gratiarum actiones mereri; Aliquis diceret manu oportuisse ferere, non ipso sacco. Tu vero liberalitate & magnificentia veterum & recentiorum exempla, non tantum provocas, sed etiam superas, novamque benefaciendi viam aperis, quam verendum non est ne nimis multi ingrediantur. In **LITERIS TUIS** jucundissimum fuit videre faciles doctissimæ tuæ manus ductus & elegantes apices. vulgarisque nostri Gallici sermonis facundiam ipsis indigenis parem: sed præcipue sublimia animi sensa & meram bonitatem gratissimum fuit cognoscere. In **DIVINI VULTUS TUI IMAGINE**, faciem vere dignam imperio, in qua gravitas cum comitate suaviter conjuncta est; libentissime intuemur. In **NUMISMATE TUÆ INAUGURATIONIS**, populorum omnium vota cælo tandem exaudita Majestati tuæ ipsisque gratulamur. Nec enim sacro-sanctus & splendidus iste Coronationis ritus, mera est, quod quidam somniant, cæremonia, quæ dicis causa

peragitur; sed est verum foedus, quod initur inter Principem & subditos: unde fit ut ille legitime praesit, illi vero debitum cultum praestare teneantur. Divitissime autem duret sacrum istud vinculum, quod nulla malignitate aut discordia solvatur: quin potius in dies fortius stringatur; ut tui populi, Te Domina, floreat & vigeant; Tu vero in illorum obedientia aeternum gaudeas, domineris, regnes foeliciter. Ita voveo & spero ego,

TUÆ MAJESTATI

Deditissimus ac devotissimus

C. L. SARRAVIUS.

Lutetia Parisior. XVII. Martii MDCC LI.

EPISTOLA CCLXIII.

C L S A R R A V I U S

Isaaco Vossio.

Holmiam.

Non sine ratione dubitavi, an Serenissimæ Reginae rescriberem: quamvis enim pro summa sua bonitate, non dedignata sit semel nostras legere literas, iisque respondere, verebar tamen ne saepius eam compellendo molestus evaderem. Cum vero tu, qui propius ejus animum nosti, suaseris hoc rursus subire periculum, arbitratus sum tuum consilium sequendo, me non posse errare. Rescribo ergo ejus Majestati, cui meas offeres, tunc cum mollissima fandi tempora, simul cum omni cultu & obsequio meo. Tandem aliquando *Εικὸν βασιλική*, meo nomine signata tua manu, in meas devenit: quam praecellere cæteris facile credidi, tum quia ita tibi affirmanti facile assentior, tum quia aliis duabus est formosior. Miror in ea *Εἰδὸν ἄξιον τεραιvid* & modestiam in vultu singularem. Nummos quoque accepi, quorum unum mihi servavi; reliquos vero Dallæo, Gujeto, & Menagio tradidi, qui ut putogratiasegerint. Haftenusaliquot libros majores tradidi Bidalio tibi mittendos: sed negat cursor illis sarcinas suas implere: itaque serius eos habebis, cum forsan iis perierit gratia novitatis. Omnium Elenchum Bidalio statim mittet. Memmianam Bibliothecam quod attinet nondum desperamus voti compotes fieri. Negat Praeses Iruallius, sed defuncti Vidua, bonarum literarum rudis, mavult eam vendere quam retinere. Sed quis est admodum locuples, vereor ne duras admodum conditiones apponat, quas tamen industria & patientia, quantum fieri poterit, e molliemus. Heinsii poemata & Claudianum etiam habuimus, pro quibus auctori pro sua liberalitate, & magis pro animo nostri semper memore gratias a teagi, ni grave est, velim: quod ut facias quaeso precorque. Salmasium nostrum opto bene valere: nullas adhuc ab eo Suedicas habuimus literas, quod faciet quando ei libuerit. Vale vir amicissime & praestantissime: & me amare perge Tui semper studiosissimum & amantissimum. Lut. Paris. XVII. Martii. MDCC LI.

EPI-

EPISTOLA CCLXIV.

C L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Bohemiam.*

Fatebor tibi uni crimen meum, quod vide ne dispalescat. Quem ad Serenissimam Reginam mitto catalogum manuscriptorum codicum Bibliothecæ Memmianæ, nescio an furatus sim, quia nescio an invita domina eum contrectaverim; certe ea infamia eum habui & descripsi. In eo neque laudatum *Varronem* inveni, neque desideratum *Bodini* Dialogum, quos procul dubio aliquis furripuerit. Venales sunt, sed in aurem tantum dicitur, nec auctioni publicæ permittuntur. Apposuerunt primo pretium, quod scribet *Bidalius*, erubesceret enim hæc charta si ei inscriberetur: postea dixerunt se aliquatenus diminuere paratos. Fecit autem hæc pretii iniquitas ut existimaverimus ego & *Bidalius* negotium esse trahendum, ut cognoscant nos non cæco affectu duci erga rem pœne ignotam. Quod enim mireris nondum potuimus ipsos codices inspicere, ut de eorum ætate, id est bonitate constaret. Quibus adscripti lineolam scias ita vocari in catalogo, quo usus sum satis mendoso. Sunt adhuc fere centum Gallici, qui apud me parvi pretii, apud vos vero nullius futuri sunt. Omnes tamen habendi sunt, quia illis ommissis nihil remitterent de pretio. Credat autem Serenissima Regina me omnem curam adhibiturum, ut voti compos fiat, ita tamen ut semper meminerim *Pliniani* dicti *Mala emptio semper ingrata est*; eo maxime quod exprobrare emptori stultitiam suam videatur. Vale & me amare perge Tui semper studiosissimum & amantiissimum. Lutetiæ Parisiorum xxv. Martii MDCC LI.

EPISTOLA CCLXV.

S A C R Æ M A J E S T A T I

*Serenissima ac Potentissima SUEDIÆ REGINÆ.**Bohemiam.***S**ERENISSIMA REGINA,

Mitto tibi quem hic habes, Catalogum Manuscriptorum codicum Græcorum & Latinorum Bibliothecæ Memmianæ: Sunt præterea aliquot Gallici, quæ res nostras spectant; nullius usus istic futuri. Omnino eximia est ista bibliotheca suppelles: sed ei ponitur pretium adeo immensum & iniquum, ut crediderim venditores velle abuti laudabili tuo desiderio eam comparandi. Itaque consultius & tutius judicavimus, trahere aliquot dies istud negotium, donec aliquid de isto suo malo animo remiserint. Hanc moram velis quæso patienter ferre SERENISSIMA REGINA, & rescribere ocyus quid nos facere oporteat; ut Tux Majestati ex præscripta formula inserviamus. Si tamen benigna affulgeat occasio, eam non sinemus elabi, certe nihil omittere; quo

quo isto thesauro cito potiaris. Certe eo digna sola videris cum eum habere tantum cupias, ut, postquam eo usa fueris, typographiæ beneficio, cum orbe literario communicetur. Hoc cedet magnæ tuæ gloriæ, & publicæ utilitati, cui nata & facta videris. Ego MAXIMA REGINA, summi beneficii loco deputo, quacunque in re tibi obsequi & obedire; votorumque meorum summa fuerit placere & servire Majestati tuæ; cui ab omnium bonorum largitore DEO OPT. MAX. omnia magna & fausta nunquam definam precari. Vale SERENISSIMA ET POTENTISSIMA REGINA & regna diu ac foeliciter.

TUÆ MAJESTATI

Deditissimus ac devotissimus
CL. SARRAVIUS.

Luætia Parisiorum xxv. Martii cld idc li.

EPISTOLA CCLXVI.

A MONSIEUR SARRAU,

Conseiller du Parlement de Paris.

MONSIEUR, Vos deux lettres que je receus hier m'ont donné des mouvemens si divers, que je me trouve empêchée de vous exprimer les sentimens qu'elles m'ont causé. Et puisque vous avez pris la peine de me rendre de si bons offices, sans que je les aye mérités, je me vois engagée de vous en témoigner ma reconnaissance. Je desirerois de pouvoir le faire dignement par la présente, encore que je ne pretende pas de m'aquitter à si bon marché envers vous. Je vous proteste que je n'ignore pas combien je dois estimer la generosité, qui vous porte à travailler avec tant d'affection à servir une personne, qui en est si indigne que moy; puisque par aucun mérite je n'ay pu prétendre à vous obliger de prendre tant de peine pour mes affaires. Vous m'avez voulu témoigner par l'achat de mes MSS. que je ne m'estois pas trompée, lorsque j'esperois de vostre generosité, l'effet des protestations que vous m'avez faites. Je vous prie de croire celle que je vous fais a présent, & de ne donner point de la resolution, que j'ay prise de rechercher avec soin les occasions, par lesquelles je puisse m'aquitter envers vous. Si je le fais jamais au point que je le desire, je m'assure que vous n'aurez point sujet de vous repentir de m'avoir donné quelque lieu en vostre affection. Au reste Monsieur, je vous diray touchant la Bibliotheque que vous marchandés pour moy, que ceux qui s'en veulent desfaire sont injustes d'en demander une somme qui estonneroit tout autre que moy. Je vous laisse la disposition d'accorder avec eux, & d'en faire le prix. Mais sur tout Monsieur, ayés soin que l'on n'oste aucun MS. des Anciens. J'ay oüy dire de ceux qui ont connoissance de cette Bibliotheque qu'il y avoit un Varron que je ne trouve pas dans le Catalogue. Ce qui me fait apprehender que l'on n'ose celuy là, & d'autres de mesme importance. Mais je m'en remets tout a fait à vous, & j'espere que vostre soin me rendra
entie-

entièrement contente. Cependant Monsieur vous m'obligerés de commander à mon Marchand, qu'il dépeche mon navire, & qu'il ne me prive pas long-temps de ce que j'attens, afin que je puisse avoir icy quelque goust des belles choses dont vostre belle France abonde. J'ay commandé au Sieur Vossius de vous prier de ma part, de me faire avoir un Secrétaire, qui soit sage & fidelle; & qui soit pourveu des bonnes qualités, qu'il vous a amplement dépeintes dans sa lettre. Si vous prenez la peine de me satisfaire en cette rencontre, je vous seray obligée toute ma vie, comme d'un officé le plus signalé qu'on me puisse rendre. Voyés Monsieur avec combien de rigueur s'use du pouvoir, que vous m'avez donné sur vous. Vostre civilité l'excusera puisque vous voulez que je fasse ainsi. Pour moy, je desirerois que cette façon d'agir vous fust importune, afin qu'il me fust permis de vous traiter en amy; Car je vous ay accepté comme tel dès le premier moment que je receus vos protestations. Mais puisque vous ne le voulez pas; je veux différer de vous donner l'amitié d'une Reyne, puisque celles des Rois sont toujours suspectes, jusqu'à ce que la mienne puisse estre hors de soupçon. Alors vous connoistres que malgré tous les changemens j'auray pour vous une affection inébranlable, & une estime telle, que je dois avoir pour vostre mérite: Es que je suis.

CHRISTINE.

De Stocholme le xii. Avril 1706 LI.

E P I S T O L A CCLXVII.

T A N . F A B E R

Claudio Sarravio.

Latiniam.

P. Ovidium Nasonem tibi in amoribus esse cum accipio, Clarissime Sar-ravi, non possum, ita me dii ament, non mihi plane & ex animo gratulari, quando ea re factum esse video ut rivales simus. Quem autem magis lepidum, venustum magis, *bonarumque*, ut ait ille, *artium magis principem colamus?* Sane, nisi me animus fallit, neminem. In eo enim Charites & suaviores Musæ quid efficere possint, expertæ videntur. Sed illum pro dolor! & librariorum oscitantia, & deteriorum seculorum incuria, tot maculis tarparunt, vix ut locis aliquot possit agnosci, cujus tamen olim

In toto nusquam corpore menda fuit.

Ac ne te pluribus morer, quis, nisi plumbeus, ferat eam labem, quæ his versibus aspersa est:

Tristium Eleg. 2. Lib. 4.

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,

Quæ bona progenies digna parente fuit.

Nemini, opinor, qui vel tantillum quid sapiat, erit dubium, quin scripteris poetarum ingeniosissimus, *Quæ bona progenies digna parente vult;* hac sententia, Drusum Neronem olim in Germania novum sibi cognomen peperisse,

Kk

quod

quod ejus filius, digna tanto patre progenies, tulit quippe qui Germanicus Cæsar dictus sit (eum autem in primis coluit noster.) Itaque adeo cognomen Germanici meruit Drusus pater, filius tulit. Sic Asinius Pollio ab Salonis Dalmatiz expugnatis Salonini cognomen ferendum filio transmisit: &c.

Quis autem satis pro dignitate defleat locum hunc Ponticorum L. I. I. Eleg. v. ad Solanum;

*Surgit fulco juvenis cognomino dignus,
Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis;
Dumque silent; astat; status est vultusque disertis;
Spemque docens docta vocis amicus habes.*

Ibi interpretum mira ἀφασία est; neque injuria; quando posteriores duo versus in mendo cubant, ita scilicet Musis approbantibus restituendi:

*Dumque silens astat, status est vultusque disertis!
Spemque decens docta vocis amicus habet.*

Quo nihil esse potest venustius. Hæc autem διανότης vis est: Ubi in suggestum ascendit Germanicus Cæsar, ut μελετην aliquam rhetoricam pronunciet, facile cuivis apparere, vel ex ipso corporis statu, vel ex modesta illa compositaque vestis εὐαρμοσύνη, miræ cujusdam singularisque facundiz orationem esse ab illo expectandam. Quod quin tibi placeat, Vir Clarissime, qui tuus in his litteris genius est, nullus dubito. Verum nisi molestum est, quid illud, quod Eleg. I. I. I. ad Maximum legitur?

*Quaque ita concussa est, ut jam casura putetur,
Restat adhuc humeris fulta carina tuis.*

ὦ πόποι! Carina casura! quo tandem? nisi fortean in chaos Hesiodeum, dein carina fulta humeris. χελιδόνων μυσσεία. Lege mihi fidenter, idque manducante Ovidio;

Restat adhuc humeris fulta ruina tuis:

Ipsomet, inquam, Ovidio præeunte; quippe qui alibi dixerit

Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est.

Qui locus est huic plane germanus. Verum, Sarravi Clarissime, quando non erubescit Epistola, & jam gnauiter frontem perfricui, non possum facere, quin de quodam Platonis loco agam, priusquam scribendi finem facio, sed tamen, quoad ejus poterit fieri, paucissimis. Locus ipse est. H. Πολυτίμος edit. Stephanianæ p. cccclix. Læmarianæ autem ccccxlii. εἴη δ' αὖτ' ἡ ἐξουσία, ἣν λέγω, πιαδέε μάστιγι, εἰ ἀντιῶ γένοιτο οἷον ποτὶ φασὶ δύναμιν τῷ Γύγῃ τῷ Λύδῃ προσηγῶ γενεαδῶ. εἶναι μὲν γὰρ αὐτῶν, &c. Vides quid sit, Clarissime Sarravi. Ut autem quod sentio dicam, sic habeto. Nunquam non miratus sum, locum adeo illustrem à viris doctis olim emendatum non fuisse (nam hodie quidem qui hosce libros legant, sunt perquam pauci.) Ceterum a veteribus libris nihil auxilii quidquam est. Et ita plane in codice illo legebatur, quo usus est Clarissimus Ficinus; nam ille alter Interpres, Serranus, inquam, scis ipse, vel re ipsa expertus, vel Casauboni auctoritate admonitus, (ejus enim com-

men-

mentarium in Theophrasti characteres legisti) quam imparatus ad hanc interpretandi tanti scriptoris provinciam accesserit: Quamobrem omnia sunt ab ingenio & diligenti Platonis lectione, nec non Ciceronis testimonio petenda. Primum omnium agitur de mirabili illo annullo; quem oblatum fuisse τῷ ἔ Γύγῃ παρορνῶ, nullus est qui e veteribus dixerit. Itaque nihil quidquam causæ esse videtur, quin audacter affirmemus locum hunc esse corruptum. Sed dixerit fortasse quispiam, Platoni aliam, quam quæ apud posteriores scriptores invaluit, παρορνῶσιν sequi placuisse. Verum id fieri haudquaquam potest. Nam infra lib. videlicet X. hunc ipsum locum respiciens & ad ipsum nos remittens, scripsit, ἀλλ' αὐτῶν τὴν δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον εὐρομεν, ἢ ποιητῶν αὐτῇ τὰ δίκαια ἰάν τ' ἔχη τὴν Γύγῃ δακτυλίον, ἰάν τὴ μῆ. Præterea M. Tullius, qui locum superiorem libro de Officiis tertio transtulit, aliter scripsisse Platonem, probat. Ita enim ille: *Satis enim nobis, (si modo in philosophia aliquid profecimus) persuasum esse debet, si omnes deos, hominesque celare possimus, nihil tamen avaræ, nihil injuste, nihil libidinose, nihil incontinenter esse faciendum. Hinc ille Gyges inducitur a Platone; qui, cum terra discessisset, & cetera; quæ ille verbum de verbo expressa extulit; sed nil opus est transcribere. Quamobrem ut ne quid in hac re operæ ponamus amplius, lego & suppleo, τῷ Γύγῃ Κροίσῳ ἔ Λύδῃ παρορνῶ γενέσθαι. Gygi, qui unus ex Cræsi Lydi majoribus seu progenitoribus fuit. Cræsi autem stemma a Gyge repetere non vacat. Nam id cuius ex Herodoto perquam facile factu est. Verum hoc abierit; nunc autem*

εἰ ἰθέλεις ἔτερον σὺ λόγον ἐκκαρρυφώσω
 ἔν καὶ ἐπιπαμίνας - - - -

Locus enim est in Curculione Plautina Act. 1. Scen. 1. non corruptus ille quidem, sed plane, audiant licet interpretes, a nemine intellectus.

*P.H. Nunc ara Veneris hac est ante harum fores,
 Me inferre Veneri vovi jam jentaculum.*

P.A. Quid antepones Veneri a jentaculo?

P.A. Me, te, atque hosce omnes. P.A. Tum tu Venerem vomere vis.

Ex istis verbis, *Me, te, atque hosce, &c.* quæ delirantis sunt, ut fatis apparet, nil difficilius quam responsionem Palinuri intelligere, scil. *Vis igitur Venerem vomere*; neque se hinc expedierit Oedipus. Ubi nihil video mihi apud interpretes subsidii quidquam esse, (ita perspicaces, ita Lyncei sunt) nil ego melius fore opportuniusve judicavi, quam si versum illum Græcum olim (comœdia enim hæc, ut cæteræ Plautinæ, Græca est) sua lingua denuo cuderem; fore sperans ut aliquis locus conjecturæ sese aperiret. Statim itaque sumpto in manum stylo jambicum trimetrum reposui, quem ego arbitror ipsissimum esse, qui a Comœdiæ auctore (quicumque ille sit) scriptus fuerat. Totidem enim vocibus Græcis plane redditur, quot a Plauto Latinis conversus est. *audire atque togam jubeo componere.*

Φ. ἐμὲ, σὲ ἢ τῆς. ΠΑ. τὸν γὰρ Ἀφροδίτην θύλας
 ἐμέου - - - Id ubi video, ὦ πόποι exclamo, istuc ipsum est quod
 quaeris. Videlicet venustula res est Graece, & argutiolam plane vernilem
 (servus enim loquitur) redolens, allusio facta ad ἐμὲ σὲ, reddita autem per
 ἐμέου quod *vomere* est. Cæterum & imprudenter & infeliciter hæc a Platone
 conversa videntur. At interim me hominera ineptum, & rusticæ cujusdam
 simplicitatis scilicet; qui cum ne nomen quidom meum fando unquam audie-
 ris, neque ullum ad te aditum habeam, nisi quem singularis tua in omnes qui
 literas amplectuntur, benevolentia aperuit, tam iaverecunda tamen libertate
 utar, ad te ut scribere hæc nugas non dubitarim. Sed enim cum magna mihi
 religio esset id facere, vicit meum aut metum aut pudorem, Clarissimorum
 virorum L. Cappelli ac M. Amyraldi consilia; qui quanta tua sit humani-
 tas experti, ita mihi persuaserunt, nunquam fore ut indigne ferres, si quid
 hujus generis mihi apud te permitterem. Eorum itaque auctoritate me tue-
 bor, & si quid in his literulis possim, ad te mittam, modo si meum hunc
 conatum tibi non ingratum accidisse intellexero. Vale. Salmurii. XIV. Cal.
 April. CIO IOC LI.

E P I S T O L A C C L X V I I I .

C L . S A R R A V I U S

Isaaco Sarrauo.

Salmurium.

E Legantissimam & doctissimam, Mi Fili, accepi ab Eruditissimo Fabro
 epistolam. Meministin' cum istuc proficisceris me cum tibi inter eos
 quos colere deberes præcipue commendasse. Sola tamen fama cum mihi indi-
 caverat, quem non arbitrabar istud scientiarum culmen attingisse. Jam vero æ-
 minem de ejus meritis interrogabo, quin alios docebo & confidenter prædica-
 bo tanti viri omni laude dignas virtutes. Non enim tantum castigate & ornate
 scribit, sed auctorum sensus reconditos eruit solemter, & candide proponit &
 perspicue explicat. Qui has omnes dotes possideat, verum dico, novi nemi-
 nem. Vide, Mi Fili, ut in ejus amicitiam quoquo modo vel irrepas vel irum-
 pas, nec ullo meliori compendio tuas subsecivas horas prodegeris. Quas
 ad eum scribo offeres cum omni opera mea, quam ei libentissime impendam.
 Num pergas insinuare te in Philosophiam cum voluptate intelligam. Hoc sit
 tuum *λεγον: παρέργυ* vicem jam obtineant, quæ olim præcipua erant utrius-
 que linguæ Latinæ & Græcæ assidua pœne consuetudo & familiaritas. Nec
 Ebræam omiseris, quæ omnium non solum prima & antiquissima & proinde
 præstantissima, sed etiam sola divina, est & hæcenus in sacris Bibliis ab omni labe
 immunis. Stilum præcipue exercere juvet. *Latine loqui est in magna laude
 ponendum*, inquit Cicero. Et qui laudis hujus cupidine non tangitur frustra
 eruditi nomen speret. Vale & me ama, tui semper, si mereberis, amantissi-
 mum. Lutetiz Parisior. XXIX. Martii. CIO IOC LI.

EPI-

EPISTOLA CCLXIX.

CL. SARRAVIUS

Tan. Febro.

Salmarivum.

IN deliciis mihi suo merito semper habitum Ovidium Nasonem, in posterum si fieri possit, magis adhuc diligam; eo quod tibi præbuerit occasionem me compellendi, nostræque notitiæ & amicitiae primum gradum fecerit. Non heri tamen aut hodie denum mihi notus es, Vir Doctissime & Præstantissime, sed tua pridem mihi audita eruditio, & cognita virtus. Quantum in lingua Græca & Latina supra doctorum vulgus sapias, & valeas, nemo fere hic ignorat. Ipse ego filio mandaveram cum istuc proficisceretur, ut quidvis tentaret, quo posset tibi fieri familiaris; certus eum ex tuo consortio nunquam nisi doctiorem & meliorem decessurum. Hunc igitur quæso meum amare velis: & pati ut de tuo plenissimo & exundante fonte aliquando os proluar, auribusque hauriat, semper & ubique profutura. Quod vero me occupaveris elegantissima & doctissima tua epistola, gratias habeo magnas & si possem referrem. In ea miratus sum, & mecum non pauci quibuscum eam communicavi, puritatem sermonis singularem, iudicium solers & accuratum, & sagacitatem in veris Auctorum sensibus indagandis eximiam, ut constat ex quinque locis feliciter restituis. Bonæ enim mentis plane vacuus sit, nec harum litterarum ullum guttum habens, qui statim *εὐχαρίαν* tuam non perspiciat. Utinam autem Critico tuo punice expositum totum illum Poëtam haberemus: tum certe cuiusvis animadversionibus facile careremus, nedum illius viri, qui decem abhinc annis inani tuarum expectatione nos lactat. De tuis quoque in Platonem & Plautum eruditissimis Observationibus tibi gratulor, mihi gaudeo. Cæterum perge nos huiusmodi munusculis beare, quæ grata manu magisque grato animo accipiemus. Sed te beatum cui vacat ista meditari, & penitissime scrutari. Hunc fundum si diligenter colere pergas, uberrimos inde gloriæ & famæ fructus colliges. Ego quantum potero laudabiles conatus tuos cum utilitate publica conjunctos iuvabo & promovebo. Ita credas velim, Mi Faber, meque ex animo semper fore tui studiosissimum & amantiissimum. Vale.

Lut. Paris. xxxix. Martii. c10 10c LI.

EPISTOLA CCLXX.

CL. SARRAVIUS

Davidi Blondello.

Amstelodamum.

Contuli dubia tua cum Pontificia Bulla editionis Romanæ; quam ipsam ad te misissem, si mea fuisset: sed quia necesse fuit eam restituere, idcirco hisce animadversionibus contentus esto. Pag. 3. tuz editionis legitur, ut ais, *accepimus quod per plures annos Osnabrug.* In editione Rom. sic habetur ac-

cepimus quod per complures unius *Osnabrugis* die vi. Augusti. Verum autem paucis quod desiderari existimas non habetur ibi, sed habetur postea. Ibi dem *pactis turnis ac juribus*: editio Rom. habet, *rebus, bonis, ac juribus*. Pagina tibi quinta, *tenores etiam veriores & datas*: ita etiam habet editio Romana, totidem apicibus. Data dicitur xxvi. Novembris Pontificatus anno quinto. In editione Rom. quam vidi nulla legitur facta publicatio. Hæc tantum habeo quæ rescribam ad tua quæsitâ. Dicunt *Salmasium* nostrum in *Suedia* periculossissimo morbo laborare, quod valde me cruciat. Bene est quod *Recitationes* tuas inchoaveris; sed melius erit in iis pergere, & tandem aliquando *Spartam* tuam ornare. *Sirmondus* de *Pœnitentia* publica commentatiunculam edidit: addiditque tractatum, quo docet, quod & verum est, olim panem communem usitatum fuisse in *Sacramento Eucharistiæ*. *Audomarus Talæus* noster fortem ad *Reginam* habuit *Orationem*, ex auctoritate *Senatus* nostri, contra *Cardinales*, etiam *Gallos*: publicabitur & eam ad te mittam. Interea Vale cum Tua & nos amare perge tui semper studiosissimos & amantissimos. Lut. Parif. Cal. April. c15 15c LI.

E P I S T O L A C C L X X I .

C. L. S A R R A V I U S

*Isaaco Vossio.**Holmiam.*

PRidie quam *Lutetia* in hanc *Cenomanorum* urbem venirem a *Senatu* nostro delegatus, *Vir Præstantissime & Eruditissime*, vidi *M. B. codices MSS.* ut proculdubio tibi scripserit *Bidalius*. Quod tum autem mihi non licuit negotiorum mole oppressus, id jam faciam. De iis ergo dicam ut est in *Proverbio* *Θησαυρὸς ἀνδραγωγῆς*. Sed revera minuit præsentia famam, nec ii sunt quales fama eos prædicat. *Græcorum* enim plerique sunt chartacei; pauci omnino, quinque, credo, aut sex in membrana scripti, nec omnes valde antiqui. Ii enim, quos chartaceos dixi, vix excedunt ætatem captæ *Constantinopolis*, quo tempore multi *Græculi* per *Europam* divagantes, secum aliquot libros asportarunt; quos tenuis victus aut pecuniæ ratione in gratiam eruditorum & curiosorum describebant. *Latinorum* plures quidem sunt membranacei sive in pergamena exarati, qui tamen quartam aut quintam eorum partem vix faciunt. Ex *Catalogo* videris eorum qualitatem, quantitatem, quæ non accedit ad sextam partem *Petavianorum*. *Gallicos* enim parvi facio. Audio tamen non esse vanales nisi *xlv. m.* libris nostratibus; quod sane iniquissimum pretium mihi videtur. Suasi *Bidalio* ut offerret *xx. m.* quamquam & hoc adhuc imensum est & abnorme. Sed quia res nobis est cum *D.* quæ ideo tantum vendit, quia grandem pecuniam inde sperat: Et *Serenissima Regina* videtur hanc librariam supellectilem avidè expetere, existimavi posse eo usque istam annenam incendi. Si præterea aliquid faciendum sit, ipse præscribes ex mandato *Sapientissimæ Reginæ*. Mihi quippe pudendum aliquatenus visum est ex co-

rum

rum *φιλαργυρίῳ* ita pendere, ut simus postea omnibus ludibrio, quasi verum vel etiam, ut ajunt Jurisconsulti, affectionis pretium ignoraverimus. Potest autem suo jure Regina imperare quod libuerit: Et quod nobis probrosum esset ipsi laudi cedit, Pecunia scilicet venditores pene obruere, ut istud quidquid est sibi acquirat. Quicquid autem contra sentias Bodini Dialogus, cujus primum librum misi, is est quem postulat Serenissima Regina. Quæ enim Judaicam & Christianam Religionem spectant habentur in sequentibus. Repertum est ejus apographum M. sed nolunt illud communicare, imo nec ipse vidi: servatur enim velut pretiosissimum *κεμήλιον*. Bibliothecæ Cluniacensis liber non facile reperitur. Statim atque in Urbem rediero, quæretur diligentissime. Sacræ Majestati semper me serio & ex animo commendatum volo. Quod ut fedulo facias, rogo precorque. Vale. Ama nos, charosque habe, qui te plus nostris oculis amamus. Apud Cenomanorum urbem XI IV. April. CIO DC LI.

E P I S T O L A C C L X X I I .

A M O N S I E U R D E S A U M A I S E .

à Leyden.

MONSIEUR,

Votre Lettre sur le Livre de Mr. Bochart est excellente, & si je l'osois communiquer au principal intéressé, sans doute qu'il en feroit estime. Mais il vaut mieux que cela se passe directement entre vous deux, sans entre-metteur. Comme il ne sçait pas la Langue Persique, il peut s'être abusé en ce qui concerne ce país là. Il a appris depuis quelques mois la Langue Ethiopique ou Abyssine; par le moien de laquelle il dit que s'il l'eût sçu, il eût corrigé quelques endroits qu'il a mis dans son livre. Au fond son dessein n'est pas de montrer que les Phaniciens ont changé tous les noms des lieux où ils ont été: mais de montrer jusques où se sont étendus les navigations. Ce qu'il montre par les origines des noms des lieux tirez de cotto Langue. Il sera bon que vous lui donniez occasion de s'en expliquer plus clairement. Je m'étonne que vous appelliez fondemens ruineux ce qui est pris de la Bible. Que les Chananéens aient été chassés de leur país par les enfans d'Israël le V. T. le dit. Où s'en sont ils allez? C'est ce que Monsr. Bochart montre par les noms, qu'ils ont apparemment donne aux lieux où ils ont séjourné. Mais il vaut mieux vous laisser à demêler cette querelle avec lui. Seulement je vous prie qu'il n'en paroisse rien en public. Vous avez dans cette ouvrage là des temoignages en grand nombre de l'estime qu'il fait de vous; dont se seroit le mal reconnoître, que de le traduire & d'écrire contre le consentement universel des doctes, ou qui sont estimez tels. Quant à *ἑξῆς* je le croiois seulement pluriel, & il est aussi singulier. La difficulté en a été mené par les anciens Grammairiens Grecs, qui la résolvent par là que *ἑξῆς*, *πέντες* &c. sont de la 3. personne du singulier & du pluriel. C'est ce que j'ai appris depuis celle que je me donnai l'honneur de vous écrire sur cette question. La fin du Parlement. ou. nous.

Som-

Sommes m'excusera si je ne vous entretien plus longuement, vous baisant au surplus tres humblement les mains, & à Madame, comme fait ma femme à tous deux. Et se suis de tout mon cœur.

MONSIEUR,

Votre tres humble & tres obeissant serviteur.

SARRAU,

à Paris ce xxix. Aoust. c1c 156 XLVIII.

EPISTOLA CCLXXIII.

A MONSIEUR DE SAUMAISE

à Leyden.

MONSIEUR,

LE jeune Heins n'est pas encore parti. Je ne le visite point chez lui pour l'interroger au sujet de la votre, si c'est lui qui a mandé à son pere ou à son beau frere ce que ce dernier a écrit dans sa réponce contre vous. Je ne laisserai pas de vous dire, qu'il y a quelque tems ce jeune Heins m'étant venu voir, il me demanda si ce n'étoit pas à moi que vous usiez écrit, que son pere vous avoit avoué être l'auteur du Livre contre Monfr. de Croy. Je lui répondis que non, & que je ne croiois pas que vous vécutissiez ensemble en cette confidence, pour sçavoir de lui & de sa bouche les choses qu'il ne détrois pas être sçûs. Et je m'hardai jusques là de dire que je croiois avoir autant de part en vos secrets qu'aucun autre de France: & que s'il y avoit quelque chose de cette nature, vous me l'aurez aussi tost fait sçavoir qu'à qui que ce fût. Cela ne passa pas outre. Pour les submissos precatores Mr. Menage croit que cela le regarde. Il a voulu bien vivre avec Heraut, Sengeber, Fabrot, Heins le jeune & avec tout le monde, ce que je ne puis pas blâmer; mais il est bien difficile d'en venir à bout. Il est arrivé que Sengeber, comme j'us empêché la vente du Puis d'imprimer son livre, a été obligé de le faire à ses dépens. Il est pauvre & n'a pas eu de quoi fournir le dernier quatrain, ainsi la besogne est demeurée imparfaite. Sengeber a demandé en argent à Menage vingt pistoles à emprunter, mais il ne les lui a pas prêtées: de honte qu'il en a, il s'est abstenu depuis deux ou trois mois de voir ni Menage ni Heraut. Ce dernier à creu & dit que c'étoit lui qui l'avoit prié de supprimer son livre en votre faveur, ce qui est tres faux: car il semble qu'ils ne soient plus amis, & Menage me disoit encore hier que Sengeber, qui le venoit voir tous les jours, depuis plus de deux mois n'avoit mis le pied chez lui. Voilà l'histoire, la suite est qu'Heraut ayant découvert à quoi il tenoit que le livre de Sengeber ne sortit au jour, l'a fait chercher pour lui offrir l'argent, que Menage lui a refusé. Je ne sçai s'il l'a trouvé & je croi qu'oui, à ansant qu'on m'a dit que l'Imprimeur continuoit à travailler, & avoit le reste de la copie de Sengeber. Heraut devient tous les jours plus facheux: il a fait un gros & immense Ecrit, cherchant de tous côtez à vous reprendre & à vous mettre en colère, ce dit il, & en lit des pages & des Chapitres

pitres entiers à tous venans, qui en prennent leurs divertissemens, comme vous sçavez qu'on prend plaisir à ouïr des médisances. Je vous ai écrit ce que dessus parceque vous l'avez désiré & pour vous complaire. Auresse je ne doute point que toutes ces picqueries ne vous chagrinent, & ne troublent votre repos. C'est tout leur dessein & ils obtiennent à leurs fins, comme nous disons au palais. Mais vous devez une bonnefois fermer les oreilles à toutes ces médisances là, & vous venger d'eux en faisant des ouvrages dignes de vous. Car quand on voit une pièce sortir au jour, qu'on dit être de vous, on y court comme au feu, & lors qu'on n'y voit que des vetilles & de menues questions, quoique traitées avec erudition & recherchées avec soin, on ne laisse pas de dire; à quoi s'amuse ce grand homme? est ce là ce que la posterité doit louer? est ce là ce qu'il nous a promis & que nous attendons de lui? Tous ses livres sont remplis de promesses magnifiques, de Traitez & de commentaires sur Pline, sur Tertullien, sur le Nouveau Testament, sur Dioscoride, & il nous donne des pièces contre des gens de neant, & qu'on sçauroit à peine être au monde, s'il ne leur faisoit l'honneur de les mettre en credit. Je sçai vos réponces & tâche de les faire valoir. Mais je trouve peu de personnes qui les agrée. Il devoit, disent ils, mépriser toute cette racaille & s'en défaire une bonne fois. Ne dites rien à un chien qui abbaie, il est obligé de se taire, mais si vous l'irritez, il recommence de plus belle, & argmente sa clabauderie. Je vous prie de m'excuser si je vous entretiens de choses facheuses: mais ces discours battent si souvent mes oreilles, que je suis contraint malgré moi d'en faire rejaillir quelque écho jusques à vous &c.

à Paris ce 13. Avril.

Votre &c.

SARRAU.

E P I S T O L A C C L X X I V .

A M O N S I E U R D E S A U M A I S E .

a Leyden.

M O N S I E U R ,

J' Ai souffert en lisant votre dernière & prend cette plume avec peine pour y répondre. Neanmoins pour ne me pas manquer à moi même j'ai cru le devoir faire, & espere m'y comporter avec telle moderation, que me tenant sur ma defensiva, vous reconnoîtrez que si je me plains, ce n'est pas sans raison. D'abord vous dites que vous ne sçavez pas de quoi je me plains de vous. Je vous l'avois marqué assez précisément, & le repeterai icy puisque vous l'avez oublié, ou ne l'avez pas voulu lire dans celle à laquelle vous repondiez. Je me plains de ce que vous m'accusez de vous fouler aux pieds, & de relever les autres, & tout cela sans grande connoissance de cause. Que je mesure les auteurs à l'aune de mon affection. En quoi vous me faites passer pour un passionné d'un part, & pour un ignorant & fat de l'autre. Pour le dernier je passerois

serois assez tôt condamnation, encore que je puisse dire, que les matieres dont il est question, & qui ont donné sujet à ce démêlé, ne soient pas si relevées, que ma mediocre capacité ne les puisse entendre pûr en dire mon sentiment après les autres. Pour la passion, si vous la prenez pour une ardeur & pour une inclination à defendre ce que je crois veritable, je l'avouërois encore tres volontiers: & les esprits tiedes ne sont pas selon mon humeur. Mais en ce que vous me pretendez aveugle & inique, c'est où je croi qu'est l'offence, jointe avec un affecté mepris.

Vous vous plaignez que je dis que vous voulez dominer par tout, & que je dis qu'un docteur en droit a en raison de vous appeller le tyran des lettres. Pour le dernier chef, je ne l'ai ni dit ni écrit: je prend droit par mes lettres, & ne sçai qui est ce docteur en droit dont vous parlez. Je voas ai bien dit qu'un quidam, car je ne croi pas l'avoir ni nommé ni designé, disoit, qu'Heins étoit le Prince des docteurs & vous le tyran, par ce que vous les gourmandiez. Sur quoi je n'ai point dit mon avis. Pour la premiere partie, que vous voulez dominer par tout, je ne sçai pas au vrai si ce sont mes termes: mais tant y a quand ce les seroient, je n'aurois pas peut être trop mal rencontré. Je ne voi rien qui vous contente de deça, ni dela, & c'est où je pourrois vous rendre vos paroles; que vous foulez tout aux pieds. Je laisse ceux de vos quartiers & me contente de ceux de notre France: L'un defend une opinion, dont il recevra avec ceux qui lui adherent de la honte & de la confusion: L'autre bâtit tout son édifice sur un fondement faux & tres faux. Pour le dernier, vous le renverserez uno flutu. Pas un de ces Messieurs là n'a jetté aucune pierre en votre jardin, au contraire ils y ont planté des fleurs & vous en ont couronné la tête. Voila la reconnaissance qu'ils en reçoivent. Il me semble que c'est vouloir dominer par tout & abbatre tout. Vos raisons vous semblent excellentes, & je ne nil pas qu'elles ne soient telles, que souvent elles ne portent coup. Mais le vent Borée n'abat pas toutes les tours contre lesquelles il souffte: & souvent après avoir bien fait du bruit, il se trouve qu'il n'y a qu'une ardoise de cassée.

Vous ajoutez, pour ce qui est de la Grace Universelle; je ne suis pas seul de ce sentiment: que plusieurs Eglises de France & toutes celles de voire Hollande, & même quelque Ministre de Paris tient votre parti. Si vous n'êtes pas seul de votre avis, aussi ne suis je pas seul du mien. Si vos doctes voas defendent, les miens ne m'abandonneront pas, & je n'ai pas appris que le nombre doive prevaloir à la raison. S'il est besoin pourtant de compter, notre parti ne se trouvera pas dénué; en sorte qu'on n'en puisse faire un gros considerable d'anciens & de modernes, de vivans & de morts, dont les noms & la memoire sont en bénédiction. Pour ceux de Hollande s'ils veulent prendre patience, ils auront leur fait. Mais pour celui de Paris que vous pretendez être de votre côté, j'en doute fort avec votre permission. Nous avons oui de nos oreilles ce qu'il en a dit en plaine chaire, & qu'il a depuis fait imprimer de son propre mouvement, a fin de croire le contraire de ce que vous me voulez persuader.

L'E.

L'Écrit de Mr. du Monlin paroitra, ou verra ce qu'on aura à faire. Mais ce bon homme emploie mal la santé, que Dieu lui a redonnée. On dit qu'il n'a fait que rapetasser un Écrit à la main, qu'il avoit fait dez le Synode d'Alençon: la reponce en étoit toute faite dez le même tems, & puis qu'il a trouvé à propos de mouler le sien, il faudra faire le même de la reponce, & alors les non passionnez & les clair voians en jugeront. Pour ce qui est du Livre de Monsr. Blondel, vous dites que je vous ai cent fois bravé. Ca n'avienne, mais comme vous le mettez bien bas, je tâche de ne le pas laisser tomber & je n'ai jamais commencé. C'est vous Monsieur, qui me donnates avis qu'il étoit imprimé, & en même tems en fites un jugement desavantageux & menaciez d'écrire contre lui: ce que vous aviez si fort resolu, que cela a été cause que d'autres ont supprimé ce qu'ils avoient déjà fait sur cette matiere. Voila le commencement de l'histoire du fait. A tout cela je n'ai fait que parer: & comme vous abaissez ce bon personnage qui est l'humilité même, je l'ai relevé en termes de civilité quelquefois à la verité, mais sans vous desfer, ni vous prendre à partie qu'autant que vous le voudrez être. Et s'il faut que le nombre serve à notre cause, icy l'opinion que vous pretendez faire revivre, est siffée par tout. Quelques uns pourtant de ces siffleurs disent: Laissez faire Monsieur de Saumaïse, il defendra bien cette cause & montrera bien que Monsieur Blondel s'est trompé avec toute sa Chronologie. Puis ils disent: Monsieur de Saumaïse a d'autres choses à faire de plus grande consequence que cela, & sa santé ne lui permet pas de faire tout ce qu'il pourroit & qu'il voudroit. De plus ce n'est pas là sa querelle, il fera bien de ne se pas tailler davantage de besogne. A mon sens ce dernier parti n'est pas le pire. Vous appelez par raillerie mestrois mignons trois grands & illustres personnages, estimez de tous ceux qui les connoissent, qui ont eu de la veneration & du respect pour vous: & peutêtre que je n'y ai pas peu servi. Si vous n'êtes pas de leur avis, ils ne sont pas du voire, & ne voudroient pas avoir dit de vos Ecrits ce que vous dites des leurs, encore que peutêtre ils y pûssent faire quelque égratignure: mais lorsqu'ils vous rencontrent en leur chemin ils baissent la lance. Si pourtant il vous prenoit envie de leur rompre en visière, vous les trouveriez fermes sur les harçons, & que mêmes ils lâchent le coup de pistolet à propos.

Vous en voulez fort à cette chetive préface des Lettres Grotiennes. Je veux bien que ce soit la mienne, puisque vous le voulez, & il n'y a rien dont je me voulusse dédire pour le present. Peutêtre mon avis n'est il pas bon, mais certes il n'est pas seul, & j'ai des compagnons de mon erreur en grand nombre, & non pas deux ou trois, comme vous estimez. Lorsque celui qui l'a faite a dit *nemo fortius disputat*, il ne songeoit rien moins qu'à ce qu'a dit *Simplicius Verinus*. Vous ravallez fort Monsieur Grotius, lequel plusieurs estiment une des plus belles lumieras des lettres, & dont le nom doit être honoré. En mon particulier j'en ai reçu de l'amitié, & j'ai beaucoup appris en sa conversation, l'ayant connu, & fréquenté il y a plus de vingtainq ans lors qu'étant échappé de pri-
son

son il se retira en cette ville. J'ai recherché son amitié comme j'ai recherché la vôtre, tenant à grand avantage d'être connu, & si je puis l'obtenir, d'être aimé des grands hommes. Et en effet je n'y ai perdu tous mes pas. Vous dites que je le loue de sa modération en la religion. C'est ce que je n'ai ni dit, ni écrit, ni pensé; dites moi où. Je n'ai garde de toucher cette corde là, car je n'y trouverois pas ma satisfaction: & je ne lui ai pas celé, que quel que bon dessein qu'il ait avoir, il ne s'y prenoit pas de bonne manière.

Vous me reprochez de ne lui avoir pas été fidèle ami, & d'avoir envoyé les feuilles toutes mouillées de son Votum à son adversaire. Si je n'écrivois pas à Monsieur de Saumaise, je ne me retiendrois pas en ce lieu, & je m'écrierois contre cet outrage & cette horrible calomnie. Voici ce que j'ai fait au vrai. Je priai le libraire qui l'imprimoit de m'en donner un exemplaire des premiers, après que l'auteur auroit été servi des siens. Il en porta cinquante un samedi matin à Monsieur Grotius, & m'en porta un au retour de chez son Excellence, que je mis dans le paquet que je faisois pour Monsr. Rivet. * * * *

Vous dites ensuite que ne lui ayant pas fait un tour d'ami, il eut raison de me fermer la porte, & que j'y ai voulu rentrer par des moyens recherchés, qui ne vous sont pas inconnus. Je me suis défendu de ce que vous blâsez tour d'ami, dans la pure vérité.

Pour la porte qu'il m'a fermée. Il est vrai que vers ce tems là il lui prit une humeur de la refuser à plusieurs de ses amis d'une & d'autre religion: & je me trouvai dans le nombre commun, & peut-être parce qu'il voioit que je l'avois desobligé en ce que vous avez marqué cy dessus. Mais j'y suis rentré quand j'ai voulu. Lorsque je scus qu'il étoit rappelé, comme j'avois eu part depuis long tems à son amitié, il me faisoit de le laisser partir sans le voir. Messieurs Dupuy, Bignon, Justel & quelques autres ne le voioient point non plus, que moi. Les premiers y furent, & y menerent Monsr. Ménage. Comme je fus averti de leur dessein, je priai Monsr. Ménage de lui faire mes civilités, & de lui dire que je l'irois voir. Il répondit que je serois le tres bien venu. Sur cela j'y allai, & fus avec lui la veille de son départ tête à tête plus de trois heures, car il avoit fait dire aux autres qu'il étoit parti, de manière que j'en sortis fort content: incensum animum inflammavit amore. Si vous ne savez autre chose que cela, vous êtes fort mal informé. Vous craignez au reste, que mon amitié se refroidisse & puis s'éteigne envers vous. La perte seroit grande de ma part, & telle que j'ai peine à concevoir une plus grande affliction que je passe recevoir en ma vie, si ce n'est la perte de ma femme & de mes chers enfans. Mais il me semble que vous n'en faites pas la même estime, quand vous me pirouettez de la sorte que vous faites, & m'en donnez à tors & à travers. Pour moi tant que je vivrai, je veux être vôtre ami & vôtre serviteur: estimant vôtre amitié un précieux trésor, je ferai tout ce que je pourrai au monde pour me la conserver. Mais

* Desunt octo circium lineæ.

je

je ne suis pas stupide ni insensible, quand on me pique jusques au vif, comme vous avez fait. Désormais s'il faut acheter vos bonnes graces à ce prix là, quand vous me donnerez sur une jouë, je vous rendrai l'autre, & suivant le précepte Evangelique $\omega\pi\iota\upsilon\upsilon\upsilon\ \&\ \epsilon\mu\beta\alpha\lambda\acute{\alpha}$. Pour cette fois je vous prie de m'excuser & même de me pardonner; si en me défendant j'ai peut-être dit quelque chose qui vous ait déplu, nolim dictum, nolim factum. Et vous supplie de m'aimer comme vous avez fait autre fois, & je vous rendrai toute ma vie mes respects & services tres humbles, étant

MONSIEUR,

A Paris.

Votre tres humble & tres obeissant Serviteur

SARRAU.

EXTRAIT des Lettres Françoises de Monfr. SARRAU
à Monfr. de SAUMAISE.

F Abrot écrivant a Rome au jeune Heins, il lui mandoit que son pere étoit Eruditorum Princeps & Salmasius Eruditorum tyrannus, par ce que ce dernier les gourmande & les traite d'étrange sorte. Que vous semble de cette pensée. Pour la premiere partie elle est ridicule. Pour la seconde, il y a quelque chose qui approche du vraisemblable. A Paris le XIX. AVRIL. C15 13C XLVII.

L Ambecius neveu d'Holstein me rendit avant hier une lettre, que vous lui aviez donnée de recommandation auprès de moi. Comme vous y parlez de son oncle avec honneur, il me l'a demandée: Je desire, dit il, qu'elle me serve étant à Rome pour appaiser mon oncle, qui est irrité de ce que Simplisius Verinus l'a si mal traité. Ainsi je la lui ai donnée tres volontiers. L'Eloge d'Eruditorum tyrannus vous convient, en ce que vous les gourmandez d'étrange façon, in virga ferrea, à coups de barre & quelquefois d'étrivière. A Paris le X. Mai. C15 13C XLVII.

Pour le Nassa de César se non è vero, è ben trovato. Les nouveautez plaisent, & à présent qu'on raffolle après les Généalogies, les plus anciennes sont toujours les plus belles. Mais de ce Nassa au dernier Guillaume se trouveront quelque fenêtres, comme ils parlent en leur jargon, qu'ils auront peine à remplir. Le Livre de Monfr. Bochart se debite icy depuis plus de deux mois. Il est en fort grande reputation. Et comme c'est un Ecrit extrêmement modeste ne choquant personne, chacun le louë. Ceux qui le mettent au plus haut disent, c'est un livre pour faire jalousie à Monfr. de Saumaise. Vous y êtes cité & loué plus de soixante fois. Aussi ai-je bien voulu rompre commerce avec Monfr. Rivet: depuis six mois tantôt que je suis retour, il a eu deux des miennes, & moi autant des siennes. Nous voilà quittes & bons amis. A Paris le XIV. Juin. C15 13C XLVII.

Je me garderai bien de faire sçavoir à Mr. Herault la baine exaltée que vous avez pour lui en procurant l'impression de son gros livre, car je craindrois qu'il ne vous prit au mot. Ne croiez pas qu'il soit si mal avisé de le faire imprimer à ses dépens. Outre que sa bourse en pâtiroit, il se priveroit des entre-tiens ordinaires, qu'il a avec ceux qui le vont visiter, auxquels il en lit de grandes pièces, tant qu'on en baillo. Tenet occiditque legendo. Et les auditeurs disent, Euge! Cela est merveilleux, il n'y sçavoit répondre: Voilà un homme perdu. Est il possible que Monsr. de Saumaise ait fait tant de fautes? Et c'est de quoi ils paient leur hôte, qui est satisfait de son livre sans le publier autrement. Ni Monsr. Heins, ni Monsr. Grotius ne m'avoient pas satisfait sur cet $\eta\gamma\mu\epsilon\upsilon\theta\tau\epsilon$ λόγος des Actes. Vous en approchez de plus près. Ne seroit ce point ce qu'un ancien Historien a dit, Princeps Legationis ejus fuit. Il portoit la parole. Mais il faut que cet $\eta\gamma\mu\epsilon\upsilon\theta\tau\epsilon$ λόγος se rapporte à Mercure, & à Paul par comparaison à lui. Ce sera une chasse pour vous Monsieur, lorsque vous entreprendrez cette belle carrière du Nouveau Testament. Mais quand sera ce? L'Angleterre n'a point de plus beaux livres que Paris; soit Manuscrits soit imprimez, nous ne leur envoions rien. La Bibliothèque du Roi & celle des deux freres, de Mr. de Thou, des Cardinaux Richelieu & Mazarin, & celle de Monsr. le Chancelier n'ont rien qui les vaile &c. A Paris, ce XXVIII. Juin. CIO IDC XLVII.

Vous aurez appris par mes dernières les raisons pour lesquelles vous n'avez pas été satisfait du Livre de Monsr. Bochart. Ce que vous avez vû n'est pas le meilleur. La seconde partie de Coloniis & sermone Phœnicum est plus ample & plus divertissante: sans doute vous y pourrez trouver à reprendre, & qui est ce qui ne fait point de fautes? Il suffit que le gros soit épuré pour donner passeport auresse. Toute l'œuvre roule sur deux principes certains, le dixieme de la Genese est le premier, & le second est le déchaînement des habitans de Chanaan de devant les enfans d'Israël. Et où sont ils allez? c'est ce qu'il découvre avec un monde de merveille, les suivant par tout où ils ont laissé quelque traces. A Paris, ce V. Juillet. CIO IDC XLVII.

On n'est pas ici si degouté des Ecrits de Monsr. Grotius, qu'en vos quartiers. Sa reputation n'est en rien diminuée par sa mort; & ses livres sur les Actes & sur les Epitres ont quelque chose qui ne merite pas d'être si peu estimé. Mais de science, comme d'autres choses chacun a son goût; & ce n'est pas merveille si les Ecrits de Monsr. Daillé ne sont pas encore fort estimés en vos Provinces, c'est qu'on ne les connoit pas. Lors qu'on les aura envisagé de plus près, j'espère au changement. A Paris ce XI. Juillet CIO IDC XLVII.

MONSIEUR,

Vous continuez en votre dernière à reprendre Monsr. Bochart, & en ce faisant à m'apprendre toujours quelque belle chose. Mais en recompense

vous

vous me traitez fort mal. A vous oûir dire, je foule aux pieds quelques uns de mes amis & relève les autres: vous vous appercevez que c'est sans grande connoissance. Je ne juge que par passion, & mesure les auteurs à l'aune de mon affection. Me voila barbouillé d'étrange sorte, & d'un autre que de vous Monsieur, pour qui j'ai bien du respect, je n'endurerois pas ces outrages. Vous voulez que je sùive vos sentiments à yeux clos, & quand je les aurois bien grands, je n'y trouverois pas la satisfaction que j'y cherche. Je vous prie de me laisser la liberté de mon suffrage pour Messrs. Blondel, Amyrault & Bochart. Vous voulez vaincre par tout, & l'on se défend de deçà fort vigoureulement, ce n'est pas qu'une forte main comme la vôtre ne puisse faire des plaies, & blesser dangereusement son adversaire, mais pour cela on ne trébuche pas. Traitez moi désormais s'il vous plaît avec plus d'équité: Et ne me croiez pas insensible, encore que je ne repousse pas toujours toutes les attaques que vous me portez. Et au surplus brisons là dessus & que chacun croie ce qu'il voudra, &c. A Paris, ce xi. Octobre. CIO IDC XLIII.

MONSIEUR,

JE suis ravi que vous soyez tout de bon après la Papesse, & je serai bien aise quelqu'attachement que j'aie avec Monfr. Blondel, que vous l'étrilliez de sorte sur ce sujet là, que ni lui ni d'autres n'osent plus jamais y revenir. Ce n'est pas que je n'en croie la besogne difficile & pleine de grandes difficultés: mais puisque vous l'entreprenez si résolument, je veux croire que vous les avez prévues, & que vous avez de quoi y remédier. Pour le Latin de Monfr. Blondel, je ne vous puis encore dire s'il trouvera bon qu'on vous l'envoie. Vôtre tâche croitroit de beaucoup, s'il vous le falloit refuter tout du long. Mais la substance & le principal est dans le François. A la huitaine je vous dirai ce que vous en devez esperer. Cependant on m'avoit dit une chose que je trouvois probable; c'est que vous faisiez imprimer l'Anastase entier avec des Notes, qui éclaircissent une infinité des mots sâcheux qui y fourmillent. Que vous mettiez la vie de la Papesse entre Leon & Benoit d'où vous prétendez que les Jesuites l'ont arrachée: & que de là vous preniez sujet de prouver la verité de cette histoire contre ceux qui l'ont impugnée depuis environ un siècle &c. A Paris, ce vi. Decembre. CIO IDC XLVII.

MONSIEUR,

Votre longue histoire de la vocation de Mr. Morus, rompiu par les intrigues & par les fourbes des contraires aux Saumurois, est digne de la bassesse & de la friponnerie de l'esprit de ces Messieurs. Toute leur vie n'est remplie que de semblables artifices, par lesquels ils ont prévalu jusques à présent sur plusieurs infirmes & pouloit voians. J'avois donné quelques esperances à Mr. Morus dont il sera fâché de se voir déçu. Je n'oserois sans vôtre ordre auprès lui faire le détail dont vous me entreprenez; il me semble que vous le fe-

rez

rez de meilleure grace que moi, qui ne pourrois que copier ce que vous m'en avez mandé. A Paris ce 10. Janvier. C13 13C XLVIII.

MONSIEUR,

IL est fâcheux que vous aiez encore Mr. Sp. pour ennemi. Mais il est impossible de vivre avec cette sorte de gens sans se brouiller, si on ne se gâte avec eux, quod absit. Je n'ai pas grand regret de me voir defait de leur communication. La Harangue de Pâce m'a este donnée pour vous la faire tenir par le Sieur Morus le jeune, qui est Ministre à Orleans, fort gentil personnage, aussi bien que son frere &c. A Paris ce XXIV. Janvier. C13 13C XLVIII.

Monsieur Aubertin a publié par force une Anatomie du livre de la Milletière, de la Transsubstantiation, qui ne vous déplairoit pas, car il est de haut goût. Ne croiez pas qu'il se taise, ni qu'il veuille avoir le dernier. Monfr. Bochart me mande qu'il a des lettres de Hollande, que Mr. Boxhornius écrit contre lui, & que vous lui aidez de vos bons avis, ne croiant pas vous avoir obligé à un tel traitement. Il lui seroit plus honorable, ce dit-il, d'avoir à faire à vous directement, & que vous lui fissiez une bonne & ouverte guerre, en laquelle se deffendant avec honneur & de toute sa force, il pourroit peut-être vous satisfaire &c. A Paris ce XXVII. Fevrier. C13 13C XLVIII.

Monsieur. Par ma première lettre perduë je vous promettois que si vous vouliez faire appeller Mr. Morus à Amsterdam, il suivroit cette honorable vocation de Pasteur en l'Eglise Françoisse & de Professeur en Philosophie; seulement que la qualité de Professeur en Philosophie fût un peu relevée de nom honorable, comme de Philosophie sacrée ou de Metaphysique extraordinaire, en un mot tel qu'il sera jugé à propos, à fin qu'on ne lui imputât pas d'être d'échu entièrement. Et néanmoins il ne laisseroit pas de faire le Commentaire, & même de le dister s'il est nécessaire, & si c'est la coutume. Sur cela agissez & faites ce qu'il vous plaira. Mais il ne tiendra qu'à vous de l'avoir, & vous y aurez un fidel amy &c. A Paris ce XVI. Avril. C13 13C XLVIII.

Monsieur. Pour ce qui est de Mr. Morus, vous aurez reçu par une adresse que vous avez avec la mienne, une seconde Attestation de la Seigneurie de Genève, confirmative de la première rumpantur utilia Codro. Les parens de votre voisin s'y sont opposez, demandans acte, que leur parent n'y étoit point compris, à quoi l'on n'a eu aucun égard. C'est à dire qu'il est au dessus du vent & plus fort qu'eux. Utinam eussiez vous une seconde harangue in qua o ουσιώδεις male habetur. Un vieux Ministre a fait imprimer une Lettre ad Clariss. Virum D. Spanhemium sur ses trois volumes, ou il n'est pas de son
sen-

sentiment. Si vous la vouliez faire imprimer, je vous en ferois tenir un exemplaire. Il n'y a que trois feuilles &c. A Paris ce 24. Avril. 1648.

Monsieur. *Mr. Morus me mande qu'on fait courir le bruit à G. que aviez vous écrit à quelqu'un, qu'il vous avoit importunément & bassement sollicité de lui trouver quelque place en Hollande, lors qu'il ne pensoit à rien moins: ce qui le rend tres odieux. Et en suite m'assurant que cela n'est point, il a lieu de croire que quand il seroit vrai, vous lui auriez garde fidélité, ne lui faisant pas ce sort de le dire, moins encore de l'écrire. Il me prie donc de vous supplier, lorsque vous écrirez à Mr. Godefroy, ou quelqu'autre, de vouloir leur faire entendre, que cela est faux: en quoi faisant vous le déchargez d'un blâme, qui lui est presque universellement imputé, & lui fait plus de tort, que tout ce que ses ennemis ont jusqu'apresent dit de lui. Vous le pouvez ce me semble obliger en cette occasion & dire que ce que vous en avez fait, ça été par l'amitié, que vous aviez pour lui, & si vous voulez à ma recommandation, je ne vous en dédirai pas &c. A Paris ce 15. Mai. 1648.*

Monsieur. *Pour ce qui regarde ce que vous devez désormais écrire, vous ne dépendez en cela non plus de moi que de personne du monde. Je m'étonne seulement que vous changiez tous les jours de desseins & cherchez de nouveaux sujets, pendant que vous en avez tant de vieux, auxquels vous êtes engagé, & que l'on attend de vous avec plus d'impatience que ceux d'Astrologie & de Physique. Votre de Vitz Termino est demandé il y a long tems. Votre Arnabe, votre Anthologie, vos traités de Tertullien, vos Usures de Justinien, votre Pline, vos Homonymes des Plantes, votre suite de simplicibus, & celle de Primatu. En voula assez de quoi choisir, sans que je prenne en main le catalogue qui j'ai autrefois fait de ce que vous avez promis il y a dix, vingt & trente ans, que vous avez oublié, & nous non &c. A Paris ce 26. Juin. 1648.*

Monsieur. *A present vous me dites que ce n'est pas le dernier, à quoi vous travaillez, & que je ne sçaurai point ce que c'est qu'après que l'imprimeur aura commencé à faire rouler sa presse. Je suis content que ce soit tout ce qu'il vous plaira, & quoi qu'en disent ces autres, dont vous vous macquez avec raison, je n'ai jamais prétendu manier votre plume. Au contraire vos amis se plaignent, que vous ne faites rien de ce dont ils vous prient, & que vos ennemis au contraire ont l'avantage de vous faire écrire de ce qu'il leur plait. Ils n'ont qu'à vous harceler, & vous leur repondez sans vouloir passer pour muet, ni avoir le dernier. Il nous semble pourtant qu'il seroit de meilleure grace, de suivre vos anciens desseins, que d'entreprendre tous les jours de nouveaux, selon que les occasions se presentent &c. A Paris ce x. Juillet. C13 13C XLVII II.*

CL. SARRAVII
IN EXIMIUM OPUS SUMMI VIRI
SAMUELIS BOCHARTI

De Geographia Sacra.

Numine placato facies cum reddita terris
Prima fuit, solis octo superstitionibus;
Quæis prima emergens regio est habitam colonis;
Traxit & unde suos insula quæque viros:
Priscorum mendax commenta est fabula vapum,
Sincerumque nihil, nil sine labe fuit.
Sordibus ex istis densa & caligine lucem
Eruere, humanæ non fuit artis opus.
Desperata aliis unustentare BOCHARTUS
Ausus, & ignotas primus inire vias.
Huic promunt Arabes, Phoenix, Chaldæus & Indus,
Quas proprio gazas continuere sinu.
Purior & sacris hauritur fontibus unda,
Divite quam vena nobile fundit opus.

CL. SARRAVIUS
Sensuor Parisiensis.

IN CRITICAM SACRAM

Viri Reverendi & doctissimi

LUD. CAPPELLI

ENarratores Antiqui Fœderis, illi
Clari, Theodorion, Symmachus, æque Aquilæ;
Et DECIES SEPTEM faciunt quæis nomina CEBLYÆ,
Hellenistarum ut fabula nota canit:
In varios abeunt sensus, concordia sæpe
Exultat, hisque uno non datur ore loqui.
Sælicet humano captu scribuntque leguntque;
Inde errant variis ille vel ille modis.
Est tamen Hebræi certissima lectio textus:
Una est, sincera est; internerata manet.
Hactenus ambigua est perverſi erroris origo: &
Quis velit horrentes explicuisse vias,
Queritur? Ecce tibi CAPPELLUS pellere doctus
Nubila, quæ mentes obtenebrare solent;

Et

Et calami incertos titubantis quærere lapsus;

Et lucem obscuris addere mille locis.

Convenient omnes, nulla est discordia: In uno

PRIMÆVO HEBRÆO CODICE certa fides.

Frustra es BUXTORFI, nulla est hic causa timoris,

Est hoc pacis Opus, nec nova bella feret.

CL. SARRAVIUS

Senator Parisiensis.

E P I S T O L A CCLXXIV.

T A N. F A B E R S. D.

Claudio Sarravio.

Intestium.

Quid causæ sit, SARRAVI CLARISSIME, cur, cum infinita prope puerorum multitudo quotidie literarum professoribus in disciplinam tradatur, tam paucos tamen reperias, qui vel mediocrem aliquam illorum cognitionem post incredibilem & temporis & pecuniæ jacturam assequantur? Scio esse perquam plurimos, qui præpropera parentum studia, nimiamque pervicaciam accusent, qui videlicet a scholarum moderatoribus ea impetrant, quæ & ipsi damnosa sunt & liberis perniciofa. Ubi enim admissi in eum ordinem pueri fuerunt, quem sua sibi imbecillitate atque imperitia præcluserant, quid, quæso, aliud par est expectari, quam certissimam studiorum calamitatem? Sed alii altius repetentes, totum hoc negotium *πλατωνικώτερον θεωρεῖσιν*. Delectum enim ingeniorum, rem & privatim & publice salutarem, haberi vellent; quod patrum nostrorum memoria ab egregio scriptore tentatum vidimus, irrito conatu. Neque adeo mirum; iis enim opus esset principibus, qui ut dignitate, ita & sapientia & rerum præclararum cognitione cæteris præstarent hominibus. Quamobrem hujusmodi delectum optes facilius quam habeas. Alii vero superciliosi, sed timidiore paulo atque inertiores, corruptos sæculi mores queruntur, veteris disciplinæ neglectum deplorant. Alii porro corrui se literarum studia prædicant, quod illi quibus Imperia & Resp. administrantur, hæc artes fere plerumque aspernantur. Verum si malum adeo multiplex & varium scrutari lubeat, ejusque causas omnes investigare paremus, tempus nos, uti existimo, quam res, maturius deseret. Quid enim quæso de indiligentia atque imperitia plerorumque omnium sentire debemus, quos erudiendæ puerorum atque adolescentum ætati præesse videmus? Quam paucos reperias qui literas recte atque liberaliter tractent? Quid quod eorum plerique nihil aliud sibi videntur quærere, quam ut inconsultis possint gratificari parentibus? Quid quod viam illam plane ignorant, qua majores nostros ad æternæ famæ claritudinem pervenisse videmus? Quznam illa sit fortasse roges, Vir Clarissime; nulla certe alia quam veterum scriptorum accurata lectio. Ea Budæos, & Scaligeros; Ea Turnebos, Passeratios & tot ingentia nomina edidit; Et absque ea lit,

M m 2

malim

malim equidem liberos meos opiliores esse & merum rus, quam iis literis dare operam, quas hodie doceri videmus. Itaque adeo, si mihi sententiæ jus in re tam gravis momenti esse, sic censerem: Debere nos a fabellis seu Apologis auspicari, ita-
 tum atque primulis linguæ Latinæ Elementis informati pueri sint; cœperintque sentire quid sit compositio; idque dico sapientissimorum virorum, totiusque antiquitatis auctoritate adductus. Ea autem re fiet maxime ut teneros puerorum mores & adhuc *ιναγώγης* mollire & subigere queas facilius: idque ubi rite factum fuerit, & virtutis in iis quædam *συναγωγία* cœperit apparere, tum porro pergendum erit alacrius, neque in his fabellis amplius immorandum: sed exemplis ea erunt confirmanda atque illustranda, quæ legendis Apologis fuerint tradita. Id autem, uti opinor, perfici non potest commodius, quam si brevissimos quosque historicos prælegamus, eosque potissimum, qui res a primis Græciæ & Urbis Romanæ temporibus perscripserint. Et quoniam absque Terrarum, Maris, Montium, Fluminumque descriptione, non est ut quisquam ad veterum librorum, quibus omnis liberalis scientia atque humanitas continetur, cognitionem possit pervenire; maximum operæ pretium fore iudico, si scriptor aliquis pueris tradatur, qui illa omnia si minus *ἐς τὸ λεπτοερέως ἢ δι' ἀκρίβειας, ἀλλὰ πύργως*, ut ajunt, doceat. Ea autem omnia, quinam e veteribus præstiterunt rectius quam Phædrus, Apollodorus, Eutropius, Cornelius Nepos, & Pomponius Mela? Qui libelli intra unius anni curriculum, si qua modo adhibita diligentia fuerit, nullo poterunt negotio perlegi. Quod ubi effectum fuerit, quam lætæ segetis spes in annum sequentem erit? Quam facile fuerit, Sallustium, Suetonium, Ovidii Metamorphosin & Fastos legere tam feliciter institutis. Tertio autem anno, quis nisi inertissimus, neget legi perquam facile posse, Terentium, Virgilium, Horatium? Tam id equidem scio perfici posse quam me scio vivere; re enim ipsa expertus dico: qui amicis aliquot anno superiori perhibernas *ἰμφορτίδας* Terentium, Horatium, Lucretium, Juvenalemque iterata lectione explicaverim; cum tamen a literarum humaniorum cognitione & illa *πρυτανεία* quam in primo & sequenti anno constituimus, essent imparati; ideoque longe plus temporis in explicatione ponendum fuisse vides, Vir Clarissime, ac multo plura legi potuisse, si ipsis ea adfuissent subsidia, quæ primis annis sibi parare debuerant. Tot igitur & tanta si intra triennium absoluta fuerint, quis anno sequenti Ciceronem, atque Homerum non facile legerit? Nisi quod (vera enim fateri cum summo nostro dolore necesse est) ubi ad eam studiorum partem ventum est, quam vulgus (jamdudum enim vera rerum vocabula amisimus) Philosophiam vocare solet, grave piaculum esse ducunt Magistri, libros meliores primo tantum digitulo attingi a discipulis; Quorsum enim, inquiunt, Philosophiæ Majestatem, puerilium literarum nugis & grammaticæ quisquiliis (videlicet libri principes quisquiliæ sunt) attaminari deceat? Recte sane, & ut illo hominum genere dignum est, qui postquam insulsam barbariem bene ac fideliter combiberunt, novi repente Thales prodeunt. Quidni enim? postquam per integrum biennium ea dedidicerunt quæ sibi compara-

verant; gypſati & palliolati in publicum procedunt, ibique tria aut quatuor δύσνια δημόσια postquam vix atque ægre balbutierunt, librorum eis omnium arcana extemplo referantur, illarumque omnium artium, quæ libero homine dignæ sunt, profitendarum facultas datur. Atque utinam tam eis facile effet doctis fieri, quam impudentibus licet. Næ illa μαμμυσαύθων ευφορέα non esset, quam hodie passim videmus; tot pulpitorum crepitacula occurrunt, mundi cymbala, tot sæcli incommoda, tot pestes aurium. Hinc itaque est quod cum certorum fortasse hominum offensione dicere soleo (τί γδ ἀνεγνωίς τρόπος αξιοπρεπὴν ἢ ἀληθεύσομαι;) dicere inquam, soleo, Clarissime Sarravi, ita comparatum esse totum illud studiorum genus, ut quo quisque in eo perfectior est atque consummatior, eo sit incommodior omnibus atque molestior. At utinam Patrum nostrorum, qui fœdam hanc & inhumanam studiorum rationem mutare tam feliciter tentaverant, vestigiis insisteremus: Haud dubium quidem est, quin deterſo situ & squalore humaniores literæ excitarentur; & Nobilitas nostra illarum ornamenta & cultum tam quæreret studiose, quam hodie obstinate aspernatur. Nequesane injuria. Iis enim literis, quæ hodie traduntur, quid, quæſo, agrestius, quid minus utile? quid dediscendum maturius, si tibi cum viris liberali præditis ingenio sit agendum? Verum nescio quomodo altius processu & liberius paulo, dum me tantæ corruptelæ piget pudetque; cui remedium si poterit unquam fieri, vel ea via & ratione fiat necesse est, quam modo commemorabam, vel nulla. Illos igitur scriptores, Clarissime & doctissime Sarravi, (eo enim, unde digressa fuit, revocanda oratio est) quos meis vel conjecturis vel notis factos meliores habeo, etsi bibliopolis nostris cupiam tradere, vel, quia splendidius multo & luculentius totum illud negotium futurum est, Lutetiam transmittere, nihil tamen ante moliri decretum est, quam me tuo consilio adjuveris, ostenderisque pro tua singulari humanitate, quæ tua sit sententia. Præfationem satis luculentam postulare videntur hi libelli; illam itaque adornabimus sedulo, dabimusque operam, ut consilium nostrum viris bonis probemus. Atque utinam te mihi Deus ille Opt. Max. diu servet incolumem. Nam etsi tenuitatem meam satis norim, erit tamen fortasse olim, ut aliquam ex me utilitatem percipiant studiosi.

*Hæc mihi certe animo spes surgit, si modo Virtus,
Cujus sacra fero, nostro sub pectore fervet,
Nos & ab ignava certat secernere turba.*

Vale plurimum, Vir Clarissime, & me ama. Salmurii Nonis Maii. c13
13c LI.

E P I S T O L A CCLXXV.

A M A D A M E S A R R A U.

MA D A M E, Je suis touchée si sensiblement de la perte, que vous avez faite de Monsieur Sarrau, que je ne me sens pas capable de faire apreset autre chose pour vostre consolation, que de joindre ma douleur a la vostre, & de plaindre avec vous & sous les gens de bien un personnage d'un si rare merite.

M m 3

C e

Ce regret augmente encore d'avantage lorsque je pense à l'affection qu'il a toujours conservée pour mon service : & que pendant sa vie je n'ay pas eu l'occasion de luy tesmoigner, comme j'eusse souhaité, la passion que j'ay de m'en ressentir. Est c'est ce qui m'oblige à vous convier à me donner lieu de faire connoître à ses proches la gratitude dont la mort a prevenu les effets ; & que j'aye sujet de me justifier envers la memoire d'un si digne homme, de la reconnoissance que je devois à son zele & à son amitié. Vous trouverez en moy une parfaite inclination à vous gratifier, & la volonté de vous estre constamment,

CHRISTINE.

De Stokolme le premier Juillet.

C10 10C L1.

IN
O B I T U M
CL. SARRAVII
 SENATORIS PARISIENSIS
 C A R M I N A.

VIRI ILLUSTRIS,
 C L. S A R R A V I I
 SENATORIS PARISIENSIS

MEMORIAE.

UR immaturo SARRAVIUS occidit ævo?
 Mature mentis quippe Senator erat.
 Sic matura cadunt æstivo tempore Poma,
 Sicque cito repetit mens generosa polum.
 Hic licet ante decem raptus sit funere lustra,
 Creditus est animi docibus esse Senex.
 Nullus in exiguo tam multa volumina legit
 Tempore: nil, quod non hic didicisset, erat.
 Jam satius a mensa veluti conviva recedit,
 Ubere doctrina sic satiatus obit.
 Cessat, ut extremam exigit prudentia metam,
 Vita nec ulterius quod deceatur, habet.

PHILIPPUS SUDORIUS PETIVILLÆUS
Senator Rothomagensis.

SUR LA MORT DE MONSIEUR
 S A R R A U
 CONSEILLER DU ROY AU
 PARLEMENT DE PARIS.
 STANCES.

P Assant ne preten pas qu'en ces vers je querelle
 Ny les Cieux ny le Sort;
 S'il n'ont rendu la vie aussi longue que belle
 De ces Illustres Mort.

Trop

Trop & trop chez plusieurs ces importunes plaintes
Grossissent des escrits;
Quand par la nouveauté de pareilles atteintes
Ils se treuvent surpris.

Ils veulent que le Ciel responde des defastres
Qui les vont attaquer,
Comme si son devoir interessoit les astres
A ne les pas choquer.

Mais celuy qui de près considere les choses,
Et sçait mieux discourir,
Void en tout ce qui vit l'enchainement des causes
Du naistre & du mourir.

Au sortir du neant estoit-il necessaire
Que tu vises le jour?
Et te treuvant icy quel droit as tu d'y faire
Plus ou moins de sejour?

Tout le monde au salut du plus parfait des hommes
Prend-il tant d'interest;
Que quand il cesseroit d'estre ce que nous sommes,
Luy fust moins ce qu'il est?

Croy moy, ce nous seroit une esperance vaine
Que SARRAU bien que tel,
Estant né sous les loix de la nature humaine
Ne fust pas né mortel.

Et quel plaisir de vivre à cette ame heroique
En un siecle de fer,
Où la guerre produit ce que de plus tragique
Peut produire l'enfer?

Luy qui tout plein de zele a fait pour sa Patrie
Cent belles actions;
Pourroit-il sans horreur voir sa gloire fletria
Par nos dissensions?

❦

Luy qui fut autrefois des plus dignes Ministres
Du Temple de Themis;
Verroit-il son pouvoir par des succès sinistres
Indignement soumis?

❦

Luy qui fut la candeur & la probité même,
Auroit-il des humeurs,
Propres à l'imposture & la malice extrême
Qui corrompent nos mœurs?

❦

Non, non, il a bien fait de chercher sa retraite
En un lieu plus heureux.
Où son ame se voit pleinement satisfaite,
Et jouit de ses vœux.

❦

Là dans un doux repos, qu'aucun trouble n'altère,
Il fait son entretien,
Des plaisirs inouys, que l'homme Sage espere
Pour son souverain bien.

❦

Et certes regretter une si juste absence,
C'est ne le pas aimer,
Où bien ne sçavoir pas que cette jouissance
Ne peut trop s'estimer.

M. DE LA LUZERNE GARABY.

Subscribendum Imagini

C L A U D I I S A R R A V I I

Senatoris Parisiensis.

ROMVLIDÆ COLVERE THEMIN, COLVERE CHARINQUE;
ME COLVITQUE THEMIS, MECOLVITQE CHARIS.

Nobilissimo Adolescenti,

I S A C I O S A R R A V I O.

FLos Juvenum, magni defles quid acerba parentis
Funera, non obiit; scilicet ille abiit.
Non obiit totum cujus vaga fama per Orbem,
Illustre & nomen docta per ora volat.

N n

Non

Non obiit simili qui sese in prole reliquit,
 Quæque ipsi tritas it generosa vias.
 Denique non obiit, æternis vivere chartis,
 Post cineres, nati cui pia cura dedit.
 Debitor es patri, patri idem es creditor; illi
 Tu vitam debes; debet & ille tibi.

E I D E M.

CAndide SARRAVI tantis ne laudibus effer,
 Quam breve Cadmæi, tam rude vatis opus.
 Pace tua illius non possunt mira videri
 Carmina, cui tardo frigore sanguis hebet.
 Nunc mihi lac stolidæ gelidum potatur afellæ:
 Nec volucris bibitur nobilis humor equi.
 Hoc dum vena calet dives fluit. Hoc bonus ibat
 Ennius, haud vino potus ad arma pater.
 Hoc alias vaturn madeam si nectare, versu
 Teque Patremque tuum fors meliore canam.

ANTONIUS HALLEY,
*Regius in Academia Cadomensi
 Eloquentia Professor.*

SUR LA MORT DE MONSIEUR
 SARRAU
 CONSEILLER DU ROY AU
 PARLEMENT DE PARIS.

SONNET.

Appollon est en deuil, les Muses sont voilées,
 Sur Parnasse on n'oit rien que lamentations:
 Et ce cri dont il use aux exultations,
 PEAN, ne s'entend plus dans ces belles valées.

Daulis n'oit plus le cœur de ses troupes ailées;
 Philomele s'y tait, oyant les Halcyons
 D'un chant plaintif & propre aux tristes passions,
 Crier, Sarrau n'est plus, loin de leurs eaux saillées.

L'écho sur l'Helicon à ces tristes chansons
 Répond, Sarrau n'est plus, en de lugubres sons;
 Mais l'Olympe au rebours en fait beaucoup de feste:

Et

*Et dit, le voyant seoir à la table des Dieux
Qui de rayons de gloire ont couronné sa teste,
Celuy-là n'est pas mort qui regne dans les cieux.*

M DE GRENTEMESNIL.

SUR LA MORT DE MONSIEUR
SARRAU
CONSEILLER DU ROY AU
PARLEMENT DE PARIS.

EPIGRAMME.

*SARRAU, pour qui nos yeux ne devoient point sécher,
Je croy que qui voudroit soigneusement chercher
Quel fut l'aspect des Cieux au point de sa naissance,
Trouveroit que pour lors le Sabeit s'étoit mis
Dans le signe de la Balance,
Puisque tu fus si juste en celle de Thomis.*

Pour le même
SONNET.

*ILLUSTRES Ornaments du Temple de Mémoire,
Vous par qui tant de noms sont exomés du tombeau:
Muses, qui sçavez l'art d'allumer un flambeau
Qui dissipe l'horreur de la nuit la plus noire.
Si pour m'aider à peindre une fameuse histoire
Vostre main quelquefois a conduit mon pinceau,
Prestez moy des couleurs pour tracer un tableau
Qui du sçavant SARRAU fasse briller la gloire.
Contez moy donc les soins qu'il eut de cet Estat,
Le zele qu'il fist voir pour nostre Potensat,
Et les vertus qu'en luy le Ciel avoit infusés:
Mais au point que sa mort nous réduit aujourd'hui
N'est-ce pas vainement que j'invoque les Muses
Puisque leur Docte Troupe est morte avecque luy.*

M. BARDOU.

ELEGIDION
IN OBITUM
CL. SARRAUVII
SENATORIS PARIENSIS.

*F*Unereum mihi pange melos crudelis Erynny,
Quæ tragicos casus explicuiffæ soles.

Nn 2

Non

Non juvat in luctu Turbam implorasse Disertam,
 Planctibus & lacrymis obruta, muta fuit.
 Calliope lacerata comis, velataque taxo,
 (Tunc aderat Clio) talia verba dedit.
 Deliciae cessere tuae Parnassia Rupes,
 Heu periit Gemini Gloria Prima Jugi!
 Cyrrha! Helicon! hinc jam infaustas plantate cupressos:
 Et luctus turbet Castalios latices.
 Jam citharæ ac arti Phœbeæ nullus honos est:
 Musica flebilibus exulato modis.
 Hic resides cessant elegi; vox faucibus hæret,
 Suspirium questus vixque referre potest.
 O Parcæ ingrata! Diræ inclementia fati!
 Eheu barbaries imperiosa nimis!
 Dulces quem Charites curis aluere tenellis;
 Cuique Aganippæus proluit ora liquor:
 Occidit; Et turbæ EX ANIMIS data præda furenti,
 Deserit augustum PURPURA Palladium.
 Marmoreum Saxum, si te mea nœnia mollit,
 SARKAVI meritis accine id elogium:
*Conditur hoc tumulo, multis bene flebilis Heros,
 Nais eum in notis Sequana luget aquis.
 Busta Themis struxit; peplum sumpsere Camæna;
 Thuscarum Sirenium immaduere gena.
 Balsamini rores informe cadaver odorant:
 Ast animans condit suave AMARANTHUS olens.*

I D E M

DEFLETUR SUB PERSONA

T H Y R S I D I S.

Moeris. Amyntas.

- M. **O** Cœli infidas leges! Quid, THYRSIS, Amyntas,
 Et tuus & meus est crudeli funere raptus!
 Deplorat Mopsus Daphnim, Cytheræaque Adonim:
 Pastorum unus honos THYRSIS mihi flebilis esto.
 A. Flebilis ille mihi quoque: verum, luctus inanis.
 Sorte viri favo relevemur, Mœri, dolore:
 INDIGETES Cyrrhæ, Pindi, Nemorumque Virentum
 Gloria ubi alma manet condi jussere sacello.

PIIS-

P I I S M A N I B U S
ILLUSTRISSIMI VIRI
C L. S A R R A V I I

Senatoris Parisiensis.

Ferrea nunc vere est ætas, nam fusa per orbem
Ferreæ progenies, Marsque scelusque ruunt.
Nunc prostrata jacet veneranda scientia, candor,
Et simul alma fides, integritasque jacent;
Ipsaque nunc vere terras Altræa reliquit,
Nam jacet; & petijt sidera SARRAVIUS.

MOSANTIUS DE BRIEUX.

S O P R A L A M O R T E

Dell' Illustrissimo Senatore

IL SIGNOR DI SARRAU.

O Che cruda morte! o che fier dolore!
Piangono tutti un sì gran Senatore;
Perche si crede le virtudi in iscompilio -
Esser salite al Ciel con lui,
Non è da pianger? il Padre è morto per lui,
Ma le virtù restan tutte nel Figlio.

SUBSCRIBENDUM IMAGINI

C L. S A R R A V I I

Senatoris Parisiensis.

Si quid cana Fides & Honor Doctrinaque possent
Adversus Stygii jura severa Dei:
Quem pictum artificii nunc contemplamus in ære,
Quanto debuerat ferius ille mori.

TAN. FABER.

SUR LA MORT DE MONSIEUR

S A R R A U

CONSEILLER DU ROY AU

PARLEMENT DE PARIS.

S O N N E T.

SARRAU nous a quitté & les Parques cruelles
Qui de sa belle vie ont retranché le cours;

Nn 3

Vier-

*Viennent en ce moment de ravir a nos jours
D'un Auguste Senat les Lumieres plus belles.*

*Themis puisoit chez luy ses conseils plus fidelles,
Et voyoit par ses yeux les plus cachés detours,
Et comme Elle trouvoit en luy tout son secours,
Elle verse pour luy des larmes Eternelles:*

*Les Muses, qui le plus perdent en cette mort,
S'arrachant les cheveux, font voir par ce transport
Que de mille tourmens leurs ames sont atteintes;*

*Apollon en gemit, ses yeux fondent en eau,
Et le Parnasse en dent tout resonant de plaintes
Devient pour ce grand Homme un superbe tombeau.*

M. DES RANGEES HAUTON.

I N O B I T U M
I L L U S T R I S V I R I
C L . S A R R A V I I

Senatoris Parisiensis

L A C R Y M Æ.

AH! timco ne quis me tardius ire queratur,
Et meus ambitio ne videatur amor:
Ibo tamen: spargam flores, & floribus addam
Carmina cum lacrymis quælibetque meis.
Magna licet fesse veniant ad busta Camænar,
Nec modus his lacrymis, nec pudor ullus erit.
Cætera damna dies, alias sapientia curas
Leniat; hic nulla vincitur arte dolor:
Flebilis in longos SARRAVIUS occidit annos,
Et nunquam pietas non habet ista locum.
Nec solum hoc tantis ævum virtutibus orbum est,
Fas tibi posteritas hoc quoque flere caput:
Omnia lugebunt, similem cui nulla videbunt
Secula; non natos hæc pia cura manet:
Nam qui non ullo cecidit reparabilis ævo,
Si qua fides, moritur quolibet ille die.
Invenit omne dolor spatium breve: tempore nullo
Nec licet hæc ullo claudere iusta loco.

Gal-

Gallia prima quidem passis distincta capillis
 Planxit in illustri pectora sancta rogo:
Curia tota Patrum, quos ardens purpura vestit
 Tunc bene pullata maluit ire toga.
Quis tibi tunc Astræa, animus? pars magna tuorum
 Cum propior tumulo diceret, Alma Vale.
Diceris heu! nostras voluisse relinquere terras,
 Et prope mutato visa colore mori:
Nec flores risere tui: delapsaque cœlo
 Lilia sunt nigris livida facta notis:
Regia magnifico licet invidiosa tumultu
 Aula, tamen fidum sensit abesse caput:
In partem Rex ipse venit; pluresque ministros
 Optari similes optima vota putat.
Docta Thuanzo qua gens subit undique tecto
 Musarum indoluit semper aperta domus.
Ossa Charentoniæ dilecti corporis Ædes
 Accipiunt sacro contumulata sinu:
Mœsta jacet magno pietas evicta dolore;
 Musica non lætos reddit ut ante sonos:
Auditi balare greges, quasi Pane perempto,
 Pastoresque ovibus collacrymare suis:
Mens quoque LAUNÆI cœlestis conscia regni
 Ausa est hic gemitus non tenuisse suos.
Et multum ISACIDE flecti, patre digna propago,
 Improbiusque malis publica damna tuis.
An te oculos orbæ Aonides, & culmina Pindi
 Sola: Aganippæis lux prope nulla jugis.
Precipue Divæ, Tu quondam eris alter ab illo
 Cum tibi dixerunt, fletibus ora rigas:
Et voluere quidem: Tu nunc eris alter ab illo:
 Parcere sed fronti iussit Apollo tuæ:
Una tuæ dixit convicia multa juventæ,
 Nam nos interea quid faciemus! ait.
Cui Phœbus: tristes Elegos, Epicedia, Lessos,
 Materies nobis hæc satis una decem.
Protinus aruerat, sed enim Permessius humor
 Largus ad hæc Domini verba repente salit.
Aonii exurgunt latices, & quælibet unda
 Adjicere officio gestit ora pio.
Sequana, non tuus est dolor hic: partemque Garunna
 Vendicat, & sua te damna dolere putat.

Nec

Nec tantum Ligeris tot amœnis urbibus oram
 Prætextus querulas in mare volvit aquas:
 Ipse pater qua primum oritur, majorque refurgit
 Cum latuit, Rhodanus desit esse ferox:
 Funus idem pariter Tiberim, pariterque Lemanum
 Causa duos agitat non tamen una lacus:
 Hic dolet amissum castæ pietatis honorem,
 Ille decus docti præsidiumque chori.
 Binaque cui faciunt coeuntia nomina nomen
 Sensit & hoc Tamesis, turbidiorque fluit.
 Teutonici plorant amnes, & Rhenus & Albis,
 Et quos præterea longa referre mora est:
 Denique submittit fascès cui doctior orbis,
 Et totis Helicon cui famulatur aquis;
 Ingemuit CHRISTINA altum, decus illa regentum,
 Sydera pro sceptro digna tenere suo.
 Quem terræ ereptum Themidis desiderat Aula
 Illustres vatum concinere chori.
 Nos Batavi gens lenta sumus: mora longa, fatemur
 Ipse Ego post alios ultimus ecce cano.
 Sic amor est; properent alii: præpostera lessum
 Non tempestivum carmina nostra putas?
 Falleris. In medio nam quis non funere plorat?
 Unus post alios qui dolet, ille dolet.

ALEXANDER MORUS.

I N D E X I.

Eorum qui Epistolas, & ad quos scripserunt.

Numerus paginam, litera S. numeris præposita Sarravianas notat.

A.		— Kirchmanno.	268. & seq.
A	Liciatus Francisco Calvo.	— Scipioni Gentili.	373
	75 & seq.	Ceffinus (<i>Franciscus Maria</i>) Gudio.	43
— M. Antonio Majora-	113	Chalcondyla Jano Parrhasio.	138
gio.	68	Christenius Kirchmanno.	291
Arnould. (<i>Bennoit</i>) Gudio.		Christina Suediæ Regina Sarravio. S.	240. 257. 277
B.		Colerus Kirchmanno.	252. 253
Balsacus Sarravio. S.	149	Corradus Majoraggio. 121. 122. 123	
Barthius Meurfio.	228	Costa (<i>Gerhardus</i>) Majoraggio. 123	
— Kirchmanno.	228	D.	
Beatus Rhenanus Francisco Calvo. 151		Dati (<i>Carlo</i>) Gudio.	63. 64
Bigotius Gudio.	69. 71	E.	
Bonamicus Romulo Amaszo. 114		Emmius (<i>Ubbo</i>) Meurfio.	279
Bongarsius Kirchmanno. 145. & seq.		Erasmus Petro Cursio.	148
— Meurfio.	147	— Nicolao Everardo.	379. 380
Bonifacius (<i>Balthasar</i>) Dominico Molino.	116	F.	
Bosius (<i>Joannes Andreas</i>) Gudio.		Faber (<i>Tanaquillus</i>) Sarravio. S.	257.
40. 42			275
Brederodius (<i>Petrus</i>) Scipioni Gentili.	365. & seq.	Fagnani (<i>Carlo</i>) Majoraggio.	125
Bussius (<i>Theodorus</i>) Kirchmanno. 275		Falconinus Gud'io.	72
C.		Ferdinandus Episcopus Paterbornensis Gud'io.	17
Cœlius (<i>Ludovicus</i>) Erasmo.	117	Ferdinandus Hispaniarum infans Desiderio Erasmo.	378
Calixtus Kirchmanno.	293	Freherus Gud'io.	345. & seq.
Camerarius (<i>Philippus</i>) Scipioni Gentili.	374	G.	
Camutius (<i>Andreas</i>) Cicereo.	118	Gebhardus (<i>Janus</i>) Kirchmanno.	294. & seq.
Canterus (<i>Theodorus</i>) Meurfio.	185	Gentilis (<i>Albericus</i>) Donello.	335. & seq.
Cardanus Cicereo.	119	Gentilis (<i>Scipio</i>) Jac. Augusto Thuanano.	375
Casaubonus Baudio.	160	— Dionysio Gothofredo.	376
— Scipioni Gentili.	161. 162.	Oo	Gevar-
— Kirchmanno.	357. 358		
Caselius Bordingo.	155. & seq.		
	267		

I N D E X I.

Gevartius Meurfio.	279	H.	
Giphanius Scipioni Gentili.	350. & seq.	Heinfius (Daniel) Kirchmanno.	224. & seq.
--- Kirchmanno.	230	Hoeschelius Kirchmanno.	187. & seq.
Goefius Gudio.	62	--- Meurfio.	90
Goldastus Jungermanno.	229. 230	Höfmannus (Caspar) Kirchmanno	306. & seq.
Gothofredus (Dionysius) Scipioni Gentili.	342. & seq.	Horbius Gudio.	57
Grævius (Jo. Georgius) Gudio.	47. & seq.	Holstenius Elmenhorstio.	289. 290
Gronovius (Johannes Fredericus) Kirchmanno.	320. & seq.	Holstius Gudio.	58
--- Salmasio.	325. 327	J.	
Grotius (Hugo) Frederico Norvegiz hæredi.	183	Ifingrinus Cicerino.	164
--- Mullero.	184	Jungermannus Scipioni Gentili.	359. & seq.
--- Sarravio. S.	38	Junius (Franciscus) Scipioni Gentili.	339. & seq.
Gruterus (Janus) Scipioni Gentili.	349. 350	K.	
--- Jungermanno,	210	Kirchmannus Theodoro Buffio.	284
--- Kirchmanno	200. & seq.	--- Vegetio.	283
Gruterus (Isaacus) Gudio.	55	Kirstenius Holstenio.	288
Gryphius Arluno.	163	L.	
Gudius (Marquardus) Petro Block.	14	Lindenbrogius Jano Grutero.	286
--- Christiano Caffio.	13	--- Kirchmanno.	285
--- Curatoribus Gymnasii Daven- trienfis.	19	--- Lambecio.	287. 288
--- Michaëli Erminio.	12	Lingelsheim Jungermanno.	283
--- Ferdinando Episcopo Paterbor- nensi.	14	Liplius Adolfo Norvegiz &c. hære- di.	195
--- Wilhelmo Goefio.	10	--- Christiano Brunningio.	195. 196
--- Joanni Georgio Grævio.	20. & seq.	--- Meurfio.	197
--- Nicolao Heinfio.	3. 6	Lubinus Kirchmanno.	273
--- Mellino.	4	M.	
--- Menagio.	1. 2	Magliabecchi Gudio.	65. & seq.
--- Alberto Nieropio.	18	Majoragus Cicerino.	125. & seq.
--- Camillo Peregrino.	3	Meibomius Gudio.	56
--- Alberto Rufio.	11	Meliffus (Paulus) Scipioni Gentili.	370. 372
--- Joanni Scricckio.	13. 18	Merula (Gaudentius) Jo. Mariz ex Comitibus.	129
--- Ezechieli Spanhemio.	5	Meursius Kirchmanno.	280. & seq.
		--- Seefeldio.	282
		Minturnus Paulo Jovio.	129
		Le	

I N D E X I.

Le Moine (<i>Stephanus</i>) Gudio.	45	--- Christinz Succiz reginz.	239.
Molino Meurfio.	130		253. 255
N.		--- Petro Cornelio S.	45
Nicolaus Nicolai Nicolao Everhardi.	383	--- Vincentio Fabritio. S.	15. 16.
--- Everhardo Nicolai.	385. & seq.	22. 23. 24. 32. 34. 41, 196.	
Nizolius Majoragio.	135	--- Fabro. S.	261
O.		--- Freinshemio. S.	11
Osfredi (<i>Carlo</i>) Gudio.	63	--- Jacobo Gothofredo. S.	43. 44.
Oldenburgus Morhofio.	73. 74		131
Operius Cicerino.	164. & seq.	--- Joanni Frederico Gronovio. S.	17. 20. 23. 25. 26. 27. 30. 36. 37.
P.		39. 46. 59. 146. 178. 245.	
Parrhasius (<i>Janus</i>) Chalcondylz.	137	--- Grotio. S.	11. 12. 14. 20. 24.
Pellegrino (<i>Camillo</i>) Gudio.	67		29. 58
Phzdrus (<i>Thomas</i>) Humiliato.	139	--- Danieli Heinio. S.	158
Phlug (<i>Julius</i>) Cardinali.	191	--- Nicolao Heinio. S.	175
Piccartus Kirchmanno.	254. & seq.	--- Lantbecio. S.	183
--- Meurfio.	260	--- Alexandro Moro. S.	18. 36. 39.
Pollio Scipioni Gentili.	339	40. 43. 45. 48. 49. 68. 107. 215	
Pomeranus Majoragio.	194	--- Oldenburgo. S.	209
R.		--- Palmerio a Grentesmesnil. S.	13.
Rachelius Gudio.	61	15. 19. 22. 28. 31. 33.	
Regiensis (<i>Antonius</i>) Majoragio.	140	--- Samueli Petito. S.	21
Reinesius Gudio.	36. & seq.	--- Josuz Placzo. S.	179
--- Tobiaz Majo.	312. 318	--- Jo. Georgio Richtero. S.	72
Remus Elfwychio.	219	--- Salmasio. S.	50 & passim.
--- Jungermanno.	211	--- Ifaaco Sarravio. S.	260
--- Kirchmanno.	211. & seq.	--- Henrico Valesio. S.	151
Rhodomannus Kirchmanno.	266	--- Jano Vlitio. S.	62
Rittershusius Kirchmanno.	231	--- Ifaaco Voffio. S.	42. 175. 217.
Rofweyduf Meurfio.	278	219. 228. 231. 236. 242. 243. 245.	
Ruarus Kirchmanno.	261. & seq.	247. 248. 249. 250. 251. 254. 262	
Rufius Gudio.	55	--- Jacobo Ufferio. S.	180. 193
Rutgerfius Kirchmanno.	220. & seq.	Scaliger (<i>Jofephus</i>) Scipioni Gentili.	355. 356
S.		--- Ranzovio.	152. 153
Salmafius Sarravio. S.	52. 63. 82. 114.	--- Salmafio.	154
	145. 186	Schefferus Rachelio.	60
--- Jufto Kriexio.	377. 378	Schoottus Scriverio.	220
Sarraviof Balfacio. S.	147	Secundus (<i>Joannes</i>) Everardo Nicolai.	381. 382
--- Blondello S.	240. 241. 244. 246.	Spanhemius (<i>Ezechiel</i>) Gudio.	44
	249. 251. 261		Ste-
--- Candalio S.	152		

I N D E X I.

Stephanus Stephanius Kirchmanno. 308. 309 Sylburgius Scipioni Gentili. 339 T. Theocrenus (<i>Benedictus</i>) Jovio. 142 Thevenot Gudio. 69 Thuanus (<i>Jac. Augustus</i>) Scipioni Gentili. 162 Torrentius Lipsio. 197 Triultius (<i>Cesar</i>) Pomponio Fratri 143 V.	Velferus Kirchmanno. 186 --- Mcurfio. 185 Verrius (<i>Antonius</i>) Calvo. 144 Voffius (<i>Gerardus Joannes</i>) Kirchmanno. 319 Voffius (<i>Isaacus</i>) Salmasio. 329 & seq. W. Wefembecius (<i>Petrus</i>) Scipioni Gentili. 372 Wouwerius Kirchmanno. 274. & seq. --- Lindenbrogio. 277
--	---

I N D E X II.

Scriptorum qui in his Epistolis laudantur, illustrantur vel emendantur.

A. Æ Cro. 201 Ælianus. 332 Alcimus Avitus. 239 Alcuinus. 312. & seq. Alfredi vita. 37 Ammianus Marcellinus. 50. 85. S. 143. 145. 176 Anastasius Bibliothecarius. S. 143. 145. 176 Anthologia. 154 Apulejus. 201. 363 Aristides. S. 95 Aristophanes Comicus. S. 75. 81. 91. 192. Aristophanes Grammaticus. S. 186. & seq. 190. & seq. Aristoteles. 307. 325 Arnobius. S. 64 Athenæus. 1	Augustinus. S. 64. 66 Aulus Gellius. 157. S. 212 Aurelius Victor. S. 73 C. Callimachus. 192 Capitularia Caroli. M. S. 161 Celsus. 58. 59 Chrysofomus. S. 69. 74. 75. Cicero. 230. 286. S. 82. Codex Theodosianus. S. 44. Cyrillus. 39. S. 121 D. Demosthenes. S. 13. 19 Diodorus Siculus. 33 Diogenes Laertius. 1. 133 Dionysius Halicarnassensis. 157 Donatus. 81. 84 E. Epictetus. 330 Etymologicum Magnum. 229 Euna-
--	---

I N D E X II.

Eunapius.		2	Paullinus.		321
Eusebius. S.		56	Phædrus.	8.64 65. S.	48.
	F.		Phavorinus.		1
Festus.		156. 157	Philostorgius. S.		40. 44
	G.		Philostratus. S.		152
Glossæ Juvenalis. S.		82	Pindarus.		191
	H.		Plato. S.		258
Harpocraton.		1. 2. S. 19	Plautus. S.		259
Hermogenes.		135	Plinius. 64. 143. 156. 326. S.		163.
Hesychius. 331. S.		19. 80. 93. 100.			206
		212	Plutarchus.		70
Hierocles. S.		78	Pollux.		2
Hippolytus.		17. 34. 49. 70	Prudentius.	38. 229. 230	
Horatius. S.		37	Ptolomæus.		332
Horatii vita. S.		79	Pythagoræ carmina.		188
	I.			S.	
Inscriptioes antiquæ.		4. 29. 36. 37.	Salvianus.	249. S.	75
		38. 50. 51. S. 60. 83.	Scholiasfes Theocriti.		1
Inscriptio Herodis.		191	Seneca.	201. S.	236
Institutiones Justiniani.		55	Servius.	156. 232. 319	
Josephus.		1. S. 21. 77. 78	Sidonius Apollinaris.		156
Julianus.		38	Solinus. S.		37
Juvenalis. S.		94. 96	Stadius.		321
	L.		Suetonius.	47. S.	189
Livius.		63. 157. S. 46	Suidas.	229. S.	190. 192
Lucianus.		190	Symmachus.		186
Lucanus.		201		T.	
	M.		Tacitus.		326
Marculphus. S.		120	Tactici auctores.		186
Martialis.		201. 321	Tertullianus.	255. S.	63. 97
Mæris Atticista. S.		164	Testamentum novum. S.	72. 74.	
	N.			88. 110. 125. 162. 163. 166. 174.	
Nehumias Hebræus Magister. S.		38		177. 178. 179. 189. 270	
	O.		Themistius.		211
Obsequens.		186	Theocritus.		329
Ovidius.		321. S. 257. 258	Theodoretus.	39. S.	112
	P.		Theophrastus.		1
Palladius.		279	Tibullus. S.		144
Pandectæ.		335. 352. 354. 377. S.		V.	
		58. 92. 129. 189. 209	Virgilius. S.	75. 145. 192	

I N D E X I I I.

Qui exhibet res, & Doctorum & Clarissimorum Virorum nomina, quorum in his Epistolis Mentio fit.

A.			
Abundius Castellionus (<i>Franciscus</i>).	119	Aminkius. S.	33
Abellio Deus. S.	64	Amyraldus. S.	35. 54. 104. 108. 136. 152. 166
Academia Altorfiana.	162	Angelus (<i>Joannes</i>).	109
Adami peccati imputatio. S.	109	Annuli antiqui.	186. 190
Adducere rationes.	136	— Medicorum.	306. 308
Adoptio Christi in filium.	213	— Pronubi.	247
Ægritudo.	136	— In sinistra gestati.	255
Ærodus. S.	70	Ἀπίχου. S.	96
Æstimium. S.	65	Ἀπύχου. S.	162
Agathius.	75	Apostoli an sciverint exitium mundi. S.	29
Albertinus. S.	186	Aras an Christiani veteres habuerint.	212
Albinus. S.	117	Aratus (<i>Julius</i>).	92
Albutiani, inscriptum in urnis. S.	143	Ardissius. S.	251
Alciatus.	120. 151	Arlunus.	163. 169
--- Auditorum frequentia.	76. 77	Arminius.	90
--- Avenione jus profitetur.	75	Arnaldus. S.	53. 61. 67. 69. 70. 71. 76. 80. 107
--- Biturigas vocatus.	106	Artifius (<i>Joannes</i>). S.	169
--- Vicarius Provisionis.	99	Attalus imbellis.	149
Alciati Carmina.	110	Augustorum numina. S.	65
--- Familiaritas cum suis.	79	Aurelius (<i>Petrus</i>). S.	171
--- Judicium de Zasio.	76	Axelius. S.	11
--- Oratio ad Mathiam Minoritam.	80. 81. 82	B.	
--- Oratio Inauguralis.	83	Bacchius.	129
Alcuinus.	315. & seq.	Bachetus (<i>Gaspard</i>).	68. 85
Alexander ab Alexandro.	91	Barchoscha. S.	27
Alexius a Massalia, Salmasius. S.	26	Barillonius. S.	118. 139
Allatius. S.	71. 190	Barthius.	223
Aloander.	380	Bartholomæus Veronensis.	86
Alpheni Jcti scripta.	91	Barholinus (<i>Thomas</i>).	66
Altaferra.	71	βασιλίδης. S.	72
Amerbachius.	76. 110	Basilus.	115
Amianum Castrum.	87	Baudius.	207
Amphitheatrum Romanum.	4	Bautruvius. S.	51. 58
Amplus sestertius. S.	37	Beatus	

I N D E X III.

Beatus Abbas.	317	Cæsius.	113
Beatus Rhenanus.	148	Cajetanus Cardinalis.	380
Bebellius.	108	Caligula, Vir peccati. S.	27
Becellus (<i>Alexander</i>).	116	Calvus (<i>Andraas</i>).	143
Benevone Cardinalis.	131	— <i>Franciscus</i> .	117
Benifacio.	131	— <i>Julius</i> .	85
Berneccerus. S.	26	Cambefis.	70. 71
Betterius. S.	92. 84	Camerarius (<i>Jochimus</i>).	306
Beverovicus. S.	29. 30	— <i>Philippus</i> .	218
Beza. S.	17. 177	Camerius. S.	182
Bibliotheca Amstelodamensis.	70	Camero. S.	35
— Cardinalis Benevone.	131	Camillus (<i>Julius</i>).	109
— Thuana.	51	Campegius.	116
— Ultrajectina.	70	Candalius. S.	40. 48
Bignonius. S.	128. 155	Cantiuncula (<i>Claudius</i>).	78. 86. 92
Binardus. S.	87	Capaccius (<i>Julius Cesar</i>).	222
Blondellus. S.	12. 14. 20. 33. 130.	Capellus. S.	22. 80. 87. 125. 159
	134. 170. 173. 180. 200. 205. 213.	Capoferreus.	41
	216. 220. 267	Capuus (<i>M. Antonius</i>).	108
Blosius.	139	Carolus a Milticis.	380
Bochartus. S.	13. 20. 28. 31. 69.	Casaubonus.	145. 146. 253. 273.
	116. 131. 182. 200. 203. 208.		S. 17. 111. 156
	209. 211. 212. 213	Caselius.	147. 205
Bochellus. S.	76	Castellanus (<i>Bernardus</i>).	83
Boldonius.	116	Castellionæus. S.	53
Bordingus.	205. 215	Castratio auctorum.	210
Bormæus Phrysius.	108	Catanæus (<i>Joan Maria</i>).	79
Bosius.	73	<i>unegyptus</i> . S.	175
Bostrani.	39	Catterius. S.	195
Boucherus. S.	107	Catus (<i>Ludovicus</i>).	107
Boxhornius.	377. S. 46	Caussius. S.	50. 51
Brassetus. S.	53. 88	Caymus.	120
Bricquetus. S.	128	Cefanus.	87
Bridieuxius. S.	53	Chalcitis.	58. 59
Brurzius.	147	Chimentellius.	64
Budzus.	86	Chouetus. S.	90
Buriardus. S.	46	Christi filiatio.	312
Buffii fratres.	241	Cicereus (<i>Franciscus</i>).	120
	C.	Cicromis paradoxa defenfa a Nizolio.	132
Cælius Calcagninus.	132	— Officiorum editio.	60
Cælius Rhodiginus.	117	— Oratio in Pisonem integra	109
Cæsar Cremoninus.	116		K-

I N D E X III.

Κιλίκιος λόγος. S.	97. 100	Cyprianus Regneri. S.	25. 26. 31
Citrarius.	138	Cyrbasis. S.	97
Clapmarius.	231. 234	D.	
Clausulæ.	138	Dallæus. S.	34
Coa.	120	Danix Rex.	21
Codicum veterum destinctiones.	186.	& seq. Daniel (<i>Petrus</i>)	146
		Davila (<i>Henricus</i>)	116
Codurcus (<i>Philippus</i>) S.	121	Decianus.	354
Kockertus (<i>Augustinus</i>)	216	Decius.	106
Colerus.	234	Devarenes (<i>Olivarius</i>) S.	105
Colignius. S.	53	Dialectici.	135
Coligo. S.	64	Dicæus.	114
Coliseum. S.	146	Dimidio plus.	58
Colium pro domicilio. S.	64	Diodatus. S.	18
Collineus.	109	Διοερισμὸς & Διωερισμὸς. S.	69 74
Collinus (<i>Jacobus</i>)	111	Distinctiones veterum liborum. S.	186. 187
Colvius. S.	92	Divi quando Imperatores dicti.	38
Conchæ marinæ in mediterraneis re-		Divortium. S.	120
pertæ. S.	113. 114	Domanus.	207. 221
Conjunctio re & verbis.	335	Donellus.	162
Conradus Celtes.	219	Donius. S.	79. 127
Consentinus.	100	Douchantius. S.	91
Corbeta (<i>Hilario</i>)	114	Drelincurtius. S.	214
— <i>Valterius</i> .	109	Duchefnius (<i>Andreas</i>) S:	27
Cornari libellus de vita sobria. S.	25.	Dumajus (<i>Paulus</i>) S.	63
	26. 31	Duncanus. S.	84
Cornarii (<i>Jani</i>) lites cum Fuchio.	166	E.	
Corona Episcopis tributa. S.	76	Ebenbitare. S.	52
Cosofus. S.	64	Edoardus Palatinus. S.	134
Cratander.	95. 108	Egidius.	88
Crematio cadaverum cur defierit.	156	Egnatius.	83
Critici. §.	188	Elipandus.	317
Crojus. §.	39. 81. 95. 103. 105.	Elminthostrez. S.	184
	113. 130	Eloquentiæ studia in Gallia.	107
Cruceus. S.	16	Emblemata Alciati.	96
Cucupha. S.	83	Enthymema.	135
Cujacius. S.	15	Episcopus Monasteriensis.	53
Cumontius. S.	106	Erasmus.	94. 117
Cunæus.	325	Etherius Episcopus Uxamensis.	317
Curtius.	107	Eu-	
Cuspinianus.	78		

I N D E X III.

Eucharistia. S.	189	Goldastus.	208
Eugubinus.	150	Gothofredus (<i>Jacobus</i>) S.	12. 16.
Exemplum.	135	18. 41. 43. 75. 129. 157. 160	
Exuvia. S.	75	Gothofredus (<i>Theodorus</i>) S.	42
Exuvia. S.	75	Gradus Academici. S.	146
F.		Gradus Amphitheatri Romani.	4
Faber (<i>Tanaquillus</i>)	7. 70	Grævius.	41
Fabritius (<i>Vincentius</i>) S.	17. 146	Grammatici veteres libris distinctio-	
Fabrottus. S.	19. 35. 47. 132	nes apponebant. S.	87
Falcarius. S.	106	Gramondus. S.	33
Felix & Feliciani.	314. & seq.	Gratia universalis. S.	140. 149
Feramus (<i>Carolus</i>) S.	143	Gretserus.	121
Ferrarius (<i>Franc. Bernardinus</i>)	66	Gronovius (<i>Joh. Fredericus</i>)	41.
Filiatio Christi.	312	283. S.	16. 19. 37. 40. 49. 51. 79.
Flaminius (<i>M. Antonius</i>)	121	Grotius. 225. 290. S.	16. 19. 27.
Florens. S.	35. 76.	28. 39. 41. 49. 73. 110. 116. 118.	
Follis. S.	37	145. 158. 160. 165. 168. 174. 267.	
Formula precandi bona perennia. S.		Grotii epistolæ. S.	196
	52	— Liber de imperio summarum po-	
Friccius (<i>Hieronymus</i>)	126	testatum circa sacra. S.	108. 158.
Frobenius.	90. 108		173.
Fronto Ducæus. S.	194	— Mors. S.	142
Fuchsius.	166	Gruterus.	221. 260
Fulmina.	201	Grynæus (<i>Simon</i>)	109
Fulmine icæis iusta non fiebant.	155	Gryphius (<i>Sebastianus</i>)	108
Funda & Fundatum ornamentum ca-		Guidacerius (<i>Agathius</i>)	109
pitis Fæminini. S.	145	Gujetus. S.	57. 79
G.		Guifius Dux. S.	53
Galeatus Vicecomes.	142	Gyraldus (<i>Jean. Cynthius</i>)	182
Garrifolius. S.	39	H.	
Gaulminus. S.	80	Habertus (<i>Isaacus</i>) S.	47. 79. 113
Gazensis Grammaticus.	154	Hadrianus VI. Pontifex.	100
Gebhardus.	222	Heidanus. S.	216
Gentilis (<i>Scipio</i>)	215. 253	Heinsius (<i>Daniel</i>)	191. 305. 331.
Super Genua tollere.	156. 201. 231	S. 14. 16. & seq. 26. 31. 33. 49.	
Gernerus primus Martialem castravit.		57. 59. 61. 65. 81. 95. 103. 109.	
	210	135. 145	
Gigantum patria. S.	93	Heinsius (<i>Nicolaus</i>)	51. S. 17. 19.
Giphanius.	231. 356	147. 156. 218. 264	
Glareanus.	148	Hellenistica lingua. S.	33. 35. 69
Gogarinus.	56	Hemeræus. S.	73
		Pp	Heral-

I N D E X III.

Heraldus. 228. 273. S. 17. 19. 33. 58. 70. 81. 92. 95. 98. 101. 128. 133. 185. 189. 195. 264. 270.	Justinianus (<i>Sebastianus</i>)	107
Heraldi Mors. S.	L.	
Herfentius. S.	Labbæus.	71.
Hevelius. S.	Lactantius Ptolomæus.	107
Hippolytus a Collibus.	Lactius. S.	49. 220
Hoefchelius.	Lætus (<i>Pomponius</i>)	92
Holstenius (<i>Lucas</i>) 71. S. 80.	Lambecius. S.	240
	Langelottus.	74
Holstinus (<i>Fredericus</i>)	Langius (<i>Carolus</i>)	197
Honorarii Titulus. S.	Langlæus (<i>Maximilianus</i>) S.	38
Honoratus Faber.	Languetus. S.	71
Hornejus (<i>Cumradus</i>)	Laocoontis statua.	143
Hubnerus.	Lares. S.	64
Huctius.	Lacaris (<i>Janus</i>)	137. 139
Hugenius. S.	Launæus. S.	14
J.	Launoyus (<i>Joannes</i>) S.	162
Janninius.	Legere, pro in scholis profiteri. S.	146
Janssenius. S.	Leonardus Hispanus.	82. 97
Janssenianorum diffidium. S.	Leonicenus.	77
Jarrigius. S.	Leus Anglus.	380
Jafon.	Libentina. S.	64
Idem esse cura illo.	Liburnus. S.	64
Jesuitæ.	Lignivermosthracæ. S.	184
Imperator (<i>Constantinus L'empereur</i>)	Lindenbrogius. S.	35
S. 49. 87	Literarum antiquarum formæ. S.	188
Imputatio peccati Adamici. S.	Locis. S.	65. 67. 70
	Lubinus.	225
Joanna Papiffa. S.	Lupanus (<i>Otto</i>)	114
	Luranus.	99
	Lutherus.	87. 88. 90. 92. 94. 151
Joannes Andernacus.	M.	
Jonfius.	Mabillonus.	51
Jovius (<i>Benedictus</i>)	Mæcenas.	290
Junius (<i>Hadrianus</i>) S.	Magius.	123
Jurievius. S.	Magistri qui gradum in scholis acqui-	
Justellus. S.	siverunt. S.	149
Justelli mors. S.	Majoragius.	118. 120. 123. 164
Justinianus (<i>Antonius</i>)	Majoragii antiparadoxa.	132
	— Li	

I N D E X III.

— Lites cum Nizolio.	121. 122.	Motta Vaherius. S.	98
	126. 166	Mulierum laudatio solennis	157
Manchafola. S.	145	Mundi exitium an sciverint Apostoli.	
<i>Marca (Petrus de) S.</i>	33. 43.	S.	29
	104	Municipales Dii. S.	63
Marcellinus (<i>Petrus Ayrolus</i>)	116		
Marcellus Florentinus.	83	N.	
Marefcottus. S.	12	Nannetes vicus. S.	63
Marefius (<i>Rolandus</i>)	202	Nardini.	64
Marlianus.	88. 96	Nizolii lites cum Majoragio.	121.
Martyrologium.	68		122. 126. 161
Mauffacus.	191. S. 41. 81	Nocumentum.	136
Maximilianus Imperator.	51	Numina Augustorum. S.	64
Megalus auctor Etymologici.	229		
Meibomius (<i>Marcus</i>)	56	O.	
Memmius. S.	32. 35. 42	Operari.	136
Menagius. S.	51. 54. 56. 63. 70.	Oporinus.	126
	93. 264	Oratores.	135
Menantius. S.	251	Ofiander (<i>Lucas</i>)	163
Mendoza (<i>Don diego Hurtado de</i>)		Ofius (<i>Felix</i>)	116
	131	Ossa defunctis crematis lecta.	207
Mentelius. S.	108	— Peregre mortuorum domum re-	
Mercerus. S.	85	portata.	158
Mercurius Censualis.	50	Oftrez in mediterraneis repertz. S.	114
Merula.	159	Ο'ηδ'ισ'θ'αι. S.	192
Mestrezatius. S.	106		
Meurfius.	290	P.	
Mezeriacus (<i>Claudius</i>) S.	190	Paczus.	99
Militia Romana. S.	47. 47	Pagana religio. S.	64
Milleterius. S.	19. 50. 51. 81. 83.	Paganinus.	93
	85. 110. 117. 121. 173	Pagorum Dii. S.	64
Minutianus.	111	Palladius. S.	51
Le Moine.	70	Paludanus. S.	59. 66
Molzus. S.	139	Papalitra. S.	76
Molinæus (<i>Petrus</i>) S.	33. 182. 195.	Παεραοληθ'αιν.	157
	207	Parentes pro confanguineis.	91
Monachorum tonsura. S.	75	Pareus.	204. 208. 209. 260
Monetz Mutatio. S.	177	Parpalia Taurinensis.	98
Morinus. S.	147		
Morus (<i>Alexander</i>) S.	90. 91.	Pp 2	
	202. 208. 209. 212	Parrha-	

I N D E X III.

Parrhasius (<i>Janus</i>)	85.91	R.	
Parricidioso.	136	Radefianus Abbas. S.	58
Paulus Sarpus Venetus. 358. S.	14	Redi.	64
Peccatorum remissio sub veteri testa- mento. S.	231. 233. 235	Regale tacitum. S.	105
Peirerius. S.	50. 66	Regienfis (<i>Jo. Maria</i>)	79
Peirescius. S.	34	Reges Israelis an synedrio subjecti fue- rint.	204. 206
Pelsius.	53	Regum jus in subjectos. S.	204
Peregre mortuorum ossa domum re- portata.	158	Reliquiæ sanctorum.	37. 39
Perizonius.	51	Remonstrantes.	289
Perronius Cardinalis. S.	12	Renzus. S.	207
Petavius. S.	21. 35. 71. 130	Reticula. S.	58. 92
Petitus (<i>Samuel</i>) S.	13. 15. 18. 30	Richterius (<i>Jo. Georgius</i>) S.	52
Petrus Paulus.	140	Rigaltius. 8. 272. 292. S.	48
Peyraredus. S.	12. 14	Rittershusius. S.	76
Pflug (<i>Julius</i>)	78. 82	Rittershusii liberi.	308
Phædrus (<i>Thomas</i>)	138	— Mors.	213
Phelypeaux. S.	182	Riveti fratres. S.	39. 40. 45. 165
Philelphus.	84	Rivetus (<i>Andreas</i>) S.	205
Philosophorum veterum sectæ.	133	Rivetus (<i>Guillelmus</i>) S.	205
Pignorius (<i>Laurentius</i>)	116	Rohanii ducis filius. S.	135. 139
Pileus summi sacerdotis. S.	99	— Vidua. S.	137. 139
Pithæus (<i>Franciscus</i>)	160	Ruarus.	248. 255. 256
Planta (<i>Augustinus</i>)	179	Rubeus (<i>Octavius</i>)	116
Plato.	134	Ruellus.	109
Poëtæ mali.	84	Rulæus.	49
Pontificia auctoritas ab Alciato de- fensa.	99	Rutgerfius.	227
Portensis. S.	63	S.	
Postellus (<i>Guillelmus</i>)	179	Sabinorum somnia. S.	116. 119
Pricæus. S.	150. 162. 173	Saccetus (<i>Franciscus</i>)	118
Ptolomæus (<i>Claudius</i>)	88. 107	Sadoletus.	143. 144
Ptolomæus Euergetes.	192	Salamonius.	86. 88. 113
Puccius (<i>Antonius</i>)	380	Salmafius. S.	12. 18. 21. 26. 30. 31. 32. 35. 47. 48. 49. 246
Puteani fratres. S.	70. 155	Sanctius.	89
Puteanus (<i>Petrus</i>) S.	93	Sandellius.	117
Pyrrhus.	78	Savoia.	140
Quæstorium scriptum. S.	79	Scaliger (<i>Josephus</i>)	40. 188. 253
Quod.	136	Scaligeri mors.	259
		Scara	

I N D E X III.

Scarabellus.	114	Suspendiosus iusta nefas facere.	156
Scarlatinus.	89. 112	Swarthius (<i>Eustathius</i>)	221
Schefferus.	65	Swertius (<i>Franciscus</i>)	292
Schoockius.	329. S. 58. 59	T.	
Schotanus. S.	123	Tacitum regale. S.	105
Scoppius.	231. 253	Tactici scriptores.	72
Scombergius. S.	58	Talæus. S. 70. 79. 88. 89. 139.	156
Scotus.	151	Tamerus (<i>Georgius</i>)	175
Scribæ. S.	82	Tancredus Rohanii ducis filius. S.	
Scriptum quæstorium. S.	79. 82		135. 137. 139
Seldenus.	57	Tarfici poetæ. S.	97. 100
Seleucus Nicanor.	69	Tartaricum itinerarium.	69
Senarius numerus. S.	27	Telamon.	319
Seneca.	198	Templa Gentilium a Christianis oc-	
Sengeberus. S.	269	cupata. S.	66
Sepulveda.	150	Tengnagelius (<i>Joachimus</i>)	205
Sertertius amplus. S.	37	Tennulius. S.	47
Simon.	30. 51	Τησιω. S.	163
Simplicius Verinus (<i>Salmasius</i>) S.	165. 167. 168	Testamentorum subscriptio. S.	198
Sirmondus. S.	40	Tetrarcha. S.	66. 71. 77
Sleidanus.	229	Thuanus. S.	47
Socrates auctor sectæ Stoicæ.	133	Thuani Bibliotheca.	51
Sonerus (<i>Ernestus</i>)	255	--- Historia.	158
Sorberius. S.	18. 118	Thuillius (<i>Joannes</i>)	117
Sortilegia virginum vetularum. S.	192	Thysius. S.	21
Spanhemius (<i>Fredericus</i>) 333. S.		Tibiz in funeribus.	157
18. 40. 45. 83. 95. 108. 136.		Tilius (<i>Joannes</i>)	44
166. 206. 210		Tonsura Monachorum. S.	75. 101
Spanhemius (<i>Ezechiel</i>)	51	--- Servorum. S.	161
Sponius.	50. 54	Tonsuræ ritus. S.	79
Stoici a Socrate oriundi.	133	Trachala. S.	73. 80
Stuartius. S.	83. 84. 85. 100	Trapezitæ. S.	30
Stubrockius.	62	Treschius.	51
Stunica (<i>Jac. Lopes</i>)	90. 94	Tresellius. S.	11
Sturmius (<i>Joannes</i>)	177	Triscurria. S.	94. 96
Subscriptio testamentorum. S.	198	Triultius (<i>Pomponius</i>)	143
Suburbicariæ regiones. S.	12	--- (<i>Renatus</i>)	142
Sudorius Petivellæus (<i>Philippus</i>) S.		--- (<i>Theodorus</i>)	142
	203	Trivoli antiquitates.	72
Supra genua tollere.	155	τρόχαλα. S.	78. 80
		Turcius.	38
		Pp 3	V.

I N D E X III.

V.		Volianus Deus. S.	60.62.63.66.	67
Valefius. S.	129	Volium pro voluntate. S.		64
Varini Lexicon.	104	Vossius (<i>Gerardus</i>) S.		49
Vavassor.	70	Vossius (<i>Isaacus</i>) 41. 51.70. S.		20.
Velferi Mors.	215			205
Veneris aureæ statua.	109	Ursinus (<i>Laurentius</i>)		109
Versus in libris. S.	187	Ufferius S.		107
Vetularum Virginum sortilegia. S.		Vulpus (<i>Antonius</i>)		170
	192			
Vix in vestibus. S.	145		W.	
Vida.	110. 111. 113			
Vignerus. S.	220	Waakerus.		86
Villius (<i>Gregorius</i>) S.	207	Wierus.		346
Vincentius Minutianus.	113	Wolfius.		61
Vicis.	88		Z.	
Vlitius (<i>Janus</i>) S.	96	Zazius.		76.78.151
Vocabula in <i>men</i> exeuntia. S.	129	Zinzerlingus.		273

F I N I S.

Graviora Errata in Gudianis.

Pag. 3. lin. 24. *videbas lege videbar.*

37.	13.	<i>dacias leg. dacia.</i>
		<i>dacias leg. dacias.</i>
		<i>ἰλίκανσον leg. ὀλόκανσον.</i>
63.	27.	<i>descripto dal signor Virgilio anticbissimo d'iscripto da loro leg. descriptore anticbissimo dal Virgilio.</i>
72.	20.	<i>Balconinus leg. Falconinus.</i>
115.	23.	<i>& caste integre leg. caste & integro.</i>
	24.	<i>proprie leg. propria.</i>
	32.	<i>referris leg. refertis.</i>
121.	14.	<i>fratrum leg. fratrem.</i>
133.	25.	<i>Antibenes leg. Antisibenes.</i>
145.	7.	<i>nostro leg. nostri.</i>
168.	2.	<i>gravissimum leg. gratissimum.</i>
219.	1.	<i>Thumanus leg. Thomanus.</i>
224.	29.	<i>αἰφαντῶ leg. αἰφαντῶ.</i>
229.	12.	<i>Goldasus leg. Goldastus.</i>
243.	16.	<i>reliquo leg. relinquo.</i>
254.	8.	<i>Wilobaldi leg. Bilibaldi.</i>
300.	24.	<i>Janus Gebhardus leg. Joanni Kirchmanno.</i>
321.	3. & 29.	<i>Preckbenneri leg. Pirckboimeri.</i>
322.	1.	<i>Alcinum leg. Alcinoum.</i>
353.	10.	<i>certiorum leg. certiorum.</i>
376.	32.	<i>collybis leg. collibus.</i>

In Sarravianis.

17.	13.	<i>Ἀνπιλοδόξ leg. Ἀνπιλοδόξ.</i>
52.	3.	<i>inveris leg. iniveris.</i>
75.	34.	<i>Προσκοπήθησαν leg. Προσκοπήθησαν.</i>
77.	5.	<i>Σχολασικόν leg. Σχολασικόν.</i>
	7.	<i>ὑνυ leg. ὑπνυ.</i>
		<i>Κυρβυ leg. Κυρβύς.</i>
78.	36.	<i>Κυελοτύτης leg. Κυελοτύτη.</i>
84.	19.	<i>Benserii leg. Berserii.</i>
87.	36.	<i>cadere leg. cedere.</i>
107.	20.	<i>CL. Salmasius leg. Sarravius.</i>
145.	3.	<i>Lugd. Batavorum leg. Lutetiam.</i>
164.	9.	<i>σπρῆι leg. σπείρει.</i>
	19.	<i>Salmasius Sarravio leg. Salmasio Sarravius.</i>
174.	37.	<i>improbabiliter leg. improbabiler.</i>
199.	21.	<i>Salmasius Sarravio leg. Sarravius Salmasio.</i>
235.		<i>Ἰλι. ἰλασιχῆ leg. ἰλασιχῆ.</i>

Reliqua benignus Lector emendet.

500,-
Mai 86

